

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ

שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
שלישי

הוצאת והדפוס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ח

•••

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
וצוקלעה"ה נבג"מ זי"ע

הוצאה שנייה עם הוספות

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

סניף ארה"ק כפר חב"ד

שנת חמשת אלפים שבע מאות שלשים ושש לבריאה

בהזמנת לפנות אל :

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn 13, N.Y.
Tel. HYacinth 3-9250

הוצאת ספרים קה"ת
כפר חב"ד, ת.ד. 3

נדפס בבי"ס לדפוס "יד החמשה"
כפר חב"ד
Printed in Israel

קובץ

שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ח

והוא ליקוט אמרים, מאמרים יקרים, מעוררים הלבבות לעבודת ה'

מפי קדוש עליון אדונינו ומורינו ורבינו הרב הגאון הגדול

החסיד והעניו אור עולם מופת הדור איש אלקים

קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוהר"ר שניאור זלמן נבג"מ

הוצאה שנייה עם הוספות

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

סניף ארה"ק כפר חב"ד

שנת חמשת אלפים שבע מאות שלשים ושש לבריאה

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה בפעם הראשונה מכתבייד כרך רביעי¹ של מאמרי כ"ק אדמו"ר הוקן — מאמרים משנת "תקס"ח"². המאמרים הועתקו מבוך "אני ישנה"³ שהם "הנחות"⁴ מכ"ק אדמו"ר האמצעי. מאמרים אחדים שבבוך זה הובאו במקומות אחרים ונסמך עליהם שהם משנת תקס"ח—ט⁵. כמה מאמרים הם בכתב יד דומה להבוך שממנו נדפס ה"תקס"ב" — לכן קרוב לודאי שהם גוף כתבייד קדשו של כ"ק אדמו"ר האמצעי.

1) כרך הראשון, "הנחות הר"פ ז"ל" וכרך השני, "אתהלך לאזניא" — יצאו לאור בשנת ה'תשט"ו. כרך שלישי, "תקס"ב" בשנת ה'תשכ"ד.
2) ראה בפתח דבר ל"תקס"ב" הערה 2.
3) מלבד מאמר הראשון, "והארץ היתה תוהר" שנדפס מכבר בקונטרס בפ"ע (ברוקלין ה'תשכ"ג).

הביכל מחזיק קנט דפים, גודלו 20x24 סנטימטר, וישנם עמודים של 32 שורות עד 52.
דפים א — לא, א. לד, א — לו, א. לט, א — מה, א, צא, א. — צג, ב דומה להכתבייד ה"תקס"ב".

דפים ב, ב. עב, ב. פט, א — צ, ב. צד, ב — צח, ב. קטו, ב. קיח, ב — קיט, ב. כג, ב קמג, א — חלקים.

דפים טז, א — כג, ב חסרים ועל דף טז העבירו קו ונכתב כד.
בדף קנח, א נמצא רק התחלה מד"ה זהר פ' ואתחנן ת"ח מסטרא — הנדפס בסידור שער התפילין דף ט, ד. ובביאורי הוהר בהוספות קנג, ב. — לא נכנס כאן.
4) כמה כותבי "הנחות" היו אז, ומהם: כ"ק אדמו"ר האמצעי, כ"ק אדמו"ר הצ"צ, מהרי"ל (אחי אדה"ו), ר' משה (בנו של אדה"ו), ר' פנחס רייזעס — כמובא בשיחות ומכתבי כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע.

5) בפרטיות — ראה הערות וציונים אשר בסוף הספר. — ד"ה שובה ישראל וד"ה המגיד מראשית אחרית ויאמר לו יהונתן מחר חודש — נרשמו בכ"מ שהם משנת תקס"ט.

יש עוד מאמרים שמצויין עליהם (או שנרשמו) שהם משנת תקס"ח. ומהם: ביאור וארא תקס"ח — עם הגהות מכ"ק אדמו"ר הצ"צ נדפס באוה"ת פ' שמות — בא ע' קמו, נזכר באוה"ת בראשית כרך ד' דף תשלו, א. ד"ה זכור את יום השבת הנדפס בתו"א ע, ד נרשם בבוך אדה"ו — יבל אבי יושב (מט, ב) תורת אדמו"ר מוהר"ו מה שדרש בתג השבועות שנת תקס"ח פ' יתרו שישו ח'. ביאורי הוהר לפ' פקדי דף רלג, ב רשום בביאורי הוהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' רצב: תקס"ח בערך. נדפס שם עם הגהות. ד"ה וספרתם הנדפס בלקו"ת ויקרא לה, ב נרשם בבוך תניאי-ברוק (נה, א): תקס"ח. הביאור נדפס בהנחות הר"פ ז"ל ע' מב. ביאורי הוהר לפ' עקב דף ער, ב רשום בביאורי לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' תקעא: תקס"ח. נדפס שם עם הגהות.

בכמה מקומות בביכל זה תיקן כ"ק אדמו"ר הצמח צדק — בגוף כתי"ק⁶ —
וכן הוסיף הערות והגהות, ונדפסו באותיות איטלקיות מוקפות חצאי ריבוע.

* * *

הכתיב (האויסלייג) בביכל זה שונה הוא בכמה מקומות מכמו הרגיל.

* * *

נוסח השער השני... והוא... נבג"מ הועתק משער לקו"ת דפוס זיטאמיר
תר"ח — אשר נערך ע"י כ"ק אדמו"ר הצמח צדק.

* * *

בסוף הספר הוספנו א) קיצור לד"ה והארץ היתה תוהו⁷. ב) פאקסימילא
מעמוד אחד כתי"ק מכ"ק אדמו"ר האמצעי (?) בתוספות הגהות מכ"ק אדמו"ר הצ"צ.
ג) הערות וציונים (נערכו ע"י התמים ר' אהרן שי' חיטריק).

מערכת „אוצר החסידים”

ר"ח כסלו ה'תשל"ב, ברוקלין נ.י.

6) ציוני הסעיפים א, ב, וכו' שבכמה מאמרים — אולי ניתוספו לאחר זמן ע"י
כ"ק אדמו"ר הצ"צ.

7) נדפס באוה"ת בראשית כרך א לא, א. ובהקונטרס הנ"ל תשכ"ג.

מפתח

V	פתח דבר	
VII	מפתח	

מאמרי אדמו"ר הזקן — תקס"ח

א	והארץ היתה תוהו	
יד	אני ישיבה	
כ	ביאור על התורה הנ"ל	
כח	ויאמר משה אכלוהו היום	
לד	להבין שרשי הדברים הנ"ל	
מא	אל יתהלל חכם בחכמתו	
מג	ועשה לי מטעמים	
מד	להבין שינויי הברכות	
מז	להבין שרשי הדברים הנ"ל	
נב	עיני כל אליך ישרו	
נד	להבין שרשי הדברים הנ"ל	
סד	ויראו את אלקי ישראל	
ע	להבין שרשי הדברים הנ"ל	
פב	ע"כ קראו לימים האלה פורים	
פט	להבין למה לעתיד	
צט	זהר פ' תרומה ר"ח פתח כי יעקב בהר לו	
קיא	זהר פ' כי תשא וקראת לשבת עונג	
קיד	להבין ענין מ"ש בע"ח בתחילתו	
קכה	קחו מאתכם תרומה	
קלב	להבין שרשי הדברים הנ"ל	
קמא	זהר פ' ויקרא ר"ח פתח	
קמט	זהר פ' תרומה כגוונא	
קנט	וידבר כו' אלה מועדי ה'	
קסה	יגיע כפיך כי תאכל	
קעא	ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה	
קעח	להבין כל הנ"ל בתוס' ביאור	
קפב	זהר פ' שמיני תו פתח	
קצא	זהר פ' תזריע תנא מן בוצינא	
רא	בזהר פ' אמור כתי' כשמן	
רטו	רפאני ה' וארפא	
ריט	להבין שרשי הדברים הנ"ל	
רכד	וידבר כו' אנכי	
רלד	להבין שרשי הדברים הנ"ל	
רמו	והניף אותם על לחם הבכורים	
רנד	להבין שרשי הדברים הנ"ל	
רסט	זהר פ' בלק כי מראש צורים	
רצא	פתח ר"א ה' אלקי ארוממך	
שז	ולהבין ביאור כל זה	

מ פ ת ה

שיט	להבין ענין עגולי ויושב
של	למען תזכרו
שמא	להבין שרשי הדברים הנ"ל
שנד	להבין כו' הנה ארז"ל עתידה א"י שתתפשט
שע	ועתה אלקינו מודים אנחנו לך
שעב	להבין שרשי הדברים הנ"ל *
שפ	וזאת המצוה והחוקים
שפו	להבין שרשי הדברים
תב	ועבדתם את ה' אלוקים
תו	להבין שרשי הדברים
תיד	תקעו בחדש שופר
תיה	מאמר הזהר כו' דכד אתכפיא ס"א
תכו	שובה ישראל
תל	להבין שרשי הדברים
תמב	להבין ענין הלולב ומינוי
תנא	זהר פ' בלק פתח ר"א ה' בוקר
תסא	זהר בראשית יקוו המים
תסו	זהר נח ר"ח פתח ועמך כלום
תפא	זהר וירא ר"א פתח
תצ	זהר בלק פתח איהו
תק	ביאור דשבת חנוכה
תקטז	שמאלו תחת לראשי
תקכו	ואתא מרבכות קודש
תקכח	ויאמר יהונתן מחר חדש
תקלז	להבין שרשי הדברים הנ"ל
תקמה	המגיד מראשית אחרית
תקנג	ותלד עדה את יבל
תקסא	להבין כו' ע"פ מגיד מראשית אחרית
תקעא	להבין ענין חמר מדינה

הוספה :

תקעז	קיצור ד"ה והארץ היתה
תקפג	פקסימיליא
תקפה	הערות וציונים

והארץ היתה תוהו כו', הנה כתיב וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד ואח"כ הי' מדה ההפכית לגמרי דכתיב וינחם ה' כו' והיינו בבחי' התהו שהאורות זה תחת זה כו' והן מרוחקים זה מזה בלתי חיבור כלל ואח"כ הי' בחי' התיקון שהוא בחי' חיבור הקויון כו' * והיינו מ"ש עוד כל ימי הארץ קיץ וחורף כו' שהוא בבחי' התיקון בהתכללות מחו"ג יחד וכמ"ש במ"א באריכות. והנה מבואר בע"ח דהשבירה אינה אלא בבחי' ס"ג שהוא בבחי' ז' מלכין קדמאין דתוהו כמ"ש וימלוך וימת כו' והיינו בבחי' הנקודים אבל בבחי' העקודים דהיינו שהי"ס עקודים בכלי א' כו' עדיין לא הי' שם שבירה. והטעם הוא כי בבחי' הנקודים שהי"ס ב' כלים והכלי * והאור גדול מהכלי לא יכול הכלי לסבול האור ע"כ גשברו בחי' הכלים כו' ואח"כ נעשה בחי' התיקון שהוא בבחי' שם מ"ה דהיינו בחי' ההתכללות וחיבור הקיון והעיקר הוא שהאור בא במיעוט והכלי בהתרחבות כי האורות נתחלקו לחלקים קט' כו'.

ב) והנה להבין * שורש בחי' התהו ושרש בחי' התיקון הנה יש להקדים הקדמה אחת תחלה והוא בענין תולדות התפעלות המדות מן השכל וההתבוננו' כנודע, דהנה מבואר באד"ר דבחי' ז"א בעתיקא אחיד ותליא כו', ויש להבין למה בחי' ז"א דוקא יותר אחיד בעתיקא מבחי' או"א כו', אך הנה בחי' ז"א למעלה היינו בחי' המדות דאצי' כנודע ושרש של המדות הן דוקא בבחי' עתיקא עצמו יותר מחו"ב שנק' או"א כו' דהנה מבשרי אחזה אלקה שאנו רואים למטה באדם התחתון לכאורה שהתפעלות המדות אינם גולדים רק מבחי' ההתבוננו' בלבד כמו שנראה לעין שכאשר יתבונן האדם בשכל בטוב הדבר הנאהב ביותר יותר מתפעל באהבה וחמדה בלבו לדבר ההוא וכאשר לא יתבונן כ"כ בהפלגת אותו הטוב לא יתפעל כ"כ וכן בהתפעלות היראה כשיתבונן יותר בשכלו ברעת הדבר שירא ממנו יותר יתפעל ביראה ופחד ובמיעוט ההתבוננות יוכל להיות שילך אדם בלתי יראה גם מן הארי וכיוצא בזה יוכל להיות שיראה גם אוצר נחמד ולא יתפעל באהבה במיעוט ההתבו' כו' וכנודע וא"כ הרי לכאור' כל מדת ושיעור ההתפעלות בלב אינה ע"פ * שיעור ההתבוננות בלבד וגם באוי"ר שבין אדם לחבירו שיעור * האהבה לזולתו תלוי

שבת בראשית תקס"ח : מאמר זה נדפס בקונטרס בפ"ע בשנת תשכ"ג ירוקלין ג. י. ואז הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להוסיף איזה הערות הבאות להלן בשולי העמוד. — הערות הבאות בתצאי ריבוע הם מהמו"ל בהשוואה לכת"י ב' שלא היתה בעת הדפסת הקונטרס.

זה תחת זה...חיבור הקויון : ראה תו"א וישלח כו, ד.

(והכלי : בכת"י ב' נוסף : במיעוט).

והנה להבין : מכאן ואילך — עיין ס' תורת חיים ד"ה בראשית ברא (השני פ"ז ואילך בארוכה ובביאור.

ואינה ע"פ : בכת"י ב' אינה אלא ע"פ].

(שיעור : שם : ושיעור].

בהתבוננות שכלו בטובת זולתו ובהיפוך שיעור השנאה תלוי בשיעור התבוננות ברעתו וכל מה שיוסיף להשכיל ולהתבונן ברעת זולתו לפי ערך זה ממש יתוסף בלבו השנאה כו', ואמנם הנה באמת הגם שכל זה נראה לעין מ"מ אין לומר מפני זה שכל עיקר מציאות התהוות המדות אהוי"ר וענפיהן נולדים ונמצאים ומתהווים מן ההתבוננות באופן שבלתי סיבת ההתבוננות לא הי' נמצא מציאות ומדות התפעלות בלב כלל שהרי אינו כן כי אנו רואים לעין שיש מציאות ומדות התפעלות בלב גם קודם שהשכיל והתבונן במוחו ואין זה דומה להתהוות מציאות ההשגה וההבנה מכח המשכיל אותה שקודם שישכיל בכח המשכיל לא הי' מהות ומציאות ההשגה כלל וכלל כי הרי תחלה לא הי' רק נקודת בריקת ההשכלה מכח המשכיל הנק' חכמה כידוע ואח"כ מתהווה מציאות מרחב ההבנה והשגה מאין ליש כו', משא"כ מהות התפעלות המדות הרי ישנם תמיד במציאות בלב מעת תולדות האדם רק שההתבוננות תעורר * אותם בהתעוררות בלבד שיצא לגילוי כו', וא"כ הרי אין מהות המדות נמצאים כלל מן השכל וההתבוננות רק בחי' התגלותם בלבד כו' ואמנם לפ"ז יש להבין מאחר שאין מהות המדות נמצאי' כלל מן השכל שבמח למה אנו רואים שכל ערך שיעור התפעלות * מתגלה בלב רק לפי ערך שיעור ההתבוננות במוח דוקא מי חיברם זע"ז כ"כ והלא מהות השכל ומהות המדות נפרדים זמ"ז לגמרי וגם באיכותם נפרדים ואין לדמותם לבחי' התהוו' * ההשגה מבחי' כח השכל שהן מהות * ועצם א' שגם טרם התפשטות ההשגה שהי' רק כמו ברק בעלמא מכח המשכיל הרי גם הוא נק' כח שכלי אלא שהוא עדיין בבחי' ההעלם ההיולי כו', אבל בחי' מהות השכל עם מהות המדות אין להם ערך ויחוס כלל זע"ז ואיך יתכן להיות שמוליד השכל אותם עד שנראין כאילו מתהווים ונמצאים מן השכל כמציאות התהוות ההשגה מכח המשכיל המוליד כו'. אך הענין הוא דאם הי' האמת כן שהשכל הי' מוליד מהו' המדות הי' ראוי להקשות כנ"ל ויותר הי' ראוי להקשות שהרי אין המוליד יוליד אלא בדומה לו והמדות אינם ממהות השכל כלל כו' אלא ודאי שאין תולדות מציאות המדות גולד * ונתהווה מן השכל אלא יש להן שרש מיוחד והתהוות מציאותם בעצם הנפש כמו השכל מעת התהוות הנפש עצמה ומה שאנו רואים שהמדות שיעור התגלותם בלב הוא רק לפי ערך שיעור השכל היינו רק בדרך הנהגה שהשכל בא בלב ומאיר במדות להנהיגם כפי שיעורם דוקא לא פחות ולא יותר כמו ע"ד דמיון שיוגזר אדם אל חבירו לעשות כך ולא כך גם שחבירו יכול לעשות בהיפך כי הוא נבדל ממנו אלא ששומר * הציווי ומצמצם א"ע לעשות רק כאופן הציווי כך שכל שבמוח

[תעורר : שם : מעורר].

התפעלות מתגלה : אולי צ"ל : התפעלות המדה מתגלה. וראה תו"ח שם ספ"י.

[התהוו' : בכת"י ב' : התפעלות].

[מהות : שם נוסף : וערך].

תולדות מציאות המדות נולד : אולי התיבה תולדות מיותרת. או שצ"ל : מציאות ומהות

המדות נולד. כמו בתו"ח שם פ"י.

[ששומר : בכת"י ב' : ששומע].

מאיר בלב ושליט על מהות המדות שיהי' אופן התגלותם עפ"י השכל כך ולא כך כמו שיעורר השכל אעפ"י שמצד עצם מהות טבע המדות יכול להיות אופן התפשטותן בהיפך מהסכם השכל אבל השכל יחייב ויגזור שיתפשטו כך וכך דוקא כו' ונמצא ה"ז כמשל שמנהיג אדם לזולתו שילך כך ולא כך וכיוצא והרי מובן שהשכל עושה בחי' לבושים למדות בלבד דהיינו שתתלבש המדה בדבר זה ולא בדבר זה וגם באופני ההתלבשות בדבר כך ולא כך כמו שיגזור ויחייב השכל למדה שבלב לאהוב לחבירו מאיזה טעם ושכל שיש בו בחבירו אם מצד טוב מדותיו או טוב שכלו וכיוצא הרי הליבש השכל למהות מדת האהבה שבלב שתתפשט ותתלבש לאהוב לחבירו באופן פרטי כך ולא כך כי ודאי יש הפרש בין האהבה שמצד טוב מדותיו לאהבה שמצד טוב שכלו וכן יש הפרש בין אהבות הללו לאהבה שמצד שעשה לו טובה וכיוצא בזה יש הפרש באופני האהבות לדברי חמדת עוה"ז לזה באופן כך ולזה באופן כך ועל כולן יחייב השכל אותו האופן איך יהי' שהוא מטה את הלב דוקא באופן לבוש פרטי דהיינו לפי אופן ההתבוננות והטעם שיש במוחו והרי אור השכל שמאיר בלב אינו אלא עושה בחי' לבושים למדות שבלב שתתלבש המדה בדבר לפי הוראת השכל דוקא וד"ל, ואמנם עדיין יש להבין בענין שליטת המוח בלב כיצד הם מתאחדי' אחר שהמה נפרדים במהותם כנ"ל. אך שרש הענין יובן עד"מ כאשר ישלח אדם שליח להודיע לו מאיזה ענין מו"מ טוב או מאיזה דבר חכמה נפלאה מעורר * בלבו התפעלות ותאוה לילך לסחור אותו המו"מ הטוב להרויח ממון רב או להשכיל החכמה הנפלאה וכיוצא בבוא השליח והודיעו היטב הפלגת דבר הטוב ההוא והנה אנו רואים שהשליח ודאי דבר נבדל ממנו וא"א לומר כלל וכלל שנולד מציאות ומהות התפעלות התאוה הזאת מעיקרה ושרשה רק מחמת ידיעה זו שהודיע לו השליח שהרי אינו אלא הדעה בעלמא בדיבור נבדל של השליח והתפעלות התאוה הרי היתה במציאות ומהותה בגנפשו מכבר כאחת משאר מדות שבגנפשו כו' אלא צריך לומר דהגם שמידת ההתפעלות כבר ישנה במציאותה בלבו אבל מה שתתפשט למו"מ זה הטוב הוא מחמת הידיעה שהודיעו ואילו לא ידע ממנה כלל לא הי' אור ההתפעלות מתגלה ומתפשט כלל וכלל, וא"כ הרי מובן שבחי' ידיעה זאת שהודיע לו השליח הרי היא נבדלת לגמרי ממהות ההתפעלות התאוה הזאת שנתעוררה בלבו רק שהראה לה מקום היכן תתפשט כאדם שמראה מקום איזה מטמון אוצר נחמד לחבירו שמעורר לבבו שאינו אלא מראה מקום ללבו היכן תתפשט ותימשך כך ידיעת השליח הוזה אינו אלא מראה מקום ללב המשלח היכן תתפשט התפעלות לכו מן ההעלם לגילוי דהיינו באותו המו"מ הטוב וכיוצא אבל לא שידיעה זו תוליד לעצם ההתפעלות כו' ואמנם מ"מ עיקר הסיבה להתפעלות זאת שתתפשט למו"מ זה דוקא הוא בא מחמת ידיעה זו ולפי אופן פרטי הידיעה כך יהי' אופן פרטי התפעלות המדה והתפשטותה לדבר הנאהב כו' וד"ל. והדוגמא מכל משל זה יובן ג"כ בענין המדות שבגנפשו שהתפעלותם באופנים פרטים כו' באין רק

עפ"י הוראת השכל דוקא שזהו כמו משל הידיעה של השליח שמעורר הלב כנ"ל ואינו אלא מראה מקום בלבד כנ"ל כך השכל אינו אלא כמו מראה מקום למדות שבלב היכן ובאיזה מקום יתפשטו כמו שיחייב השכל שדבר זה ראוי לאהוב ובאופן כך וכך ולא דבר אחר היפכו כנ"ל בענין בחי' הלבושים שעושה השכל למדות באופנים פרטים והרי כשיגזור השכל ויחייב על המדה שתתלבש כך וכך ה"ז ממש כמו שיבוא אדם ויאמר לחבירו יש אוצר במקום פ' וכיוצא ונמצא מובן שגם שהשכל והמדות נפרדים במהותם מ"מ מתאחדים אבל באופן הנ"ל שהורא' השכל במדות הוא בא בבחי' נבדל מהם אלא רק כמו ע"ד דמיון מדיעת השליח וכיוצא ולא שיוליד השכל עצם המדה כו' וזהו הנק' שהשכל הוא בחי' מעביר בלבד למדות דהיינו מה שהמדות יתפשטו לכל מקום היינו ע"י העברת השכל שהוא דוקא המעביר אותן וד"ל. והנמשל מכל הנ"ל יובן למשכיל למעלה גם בבחי' מדות עליונים דאצי' שהוא' בחי' ז"א כידוע שאין שורש התהוות עיקר מציאותם בבחי' או"א דאצי' שהן כמו עד"מ חו"ב שבאדם שהן מאירים במדות להנהיגם כנ"ל אעפ"י שגולד התפעלותם מן השכל אין זה אלא כמו הוראה בעלמא עד"מ השליח הנ"ל שמודיע ומראה מקום היכן יתפשטו המדות כו' אבל שרש האמיתי לעיקר מציאות עצם המדות הוא למעלה מן השכל דהיינו בבחי' יחידה שבנפש עצמה שהוא נחשב מבחי' עצמיות והוא למעלה גם מבחי' מקור התהוות השכל כידוע והוא הנק' למעלה בחי' עתיקא שהוא בחי' אור הכתר מקור כל הנאצלי' וזהו שאמרו באד"ר דבחי' ז"א דוקא בעתיקא אחיד ותליא ולא בבחי' או"א כי בחי' או"א דאצי' אינו אלא כמו בחי' מעביר בעלמא שהמדות עוברין דרך השכל והוראתו דהיינו להיות בחי' התגלותו בלבד עפ"י השכל כמו לאהוב בגילוי מה שיחייב השכל ולא זולת זה, וכן במדות השנאה לשנוא מה שיחייב השכל כו' וכיוצא בזה בכל פרטי המדות אבל עצם מציאותם בבחי' עצמ' למעלה גם ממקור השכל כו' והיינו שדקדק לומר דז"א דוקא בעתיקא אחיד ולא או"א כי שרשו בעתיקא יותר בבחי' הפנימי' דע"י * גם * מאו"א להיותם המדות יותר בבחי' עצמיות הנפש למטה וכמ"כ יובן למעלה שהרי אנו רואים שהמדות עצם מציאותם חזק מאד גם מן השכל כי גם שיהי' המדה נגד הסכס השכל תתגבר המדה על השכל כמו אהבה טבעי' שגולדה בטבע האדם שא"א לו להפוך אותה מעיקרא גם שימשול בכל כח עליה לא יוכל לעולם להפוך אותה אם תתגבר כמו שהיא בעצם אך זה שאנו רואים שהמדות יכנעו להתנהג רק עפ"י הוראת השכל כנ"ל זהו בא בדרך התלבשות שמתלבש המדה בשכל להיות מתנהג על ידו והוא דרך העברה בעלמא ולא שזהו עצם מציאותם כי בעצמם ומהותם נבדלים המה מבחי' מהות השכל וכמעט רגע המה יכולים לפשוט לבוש שכל זה ולעשות נגד הסכס השכל עד"מ הלבוש שאדם פושטו כו' כי גם מה שהמוח שליט על הלב ולבו ברשות השכל זה נמשך מעצמות הנפש שמגביר שכלו עליהם כו' כי הרי התינוק שאין דעתו חזק ואין כח בנפשו להגביר יסכלו על מדותיו להיות שולט בהן ע"כ

(דע"י : שם : דעתיקא).

יותר... גם : כן הוא בהכתי' (המעתיק) וצ"ע. וראה לקמן סוף הפרק, תו"ח שם פי"ח.

המדות שבלבו מתנהגי' כמו שהן בעצם בעצמיות הנפש כנ"ל ולכך המדות שלו תקיפים וחזקים ביותר שלא יוכל אדם לבטל ולהכניע מדות התינוק גם בסברות רבות שישכילם שדבר זה לא טוב כו' ואדם גדול מיד שישכילוהו שדבר זה שחפץ בלבו לא טוב יתחרט ויבטל והתפעלות שבלבו כו' הרי המדות של גדול חלושים מאד מפני שמיד יתחלשו מהוראת השכל והמדות של התינוק ומכש"כ הבהמה חזקים ותקיפים ביותר וא"א לומר שהמדות בעצם חלושים בגדול אחר שנמצאו בו מעת תולדתו מעצמיות הנפש כמו בתינוק אך הענין הוא שבגדול מתחלשים ונכנעים מיד רק מצד הארת השכל ששולט בהן וכל מה שיגדל יותר יותר יכנעו המדות מהארת השכל שהרי יותר יהי' המוח שליט על הלב בזקנים מבנערים כו' מפני שדעתן מתיישבת עליהן בחזק יותר אבל לא מצד עצם מציאו' המדות שלהם שבודאי עצם מציאות המדות גם בזקנים תקיפים וחזקים יותר מן השכל מצד שרשם בבחי' עצמיות הנפש יותר מבחי' אור השכל ששרשו אינו כ"כ מבחי' עצמיות הנפש כידוע למעלה שהחכמה נמשך מבחי' צומח דהיינו מבחי' מותרי מו"ס דא"א הנק' משכיל למטה ובחי' ז"א הרי אחד בבחי' עתיקא עצמו וידוע שבחי' חסד דע"י מלוּבש בגלגלתא דא"א וגבורה דע"י במו"ס דא"א כו', ונמצא שרש בחי' המדות דו"א המה בחי' המדות דע"י שלמעלה גם מבחי' ג"ר דא"א ובדבר זה יתרון מעלת ומדרג' בחי' ז"א על בחי' או"א כי שרש מוחין דאו"א רק מבחי' מזלי' דא"א כו' וד"ל.

ג) ואחר הקדמה זאת יובן שרש בחי' התווה שקודם לבחי' התיקון דהנה מבואר בע"ה דבחי' התווה הן באי' בריבוי אורות כו' וכל אור מובדל מחבירו מן הקצה לקצה ואין להם חיבור וע"ז כלל כנ"ל, משא"כ בחי' התיקון שהוא בא במיעוט אור כו' וגם יש בהן בחי' החיבור וההתכללות זה בזה כו'. ויובן כ"ז בהקדים ענין ז' מלכים דתווה למה נקראו בשם מלכים דוקא כמ"ש בכאו"א וימלוך וימת כו'. אך הענין הוא כנ"ל בנפש האדם דשרש בחי' עצם המדות יותר בעצמיות הנפש וע"כ המה תקיפים וחזקים מאד כו' ומזה הטעם עצמו אנו מוצאים בהן בחי' הפירוד והריחוק זה מזה בתכלית הקצה כמו שנראה לעין בתינוק כאשר יתפעל באחת ממדותיו שלא יוכל לסבול כלל וכלל היפכה וגם לא יוכל לשמוע כלל דבר שנגד התפעלות מדותיו עד שיכעס ויקצוף מאד כשיעשו לנגד מדותיו שבלבו כמו כאשר יחשוק ויאהוב דבר גם שיהי' דבר רע בעין השכל לא יועיל לו לבטל המדה ואמנם אדרבה יכעוס ויקצוף כשלא יתנו לו וימלאו תאוותו וכן כאשר ישנא דבר מה לא יועיל טעם שכלי' ויקצוף מאד כשלא יעבירו הדבר מפניו והנה סיבת זה הוא מעוצם תקיפות המדות כנ"ל ומפני שכאו"א בתקפה מאד ע"כ לא תוכל מדה א' לסבול כלל היפכה וכמו"כ במדות חו"ג הנה בעת קצפו ורוגזו שנק' מדת הדין לא יסבול שום בחי' חסד ורחמים ובעת טובו וחסדו לא יסבול שום בחי' מדת הדין כי רחוקים המה ומובדלים זה מזה מאד וכאו"א אין לו עירוב וחיבור עם זולתו אלא כאשר יאיר זה לא יאיר זולתו כלל כמו במדות אהבה ושנאה כנ"ל וכ"ז בא מסיבת תוקף וחזק המדות להיותם בבחי' עצמיות ע"כ כאו"א בפ"ע מובדל מחבירו ההפכי לגמרי והדמיון

בוה ממש כמו האש והמים בהיותם כאו"א כמו שהוא בעצם בלתי אפשר שיתחברו והמים יכבו אש והאש ילחך את המים ויטייבשו כו' להיות כאו"א בתקפו ממש משא"כ כשיתחלש כח כל או"א כמו בהיות האש בא בתערובות ומזיגה בלבד וגם המים יבואו בתערובות ומזיגה כמו העץ שיש בו מלחוחי המים בתערובות בעלמא ולא עצם המים וגם יש בו מחמימות האש ע"כ יתחברו שהרי העץ ידלק באש עכ"פ ויש לו קיום מציאו' זמן מה כו' אבל עצם המים עם עצם האש בלתי אפשר שיתחברו כו'. וכך יובן בעצם המדות כמו שהן תקפם בעצמיו הנפש בלתי אפשר שיתחברו ב' הפכי' אהבה ושנאה או חו"ג כנ"ל בתינוק אבל בגדול שהמדות מתחלשים ומתכנעים מחמת שליטת השכל כנ"ל אזי אפשר שיתחברו ב' הפכים כנ"ל כנראה לעין באדם גדול בר דעת ושכל רחב שגם שיתפעל בלבו באיזה אהבה שלנגד השכל יטהו השכל לשגוא וכן בהיפך לאהוב השנאו וכמ"כ במדות חסד ודין וא"כ חלושים המה כבר מחמת שליטת השכל בהן ואינם בתקפם וחזקם כמו שהן בבחי' עצמיות כו' וע"כ יוכל הגדול לסבול ג"כ היפך מה שיתאוה בלבו מטוב לרע ומרע לטוב כאילו שוין אצלו ב' ההפכים מצד השכל שישכילוהו שזה הדבר לא טוב וכנ"ל באריכות ולפ"ז יובן ג"כ במדות שבגדול שיוכלו גם ב' הפכים להתחבר כא' כי השכל יחייב לפעמים בדבר א' להיות בו ב' הפכים דחו"ג כא' כי הרי מחמת שכל וסברא א' יוכל לחייב בו האהבה כך והשנאה כך לאהוב מצד טעם זה ולשגוא מצד טעם זה והכל סברא א' * וכמ"כ להיות ב' המדות חסד ודין חסד מטעם זה ודין מטעם זה והכל מסברא א' שהרי אינם סותרים זא"ז כלל מצד השכל והסברא ומה שהמדות סותרים זא"ז מצד עצמם אין זה אלא כשהם בתקפם דוקא כנ"ל ולא כשהן מתחלשים מהארת השכל עד שיוכל * להתהפך למדה המנגדו כו' ודוגמא לדבר זה הנה רמזו רז"ל במה שאמרו לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו פי רך כקנה שהרוח מנענע מצד זה לצד זה מן הקצה אל הקצה כך יהי מדותיו של אדם רכים ע"פ שליטת השכל בהן להטותן מן הקצה לקצה ממש דהיינו כמו מתכלית הדין והרוגז לתכלית החסד ורחמים וכיוצא בזה בכל פרטי המדות כמו לסבול ולקבל באהבה וגם הצער והיסורים עד שישמח בהן וכמו שאמרו ז"ל השמחים ביסורים שומעים חרפתם ואין משיבי' כו' עליהם או' ואוהביו כצאת השמש בגבורתו כו', פי' מאחר שהיסורים מקבל בשמחה ה"ז בחי' התחברות ב' הפכים שמחה וצער שזהו סימן לעוצם שליטת המוח על הלב כנ"ל וכמ"כ שומע חרפתו וסובל כי הכל מתנהג בבחי' השתוות להשוות יסורים כשמחה וחרפה כשבח וכן גם הדוחק והעוני במזון מקבל באהבה ושמחה ממש כמו שהי' לו הון ועושר וממון כו' הוא הנק' רך כקנה שלבו ברשותו כו' להיות כי המדות מתחלשו' בלבו מאד להתהפך בכל הדברי' מצד השכל מן הקצה לקצה ממש משא"כ קשה כארו הוא היפוך זה ממש כמו הארו שהוא קשה מאד וא"א לכל רוחות שבעולם להניעו ולהויו

והכל טברא א' : ראה לקמן פי"ד דוגמא לזה שמסברא א' כי יצר לב האדם כו'.
 (שיוכל : בכתי' ב' נוסף : כאו"א).

ממקומו אפי' במקצת כך מי שמדותיו תקיפים וחזקים מאד כדמיון מדות התינוק כנ"ל הרי בהתעוררותו בו המנגד להמדה לא יוכל לסבול כלל אותו גם לא מקצתו כמו כאשר שומע חרפתו לא יוכל לסבול כלל מפני שוהו לנגד טבע מדותיו וכן ביסורים וצער לא יוכל לקבל כלל ויבעט בהן מאד כי לא יוכל לשלוט בלבו היסורים * בשמחה כו' ומכ"ש שיקבלם באהבה כו' ומטעם זה עצמו אדם כזה שמדותיו קשים ותקיפין כארו בלתי יתחלשו כלל מן השכל לא ימצא במדותיו התחברות ב' הפכי' כחסד ודין כא' כי מאחר שבלתי אפשר לו להתהפך ממדה להיפוכה מטעם שכאו"א בתקפה קשה כארו הרי בשעת כעסו לא יחמול כלל וכלל ובעת חסדו לא ירגז כו' כי רחוקים ומובדלים זה מזה לעוצם תוקפם כו' והמופת אמיתי הוא מה שלא יוכל למחול למי שפשע כנגדו ואינו מעביר על מדותיו כלל (כי המעביר על מדותיו שרשו מבחי' התיקון ומי שאינו מעביר על מדותיו שרשו מבחי' התהו כו' והוה שרמוזו רז"ל בר"א ור"ע האי מעביר במטי' * כו' משום דר"ע ה"י שרש התורה שבע"פ דכולהו סתימאה אליב"י וכמשי"ת בסמוך דהתורה מבחי' התיקון כו') וד"ל.

ד) והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה ג"כ בשרש ההפרש שבין בחי' התהו לבחי' התיקון דהנה עיקר השבירה היתה בבחי' המדות דוקא והן בחי' ז"ת דבינה והי' הסיבה מפני דבחי' ריבוי האור שהיו בהן כנ"ל והענין הוא שהי' בבחי' המדות הללו עוצם התקיפות והחזק ע"ד הנ"ל במדות שהן בלתי שליטת השכל דהיינו כמו שהן בבחי' עצמיות מציאותם שהוא בבחי' עצמיות הנפש דלכך הם חזקים ותקיפים כו' ומסיבת זה באה ג"כ בחי' הפירוד וההתחלקות ביניהם שלא תוכל לסבול מדה א' לזולתה ההפכי' כנ"ל באריכות והיינו פי' בחי' התהו שהן בחי' המדות עליזות כמו שהן בשרשם העצמי' בבחי' הכתר קודם שיעברו בחו"ב * ויתנהגו על ידן שאז הן תקיפים ביותר והן זה תחת זה בבחי' הפירוד והתחלקות זו מזו מן הקצה לקצה עד שאין שליטת א' בזולתה כלל כמו במדת החסד אין שליטה דדין כלל ובהיפך אין מרחמין בדין כלל כו' וזהו שנא' בבחי' התהו וימלוד וימת כו' לשון מלוכה כמו עד"מ המלך שהוא חזק ותקיף מאד במדותיו כו' והוא ג"כ פי' וענין ריבוי האור שנוי' בע"ח כי ע"י ריבוי זה בא מזה ענין החזק והתגברות הגדול כו' וכמ"ש בזהר בפ"י וימלוד אנא אמלוד שר"ל אנא בלתי שיתוף מדה זולתה כלל אלא אנא בלבד וד"ל והיינו שאנו מוצאים במעשה בראשית שבתחלה נא' וירא אלקי' את כל אשר עשה והנה טוב מאד שהוטב הכל בעיניו להיות' מדה זו מבחי' החסד שבתהו שאין בה כלל מתערבות הדין ואח"כ כתיב וינחם ה' ואמר אמחה כו'

בלבו היסורים : כנראה השמטת המעתיק וצ"ל : בלבו לקבל היסורים. וראה תרי"ח שם פכ"א. [בכתי' ב' : בלבו להשוות היסורים].
הא מעביר במטי' : כנראה טעות המעתיק. ובתח שם : זה מעביר על מדותיו וכבש"ס (תענית כה, ב).

זהו מדת הדין שבתהו שאין בה מבחי' החסד כלל וכלל כי כאו"א בא בתוקף וחוק גדול להיותם כמו שהן ממש בשרשם בבחי' עצמות המאציל עדיין אכן אח"כ כתיב עוד כל ימי הארץ כו' שהוא בחי' התיקון דהיינו בחי' התכללות המדות גם ב' הפכי' חו"ג ישכנו כא' והיינו מצד התלבשות המדות כחו"ב דאצי' שהן שולטים עליהם ומחמת זה מתחלשים כאו"א להיות מתהפכת מן הקצה לקצה כנ"ל והיינו פי' וענין בחי' מיעוט האור שגז' בע"ח שהוא בבחי' התיקון שהוא ענין חלישות והרפיון של כל מדה להיות בקל מתהפכת למדה המנגד אליה ע"פ שליטת והוראת השכל ותסבל גם ה לה ששש* כמו מדת הגבורה תסבול גם בחי' החסד והחסד תסבול הגבורה ויוכל להתכלל ולחבר כא' ממש וזהו עפ"י אור החכמה כנ"ל שבשכל וסברא א' יש לחייב החסד וגם הדין בדבר א' ולא יהיו תרתי דסתרי כלל וגם כאן הרי מטעם וסברא א' שהוא כי יצר לב האדם כו' באין ב' הפכים שלא יקלל האדמה בעבור האדם ועוד ימי הארץ כו' אך יהיו ימיו ק"ך שנה בשגם הוא בשר כו' הרי כולל חסד דין כא' והיינו להיותן מבחי' התיקון שאין המדות בתוקפם כ"כ כנ"ל ע"כ מתכללים יחד והיינו ע"י בחי' או"א דאצי' שהן בחי' מעביר למדות להלבישם ולהנהיגם כו' ודוגמא לבחי' התיקון הוה שבחו"ב דאצי' הנה ירד למטה ג"כ והיינו כמו שאנו מוצאים בבחי' התורה שיש בה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור כידוע וידוע דטמא וטהור באין מב' מדות הפכיים מן הקצה לקצה דהיינו חו"ג כמו ב"ש אוסרין וב"ה מתירין מפני שב"ש שרש נשמתן מבחי' הדין ע"כ מטה שכלם כלפי דין לאסור ולטמא כו' וב"ה שרש נשמתם מבחי' החסד מטה שכלם כלפי חסד להתיר ולטהר וא"כ גם בחי' כללות ענין מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור שיש בתורה היינו כללות בחי' שתי מדות הללו דחו"ג מבחי' החסד נמשכו מ"ט פנים טהור ומבחי' הדין נמשכו מ"ט פנים טמא (והטעם למספר מ"ט כי כל ז' מדות כאו"א כלולה מו' שהן מ"ט והוא בחי' ז"ת דבינה שהן מ"ט שערי בינה כידוע) והנה לכאורה אין דבר זה מובן דהלא ידוע דאורייתא מתחמה עילאה נפקת ובחכמה עדיין אין שום התחלקות מדות חו"ג כלל כידוע. אך הענין הוא דבאמת שרש התורה רק מבחי' חכמה עילאה אך הנה בחי' החכמה יורדת לשלוט במדות ולהנהיגם ע"ד הנ"ל במשל אדם גדול ששולטת החכמה במדותיו להטותם לכל אופן שיורה השכל כו' כך התורה מחכמה נפקת ולהיכן נפקת להתלבש במדות כמ"ש להבדיל בין הטמא לטהור כו' והיינו להיות מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור כו' ואופני בחי' הפנים הללו מתחלקים לכמה מדריגות רבות שהרי לפעמים יחייב אור החכמה לטהר את הטמא או לטמא את הטהור וכנראה למעיין בהלכות טומאה וטהרה שעפ"י חכמה וסברא א' שמוצאין בתורה יגזור אומר בקל להפוך את הטמא לטהור או להפוך הטהור לטמא כו' כי החכמה שולטת במדות בכמה פרטים שונים כמו עד"מ לפעמים יחייב השכל לאהוב השנאוי ולפעמים יחייב לשנוא הנאהב או לרחם על החייב בדין ולהתחסד עמו ולפעמים יחייב להעניש בדין לזכאי ג"כ כפי הנאות

ה) לה ששש : שם : המנגד לה ממש.]

[בחו"ב : בכתי"ב ב' נוסף : דאצי'.]

עפ"י החכמה והטעם כו' כנ"ל והיינו לפי ששרש בחי' התורה הוא מבחי' התיקון לפי ששרשי' התורה בחכמה ובחי' חו"ב דאצי' מהם וע"י נעשה בחי' התיקון לבחי' ז' מלכים דתהו שלפני האצי' כידוע דירדו ז' מלכים דלפני האצי' להתקן בבחי' האצי' וראשית ירידתן הוא בבחי' או"א דאצי' שהן שרשי האצי' (וגם להיות שלא הי' באו"א בחי' שבירה כמ"ש בע"ח) וע"ז רמזו רז"ל במה שאמרו לעולם יהא אדם רך כקנה פי' אדם הוא בחי' התיקון והמדות שבו צריכים להיות רך כקנה להיות מתהפכים מיד עפ"י השכל שהוא עיקר בחי' התיקון ואל יהא קשה כארז שהוא בחי' המדות דתהו שהן תקיפים ביותר כנ"ל באריכות. וע"כ אמרו ג"כ דהשמחים ביסורים כו' עליהם נאמר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו כי השמש הוא התיקון כידוע ובצאת השמש בגבורתו הוא ממתיק כל דינים להיות בחי' גבורה שבחסד כמ"ש לחום היום שהוא תוקפא דדרום כו' והשמחים ביסורים שמהפכים הדין לחסד הרי הוא מצד בחי' התיקון כנ"ל ע"כ עליהם דוקא או' ואוהביו כצאת השמש כו' ונקי' יסורין של אהבה פי' שגמתקו בחסדים כו' דל"ל. והנה עיקר השבירה היתה בשם ס"ג כנודע ובחי' התיקון הוא בשם מ"ה כו'. ולהבין ביאור זה הנה פי' ס"ג הוא אותיות ג"ס והענין כי הנה מבואר ומוכן מתוך כל הנ"ל במשל להבין שרש בחי' התהו והתיקון דמצד שרש בחי' עצם המדות הרי הן גבוהים גם מבחי' חו"ב להיותם קשורים בבחי' עצמיות יותר בעצמות הנפש גם מבחי' חו"ב דהוא הטעם שהן תקיפים וחזקים ביותר וכנ"ל בפ"י המאמר דז"א בעתיקא אחיד כו' יותר מאו"א כו' וא"כ יובן מזה ג"כ למעלה שבחי' המדות דתהו כמו שהי' לפני השבירה הרי היו יותר קרובים בבחי' עצמות המאציל גם מבחי' או"א דאצי' אלא שמפני בחי' ריבוי האור כו' נשברו ונפלו למטה כו' ובחי' ריבוי האור היינו בחי' עוצם תקפם כנ"ל והוא בחי' מלוכה שהוא בחי' התוקף כנ"ל והנה בבחי' התוקף הוה יש ג"כ בחי' היש והוא בחי' עוצם ההרגשה בעצמותו היפך בחי' הביטול והעדר הרגשת עצמותו לגמרי כו' וענינים אלה באים מבחי' התוקף והחלישות. מבחי' התוקף בא התפשטות היש בהרגשה גדולה ומבחי' החלישות בא בחי' הביטול בלתי מורגש כלל כו' ושניהם קרובים לענין א' שהתוקף עם ההרגש ענין א' הוא ממש והחלישות עם הביטול ענין א' הוא וכמו שהתוקף עם החלישות ב' הפכים כך הביטול עם היש המורגש ב' הפכים כו' וע"כ נק' בחי' התהו בשם מלכים כמו שאמר אנא אמלוך בבחי' יש מורגש כו' ובבחי' התיקון הוא בהיפך שהוא בבחי' הביטול לבטל א"ע בקל מאד לסבול גם היפכו משא"כ בתהו שמפני בחי' הרגשת היש לא יסבול זולתו כלל אם הוא היפכו כו' וזהו שנוכר בע"ח בחי' התהו והתיקון בשמות דס"ג ומ"ה דוקא שהתהו עיקרה בבחי' ס"ג כי ס"ג אותיות ג"ס והוא בחי' היש בהרגשה הגדולה * ובחי' זו נק' ג"ס להיותו בא בהתפשטות מורגשת מאד וכמו אנא אמלוך כנ"ל ובחי' התיקון הוא בהיפוך מזה דהיינו בבחי' הביטול והעדר ההרגשה כנ"ל וע"כ עיקרו בשם מ"ה כלומר מ"ה הוא נחשב כי אינו מורגש כלל וכאילו אינו תופס מקום

במציאות כלל דלכך מתהפך מיד למנגד לו כנ"ל בבחי' התיקון והוא הגורם ענין ובחי' החלישות הנ"ל משא"כ התהו כו' וד"ל. ואמנם הנה אעפ"י שהתהו בבחי' יש כנ"ל הרי מ"מ המדות קרובים יותר בבחי' העצמו' כנ"ל אך בעודנם קודם השבירה הי' בחי' יש שלהם בתוקף אור הקדושה העליונה רק כשירדו ונפלו למטה בשבירת הכלים הוא הנעשה מהן בחי' יש שהוא בבחי' נפרד בפ"ע לגמרי והוא הנק' חוצפא שהוא מלכותא בלא תגא פי' בלתי בחי' תיקון דתג"א הוא בחי' התיקון כו' וגם למטה עוי פנים ששתלן * בכל דור כו' שהן באים מבחי' התהו שלפני התיקון ובסיבת הנפילה והשבירה נק' גסי הרוח ועזי פנים לעוצם התקיפות והחזוק של מדותיהם שהן קשין כארו בלתי יתהפכו כלל מן השכל כו' וגם בוהר נקראו תקיפי דרא ע"ש בחי' התקיפו' שלהם מצד שרשם בתהו וגם לעתיד בדור קודם שיבא משיח שהחוצפא יסגא ופני הדור כפני הכלב כו' נק' ג"כ תקיפי דרא כו' (וכמו אנשי סדום ולכך אמרו שלי שלי שלך שלך בלתי חיבור כו', משא"כ בחי' התיקון היינו שכאו"א צריך לקבל שלימות מזולתו כו'). אבל בחי' התיקון הוא בבחי' שם מ"ה היינו היפוך זה לגמרי שהוא העדר הרגשת עצמותו להיות דבר מה כו' כנ"ל וע"כ אין בו תוקף וחוצפא לעמוד בדבר מה אלא מיד יטהו השכל מן ההיפך להיפך כו' מפני שזה בא מבחי' מ"ה דחכמה שהשכל מהפך המדות מן הקצה וא"א להיות תוקף לא' מהן לעולם כנ"ל וע"כ עיקר בחי' התיקון בשם מ"ה כי בחי' ההתכללות במדות אינו בא אלא מצד בחי' הביטול דמ"ה כו' וכנ"ל בענין רך כקנה וכן כמו שאו' ונפשי כעפר לכל תהי' כאסקופה הנדרסת לעוצם העדר הרגשת עצמותו שמשים א"ע כאילו אינו כו' וד"ל. ובכל זה יובן שרש ענין נפש האלקי ונפש הבהמית דהנה ידוע דהנפש האלקי' שרשה מבחי' התיקון דשם מ"ה והוא ענין מה שהמוח שליט על הלב בכל דבר כו' אבל בחי' נפשם הבהמית שרשה מבחי' התהו ולפי שנפל בשבירת הכלים ע"כ טבע הנפש הבהמית להיות בתוקף וחזוק גדול בכל מדותיה בלתי יתהפכו לעולם כענין תקיפי דרא הנ"ל והיינו שנקראת נפש הבהמית כמו הבהמה שמדותיה חזקים ותקיפים מאד כי שרשה מבחי' התהו ג"כ כידוע בפ"י בהמ"ה רב"ה שהוא בחי' שם ב"ן שלפני האצ"י וכמ"ש בלק"א * והיינו בחי' המדות דתהו שלמעלה גם מבחי' החכמה דאצ"י כנ"ל והיינו מ"ש בסדר הבריאה בריאת בהמות וחיות קודם לבריאת * כמ"ש תוציא הארץ נפש חיי כו', ואח"כ נעשה אדם משום שהאדם הוא בחי' התיקון כידוע ובחי' התהו קדם הרבה לפני התיקון וכמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו לפני מלך לבנ"י כו' ומטעם הנ"ל שבחי' המדות קרובים יותר בעצמיות כו' אך לאחר שירדו ונפלו למטה בבחי' הפירוד שאז בחי' התיקון מתקן לתהו * האדם גבוה מן הבהמה וז"ש אדם ובהמה תושיע דהיינו

(ששתלן : שם : שיש).

וכמ"ש בלק"א : ס"פ מזו.

(לבריאת : שם נוסף : האדם) וכ"ה בתו"ח שם פל"א.

(לתהו : שם נוסף : כי).

שבחי מ"ה דאדם מברר ומתקן לב"ן דבהמה והיינו בחי' ניצוץ האלקי' שמבררת ומתקנת לנפש הבהמית כי לעצמה א"צ תיקון להיותה מבחי' התיקון כנ"ל וד"ל.

ה) ומעתה יש להבין הטעם בבחי' העקודים שכל הי"ס עקודים בכלי א' כו' שלא הי' שם בחי' שבירה כנ"ל אלא בנקודים שלמטה מהן כו' דלכאורה מצד הסברא יותר הי' ראוי להיות בחי' השבירה בבחי' העקודים מבחי' נקודים אחר שהטעם לסיבת השבירה הוא מפני בחי' ריבוי האור ומיעוט הכלי וע"כ לא יכול הכלי לסבול האור כמ"ש בע"ח א"כ מכ"ש כשהי"ס עקודים כולם בכלי א' שיש כאן ריבוי האור ביותר שע"ז יותר ראוי להיות סיבת השבירה כו'. אך הנה הענין יובן בהקדים תחלה ענין אחר והוא במ"ש בע"ח דלאחר הבריורים דשם ב"ן שיתברר עכשיו משם מ"ה והיינו העלאה וברור רפ"ח ניצוצים שנפלו מבחי' התהו כידוע אוי הרי יתעלה בחי' שם ב"ן בבחי' שם ס"ג דתהו ובחי' התהו הרי קדם במעלה הרבה מבחי' התיקון כמ"ש לפני מלוך מלך כו' א"כ יהי' שם ב"ן למעלה מבחי' שם מ"ה המברר וז"ש אשת חיל עטרת בעלה אשת חיל הוא ש' ב"ן כנודע ותהי' עטרת לבעלה שם מ"ה כו'. והנה לכאורה יש להקשות קושיא חזקה בענין זה דאשת חיל ע"ב כו' דהנה ביאור ענין זה מובן מתוך כל הנ"ל שבחי' המדות דתהו הן תקיפים וחזקים מאד וזהו הנק' בחי' ריבוי אור כו' וכמ"ש וימלוך וימת כו' ובחי' התיקון בשם מ"ה היינו לבררם עפ"י החכמה שלא יהי' תקיפי' אלא חלושים מתהפכים מהיפוך להיפוך כנ"ל והנה לאחר זה הברור שלהם שהוא עיקר בחי' התיקון שלהם משם מ"ה נאמר אשת חיל ע"ב דהיינו שיתעלו למעלה מבחי' שם מ"ה המברר ומתקן אותם כי יהיו בבחי' ס"ג שלמעלה משם מ"ה כנ"ל וביאור זה היינו שיחזור בחי' המדות להיות בבחי' התקיפות והחזק שהיא בחי' ס"ג דתהו אותיות ג"ס כמ"ש בהן וימלוך כו' כמו שהי' קודם השבירה כנ"ל וא"כ הרי לפ"ז הדרא קושיא לדוכתה כי מה הועיל בחי' התיקון שהוא בחי' התכללות המדות מצד בחי' החלישות משליטת החכמה אחר שחזרו לבחי' עצמיות שלהם בבחי' התקיפות והחזוק ואו לא יסבול זא"ז כו' והרי בהכרח יהי' סיבת נפילה ושבירה מזה כמו שהי' תחלה ולא הועיל בחי' התיקון כלום כו'. והנה לתרץ קושיא חזקה הזאת מוכרח לומר דהגם שבדאי כשהמדות חזורים לבחי' ס"ג דתהו בהכרח שיבאו לבחי' עצם מציאותם בבחי' התקיפות כו' אבל מ"מ גם שיהי' בבחי' התקיפות והחזוק הגדול יוכלו להתחבר וע"ז ולסבול כ"א היפכו כו' כמו שהוא בבחי' התיקון ממש אלא שבבחי' התיקון זאת ההתכללות באה מצד הרפיון והחלישות מחמת שליטת החכ' כנ"ל אבל כשיעלו המדות לבחי' ס"ג יהי' סיבת ההתכללות שלהם שלא ע"י בחי' מ"ה דחכמה אחר שיעלו למעלה משם מ"ה כנ"ל אלא יהי' מטעם אחר והוא מפני שיתקרבו יותר לבחי' עצמיות אור הא"ס כנ"ל בפי המאמר דו"א בעתיקא אחיד כו' שהמדות דו"א שרשם בחי' עצמיות יותר בעצמות הא"ס גם מבחי' או"א כו' ובהיות בהן גילוי אור גדול מבחי' עצמיות אור א"ס מפני זה יבא בהן ג"כ בחי' ההתכללות מבי' הפכים כו' כמו שהי' בהן התכללות בבחי' התיקון הגם שהן תקיפים וחזקים כו' ואעפ"י שמחמת בחי' ריבוי האור

הזה בתהו ה' סיבת השבירה אבל לעתיד שיהי עליית העולמות והיינו שיתקרבו יותר אל בחי' עצמות אור הא"ס מחמת תוס' גילוי אור א"ס יבא בהן בחי' ההתכללות כו' וד"ל.

והנה להבין אפשרות הענין הזה שגם שיהי' המדות בבחי' התקיפות מ"ג: יוכלו * מצד בחי' גילוי אור א"ס כו' הנה דבר זה יובן מבחי' טעם ההתכללות אשר בבחי' התיקון דהנה עיקר הטעם לסיבת ההתכללות בבחי' התיקון מצד שליטת החכמה אין זה מצד עצם כח החכמה בלבד שהרי המדות בעצם מציאותם תקיפים וחזקים הרבה מאת השכל מצד שרשם כנ"ל וא"כ מאיזה סיבה יתגבר אור השכל על המדות להטותם מן הקצה לקצה כנ"ל אלא הענין הוא רק מצד בחי' הביטול דשם מ"ה שבחכמה והוא בחי' כח מ"ה שיש בחכמה דוקא מצד בחי' אור א"ס שמאיר בחכמה בגילוי יותר מבכל הספי' כידוע בע"ח דבבחי' בינה מאיר בריחוק מקום כו' ומחמת בחי' גילוי אור א"ס בחכמה לכך יש בחי' הביטול והעדר ההתפשטות בחכמה יותר מבכולם כדמיון מארו"ל הושיט אצבעו קטנה ביניהם ושרפן כלומר נתבטלו ממציאיותם מצד עוצם הגילוי יותר מכפי המדה שלהם כו' וכמ"ש ענין עושה השלום במרומו בין מיכאל וגבריאל אעפ"י שהן ב' הפכים כאש ומים אך מצד תוס' גילוי אור א"ס עליהם יתר מכפי ערך המדה המצומצמת בהן יתבטלו כאו"א ממקומו ויתחברו ויתכללו יחד ולא יהי' ב' הפכים כלל כמשל ב' תלמידי' שמתווכחין וחולקין זה אומר כן זה אוסר וזה מתיר כאו"א כפי השגתו אך כשבא הרב מתבטלי' להיות מאיר עליהם באור הגעלה משניהם יחד כו' וכך יובן בבחי' התיקון בהתכללות חו"ג וכיוצא מצד הארת שם מ"ה דחכמה שהוא מפני בחי' הביטול במציאות שיבא בהמדות מצד בחי' כח מ"ה דחכמה שיש בה בחי' הביטול בעצם כנ"ל בהפרש שבין ס"ג למ"ה כו' והיינו מפני בחי' גילוי אור א"ס שבחכמה כנ"ל ומטעם זה יתגבר אור השכל להחליש המדות גם שהן תקיפים יותר מצד עצמם כו' והיינו לעשות בהן מיעוט האור כו' כדי שיוכלו ב' הפכים ויתקיימו יחד כו' וד"ל. והנה עדין יובן בבחי' ההתכללות בבחי' התהו ג"כ לאחר שיעלו המדות לבחי' ס"ג הגם שיהי' תקיפים ביותר כנ"ל אך מצד בחי' ביטול שלהן לגבי גילוי אור א"ס שיאיר בהן שמפני * התקרבותם שבחי' בעצמותם הא"ס ביותר כנ"ל ע"כ יתכללו ויתחברו יחד גם שיהי' תקיפים וחזקים כאו"א כפי עצם מציאותו וד"ל. אך הנה מ"מ יש הפרש גדול בין בחי' ההתכללות שבבחי' התיקון מצד הארת אור א"ס במ"ה דחכמה לבחי' ההתכללות דבחי' התהו מצד גילוי אור א"ס ביותר אע"פ דלכאורה טעם א' לשניהם במה גורם שהוא סיבת בחי' הביטול במציאות כו' אבל הרי בחי' הביטול דתיקון שהוא מבחי' הביטול דחכמה בלבד אין לו ערך ודמיון כלל לבחי' הביטול שבמדות דתהו הבא מצד גילוי אור א"ס

מ"מ יוכלו : כנראה צ"ל : מ"מ יוכלו. וראה תו"ח שם רפ"ד.

שמפני... ביותר : צע"ק. ובתו"ח פל"ו : בהתקרבותם יותר בעצמות אור המאציל.

[בכתי"ב ב' : התקרבותו בבחי' העצמו' א"ס].

בעצמותו ממש כו' דהנה ידוע בפי' אתה הוא חד ולא בחושבן כו' דהיינו לא בחושבן י"ס משום דע"ס נאצל אחר בחי' צמצום והעלם העצמות דוקא וכמ"ש בהתחלת ס' הע"ה דאחר הצמצום הנק' מקום פנוי וחלל כו' נמשך בחי' הקו וחוט להאיר לנאצלים כו' משום דאם לא בחי' הצמצום והעלם העצמות הי' הכל בבחי' א"ס כי גם בחי' התגלות אור העצמות הי' בבחי' א"ס כמארז"ל קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד פי' גם שמו שהוא בחי' מל' דא"ס הי' בבחי' א"ס כו', וא"כ הרי מובן מזה עכ"פ שמצד עצמות אור א"ס הרי הוא למעלה מבחי' השתלשלות מציאות ע"ס גם להיות בחי' מקור ושרש למציאות הע"ס כו' שהרי דוקא מבחי' הקו והחוט שאחרי הצמצום הראשון הוא שנמשך בחי' מקור לע"ס כנ"ל, אבל בבחי' עצמות אור א"ס שלפני הצמצום לא הי' גם בחי' שרש ומקור עדיין למציאות הע"ס אלא הי' אור זה פשוט בתכלית הפשיטות באחדות הפשוטה כו'. וזהו שנק' אור א"ס העצמי בשם שלימותא דכולא כלומר א"צ לשלימות וזולתו כלל אלא הוא שלימות הכל והענין הוא כי אחר שנאצלו הע"ס הרי אין בהן בחי' השלימות ככאו"א מאחר שבחסד לא נמצא ממדת הדין א"כ אין שלימות לחסד בלתי דין כי בחי' השלימות הוא אשר לא יחסר דבר עוד שלא יצטרך להשתלם משלימות וזולתו וזהו דוקא בעצמו' אור א"ס שלפני בחי' הצמצום הנ"ל מאחר שהוא מושלל לגמרי מבחי' מציאות ע"ס וע"כ הרי גם כל בחי' שלימות שיהי' מקבל כאו"א מהן מוזולתו הנה זהו בא מצד עצמות אור הא"ס וזהו שהוא נק' שלימותא דכולא לפי שהוא למעלה מבחי' הע"ס ע"כ הוא משלים לכולם כי כאשר יבאו בבחי' העצמות הרי לא יש שם בחי' מציאות ע"ס ואין כאן גם שרש להתחלקות ע"ס והוא הנק' בחי' אין המוחלט כו' ונמצא בחי' התכללות כזאת שמצד עצמות אור א"ס להיות מושלל ממציאות הע"ס ע"כ יתחברו בו גם כל ההפכים אין זה דומה לבחי' ההתכללות שבאה בע"ס דאצי מצד הארת אור א"ס בחכמה כנ"ל כי התכללות זאת שמצד עצמות אור א"ס היינו להיותו למעלה מעיקר מציאותם כנ"ל ובהתכללות הע"ס דאצי מצד הארת החכמה הגם שבא מסיבת תוס' גילוי אור כנ"ל הנה מ"מ ישנם במציאותם אלא שהן מתאחדים כו' מפני בחי' הביטול ואמנם אין ערך לבחי' ביטול זה לגבי בחי' ביטול שבא מצד עצמות אור א"ס להיותו מובדל ומושלל לגמרי ממציאות הע"ס שהוא בחי' ביטול אמיתי דהיינו בחי' ביטול המציאות לגמרי מכל וכל כו', וא"כ הגם דלעתיד יהי' בחי' המדות תקיפים ביותר אך להיותם מתקרבים אל בחי' עצמות אור הא"ס ביותר אזי ממילא יתכללו ויתחברו כי יבוא גם בתקיפות שלהן בחי' ביטול האמיתי מצד אור א"ס עצמו כו' (והוראת עיקר ההפרש הזה הוא במה שבבחי' התיקון צריכין המדות לבא לבחי' חלישות ומיעוט האור עד שיתכללו אבל בבחי' ההתכללות דלעתיד בתהו גם בעודנם בתקיפותם יתכללו כי יהי' סיבת התכללותם מצד בחי' ביטול האמיתי מפני עצמו' אור א"ס כנ"ל וכמו שגם עכשיו לאחר שנאצל בחי' התהו הרי קמי' ממש הן המה בבחי' ביטול במציאות כאילו לא נתהווה כו') ובכל זה מובן ג"כ שרש בחי' העקודים הגם שהי' ראוי שיהי' בהן השבירה יותר להיות עקודים כולם בכלי א' כו' אך להיות כי

בחי' העקודים קרוב יותר לבחי' עצמות אור הא"ס כנודע הרי חי' בהן בחי' ההתכללות מצד עצמות אור הא"ס וע"כ לא חי' בהן בחי' השבירה גם שהי' בהן ריבוי האור ביותר מבחי' הגקודים אלא דוקא בבחי' הגקודים שלמטה מבחי' העקודים להיותו רחוק יותר מבחי' העצמו' מאור א"ס אזי לא יכול לסבול הכלי בחי' ריבוי האור כו' כי לא האיר בהן אור א"ס בקירוב כ"כ ולא חי' יכול להיות בהן בחי' התכללות כו', משא"כ לעתיד שיהי' עליות העולמות ויתעלה בחי' ב"ן בס"ג דתהו בקירוב יותר אל העצמות יחזור ויהי' בהן בחי' וההתכללות מצד עצמות אור הא"ס כנ"ל וד"ל.

בעז"ה ליל שבת פ' בשלח על החתונה

אני ישינה ולבי ער. קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעיתי כו'. הנה אמרו בווהר אני ישינה בגלותא, פי' בגלותא דווקא לפי שהגלות נמשל לשינה עד"מ כמ"ש עורה למה תשן ה', וכן ויקץ כישן כו', ועד"מ השינה באדם למטה הנה הוא סותם עיניו ואינו רואה כלום, כך עד"מ למעלה בחי' שינה הוא בחי' הסתלקות פנימית אור האלקי שנסתם ונעלם האור מלבוא בבחי' התגלות בבחי' אותיות, וז"ש אותותינו לא ראינו, פי' אותותינו הוא בחי' אותיות, ופי' אותיות ידוע מלשון אתא בוקר שהוא תרגום ביאה דהיינו בחי' ההבאה וההמשכה מן ההעלם לגלוי ע"ד משל אדם שבא מהעלמו והסתירו בחדרו לגלוי לחרץ וכיוצא, והן בחי' אותיות התורה והתפילה, שע"י דווקא נמשך האור מן ההעלם בחי' סוכ"ע לגלוי בחי' ממכ"ע, ולכך נקראו האותיות בשם סוסים, וכמ"ש כי תרכב על סוסיך כו', ועד"מ הסוס נושא את הרוכב ומביאו למקום רחוק כו', כך עד"מ בחי' אותיות למעלה הן הממשיכות ומביאות לבחי' גלוי אור א"ס למטה לידי גלוי להיות בבחי' ממכ"ע להוות מאין ליש ממש כנודע, וזהו האותיות שאלוני על בני, פי' בחי' האותיות העליונות שהן בחי' גלוי העלם אור א"ס הן אשר שאלוני על בני להתגלות אליהם והיינו ע"י אותיות התורה והתפילה דווקא וד"ל. והנה בגלות כת"י אותותינו לא ראינו, פי' שבחי' אותיות העליונים הנמשכי' מאור א"ס בבחי' ממלא כ"ע אינן ניראין וניגלין בעולמות בהתגלות גמורה וז"ש לא ראינו וכמ"ש כי אתה אל מסתתר כו', וע"כ ניראין העולמות בבחי' פירוד ליש דבר בפ"ע כי בחי' האותיות המהווה אותם מוסתר ונעלם מהם בכל עולם לפי ערכו, וזהו אותותינו לא ראינו לפי שבגלות הוא בחי' שינה וכמאמר הווהר אני ישינה בגלותא ואמרו עוד קודב"ה בגלותא אסתלק לעילא לעילא כו' וממילא נסתלקו ונעלמו בחי' האותיות המביאות לידי גלוי עד"מ השינה באדם שסותם עיניו כנ"ל וד"ל. וזהו אני ישנה בגלותא אבל מ"מ ולבי ער, פי' לבי הנה קודב"ה נק' לב כמ"ש צור לבבי כו' וכת"י לבבתי אחותי כלה כו', שכנ"י הנק' כלה מחשבים אותו לבחי' לב כמ"ש צור לבבי וכמאמר הווהר קודב"ה לבא דכל עלמא כו'. ויש להבין מאיזה טעם נק' בשם

לב אם מפני שהוא מחי' כל העולמות כמו עד"מ הלב ששופע ומחלק חיות לכל
 האיברים כדוע א"כ למה נק' דווקא בשם לב הלא גם המוח שולח חיות ורוחני
 יותר לכל האברים דרך גידי המוח כנודע. אך הנה אמרו בוהר תלת שליטין אינון
 לעילא, מוחא ולבא וכבדא כו', ועד"מ באדם למטה, הנה המאכל מתברר מגשמיותו
 ומתהפך לדם ונתבטל בכבד והכבד שולח כח המתברר מן הדם אל הלב והלב
 חוזר ושולח כח הדם הנה הנכנס בו לכל האברי' להחיות' והוא מ"ש בוהר דלב
 פליג לכל שייפין, ופרטי ענין הלב כך הוא שיש בלב ב' חללים בחלל הא' בו
 מתקבצין ומתאספין כל הדמים של האברי' הנשלח מן הכבד וכאשר עולה המובחר
 ונכנס בלב הנה החלל הזה הוא נסגר ונסתם מיד, ובחלל הב' בו חוזר ויוצא כח
 הדם אל האברי' להחיותם והיינו פתיחת הלב היפך הסגירה וה"ז ממש כדמיון כל
 הנחלים שהולכים אל הים ושבים ללכת כו' בבחי' רצוא ושוב, כך הלב הנה יש
 בו ב' דברי' א' בחי' מקבל והב' בחי' משפיע דהיינו שמקבל בעצמו החיות של
 הדם מכל האברים וסוגר אותו מיד בתוך החלל וגם הוא בחי' משפיע שהרי מיד
 שולח שפע זו בחלל הב' שנפתח ויוצא להחיות האברי' ונמצא הלב כולל בעצמו
 מבחי' מקבל ומבחי' משפיע, משא"כ המוח ששולח שפע לכל האברים אינו אלא
 בחי' משפיע ומחי' ואינו בחי' מקבל כלל וד"ל. וזהו ענין הדופק שבלב, כי הנה
 הדופק שבלב יש בו שני דפיקות כא' דפיקה הא' הוא בבחי' קיבוץ הדם כשנסגר
 בחלל ודפיקה הב' הוא פתיחת הדם בלב ולצאת בכל רגע כו', והוא שורש ענין
 הדופק שדופק ב' דפיקות כמו הדפק הגשמי הנרגש ביד כנודע בספרי הרפואה
 וד"ל, משא"כ במוח שאינו בחי' מקבל כלל רק בחי' משפיע ע"כ יורד אור השפע
 ממנו להאברי' רק דרך ירידה והמשכה בלתי העלאה בתחילה כו' ולכך עיקר
 הגשימה בלב ולא במוח כי הנשימה היא בבחי' רצוא ושוב כו' וכמ"ש כל אשר
 נשמת רוח חיים כו' וד"ל. והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה בענין תלת שליטין
 דלעילא מוחא ולבא כו' שהקדב"ה הנק' לב היינו בחי' המשכות האור והחיות אלקי
 לכל העולמות הנבראים מאין ליש כדמיון המשכת החיות מן הלב אל האברי'
 כנ"ל ולכך נקרא בשם לב דווקא להיות כי בחי' המשכה זו להיות בבחי' ממכ"ע
 תלוי' באתערותא דלתתא דווקא כי רוח אייתי' רוח כו', וכמ"ש אם ישים אליו
 לבו כו' רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו' והיינו ע"י אהבה במס"נ דווקא כמ"ש
 ואהבת את ה' בכל לבבך כו' ובחי' ביטול זה של כל הנבראים לגבי' הבורא הוא
 כדמיון קיבוץ הדמים בתוך הלב ועי"ז מתעורר אתלד"ע להיות בחי' המשכה
 אלקית מלמעלה למטה, וז"ש כל הנחלים הולכים אל הים ושם הם
 שבים ללכת כו' בבחי' רצוא ושוב כמו בחי' הדפיקה בלב כנ"ל, וזהו
 מאמר תלת שליטין אינון לעילא מוחא ולבא וכבדא, פי' כבדא הוא בחי'
 העלאת מ"ן של העולמות להיות עולין ונכללין באלקים שנק' לבא ומלבא עולא
 למוחא כו' וד"ל, וזהו אני ישינה בגלותא, והגם שאז בחי' הסתלקות האותיות
 עליונים כנ"ל אבל מ"מ ולבי ער פי' לבי הוא בחי' דפיקו דלבא למעלה בבחי'
 ר"ש כנ"ל, והיינו בחי' גלוי המשכת אור אלקי תמיד בנבראים ע"י העלאת מ"ן
 שלהם כו' כמו הדופק שבלב למטה כנ"ל באריכות ועד"מ בשינה דהגם שהמוחין

מסתלקין וכל המדות מסתלקים ג"כ מ"מ הדפיקה בלב נשארת בהיותו הכרחי לצורך השפעת החיות לכל האברים כו', וזהו אני ישינה ולבי ער קול דודי דופק בבחי' דפיקא דלבא דלית בבחי' ממכ"ע כנ"ל גם בגלות שנמשל לשינה כנ"ל וד"ל, והנה בחי' אתדל"ת העולה למטה למעלה הוא ג"כ בבחי' רעותא דלבא דווקא כמ"ש ואהבת את הוי' כו', ופי' ואהבת מלשון אבה שהוא בחי' הרצון וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו', וענין הפרש בין רצון לחיפץ ידוע שהרצון הוא בחי' הארת הנפש בהיצוניות כמו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני הרי יש רצון שנעשה ע"י כפי' בע"כ ונק' גם זה רצון כשאומר רוצה אני גם שהוא רוצה אחר הכפי' כו', משא"כ בחי' חפץ הוא בחי' פנימיות הנפש דהיינו כשחפץ ומתאוה לדבר מה מפני התענוג ונח"ר שיש לו מזה, וזהו ועמך לא חפצתי בבחי' פנימיות הרצון בתענוג ונח"ר רק בע"כ אתה חי כי אין לו נח"ר ממקום אחר זולת לאלקים חיים, וגם שבהכרח לעסוק במו"מ ברצון, הנה הרצון שיש בדרך כפי' והכרח בלבד וכמו מאן דשד"י בחר כתפי' כנ"ל וד"ל, וזהו אשר קדשנו במצוותיו, פי' אשר הוא לשון עונג כמו באשרי כי אשרוני כו' שהוא לשון תענוג כי במצוות ה' שורה פנימיות רצון העליון הנק' חפץ והוא בחי' עונג העליון, והגם שהמצוות מלובשים בעניני גשמיים כמו מצוות תרומה בתבואה גשמי' ומצוות צדקה בכסף גשמי כו' וכיוצא בזה בכל המצוות, מ"מ ע"י אתדל"ת ככוונה ברעותא דלבא בעשותו המצווה ואומר אשר קדשנו כו' נמשך ע"י עונג העליון במצווה מעשית זאת והיינו ע"י אהבת רעותא דלבא הנ"ל, כמ"ש ועמך לא חפצתי כו' ע"י נמשך חפץ ועונג העליון במעשי המצוות, וזהו ג"כ מ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, פי' כי מאחר שנמשך בחי' עונג העליון ממילא נמשך גם בחי' החכמה שבתורה, והנה כמו שנמשך מן המוח אל הלב לפתוח הלב כו' כך נמשך חיות מן המוח ונסגר ומתקבל בלב, וזהו פי' ותורה שם בישראל, שהושמה בלב העליון הנק' ישראל ויעקב כנודע (והוא בחי' המשכת המוחין דאו"א בתוך ז"א כו' וד"ל), וזהו שארז"ל במשנה אמר ר' יהושע בן קרחא למה קדמה פי' שמע לוהי' כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה ואח"כ יקבל עליו עול מצוות פי' עול מ"ש הוא בחי' אהבת בכל לבבך כנ"ל ואח"כ יקבל עליו עול מצוות שהוא בחי' המשכת עונג העליון, אשר בתורה ומצות כנ"ל. והנה בחי' המשכה זו שנמשך במצוות אינו נגלה אור זה רק למעלה בבחי' האצ"ל ולא נגלה למטה וז"ש אותותינו לא ראינו, פי' מה שאנו ממשיכים אורות בכלים הנק' אותיות למעלה במצוות הכל לא נגלה עדיין רק שלפני המאצ"ל נגלין כל האותיות, וז"ש לעושה נפלאות לבדו, פי' נפלאות לשון הסתר כמו כי יפלא ממך דבר כו' והנפלאות לפניו לבד גלויים וידועים ואינן נגלין למטה כי מוסתרין בדרכי הטבע, וזהו לעושה נפלאות לבדו דווקא, וכן באותיות שנעשין ע"י תו"מ לפניו לבדו גלויין ולעתיד יתגלו, וזהו אותותינו לא ראינו אבל בהעלם ישנם בשלימות למעלה כו' וד"ל. וזהו אני ישינה בגלותא קול דודי דופק פתחי לי אחותי כו', פי' דופק בב' מדריגות, הא' בבחי' פנימיות והיינו בדפיקא דלבא כנ"ל והוא בחי' המשכת העונג בתו"מ כנ"ל וע"י אמר ולבי ער בלתי ישינה כלל להיותו מאיר שם בבחי' פנימיות רק שלא ירד למטה כו'

והמדריגה הב' הוא דופק בבחי' חיצוניות והוא בחי' דופק שביד ששרשו מבחי' חיצוניות שבמוח החכמה והוא המשכת הפקידה אשר במוח וכמ"ש פקד פקדתי כו', וכן וה' פקד את שרה כו' וכיוצא שוהו בחי' המשכת חסדי ה' בגשמיות כמו להיות לשרה ולד או לגאול את ישראל מן העבודה הקשה והיינו חסד ה' שבא למטה בהלבשה הגשמיות וכמ"ש אהבתי אתכם אמר ה', וזהו קול דודי דופק אותיות פקד כו' וד"ל.

פתחי לי אחותי כו', פי' פתחי לי באתדל"ת וכמארז"ל אמר הקדב"ה פתחו לי כחדה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם כו', ואתדל"ת זאת יש בה ב' מדריגות הא' בחי' אהבה טבעית ששרשה בחי' אהבה רבה שלמעלה מן הדעת וזהו פתחו לי כלומר שתהא לי בבחי' אלקות ולא בבחי' טבעית ממש שלמטה מן הדעת בבחי' גשמיות והיינו פי' אחותי שהוא כטבע האהבה שבין אח לאחותו שהוא מצד ששרשם ממקום א'. בבטן אמם, כך כמו טבע בפנשותם * לדבקה בה' א' מצד שרש נש"י כי חלק הו"י עמו, ולכך נק' כנ"י אחותי דרך כלל והקודב"ה נק' אח כמ"ש מי יתנך כאח לי כו' וד"ל, והמדריגה הב' באתדל"ת היא בחי' רעייתי לשון ריעות כאהבת וריעות שבין איש לאשתו וכמ"ש ואל אישך תשוקתך וכיוצא שהיא אהבה הנולדת מצד עצמם כו' וגם פי' רעייתי לשון רועה ישראל לפי שארז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, פי' מפרנסין עד"מ המאכל שמפרנס לנפש ומחזיקה ואמנם אין המאכל הגשמי נעשה חיות לנפש הרוחנית אם לא שיתעכל המאכל תחילה בקרביים ונבדל הפסולת ומתברר המובחר בירור אחר בירור עד שיעלה ויוכלל בנפש והיו לאחדים כו', וככל דוגמא זו יזבן למעלה שהאהבה הנולדת בנשמות ומלאכים לעלות למעלה נק' למעלה בשם אכילה כמ"ש אכלתי יערי עם דבשי, יערי אלו המלאכי שנקראו עצי שטים עומדים כמ"ש בזוהר, כולם עומדים ברום עולם, וכמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה כו' והמלאכים הנק' יערי היינו בברכות יוצר שלפני ק"ש, אך בק"ש באהבה דכנ"י באמרם ואהבת בכל לבבך כו' נק' דבשי שהן בחי' מתיקות היוצא מן היער כמו הדבר שגדל ביער דווקא וכמ"ש מהעו יצא מתוק וכן כתי' ארץ זבת חלב ודבש כי המלאכים נקראו גבורי כח כו' והוא בחי' המתיקות והעונג שצדיקים מתענגים בתפילה כו' וד"ל, וזהו פי' רעייתי כלומר פרנסתי שמפרנסין לאביהן שבשמים עד"מ המאכל כנ"ל וד"ל. ואמנם יש להבין היא גופא למה דווקא ישראל מפרנסין ולא זולתם אבל הענין יזבן ממשל המאכל, דהנה לכאורה אין זה מובן מאיזה טעם יחי' המאכל הצומח לנפש המדברת אם מפני שיש במאכל מוצא פי ה' מי' מאמרות וכמ"ש כי לא על הלחם לבדו כו' כי על כל מוצא פי ה' כו' הרי בנפש האדם יש ג"כ ממוצא פי ה' מי' מאמרות והוא מאמר נעשה אדם כו', אך צריך לומר מטעם שמאמר נעשה אדם יותר אחרון בי' מאמרות וכמארז"ל ע"פ אחר וקדם כו' אחר למע"ב שאפי' יתוש קדמך כו' ולפי שהמוצא פי ה' שבמאכל,

קדם לכך יותר גבוה הוא להיות ביכולתו להחיות לנפש האדם. ומכ"ז יובן ג"כ
 בנמשל מן המאכל למעלה שנק' כנ"י רעייתי פרנסתי ג"כ בשם מאכל, דהגם
 ישראל הן יותר אחרון ב' מאמרות הנ"ל היינו דווקא ב' מאמרות בדבור אבל
 במחשבה ישראל קדמו כידוע דכל מה שבדבור יצא אחרון במחשבה בא ראשון כו'
 וכמ"ש במ"א בענין עולם ברור ראית עליזנים למטה כו' וכמארז"ל ישראל עלה
 במחשבה, פ' במחשבה דווקא עלו ראשונה, כי הנה יש ג' מדריגות במחשבה בחי'
 מעשה שבמחשבה דהיינו שמדמה פועל מעשה ציור וכיוצא ונק' דמיון שבמחשבה,
 ובחי' דבור שבמחשבה כשחושב מה שמדבר או שומע דברי זולתו, ובחי' מחשבה
 שבמחשבה שהוא בחי' אותיות של המחשבה עצמן שנמשכין מכח השכל עצמו,
 והמשל מזה יובן למעלה גם שאין לו גוף מ"מ מבשרי אחזה כו' דכאשר
 אמרו ישראל עלה במחשבה עליזנה דהיינו בחי' מחשבה שבמחשבה שקדם גם
 לבחי' הדבור שבמחשבה ומכ"ש לבחי' הדבור ממש כו'. וזוהו הטעם עצמו מובן
 למה דווקא ישראל מפרנסין ולא זולתם כי כמו שהמאכל יחי' את הנפש מטעם
 הנ"ל שמוצא פ' ה' שבו קדם למוצא פ' ה' שבנפש, כך עד"מ למעלה לפי ששרש
 ישראל למעלה גם מבחי' הדבור כנ"ל ע"כ יש ביכולתם לפרנס לאביהם כו'
 דהיינו לחבר א"ס גם במדות עליונות ולהיות נק' בשם חסד דרועא ימינא וכיוצא
 וכמו עד"מ המאכל שאינו אלא גורם התחברות הנפש שיאירו כחותיו בהאברי'
 כו', כך למעלה ע"י ישראל מתחבר אור א"ס להיות שורה בכלים מכלים שונים
 כי באמת מצד עצמותו הרי הוא אור פשוט בתכלית האחדות הפשוטה וכמו
 שמסיים לאו דאית לך צדק ידיעא כו' עד ולא מכל מדות אליו כלל כו', וזהו פ' ה'
 רעייתי פרנסתי לחבר אור א"ס כו' וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה, פ' כי אמרתי
 אמירה בלב היינו בחי' מחשבה שקדמה לדבור וממנה עולם יבנה בחסד ב'
 מאמרות כמו יהי אור יהי רקיע וד"ל. וזהו האותיות שאלוני על בני ועל פועל
 ידי תצוני, פ' האותיות שבתפילה שהמלאכים והנשמות עולין ע"י ליכלל למעלה
 שמעוררים באתדל"ת בב' מדריגות הנ"ל אחותי ורעייתי שאלוני בבחי' העלאת
 מ"ן ונמשך ע"ז בחי' המשכת מ"ד לחבר ולקשר אור א"ס בעולמות ונמשך האור
 בב' מדריגות ג"כ הא' בבחי' פנימיות והוא לישראל שנקרא בנים כמ"ש ועל בני,
 והב' לבחי' חיצונית העולמות הנק' פועל ידי ולכולם תצוני לשון צוואה והתחברות
 להיות תוס' אור בכלים כנ"ל במשל המאכל, ואמנם אין זה אלא דוקא כשעולין
 דווקא במס"ג לאשתאבא בגופא דמלכא וכדמיון המאכל שמתעכל ואם אינו מתעכל
 לא נעשה ממנו כלל חבור הנפש בגוף כו' כנ"ל ד"ל.

יונתי תמתי כו', פ' יונתי כמ"ש עיניך יונים וכן כתי' עיני כיונים, פ' עד"מ
 היזנים זכר ונקבה שמסתכלים תמיד זה עם זה ונהנין תמיד בראיתם ואינן
 שבעין כלל מלהסתכל כי התענוג בהסתכלותם אינו ניפסק אצלם ולא ישבעו
 בהתענגם ע"כ לא חתישן אצלם ההסתכלות אלא כל שעה כאלו מסתכלים מחדש
 כו', וכן יובן למעלה בהסתכלות כנ"י כלפי מעלה כמ"ש עיניך יונים דהיינו כמאמר
 הידוע לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' שהוא בחי' העונג בהסתכלות זו בהשגת

אלקות עד שאין לה הפסק ושעור כלל, וכמ"ש עיני אדם לא תשבענה מפני שבבחי א"ס א"א לומר שיעור וגבול כו' ולכן ארו"ל בכל יום יהא בעיניך כחדשים כר משום שאין לעונג זה שעור לשבוע שיפנל בו התישנות כו' וגם להיות כי ליכא זקנא קמי כר, וזהו שארו"ל ע"פ האדם הגדול בענקים זה אברהם לפי שנאמר בו הלוך ונסוע, פי' הלוך ונסוע בבחי רצוא ושוב בלי הפסק וגם למעלה הרי אומרים וקדושים בכל יום יהלוך סלה, וכל מקום שנאמר נצח סלה אין לו הפסק כר, וכך מלמעלה למטה כתי' עיניו כיונים וכן כתי' עיני ה' אל צדיקים עין ה' אל יראיו וגם במקדש שאמר שלמה יהיו עיניך פקוחות כר' הכל הוא בבחי תמידות בלי הפסק וזהו מעלה ומדריגה יתירה מבחי אחותי ורעייתי שאינן אלא לפרקים כר' ד"ל.

תמתי פי' לשון תאומתי והיינו ע"י תאומתי כמו ביחוד זכר ונקיבה עד"מ נק' הקדב"ה תם ושלם ע"ד דמיון למטה שזכר בלא נקיבה נק' פלג גופא כי אשתו כגופא • דמיון כו', וגם פי' תמתי לשון תמימות להשלים חסרון כי באמצעות ישראל שמפרנסין להמשיך אורות בכלים להיות חסד דרועא ימינא כנ"ל נמצא הרי עושים לבחי גופא דמלכא שהן בחי כלים מכלים שונים כמו ע"י הצדקה נק' חסד כו', וזהו שארו"ל ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאילו עשאוני ואעפ"י שא"א לומר זה על הקדב"ה עצמו כר', אלא הכוונה הוא על בחי המשכת אור א"ס בכלים שנק' עשי' בלבד, וזהו כאלו עשוני, וזהו פי' תמתי שממלאים האור בכלי ומשלימים כל חסרון ופגם כר' ואז נק' הקדב"ה בשם אדם בבחי השלימות משא"כ בלא כנ"י נק' כמו פלג גופא כר' ד"ל.

שראשי נמלא טל, פי' טל הוא בחי אתערותא דלעילא שאינה תלוי באתדל"ת כלל כי אין אתדל"ת מגעת לשם כלל אלא יורד מעצמו ומאליו כמו הטל שיורד מעצמו, ולכך ארו"ל דטל לא מיעצר לעולם ולא פעל אליהו רק עצירת גשמים ולא פעל עצירת טל לפי שא"א שיעצר הטל, וזהו שנאמר אהי כטל לישראל בלי מעצר לעולם גם שלא יהי אתדל"ת כלל אלא למענו יעשה כר' וד"ל. וזהו המשך הפסוק קול דודי דופק פתחי לי כו' לפי שראשי נמלא טל כו', פי' פתחי לי כמארו"ל פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם, ופי' זה המאמר לכאורה אינו מובן דאם הכוונה דגם אם לא היא אתדל"ת מלמטה רק כחודה של מחט בצמצום מאד מ"מ יהי עי"ז אתדל"ע כרוחב פתחו של אולם, א"כ למה תלה הדבר בפתחו של אולם דווקא ולא הזכיר לשון מרחב אחר, אך הענין דמלבד ענין צמצום ומרחב כנראה מפשט המאמר רמו עוד בזה לכוונה אחרת במה שהזכיר פתחו של אולם דווקא, דהנה ארו"ל כל השערים הי' להם דלתות חוץ מפתחו של אולם דפתחו של אולם הי' בלא דלתות והי' פתוח תמיד אבל שאר כל השערי נסגרין ונפתחיין בדלתות, והדמיון מזה יובן למעלה, כי הנה בחי אתדל"ע שתלוי באתדל"ת דווקא זו היא כמו ענין פתיחת השער למטה לראוין ליכנוס כמו לדופקי שער

בתשובה וכיוצא, ולפעמים כאשר אין אתדל"ת בתשובה ומע"ט נסגר השער ולא נפתח כו', אבל יש בחי' אתדל"ע שהיא תמידית גם בלי אתדל"ת כלל וה"ז כמו פתחו של אולם שאין לו דלתות כלל להסגר בהן הוא פתוח תמיד כו', וזהו שרמונו בזה המאמר ואני אפתח לך כפתחו של אולם שהוא פתוח תמיד, כך יבוא אורו עליהם באתדל"ע שמצד עצמו שאין לה הפסק וכמו הטל וכמ"ש אהי כטל לישראל כו', וזהו מאמרו"ל כנ"י שאלה שלא כהוגן שאמרה ויבוא כגשם לנו כו', והגשמים נעצרים לפעמי' דהיינו כשאינם עולים האידים מן הארץ והוא דמיון למעלה לבחי' העלאת מ"ן הנק' אתעדל"ת כו' כמ"ש במ"א, והקדב"ה השיבה כהוגן אהי כטל שאינו נעצר כו' כמו מצדו אין מונע כי אין מסך מבדיל לפניו ית' משום דקמי' כחשיכא כאורה כו' וכולא קמי' כלא כו' וד"ל. וזהו פתחי לי אחותי כו' גם כחודו של מחט בצמצום גדול לפי ערך הנבראים שאין להם ערך כלל לגבי הבורא גם בערך טיפה בים אוקינוס, ואני אפתח כפתחו של אולם כנ"ל וד"ל. ומעתה יתפרש הפסוק כך אני ישינה בגלותא בלי אתדל"ת ולבי ער משום דאין שינה לפניו עצמות המאציל, כמ"ש כי לא ינום כו', וע"כ קול דודי דופק פתחי לי כו' ע"י המדריגות הנ"ל אחותי רעייתי כו' מפני שראשי נמלא טל מבחי' טלא דבדולחא שהוא בחי' הארת עצמות המאציל שלמעלה מכל ההשתלשלות דאבי"ע ואינו תלוי באתדל"ת כלל כנ"ל, וזהו נתינת טעם למ"ש פתחי לי מפני שראשי כו' וכמאמר הנ"ל וד"ל.

בעז"ה ביאור על התורה הנ"ל

וזהו אני ישינה ולבי ער כו', פי' לבי, הנה מבואר במשל קיבוץ הדמים לתוך חלל הלב ויצאת הדם מתוך חלל הלב כו', אך יש בזה עוד פרטי דברים כי הרי אמר תלת שליטין כו' ורצונו לומר דהמוח שליט על הלב והלב שליט על הדם שבכבד כו', דהנה מבואר למעלה דכניסת המובחר מן הדם ללב הוא דפיקה הא' בבחי' רצוא והיינו הסגירה שנסגר הלב בבחי' מקבל בעצמו כו', והנה מיד שנסגר החלל המקבל עולה המובחר ממנו למוח ומשם חוזר ונמשך כח הרוחני מגידי המוח דרך קנה הלב וקנה הריאה כידוע דתלת קנה הוי' חד פרוש לריאה וחד לליבא כו', וכח זה הנמשך מן המוח הוא הפותח לחלל הלב מן ההסגר והוא ענין שליטת המוח על הלב לפתוח בו מה שנסגר בתחילה, ואחר שפותח את החלל יצא ממנו החיות הדם תחילה לריאה ומתברר שם ואח"כ יצא משם כנ"ל וכר', וכמבואר בספרי הרפואה, והנה הפתיחה הזאת מחמת הכח הנמשך מן המוח הוא בחי' הדפיקה השנית שהי' בבחי' שוב מלמעלה למטה ע"ד דמיון הדופק בדלת כו', והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה בבחי' לב העליון הנק' קודב"ה והוא בחי' אדם דהמשכת האור בא שם בבחי' דפיקה מלמעלה למטה דהיינו בבחי' מוחא דהיינו בבחי' מוח אבא כנודע וז"ש קול דודי דופק כו' ודפיקה זו בבחי' שוב הוא

אחרי הדפיקה בבחי' רצוא דהיינו ע"י בחי' הברורים מן המלאכים ונשמות שנמשכים מבחי' כבדא הוא בחי' מל' דאצי' שנק' נפש וכמ"ש כי הדם הוא הנפש כו', ומתבררים ונכללים באצי' כמו עד"מ עיכול המאכל והיינו לאשתאבא בגופא דמלכא כנ"ל, והנה ע"ד דמיון התהפכות מזון לדם והדם מתהפך לחיות רוחני ונכנס בלב ואח"כ אותו הדם שמתברר עולה למוח ונמשך משם לפתוח הלב ולחזור ולהחיות האברים כנ"ל, כך עד"מ מבחי' הברורים עצמן עולה מבחי' לבא למוחא ומשם נמשך בחי' מ"ד בלבא להחזיר להמשיך חיות לכל העולמות כו', וז"ש כל הנחלים הולכים וכן חזור חלילה, וה"ו בדמיון הגשמים שמתהווין בעבים מאדי הארץ כו', כך בחי' המן הוא שנעשה בחי' מ"ד לפתוח הלב כו', וזהו שרש בחי' רי"ש שבלב בבחי' סגירה ופתיחה תמיד שמוה געשה תמידות המשכות החיות כו' ד"ל. והנה בזמן הגלות נאמר אותותינו לא ראינו כנ"ל מפני שנמשל לשינה כו', והנה בשינה אנו רואים בחוש שכל החיות כמו שהוא נמשך הוא בשלימות בבחי' העלאה והמשכה בלב כנ"ל כמו בהקיץ ממש, אך שחיות זה הוא בהעלם מעיני בשר בלבד דהיינו מפני שניסתם עיניו בשינה כו', כך עד"מ גם בזמן הגלות בחי' דפיקה דליבא למעלה בשלימות כמו שהוא להמשכות החיות העולמות, אך שהוא בבחי' ההעלם מעינים העליונים בלבד כדמיון השינה למטה סוגר עיניו כו'. והענין הוא כי הנה בזמן בהמ"ק הי' שם גלוי אור אלקי בבחי' ראי' כמ"ש עיני הי' אלקיך בה כו', והיינו מפני שהי' גילוי אלקות בהיכל ק"ק בבחי' גלוי ממש וכמו האש שלמעלה שהוא יורד בגלוי ע"ג המזבח והוא ארי' דאכיל קרבני, כמ"ש בזוהר שנק' בחי' מ"ד והעלאת קרבן מאש של הדיוט הוא בבחי' מ"ן והכל הוא בבחי' התגלות חיצונית לעני בשר וכמו רבוי אותות ומופתים שהי' או כי ניגלה כבוד ה' וראו כולם את היד הגדולה בנסים ונפלאות כו', ואמנם בזמן הגלות הגם שיש גם עכשיו נסים ונפלאות כמו אז ממש, אבל הן הנה בבחי' העלם בלתי נגלה לעין השכל האנושי כי מוסתר האור ונעלם בדרך הטבע עד שנראה העולם כמנהגו נוהג כו', וז"ש לעושה נפלאות גדולות לבדו כו' שלפניו הם גלויים בלתי שינוי כמו שהי' בזמן בהמ"ק, רק אנחנו אותותינו לא ראינו כו', והיינו כמשל השינה שהחיות בלב וכל האברים בשלימות רק שאינו ניגלה לעיני בשר כו', והטעם כי הרי התפילה עכשיו במקום קרבן ממש, וא"כ כל בחי' העלאת מ"ן והמשכת מ"ד שהי' בקרבנות שהיו בבהמ"ק געשה למעלה גם עכשיו ע"י התפילה אלא שאינו בגילוי כ"כ כו' וד"ל, וזהו אני ישינה בגלותא מ"מ ולבי ער ממש כמו בזמן בהמ"ק כו' וד"ל.

קול דודי דופק פתחי לי כו', הנה בחי' דודי הוא בחי' אחוריים דאבא והוא אותיות דפ"ק קפ"ד כו', בחי' אחוריים דשם הוי', כי היוד בא בתיבת דודי באחרונה ומב' ההי"ן נעשה ב' דלתי"ן כו', וכמ"ש בע"ת, והענין הוא, כי הנה ע"י בחי' העלאה והמשכה מהלב כנ"ל נמשך מן המוח אל הלב ב' מיני המשכות, האי בחי' המשכה פנימית, והוא המשכת אור התורה דאורייתא מח"ע נפקת ונמשך בז"א והיינו בחי' המשכות מוחין דאו"א בתוך ז"א, וידוע דתושב"כ נמשך

ממוחי אבא, ותושבע"פ נמשך מבחי' מוחין דאימא וז"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל שימה זו היא ביעקב וישראל שהוא בחי' ז"א היינו המשכת מוחין דארי"א כו'. וכמ"כ הי' ענין המשכת גלוי אלקות בהיכל ק"ק וע"ג כל הכלים כמו המנורה ושלחן ומוזבח כו' שהוא בחי' המשכה פנימיות, והב' הוא בחי' המשכה חיצונית מן המוח והוא ענין הדפס החיצוני שביד, כי הנה אנו רואים שדפיקה זו שביד הרי היא דופקת ממש באותו האופן שדופק בלב דהיינו בבחי' רו"ש כנ"ל אלא שהוא בבחי' דפיקה חיצונית בדמים החיצונים שבכללות הגוף שנסגרים ונפתחים ביד ושם הם שבים ללכת כנ"ל, והוא סיבת הדפיקה כמבואר בספרי הרפואה, ולכך ניכר בדופק דווקא מאיזה דבר בא הסיבה של החולי כי הדפס הוה מורה כל ענין הכניסה וסיבוב הילוך הדמים כנ"ל, וגם לחולי הנפש ניכר דווקא בדופק שביד, כמ"ש בע"ח דעשר דפיקות הם עשר נקודות קמ"ץ פת"ח וסג"ל כו' כי יש באופן הדפיקה זאת כמו נקודת קמץ במבטא שהוא סוגר השפתים, ויש באופן כמו נקודת פת"ח לפתוח כו', והיינו לפי אופן החטא שלו אם פגם בכתר נקודת הדפיקה בקמץ, ואם פגם בחכמה נקודת הדפיקה בפת"ח כו', והטעם שנק' הדפיקה בשם נקודות דווקא היינו לפי ששרש המשכת בחי' דפיקה זו החיצונית נמשך מבחי' חיצונית ואחוריים דחכמה שבמות מאחר שדפיקת היד דומה ממש לדפס שבלב כנ"ל, ובחי' חכמה היא בבחי' נקודות בלבד כידוע דיר"ד בחכמה להיות בבחי' הביטל העדר ההתפשטות, וע"כ אין הארת אור א"ס אלא בחכמה דווקא כידוע, ומוזה הטעם עצמו מובן מה שאמר בספרי הקבלה שיש בדפס מבחי' הארת אור א"ס כו' וד"ל והנה בחי' המשכת חיצונית זו שנמשך מן המוח חכמה לדפס שביד כנ"ל הוא הנק' ג"כ בלשון פקד כי פקד אותיות דפס כמבואר והיינו ענין בחי' הפקידה אשר במוח וכמו וה' פקד את שרה כו', דהיינו שפקד אותה להיות לה ולד, והגם שבבחי' פנימית המוחין שרה אין לה ולד, אבל כשנמשך בבחי' פקידה חיצונית דהיינו בבחי' חיצונית ואחוריים דחכמה שהוא' אותיות דפס שהוא אחוריים דשם הרי' שעולה מספר פקד כו' כנ"ל שם יש לשרה ולד ג"כ וכיוצא בזה כל בחי' פקידה כמו פקד פקדתי את העשוי לכם במצרים כו' דהגם שלא היו ראוים ישראל לגאול כמו שהדבר עומד בבחי' פנימית המוחין, אבל מ"מ נפקדו בבחי' פקידה שבמות החכמה מבחי' החיצונית עד"מ דפיקה שביד שנמשך שרשה מן המוח בהכרח ובתמידות גם בשעת השינה (כמ"ש במ"א שבשעת השינה דפיקת הלב בהעלם דפיקת היד בגלוי ובהקיץ הוא בהיפוך כו'), ובזמן הגלות שנמשל לשינה נאמר קול דודי דופק בבי' אופני' האי' בבחי' המשכה פנימית בלב כנ"ל, והב' בבחי' המשכה חיצונית כנ"ל בבחי' פקידה כו' וד"ל וזהו פי' קול דודי, פי' קול הוא בחי' המשכה כנודע, והמשכה זו שנמשך מבחי' דודי שהוא בחי' אחוריים דאבא בלב העליון בבחי' פנימית, ובבחי' חיצונית כנ"ל, מפני שלבי ער גם בשעת השינה כמו בזמן הגלות (ואדרבה בזמן הגלות דפיקת הלב בא יותר בהתגברות מבהקיץ כו') ובדפיקה זאת יש עשר אנפנים דהיינו בחי' עשר נקודות קמ"ץ פת"ח כו' נגד עשר ספיי' כחב"ד כו' וכנ"ל והיינו להמשיך אור בבחי' ע"ס שבמלי' שנמשל לכבדא וקודבי"ה הוא הנק' צור לבבי כו' בחי' לבא כנ"ל וד"ל, ומעתה יתפרש המשך

הפסוק כך אני ישינה אני הוא בחי מלי כנודע בגלותא בבחי שינה, אבל לבי שהוא בחי ז"א ער כי קול דודי דאור אבא דופק שם בלב בתמידות ומשם נמשך המשכה חיצונית גם בבחי המלי בבחי פקידה כנ"ל, וז"ש וה' פקד את שרה שהוא בחי שם ב"ן מטרוניתא כו' וד"ל.

פתחי לי אחותי רעיתי כר, הנה ארו"ל פתחו לי כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, ויש להבין למה דווקא כפתחו של אולם, אך הנה ידוע דכל השערים שבמקדש הי' להם דלתות מלבד מפתחו של אולם שלא הי' לו דלת, וע"כ יהיו לל השערים לפעמים נסגרים בדלתות ולפעמים נפתחים, אבל פתח האולם הי' פתוח תמיד לפי שלא הי' לו דלתות ועי"ז רמוז רז"ל באמרם כפתח של אולם דווקא להיותו פתוח תמיד ולא נסגר לעולם כך הנה יש למעלה ב' מיני אתדל"ע, האי בחי אתדל"ע הבאה מצד אתדל"ת דווקא ולפי ערך אתדל"ת בלבד כך הי' אתדל"ע כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח, וכמ"ש אם ישים אליו לבו ורוחו ונשמתו כר וכנודע, וזו היא ענין פתיחת שערים למעלה סגירתן שלפעמים כשאינן אתדל"ת ולפעמים נפתחים כשיש אתדל"ת, וכמ"ש הפותח שער לדופקי בתשובה וכיוצא, ואמנם יש שערים למעלה שאין נסגרים וננעלים לעולם כמו השערים של רחמים ונקראי שערי דמעה, וכמבואר בדברי רז"ל דשערי דמעה לא ננעלו, ההכוונה שאין לשערים האלה דלתות כלל אלא הן פתוחים לעולם, וכך היא הדוגמא למטה בשערים שבמקדש שהי' לכל השערים דלתות מלבד פתחו של אולם ועי"ז כוונת רז"ל פתחו לי כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם ומלבד שאין ערך כר צמצום חודו של מחט לרוחב פתחו של אולם, הנה רמוז עוד בזה לבחי אתעל"ע הבאה מצד עצמו שאין אתדל"ת מגעת לשם כלל אלא פתוח ממילא ומעצמו כפתחו של אולם שלא הי' לו דלתות כלל והי' פתוח תמיד, וע"כ אעפ"י שאין אתדל"ת למטה רק כפתח מצומצם שעור חודו של מחט, אבל אני אפתח לכם ממילא ומעצמו כמו פתחו של אולם כר וד"ל. ושרש הענין הוא לפי שיש ב' מדריגות בבחי כתר עליון, האי בבחי חיצונית שבו המלוכש בחכמה והוא בחי חכמה שבכתר הנק' ח"ס ושם מגיע שרש העלאת מ"ן לפי שבחכמה נתהווה הכל כמ"ש כולם בחכמה עשית וגם לפני האצי' בחי החכמה נק' ראשית כל כר כידוע, אבל מדריגה הב' שבכתר עליון שם מאיר מבחי מלי דא"ס ונק' כתר שבכתר ושם הוא למעלה לגמרי מגדר ההשתלשלות ואין העלאת מ"ן מגיע לשם כלל, אך הנה הוא בא ושורה מצד עצמו ממילא ומאליו כמ"ש מדלג על ההרים כר, ואמנם אין האור הזה בא ממילא ומעצמו אלא דווקא כשיש כבר בחי שלימות למטה דהיינו בחי יחוד וחבור מ"ד ומ"ן שבחכמה ולמטה כו' או שורה ע"ז בחי שלימות העליון הנק' שלימותא דכולא דהיינו מבחי מלי דא"ס שמאיר מפנימית הכתר, וכדוגמא זאת הרי הי' במקדש ג"כ, דהנה פתיחת האולם הי' בתמידות שהוא דוגמא לבחי הארת פנימית הכתר שמאיר בתמידות גם בלתי העלאת מ"ן כנ"ל, אך הנה מ"מ לא הי' באים לפתח של אולם בלתי אם לא עברו תחילה בשערים שקדמו אליו והן היו לפעמים סגורין וצריכין להפתח כר. וא"כ

הי צריכין לפתוח כמה דלתות שערים עד שבאו לפתח האולם ושם לא היו צריכין לפתיחה כי הי פתוח ממילא כנ"ל, וכך יובן למשכיל למעלה דהגם שאור א"ס שבכתר מאיר תמיד מ"מ צריך תחילה להיות שלימות יחודם עליונים בבחי' ההשתלשלות שבחכמה ולמטה שהוא כמו פתח' שערים למטה כו' ואוי דוקא שורה האור שלפני כל ההשתלשלות ממילא ומעצמו כנ"ל ד"ל, ויובן ענין זה עוד ממה שמצינו כדוגמא זאת בהארט אור הכתר בחג השבועות כמ"ש בפע"ח, דהנה כל ימי הספירה ממשיכים אור בכל מ"ט שערי בינה שהם ז' פעמים ז' באמרו היום יום א' היום יום ב' כו', ויום החמשים אין סופרין כלל, לפי שאתר שנספרו מ"ט יום וכבר נעשה בחי' שלימות למטה אוי ממילא נמשך אור הכתר מעצמו מטעם הנ"ל ואין צריך המשכה מלמטה כלל והוא שער החמשים שנפתח מעצמו כו' ועי' הנ"ל פתחו של אולם ד"ל. וכיצא בזה יובן גם בנפש האדם למטה שכאשר הכין נפשו בכל כחו שבא בבחי' חכמה ומדות כנ"ל אוי ממילא אתדל"ע עליו בבחי' רצון העליון מפני שאין כח כנגדו בנפש האדם שיוכל לעורר מלמטה אלא מבחי' מתנה בלבד נמשך עליו וכמ"ש והי הנערה אשר חפץ בה המלך כו', והיינו פתחו לי כחדו של מחט בלבד בהתעוררות שבחכמה ולמטה ואני אפתח לכם כפתחו של אולם שהוא בחי' רצון העליון הנק' כתר הבלתי מלובש כו', וז"ש כל מה שבכחך עשה דהיינו הארת הרצון המלובש בחכמה ואוי ממילא ישכון עליו מלמעלה און רצון העליון הפשוט כנ"ל, וכמ"כ יובן למעלה בכללות העלאות מ"ן עד בחי' חכמה שבכתר שאינו אלא בערך חדו של מחט בלבד לגבי עצמות המאציל כי כמו ערך טיפה בים אקינוס כך ערך כל ההשתלשלות לגבי עצמות המאציל לפי שאין ערך כלל ביניהם כנודע ד"ל. וזהו פתחי לי אחותי כו' וקאי אדלעיל מיני קול דודי דופק, פי' מבחי' הארת חכמה מעורר להיות כח למטה בהעלאת מ"ן גם בערך חודה של מחט בלבד וז"ש פתחו לי כחדו של מחט כנ"ל ד"ל.

אחותי רעייתי, פי' אחותי הוא כנ"י כי זהו מאמר הקדב"ה שהוא ז"א לכנ"י שנקראו לפעמים אשתו ולפעמים אחותו וכמשארז"ל לא זו שמחבבה עד שקראה אחותי כו', וכמ"ש וגם אמנה אחותי בת אבי היא וכו', וכן כתי' מי יתנד כאח לי כו', והענין הוא כי פי' אחותי הוא לשון חבור הבא מצד התולדה כמו ב' אחים לפי שגולדו מבטן א' נקראו אחים לשון חבור מצד שרשם ואין חבורם מצד עצמם כי יכול להיות שאינם אוהבים זה לזה אבל מצד טבעית תולדתם נק' אחים וכן פי' אחותי למעלה הוא מצד שרש בחי' תולדה דו"נ דהיינו מבחי' יחוד דא"א בהיותם שם בבחי' תאומים נקראי' אח ואחותו כו' וז"ש ותתצב אחותו, אך לפעמים בת אביו ולא בת אמו וכמ"ש במ"א ועכ"פ אין אתדל"ת כונו דומה לאתדל"ת הנק' העלאת מ"ן ביחוד איש ואשתו, וכמ"ש ואל אישך תשוקתך, ולכך חלק כאן בבי' מדריגות הא' בבחי' אחותו מצד טבעית ושרשם באו"א, הב' רעייתי לשון ריעות היא האהבה הבאה מצד עצמו דווקא, וזה ההפרש בין אחוה לריעות מצינו כ"ז למטה בנפש האדם, דהנה בחי' אהבה הטבעית מצד שרש נפש האלקית כי חלק

הוי' נק' בחי' אחותי לפי שמשרש אחד נילקחו כו' ואין אהבה זו נק' עבודה כלל כי פי' עבודה הוא שמחזק דבר חדש וכמו עורות עבודים שמתקנים כידוע, כך האהבה הניקנית מצד היגיעה שפעל בנפשו * ומדותיו נק' עבודה ונק' פולחנא דרחימותא כנודע להיותו בחי' עבודת עבד ביגיעת נפש ויגיעת בשר כו', כך למעלה נק' בחי' זו רעייתי כלומר פרנסתי ע"ד המאכל שמתהפך ממהות למהות כו' כנ"ל בענין לאשתאבא בגופא דמלכא כו' ולמעלה הוא בחי' הברורים דרפ"ח ניצוצין לאכפי' לסטרא ולהתהפכא חשוכא לנהורא כו' שמהם געשה בחי' העלאת מ"ן וכמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה רפ"ח ע"ה כו' ד"ל כמ"ש במ"א, וזהו שאמר קול דודי דופק לעורר במלי' שתעלה באתדל"ת לפתוח אף גם כחודו של מחט בבי' אופנים בבחי' אחותי ובחי' רעייתי דהיינו שע"י בי' מיני אהבת פתחו לי באתדל"ת כו' ד"ל.

יונתי תמתי כו' פי' יונתי הוא בחי' ומדריגה הגבוהה מבי' מדריגות הנ"ל דאחותי ורעייתי, דהנה כתי' עני האדם לא תשבענא, פי' האדם זה אברהם שנק' האדם הגדול בענקים כמבואר בדברי רז"ל, דהנה באברהם כתי' הלוך ונסוע הנגבה פי' שהי' הלוך ממדריגה למדריגה בלי הפסק, וזהו הלוך ונסוע והיינו בבחי' רי"ש שנק' הלוך ונסוע אבל הלוך ונסוע הי' בלתי הפסק כלל וע"כ נק' האדם הגדול בענקים כי פי' האדם הגדול הוא בבחי' האהבה ולא הי' לאהבתו שיעור והפסק, וענין הוא כמ"ש עני האדם לא תשבענא * שהוא בחי' ההסתכלות ביקרא דמלכא שבהסתכלות זאת יש עונג נפלא שאין לו שעור עד שעני אדם לא תשבענא כלל כו', ושרש הענין הוא לפי שבחי' ההסתכלות ביקרא דמלכא הוא בבחי' עצמות אור א"ס שמאיר בפנימיות הכתר והוא מ"ש באדרא דאסתכלותא במצחא דעתיקא כו' ובמצחא זה גלוי רצון דלוי שהוא בחי' רצון הפשוט הנק' רעוא דכל רעון שבו הארת אור א"ס ממש כמ"ש במ"א שזהו ענין מצמיח ישועות דהיינו בחי' ש"ע נהורין שמאירין בבחי' מצחא, וז"ש וישע ה' אל הבל וכו', ולהיות בחי' גלוי אור א"ס שלמעלה מבחי' גבול ושעור ע"כ גם בחי' עני האדם בחי' ז"א שמסתכלים שם לא תשבענא בהסתכלות זאת כי אין עונג זה שעור וגבול להיותו בבחי' א"ס ממש כו', וזהו עני האדם לא תשבענא, והיינו מ"ש ועל דמות הכסא כמראה אדם, והיינו ג"כ מ"ש האדם הגדול בענקים זה אברהם כנ"ל ד"ל, ובוה יוכן ג"כ מה שרמזו רז"ל בכל יום יהא בעיניך כחדשים כו' כי בדבר שאין לו שיעור וסוף הרי הוא ג"כ למעלה מבחי' הומן, וסיבת היושן הוא בחי' הזמן, וע"כ אמרו רז"ל מי איכא זקני קמי קודבי"ה כידוע שמה אמר נער הייתי וגם זקנתי דאיכא זיקנא היינו דווקא בהארת אצי' בבריאה והוא בחי' ו"ק דבריאה שנק' מט"ס שרו של עולם כידוע בדברי רז"ל דפסוק זה נער הייתי כו' שרו של עולם אמר וכו' אבל

בנפשו : בכת"י ב' נוסף : שכלו.

השבענא : אחר ת"י זו יש סימן להוספה — שלא נמצאת.

בבחי ז"א באצי' שנק' קב"ה ליכא זקנה קמי' ע"כ כתי' בי' עני אדם לא תשבענא כו' וז"ש עלי' ג"כ עניו כיונים עד"מ היונים שאינם שבעים בהסתכלותם כו' וכמבואר למעלה וד"ל ו"א"כ יובן שבחי' יונתי ג"כ עד הנ"ל דהיינו בחי' הסתכלות דכנ"י בו"א כמ"ש עניך יונים ולאסתכלא ביקרא דמלכא היינו בבחי' ז"א, אבל זהו מדריגה שלמעלה מבחי' אחותי ורעייתי וד"ל, כי לבחי' אחותי ורעייתי יש שעור ומדה לפי ערך ב' מיני אהבות הנ"ל, אבל בחי' העונג אשר בהסתכלות אין לו שעור ומדה וכמשל היונים זכר ונקיבה שנהנין תמיד בראיתן זע"ז ואינם שבעים בעונג זה לפי שהוא בבחי' א"ס, ובנפש האדם למטה ג"כ אנו רואים שבחי' העונג בתפילה לאסתכלא ביקרא דמלכא אין לו שעור כלל משא"כ בהתפעלות אהבה הטבעית ואהבה השכלית יש להם שעור והפסק כו' והיינו מטעם הנ"ל וד"ל.

תמתי, הנה בחי' ומדריגה זו יותר גבוה מכולם, דהנה פי' תמתי לשון שלימות חסרון הוא כלומר שמשלים וממלא כל החסרונות והפגמים כו', והנה בנפש האדם בחי' זו להשלים החסרון הוא למעלה מכל המדריגות הנ"ל בבחי' אחותי ורעייתי ויונתי כו' כי כולם המה לצורך תקון נפשו עכ"ס, אבל בבחי' תמתי אינה בשביל עצמיות הנפש אלא לתקן ולהשלים לזולתו דווקא, ויובן זה בהקדים מ"ש בספר הגלגולים בענין ס"ר גשמות ישראל שהם ס"ר שרשים ויש בכל שרש כמה גשמות וכל מי שהוא עם חבירו משרש א' הוא ערב יותר בעדו לתקן מה שפגם וצריך לבוא בגלגול או בעבור כו' בשבילו כדי לתקן פגמו הגם שלעצמו אין צריך תיקון כלל ובמה הוא מתקן ביחודים עליונים שעושה כל ימיו בתורה ומצוות כו', ונמצא לא בא לעולם רק בשביל חבירו שהוא משרשו וכמו עד"מ ענפי האילן הרי שורש ענף אחד הוא כולל הרבה דברים כמו פרי וקליפתה ואם נפגמה גם הקליפה צריך כל הענף תיקון, ומוכרח לפעמים גם שיבוא צדיק גדול לתקן כל הגשמות שכלולים בשרש הענף שהוא בו מאחר שנאמר כי האדם עץ השדה כו' וכנודע, וגם משה ע"ה ירד בעולם רק בשביל ישראל כי הי' שרשו כולל לכל ס"ר גשמי"י כמ"ש שש מאות אלף כו' אשר אנוכי בקרבן ממש כו' וכמ"כ יש בכל דור ודור ראשי אלפי ישראל שירדו בעולם רק לתקן הגשמות הצריכים תיקון בהיותם כלולים לכל הגשמות הללו כו' ודרך כלל כל התיקונים של פגמי הגשמות שבכל דור הדור הוא ע"י ראשי אותו הדור, וע"כ ארו"ל שנתפסים בעון הדור כו' וד"ל. והנה מובן מזה עכ"פ דרך כללות כל הגשמות שנק' אדם תתא שראש יורדים לתקן פגם זולתם בלבד נק' כנ"י או בשם תמתי כלומר שמשלמת כל החסרון ופגם שנעשה למעלה באצי', וזהו מעלה ומדריגה יותר עליונה מבחי' אחותי כו', והטעם הוא לפי שבחי' תיקון הפגם להשלים החסרון צריך להמשיך האור מבחי' פנימית אור א"ס דווקא שנק' שלימותא דכולא כידוע הוא הממלא כל חסרון דווקא להיותו בחי' עצם השלימות כו', וכמ"ש במ"א, וע"כ בחי' זו שנק' תמתי שממלא כל חסרון בהכרח שממשכת מבחי' אור א"ס הארה חדשה שהיא גבוה מכל בחי' ומדריגות הנ"ל הנק' אחותי ורעייתי כו' כי למלאות הפגם בהכרח שיבוא האור ממקום הגבוה מכל עקר ראשית ההשתלשלות כו', ולכך נק' תמתי,

פי שממשכת בו"א בחי שלימותא דכולא כו' להשלים כל פגם שבאורות וכלים שבאדם כו' ד"ל.

שראשי נמלא טל קווצתיו רסיסי לילה, פי' שראשי קאי אדסמיך לי' ליתן טעם למה דופק פתחי לי אחותי כו' לפי שראשי נמלא טל כו', דהנה ארו"ל דטל לא מיעצר לעולם שהרי אליהו לא פעל רק על עצירת גשמים ולא עצירת טל מפני שא"א בלא טל להיותו יורד בעצמו בלילה כמו שנאמר במן ותעל שכבת הטל כו' וביאור ענינו למעלה הנה הוא בחי טלא דבדולחא שנחשב מו' תקוני' דגלגלתא דווקא והוא למעלה מבחי מו"ס דא"א שמשם שרש התחלת ההשתלשלות בע"ס כו', והענין יובן עד"מ באדם למטה, הנה בחי המוח שבראש הוא בג' מדריגות הא' אשר הוא כלי וחומר לקבל צורת אור ההשכלה הנגלית, והב' בחי מוח סתום ששם משכן האור ונק' כח המשכיל כל ההשכלה ולמעלה נק' מו"ס כו', והנה אנו רואים שיש לחלוחית במוח והוא בחי' סוד המים הרוחני שבו שהוא גבוה הרבה מעצם המוח והיינו להיותו בא משרש ומקור כח המשכיל הנ"ל כדמיון הטל למטה בארץ שמלחח את חלקי הארץ ומוסיף בה כח כו', כך בחי' לחלוחית המוח כו', ושרשו הוא הנק' למעלה טלא דבדולחא שלמעלה גם מבחי מו"ס שנחשב מו' תקוני' דגלגלתא כו' וד"ל והוא בחי' הטל העליון דלא נעצר לעולם גם בלתי אתדל"ת כי אין אתדל"ת מגיע לשם כלל להיותו למעלה מעלה מהתחלת ההשתלשלות שנמשך ממוחא סתימאה כנ"ל, וז"ש אהי כטל לישראל פי' לישראל לבחי' ז"א במשל זה נטיף לרישא ז"א כמ"ש באדרא דמטלא זה אטסר להחוא רישא דלבר כו' כמ"ש במ"א והוה שאמר הקדב"ה שהוא בחי' ז"א שראשי נמלא מבחי' טלא דבדולחא שיוורד ממילא ומעצמו דווקא מטעם הנ"ל, וע"כ פתחו לי כחדו של מחט כנ"ל ע"י המדריגות דאחותי כנ"ל שאו יבוא אור זה הנק' טל ממילא בבחי' גלוי גם למטה מטה וכמו שיהי' לעתיד בתה"מ דכתי' כי טל אורות טליך כו' כנ"ל ד"ל.

קווצותי' רסיסי לילה, פי' כי בחי' הטל הנ"ל יורד ומתלבש בבחי' ח"ס הנ"ל דרך כללות הארה דווקא, אך מבחי' ח"ס ולמטה נמשך אור זה בבחי' שערות הנק' מותרי מו"ס כידוע ומשם שרש המשכות י"ג מדות הרחמים הנק' י"ג תקוני' כו' כידוע והוא הנק' רסיסי לילה דווקא ועד"מ הטל שיוורד בלילה דמלחח הארץ שמתחלק לחלקים קטנים מאד מאד ונק' רסיסי, וכך יובן למעלה בבחי' התחלקות טל העליון הנק' טלא דבדולחא כשבא בבחי' ח"ס בהתחלקות לחלקים קטנים נק' קווצותי' שהם בחי' השערות שנק' קווצותי' כנודע שנדמו לקוצין יודי"ן וזי"ן וכמ"ש קווצותי' תלתלים וקוצין וקווצותי' א' הוא כו'.

ובאור הדברים, הנה יש להקדים ענין אחד, שיש ב' מיני השפעות א' הבאה בדרך קרוב בדרך עילה ועלול כמו התלבשות השכל במדות שמהות השכל מלובש בתוך המדות כמו שמלובש מהות שכל הגשפע מרב לתלמיד וכן התלבשות במחשבת

ודבור כו', ולמעלה הוא הנק' בחי' התלבשות הפרצופים כנודע. ואמנם הנה א"א לומר עד"ו בהשתלשלות דאבי"ע מאור המאציל שאין ערך ביניהם כלל ומאחר שאין ערך ויחוס ביניהם איד יבוא האור ויתלבש בהם ממש אך צריך לומר שיש עוד בחי' השפעה שאינה באה בבחי' קרוב דרך עילה ועלול אלא הוא בא דרך דילוג גדול, והיינו שיהא האור בא למקבל ואינו בא, ולא מצאו חכמי הקבלה לשפע כזאת שיהא האור השפע באה בהתלבשות ובאמת אינו מלוכש לעצמותו אלא בדמיון בחי' שערות ועד"מ השער היוצא מן המוח שבוודאי יש בו חיות מעט מועיר מן המוח בתוך החלל של הגומא שממנה יונקת השערה בכללה ומלוכש שם מותר המחין, ועכ"ו בלתי מלוכש עצם האור שהרי כשיחתוך השער לא יריגש כאב כלל כנודע וא"כ יש בדמיון כזה קצת אחיזה ויניקה למקבל מהמשפיע ובאמת אין עצם המשפיע מלוכש בו כו', וכמו אותיות הדבור שממנו יקבל המקבל את השכל כו' ד"ל. והנמשל יובן למשכיל למעלה בהיות שאין ערך כלל בין עצמות המאציל עם הנאצלים וכדי שיגיע עליהם אור השפע הנה הוא בבחי' דילוג דהיינו בבחי' שערות הנמשכי' בבחי' מותרי מו"ס והן י"ג מד"ה שנק' י"ג תקוני' כנ"ל המופת לזה שהרי כל הכנויים של אותם המד' כמו ארך אפים ורב חסד כו' כל אלה התוארים אינם שייכים כלל לבחי' עצמית המאציל כי תואר החסד אינו שייך אלא לזולתו המקבל ממנו ההשפעה כו', ומוזה ראי' ברורה שאין התהוות י"ג מד"ה רק מבחי' מותרי מו"ס להיות מקור לבחי' השתלשלות דאבי"ע אבל לא בבחי' אור עצמותו כמו בבחי' טלא דבדולחא המאיר בבחי' ח"ס שלמעלה גם ממקור ההשתלשלות כנ"ל ולכן נק' המשכות י"ג מד"ה משרשם הנק' טל בשם רסיסי לילה כלומר בחי' התחלקות שלו הנמשך לצורך המקבלים שהם בחי' שערות הנ"ל, וזהו שראשי נמלא טל מבחי' כללות הארה דטלא דבדולחא הנ"ל, קווצותי רסיסי לילה הן חלקים המאירים מבחי' ח"ס כנ"ל ד"ל. וזהו המשך הפסוק אני ישנה ולבי ער קול דודי דוסק פתחו בהעלאת מ"ן מפני שראשי הוא בחי' גלגלתא דז"א נמלא טל מבחי' טל הנ"ל, וגם בקווצותי שהם בחי' שערות רסיסי לילה להאיר במל' כו' ד"ל.

בתי"ה יוס שבת פ' בשלח על החתונה הנ"ל

ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה', היום לא תמצאוהו בשדה וגו'. הנה יש להבין למה לא ירד המן בשבת, כמ"ש היום לא תמצאוהו כו' והלא כל ההשפעות גשמיות נשפעים גם בשבת כמו בחול ואינו נעצרין מפני שהוא שבת שהרי גם העשב צומח כמו בחול ואין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה אותו כו', וא"כ הכל גישפע מלמעלה מעילה לעילה גם בשבת ולמה המן דוקא לא נשפע ויורד בשבת, ומה זה הטעם, שאמר להעדר השפעת המן בשבת כי שבת היום לה' כו', וגם יש להבין מ"ש אכלוהו היום, והלא כל הימים אכלו,

ולמה היום דוקא אכלוהו כו'. אך הנה כתי' הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצאו העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתי אם לא. ויש להבין מה זה שהקדים גתינת המן לגתינת התורה למען אנסנו כו' אם יוכלו לקבל את התורה, איזו שייכות יש לקיום התורה עם אכילת המן עד שיהי המן נסיון על התורה כו', וגם מהו הילך בתורתי אם לא, הל"ל היקיים מהו לשון הליכה כו'. דהנה עיקר התורה כולה היא בחי' אותיות שבכתב ויש בה ס"ר אותיות נגד ס"ר גשמות ישראל וכל גשמה מישראל יש לה אות מיוחד בתורה שבכתב כו'. והענין הוא כי פ"י אותיות מלשון אתא כמו אתא בוקר שהוא תרגום דביאה והיינו בחי' ההבאה וההמשכה מבחי' ההעלם אל הגילוי מלמעלה למטה דהיינו מבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע כו'. וזהו הטעם שנקראו האותיות בשם סוסים כמ"ש כי תרכב על סוסך כו', ועד"מ הסוס שמוליך את הרוכב מגבוה לגמוך כו', כך בחי' האותיות ממשיכות ומביאות לבחי' אור האלקי מגובה לגמוך להיות בבחי' ממכ"ע עד למטה מטה כו' וד"ל.

והנה בחי' האותיות עליונים אינן אלא רק בחי' גילוי והארה בעלמא מבחי' עצמות אור האלקי וגם לא בחי' הארה בלבד, אלא רק בחי' הארה דהארה דהיינו רק בחי' הארת אותיות שמו ית' כמ"ש כי נשגב שמו לבדו דגם שמו שאינו אלא בחי' אותיות כמו שמו של אדם עד"מ, גם משמו אינו מאיר רק בחי' הארה בעלמא לעולמות, וז"ש הודו על ארץ ושמים, פ"י הודו דשמו בלבד מאיר על ארץ ושמים שהוא רק בחי' הארה דהארה בלבד. והענין הוא כי שרש ומקור התהוות העולמות מאין ליש הוא נמשך ובא רק מבחי' מלכותו ית', כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים, דהיינו כשעלה במחשבתו הקדומה אנא אמלוך כו', הנה מרצון זה להיות מלך על עם נמשך הארה מאותיות שמו להיות מלך על עם נפרד ומשם נמשך מקור התהוות עם נפרד כו' לפי שאין מלך בלא עם כו', וכאשר עדיין הי' במחשבתו הקדומה אנא אמלוך כו' עדיין לא הי' מקור למציאות התהוות עולמות רק כשיצא בחי' מלכותו לידי גילוי מן המחשבה והיינו בחי' הארה דהארה מן אותיות המחשבה כו' וד"ל. ומה שאמר כי נשגב שמו נשגב זה היינו שהוא מובדל בערך לגמרי, והענין הוא שאין דמיון מעשה שמים וארץ כמו מעשה כח הפועל בנפעל שמהות הכח של הפועל מלוּבש בנפעל ממש ונתפס בו, והשכל מלוּבש באותה הפעולה גם בשעה שפועל אבל למעלה לא יתכן לומר שיהי' אור האלקי נתפס ומלוּבש מהותו ממש בבריאה שברא, דא"כ הי' בחי' שינוי בין קודם הבריאה לאחר הבריאה כמו שיש שינוי אצל הפועל הגשמי בין קודם שעשה הפעולה שלא המשיך כחו בה לאחר שעשאה שהמשיך כחו בה כו', והרי כתי' אני הוי' לא שנית, פ"י בלתי שינוי עצמותו כלל וכלל בין קודם ההשתלשלות מאורו לאחר ההשתלשלות, וכמו שאנו אומרי' אתה הוא קודם שנברא כו' בלי שינוי כלל, אך הענין הוא משום דרק הארה דהארה ממהותו מתלבש בבריאת מעשה שמים וארץ כו', וא"כ אין זה עושה בחי' שינוי כלל בעצמותו כי גם שמו נשגב ומובדל גם לאחר הבריאה כמו קודם הבריאה כו' וד"ל.

והנה בחי' הארה דהארה הנ"ל מבחי' אותיות נמשכי' מלמעלה למטה ע"י ישראל דוקא. משום שנא' וירם קרן • לישראל עמו עם קרובו כמארו"ל במי נמלך כו'. וז"ש רוב שלום בניך א"ת בנייך אלא בוניך שישראל נק' בנים, ונק' בונים שעוסקים בבנינו של עולם, פי' שע"י נמשך האור אלקי בבחי' אותיות ע"כ נקראו עוסקים בבנינו של עולם כו', והיינו שארו"ל כמו שא"א לעולם בלי רוחות, כך א"א לעולם בלא ישראל כו', ולכאורה אין המשל דומה לנמשל. אך הנה אין הכוונה באמרם רוחות העולם באותן רוחות המגשבות בעולם, אלא הכוונה הוא על ר' הקצוות מזרח ומערב צפון ודרום כו' מעלה ומטה כו', שגם אלה נקראים רוחות כמ"ש תמליכהו בשמים וארץ ד' רוחות העולם, ונק' בזוהר ד' סטרי עלמא, והענין הוא כי עיקר בחי' וגדר מקום הוא בעל ו"ק מעלה ומטה כו', שזהו גדר של מקום גשמי ואם אין שם ו"ק אין נק' בשם מקום כלל, וכך בד' רוחות העולם מעלה ומטה כו' הוא בחי' גדר של מקום הנברא מאין ליש מלמעלה וכמ"ש הנה מקום אתי, פי' בחי' גדר מקום המוגבל בו"ק למטה, הנה למעלה הוא בבחי' ביטול ממציאות גדר מקום זה, אלא שנמשך אור האלקי ומצתמצם להיות גדר מקום, אבל למעלה הנה המקום אתי בטל כמ"ש לך הוי' הגדולה כו' שהן בחי' ו"ק הרוחניים למעלה שהן ג"כ בטלים כו', אמנם א"א להיות התהוות מקום בלתי המשכות ו"ק מלמעלה למטה מעילה לעילה עד ו"ק הגשמיים למטה, וזהו שארו"ל שא"א להיות עולם בלתי רוחות שהן ו"ק כו', וכשם שא"א לעולם להיות בלתי ו"ק הנקראים רוחות העולם, כך א"א לעולם בלא ישראל, לפי שישראל עלה במחשבה קודם ההשתלשלות כנ"ל. וע"כ הם הממשיכים אותיות שמו ית' ולהיות נמצא ממנו מקור למציאות מקום בו"ק מלמעלה למטה היינו ע"י ישראל דווקא, ולכך א"א לעולם בלא ישראל כמו שא"א בלא רוחות כי הא בהא תלי' וד"ל. והטעם שו"ק דוקא ולא יותר נמשכין ע"י ישראל, לפי שישראל ג"כ שרשם בבחי' ו"ק דווקא כי מספרם בפרט ס"ר נשמות כידוע לפי ששרשם בו"ק וכל מדה כלולה מ"י ו"י מ"י כו', עד ס"ר דוקא והן ס"ר שרשים וכמ"ש ת"ר אלף העם אשר אנוכי כו'. וכללותם הוא רק ו"ק אלה שהמה כפולים ונקראי' בס"י י"ב גבולי אלכסון כו', וז"ש בשמות שבטי ישראל ששה משמותם על האבן האחת וששה כו' להיותם כפולים כו' וד"ל. וזהו ענין ס"ר אותיות שבתורה שבכתב שהן לנגד ס"ר גש"י כנ"ל, כי הנה מבואר למעלה שהאותיות נקראים סוסים להמשיך מגובה לנמוך, כמ"ש כי תרכב על סוסך כו' והיינו בחי' אותיות דתושב"כ שעל ידן ירד אור האלקי בי' מאמרות, כמאמר הזוהר באורייתא ברא קודב"ה עלמא כו' וכמשי"ת בסמוך, ומי הוא הממשיך לס"ר אותיות שבתורה היינו ע"י ישראל בס"ר נשמות שלהן דהיינו שכל נשמה ממשכת אות א' בתורה לפי שישראל עלה במחשבה קודם התהוות בחי' האותיות כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו הוי' בצאתך משעיר ארץ רעשה כו'. דהנה פי' שעיר מלשון שערות עד"מ השערות באדם אינן אלא רק בחי' הארה וחיות מועטת מאד וגם הן בבחי'

מובדל בערך מעצם המוח כי הרי אינן נמשכין וגדלין רק ממותרי המוחין ואף גם זאת אין נמשך בהן רק כח היותר חיצוני שהרי בהחתך השער לא יכאב המוח כלל וכמ"כ למעלה הנה בחי' והמשכות גילוי אלקות לעולמות שהוא בא בבחי' אותיות כנ"ל בפ"י כי תרכב על סוסך כו', הן הנה הנקראי' בבחי' שערות ג"כ כי אינן אלא רק בחי' הארה בעלמא מבחי' ההעלם אל הגילוי כו', וזהו פ"י הוי' בצאתך משעיר דהיינו שהוא יוצא מבחי' ההעלם אל הגילוי כמו השפע היוצא בבחי' שערות בלבד שאינה אלא רק הארה בעלמא כי אין להארה זאת ערך כלל אל בחי' עצמותו כו', כמו שאומרי' אין ערוך לך כו'. והנה פסוק זה דהוי' בצאתך משעיר כו' קאי בזמן מ"ת כמו שמפרש בסוף הפסוק ארץ רעשה כו', זה סיני כו', פ"י ארץ רעשה בבחי' ביטל כי ה' בחי' גילוי אור א"ס באותיות שבתושב"כ בזמן מ"ת דכתי' וירד הוי' על הר סיני כו' שירידה זאת בחי' גילוי ההעלם הוא וישראל הן הממשיכי' לבחי' גילוי זה להיות הוי' יוצא משעיר בבחי' שערות שנקראי' אותיות מטעם הנ"ל ד"ל. והנה גם המלאכי' בקשו את התורה כמ"ש תנה הודך על השמים, והודו זה תורה כו', והשיב להם הקדב"ה כלום יצ"ר יש בכם כו', פ"י שאינם מהפכי' רע לטוב ולא כפי' לסט"א כו', משא"כ ישראל שבאותו הדור זכו לתורה לפי שהיו בשיעבוד הגלות במצרים בחומר ובלבנים כו' ולא תכפי' סט"א כו', וכמו שהי' בזמן מ"ת שירד ה' על הר סיני ונתלבש בבחי' אותיות כנ"ל, כך בכל יום ויום הרי אנו אומרי' נותן התורה לשון ההווה ולא אמר נתן לשון עבר לפי שבכל יום אור א"ס יורד ומתלבש באותיות התורה כי הרי דבריו חיים וקיימים בבחי' נצחיות, וגם ענין שיעבוד גלות מצרים ויציאת מצרים שבעבודה זכה האדם לתורה הרי יש בכל יום ויום כמארו"ל חייב אדם לראות בכל יום ויום כאילו יצא ממצרים כו', ודוקא ע"י ישראל נמשך א"ס באותיות התורה כו' בכל יום מטעם הנ"ל ד"ל. והנה כתי' אכלתי יערי עם דבשי כו', וקאי בתפילה שנק' אכילה כי יערי ודבשי הן ק"ש וש"ע כנודע. דהנה עיקר התפילה הוא על סוד וקוטב א' שיתהפך הרע לטוב והיינו בחי' אתכפיא ואתהפכא כו' ע"י ביטול רצון נפש הבהמית באמרו ואהבת ככל לבבך בשני יצריך כו', וביטל זה במס"נ אמרו בזה שנק' לאשתאבא בגופא דמלכא ממש כו', וזהו שנק' אכילה עד"מ המאכל, שכדי שיהא נבלע באברי' ויהי להם למזון וחיות ממש, צריך שיתעכל תחילה לגמרי וישונה מהותו הראשון ואח"כ יהפך לדם הוא הנפש שמחי' להאברים כו', כך יובן עד"מ בהתהפכי' הנפש הבהמית שכדי שתוכלל ותתהפך לבחי' אלוך וכמ"ש והרוח תשוב אל האלקי' כו' בהכרח שיבוטל מהותה במס"נ כדמיון העיכול במאכל כו' ואח"כ תשתאב בגופא דמלכא להיות בבחי' אלקות ממש ונק' מפני זה בשם אכילה למעלה כמ"ש אכלתי יערי כו' דהיינו בחי' התכללות הנפשות באלקות כו' ד"ל.

והנה עד"מ עיכול המאכל כשנהפך לדם, הנה ידוע דאין נעשה דם מן המאכל רק מן המובחר שבו שנתברר אחר העיכול כי בתשלום העיכול נבדל הפסולת ויוצא לחוץ והמובחר ממנו נהפך לדם וחיות ושניהם כא' באין שבשעה שהמובחר עולה להיות לחיות אז נבדל הפסולת כו'. וכך יובן בתפילה שנק' בשם

בורר לברר בחי' הרע הנק' פסולת למעלה שהוא כדמיון המאכל שיש בו ט"ו בתערובות דעה"ד ט"ו"ר בחי' הרע מע' שרים כו', ומתברר הטוב והפסולת נדחה לחוץ, כך הנפש הבהמית יש ט"ו"ר מעה"ד דט"ו"ר, ובשעת התפילה זמן הבירור שמתברר בחי' הטוב שבנפש הבהמית ונהפך בבחי' אלקות, כמו שנא' אכלתי כו', ובחי' הרע שבה נופל למטה בבחי' פסולת כו', ובעבודה שבלב הנהגה אנו רואים שכל מה שתעלה ותדבק נפשו בעליוי הדביקות באלקות יותר יותר יפול ממנה הפסולת וידחה לחוץ כי כל יותר שיקרב לפני ה' יותר יראה בעצמו בחי' הרע ויפול ממנו כמ"ש מצרף לכסף כו', ואיש לפי מהללו, פי' לפי מהללו בתפילה, כך ערך המצרף שמצרף ומכבר לפסולת שבנפשו, כי הגו סיגי' כסף והמובחר נכלל ונבלע באלקות בק"ש באהבה דכל לבבך כו', והפסולת נדחה לחוץ בש"ע באמרו סלח לנו כו', כי דוקא נעשה אחר המס"נ בק"ש כמו רשע בעניו ומבקש סליחה להעביר הפסולת כו' כדמיון המאכל כנ"ל די"ל.

אך הנה יש ב' מיני אכילות הא' בחי' אכילה דחול שהוא בחי' בירור הפסולת והעלאת המובחר כנ"ל, והב' בחי' אכילה דשבת שאינה בחי' בירור כי בורר אסור בשבת כגודע, והיינו ג"כ ענין ב' מיני תפילות תפלה של חול ותפלה של שבת כי התפילה נק' בשם אכילה כנ"ל. וביאור ענין זה, הנה כתי' צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר כו', פי' צדיק אוכל לשובע נפשו קאי בבחי' אכילה דשבת ובטן רשעים תחסר קאי באכילה דחול כי בחי' אכילה בחול היינו לברר הרע שבמאכל שתחת ממשלת ע' שרים כו', ולהוציא ממנו הטוב ע"י שיהפך לדם וחיות ויתפעל עי"ז במס"נ כו' שנמצא אותו כח הנברר מן המאכל נהפך להיות בבחי' אלקות וכנ"ל בפ"י מצרופ לכסף כו', כי בחכמה אתברירו בין פסולת לטוב כו', וזהו ובטן רשעים דהיינו הקליפות הרי תחסר מהם האור לאחר שיוברר מהם הטוב כו' וכ"ז בחי' אכילה דחול, אבל בחי' אכילה דשבת הוא רק לשובע נפשו ולא לברר ולהפוך מאומה, והענין הוא כמ"ש בשבת אז תתענג על ה' וכת"י וקראת לשבת עונג כו', וכן בסעודת השבת אומרי' דא איהו סעודתא דעתיקא קדישא כו', פי' בחי' המשכת עונג העליון שבמאציל עצמו הנק' בחי' עתיקא כו' ובחי' עונג העליון הוא למעלה מן בחי' הברורי', כי הנה עיקר ענין השבת הוא כמ"ש כי בו שבת וינפש, פי' וינפש הוא עד"מ אדם הנח ושובת ממלאכתו בכתיבה וכיצא שבשעה שכותב היו כל כחות נפשו טרודי' באותה המלאכה וגם השכל הי' טרוד בה ואח"כ כשנח ושובת חזורי' כל הכחות אל בחי' עצמותו, וגם השכל חוזר על עצמות הנפש, וכך יובן למעלה מאחר שנא' בראשית ברא דהיינו כתרגומו בחוכמתא כו', ובשבת שבת וינפש הרי הכל חוזר אל בחי' עצמות המאציל גם בחי' החכמה דאצי' כו', וזהו פי' שבת להוי' דהיינו שגם בשם הוי' דחכמה ושאר הספי' יש בחי' שבת דהיינו בחי' העלאה אל בחי' עצמות המאציל, כי בחי' הוי' הוא להיות מאין ליש בכל עולם לפי ערכו וכנ"ל בפ"י הוי' בצאתך משעיר שהן בחי' אותיות שיוצאין ונמשכין בבחי' שערות שנק' הוי' כו', ובשבת שם הוי' זה נח מלירד ולהתפשט למטה כי עולה למעלה כנ"ל, ולכך אמר שבת להוי' דווקא, וזה

ג"כ פי אז תתענג על ה', פי למעלה משם הוי', כי בשבת מאיר הארת בחי' עונג העליון הנק' עתיקא שלמעלה משם הוי' והוא היורד ונמשך מלמעלה למטה בלתי ענין בידור כלל כי אין שם בחי' פסולת כלל וז"ש וקראת לשבת עונג, פי קראת בחי' המשכה כנודע, והיינו פי דא איהו סעודתא דעתיקא שאוי' בסעודת השבת כידוע, משא"כ בחי' אכילה דחול לברר ברורי' כנ"ל וד"ל.

וכמ"כ יש הפרש בין הפילת השבת לתפילת החול. דהנה מבואר למעלה דבחי' עיקר התפלה לברר ברורי' בחלק הרע שבנפשו לדחות הפסולת לחוץ, משא"כ בשבת שאין התפילה לברר בנפשו כלום כי בורר אסור בשבת, אלא רק להמשיך בחי' עונג ה' בנפשו כמ"ש אז תתענג כר' וכנ"ל. וזהו הטעם לשינוי גוסס תפלת השבת מתפלת החול, כי הרי אין אומרי' סלח לנו כו', וכן כל בקשות ושאלות צרכי א"א בתפלת השבת לפי שבחול דוקא אומרי' סלח לנו להעביר הרע והפסולת ע"י הסליחה כנ"ל, משא"כ בשבת, והוא הטעם לענין שאלת צרכי שכ"ז אינו אלא בבחי' הברורי' בלבד משא"כ בשבת ד"ל.

וזהו ויאמר משה אכלוהו היום כו', כי הגה במן נאמ' ותעל שכבת הטל כו', וברדת הטל לילה ירד המן כו', הרי ירידת הטל גורם ירידת המן, והענין הוא כמארו"ל ע"פ אהי' כטל לישראל כו', כנ"י שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם לנו כו', והקדב"ה השיבה כהוגן אהי' כטל להיות שהטל אינו נפסק כלל וכמארו"ל דטל לא מיעצר כו'. ושרש הענין הוא לפי שיש בחי' אתדל"ע שלמעלה מבחי' אתדל"ת דהיינו שאין אתדל"ת מגיע לשם כלל, אך ממנו נמשך אתדל"ת דהיינו שיוכל להיות למטה אתדל"ת, וזהו כדמיון הטל למטה שמוסיף כח בארץ להצמיח כו', וזהו פי מוריד הטל ירידה זו לצורך עלי' היא להעלות לנשמה דהיינו כדי שתוכל להתעורר לעלות (והוא בחי' כת המעלה מן כו'). והנה במן נא' הנני ממטיר לכם לחם מן השמים כו', למען אנסנו הילך בתורתו כו', והנסיון הי' ע"ד הפשוט שאיש אל יותיר ממנו עד בוקר כו', כי ארו"ל כל מי שיש לו פת בסל דוואג על למחר ה"ז מקטני אמנה כו' פי' מקטני אמנה מבחי' קטנות המוחין, כי הגה פי' הילך בתורתו כו' הליכה זו היינו שילך בבחי' אותיות שבתורה מלמעלה למטה ומלמטה למעלה. דהנה האותות נק' סוסי' כנ"ל בפי' כי תרכב על סוסיך כו', ומבואר בס"י שיש אותיות זכרים ואותיות נקבות, פי' בחי' המשכות אור מלמעלה למטה נק' אותיות זכרי' ובחי' ההעלאה מלמטה למעלה נק' אותיות נקבות, וכך בבחי' אותיות שבתורה נא' הליכה שענין הליכה היינו מלמטה למעלה ומלמעלה למטה דהיינו בבחי' העלאת מ"ן והמשכת מ"ד כו'. וזהו פי' הילך בתורתו כו' ד"ל.

בעזיה ביאור על התורה הנ"ל

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין למה לא ירד המן ביום השבת, והלא כל השפעות גשמיזת מושפעים גם בשבת כבחול כו', וגם להבין מהו ענין דבר יום ביומו כו'. הנה יש להקדים תחילה בכללות כל ההשתלשלות שיש ג' מדריגות דרך כלל, הא' בחי' בי"ע שנק' עולמות הנפרדי' דהיינו שהם באי' בבחי' גכול להיותם מתהווים בבחי' יש מאין כנודע, וע"כ ממילא הם בגדר מקום וזמן כמו מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו', וגם במלאכי' יש בחי' זמן כי המלאכי' י"א שנבראו בשני וי"א שנבראו בחמישי כמ"ש במדרש ע"פ ועוף יעופף אלו מיכאל וגבריאל כו', וגם הנה יש הפרש בין יום לילה גם במלאכי', שהרי ביום אומרי' קדוש ובלילה אומרי' ברוך ויש בהכרח בחי' יום ובחי' לילה גם אצלם אלא שאינו כמו יום ולילה הגשמים כו', והיינו לפי שיש בחי' עולם שנה נפש, וכמו שיש בחי' עולם נפרד בבחי' ו"ק מעלה מטה כו' שהוא בחי' מקום כך יש בחי' זמן עד רום המעלות גם בראשית המדריגה שבבריאה דהיינו גם בבחי' הארת אצי' שמתלבשת בבריאה הוא מקור בחי' זמן ג"כ שהרי נאמ' בו לשון עבר הוה כו', כמ"ש ה' מלך ימלוך כו', וכמ"ש בע"ח דמקור התחלת הזמן הוא מתחיל מבחי' מל' דאציל' שבבי"ע, כי שרש הזמן בנוק' וע"כ מצוות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות כו' ע"ש. והמדריגה הב' הוא בחי' האצי' שלמעלה מבחי' הזמן ומקום לגמרי, אך בחי' הגבלה אלקית יש גם באצי' דהיינו בחי' התיקון בהתכללות ב' הפכי' כמו חרי"ג שיבוא במדה לא כולו דין ולא כולו חסד והיינו ע"פ הגבלת אורות בכלים ע"פ מאמר קו המדה כנודע. והמדריגה הג' הוא בחי' הארת עצמית המאציל שהוא למעלה מן האציל' שהוא למעלה מן בחי' ע"ס באורו' וכלים וכמאמר לאו דאית לך מכל אינון מידות כלל ועלי' נאמר אני ה' לא שיניתי בין קודם ההשתלשלות לאחר ההשתלשלות כו'. ואמנם ההשפעה מן עצמיות המאציל אל האצי' אחר שאין ערך ויחוס ביניהם צריך להיות ע"י בחי' ממוצע והוא בחי' אור הכתר כידוע שנק' בחי' אין וכמ"ש והחכמה מאין תמצא והיינו להיותו למעלה מן הנאצלים ונק' בחי' קדוש ומובדל מהם, אך לגבי עצמיות המאציל הנה גם הוא אינו אלא הארה בעלמא וכמאמר כתר עליון אע"ג דאיהו אור צח ומצוחצח אוכם הוא לגבי עילת העילות, וגם בתיקוני' אמר על בחי' הכתר כתרא עילאה מלבר אור א"ס מלגיו כו' שהוא בחי' ממוצע, וע"ז אמרו בווהר ע"פ היש הוי' בקרבנו אם אין, פי' שרצו לידע ולהשיג אם מאיין מקור שפעם שהוא בחי' הכתר או משם הוי' שהוא בחי' חכמה ראשית האצי' כו', והנה בבחי' הכתר הזה הנק' ממוצע שם הוא ג"כ בחי' קו המדה הנק' בווהר בוצינא דקרדיניתא דהיינו בבחי' מו"ס דא"א בחי' חכמה שבכתר שהוא מקור החכמה דאצי', ומטעם זה נק' קו המדה להיותו מודד מדידה ושיעור לכל ההתהוות באצי' גם מודד שיעור התהוות בחי' חכמה דאצי' וכמ"ש מי מדד בשעלו מים שהוא בחי' חכמה וכן מי אסף בחפניו שהן בחי' המדות מי הקים כו' עד מ"ה שמו שהוא בחי' מ"ה דח"ס כו' וקו המדה הזה נמשך מבחי' גבורות שהמדידה שרשה בבחי' הצמצום והדין כנודע, והיינו מבחי' גבורות דע"י המלוכש בח"ס כנודע, והיינו בחי' טלא

דבדולחא דגוונא סומקא אתחזי' בי' כו' וכמ"ש בזהר ומשם שרש המשכת המן דכתי' בי' ועיינו כעין הדולח כי ברדת הטל דוקא ירד המן כו', וזהו שנא' במן דבר יום ביומו דהיינו שמתחדש אור השפע שם תמיד מאין ליש להיותו בחי אמצעי בין המאציל עם האצי' והארט המאציל מתחדש תמיד אך בירידת האור מן המאציל לאצי' ע"י בחי' קו המדה מתחלק האור שם אחר שכבר נשפע ואין שם בחי' התחדשות אלא שמתחלק לכמה מיני המשכ' אורו' בכלים ומכ"ש מאצי' לבריאה שבא שם בבחי' זמן ממש, וזהו פי' דבר יום ביומו, פי' דבר לשון המשכה ונמשך בימים בחלקים באצי' ומאצי' לבריאה בזמן ממש ואו כל יום מובדל אבל בתחילת ירידת האור מעצמות המאציל הוא למעלה מבחי' התחלקו' כו' וד"ל. ומעתה יובן למה לא ירד המן בשבת. כי הנה ידוע דו' ימי המעשה מתחדשים תמיד מהארט הו"ק שבאצי' דהיינו יום ראשון מקבל מבחי' חסד דאצי' ויום ב' מבחי' הגבורה כו', ואמנם זהו בחי' ירידה והמשכה מלמעלה למטה, דהיינו ע"ד שארו"ל במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו שהוא בחי' הענוה וירידה לפניו להתלבש במדות כו' כמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו', משום דבאמת לאו דאית לך מכל מדות כלל, ועד"ו כל השבחי' שאומרי' הגדול הגבור כו' היינו גדול הענוה שיורד ומתלבש להיות נקי גדול וגבור מטעם הנ"ל.

והנה בשבת כתי' שבת להוי' שהוא בחי' המדות דאצי' המתלבשים בו' ימי המעשה, ופי' שבת ידוע שהוא בחי' אור חוזר למקורו, דהיינו עד"מ אדם ששובת ונח מהתפשטות שכלו ומדותיו ופעולתיו שבא הוא וחוזר אל בחי' עצמותו ממש, וכמ"ש כי בו שבת וינפש כו' כידוע, וא"כ מובן ממילא שבשבת חוזר הכל למקור הראשון והוא בחי' אור א"ס עצמו המאיר בכתר שנק' ממוצע כנ"ל, והרי מבואר למעלה דבחי' קו המדה המורד אור השפע מן המאציל הוא בבחי' חכמה שבכתר בלבד ושם הוא בחי' טלא דבדולחא כו', אבל למעלה מבחי' ח"ס דהיינו בבחי' כתר שבכתר אין שם עדיין בחי' ירידת האור הנקי' טל שהוא בחי' המן כו', וא"כ בשבת שחוזר הכל לבחי' עצמות הרי עולה הכל לבחי' כתר שבכתר הנקי' גלגלתא כו' שאין שם עדיין בחי' ירידה כלל, ולכך לא ירד המן בשבת וד"ל. אך הנה עדיין הקושי' ראשונה במקומה עומדת הלא כל השפעות גשמיות נשפעים גם בשבת כמו בחול ולמה המן דוקא לא ירד בשבת, ואם מפני טעם הנ"ל מהראוי הי' שג"כ כל השפעות לא יושפעו בשבת. אך יש להקדים הקדמה אחת בשרש בחי' המן שלא הי' דומה כלל לשאר השפעות הגשמיות. כי הנה כתי' במן וחם השמש ונמס, הרי לא הי' דבר ממשי בבחי' הגשמה כשאר מזון גשמי, והמופת לזה ממה שהי' נבלע באיברי' ולא הי' יוצא ממנו פסולת כשאר מזון גשמי, וא"כ בהכרח צ"ל שיש הפרש בינו לשאר מזון גשמי.

והענין הוא כי לא הי' שרש מהות המן רק בחי' באצי' ולא ירד עזר מאצי' לבי"ע בבחי' השתלשלות כשאר כל השפעות, שא"כ הי' בו פסולת כו', רק שנתלבש בלבוש גשמי כורע גד ובעצמו ומהותו הי' בבחי' האצי', ולכך לא הי' בו

ממשות הגשמה אמיתית ומיד כאשר חם השמש ונמס כר, וא"כ לא הי' ג"כ תחת הזמן כשאר כל השפעות, וגם באצי' ירדתו שם הוא בבחי' התלבשות כי שרש למעלה מבחי' אצי' דהיינו למעלה גם מבחי' מקור האצי'. כי הנה שרש ומקור לכל האצי' הוא בחי' ח"ס ד"א ששם הוא בחי' קו המדה כנ"ל. אבל בחי' המן הנק' שם בשם טלא דבדולחא וכמ"ש ועינו כעין הבדולח כר, הנה הוא בא שם דרך ירידה מלמעלה דהיינו מבחי' גבורה דע"י היורד ומתלבש בבחי' ח"ס כר, כדמיון הטל הגשמי שיורד ומתגשם בירידתו למטה בארץ דוקא כר, אבל כמו שהוא בעצם, הנה הוא למעלה הרבה גם מבחי' ח"ס דהיינו מבחי' כתר שבכתר כנ"ל ששם לא שייד עדיין בחי' ירידה והמשכה להיותו מבחי' עצמית המאציל והוא בחי' עצמות עוגג העליון כר, וכמו שיתבאר בסמוך, ולהיות כי בשבת חזור בחי' פנימית ח"ס אל העצמות כנ"ל ע"כ המן דוקא הוא שלא ירד בשבת להיות שאינו דומה לשאר השפעות דאבי"ע שנמשכי' מבחי' ח"ס מבחי' חיצונית, מש"כ בחי' המן ששרשו למעלה בבחי' פנימית ח"ס שנחשב מבחי' עצמות ובשבת חוזר המן לשרשו העצמי, רק בחול יורד ומתלבש בבחי' ח"ס ומשם לאבי"ע וגם זאת בדרך התלבשות בלבד ולא בדרך השתלשלות, ומ"ש דבר יום ביומו, ומבואר למעלה שהי' הולך בסדר ג' מדריגות הנ"ל ע"י בחי' הכתר הממוצע כר היינו דוקא בחול אבל לא בשבת מטעם הנ"ל, וזהו הטעם שכל ההשפעות מושפעים גם בשבת מלבד המן וכר וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין הטעם בעיקר הדבר למה המן אינו דומה לשאר ההשפעות כר. אך הנה תחילה יש להבין שרש ההפרש שבין שבת לחול דהיינו בין אכילה דחול לאכילה דשבת כמבואר למעלה. דהנה כתי' צדיק אוכל לשובע נפשו וקאי באכילה דשבת ובטן רשעים תחסר קאי באכילה דחול, וביאור הדברים, הנה ידוע שכל עיקר ו' ימי החול היינו לברר ברורי נוגה והיינו ל"ט מלאכות הזורע והחורש כו' שהוא רק תיקון המאכל לבררו מן הפסולת עד שיהי' מאכל ואחר שנעשה מאכל באפי' ובישול מתברר עוד בקיבה ונבדל ממנו הפסולת, והמובחר נעשה דם בככד ובככד מתברר עוד ועולה המובחר ללב ומן הלב עולה המובחר למוח כו', וכל אלו הברורים הן בחי' העלאות בעילוי אחר עילוי וכל שיתעלה יותר יתברר ממנו הפסולת ונדחה לחוץ. וכך יובן בדוגמא זו בבחי' הברורי' העליוני' מברורי נוגה דבי"ע שהוא רק לברר הטוב מן הרע ולהעלותו בעילוי אחר עילוי וברור אחר ברור שיעלה בבחי' לב ומוח העליון כו', נק' למעלה בשם אכילה כמ"ש אכלתי יערי כו', וכ"ז בחי' העלאה ומובן שבכל העלאה נבדל בחי' הפסולת ממילא ושניהם כא' באין דהיינו הבדלת הפסולת והעלאה הטוב כא' באין כדמיון העלאה המאכל שנבדל ממנו הפסולת באותו הרגע ממש שנכלל ועולה בלב או במוח כו', וכמו הבורר אוכל מתוך הפסולת שבהבדלת הפסולת ממילא יאכל הנקי כו', וכך למעלה יובן ג"כ בענין התפילות דחול שנמשל בשם אכילה כנ"ל, והיינו שבעבודת האדם ביגיע כפו ואוכל, ואח"כ בכח זה מתפלל במס"ג, וה"ז בחי' העלאה וברור הרע שבמאכל שנדחה לחוץ והטוב עולה לה' והיינו מה שמחו

ולבו מתחזק" בהתפעלות או"ר ע"י האכילה והיא הנקראת אכילה שלמעלה כי הנשמה אלקית אשתאבא בגופא דמלכא ע"י מס"נ והפסולת ממנו נדחה לחוץ באותו רגע ממש, והיינו מה שמכיר בפחיתות שלו ביותר אתכפי"ס ט"א בשעה שדיבק נפשו לשוב אל האלקים במס"נ יותר, כי כל שההעלאה בעילוי יותר יותר יפול הפסולת בתחילה, וכמשל המאכל כל שמתעכל יותר ויפול הפסולת יותר יעלה להיות לחיות כר, וזו היא בחי' תפילה דחול שהרוח תשוב אל אלקים והפסולת נדחה לחוץ בעילוי אחר עילוי כו' וזהו ג"כ בחי' אכילה דחול למעלה שהוא לברר ברורי כר, ועל אכילה זאת נא' ובטן רשעים תחסר דהיינו לברר מן הרשעים הנק' קליפות כר. אבל אכילה דשבת איננה העלאה ובירור כלל שהרי בורר אסור בשבת שהוא מל"ט מלאכות כר, אך עיקר ענין אכילה דשבת הוא דווקא בחי' המשכה וירידת האור בלבד כידוע בכוונת י"ב לחמים דשבת שהוא בחי' י"ב חיוורתי כמו שאמר תרין יודי"ן נקטא כו' לפי שהמשכות הללו הן בצורת יודי"ן ווי"ן ושרש הענין הוא לפי ששרש בחי' השבת היינו בחי' עצמיות עונג העליון הפשוט ונק' בשם שעשועי המלך בעצמותו כו' להיות כי בו שבת וינפש שבא העונג אל בחי' עצמותו ממש, כמו עד"מ הגומר מלאכת הבנין שמשתעשע בו אח"כ בעונג עצמי כר. וכמ"כ כתי' וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד כו', וכמ"ש במ"א, ובחי' המשכות עונג העצמי הנה למטה להיות בא בגילוי אור היינו מ"ש או תתענג על הוי' למעלה משם הוי' שבאצ"י והן בחי' המשכ' י"ב חיוורתי שבי"ב לחמים דשבת וכמו שאומרי בכל סעודה דא סעודה דעתיקא כו' ואין בזה שום בירור פסולת כלל אלא הוא רק בחי' המשכות אור עונג העליון מלמעלה למטה, אך אין המשכה זאת באה כ"א בסיבת העלאת וברורי דחול כי דוקא מי שטרח בע"ש יאכל בשבת בעונג, וז"ש צדיק אוכל לשובע נפשו, וקאי באכילה דשבת שהוא רק להשביע נפשו בבחי' עונג העליון ולא כדי לברר הברורי כמו באכילה דחול כו', וכך הוא בחי' תפלה דשבת רק להתענג על ה' כו', ואין כאן בחי' פסולת שנדחה לחוץ אחר שאינה בחי' העלאה כלל כו' דל"ל. ועכ"ז מובן עיקר הטעם למה המן אינו דומה לשאר השפעות כי שאר ההשפעות הם באים מבחי' הברורי דנוגה בל"ט מלאכות כו' ונק' אכילה דחול, אבל בחי' המן לא ה' מבחי' הברורי דחול כלל, ולכך ה' באברי' ולא ה' בו בחי' פסולת כלל כנ"ל להיותו בא מלמעלה מבחי' עונג העליון בבחי' המשכה וירידת האור בלבד כמו אכילה דשבת כנ"ל. ולכך לא ירד המן בשבת כי זהו בחי' אכילה שבת עצמו מאחר שבו שבת וינפש וחזור העונג אל העצמיות ושב ונמשך באכילה דשבת כנ"ל דל"ל. משא"כ שאר ההשפעות שהן מבחי' הברורי, והגם שבשבת בורר אסור היינו בבחי' פנימית ולא בבחי' חיצונית כמ"ש במ"א באריכות כו' דל"ל.

ומעתה יש להבין בשרש ענין הוי' בצאתך משעיר כו' כנ"ל. דהנה אנו רואים בשערות הגשמיות שהן חלולין וענין החלל שבהן היינו שבחלל זה מקבל האור והחיות ויונק מן המוח כנודע, והנה אע"פ שמקבלים חיות ממש, מ"מ נבדל מהות השערות ממהות המוח שהרי כשיחתך אותו לא יכאב במוח לפי שאין

להם ערך ויחוס וע"ז כו' כנ"ל. וככל דוגמא זאת יובן אותיות הדבור שנמשלים לבחי' שערות ג"כ, דהנה גוף האות שבו שורה אור השכל כשמדבר איוה סברא ושכל לתלמידו, הנה מובדל הוא לגמרי ממהות השכל בעצמו כי האות עצמו הוא בחי' קול פשוט בהרכבה גשמיות אש ומים ורוח ואין לו דמיון ויחוס כלל עם אור השכל רק שהשכל מתלבש בו בלבד, ומכ"ש אותיות הכתב הגם שמבינים כל עומק השכל מתוכם כמו אותיות הכתובי' במפרשי הש"ס כמו התוס' והר"ן כו' בכל מיני עומק סברות מ"מ האותיות מצד עצמן אין בהם השכלה שהרי הן אותיות גשמיים כתובי' בדין גשמי כו', רק מאור השכל והסברא מתלבשת על ידן כו', והרי מה שיכל התלמיד להבין את אור השכל מתוך אותיות הדבור הוא כמו ענין חלל השערה שבה יש יניקת אור וחיות קצת כנ"ל, כך יש בתוך כל אות הלבשת אור השכל וגוף האות נמשל לגוף השערה שהוא בחי' גבול במהות כנ"ל, וכמו שהשפעת המוח עוברת דרך חלל השערה, כך השפעת אור השכל של הרב עוברת דרך חלל האותיות של הדבור או הכתב, ולכן נמשלו האותיות לבחי' שערות ממש וד"ל. והנמשל מזה יובן למשכיל למעלה בבחי' אותיות עליוני' שנמשלו לבחי' שערות כנ"ל, לפי שבאמת אין ערוך כלל וכלל בין עצמיות המאציל ובין הנאצלי, וע"כ צריך שילך אור השפע מאורו רק בבחי' הארה בעלמא כמו דמיון יניקת האור בתוך חלל השערה וחלל האותיות כנ"ל, וגם זאת ההארה תבוא בהתלבשות באותיות שהן גבול בערך כנ"ל. וזו היא השפעה שנק' בשם דילוג המדריגות כי מפני שאין ערך למקבל אל המשפיע לא יוכל לקבל בבחי' קירוב כלל ההשפעת עילה ועלול כנ"ל וד"ל. וזהו מ"ש מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות כו', פי' ההארה מאור א"ס באה דרך דילוג באותיות ושערות כנ"ל ולא בדרך השתלשלות מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו הטעם ג"כ מה שהאותיות נקראי' סוסי' כמ"ש כי תרכב על סוסיך כו' וכנ"ל, כמו עד"מ הסוס שמוליך לרוכבו ונשאו בדילוג שלא בהדרגה אע"פ טבע כח הרוכב כך בחי' הארת אור א"ס שבא בבחי' אותיות בדילוג שלא בהדרגה כנ"ל נקראים סוסי', וז"ש כי תרכב על סוסיך כו', והיינו במתן תורה דכתיב וירד הוי על הר סיני, פי' וירד בירידה שלא בהדרגה כו', וזהו ג"כ שרש ענין הוי' בצאתך משעיר שזה נאמר בשעת מ"ת שיצא האור בבחי' שערות דהיינו בבחי' אותיות בדילוג המדריגה כנ"ל וד"ל. והנה יש בחי' סוסים זכרים ובחי' סוסים נקיבות כמ"ש בזוהר ע"פ לסוסתי ברכבי פרעה כו', והענין הוא כי בחי' ירדת האור מלמעלה מן המשפיע אל המקבל שלא בהדרגה נק' סוסי' זכרי' כנ"ל, ובחי' העלאת האור מלמטה מן המקבל אל המשפיע בדילוג שלא בהדרגה נקראים סוסים נקיבות כו', והן בחי' אותיות התורה והתפילה שהנשמות והמלאכי' עולין על ידן שלא בהדרגה כו' וד"ל. וזהו שבקשו המלאכי' תנה הודך על השמים כו', וידוע שבקשו את התורה שנק' הוד"ך כו', והשיב להן הקדב"ה כלום יצה"ר יש בכם כו', ולכאורה אין מאמר זה מובן דבוודאי גם הם בעצמם ידעו שאין להם יצה"ר ולמה בקשו הם התורה מתחילה ואם מ"מ בקשו לאיזו תועלת שרצו בה, א"כ מה זו תשובה כלום יצה"ר כו'. אך הנה להבין ענין זה, יש להקדים ענין א', והוא

מה שהמלאכי נקראים עומדי וכמ"ש ונתתי לך מהלכי בין העומדי האלה כר, פי' עומדי כמ"ש בזהר ע"פ עצי שטים עומדי שהם תמיד במדריגה א' מראשית בריאותן בלתי גרעון ובלתי תוס', והגם שהמלאכי אומרי קדוש וברוך בכל יום ויום והי' מהראוי שיתוסף אור האלקי עליהן ע"י אמצעות עבודתן התמידית ואעפ"כ נקראי' עומדי' בלי תוס' אור נלל כו', וזה שבקשו תנה הודך שהן צירופי אותיות התורה דוקא לפי שע"י צירופי אותיות הללו שנק' סוסים כנ"ל, הנה יוכלו להתעלות בעילוי המדריגה יתר מכפי הבריאה שלהם כי האותיות מגביהים למעלה ממדריגת הרוכב עליהן כנ"ל כפי' כי תרכב על סוסך כו', שיש סוסים נקיבות המעלות למעלה ואח"כ יורד האור בבחי' סוסים זכרי' דהיינו ג"כ בבחי' דילוג המדריגה מלמעלה למטה שלא כדרך סדר ההשתלשלות כו' והגם שידעו המלאכי שאין להם יצה"ר אבל לא קיום התורה בקשו רק בחי' צרופי האותיות שבה מטעם הנ"ל דל"ל. והשיב להם הקדב"ה כלום יצה"ר יש בכם כו'.

דהנה שרש היצה"ר הוא בא מבחי' שבה"כ מעולם התהו, כמ"ש ואלה המלכים כר לפני מלך מלך לבנ"י וימלוך וימות כו', וידוע דעולם התהו קדם במעלה ומדריגה לבחי' התיקון הנק' מלך לבנה"י, ולכך ארו"ל טוב מאד זה מלאך המות כו', שהוא היצה"ר עולה ומסטין כו', ואמנם כאשר אתכפי' סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא כו', הרי עי"ז נעשה בירור בבחי' התהו, ואחר הבירור בעולם התהו הרי עולה לשרשו כמו שהי' קודם השבירה שהוא לפני מלך מלך לבנ"י כו', והיינו בבחי' ס"ג שלפני שם מ"ה דתיקון כי עיקר השבירה הי' בשם ס"ג דבינה כו', וכאשר יתברר שם ב"ן באמצעות שם מ"ה המברר, הנה אח"כ יתעלה לבחי' שם ס"ג שלמעלה משם מ"ה המברר, וז"ש אשת חיל שם ב"ן עטרת בעלה שהוא שם מ"ה כו', וכן כתי' הנני בורא חדשה בארץ נקיבה תסובב גבר כו', וכמ"ש במ"א ביאור כ"ז באריכות דל"ל, והיינו שהשיב להם כלום יצה"ר יש בכם לברר בחי' התהו כדי שע"י יתעלה שם ב"ן בס"ג שלפני שם מ"ה, ועיקר התורה הוא כדי לברר בירורי נוגה כמ"ש להבדיל בין הטמא והטהור כנ"ל, וא"כ לא יועיל לכם כלל צירופי אותיות התורה להעלותכם, כי עיקר טעם העילוי שהאותיות התורה מעלים כ"כ היינו בהיותה מתלבשת למטה לברר בירורי דווקא ומטעם הנ"ל וד"ל. אבל ישראל זכו לתורה, לפי שנשתעבדו בחומר ובלבנים במצרים ואתכפי' סט"א כו' ואפי' אברהם שקיים כל התורה עד שלא ניתנה הנה לא זכה רק לקיימה ברוחניות ולא בגשמיות כמו שזכו ישראל מטעם שהיו בגלות מצרים שהוא בחי' הברורי כנודע וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן שרש ענין המן שקדם לנתינת התורה, כמ"ש למען אנסנו הילך בתורת אים לא כו', דמשמע שהמן הי' סימן ונסיון אם ילכו בתורת אים לא כו', ולכאורה אין המן שייכות עם קבלת התורה. אך הענין הוא דפי' הילכו בתורת כו' הליכה זו היינו בחי' העלאה בעילוי ובירור אחר בירור כמו הלך ונסוע כו', כמאמר בפ' המן הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ולקטו העם דבר יום ביומו, למען אנסנו הילך בתורת אים לא, פי' לחם מן השמים, כי הנה התורה

גק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי כר, והמן הוא הנק' לחם מן השמים דוקא. ולהבדיל
 ההפרש ביניהם. הנה בתורה יש ב' מדריגות, בחי' חיצוניות ובחי' פנימיות, והיינו
 בחי' סתים ובחי' גלי', פי' בחי' הנגלות מן התורה כמו בהלכות איסור והיתר טומאה
 וטהרה כו' הוא בחי' חיצוניות התורה שנמשל לחם גשמי עד"מ הלחם גשמי הוא
 נעשה מזון לנפש ע"י בירור אחר בירור דוקא, דהיינו אחר שמתעכל ונעשה דם
 והמובחר עולה ללב ומוח כנ"ל, כך בחי' חיצוניות התורה הוא גק' לחם עד"מ,
 להיותה מבררת בבחי' הברורי' להבדיל בין טמא לטהור כנ"ל, דהיינו להבדיל
 בחי' הפסולת כו' כמו אלו טריפות ואלו כשירות כו' וכיוצא, וזהו העולה בבחי'
 עלי' בעליו אחר עליו עד שגומרת אח"כ בחי' המשכה וירידת אור מלמעלה למטה,
 דהיינו בחי' פנימית התורה וסודותי' כו', ונק' טעמי התורה כדפרש"י בשם המדרש
 ע"פ ישקני מנשיקות פיהו כו' אלו טעמי תורה שעתידין להתגלות לעתיד דוקא
 ועכשיו הן סתומין ונעלמין כנ"ל, וכל עסק התורה עכשיו בחיצוניות שבה היינו
 רק בשביל המשכת סודות טעמי התורה ופנימיותה לעתיד, וה"ו כמו עד"מ שאחר
 שנתברר הלחם ונעשה מזון לנפש אח"כ נמשך אורות הנפש ומתחבר* במרח
 ולב וכל האברי' בדרך ירידה והמשכה דוקא כו' וד"ל. והנה כמו בחי' פנימיות
 התורה שהוא רק בחי' ירידה והמשכה שאחר ההעלאה והבירור, כמ"כ הי' שרש
 המן, והיינו דכתי' בי' הנני ממטיר לכם לחם מן השמים דוקא, פי' מן השמים
 העליונים שהוא בחי' מקיפים דכתר והיינו בחי' פנימת מ"ס דא"א ששם נמשך בחי'
 טלא דבדולחא כנ"ל, והיינו דכתי' וברדת הטל ירד המן כו' כנ"ל, וזהו הנני
 ממטיר לכם לחמה של תורה בבחי' טעמי התורה בחי' הפנימית שבה היורד מבחי'
 טלא דבדולחא המתלבשת בבחי' מו"ס כו' ולקטו העם דבר יום ביומו, פי' בבחי'
 ההתחדשות מלמעלה מן הזמן כו', וגם באצ"י הוא בא רק בבחי' לבוש ולא בדרך
 השתלשלות כנ"ל הטעם ולכך לא הי' בו פסולת רק גבלע באיברי' כי לא הי' בו
 ממשות גשמיות כלל כמ"ש וחם השמש ונמס כו' וד"ל, וכל זה למען אגסנו הילך
 בתורתו כו', פי' בחי' ירידת המן הזה לפני נתינת התורה, הנה הי' ירידה זו צורך עלי'
 דוקא, דלפעמים יש עלי' שהיא לצורך ירידה, דהיינו שתכלית המכוון מן העלי'
 הוא רק בשביל הירידה שתהי' אחרי' ולא בשביל עלי' עצמה ולפעמים בהיפך
 שתכלית הירידה בתחילה הוא רק בשביל העלי' שתהי' אח"כ, והיינו פי' ירידה צורך
 עלי' בכל מקום שהירידה היא דוקא בשביל העלי' ולא בשביל הירידה עצמה כו',
 וגם כאן הנה תכלית המכוון מירידת המן הי' בשביל העלי' שתהי' אח"כ במ"ת.
 דהנה פי' הילך בתורתו הליכה זו היא בחי' עלי' דהיינו בחי' העלאת הבירורי'
 דנוגה שנעשה ע"י התורה שהוא בחי' חיצוניות התורה שהוא להבדיל בין הטמא
 כו' ובשביל שיהי' בהן כח לעשות בחי' עלי' זאת לילך בתורתו הוצרך להיות
 תחילה בחי' ירידה והוא בחי' ירידת המן שנק' לחם מן השמים שאינו אלא בחי'
 ירידת אור אלוקי מצד עצמו שלמעלה מבחי' הברורי' כנ"ל וירידה זאת אינה
 בשביל עצמה אלא בשביל העלי' שאחרי', דהיינו כדי שעי' יוכלו בני' לקבל את

התורה בחיצוניות לברר ברורי והעלאות כו' ד"ל. והוה פי' למען אנסנו הילך בתורתי ים לא, פי' אנסנו כי בירידת המן הוה הי' נסיון גמור לידע אם ילכו בתורתו כי מאחר שיוכלו לקבל בחי' הפנימית טעמי התורה ובחי' עונג העליון ויהי' נבלע באיברי' כו' ממילא מובן שיוכלו לקבל את בחי' חיצוני' התורה לילך בה בבחי' העלאה הבריורי' כי הרי אותיות התורה נמשלו ל"סוסי, וכמו עדי"מ הסוס שמגברי ומעלה וגם משפיל ומוריד הכל בבחי' א' כו', וגם יזבן זה עדי"מ שכבת הטל שמוסיף לחלוחית בארץ ונותן בה תוס' כח להצמיח הכל ע"י שתוציא אדי' כו', ולמעלה נק' בחי' זה בחי' כח המעלה מ"ן כו' ד"ל. וכ"ז הנסיון בירידת המן הי' רק בימי החול בלבד, אבל בשבת אמר היום לא תמצאוהו בשדה כו', פי' בשדה הוא בחי' ביי"ע שנק' שדה ועולם האצי' נק' בית וכמ"ש ואם בשדה מצאה כו' והמן לא הי' יורד בשבת מאצי' לבי"ע לבוא בהתלבשות אלא הי' נשאר באצי' כו', וטעם הדבר מבואר למעלה משום דשרש המן הוא בחי' פנימית דח"ס דהיינו בבחי' פנימית העונג העליון הנק' שעשועי המלך בעצמותו כו' אלא שביומין דחול שרשם הוא מבחי' הברורי' בל"ט מלאכות כנ"ל בענין אכילה דחול כו' הי' יורד ממקום עליון הנ"ל להתלבש בבי"ע מטעם שאמר למען אנסנו כו' הילך בתורתי כו' שהוא ליתן כח לבנ"י להעלות מ"ן כו' ולברר ברורי' בחיצוניות התורה אח"כ כנ"ל, אבל בשבת בורר אסור לפי שבו שבת וינפש כו', פי' שעולה הכל לבחי' עצמית עונג העליון, וכאשר נימשך משם בחי' עונג, הי"ז בא בלתי התלבשות כמו המן מאחר שאינו בא גם ליתן כח להעלות מ"ן כו', וע"כ אמר היום לא תמצאוהו בשדה דזקא אבל באצי' נמצא כי א"צ שם בירור כי כבר נתברר כו' וא"צ שם נסיון כו', וזו"ש והי' ביום הששי והכינו את אשר כו' והי' משנה ומסיים בסוף הפ' אכלוהו היום כי שבת היום להי' כו' ג"פ היום נגד ג' מדריגות הנ"ל שנתלבש המן בירידתו מן המאציל עד ביי"ע והיום האי' לפני האצי' והיום הבי' באצי' והיום הגי' בבי"ע שנק' שדה ולנגד גי' אלה סעודות השבת שהן במקום המן מטעם הנ"ל בפי' אכילה דשבת שהוא שרש א' ממש עם בחי' המן, וע"כ אמר שבת לא יהי' בו ד"ל.

בעז"ה ביאור על הנ"ל

אל יתהלל חכם בחכמתו, גבור בגבורתו כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כו', ויש להבין • דודאי מ"ש חכם בחכמתו אין הכוונה על שכל האנושי אלא על חכמה אלקית דוקא נוכ"מ בוח"ב פ' תרומה דקנ"ח ע"ב נביא צוח ואמר למארי תורה חכמים באורייתא אל יתהלל כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי. וא"כ מה זה שאמר בסיפוי דקרא כ"א בזאת יתהלל השכל וידוע אותי דהיינו ג"כ בחי' חכמה אלקית, וקשי' סיפוי לרישי' כו'. אך הנה יש

להקדים ביאור ענין מארו"ל בבנו של ריב"ל שחלה ואמר לאביו עולם הסוד ראיתי עלינו למטה ותחתוני למעלה, וא"ל אביו בני עולם ברור ראית, הנה ארו"ל ב"ש אומרים שמים נבראו תחילה שנא' בראשית ברא אלקי את השמי כו', וב"ה אומרים הארץ נבראת תחילה, שנא' ביזם עשות ה' אלקי ארץ ושמים, וכן גאמ' החדו על ארץ ושמים כו'. והנה להבין שרש מחלוקתם, יש להקדי' ענין א' דוהו הכלל בהשפעת עילה ועלול בכל מקום דמה שבא אחרון במקבל בא ראשון במשפיע, כמו עד"מ בהשפעת מחשבה לדבור, הנה מה שקדמה במחשבה באה אחרונה בדבור, וכנראה בחוש שכאשר ירצה האדם להשפיע איזה שכל וסברא, הנה יעמיק בהתחלה במחשבתו איך להשפיע ויצא היפך סדרה ממחשבה לדבור שאותו הדבר שהוא ראשית ותמצית במחשבה יבוא בדבור באחרונה, ומה שהי' במחשבתו בבחי' טפל וסוף יבוא בדבור בראשונה, לפי שכל השפעה צ"ל בהכרח כן שיתהפך הדבר מכמו שהוא אצל המשפיע אצל המקבל מראשון לאחרון ממש, ויובן זה מחותם המתהפך שאותיות הנחקקים ראשונה בחותם יבוא במקבל החותם באחרונה כר' ד"ל. (ע' מענין כחותם המתהפך בלק"ת סי' פ עקב בדי' ארץ הרי"ט ובקעות). והנמשל מזה מובן למשכיל למעלה דמה שעלה במחשבה עליונה לברוא את העולם ראשונה יצא בבחי' דבור העליון אחרונה מטעם הנ"ל לפי שהמחשבה והדבור הן בחי' משפיע ומקבל שהמה סותרת וע"ז שמה שאצל זה עליון הוא אצל זה תחתון כמשל הנ"ל. ובוה יובן ענין שרש מחלוקתם שיש מ"ד שמים נבראו תחלה שנאמר ברא אלקי את השמים כו', פי' כמו שיצא בהתגלות השפע לדבור ב"י מאמרות הרי אמר יהי' רקיע תחילה כר' ויקרא אלקי כו', ואח"כ אמר יקוו המים ותראה היבשה כר' ויקרא אלקי ליבשה ארץ כו', ואידך מ"ד דס"ל דארץ נבראת תחילה כר' היינו כמו שעלה במחשבה פי' בבחי' המשפיע קודם שיצא להתגלות דשם ארץ קדמה לשמים מטעם כלל הנ"ל דכל מה שבא אחרון במקבל בא ראשון במשפיע וכמ"ש ביזם עשות כר' היינו כמו שעלה במחשבה דוקא, ולזה רמזו רז"ל דסוף מעשה במחשבה תחילה, פי' מה שבמעשה הוא בחי' סוף במחשבה הוא בחי' תחילה כנ"ל. והנה עם כל הנ"ל יובן ענין מאמר דלעיל שאמר בנו של ריב"ל עולם הפוך ראיתי כו', פי' כי היתה (עליונית) נשמתו מעלמא דאתגלי' בחי' עולם הדבור לעלמא דאתכסי' שהוא עולם המחשבה כנודע, וע"כ אמר עולם הפוך ראיתי עליונים למטה כו', פי' כי ראה מה שנחשב עליון במדריגה בעלמא דאתגלי' נחשב בחי' תחתון במדריגה בעלמא דאתכסי' כנ"ל מטעם כלל הנ"ל דסוף המדריגה שבמשפיע נעשה ראש אצל המקבל ובהיפך מה שנחשב בחי' תחתון במדריגה אצל המקבל הוא באמת ראש ועליון אצל המשפיע, וזהו תחתוני' למעלה וד"ל. והשיב לו אביו בני עולם ברור ראית כי באמת הי' כמו חותם המתהפך כנ"ל, וא"כ מה שבמשפיע הוא עליון הוא הנק' עליון באמת כנ"ל ד"ל.

ובכל זה יובן הפסוק אל יתהלל חכם בחכמתו כו', כ"א בואת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כו', דהנה סוף הפסוק מסיים השכל וידוע אותי כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ, כי באלה חפצתי גאום ה', פי' כי יש בבחי' חכמה

ב' מדריגות הא' בחי' החכמה בעצמה, והב' בחי' כח התפשטותה למטה לברר ברורי' עד"מ החכם שכח שכלו חזק בחכמתו לעצמו, אך שיוכל להמשיך השכל ההוא ולהלבישו בלבושי' רבים כדי שישכילנו גם התינוק ולא יכשל בה שהוא בחי' התפשטות מכח חכמתו, והנה אנו רואים בחוש שכל מה שכח שכלו יותר חזק באותה חכמה יותר יוכל להלביש ולהשפיל אותה החכמה גם לקטני הערך, וכל מי שלא יוכל להשפיל כ"כ אין כח שכלו חזק כ"כ באותה החכמה העצמה, א"כ הרי מובן דמה שיצא בהתפשטות יותר באחרונה, דהיינו מה שיוכל להלבישה בלבוש היותר חיצוני, זהו בעצם החכמה כח היותר ראשון והיינו מטעם כלל הנ"ל, והגמשל מזה מובן בבחי' חכמה דאצי' שבה נק' הקדב"ה חכם בחכמתו פי' חכים ולא בחכמה ידיעא כו', וע"ז אמר אל יתהלל חכם בחכמתו כו'. כ"א השכל וידוע אותי. פי' דוקא במה שיוכל כח החכמה לברר בירורי נוגה עד סוף רגלי העשי' משמרי האופנים כי בחכמה אתברירו דוקא, ואדרבה במה שהחכמה תוכל לברר בירור היותר אחרון, בזאת יתהלל דוקא, כי זהו כח היותר בבחי' חכמה עלאה שנק' חכם בחכמתו מטעם כלל הנ"ל, והיינו פי' השכל וידוע אותי דהיינו במה שיוכל להשכיל ולהודיע בחכמה בחי' אמיתית אור א"ס גם למטה מטה מאד ולא כמו שהוא למעלה בלבד, והיינו שמסיים כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ דוקא כי בארץ דוקא שם יש יותר התגלות אמיתת אור א"ס כי סוף מעשה דוקא הוא אשר עלה במחשבה תחילה מטעם הנ"ל וא"כ בזאת דוקא יתהלל המתהלל ולא החכם בחכמתו כנ"ל ד"ל.

גם זה שם

ועשה לי מטעמים כו' פי' מטעמים כי המשל של תפילת ישראל הוא בלשון אכילה. כמ"ש באתי לגני אחותי כו' אכלתי כו' וכמ"ש בפע"ח. והנה עד"מ הסעודה יש בה כמה מינים יש שהוא למזון כמו הלחם, ויש שהוא לתענוג כמו מיני מעדנים מבשר ודגים, ויש שהוא למתק המאכל שיאכל לתיאבון יותר, ויש שהן להוסיף טעם חזק במאכל כמו הפלפלין והמלח וש"ד חריפי, שאם אין מוכללת תפלת ישראל בכל מינים כאלה לא נק' אכילה גם אם יחסר מלח או פלפלין כו' יחסר התענוג (וע"כ ארז"ל כל * שאין בה ממושעי ישראל כו' וכמ"ש במ"א) והנה ידוע בגמרא שהיו יכולים לעשות ס' מיני * ממין א' כו' משא"כ עכשיו כו', וכך למעלה כתי' ועשה לי מטעמים מס"ר נשמות ישראל כו' עד שיוכל להיות ס' מיני מטעמים גם משרש א' של נשמות ישראל כו' וד"ל.

ארז"ל כל : אולי צ"ל להוסיף : תענית.

ס' מיני : אולי צ"ל להוסיף : מטעמים.

בענדה ליל יום ב' על החתונה

להבין שינויי הברכות באחת אומרי משמח חתן וכלה ובשני אומרי משמח חתן עם הכלה. דהנה כתי בעטרה שעטרה לו אמו כר ויש להבין פי עטרה מה היא, הנה ארוז"ל שהמלאך סנד"ל קושר כתרים לקונו מתפילות ישראל כר, ויש להבין מהו בחי' כתר ולמה קושר מתפילות ישראל דווקא. הנה הענין הוא כי הנה אומרי' יהי רצון ופי' יהי היינו שיומשך הרצון לדבר שיהי כך, ומשמע שמלבד שהוא דבר המשכה חדשה לגמרי ממקור הרצון להיות המשכת הרצון כפי' יהי רצון שבכל מקום, הנה יש בזה עוד כוונה אחרת שיומשך הרצון הוזה להיות שיש מנגד לזה הרצון וצריך שיומשך הרצון הוזה לבטל המנגד ההוא והענין הוא כי הנה אנו רואין באדם התחתון שע"פ טעמי החכמה והשכל וחיוב הישר שאינו מן הראוי שיעשה דבר פלוני לא ירצה בו כי אינו מן הראוי עפי" טעם החכמה והישר שירצה בדבר פ' אך מ"מ כשידברו על לבו הרבה שירצה בדבר פ' גם שהוא לנגד השכל והטעם הנה יפעלו אצלו המשכת רצון לדבר ההוא וירצה בו. והנה החכמה והטעם המנגד לאותו הרצון נתבטל ממציאיותו בבוא המשכת רצון לדבר ההוא לפי שנתגבר כח הרצון על כח אותו הטעם והשכל כנראה בחוש הטבעי, ועד"ו יובן למשכיל למעלה בבחי' רצון עליון הנק' כתר עליון כנודע להיות שנא' כולם בחכמה עשית, וגם באצ"י הרי אור אבא שרש כל האצ"י כמ"ש בע"ח. ועפי" החכמה כל הנגהי המשכות באין בדקדוק גדול כמו למשל המעיין בחכמה אם לעשות כך או כך כר ולכך נק' החכמה דין לפעמי וכמ"ש בפרדס, אך בחי' המשכת רצון העליון הנק' כתר גובר על בחי' חכמה לפי שהחכמה מאין דכתר תמצא וזהו פי' יהי רצון כלומר שיומשך רצון העליון הנק' כתר ויגבר על בחי' כח החכמה גם שהחכמה מנגד לאותו הרצון, כללות ענין בחי' הכתר שהוא בחי' המשכת רצון העליון כר והמלאך הקושר כתרים כר, הנה אותו המלאך הוא בחי' ממוצע להמשיך אור הרצון העליון למטה דהגם שאנו אומרים יהי רצון אבל מי הוא הממשיכו מבחי' ההעלם לבוא לידי גילוי למטה היינו ע"י המלאך הנ"ל, וזהו עכשיו דוקא אבל בזמן מ"ת לא היו צריכי' לבחי' ממוצע כלל אלא בעצמם המשיכו לבחי' כתר זה וזה שנאמר במ"ת בעטרה שעטרה לו אמו שהוא כנ"י דנק' לפעמים בת ולפעמים אמו כמארוז"ל לא זו מחבבה עד שקראה אמי כר, וכמ"ש ויתנצלו בני' את עדים כר כי על כל דבור ודבור פרחו גשמתם כר, ובמס"נ זו המשיכו לבחי' רצון העליון ממילא ומאלי' מה שעכשיו צריך להיות בחי' המשכה זו ע"י המלאך הנק' ממוצע כר, ועיקר הטעם מה שזכו ישראל אז להמשיך בעצמם לבחי' הכתר הוא מפני שנשתעבדו במצרים בחומר ובלבני' שהוא בחי' ביטול עצמותו מכל וכל כר, וכנודע די"ל, והנה מעתה יובן הטעם מה שהמלאך הנ"ל קושר את הכתר על ראש קונו כר דהנה גוף הכתר נעשה מאבנים טובות המבוהקים מאד וגוף האבן הוא בחי' דומם אך ע"י הבהירות שלו נעשה צה וברור לכך מאיר ביותר, והנה הכתר הוזה העשוי מאבנים טובות הגם שהוא אור מאיר אם אינו על ראש המלך עדיין אינו מבהיק ומאיר ולא ניכר יפיו

הנהגי' : תי' זו אינה ברורה בהכתי' : אולי ט"ס וצ"ל : הני.

והדרו לעין הרואה כ"א דוקא בהיותו נתון על ראש המלך (לעטרת תפארת אזי ניכר יפיו והדרו לכל רואה) ומייפה את המלך כו' וא"כ גילוי יופי שבבחי' הכתר מבחי' ההעלם שבו צריך להיות ע"י דבר ממוצע שיביאנו לכתר הזה על ראש המלך ויתגלה יפיו מההעלם כו' והיינו ע"י איש מעבדי המלך שמביא הכתר ונותנו על ראש המלך וע"י נימשך העלם יופי הכתר לידי גילוי בראש המלך כו', והנה מלכותא דארעא כמלכותא דרקיע כו' וגם למעלה הנה בחי' הכתר עליון הניתן בראש של מלך מלכי המלכים הקדב"ה שהוא בחי' ז"א דאצ"י נעשה מבחי' אבנים טובות והן בחי' אותיות התפילה שישראל מתפללין ומה שנקראו אבני' רק להיותם בחי' דומם דעשי' לגבי ערך בחי' האצ"י, אך מה שמאירי' מפני שמתבררי' מבי"ע ע"י מס"ג בהעלאת מ"ן כו' ואז נימשך בהן הארת כתר עליון כו' הנק' רצון העליון כנ"ל ולכך נקראי' בשם בחי' אבנים טובות כו' ד"ל. ואמנם כדי להביא בחי' כתר עליון זה שנעשה מתפילת ישראל לידי גילוי בראשו של הקדב"ה באצ"י הנה בהכרח שיהי' ע"י בחי' ממוצע והוא המלאך הנ"ל הוא הממוצע לבחי' הנבראי' לגבי הקדב"ה ונמשל לעבד הנותן כתר על ראש מלך ב"ו כנ"ל, וזהו פי' המאמר שהמלאך הנ"ל ע"י היותו בחי' ממוצע הנה הוא קושר את הכתר כלומר מייחדו ומחברו על ראש קונו וכמבואר שם שהוא משביע את הכתר כו' ד"ל.

וזהו פי' התפלה יהי רצון כלומר שיומשך בחי' הכתר עליון מן ההעלם לידי גילוי ע"י המלאך הממוצע הנ"ל, אך עדיין יש להבין למה צריך לזה בקשה כלל אחר שגוף הכתר כבר נעשה מאותיות התפלה במס"ג כנ"ל ומי מעכב שלא יומשך מהעלם לגילוי כו', אך הענין הוא משום דלפעמי' אין ישראל זוכי' להארת כתר העליון מצד מעשיהם אשר לא טובי' כו' והגם שבבחי' רצון העליון אין זה תופס מקום כלל כי אור הכתר כולו רחמי' פשוטים ונק' מפני זה בשם א"א אריכו' דאנפין מאריד אף לרשעי' כמו לצדיקים כו' לפי שאין ההשתלשלות תופס מקום כלל וכמ"ש אם צדקת מה תתן כו' משום דקמי' כחשיכה כאורה, אבל הנה מבחי' חכמה ולמטה שם מתחיל שרש התחלת ההשתלשלות דאבי"ע כמ"ש בראשית ברא כו' והחכמה נק' ראשית הגילוי כו' כנודע וע"פ החכמה מתנהג כל העולמות ויש שם דקדוקים וקטרוגי' הרבה עפ"י הבאות עפ"י החכמה דוקא והיינו לפי ערך העלאת מ"ן אם טוב ואם רע כו' דיונו לפי מעשיהם כו', וא"כ נמצא שהחכמה דווקא מעלמת אור הכתר לבלתי יבוא בהתגלות אם אינו מן הראוי עפ"י החכמה ונמצא שבבחי' רצון העליון תמיד יש כל הטובות והברכות לישראל גם שאינם ראויים עפ"י מעשיהם אך ורק שבחי' החכמה מעלים ומכסה אורו לבלתי יתגלה למטה ואותה אנו מבקשים יהי רצון פי' לא שיבקשו על דבר המשכה חדשה מעיקרה אלא על דבר שכבר ישנו במציאות אלא שהוא בהעלם עדיין ואנו מבקשים שיבוא לידי גילוי למטה בלבד והיינו כל שפע הטובות והברכות שיש תמיד באור הכתר שיבואו לידי גילוי למטה בלבד ולא יעלימם ויעכב אור החכמה כו', וזהו הטעם שצריך לבקש יהי רצון הגם שכבר נעשה גוף הכתר מצרופי אותיות התפלה במס"ג

כי גם שכבר נעשה הגה יכול להיות שישאר למעלה בהעלם מטעם שיעלימונו אור
 החכמה ולכך מבקשים בקשה בפ"ע שיבוא בחי הרצון הזה הנעשה כבר שיבוא
 לידי גילוי וכו' וד"ל. וכמ"כ יובן ממש בבחי העטרה והכתר שעטרה לו ביום
 חתונתו זו מ"ת כנ"ל, דהנה ארו"ל אלפים שנה קודם שנברא העולם קדמה התורה
 כו' וכמ"ש ואהי אצלו כו', וא"כ הרי קודם שניתנה הי כבר כלולה בהעלם אצל
 המאציל עצמו אלפים שנה כו', אך ורק שבזמן מ"ת יצאה מבחי ההעלם לידי גילוי
 ב"י הדברות כו' והיינו צירופי אותיות שבתוש"כ שנקי אבנים טובות כמו ענין
 המלאך שקושר כתרים לקונו מאותיות התפלה, וא"כ מי הי' המעכב יציאה זאת
 מבחי ההעלם לגילוי הרי בהכרח צ"ל ע"ד הנ"ל דבחי החכמה דנה אותו עולם
 שאינו ראוי לתורה כו' ואמנם בני ע"י שיעכודם בחומר ובלבנים המשיכו לבחי
 עטרה וכתר זה לבוא לידי גילוי, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו' וד"ל,
 והנה בחי גילוי ההעלם מאור הכתר כנ"ל שזהו בחי המשכת רצון הנה הוא
 נימשך מלמעלה למטה מגבוה לגמוך בדרך ירידה והשפלה כו' וכאשר בא ונימשך
 ומתגלה למטה מתהווה בחי השמחה כי שמחה היא בחי התפעלות הנפש מההעלם
 לידי גילוי וע"כ כל מפצוני אדם יגלה בעת שמחתו וכמו יין שהוא משמח הנה
 אמר נכנס יין יצא סוד כו' וכיוצא בזה יובן למשכיל למעלה בבחי גילוי רצון
 העליון שהוא בחי שמחה העליונה שמביאה מבחי ההעלם לגילוי, וזהו בעטרה
 שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו כו' וד"ל. והנה בחי שמחה הוא
 שנעשה בחי עטרה לחתן וכלה ביום חופתם ואמנם הנה אנו רואין בחתן וכלה
 למטה הרי השמחה קודמת לבוא בחתן ואח"כ בכלה כי החתן הוא המשמח להכלה
 ומשמחתו תשמח גם היא כו', אך אעפ"כ נחשבת כל עיקר שמחת החתן ע"ש הכלה
 כי בעבורה דווקא ישמח כו', וכמ"כ יובן למעלה בבחי חו"כ עליונים שהם הקדב"ה
 וכנ"י כידוע בכל סדר שיר השירים כו', דהנה עכשיו באה בחי שמחה העליונה
 דהיינו בחי גילוי הרצון העליון תחילה לחתן שהוא הקדב"ה ואח"כ לכנ"י שהוא
 בחי מל' דאצ"י ומשמחתו תשמח גם היא כמו בחו"כ למטה כנ"ל, אך לעתיד הנה
 כתי' ביום ההוא יהי הוי' אחד ושמו אחד למהו"י כולא חד כו' והיינו שתעלה בחי
 מל' דאצ"י להיות שווה להקדב"ה שהוא בחי ז"א. וז"ש למען אחי ורעי שכנ"י
 נקראים להקדב"ה אחים ורעי כו' שמשבתת כנ"י לקדב"ה וקורא אותו זה
 דודי וזה רעי והקדב"ה קורא אותה רעייתי ונמצא שהן מחשבי א"ע כשני רעי
 האהובי' שהן שווין במדריגה אחת, והיינו פ"י הברכה שמח תשמח רעים האהובי'
 פ"י שלעתיד תשמח הכלה העליונה שהוא בחי מל' עם הקדב"ה ובשמחה השווה
 לשניהם יחד כו' שני רעים האהובי' ולא שתקבל שמחתה משמחת החתן כו' ולפי
 שגם שמחת החתן אינו אלא בעבור הכלה כנ"ל, וכך למעלה הרי סוף מעשה עלה
 במחשבה תחילה כו' וד"ל. וזהו ענין שינוי נוסח הברכות בראשונה אומרי משמח
 חתן וכלה, פ"י תחילה נימשך השמחה העליונה שהוא בחי גילוי עטרה לחתן ואח"כ
 לכלה אבל בברכה השני' אומרי משמח חתן עם הכלה כלומר לשניהם יחד יגיע
 אור שמחה זו ולא שהכלה זו תקבל מן החתן לפי שעכשיו האור נימשך כסדר
 ההשתלשלות משפיע ומקבל א"כ המשפיע קודם להמקבל אבל לעת"ל שיהי

המשפיע והמקבל בהשוואה אחת ושניהם כא' יקבלו מלמעלה כמ"ש ויהי אור הלבנה כאור החכמה כו' א"כ יהי' גם שמחת שניהם ביחד, וזהו משמח חתן עם הכלה וד"ל.

בעז"ה ביאור על הדברי' הנ"ל

להבין שרשי הדברי' הנ"ל. הנה תחילה יש להקדים בבאור ענין הכתר שעל הראש, והנה מבואר למעלה שיש שני מיני ענינים הא' הוא שהוא גיחון על הראש מלמעלה בבחי' מקקי והוא נעשה מאבנים שהם בחי' דומם והבי' ענין הבהירות שבאבנים שנק' אבנים טובות כו' והכל לפי שנעוץ תחילתן בסופן, ולהבין באור כ"ז הנה יש להקדים ענין א' הידוע בבאור בחי' כתר עליון שהוא בחי' ממוצא בין המאציל לנאצלים ונחלק לשני פרצופים בחי' ע"י וא"א והיינו בחי' פנימית שבו הנק' עתיק יומין נחשב מבחי' אחרונה שבמאציל ואינו נימנה עם ע"ס ובחי' אחרונה שבו שהוא בחי' א"א הוא ראש לנאצלים ונימנה עם ע"ס וכו', וכמ"ש בע"ח והן נכללין כא' ממש עד שלפעמי' מתחלפים זב"ז להיות זה בבחי' פנימית וזה בבחי' חיצונית כו', ובאור הדברי' הנה משרי אחזה כו' שאנו רואים שני מדריגות הנקראי' תענוג ורצון, והנה הרצון לא יומשך לשום דבר מה בלתי אם לא שקדם לו התענוג באותו הדבר כ"א מתענג באותו הדבר אז ירצה בו ואם אין לו תענוג כלל מדבר ההוא לא יחפוץ וירצה בו כלל ונמצא התענוג בבחי' פנימית להרצון אחר שהרצון תלוי בהתענוג והתענוג נעלם והרצון נגלה בחיצונית כו', ולפעמים אנו רואי' בהיפך שהתענוג תלוי ברצון והרצון הוא בבחי' פנימי להתענוג כי הרי לא יקבל אדם תענוג מדבר כשאין רוצה בו עדיין הגם שאחרי' יקבלו תענוג ממנו אבל מפני שאינו רוצה בדבר ההוא לא יתפעל בתענוג כלל כמו הטייל והציור כשאינו רוצה בהם לא יתפעל בתענוג כלל גם כשיטייל ויראה ציורים נאים או חמדת הממון והכבוד וכיוצא כשאינו רוצה בהם לא יתענג כלל ונמצא התענוג תלוי ברצון והגילוי. הוא התענוג וההעלם הוא הרצון שיגרום העונג וא"כ הרי מובן מזה שהתענוג והרצון מתחלפים זב"ז לפעמים יאיר זה בבחי' פנימית וזה בחיצונית ולפעמים בהיפך לפי שהם מתאחדי' ונכללין כא' ממש (ובוזהר גק' תלת רישי' דמתחלפן דא לגוי מן דא כו' וכמ"ש במ"א) והנמשל מכ"ז יובן למעלה בבחי' כתר עליון הנק' ממוצע בכלל כנ"ל שהוא ענין ובחי' תענוג ורצון העליון כמו כאשר עלה ברצונו להאציל ולברוא כו'. והנה בבחי' רעוא דכל רעוין שהוא בחי' מקור כל רצון הנגלה הוא בחי' פנימית לתענוג העליון עד"מ שלא יתענג האדם כ"א במה שרצונו בו כנ"ל והיינו כמבואר באדרא במא' מצחא דע"י דבי' גלי' רצון דלי' הנקר' רעוא דכל רעוין כו', אבל בחי' רצון הנגלה הוא בחי' חיצונית לתענוג העליון עד"מ שלא ירצה אדם כ"א במה שמקבל תענוג ממנו ועל הרוב בחי' תענוג העליון הוא הפנימי והוא הנק' בחי' ע"י ובחי' רצון

העליון הוא הנק' א"א כו' כידוע ובחי' פנימי הוא בחי' ע"י שנחשב מבחי' אחרונה שבמאציל ובחי' החיצוניות הוא בחי' הרצון שנק' א"א כידוע שחג"ת דע"י מלובשים בגלגלתא דא"א כו', אך שהמה מתאחדין ונכללין כא' עד שלפעמים זה מאיר בבחי' פנימית וזה בבחי' חיצוניות ולפעמים בהיפך כמבואר במשל רצון ותענוג באדם למטה כנ"ל וכללות שניהם כא' נקראי' בחי' כתר בכלל כנודע.

והנה יש להקדים עוד ענין אחד בענין עולם התהו, דהנה כתי' ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבנ"י, וידוע דו' מלכים דתהו נפלגו בשבירה ונק' ז' מלכים שמתו וכמ"ש בהן וימלוד וימות כו' ולהיכן נפלו לעולם הבריאה כו' שהוא בחי' ב"ן דבריאה ומשם הורידו עוד למטה מטה עד התהוות נוגה דעשי כו'. ובאור הדבר ידוע ע"פ כי לא על הלחם לבדו כו' ומבואר הקושי בסי' לק"ת הלא מוצא פי ה' שבאדם גבוה ממוצא פי ה' שבמאכל שמאמר נעשה אדם גבוה ממאמר תדשא הארץ כו', והתירוץ ידוע לפי שבחי' דצ"ח דעשי שרשם מבחי' ז' מלכים דתהו כי נפלו בשבירה בכלים דבריאה כנ"ל ומשם נשתלשל למטה עד התהוות בחי' נוגה דעשי ובע' שרים שהם מקבלים משמרי האופנים כו', ולפי שבחי' התהו קדם לבחי' התיקון שהוא שרש בחי' אדם כנודע בפ"י המאמר באני' עלמין ולא אתקיימו עד דאתברי בפרצופא דאדם וכן מבואר בדברי רז"ל ה"י בונה עולמות ומחריבן כו' ע"כ גם למטה הרי אדם גיוון מן הצומח ותחי' ומקבל חיות ממנו לפי שמוצא פי ה' שבמאכל קדם למוצא פי ה' שבאדם וכמ"ש לפני מלך מלך לבנ"י, ואמנם עכ"ז כמו שירדו ז' מלכים למטה הרי הן מתבררי' ע"י האדם דווקא שהוא מבחי' שם מ"ה דתיקון המברר ושרשו הראשון הוא בחי' שם מ"ה החדש שמאיר במצחא דא"ק כו' וד"ל. והנה כ"ז הוא דווקא עתה בזמן הברורי' ששם מ"ה מברר שם ב"ן דבריאה ששרשו מבחי' התהו כנ"ל, אבל הנה לעתיד כתי' א"ח ע"ב, פי' א"ח היינו בחי' שם ב"ן כנודע ולעתיד תהי' לבחי' כתר ועטרה לבעלה שהוא בחי' ז"א ששרשו בחי' שם מ"ה, והטעם הוא כי לאחר שיוגמרו כל הברורי' דתהו ע"י שם מ"ה הנה יעלו ויחזרו לשרשם הראשון שמשם נפלו וירדו, והיינו לבחי' שם ס"ג דבינה שלמעלה מבחי' שם מ"ה דז"א, כידוע בפ"י עטרה שעטרה לו אמו שהוא בחי' עטרת וכתר דז"א שנעשה מבחי' ת"ת דאי' כו', ולעתיד יהי' לבחי' ז"א עטרת וכתר מבחי' הברורי' דשם ב"ן שנק' א"ח כידוע, להיות שיעלו לבחי' ס"ג דבינה כו' והטעם הוא שהכתר והעטרה הוא דוקא בבחי' בינה עמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו וכיוצא, הענין הוא לפי שעיקר התגלות של בחי' כתר העליון הנק' ע"י וא"א כנ"ל הוא דווקא בבחי' בינה ולא בחכמה, וכמ"ש בזה ע"פ ועבד הלוי הוא דהוא זה שהוא בחי' בינה היינו בחי' עתיקא כו' וכמ"ש במ"א בבאור הפ' אהי אשר אהי דב"פ אהי הלל, אהי הא' בבחי' כתר עליון ואתי' הבי' בבחי' בינה לפי ששם מתגלה דווקא אור הכתר כו'. ובאור הדבר ידוע עד"מ כמו שאנו רואין שעיקר התגלות התענוג אינו אלא כשמבין ומשיג השכל בהשגה ותפיסא ממש ולא כאשר אינו משיגו רק בבחי' ההעלם דחכמה כו' וד"ל והיינו פי' אהי אשר אהי אנה זמין לאתגלאה כו' והוא בחי' התגלות הרצון בבינה וממנו

נעשה כתר ועטרה על ראש ז"א כו' וד"ל, וזהו שרש ענין התפלה להמשיך בחי' כתר ועטרה על ראש ז"א מבחי' כתר דבינה ששם מתגלה בחי' כתר עליון כנ"ל, דהנה כל עיקר ענין התפלה היינו בחי' המשכת רצון בלבד כמו שאנו אומרי' יהי רצון מלפניך הוי' כו' ובחי' המשכת רצון העליון היינו בחי' המשכת אור הכתר העליון כנ"ל באריכות ומאחר שאומרי' יהי רצון שיומשך רצון מחדש בהכרח לומר שיהי שינוי ברצון שקדם תחילה וכמו שביקש ר"י כה"ג יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך כו', והרי ידוע ששתי מדות הללו כעס ורחמי' הן בחי' מדות עליונות למעלה בבחי' ז"א דאצי' ומדת הרחמי' הוא בחי' הת"ת ומדת הכעס הוא בחי' הגבורות, והנה הרצון המלוּבש במדות הללו הוא מתלבש בשכל ודעת תחילה כמו וירא ה' כי רבה רעת האדם ויאמר אמחה את האדם כו', וכיוצא בזה ה"י טעם ושכל להיפך לדון לזכות וכמו שאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו כו', ע"כ לא אוסיף עוד כו' וכל בחי' המשכת מוחין למדות דאצי' תלוי ברצון העליון הנק' כתר והוא המתגלה בבינה דאצי' דווקא כנ"ל, אך כאשר רוצה להמשיך שינוי רצון כמו מגבורות לחסדי' באמרו יהי רצון שיכבשו רחמיך את כעסך כו' בהכרח שיהי שינוי ברצון שקדם תחילה להאיר בבינה אם הבנים כו', והיינו ענין עיקר התפלה באמרו יהי רצון מלפניך הוי', פ"י מלפניך דווקא, כי הנה בחי' שם הוי' הוא בחי' ז"א דאצי' שהן בחי' ז' מדות בכלל ומהן נסתופפו כל פרטי השרשים של הנהגות העולמות דבי"ע בחסד דין ורחמים במדה ובמשקל אם לזכות או לחיוב או במדה ממוצעת בין שניהם הנק' ת"ת שהן בחי' הגי'ת שנק' חד"ר כידוע, ואמנם הנה ע"י התפלה מבקשים דבר חדש כמו שיתרפא החולה הראוי למות ע"פ מדת הדין למטה שנמשך מבחי' גבורות דאצי' והרי כבר מלוּבש בבחי' גבורות הללו מאור רצון העליון בבינה שמאיר במדות שנקראו כללותם שם הוי' כנודע וא"כ צריך בהכרח להמשיך אור רצון חדש מבעל הרצון כו', והיינו פ"י יהי רצון חדש מלפניך, פ"י מלפני שם הוי' דווקא דהיינו מלפני המשכת בחי' חיצונית הכתר, דהנה יש בחי' חיצונית הרצון ובחי' פנימית הרצון, דהיינו מה שהרצון בא ומתלבש בשכל וטעם נק' חיצונית הרצון בשם רצון התחתון אבל בחי' פנימית הרצון הוא בחי' עצמיות כתר עליון שאינו מלוּבש בשכל וטעם כי אין טעם לרצון ומשם ממשיכין רצון חדש ואז יהי רצון אחר דהיינו שיתהפך מדין לרחמים וכיוצא, וזהו פ"י מלפניך הוי' דז"א מפני שמקבל רק מרצון התחתון דהיינו בחי' הרצון המלוּבש בבינה כו', וצריך להמשיך להמשיך * מאור הכתר עצמו ואמנם גם שנימשך מבחי' הכתר עצמו צריך שיבוא אורו בהתלבשות. במדות דאצי' ע"י בחי' בינה דווקא רק שהוא נחשב כתר חדש, אבל התגלות לעולם בבינה מטעם הנ"ל, וא"כ מבחי' בינה נמשך כתר ועטרה חדש על ראש ז"א ע"י התפלה דווקא באמרו יהי רצון מלפניך הוי' וד"ל. וזהו ענין מה שהמלאך סנד"ל קושר כתרי' לקונו מתפלתו של ישראל כנ"ל. דהנה בענין מ"ת דכתי' בעטרה שעטרה לו אמו כנ"ל, הנה בחי' עטרה וכתר זה ה"י נימשך על ראש ז"א לא ע"י ממוצע אלא מצד אתערותא דלעילא בעצמיות המאציל וכמ"ש וירד הוי' על הר סיני שירד מעצמיות כו', אך עכשיו צריך להיות

המשכת עטרה זאת ע"י בחי' ממוצע והוא כמו בחי' מלאך סנד"ל שקושר כתר זה לקונו, כי הנה בחי' מט"ט בבריאה, וסנד"ל בפנימיות שבו מבחי' יצירה וחיצוניות מבחי' עשי' והוא הנק' אנוש וכמ"ש אנוש כחציר ימיו וכמ"ש בוהר ע"פ גער הייתי גם זקנתי זהו שרו של עולם אמרו וכשהוא בבחי' הגדלות נק' מט"ט ובבחי' הקטנות נק' סנדל וז"ש ונתתי נערי שריהם וכמ"ש במ"א באריכות, והנה הוא בחי' הממוצע לכתור קשר זה על ראש ז"א שנק' קונו ע"י תפלתו של ישראל דווקא כמו שאר שקושר הכתר מתפלתו של ישראל דמשמע שמגוף התפלה געשה כתר זה, והענין הוא כי הגם שישראל עלו במחשבה קודם ההשתלשלות דאבי"ע וכמאמר המדרש ז' דברי' קדמו לעולם ישראל ותשובה ותורה כו' ומחשבתו של ישראל קדמה לכל כו', אך מ"מ הנה נשמותיהן גולדו למטה מיוחד וז"נ וירדו למטה בגופים גשמיים בסתר המדריגות וא"א להם שימשיכו בעצמם בחי' עטרה וכתר חדש הנ"ל מבעל הרצון על ראש ז"א כ"א ע"י בחי' ממוצע זה הנק' סנדל דהיינו שלוקח תפלתו של ישראל, וגפיף ונשיק לכל תפלות כל פה ויעלה אותה למעלה ממדריגה למדריגה וכמ"ש בוהר עד שתעלה להיות בבחי' כתר ועטרה על ראש ז"א וכנ"ל בענין א"ח ע"ב שנעשה בחי' כתר מבחי' הברורי' דשם ב"ן כך געשה בחי' כתר ועטרה מאותיות התפלה במס"נ באמצעות המלאך הנ"ל שמעלה אותה ממדריגה למעלה עד שקושרה כתר על קונו, אך הנה הטעם לזה שיזכר להיות מאותיות התפלה בחי' כתר ועטרה דווקא וכמבואר למעלה כמשל העטרה על ראשה געשה מאבנים דווקא הנה הענין הוא כידוע דיש ד' מדריגות דצמ"ח והאותיות נק' בחי' דומם כידוע אך מפני שנעוץ תחילתו בסופן דווקא ע"כ בחי' הכתר שנק' מדבר כידוע שורה דווקא בבחי' אותיות הדבור ולכך נק' מדבר כו' וכמ"ש במ"א, וגם כאן הרי הארת אור הכתר הנק' עטרה כנ"ל הוא דווקא בבחי' אותיות הנק' אבנים בחי' דומם, והיינו אותיות תפילות ישראל שהמלאך הנ"ל קושר מהן בחי' כתר לקונו, וכשנעשין האותיות בחי' כתר אז נק' אבנים טובות מפני שמאיר בהן רצון העליון כו' כמו האבן טוב שאורו מבהיק כו' וד"ל. ובכל זה מובן שרש ענין העטרה שעל ראש המלך שיש בו ב' דברי' הא' בחי' גוף העטרה שנעשה מבחי' דומם שהן אותיות התפלה, והב' מבחי' הארת אור הכתר שמאיר בהן שהוא ענין הבהקת אור שמבהיקים האבנים כו', מטעם שנעוץ תחילתו בסופן כנ"ל וד"ל. והנה כ"ז הוא עכשיו זמן הברורי' הוא שנעשה העטרה מתפלות ישראל וכיוצא בזה ממעשה המצוות שהן מלובשים בענינים גשמיים דנוגה בדצח"מ דעשי' שנחשב בחי' דומם בלבד ואמנם כשיאיר בהן מבחי' רצון העליון כמו שנעשה המצוה בהן ויאיר בהן בחי' רצון העליון כנודע בשרש המצוות למעלה שהן בחי' רצון העליון דוקא אז נמשלו ג"כ לעטרה שהוא מאבנים טובות המאירי' וכמ"ש כצינה רצון תעטרנו כו' וכידוע דתרי"ן מצוות הוא עיקר בחי' הכתר וכמו שאנו אומרי' אשר קדשנו במצוותיו וכמ"ש במ"א באריכו' כו' וד"ל.

אך הנה לעתיד יהי' עוד בחי' מדריגה גבוה מזו דהנה כאשר יושלמו ויוגמר כל הברורי' דנוגה ע"י התפילה ותורה ומצוות מעשיות הנה אז כתי' א"ח ע"ב דהיינו כל מה שנעשה בחי' כתר ועטרה מבחי' תשלום כל הברורי' דשם ב"ן הנק' א"ח כנ"ל,

ואמנם לאחר שכבר ניגמרו כל הברורי' ואין עוד דבר למטה שיהי' צריך להעלות בבחי' בירור וכמו לעתיד דכתי' ואת רוח הטומאה הגה אעביר כו' הגה לא יהי' או בחי' כתר ועטרה מבחי' הברורי' כלל אלא העטרה והכתר יהי' או מבחי' פנימית עתיקא דהיינו מבחי' פנימית תענוג העליון והיינו ג"כ בחי' פנימית הרצון כי בחי' התענוג והרצון א' הוא כנ"ל והענין הוא כי במצות מלוכש בחי' טעם ועונג עליון עתה בהלבשה גשמית כמו בעניני' גשמי' אבל לעתיד ארו"ל שיתגלו טעמי המצוות פי' בחי' טעם עונג העליון יהי' בלתי לבוש נעלם וע"ד שאמר טוב טעם ודעת למדני וכן אביטה אורחותיך כלומר שיטעום מבחי' טעם ועונג העליון המלוכש במצות כמו שהוא למעלה בשרשן שנק' תרי"ג אורחין כו' ולא כמו שהעונג מלוכש עתה במעשה הגשמיות, והוא הנק' י"ג חיוורתי דע"י כו' שמהן מאירי' ת' עלמין דכסופין כו' וכמו שאנו אומרי' אשר קדשנו במצותיו אשר הוא לשון עונג כידוע, וה"ז כמשל העטרה שנעשית מעצם דבר המאיר ולא-מאבן טוב המאיר דבאבן הבהקת אורו אינו בחי' עצמיות כלל כי מצד עצמותו הוא דומם בלתי מאיר כלל רק שנידוכך חומריותו ומאיר, אבל אור עצמו שמאיר הארתו מצד עצמו למעלה הרבה מאור האבן הטוב, וכמ"כ יובן למעלה, וע"ד המבואר במ"א ע"פ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים שהוא בחי' טהירו עילאה שלמעלה מבחי' הברורי' שנק' לבנת הספיר כמ"ש מקום ספיר אבני' כו', ובחי' העטרה יהי' או מבחי' טהירו עילאה בחי' פנימית דע"י וכמבואר במאמר הראשון בווהר בריש הורמניא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה וע"י רומזי' אנחנו במה שאומרי' טהורה אתה בראת כו' וכמ"ש במ"א, ועתה אור זה מאיר בהלבשה בבחי' הברורי' כמו מאותיות התפילה וממעשה המצות שהוא כדמיון אבן המבטיק כו' אבל לעתיד יתגלו בחי' טעמי המצוות שהן למעלה מה שא"א להתגלות עתה בלתי לבוש המסתיר והוא מעשה המצות או אותיות התפילה, וה"ז כמשל מתן בסתר שנתגלה בפתיחה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו פי' שמח תשמח רעים האהובי'. פי' רעים האהובי' היינו בחי' חו"ב שנקראו בשם תרין רעין דלא מתפרשין כנודע וכמ"ש בווהר ע"פ אכלו רעים לעילא כו', ופי' שמח תשמח רעים האהובי' היינו להיות מאיר מעונג העליון בחו"ב וקאי על בחי' מל' דאצי' שנק' א"ח שהוא בחי' שם ב"ן המתברר כנ"ל וכאשר מתברר עולה לבחי' ס"ג שלמעלה משם מ"ה וגורם עי"ז ירידת האור רצון העליון וכמו ע"י אותיות התפילה באמרו יהי רצון מלפניך הוי' כנ"ל וכן במעשה המצוות באמרו אשר קדשנו במצותיו עד שגורם בחי' יחוד דאו"א ג"כ כי יאיר אור הכתר בחו"ב ויוכלו להתייחד וכמ"ש באדרא דהכל תלוי במול אפי' ס"ת בהיכל שהוא בחי' יחוד או"א שנק' ס"ת בהיכל ותלוי זה בבחי' מזלי' דא"א כו'. וזהו פי' שמח תשמח רעים האהובי' שיתייחדו ואז יומשך מהן בחי' מוחין עליונים גם לבחי' זו"ג שנקראו בשם חתן וכלה וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו', וזהו פי' סיום ברכה זו משימח חתן וכלה, פי' תחילה מגיע הארה זו לחתן שהוא בחי' ז"א שנק' חתן ומז"א נמשך לנוקי' שנק' כלה כי זה האור הגה בא כסדר ההשתלשלות מן

המאציל כו' מטעם שירידת אור כתר זה נמשך רק מסיבת העלאת ברורים שלמטה בהעלאת מ"ן כנ"ל בפי' יהי רצון מלפניך שאומרי' בתפלה וכענין המלאך שקושר כתרים לקונו כו', אבל לע"ל אחר שכבר יוגמרו כל הברורי' דנוגה ולא יהי' אז שום בחי' עטרה וכתר מסיבת הבירורי' רק מצד עצמיות המאציל בלבד שנק' בחי' טהירו' עילאה כנ"ל אזי לא יבא הארה זו כסדר ההדרגה זו בהשתלשלות לאו"א ומאו"א לזו"ב אלא יקבלו הכל בהשוואה השווה לכל כא' ממש בלתי הפרש כלל ג"כ בין בחי' משפיע לבחי' מקבל וזהו שרש ענין הברכה השני' אשר ברא ששון ושמחה כו' פי' כמו בחי' בריאה מצד עצמות המאציל נמשך זו לכללות ההשתלשלות כא' וגם להחתן וכלה כא', והיינו שמסיימים בברכה זאת משמח חתן עם הכלה, פי' עם בהשוואה אחת ממש וכמ"ש לעתיד והי' אור הלבנה כאור החמה כי בחי' זו"ב יהי' שווין בקומתו וכתר א' לשניהן ולא כתר הנעשה מבחי' הברורי' אלא בחי' פנימית עונג העליון שמצד עצמות המאציל כנ"ל בענין טעמי המצות, אך בשירה זו משמח חתן עם הכלה דמשמע שהעיקר יהי' בשביל הכלה יותר מהחתן הענין הוא כנ"ל שיש ב' מדריגות חפץ ורצון, בחי' הפנימית נק' חפץ, והחיצונית נק' רצון כנ"ל וכנ"י תקרא לעתיד בשם חפץ כמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ כו' וכן חפצי בה, והנערה אשר חפץ בה המלך כו' והיינו בחי' פנימית עונג העליון שלמעלה מבחי' הברורי' כנ"ל, ולכך אמר כאן שמדבר לעתיד דמשמח להחתן רק בעבור הכלה כי סוף מעשה דווקא הוא זה שעלה במחשבה תחילה וכשארז"ל במי נימלך בנשמותיהן של צדיקים כו' ולכך אומרי' על הנשמה האלקית גם בפרט טהורה היא כו' וזהו משמח חתן עם הכלה דווקא וד"ל.

בעז"ה ליל יום ג' על החתונה

עיני' כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, פותח את ידיך כו', הנה כתיב גודע בשערים בעלה כו' ואמרו בזוהר באינון תרעין עילאין כו' הם בחי' ג' שערי בינה וגם פי' בווהר שערים לשון שיעור דהיינו בכל חד וחד לפום שיעורי' דילי' דמשער בליבי' כו' והכל ענין א'. ולהבין זה יש להקדים פי' שע"ב הנה בחי' בינה היינו בחי' ההתבוננות באור א"ס ב"ה איך שהוא בחי' סוכ"ע וממכ"ע כו', והנה בחי' ההתבוננו' הזאת כשהוא במוח תבונתו עדיין ולא באה בלב נק' מוח בינה ובחי' השערים שבה היינו כשנפתח ממנה אור להאיר גם בלב נק' שער עד"מ השער הנפתח לצאת בו לחוץ כך יוצא אור ההשגה שבמוח ונתפסת בלב דהיינו שהלב משער ומשיג גם הוא אותה ההתבוננו' וכמארז"ל הלב רואה הלב שומע כי בינה ליבא בה הלב ומבין כו' וכן כתיב פן יראה בעיניו ולבבו יבין כו' וע"ז נאמ' שמע ישראל כו' שמיעה זו בלב להבין כו' וזהו ענין פי' המאמ' גודע בשערי' בעלה בחי' סוכ"ע בכל חד לפום מה דמשער בלבי' דוקא פי' משער ומשיג בלבו אותה ההתבוננו' שבמוחו כו' והוא הנק' ג"כ שערי בינה כו' והכל ענין א'

שהוא ענין יציאת ופתיחת ההשגה שבמוח ללב כו' וזהו הנק' כ"ל כי כ"ל בגמ' חמשים זהו ג' שערי בינה והיינו פי' עיני כל אליך ישברו פי' בכל חד לפום שיעורי דלי' אליך ישברו ולפי שכללותם הוא בגמ' כל לכך נקראת כנ"י עיני כל אליך כו' וד"ל. והנה לפעמי' נק' כנ"י כל בלא ה"א כמו עיני כל אליך כו' ולפעמי' נקראת כלה בה"א גוספת כמו לבתני אחותי כלה כו', וכיוצא והענין הוא כי הנה יש בחי' ארוסה ובחי' נשואה הארוסה הוא קודם שנכנסה לחופה שאינו ראוי ליחוד וזיווג עדיין והנשואה הוא אחר שנכנסה לחופה שאו ראוי ליחוד וזיווג דווקא כידוע, ואחר החופה דווקא נקראת כלה בה' גוספת משא"כ קודם החופה שחסר בה הה"א ונק' כל כנ"ל. וביאר ענין זה יובן למעלה עד"מ מנפש האלקית למטה בעבודה שבלב זו תפלה. הדנה מבואר למעלה בענין ההתבוננו' כשנמשכה ללב נק' שיעורי דמשער בלבי כו' אמנם הנה יוכל להיות שגם אם משער בלבו אבל לא נקלט האור בתוך לבו עדיין רק בחיצוניות הלב מלמעלה ולא בעומק לבו נכנס הארה זו כמו שנא' בכל לבי דרשתיך פי' כל דג' שערי בינה הנ"ל נכנסים בעומק הלב, נק' כ"ל לב"י ואם עדיין לא נקלט ההארה בתוך ופנימיות הלב נק' כל בלא ה"א אבל כשנקלט האור בתוך הלב נק' כלה בה"א כי הה"א הוא פנימיות הלב המקבל ג' שערי בינה בתוכה כדמיון קליטת הנקיבה טפת הזכר כו' וזהו בחי' נשואה לאחר שנקלטה האור והשפע ביחוד וזיווג כו' והיינו כשנקלט אור א"ס שבהשגתו בתוך הלב כו' משא"כ בחי' ארוסה כשעדיין לא נקלטה בלב כו' וזהו פי' גודע בשערי פי' גודע לשון יחוד כמו והאדם ידע וכו' וד"ל. ואמנם הנה אין בחי' הקליטה הנ"ל נעשה אלא לאחר החופה כידוע לפי שבחי' החופה הוא בחי' אור המקיף מלמעלה שמאיר על החתן והכלה כו' שיוכל להתייחד אח"כ ולהיות בחי' קליטה הנ"ל ובנפש האלקית היינו בחי' הארת הרצון העליון השורה בבחי' מקיף על הלב שיוכל לקבל ולקלוט האור בתוכו כו' ולמעלה בכנ"י הוא בחי' מקיף העליון הנק' חופה למעלה כמ"ש כי על כל כבוד חופה כו' בשביל שתקרא כנ"י אח"כ בשם כלה בה"א כנ"ל וד"ל. וזהו עיני כל אליך ישברו פי' קודם שנקלט האור של ההתבוננו' בלב שנקראת כל בלא ה"א אליך ישברו בבחי' תשוקה מרחוק בלבד כתשוקת הארוסה לגבי הארוס אך אחר החופה שאו זמן בחי' היחוד והזיווג לקבל ולקלוט האור דנש"ב ונק' כלה בה"א אזי אמר ואתה גותן להם את אכלם בעתו כו' פי' אכלם לשון יחוד וזיווג כמו אכלה ומחתה כו' וכן כתי' למעלה באתי לגני אחותי כלה אכלתי כו' והיינו בחי' השפעת אור עליון מנש"ב להמקבל ולקלוט בבחי' מלכות שנק' לב כמ"ש לבתני אחותי כלה כו' ונק' בחי' המשכת מ"ד בשם אכלם וכמו בלתי הלחם אשר הוא אוכל דלישנא מעליא קאמר כו' וד"ל. ופי' בעתו הנה לכאורה הל"ל בעתם מאחר דקאי אדסמיך דאמר אכלם כו' אך בעתו בוי"ו קאי על עת רצון העליון של עצמיות המאציל לפי שגם בחי' היחוד הוה בהמשכת מ"ד לנו"ק תלוי בבחי' אתעדל"ע שבעצמיות המאציל בלתי אתדל"ת כלל וכלל ולכך לא נאמר בעתם דהי' משמע שתלוי ברצון המקבלים כו' אלא תלוי בעתו דוקא כמו בגי' רגלים שנק' מועדי הוי' שאו דוקא זמן הנקבע ליחוד משפיע ומקבל כו' או מידי שבת בשבתו וכיוצא (ולוזה הרמוז בקידוש הלבנה חוק וזמן נתן להם

שלא ישנו את תפקידם כו') והנה פי' ואתה קאי על בחי' החכמה שבראש שמשם מקור התחלת המשכת מ"ד וזהו פי' ואתה כי אלף ותי"ו הן המשכות כ"ב אותיות בה' תתאה שהוא בחי' מלכות והוי"ו הוא שרש ההמשכה הזאת מבחי' החכמה כי צורת הוי"ו בראשו צורת היו"ד ונמשך מראשו כמו קו דק למטה מטה כו' כך נמשך מבחי' חכמה עלאה המשכת מ"ד לה' תתאה הנק' אכלם כנ"ל. וזהו ואתה דוקא נותן להם את אכלם בעתו דוקא דהיינו בשעת עת רצון העליון למעלה שהוא בחי' החופה שלפני היחוד כנ"ל וד"ל. והנה אחר שנמשך בחי' רצון העליון בחופה תחלה ונמשך להם ואתה את אכלם בעתו כנ"ל אמר פותח את ידיך כו' פי' כמ"ש מקדש ה' כוננו ידיך כו' כי צריך לעשות בחי' כלי בית קיבול במלכות שתוכל לקבל בחי' המשכת מ"ד שנק' אכלם כי קודם היחוד נק' בתולה לשון אוטם כו' ועו"נ באר חפרוה שרים כו' שצריך לחפור ולעשות בהם בחי' בית קיבול בעומק ורוחב כו' בצורת הה"א שיש בה אורך ורוחב כו' ואז תוכל לקבל השפעה ולקלוטה ותקרא כלה בה"א כנ"ל וזהו פי' מקדש ה' שהוא בחי' כלי בית קיבול לשכון בה אור האלוקי ויהי נק' מקדש ה' כוננו ידיך פי' בחי' ידים העליונים כו' כמ"ש בפע"ח דהיינו כמ"ש באר חפרוה שרים כו' וכמ"ש בבוה"ק ד"ל. וזהו פותח את ידיך שפותח לבחי' ידים העליונים לחפור בהם ולעשות למטה בחי' כלי בית קיבול לקבל את אכלם הנ"ל וכמ"ש מקדש ה' כוננו ידיך כו' וכנ"ל וד"ל. וגם פי' ידיך לשון יחיי"ן כי הפתיחה דייחיי"ן הוא הוי"ו שנמשך מן היו"ד שבראשו כנ"ל והיינו בחי' המשכת ווי"ן מרצון העליון כדי לבנות בה בחי' כלי בית קיבול כו' כמארז"ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי וכו' וכמ"ש כי בועליך עושיך כו' ד"ל, ואח"כ ומשביע לכל חי רצון פי' כל חי הוא בחי' כלי בית קיבול שמקבל נש"ב שנק' כל כנ"ל ומה שנק' כל חי היינו לפי שמקבלת מחיי העולמים (היינו בחי' יסוד דגו"ק שמקבלת מיסוד דדכורא ולכך נק' כל חי כו' כידוע) ומשביע לכל חי מבחי' רצון העליון הג"ל פי' משביע מפני שנקלט האור בתוך הלב מקבלת או בבחי' שביעה והשביעה היפך התשוקה כי התשוקה מרחוק כאשר לא השיג תאוותו והשביעה כאשר כבר השיג תאוותו כו' וכך בענין היחוד מתחלה כתיב ואל אישך תשוקתך והיינו מ"ש עיני כל אליך ישברו מרחוק אך אחר החופה כשמקבלת המשפיע וכבר נקלט האור בתוכה כנ"ל אמר ומשביע לכל חי רצון העליון שנמשך בעתו כו' בבחי' שביעה היפך התשוקה וכמאמ' אתבסמת נוקבא כו' וכן ועביד נייחא לה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

— • —

בעז"ה ביאור

להבין שרשי הדברי הנ"ל. הנה שרש ענין כל בלא ה"א הוא בחי' הו' מידות שבבינה ונק' מידות שבשכל עד"מ באדם למטה מה שיחייב השכל לדון לזכות או לחיוב או להכשיר ולפסול ולטמא ולטהר וכיוצא זהו הנק' בחי' מידות

שבשכל ונק' ז"ת שבבינה כמו חסד דבינה הוא אשר השכל מטה כלפי חסד וגבורה שבבינה היינו מה שהשכל מטה כלפי דין וכיצא בזה וכל מדה כלולה מזו כמו חסד שבחסד וגבורה שבחסד זה ות"ת שבחסד זה כו' ועד"ו גבורה כלולה מזו כו' ונמצא הן זפ"ו שהן מ"ט שערי בינה כנודע ושער החמשים הכוללם יחד והוא הנק' כל ועז"נ נודע בשערי בעלה פי' בעלה הוא בחי' החכמה והחכמה נודע ומתגלה בשערים דבינה כי הן תרין רעין כו' וז"ש שאו שערים ראשיכם ויבא מלך הכבוד כו' וכמ"ש בזה. והנה לכאורה אין התחלקות הזאת רק למספר חמשים בלבד וא"כ למה אמרו בזה עפ"ו נודע בשערים בעלה, בכל חד לפום שיעורי דמשער בלבי כו' והיינו בריבוי רבבות עולמות מלאכים ונשמות כו' ומהיכן יבא התחלקות בריבוי גדול כזה אך הענין הוא דזה שאמרו בשערים בנש"ב בלבד היינו דוקא למעלה בבחי' בינה שהוא עד"מ בחי' ההשכל וההשגה קודם שיבא אורו להאיר במדות שבלב אך כשיצא אור השכל להאיר במדות שבלב מבחי' ההעלם לגילוי הנה או מתחלקים הנש"ב לחלקי רבים מאד מאד דהיינו למעלה בכל מדה שבז"א דאצי' שמתחלקת לז"ס בכל ספי' פרטיות יש מ"ט שערים הנ"ל וכן כל ספי' שמתחלקת לי' ומי' לי' עד שיש בוק' דז"א ס"ר חלקים והם ס"ר שרשים לס"ר נשמות ישראל למטה וכולן שרשם מבחי' נש"ב בלבד ובבוא הארה עוד למטה דהיינו בבי"ע שם עוד מתחלק לאין שיעור וקץ והיינו ענין אלף אלפין וריבוי רבבן כו' וזהו שנודע למטה בכל אר"א לפום שיעורי דלי' גם בריבוי רבבן כו' שבבי"ע אך שרש הכל אינו אלא נש"ב בלבד וד"ל. וזהו פי' עיני כל דהיינו כל הריבוי של ההתהוות העולמות בכל חד לפום שיעורי דילי' כולם מקבלים בבחי' כל שהן נש"ב למעלה ולכך נקראו עיני כל ד"ל. הטעם שנש"ב נק' כל באותיות אלה כף ולמד דווקא הענין הוא מבואר בדברי רז"ל פי' שבבחי' בינה דאצי' הנק' אימא עילאה יש בה בחי' חסדים מכוסים ביסוד אימא ובחי' חסדים מגולם המתגלין למטה בז"א. והנה בחי' החסדים המכוסים בהעלם באימא הוא בחי' חג"ת והוא אות הלמ"ד דכל שמספרו ג' עשירי ואות הכף הוא בחי' החסדי' המגולים בז"א שהן בחי' נצח והוד דלבר מגופא כו' ולכך המה חסדים מגולים כי בחי' גו"ה באין בהתגלות לזולתו דווקא וזהו פי' כל אך לפי"ו הי' צריך הלמ"ד קודם לכף אך באמת כמו שהולך האור והשפע מלמעלה למטה דהיינו מבחי' בינה לז"א הלמד קודם לכף וזהו מ"ש לך הליכו' כו' אך בבחי' אור חוזר העולה מלמטה למעלה מבי"ע לאצי' כו' כמ"ש עיני כל אליך ישברו כו' הכף קודם ללמ"ד וזהו הטעם שנק' כל ד"ל. והנה לפעמי' נק' כל בלא ה"א ולפעמי' נק' כלה בה' נוספת, וביאור הענין כי ה"ה הוא בחי' גוק' בכל מקום כמ"ש בזה"ק תרין נוקבין פריט שלמה מלכא בשה"ש כו' הן ב' ההי"ן דשם הוי' הא' עילאה בחי' בינה אימא עילאה והי' תתאה בחי' מלי' אימא תתאה כנודע והיינו תרין נוקבין דפריש שלמה מלכא בשה"ש כמ"ש אתי מלבנון כלה כו' פי' שהוא בחי' כלה עילאה וכלה תתאה כו', וביאור הדברים הנה תחלה יש להבין למה דוקא צורת הה"א בבחי' נקבה יותר משאר האותיות דהנה צורת הה"א מוכחת לבחי' נוקבא דוקא כי הנה צורת אות הה"א יש בה אות דלית בתחילה והן ב' קוין א' לאורך וא' לרוחב והן כמו דלתות הפתח כו' והרגל הקוצר שבתוכה

הוא בא בבחי' נקודה בלבד כמו יו"ד כידוע בתמונת הה"א שהוא דלי"ת יו"ד כ', והיינו ממש עיקר בחי' נוקבא כי ברחם נוקבא יש בה צירים דלתות כמארז"ל שבאשה יש בה רנ"ב אברים ובאיש רמ"ח בלבד והיינו ב' צירים וב' דלתות שברחם הנוק' והוא עיקר בחי' בית קיבול שבנוק' הנק' יסוד דנוק' שנק' דלת ופתח והטפה דדכורא הנשפע בה הוא כדמיון הנקודה של רגל הה"א שבתוך הדלי"ת שלאורך ורוחב כו' וכמ"ש בע"ז בענין נער נערה בעת דלא קבילת דכר איקרי נער בלא ה"א וכאשר קיבלה בחי' טפה דדכורא דוקא אזי דוקא נק' נערה בה"א נוספת והיינו שבצורת הה"א מוכחת לבחי' הנוק' בבחי' בית קיבול השפע ולכך נמשל למעלה בחי' כלה העליונה בבחי' צורת הה"א וכמו ה"א אחרונה בשם הוי' שנק' כלה בה' נוספת דווקא מפני שיש בה בחי' בית קיבול לאורך ורוחב כדלי"ת שמקבלת בתוכה אור הזרוע לצדיק עליון שהוא בחי' הטיפה הנק' מ"ד כו'.

ולהבין ביאור ענין בחי' נוק' דיסוד למעלה. הנה תחלה יש להבין ביאור ענין בחי' יסוד דדכורא למעלה ומתוכו יובן בחי' יסוד דנוק' להיות ידוע שבחי' כלי המשפיע נק' יסוד דדכורא ויובן זה עד"מ הנה אנו רואי' למטה בהשפעת עילה לעלול כמו השפעות שכל מרב לתלמיד שאנו רואי' שיש חכם שיוכל להסביר דבר חכמה ולהלבישו בכמה מיני לבושים שונים עד שיוכל גם תינוק להבין ויש שאינו מסביר כלל גם שהוא חכם גדול להבין ולהשכיל בפ"ע בכמה מיני עמקות והיינו לפי שיש בכח השכל הנק' בחי' יסוד והוא בחי' כח ההסבר להסביר לזולתו ויש שיש לו זה כח יותר ע"כ יוכל להסביר יותר גם שאינו חכם בעצם כמו זה כו' הוא הנק' בחי' יסוד דדכורא שהוא בחי' כלי המשפיע שעל ידו ישפיע לזולתו כל תמצית הסברא כו' ומתוך זה יובן ג"כ ענין בחי' יסוד דנוק' דהיינו כל תלמיד שיש לו בחי' בית קיבול ביותר לקלוט ולתפוס את אור השכל שמקבל בעומק גדול וגם אינו נשכח ממנו לעולם אלא נשאר חקוק בכח זכרונו היטיב זהו הנק' בחי' כלי בית קיבול טוב בבי' דברים הא' שמקבל בעומק ההשגה והב' שנקלט ג"כ תוך תוכו בכח זכרונו כו' והכל ענין א' וע"ד דמיון מקבלת האשה את הטפה בבית קיבול שלה שנקלט הזרע בתוכה ומתקיים שזה תלוי באמצעי טוב קבלתה בעומק הרחם כו' וע"כ כל שאינו יורה כחץ אינו מוליד כו' שהוא הנק' בחי' יסוד דנוק' והנה אנו רואי' שיש חכם תלמיד שיהי' בעל הבנה גדול וחרף מפולפל מאוד ועכ"ז אין לו בחי' כלי בית קיבול לעומק ורוחב כו' דהיינו שאינו מקבל השפע שכל לעומקו ואינו נכנס בעומק השגתו כלל אלא תופסו במעט רגע במוחו בהעברה בעלמא וכפי הנראה משיג הוא בקלות יותר מזולתו הקטן ממנו בחכמה לעוצם חוזק חכמתו ובאמת יוכל להיות שזולתו הקטן ממנו בהבנה ישיג ויקבל השכל לעומקו יותר כי יש לו בחי' בית קיבול בעומק יותר והמופת לזה ממה שאנו רואי' שזה ישכח מיד וזה לא ישכח לעולם כי זה קלט בעומק כלי בית קיבול שלו ע"כ נקלט בכח הזיכרון היטב משא"כ בזולתו שאין לו בחי' כלי בית קיבול לעומק ורוחב כ"כ לא קיבל רק בהעברה בעלמא הגם שתפס והשיג במהירות יותר יוכל לשכוח מיד כי לא נקלט בתוך תוכו רק מלמעלה כו' וא"כ הרי אנו רואי' בבי' מדרגות הללו

בבחי' יסוד דדכורא ובבחי' יסוד דנוק' שאין כוחו הללו הנק' יסוד תלוי בעצם המשפיע והמקבל כי הן הנה רק בחי' כוחו מובדלות מן העצם וע"כ יוכל להיות גם חכם היותר גדול לא יוכל להשפיע כ"כ למטה, וקטן הימנו יוכל להשפיע גם לתינוק כי יש לו כח זה הנק' יסוד יותר ממנו וכן יש בבחי' המקבלי' מי שיוכל לקבל הרבה יותר מזולתו גם שאינו חכם כמוהו מטעם הג"ל וד"ל. והנמשל מכ"ז יובן למעלה למשכיל בבחי' צדיק עליון שנק' יסוד דדכורא וכמ"ש אור זרוע לצדיק כו' שהוא בחי' כלי כח המשפיע מבחי' מידות דאצי' וכמ"ש במ"א ומתוכו יובן בבחי' יסוד דנוק' למעלה שהוא בחי' כלי בית קיבול שבמלי' דאצי' שנמשל לה"א בצירים ודלתות כנ"ל דהיינו לקבל זאת השפע לאורך ורוחב ועומק כו' ולהיות אור השפע נקלטת ולא תהא פולטת כו' כמו משל הזיכרון שזוכר מי שיש לו בית קיבול לקבל בעומק דווקא כנ"ל והיינו ממש צורת הה"א בדלי"ת ויר"ד כנ"ל וד"ל. וזהו ענין ב' ההי"ן ה"א עילאה בחי' בינה אימא עילאה הוא בחי' כלי בית קיבול לקלוט אור החכמה כי בחי' אור החכמה נק' בחי' דכר בחי' משפיע כי בחכמה יש בחי' גילוי אור א"ס כמ"ש ה' בחכמה כו' אך בחכמה האור עדיין בבחי' אין ובבינה הוא בא לידי גילוי מאין ליש בבחי' התפשטות אורך ורוחב וכידוע וע"כ עיקר התגלות אור א"ס שבכתר הוא בבחי' בינה דוקא כמ"ש בזהר ע"פ עבד הלוי הוא דא הוא עתיקא שבבינה עיקר התגלות התענוג כי בחכמה עדיין הוא בהעלם כו' וכמ"ש במ"א וזהו ענין מ"ש אהי' אשר אהי' פי' ב' בחי' שם אהי' הוא שבכתר כנודע אך לפי שבבינה דווקא מתגלה אור הכתר ע"כ אמר בפסוק אהי' אשר אהי' הא' בעתיק ואהי' הב' בבחי' בינה וזהו אשר אהי' אשר לשון עונג כמו באשרי כו' וכמ"ש במ"א וזהו בחי' אות ה"א ראשונה שבשם הוי' שמקבלת מיר"ד דחכמה וזהו פי' ברוך אתה פי' אתה לנוכח היינו בחי' הגילוי עונג אשר בבנינה כנ"ל וזהו הכוונה ברוך בחי' יסוד אבא לבנינה שהוא בבחי' התגלות ונק' אתה כו' וד"ל. וכמו שה"א עילאה מקבלת לאורך ורוחב ועומק שהוא בחי' יסוד אימא מאור אבא כך בחי' ה"א תתאה שהיא בחי' מלי' אימא תתאה מקבלת וקולטת מז"א בבחי' התפשטות אורך ורוחב ועומק בצירים ודלתות שבה כנ"ל שהוא צורת הה"א כנ"ל הנק' בחי' יסוד דנוק' והיינו ענין ב' ההי"ן דשם הוי' שהן תרין נוקבין דפריש שלמה בשה"ש אתי מלבנון כלה כלה עילאה וכלה תתאה כנ"ל וד"ל. והנה כתי' מקדש ה' כוננו ידיך ומבואר בכתבי האר"י ז"ל דהיינו בחי' ידים העליונים שהן כוננו למקדש ה' שהוא לעשות בחי' כלי בית קיבול הנק' יסוד דנוק' וכמ"ש באר חפרוה שרים כנ"ל, ובאיור הדברים כי הנה בחי' יד הוא בחי' חסד בכל מקום וכמו שאמר חסד דרועא ימינא כו' ועד"מ היד פשוטה למטה לחלק צדקה לעני הרי עיקר פעולת והמשכת החסד היינו ביד דוקא ואמנם הנה בסוף היד מתחלקי' ה' אצבעות ושורש ענינים (מחלוקת הפעולה לחלקי' רבים) היא בחי' גבורה שבחסד דהיינו כדי לחלק אור החסד לחלקי' רבים כי הרי נראה מפעולת האצבעות שביד שהן מחלקות הפעולה לחלקי' רבים כו' ובחי' התחלקות זאת אעפ"י שהוא בחי' צימצום לחלק לחלקי' קטנים הנה מ"מ הוא עיקר פעולת החסד כדי שיתקבל במקבלים כי בלתי התחלקות הפעולה ובהמשכה לא הוי' מתקבל במקבלים וע"ד דמיון מן הגשמים שיורדין טיפין

טיפין מחולקי ונקי גבורות גשמים לפי שיורדין בגבורה כידוע דהיינו בבחי' התחלקות וצימצומי לחלקי קטנים והרי הגשמים נקי ברכה ויורדין בגבורה, אך הענין הוא לפי שע"י התחלקות הזאת לטיפין טיפין תתקבל שפע הגשמי בחלקי הארץ ותרוה את הארץ והולידה והצמיחה כו' ואם לאו לא תתקבל השפע בארץ ולא תצמיח כו' והיינו שארז"ל ע"פ ודרך לחזיון קולות בין גומא לגומא לא נתחלף לי כו' וכמ"ש מי פלג לשטף תעלה כו' ונמצא מובן שהתחלקות זאת הוא עיקר החסד כדי שיתקבל במקבל ועוד יובן דבר זה ממקום אחר והוא מבחי' ה"ג מנצפ"ד המפרידות ההבל של הקול בה' מוצאות הפה שנקי ג"כ בחי' גבורה שבחסד כי בחי' הקול בעצמו הוא בחי' הבל הפשוט בלתי מתחלק לאותיות כלל כמו קול הבהמה שהוא קול פשוט כו' אך ה' מוצאות הפה בהן מתחלק הקול הפשוט להלקי במוצא הגרון מתחלק לאותיות אה"ע כו' ואותיות גיכ"ק בחי"ך כו' וכיוצא ולכאורה אינו מובן מהיכן נמצא כח התחלקות זאת בקול הפשוט אך הנה יש בחי' ה"ג ונקי (ה') גבורות שבחסד המחלקות את הקול הפשוט ומפרידות את ההבל לה' מוצא הפה כו' והן בחי' ה"ג מנצפ"ד כנודע, ומסיבות התחלקות הקול הפשוט בה' מוצאות יוכל השכל להתקבל במקבל ואם לאו לא הי' מתקבל וא"כ מובן מבי' ענינים הללו מבחי' התחלקות הגשמי טיפין טיפין ומבחי' התחלקות הקול באותיות שהן ענין אי' עם התחלקות ה' אצבעות שביד כי התחלקות ה' אצבעות שביד היינו ג"כ לחלק הפעולה כדי שיתקבל במקבלים כנ"ל די"ל והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה בבחי' ידים העליונים שהוא בחי' ה"ג בה' אצבעות המתחלקות אור החסדים שביד הוא עיקרי פעולת החסד שביד כנ"ל. והנה עז"ג מקדש ה' כוננו ידך פי' שכאשר הי' צריך להיות המשכת חסד עליון מלמעלה לעשות למטה בחי' כלי בית קיבול הנקי יסוד דנוק' כדכתי' אף ידי יסדה ארץ כו' כנ"ל אין המשכה זאת אלא מבחי' ה"ג שבחסד עליון שהן ה' אצבעות שביד כנ"ל כמשל פעולת היד שמתחלקות באצבעות דווקא כנ"ל והן בחי' המשכת ה' גבורות שביסוד דנוק' לעשותה כלי קיבול כו' וגם משם נמשך ה"ג לצורך בנינה כמשל התחלקות אותיות בדיבור כנ"ל וזהו פי' מקדש ה' כוננו ידך בחי' ידים העליונים וכמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע כו' די"ל.

וזהנה כתי' ויאמר יוסף הא לכם זרע וזרעתם את האדמה והי' בתבואות ונתתם חמשית לפרעה וארבע הידות יהי' לכם לזרע השדה ולאכלכם כו', דהנה מבואר בס' ליקוטי תורה להאר"י ז"ל בפי' הא לכם זרע שהוא בחי' ה"ג מנצפ"ד שמתלבשים ביסוד דנוק' ונקי ה"א מטעם הנ"ל שנעשית בחי' כלי בית קיבול לקלוט הזרע ולהוליד ולד כו', וזהו הא לכם זרע פי' הה"א הוה הוא לכם במתנה בשביל זרע השדה להוציא תולדות נשמות כו' וזהו זרעתם את האדמה שהוא בחי' מלי' כנודע די"ל. אך הנה מבואר למעלה שכדי לעשותה בחי' כלי בית קיבול צריך המשכה מבחי' חסד עליון של המשפיע שישפיע לה ה"ג הללו והיינו אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי כנ"ל והוא מבחי' י"ד שבמשפיע דהיינו מבחי' ה"ג שבה' אצבעות וכמ"ש מקדש ה' כוננו ידך כו' די"ל. והנה ידוע שבדרך

לללות ההשתלשלות יש חמשה פרצופין בחי' א"א ואו"א וזו"נ וכל פרצוף נק' משפיע לגבי התחתון הימנו כו' והיינו שאמר וארבע הידות כו' כי בדי' פרצופי' דהיינו או"א וזו"נ יש ד' ידות והיד הה' הוא בבחי' א"א ונק' יד הגדולה והוא בחי' חסד דא"א וע"ז אמר ונתתם החמשיית לפרעה וארבע הידות לכם יהי' לזרע השדה כו'. וביאור הדברים, הנה יובן מתוך ענין הנ"ל בפ"י מקדש ה' כוננו ידך בבחי' מלי' שבחי' יסוד שבה נעשה מיד העליון דחו"ב כו' כך הנה גם בחי' יסוד אימא נעשה מבחי' יד דא"א שנק' יד הגדולה כו' וזהו שכתוב וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים מצר ים דבינה כו' כמבואר בכוננת דעבדים היינו לפרעה במצרים במצר ים דבינה כו' ויציאת ישראל ממצר זה הוא ע"י בחי' יד הגדולה דווקא אשר פתח והרחיב את המיצר הזה כמו ענין באר הפרוה שרים כו' והיינו ע"י בחי' חסד שבכתר עליון שעושה לצורת הה"א עילאה דבינה לאורך ורוחב ועומק להיות בית קיבול לקבל ולקלוט אור טפת אבא כו'. ולהבין זה בתוס' ביאור הנה מבשרי אחזה אלוה דאנו רואים שיש מוח בינה שאינו תופס וקולט בעצמו כלל רק כשמעביר בעלמא כמשל התלמיד כו' ויש שתופס וקולט בעצמו והנה בחי' הקליטה הזאת נק' בחי' יסוד שבבינה ומאין נחצבה במוח בינה היינו ע"י הרצון שלמעלה מן החכמה והוא בחי' חסד שבכתר שעושי' למעלה שעושה בחי' המרחב בבינה לקבל אור אבא וכמ"ש במ"א בענין קוץ העליון דיו"ד שמאיר למטה בקוץ התחתון דיו"ד כדי לעשות בחי' התפשטות לאורך ורוחב ועומק בה"א כו' וזהו ונתתם חמשיית לפרעה פ"י ופרעה לשון ופרע את ראש האשה כו' שהוא ענין התגלות וכן את ראשו לא יפרע כו', וכדברי רו"ל פרע לי' בית השחיטה כו' וכיוצא או למעלה הוא בחי' בינה שהוא בחי' התגלות מאין ליש כי הבינה נק' מ"ש כמ"ש להנחיל אוהבי יש, להיות שההשגה והכנה הוא בבחי' יש ודבר שיש דבר מה בהשגה ותפיסא כו' ויד החמשיית היינו בחי' חסד דא"א כנ"ל שניתן לפרעה בשביל לעשות רוחב בית קיבול לבינה כנ"ל וארבע הידות יהי' לכם לזרע השדה כו' וזהו פ"י ד' הידות הן ד' החסדים שבדי' פרצופין דא"א וזו"נ שכל א' עושה לתחתון הימנו בחי' בית קיבול כי בכל משפיע ומקבל בהכרח שבתחלה יעשה המשפיע בחי' בית קיבול במקבל שיוכל לקבל כנ"ל וד' הידות הללו להיותם באים למטה כדי להוליד תולדות נשמות ומלאכים בבי"ע מאין ליש ממש ונק' ורע השדה ער"מ השדה שתצמיח צמחים רבים כו' כך בחי' בי"ע נק' שדה והה"א שנתן לזרע השדה הוא בחי' ה"ג מנצפ"ך שמפרידות ההבל כו' שמוה נעשה ריבוי רבבות ואלף אלפיו כו' וזהו וארבע הידות יהי' לכם משא"כ החמשיית שהוא בחי' חסד דא"א אינו לכם אלא לפרעה בלבד דהיינו למעלה בבחי' בינה עילאה לצורך עצמו ולא לצורך העולמות וד"ל.

וזהו עיני כל אליך ישברו פ"י כל הן גו"ן שערי בינה ועיני כל היינו כמ"ש ותשב בפתח עינים והוא בחי' יסוד דאימא ששם יש ה' גבורות מנצפ"ך ונק' פיתוחי חותם כו' ומשם מתעורר התשוקה אל בחי' הכתר לעשותה בחי' בית קיבול כנ"ל וזהו אליך ישברו אליך דווקא דהיינו לבחי' יד הגדולה שנק' חסד דא"א כנ"ל

לעשותם משם מבחי' הא' באורך ורוחב שיוכל האור להתפס ולקלוט כנ"ל בפ' ונתתם החמשית לפרעה כו' וד"ל. והנה יש עוד להקדי' בענין הנ"ל בפ' מקדש ה' כוננו ידיך שע"י יד העליון נעשה בחי' בית קיבול כו' שאין זה אלא מבחי' יד השמאלית דוקא והיינו הנק' שמאל דוחה וכמ"ש אף ידי יסדה ארץ ידי יד כהה וכמ"ש שמאלי תחת לראשי כו' והענין הוא שנמשך בחי' הארה זו לעשות חלל ריקן מבחי' הגבורות עליונות דווקא עד"מ העושה חקק בכלי שיהי' לבית קיבול שצריך להכות בפטיש וחזק בכח הגבורה בכדי שיהי' נחקק כו' והרמיון הזה עדיין אינו אמת לענין בית קיבול העליון אך המשל האמתי בזה הוא מובן ע"ד דמיון בחי' בית קיבול של התלמיד מה שקולט בחוך הוכו כנ"ל שזה נעשה דווקא ע"י בחי' גבורות דמשפיע דמבטשין ל' ונעשה שפל ואז מצמצם א"ע מאד ונעשה כמו חלל ריקן לקבל הרבה ולקלוט לעומק יותר כנ"ל וכל שאינו נעשה שפל כ"כ לא יוכל לקבל לעומק כ"כ והמופת לזה הוא ממה שאנו רואי' בחוש הטבעה שכל מי שהוא שפל ועניו בטבעו יותר יותר יוכל לקבל סברת לעומקן ויקלטו בזכרונו מאד משא"כ מי שהוא גס הרוח ותקיף בדעחו לא יקבל וירד לעומק הסברא כ"כ וישכח וכמו שאנו אומרים ונפשי כעפר לכל תהי' ואז ממילא פתח לבי בתורתך דלפי ערך השפלות כעפר כך ערך פתיחות הלב אח"כ לקבל תורה הרבה משום דפתיחת הלב הזאת באה ע"י השפלות והיינו שנעשה כלי קיבול, לקבל בעומק הרבה כנ"ל ומאין באה פתיחת בית קיבול מבחי' גבורות דיד המשפיע שנק' שמאל דוחה, וזהו רמזו רז"ל באמרם יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה כי אשה בחי' מקבל וצריך לעשותה כלי ע"י ה"ג שניתן לה כנ"ל דהיינו מבחי' שמאל דוחה, וז"ש שמאלי תחת לראשי כו' כדי שתקרא בלשון נקיב"ה לשון נק"ב וחלל כו', וזהו פ' נקיבה נקב ה' כמ"ש בע"ח וד"ל, ובהקדמה זאת יובן למעלה בפ' עיני כל אליך ישברו. שהוא כדי להמתיק הגבורות שביסוד שנותנין לה לעשותה כלי כו' וכמ"ש בסידור הארזי"ל בכוונת עיני כל אליך ישברו להמתיק כו', פ' כי ה"ג שבה באי' מבחי' הגבורות העליונות הנק' שמאל דוחה כנ"ל וצריך שתקבל השפע חסדים מבחי' מ"ד דדכורא כדי להמתיק בחי' ה"ג שביסוד בחסדים ההם וכנ"ל בפ' ומשביע לכל חי כו' דאתבסמת נוק' כו', וז"ש ההפכי הצור אגם מים כי לאחר מיתוק הגבורות נהפכין לאגם מים לבחי' החסדים להחיות רוח שפלים למטה בבני"ע משא"כ בהיותה טרודה למיבלע לא פליט לעוצם החשוקה למעלה וכמ"ש ואל אישך תשוקתך כו' וד"ל, ויתפרש גם לפי אופן זה דברי רז"ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי דהיינו לא שתהי' בית קיבול בלבד אלא שעשאה כלי להמתיק הגבורות שבה בחסדים ותוכל להוליד כו' וד"ל, ואיך שיהי' הפי' דעיני כל כו' הרי יתפרש זה הפסוק בין בבחי' כלה עילאה שהוא בחי' בינה ה' ראשונה ובין בבחי' כלה תתאה ה"א תתאה, וכמארו"ל תרין נוקבין פריש שלמה, ועל שניהם נאמר נודע בשערים בעלה אלא דבבינה נק' החכמה בעלה ובבחי' מל' נק' ז"א בעלה וכן בפ' השערים בבינה נק' תרעין עילאין ובמל' נק' תרעין תתאין, ולכן הוכפל לומר שאו שערים ראשכים כו' וד"ל, וגם פ' להמתיק קאי על שניהם, אך בבחי' גבורות שבמל' צריך מיתוק יותר כי לפתח חטאת רובץ דמגבורות

דיסוד דנוק' תתאה מקבלים החיצונים והיינו מבחי' ה' דמים הטמאים שנופלים מפסולת הגבורות כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

ואתה נותן להם את אכלם בעתו כו'. הגה אתה הוא בחי' החכמה כמ"ש כי אתה אבינו כו' וכנודע, והוי"ו דועתה היינו בחי' המשכות אור הכתר בחכמה כו', וזה הפסוק היינו לפרש איך שאחר בחי' העלאת מ"ן דעיני כל כנ"ל נמשך אח"כ בקשתי שהוא בחי' המשכות המ"ד ממקור הראשון והוא, בחי' המשכות אור הכתר בחכמה הנק' ואת"ה ומשם נמשך למטה כו', ומ"ש את אכלם ולא אמר אכליהם לשון רבים אלא אכלם לשון יחיד לפי שמדבר במקור הראשון שמשם נמשך שרש המשכת המ"ד ונק' אכלם לשון יחיד כמ"ש מהאוכל יצא מאכל כו' ולכך נק' אכלם לפי שמשם יוצא כמה מיני המשכות למטה מטה כו', ומ"ש בעתו עת וי"ו, היינו בעתו דאכלם ואדסמך ל"י קאי' כי אכלם לשון יחיד מורה על שרש המשכות המאכל שנק' מ"ד כמ"ש אכלה ומחתה כו' וא"כ בעתו קאי על אכלם דסמך ל"י דהיינו שנותן אכלם זה בעתו דאוכל זה דוקא כי עת להאוכל לצאת ממנו מאכל והיינו כאשר יש למעלה עת רצון דוקא וכמ"ש ואני תפילתי לך ה' עת רצון כו' כי התפילה והיחוד והאכילה שרש א' להם כמ"ש אכלתי יערי כו' ומבואר באד"ר דעת רצון זה היינו בשעתא דגלי' מצחא רצון דל"י והוא בחי' מצחא דעתיקא דבי' גלי' רצון דל"י כו' וע"ש, והיינו בחי' התגלות רעוא דכל רעיון שמתגלה במצחא דעתיקא דוקא כמו במנחה דשבת כנודע וזהו ענין הציץ שהי' על מצח כה"ג דכתי' והי' על מצחו תמיד לרצון וכמ"ש במ"א באריכות ומשמע מזה דאין גלוי רעוא דכל רעיון תמיד כמו בציץ אלא בפרקים בלבד מתגלה ולפעמים אינו מתגלה וזהו שאמר בשעתא דגלי' מצחא כו', בשעתא דוקא לאותה השעה נק' עת רצון כלומר עת שבחי' רצון הפשוט הנק' רעוא דכל רעיון מתגלה כו' וכאשר יש גלוי עת רצון זה אז הוא ג"כ עת שיצא אוכל הנ"ל שממנו יצא מאכל והיינו פי' בעתו דוקא בעתו דאוכל והוא בשעת עת רצון הנ"ל שבו תלוי זמן כל היחודים בחבור מ"ן ומ"ד כמו בג' רגלים וכיוצא כנ"ל וד"ל, ומעתה פי' הפסוק כך עיני כ"ל תמיד אליך ישברו לבקש המשכת מ"ד להמתיק כנ"ל, אך ואת"ה אינו נותן להם את אכל"ם אלא בעתו דאכלם דוקא וד"ל.

פותח את ידיך ומשביע כו'. פי' פסוק זה קאי אדלעיל דעיני כל אליך ישברו כו' וצריך שיומשך בחי' כח חסד עליון לעשות במקבלים בחי' כלי בית קיבול כמ"ש מקדש ה' כוננו ידיך וכנ"ל באריכות ומאחר שכבר נתעורר למעלה בעת רצון ליתן להם את אכלם שהוא בחי' המ"ד כנ"ל, עתה אומר פותח את ידיך לעשות בחי' כלי בית קיבול בהרחבה במקבלים שיוכלו לקבל את אכלם הנמשך להם מלמעלה כו' וד"ל, ומ"ש לשון פתיחה ביד, הגה יש בזה ב' פרושים הא' כפשוטו כמו פתוח תפתח את ידך כו' כי ביד יש בחי' צמצום כמו לא תקפוץ את ידך כו', ויש בה בחי' ההתפשטות והוא הפתיחה וכאשר יפתח היד ממילא יתפשטו האצבעות והן הנק' גבורות שבחסד כנ"ל וכנודע בענין כוונת ברכת הכהנים בפשיטת האצבעות

למעלה וכך יש התפשטות זו למטה כדי לעשות למטה בית קיבול כנ"ל ד"ל, והפ"י הבי' הוא לשון פתיחה דידר'ין וא"ת יד"ך אלא יודי"ך והיינו כי הוי"ו יש בראשו יו"ד והוי"ו"ד הוא בחי' צמצום והעלם כנקודה אחת בלבד כנודע אך בחי' גלוי המשכתו למטה הוא הוי"ו שנמשך כמו קו ממנו למטה מטה וזהו מורה ירדת אור ההמשכה למטה מטה כו' והיינו פ"י פותח את יודי"ך להיות נמשכין למטה מטה במקבלים כדי לעשות בהן בחי' בית קיבול כנ"ל, וזהו באר חפרה שרים כו' במחוקק במשענותם פ"י במשענותם הוא הוי"ו שנק' מטה ומשענת שבו חוקקים השרים בחי' אר"א לעשות למטה בחי' בית קיבול וכמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע כו' ד"ל.

ומשביע לכל חי רצון, פ"י ח"י היינו בחי' יסוד והוא בחי' יוסף שנק' יוסף ח"י כמ"ש בלק"ת. והטעם שנק' חי להיותו בחי' משפיע מכל ח"י חוליות כו' וגם להיות שההשפעה כלולה בו בבחי' עצמיות גם שיצא אור השפע לידי גילוי וע"כ גק' חי כלומר חי בעצם מלבד בחי' גלוי התפשטות האור והחיות שנשפע ממנו למטה, והיינו עד"מ כמו שמטבע הטוב להטיב שמלבד גלוי ההטבה לזולתו הנה טוב הוא בעצם גם קודם שיטיב בגלוי, וזהו הטעם שבחי' יסוד גק' צדיק וטוב כמ"ש אמרו צדיק כי טוב כו' וכמ"כ למעלה כתי' טוב ה' לכל כו' והוא בחי' יוסף חי למעלה שהוא בחי' צדיק עליון יסוד דדכורא כו', והנה יש בחי' יסוד זה בכל עילה פרטית דהיינו בכל ספ"י וספ"י כמו בחי' יסוד שבכתר ובחי' יסוד שבחכמה ויסוד שבחסד וכיוצא והיינו בחי' האור המשפיע שמשפיע הארה מאותה המדה כו', וזהו דרך פרטי והנה דרך כלל בכל ה' פרצופי דא"א ואו"א וזו"נ יש ט"ו יסודות ג' יסודי' בכל פרצוף כו' נגד ג' מדריגות שיש בכאו"א חב"ד חג"ת כו' וזהו ענין ט"ו ווי"ן שבאו"י כי הוי"ו הוא בחי' יסוד ג"כ להיותו מורה בחי' אור ירדת ההמשכה מלמעלה למטה מטה כו' כנודע, וזהו ג"כ ט"ו פעמים דיינו שבהגדה כי מה שאומרי' כמה מעלות טובות בחי' טובות הללו היינו בחי' יסוד שנק' טוב העליון כמ"ש טוב ה' לכל כו' כנ"ל, וזהו כמה מעלות טובות למקום עלינו, פ"י למקו"ם הוא בחי' מקום העליון שהוא בחי' ו"ק דו"א ומעלות הטובות הוא בחי' יסוד וי"ו של כל ה' פרצופים שנכללי' ביסוד ז"א כו', וענין דיינו היינו קבלת אור משפע הטוב שהוא במלכות שנק' די דלי"ת יו"ד להיותה כנקודה תחת יסודא, וזהו פ"י הא לחמא עניא די אכלו כו' כמ"ש בפע"ח וד"ל. וזהו פ"י ומשביע לכל חי פ"י כל בחי' חי דהיינו כל בחי' ט"ו יסודות בכלל, וכל בחי' יסוד בפרט הוא משביע אותם מבחי' רצון העליון שאין טעם לרצון והוא בחי' מקור הראשון שמשם נמשך מקור המ"ד לחכמה כנ"ל, כי געוץ תחילתו בסופן דוקא כי בגמר השפע דוקא בבחי' יסוד או נגלה תחלת מקור השפע כידוע בענין יום הששי ויכלו כו', לפי שבגמר השפע דוקא נגלה עיקר תחילת העונג כו' וכמשארז"ל ע"פ ותאלצהו שבגמר ביאה כו' וד"ל, ומ"ש ומשביע לכל חי רצון אחר שאמר פותח את ידיך כו' היינו לפי שתחלה הכין לבחי' קיבול המלי' שיהי' לה בית קיבול לקבל אור שפע היסוד דדכורא ואח"כ ומשביע לכל חי כו', ועד"מ שיכין אדם חלל בית קיבול

בכלי כדי שיהי כלי למלאות מן החביות לתוכו ואח"כ ימלא וכו' ד"ל. ועוד יתפרש פ"י כל חי על בחי' יסוד דנוק' שנק' כ"ל ח"י לפי שמקבלת מיסוד דדכורא שנק' חי ולפ"ו אדסמך ל"י קאי פות"ח את כו' ואח"כ ומשביע לכל ח"י כו' למלאות כו' ד"ל.

צדיק ה' בכל דרכיו כו', פ"י דרכיו היינו עד"מ הדרכים שיוצאין בהן חוץ לעיר ע"פ השדה דייקא משא"כ בעיר עצמו אינו נק' דרך, וכך יובן הנמשל למעלה, דהנה למעלה דיבר בבחי' השפעת יסוד העליון במל' דאצי' שנק' עיר או בית כנודע, אבל בכאן בא לפרש עוד דמשם נמשך הארת צדיק עליון הנ"ל גם למטה מטה מאוד דהיינו גם בבי"ע שנק' שדה כמו השדה שהוא חוץ לעיר כו', וכמ"ש בזהר ע"פ ואם בשדה מצאה כו', וזהו עיקר בחי' צדיק כי שם צדיק נופל ע"ש בחי' מעשה הצדקה דוקא והיינו כשעושה צדקה עם מאן דלית ל"י מגרמי כלום כו' והיינו להחיות רוח שפלים בכל הנבראים יש מאין כו', וזהו שאמר צדיק ה' בכל דרכיו, פ"י גם בכל דרכי השדה חוץ לעיר כו', דהיינו גם בבי"ע נשפע הארת צדיק העליון וכמ"ש טוב ה' לכ"ל פ"י לכל מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כו' ועד"מ מטבע הטוב להטיב שמגיע אור טובו גם לשפלים בגבוהים כו' אך זהו דוקא שהשביע לכל חי רצון בעצמות היחוד תחלה דהיינו בבחי' יחוד דזו"ג שנק' צדיק וצדק כידוע, ואז נמשך הארה מהם גם בבי"ע למלאכים ונשמות ונק' צדיק ה' בכל דרכיו כו' ד"ל.

וחסיד בכל מעשיו, פ"י ההפרש בין צדיק לחסיד ע"ד הפשוט, הנה הצדיק עושה צדקה וחסד למי שראוי דוקא אבל לא למי שאינו ראוי, אבל החסיד עושה גם למי שאינו ראוי דהיינו שעושה לפנים מש"ה כו', וכך יובן למעלה משום דכתיב כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם כו', הרי נשמות הצדיקים שהן נשמות הת"ח ידועים בדרכי ה' ועליהם שייך לומר צדיק ה' בכל דרכיו כו'. אבל בנשמות ע"ה ופחותי הערך שאינם הולכים בדרכי ה' אין הארת צדיק העליון מגיע אליהם כלל, אבל בבחי' חסיד הנה גם לנשמות ע"ה ופחותי הערך יגיע אור טוב העליון וזהו פ"י וחסיד בכל מעשיו גם בבחי' נשמות דעשי' בחי' עקביים כו', וכידוע דגם בימות המשיח יהי' הפרש בין נשמות ת"ח לנשמות ע"ה כו' ד"ל.

נלדיה ויראו את, כסא מרום כו' גדולה תשובה שמגעת עד כסה"כ, כבוד עילאי למעלה יש ותכלת יש ובטל לכן דומה דדומה, אצילי בני' לגבי משה כמאציל לגבי נאצל שהרי נאמר ואצלתי מן הרוח.
 כנסי' נק' רגל עמי'ש בענין מהלכים ע"י ג' רגלים בנהר יעברו ברגל.

מבמ"א בפ"י לי ראש שבהם מתלבש החי' תחלה וזהו מ"ש שמן הרגל משתלשל החיות ע' בד"ה מה יפו פעמי"ך הירידה צורך עלייה כמו שיש ברגל שמגביה הראש מהלכ"י דוקא ע"י רגל)

בעז"ה שבת פ' משפטים

ויראו את אלוקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכו'. הנה יש להבין במ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם והלא אין לו גוף ואין דמות הגוף כו'. אך הנה כתיב אני הוי' לא שניתי כו' פי' שאין שינוי לפני כלל בין קודם ההשתלשלות לאחר ההשתלשלות וכמו שאומרי' אתה הוא קודם שנברא כו' והטעם ידוע לפי שאין מקור כל התהוות העולמות נמשך מבחי' עצמיות אלקות רק מבחי' מלכותו ית' כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע דהיינו רק מבחי' אותיות שמו בלבד דהיינו מה ששמו נקרא עליהם בשם מלך כמו שם המלך על אנשי מדינתו וכידוע וא"כ אין בהארה זו חיצונית שינוי בעצמותו כלל בין קודם ההשתלשלות לאה"כ כו'. והנה ידוע שתכלית הכוונה בהשתלשלות העולמות היה בשביל דירה בתחתונים כמארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו' והיינו לשכון שכינתו בישראל דווקא (נכמ"ש) ושכנתי בתוכם וארז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם כי ישראל עלה במחשבה קודם ההשתלשלות כו' וענין הדירה הזאת היינו דוקא לדור ולשכון בנשמות ישראל וכמ"ש מכון לשבתך כו' שיהי' כנ"י מכון לשבתו ית' וזהו עכשיו שאין השראה זו רק בנשמות ישראל ולא בגופים שלהם מפני שיש בהם עדיין מבחי' זוהמא של נחש הקדמוני והגם שארז"ל ישראל שעמדו בהר פסקה זוהמתן כו' והנה בחטא העגל ובשאר העונות חזרה בחי' הזוהמא בגופים שלהם אבל לא בנשמתם כי חלק הוי' ממש עמו כידוע אבל לעתיד שיודככו גם הגופים שלהם כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' אז כתיב ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גם בחי' בשר הגוף החומרי כי יודככו החומרי' ג"כ ויהי' בחי' גילוי אלקות גם בגופים אבל עכשיו אין בחי' גילוי אלקות רק בנשמות בלבד וד"ל. והנה בחי' גילוי אלקות בנשמות ישראל הנה הוא נמשך בבחי' ציור אדם וז"ש דמות כמראה אדם פי' עד"מ משכן הנשמה פרטיות באברי הגוף שמצטיירת בגוף ג"כ בציור אדם כמו דרך כלל משכן אור השכל במוח דוקא והמדות בלב כו' וחיצוניות המידות בידיים הנק' זרועות חסד דרועא ימינא כו' ודרך פרט הן הנה רמ"ח אברי' פרטים שמתחלקת הנשמה בהון כו' כמ"כ יובן למעלה בבחי' גילוי אלקות בני"י בכלל, הנה כתיב נודע בשערים בעלה בכל חד לפום מה דמשער בלבי' כמ"ש ותוכן לבית ה' כו' וכנ"י נק' ציור קומה שלימה כו', ויש גשמות שהן בחי' כלי לבחי' חכמה שבאלקות כמו המוחין שבראש והן ראש אלפי ישראל ויש נשמות בחי' כלי ואבר לבחי' המידות וזרועות כמו חסד דרועא ימינא כו' עד שיש נשמות שהן בחי' עקבי' כו' אך מ"מ בכללות כולן נאמ' נודע בשערים כו' ופי' נודע לשון חיבור התקשרות כדמיון חיבור התקשרות הנשמה באיברי הגוף וזהו פי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם פי' כמראה בכף הדמיון כי באמת אין לו גוף כו' אך שיורד ומתלבש בני"י בציור

אדם כנ"ל והיינו שארז"ל ע"פ ועשיתם אתם כאילו עשאוני פי' בבחי' אדם כר וד"ל. ומעתה יש להבין הפסוק ועל הכסא דמות כר ומהו בחי' הכסא, הנה עד"מ הכסא גשמיות האדם יושב עליה בכפיפה קומה ורגליו משופלי' לארץ למטה כו' כך למעלה הנה כתי' וישב ה' מלך לעולם כו' דמה שהוא בחי' מלך לעולם הנפרד יש מאין נק' ישיבה עד"מ היושב על הכסא שמשפיל א"ע וכסא ה' למעלה היינו ג"כ בחי' ירידת אור אלוקי לשכון בנבראי' (וזהו נודע בשערים כו' בשבתו עם זקני ארץ עמ"ש סד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם). וכמו עד"מ רגלי היושב על הכסא מושפלים למטה כך כתי' למעלה והארץ הדום רגלי כו' וכן כתי' ומקום רגלי אכבד כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ואמנם מ"ש כאן ועל הכסא דמות כמראה אדם הוא שמדבר בטרש נ"י כנ"ל וכמראה אדם שנעשה בנשמות ישראל כנ"ל הוא, בא ג"כ בבחי' ירידה והשפלה מבחי' עצמותו כבי'. והיינו ג"כ שנמשל ליושב על הכסא שרגליו מושפלים למטה כו' כי נשמות נק' בחי' בנים וכמ"ש בנים אתם כו' והרי ברא כרעי דאבוה הוא פי' כנודע וז"ש והארץ הדום רגלי שהן כנ"י שנק' כרעי דאבוה כו' ועד"מ הרגל שאין לו בחירה עצמיות כלל רק בטילה אל הראש בלי טעם ודעת כלל אלא כשיעלה ברצונו לפשוט רגליו מיד תתפשט כו' כך כללות נ"י נקראו בחי' רגל בבחי' אהבה הטבעית המסותרת המשורשת בהן מצד שנחצבו נשמתם מלמעלה כי חלק הוי' עמו כו' ע"כ מתאחדים ומתבטלים מיד גם בהתבוננ' מועטת כמו שמע ישראל כו' הוי' אלוקינו פי' אלוקינו שלנו כי שרש הנשמה נחצבה מבחי' אלקות כי חלק אלוה ממעל היא כמו המדליק נר מנר וכמ"ש כי נר ה' נשמת אדם וכידוע ואזי מיד תתפעל באהבה טבעיות כמו כשלהבת העולה מאליה כו' וד"ל. וזהו פי' אלהי נשמה שנתתי בי טהורה היא אתה בראת יצרת נפחת כו', הרי הזכיר תחילה רק דבר א' בלבד שהיא טהורה ואח"כ מפרש ג' דברים בראת יצרת כו' שהן ג' מדרגות בי"ע כמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו כו' והענין הוא פי' טהורה לשון טהור יומא כתרגום בצהרים טיהרא והוא בחי' עוצם הבהירות של אור כמו ועצם השמים לטהור, והענין הוא למעלה הוא הנק' בזהרר בחי' טהירו עילאה דהיינו בחי' אין כמ"ש רז"ל דע מאין באת פי' מבחי' אין המוחלט נמשכה הנשמה האלוקי והוא מארז"ל ישראל עלה במחשבה כו' כי חלק אלוה ממש הוא, אך אח"כ ירדה למטה בסדר ההשתלשלות ונעשית בבחי' בריאה יש מאין כו' והיינו שאמר אח"כ אתה בראת יצרת כו' כפי סדר ההשתלשלות כו' וד"ל. והנה כמו ששרש הנשמות בבחי' אין שלפני ההשתלשלות מעוררת למעלה מבחי' כסא ה' המתלבש בבי"ע כנ"ל וכמו האבות שנקראו מרכבה דהיינו שהי' בחי' מרכבה לבחי' זרועות העליונים שבאדם העליון היושב על הכסא כו', וביאור הענין כי הנה בחי' אהבה (טבעית) שתחת הכסא שתחת רגלים כנ"ל מעוררת למעלה בחי' אהבה עליונה שבחסד עליון הנק' חסד דרועא ימינא דקוב"ה כו' שהוא למעלה מן הכסא כו' עד"מ היושב על הכסא שידיו למעלה בלתי מושפלין למטה כמו הרגלים כו' ועוד זאת אנו רואי שיש בידיה הארת המוחין יותר מברגלים כי ברגל אין שם הארת הדעת כלל כנ"ל כי התפשטות הרגל תבא בבחירה שבמח בלא טעם ודעת כלל אבל הנה בידיה אנו רואי להיפך שמתאחדי' מאד עם הארת השכל דוקא שהרי

אנו רואים כאשר ישמח אדם מיד יראה תנועה בידיו (נמילא ומאיליו) כמו שהוא מכה כף אל כף ולפי אופן גילוי המחשבה שבמוח כן יראֵה תנועות פרטיות בידיו גם באיזה שכל וסברא כנראה לעין לפי שבידי מתלבש יותר הארת השכל וכמו המחוג דמרמו בידיו שכל עומק וכיוצא כו' וד"ל. והגמשל מזה יובן למעלה בבחי' ידים העליוני' הנק' זרועות כמו חסד דרועא ימינא כו' שמתאחדת עם בחי' המוחין ביותר והוא בחי' אור חסד אלוקי שלמעלה מהתלבשות בבי"ע ע"י הכסא ולשם הי' האבות מרכבה כו' ולמטה היינו בחי' האהבה שע"י התבוננות (שמתאחדת) עם המוחין משא"כ אהבה טבעית הנ"ל שנק' רגל אבל מאהבה טבעית הנה יבא לבחי' אהבה שכליות כמו בהתבוננו' דסובב כו' שבמחשבה א' צופה ומביט כו' שיתפעל מיד באהבה כמו היד שנמשך אחר המוח דוקא וזהו ואהבת את הוי' אלקיך שאחר שמע ישראל בהתבוננו' דוקא ד"ל.

ב) והנה הענין ידוע דכל עיקר ירדת הנשמה בעוה"ז הוא לצורך עלי' דהיינו שתעלה לבחי' טהירו עילאה שלפני ההשתלשלות כמו שהיתה קודם יציאתה לגדר בריאה יש מאין וכמארו"ל דע מאין באת כנ"ל, והנה עיקר הדבר במה שתוכל לעלות הוא בחי' אותיות התורה שנק' סוסים וכמ"ש כי תרכב על סוסיך כו' ועד"מ הסוס שמגביה ומוליך ומוריד לרוכב כו' כך האותיות יש בהן בחי' הולכה והובאה בחי' הולכה היינו מה שמנשאות הנפש ומעלות אותה כמו אותיות התורה כשקורא במקרא ושונה במשנה שנשמתו תעלה באותיות הללו בחכמתו ית' המלוכש באותיות הללו וכן יש בהן בחי' הובאה דהיינו בחי' המשכה מלמעלה למטה מבחי' סוכ"ע לבחי' ממלא כ"ע מההעלם אל הגילוי וזהו פ"י אותיות מלשון הובאה כמו אתא ואייתא מתניתא בידיו וכן ואתא מרבבות קודש כו' ד"ל. והנה האותיות נקראו ג"כ בשם אבנים כמ"ש בס"י שתי אבנים בנות כו' לפי שהאותיות הן הנה בחי' דומם בלבד לגבי ערך השכל והמידות וכמו עד"מ האבנים הגשמי' המה נבנים לבנין בית לשבת בה אדם ולדור בה כך בחי' אותיות התורה הם נעשי' בחי' בית לשבת בה אדם העליון בחי' סוכ"ע ששוכן ומתלבש בהן כמו הקורא באותיות התורה הוא ממשיך בחי' גילוי א"ס באותיות הללו ונעשי' מכוון לשבתו ית' כמ"ש מכוון לשבתך כו' וזהו לשון מקרא ולשון קריאה שהוא ענין ההמשכה מן ההעלם לגילוי כאדם שקורא לחבירו בא הנה כך ע"י בחי' אותיות התורה קורא להקב"ה להיות בגילוי למטה וכמארו"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו' פ"י כי אורייתא מחכמ' עילאה נפקת דהיינו בחי' חכמתו ית' שנק' חכים ולא בחכמ' ידיעה והוא בבחי' סוכ"ע כי הוא המדע וכו' וע"י קריאה אותיות התורה הקב"ה שהוא בחי' סוכ"ע קורא ושונה ג"כ אותיות בבחי' אותיות הללו דהיינו שנמשך לבא מבחי' ההעלם לגילוי כנ"ל ומה שאמר כנגד לשון מנגד היינו לפי שגילוי זה נמשך בנשמות הנבראי' בבחי' גבול ואין להם ערוך כלל עם בחי' אלקות שהוא בלתי בע"ג וע"כ אמר כנגדו כי דבר ה' זו הלכה ודברי אשר שמתי כו' והקב"ה קורא דברים האלה כנגד האדם הקורא מלמעלה למטה כו', והנה מאחר שהאותיות נקראו בשם אבנים כמ"ש בס"י מעתה יובן הפסוק הבה

גלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלבנה לאבן כו', דהנה יש באבן ב' מדריגות הא' האבן כמו שהוא בריאה בידי שמים והב' האבן הנעשה בידי אדם והוא הלבנה שנעשה מן העפר הדומם וידוע שגם מן הלבנים יבנו בנין בית כמו מן האבנים כי גם הלבנים קשים וחזקי' כאבנים אך שצריך תחילה הכנה איך עשותם קשים וחזקי' והיינו ע"י שישרפו אותן בכבשן האש כנודע וכמ"ש הבה גלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ואז ותהי להם הלבנה לאבן ממש והוא האבן הנעשה בידי אדם ולא מצד התולדה והבריאה בידי שמים כו', והנמשל מב' אבנים הללו יובן ג"כ בבחי' אותיות שנמשלו לאבנים שיש אותיות שהן נמשכות מלמעלה למטה מבחי' העלם לגילוי בסדר השתלשלות דאבי"ע והן אותיות התורה כמו וידבר הוי' אל משה כו' שנק' דבר ה' והן הנק' אותיות לשון הקודש מבחי' קדש העליון וה"ז כדוגמת האבנים שהן בריאה בידי שמים כנ"ל והיינו פי' אבן א' ב"ן ויש בחי' אותיות שאינן נמשכים מלמעלה בסדר השתלשלות אלא הן נעשין למטה בידי אדם כדוגמת הלבנים שנעשים כאבנים בידי אדם כנ"ל והיינו צירופי אותיות של ע' לשון מע' אוה"ע וכן שאר אותיות של דברים בטלים זולת אותיות לה"ק שבתורה כי כל עם ועם מדבר כלשונו, והנה כתי' כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם דהיינו שישראל מפוררים בע' אומות וכל עם ועם מדבר כלשונו וישראל הדרים ביניהם שעוסקים בכל צרכי מו"מ מדברים כלשון עם ועם שהם דרים בתוכם הרי אח"כ כשמתפללין במס"נ בכוונה ולומדים תורה לשמה מיגיעת העסק במו"מ אוי מעלים כל הצירופי אותיות שדיברו בהם לבחי' טהירו עילאה שלפני ההשתלשלות כנ"ל וזהו הנק' בחי' חולין שנעשו על טה"ק פי' כי גם שצירופי אותיות דע' לשון הן חולין גמורין אבל נעשים הם על טה"ק העליון לפי שמתעלים למעלה להיות גם הם בחי' אותיות כמו אותיות לה"ק שבתושב"כ וכיוצא והרי זה כמו דוגמת הלבנים דגם שהן עפר פשוט מ"מ נעשו כאבנים בידי אדם כנ"ל וד"ל. ואמנם הנה א"א שיתאפכו צירופי אותיות הזרים מע' לשון להיות נק' אבני קודש העליון כ"א באופן שישנה מהותם הראשון וכמו משל הלבנים שצריך שישרפו אותן בכבשן תחילה כידוע וע"י השריפה יתאפכו לאבנים כו' וכמ"ש ונשרפה לשרפה כו' והענין בעבודת ה' ע"י שיתפללו בכוונה בהתלהבות אוי"ר באמרו ואהבת בכל לבבך כו' עי"ז נשרפים ונכללים אותי' הזרים מכל עסק המו"מ שעוסק וגם כל החיות והשפע שנעשה מהן כמו מאכל ולבוש כו' הכל עולים ונכללין באחדות בעבודת ה' כשמוסר נפשו באחד בהתלהבות כו' ואין זה כ"א כשעוסק במו"מ הוא בע"כ ושלא ברצונו האמתי אלא. להחיות נפשו ונפשות ביתו מצד ההכרח וכענין בע"כ אתה חי אבל עיקר רצונו לדבקה בו ית' וזהו ע"ד שארז"ל שיהי' תורתך קבע ומלאכתך עראי כו' אזי נהפכו כל צירופי האותיות ג"כ ונק' אותיות הקודש וזהו שאמר הבה גלבנה לבנים ונשרפה לשרפה דווקא ואז תהי' להם הלבנה לאבן א' ב"ן כאותיות התורה וד"ל. וזהו ג"כ מ"ש ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר כו' דהנה פי' תחת רגליו היינו מה שהארה האלוקית יורדת למטה מטה וכמ"ש ומלכותו בכל משלה עד הע' שרים למטה כו' והיינו הארץ הדום רגלי ותחת רגליו, והנה מבחי' בירווי נוגה דע' שרים שמתאפכים צירופי אותיות

שלהם עד שכנ"ל גק' מעשה לבנת הספיר פי' שהאותיות המתבררי ומתהפכי
 מחשוכא לנהורא כנ"ל מאירים וספירים ביותר וגק' לבנת הספיר וכמ"ש מקום
 ספיר אבניה, לא ידע אנוש ערכה כו' והגם שהאותיות הללו נעשי' בידי אדם ולא
 בידי שמים כנ"ל מ"מ יש בהן מעלה ומדריגה יהירה עד שנק' ספיר לפי שנעוץ
 תחילתן בסופן דוקא ועד"מ שאנו רואי' שיש כח ההילוך ברגל להוליך את האדם
 מה שאין זה היכולת בראש כו' וד"ל. אך לכאורה יש להבין איך שיתעלו צירופי
 אותיות זרים כאותיות ע' לשון, הענין הוא יובן כי מבשרי אחזה כו' שהרי אנו
 רואי' בדיבור האדם שה' מוצאות הפה הוא מקור הדיבור האחע"ה מהגרונ כו'
 כי הקול קול פשוט ומתחלק בה' מוצאות כנודע והרי אנו רואי' שהאות האלף היוצא
 במבטא במוצא הגרון אין בו הפרש מלשון ללשון שאותו אות האלף היוצא בלה"ק
 הוא עצמו האות האלף היוצא בלשון אחר מע' לשון כמו לשון לע"ז כיוצא לפי
 שה' מוצאות הפה אינן אלא בחי' מקור להתחלקות האותיות בלבד כמו אתה"ע
 מהגרונ כו' וא"כ ה' מוצאות הפה הוא שרש ההתחלקות לכל לשון ולשון בהשוואה
 א' לכולם כו' וא"כ גם ע' לשון למעלה יש להן שרש בבחי' מקור דיבור העליזן
 שהוא בחי' מל' המברר בירורי נוגה ולזה הטעם יוכל להיות בירור צירופי אותיות
 להתהפך ללה"ק ממש וד"ל. וזהו תחת רגליו כמעשה לבנת הספיר שהוא בחי'
 בירור מע' לשון כנ"ל וכעצם השמים לטוהר בחי' אותיות דלה"ק שהן גק' עצם
 השמים שנמשכו מבחי' טהירו עילאה כו' וד"ל. וזהו ויראו את אלוקי ישראל דהנה
 כתיב ונגש משה לבדו והם לא יגשו כו' כי שרש בחי' משה הי' למעלה מבחי' כסא
 ה' המתלבש בבי"ע כנ"ל כי התורה ירדה מן השמים היינו שהושפלה וירדה למטה
 מלמעלה מאצי' לבריאה דרך בחי' כסא ה' הנ"ל אבל משה שרשו בבחי' האצי'
 ממש וע"כ ע"י נתנה התורה למטה כי הוא למעלה מתורה דבריאה וז"ש ותורה
 צוה לנו משה מורשה שהתורה דבריאה נמשכת ממשה וכמ"ש בו כי מן המים
 משיתהו מבחי' מים העליונים כו' והיינו שאמר ונגש משה לבדו אל הוי' שהוא בחי'
 סובב כו' אבל הזקנים שרש נשמתם מעולם הבריאה ששם הארת האצי' בהתלבשות
 ולכך נאמ' בהם והם לא יגשו כו' והם ראו את התורה כמו שהוא בהתלבשות
 בבריאה בלבד וזהו ויראו את אלוקי ישראל פי' שראו והשיגו רק בבחי' שם אלוקי'
 שהוא בחי' ההסתר וההתלבשות דאצי' בבריאה ושם אותיות התורה באין בסדר
 השתלשלות מטה מטה, ומבואר למעלה שיש בהן ב' מדריגות הא' אותיות התורה
 כמו שהן בעצם מצד שרש מחצבם מלמעלה וגק' אבנים כו' והיינו כמ"ש כעצם
 השמים לטוהר בבחי' טהירו עילאה והב' בחי' אותיות דע' שרים שמתבררי
 ונכללים באותיות התורה וגק' לבנת הספיר כמ"ש מקום ספיר אבניה כו' וכנ"ל
 וזהו ותחת רגליו כשבא להאיר למטה בבי"ע כמעשה לבנת כו' וב' אלה הן נכללים
 ועולים בבחי' טהירו עילאה דהיינו בבחי' האצי' וז"ש לטוהר קאי על שניהם על
 לבנת הספיר ועל עצם השמים וד"ל, וזהו אל אצילי בני' לא שלח ידו, פי' ידו
 היינו בחי' הזרועות חג"ת שהן למעלה סמוכין ומחוברין אל הראש והן למעלה
 מהכסא שיושב עליו ולפי ששרש הזקנים לא הגיעו רק בבחי' הכסא המתלבש
 בבריאה כמ"ש וישב ה' מלך לעולם כו' ע"כ ממילא לא זכו לארות ולהשיג בבחי'

זרועות העליונים של אדם שעל הכסא כו', וזהו ואל אצילי בניי לא שלח ידו, להיותם מחוברים אל הראש כו' וד"ל והגם שנקראו הזקנים אצילי בניי משום שנאמ' ויאצל מן הרוח כו' עכ"ז יש הפרש בינם למשה שהרי אמר והם לא יגשו כו' לפי ששרשם רק בבחי' האצי' המתלבש בבריאה לבדו וד"ל.

נלה"ק ע' שליה ומדרש שהעולם נברא בלה"ק וראי' מאיש אשה, ע' לשון הקולות דבמ"ת במ"ד שמות פ' ה' נחלק הקול לע' לשון גבי יוסף יהוסף שיכיר ע' לשון וע' ד"ה מה יפו פעמיך, תרגום אחוריים בלה"ק, מקדים לבנה לעצם השמים י"ל עליי' אותיות דבין למעלה משמים מ"ה כענן כי גדול מעל שמים חסדך וא"כ ע"ס דידים לה"ק ותחת רגליו בריר ב"ן ועמי"ש ויפוו זרועי ידיו והנה לבנה גי' פ"ז אבן וראיהם על האבנים חולין שנעשו עטה"ק עי"ז ממשיכים מקדה"ק בשבת הנק' קדוש בד"ה זכור את יום זאב טרף

ג) ויחזו את האלוקי ויאכלו וישתו, הגה במשה כתיב וישב משה בהר מ' יום לחם לא אכל ומים לא שתה כו' וכן אמר משה בעצמו לחם לא אכלתי כו', ובכאן אמר ויאכל וישתו ויש להבין דאם שייך בחי' אכילה ושתי' למעלה למה לא אכל ואם מושלל שם מבחי' אכילה מהו הרבותא שלא אכל כו' וגם בכאן שאמר שאכלו ושתו יש להפליא איך אכלו בראותם את האלוקי' ואם באפשר שיאכל אדם לפני אלוקי' למה לא אכל משה כו'. אך הענין הוא משום דהתורה נק' לחם וכמ"ש לנו לחמו בלחמי כו' וכמ"ש בווהר חטה כ"ב אתווין דאורייתא כו' והיינו כשהתורה באה בהתלבשות באותיות כמו מאצי' לבריאה כנ"ל וע"כ משה ששרשו בבחי' האצי' ממש אמר לחם לא אכלתי דקדק לומר לחם דווקא כמו שהתורה באה בבחי' מוזן גשמי כלחם דהיינו בבחי' אותיות כו' אבל הזקנים ששרשם בבריאה ששם התורה מתלבשת באותיות ונק' לחם ע"כ אמר בהון ויאכלו וישתו כו' לפי שלא השיגו רק בשם אלוקי' כנ"ל, ומעתה מתורץ הקושי הנ"ל דבחי' אכילה ושתי' יש בכל עולם לפי ערכו כמ"ש אכלו רעי' כו' דהיינו באצי' כידוע וכן כתיב באתי לגני כו' אכלתי יערי עם דבשי כו' ומ"ש משה לחם לא אכלתי, היינו לפי שהיתה אכילתו שם לא בבחי' לחם גשמי דהיינו בחי' אותיות אלא בענין מעלה ומדריגה יותר גבוה כמו ענין אכלו רעי' כו' אבל הזקנים שלא ראו רק שם אלוקי' המלוכבש בבי"ע כתיב בהם אכילת לחם כנ"ל וד"ל. ומה שאמר ויאכלו וישתו הגה התורה נק' לחם ומים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים כו' וכמ"כ בתפלה יש בחי' אכילה ושתיי' כמ"ש באתי לגני כו' אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי הרי הזכיר אכילה ושתיי' כו'. והנה יש להבין תחלה במשל האכילה ושתיי' הגשמי' דהנה הענין אכילה ידוע שהוא כדי לחבר ולקשר הארת התפשטות הנפש בגוף בכל אברי' להחיותם והיינו דווקא כאשר המאכל יהפך לדם ומן הדם יעלה המובחר למוח ולב כו' או יתפשט אח"כ הארת החיות מהנפש באברי' ויחוקם בתוס' כח ועזו כו', וענין השתיי' הוא כדי לרכך המאכל ויוכל להתפשט חיות ממנו בכל האברי' דהיינו אם לא הי' השתיי' הי' המאכל נשאר כמו שהוא. בלתי התפשטות ממנו להיות מתהווה ממנו דם להחיות

האבר' וכמארז"ל אכל ולא שתה אכילתו דם רצונם לומר בלתי התפשטות חיות ממנו הדם שהוא הנפש אלא כאילו אכל דם עצמו כי חלק המים שבדם הוא מוליד את הדם וממשיכו לכל האבר' כנודע בספרי הרפואה והוא עיקר החיות אבל דם עצמו אינו חיות כלל וע"י השתיי' ממשיד לדם להיות חיות לכל האבר' והיינו ע"י ריכוך שמרכך המאכל אזי כאשר נהפך לדם מעורב הוא בחלק המים ג"כ כו' ועפ"י יובן ענין השתייה שהוא הגורם להיות למאכל שם חיות בכל האברים גם בירידת החיות מן המוח שבראש מלמעלה למטה וגם מלמטה למעלה שיעלה המובחר מן הדם ללב ומוח כו' כי כל בחי' התפשטות החיות בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה הכל ע"י השתייה כו', והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה בבחי' לחמה של תורה כנ"ל שנק' אכילה היינו כמו המאכל שמחבר הנפש בגוף כך לחמה של תורה מחבר אור א"ס באבי"ע וז"ש אכלו ריעי' כו' ומה שהתורה הנק' מים היינו כדי להמשיך אותו האור והחיות שבה ע"י התורה בכל הע"ס דאבי"ע באורות וכלים מראש כל דרגין כו' וכמבוא' ממשל הגשמי של שתייה וזהו שתו כו' וד"ל. וכן בתפילה כתיב אכילה ושתייה כמ"ש אכלתי יערי שתיתי ייני כו' מטעם זה כי אכילה בלא שתייה אינו נמשך ממנו כלום כו' וד"ל ולמטה בעבודת ה' ג"כ יובן מזה שהתורה שלנו המתלבשת בענינים גשמיים נק' לחם לנפש האלוקי' ולכך נק' עוון כמ"ש ה' עוון לעמו יתן ואין עוון אלא תורה לפי שנותנת כח ועוז לנפש האלוקי' לעמוד במלחמה ונצוח לנגד נפש הבהמיות להיות אתכפיא ואתהפכא כו', והתפלה בכוונה נק' בחי' שתייה כי אותו הכח והעוז של התורה ע"י אהבה בתפלה שנק' מים כו' תמשך ותתפשט בנפש האלוקי' להיות חיות ממש משא"כ תורה בלא תפלה ה"ז כמו אכל ולא שתה שאכילתו דם כנ"ל וא"כ הלימוד של יום זה גורם שיוכל להתפלל למחר בכוונה כמו שחפץ אדם לשחות אחר שאכל דוקא וע"ז נאמ' נודע בשערים שבתפלה דוקא בשבתו עם זקני ארץ שהוא חכמה שבתורה כו' וד"ל. וזהו דרך כלל אבל דרך פרט יש בחי' אכילה ושתייה בתורה בפ"ע כשלומר באוי"ר כו' וכן יש בחי' אכילה ושתיי' בתפלה בפ"ע כמ"ש אכלתי יערי כו' וזהו ויחזו את האלוקי' בתורה ובתפלה ויאכל"ו וישת"ו כו' וד"ל.

— • —

ביאור

א) להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין שרש ענין ותחת רגליו כו' והנה יש להקדים הקדמה א' והוא מ"ש בע"ח דבחי' מל' דאצי' נעשה כתר לבי"ע ומל' דבריאה נעשה כתר ליצי' כו' וזהו מלמעלה למטה וא"כ מובן ממילא (שנמכ"כ) מלמטה למעלה בחי' בי"ע שנחלקין לג' מדריגות חב"ד חג"ת נה"י חב"ד בבריאה וחג"ת ביצי' כו' כולם אינן אלא בבחי' נה"י דו"א דאצי' וגם בחי' חב"ד דבריאה הנה בבחי' האצי' אינו אלא בחי' נה"י לפי שנה"י דו"א כולל כל בחי' הע"ס דמל' המתלבשי' בבי"ע, והענין הוא כי הנה בחי' נה"י הוא לבר מגופא כי

גופא הן בחי' הזרועות חו"ג כו', וביאור הענין הזה יובן עד"מ הנה הידי' שנק' זרועות נמשכין מן הלב והיינו למעלה מאור חסד דרועא ימינא כו', והנה המדה שבלב כמו החסד שרוצה אדם להשפיע לוולתו הנה ודאי ומסתמא יש להחסד הזה טעם ושכל הוא הנק' בחי' המוחין שבמדה דהיינו אותו הטעם והשכל למה יטיב חסדו ולפי אופן הטעם והשכל כך יתפשט אור החסד אם בקטנו' או בצמצו' או בהרחבה והתפשטות כו' וכידוע וזהו בחי' עצמיות המדה שמאיר בה מבחי' המוחין ולמעלה הוא הנק' קו הימין חכמה חסד פי' חכמה המתלבש בחסד ממש שיש בחסד זה הנשפע בחי' אור וחיות רב מן המוח כו' וע"כ גם הידי' שמתפשטי' מן הלב כמו יד הפושטת צדקה לעני הגם שהוא רק בחי' גילוי השפעת אותו האור שבלב מ"מ מגיע גם בכלי היד אותן הארת המוחין שבמדה שבלב וזהו שאנו רואי' שהיד מורה התנועה מיד לפי הארת המוח כמו שמיד שיחשוב במוח והתבונן לאהוב הרי יתפעל בלב ויראה אותה הארה תיכף בידי' כמו בעת שיתפעל בשמחה יספוק את כפיו כו' כנ"ל וכמ"כ נאמ' במלאכים בשתיים יעופף פי' יעופף באו"ר שנק' גדפין כידוע ופי' יעופף לשון ממילא ומאליו לפי שמיד שמתפעלים מהשגתן יעופפו בגדפין באו"ר כו' וכן יובן למטה דמיון הזה בהתפעלות או"ר באדם למטה שנק' אהבה שכליות שמיד שישכיל במוח מתפעל בלב ויראה התפעלות התנועה בידי' כו' וכמ"כ גם בחי' החסד המתפשט מן היד עדיין הארת המוחין בהם כו' וזהו שאמרנו באו"ר (זח"ב משפטים דקכ"ג) דרישא דמלכא בחו"ג אתתקנו פי' דווקא בחו"ג שנק' זרועות למעלה כי דווקא שם מאיר אור הארת המוחין חב"ד שבראש כנ"ל במשל והוא הנק' למעלה בחי' רישא דמלכא כידוע (נהגה עמ"ש במ"א בד"ה ראה אנכי נותן בענין הקב"ה נותן לו מלוא עומסו לעוה"ב ושם איך שהמשכת החכמה נמשך ע"י היד וזהו ראה אנכי נותן עכ"ה) והיינו פי' רישא דמלכא בחו"ג איתתקן פי' איתתקן בבחי' גילוי אורות בכלים שהרי בידי' מתגלה הכל בבחי' פעולה והמשכה ממש מאין ליש כמ"ש אף ידי יסדה ארץ וימינה טפחה כו' וכיוצא והיינו פי' המאמ' הנ"ל דחסד דרועא ימינא דקוב"ה כו' וד"ל אבל בחי' נצח והוד נקראו לבר מגופא כלומר מפני שנבדלי' יותר מן בחי' הארת המוחין שבראש נק' לבר מגופא וע"ד משל הרגלים שהן אינן נמשכין ומתענעין מיד שיעלה במוח כמו תנועות הידי' כי גם כמו הריקוד ברגלי' וכיוצא הנה אין זה הריקוד תנועה עצמיות מיד שיעלה במוח כמו תנועת היד לספוק כפיו כשמתפעל במוח מפני שמתאחדת עם המוח אלא שצריך לריקוד זה בחירה בפ"ע עד שייגביהם ביגיעת בשר כו' לפי שהרגלי' נפרדי' מן המוח יותר ולא ישלוט בהן המוח בתנועה עצמיו' אלא רק דרך שליטה וממשלה מרחוק בלבד והיינו להיוותם בחי' נצח והוד שנק' לבר מגופא וע"כ הגם שהרגלי' מראין ג"כ תנועת השמחה בריקוד הנה הוא בא היינו ע"י התבוננו' המחשבה והיגיעה איך לעשות הריקוד ולא יבא ממילא כסיפוק הידי' בשמחת כו', ויובן זה יותר בבחי' נה"י שבמידות שבלב שנק' ג"כ לבר מגופא דהנה מבראר למעלה שבחי' החסד שעפ"י שכל וטעם המלובש בו נק' זרועות וכמו אהבה הנוולדה מן השכל ונק' אהו"ר שכלים שנעשה ממילא כו', אבל הנה בחי' נצח הגם שהוא ענף החסד אבל אין בה הארת השכל והטעם כלל רק שהאהבה בבחי' טבעי' כמו

טבע אהבת האב לבן או טבע אהבת החסד והטוב כמו איש החסד בטבעו מתולדתו שאינה באה מצד השכל והטעם להטיב ולהתחסד כי אין לו טעם ושכל זה וא"כ יוצא אהבה וחסד זה חוץ מהארת המוחין אלא מ"מ נק' הנצח ענף החסד כי הגם שיבא בניצוח מצד הטבע ולא מצד השכל מ"מ חסד הוא אלא שאין בו טעם ושכל כו' וזהו הטעם שנק' נצח והוד בשם בדי ערבות כמ"ס בווהר לפי שאין בהם טעם ושכל וה"ו כמו בדי הערבות שאין בהם לא טעם וריח כר וכמ"ס במ"א ד"ל. ועפ"י כל הג"ל מובן ענין הג"ל בבחי' נה"י דו"א שגם שאינו אלא לבר מגופא בבחי' האצ"י מ"מ מהם נמשך בחי' מקור לבי"ע בני מדריגות חב"ד כר משום דגם שבבחי' האצ"י אינו אלא הארה חיצונית מ"מ לגבי בחי' התהוות בני מאין ליש נחשבי' בחי' מקור למקור כי הרי מבחי' מל' דאצ"י נעשה כתר לבי"ע כנ"ל ובחי' מל' דאצילות מקבלת מוחין רק מבחי' נה"י דו"א כידוע ורק בשבת עולה המל' עד בחי' הג"ת דו"א כמ"ס ימין ושמאל תפרוצי כו' וכמו שאומ' ימינא ושמאלא ובינייהו כלה וכו' ד"ל, וזהו ויראו את אלוקי ישראל ותחת רגליו כר, דהנה מבואר בע"ח בבחי' א"ק שראשו למעלה מכל ההשתלשלות גם לפני היות בחי' מקור דמקור לאצ"י ורגליו מסתיימין בבי"ע כי גם שיש בחי' פרסא הנק' פרגוד המבדיל בין אצ"י לבריאה ושם מסתיימין כל הפרצופין בין ע"ס דעגולמי בין ע"ס דיושר כו' אבל בחי' א"ק זה לא נסתיים אורו שם כי בחי' רגליו דהיינו בחי' נה"י שבו מסתיימין בבי"ע ועקב דרגליו בסוף העשי' וכמ"ס ועמדו רגליו ביום ההוא כר וז"ש והארץ הדום רגלי כר, וביאור הענין זה הנה ידוע בפי א"ק שהוא בחי' מחשבה הקדומה כשעלה ברצונו הפשוט אנא אמלוד כו' שעדיין לא נעשה גם בחי' מקור למקור לאצ"י שהוא למעלה גם מבחי' כתר דאצ"י כי בחי' המחשבה הזאת הוא בבחי' עצמיר המאציל עדיין איך שיהי' כל ההשתלשלו' בסדרה ואופנה עד"מ האדם שנשאר בהחלט כבר במחשבתו בפ"ע איך שיבנה הבנין או לעשות המו"מ וכיצא שעדיין לא נגלה ממנו שום גילוי אור גם לא ברצון גילוי עדיין אלא הכל עדיין כלול בבחי' עצמתו כר ולמעלה הנה זהו הנק' בחי' המחשבה הקדומה כשעלה ברצונו הפשוט כל סדר השתלשלות עד סוף עולם העשיי' הוה שהי' הכל כלול בבחי' עצמיר המאציל עדיין במחשבה זו ולכך נק' מחשבה הקדומה כמו שקדמה להיות בבחי' עצמתו כר שנק' קדמון לכל הקדומי' כר, ולהיות כי גם סוף מעשה עלה במחשבה תחלה דהיינו גם מה שיהיה תולדת נשמות ומלאכי' מאין ליש בבחי' גבול (ולהיות כי גם סוף עלה במחשבה תחלה דהיינו גם מה שיהי' תולדות נשמות ומלאכי' מאין ליש בבחי' גבול) והן ג' עולמות בי"ע ויהי' בהם בחי' ביטול כר ע"כ זהו שבחי' נה"י דא"ק דווקא מסתיימין בבי"ע כי נעוץ תחילתן בסופן משא"כ שארי הפרצופי' זולתו וכמ"ס ביאור זה במ"א באריכות ד"ל.

ענמי"ש בענין רגלי א"ק באג"ה בד"ה איהו חיוהי גבי ואין זה אלא משום דרגלי א"ק מסתיימין בתחתית העשייה ותחת רגליו מאיר אור א"ס ביה הסוכי"ע

בלי הפסק רב ביניהם רק עיגולי א"ק לבדו עכ"ל ומשם יש להעיר להדרוש דכאן בענין ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר)

ב) והנה ידוע עיקר ההפרש בין בחי' אצי' לבריאה שבאצי' שם הארת אור א"ס מאיר גם בבחי' הכלים כמ"ש באצילות איהו וחייה וגרמוהי חד כר באורות וכלים להיות בחי' אצי' בחי' אלקות הוא ממש גם בבחי' הכלים המגבילים האור משא"כ בבריאה בבחי' הכלי דע"ס שם מוגבל האור ממש וזהו עיקר ההפרש בין בחי' משה ולע' הזקנים כמו נדב אביהו דבמשה כתיב ונגש משה לבדו אל הוי' שהוא בחי' אצי' שראה והשיג כר כמו שהאור מאיר בבחי' אצילו' ממש אבל עי' הזקנים לא ראו ולא השיגו רק בבחי' הארת האצי' המסתתר בבי"ע והיינו בבחי' גה"י דא"ק שמסתיימין בבי"ע כנ"ל והיינו מ"ש ויראו את כר ותחת רגליו פי' רגליו היינו בחי' גה"י דא"ק שיורדי' מן בחי' הכסא למטה בבי"ע וכמ"ש והארץ הודם רגלי וכו"ל כי הנה בחי' הכסא הוא בחי' הפרסא הנק' פגוד המבדיל בין האצי' לבריאה כנ"ל והיינו פי' כסא לשון כס ונרתק כמ"ש כי יד על כס יה כר ולשון כסיו זה היינו בחי' ההסתר וההעלם לאלף שהוא בחי' אדם שעל הכסא שנק' אלופו של עולם כר עד"מ שהכסא מסתרת לאדם היושב עליו כר ווי"ש ביחזקאל ועל הכסא דמות כמראה אדם והנה הגם שיחזקאל לא השיג רק בבריאה ויצ"י כי כל הגברי' זולת משה לא השיגו רק בבריאה ולא באצי' כמארו"ל כל הנביאי' נתנבאו בכ"ה שהוא בחי' מל' המסתרת בבי"ע כר. אך הנה לזה הוא אומר כמראה אדם פי' כמראה בכף הדמיון שבאמת למעלה אינו בבחי' אדם כמ"ש כי לא אדם הוא להנחם כר אך בבריאה נתגלוז בגילוי מראה בלבד בבחי' אדם וזהו כמראה אדם כר וביאור הדבר הנה אנו רואי' בציור אדם התחתון למטה שכל עיקר שם אדם אינה אלא בהיות כל כחות הנפש מצטיירת באברי' דוקא כמו כח השכל בכלי המוח כר וכן כל כוחי' פרטי' שבנפש כשמצטיירת באברי' פנימי' וחיצוני' אזי דווקא נק' בשם אדם כמו מי שם פה לאדם משמע דזה שנק' אדם היינו כשיש לו כלי הפה לדבר משא"כ בלתי כלי הפה הגשמי הגם שהנפש יש בה כח הדיבור ונק' רוח ממלא עכ"ו לא נק' אדם וכיוצא בזה כל הכוחי' ראי' ושמיעה וריח שהן אוון חוטם ועין כר' דהיינו כשהם בכלי גשמי' נק' אדם. וכך יובן למשכיל למעלה שמצד בחי' האורות דע"ס דאצי' לא נק' ו"א עדיין בבחי' אדם כי עיקר בחי' אדם היינו כשמחלקי' האור בכלים דווקא כנ"ל במשל חיתוך איברי' האדם למטה וגם למעלה הנה זהו שנאמ' יקו המים שיתחלקו האור העליונים בבחי' קוין האור בכלים דוקא כמו חסד דרועא ימינא דרועא דוקא, וכן מוחא לחכמה וקרקפתא לכתר כר וכיוצא אך מצד בחי' האורו' עצמן הנה הם מיוחדי' בעצמי' המאצל דשם אמרו דלאו דאית לי' מכל אינון מידות כלל כר, והנה בחי' התחלקות הזאת אורות בכלים גם באצי' עדיין לא נק' אדם בבחי' כלים המגבילין האור ממש כי הרי באצי' אמרו דאיהו וחייה וגרמוהי חד כר' אלא דוקא כשמאיר האור מאצי' לבריאה דהיינו בכלים דבריאה ששם מוגבל האור האלוקי בכלי' המגבילי' ממש אזי נק' שם כמראה אדם פי' עד"מ כמו אדם למטה שכוחי' נפשו מוגבלי' ממש באברי' הגוף כמו כח הראי'

בעין שמתמצמת שם מאוד כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שהשיג יחזקאל כמראה אדם בכריאה דוקא ולכך אמר כמראה אדם ולא אדם כי בבחי' האצ"י גם ז"א עדיין לא נק' אדם מצד בחי' האורות מטעם שמיוחדין בעצמיהו המאציל כנ"ל וד"ל ולזה הנה יובן גם בבחי' אדם היותר עליון הכללי שהוא הנק' בחי' אדם ג"כ אלא שדרך פרט נק' אדם בכריאה א"ק וע"י וא"א נק' אדם דיצ"י וז"א נק' אדם דעשי' כנודע אב"ל דרך כללי שיכלל הכל בא"ק אינו נק' אדם רק בבחי' א"ק והוא אדם דבי"ע כמ"ש ולכבודו בראתיו יצרתי כו' וקאי הכל על בחי' א"ק שבראתיו ויצרתי כו' וא"כ גם בבחי' א"ק זה מובן שאינו נק' אדם אלא כשבא האור בבחי' כלים המגבילה האור לגבי בחי' עצמיו' שלו והיינו כשירד ומאיר באבי"ע באורות וכלים דרך כללות וע"ד דמיון כמו שהיה אדה"ר ראשו בכריאה ורגליו בעשי' כמו שאמר בע"ח כך בחי' א"ק בכללות בחי' ראשו למעלה הרבה מבחי' האצ"י וגופו באצ"י שנק' יצירה וע"ז אמר יצרתי כו' ורגליו בבי"ע וז"ש עשיתיו כו' והיינו ענין הנ"ל דבחי' נה"י דא"ק דווקא יורדין למטה מן הכסא המבדיל בין אצ"י וכו' לבי"ע, וזהו ויראו את אלוקי ישראל פי' אלוקי ישראל יש ב' פירושי' ושניהם אמת הא' אלוקי בחי' עיקר המקור לישראל דלעילא והוא בחי' א"ק שמתלבש באצ"י בציור אדם דיצירה וכו' כנ"ל והפי' הב' אלוקי זה הוא בחי' צימצום וגבול כי שם אלוקי בכל מקום הוא בחי' המצמצם ומגביל האור בכלי כנודע בפי' שמש ומגן ה' אלקים שהו"י הוא בחי' ז"א שנק' שמש כנודע ונרתק השמש המסתיר בעדו הוא נק' אלוקי ולע"ל ארו"ל שהקב"ה מוציא חמה מנרתקה היינו בחי' שם אלוקי המסתיר על שם הו"י וממילא יתגלה למטה מטה שם הו"י וכמ"ש לעתיד דוקא ונגלה כבוד הו"י וראו כל בשר כו' וד"ל. וזהו ויראו את אלוקי ישראל, שם אלקי הוא בחי' הכסא המסתיר על שם הו"י כי הכסא בגי' ש' אלוקי' והוא ג"כ ענין ובחי' גילוי כשבא אורות בכלים המגבילין דווקא כנ"ל ושני הפירושי' * וד"ל, ולפי שלא השיגו (הזקנים) רק בהארת האצ"י המסתתר בכריאה כנ"ל דהיינו כמו שראה יחזקאל כמראה אדם בכריאה דוקא כנ"ל ע"כ אמר ויראו את אלוקי ישראל שהוא בחי' שם אלוקי המוסתר בכריאה כו' ותחת רגליו היינו תחת (בחי' נה"י) דא"ק שירדין מן בחי' הכסא הזאת המסתיר ויורדי' ומתלבשים בבי"ע מטעם הנ"ל וד"ל.

(ע' ביאור יביאו לבוש סוס אותיות דס"ג כרוב אותיות דמ"ה וע"ש דסוס גבוה יותר והיינו שמתמיד גלוי כבוד אל גימ' ס"ג שלמעלה היש כו' והנה לבנת הספיר בידור אותיות ב"ן ושרש ב"ן בס"ג לכן לבניה גבוה מעצם השמים כי רקיע דומה לכסה"כ דומה לבד)

ג) ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר כו', דהנה ידוע בע"ה בכמה דוכתי דבחי' מ"ה הוא המברר לבחי' ב"ן וידוע דבחי' מ"ה וב"ן יש בהן בחי' אורות וכלים ובחי' הכלים היינו בחי' האותיות כי בשם מ"ה

יש אותיות דשם מ"ה וכן בשם ב"ן יש בחי אורות וכלים והכלים הן בחי אותיות דשם ב"ן כר וביאור ענין בחי אותיות דשם מ"ה הנה ידוע דבחי מ"ה הוא בחי החכמה הנק' כח מה והוא בחי הביטול שבא מצד בחי החכמה דוקא כידוע, והנה בהכרח לומר שיש בחי כלי להכיל ולקבל בחי ביטול זה שבחכמה כי א"א לדבר מה להתקיים במציאותו בלתי איוה כלי ולבוש שיתלבש בו היינו בחי אותיות שבשכל שהן נק' בחי כלי שבו מלובש בחי ביטול זה בחי אותיות הללו הן המביאות בחי ביטול זה לידי גילוי מן ההעלם כר והיינו כמ"ש מכון לשבתך כו' פי שבחי אותיות הללו געשי מכון לבחי גילוי אור א"ס שבחכמה כמו עד"מ הבית הבנוי מאבנים כר, והנה בחי אותיות דשם מ"ה גק' בשם אבנים פי' אב"ן א' ב"ן אלף הוא מבחי מ"ה שהוא במילוי אלפין כנודע ובחי אותיות הנק' כלים שבשם מ"ה גק' אבן א' ב"ן בחי בן דמ"ה, וכמו עד"מ האבנים שהן בריאה בידי שמים כך בחי אותיות הללו יורדי' ונמשכר מלמעלה בבחי עצמיות כמו עצם האור כר והיינו ג"כ בחי אותיות שבבחי' המשכת מ"ד שבא ונמשך בבחי' חכמה דוקא שאמר בזהר דטפת אבא הנמשכת גק' יר"ד והוא נק' אבנא ג"כ וכמ"ש תשפכנה אבני קודש כר וכמ"ש בזהר ע"פ והבית בהבנותו אבן שלימה כר ד"ל, ובחי אותיות דשם ב"ן הנה הוא בחי גילוי ג"כ שנק' בחי כלי ג"כ אך הוא בחי כלי ומכון לבחי ב"ן דוקא וענין בחי' הב"ן היינו בחי הביטול היש בלבד ולא בחי ביטול העצמי בשם מ"ה כנ"ל וכמו משה שאמר ונחנו מה שהוא בחי מ"ה בעצם דהיינו להיותו מבחי' חכמה כנ"ל אבל בחי' ב"ן היינו רק בחי' ביטול הנעשה דהיינו מה (שבחי' היש) יבוטל ממציאורו ויתהפך להיות בבחי' אין כמו מחנה מיכאל שמתפעלים באהבה ונק' יש כי יש מי שיתפעל כר וכאשר יבואו לבחי' ביטול כמ"ש בעמדם תרפינה כנפיהם שהן בחי' הגדפין באוי"ר כו' הי"ז גק' בחי' ביטול היש בלבד ואינו בחי' ביטול עצמי כר' והיינו בחי' ב"ן שהוא בחי' מל' המלובש בנבראי עד שנעשה בבחי' ביטול בהעלא' מן וכמ"ש וצבא השמים משתחווים לו * וכענין מארז"ל למה צדיקים דומין בפני השכינה כנר בפני האבוקה שמפני גילוי שכינה מתבטלי' ממציאורם ונכללי' באור האלוקי בביטול התכללו' הנר בפני האבוקה וכן ענין המאמ' הושיט אצבעו קטנה ושרפה * כו' וכיוצא בזה וד"ל. והנה גם לזה הביטול הנמשך בבחי' היש כנ"ל צריך שיהי' אליו בחי' כלי שיהי' לו למכון והוא בחי' אותיות דשם ב"ן והיינו גופי הנשמות ומלכי' בג"ע שנכללים בבחי' ביטול זה ומתהפכי' מיש לאין כר' נק' אותיות מפני שהן בחי' כלי ומכון לבחי' התגלות זאת וגם הן נק' אותיות שעל ידן ובעבורם נמשך גילוי אלוקי זה מן ההעלם כר' ד"ל. וגם הנה בבחי' העלאות מ"ן הנה בחי' אותיות הללו דשם ב"ן היינו בחי' המלאכים ונשמות שמהם נעשה גוף המין' וכדמיון המאכלים שמהם נעשה מ"ן כו' או הולד שעל ידו תעלה מ"ן כר' ונמצא מובן שבחי' אותיות דשם מ"ה הן בחי' המשכה עצמיות

 17 : בכת"י ב' : כו'.

ושרפה : בכת"י ב' : הקטנה ביניהם ושרפן.

משא"כ בחי' אותיות דשם ב"ן שהוא נעשה דהיינו ע"י אדם שהוא שם מ"ה המברר ב"ן דשם מ"ה גקי אדם כידוע וזהו כללות ענין ההפרש בין בחי' מ"ד לבחי' מ"ן כ"ו וד"ל. ובכל זה מובן ההפרש בין הלבנים לאבנים שהלבנים נעשים בידי אדם ששורפן בכבשן ונעשים קשים כאבן ומוכשרים לבנין כאבנים כ"ו היינו בחי' אותיות דשם ב"ן וז"ש ותהי להם הלבנה לאבן כי מע' לשון ביררו שפה אחת דברים אחדים לפי שנתהפכו ע"י שריפה בידי אדם שהוא שם מ"ה כ"ו וכמו שאמרו הבה נבנה ונלבנה לבנים שהן ע' לשון ונשרפה לשרפה כ"ו כי דור הפלגה היינו שנתפלגו לע' לשון אח"כ ותחלה הי' כולן רק שפה א' כ"ו ד"ל. אבל בחי' אותיות דשם מ"ה היינו בחי' אבנים שנעשה בידי שמים והיינו פי' אבן א' ב"ן כנ"ל ואמנם לאחר בירור המ"ן ונכלל במ"ד אמר ותהי להם הלבנה לאבן ממש כ"ו ד"ל. והנה להבין זה בתוס' ביאור הנה יש להקדי' מארז"ל אני חומה זו תורה כ"ו ולכאורה אין מאמר זה מובן דמה שייכות יש לתורה להיות נקראת בשם חומה דווקא, אך הענין הוא דכתי' כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם כ"ו וארז"ל לא גלו ישראל לבין אוה"ע אלא להוסיף עליהם גרים כ"ו וזהו מאמר פלאי שהרי לא נמצא גרים א' מק' אלף והכתוב אומ' וזרעתם לי בארץ וכלום אדם זורע קב כ"ו, אך הענין הוא כי זהו בחי' העלאת הניצוצות שנפלו מעולם התווה בבי"ע וכמ"ש וימלוך וימות וכאשר גלו ישראל לבין אוה"ע והם שוכנים תחת הע' שרים הנה הם מבררים אותם הניצוצות ומעלין אותן לשרשם כי הרי המה מוליד' שם נפשות בנים ובני בנים והנפש הבאה בגוף מתלבשת בחומר גופני שנמשך מע' שרים ואח"כ עוסקי' בתורה ובמצות ומבררים ומעלין לחומר הגופני הזה עם כל הענינים הגשמי' כמו דנוגה השייכות אליו כמו מזון ומלבוש ומ"מ וכיוצא, ודרך כלל הנה עיקר העלאה הוא עליות הלשון של אותו האומה כמו שגם בימי התנאי' והאמוראי' דיברו בלשון ערבי ובלשון ארמי וגם כשהי' לומדי' תורה שבע"פ הוצרכו לדבר באותו הלשון שרגילים לדבר בהיותו תחת האומה שהיתה שולטת עליהם בזמנה"ג כמו לשון ארמית שמשתמשין בו לצרכי מו"מ וכל עסקיהם וכמו עכשיו שמדברי' בלשון אשכנז וגם בלימוד תורה שבע"פ הדיבור להסביר כל דבר הוא בל"א כמו שהי' בימי חכמי הגמ' בלשון ארמית כמו שאומ' בתלמוד הכי השתא אי אמרת בשלמא כ"ו וכיוצא בזה ועכשיו צריך אדם לומר ולפרש הכי השתא בל"א כ"ו והכל א' שבי' הלשונות ל"א ולשון ארמית הם מע' לשון ולא לה"ק וא"כ במה שמדברים בתורה שבע"פ או בתושב"כ בע' לשון היינו בחי' העלאה בע' שרים כי הרי נתהפכו האותיות והלשון שלהם להיות מהן צירופי אותיות בתורה שבכתב ושבע"פ וכמו תרגום דתושב"כ ולשון לע"ז כ"ו, וה"ז כמו שבדור הפלגה שאמרו הבה נלבנה לבנים כ"ו שהוא בחי' היפוך הע' לשון ללה"ק כך הוא ענין העלאת הע' שרים מהיפוך לשון האומה שהוא כשמדברי' בו בתושב"כ ושבע"פ כ"ו אלא שצריך תחלה לשורפן כמו שישרפו הלבנים בכבשן עד"מ והיינו ע"י בחי' מס"ג בתפלה באמרו בכל לבבך כ"ו ואז יאירו צירופי אותיות הלשון שהוא כשידבר בו בתורה לחיות מהם תורה שלימה משא"כ בלא דו"ר דלא פרחת לעילא צירופי אותיות ההם ואינם מאירים כלל וכלל ונשארו תחת אותו השר למטה כ"ו וכמ"ש ונשרפה לשרפה

כר דוקא ואז תהי' להם הלבנה לאבן כו' ד"ל. וזהו שרמזו רז"ל לא גלו ישראל לבין אוה"ע אלא להוסיף עליהם גרים דהיינו בחי' אורות וניצוצות דתוהו שנפלו בע' שרים בע' לשון וישראל שדרים תחתם מבררים ומעלין אותן ע"י עסק התורה והמצות כנ"ל כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם כו' וכתב' וזרעתם לי בארץ כו' וכלום אדם זורע קב כו' כי הרי נתוספו ניצוצות עד אין שיעור כו' דר"ל. וזהו ג"כ מ"ש אני חומה זו תורה פי' שיש ב' מיני אותיות בתורה הא' בחי' אותיות הנק' אבנים שהן אותיות דתושב"כ שנמסרו למשה בסיני בדיקדוק לה"ק ובחסירות ויתירות כו' והב' בחי' אותיות דתורה שבע"פ שבאה לפרש לתושב"כ ובאיוה לשון שיתפרש הכל הוא מע' לשון וכמו תרגום התורה ולשון הגמ' וכיוצא וכנ"ל וזהו הנק' חומה דוקא כמו עד"מ חומה שהיא עשויה מלבנים דוקא והלבנים נעשי' בידי אדם בשריפת הכבשן כנ"ל כך בחי' אותיות דתושבע"פ נמשל ללבנים של חומה אמנם גם הם מוכשרים לבנין כאבנים ממש אחר תיקון שלהם כנ"ל דר"ל.

ד) וזהו ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר, פי' לבנת הספיר הן בחי' אותיות דתושבע"פ שמע' לשון הנ"ל שנק' לבנת הספיר שנמשלו ללבנים שנשרפו בכבשן כנ"ל והוא בחי' היפוך ובירור דנוגה כנ"ל והוא בחי' אותיות דשם ב"ן כנ"ל שנעשה בידי אדם בחי' שם מ"ה כו' ולכך נק' ספיר כמ"ש מקום ספיר אבניה כו' פי' אבניה אותיות דתושבע"פ ממקום ספיר הוא והספיר היינו אבן שנודרך חומריתו כ"כ עד שמאיר ביותר כי לשון ספיר לשון מאיר הוא כנודע והיינו ע"י בחי' הביוריים דב"ן כו' אבל אין זה בידי שמים אלא בידי אדם ע"י בחי' מס"נ בתפלה מלמטה כנ"ל דאל"כ לא הי' מאירים כלל ומכ"ש כשיאירו כספיר כנ"ל אך בחי' עצם השמים היינו בחי' אותיות דשם מ"ה וכמו אותיות דתושב"כ שנמשכו מן השמים כמארז"ל תורה מן השמים נתנה כמ"ש מן השמים השמיעך כו' ולפי שהן בחי' המשכה עצמיות דהיינו כנ"ל שהן בחי' כלי לבחי' ביטול העצמי שבאצ"י כו' ע"כ נק' עצם השמים כלומר לא שאורו בא מצד ההתבררות אלא אורו עצמיות הוא והיינו אותיות דתושב"כ שהן בחי' אותיות דשם מ"ה כו' והיינו שהזכיר תיבת עצם באתיות דתושב"כ דוקא ולא בתושבע"פ כי הגם שנאמ' בה אני חומה זו תורה כנ"ל אבל אינן בבחי' עצם אלא באי' מצד בחי' הביוריים כנ"ל דר"ל. והנה כ"ן שראו הזקנים והשיגו בלבנת הספיר ובעצם השמים הכל לא ראו רק תחת רגליו בלבד והיינו תחת בחי' הפרסא המבדיל בין אצ"י לבריאה והיינו שראו והשיגו בבחי' מ"ה וב"ן שנק' לבנת הספיר ועצם השמים שתחת גה"י דא"ק שמתלבשים בבי"ע אבל בבחי' אצ"י עצמו לא השיגו כלום כי משה דווקא שנאמ' בו ונגש משה לבדו אל הוי' שהוא בחי' האצ"י כנ"ל הוא אשר ראה והשיג ב' בחי' הללו דמ"ה וב"ן כמו שהן בבחי' האצ"י ושם לא יתכן לומר בחי' לבנים כלל כמו בבריאה שהוא בחי' ביטול היש כנ"ל שהרי באצ"י הוא רק בבחי' ביטול עצמי כידוע בדרך כללות ההשתלשלות הנה אור אבא מקנן באצ"י ואימא בבריאה כו' והיינו יו"ד חכמה באצ"י וה"א בינה בבריאה כו' ונמצא שבאצ"י הוא רק בחי' חכמה כח מ"ה כו' והכל נק' שם עצם השמים כי שמים

הוא בחי ז"א שכולל חו"ג אש ומים ועצם השמים בחי אותיות דשם מ"ה שבז"א כו' ומ"ש רו"ל אני חומה זו תורה שבע"פ כנ"ל היינו בהיותה מתלבשת בכריאה דוקא ונק' תורה דכריאה והגם שבאצ"י יש ג"כ בחי אותיות דשם ב"ן כנודע אבל מ"מ אינם בבחי' ביטול היש או כדמיון הלבנים למטה כו' ועכ"פ לטעם זה אומר בזקנים דוקא להיות שרשם רק מלמטה מן הפרסא שהוא בהתלבשות אצ"י בכריאה שראו והשיגו שם כמעשה לבנת הספיר כו' ולא אמר זה גם על משה להיתר במדריגה עליונה מזו כנ"ל וד"ל. ופי' לטוהר היינו בחי' טהירו עילאה כנ"ל, והנה בסי' עמק המלך מזכיר לבחי' טהירו עילאה למעלה הרבה גם מבחי' א"ק כו' והיינו מה שאנו אומרי' טהורה היא על בחי' נשמת א"ק שנק' אדם דבי"ע שזהו אתה בראת ויצרת כו' אך עפ"י קבלת הרח"ו ז"ל הוא בחי' א"ק ומשמעות המאמ' הראשון בזוה"ק בריש הורמנא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה היינו כמ"ש בסי' עמק המלך כי הורמנא דמלכא הוא בחי' רצון הפשוט הנק' רעוא דכל רעוין הואו בחי' מחשבה הקדומה דא"ק ושם גליף גליפו בחי' חקיקה תוך חקיקה דהיינו רק בחי' הארה דהארה להמשיך מבחי' טהירו עילאה כו' א"כ בחי' טהירו עילאה למעלה מבחי' א"ק וד"ל. ועכ"פ בכאן שאמר וכעצם השמים לטוהר הכוונה על בחי' ז"א דאצ"י שנק' עצם השמים שמקבל שרשו הראשון מבחי' טהירו עילאה כו' וכל הבריורים מחיבור מ"ד ומי'ן משם מ"ה וב"ן כנ"ל הכל עולה לבחי' טהירו עילאה כנ"ל כי נעוץ תחילתן בסופן דווקא דהיינו סוף מעשה דווקא שעלה במחשבה תחלה דא"ק שהוא בחי' טהירו עילאה כו' וסוף מעשה הוא בחי' הבריורים שבעקב"י כו' דא"ק והיינו מה שאנו רואי' שיוכל גם קל שבקלים למסור נפשו על קדה"ש כו' להיות שיש לו שרש עכ"פ בעקב דא"ק גם כשנשמתו מבחי' נפש דנפש דעשי' כו' לפי שנה"י דא"ק מסתיים בסוף העשי' ג"כ כנ"ל וד"ל. ואל אצילי בני' לא שלח ידו, פי' כי הנה נדב ואביהוא וע' הזקנים כולם שרש נשמתם רק מעולם הכריאה ככל ישראל שבדור ההוא אלא שהי' החשובי' שבאותו הדור ולכך נק' אצילי בני' וכמו מאציליה קראתיך כו' והיינו בחי' האצ"י שבכריאה כי כל עולם כלול מדי' מדריגות אבי"ע וגם באצ"י יש בחי' עשי' שבאצ"י והוא גבוה מבחי' אצ"י שבכריאה כמ"ש בע"ת וזהו ואל אצילי בני' לא שלח ידו פי' ידו הן בחי' הזרועות דא"ק כי תחת רגליו שאמר תחילה הוא בחי' גה"י דא"ק כנ"ל וא"כ פי' ידו היינו ידו דא"ק, והנה מבואר למעלה בענין ההפרש בין ידי' לרגלים שהרגלים נבדלי' מן המוחי' שבראש יותר מן הידי' נמשכות בתנועות מיד אחר המחשבה שבמוח כו' וכנ"ל בפי' בשתיים יעופף כו' והיינו מה שאמרו באד"ר רישא דמלכא בחו"ג אתתקן דוקא כו' וגם כאן הנה בחי' ג"ר דא"ק נק' רישא דמלכא ובבחי' חו"ג שנק' ידי' אתתקן דוקא כי נמשכי' אחר המוח כו' ולזה אמר כאן דאל אצילי בני' שהן הזקנים שבכריאה לא שלח הארה להם מבחי' הזרועות דא"ק כי לא השיגו הזקנים רק תחת רגליו כו' דא"ק כשיושב על הכסא המבדיל כו' כנ"ל בפי' ויראו את אלוקי ישראל שם אלוקי' בלבד כו' משא"כ משה ואהרן שנחשבו מו' הרועים השיגו גם בבחי' זרועות העליונים שלמעלה מן הכסא שנמשכי' אחר הראש דא"ק כו' וכן האבות שהן המרכבה זכו לידבק בגופא דמלכא שלמעלה מן הכסא המבדיל בין אצ"י

לבריאה כמו שידוע דאברהם איש החסד הי' מרכבה לבחי' חסד דז"א כו' וגם אהרן נבדל מערך הזקנים כי לפעמי' אמר הוא משה ואהרן ולפעמי' הוא אהרן ומשה והרי אמר משה ונחננו מ"ה מפני ששניהם מבחי' מ"ה דאצי' וכו' אך ורק ואל אצילי בני' שהוא בחי' האצי' המוסתר תחת הפרסא בבריאה הוא שאמר לא שלח ידו כו' ולא למשה ואהרן וכמ"ש ונגש משה כו' והם לא יגשו וד"ל.

ה) ויחזו את האלוקי' ויאכלו וישתו. הנה מה שאמר ויחזו (בלשון תרגום) ולא אמר וראו היינו לפי שלא השיגו רק בבחי' שם אלוקי' שהוא בחי' אחוריים לשם הוי' כמו המגן לשמש וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלוקי' וכנ"ל ולכך אמר ג"כ לשון תרגום ויחזו שהתרגום שהוא בחי' אחוריים דלה"ק ובלה"ק ראי' ותרגומו ויחזו כמו חזון ישעיהו כו', והנה מה שאמר ויאכלו וישתו היינו בחי' מ"ב וב"ן שמחיבור מ"ה וב"ן כנ"ל בפ"י לבינה ואבן והוא הנק' ג"כ אכילה ושת"י, וביאור הדברים הנה בחי' המ"ד נמשך מן המוחי' שבראש דוקא כנודע והנה המאכל מתהפך להם בכבוד לאחר שנתבשל בקיבה והחיות המוחבר מהדם עולה אל המוח שבראש ומחזקו ובוודאי אין גוף הדם ממש עולה אל המוח כי לא יסבלו גידי המוח הגשמיות ממשות הדם עצמו אלא רק בחי' האידיים הדקי' שעולה ומתברר הדם ועולין אל המוח והן נק' כוחות הרוחניות שבאים מן הדם שנעשים חיוזק גדול אל המוח ואח"כ נמשך כח הוה מן המוח אל הלב לפתוח ולסגור בו דהיינו לצאת הדם באברי' ולקבל בעצמו הדם כו' כנ"ל. והנה מאחר שהדם עצמו לא יוכל לעלות למוח כלל מחמת גסותו ועבותו כנ"ל א"כ מי הוא המעלה אותו אל המוח אך הענין הוא דוהו תועלת השתי' אחר האכילה דהנה המים ששותה מתערבין בדם שנעשין מן המאכל ומצד לחלוחית שבמים יוכל הדם להתפשט ולעלות אל המוח כי מזדכך הדם ונעשה קלוש ודק מאוד ע"י המים שיצאו כמה אידי' דקי' מאוד מן הדם ויעלו אל המוח לחזק כנ"ל ואמנם כדי שיבא הדם לכלל התפשטות דקה ורכה כזאת הנה הוא ע"י השתי' דוקא שהמים ממשיכים אותו ומפשיטים אותו להיות נפש מגשמיותו ויעלו ממנו האדי' והכוחי' הדקי' בהתפשטות רב כו' ולכך ארו"ל אכל ולא שתה אכילתו דם כלומר בלתי שום התפשטות אור וחיות נמצא מן הדם ולא אכל רק הדם כמו שהוא משא"כ ע"י השתי' נמצא מן הדם חיות רב כנ"ל וזהו הטעם שאנו רואי' שיוכל אדם למות בצמא כמו שימות מן הרעב ממש הגם שאין עיקר החיות רק מן המאכל ולא מן המשקה אך הענין הוא לפי שהמאכל בלא משקה הרי זה כאילו לא אכל כלום כי אין הכח של המאכל מתפשט בכל האברי' רק ע"י המשקה המוליך אור וחיות ממנו לכל האברי' כנ"ל והדוגמא לענין זה הוא ממש ענין חיבור מ"ן ומ"ד למטה ביחוד זכר ונקבה כמבואר בספרי הטבע שטפת הזכר כמו שהוא לא הי' מוליד כלום רק ע"י בחי' מ"ן דאשד"י לקבלי' כו' המה הממשיכים בחי' הרוחני' שבטפה להתפשט ולהצטייר בצורת ולד והן ג' ימי קליטה שהזרע אודם שבאשה הנק' מ"ן מתפשטת וממשכת לטפת הזכר להוציא ממנה כח הרוחני שבה כי הרי רוח מזריעו ולא גשמי' הטפה בלבד אלא שהרוח הנזרע מלובש בהגשמת הטפה וע"י המ"ן מתפשט ומתגלה ונמצא ממנו מציאות

אור ושפע כמו נפש הולד ומהגשמת הטפה נעשה עצמות כו' והיינו מ"ש כגבינה תקפיאני וכמו דמיון החלב שיקפה ממנו גבינה בעור קיבה כו' וכמ"ש במ"א ועכ"פ הרי זה ממ"ש דומה להמשכת המאכל והתפשטותו ע"י המים ונמצא המים נדמין לבחי' מ"ן והמאכל לבחי' מ"ד וזהו שגם למעלה נק' בחי' מ"ד ומ"ן בשם אכילה ושתייה אכילה בחי' מ"ד להיותו עיקר המשפיע אל המוח אך השתייה הגורמת המשכות מ"ן וד"ל.

והמופת האמתי לזה בבחי' מ"ן שמרחיב וממשיך למ"ד היינו ממה שאנו רואי' בטפה שממנה נולד הולד שבכל ימי העיבור הולך ומתרחב ומתגדל בצורי אברי • מעט מעט עד שבט"ח יגדל בשלימות ומתחילה בג"ח הראשוני עדין לא נגמרו כל האברי' כנראה מן המפלת כו' והיינו רק ע"י בחי' המ"ן שמרחבת ומגדלת אותו ע"י המאכלים שתאכל בימי העיבור כי הולד אוכל ממה שאמו אוכלת כו' והמאכל מתהפך לורע אודם כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה במ"ש ויחזו את האלוקי' שהוא בחי' שם אלוקי' המלוכש בבי"ע שגם שם יש בחי' מ"ה וב"ן כנ"ל והאכילה שהיא להוסיף כח במוחין דז"א דבריאה נק' מ"ד וזהו ויאכלו ואמנם ע"י בחי' העלאות מ"ן הוא שנעשה בחי' התפשטות הכח הזה מבחי' מ"ד הנה לזה אומ' וישתו כי אכילה בלא שתייה אינה כלום מטעם הנ"ל וד"ל. ובוהו יובן יותר מ"ש אני ישינה ולבי ער כמאמ' בגלותא קוב"ה איסתלק לעילא לעילא שהוא בחי' הסתלקות המוחין דז"א ונק' דורמיטא כו' והיינו לפי שאין בחי' העלאות מ"ן מלמטה לעורר על ידם בחי' הארת המוחין דז"א ולחוקם שיומשכו ללב לפתוח ולסגור כו' וע"כ ממילא הוא בבחי' ישינה כו' וזהו ג"כ בחי' עיבור שנמשל לשינה כמארו"ל בכל פרשת העיבור אפי' בשעה שאתה כו' כאשר עוברת כו' כי כתיב בני בכורי ישראל כו' ובגלות הן בבחי' קטנות כו' כאשר עוברת שהולד ראשו בין ברכיו שהוא תלת גוי תלת חב"ד בחג"ת וחג"ת בנה"י כו' וכמ"כ למעלה היינו בחי' עיבור ז"א בבטן אימא עילאה כו', ואמנם כאשר נגדל הולד נגדל בט"ח עד שהוא בעל קומה שלימה כנ"ל וכך למעלה יש בחי' קטנות בז"א בהיותו תלת גוי תלת כו' ואח"כ מתגדל בבחי' ו"ק וכאו"א כלול מששה הרי מספרו אלה ל"ו ואח"כ מתגדל יותר בבחי' חב"ד בכל מדה וכאו"א כלול מי' ונק' מוחין דגדלות כו', וזהו הנק' עיבור יניקה מוחין דרך כלל וכל זה הגידול ע"י העלאות מ"ן כנ"ל משא"כ בגלות שנמשל לשינה כו' ולכך בזמן בהמ"ק יחנן כה"ג ביטל המעוררי' שאומ' עורה למה תישן כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין למה במשה נא' לחם לא אכל כו'. דהנה כמו שיש בחי' אכילה ושתייה בבריאה שהוא נק' מ"ד ומ"ן כנ"ל כך יש בחי' אכילה ושתייה גם באצילות וכמ"ש אכלו רע' שתו דודי' כו' וכן באתי לגני אכלתי כו' ואמנם הנה בחי' אכילה ושתייה דאצי' היינו בבחי' חו"ב דאצי' שנק' תרין רעין כו', כי

הנה החכמה הוא רק בבחי' נקודה אחת ונק' יו"ד וכמ"ש ויצא כברק חיצו חץ זה היינו בחי' טיפת אור אבא שנמשל לברק שמבריק כנקודה א' בלבד ואח"כ מתפשט האור במרחב הרקיף וכך בחי' החכמה נק' נקודת ההשכלה ותמציתה ובחי' בינה נק' רחובות הנהר שמרחיב וממשיך אור אותו השכל לאורך ורוחב בהסבר דברים רבים כו' והרי גם מן אותו השכל ימשיך ההסבר להיות מתפעל ממנו באו"ר כו' וכיוצא בזה והכל ע"י הבינה שממשכת להשכל ההוא למידות ולבא ג"כ בכלים מכלים שונים כו' וה"ז ממש כנ"ל בענין מ"ן שממשיך למ"ד לצייר ממנו ציור ולד בט"ח או כמו השתייה שממשכת להמאכל להתפשט הרבה כו' כך מנקודה א' דחכמה נעשה רחובות הנהר בבינה להמשיך לאורך ורוחב גדול כו', וכמ"כ יובן למשכיל למעלה הטעם דדוקא ע"י בחי' מ"ן דבינה מתגדל ז"א בשהיי' בט"ח להיות כלול כל ספי' מ"י ו"י מ"י כו' עד שיש ס' ריבוא שרשי נשמות היוצאי' מבחי' ו"ק דז"א כו' הגם שבחי' טפת אבא אינו אלא נקודה א' וד"ל. וזהו ענין אכילה ושתייה דאצי' בבחי' חו"ב שנק' תרין ריעין האכילה בבחי' מ"ד דאבא והשתייה בבחי' מ"ן דאימא ולמטה היינו בחי' תורה שבכתב ותשבע"פ שנק' ספר וסיפור כו', כי הנה ידוע שהתורה נק' לחם וכמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' וכמ"ש בזוהר חטה כ"ב אתוין דאורייתא וכמ"ש ותורתך בתוך מעי מפני שהתורה היא בחי' מזון לנפש ועד"מ המזון שאינו מחי' לנפש כ"א אחר התבררו והתהפכות לדם ומהדם יצא כח והחיות הרוחני אל המוח כנ"ל כך ממה שילמוד בתורה שנק' לחם נמשך כמו מאכל בתוך מעיו וכמ"ש ותורתך בתוך מעי כו' ועולה בחי' המובחר ממנו לשכל ומוחי' שבנפש האלקי' לחזקם כו'. אך הנה א"א שיהי' המשכות אור וחיות מן הלחם הזה הנק' לחמה של תורה כ"א באמצעות המים שהן הממשיכים ומתפשטים אותו כנ"ל והוא ענין אהבה במס"ג בתפלה שנמשל למים כנ"ל, וכמ"כ הענין הזה יש הכל בתורה עצמה והוא ענין תושב"כ שנק' לחם והוא חטה כ"ב אתוין דאתמסרו למשה בסיני אך בחי' תורה שבע"פ הוא הממשיך (ומוציא) בחי' פנימיות האור שבתושב"כ ולהיות מתפשטת ומתגלה בכלים מכלים שונים כנ"ל כמו שבחי' בינה ממשכת לבחי' נקודת דחכמה שהוא עד"מ ענין ההסבר באריכות דברי' לפרש ולבאר תמצית נקודת ההשכלה כנ"ל שאנו רואי' שאין בנקודת השכל שום טעם עדיין רק כשמסביר הדבר באריכות דברים הנה הוא מטעים הדבר בטוב טעם ודעת וא"כ הטעם עיקרו בבינה כמ"כ בתשב"כ נאמ' ועשו להם ציצית וכיוצא ואין יודעים מזה עדיין שום טעם אך בתורה שבע"פ מפרש גם הטעם שאמר שיוכור עם כל המצות וכמ"ש וראיתם וזכרתם כו' לפי ששקולה כנגד כל המצות ומכ"ש באותן מצות שלא מפורש בהן טעם כלל וכן בכל הדינין וההלכות שבע"פ או מ"ט דר' פלוני לפי שבתושבע"פ בבחי' בינה שהוא בחי' טעם והסבר לבחי' נקודת דחכמה שבתושב"כ כו' וה"ז כמשל המים וכל מיני משקה שמטעימי' את המאכל כשאוכלו עם משקה או מבשלו עמהם והרי בלחם לא נמצא טעם רק כשהוא רעב יאכלנו מההכרח גם שאינו מוצא בו טעם אבל המשקה יוכל לשתות גם שאינו צמא להיות שיש במשקה טעם יותר כו' וד"ל. וזהו ענין אכלו רעים שתו כו' בבחי' חו"ב דאצי' למעלה שהן שרש תורה שבכתב ותושבע"פ כידוע, אך במשה

נאמ' לחם לא אכל גם בשרש ומקור תורה שבכתב כו' כי הוא קיבל התורה בהר סיני למעלה מבחי' בירורי' עד"מ הלחם צריך לבוא לידי בירור להבדיל בין בחי' פנימי' שבו לבחי' חיצונית בקיבה כו' אך במשה נאמ' לחם אבירים אכל איש שנבלע באברי' בלתי פסולת כמ"ן הנשפע לישראל בלתי פסולת כו' וכמ"ש במ"א וזהו שרש ענין לחם הפנים שנתן בכל שבת דוקא ונק' לחם הפנים מפני שכולו בחי' פנימיות ואין בו בחי' חיצונית כלל ולחם תורה כו' שהוא כולה בבחי' פנימיות קיבל משה במ' יום הללו וע"כ שיבח בנפשו לחם לא אכלתי וגם מים לא שתיתי כי מה שנק' התורה לחם ומים כמו תושב"כ ותושבע"פ למטה היינו דווקא בבחי' תורה דבריא שבאה לידי מטה בבחי' הביורוי' כו' משא"כ למעלה מבחי' הביורוי' דהיינו בבחי' פנימיות אבא שהוא בחי' פנימיות ע"י וד"ל.

בעו"ה פורים

ע"כ קראו לימים האלה פורים ע"ש הפור הוא הגורל כו'. הנה יש להבין לכאורה למה נקראו ימים האלה דוקא ע"ש הגורל שעשה המן והלא לא הי' זה עיקר הנס וגם מהו ענין הגורל שעשה המן כו' אך הנה כתיב ראשית גוים עמלק ואחריתו כו'. כי הנה את זלעזי עשה האלוקי' ונמשך שרש לו' אומות שהם בחי' ז' הפרות רעות שנק' ז' מידות רעות הכנעני החתי כו' אך קליפת עמלק נק' ראשית גוים להיות שרשו למעלה מן המידות וכמשי"ת, אך הנה צריך להקדי' תחלה מ"ש ראיתי מגלה עפה * והיא כתובה פנים ואחור כו' וזה נאמ' על התורה שנק' מגילה והיא כתובה פנים ואחור בבחי' פנימי' ואחוריי' כו'. ולהבין זה כי הנה כתיב חכמת אדם תאיר פניו כו' פי' אדם היינו כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה כו'. ויש להבין זה הלא אין לו גוף ואין לו דמות הגוף כו' וגם הרי כתיב כי לא אדם הוא להנחם כו' אך הענין הוא כמו שארו"ל במדרש שבעה דברים קדמו לעולם תורה ותשובה ובנין בהמ"ק כו' ומחשבתן של ישראל קדמה לכל דכתיב בראשית ברא כו' בשביל ישראל שנק' ראשית כו' והיינו ג"כ מארו"ל ישראל עלה במחשבה פי' עלה שקדמו ועלו בתחלת המחשבה וכמו שאמר במדרש דמחשבתן של ישראל קדמה לכל וכו'. וביאור הענין הנה באמת להיות כי א"ס ב"ה רם ונשגב בערך מכל ההשתלשלות דאבי"ע כידוע דאין ערוך כלל וכלל לו וכולא קמי' כלא ממש חשיבי כו'. א"כ לא הי' אור ושפע נשפע ונגלה מא"ס למטה כלל רק ע"י שישראל עלו במחשבה תחלה לכל כנ"ל ירד ונתלבש להיות בבחי' אדם והיינו בהתלבשותו בשרש נשמות ישראל למעלה כמ"ש במ"א וזהו פי' כמראה אדם כו' וד"ל. ועל בחי' אדם זה אמר חכמת אדם תאיר פניו כו' פי' חכמת אדם היינו בחי'

נגלה עפה : בתו"א קכב, א נוסף אח"כ : ארכה עשרים באמה כו'. ואמרו"ל פי"ב דעירובין שהיא כתובה פנים ואחור כמ"ש ביהו"קאל סי' ב' מגלת עפה כו' והיא כתובה פנים ואחור.

חכמת התורה שקדמה ג"כ לעולם ונקראת בחי' שעשועים כמ"ש ואהי' אצלו אמון
 שעשועים כו' וכתוב משחקת לפניו בכל עת כו' כי הנה עד"מ אדם התחתון למטה
 כשממציא ומחדש בשכלו איזה סברא ושכל חדש צהבו פניו ויאירו בהארת פנים
 כי מתענג הרבה מזה השכל שהמציא ויאירו פניו מחמת העונג וכמו שאמרנו בר'
 אבהו שצהבו פניו שמצא תוספתא חדתא כו' וכיוצא בזה יובן למשכיל למעלה בבחי'
 חכמה עילאה דאור א"ס חכים ולא בחכמה ידיעא כו' שבחכמת התורה שחידש אותה
 מתענג בה כבי' ומשתעשע בה הרבה מאוד עד שיש בחי' הארת פנים. העליונים
 למעלה עי"ז וזהו חכמת אדם העליון בזה שנאמ' על הכסא דמות כמראה אדם וכו'
 תאיר פניו מרוב עונג ושעשועים שמשתעשע בחכמות שבתורה שהרי בכל פ'
 ופ' שבתורה ידוע שיש בה אור חכמה עליונה ונפלאה רק שנתלבש הדבר למטה
 בענין גשמי וכמו פ' חושן ואפוד העשוי מאבנים ידועי' אודם פטדה כו' וכיוצא
 שבוודאי יש בזה למעלה חכמה נפלאה שהוא ית' משתעשע בה מאוד וכבר קדמו
 לעולם הנאצל והנברא כו' וכדכתי' ואהי' אצלו אמון שעשועי' כו' בבחי' תענוג
 נפלא וכמ"ש משחקת לפניו בכל עת פי' שעושה בחי' חכמה זו לפניו שחוק
 ותענוג גדול וכענין צחוק עשה לי האלוקי' כל השומע יצחק וכו' וד"ל. אך הנה
 בחי' הארת פניו הללו העליונים הוא שנמשך מלמעלה למטה ג"כ וכמ"ש יאר
 ה' פניו אליך פי' בחי' הארת פנים העליוני' שנאמ' על זה חכמת אדם תאיר פניו
 כנ"ל יאר אותו האור גם אליך למטה ויחונך רק בבחי' מתנת חנם בלבד לפי
 שישראל קדמו במחשבה כנ"ל וזה אליך דוקא ולא לאוה"ע וכמו שאמר משה ונפלינו
 אני ועמך כו' וזהו פי' מ"ש משחקת בתבל ארצו כי בתחלה משחקת רק לפניו
 כמ"ש תאיר פניו כו' ואח"כ ירד העונג גם למטה ומשחקת גם בתבל ארצו להיות
 נמשך בחי' העונג העליון מחכמת התורה גם לבני האדם למטה וכמ"ש ושעשועי'
 את בני האדם כו' וכמו ענין משלי שלמה כמ"ש וידבר שלשת אלפים משל פי' כי כדי
 שיומשך אור העליון שבחכמת התורה מלמעלה למטה הוצרך להמשיך בג' אלפים
 משל דוקא כי בחי' חכמת שבעולם העליון כשצריכה לבא למטה הימנו א"א בלתי
 הלבשה במשל וכאשר יבא אור השפע לתחתון הימנו צריך משל למשל הראשון
 ועד"ז יורד והולך האור ממשל למשל עד ג' אלפים משל כו' וכל זה לעוצם רוממות
 מעלת שרש חכמ' התורה למעלה בבחי' חכמת אדם הנ"ל עד שצריך לבא למטה
 לידי גילוי עי"ז ג' אלפים משל כו' וד"ל. וזהו ג"כ פי' הליכות עולם לו א"ת הליכות
 אלא הלכות פי' הליכות בחי' המשכה והולכה מבחי' חכמת התורה שלמעלה
 לבא לידי גילוי למטה בענינים גשמיים (וכנ"ל בענין שלשת אלפים משל) ולכך
 נק' בשם הלכה וכמ"ש הליכות אלי כו' וד"ל. וזהו ג"כ פי' אשר קדשנו במצותיו
 פי' אשר לשון עונג כמו באשרי כו' והוא בחי' תענוג העליון שקדשנו בבחי' רצון
 ותענוג העליון המלושב במצותיו והיינו ענין שמחה של מצוה כדכתי' תחת אשר
 לא עבדת בשמחה ובטוב לבב מרוב כל פי' רוב כל היינו חיי עוה"ב שנק' רוב
 כל ששם הנשמות נהנין מזיו השכינה והנה כתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את
 הגן הרי הגן למטה מן העדן כי בעדן כתי' עין לא ראתה כו' כי בחי' עונג העליון
 המלושב בחכמה עילאה נק' עדן והוא בחי' שעשועי' הנ"ל שהוא מקור התענוג

שמתענגי' הנשמות ובחי' ההמשכה מעדן זה נק' נהר וז"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ג"ן סדרים דאורייתא כו' והיינו מה שהנשמות נהנין מזיו ואור הזה בג"ע לכאז"א לפום שיעורי' דילי' אחר המירוק ויסורים בגיהנם כידוע וא"כ מה שהאדם עוסק בתורה ובמצות בעוה"ז ששרשם בבחי' עדן עצמו גבוה הרבה מכל חיי עוה"ב שאינו אלא בחי' זיו והארה בעלמא מג"ן שבעדן כנ"ל וזהו תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה של מצוה בעוה"ז יותר מרוב כל שהוא חיי עוה"ב ולכך ארז"ל דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב וד"ל. והנה אף מי שאינו צדיק יוכל להתענג בעדן המלוכש בחכמה שבתורה הנ"ל כמ"ש היום וארז"ל היום לעשותם כו' ובבחי' המעשה יוכל כל אדם.

(ב) אך הנה בבחי' הארת פנים שבחכמת התורה שנמשך מלמעלה כנ"ל בפני' חכמת אדם תאיר פניו וכמ"ש יאר ה' פניו אליך כו' זהו א"א שיוכלו הכל לקבל כ"א מי שיגע נפשו בעבודה שבלב זו תפלה (בתחילה) שנק' בחי' אחר לבחי' הארת הפנים הזה וכמ"ש כתובה פנים ואחור כו' כי הרי אם לא יתעורר לבבו ולא יחפוץ להתענג על ה' ולהתדבק בו בעבודה שבלב בה' אחד ובחכמתו ורצונו כו' ע"י התפלה איך יוכל לקבל בחי' הארת הפנים משעשועים העליונים ולהתענג בעונג העליון בחי' פנים כנ"ל כמו עד"מ מי שאינו חפץ להתענג בדבר מה לא יקבל תענוג מאותו דבר כלל כו' וד"ל. ומה שהתפלה נק' בחי' אחר היינו להיות כי עיקר התפלה הוא בחי' הביטול במציאות מחמת גדולת ה' שמתבונן בו כו' עד שאינו מרגיש עצמותו בבחי' יש ודבר כלל כי אם מרגיש התפעלות שלו בבחי' לגרמי' שהוא העובד וכמו שנאמ' למען שמי יכבד ה' וכיוצא זהו בחי' ערב רב וכו' וכמ"ש במ"א אלא עיקר התפלה הוא בהיפך שיבא לבחי' ביטול עצמותו מכל וכל כלא בחי' לגרמי' כלל וכדוגמא זו הי' בכל ישראל בזמן אחשורש שהי' כולם בבחי' ביטול עצמותו מכל וכל אחר שהי' נידונים להרוג וכו' והי' בהם בחי' מס"נ באמת לאמיתו וזהו שנאמ' קימו וקבל חסר וא"ו לשון יחיד כמו ויחן ישראל לשון יחיד להיות שנתכללו כולם כא' במס"נ וביטל בתכלית להתכלל באחד לכן קימו למטה מה שקיבלו כבר בזמן מ"ת כמשי"ת וזהו פי' אשר קדשנו במצותיו פי' כדי שיבא לקבלת הרצון ועונג העליון המלוכש במצותיו צריך להיות תחלה בבחי' קדש העליון שהוא לשון מובדל שהוא בחי' הביטול הנ"ל שנעשה בתפלה דוקא ולזה הטעם נק' התפלה בחי' אחר כמ"ש לכתך אחרי דהיינו בבחי' הביטול להיות טפל לגבי העיקר כו' וד"ל. ננראה משום שהתפלה הוא התעוררות הרצון והרצון נק' אחוריים לגבי התענוג שהוא התורה בחי' חכמת אדם תאיר פניו ואהיה שעשועים ועיין בסידור בדי' אחרי ד' אליקסם תלכו פי' בבחי' אחוריים בבחי' השפלות דשמאל דוחה. ועיקר אמיתית הטעם לזה

(בענין חכמת אדם תאיר פניו עמ"ש על מאמר הזח"ג פי' אחרי דס"ז ע"ב רענין קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקייא בג"ע מההוא שקי' דנחלא כו' ולכן הביא כאן ג"כ ענין ונהר יוצא.

שנק' התפלה בחי' אהור, הענין יובן בהקדי' שרש ענין ח"י ברכאן דצלותא, דהנה מבואר בווהר ומרומז (גס) בדברי רז"ל דח"י ברכאן ש"ע הם לנגד ח"י חוליות שבשדרה וח"י חוליות שבשדרה ידוע שאחוזים ומקושרים כולן בחוט השדרה המחברם והחוט הזה נמשך התחלתו משני פולין שבראש ממול אחורי העורף כמ"ש רז"ל במסכת חולין והחוט הזה הנמשך מב' פולין הללו הוא כח המחבר לח"י החוליות עם המוחין שבראש להיותו ממשך מוחין וחיות מן הראש אליהם ומחברם כולם כא' על הראש וכמ"ש בספרי הרפואה, והנה ידוע שיש ג' חללי בראש והן ג' מוחין מוח חכמה מוח בינה מוח הדעת ונקראו תלת חללי גלגלתא באד"ר ומוח הדעת עומדת למול העורף לנגד מוח חז"ב כמו סגול' ובה' הפולין הנ"ל נמשכין ממוח הדעת שעומד סמוך לעורף ומהם נמשך חוט השדרה כנ"ל ונמצא שע"י מוח הדעת נמשך כח התחברות הנ"ל של ח"י חוליו' כו' וזהו שאמר בווהר (ובפרדס שער ל"א) דבחי' הדעת נמשך לבחי' ת"ת שהוא נק' גופא תרין דרועין חסד דרועא ימינא וגבורה כו' וכללותם הן ח"י חוליו' אלא שמתחלק בבחי' קוין חסד דרועא ימינא כו' והענין בעבודת ה' היינו בחי' המשכת גילוי אלקות מצד הדעת שהוא ההתבוננו' בגדלות ה' להתפעל מזה באו"ר שנק' תרין דרועין כו' ועי"ז מעורר מלמעלה אתעדל"ע ג"כ להמשיך גילוי אור א"ס באצ"י בחו"ג וח"י חוליו' ממוחין שבראש כו' ע"י בחי' דעת העליון והוא שרש ענין התפלה באמרו בא"י כו' בכל ח"י ברכות ש"ע שהן בחי' ח"י המשכות מלמעלה למטה בח"י חוליו' כו'. וזהו הטעם שנק' התפלה בחי' אהור כי הרי בחי' המשכה הזאת בח"י חוליו' מאור א"ס השורה במוח הדעת הנה הוא רק בחי' אחוריים לגבי בחי' ב' המוחין דחז"ב שעומדי' למול הפנים כי מוח הדעת הוא מוח הג' שעומד למול העורף כנ"ל ועל ב' מוחין דחז"ב אמרו דאור א"ס נק' חכים ולא בחכמה ידיעה כלל ומבין ולא בבינה ידיעא כו' אבל ממוח הג' הוא מוח הדעת משם נמשך גילוי הארה והמשכה לח"י חוליו' ע"י בחי' החוט המחברם כנ"ל וז"ש ח"י ח"י הוא יודו"ך וכמ"ש בווהר וד"ל. משא"כ בחי' חכמה שבתורה נק' בחי' פנים העליונים למעלה וכמ"ש למעלה פי' חכמת אדם תאיר פניו כו' להיות שרשה בבחי' ב' מוחין חכים ולא בחכמה ידיעא, ואמנם א"א לבא לקבל בחי' הארת פנים שבתורה בלתי שיוקדם תחלה בחי' התפלה להמשיך מבחי' מוח הדעת בח"י חוליו' כו' שנק' בחי' אהור וכמ"ש אחרי ה' תלכו לכתך אחרי כו' כי הרי אמרו שהתפלה נק' תרעא לדרתא וכמ"ש זה השער להוי' כו' והאומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו כו' [בענין להקדים בחי' אהור לבחי' פנים עיין בת"א פ' תצוה בד"ה זכור דעמלק ענין לכתך אחרי במדבר גם ע"ד מפתחות החיצוניות ואח"כ דוקא מפתחות הפנימית בד"ה כי תשמע בקול, גם כי אהור זהו הדעת ופנים חז"ב וראיה וע"י וידעת היום יבא לבחי' עין בעין יראו

בענין פנים ואהור עמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון בענין אהור וקדם צרתני. בענין ח"י חוליות עי' בד"ה יביאו לבוש מ' בענין רוכב על כרוב קל שלו ושט בחי' אלף עולמות, אפשר אלפי שנאן הם בבחי' תאיר פניו, מוח הדעת זהו אחוריים דחכמה כי חכמה ראייה ודעת הרגשת המציאות בלק"ת בהביאור ע"פ וידעת היום).

בד"ה שובה ישראל) והענין הוא כי הנה עיקר ההתבוננו' בתפלה היינו ממה שאומרי' שתיים לפניה כמו ביוצר שאומרי' יוצר משרתים ואשר משרתיו כו' שיש ריבוי ורבות עולמות ומלאכי' לאין שיעור והיינו מפני בחי' ריבוי הצימצומי' הנק' גבורות עליונים לכך מתהווה ריבוי נבראי' וכמו שאנו אומרי' אתה גבור לעולם אד' פי' שם אד' היינו מה שהוא ית' נק' אדון על כולא להחיות הנבראי' מאין ליש בריבוי גדול, והנה כדי שיהי' נק' בחי' אדון שהוא שם אד' היינו ע"י שהוא בחי' גיבור בתחלה, דהיינו ע"י בחי' הגבורות והצמצומי' לחלק האור והשפע לחלקי' רבי' מאוד וכמ"ש אתה פוררת בעוז כו' וזהו פי' אתה גבור לעולם אד' ואזי מכלכל חיים כלי בתוך כלי, והנה ע"י התבוננו' זאת יבוא ויגיע לבחי' התפעלות באהבה ק"ש באמרו ואהבת בכל לבבך כו' שהוא לשון רצון ותשוקה דהיינו תשוקת הלב בבחי' רצוא ליכלל באחדות ה' כו'. אך הנה (איחא) בס"י אם רץ לבך שוב לאחד פי' אחר בחי' רצון הנ"ל בתשוקה שבלב למעלה צריך להיות בחי' שוב דהיינו בחי' יראה ופחד גדול שהוא בחי' הביטול במציאות ממש כי האהבה היא עדיין בחי' יש ודבר מה כי יש מי שאוהב עכ"פ אבל בחי' יראה ופחד אינו במהותו כלל כי נתבטל ממצויאותם כו' ומבחי' שוב זה ביראה יחזור לבא לבחי' רצוא באהבה כמ"ש והחיות רצוא ושוב דמשמע שתמיד חוזר חלילה אחרי הרצוא שוב ואחרי השוב רצוא כו' והיינו בחי' אוי"ר של המלאכים וחיות הקודש שנאמ' ובשתים יעופף פי' יעופף עד"מ הציפור שיעוף למעלה שא"א לה לעופף כ"א שתגביה כנפיה כלפי מעלה ומיד תחזור ותורידם למטה ובאמצעות העלי' והירידה זאת תמיד בשעת פריחתה היא מעופפת במהירות גדולה וכמו השט במים שצריך להעלות ולהוריד תמיד בידו וברגליו כו' ואם הי' העלאת הכנפיי' בלתי ירידה כלל לא הי' ביכולת העוף לעוף אלא באמצעות חיבור שניהם זאח"ו בלי איחור וכן חוזר חלילה מזה בא סיבת הפריחה וכך יובן ממש ובשתים יעופף שנאמ' במלאכי' שהוא בחי' אוי"ר בחי' רצוא ושוב שנק' גדפין כידוע שצריך להיות רצוא ושוב דווקא יחד זאח"ו כנ"ל ובזה דוקא יעופפו המלאכי' בדביקות ועילוי אחר עילוי כו' ומלמעלה למטה הוא הנק' בחי' מטי ולא מטי שהוא היפך סידר רו"ש שמלמטה למעלה כי רו"ש רצוא תחלה ואח"כ שוב והיינו בחי' הסתלקות שקודם לבחי' התפשטות והמשכה דבחי' שוב ואמנם מלמעלה למטה נהפך הוא שבחי' מטי בהתפשטות קודם לבא לבחי' לא מטי בבחי' הסתלקות והטעם מבואר במ"א וד"ל. ואחר בחי' רו"ש שנק' גדפין כנ"ל יוכל אדם להמשיך בתפלה לאור א"ס ב"ה שיאיר (בשמונה עשר) ברכאן דצלותא באמרו באי' כנ"ל וכמו שמבואר במשל הנ"ל שבלתי עלי' וירידה לא יוכל לעוף כך במלאכי' כתי' ובשתים יעופף ואזי אמרו קדוש הוי' צבאות שיומשך בצבאות שכללותם בחי' ח"י חוליו' שנק' ח"י כלים לגילוי א"ס ב"ה כמו רופא חולי ישראל נמשך האור ברפואה ובאתה חונן לאדם נמשך האור בדעת דהיינו להמשיך לאדם דעת באלקות גם למי שאין דעתו חזק בהתבוננו' ימשיך ויחונן לו דעת להשיג מגדולתו ית' ולפי שאין הברכה שורה באתר ריקנא כמ"ש בוזהר ולכך תיקנו ח"י ברכות הללו להיותם בחי' כלים לקבל בחי' גילוי האור כו' וד"ל. וזהו מ"ש ראיתי מגלה עפה כתובה פנים ואחור, פי' בחי' פנים

היינו בחי' חכמה שבתורה שמלוּבש בה בחי' הארת פנים העליונים ומשם נמשך בחי' הארת פנים גם לישראל כמ"ש יאר ה' פניו אליך וכנ"ל ואחור היינו בחי' התפלה להמשיך גילוי אור א"ס בבחי' אחוריים בחי' חולי' שנמשך ממוח הדעת כנ"ל ע"י החוט המחברם כו' ואמנם א"א לבא לבחי' הארת פנים דתורה כ"א שיוקדם תחלה בחי' אחור שהוא בחי' התפלה דהיינו בחי' גילוי ההמשכה ע"י בחי' רו"ש דווקא כנ"ל וד"ל.

ג) והנה כתי' כי עם קשה עורף הוא וסלחת כו', ויש להבין לכאורה מה שייכות לבחי' קשה עורף ענין הסליחה שתלה זה בזה דמשום דקשה עורף ע"כ וסלחת כו', אך הענין יובן בהקד' תחלה ענין קשה עורף מהו, דהנה העורף הוא עומד לנגד המצח ששם הארת הרצון כידוע והנה בעורף הוא הכח של הרצון בבחי' המנגדו דהיינו שלא יסבול דבר המנגד לרצונו והוא בחי' העקשנות שלא יוכלו להטותו מרצון לרצון מנגד בשום אופן וזהו הנק' קשה עורף שהוא ג"כ בבחי' הרצון שלמעלה מן הדעת ובעבודת ה' היינו בחי' הרצון שלא למרוד בו ית' למעלה מן הדעת דהיינו גם מי שאין דעתו חזק להתבונן בגדלות ה' ולהתפעל מחמת ההתבוננו' הנה מ"מ מצד הרצון שלמעלה מן הדעת יוכל כל איש מישראל להיות צעק לבו להוי' על אשר רואה א"ע בבחי' הסתר פנים מאלוקי' חיים ואינו רוצה להיות נפרד מאחדותו שהוא בחי' מנגד לאלוקי' וכל מי שיודע בעצמו יותר חסרונו ופגמו שפגם ברצון ה' יצעק לבו יותר להוי' בצר לו מזה שיהי' מנגד לה' כו' וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם וכן צעק לבם בו' שענין צעקה זאת היינו מצד ההסתרה והריחוק כי אין אדם עובר עבירה אא"כ נסתר ממנו אור האלוקי בבחי' צימצום והסתר פנים משום שסובר שרחוק ה' ממנו ואינו רואה מעשיו וכמארו"ל הלוואי יהא מורה שמים כמורא ב"ו תדע שכשאדם עובר עבירה מתירא שלא יראנו אדם ואינו מתבייש מה' כי בשעה ההיא הארה אלוקי' עליו בהסתר פנים כו' משא"כ לעתיד שעין בעין יראו כו' ובאו במערת צורים מפני פחד ה' וכו' ואז יתבייש אדם מלחטוא לה' מפני פחדו יותר מפחד אדם עכשיו כו' ונמצא מובן עכ"פ שהצעקה גם שלא להיות למנגד להרצון העליון הוא ענין הרצון שלמעלה מן הדעת כו' וזהו שאמר כי עם קשה עורף הוא שלא להיות מנגד לרצון העליון כנ"ל ע"כ וסלחת כי ענין הסליחה הוא (החזרת) הרצון גם למי שהרגיו ורצונו כבר סילק ממנו ימחל ויסלח לו ויגלה רצונו בו שאעפ"כ ירצה בו כמקדם, וא"כ הסליחה אינו אלא התגברות הרצון מלמעלה גם למי שפגם ועבר על רצון העליון וזה בא מצד אתעדל"ת בבחי' קשה עורף להתגבר להיות בחי' התקשרות הרצון לה' לנגד כל מונע זר ממנו גילוי אלקות כנ"ל וכמ"כ יהי' אתעדל"ע כו' וד"ל. והנה בחי' קליפת עמלק הוא בחי' המנגד להתגברות הרצון לה' לעמוד נגד כל מונע כנ"ל אלא אדרבה הוא בחי' התגברות הרצון לנגד רצון העליון לעשות היפוכו כמו בחי' תוקף התקשרות הרצון בעניני עוה"ז המסתירם אור אלוקי וגם שיתעורר לבו לפעמי' בתשובה יתגבר מצד בחי' הקשיות עורף לעמוד לנגד התעוררות זו ולבטל אותה כו' וזהו בחי' עמלק וכמ"ש את זלעזו עשה אלוקי' כו' ולשון עמלק

כמו ומלק את ראשו ממול ערפו כו' שהוא בחי' קשיות עורף דקליפה כו' העומדת
 ממול עורף בבחי' אחוריי' דקדושה כו', וזהו הי' שרש המן האגגי משרש קליפת
 עמלק שעומד ממול עורף כו' ולכך הפיל המן הגורל כי הנה ענין בחי' גורל
 הוא בחי' שלמעלה מן הדעת כי ע"י הדעת בוחר עפ"י טעם ושכל ויש בחירה לברור
 כו' משא"כ כשיפול גורל כו' היינו שמבטל הבחירה שעפ"י הדעת אלא יתלה הדבר
 רק כמו שהוא יפול הגורל גם שיהי' לנגד הדעת והבחירה כו' וא"כ בהכרח לומר
 שתולה הדבר בבחי' שלמעלה מן הדעת והוא בחי' הרצון שלמעלה מן הדעת וכמו
 שני שעירי יוה"כ גורל א' לה' וגורל א' וכו' וכאשר יפול הגורל כן יהי'
 שהוא ג"כ ענין ובחי' הרצון שלמעלה מן הדעת כו' וכך הפיל המן פור הוא הגורל
 היינו כמו שהוא בשרשו למעלה במול עורף ששרשו מבחי' רצון שלמעלה מן הדעת
 כו' ומשם רצה להמשיך רצון עליון להיות שורה גם בהיפוך המנגד לקדושה
 האלוקי, והענין הוא כו' הנה באמת בחי' עצמיות האור א"ס נבדל בערך מכל בחי'
 ההשתלשלות סובב וממלא כו' וכולא קמי' כלא כחשיכה כאורה כו' וגם חושך לא
 יחשיך כו' מפני העדר תפיסת מקום לגבי בחי' עצמיות אור א"ס שזה ומשנה
 אור וחושך כו' וכענין שממית בידי' תתפש כו' וכמ"ש במ"א וע"כ נא' אם צדקת
 מה תתן לו (ורבו) פשע"ך כו' כי אין כל העולמות תופסי' מקום כלל וכלל כו' וד"ל.
 וא"כ לפי זה הי' אור א"ס מאיר לכל בהשוואה א' כחשיכה כאורה כו' הי' אור
 אלקי נמשך גם לסט"א המנגד כמו לסט' דקדושה אחר שגם חושך לא יחשיך וכחשיכה
 כאורה ממש כו' ומה שנעשה אתהפכיא ואתהפכא חשוכא לנהורא ע"י ישראל כו'
 לא הי' תופס מקום כלל כמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו', אך הנה לזה צריך שימשיכו
 לאור א"ס שישרה בסט' דקדושה דווקא וכמארז"ל שביקש משה שלא תשרה שכינה
 באוה"ע כמ"ש ונפלינו אני ועמך כו' מפני שמצד רוממות עצמותו כחשיכה כאורה
 וכמאמ' מאריך אף לצדיקים ומאריך אף לרשעים לשניהם בהשוואה א' כו' וענין
 בחי' המשכה זאת מהאור א"ס שישכון דווקא בישראל היינו מארז"ל נתאוהו הקב"ה
 שיהי' לו דירה בתחתונים וע"כ ישראל עלו במחשבה תחלה וכמאמ' במדרש שבעה
 דברים קדמו לעולם ומחשבתן של ישראל קדמה לכל כו' וגם שאף מה שישאל
 יעשה לו דירה ע"י סור מרע ועשה טוב אין זה תופס מקום כלל משום דקמי'
 כחשיכה כאורה ומה שהפכני' חשוכא לנהורא אין זה תופס מקום כלל כי אם
 הי' רצון המאציל להפוך חושך הקליפות לאור הרי הי' ממשיך בחושך מעט אור
 וכמו גר א' שדוחה הרבה חושך כו' אך כך עלה ברצונו שישאל יהפכו חושך
 לאור ומה יקבלו עונג והוא ענין דירתו בתחתונים כידוע ומה יובן הטעם איך
 שרצה המן להמשיך גם לסט"א מבחי' רצון העליון מאחר דקמי' כחשיכה כאורה
 כו' היינו דווקא ע"י בחי' הגורל להיות תולה בבחי' רצון שלמעלה מן הדעת כנ"ל
 וד"ל. וזהו ע"כ קראו לימים האלה פורים ע"ש הפור הוא הגורל כו' כי הנה זהו
 עיקר הנס שנתבטל בחי' הגורל שהפיל המן ולא נמשך מבחי' רצון העליון שלמעלה
 מן הדעת לקליפת עמלק אלא אדרבה נמשך לישראל דוקא ע"י המס"ג שהי'
 להם בבחי' ביטול שמס"ג באחד כו' ננ' כי פורים ב' בחי' פור הא' ביטול רצון
 שלמעלה מהשכל בקדושה קשה עורף כנ"ל וזהו אתה תומיך גורלי וזהו עומק

טוב ולעומת זה עומק רע גורל דהמן והנס הי' שנתבטל גורל דהמן נגד גורל דקדושה).
 וזהו עיקר ענין שמחת הימים האלה מה שנתבטל הפור של המן ונשאר גילוי רצון
 עליון לישראל • בלבד ולכן נקראו הימים האלה פורים ע"ש הגורל הוא הפור שעשה
 המן ולא שם אחר וד"ל.

ד) ומה שאמר ע"כ קראו כי הנה בסמוך אמר על כל דברי האיגרת הזאת כו'
 ובודאי יש הפרש בין על כן בין על כק כו' (דכן מספרו נע') וכל מספרו
 חמשים) דהנה המגילה נקראת איגרת ולא נק' ספר רק לפעמי' אמר כתוב בספר
 ולכך יש מ"ד בגמ' דמגלת אסתר אינה מטמאה את הידים כו', והענין הוא כי הנה
 ארז"ל קימו וקיבלו קימו מה שקיבלו כבר במ"ת וזה אשר החלו לעשות בזמן מ"ת
 דהנה במ"ת אמרו נעשה ושמע ג"כ בבחי' הרצון שלמעלה מן הבחירה שעפ"י
 הטעם ודעת שהרי עדיין לא שמעו ואמרו נעשה ואח"כ נשמע כידוע בביאור המאמ'
 מי גלה ר' זה לבני כו' אך זה לא הי' אצלם מצד מס"נ אלא מצד שרש נשמתם כי
 חלק הוי' עמו ואמנם בזמן אחשוורוש קיבל • זה במס"נ ולכך קימו או מה שקיבלו
 כבר במ"ת אבל מ"מ יש הפרש שבזמן מ"ת מפני שהי' גילוי אלקות ג"כ מבחי'
 רצון עצמי של המאציל כו' ע"כ זכו לקבל התורה להיות לקביעות לימים רבים
 והיינו שהתורה נק' ספר עד"מ הספר שכותבין להתקיים בנצחה בלתי ביטול אפי'
 אות א' אך המגילה לא נקראת ספר לקיום נצחי אלא נק' איגרת ועד"מ האיגרת
 שאינה אלא לפי שעה לקרותו בלבד ואחר הקריאה קורעו או משליכו וא"צ
 לו כו' כך מגילת אסתר הגם שקיימו בה כמו שהחלו לעשות במ"ת אבל לא הי' בחי'
 קיום זה רק לפי שעה והיינו מפני שלא הי' בהם בחי' גילוי אלקות מלמעלה מבחי'
 רצון העליון רק מצד מס"נ וכשעבר הזמן של מס"נ נסתלק ההארה כו' ולכך נק'
 איגרת ולא נק' ספר כמו ס"ת וזהו פי' על כל דברי האיגרת הזאת ולפעמים נק'
 ספר מפני שיש בה בהעלם כל אותו בחי' גילוי אלקות שהי' בזמן מ"ת מטעם הנ"ל
 וזהו רמז שקיימו מה שכבר קיבלו כו' ומה שאמר כאן דברי רז"ל שלחה אסתר
 לחכמים כתבוני לדורות כו' וד"ל. זהו ע"כ קראו לימים האלה פורים (נעל כן) על
 כל דברי האיגרת כו' על כן קאן בזמן מ"ת שהחלו לעשות ועל כל קאי עכשיו
 כשקימו מה שכבר קיבלו כו' ומה שאמר כאן כן וכאן כל מובן לייח וד"ל.

ולהבין למה לעתיד יתבטלו כל הנביאים וכתובים לבד מגילת אסתר והלכות
 שבתע"פ כמבואר במדרשות רז"ל (ובירושלמי פ"ק דמגלה) ולכאורה אין
 שייכות ענין ההלכות למגילת אסתר וגם בעיקר הענין למה נבדל מגילת אסתר
 מכל הנביאים וכתובים אם מפני גודל הנס הרי הי' ניסים גדולים יותר כמו אבני
 אלגביש כו' ושמם בגבעון וכדומה כו' בצל השמש בימי חזקיהו כו' וגם הלא

לישראל : וכ"ה ברוך להבין ענין הכרכות אה"ק ובאוה"ת מ"גא עמוד ב'שצג אכל
 בתו"א קכג, ד : לצדיקים.
 קיבל : צ"ל : קיבלו.

הנס דפורים הי' יותר מלובש בתוך הטבע משאר הנסי' הכתובי' בנביאים ולמה דוקא מגלת אסתר לא תבטל כמ"ש וימי פורים האלה לא יעברו כו'. אך הנה יש להבין בשרש ענין אחשורוש מהו למעלה. דהנה כתי' דומה דודי לצבי או לעופר האילים על הרי בתר להיות שארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם וכדכתי' ושמתי כסאי בעילם כו' ועילם הוא שושן הבירה כמ"ש בשושן הבירה אשר גלו לאדום שכינה עמהם * וא"כ הי' בזמן אחשורוש גלות שכינה מלובש בשושן הבירה שושן בחי' דכר ושושנה בחי' גוק' לפי שכנ"י קבלו השפע ע"י אותו השר שהי' משועבדי' תחתיו וזהו שושן עמק איומה כו' כי הנה בשושנה יש תליסר עלין כמ"ש בזוהר בראשית ומראה העלין אדומי' בעצם אך כשבאי' באש נתלבנו כו' כך ע"י שיעבוד הגלות מחבררי' י"ג עלין דשושנה ומתלבנין וכמ"ש אם יהי' חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כו' וד"ל. והנה כדי שיתלבש אור האלוקי בשר ההוא ישראל הי' משועבדי' תחתיו הרי זה בחי' ירידה גדולה ועצומה מאוד כמו מאיגרא רמה לבירא עמיקתא כי הלוא ידוע דא"ס ב"ה למעלה מכל ההשתלשלות דאבי"ע כו' וכולא קמי' כלא כו' וגם מה שנק' בשם סובב וממלא ג"כ הוא דרך ירידה והמשכה בעלמא כידוע וא"כ איך ירד האור כ"כ להתלבש בעומק הירידה בתחתית כל ההשתלשלות שהן עולמות נפרדי' שנק' טורי דפרודא וכמ"ש ומשם יפרד כו' דהיינו בע' שרים דנוגה. אך הענין הוא דבאמת א"א שיהי' ירידה כזאת בדרך השתלשלות מעילה לעלול במדריגה מאחר שאין ערוך כלל וכלל כנ"ל כ"א בדרך דילוג גדול שלא בהדרגה כלל וזהו דומה דודי לצבי כו' פי' עדי"מ הצבי שמרוצתו במהירות ודילוג גדול שלא בהדרגה כלל כך עדי"מ בחי' ירידת אור אלוקי להיות בגלות עם ישראל וכמ"ש ושמתי כסאי בעילם או כמ"ש אנכי ארד עמך מצרימה וכיוצא הנה הוא בא בבחי' מריצה ודילוג גדול ע"ד מ"ש הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות כו' שלא בבחי' ההשתלשלות שלא בהדרגה מטעם הנ"ל לפי שירידת האור הנה הוא בא בטורי דפרודא שהן תחתית כל ההשתלשלות שאין בחי' ערך כלל שיוכל להיות המשכה גילוי אלקות שם בהדרגה אלא רק מצד בחי' הדילוג הגדול כמו הצבי שמדלג על ההרים ויוכל לדלוג מהר גבוה לעמק גדול בדליגה א' כו' כך בחי' ירידת אור א"ס להתלבש בע' שרים שהוא בערך הדילוג מאיגרא רמה לבירא עמיקתא כנ"ל וזהו על הרי בתר פי' מלשון ויבחר אותם בתוך כו' שהוא לשון כריתה הבדלה כידוע כך בחי' טורי דפרודא הנ"ל נק' הרי בתר שנבדלו ונפרדו בבחי' יש ודבר בפ"ע, וכמארז"ל שהפרידן מאחדותו כו' כדי שיהי' התלבשות אלקות על הרי בתר אז הוא דומה לצבי לפי שצ"ל בדילוג ומרוצה כנ"ל וזהו דומה דודי לצבי על הרי בתר פי' כשהוא צריך לירד ולהתלבש דוקא בהרי בתר שנק' טורי דפרודא כנ"ל וד"ל.

אשר גלו לאדום שכינה עמהם : תי' אלו ט"ס, וצ"ל כמו שהוא בתוי"א קט"ו, ב : בשושן הבירה אשר בעילם המדינה" (דניאל ח, ב).

או לעופר האילים. הנה עופר האילים הוא איל (בחור) שמרוצתו ביותר במהירות עצומה מהאיל הוקן כנודע והנה בזמן מ"ת כתיב ג"כ וירד ה' על הר סיני שהי' אז ג"כ בחי' ירידה בבחי' דילוג גדול שלא בהדרגה לשכון על הר (סיני) גשמי להגלות באש בקולות וברקים כמ"ש וכל העם רואים את הקולות כו'. אך הנה מ"מ אין זו ירידה ודילוג גדול כ"כ כמו בחי' הדילוג הגדול של התלבשות אלקות בבחי' גלות השכינה כנ"ל דהנה עיקר בחי' הירידה שהי' בזמן מ"ת הי' בבחי' אותיות שנק' סוסים כמ"ש כי תרכב על סוסיך כו' וכמ"ש במ"א דזה קאי במ"ת שירד אור האלוקי ונתלבש באותיות כו' והיינו עד"מ הסוס שאדם רוכב עליו שמוליכו בבחי' מרוצה מה שלא הי' כן ביכולת האדם בעצמו כך עד"מ בחי' האותיות עליונים שנמשלו לסוסים הביאו והמשיכו לבחי' גילוי אלקות שלא בהדרגה למטה אלא בבחי' מרוצה ודילוג גדול כמשל מרוצת הסוסים וי"ש קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים כו' שמדבר בזמן מ"ת כנודע וגם לעתיד כתיב ביום ההוא יהי' (נל) מצילת הסוס קודש להוי' וארו"ל כל מה שהסוס רץ ומיצל כו' אך הנה אנו רואים שמרוצת עופר האילים הוא במהירות עצומה בכפלי כפליים ממריצת הסוס שהרי על הסוס יוכל אדם לרכוב וליישב עליו בשעה שהוא רץ אבל על עופר האילים לא יוכל אדם לרכוב עליו וליישב עליו בשעת מרוצתו לעוצם וגודל המהירות בדילוגי' עצומי' כו' וכך יובן עד"מ למעלה דבכאן שנאמ' דומה דודי לצבי או לעופר האילים הכוונה שהוא בא בבחי' דילוג גדול ועצום מאוד שלא הי' כמוהו גם בזמן מ"ת כדמיון מרוצת עופר האילים כו' וד"ל והנה כ"ז הוא בבחי' ירידת אור והמשכתו מלמעלה למטה שיורד ומתלבש בסוד גלות השכינה כמו אנכי ארד עמך מצרימה כו' שנמשל לצבי או לעופר האילים כו' מטעם הנ"ל והנה כמ"כ ממש בבחי' העלי' שעולה מהתלבשות ההסתר הזה עולה ג"כ בבחי' מרוצה גדולה שלא בהדרגה כלל כמו עד"מ הצבי או עופר האילים שרץ במרוצה גדולה מנמוך לגבוה כמו מגבוה לנמוך כי הדילוג והמרוצה כח א' הוא בין שדילוג וירוף בעמק מהר או מעמק להר הכל תלוי במהירות בלבד הוא הקלות אשר ברגלים וכמו (בעשהאל) שנאמ' בו (ועשהאל קל) ברגליו כא' הצב' (בשמואל ב' ט"ו ב') וכמ"כ יובן עד"מ למעלה בבחי' העלי' מן הגלות שבחי' העלאה זו מלמטה למעלה דומה ממש כמו עד"מ הצבי שרץ מן העמק אל גבוה ההר בדילוג ומרוצה גדולה כך כתיב ברח לך דודי ודמה לך לצבי או לעופר (האילים על הרי בשמים) פי' ברח במרוצה גדולה והוא בחי' העלאה מן התלבשות הגלות הנ"ל וכמ"ש ואנכי אעלך גם עלה בגלות מצרים וכיוצא שהוא בבחי' מרוצה ודילוג גדול כ"כ שלא בדרך עילה ועלול בהדרגה מטעם הנ"ל בבחי' הירידה כו' (ע' שה"ש רבה ע"פ לא ידעתי נפש). וזהו שבתחילה אמר בבחי' הירידה מלמעלה למטה (טוב ודמה לך) דודי לצבי או לעופר כו' על הרי בחר דוקא ואח"כ בבחי' העלאה מלמטה למעלה אמר ודמה לך לצבי או לעופר כו' על הרי בשמים דוקא פי' על הרי בשמים עד"מ שיש הרים הגבוהים מאוד ששם גדילי' עצי בשמים המשיבי' את הנפש כידוע בבחי' הריח שהוא המשיב את הנפש מפני עוצם התענוג שמתענג בו הנפש כו' וכל זה דמיון למעלה בבחי' ג"ר כח"ב דאצילות שנק' הרי בשמים ע"ש בחי' פנימי' עונג העליון

שבא ומתלבש בבחי' ריח הבשמים כמ"ש בזהר בפ"י הפסוק וירח ה' את ריח הניחוח כו' שהוא בחי' חוטמא דע"י וכמו שאמרו במשיח דמורח ודאין כו' וד"ל. והיינו בחי' ומדריגה דכח"ב שהארת אור א"ס מאיר בגילוי היותר עליון מכל ההשתלשלות וכידוע וה"ז בחי' עלי' גדולה לכנ"י ושכינה עמהם שיתעלו בעילוי דג"ר כמ"ש ברח לך דודי כו' על הרי בשמים וכמו שאמר ששה חדשים בשמן המור וששה חדשים בבשמי' ותמרוקי הנשים פי' שמן המור הוא בחי' התענוג המלוכש בחכמה שנק' שמן משחת כידוע ובשמי' שמעדני' ומשיבי' לנפש להאיר בהארת פנים יותר הוא יותר נעלה במדריגה מהענוג המלוכש בחכמה כי הוא בחי' עצם התענוג כו' וזהו וששה חדשים בבשמים כו' וכך יובן בבחי' הרי בשמי' למעלה שהוא בחי' פנימי' עונג העליון ולשם העלאת השכינה מן הגלות וההסתר כמו מן העמק לגובה ההר היותר נעלה כו' שהוא בדרך דילוג שלא עפ"י הדרגה כלל וד"ל. וזהו שרמוז רז"ל לא זכו בעתה זכו אחישנה פי' זכו אזי יעלה מן הגלות בבחי' מרוצה דילוג גדול מלמטה למעלה עד רום המעלות והיינו אחישנה לשון מהירות גדולה כנודע לפי שצריך לזה בחי' מהירות עצומה כמ"ש ברח לך דודי כו' וכנ"ל אז העלי' זאת היא בתכלית העילוי כמ"ש אעלך גם עלה וכמ"ש לעתיד בגמר שיעבוד כל הגלות ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאוד שהוא בחי' פנימי ע"י כנודע וד"ל. אבל לא זכו בעתה פי' בהדרגה שלא בדילוג עד שיעלה בסדר ובהדרגה צריך אריכות זמן והוא ענין אריכות הגלות האחרון כו' וד"ל.

(ב) וזהו אתה גיבור לעולם אד'. דהנה כמו שמבואר למעלה במשל מרוצת הצבי בדילוג גדול כך יובן בענין ובחי' גבורות העליוני' שנק' גיבור וכמארז"ל הן הן גבורותיו שהוא ג"כ בחי' דילוג גדול כמו למשל הדילוג של הגיבור שדילוגו וקיפוצו בתגבורת גדולה ויש שיכול לדלוג פרסה בבת א' אם כוחו חזק מאוד (וכדמיון בר דרומא נדהו קפ"ץ מילא פ"ה דגיטין דנ"ז ע"א) וכי' וכיוצא בזה) כי כמו שסיבות (מרוצת) הצבי מצד קלות רגליו כך יש סיבת דילוג כזה מצד הגבורה והכח היותר חזק עד שמחמת כוחו הגדול ידלוג יותר מן הצבי כו' וגם המרוצה תלוי בכח הגיבור כמו שתלוי בקלות הרגלים כמו מריצת הסוס וכל זה משל ודמיון בעלמא להבין ולהשכיל למעלה בבחי' גבורות העליונים דאצי' דהיינו ג"כ בחי' דילוג ירידת אור אלוקי שבא בבחי' גבורות וצימצומי' רבים בצימצום אחר צימצום והעלם אחר העלם שכל זה מצד בחי' הגבורה וכוחו היותר חזק דוקא כמשל הגיבור שכוחו חזק יותר יותר יכול לדלוג ולרוץ מגבוה לנמוך כו' וזהו פי' אתה גיבור לעולם כו' פי' כי אור א"ס רם ונשגב בערך מכל ההשתלשלות דאבי"ע כנודע וגם כדי שיהי' נקרא בשם אדון על כולא הנבראי' שזהו פי' אד' כמאמ' אנת אשתמודע אדון על כולא דוקא היינו להחיות נבראי' פרטי' מאין ליש ונק' אדון על כל הארץ כו' הנה צריך שיהי' דילוג בדליגות גדולות דהיינו בחי' צימצומי' רבים מאד כי מצד עצמיו' אור א"ס אין זה מערכו כלל וכלל כו' כידוע המאמ' לאו דאית לך צדק ידיעא ולאן מכל אילן מדות ותנה בחי' הדילוגים והצימצומי' הללו בשם גבורות דוקא להיותן באים מסיבת הכח היותר בא בתגבורת

וחזק גדול כנ"ל במשל גיבור הגשמי אשר מהירות ודילוג המרוצה באים דוקא מחמת כח היותר גדול כך בחי' הגבורות העליונות הן סיבת לבחי' הצימצומי' הגדולים לירד למטה בבחי' מהירות עצם בדילוג המדריגות כמ"ש יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה כו' והיינו שארז"ל (יומא דס"ט ב') הן הן גבורותיו כו' גוים מרקדי' בהיכלו והוא שותק פי' בחי' הסתר וצימצום הגדול הזה עד שגם גוים מרקדי' בהיכלו כו' הן הן מבחי' גבורותיו היותר חזק עד שיוכל להתעלם ולהתצמצם בדילוג גדול בהסתר אחרון כזה כו' וד"ל. וזהו פי' אתה גיבור בבחי' גבורות עליוני' למאוד כדי שמחמתם דוקא יוכל לדלוג בדילוג המדריגות לבא לבחי' צימצומי' רבי' ולהיות אדון על כולא להחיות בעלי גבול בחי' נפרד כו' וד"ל.

מחי' מתים אתה ורב להושיע. פי' קאי אדסמיך לי' אתה גיבור בגבורי' וצמצומי' רבים מאד כנ"ל אח"כ אמר נתינת טעם לזה שבתחילה אמר באתה גיבור למה ירד כ"כ הארה אלוקי בבחי' צימצומי' רבי' כ"כ משום שצריך להחיות מתים שא"א בלי גבורות וצימצומי' רבים דוקא וענין תחיית המתים הנה יובן בהקדי' מארז"ל לא גלו ישראל לבין אוה"ע אלא להוסיף עליהם גרים שנאמ' ותרעתם לי בארץ כו', והקושי' ידוע כלום אדם זורע קב אלא להוציא כמה כוריים כו' ואנו רואים שאינו בנמצא גרים בישראל חלק א' מריבוי כו'. אך הענין הוא דפי' גרים הללו היינו בחי' הניצונות שנפלו מעולם התווה דהנה כתיב יצב גבולות עמים למספר בני' שהן ע' שרים לנגד ע' נפש דיעקב וכל שר ושר יש לו שרש עליון עד רום המעלות דהיינו עד בחי' ז"ת דתווה שהן הנק' ז' מלכים קדמאין ולפי שכאו"א כלול מי' לכך הן במספר ע' שרים למטה (ועמ"ש בלק"ת בד"ה וכל בניך למודי הוי' ושט פ"ג בענין העין שבתיבת מייער היא עין תלויה). וזהו ענין) ואלה (המלכים) אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך לבנ"י שהם בבחי' התיקון כידוע ומבואר במ"א והנה בכאו"א מהו' מלכים וימלך ואמרו בזוהר מאן דנפיל מדרגי' אקרי' מיתה כו' והיינו ענין ובחי' (שבב"כ) שנשברו ונפלו עמהם רפ"ח ניצוצי' בעולם הבריאה כו' וכמ"ש בע"ח וא"כ הרי בע' שרים דנוגה דבי"ע נתלבש בהן מבחי' רפ"ח ניצוצי' דתווה ע"י בחי' השבירה וזהו פי' וימלך וימות כו' וענין תחיית המתים היינו בחי' העלאת הניצוצות שנפלו למטה בבחי' מיתה בע' שרים ונקראו בשם מתים והתחיה שלהם היינו ע"י ישראל להיותם בבחי' התיקון שמתקן ומברר לבחי' התווה כנודע אך כיצד יוכלו ישראל להעלותם ולהביאם לשרשם הנה זהו ע"י ישראל משועבדי' תחת הע' שרים דהנה ידוע שכל שפע דצח"מ שבאותה המדינה שתחת ממשלת השר ההוא נשפע הכל ע"י התלבשות באותו השר כמאמ' אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה כו' והמזל ההוא כח של אותו השר בכלל כי מזל מחכים ומזל מעשיר כו'. והנה כאשר איש הישראלי אוכל מזון ומאכל שנשפע ע"י אותו השר ומתלבש בלבוש שגדל שם וכל צרכי שפע דצח"מ אשר שם ואח"כ הוא בכח מאכל זה מתפלל בכוונה שמוסר נפשו באחד כו' והרי הוא עי"ז הוא מעלה לבחי' הניצוץ אלוקי השורה בכח מאכל ההוא שהי' תחת יניקת השר ההוא ומעליהו ומכניסו תחת כנפי השכינה כמו הגר ממש שנכנס מטומאה לקדושה תחת כנפי השכינה כו'

וכמ"כ בכל דצ"ח פרטי' הנה מעלה לבחי' הניצוצות דתוהו שמלובשי' בהם ונמצא
 עושין ישראל בחי' גרים רבי' מאד בכל יום ויום שהן תחת הע' שרים וזהו שרמזו
 רז"ל שלא גלו ישראל לבין (עובדי כוכבים) אלא להוסיף עליהם גרים שהוא בחי'
 רבוי העלאות הניצוצות כנ"ל וכמ"ש במ"א ע"פ ואעשך אותך שם לגוי גדול שם
 בגלות דוקא ומטעם הנ"ל וזהו ג"כ ענין תחיית המתים שיש בכל יום ע"י ישראל
 מעלין ניצוצות הרי זה שמחיי' אותן מבחי' המיתה שלהן כי תחלה כמו שהן הי'
 מלובשי' בגשמי' דצ"ח שבנוגה נקראו בשם מתים וכמ"ש וימלוך וימות כנ"ל
 והתחיי' שלהן היינו ע"י ישראל כשמתפללי' ומוסרי' נפשם באחד שאז יוכלו גם
 הם עמהן ויחי' מן בחי' המיתה כו' ותוהו פי' מחי' מתים אתה פי' ע"י בחי' הגבורות
 העליונות שבאין בבחי' צימצומי' רבי' דוקא בהעלם אחר העלם אזי יוכלו להעלות
 ניצוצות שגם בתכלית ההסתר והצימצום כי זהו עיקר הגלות כדי לברר בירורי'
 וניצוצות דתוהו שנפלו שם וכמארז"ל לא גלו ישראל כו' וכמ"ש אשר שלט האדם
 באדם לרע לו וכמ"ש חיל בלע ויקיאנו כו' וכמ"ש במ"א ובגלות דוקא אמרו הן הן
 גבורותיו כו' ולכך מיד שאמר אתה גיבור וכנ"ל אמר מחי' מתים משום דהא
 בהא תליא כו' וד"ל. ורב להושיע. פי' אחר שאמר מחי' מתים כו' בא ליתן טעם
 לזה דלכאורה איך אפשר להעלות מאכל גשמי שיוכלו ויתאחד באחדות ה' ע"י
 מס"ג אחר שהמאכל מצד עצמו גשמי הוא וכנראה בחוש שהאדם יתגשם מן
 האכילה כי שרש המאכל מעה"ד טו"ר כו' כנדוע הנה לזה אמר ורב להושיע פי'
 בבחי' רב הוא יכול להושיע ולהעלות גם המאכל וכיוצא דהנה אמרו כל רב
 מבבל ורבי מא"י כו' ולהבין רמז זה המאמ' הנה יש להקדים בפ"י רב כי הנה
 לשון רב הוא ענין הריבוי בוודאי וכמו לגוי גדול עצום ורב כו' דהיינו כמו רוב
 עם שהן ריבוי החלקי' וכמו רוב דברים שהן ריבוי אותיות שכל זה ענין התחלקות
 וריבוי כו', אך הנה מ"מ לשון רב הוא לשון יחיד שהרי לא אמר רבים שנאמ'
 ג"כ על ריבוי הדברים אבל הוא לשון רבים משא"כ לשון רב שהוא לשון יחיד
 והענין הוא דגם שפי' רב הענין ריבוי החלקי' כנ"ל אבל כל החלקי' מתאחדי' והי'
 לאחדי' בלתי פירוד נראה לעין לכך אומר ע"ז לשון יחיד וע"ד דוגמא זו יובן ענין
 ההפרש בין ענין היחידים וענין הריבוי בשרש הע' שרים שנק' רה"ר כי הן הנה
 בבחי' פירוד משא"כ שרש ישראל נק' גוי אחד בארץ בבחי' היחוד היפך בחי' הפירוד
 כו' וזהו שנאמר בעשו לשון רבים נפשות עשו ובשבעים נפש דיעקב אעפ"י שהן
 שבעים נפש לשון יחיד ולא אמר נפשות לשון רבי' לפי שהן מתאחדים כאילו הן
 נפש אחד בלבד כו' להיותם בבחי' היחוד וכמ"כ בבחי' רב הוא מורה בחי' היחוד
 גם שהוא ענין הריבוי ג"כ כנ"ל לכך אומר רב לשון יחיד כו' וד"ל. וביאור הענין
 להבין מזה למעלה הנה מבשרי אחזה כו' דהנה אנו רואי' שהבל הקול הוא קול
 פשוט בלתי התחלקות לצירופי אותיות רק בה' מוצאות הפה מתחלקי' הקול כמו
 אחה"ע מהגרון וגיכ"ק מהחי"ך כו' ונעשי' צירופי אותיות הרבה מאוד ושרש
 ההתחלקות נמשך מה"ג מנצפ"ך המפרידות הקול בה' מוצאות כמ"ש במ"א באריכות
 וכך יובן למעלה שריבוי התהוות הנבראי' הלא הוא רק ע"י בחי' צירופי אותיות
 הרבים שמתחלקי' באותיות הדיבורי' בי' מאמרות וכל (צידוק) יש לו כח מיוחד להיות

נברא פרטי עד דצירופי אותיות דשם אלוקי' היותר אחרונים מהווים דברי' התחנתונים כמו אותיות לחם מהווה חיי הלחם וכיוצא וכל זה מצד בחי' הריבוי ההתחלקות הוא הנק' בחי' גבורות וצימצומי' שמחלקי' האור ומצמצם להיות צירופי' אותיות פרטי'. כ"כ כו' אך הנה כל צירופי אותיות העליוני' מתאחדים והיו לאחדי' בבחי' יחוד העליון וזהו פי' ורב להושיע פי' כמ"ש הללוהו כרוב גודלו הללוהו בגבורותיו פי' בחי' ריבוי הצמצומי' בצירופי אותיות רבים נק' רוב גודלו ונק' גבורותיו כו' ואמנם לאחר שנתאחדו כא' נק' רב לשון יחיד כנ"ל דפי' רב הוא ענין היחוד של הריבוי ועי"ז יוכל להושיע להעלות כל פרטי הגיצוצי' גם אותן היותר אחרונים בהשתלשלות כמו המאכל הגשמי ששרשו בצירופי אותיות לחם גם הוא יתעלה ויוכלל באחדות ה' ע"י מס"נ כנ"ל גם שהוא גשמי לפי שהוא ורב להושיע להביא הכל אל בחי' היחוד כו' וד"ל. וזהו כל רב מבבל ורבי מא"י כו'. דהנה בא"י ה' עדיין בחי' גילוי אלקות גם לאחר החורבן כמו בימי רבינו הקדוש וכיוצא וכמארז"ל ע"פ ותשבע ותוחר בימי רבי כו' וע"כ הגם שהי' בחי' התחלקות וריבוי גדול בפירוד ופירוד החיות בדצ"ח שהי' משועבדי' תחת השר כנ"ל בכל הצטרכותם במאכל ולבוש וכיוצא ועכ"ז לא הי' בזה בחי' פירוד ח"ו כי כולם עלו ונכללו באחדות ה' וביחוד האלוקי ע"י תורתם ועבודתם לפי שבא"י מקום המוכן לגילוי יחוד העליון כמ"ש (ענין) ה' אלקיך בה כו' וזהו פי' רבי כלומר רב יו"ד שאעפ"י שיש בחי' ריבוי בהתחלקות צירופי אותיות רבים בדצ"ח כו' אעפ"כ כולן באין בבחי' הביטול היחוד והוא בחי' יו"ד שהוא המורה היחידות כמו אכלתי דברתי שמדבר בעדו בלשון יחיד אומ' ביו"ד נוספת משא"כ כשאומ' בלשון רבים או' אכלנו וכיוצא וגם כאן פי' רבי בחי' הריבוי בא לכלל בחי' היחידות והוא בחי' הביטול באחד כנ"ל והיינו פי' רבי (כלומר הרב הוא שלי וכמו מורי ורבי והכל ענין אחד) משא"כ בבבל בהיות ששם אין שם גילוי אלקות כ"כ כו' אלא אדרבא שם הוא בחי' ההסתר פנים מאד כי בגלות האור אלוקי בבחי' צימצום והסתלקות בבחי' שינה כמ"ש במ"א ואז מתהווה בחי' הפירוד מריבוי התחלקות אך אעפ"כ חוזר לבחי' היחוד כנ"ל וע"כ אמרו כל רב מבבל בלא יו"ד נוספת אך מ"מ בפ"י רב יש בחי' היחוד ג"כ כנ"ל בפ"י ורב להושיע וד"ל.

ג) וזהו ענין אחשוורוש כי הנה מבואר למעלה בפ"י דומה דודי לצבי כו' שהתלבשות השכינה בגלות בע' שרים באה דרך ירידה בבחי' דילוג גדול שלא בהדרגה במהירות עצומה כמשל הצבי שמדלג כו' שלא בהדרגה כלל וזהו פי' אח"ש לשון מהירות כמו אמהרה ואחישה כו' וכמו וח"ש עתידות למו וכיוצא כי גלו לעילם שכינה עמהם וכמ"ש ושמתי כסאי בעילם ולכן נאמ' לשון מהירות כמו מרה ורוש כלענה אח"ש לבא בבחי' דילוג ומהירות גדולה כו' וכמ"כ לענין בחי' העלאות מן הגלות ג"כ בבחי' מהירות גדולה וכנ"ל בפ"י זכו אחישנה (וועד"ז ג"כ) פי' וח"ש עתידות למו. ופי' ורו"ש מלשון מרירות כמו מרה ורוש כלענה מפני בחי' שיעבוד הגלות וגם פי' רו"ש מלשון עניות כמו לרש אין כל והיינו בחי' הדלות דלית לה מגרמה כלום וכמ"ש דלותי ולי יהושיע כו' ושני הפירושי' ענין

א' הוא לפי שבשעבוד הגלות מתבררי ומצרפי' בדינים הקשי' ומרים כרוש וכמו בגלות מצרים שנק' כור הברזל כו' ועי' ממילא מתרוקן מכל טוב העליון מצד עצמם רק מה שנשפע להם עי' אותו השר כו' היפך ממה שהי' בזמן בהמ"ק שהי' מקריבי' (ע"י פרים ליתן (גם לעו"ג) התמצית הנשאר בבחי' אחרים וד"ל. ואמנם הנה כתיב חסדה ברושים ביתה ויש בתיבה זו קרי וכתוב הקרי ברושי' בוי"ו והכתיב ברושים בלא וי"ו כו' והיינו כמארו"ל ישראל כשהן יורדין יורדין עד למטה וכשהן עולין עולין עד למעלה כי בלתי ממוצע כלל לפי שבחי' מל' היא בחי' נקודה ולפעמי' היא כנקודת חיריק ולפעמי' בחולם ע"ג האותיות והיינו כמ"ש בס"י דנעוץ תחילתן בסופן דווקא וע"כ כשהן עולין עולין עד למעלה וכן ענין בחי' חסידה שהיא בחי' כנ"י שנק' כלה נאה וחסודה ברושי' ביתה בבחי' העילוי היותך למעלה כמו הברוש שהוא הגבוה בארזים כידוע דעשר מיני ארזים הן ברוש ותידהר כו' והכתיב ברושים בלא וא"ו שהוא בחי' ר"ש דלית לה מגרמי' כלום וזהו טעם סיבת עלייתה כי"כ עד למעלה להיות ברושי' ביתה והיינו גי"כ פי' אחשוורוש בוי"ו ולפעמים אחרש בלא וי"ו וד"ל. והנה מאחר שבכל מקום שישראל גולין שכינה עמהם כנ"ל בפי' אח"ש כו' תחת אותו השר כו' הרי ירדו גם כל המדריגות פרטיי' השייכי' לשכינה כי בחי' המל' כלולה מהכל וממילא הי' שם כל הארת העליוני' כו' וזהו שרש ענין פרס ומדי' כו' דהיינו בחי' אורות מקיפי' ואורות פנימי' והן שרש ענין תומ"צ דהנה ידוע שהתורה היא בחי' מוזן לנפש שהרי נק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' וכן כתיב ותורתך בתוך מעי כו' והוא בחי' אור פנימי המתחלק לחלקים דווקא לזון לכל האברים לכא"ר כפי ערכו כו' והיינו פי' פרס, לשון פרוסה שהוא ענין התחלקות כמו פרוס לרעב לחמך כו' ומטעם זה נק' הלחם בשם פרוסה כמו לא יפרוס אדם פרוסה כו' וכן נק' פת וכמו פתות אותו פיתים כו' כי א"א שיהי' הלחם למזון אם לא שיתחלק לחלקי' קטנים ורבים כו' וכך הוא ענין אור התורה הוא נק' מוזן רוחני הנה הוא גי"כ בבחי' פרוסה בהתחלקות דהיינו בחי' אור פנימי. משא"כ בחי' הלבוש שאדם לובש לבוש שלו כולו בת א' ולא בחלקי' רבים והיינו בחי' אור מקיף שמקיף כולו כא' כידוע שהמקיף שורה על הלבוש דווקא וזהו שרש בחי' המצות שהן נעשין בחי' לנפש בג"ע כידוע והיינו בחי' מדי שהוא לשון לבוש כמו וילבוש את מדיו כו' וכן ולבוש כהן את מדו כו' וד"ל. ומעתה יש להביך בפרטיות כמו ענין הסיפור דמעשה ז' הנערות הראויות לתת לה מבית המלך שהן בחי' ז' היכלות דנוק' והיינו פי' הראוי' לתת לה כו' כמ"ש בזהר בפ' פקודי (דף ר"ט ע"ב) וז' הסריסים המשרתים את פני המלך הן בחי' ז' היכלות דדכורא כו' כי מאחר ששכינה עמהם יש הכל גם ז' נערות כי פי' אסתר מלשון אסתר כמ"ש ביום ההוא אסתיר פני כו' והוא בחי' גלות השכינה בבחי' הסתר פנים כו' וד"ל.

ד) והנה כללות ענין הסיפור הוא כך אשר המן הי' רוצה לאבד את כל היהודים מתוך שנאתו אשר מתייחדי' באחדות ה' בכל יום ולזה אמר ישנו עם אחד כו' שאומ' ה' אחד בכל מקום והמן הי' מבחי' קליפת עמלק המנגד לזה כו' ועיקר סיבת הצלת היהודי' הי' מפני שהי' להם מס"ג באחד בזמן ההוא

כי הרי לא רצו היהודי' להמיר דתם בשום אופן גם שיהרגו כולם וא"כ הרי מסרו
 ממש נפשם באחד כו' וזהו פי' קימו וקיבל היהודי' וכתיב וקיבל בלא וי"ו לשון
 יחיד דהנה בזמן מ"ת הגם שהי' להם מס"ג ג"כ כמ"ש וירא העם וינועו כו' עד
 שכל דיבור ודיבור פרוח נשמתם וכידוע בענין כפה עליהם הר כגיגי' אבל מ"מ
 זה לא הי' רק בנשמותיהן אבל בגופי' שלהן להיות בחי' ביטל רצון גם בגופי'
 שלהם בתכלית כו' משא"כ בזמן אחשוורוש שעמדו על נפשם למסור גופם להריגה
 על אחדות ה' והי' אז להם בחי' ביטול בתכלית מכל וכל כו' ע"כ אמר קימו וקבלו
 היהודי' את אשר החלו לעשות פי' החלו בזמן מ"ת בנשמות שלהן קבלו עכשיו
 גם בגופי' שלהם ולכך נאמ' וקיבל לשון יחיד להיות שנכלל כולם כאיש א' באחדות
 כו' וזהו ג"כ מארז"ל קימו (למטה) מה שקיבלו (למעלה) כו' וד"ל. וזהו ומה ראה
 על ככה ומה הגיע אליהם כו', פי' כי ע"י שמסרו נפשם ממש באחדות כנ"ל לכך
 זכו שבחי' מ"ה העליון יגיע אליהם ממש כו' וביאור הענין מ"ה העליון הנה ידוע
 שיש ב' מדריגות למעלה בחי' מ"ה ובחי' ב"ן וענין בחי' ב"ן הוא המתברר מבי"ע
 מרפ"ח גיצוצו' דתוהו שנפלו כו' כנודע בפ"י הפסוק ותקם בעד לילה ותתן טרף
 רפ"ח ע"ה כו' ובחי' שם מ"ה הוא המברר לב"ן והיינו בחי' כח החכמה דווקא כמ"ש
 בזוהר דבחכמה אתברירו כל הברירי' דב"ן כו', והנה ידוע שבחי' (שבירת הכלים)
 לא הי' רק בבחי' ז"ת דבינה אבל בבחי' חכמה לא הי' בחי' שבירה כלל וכמ"ש
 ימותו ולא בחכמה שבחכמה לא הי' שום בחי' מיתה ונפילה מעולם התוהו להיותו
 בחי' הביטול בבחי' אין וכמ"ש והחכמה מאין תמצא לכך נק' חכמה כח מ"ה בבחי'
 ביטולו כו' וסיבת השבירה לא הי' רק בבחי' יש כמו אנא אמלוך כו' וכמ"ש במי"א
 ולזה הטעם לא הי' בחי' שבירה כלל בחכמה אלא מבינה ואילך שהמידות כלולי'
 בה בבחי' יש כי גם בחי' הבינה אם הבנים נק' בחי' יש כידוע שהבינה נק' רחובות
 הנהר וכמ"ש ונהר יוצא מעדן כו' ע"ש בחי' התרחבות ההשגה וההבנה בבחי' יש
 ודבר מה המושג ממש משא"כ בחכמה עדיין המושכל בהעלם למעלה מההשגה כו'
 אך גם בבחי' (בינה) עצמה לא הי' עדיין בחי' שבירה ממש וכמ"ש בע"ח דרק בחי'
 אחוריים דאו"א נפלו כו', אבל בבחי' הדעת המתפשט מבינה למידות שם הי' התחלת
 השבירה כמ"ש בדעת חדרים ימלאון כי בדעת הדבר מורגש יותר בבחי' יש כו'
 והיינו המלך הראשון בלע בן בעור כו' וכמ"ש במ"א. והנה בחי' שרש הדעת נמשך
 מבחי' החכמה וממנה באה עיקר התולדה וכמ"ש והאדם ידע כו' וכמו שאין קישוי
 אלא לדעת כו' ולזה הטעם אמר בזוהר אל אחר אסתרס ולא עבד פירין פי' שנחסר
 בקליפות בחי' הדעת שממנה באה התולדה מצד הארת החכמה המאיר בדעת דוקא
 והיינו אל אחר אסתרס ולא עבד פירין כי אם הי' בו אור הדעת הי' מוליד והי'
 מחריב כל העולם וזהו בחי' שרש ענין ב' הצפרים דמצורע שטומאת הקליפה שורה
 עלי' הנק' נגע'י' בנ"א הוצרך לב' ציפרי' שהן בחי' חו"ב דקליפת נוגה ולא הוצרך
 לשלישי לנגד הדעת כי אל אחר אסתרס כו' לפי שאין להם בחי' דעת לכך נק' מלך
 זקן וכסיל כי הכסיל נק' מי שחסר בו הדעת דוקא וכמ"ש במי"א וטעם סיבת התולדה
 מן בחי' הדעת דוקא היינו להיות שרש הדעת מבחי' החכמה דוקא כמ"ש
 ולבי ראה הרבה חכמה ודעת כו' ובחכמה שורה בחי' אור א"ס וכנודע

שעיקר התלבשות אור א"ס בחכמה להיותה בבחי' ביטול כו' ולכך ע"י כח הא"ס יוליד כי כל בחי' תולדה באה מבחי' א"ס וכמ"ש במ"א כי התולדה מתפשטת באין שיעור כו'. וזה ומה הגיע אליהם פי' בחי' מ"ה דחכמה ששם שורה א"ס הגיע אליהם ממש שהוא למעלה מבחי' מיתה דו' מלכים כנ"ל וכמ"ש ימותו ולא בחכמה וכמ"ש והחכמה תחי' היפך המיתה וכל זה לפי שמסרו נפשם על קדה"ש לכך זכו לבחי' החיים הנצחי' השורה בחכמה והוא הנק' עץ החיים שהוא למעלה מעץ הדעת שנפל בשבירה ולכך נאמ' בעץ החיים ואכל חיי לעולם כו'. (וע"ז רמזו רז"ל המן מן התורה מנין שנאמ' המן העץ כו' שהוא עץ הדעת ששם יש יניקה לקליפת עמלק לנגד העורף המכסה למוח הדעת כו' וכמשי"ת בענין הגורל והם זכו אז לעץ החיים כו' וד"ל). ומה שאמר ומה ראו על ככה ואח"כ דמה הגיע אליהם הענין יובן בהקד' מארז"ל כל הנביאי' נתנבאו בכ"ה ומשה בזה הדבר כו' (לבד במצרים נתנבא משה ג"כ בכ"ה כמ"ש כה אמר כחצות לילה כו' לפי שבמצרים ששם ג' שערי טומאה לא בחי' זה בא להם בגילוי כו' וד"ל) וביאור ענין ההפרש בין כה לזה הגה פי' כה מלשון דמיון כמה שמדמה דבר לדבר יאמר זה כמו זה וכן פי' כה בבחי' דמיון מפני שהוא רק הארה מן האלוקי הדומה לעצמות אלוקי' והיינו בחי' גילוי אלקות בנביאי' במראה ודמות בלבד כמ"ש במראה אליו אתודע כו' ונק' בזוהר אספקלריא דלא נהרא כו' אבל בחי' זה היינו בחי' גילוי עצמיות אלוקות כמו שהוא בבחי' אצי' וכמו לעתיד (שנאמר ואמר ביום ההוא) הנה אלוקינו זה קיינו לו וכא"ר מראה באצבע כו' וא"כ גם כאן פי' בכ"ה הוא בחי' דמיון הארה ולא הארה עצמיות וכפל לומר ככה בשני כפין לתורות על ב' בחי' דמיונות דהיינו בחי' הארה דהארה ודמיון דדמיון כו' והענין הוא כי בחי' מ"ה דאצילות נק' זה כנ"ל אבל כשבא להאיר לעולם הבריאה בא רק בבחי' דמיון ונק' מראה דמות כבוד הוי' הוא הנק' כ"ה וכאשר יורד עוד להאיר מבריאה ליצירה נק' ככה בבחי' דמיון דהיינו רק בחי' הארה דהארה כו' וזהו פי' ומה ראו על ככה דבחי' מ"ה העליון דאצי' נראה להם רק בבחי' דמות דדמות דהיינו בבחי' היצי' כנ"ל ואח"כ הגיע אליהם ממש בעולם העשי' וד"ל. והנה מאחר שמבואר למעלה בכל בחי' גלות נמשך כל האורות עליונים לשם כי שכינה עמהם א"כ גם כל פרטי המשכות אורות העליונים הגנוזי' ומלוכשי' בתשב"כ הכל בוודאי יש גם במגלת אסתר אלא ההפרש ביניהם הוא רק שהתורה נקראת ספר והמגלה נקראת איגרת ולפעמי' נק' ג"כ ספר כמ"ש ואלה דברי האיגרת כו' וכתוב בספר כו', וביאור ענין ההפרש בין בחי' ספר לבחי' איגרת הנה יובן עד"מ ממה שאנו רואי' שהספר הוא נצחי תמיד בלתי מבוטל לעולם כמו ספר דברי הימים וספר הזכרונות וכיוצא בזה כל ענין ספר הוא הנכתב להתקיים לימים רבי' דווקא ולא לפי שעה וכמו שאמר משה ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת כו' וכידוע בענין ספר החיים הנכתב בר"ה וכיוצא אך האיגרת אינו נכתב אלא לפי שעה בלבד ולא להתקיים כלל כי הרי אחר קריאתו את האיגרת יקחנו וישרפנו או משליכו ואין צריך לו עוד לעולם כי אין ענין האיגרת רק לקרות בו דבר הצריך לו לידע לפי שעה בלבד כו' ההדוגמא מזה מובן בהפרש שבין

תושב"כ למגלת אסתר דהנה התורה נק' ספר כמ"ש לא ימוש ספר התורה כר והיינו שהוא בבחי' נצחי לעולם והטעם הוא כי בתשב"כ נמשך אור א"ס בבחי' אותיות שבא בבחי' המשכה והלבשה נצחיות בלתי ביטול לעולם ולכך אם יחסר אפי' אות א' אינו נק' ספר תורה וגם אין רשאי לחדש עליו לא לגרוע ולא להוסיף משא"כ בחי' המגילה הגם שבוודאי נתלבש כל מה שנתלבש בס"ת מטעם הנ"ל אבל אין התלבשות זו רק לפי שעה דהיינו רק בשעה שהי' או בגלות אחשורוש לפי שגלו לאדום ששכינה עמהם מטעם הנ"ל אבל מיד שעלו מן הגלות הרי אין טעם להתלבשות זאת ונסתלק מיד כל האורות שהי' נמשכין בכנ"י בשעת הגלות כר ולכך אין מגילת אסתר נקראת בשם ספר אלא בשם איגרת עד"מ האיגרת שקורין אותו לפי שעה בלבד ואח"כ אין צריך לו כר' וד"ל. אך המגילה נקראת (גט) בשם ספר כנ"ל והענין כי באמת הרי כל מה שנתלבש באותיות תשב"כ נתלבש באותיות מגילת אסתר מטעם הנ"ל ונקראת ספר לפי האמת רק לענין בחי' הנצחי אין ספר כמו ס"ת. והנה גם לענין בחי' הנצחי נק' המגילה ספר לפעמים אלא שהוא בבחי' ההעלם ולא בבחי' הגילוי דהיינו שבחי' ההעלם וההסתר למעלה גנוז בה כל פרטי המשכות עליונות שבתושב"כ בבחי' הנצחי דוקא רק שבבחי' הגילוי למטה נק' איגרת לפי שאינה בבחי' נצחי כנ"ל וכמו כשיצאו מן הגלות וכיוצא אבל בבחי' ההעלם שווה מגלה לס"ת שהרי גם בס"ת יש העלם וגילוי וכמ"ש בזוהר אורייתא סתים וגליא וכמארו"ל קיים א"א ע"ה כל התורה כולה והרי לא היו לו בגדי חושן ואפוד ולא אכל מצה וכיוצא אלא שקיים אותה בבחי' ההעלם דהיינו כמו שהוא למעלה בלתי הלבשה כר' ואמנם גם בבחי' גילוי בתושב"כ דהיינו כמו שהלבשה למטה יש בה בחי' נצחי כנ"ל משא"כ במגילת אסתר שאין בבחי' גילוי נצחי אבל בבחי' ההעלם שווה המגילה לס"ת לענין בחי' הנצחי ג"כ ולכך נק' לפעמי' ספר מצד בחי' הנצחיות שבהעלם וד"ל. ובכל הנ"ל מובן מארו"ל דלעתיד לא יתבטלו הלכות ומגילת אסתר גם שהי' ניסי' יותר גדולים מנס דאסתר כנ"ל לפי שבמגילת אסתר יש בה עכ"פ בחי' ההעלם כל מה שיש בס"ת בבחי' הנצחי דווקא וע"כ אין לה ביטול עולמית וכמ"ש וימי הפורים לא יעברו כר' וכמ"כ ההלכות דבתושבע"פ הגם שאין לאותיות שבה הניגלין בחי' ספר בכתב אבל בבחי' סוד וטעם הגנוז והעלם בהלכות יש בהן בחי' נצחית דספר כמו בתושב"כ ממש אלא שלא נק' ספר בכתב בבחי' הגילוי כמו ס"ת וכנ"ל בענין מגילת אסתר ולכך השווה למגילת אסתר עם ההלכות דבתושבע"פ כי שרש ענין א' להם שיש בהן בחי' הנצחי דספר בהעלם ולא בגילוי וד"ל.

— • —
בעז"ה פ' תרומה

זוהר פ' תרומה בהתחלתו ד' קכ"ו ע"א, וידבר ה' אל משה דבר אל בני ישראל לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו. ר' חייא פתח, כי יעקב בחר לו י"ה ישראל לסגולתו, כמה חביבין ישראל קמי' קודבי"ה דאתרעזי בהו ובעזי

לאתדבקא בהו, ולא תקשרא עמהון ועבד לון עמא יחידאה בעלמא דכתי' מי כעמד
 כישראל גוי א' בארץ ואינון אתרעו ואתקשרו בי' הה"ד כי יעקב בחר לו י"ה,
 וכת' כי חלק הוי' עמו ויהב לשאר עממין שולטנין רברבין ממנין עליהו, ונטל
 לחולקי' ישראל ע"כ. והנה מה שיש לדקדק במאמר זה הוא ענין כפל הלשון
 במלות שונות, במ"ד דאתרעי בהו ואתדבקא ואתקשרא כו'. אך הענין הוא
 כמארו"ל בוי' דברים שקדמו לעולם תשובה ותורה ובנין בהמ"ק כו', אמרו שישראל
 עלו במחשבה בקדימה לכולן והיינו שישראל עלו בבחי' פנימית רצון העליון שלמעלה
 מן הטעם לגמרי, שבלא"ה ידוע דאין טעם לרצון כלל, כי בחי' הרצון הוא למעלה
 מן הטעם, אבל מ"מ הנה בחי' טעם כמוס (הוא הנק' ח"ס) יש לרצון כמו ענין
 המאמר שתוק כך עלה במחשבה וכמ"ש במ"א, ואמנם מה שעלה ברצון המאציל
 לברוא נשי' גם טעם כמוס אין לזה כי עלו בבחי' פנימית הרצון (הוא הנק'
 כתר שבכתר) שלמעלה לגמרי מבחי' טעם גם מבחי' טעם כמוס כנ"ל, והו' שדקדק
 לומר כמה חביבין ישראל כ"כ דאתרעי בהו בבחי' רצון עצמי שלמעלה מבחי'
 טעם לגמרי כנ"ל וד"ל. אלא רצון פשוט בלבד והיינו להיותם מקושרים בשרשם
 בבחי' עצמות וכמו שמטיים בסוף המאמר כי חלק הוי' עמו וד"ל. ומה שאמר
 לאתדבקא בהו ולא תקשרא עמהון, הנה דקדק לומר בלאתדבקא בהו ובלא תקשרא
 עמהון להיות כי ההפרש בין לאתדבקא ובין לאתקשרא היינו ההפרש בין בחי'
 פנימיות ובין בחי' חיצונית, כי הנה תחילה אמר בשורש ומקור התהוות הבריאה
 של ישראל שהיא בעצמות המאציל בבחי' רצון עצמי ופשוט כנ"ל, ומעתה בא
 לפרש אופן הבריאה שלהם, דהיינו אופן הרצון איך יהי' בהם גילוי אור ב"ה
 למטה לאחר שנבראו, ואמר שאופן הרצון הזה בא להיות בשני המדריגות הא' בבחי'
 פנימי' והב' בבחי' חיצוני', והיינו שיהי' גילוי אור א"ס ב"ה למטה בכני' ע"י
 תורה ומצות דוקא ותורה ומצות הן ב' מדריגות, ע"י המצות נמשך אור א"ס ב"ה
 בבחי' חיצונית בלבד והיינו אור מקיף בעולם מבחוץ כמו שידוע בפ' וימינו
 תחבקני שהוא ע"י המצות שנעשין בחי' אור מקיף להיות אור האלקי מתבק
 לנפש האלקית עד"מ אדם שמחבק לזולתו בידיו מבחוץ לאברי', והו' פי' מ"ש
 לאתדבקא בהו דביקות זאת באה מלמעלה למטה בבחי' חיבוק וכיוצא ולכך אמר
 בהו וכמ"ש כאשר ידבק האיזור אל מתני איש כו' כן הדבקתי אלי את כל בני'
 שהדביקות זאת הוא ענין חיבור חיצונית כאשר ידבק האיזור אל מתניו לפי
 שהמצות נעשין רק בחי' לבושי' לנפש כידוע וד"ל, אך פי' לאתקשרא בחי'
 התקשרות הוא בחי' פנימית דוקא, וכמו ונפשו קשורה בנפשו שהוא בחי' יחוד
 וחיבור בפנימית * הנפש דוקא והוא הנק' קשר בלה"ק כמו שקשרין ב' חוטים
 שמתאחדים בתכלית והיינו בחי' גילוי אור א"ס בכני' ע"י התורה דוקא שבאה
 בבחי' או"פ וכמ"ש ותורתך בתוך מעי והוא בחי' מוון וחיות ממש לנפש כידוע,
 ולכך אמר ולא תקשרא עמהון ממש בתכלית היחוד וכמאמר הידוע תלת קשרין
 מתקשרין כחדא, אורייתא וקדב"ה וכנ"ל. והנה שני מדריגות הללו דתורה ומצות

הכל עדין למעלה בבחי' פנימית העולמות ואח"כ נמשך הארה זאת גם למטה מטה בבי"ע. כי הנה ישראל ממשיכים לאור אחדות הפשוטה בתו"מ שעושיין בגשמיות גם בענינים גשמים מאד כמו גם בחיצוניות עולם העשי' וכענין מארו"ל והקשה כל התורה כולה לתפילין והרי בתפילין נמשך אחד העליון גם בקלף גשמי שבתפילין כמו פ' שמע וכיוצא. וז"ש ועבד לון עוד עמא יחידאה בעלמא דכתי' ומי כעמך ישראל כו' לפי שממשיכין בחי' אחד העליון בארץ למטה בגשמיות ולכך עבד לון עמא יחידאה ונק' גוי א' בארץ וכידוע בדברי רז"ל ע"פ אתה האמרת היום וכמ"ש במ"א וד"ל.

ואינן אתרעו ואתקשרו בי' פי' כמו שמלמעלה למטה מקודב"ה לכנ"י נמשך שרשם בעצמות רצון העליון שלמעלה מן הטעם לגמרי, כך מלמטה למעלה מכנ"י לקודב"ה מתעורר בהכי ג"כ בבחי' רצון עצמי ופשוט לדבקה בו ית' למעלה מן הטעם לגמרי, והיינו בחי' אהבה המסותרת בכנ"י בבחי' אהבה טבעית ועצמית כידוע, והיינו פי' ישקני מנשיקת פיהו שהוא בחי' נשיקין ואתדבקו רוחא ברוחא למעלה מן הטעם והיינו ג"כ ענין ט"ו ווי"ן דאמת ויציב שהוא בחי' היכל הרצון כמ"ש בפע"ח ששם בחי' נשיקין דיעקב ורחל וכמ"ש וישק יעקב, וזה ענין מ"ש ואתרעו בי', ומ"ש ואתקשרו בי' היינו ג"כ בבחי' אור פנימית דוקא כמו מלמעלה למטה, אמנם לפי שהארת המקיף שע"י המצות הנק' לאתדבקה לא שייך רק מלמעלה למטה וכמו שאומר יחבק לה בעלה ולא מלמטה למעלה לכך לא הזכיר כאן רק בחי' התקשרות שהוא בחי' יחוד הפנימי ולא הזכיר ואתדבקה בבחי' מקיף, מפני שאין בחי' מקיף מאיר רק מלמעלה למטה מן המשפיע אל המקבל בלבד וכמ"ש וימינו תחבקני וד"ל. הה"ד כי יעקב בחר לו י"ה. פי' שבא לחזור לתחילת המאמר שבא לפרש הפסוק דויקחו לי תרומה בפסוק שהתחיל כי יעקב בחר לו י"ה, והענין הוא כי בפסוק דויקחו לי אמר שני דברי' ולכאורה סתרי אהדדי, כי בתחילה אמר ויקחו לי דמשמעותי' שימשיכו לו מלמעלה למטה דווקא ואח"כ אמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי דמשמעותי' מלמטה למעלה יביאו לו תרומתו ולא מלמעלה למטה.

וכדי' לתרץ קושי' זו הקדים בפסוק זה כי יעקב בחר לו י"ה, דהנה גם בפסוק זה מזכיר לכאורה ב' דברים שהם סותרי' זא"ז כי לפי פשט הכתוב יש משמעות שיעקב ניבחר מי"ה והיינו כי יעקב בחר אותו י"ה להיות לו לעם סגולה, ויש משמעות לפרש בהיפך דהיינו שיעקב בחר לעצמו בחי' י"ה ונמצא ב' הפרושים תרתי דסתרי אהדדי דפי' הא' שיעקב ויבחר מי"ה היינו כנ"ל שנמשך בחי' רצון עצמו ופשוט לברוא את ישראל מלמעלה למטה, ולפי פי' הב' היינו מלמטה למעלה דוקא וד"ל. אך הענין באמת בא על המאמר לתרץ דב' הפירושי' אמת, דבתחילה ישראל עלו ברצון המאציל כמו שאמר כמה חביבין ישראל דקודב"ה אתרעו בהו ואח"כ גם ישראל אתרעו בי' מלמטה למעלה כנ"ל, ונמצא כי פי' הפסוק כי יעקב בחר לו י"ה יתפרש בב' אופנים הא' מלמעלה למטה והב' מלמטה למעלה, וכמ"כ

יתפרש הפסוק דויקחו לי דבתחילה אמר ויקחו לי תרומה מלמעלה למטה דהיינו בחי' המשכת רצון העליון הפשוט מלמעלה למטה כנ"ל, ואח"כ מאת כל איש אשר ידבנו לבו בבחי' רעותא דליבא מלמטה למעלה תקחו את תרומתי וכו' ואינך אתרעי בי' וד"ל. וכת"י כי חלק הוי' עמו ויהיב לשאר עמין שולטן לפי שהע"ש שרים הבדיל והפרידן מאחדות הפשוטה וכמ"ש אשר החליקן בדברים משא"כ ישראל להיותם מקושרי' בבחי' עצמיות המאציל כנ"ל לכך נטל לחולקי ישראל דוקא כי בחר לו י"ה בתחלת המחשבה • וזהו פי' מ"ש ונטל לחולקי' ישראל' וד"ל.

שם ע"ב. ר"ש פתח מי זאת הנשקפה כמו שחר כו', מי זאת רזא דתרין עלמין מתחברין כחדא ודא הוא עולם ועולם מי הא אוקימנא דרגא עילאה לעילא שירותא דקיימא בשאילתא ואקרי' מי כד"א שאו מרום עיניכם וראו מ"י ברא אלה, זאת דרגא תתאה לתתא עלמא תתאה ותרויהו תרין עלמין בחבורא חדא בקשורא חדא כחדא ע"כ. פי' מי הוא בחי' בינה כידוע בפ"י מבטן מי יצא הקרח כו', הנה לפי פשט המאמר חכ' ולא בחכמה ידיעה מבין ולא בבינה ידיעה הרי יש בחי' חר"ב שאינם מושגים בהשגה ותפיסא כלל וזהו שאמר ולא בבינה ידיעה בהשגה ולכאורה אין זה מובן שהרי בחי' בינה בכ"מ הוא בחי' השגה דוקא ולכך נקרא רחובות הנהר בבחי' אורך ורוחב בהשגה דוקא ונק' יש ג"כ כמ"ש להנחיל אהבי יש והכל מטעם שהבינה באה דוקא בבחי' השגה ותפיסא, אך הענין הוא די'ש ב' מדריגות בבינה, הא' הוא פנימית ועצמית הבינה שלמעלה מגדר ובחי' השגה עדיין הוא הנק' מי דלא קיימא בשאלתא כלל להיותו למעלה מבחי' השגה הוא בחי' עצם המושכל קודם שיבוא לידי אותיות במחשבה וכאשר הוא בא באותיות המחשבה הנה נקרא מחשבת השכל שהשכל ניתפס במחשבה, וידוע דבחי' אותיות המחשבה נק' לאה ושרשה מבחי' אחוריים דאימא, והוא בחי' מל' דתבונה, פי' מל' דתבונה דהיינו מה שהשכל ניתפס ומושג שאו מתלבש באותיות המחשבה, ופי' אותיות ידוע בכל מקום שהוא ענין גילוי ההעלם, וכמו אתא בוקר וגם כאן הנה בחי' גילוי ההעלם עצם המושכל נק' אותיות דתבונה ומתלבש או בבחי' אותיות המחשבה לחשוב את המושכל באותיות המחשבה ממש שנק' לאה והוא הנק' שירותא דקיימא בשאלתא דהיינו כשהשכל ניתפס בהשגה בבחי' אותיות או נולדין ממנה אהוי"ד וכיוצא כי כאשר עדיין אין השכל מושג וניתפס בבחי' אותיות דתבונה לא יוליד שום התפעלות בלב עדיין, וזהו פי' מי ברא אלה, פי' מי דקיימא לשאלה כשבאה בבחי' השגה באותיות כנ"ל ממנו נבראו שנקראי' אלה כי המדות הן ששה וכא"א כלול מכל הששה מדות ומספרם בכלל ל"ז שהוא גימ' דאלה, והרי גם אותיות אלה הן אותיות לא"ה שהרי ילדה ששה בנים דהיינו בחי' אותיות המחשבה שבבינה שהולדת המדות שנק' ששה בנים כידוע, ולכך אותיות אלה הם א' עם אותיות לאה וכמ"ש מי ברא אליה, ולזה הטעם ג"כ אותיות אלה קיימ' דיבנה ג"כ אותיות מ"י אליה וכמ"ש במ"א ע"פ פלג אלקים שבחי' אלקים ניפלג מי מאלה דהיינו כאשר

המחשבה: בבינה, מס, ב נוסף: וזהו פי' חלק ה' עמו חלק עצמו ממנו ממש

השכל מוליד המדות וכמ"ש מבטן מי יצא כו' משא"כ בחי' בינה דלא ידיעא בהשגה שלא נולדו ממנה מדות כו' וכנ"ל. והנה יש ב' מדריגות בבחי' לאה, הא' אשר מולדת את המדות כנ"ל דהיינו לאה ילדה ששה בנים שהוא בחי' אותיות השכל המושג כו' וכנ"ל. ויש עוד בחי' לאה שלמטה מן המדות דהיינו כאשר כבר ניתהווה התפעלות המדה כמו אהבה או יראה, הנה אנו רואין שיתהווה מן המדה בחי' אותיות במחשבה להרהר מה שבלבבו ונק' תרהורי לבא וכיוצא, הנה זה הוא בחי' לאה שמקבלת מן המדות, ולמעלה היינו בחי' זיווג יעקב ולאה כידוע ואמנם ככאן לא דיבר מבחי' לאה שמקבלת מן המדות הנק' יעקב אלא בבחי' לאה שהוא מקור המדות ונק' אם הבנים והוא בחי' אותיות המחשבה שבבינה כנ"ל וד"ל.

ומעתה יתפשרו דברי המאמר בפרט שמ"י זא"ת רוא דתרין עלמין מתחברין כחדא כו', פי' מי הוא בחי' אותיות דקיימא לשאלתא בלבד בבחי' השגה * כנ"ל, ובחי' זאת היינו בחי' אותיות הדיבור שהן יוצאין ומובדלין ונראין ליש בפ"ע כמשל האותיות שבדבור האדם שהן לזולתו הנבדל דוקא ונשמעין אליו בקול מובדל מעצם האדם, משא"כ אותיות המחשבה שבבינה כנ"ל שהם מתאחדי' בעצמות הנפש ואינן נשמעות כלל לזולתו הניבדל כו', וכך יובן למשכיל למעלה ההפרש בין מ"י זא"ת, דהיינו כמ"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם שהוא בחי' אותיות המחשבה עליונה של המאציל שהן מתאחדין בעצמותו כו' ונק' מ"י משא"כ עולם הדיבור בחי' מל' דאצי' שנק' זאת כמ"ש בזאת יבוא אהרן כו' היינו כמו אותיות הי' מאמרו' שנבראו בהן כל הברואים יש מאין בבחי' גילוי יש בפ"ע כו', עד"מ הדבור שהוא ניבדל מן העצמות לזולתו דוקא, ואמנם למעלה בבחי' האצי' תרין עלמין הללו מ"י זא"ת מתחברין כחדא משום דבאצי' אמרו דאיהו וחיהי חד כו', פי' כמו עד"מ שבאדם ג"כ מתאחד עדיין אותיות הדבור עם אותיות המחשבה ונחשבי' כא' בבחי' עצמותו לפי שהאורות והכלי' מתאחדי' בעצמותו של האדם, משא"כ כשיוצא הדבור להאיר לזולתו הנפרד שם נבדל הדבור מן המחשבה כי המחשבה נשארה בעצמות האדם והדבור נעשה מקור לשכל השומעו כו', וכך יובן למעלה במ"י זא"ת בחי' מח' דבור למעלה שבבחי' האצי' מתאחדי' והיו לאחדי' ממש משום דאיהו וגרמוהי חד בבחי' העצמות, משא"כ כשבחי' מל' מתלבש בבי"ע ביי' מאמרות ניבדלין להיות הבריאה כו' וד"ל. ח"ש ודא עולם ועולם ועלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי' מחשבה ודבור כמו שאין בגילוי הדבור רק מה שחושב שבהעלם המחשבה כו' וד"ל.

מ"י הא אוקימנא דרגא עילאה לעילא, פי' בחי' לאה העליונה מקור המדות כנ"ל, ולא לאה דלתתא שמקבלת מן המדות כו', שירותא דקיימא בשאלתא, פי' בחי' שירותא בחי' השגה באותיות כנ"ל במשמעות לשון מ"י שיתפס מציאותו בשאלה לומר עליו מי הוא, משא"כ בחי' פנימית בינה שלא מושג וניתפס כלל ולא

יתכן לשאול מי הוא כו', כד"א שאו מרום כמאמר יעקב משמש במרום שהוא בחי' היכל אי' ושם יראו דמ"י ברא אליה כנ"ל, זאת דרגא לתתאה לתתא הוא בחי' אותיות הדבור שמלוכבש בבי"ע כנ"ל הנק' רחל עקרת הבית כידוע, ותרויהו תרינ' עלמין בחבורא חדא וקשורא חדא, פי' ב' מיני אותיות דלאה ורחל מתאחדין עדיין באצי' כנ"ל הטעם וד"ל.

הנשקפה כד מתחבר תרויהו כחדא. פי' בא לתרץ למה לא אמר הנשקפות לשון רבים, ולמה אמר הנשקפה לשון יחיד אחר שהזכיר תחילה ב' עלמין מ"י וזא"ת כנ"ל, ולזה תירץ דכיון דתרינ' עלמין מ"י וזא"ת מתחברין למעלה באצי' והיו לאחדים ממש מטעם הנ"ל, ולכך אומר עליהם לשון יחיד הנשקפה כו' וד"ל.

הנשקפה כמו שחר כד בעי' שחרותא לאנהרא ולבתר אתנהיר כסיהרא כד מטי בה נהירו דשמשא ולבתר בשמשא כד קימא נהירו דסיהרא בשלימ' ע"כ. פי' בא לפרש הפסוק למה אמר בתחילה שהאור מאיר בתחילה במיעוט מאד דהיינו רק כמו אור שחר הניצוץ במיעוט, ואח"כ יפה כלבנה בהארה מרובה יותר ואח"כ ברה כחמה כשמשא עצמה להיות שצריך לבוא האור בהדרגה דוקא מעט מעט ולא בבת א', וזהו שאמר כד בעיא שחרותא לאנהרא ולבתר כסיהרא כו'. והנה להבין ביאור פרטי המדריגות הללו יש להקדים תחילה ענין בכללות אור זה דשמשא שאמר כד בטש בה נהירא דשמשא כו'. הנה כתבי' כי שמש ומגן הוי' אלקים כו', פי' שם אלקים הוא בחי' ה"ג מנצפ"ך המפרידות ההבל והקול כידוע דהנה ידוע בענין התהוות התחלקות רבוא רבבות עולמות לאין שיעור כמ"ש היש מספר לגודדיו כו' וכתבי' אלף אלפים ישמשוני' ורבוא רבבן כו' הכל ע"י בחי' ה"ג הנק' צמצומים שמחלקים לאותיות הדבור העליון, כמו עד"מ הכל הקול באדם התחתון שהוא בעצם קול פשוט בלתי התחלקות כלל לאותיות, אך בה' מוצאות הפה נתחלק הבל קול פשוט כמו אחה"ע מהגרונ' וגיכ"ק מהחיך וכיוצא ומי הוא המחלק לקול פשוט הזה לבחי' אותיות הללו בה' מוצאות, הנה הן בחי' ה"ג שנק' צמצומי' להבדיל ולחלק את הקול הזה לחלקים שונים באותיות הדבור, וכמ"ש אתה פוררת בעוז ים, וכמ"ש במ"א שזהו הנמשל מזה למעלה בבחי' דבור העליון שהוא בחי' המלי' כנודע שמה שמתחלק לרבוא רבבות אותיות וצירופים שונים לחלקים שונים ורבים שנק' פירור הוא מבחי' ה"ג מנצפ"ך שבמלי' והיינו בחי' שם אלקים וזהו אתה פוררת בעוז ים העליון כו', ומזה באה סיבת ההתחלקות להיות נמצאין ונבראין יש מאין לאין שיעור והכל ע"י בחי' ה"ג דוקא לפי שטבע הגבורות לחלק כמו שטבע האש לפרר כו' וד"ל. והנה ידוע בע"ח שבחי' החסדי' הן הממתיקות את הגבורות וכאשר נמתק הגבורות בחסדי' אזי נקראו בשם גבורות ממותקות כו', והנה ענין זה הממותק היינו כאשר מתגלה אור חסד עליון דז"א דאצי' לבריאה שהוא בחי' גילוי אור א"ס יותר מכפי הצמצום דמאמר קו המדה אז נמשך נבראי' בחי' ביטול בתכלית וממתיקים בחי' הגבורות והצמצומים הנ"ל שמצמצמים ומסתירים לאור א"ס לבלתי יתגלה עליהם רק כפי המדה כו'. וזהו פי' כי שמש ומגן הוי'

אלקים כו', פי' כמו עד"מ המגן לשמש שהוא נרתק אליו להסתיר עצמות אורו. כך בחי' שם אלקים המצמצם כו' הוא בחי' מגן ונרתק לשם הוי' שהוא בחי' אורות החסדים דו"א שנק' שמשא כנודע. ולזה רמזו רז"ל שלעתיד הקב"ה מוציא חמה מגנתקה צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה כו'. כי בחי' הנרתק הוא שם אלקים המצמצם ולעתיד יתגלה בחי' חסדי' דשם הוי' וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' דוקא ואו יהי' המתקות בחי' הגבורות דשם אלקים, וע"כ צדיקים יתרפאו בה בחסדי' האלו כי הרפואה בבחי' רחמים שהוא ענין המתקות הדין כמ"ש כי הוא טרף וירפאנו וכמ"ש במ"א ולרשעים לא יומתקו הדינין וידונו בה לעונש וד"ל. ומעתה יובן כללות ענין המאמר במה שאמר דאתנהיר כסיהרא כד בטש בה נהירו דשמשא דהיינו בחי' הארת אור החסדי' דשם הוי' דו"א במל' שנקרא סיהרא להמתיק לבחי' הגבורות והצמצומים הנ"ל וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים וכנ"ל וד"ל.

אך הנה בחי' גילוי אור א"ס בבחי' חסדים דשם הוי' הנק' שמשא א"א שיאיר כל האור בפ"א ובב"א שאם הי' האור מאיר ובא בפ"א ובב"א היו כל העולמות מתבטלים ממציאיתון לגמרי לפי ששם אלקים המצמצם הנ"ל לא הי' מסתיר כלל מפני תוקף זריחת אור החסדי'. וזה שאמר מ"י זא"ת הנשקפה כמו שחר פי' כמו עד"מ שבא אור השמש בהדרגה מעט מעט. מתחילה מאיר רק בבחי' הארה דהארה בלבד דהיינו מרחוק כשהשמש עדיין עומד מרחוק לעובי הרקיע שאינו מאיר מהארתו עצמו רק כמו הארה דהארה מועטת בעובי הרקיע והאיר פני המזרח מעט מעט שז"ן זה לאנהרא שחרותא לחושך הקדום שנקרא קדרותא דצפרא, ואמנם כל שמתקרב יותר יותר יאיר פני המזרח בהארה מאירה יותר עד שתכנס השמש ממש בעובי הרקיע ומאיר שם הארתו העצמי כו', והנה זהו דוקא הנק' הארה דהארה, אבל זה שהלבנה מקבלת מאור השמש עצמו אינו נקרא הארה דהארה כי הרי גוף ועצם השמש מאיר בלבנה רק מה שהלבנה זורחת על הארץ נקרא הארה דהארה כו', וזהו שמנה כאן שני מדריגות תחילה כמו שחר בלבד שהוא בחי' הארה דהארה בלבד ואח"כ יפה כלבנה שמקבלת גוף אור השמש וד"ל, והנמשל מזה יובן לכל משכיל למעלה בענין הוי' ואלקים שנמשלו לשמשא וסיהרא כידוע דאין גילוי אור החסדים דשם הוי' בא מלמעלה להאיר במל' שנק' סיהרא בב"א ובפ"ע אלא בהדרגה מעט מעט דהיינו בתחילה רק בבחי' הארה דהארה כמו בחי' שחר, וז"ש הנשקפה כמו שחר ולכך נק' אז אילת השחר כו' וכמ"ש בזהר במ"א, ואח"כ מקבלת מגוף ועצם האור דשם הוי' דו"א, וז"ש יפה כלבנה, ואח"כ נעשית ברה כחמה עצמה דהיינו למהות גוף מאור השמש ולא שמקבלת הארתו לבד כו' וכמו שהי' קודם מיעוט הירח דכתי' ויברא ה' שני המאורות הגדולי' כו' ולא קיבלה הירח מן השמש כלל אלא היתה בחי' מאור עצמו כמו השמש כו', וכן לעתיד כתי' והי' אור הלבנה כאור החמה ממש, ולמעלה היינו כשור"ג שווין בקומתן וכתר א' לשניהן כמו שהי' קודם המיעוט שהי' משתמשיין בכתר א' אלא שטענה הלבנה וכי אפשר לשני מלכים כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו פי' דברי המאמר בפרט כמו שחר כד בעי' שחרותא לאנהרא שאינה רק

להאירה מהחושך והצמצום כו' וכנ"ל, ואח"כ כסיהרא דבטש בה נהורא דשמשא בהארתו העצמי ולבתר כשמשא כד קיימא סיהרא בשלימו, פי' בשלימו בבחי' פרצוף שלם בפ"ע שלא מקבלת מז"א אלא כתר א' לשניהם וד"ל, וכמו שמבואר כאן בענין הארת ז"א במל' מלמעלה למטה שבא בהדרגה מעט מעט כו', כך הוא בענין עלית הנוק' בז"א מלמטה למעלה ג"כ לא תעלה בפ"א ובז"א רק מקודם תעלה בבחי' גה"י דז"א ונקראת נקודה תחת היסוד כו', ואח"כ תעלה יותר לבחי' הגי' דז"א כמו שאומר ימינא ושמאלא ובינייהו כלה כו', ואח"כ תעלה עוד יותר לבחי' חב"ד דז"א כו', ובאמת יש לפרש זה הפסוק דמי זאת הנשקפה כו' בבחי' עליות דנוק' מלמטה למעלה, אך הוזהר מפרשו מלמעלה למטה מז"א לנוק' משום שלפי זה יתכן הפי' דמ"י זא"ת שהוא לאה ורחל כו' וד"ל.

איומה כנדגלות, איומה תקיפא לאגנא על כולא דהא כדין אית לה שלימו ותקיפו למעבד חילא, פי' תקיפא הוא בחי' תגבורת כח גדול כמו ע"ד פשוט מי שיש לו כח חזק מאד נקרא גבור לכבוש לשונאו המגדו להפילו בכחו הרב והחזק, ולפי ערך כחו החזק כך יוכל לעמוד יותר במלחמה לנצח ולהפיל למגדלים רבי' כו', ולמעלה הנה יובן שזהו בחי' עצם תגבורת האור לברר ולהפך הרע דקליפת נוגה ולהפילם ולשמור האור מן החיצונים שלא יקרבו לקבל יניקה שנקראו מגדלים לקדושה האלקית וכמ"ש כי את זלעזו עשה כו', ואמנם המשכת חזקת כח הזה מלמעלה הנק' גבורות הוא בא דוקא אחר שנמתק בחי' הגבורות שבמל' ע"י בחי' החסדים דז"א הממתיקן כי בלתי מיתוק יוכל להמשך מהן גבורות קשות לחיצונים כידוע, אך אחר המיתוק נשארי' הגבורות רק לאגנא על כולא לשמור מן החיצונים והיינו שמפרש הטעם דהא כדין אית לה שלימו ותקיפו למיעבד חילא, פי' כדין לאחר שנמתקה בחסדים דז"א כמ"ש תחילה ברה כחמה עצמה שכתר א' לשניהן כנ"ל או נק' איומה לשון תקיפות למיעבד חילא עם המגדלים כמו שיש כח זה בבחי' חסדי' דז"א אחר שנקראים גבורות ממותקות זהו כנדגלות וכמ"ש במ"א וד"ל.

ונטלא חילא מעלמא עילאה ע"י יעקב שלימא שלימא דחבר לון כחדא חבר לון כחדא לעילא חבר לון כחדא לתתא ומתמן נפקין תריסר שבטין קדישא כגונא דלעילא, יעקב דהוא שלים ע' אעיל רחימו בין תרין עלמין שאר ב"ג דעבדין כדין מגלין ערין לעילא ותתא גרים דבבו בתרין עלמין נחים פרודא, הה"ד ואשה אל אחותה לא תקח לצרור דאתעבדו מארו דבבו דא לדא ע"כ. פי' יעקב שלימא היינו בחי' הת"ת שכולל חו"ג והוא מדת הרחמים כידוע, ועיקר הטעם למה שנק' יעקב שלימא היינו לפי שע"י מדת הרחמים דוקא נעשה בחי' המתקת הגבורות בחסדים כו', דהנה יש להבין לכאורה מהו ההפרש שבין מדת החסד למדת הרחמים, דלכאורה ענין א' הם להטיב ולהשפיע כל טוב לראוי ולשאינו ראוי כו', אך הנה עיקר ההפרש הוא שמדת החסד הוא בין לענים בין לעשירים ומדת הרחמים אינו אלא לענים דוקא, כי הנה טבע מדת החסד היינו מצד טבע בחי'

ההטבה שמטבע הטוב להטיב לזולתו יהי' מי שיהי' וגם שזולתו עשיר ואין עליו רחמנות כלל, אך מצד הטבע הטוב להטיב רוצה ומשתוקק לגמול חסד עמו ובלתי זה לא הי' מטיב עמו כלל גם שאינו צריך כלל, חו היא טבע מדת החסד לגמול טוב לעשיר כמו לעני וכמו אברהם שהי' איש החסד בהכנסת אורחים שיהנו הכל מטובו גם שאינם צריכי' לחסדו, אך מדת הרחמים לא תתפשט כלל כ"א לעני וכיוצא בו דהיינו דוקא כשיש עליו דבר רע בגופו ובש"ד שיתכן שיעורר עליו מדת הרחמנות דוקא אזי תתפשט אור מדה זו הנק' רחמים להטיב חסדו עמו ובלתי זה לא הי' מטיב עמו כלל * ונמצא מובן שלא ימצא מציאת מדת הרחמנות בלתי אם לא שקדם תחילה בחי' הדין והגבורות שיתכן עליו לעורר רחמים כמו עני וכיוצא בו שיש עליו דינים קשים וצריך הוא לרחמים שירחמו עליו וברחמנות זאת הרי יומתק בחי' הדין הקשה שעליו וכמ"ש בוזהר ע"פ אשרי משכיל אל דל כו', וא"כ הרי עיקר הרחמים הוא בחי' המתקות הגבורות והדינין הקשה ובלתי שקדם תחילה בחי' הדין והגבורות לא ימצא כלל בחי' התפשטות הרחמי', משא"כ בחי' התפשטות אור החסד תמצא גם בלתי שנקדם תחילה בחי' הדין והגבורות כלל, כי הרי גם שלא הי' עני בעולם תתפשט מדת החסד מצד טבע הטוב להטיב לעשירים כמו לענים גם שאין על עשיר שום דינין כלל כו', וא"כ יובן למעלה שזהו ג"כ ההפרש שבין בחי' חסד דאברהם לבחי' רחמנות דיעקב דמשום דעיקר בחי' הרחמי' להמתיק הגבורות באין לכך נק' יעקב שלימא מפני שמשלים ומחכר הגבורות להמתיק בחסדים כנ"ל, משא"כ בחי' החסד דאברהם שאינו ממתיק הגבורות כלל לכך לא נק' שלימא וד"ל. וזהו פי' הפסוק כי יעקב בחר לו י"ה, פי' י"ה היינו בחי' חו"ב יו"ד צמצום, וה"א התפשטות, ובכללות ההשתלשלות היינו בחי' חר"ג כמ"ש כי ב"ה הוי' צור עולמים כו', ובחי' יעקב שהוא בחי' הת"ת כולל לחר"ג וממתיק הגבורות ומחברם בחסדי' כנ"ל, וזהו פי' בח"ר אתיות חב"ר כי מחבר ל"ה להיות לאחדים וד"ל.

והנה זהו כללות כוונת מאמר זה ביעקב שלימא, אך מה שאמר דחבר לון כחדא לעילא וחיבור לון כחדא לתתא, דהיינו כמו שחיבר לבחי' חר"ג * דאצי' שנג' מ"ה לעילא, כך חיבר לתרין עלמין לתתא דמ"י ווא"ת הנ"ל שהן בחי' מחשבה ודבור העליון כו', ומתמן נפקין י"ב שבטין כגוונא דלעילא, פי' כמו שגולדו מבחי' לא"ה ורח"ל שתי אחיות למטה י"ב שבטין ע"י יעקב, כך למעלה בבחי' יעקב העליון שהי' יעקב בחי' מרכבה לשם ע"י יחודי' שעשה חיבור ואעיל רחימו בין תרין עלמין בחי' לא"ה ורח"ל העליונים כו', ונפק מהם י"ב שבטין לעילא דהיינו בחי' י"ב בקר שהים עומד עליהם מלמעלה ונק' ד' מחנה שכינה כמבואר בהיכלות דפי' פקודי, ונק' י"ב שבטים דנוק' שהן קדושין כגוונא דלעילא דהיינו כמו בחי' י"ב

עמו כלל : בבואוה"ז ג' ג נוסף : שהרי להעשיר וכיוצא שאין עליו רחמנות כלל לא יתעורר בלבו להטיב עמו כלל

שבטין שבאצ'י שנק' י"ב גכולי אלכסון שכו"א כי כל מדה כלולה מחברתה והייבנר ו"ק כפולים שזוכר בס"י וכמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה וכמ"ש במ"א וד"ל.

יעקב דהוה שלים אעיל רחימו כו' משא"כ שאר ב"נ מגלין עדיין כו' הנה להביך תחילה כללות ענין מאמר זה. יש להקדי' מ"ש בספר אור החיים בענין ארי' מה שהוא חי' טמאה. הגם שלמעלה שרשו גבוה יותר מפני שור וכמ"ש פני ארי' אל הימין כו'. אך הענין הוא משום דהיא הנותנת דלפי שהארי' שרשר למעלה גבוה יותר מפני השור. ע"כ בירידת אורו למטה לא יוכל להתלבש בדברי' המתרי' דנוגה כמו בהמות וחיות טהורות אלא נופל למטה יותר והוא בבחי' ג' קליפות הטמאות לגמרי שהן בהמות וחיות טמאות. משא"כ השור שרשר למעלה מפני שור שהוא למטה מפני ארי' ע"כ השור בהמה טהורה וארי' חיה טמאה כו'. וכמשל האבן הנופלת מעל החומה שכל מה שהאבן נופלת ממקום הגבוה ביותר יותר תהי' נפילתו למטה במרחק יותר, וכל שאינו נופל ממקום הגבוה כ"כ לא יפול למרחק כ"כ כו'. וגם יובן זה ממשל אותיות מהחותם שאינן ניכרין היטיב רק כשהן נחקקין במקום עביות וחשכות דוקא כמו בשעוה וכיוצא. וכן הארת והבהקת אור הנר לא יאיר היטיב רק במקום חושך ואפילה ביותר שהרי אמרו שרגא בטיהרא מאי מהני' כו' וכמ"ש ביאור זה באריכות במ"א. וגם כאן הרי יובן עפי"ז הכלל שכל דבר מה ששרשו למעלה באצ'י במדריגה היותר עליונה כשיבוא למטה לא יוכל להתפשט כ"א בעולם היותר גס ועב ותחתון מכולם כמו הקליפות וסט"א ולא בבחי' נוגה שיש לה עלי' לקדושה כו'. והיינו ג"כ שרש הענין בשתי אחיות שאמר כאן דדוקא יעקב שלימא הי' יכול ליקח גם למטה שתי אחיות להשפיע לשתייהן כאחת אבל שאר ב"נ דעבדין כדין מגלין עריין לעילא ותתא וגרים פרודא כנ"ל. דהנה שרש בחי' שתי אחיות למעלה היינו בחי' לא"ה ורח"ל העליוני הנק' מ"י זא"ת כנ"ל ולמעלה למעלה יש יחודי' עליונים דז"א בשתי אחיות דוקא לפי שבאצ'י איהו וחיוהי וכו' חד כו' בתכלית היחוד העליון. ולפי שיעקב הוא בחי' מרכבה ממש לבחי' יעקב העליון שהוא בחי' ז"א ועשה בחי' יחודי' עליונים למעלה גם בחו"ב שנק' י"ה כנ"ל דעייל רחימו בתרין עלמין כו' ע"כ הוא דוקא הי' יכול ליקח ב' אחיות. גם למטה בגשמיות. אבל שאר ב"נ שאינם בחי' מרכבה לאצ'י א"א שיקחו ב' אחיות למטה כי בבוא בחי' אור יחוד העליון בזה בבחי' ב' אחיות שבאצ'י למטה הנה לא יוכל להתלבש הארה זו למטה גם בנוגה אלא למטה מטה יותר מטעם כלל הנ"ל דכל הגבוה יותר יותר יפול אורו למטה מטה דוקא. וא"כ שאר ב"נ שיקחו ב' אחיות ימשיכו ליחוד זה בקליפות וסט"א שם דוקא ימצא מציאות יחוד זה ושם הוא עולם הפירוד וכמ"ש ומשם יפרד כו' היפך בחי' היחוד. והוה שנאמ' ארור שוכב עם אחותו כו'. פי' שנחשב בבחי' י"א ארורי' שהם מקור החיצוני' ושם נא' ארור שוכב עם אחותו ארור שוכב עם חתנתו כו' שהוא גילוי עריות דאשה ובתה שנאמר בסוף המאמר. משא"כ למעלה הרי אמרו רז"ל לא זו מחבבה עד שקראה בתי ואחותי ואמי וכיוצא וד"ל. והוה שאמר דיעקב הוי' שלים מעייל רחימו בחי' אחדות העליון בתרין עלמין שאר ב"נ שאינן ממשיכין בבחי'

האחדות מגלין עריין לעילא להמשיך בכל קליפות דאבי"ע לפי שכל הגבוה למעלה יותר יפול למטה במקום העב והגס ביותר כנ"ל, ולכך נזכר שוכב עם אחותו וחותנתו בי"א ארורי' כנ"ל וד"ל, וזהו וגרים פרודא ודבכו דהיינו בחי' עולם הפירוד, הה"ד ואשה אל אחותה לא תקח לצרור כמו צר הצרור כו' שהוא י"א ארורי' דקליפות הטמאות שהן בחי' הפירוד היפך הקדושה ששם תכלית האחדות כו' עד דאתעבידו שתי אחיות הללו מארי דבבו דא לדא כמשמעות הפסוק דלצרור דנעשו צרות זו לזו, וזהו היפך בחי' היחוד העליון בקדושה האלקי בלאה ורחל העליונים שהן בתכלית האחדות כמ"ש למעלה בפ"י מ"י זא"ת כנ"ל.

ואי תימה ותקנא רחל באחותה, הכי הוא ודאי דהא כל תאובתא דעלמא תתאה לאו איהו אלא למהוי כגונא דעלמא עילאה ולמירת דוכתאה בדוכתא אחרא קנאת סופרים אסגיאו חכמתא, והכי קנאת סופרים בגין דאית ספר ואית ספר ואסגיאו משיכו דחכמתא לגביהו. פי' ואי תימא לשון קושי' דלפי מה שקדם במאמר הראשון הרי יעקב שלימא מעייל רחימו בתרין עלמין לאה ורחל כנ"ל, וא"כ למה נאמר ותקנא רחל באחותה ומשמע דקנאה גורמת בחי' שנאה לכאורה והיינו כמו בחי' הפירוד ח"ו שבאתדל"ע שהוכיר בפ"י לצרורה, ולזה מתרץ דאין בחי' קנאה זו ענין שנאה ופירוד ח"ו, אלא הוא ענין תאוה ותשוקה להיות ג"כ כמוהו כמו ועבר עליו רוח קנאה כו', וכמו קנא קנאתי כו' והיינו כמו ענין קנאת סופרים שאין בחי' קנאה זו בחי' שנאה כלל, אלא כל סופר מתאוה להכשיר במלאכתו כחבירו שטוב ממנו דאדרבה שזה בא מסיבת יוקר מעלת חבירו בעיניו עד שמתאוה להיות ג"כ כמוהו, וכמו שאמרו כלום מתקנא אלא חכם בחכם וכיוצא, וכך גם כאן מ"ש ותקנא רחל באחותה לא"ה, קנאה זו היינו להיות מעלת ומדריגת אחותה נכבד מאד בעיני, לכך תקנא להיות ג"כ כמוה בכל הדברים וא"כ זהו הוראה על עוז האהבה והחיבה שביניהן, היפך הקנאה שבאה מצד השנאה כו', וזהו שאמר לתרץ הקושי' הכי הוא וודאי' כלומר שהקנאה זו היא אמת אבל היא בא מצד האהבה והיינו שאמר דהא כל תיאובתא דעלמא תתאה לאו איהו אלא למהוי כגונא דעלמא עילאה, פי' עלמא עילאה הוא בחי' לא"ה שהוא עולם המחשבה כנ"ל בפ"י לא"ה שילדה ששה בנים ונק' מ"י כו', ובחי' עלמא תתאה הוא בחי' עולם הדיבור כנ"ל, ולהיות כי בחי' לאה קרובה יותר לאור א"ס כי בבחי' אותיות המחשבה מתגלה יותר מבחי' פנימית אור המאציל כי אותיות המחשבה מתאחד' עם העצמות יותר משא"כ הדבור שיוצא לחוץ בבחי' נבדל וגם הדבור שבפנה מקבל מהמחשבה שבראש כו', ולכך כתי' ותקנא רחל באחותה לאה בבחי' גילוי אור א"ס שמאיר שם יותר וכל תיאובתה ורצונה שיאיר בה ג"כ בחי' פנימית אור א"ס כמו בעולם המחשבה ממש וכמאמר מים תחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא * פי' קדם בבחי' פנימית ולא בבחי' חיצונית, וזהו למירת דוכתאה

קדם מלכא : בביאורו"ז נא, א נוסף : פי' מים תחתונים בחי' מ"ג דרחל בוכין מפני שחפצם ותשוקתם ג"כ שיהי' קדם מלכא.

דהיינו שיהי' בחי' גילוי מן המחשבה לדבור ואו בדבור שורה הכל כו' ודל'. בדוכתא אחרא קנאת סופרים אסגיאו חכמתא, כמו עד"מ קנאת סופרים גשמיים שתרבה חכמה כידוע, הרי הרבוי דחכמה באה מצד זה שמקנא דוקא להיותו מתקנא ורוח אייתא רוח בהעלאת מ"ן שלו שנותן כל לבו ומוחו הוא הממשיך רבוי החכמה מה שלא הי' ביכולתו הראשון להמשיך. והנמשל מזה יובן למשכיל למעלה בבחי' סופרים העליונים שהן ב' אותיות דלא"ה ורח"ל הנ"ל שנק' ספר וספור ספר במחשבה כמו אמר עם הספר וספור בדבור גם ע"י בחי' קנאה שתקנא רחל באחותה דוקא דהיינו בהעלאת מ"ן שלה דווקא כנ"ל שזהו ענין מים התחתונים בוכין כו' ממשיך בחי' תוס' גילוי אור א"ס שבחכמה לגבייהו לשניהם לאה ורחל, אך בחי' קנאת רחל הוא דוקא הגורם ההמשכת תוס' חכמה זו, וכענין המשל קנאת סופרים למטה שתרבה חכמה ע"י המקנא דוקא כנ"ל, וזהו שאמר קנאת סופרים ספר וספור אסגיאו משיכו דחכמתא לגבייהו לבחי' לא"ה ורח"ל, וכידוע בע"ח דכל עיקר המשכת מ"ד מאור א"ר שבחכמה נמשך דוקא ע"י העלאת מ"ן דרחל שהרי הוא הנק' בזוהר אתדל"ת דוקא שגורם אתדל"ע בחי' מ"ד כו' ודל'.

וע"ד יעקב אשלים לגבייהו ולא שאר ב"ג דעבדין דבבו ופרודא ומגליין עריין דכולא. וברזא דא אית עריין דאימא וברתא מ"י זא"ת אתקריין אחתיין באחזה וברחימו ואקריין אימא וברתא מאן דמגלא ערייתן ל"ל חולקא לעוה"ב. פי' חוזר לתחלת המאמר דמ"י זא"ת נק' אחיות שהן בחי' לאה ורחל וגם נקראי' * וגם לפעמי' נק' אימא וברתא והוא ענין בחי' בינה ומל' כי בחי' לאה שילדה ו' בנים נק' אם הבנים והמ"ל נק' בת ושמה דינה דינא דמלכותא ונק' דינה בת לאה שהוא ענין אשה ובתה, וביאר ענין זה היינו כידוע שבחי' השגה בשכל נק' בינה וקודם שבה לבחי' אותיות הדבור נק' אימא, וכשבא השכל לכלל אותיות בדבור נק' ברתא כנראה בחוש שלפי אופן ההבנה וההשגה כך יהי' אופן הדיבור וזהו אשה ובתה וגם בהן יש בחי' יחוד למעלה באצ"י והן ב' ההי"ן דשם הוי', והיינו שם האחת שפרה ושם השנית פועה שהוא ל' דבור, וכמ"ש בזוהר תרין נוקבין פריש שלמה 'כו', וגם בחי' אשה ובתה כשאין נמשך בהן למטה בחי' היחוד מאור א"ס הרי בא זה בבחי' גילוי עריות בבחי' פירוד דקליפות, וזהו שגם ערוה דאשה ובתה נז' בי"א ארורי' ודל'.

ת"ח כי יעקב בחר לו י"ה ישראל לסגולתו, כיון דאשתלים ואתקרי' ישראל כדין לסגולתו נטיל כולא בכל סטריין נטיל לעילא ונטיל לתתא ואשתלים בכלא ע"כ. דאשתלים ז"א בבחי' השלימות להיות לו מוחין דאוי"א כי ישראל ישר אל היינו בחי' ז"א דאצ"י כשמקבל מבחי' מוחין דאוי"א בשלימות, דהנה בא לפרש הפסוק למה קראו תחילה יעקב כמ"ש כי יעקב בחר לו י"ה ואח"כ אמר ישראל כו', ומפרש לפי שצ"ל לסגולתו ובחי' סגול היינו בחי' נה"י בכל מקום כי בחי' גיה

תרין ירכין ויסוד תחתיהון והיינו כצורת ג' נקודות דסגול וכידוע. והנה בחי' נה"י היינו בחי' גילוי אור ההשפעה מעולם העליון לתחתון הימנו וכידוע דבחי' נה"י דאימא נעשין מוחין לז"א ובחי' נה"י דז"א נעשה בחי' מוחין לנוק', והוה ישראל לסגולתו, פי' כדי שיהי' בחי' סגול שלו דהיינו בחי' נה"י דז"א יהיו מוחין לנוק' ויקרא כנ"י עם סגולה צריך שיהי' נמשך לז"א מבחי' מוחין דאז"א ויהיו נק' שלם בתחילה, ואם לאו לא יוכל להשפיע מבחי' נה"י שבו לנוקבי' כידוע עד"מ כשהאדם מבין השכלת השכל לעצמו בשלימות דוקא אזי יוכל להשפיע מהשכלה הזאת גם לוולתו הקטן הימנו להסביר הדבר אבל כשאינו מבין לעצמו בשלימות לא יוכל להשפיע לוולתו, ונמצא תלוי השפע למקבל בעצמות השלימות המשפיע, או עד"מ אחר כמו שאמרנו קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרי' דכאשר בעצמו אינו שלם במדה זו לא יוכל להוכיח ולקשט טוב המדה לוולתו כנ"ל, וגם מטעם אחר דכל שעדיין טרוד להשלים חסרון עצמו לא יוכל עדיין להיטיב ולהשלים חסרון זולתו, עד"מ תלמיד היושב לפני רבו וטרוד להבין לעצמו הרי כשישאלהו זולתו הקטן הימנו לא יוכל להשיב לו לפי ערכו ג"כ לפי שטרוד לקבל בעצמו וכענין המאמר דאידי' דטריד למבלע לא פליט וד"ל. והנמשל מכל אלה יובן למעלה דבתחילה צריך להיות בחי' המוחין דז"א בשלימות ואז יוכל להשפיע מבחי' נה"י שבו לבחי' מל', וכן עד"מ מכל עולם לעולם וד"ל. והוה שאמר כיון דאשתלים דוקא אז לסגולתו בבחי' סגול דהיינו בבחי' נה"י. והוה נטיל לעילא ונטיל לתתא, פי' נטיל לעילא בתחילה נטיל ז"א מבחי' מוחין דאז"א שנק' לעילא ואח"כ נטיל ומשפיע לתתא בבחי' מבחי' נה"י שבו ואשתלים בכלא להיות בחי' קו אמצעי דת"י ונעוץ תחילתן בסופן.

ועפ"ז מובן סדר המשך הפסוק, כי יעקב שלימא דכולא הנ"ל בחר וחבר ליי"ה ואעיל רחימו כו' ביחודי' עליוני' דאז"א, ואז נק' ישראל ואשתלים להיות לסגולתו בסגול התחתון בבחי' נה"י שבו ולפי שנעוץ תחילתן בסופן אמר לסגולתו בדרך נסתר דוקא דהיינו בחי' סגול העליון שהוא בחי' ג"ר כח"ב. כידוע וד"ל.

— • —

בעו"ה

זוהר פ' כי תשא. וקראת לשבת ענוג. הנה ארוז"ל במה מענגו בבשר ודגי' כו'. ולכאורה אין זה מובן דהלא נא' בשבת או תתענג על ה' כו', שהעונג בשבת הוא בחי' עונג אלקי ולא. עונג גשמי ח"ו, אך הענין יובן דהמצוה של העונג בשבת הוא דוקא בעונג גשמי במאכל ומשתה כמבואר בדברי רז"ל, וגם הרמב"ם מנה מצות עונג בשבת במנין רמ"ח וכו'. ולהבין הענין הנה יש להקדים במ"ש בכתבי האריז"ל. דמצוה לשורר בשבת בניגון ושיר בפסוקי זמר ותשבחות ולכאורה

יפלא למה בשבת דוקא מצוה לשורר בניגונים, וגם יותר נפלא הלא בד"ת בקושי התירו לדבר בשבת וכמבואר בס' היראה בשם הירושלמי ולשורר בניגון מצוה. והנה תחילה יש להקדים בשורש ענין השבת בהיות שהקושי מפורסמת אם יום השבת בו שבת וינפש מכל מלאכה והמלאכה הוא ענין ירידת אור ושפע מלמעלה כידוע, א"כ למה גם בשבת יצמיח כל צמח תבואות וגשמים יורדים וכל מיני שפע נשפעי' בשבת כמו בחול, והתירוץ ידוע מפני שכל עיקר ענין השבת הוא רק ענין ובחי' עליות העולמות כמ"ש בפע"ח בשער השבת ואין בחי' עלי' הללו רק בבחי' פנימיות בלבד ולא בבחי' חיצוניות כלל כמ"ש שם, וא"כ מאחר שבחיצוניות אין עלי', לכך בענין כל ירידת אור ושפע שנשפע ונמשך מבחי' החיצוני' אין הפרש בין שבת לחול, וביאור הענין זה, הנה יש להקדים תחילה ביאור ענין עליות העולמות מה הוא, דהנה מבשרי אחזה שאנו רואין למטה באדם התחתון שכאשר עושה איזו מלאכה ופעולה כמו לכתוב או לבנות וכיוצא הנה ידוע שניתן ונימשך כח הפועל באותה הפעולה, והרי יש כאן ב' דברי' הא' בחי' הכח והחיות שנימשך ונותן בפעולה זו מן כח הפועל, והב' בחי' הפעולה עצמה, והרי בחי' האור וחיות הנמשך בפעולה הוא פנימית אור המלוּבש ונעלם בתוך הפעולה ההיא והחיצוניות הוא גשם פעולת המלאכה עצמה כמו גוף הבנין או מעשה הכתב וכיוצא שנראה לעין הרואה אבל בחי' פנימי' שבהם שהוא כח הפועל נעלם בהם בהתלבשות וכיוצא בזה יובן בשאר מלאכות רוחניים יותר כמו מלאכת ירידת הפעולה מכת השכל כשבא באותיות מחדו"מ שג"כ בחי' הפנימית הוא האור וכח השכל המלוּבש בהם ובחי' חיצוניות הן גוף האותיות, וכמ"כ יובן למעלה בהיות ידוע דכל מעשה הבריאה מאין ליש נמשל לבחי' פעולה והמשכה כמו בחי' עשי' ממש וכמ"ש ששת ימים עשה ה' וכיוצא והרי כח הפועל אלקי מלוּבש בנפעל שהן עולמות הנבראי' מאין ליש ונקרא כח אלקי המלוּבש בהם בשם י' מאמרות כמו מאמר יהי' אור הנמשך מכת אלקי מלוּבש באור הנברא מאין ליש וכן מאמר יהי רקיע הנמשך מכת האלקי מלוּבש ברקיע הנברא יש מאין שמאמר זה דיהי רקיע וכיוצא בזה בכל המאמרי' הפרטים, ועכ"פ מובן לפי אופן הנמשל מכת הפועל למטה שיש כאן ג"כ ב' דברי' הא' בחי' פנימית שהוא האור והכוח האלקי המלוּבש באור ורקיע, והב' גוף הפעולה החיצוניות דאור ורקיע. והנה עד"מ כשאדם שובת ונח ממלאכתו בבנין או בכתיבה וכיוצא הרי מיד חוזר אותו כח המתפשט בפעולה אל בחי' עצמותו ונק' נייחא דרוחא כידוע ולא נשאר רק בחי' חיצוניות הפעולה כמו בחי' הפנימית שמלוּבש בהעלם בפעולה עלה ונכלל בבחי' עצמות כח הפועל וכמ"כ מובן בירידת אור וכח השכל באותיות המחשבה ודיבור כששובת ונח מלחשוב ולדבר הרי חוזר אור וכח השכל בחי' הפנימי' שבהן לגבי עצמות כח השכל, אמנם בחי' גוף אותיות המח' ודבור נשארין כו', וכמ"כ למעלה דבחי' אותיות די' מאמרות הנה הן נקראין בחי' פנימית לגבי עצם הנברא שנברא מהן מאין ליש כנ"ל והן עולין ונכללין בכח העצמות הוא אור החכמה המלוּבש בהם ולא נשאר רק בחי' חיצוניות העולמות, ואמנם לא מפני שנסתלק בחי' הפנימית ואין לחיצוניות העולמות חיות כלל כי הרי נשאר מציאותם עכ"פ בחיות אור חיצוניות כדמיון

הבני' והכתב שלא נתבטל מציאותם מחמת הסתלקות כח הפועל מהם, וכמ"כ יובן עד רום המעלות מעילה לעילה מפני שכל עיקר ענין שבת כי בו שבת כו' היינו שנכלל ועולה בעצמות בחי' הפנימית שהי' מלובש מן העילה בהעלול אבל לא בחי' החיצונית, וכן אותיות המח' והדיבור שלמעלה נקראי' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי' נשארו מציאותם עכ"פ בבחי' אותיות אלא רק שבחי' הפנימית שהי' מאיר בהן עלה ונכלל למעלה והיינו בחי' אור החכמה המאיר בהן וזהו הנק' בע"ח בשם עליות העולמות בכלל עד רום המעלות שהוא עיקר ענין השבת בכל עולם ופרצוף כו' וד"ל.

ומעתה יתורץ היטב הקושי' הנ"ל דמאחר שבחיצוניות אין שום שינוי בין שבת לחול, לכך יורדין כל מיני שפע בשבת כמו בחול, כי גם אם בו שבת וינפש בבחי' הפנימית אין זה ענין מונע מלהיות ירידת אור ושפע בכל מציאות העולמות בחיצוניות וד"ל. ובזה יובן הטעם לזה שאמרו בכתבי האריז"ל דמצווה לשורר בניגון בשבת דוקא, כי הנה שרש ענין השיר הוא בחי' העלאה ממטה למעלה דוקא כידוע בענין שרש הלויים שהי' עיקר עבודתם בשיר על הקרבן להיות ששרשם מבחי' גבורות העליונות וכמ"ש בזהר ע"פ ועבר הלוי הוא כו', ובחי' הגבורות היינו בחי' ההעלאה וההתכללות מתחתון לעליון עד רום המעלות, וכמ"ש במ"א בביאור ענין מאמר כל בעלי השיר יוצאין בשיר שהמלאכ' עיקר ההעלאה שלהם ליכלל בעולם העליון מהם הוא ע"י השיר והיינו פי' יוצאין שיוצאין במס"נ מן הכלי שלהם ע"י השיר דוקא ולפי שדהע"ה הי' שרשו בבחי' מל' שנאמר בה למען יזמרך כבוד ולא ידום כמ"ש בזהר לכך הי' תמיד מרנן ומזמר בשירות ותשבחות לפי שבחי' מל' עולה תמיד בבחי' העלאה כמ"ש אלקים אל דמי לך וד"ל. ולהיות שבחי' השבת עיקר הוא בחי' עלית העולמות כנ"ל לכך אמרו דמצווה לשורר בניגון בשבת יותר מבחול כי ע"י השיר דוקא הוא בחי' עלי' הנ"ל וד"ל.

ומעתה יש להבין למה בד"ת בקושי' התיירו לדבר בשבת, אך הנה יש להקדים ענין א' דהגם שמבואר למעלה שעיקר השבת הוא בחי' עלי' העולמו' כנ"ל, הנה באמת יש בשבת ג"כ בחי' ירידה והמשכה מלמעלה למטה, אך שהוא בבחי' חיצוניות, ובאור ענין זה, יש להקדים הפסוק וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, פי' אחר שגמר כל מלאכתו אשר עשה ב' מאמרות והתבונן בה והוכשרה מלאכתו מאד או אמר והנה טוב מאד דהיינו שקיבל מזה עונג ושעשועי' גדולים.

והנה עד"מ מבשרי אחזה שאנו רואין באדם שכאשר יגמר האדם איזה בנין או כלי ויתבונן בגמר המלאכה ביופי והידור המלאכה אז הוא מתפעל בעונג וחדווה והרי מצד יופי הכלי בא סיבת ההתפעלות שלו בעונג והכל הוא רק בחי' חיצוניות כה פעולתו כי בחי' פנימית שבה שהוא הכח הנמשך בה מאתו כבר עלה ונכלל בעצמותו מיד ששבת ונח ממלאכתו כנ"ל באריכות, וא"כ הרי בבחי' חיצוניות הפעולה דוקא נמשך בחי' עונג וחדווה מגפש הפועל בהיותו משתעשע בה לאחר גמר מלאכתו והתפעלות עונג זה שמשתעשע בה ג"כ הוא בא דרך ירידה ודילוג

גדול, כמו מלך גדול שמשתעשע באיזה בנין עץ קטן שעשה בכחו הגדול או חכם גדול שמשתעשע במה שטוב דרש באיזה סברא קטנה, או הקול של המנגן שמשתעשע בו וכיוצא שכל אלה בחי' ירידה גדולה הוא כמו מאיגרא רמא כו', ועכ"ז בחי' עונג גדול הוא ונמשך דוקא בבחי' חיצוניות כו' וד"ל. וכמ"כ יובן למעלה בבחי' עונג העליון שאור א"ס משתעשע בכל אשר עשה ב' מאמרות באבי"ע לאחר שהוכשר מאד בעיניו כנ"ל שהוא בחי' ירידה גדולה מעצמותו מלמעלה מעלה למטה עד סוף עשי' שהרי נאמ' מכל אשר עשה הרי מקבל עונג מכל אשר נעשה גם בתחתית העשי' וגם דוקא מבחי' חיצוניות העולמות בעצם מציאותן כי בחי' הפנימית שבהן כבר עלה ונכלל בעצמותו כמ"ש כי בו שבת וינפש כנ"ל, ונמצא שהגם שעיקר השבת הוא בחי' עלי' היינו בבחי' הפנימית אבל בבחי' החיצוניות אדרבה הוא בחי' ירידת והמשכת מלמעלה למטה כנ"ל וד"ל. וזהו וקראת לשבת עונג, פי' קריאה הוא בחי' ירידת ההמשכה מלמעלה למטה כנודע והיינו בחי' עונג העליון שיורד למטה אחר שנגמר הכל ועלה כבר בחי' הפנימית וירידה זו בבחי' חיצוניות באה כנ"ל במשל, ולכך ארו"ל במה מענגו בבשר בעונג גשמי.

וזהו מצוות העונג בשבת שנמנה ברמ"ח כו', אבל מ"ש אז תתענג על הוי' בבחי' עונג האלקי אין זה אלא בחי' ההעלאה בעונג אשר בשיר וניגון כמ"ש עולת שבת בשבתו וכת' 'מזמור שיר ליום השבת כו', ויום השביעי משבח כו', כי יש עלי' הרבה זו למעלה מזו כמ"ש במ"א ההפרש שבין עלי' דמעלי שבתא ועלי' דיום השבת, שביום השבת גם בחי' השבת עצמו עלה למעלה יותר והוא בחי' העלאת מוחין דאבא, וכמשל העלאת אור השכל למעלה מן השכל וד"ל. ובכל זה יובן משארז"ל בירושלמי דבקושי' התירו לדבר ד"ת בשבת כי החכמה נק' עדין כידוע והתורה שרשה בבחי' פנימית חכמה שעלה בשבת למעלה כנ"ל, והרבו בד"ת הוא בחי' ירידת ההמשכה בחיצוניות, לכך בקושי גדול התירו לדבר ד"ת בשבת וכמ"ש ממצוא חפצך ודבר דבר אפי' חפצי שמים בקושי התירו, משא"כ לשורר גם בדיבור להיותו בחי' העלאה כנ"ל מצוה בשבת וד"ל.

להבין ענין מ"ש בע"ח (בתחילתו) דבחי' הנקודי' המה י' אורו' (ביו"ד) כלים ובחי' העקודי' כל האורו' עקודי' בכלי א' כו'. והנה להבין זה יש להקדי' תחילה להבין בענין ע"ס דאצי' שנק' ע"ס בלי מה כו', דהנה באמת יש להבין איך שייך בחי' מציאות ע"ס לגבי בחי' אור א"ס שהוא בחי' אור פשוט בתכלית האחדות הפשוטה כו', והרי כל בחי' שמות וכינויים הללו דע"ס כמו כתר חכמה בינה הכל הוא בחי' מציאות דבר מה באיזה מהות, וכמו גם הכתר שנק' רצון כידוע הנה גם הוא בחי' מציאות ומהות דבר מה ואיך שייך בחי' איזו מציאות ומהות באור א"ס הפשוט וגם בהכרח שיש בחי' שינויים ע"י מציאות הרצון בין קודם שירצה לאחר שירצה כמו שנראה באדם שישתנה עצמותו בין קודם שירצה לאחר שירצה

וא"א לומר בשום אופן שימצא בחי' שינוי ח"ו בעצמות הא"ס שהרי נאמר בו אני הוי' לא שניתי כו' וכידוע. אך הנה אין פי' רצון וחכמה למעלה באור א"ס כמו הרצון וחכמה באדם למטה שהוא בחי' מציאות ומהות מוגבל ונראה ליש ודבר בפ"ע בבחי' כח נבדל מן העצמות אלא רק מבשרי אחזה כו' שנוכל להבין כדוגמא זאת למעלה אבל אין זה בדמיון אמיתי לא מיני' ולא מקצתי' וכו' רק הענין הוא שכמו שיש בנפש האדם בגוף בחי' העלם וגילוי הנק' אור וכלי כמשי"ת. כך יובן ע"ד דוגמא זאת למשכיל למעלה אפס קצהו בערך דוגמא זו כנודע. והנה בנפש האדם אנו רואים ענין בחי' העלם וגילוי באורו' הנשפעי' מן הנפש כמו אור השכל הנשפע בכלי המוח שבראש הנק' מוח החכמה דהיינו שהוא בחי' כלי ששם מתגלה בחי' כח השכל שיש בנפש. והנה וודאי יש מציאות כח. השכל בנפש עצמה קודם הארתה בגוף דאלי"כ לא הי' נשפע ונמשך מציאות שכל זה במוח האדם וא"א לומר שיש ערך ודמיון בין מציאות שכל זה לגבי מציאות כח השכל שכלול בנפש עצמה שהרי מציאות השכל שבמוח הוא ענין השכלה וחכמה הנגלית באיזה טעם וסברא אבל בחי' כח השכל הכלול בנפש הוא רק בחי' כח היולי בלתי נמשך ממנו עדיין שום השכלה וסברא ולא יומשך ממנו לעולם שום שכל וסברא כי הוא אור פשוט כמו עצם הנפש וכמו השכל שנק' אור פשוט לגבי האותיות שנמשכי' אח"כ כו', וזהו הנק' בחי' ההעלם: אך בחי' הארת כח זה במוח האדם בבחי' גילוי הוא הנק' שכל וחכמה. וגם בו יש שני מדריגות. הא' בחי' כח המשכיל כל השכלה כמו כל מי שיותר חכם יותר ימצא השכלות עמוקות וזה בא מכה המשכיל ששורה במוח דוקא. והב' שלמטה היינו הוא בחי' השכלת השכל והסברא עצמה הנמשך מבחי' כח המשכיל הזה. אבל בחי' כח השכל הכלול בנפש גם בחי' משכיל א"א לקרותו אחר שאינו אלא בחי' כח היולי פשוט כלול בעצמות הנפש ואינו נק' בחי' מקור להשכיל דבר שכל (גשמי) • עדיין רק בחי' גילוי הארתו במוח הוא הנק' משכיל והוא הנק' תואר חכם בעצם כנודע ונמצא מובן מאחר שבחי' כח השכלי הכלול בנפש שלא נק' בחי' מקור השכל הגלוי הרי אין בו שינוי כלל בין קודם התגלותו במוח לאחר התגלותו כי בחי' התגלות אין לו ערך ודמיון לבחי' עצמותו כי אינו אלא בחי' אורו וזיו בלבד כדמיון זיו השמש מהשמש שאין השמש משתנה עי"ז כמו אורו חיוו שכלול בעצמותו ואינו תופס שם מקום כלל כידוע. כך בחי' הארת כח השכל שבהעלם כשבא לידי גילוי לא יפול שינוי כלל וכלל בעצם כח השכל שבהעלם. אך בהארת גילוי אורו במוח האדם שם יפול השינוי כשיאיר במיעוט או בהרחבה כמו כח המשכיל שבחכם זה רב וגדול מכה המשכיל שבזולתו או גם באיש א' אין כל העתים שוות שלפעמי' כח המשכיל יותר כו' או לפעמי' יאיר להשכיל טעם ושכל זה ולפעמים שכל אחר וכיוצא בזה. וסיבת השינויים האלה הוא בא מצד הכלי והוא המוח שבאדם וכמו זיו השמש בזכויות לבנה יותר יותר יאיר בבהיר' יותר ולפי אופן הכלי משתנה כידוע. כך סיבת שינוי גילוי אור השכל בכח השכל שבמוח תלוי באופן שינוי הכלי כו'.

ונמצא מובן שגם בחי' הארת גילוי העלם כח השכל שבנפש גם בר אין שינוי אלא שמשנתה מצד הכלי, ומה שמכריזין טיפה זו מה תהא עליה חכם או טיפש כו', היינו בציור חומר המוח שמקבל צורת השכל כו'. והמופת לזה ידוע ממה שאנו רואים בנפש האדם בגלגולי' שמתגלגלת בנפש הבהמה או בנפש הדומם וכיוצא ולכאורה יפלא אם מתלבשת הנפש עם כל כחות שבה בבהמה למה לא ימצא חכמה ושכל בבהמה זו או באבן הדומם. אך הענין הוא לפי שאין הנפש מתגלגלת מאירה כחותי' כלל ואינם מתפשטים ממנה כלל ע"כ לא יאיר אור כח השכל הכלול בה במוח הבהמה וממילא אין לבהמה זו שכל אדם כלל כי אין נפש האדם מתלבשת בבחי' הארת כחותי' בגלוי רק בחומר גוף האדם להיות בחי' הכלים שבו מוכני' לקבל צורת הנפש כמו מוח האדם הוא בחי' חומר מוכן לקבל צורת אור גילוי כח השכל הכלול בנפש ולא מוח הבהמה. והטעם הוא כי כל עיקר אור חיות נפש הבהמה הוא רק בבחי' חי ולא בבחי' מדבר כלל דהיינו רק כח התנועה שבחי ואין בחומר איברי' שום כלי הכנה רק לבחי' כח התנועה בלבד אבל בחי' נפש הטבעית החיוני' (שבאדם) שמלובשת בדם והאידי' הדקין שיוצאי' ממנו אל גידי המוח ומן המוח אל הלב כו'. הכל הוא בבחי' חומר המוכן לקבל צורת הנפש המדברת הנק' נפש השכלית וישנה גם בעכו"ם כמו בישראל ונפש השכלית הזאת היא בחי' חומר וכלי לקבל צורת אור הנפש האלקית הנק' נשמה שבישראל דוקא ולא באוה"ע והיינו כמו כח המשכיל באלקות וכמארז"ל אתם קרוים אדם כו' ובחי' נפש השכלית נק' בחי' בהמה לגבי בחי' נשמה האלקית, אבל לגבי נפש הבהמה הגשמיות נק' נפש השכלית בשם אדם כידוע. ובחי' נפש הטבעית המקבלת צורת נפש השכלית כנ"ל נק' בחי' בהמה שבאדם וגם הוא בחי' אדם לגבי בהמה ממש כו', ודוגמא לדבר פני שור למעלה שהוא בחי' בהמה הכלול באדם שממנו שורש נפש הבהמה למטה כמ"ש במ"א וד"ל.

והנה יובן עוד ענין התלבשות הנ"ל שאינה מאירה בגילוי כמו ענין הגלגולי' עדי"מ אחר והוא ממה שאנו רואין שהשכל משכנו במוח דוקא שהרי אין לשאר אבר זולתו שכל לא בעין ואוזן ורגל וכיוצא. ולכאורה אנו מוצאין לפעמים התלבשות השכל באבר אחר זולת המוח כמו כאשר כותב אדם איזה שכל וסברא והכתיבה פעולתה באצבע היד וידוע שהאצבע בעצמה אין בה רק כח התנועה בלבד ואינה כלי וחומר לקבל צורת השכל כלל ולכאורה אנו רואין שבשעת כתיבת השכל מתלבש השכל שבמוח באצבע הכותבו כי פעולת הכתיבה מתנהגת לפי אופן הוראת השכל שבמוח דוקא ואם לא הי' כותב טעות וכיוצא ונמצא מלובש השכל הרוחני באצבע הכותבו וזה א"א לומר שיהי' האצבע הגשמי בחי' כלי ממש לקבל צורת השכל ממש בשעה ההיא כמו המוח שמקבל צורת השכל מצד עצם דקותו הראוי לכך, אך הענין הוא דבאמת אין עיקר משכן השכל הרוחני רק בדקות חומר המוח שבראש דוקא אך מתפשטים גידי' דקים ממוח שבראש לכל האיברי' וגם ביד יש גידי' מהמוח שבהם יתלבש השכל בשעה שכותב ע"פ אופן הוראת השכל ממש, ואמנם אין התלבשות זו כמו התלבשות

השכל במוח שהרי מיד כשיפסוק מלכתוב אין ביד שום הארת השכל כלל אלא רק כח התנועה בלבד אלא רק שהשכל מלוכש בה בהעלם בלתי גילוי אור כמו בבחי' צורה וחומר רק כמו ענין נפש המתלבשת בבהמה שכוחותי' הוא בהעלם בעצמותה בלתי התפשטו' בגילוי כלל, אך מ"מ הנה הנפש מלוכשת בבהמה כו' וזהו הנק' התלבשות בהעלם בלתי גילוי. ונמצא מובן מכל המשלים הנ"ל דבחי' גילוי אור המתגלה בכלי דוקא הוא הנק' בשם אור ושפע במציאות דבר מה עד שיפול בו שינוי כנ"ל, משא"כ בבחי' האור הכלול בהעלם בלתי גילוי כדמיון הגלגולים ודמיון השכל באצבע וכיוצא לא נק' בחי' אור במציאות ואין בו שינוי כו', וכמ"כ יובן בכל פרטי אורות וכלים שמצד האורו' אין שום שינוי כלל רק מצד הכלי' בא השינוי' והוא הנק' בחי' העלם וגילוי בחי' ההעלם הוא בחי' האור מצד עצמו קודם שבא לידי גילוי בכלי, ובחי' ההארה שלו בכלי נק' בחי' גילוי וכמו כח הראי' בכלי העין הנה בעצם כח הראי' אין שינוי כלל בין שיראה למרחוק או למקרוב בין שייסגור העין או שיפתח כו' כח הראי' א' הוא וכאשר יפתח עינו ויראה לא יגרע כחו וכאשר יסגור עינו לא יתוסף כו', אך בחי' גילוי הארת כח זה בכלי העין שהוא חומר ספירי לקבל צורת הראי' הנה יפול בו שינוי בין ראי' מרובה למועטת ומכ"ש בין פתיחה לסגירה וכיוצא והיינו דוקא מצד גילוי אור הראי' בכלי העין משום דע"י כלי העין ניכר ונראה כח הראי' בישות מורגשת כו' ובלעדו הי' אור הראי' כלול בהעלם בנפש עצמה וכן הן כל כוחות המאירי' מן הנפש וד"ל. והנה ע"ד כל הנ"ל במשל כחות הנפש, הנה יובן למשכיל למעלה בענין ע"ס דאצי' שנק' ע"ס בלי מה לפי שמצד בחי' הארתם מעצמיות המאציל אינם בבחי' מציאות דבר מה עדיין רק כשהן מאירי' בכלי' דוקא אז הם ניכרין לבחי' מציאות ומהות וכמו אור חכמה דאצי' הנה מצד בחי' האור מיוחד הוא במאציל ע"ד דמיון מכח השכל הכלול בנפש כנ"ל ומה שיוכל להיות התהוות בחי' חכמה להיות נק' חכים היינו כשמאיר בכלי דוקא אבל מצד בחי' הארת המאציל גם בחי' מקור למציאת חכמה לא שייך לקרותו כמובן ממשל גילוי כח השכל שבנפש שאין בו שינוי כו', וע"כ נק' ע"ס בלי מה בלי מהות כו' וע"ז נאמר אני הוי' לא שניתי ואין בחי' השינוי רק באורו' המתלבשים בכלים מצד בחי' הכלי כנ"ל, ומעתה מתורץ הקושי' הנ"ל איך שייך בחי' רצון באור א"ס הפשוט דבחי' רצון זה אינו נק' בשם מציאת רצון אלא כאשר האור מאיר בכלי דוקא אבל בעצמות המאציל כל הע"ס בלי מה וכמו שמסיים ולא מכל אינון מדות כלל וד"ל.

(ב) והנה ע"פ הקדמת המשל הנ"ל בגילוי כח השכל שבמוח שהוא בחי' הכלי לאור אבל מצד בחי' האור אינו גם מקור לחכמה כו', הנה יובן איך הוא מציאת התהוות נפש השכלית האנושית למטה מלמעלה דהיינו רק מבחי' כלי החכמה שבמלי' דמלי' דעשי' השורה בגלגלי' דעשי' כידוע בע"ח דט' גלגלים דעשי' הן מבחי' חיצוניות הכלי' דע"ס דעשי' וכמאמר רז"ל מזל מחכים וכמו ששואל המלאך טיפה זו מה תהא עליה חכם או טיפש כו', ויש ארץ מגדלת חכמים ויש מגדלת טפשים כו', וכל השפעות התהוות חכמה האנושית שהן נפשות השכלי' בכלל

אינו נמשך רק מבחי' הכלי' דע"ס דעשי' שבהן וע"י יושפע התהוות מציאת שכל וחכמה האנושית הנראית לנו אבל מצד בחי' האור גם בחי' מקור להתהוות בחי' חכמה האנושית א"א שיהי' כי ה"ז ממש משל הנ"ל בגילוי כח השכל שבמחך דדוקא מצד כלי המוח נק' משכיל מקור כל השכלות אבל מצד בחי' האור הרי הוא בחי' אור פשוט כו', וגם בבחי' הכלי יש בחי' פנימית ובחי' חיצונית והיינו ההפרש אשר בין נפשות ישראל שהן מבחי' פנימית כמ"ש בע"ה ונפשות (ענוכות) מבחי' חיצונית הכלים והכל הוא רק מבחי' הכלים המגבילי' האור וממשיכ' לבוא לבחי' גילוי ואז יוכל להיות מזה בחי' מקור להשפעה נבדלת כמו התהוות שכל האנושי משא"כ מבחי' האורו' כנ"ל. ולהבין זה בתוס' ביאור, הנה בחי' הכלי הוא בחי' האותיות כידוע ומבואר במ"א וכמו שאנו רואין שהאותיות הן הנה מגבילי' לאור השכל, והנה אע"פ שמגבילי' הנה דוקא ע"י יומשך אור השכל לבא לידי הבנה והשגה בגילוי לכאור"א לפי מדריגתם, משא"כ אור השכל והסברא כמו שהוא הרי הוא כח היולי בלא אותיות עדיין לא הי' מושג לכל אדם אלא הי' נשאר בהעלם ועצמותו, והנה עד"מ כאשר אדם כותב איזה שכל וסברא על הנייר הנה וודאי שכל עומק הסברא והשכל מלוכב באותיות הללו הכתובי' שהרי יוכל כל אדם להשיג ולהבין מתוך האותיות הללו לבא על עומק הסברא כמו שהוא ממש בלי תוס' ובלי גרעון כו' וגם מי שלא שמע הסברא ההיא לעולם יבוא ויעמוד עלי' להשכילה היטיב מתוך הכתב כנראה לעין בלימוד הגמרא והמפרשי' שלא מפי הרב כו', וזה דוקא מצד בחי' האותיות כי בלתי אותיות הכתובי' הרי אור זה השכל פשוט בלתי מושג וגם שאנו רואין שכאשר יעמוד על הסברא מתוך אותיות הכתב הנה לא יצטרך אח"כ להאותיות כלל כי ישיג לעצם ההשכלה שבלא האותיות, אך הנה מ"מ בלתי האותיות לא הי' עומד על עצם השכל ונמצא האותיות הביאו והמשיכו להיות בחי' גילוי השכל למקבלי' ועל ידן בא השכל לידי גילוי מן ההעלם, וה"ז כמו הכלי שע"י יבוא האור לידי גילוי כו', וכך יובן למעלה שע"י בחי' הכלי דע"ס דוקא הוא בא בחי' מקור ושפע להתהוות שכל האנושי כמו עד"מ ששיגו ויבינו מתוך האותיות אחר שהכלי' בחי' אותיות ולא הי' אפשר שיומשך זה מבחי' האורות כמו שלא יושג אור השכל בלתי אותיות כנ"ל וד"ל. ועד"ז הנה יובן כל פרטי סדרי ההשתלשלות דבי"ע כידוע שבחי' אורו' וכלים יש בכל עולם ועולם ומבחי' כלים שבע"ס שבעליון נעשה בחי' אור לתחתון כפי המובן מתוך משל אותיות הנ"ל, וא"כ מבחי' כלים דע"ס דיצי' שהוא עולם המלאכי' שנק' שכליים ניבדלי' נעשה בחי' אור לעולם העשי' שהוא עולם הגלגלים כמו שמהגלגלים נעשה נפשות השכליים כנ"ל, וכן מבחי' כלים דע"ס דבריאה שהוא עולם הנשמות נעשה בחי' אור ליצי' כו', ונמצא מובן שכללות ההשתלשלות מעילה לעילה אינו אלא בחי' העלם וגילוי שהוא בחי' אור וכלי אלא שיש בוה רבבות מדריגות מבריאה ליצי' כו' עד התהוות נפשות האדם למטה כנ"ל וד"ל.

ומעֵתָה יובן ע"ד הנ"ל בבי"ע גם בעולם האצי' שהוא שרש ומקור דבי"ע כידוע דגם שם יש בחי' אור וכלי שהוא בחי' העלם וגילוי והיינו ענין הנ"ל דמצד בחי' האורות דע"ס דאצי' אמר בס"י ע"ס בלי מה בלי מהות וכמאמר ולא

מכל אינון מדות כלל ומצד בחי' הכלים נק' חכים ומבין וכיוצא, וביאור ענין זה מובן מתוך הנ"ל באורו' וכלים שבבי"ע, דהנה הגם שכל בחי' האצי' הוא בחי' הארה אלקית גם בבחי' הכלים דשם כמאמר דבאצי' איהו וחייהי וגרמוהי הכל חד כו', אבל מ"מ גם בבחי' אלקות ג"כ יש ב' מדריגות הנ"ל שנק' אור וכלי והוא בחי' העלם וגילוי כי מאחר שהאצי' הוא בחי' מקור ושרש לבי"ע בהכרח שגם שם יש בחי' אור וכלי' ומבחי' הכלים דאצי' נעשה מקור לבי"ע כידוע, וביאור הדבר הנה בחי' הכלים דע"ס דאצי' היינו בחי' הגילוי מן ההעלם להיות נמצא מהם בחי' מקור לבי"ע ע"ד דוגמא הנה בחי' כינוי חכמה באצי' אין הכוונה בחי' חכמה ושכל ממש כמו חכמה ושכל דבי"ע בנשמות ומלאכי' עד שכל האנושי למטה אלא הוא רק בחי' מקור להמציא מאורו מציאות חכמה ושכל בבי"ע והיינו בחי' כלי דאור החכמה דאצי' שהוא בחי' גילוי ההעלם ועד"מ אותיות הכתובים כנ"ל או עד"מ בגילוי כח השכל שבכלי מוח האדם כנ"ל, וגם זה אינו אלא בחי' מקור לחכמה שבבי"ע כמו להיות חכמת שלמה וכיוצא אבל מצד בחי' עצמיות כלי חכמה דאצי' הוא מובדל בערך מבחי' מציאות חכמה ולא מיני' ולא מדוגמתו ומכ"ש בחי' האור של החכמה שהוא בחי' אור פשוט מיוחד במאציל עד"מ כח השכל הכלול בנפש כנ"ל וכמ"ש ולא * מכל אינון מדות כלל, ועד"ז בכל פרטי ע"ס דאצי' כמו בינה חסד וגבורה וכיוצא וכל הע"ס דאצי' הן רק בחי' י' מקורות ושרשים לבי"ע והיינו דוקא בחי' הכלים דע"ס שבאין בבחי' גילוי מבחי' ההעלם דאור א"ס ששם נק' ע"ס בלי מה כו' כדי שבהן וע"י יוכל לבוא השפע בגילוי בבי"ע אח"כ, וגם זה אחר בחי' הצמצום כדי להמציא בחי' יש ונפרד כו' כידוע, וזהו שארז"ל במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו להיות שבחי' ירידת אור א"ס בבחי' כלים דע"ס להיות מקור לנבראים בע"ג ותכלית הנה זהו בחי' ענוה ושפלות גדולה כמו מאיגרא רמא כו' כי הרי אין ערך ביניהם כלל וכלל כי גם שנק' גדול בבחי' התפשטות החסד הרי לגדולתו העצמי אין חקר בבחי' א"ס ממש ומה שהוא מתלבש בגדולה שהוא בחי' החסד כדי להיות בחי' מקור לבע"ג הרי הוא בחי' שפלות עצומה מאד כי הרי אין ערך כלל לבע"ג עם בלתי בע"ג, ולכך אמר לך ה' הגדולה והגבורה כו', ולזה אמרו במקום גדולתו כו' שגם בחי' גדולה זאת לכנותו בשמות וכנויים בע"ס בכלים כמו חכים ומבין וגדול וגבור וכיוצא הוא בחי' ירידה גדולה לגבי בחי' עצמיות אור א"ס, וזהו פ"י הגדול בה"א כי כדי שיתלבש במדת גדולה הוצרך להתמצם בבחי' ענוה כו' להיות נק' מקור הגדולה שזהו פ"י הגדול כלומר מקור הגדולה שבבי"ע ועד"ז פ"י הגבור כו' וד"ל.

ונמצא מובן מכל הנ"ל דגם מה שאנו מוצאים בספרי המקובלי' מספר קצוב כמו ע"ס עשר ולא תשע ולא י"א כמ"ש בס"י הכל הוא רק בבחי' הכלים להיותם בחי' מקורים לבי"ע כנ"ל אבל מצד בחי' האורו' אין בחי' מספר כלל וכלל, מאחר שנק' שם ע"ס בלי מה וכמ"ש ולתבונתו אין מספר כו' וכמ"ש בס"י לפני א' מה אתה סופר כו' וד"ל.

וזהו מ"ש בע"ח למבחי' לי כלים דו"א דאצי' נעשה בחי' נר"ן לבי"ע נשמה
 לבריאה מבחי' י כלים הפנימיים כו', כי יש ג' מדריגות בכלים פנימית
 ואמצעים ותיכוני' כו', וכמ"ש אתה ס"תר לי ר"ת ראש תוך סוף שהוא בחי' חב"ד
 חג"ת נה"י ומבחי' חב"ד שבפנימית הכלי' נעשה בחי' נשמה לבריאה כו' ומבחי'
 י כלים התיכוני' ששם בחי' חג"ת נעשה בחי' רוח ליצי' ומבחי' י כלים החיצוני'
 נעשה בחי' נפש בעשי' כו', וביאור הדברים הנה ידוע דבחי' הכלים בכ"מ הוא
 בחי' ההשפעה כו' כנ"ל עד"מ מאותיות השכל כו', ובחי' הכלי' דו"א דאצי' הן
 בחי' המשפיעים מאצי' לבי"ע, אך מבחי' הכלים הפנימים דאצי' נמשך אור ושפע
 יותר עליון והיינו בעולם הבריאה שנק' עולם הנשמות שמתגלה בהן בחי' חב"ד
 כמו להשיג השגות כו', ובעולם היצי' מתגלה מי' כלים התיכונים בחי' חג"ת
 והיינו במלאכי' דיצי' באוי"ר שנק' מדות ונק' רוח ג"כ, ובעשי' מתגלה בחי'
 נפש לבד כו', ואמנם הגם שבכל עולם מתגלה רק לפי ערכו ומעלתו בלבד כנ"ל,
 מ"מ כלול כל עולם מכל הג' מדריגות חב"ד חג"ת כו' ויש גם במלאכי' דיצי'
 שהן בחי' רוח מבחי' חכמה שבבחי' בריאה וכמו שאמר ואדוני חכם כחכמת מלאך
 האלקים לדעת את כל אשר בארץ כו' * הרי יש במלאכי' בחי' חכמה דוקא מאחר
 שיורד החכמה אל המלאך דוקא באמרו כחכמת מלאך האלקי' כו', והיינו לפי
 שהמלאכי' נקראי' בשם שכליים נבדלין כו' כידוע, וכל עיקר צורתם הוא בחי'
 שכל נבדל, אך בחי' הכלי' שלו מאש ומים רוחניים הוא מורכב בו וכמ"ש עושה
 מלאכיו רוחות כו', והענין הוא לפי שגם במדות יש שכל וחכמה אך שנק' בחי'
 חכמה שבמדות כמו חכמה שבחסד וחכמה שבגבורה וכיוצא כי בחי' ע"ס יש בכל
 מדה וי' מי' כו', ובחי' חב"ד יש בכל פרט שבכל מדה ג"כ כידוע שמוה הטעם
 נמשך ומסתעף בחי' ההתחלקות הרבים לאין שיעור כו' לפי שיש בחי' ההתכללות
 בכל ע"ס כמו חסד שבגבורה עם גבורה שבחסד וכמ"כ בחי' חכמה שבחסד עם בחי'
 החסד כמו ע"ד דוגמא השפעת בניי חיי ומוזני שהוא בחי' מדת הטוב והחסד לבד
 ויש בזה בחי' ההתכללות מבחי' החכמה ונק' חכמה שבחסד, והיינו כמו שמבקשים
 אתה חונן לאדם דעת כו' שנמשך הדעת הזה ג"כ ע"י החסד כמו עד"מ איש חסדן
 בטבעו דכמו שישפיע חסד גשמי לחם (ממש) כך ישפיע שכל וחכמה והכל מצד חסדן
 כו' וד"ל. וזהו שבכל עולם יש ג' מדריגות חב"ד וחג"ת כו' אלא שביצי' נק' חב"ד
 שבמדות ובעשי' נק' חב"ד שבנה"י כו', ועד"ו גם בבריאה יש חג"ת ונה"י, וכל
 בחי' התחלקות וההתכללות הנ"ל בבי"ע הכל הוא נמשך ומסתעף מבחי' הלי' כלים
 דו"א דאצי' שנעשין נר"ן בבי"ע כנ"ל להיותם בחי' גילוי אור השפע מאצי'
 לבי"ע כנ"ל ונק' בשם מקוריים ושרשיים לבי"ע, משא"כ בחי' האורות דע"ס
 דאצי' למעלה למעלה הן גם מבחי' מקור למקוריים ושרשים לבי"ע כי הרי מצד בחי'
 האורות דאצי' אמר ולא מכל אינון מדות כלל כו', וכנ"ל באריכות שאין ערוך כלל
 בין אצי' עם המאציל יותר משאין ערך בין הבריאה לגבי האצי' משום דבחי'

בארץ כו' : אין הכוונה דכו"ו להכתוב (כי בארץ הוא סוף פסוק — ש"ב יד, כ, כ"א
 שיש צורך להאריך בהענין).

האצ"י מ"מ הוא נחשב בחי' מקור לבריאה כמו מבחי' כלי החכמה דאצ"י שנמשך בחי' מקור לבחי' החכמה דבי"ע כו', אבל בחי' חכמה דאצ"י לגבי עצמות אור א"ס אין לה ערך כלל וכלל, וע"כ אמר ולא מכל אינון מדות כלל ומה שנק' חכים ומבין היינו רק מצד בחי' הכלים בלבד כנ"ל באריכות וד"ל.

אך הנה מעתה יש להבין איך יוכל להיות התהוות בע"ג מאור א"ס שהוא בלתי בע"ג כי הרי בחי' אור א"ס הוא אור פשוט בתכלית האחדות הפשוטה ומצד בחי' האורו' הן מיוחדין בעצמות אור א"ס כנ"ל, א"כ איך ימצא מציאות בע"ג מבחי' הכלים דע"ס כנ"ל, וגם יש להבין למה נאצלו דוקא ע"ס ולא יותר כמ"ש בס"י עשר ולא תשע ולא י"א כו', והלא מצד בחי' עצמות האור א"ס הי' יכול להיות התפשטות האורו' בבחי' האצ"י בלי שיעור דהיינו שהי' יכול להיות מציאות ומהות שאינו גם בבחי' רצון הנק' כתר עד שהי' יכול להיות אלף אלפי אלפים כמספר עשר כו' אחר שנק' אור א"ס. אך הנה להבין זה יש להקדים מ"ש בע"ח בהתחלתו דכאשר עלה ברצונו הפשוט כו' הוצרך להיות בחי' הצמצום הנק' מקום פנוי כו' שהוא בחי' התעלמות האור להיות נכלל במאור עצמות הא"ס כו' ואז האיר רק דרך בחי' קו וחוט כו' עד שנתהווה עולם העקודי' כו', וההפך שביניהם שבחי' העקודי' כל הע"ס עקודי' בכל א' ובבחי' נקודי' כאו"א יש לו בחי' כלי בפ"ע כו' כמבואר בע"ח. וביאור הדברים, הנה מבואר למעלה שכל בחי' אור ושפע הנמצאת למטה הוא רק מבחי' הכלים דאורו' כו', והנה בחי' הנקודי' הוא כללות ענין ע"ס דאצ"י כשהן בי' כלים דוקא והיינו שהן בחי' י' מקורות ורששיים לכל אור ושפע בג' עולמות להיות שבחי' הכלים מביאים וממשיכי' מבחי' ההעלם לידי הגילוי כו', וע"כ כאו"א הוא נק' בשם מציאות ומהות בפ"ע כמו אור החכמה בכלי החכמה נק' משפיע להיות מסתעף ממנו מציאות חכמה בבי"ע כנ"ל ובחי' אור החסד בכלי החסד הוא מקור למציאות החסד בבי"ע, וז"ש אפיקת י' תיקונין וקרת לון ע"ס לאנהגא בהון עלמין דוקא כו', ואמנם הנה בהכרח לומר שיש בחי' מקור למקורות הללו דהיינו בעצמות אור המאציל הנה יש בחי' מקור להתהוות בחי' מציאות מקוריית הללו דאל"כ מהיכן נסתעף כח זה להסתעף ממנו השפעה זו ע"ד דוגמא אור כח השכל באדם ששורה בכלי המוח שמסתעף ונמצא ממנו מציאות ההתחכמות כו' הרי בהכרח שיש בחי' מקור למציאות כח ואור השכל שבמוח בעצמות הנפש וכנ"ל, ואמנם לא יתכן לומר שמקור למקורות זה ישנו במציאות כלי ניכרת בפ"ע אלא כלול הוא בהעלם בעצמות הנפש וכנ"ל באריכו' וד"ל, והנמשל מזה יובן למעלה שבוודאי יש בחי' מקור לבחי' אור החכמה שנתלבש בכלי עד שנק' חכ' וכו', אך אינו שורה בבחי' מציאות כלי מיוחד אלא כלול בעצמות המאציל, ועד"ז יש בעצמות המאציל בחי' י' מקורות פרטים להיות התהוות בחי' י' ספירות בפרט ונק' בחי' מקורים למקורים כו', והוא בחי' עולם העקודי' שכל הע"ס כלולים שם בכלי א', פי' לא כמו בחי' הנקודי' שכאו"א יש לו כלי מיוחד דהיינו בחי' הע"ס דאצ"י שנק' י' מקורים לבי"ע כנ"ל וע"כ יש להם כלי מיוחד לכל אור כי מסתעף מבחי' האור בחי' שפע מיוחדת ע"י בחי' הכלי

ואדרבה ע"י בחי' ההתכללות שיש בהן נמצאו מיני שפע בפרטיות רבים מחולקים כו' כי כל אור"א הוא מציאות גילוי מן ההעלם בפ"ע להיות ממנו התגלות בחי' אור ושפע בבי"ע כו', אבל בבחי' העקודי' שהוא בחי' מקוריית למקוריות הללו כנ"ל הן י' אורו' כלולות בכלי א' כנ"ל, והענין הוא כי הן למעלה עדיין גם מהיות מקור להתגלות אור ושפע רק שהן בחי' מקור לאצי' בלבד, ולהיותם נבדלי' מבחי' גילוי ושפע ע"כ אין בהם בחי' כלי בכאו"א בפ"ע אחר שלא נמצא מהן התגלות כלל בעולמות רק שהן בחי' מקור הכולל כל מה שימצא מציאות הע"ס באורו' וכלי' ולכך הן כלולי' בכלי א' בלבד כו' וד"ל. ודוגמא לדבר יש בנפש החיונית ג"כ שאנו רואין שבחי' הנפש בעצמה כוללת בעצמה י' מקורות למקוריות דהיינו מקור לאור השכל ומקור לאור החסד כו' אך שאינם נבדלי' זה מזה להיות משכן כאור"א בכלי בפ"ע אלא כלולי' כא' וד"ל. אך יש להבין א"כ מה זה שיש עכ"פ בחי' כלי א' לי' מקוריות * אורות דעקודי' כו' אחר שלא שייך שם בחי' כלי כלל, והענין הוא משום דגם בבחי' מקור למקור שייך שם ג"כ לומר בחי' כלי, אך שאינו פירושו כמו בחי' כלי בע"ס דנאצלי' כו', כי פי' כלי באצי' הוא בחי' התגלות המשכה ושפע כו', אך במקור למקור שנבדל מבחי' המשכה והשפעה אין פי' כלי רק מה שבו וע"י נתפס כל בחי' מקור למקור בבחי' יש ודבר במציאות עכ"פ דהיינו שיהא נק' בשם מקור למקור עכ"פ, ויובן זה ע"ד דוגמא מבחי' יחידה שבנפש החיונית שבוודאי כלולי' בה כל הי' כחות כחב"ד כו' בהעלם עצמותה בלתי נבדלין זה מזה כנ"ל, אך הנה אנו רואין שלפעמים יהי' בחי' גילוי לי' כחות הללו הנעלמים בבת א' דוקא, ולפעמים לא יהי' בחי' גילוי כו' כמו בעת שמחת אדם ביום חתונתו וכיוצא שיאיר בחי' יחידה בגילוי ויתגלו בחי' י' כחות הנעלמים ביחד בבחי' גילוי כמו שנראה בחוש שכל כחות נפשו מוגבהים בבת א' שאור השכל והמדות יותר יאירו עד שגם כח הדיבור יאיר מן ההעלם שבנפש כו' והכל בא פתאום בהשוואה א' לכולם יחד ונמצא אין כאן רק בחי' גילוי א' להעלם כולו, וזהו שנק' כלי א' לי' אורו' הנעלמים עד שלפעמים יאירו בכלי א' זה שהוא נק' בחי' גילוי ולפעמים לא כו', אבל א"א לומר [חסר כאן] * רק בחי' כלי א' בהשוואה א' לכולם, הנמשל מובן למעלה שזהו הפי' עקודי' שהי' האורו' עקודי' וכלולי' כא' בכלי א' הסובלת לכללות כולם כא' בהשוואה אחת מבלתי הפרש בין זה לזה כלל וד"ל. וזהו ענין ובחי' הארת הקו וחוט הנ"ל דהיינו שהוא הארת אור א"ס להיות בחי' מקור למקור הנק' עולם העקודי' כנ"ל ולהיות זה האור רק בחי' אור כללי בלתי כלול י' עדיין לכך נק' בשם קו בלבד וד"ל. ובכל זה יובן איך שיוכל להיות התהוות בע"ג בבי"ע מבחי' כלים דע"ס דאצי' כנ"ל אבל מצד בחי' אור א"ס הוא נבדל מבחי' ההשתלשלות לגמרי עד שאצי' ועשי' שווין ממש כי למעלה מבחי' הקו וחוט הנ"ל עדיין לא נמשך משם גם להיות בחי' מקור למקור כנ"ל וא"כ שם שווין הכל וכמ"ש קמ"י כחשיכה כאורה כו', ושם אמרו דלאו מכל אינון מדות כלל וד"ל.

מקוריות : אולי תי' זו מיותרת.

[חסר כאן] : כן נרשם על הגליון הכתי".

ובכל זה יובן ג"כ טעות האפיקורסים הכופרים בהשגחה פרטית לפי שהן סבורי שכל השפע דצח"מ דעשי' נמשך והולך בהדרגה מעילה לעילה ע"פ סדרי ההשתלשלו' דאבי"ע ולפי ערך בחי' ההשתלשלות כו', הרי באמת רחוק ערך העה"ז מערך אור האצי' ומכ"ש לגבי בחי' עצמות אור המאציל כו' וא"כ איך אפשר לדעת זה שיהי' השגחה פרטית בד' חלקי דצח"מ כו' מעצמות אור א"ס הפשוט כו'.

אך הנה באמת שגו ברואה דכל בחי' סדרי ההשתלשלו' דאבי"ע אינו אלא מחמת בחי' הצמצום הראשון הנק' מקום פנוי כנ"ל ואח"ז האיר רק בבחי' קו וחוט כנ"ל ומוזה נמשך בחי' סדר והדרגה בהשתלשלו' דהיינו מה שבחי' האצי' גבוה מערך הכריאה כו' לפי שבחי' גילוי אור המאציל יש יותר באצי' מבכריאה וע"פ משלים הנ"ל מכחות הנפש באכרי הגוף כו', אבל מצד בחי' עצמות האור א"ס הנה לא יש בחי' סדר והדרגה בהשתלשלו' כו' עד ששווין לפניו בחי' העשי' עם בחי' האצי' בהשוואה א' ממש דהיינו שמצד בחי' עצמות אור הא"ס שלפני הצמצום הנ"ל הנה הוא מאיר בהשוואה א' באצי' ועשי' עד שגם בבחי' הדומם הגשמי דעשי' למטה יאיר אור הא"ס כמו שהוא מאיר למעלה בהארת הקו להיות מקור לאצי' כו', וא"כ שייך שפיר בחי' השגחה פרטית בכל חלקי דצח"מ דעשי' דוקא מעצמות אור א"ס הפשוט כו' וד"ל. ויובן דבר זה בתוס' ביאור ממה שמצינו שיש ד' מדריגות דצח"מ, והנה ידוע שבבחי' מדבר שהוא בחי' נפש האדם יש בה מבחי' ג' מדריגות האחרות זולתה שהן דומם וחי כנראה לעין שנפש המדברת כלול בה מבחי' החי כמו החיות של הבהמה ג"כ וגם יש בה מבחי' צומח שמתגדלת בכחות' בחב"ד וחג"ת כו', וגם יש בה בחי' דומם כו', אך מה שנק' בשם בחי' מדבר דוקא היינו לפי שג' מדריגות דצ"ח הכלולי' בה הנה הן כלולי' בה רק בבחי' ההעלם בלבד ולא בבחי' הגילוי כו' וכמ"כ יש בבחי' החי בהתכללות מצומח ודומם כו' שכל זה בהעלם כו', אך הנה בהכרח לומר לפ"ז שכל ד' חלקי דצח"מ כלולים זה בזה א"כ גם בבחי' הדומם יש בו מג' מדריגות צומח וחי ומדבר שלמעלה הימנו ומה שאין אנו רואין בדומם מבחי' הצומח והחי כו' היינו מפני שאינן באין בו בבחי' הגילוי אלא רק בבחי' ההעלם בלבד אבל כלולי' בו בוודאי בלי שום ספק כמו שכלולי' דצ"ח בבחי' מדבר כנ"ל אחר שכולם כלולין זמ"ז כנ"ל, וא"כ לכאורה הרי מובן למה שיחדו השם למדבר בשם מדבר שהוא שבחי' מדבר יש בו יותר בגילוי מבדומם שבחי' המדבר בדומם הוא בהעלם גדול, וכן בחי' החי לפי שבחי' המדבר בו בהעלם ולא בגילוי ובחי' החי בו בגילוי ע"כ נק' בשם חי, וכן הצומח לפי שבחי' החי בו בהעלם כו', ויש ב' מיני העלמות הא' מה שהעליון בהעלם בתחתון והיינו כמו המדבר שהוא בהעלם בחי' ויש העלם שני מה שהתחתון בהעלם בעליון כמו שהצומח כלול בהחי' בהעלם כו', ועכ"פ יהי' איך שיהי' אין מציאות הדבר נק' בשם רק ע"ש בחי' הגילוי שבו כמו החי שבחי' החיות בו בגילוי ודצ"מ בהעלם בו נק' חי וכן המדבר וכו' עד שהדומם נק' דומם לפי שצומח וחי ומדבר מתעלמי' בו כנ"ל, כי לא נתגלה רק בחי' דומם בלבד כו' וד"ל.

ונמצא מובן מזה שאין השינוי והחילוק במעלה ומדריגה בין דצח"מ אלא רק מצד בחי' הגילוי בלבד כנ"ל אבל מצד בחי' ההעלם הנה כולן שווין ממש מדבר ודומם כי אינו נפרד מעלת מדבר מהדומם רק במה שבחי' המדבר במדבר בגילוי ובדומם אינו אלא בהעלם כנ"ל, אבל מצד בחי' ההעלם הרי יש בחי' מדבר בהעלם בדומם ג"כ וא"א לומר כלל שיש הפרש במעלה בעצם בין בחי' מדבר זה שבהעלם בדומם לבחי' מדבר שבא בגילוי בנפש האדם כו' אלא רק ההפרש הוא שבנפש האדם בא בגילוי אבל לא מצד בחי' עצמותו כו' וד"ל. והנמשל מכל זה יובן הנה למשכיל למעלה בכלל ד' מדריגות דד' עולמות אבי"ע שהן נמשלין לבחי' ד' מדריגות דצח"מ והן ד' אותיות הוי' למעלה, ולמטה הן ד' יסודות ארמ"ע שהן שרש דצח"מ כמ"ש בעי"ח בהיכל הו' כו', דהנה בחי' בי"ע שנמשלו לדצ"ח וודאי נכללין בבחי' האצי' שנמשל לבחי' מדבר כנ"ל שהמדבר כולל דצ"ח בהעלם כו', וכמ"כ יש בחי' האצי' גם בעשי' שנק' בחי' דומם אלא שהוא בהעלם כו', ונמצא כל עיקר שינוי וחילוקי המדריגות בין ד' עולמות הללו אבי"ע אינו רק בבחי' הגילוי בלבד דהיינו שבאצי' בחי' הגילוי מבחי' המדבר שהוא בחי' אדם וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' ובעשי' יש בחי' אדם דאצי' בהעלם כו', וזהו רק מצד בחי' הגילוי בלבד כמובן ומבואר ממשל הנ"ל, אבל מצד בחי' ההעלם הנה כל ד' העולמות אינן חלוקים במעלה ומדריגה זע"ז כלל עד שבחי' האצי' שבעשי' עם בחי' אצי' שבאצי' שווין ממש עד"מ בחי' המדבר ודומם במשל הנ"ל וד"ל. וזהו דרך פרט ודרך כלל אין חילוק מדריגות בא רק מצד בחי' הגילוי אור א"ס באבי"ע שבאצי' מאיר יותר בגילוי דהיינו בבחי' מדבר כו', אבל מצד העצמות אור הא"ס שהוא * מדריגות אבי"ע שנמשלין לדצח"מ הנה שווין לפניו אצי' ועשי' כו', דהיינו שהוא נמצא למטה בעולם העשי' ממש כמו שהוא נמצא למעלה בעולם האצי' וכנ"ל, כי נמצא בבחי' ההעלם בהשוואה א' לכולן כו', וזהו הנק' בחי' מקיף הכללי שכולל בהעלם לכל הדי' עולמות בהשוואה א' מבלי יש בו חילוק מדריגות בין אצי' לעשי' שכמו שהוא מקיף וסובב לאצי' כך הוא ממש סובב ומקיף בהעלם לעשי' כי מצד בחי' ההעלם הכל שווין וכמ"ש כחשיכה כאורה כו' וכמובן ממשל הנ"ל וד"ל. ונמצא מובן ג"כ מכ"ז שאין הפי' של מקיף שמקיף מבחוץ ואינו שורה כלל במציאות גוף הדבר, אלא אדרבה הפי' דמקיף ששוכן דוקא בגוף הדבר במציאותו ומהותו כמו שהוא רק שהוא שוכן בו בהעלם וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא אני ממש, וכמאמר הידוע דלית אתר פנוי מיני' מיני' ממש, ולית אתר בכל ד' העולמות עד בחי' דומם שבדומם דעשי' שלא נמצא בו בבחי' העלם מבחי' עצמות אור א"ס דוקא כי מאיר לכולן בהשוואה אחד כנ"ל וד"ל.

וזהו ענין הברכות ברוך אתה ה' שאפי' תינוקות ונשים וחסירי דעת יכולין להמשיך אור א"ס ע"י ברכה זו מבחי' עצמות אור א"ס מאחר שמצד האור א"ס הוא נמצא למטה כמו למעלה ממש בהשוואה א' לכולן ולכך אומרי' גם התינוקות והנשים על עצמות אור א"ס אתה לנוכח כו' כי גם אליהם הוא מאיר

שהוא : אחר תי' זו יש בכת"י מקום פנוי לתיבות אחדות.

כמו למעלה מטעם הנ"ל רק שבבחי' ההתגלות יש הפרש בין נשמות גבוהות לשפלות שהגבוהות ממשיכי' בבחי' גילוי יותר כו', אבל מצד בחי' ההעלם הכל שווין כו', וז"ש מרום וקדוש כו' את מי אשכון את דכא ושפל רוח כו', ולפי שרק בבחי' העדר הי"ש הנה הוא שוכן מצד עצמותו שמאיר לכולן בשווה רק שבחי' הי"ש מסתירו ומעלימו כו' וד"ל.

— • —
בעז"ה שבת פ' ויקהל

קחו מאתכם תרומה להוי', כל נדיב לב יביאה את תרומת הוי' כו', הנה זכר כאן ב' תרומות הא' תרומה להוי' והב' תרומות הוי', ויש להבין ההפרש ביניהם גם למה בתרומת הוי' אמר כל נדיב לב יביאה ובתרומה להוי' אמר קחו מאתכם דווקא, אך הנה פ' ולשון תרומה היינו ענין ובחי' הרוממות כמ"ש בזהר מאי תרומה ארמותא כו' והענין הוא כי הנה כתי' ארוממך הוי' וכתיב ארוממך אלקי המלך ולהבין פ' ארוממך איך שייך לומר שע"י ישראל ב"ג ותכלית יתרומם אור א"ס הלא הוא ית' א"צ לשלימות מוולתו כי הוא נק' שלמותא דכולא כו' ואיך יאמר ארוממך שהוא ירוממהו כו', אך הנה נודע בסדר כללות ההשתלשלות שיש ב' מדריגות בחי' טובב כ"ע ובחי' ממלא כ"ע, והנה ידוע ביאור ענין בחי' ממלא כ"ע שהוא כמ"ש ואתה מחי' את כולם וע"ד דמיון מבשרי אחזה כו' כמו עד"מ החיות של הנפש המחי' את כל אברי הגוף שהחיות בא בכל אבר לפי מזגו ותכונתו דוקא כמו אור חיות השכל שורה במוח שבראש דוקא וכח הראי' בעין וכיוצא בזה בכל אבר ואבר בפרט יש פרט אור וחיות המיוחד אליו כו' וכך יובן עד"מ כמ"ש על הכסא דמות כמראה אד"ם כו' בדמיון אדם שהוא ענין התלבשות אלו אור וחיות האלוקי בכל עולם ועולם לפי מדריגתו ולכל מלאך ונשמה ולפום שיעורי' דילי דוקא וכמ"ש אתה עשית את השמים ושמי השמים את הים כו' הרי יש בחי' עשי' מכה הפועל האלוקי בכל דבר בפרטות כמו בשמים עשי' והמשכה פרטי' ובשמי השמים המשכה אחרת כי פ' אתה עשית קאי לכאו"א בפ"ע וכן לים וארץ כ"א יש לו המשכה מיוחדת והוא הנק' בחי' ממלא כ"ע דהיינו שממלא בחי' אור וחיות לכל עלמין בפרט' לכל חד וחד לפום שיעורי' דילי' בחילוק מדריגות הרבה מאוד כו' ודוגמא לדבר זה להבין בתוס' ביאור הנה אנו רואי' ממזון ושפע המן דכתי' בי' לחם אבירים אכל איש וארוז"ל לחם שמלאכי השרת נוונים ואוכלים ממנו כו' והיינו לחם הנבלע באברי' שאינו יוצא ממנו פסולת כלל וכלל אלא נבלע ונעשה באברים בחי' אור וחיות כמו שהוא כו' והענין הוא למעלה כי שרש בחי' הטל למעלה הוא בחי' שפע אור א"ס מבחי' טל העליון הנק' טלא דבדולחא וכמ"ש ועינו כעין הברדלח וכו' וכמ"ש כי טל אורות טלך כו' שבחי' אורות עליונים הן שנתלבשו וירדו למטה להחיות למלאכים ונשמות להיות נבלע ומתלבש באברי' שלהם לבחי' מזון וחיות ממש וכמ"ש לחם אבירים שהמלאכים נק' אבירים והמן למעלה זהו בחי' לחם ומזון שלהם והוא הנבלע בבחי' אברי' שלהם וכמו עד"מ האברי' של האדם

שכאו"א נזון לפי טבעו כך נעשה לו חיות כך המן נבלע לכאו"א להיות לו לאור וחיות כו' וככה ממש ענין ובחי' ממלא כ"ע דהיינו שבא אור ושפע האלוקי בעולמות לכל חד לפום שיעורי' הוא נבלע ומתלבש בהם כמו בשמים ובשמי השמים כו' וכל סדרי ההשתלשלות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כו' וכמארז"ל יושב וזן את כל העולם מקרני ראמים כו' וזהו כמ"ש ואתה מחי' את כולם שהוא בחי' ממלא כ"ע כנ"ל, אך בחי' סובב כ"ע הוא בחי' אור וחיות שא"א להתלבש בתוך כל עלמין בכאו"א לפי מדריגתו אלא הוא בחי' סובב ומקיף על הכל בהשוואה א' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כו' ואין פי' סובב זה שהוא סובב ומקיף עליהן רק מלמעלה ולא מאיר בתוכם כלל אלא הוא מתלבש גם בתוך תוכם וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא וכמאמ' הידוע דלית אתר פנוי מיני' פי' מיני' מבחי' עצמותו שהוא בחי' סובב כ"ע כידוע אך מה שנק' סובב היינו על אשר אינו מתלבש בהם בבחי' גילוי למטה להיות להם לבחי' אור וחיות ממש בהתגלות אלא בבחי' ההעלם שוכן בהם וכמ"ש המלך הגדול וקדוש בשמים ובארץ כו' שקדוש ומובדל בהשוואה א' בשמים ובארץ כו' ושוכן בהם בהשוואה בלתי חילוק מדריגות כלל וכמ"ש אני ראשון וגאני אחרון כו' והיינו כמארז"ל במחשבה א' צופה ומביט עד סוף כל הדורות שבחי' כל ההשתלשלות נסקר הכל במחשבה א' וכמו עד"מ מחשבה אחת שיחשוב אדם על איזה דבר מה הנה תופס לדבר ההוא במחשבה והמחשבה תקיפנו לכולו כא' בלי חילוק והדרגה כלל וכך למעלה בחי' ידיעה זו שיודע כל ההשתלשלות במחשבה א' כמאמ' צופה ומביט כו' נק' בחי' סובב כ"ע דהיינו מה שהי' ועתיד להיות הכל נסקר כא' ואין כאן חילוק מדריגות כלל כמו בבחי' ממלא כו' כי אין כל ההשתלשלות ערוך כלל לבחי' עצמותו ית' וגם לא כערך טפה במים אוקיינוס שיש לה ערך מים עם מים וגם יש לה ערך במספר כו' אבל לגבי עצמו אור א"ס אין כל ההשתלשלות דבחי' ממלא הנ"ל ערך כלל לא במהות ולא באיכות כו' שהרי גם לאחר שיתא אלפי שני כו' אומר אפס בלתך גואלנו לימות המשיח כו' ואין דומה לך כו' וכן גם לאחר כמה שמיטה ויובלות יהי' אפס בלתו וד"ל, והנה הגם שאין ערך לבחי' ממלא עם בחי' סובב כנ"ל, עכ"ז הנה יש בחי' ממוצע בניהם המחברים כמו שע"י הממוצע יתחבר העליון בתחתון כך ע"י בחי' ממוצע יבא ויתחבר בחי' סובב בבחי' ממלא להיות מאיר בחי' סובב גם למטה בבחי' גילוי דוקא כמו בחי' ממלא כו' ובחי' הממוצע הזה הוא בחי' מידת מלכותו ית' כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע ועד"מ בחי' מלכות ב"ו מה שהמלך מתנשא על המדינה ונקרא שמו עליהם הוא בבחי' התפשטות בלבד מעצמותו והתפשטות זאת היא בבחי' ממוצע לחבר עצמו המלך אל אנשי המדינה כו' וכך עד"מ למעלה הנה בחי' מל' דאצי' הוא בחי' ממוצע בין עצמיות אור א"ס שבאצי' דאיהוי וחיהי חד כו' ובין כל העולמות דבי"ע שהאור בא שם בבחי' ממלא לכאו"א כנ"ל כי בחי' מל' דאצי' דהיינו מה שהוא ית' נק' מלך עליהם עמו כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע הוא רק בחי' התפשטות אור מבחי' עצמות ונק' שם כבוד מלכותו כו' בחי' שם בלבד כידוע ומבואר במ"א ובחי' התפשטות היא בחי' ממוצע להביא ולהמשיך לבחי' סובב שיאיר למטה בגילוי אור וחיות כמו למעלה כו' וד"ל, וזהו פי' ארוממך אלוקי המלך, פי' ארוממך

קאי על בחי' עצמיות אור הא"ס שבאצי' כנ"ל שהוא נק' מרומם ונבדל בערך עד אין קץ ושיעור מכל בחי' ההשתלשלות כנ"ל וכדי שיבא אורו ושפעו להאיר למטה בבחי' גילוי אור וחיות ממש כמו בחי' ממלא הנ"ל ולהיות נקרא בשם אלוקי' שהוא בחי' ממלא שנק' אלוקי' ואד' דאשתמודע אדון על כולא כו' כידוע היינו ע"י בחי' הממוצע שהוא המלך בחי' מל' דאצי' כמ"ש מלכותך כו' וכנ"ל, וזה ארוממך אלוקי' להיות בחי' אלוקי' בגילוי מההעלם דסובב הוא ע"י המלך כו' וד"ל ופסוק זה דארומימך דוד המלך אמרו בעד כללות נ"י לפי שהי' מלך ישראל והי' מרכבה לבחי' מל' דאצי' וכמו שאנו או' גם עתה דוד מלך ישראל חי וקים והכוונה על בחי' מל' למעלה ולכך אמר ארוממך לנוכח כדי שיבא למטה בבחי' גילוי לנוכח ולהיות כי אין מלך בלא עם ע"כ בחי' מלך הוא הממוצע כנ"ל והיינו ע"י ישראל דוקא לפי ששרשם בבחי' מל' דאצי' כמארז"ל כל ישראל בני מלכים הם וכמ"ש ביאור זה במ"א וד"ל.

אך הנה יש להבין מאין הנמצא הכת הנה בישראל להמשיך אור מבחי' סובב מאחר שנשמחם מלובשים בגופים חומריים בנפש הבהמיות ששרה מקליפת גוגה כידוע, ויש להקדים לזה ענין מצות אכילת מצה ז' ימים ואח"כ נצטוו לספור ז' שבועות כמ"ש ז' ימים מצות תאכלו ונק' לחם עני כו' ואח"כ נא' ז' שבועות חספור ומשמע שז' ימים שאכלו מצות וז' שבועות שספרו כו' הכל היה רק ענין הכנה לקבלת התורה בבחי' פנים בפנים כמ"ש פנים בפנים דיבר ה' עמכם כו' וביאור הענין הנה ידוע שיש בנפש הבהמיות ז' מידות וכל מדה כלולה מזו כו' והיינו ז' מידות הרעות דנוגה כידוע וצריך להיות בחי' התהפכות המדו' מן הקצה לקצה, כמו אהבה הרעה שהוא התאוה הרעה תתהפך מעיקרה ושרשה לגמרי שלא להיות חמדה ותאוה גשמיות בלתי לה' לבדו כו', וזהו הנק' בווהר אתהפכא סט"א מחשוכא לנהורא כו' כידוע אך איך אפשר שיהופך מידה טבעית שבנפש דמנוגה מן הקצה כמו להיות להיות * רק לב אחד לאביו שבשמים באהבה אלוקי' ולא יאהב זולת דבר כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו' הנה זה בא ע"י בחי' המשכות גילוי אלקות מבחי' סובב לממלא ע"ד הנ"ל וכתו' וקמי' כחשיכה כאורה כו' ועי"ז יוכל גם בחי' החושך והרע להתהפך לטוב כו' וכמו עד"מ המכניס נר במקום חושך ואפלה שמעט האור הזה דוחה ממילא חושך הרבה כו' כך נר ה' נשמת אדם כשממשיך על נפש הבהמיות מבחי' סובב מצד כי חלק הוי' עמו כנ"ל הנה אור זה ידחה ממילא חושך הרבה דנפש הבהמיות וכמ"ש כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני אלוקי' כו' וד"ל וזהו שרש ענין מצות ספירת העומר כמ"ש וספרתם לכם ממחרת השבת כו' כי הנה עומר זה בא מן השעורים כידוע והשעורים הוא בחי' מאכל בהמה ולא מאכל אדם והיינו להיות כי נפש דנוגה החומריות שרשה מפני שור כו' שנק' בהמה ולכך נק' בשם נפש הבהמיות וכמ"ש וזרעתם את ב"י זרע אדם וזרע בהמה כו' וכידוע וענין הספירה היינו כמו שאו'

היום יום א' לעומר פי' היום יום הוא בחי' ההארה והוא הנק' ספירה כי ספירה לשון הארת אור הוא כמו אבן הספיר וכיוצא וזהו פי' וספרתם לכם לכם דוקא תספרו דהיינו שתאירו אור לנפש הבהמיות להאירה מן החושך הגס כו' וע"י מה יהי' בחי' המשכת אור זה היינו באמרו היום יום כו' כלומר כי המשכת אור זה בא מבחי' טובב כ"ע וכמ"ש ממחרת השבת תספרו כו' פי' ממחרת השבת הוא למעלה משרש בחי' המידות דהרי מה שיש להן אחיזה באתעדל"ע כו' היינו רק בבחי' ממלא בלבד כידוע בפי' את זלע"ז עשה האלוקי' בבחי' אלוקי' בלבד כו'. ופי' היום לשון הארת אור הוא מן ההעלם לגילוי כמ"ש ויקרא אלוקי' לאור יום כו' וכל בחי' המשכת הארת אור זה הוא בשביל להאיר את החושך הנאחו בנפש הבהמיות כנ"ל וזהו פי' לעומר כלומר בשביל העומר שהוא שעורי' מאכל בהמה כנ"ל וד"ל. והנה בכל ז' שבועות שסופרים ואו' היום יום כו' ממשכים הארת אור להאיר כל חשכת הו' מידות רעות שכל א' כלולה מזו' כו' כנ"ל וזהו הנק' ספירת העומר לשון הארה כנ"ל אך הנה א"א שיהי' בחי' אתהפכא שהוא התהפכות המידות מן הקצה לקצה כנ"ל בלתי אם לא שיהי' תחלה בחי' אתכפיא דהיינו בחי' ביטול רצון בלבד כמארו"ל בטל רצונך מפני כו' והענין כמו שאנו או' פתח לבי בתורתך וצריך להקדי' לומר תחלה ונפשי כעפר לכל תהי' ולכאורה אינם שייכים וע"ז ולמה תולה זה בזה באמרו דע"י שנפשו כעפר כו' אז דוקא פתח לבי בתורה כו'. אך הענין הוא דבאמת זה תלוי בזה דא"א שיהי' לבו פתוח בתורה בלתי אם לא שיוקדם לו בחי' השפלות כעפר דוקא וטעם הדברים הנה יובן עפ"י הידוע שא"א להיות שום בחי' הולדה מיש ליש דהיינו כאשר עדיין בחי' יש הוא לא יוליד מאורו מציאות יש אחר בלתי אם לא שיבוטל מציאות יש הראשון ויבא לבחי' אין אזי יוליד ויצמיח (מציאת) יש אחר כמו שאנו רואים בטבע תולדת הצמיחה מן הגרעין הנזרע בארץ שכאשר עדיין נשאר ישות הגרעין בשלימותו כמו שהוא לא יצמיח מאומה אך ורק כאשר ירקוב הגרעין בארץ והי' כלא הי' או יוליד ויצמיח גרעינין הרבה כיוצא בו והטעם הוא לפי שע"י (הרקבתו) נעשה בחי' אין ואז יתלבש בו כח הצומח שבארץ ויצמיחנו משא"כ כשהוא עדיין בבחי' יש לא יוליד יש מיש כו' וכמ"כ ממש בטפת ולד שממנה נוצר הרי ידוע שא"א שיוולד ויוצר מטפה כ"א שתסרח תחילה והן ג' ימי קליטה שהטפה תסרח כו' משום שא"א להיות הולדה יש מיש כנ"ל וכן ביצירת האפרוח הרי אמרו במס' חולין שאין האפרוח נוצר עד דמיסרח ונביל ונעשה עפרא בעלמא כו' כידוע בביצת אפרוח דשדא תיכלא בכלה ואסורה משום שרץ הרוקם כו' וככל המשלים האלה יובן גם בענין מה שאמר ונפשי כעפר תחלה בבחי' השפלות וביטל העצמי בבחי' אין אזי דווקא יפתח לבו בתורה להוליד תולדות השכלות השגות חדשות משא"כ בהיותו עדיין בחי' יש לא יוליד יש מיש כנ"ל במשל הגרעין וטפה כו' וכמ"כ יובן בעבודה שבלב להפוך המידות שא"א להפוך כל המידות מן הקצה שהוא בחי' תולדה חדשה להיות כברי' חדשה במידות משונים מן הראשונים גם שימשוך אור הרבה כו' כ"א בלתי שקדם לזה בחי' ביטול הרצון הנק' אתכפייא כו' דהיינו רק בחי' ביטול עצמותו לבטל רצונו גם בהכרח ולא יהי' בחי' יש לעשות הכל כטבעו ורצונו כו' ואז דווקא יוכל לשכון בו גילוי אור האלוקי' להאיר את

החושך להולידם המידות בטבע חדשה משא"כ כשאין בו בחי' ביטול זה גם שימשיך כל היום לא יועיל כלום וכמשל הגרעין הנ"ל שלא ישרה בו כח הצומח להוליד כ"א כשבא תחלה לבחי' אין כו' משום שזהו הכלל שא"א להיות שום בחי' הולדה יש מיש כנ"ל וד"ל. וזהו שרש ענין וטעם (מצות) אכילת מצה שנצטוו לאכול ז' ימים מיד בשבוע הראשונה של ז' השבועות ספירה כידוע דהנה ענין המצה הנק' לחם עני היינו להיות שאין במצה שום טעם לחיך הטועם וגם הנה אין בה שום בחי' הגבחה והתנשאות כמו השאור והחמץ שתופח ועולה בהגבחה למעלה וכל זה ענין הוראה על היות בחי' המצה למעלה הוא בחי' הביטול ובחי' השפלות כעני זה דלית לי' מגרמי' כלום ואין בו שום התנשאות כו' ולכך נק' לחם עני כו' וזהו ענין ובחי' אתכפייא הנ"ל שהוא בחי' הביטול מעצמותו ולא נראה לבחי' י"ש כלל וכלל וע"כ אין בו טעם נרגש וגם אין בו הגבחה כו' כמו ההתפעלות שמגביה הלב אלא רק שהוא מבטל א"ע ורצונו בלבד כמאמ' בטל רצונך כו' ומפני שבחי' ביטול זה צריך להיות קודם בחי' אתהפכא שבו' שבועות הספירה מטעם הנ"ל שא"א להיות הולדה יש מיש כ"א מבחי' אין כו' הנה לכך נצטוו תחלה לאכול מצה לחם עני בבחי' הביטול לבא לבחי' אין תחילה ואח"כ יוכלו להפוך המידות בבחי' אתהפכא בימי הספי' ואם לאו לא הי' ביכולתו גם שהי' ממשכים הרבה אור כנ"ל הטעם וד"ל. והנה בחי' אתכפייא הנ"ל הגם שאינו אלא בחי' ביטול רצון בלבד ואינו מהפך המדה מן הקצה כו' עכ"ז יש בה יתרון מעלה ומדריגה מבחי' אתהפכא מטעם שבחי' ביטול זה מעלה את הנפש לבחי' אין ממש שהוא בחי' ההתכללות (באלקות) לגמרי וזהו שאומ' תחלה שמע ישראל כו' ה' אחד שהוא בחי' הביטול בבחי' אין דאחד כו' וכמא' רז"ל תמליכהו בשמים כו' ואזי יוכל לבא לבחי' אהבה במס"ג ממש באמרו אח"כ ואהבת בכל לבבך כו' למסור נפשו באחד ממש בבחי' אתהפכא כמאמ' לאשתאבא בגופא דמלכא כו' והיינו לפי שכל זמן שהוא בחי' יש באהבה הגשמי' שבנפש הבהמיו' א"א שיהי' לו אהבה אלוקי' בזאת במס"ג כי א"א שיהי' הולדה מיש ליש כנ"ל כ"א שיאמר א' תחלה ויבא לבחי' אין בתחלה כנ"ל דהיינו בחי' הביטול באחד כו' שהוא בחי' מצה כנ"ל וד"ל. והנה באתעדל"ת אתעדל"ע גורם ג"כ שיומשך מבחי' טובב לבחי' ממלא ע"י בחי' המלך כנ"ל וזהו ארוממך לנוכח שיבא לידי גילוי מן ההעלם כו' וזהו פי' ענין בשכמל"ו שהוא בחי' יחודא תתאה כנודע, דהנה פי' ועד הוא בחי' נצחיות שאין לו הפסק וכמארוז"ל כל מקום שנאמ' נצח סלה ועד אין לו הפסק כו' והענין הוא כמ"ש בווהר דועד הוא בחילופי אתווין דאחד דהיינו בחי' יח"ת שדומה לבחי' יח"ע וכמא' למהוי אחד באחד כו' דהיינו כמו שלמעלה בבחי' טובב הוא בבחי' א"ס ואין לו הפסק כי אין לו תכלה ואין לו תחלה כו' כך למטה גם בבחי' התגלות מדת מל' להחיות מאין ליש בבחי' גבול ג"כ הוא בבחי' נצחי' דא"ס וכמ"ש ה' מלך וימלוך ומלך בבחי' נצחיות שלמעלה מבחי' הזמן כי ההפסק יפול במה שתחת הזמן כו' והיינו פי' ועד שהוא בחילופי אתווין דאחד כו' שאין לו הפסק ג"כ כמו בחי' יח"ע דאחד כו' וד"ל. וכל זה ע"י בחי' אתעדל"ת בבחי' אתכפייא בחי' ביטול רצון בחי' מצה כנ"ל

שהוא ג"כ בבחי' נצחיות שאין לזה הביטול הפסק משא"כ בחי' ההתפעלות שלפעמים תפסק כו' וד"ל.

וזהו קחו מאתכם תרומה להוי' כו', פי' קחו מאתכם באתדל"ת בבחי' אתכפיא בחי' ביטול רצון מלמטה למעלה געשה אתעדל"ע למעלה בבחי' סוכ"ע להיות בחי' זיו ואור נמשך מבחי' שם הוי' שהוא בחי' טובב כי היר"ד דשם הוי' מורה בחי' הפעולה וההמשכה התמידיות בלי הפסק כמו ככה יעשה איוב וכו' והיינו מפני שמהווה תמיד בבחי' א"ס והוא בחי' יח"ע ואמנם רק בחי' הארה וזיו בעלמא נמשך משם הוי' זה ונק' בשם תרומה כמו התרומה שהוא ענין הפרשה שנפרש ונתרם תרי ממאה כו' כך למעלה בחי' תרומה להוי' היינו שנפרש ונתרם חלק אור קטן מבחי' הוי' ולהיות מאיר אור אלוקי בישראל בכאו"א ג"כ בלתי הפסק ושינוי שהוא ענין המשכת טובב בממלא כנ"ל בפ"י ועד בחילופי אתויון למהוי אחד באחד היינו פי' ארומימך להיות בחי' הרוממות דשם הוי' למעלה ויאיר גם למטה לנוכח כמו למעלה כנ"ל ואח"כ אמר תרומה השנית שנק' תרומת הוי' שהוא בחי' המשכת אור בכלי בכאו"א לפום שיעורי' דילי' בבחי' ממלא כנ"ל באריכות ולשני תרומות הנ"ל צריך ב' מיני אתדל"ת אתדל"ת הראשונה לבחי' טובב שנק' תרומה להוי' מלמטה למעלה היינו בבחי' ביטול כנ"ל ואתדל"ת הב' להיות בחי' תרומת הוי' מלמעלה למטה בבחי' ממלא הנ"ל היינו ע"י בחי' אתהפכא כמו בימי הספי' דכתי' וספרתם לכם דווקא כנ"ל וד"ל.

כל נדיב לבו יביאה את תרומת הוי' כו'. הנה האבות נק' נדיבים כמ"ש באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם כו', דהנה ענין חפירות בארות דאבות כמו שנאמ' ויחפור יצחק באר כו' הענין הוא שהי' מעוררים בעובדא זו בחי' המשכת טובב כ"ע לבא לבחי' גילוי מן ההעלם וכמו הבאר שחופרים אותו וע"י החפירה בעומק ימצאו מים מחודשי' כי מה שיש מים בארץ בלתי החפירה הוא חלק הלחלוחי' מים שיש בעפר הארץ מצד הבריאה להוי' כל יסוד כלול מחבירו וגם ביסוד העפר יש מיסוד המים ואמנם כח הצמיחה שבארץ בהכרח הוא בא מתוספת מים יתר מכפי המדה שניתן בה במעשה בראשית וכמו ע"י הגשמי' ואין לך טפה כו' שאין טפיים עולין כנגד' כו' וכן ענין החפירה הוא להמציא בה מים מן בחי' ההעלם שמתחת הארץ דרך גידי הארץ שמוצאי מים מהתהום והמים הללו יוצאי' ונובעים מלמטה למעלה מנמוך לגובה כמו המעין שנביעתו מלמטה למעלה היפך טבע המים שהולכין ונמשכין מגובה לנמוך כו' וע"ד מ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים כו' מלמטה למעלה כמו האש שטבעו לעלות מלמטה למעלה כו' והוא בחי' גבורות דהיינו בעבודה שבלב הוא בחי' הרצוא באהבה ודביקות נפלאה מלמטה למעלה כו' והיינו עובדא דחפירות בארות דאבות דהנה ידוע שאברהם עבד באהבה ויצחק ביראה ופחד כו' ובכאו"א יש בחי' רצוא ושוב כמו הלב שבו המידות אוי"ר כידוע הנה בלב אנו רואי' שיש בחי' רו"ש בכל מדה בין באהבה כו' כי דפיקא דליבא היינו מחמת שהדם מתקבל אל הלב ונסגר

וחזור ויוצא ונפתח להמשיך חיות ממנו לכל האבריי' וזהו ענין תמידי כי הרי תמיד החיות שבלב בבחי' רו"ש ומוה עיקר קיום חיות האדם כנודע וגם בשעה שמתפעל באהבה יש בחי' רצוא בתחלה שהחיות של אור האהבה עולה בלב בבחי' רצוא כנראה בחוש שבהתפעלות האהבה בלב ירגיש בלב העלא' ויקבוץ הדמי' עד שניכר גם בפנים כו' ואח"כ נמשך בחי' שוב שהוא בחי' המשכת אהבה לזולתו כמים הפנים כו' וכך למעלה ע"י בחי' התפעלות האהבה דאברהם בבחי' רו"ש כמ"ש הלוך ונסוע כו' המשיך מלמעלה למטה בבחי' לב העליון שהוא הקדב"ה שנאמ' בו צור לבבי כו' מבחי' ההעלם לגילוי כדמיון שע"י חפירת הבאר שמתגלה מים עמוקים מהעלם לגילוי כנ"ל והיינו דוקא ע"י בחי' רו"ש כמו ברו"ש שבלב כנ"ל וכמ"כ ביצחק במדת הפחד ג"כ בבחי' רו"ש כי הרי רו"ש הן אוי"ר וידוע דביראה יש אהבה ובאהבה יש יראה וכמארז"ל וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה כו' וכן במקום רעדה יש גילה אלא שבאברהם האהבה ניגלית בגילוי והיראה נעלמה מבפנים וביצחק להיפך וכמ"ש במ"א בענין עקידת יצחק כו' וזהו פי' אלוקי אברהם ואלוקי יצחק לכאו"א יש מדריגה מיוחדת בהעלא' מ"ן שלו להמשיך ע"ז מבחי' ההעלם לכך הוא אלוקי לכאו"א בפ"ע כו' והיינו ענין חפירות בארות שחפרו אברהם ויצחק אלא שאברהם חפר בבחי' אהבה ויסתמו פלשתים עפר כו' ויצחק חפר וחזר הבאר דאברהם ביראה כו' כמ"ש וישב יצחק ויחפור את הבאר אשר חפרו בימי אברהם כו' לפי שצ"ל אוי"ר כלולים כא' דוקא וכמ"ש שמאלו חחת לראשי תחלה שהוא בחי' יראה ואח"כ וימינו תחבקני באהבה אבל באהבה בלא יראה אין לזה קיום ולכן ויסתמום פלשתים עפר כו' וד"ל. וזהו באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם שהן האבות אברהם ויצחק שהי' בחי' מרכבה לחוג' דאצי' באוי"ר שלהן ע"כ בעובדא זו המשכו למעלה מבחי' טובב כו' כנ"ל ולכך נקראו למעלה בשם נדיבים כמו נדיב לב שהוא ענין פתיחת הלב והמשכתו מהעלם לגילוי ע"י בחי' רו"ש כנ"ל וגם כאן אמר כל נדיב לבו פי' כאו"א לפי מדרגתו אם באהבה אם ביראה נק' נדיב לבו פי' לבו לפי מידת לבבו באוי"ר וע"ד כלל הן האבות הכוללי' כללות נ"י נק' נדיבי עם וכאו"א נדיב לבו יביאה להמשיך מבחי' טובב וממלא כנ"ל וגם ידוע שהאבות נק' רועים עד"מ הרועה שהוא זן ומפרנס במאכל ומשקה ליתן חיות לכאו"א כו' כך האבות המשיכו לבנ"י אור וחיות מבחי' טובב לכאו"א בישראל ולכך נק' רועים כו' ועליהם הוא אומר כל נדיב לבו יביאה כאו"א לפי מדרגתו נדיבת לבו אברהם ימשיך באהבה ויצחק ביראה ויעקב במדת הרחמים. והיינו בעובדא דמקלות אשר יפצל ברהטים כו' וכמ"ש בוהר ושלשתן לדבר א' מכוונים להמשיך מבחי' ההעלם דטובב והיינו פי' יביאה כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין בסדר המשך הפסוק קחו מאתכם תרומה ואח"כ אמר כל נדיב לבו יביאה לתרומת הוי' כו' ולמה לא אמר נדיב לבו גם בתרומה הא' אלא שם אמר סתם קחו מאתכם תרומה כו' ובתרומת ה' אמר כל נדיב לבו וגם למה אמר יביאה לשון יחיד אחר שפי' ב' מיני תרומות וגם מהו שפי' עוד בתרומת ה' שהוא זהב וכסף ונחושת דוקא ובתרומה הא' לא פי' כלום אלא אמר סתם תרומה

כו'. אך הענין הוא כמבואר למעלה בענין תרומה הב' הוא בחי' המשכת טובב בבחי' ממלא דוקא שהוא בחי' המשכת האור בכלי דוקא לכאור"א לפום שיעורי' דילי' ולכך אמר כאן כל נדיב לבו לפי ערך העלאת מ"ן שלו כך ימשיך האור בכלי אם בחסד כו' כנ"ל באבות והיינו מה שפרט כאן ג' מדריגות זהב וכסף ונחושת שהן בחי' ג' גוונין כלים חג"ת שהוא אוי"ר ורחמים להיות כי תרומה זו באה בהתלבשות בבחי' אור וכלי דוקא משא"כ תרומה הא' שהוא בחי' ביטול דאתכפייא ולהיות אתעדל"ע בבחי' טובב אין שם ענין ובחי' חילוק מדריגות לזה מזה כי בחי' ביטול כולל לכולם בהשוואה א' ולכך אמר קחו מאתכם תרומה סתם ולא הזכיר זהב כו' ולא הזכיר נדיב לבו שאינו תלוי בהתפעלות הלב באוי"ר אלא רק בחי' ביטול רצון בלבד כנ"ל וד"ל. ומה שאמר יביאה הנה קאי על תרומה הב' שהוא התלבשות האור בכלי כנ"ל והיינו בחי' מצה עשירה שהיא נילוושה ביין שמן ודבש כנודע וע"כ לא באה לידי חימוץ כי דווקא מן המים יבוא לידי חימוץ כי טבע המים שיורד מגבוה לנמוך כו' ולמעלה היינו ירידת אור החסדי' עד למטה מטה גם בקליפות שמקבלי' משאור וחמץ דינין קשי' וכמו אברהם איש החסד שיצא ממנו ישמעאל כו' אבל ביין ושמן אינו בא לידי שפע מותרות לחיצוניו' הנק' חימוץ והוא הנק' מצה עשירה היפך לחם עוני והיינו בחי' פנימי' התורה שנק' יין ושמן כמ"ש כי טובים דודיך מיין וכן לריח שמניך כו' ומתוקי' מדבש כו' והגם שהתורה נמשל למים ג"כ כמ"ש הוי כל צמא כו' היינו בבחי' החיצוני' שבה אבל בחי' פנימי' טעמי התורה אין לחיצונים שם יניקה כלל ונק' מצה עשירה כנ"ל והוה שאמר תחלה קחו מאתכם תרומה שהוא בחי' אתכפייא הנק' לחם עוני דמצה בבחי' השיפלות והביטול כנ"ל ואח"כ יבואה לבחי' תרומת ה' שהוא בחי' מצה עשירה בבחי' פנימי' התורה שאינו בא לידי חימוץ כלל וכמו שאנו או' ונפשי כעפר לכל תהי' בבחי' הביטול כלחם עוני דמצה ואח"כ יוכל להיות ופתח לבי בתורתך כו' שהוא בחי' פנימי' התורה הנק' מצה עשירה וכמארז"ל כל המקיימה מעוני סופה לקיימה מעושר כו' ואין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג כו' וד"ל. וזהו שאמר יביאה לשון יחיד משום דקאי במצה עשירה וכל נדיב לבו יביאה כי כאור"א מישראל יש לו בחי' השגה פנימיו' לפי שרש עבודתו באוי"ר כנ"ל באבות וד"ל.

להבין שרשי הדברים הנ"ל (ע"פ קחו מאתכם תרומה לה'). הנה פי' ארומיך אלוקי המלך הנ"ל יובן בהקדי' להבין ההפרש בין בחי' מלכות לשאר המידות דאצי'. דהנה כל המידות והספי' הנה בחי' אור ושפע הנשפע מהם הוא בא בבחי' עילה ועלול דהיינו שיש למקבל הנק' עלול ערך אל המשפיע כמו עד"מ מדת החסד שטבע מדה זאת להשפיע למקבל הנה המקבל זה החסד מקבל ממהות מדת חסד של המשפיע והחסד נשפע לפי ערך המקבל וא"כ יש להם ערך זע"ז וכיוצא בזה בכל המידות אבל בבחי' מדת המל' הנה עיקר השפע הנמשך ממדה זאת למקבלי' אינה באה דרך בחי' עילה ועלול אלא ההשפעה ממדה זו באה בבחי' ההתנשאות והרוממו' בערך נבדל מהמקבל ובבחי' הרוממות וההתנשאו' הזאת הוא עיקר שפע וחיות המקבלי' כמו מדת המלוכה למטה במלך ב"ו שכל עיקר שפע

אורו על אנשי המדינה אינו בא מבחי' עצמותו כלל וכלל רק מבחי' התנשאותו ורוממותו עליהם שהוא עיקר בחי' המלכות ובזאת ההתנשאות עיקר קיום מעמדם כי אלמלא מוראה של מלכות כו' וכיוצא בזה למעלה הנה בחי' מל' דאצי' הוא נבדל בדבר זה משאר הספי' דאצי' שמכולם נשפע בבחי' עילה ועלול כנ"ל אבל בחי' מידת מל' המחי' כל העולמו' מאין ליש הנה השפעת אורו באה בבחי' הרוממו' וההתנשאו' וכמ"ש המלך המרום המתנשא כו' ובזאת עיקר חיות וקיום כל העולמות וזהו פי' ארומימך בחי' הרוממו' וההתנשאו' דבחי' מל' להיות נק' אלוקי' להחיות מאין ליש היינו בחי' המלך כו' וד"ל.

אך הנה זהו בחי' פנימי' מידת המל' אבל בחי' חיצונית מדה זו יורד להאיר למטה בבני"ע בבחי' עילה ועלול דוקא ונק' בחי' ממלא כ"ע לכאו"א לפום שיעורי' דילי' כנ"ל. והענין הוא כידוע דבחי' מל' דאצי' נעשה בחי' עתיק לבריאה כו' וכן מבחי' מל' (דבריאה) נעשה בחי' עתיק ליצי' עד סוף העשי' וכו' ונמצא יורד האור ומשתלשל בבחי' עילה ועלול בכל עולם לפי ערכו עד סוף העשי' כו' ויובן זה עד"מ הדיבור שהוא בחי' ממוצע בין הרב לתלמיד שע"י הדיבור של הרב יוכל התלמיד להבין ולהשכיל כל השכל של הרב הגם שאין ערך לתלמיד עם הרב בעצם החכמ' אך בשכל זה הנשפע מרב לתלמיד יש ערך לתלמיד עמו בהיותו מבין ע"י הדיבור כמו שמבין הרב אך שמחולקת השפע בדיבור לכל מקבל לפי ערכו לזה במיעוט ולזה בהתרחבו' לכל חד לפום שיעורי' דילי' כו' וכן עד"מ גזירת מלך ב"ו לאנשי מדינתו הנה פקודתו מובן לכאו"א לפי שיעור השגתו הגם שרוממו' המלך נבדל בערך מכולם אבל דברי פקודתו מובנים ומושגי' בערך ויחוס למקבלי' כו' וז"ש דבר מלך שלטון מפני שהוא בחי' חיצונית מידת המל' לגזור אומר על המדינה ונק' דבר מלך משא"כ בחי' עצם רוממותו שהוא נבדל בערך כנ"ל ובכל זה יובן למעלה בבחי' מל' באצי' שנעשה בחי' עתיק לבריאה כו' ועד"ו הולך ומשתלשל עד סוף העשי' שוהו בחי' דיבור העליון כמ"ש דבר מלך שלטון וז"ש מלכותך מלכות כ"ע עד סוף העשי' להחיות בבחי' דיבור זה לכל חד לפום שיעורי' דילי' והוא הנק' בחי' ממלא כ"ע שיו"ד האור והחיות לכל נברא בפרט באופן פרטי לפום שיעורי' דילי' מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין וכנ"ל וד"ל.

וזהו ג"כ שרש ענין לחם אבירים אכל איש לחם שמלאכי השרת אוכלי' שהוא המן כו'. דהנה בחי' מל' דאצי' שנעשה עתיק לבריאה כנ"ל הנה בחי' עתיק הזה היינו בחי' עונג אלוקי הנמשך מבחי' טל העליון ויורד למטה עד שהנשמו' ומלאכי' מתענגי' ג"כ ממנו בהשגת אלוקי שמשגיגים והשגה זו בעונג זה נמשל למזון ומאכל כמו שהמוזן ישיב את הנפש ויחי' אותה בתוס' אור וחיות ונבלע ונכלל בנפש כו' כך בחי' עונג העליון שנהנין בהשגת אלקות נבלע עונג זה בנשמו' ונעשה להם כמזון וחי' ממש וע"ד שאנו או' ישבעו ויתענגו כו' וה"ז כמו בחי' המן שהיה נבלע באבירי' הגשמי' כך כתי' כי טל אורות טלך מבחי' טלא בדולחא דנטיף מעתיקא ויורד לנשמו' ומלאכי' להיות להם למזון כו' וזה האור

נבלע בהם בבחי' פנימיו' דהיינו בהשגה דווקא ואח"כ נולד להם בחי' התפעלות מהשגה זו לכל חד לפום שיעורי' דילי', כמו מיכאל מתפעל באהבה ותחתיו כמה רבבות אלפי' מדריגות כי הרי נחלק בחי' החסד לי' ומי' לי' כו' וכן במדת הפחד בגבריאל כו' וכאו"א לפי השגתו כך מתפעל, וזהו הנק' שיר שהמלאכי' אומרים בכל יום וכמארוז"ל כל בעלי השיר יוצאין בשיר פי' יוצאין מהכלי שלהם מגודל ההתפעלות ע"י השגתם בעונג נפלא כו', והשיר הוא מלמטה למעלה בבחי' העלאה ודוקא בכאו"א לפי מדריגת השגתו כך או' שירה כו' וכל זה מבחי' ממלא כ"ע דהיינו בחי' מל' דאצי' שנעשה ע"י לבריאה כו' וכמ"כ יובן גם בעולם האצי' שיש שם ג"כ בחי' ממלא עד"ז אך שהוא יותר עליון דהיינו בחי' הארת הקו וחוט שמאיר מאור א"ס אחר הצימצום בכל הע"ס דאצי' בכאו"א לפי ערך דוקא כנ"ל בבחי' מל' דאצי' בבי"ע וגם שם נמשך מבחי' טל העליון הנק' טלא דבדולחא כו' והיינו מבחי' מל' דא"ס כשיורד להיות בחי' עתיק באצי' ובחי' עתיק דאצי' מאיר בכל האצי' בבחי' ממלא כדמיון המן שנבלע באברי' ושם נאמ' ג"כ לחם אבירים כו' כמו המאכל שנבלע להיות חיות לכל אבר לפי מזונו כך בכל פרטי אורות וכלים דאצי' נמשך הטל מבחי' עונג העליון שנק' עתיק דאצי' כו' ומשה שאמר לחם לא אכלתי כו' היינו שלא אכל לחם גשמי אלא מבחי' מ'ן זה שנבלע באברי' וכמ"ש לחם אבירים כו' וד"ל.

וכל זה בחי' ממלא כ"ע באצי' ובבי"ע אך בחי' סובב באצי' ובבי"ע היינו בחי' הארת אור מקיף שאינו מתלבש תוך כל עלמין כידוע ואין הפי' שאינו מתלבש כלל אלא שהוא מתלבש בבחי' ההעלם כנ"ל והענין הוא כמ"ש בע"ח דגם בחי' אור מקיף הוא בא לידי חיות להחיות בבחי' גילוי אור כמו הא"פ וכמ"ש שם בענין צחצוח הכלים דא"פ מצחצח מבפנים והא"מ מצחצחו מבחוץ כו' וגם בכמה מקומות בע"ח מבואר שהא"מ מחי' ג"כ אך ורק שבחי' מקיף הוא מחי' בהעלם, וענין החיות בהעלם ידוע בפי' הפסוק את השמים הארץ אני מלא אני מבחי' עצמי' אלקות ולפעמי' נאמ' מלא כה"כ שאינו אלא בחי' זיו בלבד, אך הנה בחי' סובב כ"ע מחי' כל העולמות בהשוואה א' בלתי חילוק מדריגות כלל והיינו בבחי' הרוממות וההתנשאו' כנ"ל שהיא בחי' פנימי' מל' דאצי' שאינו נעשה עדיין בחי' מקור לבי"ע וכמ"ש המלך המרום כו' ובבחי' הרוממו' הכל שווין קטן כגדול ו"ש אני מלא בשמים ובארץ בהשוואה א' וברוממו' זו מחי' ממש להכל בהשוואה א' אך שאין חיות זה בא בהתלבשות בתוך כל נברא בפרט כמו בחי' ממלא, וכמ"כ יובן בחי' סובב כזה גם בעולם האצי' והיינו בחי' מל' דא"ס עצמו קודם שנתצמצם להיות בחי' עתיק לאצי' שהוא ע"י בחי' הארת הקו וחוט שאחר הצימצום כו' והרי בחי' מל' דא"ס הוא מאיר בהשוואה לכל ההשתלשלות דאבי"ע וכמ"ש בע"ח דהאור א"ס הי' ממלא כל החלל כו' וגם לאחר הצימצום הנק' מקום פנוי באמצעיתו הנה בחי' אור א"ס שלפני הצמצום נק' בחי' סובב להקיף כל החלל בהשוואה א' כנדוע וד"ל. ובכל זה מובן יותר פי' דארומימך אלקי המלך דפי' ארומימך קאי על בחי' הרוממו' דסובב כ"ע בין באצי' בין בבי"ע ובאצי' היינו בחי' מל' דא"ס

עצמה ובבי"ע היינו בחי' מלי' דאצי' עצמה קודם שיורד האור להתצמצם בבחי' ממלא כנ"ל שמאיר לכל ההשתלשלות בהשוואה א' כנ"ל וזהו ארוממך אלקי המלך פי' מה שארוממך אלקי בבחי' הרוממו' וההתנשאות להחיות בחי' טובב היינו בבחי' המלך שהוא בחי' פנימי' מדת המל' ולא בחי' חיצוניות שבה כי בחי' חיצוניות שבה יורד להאיר למטה בבי"ע בבחי' ממלא כנ"ל וכמ"כ באצי' היינו בחי' הארת הקו שאחר הצמצום שמאיר בכל האצי' בבחי' ממלא כנ"ל וד"ל.

והנה כל בחי' העלאת מ"ן לעורר למעלה להיות בחי' גילוי בחי' טובב בממלא בין באצי' בין בבי"ע הכל תלוי בישראל שהן מעלין מ"ן להיות ארוממך אלקי המלך ע"ד הנ"ל, והנה יש ב' מיני העלאת מ"ן הא' לבחי' ממלא כ"ע שהוא בחי' התיקון והב' לבחי' התווה שהוא בחי' טובב כו' והעלאת מ"ן לבחי' התיקון משונה מבחי' העלאת המ"ן לבחי' התווה דהנה כל עיקר בחי' התיקון היינו ענין ריבוי הכלים לאורות היינו ממש בחי' ממלא שכל א' מקבל לפי מדריגתו ובוה יש ריבוא רבבות מדריגות חלוקות ונמצא יש ריבוי כלים מכלים שונים לבחי' גילוי האור כו' ובחי' העלאת מ"ן לבחי' התיקון לעשות ריבוי הכלים הנה הוא בא מצד בחי' הבירורי' דרפ"ח ניצוצי' דתווה שנפלו בשה"כ דתווה בעולם הבריאה כו' וענין העלא' הניצוצי' מבי"ע הוא להעלותם למעלה להיות מהם בחי' כלי ומכון לשכון בהם גילוי אור א"ס, והיינו כל ענין תורה ומצות שנתלבשו בדברי' גשמי' דנוגה שנפל בשבירה כו' וכאשר נעשה מהם בחי' כלי לגילוי אלקות כמו במצות תפילין מקלף בהמה ובתבואו' מתרומות ומעשרות וכיוצא בזה בכל המצות שנתלבשו בדצח"מ דנוגה דעשי' והוא הנק' בחי' העלא' מ"ן לבחי' התיקון להיות ידוע דרמ"ח פיקודין נקראי' רמ"ח אברי' דמלכא ופי' אבר היינו בחי' כלי לאור כנודע ונמצא נעשה מבירורי' דרפ"ח בחי' ריבוי כלים לאורו' עליונים שזהו הנק' בחי' התיקון כנ"ל והוא בחי' ממלא כנ"ל וע"ד דוגמא הנה גם בבחי' העלא' מ"ן באהבה מלמטה למעלה כמו בפסוק ואהבת כו' מתעורר מלמעלה למטה בחי' אור אהבה העליונה שהוא בחי' אור חסד עליון שיומשך בריבוי כלים כו' וז"ש אהבתי אתכם אמר ה' וכיוצא בזה במדו' אחרות הכל נמשך האור בריבוי הכלים מחמת העלאת מ"ן מלמטה והוא ג"כ שרש ענין ספירת העומר באמרו היום יום א' כו' פי' היום יום בחי' גילוי המשכת אור מלמעלה (למטה) כי יום (בגית') אל הוי' כו' כמ"ש (בפס"ח) בכוננת הספי' והענין הוא כי העומר מן השעורי' בחי' מאכל בהמה היינו בחי' רפ"ח ניצוצי' שנפלו בנוגה ומתבררי' ומתהפכי' מחושך לאור והוא בחי' שם ב"ן המתברר כנודע ואחר שנתהפך חושך לאור אז נעשה בחי' כלי לאור ושוכן בו גילוי אור א"ס כו' והיינו בחי' אתהפכא הנ"ל שהוא בימי הספי' להפוך המדות הרעות מן הקצה כו' שזהו הנק' בחי' העלאת מ"ן מבירורי' דרפ"ח כו' כדי להיות מזה בחי' התיקון בריבוי הכלי' ואחר תשלום כל הכלי לאורו • אוי דוקא

לאורו : בתו"א קיד, ב נ' בשולי העמוד "צ"ע הלשון". וכוה"ת פ' ויקהל ע' ב' קעא הגי'

לאורות".

מתגלה אור הכתר והיינו בשבועות שאז זמן מ"ת שהוא בבחי' הכתר וכידוע דתרי"ך מצות הן תרי"ך עמודי אור שבכתר כו' וד"ל.

וענין בחי' העלאת מ"ן לבחי' התווה כנ"ל היינו במצות אכילת מצה בשבוע הא' דימי הספי' שצריך להיות קודם העלא' מ"ן דתיקון והענין הוא כי בחי' מצה שאין לה טעם ואין בה בחי' הגבהה והתנשאו' כשאור כנ"ל הוא בחי' מוחין דאבא רק הוא מלובש בבחי' הקטנות כמ"ש בפע"ח וביאור הדבר ידוע ע"ד שארז"ל אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן פי' יודע לקרות אבא בלא הבנת שכל וטעם אך מ"מ יודע לקרות כאילו מבין כו' והיינו מפני שבחי' מוחין דאבא נכנס' בו בהיותו טועם טעם דגן מפני שהחטה בבחי' חכמה כידוע רק שהלבשת מוחי' דאבא אצלו רק בבחי' הקטנות עדיין וכן בבחי' מצה שנק' לחם עני יש בה מבחי' מוחי' דאבא אלא שמלובש בבחי' הקטנו' ולכך נק' לחם עני כו' כי בגלות מצרי' הי' ישראל בתכלית הקטנו' כמ"ש ואעבור עליך ואראך כו' כי היו בכור הברזל במ"ט שערי טומאה דמצרים בבחי' אהורי' דאלוקי' אחרי' כו' עד שנגלה עליהם מלך כו' דהיינו בבחי' דילוג גדול שלא בהדרגה כלל ולכך נק' בשם פסח ע"ש בחי' הדילוג מפני שפסח ה' על הפתח כו' דהיינו שנמשכו בחי' המוחין שלא כסדר בהדרגה אלא בבחי' דילוג גדול כמ"ש בפע"ח והיינו ענין הלבשת בחי' מוחין דאבא בבחי' הקטנות שהוא ענין המצה כנ"ל לכך אין בה טעם מורגש ולא בחי' התנשאו' כו' והיינו בחי' אתכפיא כנ"ל שהוא בחי' ביטול רצון בלבד בבחי' הקטנו' ועי"ז מתלבש ושורה מבחי' סובב כ"ע דוקא רק שבא בבחי' דילוג גדול כנ"ל והיינו ענין ובחי' העלאת מ"ן לבחי' התווה שהוא בחי' סובב כנ"ל שהוא ע"י בחי' אתכפיא דוקא בבחי' הביטול כי א"א להמשיך לבחי' סובב כ"א רק בבחי' הביטול בלבד ולא בחי' אתהפכא והטעם הוא כי בבחי' הביטול הרי בא הדבר לבחי' אין ממש ועי"ז מעורר ג"כ מבחי' אין האמתי שהוא בחי' סובב שבהעלם כו' משא"כ בחי' אתהפכא שהוא בחי' יש כמו בהתפעלות אהבה וכיוצא בה ככל בחי' כלי שנעשה ע"י בירורי' והעלא' דרפ"ח כנ"ל אין מעוררי' לזה לבחי' התווה שהוא בחי' אין בלתי נגלה בבחי' יש כלל אלא מעוררי' לבחי' התיקון דוקא להיותו בא ומאיר בבחי' כלי דוקא והוא בחי' ממלא כנ"ל וזהו שרש ענין בחי' אתכפיא שבאכילת מצה בבחי' ביטול שצריך להיות קודם לבחי' אתהפכא שבספי' כנ"ל לפי שבחי' העלאת מ"ן לבחי' התווה בהכרח צריך להיות קודם לבחי' העלאת מ"ן לבחי' התיקון וכמבואר למעלה בענין משל הגרעין שלא יתלבש בו כח הצומח בלתי אם לא שיורקב תחלה ויהי' בבחי' אין כו' והענין הוא כי הנה שרש בחי' כח הצומח שבארץ נמשך ממאמ' תדשא הארץ דשא כו' שהוא בחי' כח האלוקי ממש מבחי' מל' שבמל' דעשי' שממנה נמשך כל התהוות הארץ וכל אשר בה כו' וידוע דגם בספי' היותר אחרונה כמו בבחי' מל' שבמל' דעשי' שורה מבחי' העצמיו' אור א"ס כי גם בחי' מל' שבמל' דעשי' שרשה בבחי' כלים דחיצונים דז"א כי מי' כלים הפנימי' נעשה בחי' נשמה בבריאה כו' ומי' החיצונים בחי' נפש דעשי' והרי באצי' אמרו דאיהו חיוהי וגרמיהי שהוא בחי' הכלים כולא חד כו'

ונמצא גם בבחי' מל' שבמל' דעשי' שורה אור א"ס שמאיר גם בראשית האצ"י כו' ולהיות כן גם בבחי' כח הצומח המלוכש בארץ הגשמי' יש בה בחי' כח אלוקי לגדל ולהצמיח בלי שיעור וגבול שהוא כח מבחי' כח דא"ס אחר שהוא כח נצחי ואין לו הפסק וגבול וכן בכל בחי' תולדה יש בה מכת א"ס כו' וכמ"ש במ"א ומפני טעם זה הנה א"א שיתלבש הכח הצומח שהוא בחי' כח אלוקי בלתי אם לא שירקב ויוכלל בבחי' אין קודם כי בהיותו בבחי' יש הוא בבחי' כח מוגבל וא"א שיתלבש בו כח הכלתי מוגבל כנ"ל אם לא שיופשט מבחי' הגבלתו ויבא לבחי' אין אזי ישכון בו כח הכלתי מוגבל שהוא כח הצומח כו' ועד"ז ממש הנה יובן למשכיל למעלה שבהכרח צריך להיות בחי' העלאת מ"ן לבחי' התווה תחלה ובלתי זה לא הי' אפשר להיות בחי' המשכות האורו' בכלי' ע"י אתהפכא בימי הספי' כנ"ל כי הרי בחי' אתהפכא הנ"ל היינו כמו שיתהפך אהבה הגשמי' להיות אהבה אלוקי מן הקצה כו' ובאתעדל"ת זאת יומשך ג"כ מלמעלה מאור חסד עליון בכלי דוקא וכמ"ש אהבתי אתכם וכנ"ל ואמנם בבחי' גילוי אור א"ס בכלי שהוא בחי' יש מוגבל א"א שיתלבש בו כי בחי' בלתי ב"ג א"א שיתלבש בבחי' ב"ג כנ"ל במשל הגרעין שאין כח הצומח מתלבש בו בהיותו בהגבלתו בלתי אם לא שיבא לבחי' אין כו' כך למעלה בלתי אפשר שיתלבש אור א"ס בכלים ע"י אתהפכא כנ"ל בלתי אם לא שיוקדם תחלה בחי' הביטול בהן דהיינו שיבואו לבחי' אין ע"ס בחי' אתכפיא שהוא ענין אכילת מצה בבחי' הביטול בלא טעם כו' וכנ"ל שהוא הנק' בחי' העלאת מ"ן לבחי' התווה כו' ואז יכול להיות אח"כ בחי' התיקון שהוא בחי' המשכות האורו' בכלי ע"י אתהפכא בימי הספי' וד"ל.

וזהו פי' הפסוק בשכמל"ו וכל בחי' ועד אין לו הפסק כי ועד בחילופי אתוון אחד כנ"ל. דהנה ידוע בפ"י יחודא עילאה ויחודא תתאה ע"פ כי שמש ומגן הוי' אלוקים פי' עד"מ המגן לשמש הנה הוא כמו נרתק בלבד לעצם השמש כך בחי' שם אלוקי' הוא בחי' מגן ונרתק לשם הוי' שנק' שמש דהיינו שהוא בחי' המסתיר לאור שם הוי' וכמארז"ל הקב"ה יוציא חמה מנרתקה לעתיד דכתי' ונגלה כבוד הוי' דוקא כו' והענין הוא שאז יוסר בחי' ההסתר דשם אלוקי' המסתיר על שם הוי' כו' וד"ל. וביאור הדברים ידוע שבחי' הביטול בעצם כמו שהוא למעלה באצ"י דאיהו וחיהי חד כו' היינו בחי' שם הוי' הכולל כל האצ"י יו"ד בחכמה כו' והו' כמשל ביטול זיו השמש בגופה של שמש שהוא בחי' ביטול עצמי משא"כ בחי' יח"ת היינו בחי' ביטול היש בלבד ולא בחי' ביטול עצמי והענין הוא כי בחי' מדת מל' דאצ"י בבי"ע הוא בחי' התגלות והתפשטות להיות התהוות בחי' ב"ג בבחי' יש דוקא ונק' מקור כל הנברא' וכידוע והיינו ע"י בחי' הצימצום וההסתר דשם אלוקי' דוקא מפני שע"י הצימצום נראה הדבר לבחי' יש כמ"ש במ"א וה"ז כמשל נרתק השמש לפי שמסתיר ע"כ נראה זיו השמש על הארץ בבחי' יש בפ"ע כו' ואמנם הנה גם בבחי' שם אלוקי' המסתיר להיות מציאות יש ודבר כו' הרי גם שם מאיר אור א"ס וכידוע דגם שם אלוקי' זה נמשך מעצמי' המאציל כמו שם הוי' כי כל יכול הוא וגם בחי' הצימצום נמצא מאתו כמו בחי' ההתפשטות כו' ומזה נמשך בחי' הביטול גם

בנברא' ב"ג ונק' יחודא תתאה שהא בחי' ביטול היש בלבד אבל לא בחי' ביטול הפסק ג"כ בבחי' אור א"ס כמו למעלה באצי' בבחי' ביטול העצמי כו' כי כל בחי' ביטול גם בחי' ביטול היש יש לו בחי' נצחיות להיות בהשווא' א' לא יגרע ולא יתוסף כמו בחי' הדומם שלא יש בו שינוי משא"כ התפעלות שע"י ההתבוננו' לפעמי' בקטנו' ולפעמי' בגדלו' כמ"ש כי האדם עץ השדה כמו הצומח כו' אבל בחי' השפלות: בבחי' ביטול אין לו הפסק ושינוי כלל ובוזה דוקא יאיר אור א"ס שבאצי' למהוי אחד באחד דהיינו ועד בחילופי אתווין דאחד להיות בחי' טובב בגילוי כו' וכנ"ל בבחי' אתכפייא דמצה כו' וד"ל.

וזהו קחו מאתכם תרומה להוי' ואח"כ כל נדיב לבו יביאה את תרומת הוי' כו' כנ"ל. הנה שרש ב' תרומות הללו יובן עפ"י כל הנ"ל בפ"י ארוממך אלקי המלך שבחי' הרוממות נק' תרומה כמ"ש בזוהר תרומה ארמותא כו' אך הנה מתחלה צריך להיות בחי' העלאת מ"ן מלמטה כדי שיהי' למעלה בחי' הרוממות שהוא בחי' טובב דאבי"ע כנ"ל ולזה אומר קחו מאתכם תרומה זו מאתכם דוקא דהיינו בבחי' ביטול רצון דאתכפייא שהוא בחי' העלאת מ"ן לבחי' תוהו כנ"ל ושרש ענין התרומה שנית שאמר כל נדיב לבו יביאה לתרומת הוי' היינו בחי' גילוי טובב למטה בממלא בבחי' ריבוי הכלים דתיקון שזה בא ע"י בחי' אתהפכא להיות המשכות אורו' בכלים כמו בימי הספי' וכנ"ל באריכו' והיינו שאמר בתרומת הוי' זו זהב וכסף ונחושת שהן ג' גוונים דחג"ת שהוא בחי' התלבשות האורו' בכלים דוקא והיינו בחי' תורה שנק' מצה עשירה שהיא מיין ושמן ודבש שלא בא לידי חימוץ כמשי"ת בסמוך בעזה"י ומפני זה אמר כל נדיב לבו דווקא פי' כי הנה הלב יש בו בחי' רו"ש כידוע שהדם מתקבץ מכל האברי' ונכנס בלב ומן הלב יוצא חיות הדם לכל האברי' והוא ב' דפיקות שבלב בסגירה ופתיחה מכניסת הדם ויציאתו כמ"ש במ"א והיינו דפיקא דלבא בכללות בבחי' רו"ש והנה מקור בחי' השוב הוא בחי' המשכת חיות מן המוח אל הלב וזה תלוי לפי ערך בחי' הרצוא מקבלת הלב מכל האברי' כו' וכדוגמא זאת יובן למעלה בבחי' לב העליון שהוא בחי' חג"ת דז"א שיש שם ג"כ בחי' רו"ש ולפי ערך העלאות מ"ן אל בחי' לב זה מלמטה כך ערך בחי' המשכת השוב שהוא בחי' המ"ד מבחי' המוחי' העליונים דאז"א ללב כו' וזהו הנק' למעלה נדיב לבו כלומר בחי' העלאו' מ"ן שבלב נק' נדיב לב ולפי ערך זה ממשיך בחי' מ"ד בלב וע"ד פרט הנה ידוע שהאבות הן המרכבה והיינו שהי' בחי' מרכבה לחג"ת דז"א כנודע ולכך נק' בשם נדיבים וכמ"ש מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים נדיבי עמו כו' פי' אביון הוא בחי' יסוד ז"א כשהוא בגלות בהתלבשות בע' שרים להחיותם וכמ"ש הצדיק אבד בגלותא בהיותו בחי' משפיע לע' שרים בחיצוניו' דחיצוניו' שנק' אשפות כידוע ובכל ר"ח יש עלי' לבחי' יסוד מן האשפות הללו וז"ש מאשפות ירים אביון כו' ועליותו לבחי' חג"ת שאינם מלובשי' למטה והן הנק' נדיבים והיינו בחי' רו"ש שיש בכל מדה כנ"ל. וכמו אברהם שהי' מרכבה לבחי' חסד דז"א באהבה כו' העלה מ"ן להמשיך מבחי' מ"ד בחסד דוקא וכמ"כ יצחק העלה מ"ן בבחי' הפחד כמ"ש ופחד דיצחק להמשיך מ"ד בבחי' הגבורה ויעקב

במדת הרחמי' המשיך בבחי' ת"ת וזהו פי' אלוקי אברהם כו' וביעקב אמר ואלוקי יעקב בתוס' וי"ו לפי שבחי' יעקב נק' בריח התיכון מן הקצה כו' ובו יש גילוי א"ס בלי מדה גבול ונק' נחלה בלי מצרים וכמ"ש בזהר ע"פ [והאכלתיך] נחלת יעקב אביך כו' וזהו הוי"ו דואלקי יעקב וד"ל. וזהו פי' ג"כ דנדיב לבו שאמר כאן כי לבו בוי"ו מורה שכ"א ממשיך לפי לבו דווקא דהיינו לפי העלאת מ"ן שלו ונק' נדיב לבו לשון יחיד כמו אברהם באהבה ויצחק ביראה כו' אך כללוי' כולם נקראו נדיבים להיותם ממשיכים מבחי' ההעלם דאור א"ס לגילוי כו'. וזהו ג"כ ענין חפירות הבארות של האבות כמו שנאמ' ביצחק ויחפור באר אחרת כו' כי הנה עד"מ המים שבארץ עצמה הם נעלמי' בה בתחתיתה דווקא אבל בעליון שבה כמו ע"פ הארץ מלמעלה יש מים בגילוי בשיעור ומדה כמו שידוע דמיד שיחפרו בארץ ימצאו מים אך שזה נק' מים עליונים שבה אבל להוציא העלם המים שבתהום שמתחת לארץ צריך לחפור בעומק גדול ושם ימצאו מעט מים מן עמק התהום משום דארעא לחחולי מחלחלא כו' וכמ"ש לרוקע הארץ על המים כו' ונמצא מובן עכ"פ שהחפירות בארות הוא ענין ובחי' גילוי ההעלם בלבד וכך יובן למעלה שע"י בחי' העלאו' מ"ן של האבות הוציאו והמשיכו מבחי' ההעלם דמים עליונים שלפני ההשתלשלו' דאצי' כו' וכמ"ש באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם שהן האבות שהי' בחי' מרכבה כנ"ל ויובן זה בתוס' ביאור עד"מ גילוי ההעלם שיש בנפש האדם כמו כח השכל שכלול בנפש בבחי' העלם ואח"כ יוצא לידי גילוי במוח האדם שהוא בא בבחי' ההתפשטות כי כמו שהנפש בעצמה לא הי' מתפשט בחי' אור שכל וסברא כלל והראי' ליה מן הנפש הבאה בגלגולי' שהיא בבחי' ההעלם בלתי התפשטות ע"כ גם שתגלגל הנפש בדומם וחי אין לדומם וחי שום שכל כלל כו' וכמ"כ יובן למעלה בחי' גילוי ההעלם מבחי' שרש ומקור החכמה הנק' מים עליונים [והנמשכים ממקור מים חיים] להיות נמשך בגילוי במוחין דז"א כו' וזה הי' ע"י חפירות בארות דיצחק ויעקב המשיך מבחי' ההעלם לגילוי בעובדא דמקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים כו' כי כאו"א לפי מדריגתו המשיך כנ"ל וזהו פי' כל נדיב לבו בכאו"א לפי לבו ממשיך לתרומת הוי' שהוא בחי' גילוי בחי' סובב דאצי' להיות שורה ומתגלה בכלים מכלים שונים וזה בא דוקא ע"י בחי' היפוך המדות כמו אברהם באהבה ויצחק ביראה כו' וכנ"ל שהוא בחי' אתהפכא כו' ע"כ הזכיר כאן דווקא ג' אלה זהב וכסף ונחושת שהן בחי' חג"ת דאבות לפי שכאו"א ממשיך אור לפי בחי' כלי שלו דוקא משא"כ בחי' תרומה הא' שאמר קחו מאתכם אמר סתם תרומה ולא הזכיר פרטי הדברים כמו זהב כו' לפי שהוא בחי' העלאת מ"ן לבחי' התהוה לבא לבחי' אין בבחי' ביטול דאתכפיא כמו בחי' מצה כנ"ל שאין בה חילוק מדריגות כלל להיות מעוררת למעלה בחי' סובב כמו שהוא למעלה שאין בו חילוק מדריגות כלל אחר שאינו מתלבש בכלי עדיין אבל בחי' תרומה הב' שהוא בחי' גילוי בחי' סובב בכלים דוקא כנ"ל ע"כ הזכיר פרטי הכלים שהן ג' גוונים בכלל זהב וכסף ונחושת ומהם מסתעפי' ריבוי רבבות מדריגות כידוע בזהר וד"ל.

והנה כל הנ"ל בבחי' טובב וממלא היינו דרך כלל אבל דרך פרט הנה ידוע שבחי' המקיפי' נק' טובב ובחי' א"פ נק' ממלא ויש בחי' א"מ וא"פ בכל עולם ועולם מראשי' ההשתלשלות עד סופה כידוע ובחי' א"פ שבעליון נעשה א"מ לתחתון כו' והנה כאשר יש עליית העולמות היינו שבחי' המקיף נעשה רק בחי' א"פ ובהכרח לומר שיבא בחי' אור מקיף לא"פ זה מהיותר עליון וגדול דהיינו מבחי' א"מ העליון ועד"ז גם בעליון כשנתעלה ונעשה א"מ שלו בבחי' א"פ בלבד מההכרח שיבא לו א"מ מהעליון הימנו ועד"ז עד רום המעלות ועד"ז הי' עבודת האבות כנ"ל שהמשיכו מבחי' טובב לממלא היינו שהמשכת א"מ הנק' טובב נעשה בבחי' גילוי בבחי' א"פ שנק' ממלא והי' עליי' זאת כסדר ההשתלשלו' עד רום המעלות כנ"ל והיינו ג"כ ענין תרומת הוי' הב' שהוא בחי' הארת טובב להיות בבחי' ממלא יש בזה ג"כ פרטים הרבה בכל עולם עד רום המעלות דהיינו שבחי' א"מ נעשה בחי' א"פ עד רום המעלות כנ"ל.

ומעתה עדיין יש להבין מה שאמר יביאה לשון יחיד שהוא בחי' מצה עשירה כמבואר למעלה דהנה כל בחי' אתכפיא במצה לחם עוני ובחי' אתהפכא דימי הספי' כנ"ל הכל הי' רק הכנה למ"ת שהי' בבחי' פב"פ כנ"ל, והנה ידוע בע"ח דעיקר בחי' מ"ת הוא בחי' גדלות דאור אבא ושם אין אחיזה לדינים קשי' כלל ולכך נק' התורה חרות חירות מלאה וזהו בחי' מצה עשירה כמו המצה שנילושה ביין ושמן ודבש שאינו מתחמץ וא"צ שימור כלל כך בחי' פנימי' התורה וסודותיה שנק' יין ושמן ודבש אין מסתעף (מזה) יניקה לדינים קשים כלל וא"צ שימור מן החיצוני' כמו ענין יין המשומר ממגע נכרי כידוע ונק' מצה עשירה כו' כי שם בחי' העשירות להיות כי שרש העוני נמצא מן הדיני' קשי' כמ"ש בזהר ע"פ אשרי משכיל אל דל אבל בבחי' מוחי' דאבא בבחי' הגדלו' אין שם מקום לדיני' כלל שיצטרכו למתוק, וע"כ אין צריך שימור מן החיצונים כנ"ל ולכך נק' מצה עשירה דוקא משא"כ מצה שנילושה במים שנק' לחם עני שם יש מקום ליניקת החיצוני' כי הנה טבע המים שיורד מגבוה לנמוך כידוע ולמעלה היינו בחי' מותרי' החסדי' כמו שאמר אברהם לו ישמעאל יחי' לפניך כטבע איש החסד שיתן גם למי שאינו ראוי כראוי כו' וכמ"ש במ"א שזהו טעם נט"י לשפוך מים על היד שלא יקבלו החיצונים מצפרני היד ששם מתקבצי' בחי' מותרי' החסדי' וכמ"ש בזהר ע"פ ועשתה את צפרניה כו' וע"כ גם במצה שנילושה במים דוקא יש חשש שיקבלו גם החיצוני' ולכך צריכה שימור מן החיצוני' שאחיותם בשאור וחמץ שהוא מבחי' הקטנות כמ"ש בע"ח וד"ל. וזהו כל נדיב לבו יביאה כו' דקאי בזמן מ"ת שלאחר ימי הספי' שאז נמשך מבחי' גדלות דאבא והוא בחי' פנימי' התורה שנק' יין ושמן ודבש שאין שם אחיזה לחיצונים כלל ואמנם א"א שיבא לבחי' זו כ"א בהקדם תחלה בחי' אתכפיא שהיא מצה דלחם עוני בבחי' ביטול לבחי' אין בשבוע הא' מימי הספירה ואח"כ בחי' אתהפכא בימי הספי' להמשיך בחי' טובב בממלא אורות בכלי' כנ"ל ואזי ממילא ישרה בחי' אור הכתר בשבועות כמ"ש בפע"ח והיינו בחי' פנימי' טעמי תורה שנמשל ליין ושמן כו' הנק' מצה עשירה כו' והיינו מה

שהחמץ מותר בשתי הלחם בשבועות דוקא כמ"ש חמץ תאפינה כו' כי אין שם יניקת כלל לחיצוני ואדרבה גם הם עולי' ונכשרי' בשתי הלחם משום דשתי הלחם הוא כמו בחי' מצה עשירה הנ"ל בחי' גדלות דאבא היפך בחי' מצה שהוא בחי' קטנות כמ"ש בפע"ח וד"ל.

בעז"ה שבת פ' ויקרא

(זוהר פ' ויקרא ד"ג ע"ב) ר' חייא פתח באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי כו', כתי' אכלתי ולבתר אכלו רעים, מאן דמומן לאחרא כד מוונא אתקן קמי' בתר דאיהו אכלה האיך יומן לאוחרא, אלא זכאין אינון ישראל דקודב"ה בעא לדכאה להון ואתרעי בהון משאר עמין ומדאתרעי בהון בעא לסלקא להון משאר מקטרגי עלמא ע"כ. פי' כי הנה הקושי' חזקה היא מאד לאחר שאמר אכלתי האיך יומן לאוחרא לאחר שכבר אכלה, דלא מומנין לאוחרא אלא כד מוונא אתתקן קמי' למיכל ולא אכלה עדיין. והתירוץ לזה אלא זכאין אינון ישראל כו'. ולכאורה אין זה תירוץ לקושי' כלל כי מה שייכות למאמר זה אכלתי כו', עם מה דאתרעי בישראל כו'. אך הנה עיקר התירוץ מסיים בסוף דבריו דאכלתי זה קאי בו"ק דו"א ולבתר אכלו רעים ודודי' בבי"ע מבחי' מל' שנק' כנ"י. ולזה דוקא אחר שאמר אכלתי יערי כו' יוכלו רעים לאכול כמשי"ת בסמוך, וזהו שאמר גם בתחילת דבריו בדרך קצרה לכלול כל המושך המאמר, והוא דקודב"ה אתרעי כו', כלומר הגם דאכלתי זה למעלה הוא מאכלו רעים כנ"ל, אבל מיד שאכל הוא יאמר אכלו רעים אלו ישראל דכתי' למען אחי ורעי כו', כי שרש שפעם נמשך דוקא מבחי' פנימית דו"א, והיינו מ"ש דאתרעי בהו מבחי' פנימית הרצון, ולכך אמר באתי לגני אחותי כלה דוקא שהוא כנ"י אזי אכלתי כו' ולא מקודם לכן וד"ל. ומדאתרעי בהון בעא לסלקא כו', פי' כי עיקר מקום הקטרוגי אינו אלא בעלמא דאתגלי דוקא לפי ששם התחלת (נה"ד) טו"ר ויש מקום ליניקת החיצוני' כידוע, אבל בבחי' עלמא דאתכסי' שהוא בחי' פנימית דו"א למעלה מהחזה בהחסדי' הסתומים כו' אין שם מקום לקטרוג וכידוע בפ"ה הפסוק ואתה מרום לעולם ה' כי הנה אויביך כו', דהיינו מארו"ל יעקב משמש במרום כו', וזהו שאמר גם כאן דמדאתרעי בהו בבחי' פנימית הרצון ממילא בעא לסלקא להון ולהעלותם משאר מקטרגי עלמא הגאחזי' בבחי' מל' כשהיא מקבלת מבחי' חיצוניות דו"א מחסדי' המגולי' למטה מהחזה, ולזה הוא שאומר אכלתי כו' אכלו רעים דהיינו שיאכלו גם הם בבחי' הפנימית דו"א כמו בחי' אכילה דו"א בששה דברי' שהוכיח כאן כמשי"ת בסמוך, כדי לסלקא ולהעלות אותן מכל בחי' קטרוג דין שלמטה כו' וד"ל.

ת"ח בתר דאתעביד משכנא לתתא, בההוא יומא אתתקם משכונא אחרא לעילא עמי' דכתי' הוקם המשכן סתם, וההוא יומא חדוותא דקודב"ה תוזה, כיון דאתחנך משכונא כתי' ולא יכול משה לבוא כו', כיון דחמה קודב"ה דמשה לבר אמר ויקרא אל משה אמר משה חנוכא דביתא במאי הוי בסעודתא אדם כי יקריב

כו'. פי' התחיל להקדי' בשרש ענין ההפרש בין בחי' פנימית דז"א לבחי' חיצונית כדי להבין ענין אכלתי יערי כו', והתחיל לפרש ענין המשכן דכמו שהי' משכן למטה בעשי', כך אתתקם משכנא לעילא, דהיינו בבחי' נער מט"ט ביצי' ובריאה. כי הנה המשכן שרשו בבחי' פנימית דז"א, וכמ"ש והוא יומא חדוותא דקודב"ה הוי, פי' חדוותא עד"מ החדוה באדם למטה, הנה הוא בחי' גילוי ההעלם מבחי' פנימית שבו, כי בשעה שישמח ויגיל בחדוה יתגלה כל מצפוניו שבמוח ולב מה שלא הי' מגלה לעולם, וכך למעלה בחי' חדוותא דקודב"ה שהוא בחי' ז"א היינו בחי' הפנימית שבו דוקא שיצא מן ההעלם לגילוי, והיינו בחי' פנימית אור א"ס שמאיר בז"א כו' וד"ל. כיון דאתחנך משכנא כו', פי' בא להביא ראי' ברורה ששרש המשכן הוא בחי' הפנימית, ממה שצוה למשה לחנך המשכן בסעודה דוקא כמ"ש אדם כי יקריב כו' וכמ"ש בסוף זה המאמר, ואנו רואין גם במלך ב"ו שכאשר יהי' לו שמחה פנימית ביותר, כמו כאשר יולד לו בן או נצח מלחמה עצומה וכיוצא יעשה סעודה ומשתה לשריו ועבדיו כו' משא"כ כשאין השמחה מגעת בבחי' הפנימית שבו כ"כ שלא יעשה סעודה גם שישמח מאד בלבבו כו'. וכך יובן למעלה בהיות שבמ"ת הגם דכתי' ביום חתונתו ויום שמחת לבו כידוע והי' גילוי אלקות גדולה ותהי' השמחה גדולה לאלקים כי נתגלו או י' הדברות מבחי' אנוכי כו', וכמ"ש וירד ה' על הר סיני כו' וידבר את כל הדברי' כו' בקלות וברקי' ובקול שופר חזק מאד כו', ועכ"ז הנה לא ציוה למשה להקריב הקרבן שהוא כמו שעושין סעודה בשעת השמחה כו' כי לא הי' ענין גילוי ההעלם הוה מגיע כ"כ לבחי' הפנימית כמו בשעה שהוקם המשכן, והטעם הוא כי המשכן הי' בו ארון, ומנורה, וגם שש הגוונים תכלת וארגמן כו' הכל הם בחי' כלים מכלים שונים לגלות בחי' הפנימית ע"ס שבו דוקא וכמ"ש וכבוד ה' מלא את המשכן כו', ולכך ציוה לעשות סעודה אדם כי יקריב כו', משא"כ במ"ת שלא היו עדיין בחי' כלים לבחי' גילוי האורו' כו' וד"ל. ובזה יובן ג"כ מ"ש במשכן ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כו' עד שקרא אל משה, וכמ"ש כאן דמשה לבר הוי ובמ"ת הגם דכתי' וירד ה' על הר סיני הי' יכול משה להעלות בהר כמ"ש ויעל משה כו', הגם שהענין א' הוא במשכן ובהר, אך הענין הוא מטעם הנ"ל משום דבחי' פנימית ז"א במשכן הי' יותר מבהר סיני כו' ד"ל.

ומעתה הרי יובן המאמר הוה במ"ש כיון דאתחנך משכנא כתי' ולא יכול משה לבוא כו' מטעם שהוא בבחי' הפנימית מאד עד שקרא אל משה משא"כ בהר סיני כנ"ל, ואמר למשה חנוכא דביתא בסעודתא דוקא, כמו עד"מ שעושין לבית בבנותו סעודה או משתה להביא ברכה לבית כל הימים שהוא למעלה להיות תמיד בחי' תוס' ברכה והמשכת אורו' בכלים. ועי"פ כ"ז יש הקדמה לענין הפסוק אכלתי כו' דגם הוא מדבר בבחי' הפנימית דוקא כמ"ש בסמוך וד"ל.

באתי לגני דא גן עדן דלעילא, אחותי כלה דא כנ"י דבההוא יומא אודווגו זווגין כלהו, אודווגו זווגין בגי'ע בגין דיתברכון כלהו משקיו דנחלא ויתקשרו כל חד בחברי', ההי"ד אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי כו', כלהון אתשקיין ואתרווין

ממבועא דנחלא. פי' גן דלעילא הוא בחי' אותיות המחשבה הנק' לאה כידוע דבחי' לאה ורחל היינו ב' מיני אותיות אותיות המחשבה ואותיות הדבור, ובחי' ג"ע העליון דבריאה שרשו בבחי' אותיות המחשבה, ובחי' ג"ע דיצי' הוא מקבל מבחי' אותיות הדבור, וזהו פי' אחותי כלה, אחותי היינו לאה ורחל שתי אחיות, וכלה כנ"י הוא בחי' רחל כמ"ש במ"ח * דמה שנק' כלת משה וכנ"י הוא בפנימית דז"א כו'. והנה עולם המחשבה מתייחד תמיד עם בחי' המדות, וכנראה באדם למטה דמיד שחפץ בלבו מהרהר במחשבה במוח, וא"כ אותיות המחשבה מתאחדין מאד עם המדות, וזהו שאמר באתי לגני דא ג"ע העליון שהן אותיות המח' שנק' גני בבחי' היחוד התמידי, אחותי כלה דא כנ"י שמתאחדת ג"כ בבחי' פנימית ז"א כמ"ש במ"ח, והיינו שאמר דבהוא יומא אודווגו זווגין בכלהו הוא בבחי' לאה ורחל, וגם בגן דעדן זה שהוא בחי' אותיות התורה שנק' ג"ן סדרי' דאורייתא כו' וד"ל.

בגין דיתברכו כו', פי' גותן טעם לכל היחודי' האלה גם בלאה ששרשה היא בבחי' בינה אם הבני' כידוע דבחי' מל' דתכונה שרש אותיות המחשבה כמ"ש במ"א, ואמר לפי שרש הדבר מבחי' שקי' דנחלא שהוא בחי' יסוד אבא שנק' מעין והוא המקור לבחי' בינה שנק' רחובות הנהר כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות הגן כו', פי' בחי' נהר זה היינו בחי' בינה דאצי' שהוא בחי' התפשטות המחשבה לאורך ורוחב כנודע ובחי' מקור להשגה הוא בחי' חכמה שנק' אין כידוע, ובחי' יסוד אבא נק' שקי' דנחלא דבינה, והיינו בחי' ההמשכה מאין ליש כי הבינה נק' יש כידוע ומבחי' יחוד או"א שנק' שקי' דנחלא, אח"כ נמשך שפע גם לבחי' זו"נ, והם יחוד דז"א בלאה ורחל הנ"ל, וז"ש ונהר יוצא מעדן דחכמה להשקות הגן גם לבחי' ג"ע דלעילא שהוא בחי' לאה ורחל שיקבלו ברכה מבחי' ז"א ביחודי' עליוני', אבל בלתי המשכת מוחין מנהר דבינה לא היו מתייחדי' כלל, וז"ש להשקות כו' וד"ל.

ואתקשרו כל חד בחברי' הה"ד אריתי מורי כו', דהנה בפסוק הזה הזכיר ששה דברי' דהיינו מורי ובשמי יערי ודבשי ייני עם חלבי, וידוע שיש בחי' ששה קצוות בז"א והמה כפולים ונקראי' י"ב גבולי אלכסון דהיינו שמתייחדין כל א' עם זולתו, ודרך כללות הן הנה ע"ס דאצי' בציור ג' קווין חח"ן מימין בג"ה משמאל דת"י באמצע, והנה [חיבור *] וקשר הקווין זה בזה הוא בחי' גבולי אלכסון וכמו שיתחבר החסד עם ההוד והגבורה עם הנצח הרי כאן ב' אלכסוני' א' מימין לשמאל והב' משמאל לימין, וכמ"ש בפרדס, ועד"ז י"ב מיני התכללות וחיבור, והיינו בששה המדות דז"א הכלולי' בג' הקווין בציור אדם כידוע. וזהו כללות ענין זה הפסוק שאמר אריתי מורי עם בשמי, שהוא בחי' מיתוק והתכללות הגבורה דאימא שנק' בשמי עם בחי' החסדי' דאבא שנק' מורי מירא דכי', וכן יערי ודבשי ג"כ בחי' המתקות הגבורה בחסדי', עד"מ שמרקחי' הצנון החריף בדבש שנמתק הצנון ע"י הדבש, כך מן היער יהי' נמשך דבש כמ"ש כי מן העז יצא מתוק כו', כי המלאכי' והשרפי' נק' עצי היער בחי' גבורה כו', וכן ייני וחלבי הם בחי' התכללות גבורה בחסדי' שהיך

הוא בחי גבו' והחלב בחי' חסדי' וכל אלה בחי' התכללות גבו' בחסדי' בכמה אופני' שוני' חב"ד וחג"ת ונה"י להיות כאו"א כלול מחבירו דוקא. ואמנם הנה א"א שיהי' בחי' ההתכללות במדות דו"א אם לא שנמשך בהם מבחי' פנימית הארה ממוחין עליוני' דאו"א (וכמ"ש במ"א בענין שבת קדש מלא בגרמי'). כמו עדי"מ כאשר השכל מאיר יוכלו חו"ג גם בדבר א' להיות בחסד מטעם זה והדין מטעם אחר כו' כמ"ש במ"א באריכות, והוא הנק' בחי' אכילה, שהוא עדי"מ המאכל הוא ענין שפע והארה פנימיות ומסותרת באדם שהרי מיד שיאכל לא יתראה בו שינוי כלל, אך מ"מ המאכל הנה מתברר בקיבה ונחלק לכל האברי' ועושה בחי' חיבור והתכללות בכל האיברי' מראש לרגל ע"י סיבוב הילוך חיות הדם שנעשה מהמאכל, ונמצא בחי' האכילה עושה במדות בחי' ההתכללות להיות מגעת בבחי' הפנימיות דהיינו בבחי' המוחין שבראש כי מן המובחר שבלב עולה למוח ואח"כ הולך השפע ללב ומשם לכל האיברי' כידוע בענין התענית שהוא בחי' הקטנות כו' מטעם העדר השפעת המוחין ממוחא לליבא וממילא באים בחי' הקטנות שהוא בחי' הפירוד היפך בחי' היחוד כו', וכדוגמא זאת, יובן למעלה בפ"י אכלתי שבחי' אכילה זו היינו בחי' הארה פנימית להיות עיי"ן בחי' התכללות המדות, וז"ש אריתי מורי ואח"כ אכלתי כו' שכ"ן בחי' ההתכללות ועקר ענין ההתכללות הזאת הוא ענין התכללות בחי' הכלי' באורו' כי בהיות שהכלים אינם נכללים באורו' שהם בחי' המוחין אין לכל מדה שיתוף וחבור כלל עם זולתו כמו במדת הדין אין רחמי' כלל שכמו שהכלי מגלה בחי' שפע האור כן הוא ההמשכה למטה ובכלי' הרי מובדל החסד מן הדין כו' משא"כ כאשר הכלי' נכללין באורו' ומוחין שבהם יוכל להיות התכללות מחו"ג יחד כנ"ל וד"ל. ח"ש כאן ואתקשרו כל חד בחברי' שהוא בחי' התכללות המדות כנ"ל, הה"ד אריתי כו', כלהון אתשקיין ואתרוויין ממבועא דנחלא שהן בחי' אורו' ומוחין דאו"א שנקראי' מבועא דנחלא כנ"ל בפ"י שקיין דנחלא, וכאשר הן מאירות בז"א בבחי' פנימית כנ"ל אזי דוקא יש בחי' ההתכללות בכולם כי כולם מקבלים השקאה והרוואה מעצמיות המוחין ולא באין בבחי' פירוד זם עם זה כלל כו', ופי' אתרוויין יותר מכפי המדה שלהם כדי שיוכלו להשפיע גם למטה כו' וד"ל.

אכלו רעים שתו ושכרו דודי' כו', אינון דלתתא וכל אינון ענפיין כלהו אתברכו ואתזנו כד אלין אתברכו לעילא. פי' אחר שאמר באתי לגני אכלתי כנ"ל שהוא בחי' ההתכללות דו"ק דז"א אוי ממילא אתברכאן מבחי' ו"ק דז"א כל אינון דלתתא שהוא בחי' או"א וזו"ג דבריאה שנקראי' דודי' ורעים, רעים בחי' או"א, ודודי' בחי' זו"ג כו', ומהם מקבלים רבוא רבבות אלפי' עולמות ונק' שעור קומה כו' כמ"ש בס"י, וז"ש וענפיין כלהו היינו כל המסתעפי' מע"ס דבריאה, וכלהו אתברכו בבחי' מקיפי' ואתזנו בבחי' א"פ כד אלין אתברכו לעילא דהיינו בחי' ו"ק דז"א כשהם בבחי' ההתכללות דוקא מטעם בחי' הארה פנימית דאו"א כנ"ל וד"ל.

ובמה מתברכאן ומתבסמאן כולא בריחא דקורבנא. פי' ריחא דקורבנא היינו ע"י העלאת בחי' רפ"ח ניצונין דתהו שנפלו בשבירה בכלים דע"ס דבריאה שמשם שרש גפש החי מבחי' פני שור כו', וכאשר הבהמה נשרפת ע"ג המזבח

מתעלה שרש נפש הבהמה באש של מעלה עד שרשה הראשון בעולם התהו ומוזה מעלה לריח ניחח להוי' מפני נעשה מזה בחי' העלאת מ"ן עד שממתיק כל בחי' גבו' הקשות שנמשכין מבחי' אחוריים דשם ב"ן כי ההעלאה הזאת מגעת למעלה לבחי' התהו שקדם לבחי' התיקון והיינו ענין בחי' ריחא דקורבנא דוקא וכמ"ש במ"א. ומוזה נמתקו כל הדינין כי בחי' מל' נק' דין דינא דמלכותא דינא אותיות אדנ"י כו', ונסתעף מזה ג"כ בחי' דינין קשין עד"מ דינא דמלכותא למטה כו', אך התבסמות והמתקות הגבור' הללו הוא בריחא דקרבנא דוקא וכמ"ש וירח ה' את ריח הניחח ויאמר לא אוסיף עוד כו', כי בחי' העלאת הניצוצין דתהו עושיין למעלה בחי' נייחא דרוחא לשם הוי' להמתיק כל הדינין כו' וד"ל. ואמר זה לפרש הפסוק דאכלו רעים שהוא מאכל הקרבן דהקרבן נק' לחם כמ"ש לחמי לאשי כו' וריחא דקרבנא מעלה מ"ן למעלה לעורר השפע והברכה מפני שממתיק הגבו', ואח"כ מתברכאן כלהו. והיינו שאמר ובמה מתברכאן כלומר מאיזה סיבה מתברכאן כו' וד"ל.

ת"ח בשעתא דכנ"י נחתא לאשראה דיורא בארעא. קוב"ה אמר קרא דא בגין דאשתכחן ברכאן וחדווה בכלהו עלמין ואתבסמת היא לנפקא מינה ברכאן לכלא. דכד אינון שית אתברכאן כדין כולהו עלמין אתברכאן כחדא לתתא וכנ"י אתברכא מכולהו. פי' כנ"י היא בחי' מל' דאצי' וכאשר ירדה המל' להתלבש לתתא בנש"י ע"י תורה ומצוות שעושיין. קודב"ה דאיהו בחי' ז"א דאצי' אמר קרא דא באתי לגני אחותי כלה, באתי לירד למקום משכנה לתתא בגין דאשתכחו כו', פי' כדי להמתיק בחי' הגבו' דנו"ק בבחי' החסדי' דז"א, ואז אתבסמת היא ונפקא מינה ברכאן לכולא. פי' כי בלתי הגבור' דנו"ק לא היו הברכו' ושפע נשפע מבחי' מל' רק בבחי' מדה ודין למי שראוי ולא למי שאינו ראוי כו', אך ע"י המתקות הגבור' בחסדי' נפק ברכה לכלא, וגם דדק בכאן ונפק מינה ברכאן כי בחי' מל' לעוצם בחי' הגבור' היתה עולה תמיד למעלה בבחי' ההסתלקות שהוא היפך ההתפשטות, וכמ"ש למען יזמרך כו' וכמ"ש בווהר ע"פ אלקים אל דמי לך דקארי תדיר כו', ועד"מ תלמיד לפני רבו דאידי דטריד למבלע לא פלטי', אך ע"י המתקות הגבור' הללו בחסדי' יורד אור שפעה למטה להחיות בלי שיעור ועד"מ מהעלאת מ"ן למטה דלאחר שקיבלה טיפת דכורא נמתקין ומציירין הולד כו', וז"ש מלפני אדון שהוא בחי' מ"ד דכורא שנק' אדון כד בחי' נוק' נק' אדני' חולי ארץ נמתקו בחי' הגבורות ונתהפכו הגבורות לחסדי' ונעשו אגם מים להחיות גבראי' לאין שיעור, והו' ההופכי הצור ואין צור כאלהינו שהוא בחי' גבורות שנעשי' אגם מים כו', גם כאן דדק לומר דע"י דבאתי לגני אחותי כלה דהיינו מבחי' מ"ד להמתיק הגבור' דנו"ק נפק מינה מהגבור' שבה דוקא ברכאן לכולא וד"ל.

דכד אינון שית אתברכאן, פי' חו"ג דז"א כשהן בבחי' ההתכללו' כנ"ל כדין כולהו עלמין בחי' היכלות דבריאה שהן ששה והיכל הרצון הוא השביעי מתכללין ג"כ ומתברכאן כחדא דוקא. וכנ"י היא בחי' מל' דאצי' מתברכא מכלהו פי' מכלהו מבחי' ו"ק דז"א כמ"ש (כך הנחליט) הולכי' אל הים כו' וגם מתברכא מתתא ע"י העלאת מ"ן מבי"ע כנודע וד"ל.

ר' יצחק אמר באתי לגני כו', לא אזדווג קודב"ה בכנ"י אלא בזמנא דאינון שית אתרווין משקיו דנחלא דלא פסיק. פי' ר' יצחק בא להוסיף על מאמר דמפרש אכלו רעים שתו דודי' כו' בבי"ע, אלא גם בבחי' האצ"י עצמו יתפרש, והענין הוא כי בחי' ת"ת ומל' שהם כללות זו"ג נק' קודב"ה וכנ"י כידוע. והנה בחי' היחוד דזו"ג במ"ד ומ"ן א"א בלתי המשכת המוחין מאו"א כמ"ש בע"ח דבלא המשכת מוחין דאו"א א"א להיות יחוד בזו"ג ודוקא בבחי' ו"ק דז"א כאשר יבוא בהם בחי' מוחין דגדלות מאו"א, עד"מ הקטן פחות מבן ט' אין ראוי ליחוד ואין ביאתו ביאה מפני שאין בו מבחי' הגדלו' של המוחין כידוע. ויובן זה עד"מ מי שאינו מבין עדיין עומק השכל לא יוליד שכל משכל, וכן לא יוכל להסביר לזולתו אלא די להפיק א"ע מפני שאינו מקבל רק דברי' כהויתן כו', וכמ"ש במ"א באריכו', וכאשר ישכיל אדם וישגנה בעומק היינו בחי' יחוד יסוד אבא ביסוד אימא כי יסוד אבא הוא עיקר נקודת המושכל והשגת ותפיסת נקודה זו לעומקה נק' יסוד אימא בחי' המקבל וקליט כו', וכדוגמא זו למעלה היינו בחי' יחוד חו"ב דאצ"י בבחי' ב' יסודו' דאו"א או דוקא יומשך מוחין חדשים גם לבחי' המדות ויוכל שם ג"כ להיות תולדה ע"י היחוד. וזהו שאמר דגם בבחי' ז"א דאצ"י לא אזדווג במל' אלא בזמנא דאינון שית אתרווין מוחין חדשים משקיו דנחלא דהיינו בחי' יסוד אבא ויסוד אימא דלא פסיק לפי שביחוד דאו"א שורה בחי' אור א"ס ויחודם תמידי בלי הפסק כמו עד"מ המעיין שנובע לחוץ בלי הפסק כמ"ש ונהר יוצא יוצא תמיד דאו"א זווגיהו תדיר כי מאין ליש צריך להיות בלי הפסק כמ"ש במ"א. וא"כ אכלו רעים ושתו כו', הכל בבחי' יחוד עליון דאצ"י ולא בבי"ע. אך ההפרש בין רעים לדודים יתבאר בסוף המאמר וד"ל.

ר' יהודא אמר אכלו רעים כו' אלין כל מארי דיבבא ויללא דאתבסמא כלהו ואתברכא כחדא דהא מסעודתא דמלכא אתהנין כולא, ואימתי אכלו כולא בשעתא דמלכא חדי' במטרוניתא לבתר כולהו אכלין וחדאן. פי' מארא דיבבא היינו שלוחי הדין מלאכי' רעים דנוגה ששרשם נמשך מבחי' דינים וצמצומי' העליוני' כידוע דמבחי' הפסולת הגבורו' עליוני' נמשך שרש למציאת התהוות מלאך רע שמקטרר לפעול רע לאדם, וזהו כל עיקר חיותו כשפועל רע ע"ד דמיון ממה שמצינו טבעים רעים בב"א למטה שכל עיקר חיותם כשפועלי' רע להזיק לזולתו ובלתי זה אין להם חיות כו', ונקראי' מזיקי עלמא ומחריבי עלמא כו', ושרשם למעלה במלאכי' דנוגה דבי"ע אשר נקראו בשם מארי דיבבא ויללא כו' שלוחי כל דין ועונש כו', והנה בחי' המתקות הגבורו' הקשות של מלאכי' הללו אין מיתוק הדין אלא בשרשו דוקא דהיינו בבחי' גבורו' העליוני' דז"א דשרש הכל מבחי' בינה כמאמר בינה מינה דינין מתערין כו', כי היין הוא בבחי' בינה כידוע בפ"י יין המשמח וכת"י אם הבני' שמחה שהשמחה בבינה דוקא והשמחה בחי' גילוי ההעלם הוא כנודע. והנה אנו רואין שבעת שמחת לב האדם ביין כטוב לבבו, הנה תתהפך דעתו ולבו מן הקצה אל הקצה דהיינו לרחם גם על מי שחרה אפו עליו מכבר לירד לחייו ממש, הנה שמחת היין תהפך דעתו ולבבו לאהוב אותו

באמת בשעה ההיא (וכן העני ורש ישכח רישו משמחת היין) וכמ"כ כל דבר רע יומתק לטוב משמחת היין כמו גם איש רע בטבעו להזיק כנ"ל הנה בשמחת היין יהפך לבו להטיב לכולם דוקא וא"כ גם מי שנשלח להזיק ולפעול רע בפ"מ כמו שלוחי הדין ממלך ב"ו יומתקו לטוב ולחסד משמחת היין כשישתו יין הרבה כו', והטעם הוא כי היין המשמח ממתיק הגבורו' הקשות, ויש בחי' יין המשכר שיבלבל הדעת ולא ידע בין ימינו כו' אשר מסיבה זה ג"כ יוכל להתהפך מקצה אל הקצה שיאמר דעתו לטוב על מי שקטרג עליו כל ימיו כו' מפני בלבול דעתו מן היין הגם שכאשר תצא היין ותשוב דעתו יחזור לקטרוגו כשהי' אבל בשעה ההיא תתהפך דעתו לטוב כו'. וככל דוגמא זאת יובן למעלה ג"כ בבחי' כוחות הדינין העליוני' הנקראי' מארי דיבבא כו' שעיקר המתקתם לטוב ולחסד כמו קטיגור שיעשה סניגור ויש שבע"כ יענה אמן כמארו"ל מלאך רע בע"כ יענה אמן, הנה אין מיתוק הדין אלא בשרשן בבחי' יין המשמח דבינה דאצי' כמו היין שמגלה ההעלם כנ"ל ואז נמתקו כל הדינין דז"א כמשל שמחת היין למטה שמהפך דעתו ולבו מרע לטוב ואז נמשכו הארת החסדי' הללו גם בבי"ע במלאכי' דנוגה להמתיק בחי' הגבורו' הקשות שלהם בקטרוגי' שיחזירו לטוב, וה"ז כמשל המלך שנותן יין למקטרג שמהפך לבבו לטוב ולא יקטרג על בנו וכיוצא ויש בחי' יין המשכר לבלבל דעת המקטרגי' לפי שעה בלבד. ואין זה מיתוק אמיתי כמו ע"י שמחת היין כמבואר מתוך משל הנ"ל וד"ל. ועכ"פ לזה כיוון כאן באמרו שתו ושכרו ביין המשמח ויין המשכר לבבם ואינן מארי דיבבא כו'. דהא מסעודתא דמלכא כו', פי' משום שמקבלי' משמחה עליונה דז"א שנמשך לו חדווה מבחי' יין דבינה כנ"ל, ועד"מ הנ"ל כשהמלך שמח משמח לכל עבדיו הרעים בשליחותן כו' וד"ל.

ר' אבא אמר אכלו רעים כו' אלין שית דקא אמרן כמ"ש הביאני המלך חדריו כו', שתו ושכרו מההוא יין דרוי דכולא, פי' ר' אבא מפרש לשהה דברי' שהזכיר כאן מורי ובשמי יערי ודבשי כו' בבחי' ששה היכלות דז"א, וז"ש הביאני המלך חדריו כו', ועליהם הוא אומר אכלו רעים כו' וד"ל. ר' אליעזר אומר כל אינן דלתתא מתברכאן מאינן שית כו' כמבואר למעלה.

ר' שמעון אמר כולא שפיר אבל רזא דמילא, אכלו רעים לעילא, שתו ושכרו דודי' לתתא, א"ל ר"א מאן לעילא ומאן לתתא, א"ל אתר דאיהו לעילא באחדותא ובחדוותא דלא מתפרשין לעלמין אקרון רעים וכמ"ש ונהר יוצא מעדן ונהר ועדן לא מתפרשין לעלמין ואשתכחו לעלמין באחדותא ברעותא וחדוותא, שתו ושכרו דודי' אלין אינן דלתתא דאקרון דודי' לזמנין ידיען, פי' ר"ש בא לדקדק בין רועים לדודי' דרועי' לעילא בבחי' חו"ב דאצי' שנק' תרין רעין דלא מתפרשין דהיינו שזוג שלהם תמידי הוא בשביל קיום העולמות בלתי שינוי כלל לפי שהחכמה נק' אין והבינה נק' יש כידוע, ואור א"ס נמשך בחו"ב מאין ליש בתמידיית בלי הפסק לצורך קיום כל ההשתלשלות ואם הי' נפסק זו מחכמה לבינה הי' חוזר כל ההשתלשלו' למקור הראשון כו', וכמ"כ אין נראה בהם שינוי כלל אלא יחודם

הוא באופן א' בלי שינוי וכמו שאנו רואין שמתחדש הבריאה מאין ליש בכל יום מחו"ב וכמ"ש המחחד בכל יום מע"ב וידוע דבראשית בחי' חכמה ומעשה בחי' בינה ואעפ"כ אין אנו רואין שום שינוי כלל בין יום זה ליום אתמול כו' וד"ל. אבל שתו ושכרו דודי' הן בחי' זו"ג דאצי' שלפעמים הן בבחי' יחוד ולפעמים לא לזמנין ידיען בג' רגלי' שנמשך בהן בחי' מוחין דאי' מתייחדי', וכן בשבת נמשך מבחי' מוחין דאבא אבל לא בחול כו', ובחול יש ג"כ הפרש בין שחרית לערבית כו' וכידוע, וא"כ יש זמנין ידיען ליחודם ולא בכל פעם, ולכך נקרא' דודי' דאהבת דודי' בא לפרקי' דוקא כמו איש ואשתו משא"כ אח ואחותו כמ"ש במ"א וד"ל.

ת"ח באינן עילאין כתי' בהו אכילה ולא שתי', מ"ט מאן דאית לי' גרבא דחמרא אכילה בעי' ותמן שרי' חמרא דמנטרא באינן תתאי' דבעיין שקיו כתי' בהו שתי' דהא כל גטיען שקיו בעו מנחלא דעמיקא. פי' בבחי' חו"ב דאצי' עצמם יש בחי' המוחין עליוני' בעצמם ומהותם וא"צ לשתי' כי בחי' השתי' היינו להמשיך בחי' מוחין, כמו עד"מ השתי' באדם שע"י יומשך החיות מהמוח כי המאכל עצמו גם ועב ולא יכול להמשיך כו', משא"כ ע"י אמצעות המים מלחלח לגידי המוח ומוציא החיות כו' וכמ"ש במ"א ע"פ ויאחזו את האלקים ויאכלו וישתו ולכך לא כתי' שתי' באו"א עצמם, אך בזו"ג שצריכי' להמשכות המוחין דאי' הנקי' שקיו עד"מ הנטי' שצריכה למים ללחלח הארץ שיצא אליהן יניקה וחיות וכמו בחי' המוחין שבאדם שנמשכין למדות כו' כתי' בהו שתי', והיינו כללות המאמר מאן דאית לי' גרבא דחמרא ונק' יין המשומר בענבי' מוי"ב שהוא בחי' יחוד חכמה בבחי' פנימית בינה כאשר גזר האור בכלי עדיין, והיינו כידוע שיש בחי' עונג הנעלם ובחי' שמחה הגלוי' ובשבת ההתגלות מוחין דאבא בעונג והשמחה בהעלם וביו"ט להיפך שהעונג בהעלם והשמחה בגילוי, ולכך נק' נקרא קדש כו', אבל בו' ימי המעשה ששרשם רק מבחי' ו"ק דז"א צריכי' להמשכת מוחין חודשים תמיד כו' נק' שתי' אבל בחו"ב לא כתי' אלא אכילה. כי הנה ההפרש בין אכילה לשתי' שהאכילה באה לגוף בבחי' ההעלם ופנימית שהרי אין ניכר באדם בין קודם שאוכל לאחר שאוכל שום שינוי בעצם ולא במראה כלל להיותו בבחי' הפנימית, אבל השתי' עושה בו שינוי מראה כו' ושינוי עצם המדות מרע לטוב וכיוצא וד"ל וכנ"ל להיותה בחי' גילוי ההעלם כנ"ל. וכמ"כ יובן למעלה דבבחי' חו"ב כתי' אכילה מבחי' הפנימית וההעלם, אבל בזו"ג שהם מקור העולמות כתי' שתי' בבחי' גילוי ההעלם במדות ודבור כו' וד"ל.

א"ל ר' אליעזר אתחזי' דודי' בחביבותא יותר ואינן לתתא, א"ל אינן דתאבין דא לדא ולא משתכחין תדיר אקרון דודי' ואינן דמשתכחין תדיר ולא מתפרשין נק' רעים, אלין ברעותא תדיר אלין ברעותא בתיאובתא לזמנא, ודא הוא שלימותא בכלא בגין דתתברך כנ"י, וכדין חדוותא בכלהו עלמין ע"כ פי' כי בחי' המלי' יש בה עליות וירידות שונות מאד שהרי ידוע שבאצי' אור א"ס מאיר בכל ע"ס דז"א וכללותו שם מ"ה, אבל בחי' המלי' שהוא שם ב"ן אינו מקבל מכל הע"ס דז"א אלא לפרקי' רחוקי' דוקא כי לפעמי' אינו אלא

בחי' נקודה או תי' בלבד, ולפעמי' מתגדלת לקבל גם מבחי' חג"ת, ולפעמי' גם מבחב"ד כו', ועד"מ המדות שבלב שלפעמי' יאירו בדבור בהרחבת טעם ודעת וחיות רב, ולפעמי' במיעוט גדול כו', ולכך נקרא' זוי"נ דודי' דתאבין דא לדא לזמנין ידיען ולא משתכחין תדיר בכל עת כמו שבזמן הגלות שגלו לאדום שכינה עמהם ומתרחקת מבעלה ולפעמים נקראת אסתר שמסתתרת בראש הבריאה כו', אבל חו"ב דאצי' יחודם תמידי כנ"ל, ונק' תענוג תמידי שאינו תענוג כ"כ כמו התענוג השעשועי' שבא לפרקים דוקא לפי שמצד הריחוק הקדום יבוא העוגג בתאוה וחמדה גדולה וברשפי אש התשוקה ביותר, והיינו שאמר דתאבין דא לדא כו', ובוזה מעלה יתירה ביחוד דזו"נ מיחוד דאוי"א. וז"ש ודא הוא שלימותא דכולא בגין דתתברך כני' ממקור כל התענוגי' כו' וד"ל.

בעז"ה שבת שלפני חג הפסח

(נדפס בסידור *)

(זוהר פ' תרומה ד' קל"ה ע"א), כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד, אוף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד, למהוי עמהון לעילא חד לקבל חד, קוב"ה אחד לעילא לא יתיב על כורסייה דיקריה עד דאיהי אתעבידת ברזא דאחד כגוונא דילי' למהוי אחד באחד כו', פי' דאינון מתייחדין קאי אממר דלעיל מיני' שמדבר בבחי' ו' קצוות דז"א שהן זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן וכו' וכמו שפירש לעיל זהב יומא דדינא בר"ה וכסף ביו"כ כו' ועתה חזור לבאר ענין ובחי' היחוד בשהה קצוות הללו ואמר דאינון ו' ק מתייחדין לעילא באצי' בתכלית היחוד במאציל שנק' אחד סתם דהיינו בבחי' אחדות הפשוטה דאור א"ס ממש וז"ש דאינון מתייחדין לעילא באחד וד"ל. ומה שאמר לעילא דוקא הנה תחלה יש להבין ביאור ענין היחוד זה, דהנה בחי' המדות העליונות דאצי' כשהן באין למטה בבחי' אור וכלי דוקא אזי המה באים לבחי' פירוד והתחלקו' זה מזה בתכלית הפירוד אבל בהיותם כלולים עדיין בבחי' האורו' דהיינו בבחי' המוחין שבהם אזי המה מתכללי' זע"ז להיותם מתאחדי' כולם בבחי' אור הפשוט שמאיר עליהם כו' ודוגמא לדבר זה הנה יובן למשכיל בבחי' מידו' שבאדם התחתון שהן חסד ודין וכיוצא הרי מידת הדין נפרד לגמרי ממדת החסד שהרי אין מרחמי' בדין כלל וכיוצא אמנם היינו דווקא לאחר שיצא מידת הדין לחוץ באיזה דבר החוץ ממנו כמו שאנו רואי' כאשר יגבר הכעס בלב אדם מצוה להכות ולענוש וכיוצא והרי הכעס הזה יוצא חוץ מלבו להתלבש במעשה ההכאה או ציווי ההכאה כדיבור וכיוצא אך כאשר עדיין הקפידה והכעס אינו יוצא לחוץ אלא מתעלם ונסבל תוך כלי הלב אזי יש מקום למדת החסד עדיין להפוך למדת הדין או לערב בתוכו דבר מה מן החסד עד שלא יצוה ויעשה בכל העונש הנגזר ע"פ מדת הדין ונמצא

מתאחד הדין עם החסד ומתכללי זע"ו והוה דוקא קודם שיצא מידת הדין להתלבש בכלי אבל לאחר שיצא אין להשיב אין מרחמי' בדין וכמו ענין אשר נכתב ונחתם בטבעת המלך אין להשיב כו' ועד"ו יובן עוד שגם במדו' שבלב עדיין יש ג"כ ב' מדריגו' הא' בחי' התגלות בלב שאו נק' הלב כלי לאור המדה כמו שהיא נשפעת בלב מן המוחין שבראש והב' קודם שיצאו לידי גילוי בלב ואז יותר המה מתאחדי' ומתכללי' חו"ג וכיוצא מצד בחי' המוחין שמאיר בהן כו' משא"כ בהתגלותן בלב שנעשי' נפרדי' יותר כמו האהבה והשנאה שלא ישכנו כ"א בכלי הלב כו' ונמצא מובן מכל זה שמצד בחי' האורו' של המידו' יש בהן בחי' התכללו' זע"ו ומצד בחי' הכלים שלהם נעשה בהם בחי' הפירוד וההתחלקו' וכל שבא בחי' האורו' יותר לבחי' גילוי הכלים יותר באין לידי פירוד כנ"ל וד"ל. והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה בבחי' מידו' העליונות דאצי' שהן באי' ג"כ לבחי' אור וכלי כמו חסד דרועא ימינא כו' וכידוע דבחי' ז"א דאצי' נק' לב כשבא להשפיע בבחי' המל' דוקא כמ"ש כמים הפנים כו' כן לב האד"ם לאד"ם כו' שהוא בחי' גילוי התחלקו' האורו' בכלים דוקא והוא הנק' זהב וכסף כו' בשינוי הניכר בהתחלקו' פירוד בגוונין חו"ג כו' ומכ"ש כשבאין בחי' מידו' הללו לבי"ע אזי הן נמצאי' בבחי' הפירוד יותר כו' וכמו וחרה אף ה' כמו בבחי' החרון והכעס למטה באדם כשבא לבחי' כלי כמו בדיבור או במעשה כנ"ל וכן בהיפוך בבחי' כלי החסד דאצי' בבי"ע ואמנם מחולקי' המה בתכלית הפירוד אבל כל שהמידו' עליונו' יותר בהפשטה מבחי' הכלים דאבי"ע יותר הן בבחי' היחוד והתכללו' כמו מצד בחי' הארת המוחי' דאו"א כו' וכמבואר מתוך משל הנ"ל והוה עיקר ענין המתקת כל הדינין שנעשה דוקא ע"י בחי' היחוד שהוא בחי' המשכת המוחי' דאו"א בז"א כי שרש הדינין בא מסיבת הכלים דוקא לפי שמחלקין ומפרידין האורו' כו', ויובן זה עוד בתוס' ביאור באופן אחר ממה שאנו רואי' החמימו' כעס שמסתעף מהחמימו' שבלב והרי יש חמימו' אש בלב שהוא בלתי כעס ורוגז כלל וכלל כמו ההתלהבות ברשפי אש התשוקה לדבר מה כו' ומ"מ ענין א' הם שהרי האדם הרתחן בטבעו עלול טבע לבבו יותר לבחי' ההתלהבו' ברשפי אש התשוקה כי משרש א' הוא אך בחי' ההתלהבות אין בה דינין עדיין מפני שהאר' המוחין יש בהן יותר משא"כ בחי' הכעס שהמוחי' מתצמצם או כמו שאמרו בא לכלל כעס בא לכלל טעות וכמ"ש וכעס בחיק כסילים ינוח לפי שבכעס יש מעוט הדעת כי אם הי' הדעת והמוחי' מאירי' לא הי' בא לכלל כעס והמופת לזה מן התינוק שדעתו קצרה וכעס בנקל יותר מהגדול שדעתו רחבה כו', וכדוגמא זאת יובן למעלה בבחי' דיני' העליונים שבאין למטה בבי"ע שזהו דוקא מבחי' קטנו' המוחי' במידו' כידוע, וז"ש וחרה אף וכו' וכן מ"ש חימת ה' כו' וכיוצא אבל כשיש בחי' גדלו' המוחין העליוני' במידו' נק' מדה זו עצמה בשם אחר דהיינו כמו בחי' גבור' דיצחק שהוא כמו בחי' ההתלהבו' למטה שנמשל למראה הזהב שהוא דבר יקר מאד כידוע מעלת הזהב על הכסף כו' ונמצא מובן גם מזה שמפני בחי' המוחין כשמאירי' יותר עושי' בחי' היחוד במידו' יותר שמוה נעשה בחי' המתקת הדינין כנ"ל והוה שאמר כאן דאינון ו"ק הנ"ל מתייחדי' לעילא דוקא דהיינו בבחי' האצי' כשיש בהן הארו' המוחי'

דאו"א וכמו בג' רגלים שיש בכאו"א הארו' מוחי' דאימא בפסח מבחי' החסד כו' וע"ד פרט מבואר במאמ' הסמוך לזה דזהב הוא ר"ה וכסף הוא יו"כ כו' וד"ל.

אוף הכי איהי אתייחדת לתתא כו', הנה ידוע דיש בחי' ו"ק ג"כ במל' דאצי' כמו שיש ו"ק בז"א ואילון איקרון ימו"ת עולם כו' ויש בהן ג"כ בחי' גדלו' וקטנו' והוא בחי' מט"ט וס"ג כו' שהן בחי' הכלי' דע"ס דבריאה ויצ' כו' שמשם שרש התהוות המלאכי' והנשמו' דבי"ע כמו מחנה מיכאל נמשך מבחי' כלי החסד דבריאה כו' וכידוע ומבואר במ"א והנה בחי' היחוד בו"ק הללו היינו ג"כ ע"ד הנ"ל בבחי' ו"ק דו"א שבא מצד בחי' הארו' המוחי' דוקא וכך גם כאן כידוע בבחי' יחודא תתאה שבמל' שמפני בחי' גילוי שכינה ביתר מכפי המדה והצמצום של האור בכלי' דע"ס דבריאה ויצ' כו' נמשך בחי' ביטול במציאו' במלאכי' וגם שהן ב' הפכי' יתכללו ויתאחדו כמו מיכאל וגבריאל למעלה בעולם הבריאה ולמטה בעשי' היינו שר של אש ושר של מים שאין מכבי' זא"ז כמ"ש עושה השלום במרומיו והיינו לפי שבא הארה עליונה משניהם יחדיו עד שנתבטלו ממציאותם לגמרי כי מה שהן מפורדי' ומחולקין זע"ז היינו מצד שכאו"א מיוחד בכלי בפ"ע כו' כמשל הידוע מב' תלמידי' כשבאי' לפני הרב לא יחלקו במחלוקת כלל כו' והיינו מחמת בחי' תוס' האור בכלי' דע"ס דבריאה שהוא בא מבחי' מוחי' דגדלו' מבחי' או"א דבריאה וכיוצא וע"ד הנ"ל בו"ק דאצי' וזהו ענין ובחי' היחוד במל' דאצי' דאתייחדת לתתא כבי"ע דהיינו שכולם מתבטלי' ונכללי' בהעלאו' מ"ן בו"ק שבמל' ושם מאיר תוס' אור מבחי' אור א"ס שמאיר בחו"ב שבמל' כו' ולהיות ידוע שהעולם הנברא עכ"פ הוא דומה לעולם הנאצל וכמ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו וכמ"ש במל' דאצי' מראה דמו' כבוד הוי' כו' ע"כ אמר דכגוונא דאינון מתיחדין לעילא באותו האופן והדוגמא ממש איהי אתייחדת לתתא כו' דהיינו שבחי' יחוד ו"ק שמהל' מתדמה ממש כגוונא דאינון ו"ק מתיחדי' לעילא כו' מטעם הנ"ל אך שזהו ההפרש ביניהם שביחוד העליון דו"ק דז"א אמר שמתייחדין באחד עצמו וביחוד התחתון שבמל' אמר דאתייחדת לתתא ברוא דאחד בלבד ולא באחד עצמו כו' והענין הוא כי הנה באצי' אמרו דאיהו' וחיהו"י וגרמוה"י חד כו' שהאורו' והכלי' מתאחדי' בהארת אור א"ס בתכלית דהיינו בבחי' גילוי האור משא"כ בכלי' דע"ס דבריאה דכתי' ומשם יפרד כו' רק שהמלאכי' ונשמו' מתבטלי' ממציאור' שלהם וה"ז רק בחי' ביטול היש בלבד ולא בחי' ביטול עצמי כמו בבחי' האצי' מטעם בחי' גילוי אור א"ס שיש בכלי' דאצי' יותר כו' וזהו שאמר ביחוד התחתון שמתייחדת המל' ברוא דאחד בלבד פי' ברוא בבחי' הסוד וההעלם משא"כ באצי' דאיהו' וחיהו"י כו' בבחי' גילוי אור אמר שמתייחדים עצמו בלתי העלם והסתר וד"ל.

למהוי' עמהון לעילא חד כו' פי' מתחילה צ"ל היחוד רק בו"ק שבבריאה ברוא דאחד בלבד כנ"ל ואח"כ עולה המל' מבריאה לאצי' ומתייחדת בז"א בבחי' האצי' דוקא ושם נקראו זו"ג חד לקבל חד ממש וכמו שאמר בסוף המאמר למהוי' אחד באחד כו' וז"ש למהוי' אח"כ עמהון לעילא בבחינת האצי' כו' וד"ל.

קודב"ה אחד לא יתיב על כורסייא דיקריה כו'. פי' כורסייא דיקריה בלשון הקודש היינו הנק' כסא הכבוד כי תרגום כבוד יקר והנה ידוע דכבוד העליון היינו בחי' מל' דאצי' כמ"ש למען יזמרח כבוד כו' ונק' דמות כבוד הוי' כו' ופי' כסא הכבוד היינו כשבחי' המל' נעשי' בחי' עתיק לבריאה כידוע שאז נקראו כתב"ד דבריאה בשם כסא וכמ"ש בווהר ור"מ בפי' ושש מעלות לכסא שהן בחי' ו"ק דבריאה שנק' שש מעלו' בלבד לכסא ה' וכמ"ש וישב שלמה על כסא ה' כו' וכמ"כ כת' וישב ה' מלך לעולם כו' וידוע שבחי' הישיבה היא ענין הירידה והשפלה מחב"ד וחג"ת שבמל' לישב בכפיפת קומה על הכסא כו' וכמ"ש במ"א והכסא כס א' היינו בחי' כתב"ד דבריאה שנק' כס ונרתק לשם אלוקי' שהוא בחי' מל' שנק' כבוד בחי' חכמה תתאה וזהו פי' כסא הכבוד בכל מקום ובאופן אחר הנה בחי' היכל קדש הקדשים ששם בחי' יחוד דו"ג כידוע בענין סמיכת גאולה לתפלה כו' בו שורה כסא הכבוד הנ"ל, דהנה פי' קדש הקדשי' היינו כתר שנק' קדש של הקדשי' כי פי' קדשי' היינו פי' חו"ב ודעת הממוצע ביניהם ובחי' כתב"ד שנק' קודש הקדשי' ה' שורה בהיכל הזה הנק' היכל ק"ק דבריאה והוא היכל השביעי ויש ששה היכל' זולתם וכולם נכללין ועולי' בהיכל הזה הנק' היכל ק"ק כמבואר בהיכלו' דפ' פקודי וענין ובחי' אותו ההיכל היינו שהוא בחי' כלי ומכון לשכון בו בחי' כתב"ד שנק' בחי' כסא הכבוד כנ"ל וע"כ אמר בווהר דלפעמי' נק' ד' זויות ההיכל הזה בשם ד' סמכין או ד' רגלי' דכסא ה' להיותו בחי' היכל ובית בחיצוניות בלבד כו' ובהיכל ק"ק הזה שם היחוד דו"ג דאצי' בחול דוקא וזהו שאמר כאן דבשבת שאז בחי' עליו' העולמו' מבריאה לאצי' הנה כל הששה היכלו' דבריאה מתייחדי' תחלה ונכללים בהיכל הו' הנק' היכל ק"ק כנ"ל ואז אתעבדת בחי' המל' הנק' כבוד ברזא דאחד ע"י יחוד הוה כי זהו בחי' העלאת מ"ן מכל הבירורי' דו' ימי המעשה וכולן עולין ונכללין ביסוד דנוק' דז"א שנק' רזא דאחד כו' וכמ"ש עלי באר כו' ואז דוקא קוב"ה שהוא בחי' ז"א דאצי' יתיב על כורסייא דיקרי' פי' כורסייא דיקריה היינו בחי' כסא הכבוד הנ"ל שהן בחי' כתב"ד דבריאה שנק' קדש הקדשי' מתייחדי' במל' שנק' כבוד תתאה בהיכל זה הנק' היכל ק"ק כי הוא המקום שהמשפיע והמקבל מתחברים יחד כי התחתון עולה כל מה שיוכל והעליון יורד כל מה שיוכל כו' וזהו כלל' ענין מאמר זה דקוב"ה שהוא אחד לעילא בבחי' האצי' כנ"ל בענין דאינון מתייחדין לעילא כו' לא יתיב למטה בהיכל ק"ק דבריאה עד דאיהי אתעבדת תחלה ברזא דאחד כגוונא דיילי פי' שתחלה יתכללו כל הו"ק דבריאה שנק' שש מעלו' לכסא בכתב"ד דבריאה ואז דוקא יתיב על כורסייא דבריאה ואח"כ עולים זו"ג למעלה באצי' להתייחד שם בבחי' יחוד העליון ואם לאו אינם עולם באצי' כלל כי ע"י יחודא תתא' דוקא יעלו באצי' למהוי אחד באחד כנ"ל וד"ה.

רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברזא דאחד למישרי עלה רזא דאחד, פי' רזא דשבת בחי' סוד הנעלם וכמוס בשרש ענין השבת והנה בדרך כללות יש ב' מדריגו' שבת דמעלי שבתא שאיהי שבת דאתאחדת ברזא דאחד בבחי' אור חוזר

מלמטה למעלה ובהי' שבת דיומא שהוא בחי' אור ישר מלמעלה למטה והיינו למשרי עלה רוא דאחד כו', וביאור שני מדריגו' שבת הללו יובן בהקדמי' הידוע ע"פ וירא אלוקי' את כל אשר עשה והנה טוב מאוד דהנה שרש ענין השבת הוא כמ"ש כי בו שבת וינפש והיינו עד"מ באדם התחתון כ'אשר שובת ממלאכתו הגשמי' כמו ממלאכת הכתיבה באצבעו וכיוצא שמתחלה בשעה שכתב היתה כח התנועה שבידו מתפשטת חוץ מעצמותו וגם כח שכלו מתפשטת באותיו' שכותב ומידותיו שכלב ג"כ נתפשטו בכח המעשה ההיא וכאשר שובת ונה חוזר כח התנועה אל עצמותו וממילא חזורי' גם המידו' והשכל אל עצמו' הנפש והוא הנק' בווהר נייחא דרוחא כידוע וזהו שרש ענין השבת למעלה כמ"ש כי בו שבת וינפש שהוא ג"כ בחי' אור חוזר מכל שפע עליונה שנשפע בו' יומין דחול מו"ק דו"א מבי"ע כו' וזהו בחי' שבת דמעלי שבתא שהוא משקדש היום בליל שבת שאז דוקא זמן עליות כל העולמו' אל המל' ובחי' המל' עולה בכללו' הכל לבחי' האצו' מפני שנאמ' או ויכולו השמי' והארץ כו' וישבות מכל מלאכתו כו', אך הנה מתחילה נאמ' וירא אלוקי' את כל אשר עשה והנה טוב מאוד ויהי ערב כו' יום הששי דמשמע שבככלו' יום הו' התבונן בכל אשר עשה כו' והענין הוא שבכל השפעה יש בחי' תענוג בהכרח עד"מ מעונג המשפיע שכל למקבל וכיוצא אך בשעה שמשפיע אינו מרגיש העונג כ"כ אך בכלות וגמר שפעו או ירגיש העונג מאוד והיינו דוקא מאחר שיתבונן אח"כ איך שהטיב לדבר דבר החכמה עד"מ או כיוצא או מאשר הטיב לבנות בנינו המפואר והוכשר הדבר מאוד בעיניו אזי דוקא יקבל עונג מהבנין וכיוצא בה משאר מלאכת ירידת אור שפעו יהי' מה שיהי' כו' ונמצא ה"ז עונג הבא בחי' אור חוזר דהיינו בחי' העלאת העונג מלמטה למעלה כי הרי הוא מקבל העונג בעצמו ומהותו מטוב המעשה שהיא כבר ירדה למטה כו' וכדוגמא זאת יובן למשכיל למעלה במ"ש וירא אלוהים את כל אשר עשה אחר כלות כל השפעה העליונה או דוקא היה בחי' העלאת העונג מלמטה למעלה בבחי' אור חוזר וז"ש והנה טוב מאוד וכידוע דטוב הוא בחי' יסוד דו"א וטוב מאוד היינו בחי' יסוד דע"י וז"ש צדיק כתרמר יפרח כארו בלבנון ישגה כו' וזהו כל סדר דמזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' כו' עלי עשור כו' כי שמחתני ה' בפעליך דוקא כו' להיות או בחי' עלי' המל' מבי"ע עד הכתר וז"ש ותרם כראם קרני כו' וכמו ותרם התיבה כו' ואז ג"כ צדיק שהוא בחי' יסוד ז"א כארו בלבנון ישגה שהוא בחי' יסוד דע"י מטעם שהעונג עולה בבחי' א"ח כנ"ל וד"ל. וכל זה בחי' שבת דמעלי שבתא דהיינו כל ליל שבת וז"ש איהי שבת דאתאחדת ברוא דאחד בבחי' א"ח כנ"ל אך בתנאי כאשר אתאחדת תחלה בו"ק דבריאה וכולם נכללי' במל' כנ"ל בפני' דאתעבדת ברוא דאחד דאם לאו אינן עולין וז"נ לאצו' כלל כנ"ל אך בכאן או' דאתאחדת ממש ברוא דאחד דהיינו בבחי' היחוד שבאצו' שעולה עד רום המעלות כנ"ל וד"ל ואח"כ אמר למשרי עלה רוא דאחד פי' למשרי' על"ה היינו בבחי' אור ישר הבא ושורה על המל' מלמעלה למטה והיינו בחי' שבת דיומא דכתיב ב' וקראת לשבת עונג כו' פי' וקראת היינו בחי' הקריאה והמשכה מלמעלה למטה דוקא כידוע.

והענין הוא עד"מ לאחר שרואה אדם את כל אשר עשה בבנינו וכיוצא והוכשר מאוד בעיניו כנ"ל אח"כ הוא דר ויושב בו ומשתעשע מאוד כשישב בו שאז הוא בחי' אור ישר דהיינו בחי' ירידת העונג מעצמותו ומהותו להשתעשע בבנין המפואר לאחר שעלה בו הקבלת העונג כנ"ל וזהו משל להבין למעלה שרש בחי' יום השבת שהעונג העליון בא בבחי' אור ישר מלמעלה למטה דהיינו מבחי' עתיקא בזו"ג וכמו שאומרי' בסעודה דיום דא הוא סעודתא דעתיקא כו' אבל בליל שבת או' דא הוא סעודתא דחק"ל תפוחין כו' שהוא בחי' עונג העולה מבחי' מל' בבחי' א"ח כנ"ל ואמנם הא בהא תליא דלפי ערך העלאת העונג מלמטה בליל שבת כך הוא ערך ירידת העונג העליון מלמעלה ביום השבת כמ"ש וקראת לשבת כו' והיינו שאמר דרך כללות רזא דשבת איהי שבת בחי' עלי' המל' בליל שבת דאתאחדת מלמטה למעלה ברזא דאחד כדי למשרי עלה מלמעלה למטה לפי ערך מבחי' יסוד דע"י שנק' רז"א דאח"ד (או על דרך פי' הנ"ל ברזא דאחד שהוא בחי' ההעלם ולא בבחי' הגילוי כו').

צלוחתא דמעלי שבתא דהא אתאחדת כורסיא יקירה קדישא ברזא דאחד, ואתתקנת למשרי עלה מלכא קדישא עילאה, פי' צלוחתא דמעלי שבתא היינו בחי' פנימיו היינו בחי' פנימיו העליון של המל' שהוא דוקא ביחוד של התפלות ליל שבת כי הגם משכבר כשקדש היום ביציאת ג' כוכבי' בינוני' או מיד זמן עליו' המל' בבחי' אור חזור כנ"ל וכמ"ש ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי ויכולו השמי' כו' והגם שנאמ' ויכל אלוקי' ביום דוקא וכן וישבות ביום כו' היינו לפי שליל שבת נכלל ביום השבת כי העלי' צורך ירידה היא בלבד כו' וד"ל) היינו רק בבחי' חיצונית שבה בלבד אבל בחי' פנימיו' ההעלאה מתעלה בצלוחתא דמעלי שבתא דוקא ומ"ש צלוחתא דמ"ש דהא בהא אתאחדת כורסיא יקירא כו' פי' עלי' המל' מכחב"ד דבריאה שנק' כורסיא יקירא כנ"ל ועולין גם הן עם בחי' המל' לבחי' האצי' להיות מתאחדי' בז"א ברזא דאח"ד ושם באצי' אתתקנת עוד בעלי' שנית למשרי עלה מלכא קדישא עילאה פי' כי כמו שביאר למעלה ב' מדריגו' דא"ח וא"י דהיינו מבריאה לאצי' ומאצי' לבריא' כמ"ש וירא אלוקי' את כל אשר עשה דוקא וכו' כך יש מדריגו' הללו מן אצי' למאציל ומן המאציל לאצי' כו' דהנה כתי' שבת להוי' דוקא והיינו לאחר שעלו בחי' זו"ג באצי' ואתאחדת כורסיא שם ברזא דאחד אתתקנת שם בבחי' ההעלאה לקבל בחי' המשכה למשרי עלה מלמעלה למטה בחי' אור א"ס המאיר באבא דאצי' הנק' מלכא קדישא עילאה דוקא כידוע בפ"י מלכא קדישא סתם היינו בחי' ז"א שנק' מלך וכשמאיר בו מבחי' מוחי' דאבא נק' מלכא קדישא כו' כידוע שקדש בחכמה כו' ובחי' אור אבא עצמו נק' מלכא קדישא עילאה להיות כי החכמה נק' ראשי' האצי' ונבדל במעלת גילוי אור א"ס שמתגלה יותר בחכמה מבכל הספי' וכמ"ש ה' בחכמה כו' וכמ"ש במ"א ומה שאמר ואתתקנת לשון נוק' לפי שבחי' המל' עיקר שרשה באור החכמ' דוקא וכידוע דאבא יסוד ברתא והוא עד"מ שורש מציאות הדיבור שהוא בחכמה דוקא כמ"ש במ"א וד"ל.

כד עייל שבתא איהי אתיחדת ואתפרשת מסט"א וכל דינין מתעברין מינה, פי' כד עייל שבתא זהו קודם יציאת כוכבי' בינוני' שנק' בחי' תוס' שבת והוא ענין תפלת המנחה בערב שבת ולמעלה דיבר בעצם עליו' המל' שהוא בצלותא דמעלי שבתא דוקא כנ"ל ומעתה מפרש בהכנה הצריכה להיות קודם עצם ההעלאה שזוהו שרש ענין תפלת המנחה דע"ש וכמו שאמרנו בגמ' רב צלי וכו' שהיו מקדימין זמן מה לפני כניסת ליל השבת בג' כוכבי' והענין של תוס' שבת יובן עדימ מי שצריך ליכנס אל היכל המלך פנימה צריך הוא להכין א"ע בהכנה רבה מקודם לכן זמן מה וההכנה היא בתיקון מלבושי' להפשיט בגדיו הגרועי' וללבוש בגדי' יקר' וגם לתקן הבגדי' שלא יראה בהם שום טינוף וליכלוך כלל דאל"כ יתחייב בנפשו וגם באבריו צריך הכנה שלא יהי' כמו שהוא בכיתו וכיוצא בזה וכמ"כ יובן הנמשל שקודם שתעלה בחי' המל' מבריאה לאצי' משתחשך ביציאת ג' כוכבי' בליל שבת צריך שיהי' תחלה זמן מה בחי' הכנה הצריכה קודם העלאה זאת מאחר שאין ערך בין בחי' בריאה עם בחי' האצי' כי באצי' איהו וחייהי חד כו' וכידוע דיש מסך מפסיק בין אצי' לבריאה כו' וענין ההכנה שתפשוט תחלה בחי' בגדי חול דהיינו בחי' הלבושי' שמתלבשת המל' בע' שרי' דנוגה דבי"ע שנק' לבוש קדרו' וש"ק וכמ"ש אלביש שמ' קדרו' ושם אשי' כו' וכמ"ש מי זה בא מאדו' חמוץ בגדי' כו' וכמארו"ל גלו לאדו' שכינה עמהם כו' ואח"כ תתלבש בלבושי' העליוני' הנק' בגדי שבת וכמאמ' אפשיטת מלבושהא כו' וכמ"ש ביאור זה באריכו' ואח"כ בתפלת המנחה דע"ש הוא עיקר ההכנה בבחי' הפנימי' שבה דהיינו בבחי' כלי' דע"ס דבריאה וכמשל מי שצריך ליכנס להיכל המלך שיתקן אבריו כו' ועיקר התיקון היינו להסיר כל בחי' ליכלוך וטינוף שהוא בחי' גבורו' קשות הנאחזי' במל' מפסולת הגבורו' דנחש הקדמוני כו' וזהו שאמר כד עייל שבתא רצונו לומר קודם שתיכנס ליל שבת ביציאת ג' כוכבי' איהי בחי' המל' אתיחדת ואתפרשת מסט"א פי' שמתייחדת תחלה בבחי' היחוד הנ"ל דהיינו בהתכללו' כל העולמו' בה בבחי' העלאת מ"ן כו' ואח"כ אתפרשת מסט"א דהיינו בחי' התיקון הנ"ל להסיר כל דבר רע הגדבק באבר' ולבושי' כו' וענין היחוד הזה עכשיו דוקא יובן עדימ מי שרוצה ליכנס אל המלך והוא איש נכבד ושר גדול מכל אנשי המדינה כולה כמו שר הצבא וכיוצא הנה כאשר רוצין כולם ליכנס ג"כ אל המלך פנימה והמה מתייראין מאוד מעוצם גדולת רוממות המלך או יבואו כולם תחלה לבית שר הגדול מכולם ויתחברו ויסתופפו בצילו לאמור לו לכה אתנו ואתה תביא אותנו עמך בהיכל המלך וכולם נאחזין בו והולכי' על ידו והוא יביאם לפני המלך בבואו אליו ועל שמו תקרא הבאה זו לפי שכולם נכללו בו ומפני גדלו בעיני המלך יקבלם המלך בהארת פנים ג"כ כי אותה ההארה שמאיר פניו אל השר הגדול תיכלול גם אותם משא"כ אם היו באין בלתי השר שלא הוי' המלך מביט עליהם כלל וא"כ מובן שבלתי התחברות השרים הקטנים בשר הגדול והתכללות' בו לא היו עולין בעלי' זאת שעולה הוא כו' וכמ"כ יובן למשכיל למעלה דבחי' ו"ק דבריאה הנק' מטי"ט נק' שר הגדול הכולל כל העולמות כמשרז"ל נער הייתי כו' שרו של עולם אמרו כו' וכולם עולי' ומתייחדי' בו תחלה ביחוד והתכללו' ואח"כ עולה הוא בכללם יחד עם בחי' המל' שנק' כבוד

מבריאה לאצ"י כנ"ל ואם לא הי' מתאחדי' בו תחלה לא היו יכולי' לעלו' כלל כו' ויחוד זה קודם שיכנס השר הוא וכמבואר במשל הנ"ל שתחילה צריכי' כולם להתחבר בבית השר כו' וככה יובן כאן במה שאמר דאיהי אתיחדת תחלה ברו"ק דבריאה שנק' שש מעלות לכסא דהיינו שכל העולמו' נכללי' בהעלאו' מ"ן בתכלי' היחוד וכל זה בתפלת המנחה דע"ש כו' שהוא זמן מה קודם שקדש היום משתחשך וזהו הנק' בחי' תוס' שבת ואח"כ כאשר כבר כולם נכללי' במל' והיו לאחדי' עמה אזי דוקא אתפשטת מסט"א שהוא בחי' התיקון בעצמיו' שלה דהיינו להעביר כל בחי' דינין קשין הנאחזי' בכלי' ולבושי' שבה כמבואר במשל הנ"ל אבל קודם שנכללי' כולם בה אין הזמן עדיין לתיקון זה כמשל הנ"ל שכולם יכנסו תחלה לבית השר הצבא ואח"כ יתקן א"ע ליכנס אל היכל המלך כו' וזהו שאמר כד עייל שבתא שהוא במנחה דע"ש שנק' תוס' שבת אתיחדת ואח"כ אתפרשת מסט"א וכל דינין מתעברין מינה ואח"כ תוכל ליכנס ולעלות מבריאה לאצ"י כמ"ש בסמוך וד"ל.

ואיהי אשתארת ביחודא דנהירו קדישא, פי' אחר בחי' תוס' שבת הנ"ל שכבר נתקנה בכל הדברי' הצריכי' דהיינו בתקון הכלי' והמלבושי' וכל דינין קשין מתעברין מינה כו' אזי אשתארת ביחודא דנהירו קדישא, פי' נהירו היינו בחי' אור החכמה בכל מקום כי החכמ' נק' אור כמ"ש בזוהר ע"פ ויהי אור כו' וכמו מאיר עיני חכמי' כו' והנה ידוע דהחכמה נק' כח מה ע"ש בחי' הביטול שיש בחכמה וע"כ אין התלבשו' אור א"ס אלא בחכמ' דוקא וכמו משה ע"ה שאמר ונחננו מה להיותו בבחי' מ"ה דחכמ' כו'. אך הנה יש ב' מדריגו' בבחי' הביטול הא' ביטול היש בלבד דהיינו כאשר מתבטל רק מבחי' התפשטו' שלו שיהי' בבחי' יש נפרד בגסו' היפך הביטול כו' והב' בחי' ביטול עצמי ולא ביטול היש בלבד אלא הוא בהעדר הרגשת עצמותו מכל וכל כמו הנכנס להיכל המלך פנימה שנתבטל מכל עצמותה * עד שנשאר כאבן דומם גם במחשבה כו' משא"כ קודם שנכנס להיכל המלך אע"פ שעומד ליכנס מיד ויש בו בחי' הביטול ממציאיותם אבל אינו אלא שמתבטל מבחי' התפשטו' הגסו' של עצמותו בלבד ולא בחי' ביטול האמתי וכו' וככה יובן למעלה בבחי' הארת החכמ' שנק' נהירו קדישא מפני שמתלבש בה אור א"ס מטעם שהוא בבחי' כח מ"ה כנ"ל שיש בוה ב' מדריגו' הא' בבחי' חכמ' דאצ"י דשם אמרו דאיהו וחייהי כו' וע"כ שם הביטול אמתי ועצמי מצד אמיתת אור א"ס אבל בבריאה דכתי' ומשם יפרד כו' בחי' הביטול הוא שם רק בחי' ביטול היש בלבד כמו עד"מ מי שעומד ליכנס ועדיין לא ניכנס כו' וד"ל וזהו שאמר דאחר בחי' התיקון הנ"ל מאיר במל' בחי' יחוד העליון שבחכמ' דאצ"י אך בבחי' ביטול היד לבד קודם שתיכנס לאצ"י ששם הוא בחי' הביטול האמתי וז"ש ואיהי אשתארת ביחודי'א דנהירו קדישא אשתארת ביחודא בלבד וד"ל.

ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא, וכל שולטנין מארי דדינין כולוהו ערקין ואתעברו מינה ולית שולטנא אחרא בכלוהו עלמין. ע"כ. הנה אחר שביאר סדר ההעלאה בהכנה הצריכה מקודם בתיקון הכלי' והלבושי' מן הדברי'

המחשיכי ומסתירי אור המל' כנ"ל עתה מדבר בדברי הצריכי להאיר אורה בתוס' הארה והידור נוסף על הארה והידור שהי' בה מקודם וכמשל הנכנס לבית המלך שצריך שיהי' בו תוס' יופי והידור בפנים מכמו שהוא יושב בביתו כו' ומכ"ש כאן שמדבר בהעלא' המל' לגבי בעלה שהוא בחי' ז"א דאצי' שנק' מלכא קדישא כידוע שהוא כמשל אשה הנכנסת לגבי בעלה שמתקשטת בקישוטין הרבה והוא הנק' עטרין דהיינו כמו העטרו' היפות מאבני' טובו' ומרגליו' הנתונים על הראש כדי ליתן בה תוס' הארה והידור הפנים בכדי שיתן בעלה דעתו עליה, ברוב עון אהבה וחיבה יתירה ולולי העטרו' היפו' לא היה מתעורר באהבה וחמדה אליה כלל אך ע"י הקישוטין שמאירין פניה מתעורר בחמדה ותאוה אליה וזהו עיקר ענין הקישוטין למטה רק כדי לעורר תאוות הבעל וככה יובן למעלה בבחי' מל' דאצי' שנק' אשה יראה ה' כידוע בפיו' אשת חיל כו' שזהו ענין המאמ' בקישוטין אולא מאנין ולבושין פי' מלבד מאנין ולבושין שצריכן תיקון כנ"ל הנה כדי לעורר בבעלה שהוא בחי' ז"א תוס' הארת אהבה ותאוה שנק' תאובתא דדכורא לגבי נוק' הוא ע"י בחי' הקישוטין שהן העטרו' היפו' שמאירי' הארת פנים ביותר כו' וזהו שאמר כאן ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא וד"ל. והנה גוף העטרה אשר נעשה מאבני' טובו' ומרגליו' וכיוצא יובן (ג"כ) כמ"כ למעלה שהעטרה העליונה נעשה ג"כ מבחי' הבריורי' דרפ"ח שנק' אבני' בחי' דומם אך לאחר שמתבררי' נמשלו כמו אבן טוב המאיר כו' ולהיות זה דבר חידוש ביותר שהדומם יאיר כ"כ ע"כ נעשה לעטרה על הראש עד שמאורם יאיר גם הפני' וגם יעוררו במשפיע תוס' אהבה כנ"ל וע"כ נתונים על הראש בבחי' מקיף דוקא לפי ששרש התווה גבוה מבחי' התיקון כידוע הטעם הצומח והחי בענין שמחי' לבחי' מדבר וכמאמ' ר"ג עד שלא אכילנא בישרא דתורא כו' וכמ"ש במ"א בביאור ענין קושר כתרים לקונו כו' וד"ל ואחר שהמל' מתעטרת בעטרין דרפ"ח כו' אזי ממילא אין מקום ליניקת החיצונים כלל וכלל כי אין להם מקום ושרש רק מבחי' אחורי' דשם ב"ן ששם נפלו רפ"ח ניצוצי' כו' וזהו שאמר וכל שולטני מארי דדינין ערקין מינה כו' וד"ל.

ואנפהא נהירן בנהירו עילאה, פי' אחר שמתעטרת בעטרין שהן נעשין ע"י בחי' הבריורי' דרפ"ח כו' הרי יש לה בחי' הארת פנים ביותר עי"ז כנ"ל אך מה שאמר עוד דאנפהא נהירין מנהירו עילאה דוקא הרי לכאורה הארת פנים זה מצד הבריורי' שלמטה הוא בא ולא מלמעלה ולמה אמר בנהירו עילאה אבל יובן הענין בהקדי' שרש ענין ברכת כהנים שהוא רק כדי להמשיך בחי' הארת פני' במל' מי"ג מדה"ר העליונים וכמ"ש בווהר ע"פ וחסידך יברכוכ"ה יברכו כ"ה דהיינו לבחי' מל' שנק' כ"ה כידוע וטעם הדבר ידוע להיות כי בחי' המל' צריכה לקבל הארת פנים יותר מכל הספי' והפרצופי' העליוני' להיותה בחי' האחרונה מכולן ונק' סופא דכל דרגין וגם הנה היא מסתרת בבי"ע בירידו' המדריגין ביותר עד ששנאחזי' בה גם החיצוני' שבסוף העשי' כו' וכמ"ש ומלכותו בכל משלה וכמאמ' חויא קשור לרגלוהי דנוק' וכמ"ש לפתח חטאת רובץ ורגליה יורדו' ומפני

זה צריכה לתוס' אור מלמעלה כדי שלא יחשך אורה ביותר מחשכת יניקת החיצוני וכידוע בענין פגימת הלבנה כו' וכמשל מי שהולך באישון חושך ואפלה שצריך הוא לאור אבוקה גדולה יותר להאיר את החושך הגם כו' וכמ"ש במ"א והנה בכל ו' ימי החול ממשיכי' הכהנים הארת פנים דא"א במל' באמרם יאר ה' פניו אליך וכל ישראל בני מלכי' הם כו' מבחי' מל' והטעם שמבחי' מל' • דוקא באה הארת פנים זאת לפי שמפני עוצם החושך צריך שיבא האור דוקא ממקום היותר עליון המאיר ביותר כמשל הנ"ל אך הנה בעליו' העולמו' מחול לשבת יש כאן בחי' הארת פנים במל' מצד בחי' הקישוטי' מלמטה למעלה כנ"ל דהיינו בחי' עליו' הבירורי' דרפ"ח כנ"ל ואז גם בחי' הארת פנים דא"א במל' שנק' נהירו עילאה מאיר בה מבחי' הפנימי' יותר והוא הנק' נשיאת חן וכמו באסתר דכתי' בה ותשא חן כו' והיינו שארז"ל אין אשה אלא ליופי וכטבע הנשי' שהן יפו' יותר מן הזכרי' וזה בא מב' סיבו' מצד ריבוי דמים טמאי' וכשמתבררי' מייפין הפנים והב' לצד עוצם קטנו' מדריגתה כי היא חמת מלא צואה ופיה מלא דם כו' ניתן בה הארת פנים מלמעלה כדי שיהא הכל רצין אחריה ולא ימאסוה כו' והגמשל מב' אלה הסיבות יובן למשכיל למעלה בבחי' אשה העליונה שאינה אלא ליופי לקבל הארת פנים מלמטה מצד הבירורי' דה' דמי' טמאי' שנמשכו לחיצוני' ומתבררי' כו' ומצד הארת פנים מלמעלה לצד עוצם קטנו' מדריגתה כו' אך כל זה בומן שהמל' למטה בבי"ע לברר בירורי' כו' וכמ"ש כשושנה בין החוחי' כו' וכמ"ש במ"א אך לעתיד לאחר גמר כל הבירורי' כו' כתי' שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל בעלי' המל' בבחי' הכתר ממש שאז נאמ' אשת חיל ע"ב וכן כתיב אבן מאסו הבונים כו' ואז נק' אשה יראת ה' למעלה מן החכמה שהוא בחי' ירא"ה עילאה כו' וד"ל.

ואתעטרת לתתא בעמא קדישא וכולהו מתעטרין בנשמתן חדתיך, פי' הגם שכבר הזכיר ענין העטרין שמתעטרת המל' לגבי מלכא קדישא חזר כאן לומר שמתעטרת עוד הפעם כי תחלה דיבר בעצם העטרו' שהן נעשין מן הבירורי' דרפ"ח שהן ממעשי המצות והתשובה והתפלה וכיוצא דהיינו לאתהפכא חשוכא לנהורא כו' אך כאן מדבר במי שעושין לעטרו' הללו והיינו נשמו' ישראל דוקא כי גוי שעושה מצוה אינו כלום והיינו לפי שישראל עלה במחשבה כידוע וכמ"ש כי חלק ה' עמו וא"כ הרי גם בנשמו' ישראל מתעטר' המל' בעלותה מלבושי' דחול לשבת אך שהעטרו' שנעשי' לה מנשמו' ישראל אתעטרת לתתא דהיינו בבחי' ט"ס שבה שמתלבשי' בבי"ע אך בבחי' כתר' שבה נעשה עטרה מעצם הברורי' דרפ"ח שנמשלו לאבני' טובו' כנ"ל ואמנם ענין בחי' נשמה יתירה הוא בחי' העטרה שעל גבי הראש וז"ש וכולהו מתעטרין בנשמתין חדתיך והענין הוא כי מבואר בע"ח דבחי' יחידה שבנפש אינה מאירה כלל בגוף רק דבוקה היא למעלה ונק' מולא כלשון הגמ' כידוע וז"ש אך בצלם יתהלך כו' היינו בחי' המקיף שמאיר על הגוף משא"כ בחי' יחידה עצמה וז"ש מיד כולם יחדתי שאין לחיצוני' אחיזה בה

כלל וע"ז נאמ' שמני כחותם על ליבך דדיוקני אשתאר בך כו' ולמעלה בבחי' מל' דאצי' שהוא נפש הכלליות כמ"ש כי היא היתה אם כל חי כו' היינו בחי' כת"ר דנוק' שדבוק בו"א באצי' תמיד ואינו יורד להאיר למטה כלל וז"ש לעולם דברך ניצב בשמים כמ"ש בע"ח ואמנם בשבת יורד ומאיר בבחי' מל' כמו בחי' נשמה יתירה על האדם למטה וזהו שאמר וכולהו מתעטרין כו' בפרט וכמ"כ יובן בבחי' הכלל בכללוי' ג"י שהוא בחי' מל' כידוע וד"ל.

כדין שרותא דצלותא לברכא לה בחדוה ובנהירו דאנפין ולומר ברכו את ה' המבורך, את ה' דייקא. בגין למפתח לגבה בברכה. ע"כ פי' את ה' הוא בחי' המל' שהוא כללוי' כ"ב אתווין מא' עד תי"ו שנק' את הוי' טפל להוי' כידוע וענין הברכה הזאת לומר ברכו את כו' היינו להמשיך תחלה בחי' אור מקיף הנק' בחי' חיבוק ונישוק שקודם הזיווג כמ"ש בע"ח דבחי' חיבוק ונישוק הן באין מבחי' א"מ שאין נעשה הולדה כלל מהן אבל ביחוד וזיווג בהשפעה טפה מ"ד ומ"ן נעשה בחי' תולדה להיותם מבחי' א"פ שהוא המשכו' מוחין הפנימי' כו' משא"כ בחיבוק ונישוק הגם שהן בחי' מקיפי' אבל אינם מבחי' פנימי' המוחין ומתחלה צריך להמשיך מקיפי' הללו כדי שיהא ביכולת אח"כ לבוא לידי יחוד בהשפעה פנימיו' וכמשל החיבוק והנישוק שבהן התגלות תאובתא דדכורא ונוק' ביותר ואעפ"כ אינן אלא הכנה ואמנם הכנה זאת גורמת עיקר הזיווג כו' וכך יובן כאן שזהו שאמר כדין שירותא דצלותא פי' אחר שנתקשטה בהארת פנים מלמטה וגם מלמעלה צריך להמשיך וימיני תחבקני וכמאמ' יחבק לה בעלה כו' וזהו ענין ברכו את כו' וכמ"ש במ"א שזהו אתעדל"ע שלפני אתעדל"ת לעורר אתעדל"ת ואתעדל"ע שאחר אתעדל"ת הוא בחי' המ"ד שאחר העלאת מ"ן שהוא בחי' א"פ כו' וזהו פי' שירותא דצלותא לפני בחי' היחוד שבתפלה בא"פ צריך לברכא לה בחדוה ובנהירו דאנפין ממקור הברכות והארת פנים העליונה דא"א שהוא מקור כל המקיפי' כו' ואח"כ את ה' מקבלת מבחי' המבורך מבחי' יסוד ז"א שנק' מבורך מבחי' א"פ וכמו שמסיים בסוף המאמ' המבורך דא אפיקו דברכאן ממקורא דחיי כו' ובגין דאיהו ברוא דאת קיימא קרינן לי' המבורך כו' וד"ל.

שבת חה"מ פסח

וידבר ה' אל משה כו' אלה מועדי הוי' אשר תקראו אתם כו' אלה הם מועדי וכו'. הגה הרמב"ן בפרושו לחומש הקשה למה כל התורה שבכתב אינו אלא כמו סיפור מעשה ולא דרך ציווי ואזהרה כמו שצריך להיות ספר הדינין שיבואר בו דרך חק ואזהרה לנוכח כמו בפ' משפטי' שנאמ' כי תקנה עבד כו' אבל כל הפרשיות לא נכתבו רק דרך סיפור מעשה בעלמא כמו שנאמ' בכל פ' ופ' ויאמר ה' אל משה כו' דמשמע שאינו אלא כמו שמספר איזה סיפור שכך הי' המעשה שאמר ה' אל משה שכך וכך צריך לעשות וכך וכך אסור לעשות כו' ע"ש שהאריך

בקושיא זאת. והנה להבין הענין יש להקדי' שרש ענין ההפרש בין תורה למצות. דהנה יש עוד להבין מהו שנאמ' בכל סוף הפ' ופ' אני הוי' כו' דמשמע דשם הוי' ידוע לכל והוא אומר דאני הוא הוי' אבל באמת הגה כתי' אני הוי' לא שניתי כו' בין קודם השתלשלות לאחר השתלשלו' והיינו משום דאין ערוך לנאצלי' ונבראי' עמו וכמאמ' דלית מחשבה תפיסא בי' כו' א"כ גם שם הוי' אינו ידוע ומושג לכל ומהו שאומר אני הוי' כו'. אך הגה ארוז"ל דאין מבטלין ת"ת בשביל מעשה המצות במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים כו' ולכאורה דבר זה יפלא מאוד דהלא זה עיקר הטעם שנמנו וגמרנו דתלמוד גדול היינו מפני שמביא לידי מעשה בלבד וא"כ כשעוסק בתורה למה לא יבטל בשביל המעשה כו', אך הגה עיקר ההפרש בין התורה ומצות מעשיות למטה אנו רואי' שהמצות תלוי' במעשה בפ"מ להיות מהן בחי' כלי לאור כו' וזה א"א כ"א בזמן ומקום כמו מצות וסוכה ולולב אינן מצות רק בזמן ז' ימי החג ולא ביום שלפניהן ואחריהן כלל וכן מצות מזוזה בבית שידור בו דווקא וכיוצא בזה במצות שאינן תלוי' בזמן ומקום הרי מלוכשות הנה בפועל מעשה גשמי שבלעדין א"א לקיים המצוה כמו מצות הצדקה וכיוצא והיינו לפי ששרש המצוה למעלה הן הנה בחי' כלי' לאורו' עליוני' וכמאמר רמ"ח פיקודין רמ"ח אברי' דמלכא כידוע דבחי' כלי' דז"א מתלבשי' בבי"ע והיינו עד לבוש מעשה המצוה בעוה"ז בפ"מ כו', אבל הנה שרש התורה הוא למעלה מהזמן ומקום לגמרי שהרי נאמ' בה והגית בה יומם ולילה כו' וכידוע דמצות ת"ת הוא ללמוד גם ההלכו' שאינן נוהגו' עכשיו כלל לענין מעשה או כמו ללמוד הלכות סוכה בחג הפסח וה' פסח בחג הסוכו' ג"כ יצא ידי חובת מצות ת"ת אלא מפני שדבר בעתו מה טוב ויותר טוב ללמוד ה' חג בחג כו' והענין הוא משום דשרש התורה הוא למעלה בבחי' עצמיו' המאציל דוקא וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' אמון מוצנע כו' וכמ"ש הי' קנני ראשית דרכו וכמארוז"ל דהתורה קדמה לעולם אלפים שנה כו' והיינו שקדמה גם לעולם הנאצל בע"ס אורו' וכלי' דהיינו מפני שהוא בחי' חכמה הקדומה בעצמיו' המאציל קודם שיצא בחי' מקור להשתלשלו' דאצי' בי"ע וז"ש ה' קנני ראשית דרכו כו' ומ"ש ואהי' אצלו אמון כו' היינו מפני שבחכמה שבתורה הקדומה במאציל כבר נגמר הדבר איך יהי' אופן ההשתלשלו' באורו' וכלי' ואיך ובמה יהי' הארת האור בכלי ובאיזה אופן פרטי יהי' סיבת היחודי' בפרצופי' העליוני' בהעלאת מין והמלכת מ"ד כו' באופן כך וכך דוקא ולא באופן אחר והיינו כללי' ענין המצות שנק' רמ"ח אברי' כו' דהיינו שכך גזרה חכמה הקדומה שבמאציל שבאופן מעשה כזו (יעשה) אזי יומשך ויתחבר אור המאציל בנאצלי' ויאיר האור בכלי או יהי' יחוד עליון בחיבור מין ומ"ד כו' ולא באופן זולתו וכן במצות ל"ת שבמניעת אכילת חלב ודם דוקא יבדל יניקות החיצוני' מן החיצוניות הכלי' כמו מבחי' צפרני' כו' והכל גזרה בחי' חכמה הקדומה מפני שיש לבחי' חכמה הקדומה כח זה לגזור אומר בכך וכך יתחבר אור עצמיו' המאציל כו' דהיינו שמאיר בתוס' אורו' ומוחין כמו ע"י התפילין יומשך מוחין לז"א וע"י הקרבנו' יומשך מוחין גם לבחי' ע"י כו' ע"י הריח שנק' ריח ניחוח כו' וכיוצא כי בתחלת ההשתלשלו' הי' חסד חנם כי חפץ חסד הוא ואח"כ נמשך אור המאציל עפ"י חכמה הקדומה שבכך

וכך יאיר אורו כו' והוא שרש ענין התורה למעלה וא"כ העוסק בתורה הנה הוא הארת המאציל באציו יגזור ע"י דבר ההלכה שמדבר ואומר שבכך וכך מתחבר אור המאציל כו' ומאחר שיש כח לחכמה שבתורה לגזור להיות חיבור עצמיו המאציל עפ"י אופני פרטי' בהכרח יש לומר שזהו מפני ששורש החכמה שבתורה היא בבחי' עצמיו המאציל ממש ולכך תגזור אומר בכך וכך יתחבר ולא באופן זולתו כו' וא"כ הרי מובן מכל זה עיקר שרש ההפרש בין תורה למצות שהמצוה היא בחי' הכלי לאור למטה באביו"ע כנ"ל אבל שרש התורה הוא בעצמיו המאציל איך יהי' האופן האורו' והכלים ויחודם בפרט כו' ולכך נאמ' והגית בה יומם ולילה שאינה תלוי בזמן ומקום כלל כנ"ל אחר שאינה בחי' כלי לאור כלל כמו המצוה שבאה בפ"מ כנ"ל אלא בדבריה גוזרת למעלה בעצמיו המאציל שיאיר ויתייחד באציו באופן כך וכך כו' וז"ש וגר מצוה ותורה אור שנק' התורה בחי' אור המאציל כו' והמצוה נק' נר וכלי כו' וכמ"ש במ"א ולזה הטעם שרש התורה מובדל מבחי' זמן וז"ש יומם ולילה כנ"ל וזהו ג"כ הטעם שארו"ל שאין מבטלין ת"ת בשביל מעשה המצוה כשאפשר לעשותה ע"י אחר כנ"ל לפי שבלתי התורה אין חיבור נוסף על ראשית ההשתלשלו' מעצמיו המאציל באציו והמצוה אינו אלא מציאות הכלי לאור בלבד אבל כשאפשר לעשות הכלי ע"י אחר אין מבטלין ת"ת כדי שיהיא תמיד חיבור עצמיו המאציל יומם ולילה וז"ש לא ימוש מפיד כו' מפני שהביטול אפי' רגע הרי יפסוק החיבור רגע זו כו' ומ"ש שהתלמוד מביא לידי מעשה היינו שהתלמוד הוא עיקר להיותו הממשיך אור המאציל עצמו והוא המביאו להתחבר באציו באור וכלי שנק' מעשה וזהו פי' שמביא לידי מעשה כו' וד"ל. וזהו ג"כ הטעם שבכל פ' ופ' נאמ' אני הוי' כו' ופי' הוי' יו"ד חכמה וה"א בינה וי"ו מידו' כו' וזהו כלליו' כל האציו' כנודע כו' ואנ"י אותיו' אי"ן והוא בחי' הכתר כמ"ש בע"ח בפי' אני ראשון כו' וידוע דאור הכתר נק' בחי' ממוצע בין עצמיו המאציל עם הנאצלי' כמ"ש בע"ח וע"י אמצעות התורה מתחבר אור המאציל כנ"ל והיינו ע"י אור הכתר דוקא וז"ש אני הוי' אני בעצמי מאיר ומתחבר בשם הוי' דאציו ע"י זאת המצוה המפורשת בפ' זאת ואני הוא המלוכש בשם הוי' ולא שם הוי' מצד עצמי כי שם הוי' מצד עצמו לא נמשך רק בשביל השתלשלו' שאינו אלא כפי המדה הקצובה בראשית ההשתלשלו' אבל אני הוא בחי' עצמיו המאציל מאיר תוס' אור בשם הוי' ואז כאילו הוי' אני בעצמי כנ"ל הגם שמבואר למעלה דשם הוי' אינו מושג היינו מצד עצמיו המאציל דוקא משום דלית מחתפ"ב וכמו שאמר דלאו מכל אינון מדות כלל וז"ש אני הוי' לא שנתי אני הוי' דוקא ושיהי' נק' אני הוי' היינו ע"י התורה דוקא כנ"ל הטעם ולזה בסיום כל פ' אומר אני ה' כו' וד"ל.

וזהו ג"כ הטעם מה שכל התורה אינו אלא כמו סיפור מעשה בעלמא כמו וידבר ה' אל משה כו' כמו שמספר מעשה שכבר היה כנ"ל משום דהתורה שרשה בעצמיו המאציל קודם ההשתלשלו' כו' וכנ"ל וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' והנה כאשר אומר וידבר ה' אל משה כו' ה"ז ענין סיפור דהיינו שהחכמה הקדומה שבעצמיו המאציל מספר דבר מה שע"י כך וכך יתחבר וישכון אור המאציל בנאצלי'

ועצמיו' המאציל הוא שמספר כמו סיפור דברים עפ"י חכמתו העצמיו' הקדומ' כו' ולכך א"א שיבוא דרך ציווי לנוכח אחר שדבר זה קדם תחלה בעצמות כו' וה"ז עד"מ אדם שמספר לזולתו איזה שכל ודבר מה שהוחלט אצלו מכבר כמו כך וכך טוב לבנין וכך טוב לעשות ולא באופן זולתו שאינו כמצוה לעשו' אלא מספר שכך הוחלט אצלו שכך ראוי לעשות כו', והנמשל מובן שהתורה היא בחי' סיפור דברים של עצמיו' המאציל איך ובמה יתחבר בעולמו' ודברים הללו כבר קדמו אצלו בעצמו' ע"כ אינו אלא כמספר דברים ולא כמצווה כו' וד"ל. וזהו פי' וידבר הוי' אל משה פי' הוי' הוא בחי' עצמיו' המאציל כמ"ש אני הוי' וכנ"ל אל משה הוא בחי' יסוד אבא לאמו"ר בחי' נו"ה כו' עד כנ"י שהן בחי' מל' דאצי' וכל זה הדיבור הוא רק כמו סיפור דברי' כנ"ל וכמו אלה מועדי הוי' כו' פי' כי כמו המועדי' הן בחי' יחודי' דו"ג ו"תוס' המשכו' המוחין דאימא בז"א. ונק' מקראי קודש דומינין מקדש כמ"ש במ"א והנה המאציל הוא שמספר דברי' אלה הם קביעות הומנים וגם באופן הקרבנות שהי' עי"ז נק' מועד להוי' כו' ולא באופן זולתו כי כבר כך הוחלט אופן הדבר בבחי' עצמות חכמתו כנ"ל ולכך הם מסיים אלה מועדי פי' הגם שתקראו אתם מקראי קדש ותלוי הקביעו' בסנהדרין אתם אפי' מוטעים כו' אך אעפ"כ אלה הם מועדי כלומר מפני שכך גזרה עצמו' חכמתו כבר קודם ההשתלשלו' שבג' זמנים אלה יתחבר אור המאציל בתוס' אור באו"א וזו"ג. וע"י המצות שנעשו בהן כו' לכך נקראו מועד פי' זמן זמועד של המאציל מתי יתחבר והחיבור נק' מועד כידוע ותחלה אומר רק אלה הם מועדי הוי' כמספר איך יהי' מועד להוי' בלבד ואח"כ או' אלה הם מועדי כמ"ש למעלה בפי' אני הוי' כו' מועדי הוי' נק' מועדי של עצמיו' המאציל וד"ל.

ובכל זה יובן מ"ש לולי תורתך שעשעתי או אבדתי בעניי כו'. ולכאורה יש להבין מה זה (שהי' אומר *) שאוי' שהי' אוכד בעניו לולי התורה הלא בתפלה בדביקות במס"ג יחיה האדם חיי עולם כי יתענג יעל ה' כו' גם בלתי התורה. אך הנה כתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה וטוב לב מרוב כל וקאי שמחה זו בשמחה ושעשוע שבתורה כמ"ש לולי תורתך שעשעתי כו' וזה יותר טוב מרוב כל שהוא חיי העוה"ב שנהגין שם מזיו השכינה שנק' רב כל כידוע, ולהבין דבר זה הנה יש להקדי' מארו"ל אין מוסרין רוי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו כו' ואין זה מובן לכאורה דמה שייכות לדאגת הלב לענין קבלת רוי תורה כו'. וגם יש להבין מאמ' שאומרי' בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ולכאורה גם זה אינו מובן דהתלמוד שלמד בעוה"ז הי' איך לעשות ובג"ע אין שם מעשה ולמה יביא תלמודו לשם ובאמת מצינו שלומדי' בג"ע הלכות ע"ד הפשט כעובדא דרבה ב"ג דקודב"ה עם מתיבתא דרקיע חולקי' בבחרת שקדמה לשער לבן כו' ואמרו מאן מוכח רבה ב"ג כו' וגם זה יפלא דהא אין תלמוד גדול אלא מפני שמביא לידי מעשה ובג"ע אין שם בחי' המעשה כו'. אך הנה להבין כל זה יש להקדי' תחלה בפי' אור א"ס מהו

ומה שאמרו דלית מחתפ"ב בי' כו' כנ"ל, דהנה פ"י אור א"ס היינו שאין לו סוף למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כו' וכמו שאנו אומרי' וכל החיים יודוך סלה פ"י סלה בלי הפסק כלל כידוע דכל מקום נצח סלה אין לו הפסק והיינו לפי שבחי' א"ס אין לו הפסק בעילוי אחר עילוי למעלה מעלה ברום המעלו' בלי שיעור כו' וכל שאדם מעיין דעתו להשיג יותר בעוצם רוממות מעלת אור א"ס יותר יבא לידי דאגת הלב מצד ריחוק השגתו ממנו כי כל מה שמשיג יותר עוצם רוממותו יותר מתרחק ממנו השגת הארת עצמות האור א"ס לצד עוצם רוממותו בערך נבדל יותר כו' ע"ד דמיון עומק המושג כאשר יהי' עומק עמוק ביותר משכל האדם הנה כל מה שיבא בו לקצת השגה אזי יותר משיג שרחוק הוא יותר מעומק השכל ההוא בערך נבדל יותר משא"כ כשלא השיגו כלל שלא נפלאה בעניו כ"כ כו' והיינו מאמ' החכם תכלית הידיעה שלא נדע כי במה שיודע שאינו יודע יש בזה עכ"פ קצת ידיעה כו' וז"ש מה פשפש"ת מה ידעת כו' כי החקר אלוה תמצא כו' לפי שערכו נבדל בערך וכל הנבדל בערך לא ישיגה בהשגה כ"א רק בריחוק והעדר ההשגה בלבד דהיינו כל מה שמשיג יותר יותר יבא לכלל העדר ההשגה וכמובן מתוך משל הנ"ל וד"ל. ולזה הטעם אמרו שאין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו דוקא כי מה שלבו דואג בקרבו זהו הוראה על שרזי תורה שהן השגות אלקו' ביחודי' עליוני' דע"ס דאצי' בכלל ובפרט מושגי' אצלו עכ"פ יותר מזולתו שרחוקי' ונפלאי' ממנו לגמרי כי אין מופת על זה אלא מה שלבו דואג כו' שהוא התקרבותו ביותר להשיג שאז יותר לא ישיג כנ"ל בהיות שזהו הכלל בכל ערך נבדל כו' וא"כ ראוי למסור לאיש כזה דוקא רזי תורה משא"כ למי שאין לבו דואג בקרבו על העדר ההשגה שזה מופת שאינו משיג כלום כי נדמה לו שיש לו השגה ובאמת השגה זו אינה השגה כלל בערך נבדל וע"ד דמיון הנ"ל בשכל העמוק ביותר שכאשר יבא אדם לכלל קצת ההשגה באמת אזי יכיר ויבין שאינו משיג כלום כנ"ל ומזה מוכח להיפוך שכאשר באמת אינו משיגו כלל אזי סבור שהוא משיגו היטב כו' וע"כ מי שאין לבו דואג על העדר השגה כל שישג יותר כנ"ל אין מוסרין לו רזי תורה כו' וד"ל. ולפ"ז יובן ג"כ מ"ש לולי תורתך שעשעתי אזי אבדתי בעניי כו' דהנה הגם שבתפלה יש לאדם חיות ואור מאור האלוקי המושג בהשגתו בפרטיו' היחודי' העליוני' בע"ס דאצי' באורות וכלים וכיוצא ע"י מוח דביקתו ולבבו במסינ' או אהבה בתענוגי' להתענג על ה' כנ"ל הנה בחי' חיות ואור השגה זו אדרבה יבא לנפש האדם לבחי' דאגת הלב יותר על עוצם ריחוק השגת אור א"ס מטעם כלל הנ"ל בערך הנבדל ביותר כו' וזהו מרחוק ה' נראה לי כו' והיינו כל מה שמתקרב בתפלה בהשגה ודביקות יותר מרחוק ה' נראה לו כו' מטעם הנ"ל ולכך נק' (התפלה) שפיכת נפש כמ"ש בע"ח בהתחלתו וכמ"ש ואשפוך את נפשי כו' לפי כל מה שמשיג יותר יותר לא ישיג כנ"ל, וידוע שעל דבר שלא מושג לאדם יפול הלב בדאגה גדולה והוא כמו ע"ד דמיון מתאות אדם לדבר מה כאשר אינו מושג ונמצא לו שיפול בחולת אהבה כו' וז"ש סמכוני באשישות כו' כי חולת אהבה אני כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו לולא תורתך שעשעתי או אבדתי בעניי דהיינו בחי' דאגת הלב מעוני ואין עני אלא מדעת כו' וכנ"ל דבהתפלה יותר מרחוק ה' נראה לו בהעדר ההשגה וכמעט שאבדה הנפש בעוני זה שוהו ענין שפיכת נפש בתפלה כנ"ל אך תורתך שעשעתי פי' אחר התפלה הנה התורה בחי' שעשועי לנפש אדם המשיבי' ומרפאים לחולת אהבה הנ"ל והטעם הוא כי בתורה נאמ' ואהי אצלו אמון כו' שעשועים יום יום כו' וכנ"ל בפי' וידבר ה' אל משה כו' שעשועים יום יום וכנ"ל בפי' וידבר ה' אל משה דשרש התורה קדמה בעצמיו' המאציל והיתה אצלו ממש בחי' שעשועי' עצמי' הנק' שעשועי המלך בעצמותו כו' וכמ"ש במ"א ביאור אריכת * . וכמ"ש משחקת לפניו בכל עת כו' וכתוב משחקת בתבל ארצו וכן כתיב ושעשועי את בני האדם שמבחי' שעשועי' עצמי' של המאציל בחכמה הקדומה שבתורה שקדמה לעולם הנאצל כנ"ל נמשך ג"כ בחי' שעשועי' לבני אדם לנשמות הצדיקים שישתעשעו ג"כ בשעשועי' הללו וכמאמ' הוהו קודב"ה אתא לאשתעשע עם צדיקא בג"ע שלומדי' התורה הצדיקים בחצות וכמ"ש במ"א ביאור זה באריכות ומבחי' שעשועי' הללו דוקא נמשך רפואה והשבה לנפש מעוני הנ"ל שבתפלה וז"ש לולא תורתך שעשעתי כו' לפי שאור א"ס עצמו שורה בחכמה שבתורה כנ"ל ע"כ בחי' שעשועי' הללו ומבחי' שעשועי' הללו דוקא נמשך רפואה והשבת לנפש מעוני הנ"ל שבתפילה וז"ש (הנ"ל של פי) * לולי תורתך שעשעתי כו' לפי שאור א"ס עצמו שורה בחכמה שבתורה כנ"ל ע"כ בבחי' שעשועי' הללו שבחכמה שבתורה יש ביכולתם להטיב את חולי הנפש ע"ד דמיון הנ"ל בדבר שאינו מושג עד שיחלה לב האדם עליו אך כאשר ישיגנו הלב ירפא מחולי וישיב גם רוחו אליו כו' וד"ל. וזהו מ"ש תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה וטוב לבב מרוב כל, פי' רוב כל שהוא בחי' זיו השכינה המאיר בג"ע לנשמו' כידוע הנק' חיי העוה"ב ודמיון לזה למטה הוא בחי' השגו' הנשמו' בעוה"ז באלקות בתפלה וכיוצא כנ"ל אשר תכלה נפש כל חי להתדבק ב"ה עילוי אחר עילוי וכמ"ש וכל החיים ידוך סלה וכנ"ל אך לפי הכלל הנ"ל בערך הנבדל כל מה שיתדבק יותר בקירוב יותר מתרחק כו' ע"כ לא נמצא מזה בחי' שמחה וטוב לב כלל אדרבא לבו דואג בקרבו כנ"ל אך בבחי' שעשועי' שבתורה שם תמצא הנפש מרגוע ומנוח אשר ייטיב לה והוא כמ"ש ולולי תורתך שעשעתי או אבדתי כו' כנ"ל, וזהו תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה וטוב לבב דוקא דהיינו בחי' שעשועי' שבתורה שנק' שמחה וטוב לב לנפש יותר מרוב כל שהוא מכל חיי העוה"ב שהשגו' הנשמו' אינו אלא בבחי' זיו השכינה בלבד ובחי' שעשועי' הללו נמשכין מבחי' עצמיות אור א"ס שקדם לכל ההשתלשלו' שהיא מכל ימי חיי עוה"ב מרוב כל שהיא מכל חיי עוה"ב לפי שהשגו' הנשמו' שם אינם אלא בבחי' השכינה בלבד ובחי' שעשועי' הללו נמשכין מבחי' עצמיו' אור א"ס שקדם לכל ההשתלשלו' שאין שום השגת משגת כלל וכלל וכמאמ' לית מחשבה תפיסא כך אפילו מחשבה דא"ק כו' וד"ל. ובכל זה מובן ג"כ שאומרי' בג"ע

אריכת : צ"ל : באריכות.

(הנ"ל של פי) : תי' אלו מיותרות.

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דהגם שאין טעם לזה שהתלמוד גדול אלא מפני שמביא לידי מעשה ובג"ע אין שם מעשה כו' כנ"ל הנה אין הכוונה בתלמוד זה שלומדי' בג"ע לענין מעשי דוקא אלא לצד עצם הלימוד דוקא כמו שביאר למעלה בשרש ההפך בין תורה למצות שהתורה למעלה מבחי' מעשה ולכך אין מבטלי' ת"ת במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחר לפי שהתורה הוא בחי' אופן ההמשכה מעצמיו המאציל איך וע"י ומה יתחבר אור העצמי בנאצלי' בתוס' מרובה על העיקר כו' כנ"ל באריכות וזהו הענין שלומדי' בג"ע גם פשטי ההלכות כמו אם קדמה בהרת עם שאר לבן כו' הגם שבג"ע אין הדין זה נוגע לענין מעשה כו' הרי זה כמו שהמצוה למטה בת"ת ללמוד גם ההלכות שאינן נהגי' למעשה כלל כנ"ל שהוא מצד שהדיבור בד"ת הוא הממשיך מעצמיו המאציל תמיד כו' וז"ש לא ימושו כו' משא"כ המצוה שהיא בחי' כלי כו' כנ"ל ולזה הטעם לומדי' בג"ע ג"כ כל דיני ההלכו' כדי לחבר ולהמשיך אור עצמיו המאציל באבי"ע יותר מכפי המדה הראשונה שנמשך לעולמו' בצמצום כו' וזהו שאומרי' שם אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דקדק בזה ב' דברי' הא' שיבא לכאן דוקא ששם מופשטת הנשמה מחומר הגופני ויש ביכולתה יותר להמשיך עצמיו המאציל ע"י הדיבור במ"ת וגם דקדק שיבוא תלמודו בידו דהיינו מה שלמד בעוה"ז באוי"ר שנק' ידים ונק' גדיפין כי אוי"ר בלא דור"ח לא פרתח לעילא כו' ודוקא אותו התלמיד שלמד בעוה"ז בעוד הנשמה בגוף כי יש יתרון האור מתוך החושך דנוגה כמ"ש ואלה המלאכי' כו' וז"ש בשכבך תשמור עליך בהתהלכך תנחה אותך כו' והיינו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו וד"ל.

בעז"ה שבת חה"מ תשס"ח

יג"ע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך כו'. הנה יש להבין לכאורה מה זאת המעלה שמאכל אדם מיגיע כפיו דוקא הלא לכאורה יוכל אדם לבא עי"ז לבחי' פירוד מאלקו' לומר עי"ז בחי' ויגיע כפיו הביאו לי הברכה הזאת כו'. אך הענין הוא דכתי' וברכך ה' אלהיך בכל אשר תעשה כו' ויש להבין למה אמר אשר תעשה דוקא היד ה' תקצר להביא ברכה ושפע גם בלתי עסק ועשי' גשמיו' כו'. והנה להבין זה יש להקדי' עוד ענין אחד והוא מה שאנו מתפללי' על פרנסה בכל יום כמו בשאלת צרכיו בש"ע ברך עלינו כו' וכיוצא הלא מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה לר"ה כידוע ואמר שמוזונותיו כבר קצובין לו במדה מה תועיל התפלה כו'. וגם יש להבין בעיקר הענין הזה דאיך אמרו דמוזונותיו של אדם כבר קצובין מר"ה והלא אמרו דאדם נידון בכל יום כו'. אך הענין הוא שאנו אומרי' בברכת המזון הזו את העולם כולו בטובו בחן ובחסד כו' ואין זה מובן מה שאו' שזו בחסד ודאי המזון חסד הוא ומאי רבותא קאי שזו בחסד ועוד מה שאמר נותן לחם לכל בשר מאי דבותא הוא שנותן לחם דוקא הלא עיקר החסד הוא הברכה והשפע ולמה מיוחד החסד אל הלחם דוקא כו' וכמ"ש נותן לחם כו' כל"ח כו' אך הנה בר"ה ויוה"כ נחתם

הדין למעלה בחותם המלך על החיים ופרנסה וכמו שאומרי' וחתמנו בספר חיים וחתמנו בספר פרנסה כו' וגם זה קשה לכאורה אחר שכבר נחתם למה מבקשי' בכל יום פותח את ידי'ך והוא אותי' חת"ך שהוא שרש הפרנסה כידוע, אך הנה כל זה יובן בהקדרי' שרש ענין החותם בנעילה דיו"כ, דהנה שרש ענין בחי' החותם היינו בחי' ה"ג דנוק' המקבלת מבחי' ה"ג עליונות דע"י בעליית המל' בנעילה עד הכתר כנודע וביאור ענין הנה ידוע דבחי' ה"ג הוא בחי' גבורה שבחסד דהנה ידוע שאור החסד הוא בחי' כח היולי ויכול להתפשט בלתי שיעור וגבול וגם לא ימצא ממנו מציאות חסד עדיין בדבר פרטי מיוחד כמו עד"מ איש החסד בטבע לבנו שירצה ויחפוץ להטיב בכל מה שיוכל שכח החסד הזה בלבו הוא עדיין בחי' כח היולי שלא נודע ממנו עדיין מציאת דבר חסד בפועל כלל וגם לא יש לו שיעור ומדה להתפשטותו כו' אך הנה בחי' הגבורה' שבחסד הוא ענין ובחי' התחלקו' אור כח היולי הזה של החסד שבלב לחלקי' דהיינו שימצא ממנו מציאות חסד בדבר מיוחד כמו להשפיע שכל או להשפיע מוזן וכיוצא בזה שהחסד ההיולי בא ומתלבש בדבר מה מה שאז אורו בא לכלל מציאו' ניכרת ונק' מציאת אותו דבר החסד שנתלבש בו רק בשם חלק אחד קטן מעיקר כח החסד ההיולי שבלב כי הרי יש בכוחו להטיב בכלל כל מיני טוב כו' ולא דבר זה בלבד כו' וגם חלק הזה הנמשך ממנו בדבר מיוחד הרי יש לו שיעור ומדה משא"כ הארת כח ההיולי של החסד שבלב אין לו שיעור להתפשטותו כו' ונמצא בחי' התחלקו' זאת נק' בחי' גבורה' בב' דברים הא' מה שמחלק לחלקי' קטנים שנקרא זה בשם גבורה' שהן בחי' צמצום כידוע בענין גבורה' גשמי' שיורדין בגבורה כלומר בהתחלקו' כו' וכמ"ש במ"א והב' מה שמתצמצם להתמשך במדה ושיעור כו' וד"ל. והנה לכך נקראו בחי' גבורה' הללו בשם גבורה שבחסד להיותם עיקר החסד כי בלעדי בחי' ההתחלקו' לא היה אור היולי של החסד בא לידי חסד בפועל כלל כמובן ממשל הנ"ל. והדוגמא מכל זה יובן למשכיל למעלה שהן הנה בחי' ה"ג שבמל' שנק' בחי' חותם כנ"ל דהיינו שבחי' אור חסד העליון דאצי' ההיולי בא לידי בחי' ההתחלקו' לחלקי' במציאת פרטים כדי שיבא בחי' אור ושפע מיוחדת שכל העולמות לכאו"א לפום שיעורי' דילי' כו' ואם לא בחי' ה"ג הללו לא הי' נמצא מציאו' אור חסד ושפע מאצי' לבי"ע כלל כמובן מתוך משל הנ"ל וד"ל. וזהו (ב' דברי' הנ"ל בחי' התחלקות ובחי' ההגבלה הנ"ל וז"ש אשר נחתם בטבעת המלך אין להשיב דהיינו כאשר כבר ירד האור החסד היולי) שנק' ה"ג הללו בשם חותם כמו החותם שהוא המקיים הדבר בפועל וגם הוא מגביל הדבר כי במכתב עצמו יכול להשתנות עדיין עד שחותמין שהחתימה מקיימת ומגבלת ויש בזה בחי' ב' דברי' הנ"ל בחי' התחלקו' ובחי' ההגבלה הנ"ל וז"ש אשר נחתם בטבעת המלך אין להשיב דהיינו כאשר כבר ירד האור החסד היולי לבחי' התחלקו' אין להשיבו ובהכרח שירד למטה להתלבש באיזה מציאת דבר מה ועד"מ הנ"ל היינו כאשר איש החסד יצוה חסדו להטיב דוקא בהטבה מיוחדת כו' וד"ל. וזהו פי' וחתמנו בספר הפרנסה כו' דהיינו שיבא אור החסד העליון ההיולי להתלבשות למטה להמשיך פרנסה כו' ולהיות כי בחי' המל' עולה בנעילה דיו"כ עד בחי' הכתר הנה תחלה מקבלת שרש ומקור

הראשון שהוא בחי' הכתר אב. הללו ואח"כ יורדת למטה להשפיע עי"ז אור וחיות הכתר בהתחלקו' לכל העולמו' כו' והיינו מארו"ל דמונותיו של אדם כבר קצובין לו מר"ה כו' ואעפי"כ אמרו דאדם נידון בכל יום כנ"ל וצריך אדם לבקש ולהתפלל שיומשך לו פרנסה בכל יום כנ"ל דהנה באמת כבר החסד היולי העליון נמשך בר"ה וי"כ ואמנם הגם שנמשך לבא בהתחלקו' כנ"ל אך עדיין לא בא בהתלבשו' לבושי' גשמי' בעולמו' הנפרדי' ועל זאת אנו מתפללי' בכל יום שיבא ויתלבש למטה בדבר מיוחד שאם לא יבקשו שיתלבש בדבר מיוחד למטה יוכל להשאר בעצמו ומהותו כמי שהוא למעלה בבחי' האצו' והגם שכבר אור יצא לבחי' התחלקו' אבל עדיין לא נתחלק אורו בבחי' ה"ג הנ"ל לבא למטה בדבר מיוחד אלא שעומד להתלבש בכל לבוש שיבקשו ועד"מ הנ"ל באיש החסד שיצוה חסדו להטיב באיזה הטבה מיוחדת שזה תלוי במה שמקבל החסד ירצה אם בדבר שבממון או בדבר אחר כו' וד"ל, ודוגמא לדבר זה הנה ידוע שיש כמה מיני חסד וטוב למטה רוחני' וגשמי' כמו שפע הפרנסה שהיא חסד גשמי' במזון ולבוש גשמי' וממון גשמי' וכיוצא ויש דבר חסד רוחני' מזה והוא כמו השפעת חכמה ודעת וגם בזה יש חילוקי מדריגו' בין חכמת התורה בחיצוניות כמו להיות מצליח בלימוד בנגלה בין חכמה שבתורה בפנימי' כמו בנסתר וכיוצא בזה ויש עוד חסד רוחני' כמוהו כמו שיצליח בעבודתו בתפלה בלתי מונע או שיזכה שיוקלט בלבבו אור האלוקי גם שאינו לפי ערך עבודתו כו' ויש עוד חסד רוחני' מכל אלה שלא בא בלבוש עדיין בעולם העשיי' אלא בעולם היצו' דהיינו שיהי' לנפשו מנוח טוב בג"ע דיצו' וכיוצא או שיוכה לחיי העוה"ב כו' ועל כל אלה הלבושי' יכול אור החסד העליון להתלבש ועל זאת אנו מתפללי' שיבא אור החסד העליון בלבוש מיוחד שמבקשי' כמו פרנסה ובנים או חיים טובים וכיוצא לפי שבכל אלה הלבושי' אדם נידון בכל יום ויום באיזה דבר יתלבש החסד או ברוחני' או בגשמי' ולכך צריך אדם להתפלל בכל יום שאם לא יבקש דבר מיוחד גשמי' הרי יוכל לבא האור בלבוש רוחני' יותר כמו שיהי' לנפשו חלק טוב בג"ע או שיוכה לדביקות בתפלה או בהצלחה בלימודו כנ"ל ולא יבא בלבוש גשמי' בפרנסה ובנים וכיוצא ומעתה אין שני המאמרי' הנ"ל סותרים זא"ז כלל דשניהם אמת דמונותיו של אדם קצובין כבר במדה לבא מאור חסד העליון אך אם יבא כולו בהתלבשות למטה בפרנסה וכיוצא לזה אמרו דאדם נידון בכל יום כו' (והגם שארו"ל דבני חיי ומוזני' לאו בזכותא תליא אלא במזלא תליא וידוע ומבואר במ"א שבחי' החסד העליון גק' זכותא ונק' היכל הזכות וא"כ איך אמרו דמונותיו של אדם קצובין בר"ה אחר שאין המזון תלוי בהיכל החסד כו' הענין הוא דבני חיי ומוזני' במזלא תליא היינו בבחי' ומזלא דא"א שהוא א"ל כו' מקור י"ג המזלות בכלל והמלי' עולה בנעילה דיו"כ עד בחי' הדיקנא דא"א כידוע ומשם מקבלת מקור השפע לבני חיי ומוזני' וז"ש וה' פקד את שרה כו' וה' הוא ובית דינו שהוא ב"ד דנוק' ובר"ה דוקא וכן לחיי ומוזני' הכל בר"ה דוקא מטעם זה מפני שבמזלא תליא ולכך אומ' בר"ה וי"כ וחתמנו בספר חיים ובספר פרנסה כו' ולא מזכירם דבר זולתם וד"ל ובהי' מזלא זהו בחי' ראשית התחלקו' אור החסד ההיולי דעי' ומשם מקבלת בחי' ה"ג לצורך העולמו' כמ"ש בפע"ח וכמבואר במ"א באריכות וד"ל).

וזהו שאומרי' בברכת המזון הוּן את העולם כו' בחן ובחסד כו' משום דודאי חסד הוא מה שבא אור חסד העליון לבחי' התלבשו' במציאת חסד גשמי כמו מזון גשמי ואם לא בחי' גבורה שבחסד הנ"ל המחלק ומביא לאור החסד העליון לבחי' התלבשות זאת למטה מטה הרי הי' נשאר בחי' החסד הוּן מלמעלה כו' ולא הי' נשפע במציאו' חסד גשמי ולכך מברכין ע"ז ואומרי' הוּן את העולם בחסד דוקא כי חסד גדול הוא בחי' התלבשות זאת כו' וכן הוא ענין מ"ש עוד נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו דודאי מה שבא החסד עליון כלבוש חסד גשמי בלחם וכיוצא היינו משום כי לעולם חסדו כו' וד"ל. (וזהו שהיו ר"ה סבא מבקש בכל יום לפני סעודתו על מזון כמבואר ב"זוה"ק הגם שכבר מזון סעודתו מוכנת לפניו לפי שהי' עושה בבקשתו זאת בחי' לבוש לאור חסד העליון להתלבש במזון זה ובלתי הבקשה אין המזון שלו כלל וכאילו לא נתנו לו כלום כו' וד"ל).

ואחר כל הנ"ל יובן ג"כ ענין מ"ש וברכת את הוי' אלוֹקִיךְ בכל אשר תעשה כו' דלכאורה יפלא למה צריך אדם לעסק עשי' כנ"ל. אך הנה יש להקדי' עוד ענין אחד בהיות מבואר בדברי רז"ל שאין צו אלא ע"ז כו' ולכאורה מאד זה יפלא מה שייך לומר על תיבת צ"ו ענין ע"ז אך הנה מבואר בכתבי האריו"ל דיש ג' שמות בג' העולמו' בריאה יצירה ועשיי' בעולם הבריאה מאיר שם אל הוי' כו' וביצוי' אל אלוֹקִי' ובעשי' אל א"ד ומספר אל אדני הוא בגמי' צ"ו ולהיות שבעשי' יש יניקה להחיצונים יותר והן שנק' אלוֹקִי' אחרים וכידוע דבכללך ק"ך צרופי' דשם אלוֹקִי' ע"ב צירופי' הן דקדושה ומ"ח צירופי' שבעשי' נק' אדמת בני ח"ם כו' להיות ששולטין שם החיצונים ושם נמשך שרש הע"ז למטה שנק' אלוֹקִי' אחרי' כו' ועי"כ בחי' לבוש ש"ק דאלוקי' אחרי' המלביש לשם אל א"ד המאיר בעולם עשיי' נק' צ"ו כמספר דשם זה ולוה רמזו רז"ל דאין צ"ו אלא ע"ז כו'. ולהבין ביאור הדברים הללו הנה כתי' אנכי הוי' אלוֹקִיךְ אשר הוצאתיך כו' וסמך לי' מיד לא יהי' לך אלוֹקִי' אחרי' על פני כו' ולכאורה יפלא זה מאד איך שייך לחבר הציווי הוּן לא יהי' לך אלקי' אחרי' אל הציווי הראשון אנכי דהיינו אנכי מי שאנכי שהוא בחי' סתימין דכל סתימין כו' והלא בשעת מ"ת בין הדברי' הללו הרי פני' בפנים דיבר ה' עמהם ובפרט ב' דברות הללו הראשונות שארז"ל דאנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה ממש שמענו כו' ואיך יעלה אז על לבבו לעבוד אלוֹקִי' אחרי' שהוצרך להזהיר מיד על ע"ז כו' אך הענין הוא משום דהתורה ירדה למטה מלמעלה דרך ירידה והתלבשות למטה מטה בכי"ע דוקא וכמ"ש וירד ה' על הר סיני כו' ונק' תורה דבריאה דוקא וכמ"ש בראשית ברא כו' והיינו להיות מפני שעיקר התורה היא להבדיל בין טמא לטהור ובין קדש לחול כו' והבדלה הזאת א"א כ"א בירידת האור להאלוקי' למטה בתכלית בחי' ההסתר וההעלם בריבוי רכבו' צימצומי' עד שיוכל להיות בחי' נפרד לגמרי כמו הכוכבי' ומולו' שנמשך מהן למטה שרש הע"ז שנק' אלוֹקִי' אחרי' ע"י עובדי הכוכבי' ואז דוקא באר התורה להבדיל בין טמא לטהור בין קדש לחול והוא כמו באמרו אנכי הוי' כו' ולא יהי' לך אלקי' אחרים על פני כו' אבל אם לא הי' ירידת אור אלוֹקִי' בצימצום והסתר כ"כ לא הי' מציאת בחי' נפרד גמור כ"כ

שיקרא בשם אלוקי אחרי' ולא הי' צריך בירור והבדלה כלל, וכמו בעולם האצ"י דאין שם מקור ליניקת החיצונים כלל, כמ"ש לא יגור במגורך רע כו' משום דבאצ"י איהו וחייה וגרמהי חד כו' א"צ שם להזהיר לא יהי' לך אלוקי אחרי' כי אין עוד מלבדו, ונמצא מובן לפ"ו ג"כ בכללו' המשכו' אור ושפע בכל ההשתלשלו' דאבי"ע עד שיורד האור אלוקי בבי"ע בירידת הצימצומי' להעלי' ולהתלבש בהעלם אחר העלם עד שיוכל להיות בחי' לבוש ש"ק המסתיר לגמרי והוא שם אלוקי אחרי' המסתיר לגמרי על שם אלוקי' דקדושה והיינו כמו טבע האנושית שמסתרת לגמרי על אור השגחה האלוקי' עד שנדמה לעיני בשר שהכל עפ"י הטבע מתנהג בכל חלקי דצח"מ לפי שכח האלקי (בטבע לפי שהן בחי' פנימיו' הע"ס דעשי') מוסתר מאוד בטבע זו עד שהטבע מכסה ומסתיר על האור לגמרי וזהו שאמרו בספרי הקבלה דהטבע בגי' אלוקי' דהיינו בגמי' פ"ו ונחסר מספר עשרה ממספר צ"ו שבלתי מתלבשי' בטבע לפי שהן בחי' פנימיו' הע"ס דעשיי' דע"ז נאמ' וכבודי לאחר לא אתן כו' וד"ל. ועד"ז יובן ג"כ בהשתלשלות אור ושפע גשמי' מאור ושפע רוחניות דאור חסד העליון כמו בשפע גשמי דפרנסה שנמשך מאור חסד העליון דאצ"י כנ"ל שהוצרך האור לירד בלבושי' והעלמות רבות מבריאה ליצי' כו' דהיינו ג' נשמות הנ"ל המאירים בג' עולמות הנק' אל הוי' כו' עד שבעולם העשי' מתלבש כח ואור אלוקי' בלבוש היותר חיצוני והוא בבחי' לבוש שק דאלוקי' אחרי' שמספרו צ"ו כמספר שם א"ל אד' דקדושה המאיר שם כנ"ל, והיינו מה שמתלבש חסד האור האלוקי הזה בבחי' מקור דד' יסודות רוחניו' דעשיי' משם נמשך בהתלבשו' יסוד עד שמתגשם ובא בדרכי הטבע הגשמי' דד' יסודו' הגשמי' כו' וכמו ע"ד דוגמא בשפע פרנסה הגשמי' שמתלבשת בדרכי הטבע הגשמי' עד שיוכל אדם לומר כחי ועוצם ידי ממש הביאו לי הברכה הזאת כמו איש הזרזי במלאכתו בסחורה ובקי היטב בה ומתחכם בה עצהי"ט אז נדמה לו שע"י נשמתו וכחו הרב הרויח בה ריוח גדול ואם לא הי' עוסק בה בחכמה וזריוו' ובקיאוי' הצריכות לעסק זה הי' מפסיד זה כו' ונמצא הרי עי"ז יש לבוש ש"ק בדרך הטבע להעלים ולהסתיר הארה אלוקי בחסד עליון שמאיר בזה כי באמת הרי שפע זו מאת ה' היא באה בבחי' השגחה פרטי' בהצלחתו זאת בכל פרטי אופניה כפי המדה הקצובה לו מר"ה כנ"ל והיינו במה שירד האור להתלבש בלבוש דרך הטבע הזאת כמו שיתחכם בדבר ויהי' זרזי בפעולתו וכיוצא עד שיהא כדאי בבחי' העלם זה והסתר להלביש ולהעלים הארת אור חסד האלוקי עד שיוכל לומר כחי ועוצם ידי כו' אוי דוקא באה ההצלחה האלוקי בפ"מ ואם לא יש בחי' לבוש ש"ק להעלים כפי שיעור הראוי להעלים עדיין א"א שיבא ויומשך אור חסד האלוקי למטה להיות בשפע גשמי' זאת ומטעם הנ"ל דכל בחי' ההשתלשלות ירדה לבא בדרך התלבשות והסתרי' רבי' דוקא וכנ"ל בפ"י אנכי ולא יהי' לך כו' שהתורה ירדה דוקא בבחי' לבושי' והעלמו' רבים כ"כ עד שיוכל להיות אלוקי אחרים ששייך להזהיר לא יהי' לך אלוקי אחרי' כו' וזהו מ"ש וברכך ה' אלוקיך בכל אשר תעשה פי' דוקא בבחי' עסק ועשי' בהשתדלו' טבעית עד שיוכל לומר כחי ועוצם ידי כו' אוי נמשכת הברכה האלוקי בעסק זה ומטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך. פי' דוקא מיגיע כפיך כי לא ניתנו התורה לאוכלי המן כידוע בדברי רז"ל, והענין להיות מבואר למעלה שצריך להיות למטה בחי' לבוש להעלים ולהסתיר כו' והוא העסק ועשי' בדרכי הטבע האנושית עד שיוכל לומר כחי ועוצם ידי כו' והוא הנק' יגיע כפיך דהיינו עשי' בכל אשר תעשה דוקא מפני שצ"ל בחי' יגיעה בעסק ועשיי' גשמי' שיהיה כדי להעלי' כו' ומטעם הנ"ל ואמנם אוכלי המן היא היפך זה דהיינו כמו שהי' מגיע אליהם מזון ושפע גשמי' במן בלתי עסק ויגיעה ולכך לא העדיף המרבה כו' איש לפי אכלו בלבד הגיע לו מזון זה כי היתה המדה קצובה ואין לאדם למטה בחירה ויכולת להוסיף או לגרוע כו' משא"כ פרנסה הטבעית שתלוי ביכולת עסק האדם להוסיף על המדה אך שהעודף אינו שלו וכו' או להיפך שיגיע המדה בעצלותו לעסוק שהרי נאמ' בכל אשר תעשה דוקא ואמנם לא ניתנה תורה לאוכלי המן לפי שעיקר התורה ניתנה בלבושי' והעלמו' לברר בירורי' להבדיל בין טמא וכו' והיינו בכדי שיהי' ביכולת אור אלוקי להיות מוסתר ונעלם מאד כנ"ל אבל אוכלי המן אין להשפע שלהם שום בחי' הסתר והעלם כלל כו' וד"ל.

וזהו יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך יגיע כפך דוקא מטעם הנ"ל אך לא יהא מעמיק דעתו בעסק יגיעה זו אלא רק יגיע כפיו בלבד כעושה דבר במתעסק בעלמא בהיותו יודע שא"צ רק שיהי' בחי' לבוש להעלים אך אין מההכרח שיעשו בהרחבה גדולה גם במוח ולבו אלא די ביגיע כפיו כי באמת העיקר הוא בחי' השפע האלוקי' הנעלמת בלבוש זה כו' וד"ל. ומ"ש אשריך וטוב לך וארוז"ל אשריך בעוה"ז וטוב לך בעוה"ב הענין הוא כי כל עיקר ענין המל' מה שצ"ל בחי' לבוש ש"ק להעלי' אור שפע אלוקי' כו' הוא בא בסיבת הקללה שקלל ה' לאדה"ר שאמר לו בועת אפיך תאכל לחם כו' ובעצבון תאכלנה כו' והענין הוא כי בחטא אדה"ר הי' סיבת השבירה מו' מלכין קדמאין כידוע, והבירור שלהם הוא תלוי באדם שהוא בחי' התיקון כמ"ש ואדם עליה בראת לעבוד אדמה דתוהו ולתקנה כו' וענין הבירור זה היינו במה שיאכל אדם מיגיע כפיו דוקא כנ"ל ואח"כ יכיר שאין זה אלא בחי' לבוש ש"ק ויתלה כל בטחונו בהצלחה אלקי' בלבד כו', אזי במה מהפך ויברר ללבוש ש"ק זה דאלוקי' אחרי' כנ"ל ועולה וניכלל בקדושה האלוקי' והוא עיקר ענין הבירורי' דנוגה שהוא לאהפכא חשוכא לנהורא דוקא כידוע ווהו אשריך וטוב לך אשריך בעוה"ז שהעלה וברר כל חלקו נפש הבהמי' שבעסק ויגיע כפיו כו' וטוב לך לעוה"ב שנק' עולם ברור עולם התיקון שאחר הבירור שאין בו פסולת כלל וכלל ולכך נק' עולם החירות חירות ממות כו' ודוגמה הוא בחי' המין שנבלע ברמ"ח אברי' ולא הי' בו פסולת כלל כו' ולכך לא ניתנה התורה שהוא לברר בירורי' לאוכלי המן אך מ"מ הי' המן ניסיון אם יוכלו לברר עפ"י התורה וכמ"ש בפ' המן למען אנסנו הילך בתורתו אם לא כו' והטעם מבואר במ"א וד"ל.

ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה כו'. הנה פי' ויאר קאי על הענן והחושך שהחשך האיר את הלילה דלא אמר בפי' מי האיר אלא סתם וכתב ויאר ובסמוך הזכיר הענן והחושך מסתמא אדסמיך לי' קאי, ולהבין איך החושך יאיר כו' יש להקדי' הפסוק הפך ים ליבשה כו' שם נשמחה בו פי' שם לשון נסתר דהיינו למעלה מעלה בבחי' ההעלם וההסתר כו' ולהבין זה הנה תחלה יש להבין ענין אחד והוא מה שאין שלמי שמחה בשביעי של פסח כידוע בדברי רז"ל במשנה ההלל והשמחה שמנה כו' והיינו בחג הסוכו' דשלמי שמחה כל ימי החג אבל בחג הפסח אין שלמי שמחה רק ביום הא' ושאר ימי החג הן לתשלומין בלבד ונמצא שאין מקריבי' שלמי בז' של פסח. והנה כתי' ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלוקיך ובחג הסוכו' נאמ' עצרת תהי' לכם וידוע מחלוקת דר"א ורבנן דרבנן ס"ל חציו לכם כו' ור"א ס"ל או כולו לה' כו' ולכך נאמ' בז' של פסח עצרת להוי' כו' דלראי' כולו לה' בז' של פסח דליכא שלמי שמחה אבל בסוכו' דאיכא שלמי שמחה נאמ' עצרת תהי' לכם כו' והענין הוא משום דאין שמחה אלא בבשר וכן אמרו אין שמחה אלא ביין לפי שכל שמחה הוא בחי' גילוי ההעלם וע"י היין יצא סוד וכן ע"י לב הבשר ישמח לב האדם ואמנם ענין שלמי שמחה אין השמחה גשמיות כשאר בשר גשמיות אלא השמחה הזאת היא שמחה אלקי' והענין הוא כמו שאנו אומרי' וישמחו בך כו' שהשמחה הוא באור א"ס דוקא אך לכאורה יפלא איך יכול בע"ג ותכלית לקבל שמחה אלקות שהיא באו"א שיינו בבחי' גבול כו' וגם הלא נפש הבהמיות חומריות הוא ואיך תקבל היא השמחה זאת האלקית, אך הענין הוא דע"י אכילת שלמים שמקריב ע"ג המזבח, יוכל אור שמחה זו להתקבל בנפש הבהמיות לפי ששרש הבהמה הקרובה ע"ג המזבח נמשכה מבחי' פני שור שבמרכבה העליונה שמשם נחצבה ג"כ נפשו הבהמיות שבאדם וכמ"ש וזרעתם את ב"י זרע בהמה. והנה באש שלמעלה הי' יורד ע"ג המזבח והיינו ארי' דאכול קרבנין כו' והחלב והדם שהן בחי' פנימיו' החיות עולה וניכלל באש שלמעלה ואז נקי' בשר בהמה זו בשם בשר קודש כידוע שנקי' בשר הקרבן לאחר הקטרת האימורין בשם קדשים וכמ"ש הן יגע איש בשר המקדש לפי שהבשר נמשך בו בחי' קדושה העליונה אחר שנברר החלב והדם ונכלל באש שלמעלה כו' וע"כ כאשר יאכל אדם בשר השלמי' אחר שנקטרה החלב והדם שלהן ע"ג המזבח יוכל אור שמחה האלוקית דרגל ומועד הזה שנקי' מועדי' לשמחה למעלה להתקבל גם בנפש החומריות ע"י אמצעית אכילה זו שאינה בשר קודש זה ואז יאיר וישמחו בך גם בנפש הבהמיות שבו תשמח גם היא בשמחה האלוקית הזאת כי בשר זה בבחי' פני שור ששורש נפש הבהמיות נמשך משם נתקדש בקדושה האלוקי' כו' והן הנקי' שלמי שמחה הקרבי' בכל מועד וד"ל כנ"ל מטעם הנ"ל וד"ל. אך בשביעי של פסח לא היו צריכים להקריב שלמי שמחה מטעם שנאמ' בקי"ס שם נשמחה דוקא בבחי' ההעלם למעלה כו' וכמ"ש עצרת תהי' להוי' דוקא ולא לכם כו'. ולהבין זה יש להקדי' שרש האכילה דהנה לעתיד בעוה"ב לא יהי' ענין האכילה כלל וכמארז"ל העוה"ב אין בו אכילה ושתי' כו' אלא צדיקי' יושבי' ועטרותיהן בראשיהן כו' וידוע מחלוקת הרמב"ם והרמב"ן בענין זה דהרמב"ם ס"ל דלעתיד יהי' גשמות בלתי גופני חומר' וע"כ אין בו

אכילה כו' והרמב"ן חולק ע"ז דא"כ למה נק' עוה"ב הלא גם עכשיו נהנין מזיו כו' בגי'ע בלתי גופי' אלא עוה"ב יהי' כמו עכשיו דהנשמ'ו יהי' בגופי' אחר התחי' אך שלא יצטרכו הגופי' לאכילה גשמי' בגופי' דעכשיו לפי שנודככו חומריו הגופי' ולא יהי' גופם גשמי' כמו גופי' שלנו והגם שיהי' בהם כלי הגוף ממש כאצטומכא וכרס וכיוצא כמו בגופי' שלנו מ"מ לא יצטרכו למזון גשמי אלו; גם הגופי' שלהם יקבלם מזונם מרוחני'ו הארה האלקי' מזיו השכינה כו'. להבין זה איך יקבלו הגופי' מהארה האלקי' בבחי' מזון כו' הנה יש להקדי' מאמ' א' בווהר בענין האכילה אכלו רעים לעילא כו' שתו ושכרו דודי' לתתא כו' פי' רעי' הם בחי' חו"ב דאצילו' שנק' בווהר תרין רעין דלא מתפרשין כידוע והענין הוא במאמ' את חכים ולא בחכ' ידיעא מבין ולא בבניה כו' כי אור א"ס מצד עצמותו פשוט בתכלי' האחדות הפשוטה עד דלאו דאית בי' מכל אינון מידו' כלל כו' מה שנאצל מאופן הפשוט ע"ס כמו חו"ב היינו רק דרך ירידו' המדריגה בבחי' צימצומי' רבי' מאוד וכמארז"ל במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו כו' וכמ"ש לך הוי' הגדולה כו', כי גם בחי' החכמה אעפ"י שהיא בחי' ראשית הגילוי באצו' נק' בחי' עשי' גשמי' לגבי עצמיו' המאציל וכמ"ש כולם וגם כל הע"ס דאצו' נק' בשם אדם דעשי' בלבד כנודע בע"ח והיינו לפי שהחכמה נשפעת מאור א"ס בבחי' השפעה והמשכה גשמי' כמו ערך המשכו' כח העשי' מן כח הפועל כו', ואמנם הנה בחי' השפעה זאת להיות התהוות החכמה דאצו' ויהי' נק' חכים ומבין כו' הוא נמשך בבחי' האכילה וז"ש אכלו רעי' כו' וכמ"ש בווהר ובע"ח דאור אבא דאצו' יונק ממול הח' ונוצר מאור אימא ממזל הי"ג ונקה כו' ופי' יונק לשון אכילה הוא עד"מ תינוק היונק משדי אמו שמתגדל מוחו ע"י יניקה זו ונק' מוחין דיניקה כו' כידוע ופי' מול היינו בחי' השער'ו' כידוע וד"ל. והיינו לפי שהשפעה זאת להתהוות אור החכמה הי"ז כמשל האכילה שע"י המאכל יתחזק גם אור השכל וכמאמ' עד דלא אכילנא בישראל דתורא כו' וכיוצא והו' אכלו רעי' כו' כדי שיומשך מלמעלה בחי' חו"ב מוחין באורא שנק' תרין רעין כו' היינו ע"י בחי' האכילה כמ"ש אבא יונק כו' וד"ל שתו ושכרו דודי' לתתא פי' דודי' הם בחי' זו"ג דאצילו' כידוע וענין השתי' הזאת היינו ע"י בחי' המשכות המוחין מאורא לזו"ג שהיא בחי' המידו' חג"ת עד"מ המים שיורדי' מבחי' גבוה לנמוך כך נמשך ממוחין דאורא לזו"א עד דמיון השתי' שהיא לצימאון הלב כו' ולרכך המאכל ולהוציא ממנו חג"ת בדם הוא הנפש שמתפשט מן הלב לכל האברי' כידוע ומבואר במ"א כי הנה המדו' הן הנה בחי' צימצומי' ולכן נק' מדה לשון מדה וגבול כי החסד והדין מחלקין האור כי במקום החסד אין דין ובמקום הדין אין חסד כו' וגם להיות שהמידו' הן בחי' מקור לביי"ע כמו שהנשמ'ו יהי' נהנין כו' וזה בא בבחי' צימצום גמור כי הנשמה הי' בע"ג ותכלית כו' ע"ס א"א אם לא יתמצצם אור אלקית תחלה באצו' בבחי' מדה וגבול עד שיתקבל האור בנשמות בע"ג כו' ובחי' השתי' במדו' הללו היינו להמשיך בהן בחי' המוחין העליונים דאורא ששם מקור החסדי' והוא ענין המתקת הגבורו' והצימצומי' כמו השותה מים לצימאון שמקררין לרשפי' אש הצימאון כו' ולהיות כי המקטרגי' מעוררי' דיני' קשי' למעלה ממדו' דו"א כמו עלה עשן באפו כו' חרה אף הוי' וכיוצא בזה נאמ' ומתעצב אל

לבו כו' צריך לזה בחי' המתקו' הגבורו' והיינו עד"מ להסיר העצב בלב האדם למטה שהוא ע"י שתיית יין וכיוצא לפי שהיין ישמח הלב ויהי' עי"ז בחי' המתקת הדינין למחול ולסלוח גם למי שהמרה את רוחו כו' וכך למעלה נמשך עי"ז בחי' מחילת עונות גם שיש מקטרגי' הרבה כו' וזהו שתו ושכרו דודי' שתי' המתקו' להגבורו' והדינין וכמו יין המשכה להפוך הדעת מרע לטוב עד"מ כשטוב לב האדם ביין יהופך דעתו מרע לטוב בכל הענינים כו' ושתו היינו המשכה מקור החסדי' מאבא שלמעלה מן המידו' שאין שם דינין כלל ושכרו מאור אימא בחי' יין המשמח כו' אבל באו"א עצמו לא שייך שתי' אלא בחי' אכילה בלבד וזהו אכלו רעי' כו' וד"ל.

והנה בשעת קי"ס ארו"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי כו' להבין לכאורה מאין נמצא בקי"ס בחי' התגלו' האלוקו' גדולה כ"כ עד שגם השפחה ראתה מה שלא ראה יחזקאל כו' כי לא נמצא רמו בגילוי זה בתורה כלל דבמ"ת כתיב פנים בפנים דיבר ה' כו' אבל בקי"ס לא נזכר בתורה כלל שיהי' בחי' גילוי אלוקו' כ"כ כו' אך הענין הוא דכתי' מה תצעק אלי וכו' (ואמר * ה' אל משה) ואמר להם משה ה' ילחם לכם ואתם תחרישון ופי' ואתם תחרישון שלא יצעקו בתפלה בהעלאו' מ"ן בדיבור כי הי' אז הארה ממדריגה היותר עליונה שלפני האצ"י עד שאין אתעדל"ת בדיבור מגיע לשם כלל והיינו מ"ש מה תצעק אלי ואמרו בזהר בעתיקא תליא דהיינו בבחי' אור הכתר שהוא בחי' הממוצע בין המאציל לנאצלי' ויש בו מהארת או"א"ס שלפני כל ההשתלשלו' דכתי' בי' אני הוי' לא שניתי כו'. שאין לכלל ההשתלשלו' אין ערוך לו כלל וע"כ ממילא נמשך בחי' הביטול בתכלית בכלל ההשתלשלו' עד שא"א להיות בחי' הדיבור שהוא בחי' יש ולכך נאמ' ואתם תחרישון בבחי' השתיקה דוקא ויובן זה עד"מ מי שבא לפני מלך גדול לא יוכל לדבר כלל מעוצם בחי' הביטול במציאו' כי בחי' הדיבור היא בחי' ההתפשטו' מלפני רוממו' המלך מתבטל מהתפשטותו ולא יוכל לדבר וכן אמרו שאין חכם יכול לדבר דבר חכמה בפני מי שגדול ממנו בחכמה ג"כ כי לעוצם בחי' הביטול כן ערך השתיקה בהעדר התפשטו'. והנה ידוע ששרש הדיבור נמשך מבחי' החכמ' כמאמ' דאבא יסד ברתא כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ כו' שהרי הדיבור לא ימצא בתינוק כ"א שיבא בו אור השכל לצרף צירופי אותו' כידוע ומבואר במ"א וא"כ מאחר שבחי' הביטול גרם להעדר הדיבור בהכרח גם הוא גורם לבחי' שרש הדיבור שיתבטל גם הוא במציאותו והיינו שבחי' החכמה שרש הדיבור שבהכרח גם בחכמ' ימצא מציאו' הביטול הזה מאחר דאבא יסד ברתא כו' הי"ל וא"כ לפי"ז מובן הנמשל מלמעלה שבשעת קי"ס שנאמ' ואתם תחרישון שיהי' אז הארה מבחי' אור הכתר שלמעלה גם מבחי' החכמה שרש הדיבור ולכך נאמ' ואתם תחרישון כו' וד"ל. והנה מצלותא דבלחש יש עכ"פ בחי' הדיבור אלא שהוא בלחש ובחשאי ולא בקול רם בהתפשטות נגלית אבל מ"ש ואתם תחרישון בשתיקה לגמרי הוא בהעדר

התפשטות לגמרי והיינו עד"מ תלמיד שיושב לפני רבו וטרוד למיבלע ולקבל ואידי דטריר למיבלע לא פליט כלל דהיינו שלא יוכל לדבר ולהשיב ולשאלו גם לא לדבר דבר בפ"ע אלא רק שותק ושומע ובחי' טירדה זו למיבלע נק' בחי' ביטול אמיתי וע"כ לא פליט כו' וד"ל. וזהו שאמר מה תצעק אלי בעתיקא תליא פי' בבחי' הכתר שמאיר בו מבחי' א"ס שלמעלה מעלה מכל ההשתלשלות שאין אדל"ת מגיע לשם כלל ולכן אמר ואתם תחרישון בבחי' ביטול האמתי כו' וד"ל. וזהו הפך ים ליבשה כו' שם נשמחה פי' שם למעלה מעלה בבחי' ההעלם דהיינו בבחי' אור הכתר שנק' עתיקא שלמעלה מכל ההתגלות אור ושפע באב"ע כו' והענין הוא כי הנה יש להבין עיקר ענין קי"ס מה דלכאורה אינו מובן מ"ש הפך ים ליבשה הפיכה זאת מה היא הל"ל בוקע הים כפשט הענין שנבקע הים ונעשה בו מסילה לעבור בה אבל הפך ים ליבשה משמע מה שנהפך ממהות ים למהות יבשה מלבד הבקיע ולזה לכאורה לא נמצא רמז ענין כלל בתורה. אך הענין הוא דכתיב והמים להם חומה מימינם ומשמאלם כו' וכתוב ג"כ נצבו כמו נד גזלים קפאו תהומות כו' ומשמעות (טשפ) כתובים האלה היינו מלבד שהיתה בקיעה ביים להיות מסילה לעבור שם הנה גם עצם המים שבים נעשה להם כמו חומה מימינם כו' וכמו שהיא עשויה מאבנים היא ניצבת ותוקף כי האבנים הם בחי' דומם כך המים שמימינם ומשמאלם נצבו ועמדו כמו נד כו' וכמו עמידת חומה לפי שקפאו תהומות כו' דהיינו שקפאו המים לעמוד כמו בחי' דומם כאבנים ממש והיינו פי' הפך ים ליבשה שנהפך מהות המים שבו למהות יבשה להיות בחי' דומם שאין היפך טבע המים דנידי ואולא בלתי עומדי' כו'. ושרש הענין הזה הנה תחלה יש להבין מהו בחי' ים ובחי' יבשה למעלה דהנה בחי' ים למעלה הוא בחי' המשפיע ובחי' היבשה הוא בחי' המקבל וכמו היבשה גשמיות שמקבלת השפע מן הים דוקא כמ"ש לרוקע הארץ על המים כו' וכתוב כי על ימי' יסדה כו' כי הנה ידוע התהום הוא הסובב מתחת לארץ ומקיף וסובב לכל חלק הארץ וממנו נמשכו כל הנהרות והנחלים שבכדור הארץ וכתוב כל הנחלים הולכים אל הים כו' ושם הן שבים ללכת ואם לא היו מי הים חוזרין להמשיך להנהרות ה' כל הנהרות מתייבשין כידוע וגם בלתי העלאת הנהרות אל הים לא ה' מילוי ימים כלל וכ"ז ההילוך בימי' ונהרות בהולכה וחזרה תמיד אינו אלא כדי להשקות את כל חלק כדור הארץ להשפיע לחלוחית בארץ כדי שתוציא צמחה בפירות ותבואו' ועשבים כו' וגם העננים שממטירים מטר והרוה את הארץ והולידה והצמיחה כו' גם הם מקבלים מים אוקיינוס אחד מ"ד בגמרא דעבים מימי אוקיינוס שותים ולכל הדיעות התהום משקה לארץ כו' ונמצא הארץ הוא בחי' מקבל השפע לחלוחית מימים ונהרות והארץ מגדלת אח"כ פירות ותבואות כדמיון האשה שמקבלת טיפות הזכר ותוליד ולד וכיוצא. וכדוגמא זו יובן למשכיל למעלה בבחי' ים ויבשה למעלה כמ"ש יקוו המים ותראה היבשה ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים כו' פי' בחי' אור המשפיע מאצילות להיות בחי' מקור לכל התהוות בריאה נק' ים כו'. בזהו דים העליון הוא בחי' מל' דאצילות עצמו מקור כל העולמות ובה הולכים כל הנחלות ושם שבי' כו' ובחי' יבשה הוא בחי' גילוי ההעלם מקור זה להיות התהוות הבריאה מאין ליש ממש

ו"ש תוציא הארץ נפש חי כו' תרשא הארץ כו' ארץ עילאה דאפיקת תולדין כו' וכמ"ש בווהר בראשית וזהו שרמוז רז"ל כל מה שיש ביבשה כנגדו יש בים כו' ונק' בווהר עלמא דאתגליא ועלמא דאתכסייא כו' וכמ"ש במ"א באריכות וזהו הנק' בחי' משפיע ומקבל דרך כלל ונק' גם בחי' העלם וגילוי טובב וממלא כו'.

והנה מבואר למעלה שבשעת ק"ס היתה הארה מבחי' עתיקא הוא שלמעלה מכל ההשתלשלות כו'. ולכך נמצא בחי' הביטול במציאות, בכל העולמות וכמ"ש ואתם תחרישון כו' והיינו גם הטעם מה שנהפך בחי' ים העליון לבחי' יבשה דהיינו שנהפך בחי' המשפיע להיות בחי' מקבל והוא כמ"ש נצבו כמו גד כו' שנעשה הים בבחי' (יבשה) דומם ממש כיבשה וע"ד הנ"ל במשל הביטול משום דאידי דטרדיד למיבלע לא פליט לכך הוא שותק כו' כך נצבו המים ולא נמשכו אנה ואנה כדרך טבע המים דניידי כו' בבחי' משפיע אלא עומדי' בבחי' דומם כי משום בחי' הביטול למיבלע לא פליט להיות בבחי' משפיע כלל וכמ"ש ויולך ה' ברוח קדים כו' וכמשל הנ"ל בהעדר התפשטות הדיבור לפני המלך וכיוצא וזהו הפך ים מעצמו לבחי' יבשה להיות בבחי' דומם כאבן ואח"כ אמר עוד בנהר יעברו ברגל שהוא עוד ענין בקיעות הים להיות בו מסילה לעבור מלבד הפיכות מהות ים ליבשה כנ"ל וזהו שאמר שם גשמחה שם בבחי' העלם עצמיות אור א"ס שמאיר בכתר שנק' עתיקא לפי שהי' אז בחי' גילוי אור א"ס שלמעלה מהכל ע"כ הים ראה וינוס כו' ונצבו כמו גד כו' ונקפאו התהומות בבחי' ביטול כאבן דומם כו' וד"ל. ובכל זה מובן מארז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן כו'. כי הנה נבואות יחזקאל לא הי' רק במרכבה דפני ארי' ופני שור כו' שבעולם היצ' כו' או בעולם הבריאה כו' וידוע דפני ארי' ופני שור כו' הוא בחי' התחלקות המידות חד"ר כו' פני ארי' אל הימין כו' ופני שור כו' אבל בחי' כתר עליון הוא למעלה גם מבחי' שרש התחלקות ימין ושמאל כידוע בס' הפרד"ס חח"ן מימין כו' ולכך ארז"ל דגם שפחה ראה מה שלא ראה יחזקאל כו' כי אז הי' בחי' גילוי כתר עליון דאצילות לכל ישראל שעברו בתוך הים מקטון ועד גדול כו' וד"ל. ויובן זה בתוס' ביאור מ"ש ועל ראשי ד' החיות רקיע כעין הקרח כו' פי' מקור השגות החיות היינו כמו פני שור פני נשר כו' שכאו"א יש לו השגה מיוחדת לפי מדריגתו כו' אם בחסד כו' כך הוא התפעלו' שלו אם באהבה או ביראה אבל בחי' או"מ שעל ראשי החיות למעלה מהשגתם שם הוא למעלה מבחי' התפעלו' אוי"ר אלא נק' קרח כמו הקרח הגשמי שנכווצו המים ועומד כאבן כו' וקרח אותיות חירק כקוץ נקודת חירק שתחת האות מבחי' הביטול כו' וכך הי' בחי' ביטול במציאות בשעת ק"ס כמו בחי' הקרח שעל ראשי החיות בים שנהפך לבחי' דומם ולכך ארז"ל דראתה שפחה על כו' כי או נתגלה מבחי' הכתר שלמעלה מראשי החיות כו' וד"ל. וזהו ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה פי' ויאר קאי על החושך דסמיך לי' שהוא האיר את הלילה כו' והענין הוא דהנה כתי' ויבדל אלוקי' בין האור ובין החושך ויקרא אלוקי' לאור יום ולחושך קרא לילה ומשפ' * ומשמעו' פשט הכתובי' שקודם שהבדיל בין האור והחושך הי' אור

והחושך משתמשין כא' דהיינו בלי הבדלה כלל אעפ"י שכבר נברא מציאות האור וכמ"ש ויאמר אלוקי' יהי אור ויהי אור כו' אך לא נבדל מציאות האור בפ"ע אלא הי' כלול עם החושך שקדם לאור והי' מתאחד עמו בהתכללו' כא' ואח"כ הבדיל אלוקי' בין האור והחושך במסך מבדיל ואז דוקא יצא האור לשמש פעולתו בהבדלה מן החשך והחושך נשאר למעלה מן המסך המבדיל והאור יצא מתחת המסך להאיר בפ"ע כמשמעו' פשוט הדבר שאמר ויבדל אלוקי' בין האור כו' וכמו שאמר יהי רקיע בתוך המים ויבדל בין כו' דמשמע שיש דבר המבדיל והוא הנק' מסך או פרסה כידוע בזהר. ונמצא שביום הא' של ו' ימ"ב עדיין הי' אור והחושך משתמשין בערבוביא עד שהבדיל אח"כ ביניהם ושרש ענין זה למעלה הנה ידוע דבחי' חשך למעלה אינו בחי' חושך גשמי וכאפילו החושך למטה אלא ענינו הוא בחי' העולם והסתר בעצמותו וכמ"ש ישת חושך סתרו כו' ובחי' הגילוי מן ההעלם נק' בשם אור עד"מ המחשבה שהיא בעולם עצמיות של אדם והדיבור הוא בא בגילוי לזולתו וכמ"ש במ"א. והנה בכדי שיהא בחי' התחלקו' השתלשלו' הוצרך להיות בחי' הפרסא ומסך המבדיל בין בחי' ההעלם ובחי' הגילוי כ"א לא היתה הבדלה הזאת הרי הכל הי' בבחי' העלם עצמיו' המאציל שהוא בחי' א"ס כו' וזהו שארז"ל כבריתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כמ"ש ויהי ערב כו' וכמ"ש תחלה והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך כו' ואח"כ נאמ' ויהי אור כו' וזה הי' קודם ההבדלה בין החושך שהוא בחי' ההעלם לבחי' גילוי הנק' אור (ואז עדיין לא הי' כי הי' בחי' גילוי והעלם כלולי' כ"א בעצמיות המאציל אעפ"י שכבר נאצל ונברא מציאות בחי' הגילוי הנק' אור ואז עדיין לא הי' באפשרו להיות מקור לראשית ההשתלשלו' מעילה לעילה כו' כי א"א להיות מקור להשתלשלו' בלתי אם לא הי' שיתצמצם תחלה בחי' העלם העצמיו' ויתעלם במסך ופרסא וכמ"ש ישת חושך סתרו דוקא ואז יאיר בחי' הגילוי בפ"ע, והוא ראשית ומקור השתלשלות והיינו בחי' החכמה שנק' אור אשר נבדל מן העלם החושך וכמ"ש והחכמה מאין תמצא פי' אין הוא בחי' העלם הכתר שנק' חושך וכמ"ש מגלה עמוקו' מיני חושך כו' וכמ"ש במ"א ואזי יכול להיות בחי' התחלקו' המדו' להסתעף מן החכמה כו' משא"כ בחי' העלם החושך הנ"ל שהוא למעלה ההשתלשלות ההתחלקו' כו' וד"ל.

והנה בשעת קי"ס שהי' או בחי' ביטול בים עד שנהפך לבחי' דומם הנ"ל מטעם הארת בחי' אור הכתר כנ"ל הנה הענין הוא שהאור או מבחי' העלם החושך הנ"ל שלמעלה מן ההבדלה שמבדלת בינו לבין בחי' גילוי אור החכמה דהיינו כמו שהי' קודם ההבדלה או קודם שנאצל ונברא האור וזהו ויהי הענן והחושך ויאיר את הלילה דוקא בלילה דהנה הגם שלאחר הבדלה הנ"ל קרא אלוקי' לחושך לילה אבל בלילה הזאת האיר בה מבחי' החושך שקדם לאור כמו שהי' קודם הבדלה שהוא למעלה הרבה מן בחי' האור וז"ש ויאיר את הלילה וקאי על החושך דסמיך לי' והיינו מבחי' עצמיות המאציל כמ"ש ישת חושך סתרו והיינו שמבחי' העלם דוקא כמו שהוא נעשה בחי' גילוי בלתי הבדלת המסך כו' וז"ש כיתרון האור מתוך החושך כו' פי' מתוך העלם החושך כו' מאיר משם בבחי' גילוי יש בזה יתרון אור

בנפלי כפליים מעצם הארת האור לפי שיש בכלל מאתים מנה וכמשל אותיות הדיבור שמתגלי' מן המחשבה שלא יוכל אדם להביא בדיבור כל מחשבותיו כו' וכמ"ש נמ"א ולזה הטעם נהפך גם בחי' ים ליבשה הוא ג"כ מבחי' העלם נעשה גילוי כנ"ל בפ' ים ויבשה כו' וד"ל. וזהו הפך ים ליבשה שם נשמחה בו שם דוקא דהיינו בבחי' העלם חושך העליון דכתי' ישת חושך סתרו שלמעלה מכל עיקר ההשתלשלות ולהיות רם ונבדל בערך מכל ההשתלשלות אינו מאיר למטה בבחי' מקיף בלבד לא בבחי' גילוי בכלי ממש ודוגמא כזאת תהי' לעתיד בעוה"ב שאין בו לא אכילה ושתייה ואעפ"כ יהי' מציאות גופי' ונשמות כנ"ל שזוהו דעת הרמב"ם והנה גם בעוה"ב יהי' בחי' גילוי מבחי' ההעלם שנק' חושך סתרו הנ"ל, והנה בחי' האכילה הוא בחי' גילוי אור ושפע המתקבל בכלי כמו באברי הגוף שיחי' מן המזון הגשמי עדימ' בעוה"ב יבוא האור מבחי' אור הכתר הנ"ל שאינו מוגבל בכלי כלל וכלל כי אין אור מקיף מתקבל ומתמצצם בכלי רק בחי' אור פ' דוקא כידוע בע"ח וע"כ גם שיהי' מציאות גופי' לנשמות אבל לא יוכל האור מקיף הזה להתקבל בבחי' כלי הגוף אלא יהנו ויוזנו מזון האלוקי בבחי' או"מ בהעלם עליהם מלמעלה בלתי מוגבל האור בכלי שלהם ולכך ארו"ל דהעוה"ב אין בו אכילה גשמיות אלא צדיקי' יושבי' ועטרותיהם בראשיהם בחי' עטרה הוא בחי' או"מ (דבחי' כתר הנ"ל יוכלו לקבל בהשוואה א' כקטון כגדול) שאינו מוגבל בכלי כו'. וגם בשעת קי"ס הי' (גילוי) אור גדול מבחי' או"מ עדי"ו ולכך אמרו ראתה שפחה על הים כו' משום דלגבי בחי' או"מ דבחי' כתר הנ"ל הכל יוכלו לקבל בהשוואה א' כקטון כגדול אפי' עוברי' שבמעיי' אמן אמרו שירה כנ"ל וד"ל. וזהו ובני ישראל הלכו בתוך הים ביבשה ולכאורה נראה זה סותר לענין המבואר למעלה בפ' הפך ים ליבשה דהים עצמו נהפך ליבשה דהיינו מבחי' העלם עצמי נעשה בחי' גילוי ממש ובכאן אומר בהיפוך שהלכו ביבשה בתוך הנק' גילוי ואמנם זה הגילוי הי' בתוך הים שהוא בחי' ההעלם דוקא ולא כשאר בחי' גילוי שנבדל מן ההעלם והרי פי' הפך ים ליבשה היפוכו ממש כו' אך הענין יובן בהקדם הפלוגתא שבגמ' דלחד מ"ד שמים קדמו לארץ וכמ"ש בראשית ברא אלוקי' את השמים כו' ולחד מ"ד ארץ קדמה לשמים וכמ"ש ביום עשות ה' ארץ ושמים כו' והגם שאלו ואלו דא"ח ושניהם אמת בוודאי אינם סותרי' וא"ז כלל מ"מ יש להבין טעם מחלוקתם אך הענין יובן דיש הפרש לבין בחי' מחשבה לבחי' מעשה או דיבור דמה שבמחשבה עולה ראשונה הנה במעשה או בדיבור יבא באחרונה וזהו מאמ' סוף מעשה דוקא שהוא שעולה במחשבה תחלה וכמבואר במ"א באריכות וככה יובן במע"ב דאותו הדיבור שבא בבחי' דיבור העליון ביו"ד מאמרו' באחרונה בהכרח שהוא עלה במחשבה העליונה שלפני דיבור העליון בראשונה והיינו בבחי' מח' הקדומה שלפני ההשתלשלו' עלה סוף מעשה בראשונה כו' וזהו טעם דמחלוקתם דמ"ד שמים קדמו היינו בחי' מ"ח הקדומה שקדמה לדיבור ומטעם כלל הנ"ל דדבר שבא במעשה בסוף כמו הארץ בהכרח שקדמה במח' תחלה וד"ל. ונמצא אלו ואלו דא"ח ושניהם אמת. ואמנם הנה בשעת קי"ס הרי מבואר למעלה שנתגלה בחי' ההעלם דוקא כנ"ל באריכות שהוא בחי' אור הכתר שבהעלם למעלה מבחי' אור החכמה כו' והיינו ג"כ הנק' בחי' מח' הקדומה

הנק' קדמון לכל הקדומי' וכמ"ש ויולך ה' ברוח קדי' פי' קדי' מבחי' קדמונו של עולם כו' שהוא בחי' העלם דמח' הקדומה הנק' א"ק כידוע כמבואר במ"א והרי מבואר למעלה דבמח' ארץ קדמה לשמים היפך הדבר כו' וא"כ בשעה שהלכו בים שהי' או בחי' גילוי במח' הקדומה שבהעלם הכתר הנק' סתרו חושך כנ"ל הרי ארץ קדמה לשמים ובחי' יבשה קדמה לים ג"כ כי הים דומה לרקיע כי הים הוא גברא ראשונה במע"ב וכמ"ש ורוח אלוקי' מרחפ' ע"פ המים עד שאמר יקוו המים כו' וד"ל. וזהו שכתוב שבני ישראל הלכו בתוך הים ביבשה פי' שהלכו שם בבחי' יבשה שקדמה לים דהיינו כמו שהיבשה היא בבחי' מח' הקדומה דוקא ולא כאשר בחי' יבשה שאחר הבריאה בדיבור שהמים קדמו כו' וד"ל. ובכל זה מתורץ קושיא הנ"ל דאין פסוק זה שבנ"י הלכו ביבשה בתוך הים סותר כלל להפך ים ליבשה כו' אלא אדרבא שני הפסוקי' הללו ענין וכוונה א' להן דהיינו רק שבחי' ההעלם דוקא בא לידי גילוי כמ"ש הפך ים ליבשה והיינו למעלה בחי' גילוי מח' הקדומה הנק' כתר בכלל ושם הרי ארץ קדמה כו' ע"כ ממילא הלכו שם בבחי' יבשה שקדמה לים ואין פי' ביבשה בתוך הים שבחי' גילוי זה נכלל בהעלם כנ"ל אלא הפי' הוא שבחי' גילוי יבשה זה הימנו דוקא בחי' הגילוי יבשה כמו שהי' בהעלם במחשבה שקדמה לים כנ"ל וז"א אלא לפי שהפך ים ליבשה דוקא ונמצא ענין א' הן וד"ל.

להבין כל הנ"ל בתוס' ביאור. הנה שרש ענין הנ"ל בבשר שלמי שמחה שהוא בחי' הממוצע להביא בחי' שמחה האלקית גם בנפש הבהמיות. הנה יובן ע"פ הקדמת ענין הידיעה בע"ח בשרש בחי' התווה ובחי' התיקון דרפ"ח ניצוצין נפלו מעולם התווה בעולם הבריאה דוקא וכמ"ש וימלוך וימות כו' וירדו כ"כ למטה עד שמהם שרש התהוות פני ארי' פני שור כו' בכי"ע עד התהוות גפש הבהמיות הגשמיות למטה. והנה ידוע דבחי' שרש התווה גבוה מבחי' התיקון וכמ"ש לפני מלך לבנ"י כו' ולזה הטעם יש ביכולת הצומח והחי להחיות לנפש האדם כי שרשם מבחי' התווה שקדם לבחי' התיקון שמשם נחצב נשמת האדם כידוע וגם כאן כדי להבין ולהמשיך בחי' שמחה אשר במועד ורגל הזה למעלה בבחי' יחודי' עליוני' דאו"א וזו"ן דאצילות וכמ"ש אלה מועדי הוי' כו' גם בנפש הבהמיות הוא ע"י בשר שלמי' דוקא להיות כי הוקטר מהם החלב והדם יעלה לריח ניחוח להוי' מפני ששרשן מבחי' התווה שגבוה משם הוי' דתיקון וע"כ יעלה לבחי' ריח ניחוח דהוי' דא"א וכמו עד"מ דבר המבושם ביותר שיעלה בריח להשיב את הנפש כו' ואז נק' בשר השלמים הזה קודש להוי' להיות עולה בבחי' קדושת אורות העליוני' דתווה וכמו שהי' קודם השבירה כו' ולכך יש ביכולת בשר זה כשנאכל להעלות גם לנפש הבהמיות שתקבל גם הוא מבחי' שמחה העליונה ולכך לא נקראו שלמי שמחה אלא כשהבעלי' אוכלי' כמו שאוכלי' שאר הבשר אלא שאר בשר נק' בשר תאוה להיותו עדיין בבחי' השבירה משא"כ שלמי' לאחר הקטרה כו' וד"ל. והנה ביום שביעי של פסח לא הי' צריכי' לבשר שלמי שמחה משום שנאמ' שם ונשמחה בו כו' כנ"ל. והענין כמ"ש בוהר ע"פ מה תצק אלי בעתיקא תליא כו' ואתם תחרישון לא תתערו כו'. דהנה כתי' ויסע מלאך

האלוקי' ההולך לפני מחנה ישראל ויולך מאחריהם כו' ולכאורה אין זה מובן דמה איכפת לן אם ה' מלאך האלוקי' הולך לפני מחנה ישראל וגם מה שאמר עוד ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם ויבואו בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה ולא קרב זא"ז כל הלילה דמשמע ודאי פי' ויבוא דקאי על מלאך אלוקי' ועמוד הענן שהזכיר קודם שנעשית להבדיל בין מצרים לישראל ועליהם הוא אומר ויהי הענן והחושך כו' שהם האירו את הלילה ואם הן האירו הרי לא ה' מסך מבדיל בין ישראל למצרים אם לא שנאמ' שהיו מאירי' לישראל בלבד ולא למצרים ומהו שנאמ' ויהי באשמורת הבוקר וישקף ה' על מחנה מצרי' בעמוד אש וענן כו'.

וגם יש להבין מהו שלאחר הבדלה זאת נאמ' ויט משה את ידו כו' ויולך ה' ברוח קדי' עזה כל הלילה כו' ויבקעו המים כו'. אך הנה כ"ז יובן בהקדם ענין א' הידוע בע"ח על המאמ' הידוע דאפי' אור קדמון אור צח כו' אוכם הוא לגבי עילת העילות דבחי' אור קדמון היינו בחי' א"ק הנק' אדם דבריאה דרך כלליות כידוע ולגבי עצמיות אור א"ס גם שמאיר בבחי' קו וחוט אחר הצימצום הראשון הנק' מקום פנוי וכו' הנה נק' אוכם הוא לגבי עד"מ שרגא בטיהרא מאי מהני דטיהרא הוא צהריים דאו האור מאיר בו בתגבורת אור עצמו מעצם השרש ואור הנר אז נחשב בערך האופל לגבי אור הנר בלילה וזהו משל להבין ערך אור קדמון לגבי עילת העילות שהוא בחי' מל' דא"ס שנמשל לאור שמש כשמאיר בצהרי' ונק' בזוהר טהירו עילאה כמאמ' בריש הורמנתא כו' גליף גליפו בטהירו עילאה וז"ש אוכם הוא לגבי עילות העילות כמו עד"מ שרגא בטיהרא וד"ל. והנה אעפ"י דלגבי עילת העילות נק' אור קדמון אוכם אבל לגבי ע"ס וא"א שלמטה הימנו נק' אור צח אור מצומצם כי הרי ידוע דרק בחי' מל' דא"ק נעשה מקור לג"ר דע"י כו' ונמצא שכל שהעילה יותר קרובה לעלול נק' העלול חושך ולא אור כענין שרגא בטיהרא מאי אהני כו' ולזה נאמ' ויבדל אלוקי' בין האור והחושך כו' פי' שנעשה בחי' פרסא להבדיל בין העילה להעלול כדי שיהא העלול נק' אור להאיר לשלמטה הימנו דאל"כ לא בחי' השתלשלו' כלל מעילה לעלול אחר שכל עלול ה' ניכלל ובטל בעילה כנר בפני אבוקה או כשרגא בטיהרא וכיוצא וזהו ענין ובחי' הפרסא שבין א"ק לע"י כדי שלא יהא נק' אוכם רק למעלה מן הפרסא והוא לגבי עילת העילות אבל למטה מן הפרסא יהי' נק' אור כמ"ש יהי אור אור קדמאה כו' ונק' אור צח כו' והאור זה למטה הרבה מבחי' החושך שלמעלה וז"ש ישת חושך סתרו וכן מגלה עמוקות מיני חושך כו' ועד"ז יש למעלה כמו בחי' הפרסא להבדיל בין הקו הנ"ל לבחי' א"ק דהיינו כדי שיהא הקו הזה נק' בשם אור להאיר לא"ק ואף ה' בחי' הקו הזה נכלל בעצמיות אור הא"ס כענין שרגא בטיהרא כו' וד"ל.

והנה זהו דוגמא כסדר ההשתלשלות מעילה לעלול כו' אך בשעת קיי"ס האיר שלא כסדר ההשתלשלות כמ"ש ויהי הענן והחושך כו' שהחושך דוקא האיר והיינו שהאיר מבחי' האור העליון של העילה הראשונה כמו שהוא בלתי

הבדלות הפרסא כו' דהיינו כמו שהיא קרובה לעילת העילות 'שאו נק' אוכם כנ"ל בבחי' א"ק. והנה ישראל עלה במחשבה דא"ק וכמאמ' אתם קרוי' אדם דהיינו בחי' א"ק ובחי' מלאך אלוקי' ההולך לפני מחנה ישראל היינו בחי' פרסא המבדלת בין הקו לא"ק שהולך לפני מחנה ישראל להבדיל מטעם הנ"ל כדי שיהא נק' אור א"ס בשם אור המאיר לנשמות ישראל ולמטה היינו בחי' הפרסא המבדיל בין אצי' לבריאה כדי שיהא בחי' מל' נעשה כתר לבי"ע ונק' מלאך האלוקי' ההולך לפני מחנה ישראל שנק' כנ"י כידוע וכך הוא בבחי' א"ק וד"ל. וזהו ג"כ ענין עמוד הענן שעומד לפניהם שהוא בחי' המסך אך ענן וחושך ב' מדריגו' הן והיינו מפני שבחי' אור ההעלם הוא הגנוז בלבוש המעלימן. עד"מ עומק אור השכל המלוכש בדברי משל וחידי' כמ"ש במ"א וכך הענן לבוש לאור הנעלם כו' ואמנם ענין א' לטעם הבדלה הנ"ל וד"ל. וזהו המשך הפסוקי' ויסע מלאך האלוקי' כו' ועמוד הענן ויעמוד מאחריהם פי' שלא הבדיל להם להיות כמו בחי' פרסא וע"כ ממילא האיר להם בחי' הענן והחושך דוקא דהיינו כמו שהאור למעלה מן הפרסא כנ"ל וז"ש בסמוך ויהי הענן והחושך וקאי על המלאך ועמוד הענן שהזכיר קודם אך מ"ש עוד ויבואו בין מחנה מצרים כו' בא לפרש עוד שבחי' הבדלה זו נעשה למצרים דוקא ולא לישראל והיינו לפי ששרש אוה"ע מבחי' צימצום שנק' מקום פנוי כמ"ש במ"א אך למעלה הוא בחי' ההעלם שקדם לבחי' האור אך למטה נעשה מזה מסך והבדל גמור להחשיך ולהעלים עליהם באמת וז"ש ויעמוד מאחריהם להבדיל ולהעלו' לגמרי וכמארז"ל שהפרידו מאחדותם כו' והיינו ע"י מסך המבדיל עד שנאמ' רם על כל גוים הוי' שהוא רם ונבדל מהם כו' ונמצא שבחי' אור ההעלם נעשה גילוי אור לישראל ובחי' מסך מבדיל למצרים ולכך לא קרב זא"ז כל הלילה לפי שזה בא בתכלית העילוי וזה בא בתכלית היריד' עד באשמורת הבוקר אור שהשקיף ה' על מחנה מצרים להאיר להם בעמוד אש כו' ועי"ז נתבטלו מציאותם וז"ש ויהם את מחנה מצרים ויאמר אנוסה כו' וז"ש ה' ילחם לכם להאיר להם את ההעלם ולהיות מזה עצמו חושך גמור למצרים ולהומם אח"כ בזה ואתם תחרישון לא תתערון מידי בהעלאו' מן בחי' התווה שקדם לתיקון דהיינו מבחי' החושך כי אין זה תלוי בכס אלא ה' לבדו יעשה זאת משום דקמי' כחשיכה כאורה כו', ואח"כ נאמר ויט משה את ידו כו' ויולך ה' ברוח קדים עזה כו' שהאיר מבחי' רוח מזרחית עזה בא"ק שנק' קדמון כנ"ל והוא בחי' שער הפונה קדים שכבוד ה' אלקי ישראל נראה בו מידי בחודש ושבת והוא בחי' אור א"ס שלא ע"י פרסא בא"ק כו', ולכך ויבקעו המים שמבחי' ההעלם נעשה גילוי כנ"ל. ודוקא לישראל בלבד ולא למצרים מטעם בחי' הבדלה שנעשה מעמוד הענן הנ"ל, ולכך הקדים ויסע ויבוא ואח"כ ויט. וד"ל.

ושרש ענין העוה"ב שאין בו אכילה כו' אלא צדיקים יושבין ועטרותיהן כו'. הנה יש הפרש בין ימות המשיח לתה"מ. דהנה בימות המשיח נאמר ומלאה הארץ דעה כו' דהיינו שתהי' עליית בחי' המל' בבחי' החכמה דוקא ולא יותר וכמ"ש במשיח הנה ישכיל עבדי כו', וע"כ יהי' או עדיין אכילה ושתי' לגופים כי גם כל הנהגות האנושית יהיו נוהגים אז כמו עתה וכל המצוות יהיו נעשים אז

בענינים גשמיים כמו עתה ממש ואין ההפרש בין עכשיו לימוה"מ רק בגילוי אור החכמה בלבד דהיינו שתרבה אז החכמה והדעת בכל אדם, וכמ"ש ולא ילמדו איש את רעהו כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדלם כו', וכמ"ש בזוה"ק בהפלגה מעלת דרא דמלכא משיחא כו' וכמ"ש ונחה עליו רוח חכמה ובינה כו', אבל בעוה"ב שהוא אחר התחי' יהי' עוד עלי' לבחי' המל' יותר גבוה והיינו בבחי' אור הכתר שלמעלה מבחי' החכמה כו', וע"כ לא יהי' אז בהגשמת אנושית כלל לא באכילה ושתי' וגם כל המצוות לא יהיו אז בענינים גשמיים אלא צדיקים יושבין ועטרותיהן בחי' אור הכתר בראשיהן ונהנין מזיו האלקי בבחי' הרגשה גופנית והיינו שיקבלו חיות גשמי' מבחי' אור האלקי' כמו עד"מ המזון הגשמי עכשיו והוא ענין התחי' כמבואר למעלה. ושרש הדברי'. כי בחי' המל' כלולה מע"ס ויש בה עשיר עליות עד בחי' עלי' היותר עליונה היינו בחי' עליית אור הכתר שבה. והוא בעוה"ב אבל בימות המשיח אין העלי' רק בבחי' חכמה שבה בלבד והמשכיל יבין וד"ל.

וזהו. שלימוה"מ יהיה הכנור של שמונה נימין ולע"ל יהיה של עשרה נימין.

- (א) ענין להורות עיבוד דתומ"צ בין ע' בסד"ה רני ושמיח, הראשון בענין שקראה אמי ע"י מס"נ בק"ש ממשין תומ"צ, וע' במא"א מ' ל"ג בענין מי שממית עצמו עליה, ואפ"ל הפעולה מהעיבוד דתומ"צ בבינה שיומשך בהם אור עתיק, המתגלה בבינה, גם חיבור מעלת ז"א ששרשו בעתיקא עם מעלות חו"ב, ע' ד"ה השמים כסאי בת"א בענין אלפים שקדמה תורה, ע' מענין עיבוד לגריעותא בד"ה וארא אל אברהם, מענין עיבוד למעליותא בביאור שמני כחות, אהרן הריון, חדר הורתי בד"ה במדבר סיני, הראשון.
- (ב) בענין תשבע"פ מד"ר כי תשא פמ"ו ע"פ כי ה' יתן חכמה מפיו דעת משמע דעת עדיף מחכמה, ועמ"ש בד"ה ואלה המשפטים בענין אס אין בינה אין דעת, פה י"ל כ"ב אהוון היינו י"ס וי"ב חיות המרכבה, גם פה ס"ג כ"ב, מ"ט פנים טמא מ"ט פנים טהור דודי צ"ח, עיקר תורה בז"א, אף שהתורה חכמה היינו נובלות חכמה שלמעלה תורה, במד"ר ר"פ שמיני חצבה עמודי' שבעה, גם והנגלות לנו וה' נגלות, הנסתרות ה' נסתרות בינה, ועי' בענין ו' פעמים ה' שבפסוקי' תורת ד' תמימה משיבת נפש, חז"ב ויקהל דף רי"ש ע"א מפרש תשב"כ תורה היא חכמה כתב הוא בינה ע' בה"ז שופטים חכמה חיוורו והאותיות הנכתבים עליה בינה, ועמ"ש ע"פ וכתוב משה, ובענין ופתחת עליו פתוחי חותם, והנה פה שורש בי"ע לכאורה איך כתב בינה ופה מ', צ"ל ע"ד עשייה לעילא, או ע"ד בהדבור רק הארה ובהטפה עצמיות, ע' פרדס, ערך חותם מענין הכתיבה, ואפ"ל הכתיבה בבינה ע"ד כתבם על לוח לבך ועוד ע"ד לא כמו שאני נקרא אני נכתב, היינו נכתב בשם הוי' והו ההעלם ונקרא היינו הגלוי מצא כתיב וקרי זהו העלם וגלוי לכן איש שהכתב בבינה והפה במ', וע' פרדס סוף ערך תורה הטעם שחיילות המ' נקראים

פּוה שְׁהֵם הַמַּגְלִים הָאֵצִי, וְעִישׁ עֵרֶךְ פּוה. עִמָּשׁ בְּהַגְהוֹת לְדִיָּה וְאֵלֶּה הַמַּשְׁפָּטִים
 בַּעֲנִין דַּעַת עֵיד וּמִבִּין מַדַּעְתּוֹ, וְכִיּוֹן שְׁנֵאמַר מִפּוּי דַּעַת אִיכּ בַּתְּשַׁבְּעִי פּ
 מֵאִיר הַדַּעַת, בְּמַדְרַךְ תַּחֲלַת שְׁהִישׁ הַהֵיד לֵב חֲכַם יִשְׁכִּיל פִּיהוּ מִשְׁלֵי יִיג,
 וּמִי מַחֲכִים עֵלְיוּ פִּיהוּ וּפִי הַמִּיכּ מִתּוֹךְ שֶׁהוּא מוֹצִיא אֶת הַחֲכָמָה מִפּוּי הוּא
 מוֹסִיף חֲכָמָה, וְזֶהוּ עֵיד וּמִתְלַמִּידֵי יוֹתֵר כּוֹלֵם, וּבִמְיָא פִי מִשּׁוֹם שֶׁהַדְּבוּר
 שָׂרְשׁוּ מִקְדָּמוֹת הַשְּׁכָל לִנְפֶשׁ חַיָּה לְרוּחַ מַמְלָא, וְכִמְיָא יִלְ מַעֲלַת תּוֹרָה
 שְׁבַעַל פּוה, בַּה נּוֹסֵף הַחֲכָמָה עֵרְבִים עֵלְיָ דִּי־ס בִּינָה יִתִּירָה נִיחְנָה בְּאִשָּׁה כִּמְיָשׁ
 בְּדִיָּה גֵן נַעוּל כּוֹי. מַעֲנִין דַּעַת גִּנּוּז בְּפּוּמָא חֲחִיב קִכְּג יִל כִּי עֵיקַר מַעֲלַת
 הַמַּדְבַּר נִיכֵר בְּאַבְרַךְ הַפּוה, וְזֶהוּ דַּעַת גִּנּוּז בְּפּוּמָא, לִכֵּן זֶהוּ מַעֲלַת תְּשַׁבְּעִי עִמָּשׁ
 מִזֶּה בְּדִיָּה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי.

בַּעֲזִיָּה שַׁבַּת פ' שְׁמִינִי

(וְזוֹהַר פ' שְׁמִינִי דָף מ' ע"ב). תּו פִּתַּח וְאָמַר וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הַהֲרָה
 וְאֶתְנָה לָךְ כּוֹי וְהַתּוֹרָה דָּא תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְהַמְצָחָה
 דָּא תּוֹרָה שְׁבַע"פ, לְהֵרַתֶּם כְּתִיב חֲסַר כְּדִיָּא וְאֵל חֲדַר הוֹרְתֵי לְהוֹרְתֶם דְּמִי לְהוֹרְתֶם
 דְּתוֹרָה וּמְצוֹת, וּמֵאִי הִיא דָּא יִין דְּמִינְטֵרָא בְּגִין דְּכָל כְּתִיבָה דְּסַפֵּר עֵילָאָה תַּמָּן שְׂרִיא
 וּמִתַּמָּן נִפְקָא תּוֹרָה, וְעֵיד קֵרִינָן תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וּזִישׁ אֲשֶׁר כְּתַבְתִּי לְהֵרַתֶּם וְדָא כְּדִיָּא
 וְאֵל חֲדַר הוֹרְתֵי. פִי תּוֹרָה וּמְצוֹת הֵינּוּ בַחִי וְיָא וְנוֹק' כִּידוּע דְּאוּרִייתָא הוּא בַחִי
 זִיָּא דְּמַחֲכָמָה נִפְקָא כִּי עֵיקַר הַתּוֹרָה הוּא בַחִי הַמְדוֹת טַמָּא וְטַהוֹר וְכוֹי כִּמְיָשׁ לְהַבְדִּיל
 בֵּין טַמָּא לְטַהוֹר כּוֹי וְלִכְךָ יֵשׁ מִ"ט (פִּימַעַם *) פְּנִים טַמָּא וּמִ"ט פְּנִים טַהוֹר בְּתוֹרָה
 לְנַגְדַּד ז' הַמִּידוֹת שְׁכָאוּ"א כְּלוּל מִז' הַמִּידוֹת וְהַמְצוּהָ הִיא בַחִי הַמְל' שְׁנַק' מְצוֹת הַמֶּלֶךְ
 שְׁאֵמַר וְנַעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ בְּקַבְלַת מִ"שׁ כּוֹי כִּמְיָשׁ שׁוֹם תְּשִׁים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ כּוֹי וְדִל. וְהִגָּה
 בְּכַאֵן כְּתִיב לְהֵרַתֶּם לְשׁוֹן הַרְיֹן וְעֵיבוּר כִּי חֲסַר כְּתִיב וְאִם אֵינּוּ אֵלָּא לְשׁוֹן הוֹרָאָה הַלִּל
 לְהוֹרְתֶם בּוּי"ו וְלִכְךָ מִפְּרַשׁ שְׂרִיל בַחִי עֵיבוּר וְהַרְיֹן דְּתוֹרָה וּמְצוֹת וְהַעֲנִין הוּא כִּי
 בַחִי זו"ג הֵן בְּבַחִי עֵיבוּר בְּאִימָא עֵילָאָה שְׁנַק' אִם הַבְּנִים כְּנַדְע דְּאוּיָא מוֹלִידִים בֵּן
 וּבֵת וּבַחִי בֵּן הוּא בַחִי הַמִּידוּר' כּוֹי וּזִישׁ וְאֵל חֲדַר הוֹרְתֵי דְּהֵינּוּ בְּבִטָּן אִימָא שְׁנַק'
 חֲדַר הוֹרְתֵי דְּתוֹרָה וּמְצוֹת וְכִמְיָשׁ וְאֵל תְּטוּשׁ תּוֹרַת אַמְךָ כּוֹי וְכִידוּע. וְזֶהוּ שְׁאֵמַר
 וּמֵאִי הִיא דָּא יִין דְּמִנְטֵרָא, פִי כִי הַבִּינָה נַק' יִין הַמְשַׁמַּח כִּמְיָשׁ אִם הַבְּנִים שְׁמַחָה
 וְהַעֲנִין הוּא עֲדִי"מ כְּשֵׁאֲדֵם מְשִׁיג הַשְּׁכָל וְהַסְבְּרָא בְּמוֹחַ הַהֲשֵׁגָה אוּי יִשְׁמַח בַּה
 וְיִשְׁתַּעֲשַׁע מִשְׁא"כ אִם אֵינּוּ מְשִׁיגָה הֵיטֵב אֵינּוּ שְׁמַח כְּלָל כִּי בַחִי הַחֲכָמָה הוּא בַחִי
 הָעֵלֶם הַשְּׁכָל קוֹדֵם שִׁיבָא לְיַדֵי גִילוּי הַשְּׁגָה וְשֵׁם הָאוּר גִּנּוּז בְּהָעֵלֶם עֲדִין מִשְׁא"כ
 בְּבִינָה שְׁבָא הַשְּׁכָל בְּגִילוּי וַיֹּאִיר שֵׁם הָאוּר בְּגִילוּי וְכִמְיָשׁ בְּמִיָּא בְּאוּרִיכוֹת וְכִמְיָכ
 יוֹבֵן לְמַעֲלָה שְׁבַבְחֵי הַחֲכָמָה דְּאִצִּילו' אֵינּוּ מֵאִיר שֵׁם הָאֲרַת אִי"ס רַק בְּבַחִי הַהָעֵלֶם
 כִּי הַחֲכָמָה בְּבַחִי הַהָעֵלֶם הִיא עֲדִין אַבֵּל בְּבִינָה דְּאִצִּי' שֶׁהוּא בַחִי הַשְּׁגָה בְּאוּר

א"ס שם מתגלה יותר הארת אור א"ס וכידוע שזהו הטעם דעיקר התגלות עתיק הוא בבינה ולא בחכמה כמ"ש ב זוהר ע"פ ועבד הלוי הוא דא עתיקא כו' וזהו הטעם שנק' בחי' בינה יין המשמח וכמ"ש אם הבנים שמחה כמו כאשר נכנס יין יצא סוד מהעולם לגילוי כך בבחי' בינה יוצא אור ההעלם לידי גילוי כו' ומה שאמר שנק' יין דמנטרא דוקא הענין הוא לפי שיין המשמח הגם שהוא ממתיק כל דינין קשים כנראה בחוש שבטוב לב המלך ביין ישתנה לבו מרע לטוב גם למי שפשע מאוד נגדו כו' אך הנה גם בחי' דינין מתערין בסופו עד"מ שע"י היין יוכל האדם לבא בנקל יותר לידי כעס ורוגז כמו רבה דשחטי' לר"ז כו' וכך גם בבחי' בינה הנה דינין מתערין בסופה כמ"ש במ"א באריכות אבל יין דמינטרא הוא בחי' יין המשומר בענביו דהיינו שכבר נשמר מכל סיג ופסולת ואין הדינין יכולי' להסתעף ממנו להיותו עדיין שמור וגנוז בענביו כי אין סיבת הדינין באים רק מן בחי' השמרים שביין והוא כאשר נסחט היין מן הענבים ונעשה יין תוסס כו' וכמארו"ל חוה אשכול של ענבים סחטה לו כו' וז"ש ענבימ"ו ענבי רוי"ש שיכולים החיצונים לקבל משם אבל היין המשומר בענביו היינו שישמור ממג"ע גוי' כו' כמ"ש בע"ח דהיינו שאין לחיצונים אחיזה בו כלל וכלל וזהו הנק' יין דמינטרא כו' והוא בחי' פנימיות בינה שנק' בזוהר יובלא עולם החירות חירות משיעבוד מלכות חירות ממלאך המות כו' והוא פנימיות שרש התורה הנמשך במדות כו' ושם באין התורה והמצוה הנ"ל בבחי' עיבור והריון כנ"ל וז"ש להרתם דתורה ומצות שהן בחי' זו"נ כנ"ל וד"ל. בגין דכל כתיבה דספר עילאה כו'. פי' בא לפרש הלשון דתורה שבכתב למה נקראת כן ואמר משום דכל כתיבה דספר עילאה תמן שריא פי' ספר עילאה הוא בחי' אור אבא שהוא בחי' אור ההעלם דחכמה הגנוז באותיות התורה הכתובים ובחי' חכמה עילאה נק' ספר עילאה ובחי' כתיבה דספר עילאה היינו בחי' בינה דשרש האותיות מבינה וכידוע דחו"ב נק' ספר וסיפור כו' וזהו בגין דכל כתיבה דספר עילאה שהוא בחי' גילוי ההעלם תמן שריא בבינה כנ"ל ומתמן נפקא תורה שהוא בחי' המידו' דו"א כנ"ל דבחי' זו"נ בבחי' עיבור באימא וכמ"ש בסמוך וז"ש אשר כתבתי להרתם כד"א ואל חדר הורתי פי' אשר כתבתי להביא בחי' העלם אור אבא באותיות דבינה היינו כדי להרתם להוליד לבחי' המידו' להבדיל בין טמא לטהור שנק' תורה כנ"ל וד"ל. וע"ד קרינן תורה שבכתב פי' שבכתב היינו בחי' כתיבה אותיות דבינה ומשום דתורה שהוא בחי' ז"א מתמן נפקא כמ"ש למעלה לכך נקראת תורה שבכתב וד"ל.

תורה שבע"פ תורה אחרא דקיימא על פה. מאן איהו פה דא איהו דעת דאיהו פה דספר וכתביה ותורה דא איהו תורה אחרא דאיברי תורה שבע"פ דאיהו קיימא על ההוא פה דאיהו תורה שבכתב. ע"כ. הנה לכאורה מאמר זה סותר רישא לסופו דבתחילה קאמר מאן פה דא דעת דאיהו פה דספר וכתביה וא"כ תורה שבע"פ למטה במדריגה מספר וכתביה שהזכיר קודם שהוא פי' תורה שבכתב שאמר למעלה וכמו שידוע דתורה שבע"פ מקבל מתורה שבכתב ובסוף המאמר אמר ותורה דא היא תורה שבע"פ דאיהו קיימא על פה דאיהו תושב"כ הרי תשבע"פ למעלה

מתורה שבכתב כו'. אך הנה באמת מאמר הזה בא לפרש עוד בפ' תושב"כ ושבע"פ ולהוסיף ביאור במה שפ' במאמ' הראשון ואינו כסותר לפ' הראשון באמת כי שניהם אמת דפ' הא' אמת דתושב"כ בחי' ז"א שנק' תורה דנפק מכתובה דבינה כנ"ל אך זהו למטה בבחי' ז"ו"נ דז"א נק' תושב"כ ונקו' תורה שבע"פ מל' קרינן לה אבל למעלה באו"א נק' אבא תושב"כ ובינה תורה שבע"פ ונק' ספר וכתובה כנ"ל ושני הענינים אמת וכידוע דאו"א מוליד' בן ובת ומסט' דאבא נפק בן והוא שרש תושב"כ ומסט' דאימא נפק בת והוא שרש תושבע"פ משום דכתיב כאמה בתה וכמאמ' אימא אוזיפת מאנהא לברתא כו' וכן בדברי רז"ל לא זו מחבבה עד שקראה בתי ואמי כו' והנה במאמ' הראשון דיבר בשרש התורה בחו"ב ש... ספר וכתובה ובחי' בינה נק' כתיבה ומתמן נפק תורה כו', ועתה מפרש למה תקרא בחי' בינה בשם תורה שבע"פ דמשמעו למעלה מבחי' פה ומפרש לה באופן שהדעת הוא נק' פה כמבואר דאילו בבחי' ז"ו"נ לא הי' צריך לזה כי מל' בחי' הדיבור הוא בפה כידוע ותשבע"פ מל' קרינן לה אך בחו"ב אי"א לומר בכינה פי' תורה שבע"פ כ"א שהיא למעלה מבחי' הדעת שנק' גם הוא פה למעלה והענין הוא כמבואר באד"ר דדעת גניז בפומא כו' פי' עדי"מ בחי' הדעת למטה באדם התחתון הנה אנו רואים שאין עיקר כוחו אלא להמשיך ולחבר הארת השכל במידו' שבלב כי הנה אנו רואי' שיש הפרש גדול בין מהות השכל למהות המידו' שבלב כי מהות השכל רוחני הרבה ומהות המידו' בהתפעל' אהבה וכיוצא אינו ממהות השכל כלל וכלל לא מיני' ולא מקצתי' אך אעפ"כ אנו רואי' שמיד שישכיל במוחו איזה דבר טוב יחמוד בליבו ויתפעל אליו באהבה ומאין נמשך התפעלו' זאת אי"א לומר שנמשך מן המוח כי הרי מהות השכל אינו מהות התפעלו' כלל אלא צריך לומר שיש כח מיוחד במוח שימשיך ויחבר את אור השכל לבא לכלי הלב להוליד את התפעלו' הזאת בלב והוא ע"י מוח הדעת שנמנה בג' חללי גלגלתא כנודע ואינו אלא שממשיך אור זה השכל שבמוח שיבא בלב ונק' דעת המתפשט במידו' והוא בחי' דעת דבין כתפין הנז' באד"ר וע"כ הדעת כולל חו"ג בעצמו ומהותו להיותו בכחו ממשך השכל במידו' חו"ג שהרי הדעת הוא מטה השכל כלפי חסד כלפי דין וזהו (הדעת נק' *) הנק' נוטה כו' וכמ"ש במ"א. וא"כ הרי מובן מזה הדוגמא למעלה דבחי' הדעת אינו אלא בחי' הגילוי העולם השכל דהיינו בחי' חו"ב המה מתגלים לבא למטה במידו' ע"י הדעת דוקא ולכן נק' הדעת בשם פה וכמאמ' הנ"ל דהדעת גניז בפומא כו' פי' עדי"מ הפה הוא הממוצע להביא גילוי השכל בדיבור כך כח הדעת מביא את אור השכל שבחו"ב שיבואו לידי גילוי במידו' כו' וד"ל. והנה יש עוד בחי' דעת ונק' דעת עליון והוא בחי' הדעת המחבר חכמה לכינה והענין הוא כי החכ' נק' אין והבינה נק' יש כידוע וגם חו"ב נקרא בשם בחי' העלם וגילוי כידוע וכדי שיומשך מבחי' העלם דחכמה לבחי' הגילוי בכינה מאין ליש צריך להיות ג"כ ע"י בחי' ממוצע והיא ע"י בחי' הדעת ג"כ אך נק' דעת עליון וכמ"ש ויודע דעת עליון להיותו מביא מבחי' העלם הראשון דחכמה לכינה משא"כ בחי' דעת תחתון

הנ"ל להמשיך שכל למידו' שנק' דעת שבין כתפין כו' והוא ענין סגול תחתון וסגול העליון כי הדעת עליון אשר עומד בין אמצעי בין חו"ב לחברם נק' סגול העליון בשרשו בכח"ב כשמתהפך וסגול התחתון חג"ת כשמתהפך הוא הדעת שכולל חו"ג הנק' דעת המתפשט כנ"ל ושרש שניהם בבחי' הכתר כי מאחר שדעת מחבר חו"ב בהכרח שיש בו מאור הכתר וכן הדעת הנוטה במדו' כו' והוא שרש בחי' משיח שהוא בבחי' הדעת והיינו משה מפי עצמו אמרו וד"ל.

וזהו כללות ענין המאמר בפ"י תורה שבע"פ דהדעת נק' רק בחי' פה לגבי חו"ב להיות מביאם לידי גילוי מן ההעלם כנ"ל ואמנם לגבי בחי' המידו' שבלב הרי הוא כולל חו"ג כנ"ל ונק' בחי' פנימיו' המידו' כנודע שהדעת בחי' פנימיו' הו"ק להיותו הממשיך מוחי' להם כו' ונמצא שגם שאין הדעת רק בחי' חיצוניו' לגבי חו"ב אבל לגבי המידו' נק' פנימיו' והיינו משום דבחי' גילוי העלם נק' פנימיו' וחיצוניו' וישנם בכל מקום לפי מה שהוא אך בחי' הגילוי שבעליון הוא הנעשה בחי' ההעלם בתחתון כידוע ולכך מבחי' גילוי שלמעלה שהוא הדעת כשנק' פה לגבי חו"ב כנ"ל נעשה ממנו בחי' ההעלם בפנימיו' במידו' כו' וזהו פ"י תורה שבע"פ למעלה מבחי' פה דהיינו בחי' בינה שלמעלה מן הדעת שנק' פה בלבד לגבי חו"ב כנ"ל ואמנם בחי' הדעת נק' פנימיות ו"ק נק' בחי' העלם למטה ולכך נק' תשב"כ וכמו שאמר בסוף המאמר. ומעתה לא יקשה מרישא לסיפא כלל דברי שא מפרש בבחי' בינה שלמעלה מן הדעת וזהו שאמר מאן פה דא דעת כו' ואח"כ מפרש יותר ותורה דא תורה אחרא דאיכרי תורה שבע"פ שהוא בחי' בינה דקיימא על ההוא פה דאיכרי תשב"כ פ"י על בחי' הדעת שנק' תשב"כ לגבי למטה הימנו והוא הנק' פה כנ"ל וד"ל ומעתה גם לא יסתור פ"י זה המאמר בפ"י תורה שבכתב לפי הא' דבמאמר הא' פ"י לתשב"כ בבחי' ז"א כנ"ל ובמאמר זה פ"י לתשב"כ ג"כ בבחי' ז"א שהוא הדעת וכמ"ש דקיימא על פה דאיהי תשב"כ כו' כי יש ב"פ תשב"כ ותשב"כ א' בחו"ב והב' בזו"ג ובחי' תשב"כ דבינה למעלה מתושב"כ דז"א, וזהו כלליו' כל ענין המאמר הזה אך בפ"י הפסוק יש שינוי בין מאמר א' למאמר הב' דבמאמר א' אמר ותורה דא תשב"כ ובמאמר הב' פ"י תיבת ותורה דא תורה שבע"פ כו' אבל בשורש הענין לא סתרי אהדדי כלל וד"ל. ובג"כ אסתלק משה על כל שאר נביאי מהימני דכתי' ואתנה לך לך דייקא. פ"י מעתה בא לפרש התחלת הפסוק שאומר ואתנה לך דמשמע דכל הנ"ל בפ"י תשב"כ ותשב"כ בבחי' או"א ז"א הכל ניתן למשה וז"ש ואתנה לך כו' גם התורה והמצוה כו' ובא לפרש הדבר משום דבחי' משה בשרשו הוא מבחי' דעת העליון המחבר חכמ"ה לבינה וזהו שרמוזו רז"ל דמשה זכ"ה לבינה פ"י זכה בזכותו מצד שרשו בדעת לחבר אור החכמה בבינה ולפי שהדעת העליון שרשו בכתר דמשום זה יש בכוחו לחבר החכמה בבינה כנ"ל ע"כ לו ניתנה כל התורה כו' דהיינו להיות בחי' יחוד דחו"ב בתשב"כ ותשב"כ למעלה וגם בבחי' זו"ג בתשב"כ ותשב"כ דלמטה הכל נתקלו ושרש הענין לפי שהיחוד תלוי בבחי' דעת כמ"ש והאדם ידע ובין ביחוד או"א ובין ביחוד זו"ג הכל תלוי בבחי' הדעת ולזה רמוזו רז"ל שאמרו משה מפ"י עצמו אמרו מבחי' פה דדעת דגניזי בפומא כנ"ל וז"ש והאדם ידע למטה בבחי'

דעת התחתון המתפשט במידו' כנ"ל וכמ"כ הוא בבחי' דעת העליון לחבר חו"ב כנ"ל וזהו שאמר ובג"כ אסתלק משה על כל נביאי כו' דשרש הנבואה רק בנו"ה ושרש משה בבחי' הדעת ולכך נאמר ואתנה לך לך דייקא וד"ל.

כתיב הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי הגו רשע לפני מלך ויכון בחסד כסאו (ובספרים שלנו בצדק). ת"ח בשעתא דאסגיא חייבין בעלמא כורסייא דמלכא קדישא אתחנת בדינא ואשתאבת בדינא ושלהובוי אוקדין עלמא ובשעתא דאתעברו חייבין מעלמא כדין ויכון בחסד כסאו ולא בדינא, מאי משמע משמע דעלמא תתאה תליא בעלמא עילאה ועלמא עילאה לפום אורחוי דעלמא תתאה, פי' כי הפסוק הזה יש בו משל ונמשל המשל הגו סיגי' מכסף כו' והנמשל הגו רשע מלפני מלך כו' ויש להבין מאין יש שייכות ודמיון לבירור הסיגי' מכסף עם הגו רשע מלפני מלך כו' אך הענין הוא דבחי' המלוכה למטה כלולה מחו"ג כנראה לעין שהמלך יש בו ב' מידו' הללו חו"ג בתמידיו' דהיינו להעניש עונשין גדולים לרעים ולמורדי' ולהטיב חסדו הגדול לפי רוממתו לטובים לפניו אך הנה לפעמי' שולטת יותר מידת חסדו הגדול ולפעמי' שולטת מידת הדין ביותר וזה תלוי בשרים ועבדי' העומדי' לפניו תמיד דכאשר יש מליצי טוב וחסד על אנשי המדינה בכלל או בפרט יצוה טוב חסדו כו' וכאשר יש שרים מקטרגי' גדולי' לדבר סרה וכו' יצוה להעניש וכו' ונמצא ב' הכתו' הללו מטים לב המלך אם לחסדים אם לדינים וכל הטיית לבבו תלוי בהם אם לחסד אם לדין וע"ז הוסד עוז משפט המלוכה וכמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ כו' ולפעמי' יעוררו המקטרגי' לב המלך לדין עצום ולפעמי' יעוררו המליצי טוב לטוב וחסד עצום כו' והנמשל מזה מובן במלכותא דרקיעא דהיינו בחי' מל' דאצילו' שנעשי' כת"ר לבי"ע שנק' מלך סתם כידוע שכאשר יתעוררו המקטרגי' מלאכי דין כמ"ש ויבואו בני האלקי' להתייצב על ה' כו' אזי יתעורר על ידם מידת הדין שבמל' וכאשר יתעוררו מלאכי חסד ורחמי' יעוררו למדת החסד שבמלכו' כי בחי' המל' כלולה מחו"ג וכמ"ש מלך במשפט כו' אך ששליטת מדה הא' ביותר תלוי במלאכי' דבי"ע כמובן ממשל מלכותא דארעא למטה והיינו פשט המאמר הזה בפיו' הפסוק הזה במשל ונמשל שאמר שהן דומין וע"ז ממש דכמו שהגו סיגי' מכסף יצא לצורף כלי דהיינו ע"י בירור הפסולת דוקא ובהיק אור צח בכסף להיותו נקי מכל סיג כך ממש הגו רשע לפני מלך כו' פי' שכאשר יש מקטרגים רעי' שמעוררי' לב המלך לדע הרי יחשך אור פניו בכעס ורוגז וזה נק' חושך ולא אור אך כאשר הגו רשע לפני מלך ויתעברו המקטרגי' הרעי' אזי יאיר פני המלך באור החסד והרחמי' וכמ"ש באור' פנ"י מלך חיי"ם כו' וז"ש ויכון בחסד כסאו כמו עד"מ כסף הנקי שמאיר ביותר לפי ערך מה שנחברר ממנו הפסולת כך בחי' אורו' החסדי' המתגלי' במל' אינו אלא לפי ערך ביעור המקטרגי' מטעם הנ"ל וזהו פשט הפסוק במשל ונמשל זה וזהו שמבאר הדבר ת"ח בשעתא דאסגיא חייבין דאז ממילא מלאכי' מקטרגי' ביותר כמו במצרים שטענו מה נשתנו אלו כו' אזי כורסייא דמלכא שהוא בחי' כסא דמל' דאצי' שהוא כחב"ד דבריאה ושש מעלו' לכסא הן בחי' ו"ק דבריאה כמ"ש

במ"א בפי' כסא הכבוד כו' אתתקנת בדינא כמשל הטיית לב המלך לדין ובחי' דין זה יורד בכחב"ד דבריאיה ומשם נמשך בהשתלשלו' להיות בחי' דינין קשין כמו רצועה לאלקאה ממש וז"ש ושלחובוי אוקדין עלמא אבל בשעתא דאתעברו חייבין נתבטלו המקטרגי' אזי ויכו"ן בחס"ד כסא"ו כנ"ל, במשל כסף הנקי וד"ל. מאי משמע כו' כלומר מנין לנו שיהי' חו"ג שבמל' תלויה בבנראי' שלמטה והביא ראייה להכריח זה דמאחר דעלמא תתאה תליא בעלמא עילאה דהיינו השפעו' מאצי' לבי"ע מאחר שנתהוו יש מאין כידוע א"כ הרי בהכרח ג"כ לומר דעלמא עילאה מתגלה לפום אורחוי דעלמא תתאה וכמשל התלמיד המחכים את רבו משום דביטול היש לאין דוקא גורם המשכת מאין ליש לפי ערך הביטול והיינו לפום אורחוי דוקא וד"ל.

ויכו"ן בחסד כסאו מאן דבעי לברכא לי' בחסד ולא בדינא, מאי משמע משמע דכד עייל כהנא לבי מקדשא יעול בחסד דאיהו מיא ולא יעול ביין דאיהו גבורה, יעול במיא ולא יעול בחמרא, פי' מאן דבעי לברכא לי' הנה ענין הברכה הוא דוקא בכהנים ויש להקדי' תחלה שרש ענין ברכת כהנים מהו, דהנה כתיב וחסידך יברכוכ"ה פי' יברכו כ"ה כידוע פי' כ"ה בכף הדמיון הוא בחי' מל' דאצי' כמ"ש כה אמר ה' כו' וארז"ל כל הנביאים נתנבאו בכ"ה ומשה בז"ה כו' פי' בחי' מל' דאצי' נק' כה לפי שכ"ב אתווין כלולין בה ויש בה ג' מדריגו' הכלולי' והן כהנים ליום וישראל' שעולה מספר כה כידוע ועיקר הטעם למה דוקא בכף הדמיון היינו לפי שבחי' מל' נק' דמות וכמ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו וכן נקראת בשם מראה דמות כמ"ש הן במראה אליו אתודע וכתוב במראה מרכבת יחזקאל מראה דמות כבוד הוי' לפי שבחי' המל' היינו רק בחי' ההתגלו' מאצי' לבי"ע וכמו עד"מ גילוי' הצורה הנראית במראה אע"פ שהיא בדומה ממש לצורה העצמיו' מ"מ אינו מעצמות הצורה וכן הדמות המצוייר בלוח לא נחשב כלל מצורה העצמיו' כך בחי' ההתגלו' מאין ליש הוא הנק' דמות כבוד הוי' פי' אינו אלא בחי' דמות לגבי עצם אורו' האצי' שנק' שם הוי' בכלל יו"ד בחכמה והיא בבינה ויין מידו' כידוע ולכך נק' ג"כ בשם מראה דמות כי אינה אלא בחי' התגלות מן העצמו' בלבד ואמנם אעפ"כ בחי' ההתגלות דומה ממש לבחי' העצמיות וזהו פי' כה בכף הדמיון משום דהגם שאינו אלא בחי' דמות ומראה בלבד מ"מ נרמה הוא בדומה ממש כמשל ציור הדמות שמדמה ממש בכל פרטי אופני ציור צורה העצמות בלי תוס' ובלי גירעון אפי' כמלא נימא כו' וד"ל וז"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו ממש והוא בחי' אדם דבי"ע שהוא בחי' מל' דאצי' וכמ"ש כתפארת אדם לשבת בית וכידוע והיינו שארז"ל כל הנביאים נתנבאו בכ"ה שהוא בחי' מל' שנק' דמות כבוד הוי' דאצי' בלבד שזהו מבחי' כף הדמיון דכ"ה כמו שאומר אדם לדוגמא לדבר העצמי כה ראיתי כלומר כדוגמתו ולא עצמו כו' וד"ל. והנה משה רבינו ע"ה נתנבא בזה הדבר כו' דהיינו בבחי' אור האצי' עצמו שלמעלה מבחי' התגלו' במל' וכמ"ש זה אלי כו' כאדם שמראה באצבעו לנוכח כו' וכמ"ש במ"א וזהו ההפרש בין נבואת משה לנבואת שארי נביאי' שכולם נתנבאו בבחי' מל' שנק' כה בלבד כנ"ל ומשה נתנבא בזה שהוא בחי' ז"א דאצי' ולכך נק' משה איש אלוקי' בעלה דמטרוניתא כידוע וד"ל. ומעתה

יובן שרש ענין ברכת כהנים כמ"ש וחסיד"ך יברכוכ"ה יברכו כ"ה כנ"ל דהנה
 שרש כהנים הוא בבחי' חסד שבחכמה דוקא כידוע בפ"י כהן גדול וכהן הדיוט
 דכה"ג שרשו בחסד דביה אחיד אבא ונק' רב חסד או ונוצר חסד שהן מי"ג תיקונין
 כו' ושרש כהן הדיוט מבחי' חסד שמקבל מן החכמה וכמ"ש ואתה כהן לעולם ואתה
 הוא בחי' החכמה וכמ"ש כי את"ה אבינו כו' וכידוע בע"ח דאור אבא מקור כל
 החסדי' וכטבע האב שהוא רחמן וחסדן יותר וגם עד"מ מי שהוא חכם יותר יותר
 ליסבול כל הדינין והקטרוגי' למצוא לזכות משא"כ הקטן בדעת שירגיו מיד והמופת
 לזה מן התינוק שדעתו קצרה מלא דינין יותר מהגדול כו' וכמ"ש במ"א באריכות
 ולזה הטעם עיקר ענין הברכה תלויה בכהנים דוקא כי הנה שרש ענין הברכה
 היא בחי' תוס' אור חדש מרובה על העיקר כמו הברכה למטה בזריעת חטה שיתברך
 בק' פעמי' כמוה וכמ"ש וימצא מאה שערי' כו' שהתוס' מרובה על העיקר וכיוצא
 בזה למעלה היינו בחי' תוס' גילוי אור של המאציל בנאצלי' ונבראי' בתוס' מרובה
 על העיקר בכפלי כפליים כו' וזה א"א כ"א בבחי' גילוי אור א"ס בחכמה
 וכמ"ש ה' בחכמה כו' והיינו בחי' חכמה עילאה הנק' אור אבא שהוא בחי' ראשית
 הגילוי ונק' כח מ"ה כי אין אור א"ס שורה רק בבחי' מ"ה והוא בחי' מ"ה דחכמה
 ולכך עיקר הברכה תלויה בכהנים להיות שרשם מבחי' החכמה ודוקא מן בחי'
 החסד שבחכמה מפני ששם יצוה ה' את אור הברכה והשפע כנ"ל דאור אבא מקור
 כל החסדי' לבא מן ההעלם לגילוי מעילה לעילה עד למטה כו' וזהו פי' וחסידיך
 יברכוכ"ה פי' חסידיך אלו כהנים ששרשם בחסד שבחכמה והם יש בכח הגבהת
 ידיהם למעלה להמשיך ברכה ממקור הברכו' שהוא בחי' רב חסד הנ"ל וכמ"ש
 וישא אהרן את ידיו כו' והוא שרש ענין נשיאת כפים של הכהנים וכן בכל מעשה
 הקרבנו' על ידי הכהנים דוקא הי' אור הברכה והשפע נמשכת ולא ע"י זולתם מטעם
 הנ"ל וזהו וחסידיך יברכו כ"ה פי' כמ"ש בס"י שיש חכמה בראש וחכמה בסוף
 דהיינו בחי' חכמה עילאה שהוא אור אבא כנ"ל ובחי' חכמה תתאה דנוק' דז"א
 שהוא בחי' חכמה שבמל' שנק' חכמה בסוף והנה ידוע שבחי' הביטול הוא בחכמה
 דוקא וההפרש בין ח"ע לח"ת ידוע שבחי' הביטול שבחכמה דאצי' הנ"ל הוא
 בחי' ביטול עצמי וע"ד שאמר משה ונחנו מ"ה מ"ה ממש מפני בחי' גילוי אור
 א"ס שלא ע"י מסך כי באצי' איהו וחיוהי כו' משא"כ בבחי' חכמה תתאה שבמל'
 שהמסך מפסיק בין אצי' לבי"ע ואין שם בחי' גילוי אור א"ס כ"א ע"י מסך ע"כ
 אין שם בחי' ביטול עצמי כנ"ל אלא רק בחי' ביטול היש בלבד כידוע ע"ד וצבא
 השמים לך משתחוים שהן בחי' יש ודבר אלא שהן משתחוין וכמו שמשתחוים
 לפני המלך כו' ואמנם הנה ע"י ברכת כהנים שממשיכי' בחי' תוס' גילוי אור א"ס
 באצי' כנ"ל אזי ממילא יבא ג"כ בחי' תוס' האור גם בחכמה תתאה שבמל' להיות
 גם שם בחי' ביטול בעצם כו' עד"מ המלך בהגלות נגלות מהיכלו וחדרו פ"א בשנה
 בשוק וכיוצא נמשך אימה וביטול גם על קטני הערך שאין מכירן כ"כ בעוצם
 רוממותו כמו השרים העומדי' לפניו תמיד וכמ"ש במ"א שבבחי' הביטול יש ג"כ
 בחי' המשכה והיינו לפי ערך בחי' תוס' ההתגלות כו' וז"ש וחסידיך יברכו לכ"ה
 שהוא בחי' מל' חכמה תתאה לפי שגעוץ תחלתן בסופן כידוע וכשמברכין לבחי'

חכמה בראש בבחי' אור אבא והיינו באמרם יברכך הוי' וכמ"ש ה' בחכמה וכנ"ל אזי ממילא נמשך בחי' ברכה זאת גם בחכמה בסוף שהוא בחי' כ"ה בכף הדמיון כנ"ל והיינו בחי' המשכת י"ג מדה"ר שנמשך גם בבחי' מל' דאצ"י ע"י ברכת הכהנים כמ"ש יאר ה' פניו אליך אליך דוקא דהיינו לכנ"י שהוא בחי' המל' כידוע בפ"י כל ישראל בני מלכים הם כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין בפרטי דברי המאמר הנ"ל. ויכון בחסד כסאו מאן דבעי לברכא ל"י בחסד ולא בדינא כו' פ"י לברכא היינו בחי' ברכת כהנים שתלוי בחסד שבחכמ' דוקא שהוא שרש הכהנים כנ"ל וזהו ענין טעם והקדמה למה שרוצה לבאר הפסוק דיין ושכר אל תשת כו', למה נאסרו הכהנים בשתיית יין בבואם למקדש משום דשרש' בבחי' חסד שבחכמה כנ"ל וזהו מאן דבעי לברכא ל"י שזה תלוי בחכמה צ"ל בבחי' החסד ולא בבחי' הדין והיינו במיא ולא בחמרא כמ"ש בסמוך ויש להבין שרש ענין זה דבשלומא בענין שרש ברכת כהנים הנ"ל יש טעם מפני שבחי' תוס' גילוי אור א"ס הוא בחכמה דוקא אבל מה שצריך להיות המשכה זו בחסד ולא בדינא ולכאורה אין לזה טעם דהרי היין גם שהוא בחי' גבורה הרי הוא מביא ג"כ מבחי' ההעלם לגילוי כידוע בענין נכנס יין יצא סוד וגם אין שמחה אלא ביין והשמחה הוא בחי' הגילוי מן ההעלם כידוע אך הנה יש להקדים לזה ענין אחד, דהנה יש הפרש בין מים ליין בגשמיות שהמים טבען לכבס כל ליכלוך וטינוף כמו הבגד המלוכלך יכבסוהו במים ויתלבן היטב כאילו לא הי' בו ליכלוך מעולם משא"כ היין איננו מכבס לשום ליכלוך וכן כל משקה זולת המים אין טבען לכבס ולטהר כמו המים כידוע ולזה הטעם גם בטהרת טמאי' לטהרם מטומאה הרוחנית שנשתאבה בנפשם ג"כ הוא במים דוקא וכמ"ש ורחץ בשרו במים ויטהר כו' וכן בגדיו שנשטמאו בטומאה הרוחנית וכבס את בגדיו במים כו' וכידוע בטעם שמי המקוה מטהר טמאי' וכמבואר בתורה שהמים מטהר כל טומאה דוקא ולא משקה זולתה כמ"ש אך מעיין ובור כו' לפי ששרשם בבחי' החסד שבחכמה שיורד מגבוה לנמוך וכטבע המים שיורדין מגבוה לנמוך כך למעלה טבע מי החסדי' שבחכמה לירד למטה מטה דהיינו לטהר גם לטמא וכמ"ש וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וכת"י כבסני מעוני כו' וכל כיבוס ליכלוך עון וחטא במים שבחכמה דוקא והיינו מפני שבחי' חכמה דוקא יש בכחה לברר ולהפוך חשוכא לנהורא כו' כידוע שבחכמה דוקא אתברי וע"ד דוגמא ע"י החכמה יוכל אדם למצוא טעם לטהר את הטמא כו' והוא מפני שהטומאה שרשה מבחי' יש דקליפו' והחכמה עושה בחי' ביטול היש לאהפכא ולאכפייא ולכך בחכמה דוקא יתהפך מרע לטוב מטומאה לטהרה וזהו ענין המקוה שהמים שבה מטהר לטמא מפני שהמים שרשם בבחי' חכמה ולכך אין למים גווין עצמי אלא לפי הכלי להיותו בחי' הביטול וע"כ יכול לשנות מגוין לגוין כמו לטהר את הטמא וכיוצא ואמנם אין זה רק מבחי' החסדי' שבחכמה דהיינו מה שהחכמה יורדת למטה לברר ולהפוך שזה כמו מים שיורדי' מגבוה לנמוך כו' והוא עיקר בחי' המים העליונים שמכבסים כל ליכלוך עון וכמ"ש וזרקתי עליכם מים טהורים כו' וד"ל משא"כ בחי' היין שאין דרכו לכבס כו' כי שרש היין הוא למעלה מבחי' גבורה' דבינה כידוע ובינה מינה דינן מתערין כידוע ולפי שבחי' הגבורה'

מצמצמי' האור ומדקדקי' לבא למטה לפי הראוי דוקא ע"כ אדרבה מלבד שא"א גם שיטהר הטמא עפ"י בחי' הגבורו' אלא שמתצמצם האור על ידם גם בקדוש וטהור וכענין שמים לא זכו בעיניו ובקדושו לא יאמין כו' ולכך אין טבע היין לכבס החטא אלא אדרבה להוסיף דין על החוטא כמ"ש כבר ביין לבושו ודם ענבים כו' והנה הגם שהיין למעלה נק' יין דמינטרא כנ"ל והוא בחי' יין המשומר ממגע גכרי שאין להחיצונים יניקה ואחיוה כלל כנ"ל היינו שמתחילה כבר נשמר מכל מגע גוי ולא הי' מקום לחיצונים לקרב לשם כלל אבל אם כבר נתקרבו החיצונים וקיבלו יניקה משם וטמאו את אור הקדושה כמ"ש בתיקון חצות טמאו את היכל קדשך כו' אזי אין ביכולת אור הבינה שהוא בחי' יין להבריה הרע או להפוך מרע לטוב שהוא לטהר את הטמא כמו שאין בטבע היין לכבס הליכלוך כו' משא"כ בבחי' המים שבחכמה דגם שכבר יש יניקה לטומאת החיצונים יש ביכולת החכמה לברר את לבער הרע כמו בירור יציאת הפסולת ע"י הכיבוס אם להפוך גוף הרע לטוב כמו הזדונות עצמן שנעשו זכיו' וכמו הכיבוס בלתי יציאת פסולת כי גם הפסולת נברר ונתהפך לנקי וכמו מיתוק מים הרעים ביפים שגם המים הרעים נעשו מתוקים כו' וכן למעלה כתיב ויורהו ה' עץ וישלך אל המים הרעים וימתקו והוא בחי' עץ החיים דחכמה שבתורה כמ"ש עץ חיים היא כו' שממתיק לגוף הרע כמו לטהר את הטמא וכיוצא וד"ל. ובהקדמה זאת מתורץ הקושיא הנ"ל דגם שבחי' היין מביא ג"כ מבחי' ההעלם לגילוי כמו נכנס יין כו' או השמחה שע"י היין כו' אבל הנה בינה מינה דינין וגבורות מתערין וטבע הגבורו' לעלות בבחי' צימצום והסתלקות היפך הירידה מגבוה לנמוך כטבע החסדי' ולכך אם יש דינין שנאחזין בקדושה א"א שיבררו אדרבה יוסיפו כח הדין ולזה הטעם נצטוו הלויים להעביר תע"ד על כל בשרם מפני שהשערו' יוסיפו כח הדין והלויים שרשם מבחי' הגבורו' כידוע וז"ש יין ושכר אל תשת כו' מפני שהיין דינין נמשכין ממנו וגם שממשיכין מן ההעלם לגילוי אבל יש יניקות לחיצונים ג"כ משא"כ במי החסדי' דחכמה שמטהרי' גם הטומאה וכמ"ש מי יתן טהור' מטמ"א לא אח"ד פי' לא אור א"ס שבחכמה שנק' אח"ד כו' ולכך צ"ל ברכת כהנים בחדס דוקא ולא בדינא דהיינו במיא ולא בחמרא כדי שירד האור מגבוה לנמוך להמתיק כל דינין קשין כמו קטרוגי' רעי' וכיוצא שאין זה אלא במים דוקא ולא ביין כנ"ל וד"ל. ומעתה יתפרשו דברי פרטי המאמר. מאי משמע דכד עייל כהנא לבי מקדשא לעבוד עבוד' הקרבנות וכיוצא שהוא להמשיך אור א"ס בחכמה בבחי' תוס' כנ"ל יעול בחדס דוקא דאיהו מיא דהיינו בחדס שבחכמה שירד מגבוה לנמוך כדי שיתברכו הכל להיותם ממתקי' ומהפכי' חשוכא לנהורא כנ"ל ולא יעול ביין דאיהו גבורה שגורם התעוררו' דינים ויש יניקה לחיצונים ג"כ ואין בכחם להמתיק אחר שמהיין יש להם אחיוה וגם להיותם בלתי מכבס' הליכלוך כנ"ל יעו"ל במיא ולא יעו"ל בחמרא הנה כפל עוד הדבר לרמוז גם על בחי' ההעלאה מלמטה למעלה שיהי' ג"כ במיא ולא בחמרא וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו' והיינו ברעותא דלבא בבחי' ביטול ולא ברשפי אש כו' וז"ש יעו"ל במיא בלבד מ"ש בתחלה מאן דברכא לי' כו' וד"ל.

(זוהר פ' תוריע ד' מ"ח ע"ב)

תנא מן בוצינא קרדוניתא נפקין שכ"ה גיצוצין מתגלפין ומתאחדין כחדא מס"ט דגבורה דאיקרון גבורות ה' ומתלכדן כחדא ואתעבידו חד גופא, וכד אילן עיילין בגופא אקרי איש, דתנינן איש תם וישר איש צדיק ואיש דהכא איש מלחמה כתי' סליק וכולא חדא. ע"כ דברי המאמר. והנה להבין זה המאמר יש להקדי' תחלה בכלל' ענין המאמר ואח"כ יתבארו פרטי דבריו, והיינו במה שאמר דאתעבידו חד גופא מבחי' הגבורו' הללו מהו בחי' גופא זה, הנה ידוע בפי' המאמר' את' חד' ולא בחושבן כו' חכים ולא בחכמה ידועה כו' עד * ולא מכל אילן מידו' כלל דמצד עצמיו' אור המאציל א"א שיהי' גם בחי' מקור למקור להיות בחי' אצילו' ע"ס במספר כו' מאחר שעצמיו' אור א"ס פשוט בתכלית האחדו' הפשוטה ואין לו תחלה ואין לו תכלה ואין ערוך אליו כלל וכלל כו' וכידוע אך הנה ע"י בחי' צימצום והעלם אור עצמתו אוי נמשך ע"י בחי' קו ונק' קו המדה והוא הנק' בשם בוצינא דקרדונית' הארת אור ושפע להיות מציאו' התחלקות אורו' בכלים והיינו להיות נקרא חכים ומבין כיוצא והנה ידוע שאין בחי' התחלקות הזאת להיות מציאת חכמה בפ"ע ובינה בפ"ע דהיינו מה שיהא אור החכמה ניכר בשם איזה מציאת דבר מה כמו שהיא נקראת עתה בשם חכמ"ה וכן בינ"ה בשם בינ"ה בה"א הנוספת על' שם מציאותה הגלוי כו' שאינה אלא רק מצד בחי' הכלים דוקא דהיינו כמו בבחי' הג' חללי גלגלתא מפני ששמה מובדלין ומחולקין ג' המוחין ע"כ נק' אור החכמה המאיר במוח החכמה בשם מציאו' נבדל בפ"ע והוא שם חכמ"ה בה"א וכן אור הבינה במוח הבינה כו' אבל לולי התחלקות ג' הכלים האלה בג' חללים לא יש עדיין קריאת שם במציאת נבדלת למהות אור החכמה כו' שהרי ג' כוחות הללו חב"ד הכלולי' בנפש עדיין מתאחדין המה בלתי ניכרים במציאות עדיין להיותם כלולי' ומתאחדין בעצמות הנפש בביטול והתכללות הנר בפני האבוקה או עד"מ כביטול והתכללות שכל התלמיד בשכל רבו בשעה ששומע ממנו וכיוצא אך כאשר יבואו ג' הכוחות הללו בג' כלים מחולקים שמה יתחלקו במציאות נבדל כאו"א בפ"ע כו' וא"כ הרי מובן שאין קריאת שם לחו"ב וכיוצא רק בהיותם כלים דוקא והנה בחי' הכלים נק' בשם גופא עד"מ כלים שבגוף האדם כמו ג' חללי גלגלתא וכן אבריו' זולתם כמו העין והאוזן ואבריו' הפנימי' וכיוצא שכולן בכלל נקראו בשם גופא לגבי הנשמה שמאירה בכל כחותיה באבריו' הללו ובהיות הנשמה בלתי גוף כל כחותיה מתאחדו' וכלולי' בה אך בבואם להתחלק בכלי הגוף יאיר כאו"א במציאות בפ"ע וכדי שיהי' באפשרות לנפש לחלק כחותיה בחלקים קטנים כ"כ כמו באבריו הגוף הנה צריך להיות ע"י בחי' צימצום דהיינו ע"י הסתר עצמותה ומהותה בכל פרטי כחותיה כו' והנה גם זה ידוע שכלל' כל האבריו' שנק' כלים לנשמה נק' בשם אדם דוקא כי אין הנשמה נק' אדם אלא נפש אדם אבל ציור אבריו הגוף הוא הנק' אד"ם דוקא וכמ"ש ויצר ה' אלוקי' את האדם עפר מן האדמה כו' ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים כו' וד"ל. ועפ"י כל זה יובן למשכיל מעלה בבחי' כלל' ע"ס דאצי' שכאשר נמשכו בכלים דוקא שהוא הנק'

בחי' אדם דוקא וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' והיינו ענין ובחי' התחלקו' אורו' בכלים כמו שיקרא בשם חכיים ומביין וחסדן וכיוצא שכאו"א ניכר במציאו' בפ"ע כמו שנקראו בשם חו"ב דאצילו' כו' וכנ"ל ואמנם אין זה באפשרות מצד עצמו' אור המאציל הפשוט כ"א אחרי בחי' צימצום הראשון והוא הנק' קו המדה ונק' בוצינא דקרדוניתא בחי' מקור כל הגבורו' דהיינו בחי' הקו המודד ומצמצם להיות כל אור במציאו' נבדל בכלי מיוחדת דוקא ע"ד דמיון מהתחלקו' אורו' וכוחו' הנפש באברי הגוף כנ"ל וד"ל וזהו כללו' ענין המאמ' דמבצ"ק דוקא נפקין שכ"ה ניצוצין כו' ומתלכדן כחדא ואתעבידו חד גופא. פי' בחי' גופא היינו בחי' כללו' כל הכלים דע"ס דאצי' שנק' אדם כנ"ל אך איך אתעבידו גופא בהתחלקות וצימצומי' כ"כ מעצמו' המאציל הנה לזה אמר דדוקא ע"י בחי' הגבורה דבוצ"ק ומה שירד ונמשך במספר שכ"ה ניצוצין דוקא היינו לטעם המבואר בע"ח משום דו' פעמי' אדם עולה מספר שט"ו וה"ג מנצפ"ד וה"ח המגדילי' כו' עולה ס"ה מספר שכ"ה כו' להיות כי בחי' מקור הגבורו' הללו הן רק כדי לחלק האור בכלים מכלי' שונים שהן רמ"ח איברי' כו' עד שיקרא בשם אדם כו' דאל"כ הרי אמר שמצד עצמו' המאציל ולא מכל אינון מידו' כלל וכמ"ש כי לא אדם הוא כו' וד"ל. ואחר שנתבאר כללות המאמר מעתה יתבארו פרטי דבריו. דמ"ש ומתלכדן כחדא דוקא היינו לפי שמחמתם הרי נתהווה חד גופא בלבד ואם לא שנתקבצו ביחוד כאחד היו בחי' התחלקו' הכלי' לאין שיעור וכמבואר במ"א באריכות דערך ריבוי ההתחלקו' תלוי בעצם גודל האור וכמ"ש גדול אדונינו ורב כו' וכן הללוהו כרוב גודלו כו' וד"ל. ומ"ש ומסט' דגבורה דוקא מבואר הטעם למעלה משום דמצד אור חסד עצמו' המאציל לא הי' באפשרו' להיות בחי' גוף בהתחלקו' צימצומי' כ"כ כו' וד"ל.

וכד אילין עיילין בגופא אקרי איש כו'. הנה לכאורה בא לכפול זה המאמ' בשינוי לשונות דאע"פ שכבר ביאר כל צרכו דמבחי' הגבורו' הנ"ל אתעבידו חד גופא הנה חזר וכפל הדבר בשינוי לשון דאילין עליין בגופא כו' אך הנה הענין הוא משום דצריך לבאר עוד למה נק' גופא זה בשם איש דוקא והיינו איש מלחמה דוקא כמ"ש בסמוך ולזה הקדי' להוסיף לשון דעיילין בגופא לרמוז על בחי' איש זה כו' ידוע דעיקר בנין הנוקבא הוא מבחי' המל' שבע"ס דו"א כמו מבחי' מל' שבחכמה דו"א נבנה בחי' חכמה שבמל' ומבחי' מל' שבחסד דו"א נבנה בחי' חסד שבמל' ועד"ז בכל ע"ס דנוק' כמ"ש בע"ח והנה פי' בחי' המל' דע"ס דו"א היינו בחי' הגילוי של כל ספי' וספי' דהיינו כמו מה שנתפס בחי' החכמה לבחי' יש ודבר מה וע"ד הנ"ל בבחי' הכלים שבהן ועל ידן ניכרין האורות באיזה מציאות דבר מה כו' כך גם בגוף ענין ובחי' התהוות האורו' מן המאציל הנה אם לא הי' בהם בחי' גילוי זה דהיינו להיות בבחי' יש ודבר דוקא הרי הי' כולן בטלים ונכללים מיד בעצמו' המאציל כמו גם לאחר שנאצל אור החכמה הרי הי'ה מיד נכללת כוחה ואורה במקור חוצבה בעצמו' המאציל כביטול התכללו' הנר בפני האבוקה וכיוצא אך עיקר קיומה היינו במה שנראית ונגלית ליש ודבר עד שנקראת בשם מציאת חכמה כמו באיש החכם שחכמתו שהמציא ניכרת ומורגשת אצלו עד מ"ש ראיתי

איש חכם בעניו כו' הרי בחי' הרגשה זאת עיקר קיום מציאת שם חכמה זו שהתחכם
 בה ואם לאו אינה נקראת בשם חכמה עדיין אלא היא נכללת בכח חכמתו הנק'
 משכיל כידוע ועד"מ זה יובן למשכיל למעלה שבחי' חכמה דאצי' למעלה היינו
 בחי' גילוי אורה בבחי' יש ודבר ניכר דוקא והיינו בחי' המל' שבה בלבד ולולי
 בחי' גילוי יש זה היתה נכללת בעצמו' המאציל שנק' חכים ולא בחכמה ידיעה כו'
 וזהו ענין השמות שיש בכל ע"ס דאצילו' כידוע דשם הוי' בניקוד פת"ח הוא בבחי'
 אור החכמה דוקא ושם הוי' בניקוד צירי' בבינה ובניקוד סגול בת"ת כו' וכיוצא
 הנה עיקר בחי' שמות הללו היינו רק בחי' גילוי אורו' דע"ס לבחי' יש ודבר שהוא
 הנק' בחי' המל' כנ"ל כי בחי' שם ומל' הכל ענין א' דהיינו רק בחי' הגילוי ליש
 כו' ואותיו' השם כאיזה ניקוד שהוא היינו בחי' ההתגלות של אותה הספי' כמו אותו'
 שם הוי' בניקוד פת"ח הוא בחי' ההתגלות של אור החכמה להיות ניכרת לבחי' יש
 כו' וכנ"ל והיינו ג"כ בחי' המל' שבכל ספי' וכידוע בפ"י ברוך שם כבוד מלכותו
 כו' ששם ומלכו' ענין א' כי כל בחי' המלוכה נק' בחי' שם בלבד וכמ"ש במ"א ע"פ
 ויעש דוד שם כו' וד"ל. וזהו מה שאמר כאן דכד אילין עיילין בגופא כו' פי' גופא הן
 בחי' הכלים של ע"ס דאצי' המגבילי' ומחלקי' האור ממש כנ"ל אך הנה טרם
 התגלותם ומשכונם בכלים הרי בהכרח שהי' בהן תחלה בחי' ההתגלו' ליש ודבר כנ"ל
 שהוא הנק' בחי' מל' דע"ס דז"א כנ"ל, והיינו מ"ש דאילין עיילין ונכנסין בבחי' יש
 לבחי' גופא שהן בחי' הכלים ואז דוקא נק' בשם איש מלחמה כו', והענין הוא כי עיקר
 בנין המל' בבחי' הגבורות דז"א היינו ע"י בחי' התחלקות האורות בחלקים וצמצומי'
 רבי' בכלים, ומזה נבנה בנין הנוק' הנק' גופא כידוע דאיהי בגופא דמין כו', לפי
 שהמשפיע נק' בשם נשמה והמקבל נק' בשם גוף כידוע, והרי מבואר למעלה שמבחי'
 המלכות דע"ס דז"א נמשך אורות ע"ס דמל', ומ"ש אלין עיילין בגופא היינו כאשר
 הן נמשכין בכלים דוקא שהרי נבנה בנין הנוק' באורו' וכלים והכל מבחי' מל'
 דע"ס דז"א בלבד, וכמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע וכידוע נמצא שהאורו' דאצי'
 טרם שנכנסו בכלים שבמל' נמשכו בבחי' גילוי ליש בפ"ע, הא' בבחי' האצי'
 כנ"ל ואח"כ נמשכין בבחי' ע"ס דנוק' בבחי' יש בגילוי יותר והיינו מ"ש באורך
 נראה אור וכמו מראה דמות כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו מ"ש כאן דבחי' גופא זה
 נק' איש מלחמה שהוא בחי' נוק' דז"א שנבנה בבחי' הגבו' כנ"ל ולכך נק' בשם
 איש מלחמה דוקא כו', והביא ראי' לזה מהא דתנינן איש תם וישר איש צדיק, פי'
 בחי' עצמיות אורו' דז"א, אבל איש דהכא היינו איש מלחמה דהיינו בבחי' המל'
 דע"ס דז"א המתלבשים במל' באורו' וכלים שנק' גופא (ובלשון הגמ' אוצר הנשמות
 נק' גוף כמארז"ל עד שיכלו הנשמות שבגוף וכדפרש"י שם ומה אוצר זה קצר
 למעלה כו'), ועיקר הטעם של ר' יצחק היינו לפי שבפסוק זה דואיש כי ימרט ראשו
 מיירי בבחי' הדינין הקשין שנאחזין בשערות כמ"ש בסמוך ואין זה אלא בבחי'
 שערות דנוק' דוקא ולא בבחי' ז"א וכמו שמפרש הטעם בסמוך אך לא ידע ר"י
 לפרש דבר זה עד ששאלו לר"ש וזהו שאמר אמר לי' ר' יהודא אמאי, פי' אמאי
 תפרש איש זה בנוק' ולא בז"א לא הוי' בידי' דר"י אתא שאלו קמי' דר"ש אמר
 לון תו קשי' דכתי' לזאת אקרי' אשה כי מאיש לוקחה זאת, ותנינן איש זה חסד

והכא אמרת דהוא דינא, פי' תו קשי' לא מצד פי' הפסוק אלא גם מצד עצם הענין שמפרש לבחי' איש בבחי' הגבורו' שמהן נבנה בחי' גופא כנ"ל, שהרי במקום אחר אמרו שאיש דו"א הוא בחי' חסד, והאשה שהיא בחי' נוק' דו"א נק' אשה על שם בעלה שהוא נק' איש, א"כ בהכרח שא"א לומר בחי' דינין במל' ג"כ והאיך אמר ר' יצחק דאיש דהכא איש מלחמה סליק דינא כו'.

ותירץ ר' שמעון אלא הכי תאנא כולא הוא בחד מתקלא סלקא, ומשום דדינין תתאין מתאחדין ומתלכדין בשערוהי דהאי עיקרא * הוא דינא קשיא, וכד אתעבר מינין שערין דרישא אתבסס ודינין דלתתא לא אנדמנו ובג"כ אקרי טהור דלא אתקרי טהור אלא כד נפיק מגו מסאבוי דכתי' מי יתן טהור מטמא כו' והכא כתי' כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא ע"כ. והנה להבין כ"ז הנה תחילה יש להבין כללות הענין ובחי' שערות מהו, דהנה ידוע דבחי' השערו' הוא בחי' צמצום ודילוג אור ההשפעה לבוא בבחי' התלבשות חיצונית עד שיוכלו לומר שאינו שורה ומלוכב כלל, ועד"מ השערות באדם שהן דבר חוץ מן העצמיות וכאשר יחזיק אותם לא יכאב לו כלל ועכ"ז יש בהן קצת אור וחיות דהיינו בחלל וגומא שראש השערה יונקת משם אבל השפעה זאת אינה מתלבשת כלל בבחי' עצמיות בקירוב אלא בדילוג ממהות למהות וכמו השכל שמאיר לזולתו ע"י אותיות הדבור וכמ"ש במ"א, וכך יובן למעלה שיניקת החיצוני' לא יתכן שיקבלו מבחי' קירוב ההשפעה האלקית רק מבחי' חיצונית השפע באה בבחי' דילוג עד"מ הנ"ל בבחי' שערות למטה והוא הנק' למעלה בחי' שערות שהדינין קשיין יונקין מהן כמ"ש כאן דדינין תתאין מתאחדן ומתלכדאן בשערוהי דהאי איש כו', פי' כי מבחי' עצמיות המל' באורות וכלים שבה לא יוכלו דינין תתאין שבע' שרי' דנוגה לקבל אלא רק מבחי' שערות שבה ולכך שער באשה ערוה כו', והנדה צריכה לגלח ביותר לפי שה' דמים טמאים מהן עיקרי קבלת יניקה לחיצונים ויכולים לקבל תוס' יניקה יותר מכפי המדה כו', ומ"ש דמתאחדין ומתלכדאן כו', הענין הוא לפי שבחי' שערות הללו מתחילת יציאתן ממקורן יש לכאו"א גומא ושרש בפ"ע, ואמנם השפע הנשפע מכאו"א מתחלק לרבוא רבבות מדריגות לאין שיעור כי הרי הע' שרים יש לכאו"א רבוא רבבות מדריגות כו' וכולם מקבלים מבחי' השערות כנ"ל. והענין הוא כי הרבה מהם מתאחדין בשר שלהן ויונקין מבחי' שערה אחת וכן זולתם מתאחדין ונכללין בשר שלהן ומקבלים משערה אחרת עד שבכללות אינו אלא מספר ע' ומספר הע' נכללין במספר זי"ן בלבד כו', והיינו שאמר דמתאחדין כולם ומתלכדין בשערוהי דהאי כו' וד"ל. והנה יש הפרש בין בחי' שערות דו"א לבחי' שערות דנוק' כידוע בפי' ודלת ראשך כארגמן ששערות דנוק' אדומי' כמראה הארגמן וכמ"ש בסמוך סומקא גו סומקא כו', אבל שערות דו"א הן שחורי' וכמ"ש קווצותיו תלתלים שחורות כו', והענין הוא לפי שאמיתית המקור להתהוות דינין תתאין שבנוגה נמשך מבחי' שערות דו"א דווקא וכמשי"ת בסמוך. וזהו שאמר וכולא בחד מתקלא סלקא, פי'

ששרש הדינין א' הוא דהיינו מבחי' שערות, אלא שיניקת וקבלת החיצוני' הוא מבחי' שערות שבמל' דוקא לפי שמלכותו בכל משלה, ואמנם בחי' מקום הצמצום להתהוות הדינין הוא בחד מתקלא דהיינו בבחי' ה"ג דבוצינא דקדרינותא שהוא מאיר ברישא דו"א כמ"ש בסמוך ולכך כולא סליק דינא ויובן זה עד"מ ממה שאנו רואין הבל הקול שמתחלק בה' מוצאות לרבוא רבבות צירופי אותיות כו', ובחי' כח המחלק והמצמצם להצירופים הללו הם ה"ג מנצפ"ך המפרידות ההבל כידוע, וככה ממש יש בחי' ה"ג מנצפ"ך בבינה שמחלק בחי' הבלים דבינה, דהיינו בחי' המשכת המוחין למדות שבלב או לחלק צירופי אותיות במחשבה כו' והכל בחי' כח א' המחלק והמצמצם שהרי נראה לעין השכל שכפי אופן שיצומצם אור השכל באותיות המחשבה ומדות שבלב, כן באותו אופן ממש יהי' צירופי אותיות הדיבור כו' וד"ל, ובחי' השערות נמשלו לבחי' אותיות המתחלקים מהבל הקול שהרי כמו שהקול הוא פשוט ומתחלק ברבוי חלקים, כך אור שפע המתחלק בשערות הרבה כו', וזהו שאמר דכולא בחד מתקלא סלקא כו' וד"ל, ובכל זה כבר תירץ קושייתו, דאע"ג דאמרו דאיש זה חסד ומאיש לוקחה כו', אבל בכאן אינו מדבר רק בבחי' השערות שהן בחי' הצמצומים ומאיש לוקחה זאת להשפיע לחיצונים כנ"ל ולזה לא פי' הפסוק בבחי' שער' דו"א כי אין דינין תתאין מקבלים משם אלא בשערהי דהאי דוקא שהוא בחי' המל' וכמשי"ת בסמוך וד"ל.

וכד אתעבר מיני' שערות דרישא אתבסם כו', פי' אתבסם הוא בחי' המתקות הגבור' והדינין הקשין, וכל מיתוק הדינין א"א כ"א בהתגלות אור חסד עליון, ועד"מ מ"ש ויררה ה' עץ וישלך על המים וימתקו המים כו', וענין המתקה זאת היינו דווקא כאשר נתגלה הארה יתירה מעצמות המאציל בעולם האצ"י כי חפץ חסד הוא או נמתקים כל בחי' הדינין קשין שנאחזין שם יניקת החיצוני' וכמ"ש כהמס דונג כו', כי בבחי' גילוי אור א"ס שלמעלה מצמצום ההשתלשלות אין מקום ליניקת החיצוני', שם כו', והוא עיקר ענין המתקת הגבור' הקשות דנוגה (ועיין במ"ש בסוף המאמר בענין תער השכירה כו' כמשי"ת בסמוך) וזהו מ"ש תחילה וכד אתעבר כו', ואח"כ אתבסם כי בתחילה צריך להעביר בתער שהוא מבחי' הגבור' דוקא ואח"כ אתבסם בגילוי אור חסד עליון ואזי לא יקרבו עוד דינין דלתתא לקבל יניקה, ולכך המשיל הדבר למי שנטמא בטומאה שכאשר יטהר מטומאתו במי מקוה וכיוצא או דוקא יקרא בשם טהור, אבל אם לא הי' טמא מתחילה אינו נק' טהור דלא נק' טהור אלא כד נפיק ממסאבו כמ"ש מי יתן טהור מטמא דוקא כו' וכך הוא כאן בהאי איש דאתעבר מיני' שערא תחילה הוא כמו ענין הטהרה מן הטומאה שהוא בחי' יניקת החיצוני' בשערות הללו כנ"ל, ולכך נק' בשם טהור, וזהו מ"ש ואיש כי ימרט ראשו, פי' שיעבור בחי' השערות שיונקין מהם החיצוני' ה"ז כאלו נטהר מן הטומאה קורח הוא טהור הוא, אך מי יתן טהור מטמא לא אחד, פי' לא ע"י בחי' אור א"ס שנק' אחד פשוט שמאיר בבחי' חסד עליון דוקא שממתיק לבחי' הגבור' הקשות, וכמ"ש למעלה דאתבסם כו' ואם לא יועיל טהרה זו בהבערת תער בלבד כו' וד"ל.

עוד שם

ותא חזי ברישא דהאי איש בוצינא דקרדינותא. ובג"כ גולגלתא דרישא דהאי סומקא כוורדא ושערא סומקא בגו סומקא ותלי' מיני' כתרין תתאין דלתתא דמתערין דינין בעלמא. וכד אתעביר מיני' שערא ואתגליש מחסד עילאה אתבסם כולא ואתקרי' על שמי' ע"כ. הנה במאמר זה בא לתרץ קושיא א', דלכאורה יפלא למה האי איש דהכא יתפרש בבחי' מל' דוקא ולא בבחי' ז"א ואם משום דהגבורו' הקשות מקבלים מבחי' מל', הרי עיקר שרשם בבחי' שערו' דז"א כנ"ל, ולוה הקדים לפרש משום דבהאי איש בוצינא דקרדינותא כו', דהנה פי' בוצינא דקרדינותא היינו בחי' אור חשוך, ולכאורה אין זה מובן, כי הקדרות והחושך אין מהות אור כלל ואדרבה הוא היפך אור וא"כ איך יקרא בשם אור חשוך כמשמעות פי' בוצינא דקרדינותא כו', אך הענין הוא כמ"ש ישת חושך סתרו שבחי' ההעלם קדם לבחי' גילוי, וכמארז"ל כבריייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, וכתי' מגלה עמוקות מיני חושך דוקא לפי שע"י בחי' הצמצום וההעלם יוצא אח"כ בחי' גילוי אור בבחי' קו המדה, והוא מארז"ל עלה במחשבה לברוא במה"ד כו' וכמ"ש במ"א באריכו' ולכך נק' בשם אור חשוך להיותו מאיר ובא ע"י בחי' הצמצום והעלם בתחילה כו'. והנה ידוע בס"י דנעוץ תחילתן בסופן דוקא ולא באמצען לפי סופן מעשה הוא שעלה במחשבה תחילה, ובחי' המל' נק' סוף מעשה כי הוא בחי' התפשטות להחיות מאין ליש. וע"כ גם בחי' הדין והצמצום שבמל' הוא עלה ג"כ במחשבה תחילה דהיינו בבחי' הצמצום והדין שבבחי' כ"ע הנק' קו המדה שהוא בחי' בוצינא דקרדינותא לפי שנעוץ תחילתן בסופן דוקא. וזהו שאמר ת"ח ברישא דהאי איש דוקא שהוא בחי' מל' הנק' סוף מעשה מאיר מבחי' בוצינא דקרדינותא ודוקא ברישא דהאי דהיינו בבחי' שערות דרישא שהן בחי' הדינין והצמצומי' כנ"ל, ובוה תירץ הקושי' הנ"ל דא"א לפרש הפסוק בבחי' ז"א אלא דוקא בבחי' מל' לפי שנעוץ תחילתן בסופן דוקא ולא באמצען כנ"ל וד"ל. ובג"כ גולגלתא דרישא דהאי סומקא כו', הנה ידוע שיש ג' מיני מדריגות בשערות והן ג' גוונין חיוור ואוכם וסומק כו', בחי' שערות חיוורת' הן בבחי' רישא דע"י וא"א כמ"ש ושער רישי' כעמר נקא כו', ובחי' שערו' אוכמי' הן מבחי' גולגלתא דז"א וכמ"ש קווצותיו תלתלים שחורו' כו' וכמ"ש באד"ר, ובחי' שערות אדומי' סומקא גו סומקא כו' הוא בבחי' רישא דנוק' דז"א וכמ"ש ודלת ראשך כארגמן והטעם הוא לפי שבבחי' ע"י וא"א שם מקור כל החסדי' והלובן מורה על בחי' החסדי' כידוע, והיינו כמו בחי' רוב חסד שבגלתא דא"א שהוא בחי' חסד דע"י כו', והיינו מ"ש כאן דמחסד עילאה אתבסם כולא ואתקרי' על שמי' כו' וד"ל, ובחי' שערות שחורי' מורה על בחי' הדין דהיינו להיות בחי' מקור לדין והיינו דוקא בבחי' המדות דז"א כמ"ש באד"ר, אך הנה הגם שבחי' שערות דרישא דז"א משם נמשך מקור הדינין למטה אבל עיקר קבלת יניקתם למטה הוא דוקא מבחי' שערות דנוק' דוקא, והיינו מטעם הנ"ל לפי שבחי' מל' מחי' מאין ליש והיא קרובה יותר בערך לגב' מציאת המקבלים ע"כ בחי' שערות שלה סומקין כוורדא לפי שהאודם מורה על תוקף הדין הבא בגילוי דוקא, וכידוע בענין הפרש המראות בין שחור לאדום שהכל שרש מראה א' רק שהשחור מראהו

בהעלם כו' והאודם מראהו בגילוי וכמארו"ל האי שחור אדום הוא אלא שלקה כו', והלקוי הזה היינו שאינו מאיר בגילוי כו', והנמשל מובן מבחי' שערות דנוק' לפי שהן באין בבחי' הגילוי למקבלים ע"כ הן סומקין, וזהו שאמר ובג"כ גולגלתא דרישא דהאי שהוא בחי' מל' סומקא כוורדא וכמו הארגמן שכמה מיני גוונין אדומי' יש בו כך יש בהן סומקא גו סומקא כו' ומהם מקבלים כתרין תתאין שהן ע"ס דנוגה, וכמ"ש כשושנה בין החוחים כו', שמהן התהוות המלאכי' רעים המקטריגי' ונעשין שלוחי הדין ממש שנקראי' דינין קשין, וז"ש על כתרין תתאין דאינן אלא מתערין דינין בעלמא בבחי' קטרוג בלבד, אך מהם מסתעפים למטה שלוחי הדין לענוש בחי' רצועה לאלקאה ממש וכמאמר עולה ומסטיין יורד ומקטרג לענוש ממש, וכמ"ש ויאמר השטן החינם ירא איוב כו' וכיוצא וד"ל, אך מ"ש כאן ובג"כ גולגלתא כו', דמשמא לפי שבסמוך אמר דבוצינא דקרדינותא ברישא דהאי איש ע"כ הן סומקין, הענין הוא כנ"ל לפי שנערץ תחילתן בסופן דוקא ולא באמצען, ומפני זה הדינין גמור' מקבלים מבחי' המל' דוקא, פי' שנק' סופן וע"כ בהכרח שיהי' אדומי' בגילוי לפי שהוא בחי' סוף מעשה כו' וד"ל, וכד אתעביר מיני' שער' ואתגליש מחסד עילאה אתבסם כו' כבר מבואר למעלה, ופי' מחסד עילאה היינו בחי' דע"י ולכך אתקרי' על שמי' דהיינו איש ולא אדם כו' וד"ל.

א"ל ר' יהודא אי אתקרי' על שמי' קדוש אתקרי' ולא טהור, א"ל לאו הכי דקדש ולא אתקרי' אלא כד תלי' שער' דקדושא בשער'א תלי' דכתי' קדוש יהי' גדל פרע כו' והאי אקרי' טהור מסטרא דתליין לתתא מיני' ובג"כ אתעבר מיני' שער'א, ות"ח כל מאן דאתי' מסטרא דדינא ודינין מתאחדין בי' לא אתדכי עד דאתעבר מיני' שער'א, ואי תימא אדם לאו הכי דהא הוא שלימותא דכולא ורחמי' אשתכח בי' בג"כ לאו הכי דכולהו קדושאן וקדישין אתיחדו בי', אבל האי איהו דינא ודינין אתיחדין בי' לא אתבסם עד דאתעבר מיני' שער'א ע"כ. הנה קושית ר"י חזקה מאד ואם מבחי' חסד דע"י אתבסם ואתקרי' על שמי' הרי בהכרח שיהי' נק' קדוש כמ"ש קדוש יהי' וכו' כי הרי ידוע שהוי"ו דקדוש מורה בחי' המשכת הקדושה מבחי' קודש כי כל וא"ו הוא בחי' המשכה שהוא כדמיון צורת הוי"ו שבראשו יו"ד ונמשך ממנו קו למטה כמ"ש במ"א, והיינו ג"כ בחי' שערות כי השער שבראש יונק מגומא שהוא כמו בחי' יו"ד ובחי' המשכת היניקה בחלל השערה היינו כדמיון הקו שנמשך מהיו"ד כו', ומאחר דבחי' חסד עילאה שהוא בחי' שערות חיוורת' דע"י שם אתבסמן ואתקרי' ע"ש דוקא א"כ קדוש אתקרי' ולא טהור, והשיב לו ר"ש לאו הכי דקדוש לא אתקרי' אלא כד תלי' שער'א כו'.

הנה להבין תשובה זאת יש להקדים תחילה בתוס' ביאור בענין השערות, דהנה יש בכל שער ושער חלל שבו נמשך חיות המצומצם מן המוחין שבראש כנ"ל, וה"ו כמו משל צירופי אותיות הדבור דאע"פ שהאותיות מגבילים אור עצמות השכל היהול"י כמו ע"י אותיות הכתובי' בגימ' ותוס' הרי ע"י מוגבל עצם הבנת השכל והסברא ההיא כמו שהיא בכח השכל, אך מ"מ יש בזה מעלה ומדריגה שהוא היפך

צימצום והגבלה זאת דהיינו מה שע"י אותיות הללו נמשך עכ"פ הארת השכל בגילוי גם שהוא בבחי' צמצום אבל בא ע"י בחי' גילוי למקבל, וכך הם בחי' החלל שבשערות שעכ"פ נמשך בהן חיות קצת בבחי' גילוי אור, וכמו שהשכל גנוז בצירוף החכמה מב' או ג' אותיות בחיבורם ויש בהכרח קצת השכל בכל אות שבה, כך יש בכל שערה אור וחיות מיוחד כו' וד"ל. והנה יש להקדים עוד ענין א' דלכאורה יפלא והוא מה שאנו מוציאים דבבחי' ע"י וא"א כל בחי' ההמשכה וחסד שנמשך משם הוא דוקא ע"י בחי' השערות כנודע בבחי' י"ג מדות הרחמי' שהם דוקא בבחי' שערות דדיקנא ופאות הראש כמ"ש באד"ר ולמטה בבחי' זו השערות הן בחי' צמצומי' ומקור הדינין כנ"ל עד שאמרו שער באשה ערוה כו' והוא בחי' שערות דנוק' דז"א לפי שהחיצוני' מקבלים מהם כנ"ל. אך הענין הוא דגם שבחי' השערות מצד עצמן הן בחי' צמצומי' כמשל צירופי אותיות הדבור והכתב כו', אך אם הם ממקום ומדריגה היותר נעלה כמו בבחי' ע"י וא"א שם הם דוקא בחי' המשכה והשפעה למקבלים וכמו משל צירופי אותיות הדבור והכתב שמגלין עכ"פ מהארת השכל כנ"ל, אבל אם הם בבחי' מדריגות הנמוכות וכפרט בבחי' מל' להיותה בבחי' סופא דכל דרגין שם הם נעשים בחי' צמצומים גמורי' להעלים ולהסתיר האור לגמרי עד שהחיצונים מקבלים מהם כו'. ולכך ארז"ל שער באשה ערוה באשה דוקא וד"ל. ומעתה יובן כללות ענין תשובה זו דבאמת השערות הן בחי' צמצומי' אך כשהם למעלה בבחי' ע"י וא"א אדרבה שם קדושה בשערא תלי' דלא אתקרי' קדוש אלא כד תלי' שערא וכמ"ש קדוש יהי' גדל פרע כו' לפי שבחי' ההמשכה על ידם נמשך כי הם מגלים עכ"פ האור הנעלם ובמקום גבוה כוה גם בחי' צמצום השפע הנמשך בחלל השערה וכיוצא נחשב לשפע רב בלתי מוגבלת לגבי המקבלים וכמו י"ג מדה"ר שנקראו רחמים גדולים וכמו ורב חסד וכנ"ל. אך לפי שבא בדרך צמצום בדרך חלל השערה נק' קדוש כנ"ל, ואמנם עיקר המשכת הקדושה בהם תלוי ומבלעדם לא הי' בחי' ההמשכה מהעלם לגילוי כלל וכמשל הנ"ל בצירופי אותיות שמבלעדם לא הי' שום שכל למקבל, אבל בחי' שערות דנוק' להיות כי בעצמה היא בחי' סוף מעשה ודינין דלתתא יונקים ומקבלים ממנה, בג"כ אתעבר מיני' שערא משום דבחי' שער הנמשך ממנה הוא נעשה בחי' צמצום גמור כנ"ל וד"ל. וזהו ביאור פרטי דברי התשובה. לאו הכי שא"א שיתקרי' קדוש רב בחי' מלכות משום דקדוש אינו אלא כאשר יהי' השערות גדלים דוקא כדי להמשיך ע"י הקדושה והיינו המשכת בחי' הביטול כי גם בחי' הביטול נמשך בבחי' המשכה כמו שהיותר גדול ומרומם יותר יומשך ממנו בחי' ביטול במציאות לגבי' התחתוני' ממנו כנ"ל, ובחי' שערות דע"י וא"א נמשך מבחי' קודש דחכמה בחי' ביטול למטה ונק' קדוש כלומר מובדל כו', וזהו פי' דקדושה בשערא תלי' כמ"ש קדוש יהי' כו' וכמו בכה"ג וכיוצא, אך במי שדינין מתאחדין בי' שהן בחי' צמצומים והעלמות להסתיר אור אלקי להיות בבחי' נפרד דוקא אקרי טהור כד אתעבר מיני' שערא וכנ"ל בפ"י מי יתן טהור מטמא כו', דאל"כ הרי השערות ימשיכו בחי' פירוד היפך הביטול וא"א שיתקרי קדוש ע"י מטעם שהוא סוף כל המדריגות כו' וד"ל.

ואי תימא כו' פי' אדם היינו כאשר מוחין דאו"א מאירי' בז"א בבחי' הגדלות שנק' שלימותא וכל קדושאן דחכמה מתייחדין בו להמשיך בחי' ביטול מקדש העליון, אבל האי הוא בחי' דינא פי' בחי' המל' וכמ"ש ואחר ילדה בת ושמה דינה ונק' דינא דמלכותא כנ"ל דינא' אותיות שם אדנ"י כידוע וכן כל מאן דאתי' מסטרא דדינא כמו הנדה מחמת ה' דמים טמאים שמקבלים מהם החיצונים או המצורע מפני בחי' נגעני בנ"א כו' וד"ל. ות"ח דהא לואי דאתו מסטרא דדינא לא מתדאן עד דאתעבר מיני' שערא דכתי' וכה תעשה להם לטהרם הוה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו' ובגין דאתבסמא יתיר בעי כהנא דאתי מסטרא דחסד עילאה לארמא לי' דכתי' הניף אהרן את הלויים תנופה לפני הוי' כמה דאיהו להאי איש דלעילא דכד בעי לאתבסמא יתיר אתגלי' בי' חסד עילאה ואתבסם ומבסם הוא לתתא ע"כ. פי' ות"ח היינו שמביא ראי' לדבר דכל מאן דאתי מסטרא דדינא דוקא אין השערות שבו בחי' המשכות קדושה כלל אלא אדרבה מוסיפים כחות הדינין ולזה מביא ראי' ברורה מן הלויים להיותם בבחי' הגבורו' עליונים וכמ"ש ועבד הלוי הוא כו' ע"כ כתי' בהם והעבירו תער על כל בשרם כו' ואמר עוד דבגין דמתבסמין יתיר, פי' המתקת הדינין יש בהן ב' מדרגות האי' כח המיתוק לעצמו בלבד והב' שיהא להמתיק לזולתו כי אין מיתוק הדינין אלא בשרשן דוקא כידוע. והנה בחי' המתקת הדינין שנקראי' כאן בשם מבסם אם המתוק רב ביותר יש בכחו להמתיק לדינין האחר' הנאחזין בו, אך אם אין המיתוק אלא בצמצום אין בכחו רק להמתיק הדינין שבעצמיותו ולא יש בכחו להמתיק דינין אחר' המסתעפים מאורו כו' ועד"מ מלך ב"ו כשמאיר פניו באור החסד והטוב ביותר מכפי המדה כמו ביום שמחתו וכיוצא אוי מקטריגי' מתהפכי' לסנגרי' ללמד עליו טוב וזכו' דוקא ואם אין הארת פניו רק במדה אין מלמדים זכו' וטוב אלא שותקים מלקטרג בלבד והיינו ג"כ משל להמתקת הדינין למעלה שהן כחות מלאכי' כחות הדינין לקטרג כנ"ל ונמתקין הדינין שבהן כאשר מתגלה אור חסד עליון מאד במקור חוצבם שהוא בחי' המל' שמקבלים משם בחי' שערות ודוקא כאשר באה ההארה בגילוי יותר אוי יש בכחו להמתיק לדינא קשי' המסתעפים דהיינו מה שיתהפכו לחסד היפך הדין ואם אין בא אלא בצמצום אין בכחם להמתיק למטה אלא במה שנמתקין שבעצמן שלא יקטרגו כו' וד"ל. וזהו ג"כ בענין הלויים מפני ששרשם מבחי' הדין ע"כ כדי שיהא בכחם להמתיק לכל בחי' דינין קשין שנאחזין בהן צריך בחי' מיתוק רב והוא מה שאמר ובגין דאתבסמן יתיר דהיינו שיהא הארת החסדי' העליוני' מתגברי' ביותר על בחי' הגבורות הוא ע"י בחי' התנופה שהניף אהרן כה"ג שהוא עיקר החסדי' להיותו מבחי' נצח שבחסד דארי"ך כו' ובתנופה זאת לפני הוי' נכללין בחי' הדינין והגבורות של הלויים ומתבטלים בחסדי' הרבה ונמתקין ביותר עד שיש בכחם להמתיק לדיני' אחר' כו' וכמשל המתקת מים הרעים ביפים או בדבר מתוק ביותר שכאשר יומתקו ביותר אז דוקא יש בכחם להמתיק למים רעים אחר' שיתערבו בשם כו' משא"כ אם לא נמתקו ביותר כי אינם מתוקי' וטובי' רק בלתי תערובות עוד ממים הרעים כו'. וכך יובן למעלה בבחי' הדינין שנקראי' מים מרירין שנמתקין ונכללין בבחי' החסדי' נקראים מים מתוקים

וצלולי וד"ל. וז"ש ג"כ כמה דאיהו להאי איש שהוא בחי' מלי' שיונקים החיצונים מבחי' השערות כנ"ל, וכד בעי לאתבסמא יתיר כדי להמתיק גם לבחי' הדינין דלתתא אתגלי' בי' חסד עילאה מבחי' ורב חסד דע"י ואו דוקא אתבסם עצמו עד שמבסם גם לתתא כנ"ל וד"ל. ואמנם מה שדימה בחי' איש זה לבחי' תנופת הלוי' הענין הוא דגם בחי' המל' צריכה בבחי' העלאה למעלה כדי שיתגלה ויתגבר בה מאור חסד המאציל עד שתוכל להמתיק כל הגבורות כמו ענין התנופה שאהרן הוצרך להניף ולהרים את הלוי' תחילה כדי שיוכלל הגבורות בחסדי' כנ"ל, כך כתי' במלי' זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה כו' שהוא בחי' העלאת המים באש ע"ג מזבח העליון ובחי' חסד עליון הי' מתגלה שהוא בחי' ארי' דאכל קרבנין שהוא התגברות החסדי' על הגבורות אך א"א בלתי הקדמת עליית המל' דוקא עולת התמיד מטעם הנ"ל בתנופת הלוי' וד"ל. והאי איש בכללא דאדם הוא, פי' אד"ם הוא בגימ' מ"ה שהוא בחי' ז"א ובחי' מל' הנק' אשה כי מאיש לוקחה ניכלל בבחי' המל' דע"ס דז"א כנ"ל ולכך בכללא דאדם הוא וד"ל. וכד בעי קודב"ה לאנחא קרבא בהאי איש אנח קרבא, כמ"ש ה' איש מלחמה ולא אניח בי' קרבא עד דאעביר לי' שערא ברישא בגין דיתברון כל אינון כתרין תתאין דמתאחדין בשערוי הה"ד ביום ההוא יגלח ה' כו' בעבר הנהר במלך אשור את הראש וגם שער הרגלים וגם את הזקן תספה ע"כ. פי' קרבא זו היינו לברר ברורי' דרפ"ח ניצוצין שנפלה בקליפת נוגה, וידוע דבחי' מל' שם ב"ן הוא מברר אותן כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טר"ף רפ"ח עם הכולל כו' לפי שבחכמה אתברירו דוקא כידוע ונעוץ תחילתן דוקא בסופן דהיינו חכמה עילאה בחכמה תתאה דנוק' והיינו בחי' איש מלחמה דבהאי איש דוקא אנח קרבא וד"ל. ולא אנח עד דיעביר לי' כו', פי' יפקוד ה' על צבא המרום במרום דוקא ועל מלכי האדמה באדמה, פי' מרום הוא בחי' כתר דנוק' ומבחי' שערות דרישא דהאי איש מקבלים ע"ס דנוגה הנקראי' כתרין תתאין כו', ויפקוד ה' תחילה במרום זה על שרש מקור בחי' ע"ס דקליפה ואזי ממילא נפלו מלכי האדמה ע' שרי' למטה כו' וז"ש ביום ההוא יגלח ה' בתער השכירה, פי' בתער השכירה כי בחי' שם אדנ"י עם כל המלוי' שבו עולה מספר תרע"ע ועם הכולל תרע"א, ולזה רמזו רז"ל בענין תרע"א לדרתא כו' כמ"ש זה השער להוי' כו'. ובחי' המלוי' אלה דשם אדנ"י שנק' תער הוא המגלח ומעביר כל הכחות הדינין שיונקים מבחי' השערות שבראש ושערות שבנ"ה שנק' שער הרגלים ששם יונקים דינים קשים ביותר, ומ"ש וגם את הזקן היינו מ"ש מלך זקן כו' ובנוק' היינו בחי' זקן התחתון שיונקים החיצונים שם בשער הרגלים, ולכך הגדה היתה צריכה לגלח שם כו'.

וכה תעשה להם לטהרם הוזה עליהם מי חטאת שיורי טלא דבדולחא, ולזמנא דאתי' כתי' וזרקתי עליכם מים טהורי', מאי וכה כגוונא דלעילא, פי' טלא דבדולחא היינו כמ"ש שם אבן הבדולח כו' שהוא לבן מבהיק ביותר, אך גוונא סומקא אתחזי' בי' והיינו בחי' דע"י שבו בא בחי' הארת החסד בהתגברות גדולה ולכך הוא מקור כל טהרה מטומאת הגבורות הקשות למטה והיינו רק מבחי' שורא טלא בלבד אבל לעתיד כתי' וזרקתי עליכ' מים טהורי' כו' היינו אור הגוף הטל הוזה

כמ"ש כי טל אורות כו' לפי שת"ה בא בגשמיות יותר להחיות הגופים ממש צריך לבא האור ממקום הגבוה יותר כידוע הכלל שבירידת המדרגה למטה יותר צריך שיבוא שם האור ממקום עליון ביותר כמו אני ולא מלאך כו' לפי שהיו בנר"ן שערי טומאה דמצרים כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וכן הוא כגוונא דלעילא כמו בבחי' עליית המל' הנ"ל שמקבל תחילה ג"כ בהאי טלא כמ"ש באדרא דמכח טלא דנטיף מע"י אנער להווא רישא דלבר כו'. וכבסו בגדיהם כגוונא דלעילא דתקונוהי דהאי איש אסתחי בחד עילאה ואתדכי מכולא, פי' בבחי' מל' למעלה עולים וניטהרי כל המדרגות דהיינו גם בחי' הלבושים שבה כידוע מפני שיניקת החיצונים הוא דוקא מבחי' לבושים ונק' הלבושים בשם תיקונים וכתרגום ולא ילבש גבר כו' ולא יתקן גבר כו' וגם הי' מתכבסי' מגיעולי החיצונים וכמ"ש וכל מלבושי אגאלתי כו' והני גוונא שלהם צריך לרחוץ במים טהורי', שהם בחי' חסדי' עליוני' דעי' הנ"ל ולכך גם בלויים כתי' וכבסו בגדיהם במים כו' כדי שלא יתנו מקום לחיצונים בלבושים שלהם מאחר ששרש הלויים מסטרא דדינא כנ"ל וד"ל. תנינן אמאי כתי' בתער ולא במספרים אלא משום דיתעבר שערותי משרשו ויתעברון מינה דינין תחאין משלשלהון, פי' עיקר השער היינו בשרש שלהם דהיינו ביניקתם בתוך הגומא בעומק והוא כמו בחי' היו"ד שבריש הויו כנ"ל ולמעלה היינו בחי' שרש ומקור ההמשכה שנמשך בחלל השערה וז"ש משלשלהון בשרשי השערות כו' וד"ל. ולזמנין דיתכשרון עובדין דלתתא זמין קודב"ה לאעברא לשערא ולמגלשי' בגין דלא יצמיח וירבה דכתי' ואיש כי ימרט ראשו כו', ע"כ פי' הפשוט היינו שע"י התער הגם שיגלח כל עיקר השער שבתוך הגומות אבל יחזרו ויצמיחו וצריך לחזור ולגלח, אבל הקרח שנק' גלישה הוא מקום החלק שאין צומח לעולם, והנמשל מזה יובן שזהו ההפרש בין ברורי' דרפ"ח כו' עכשיו שאינו אלא לפי שעה ע"י תער העליון שהוא בחי' המילוי דשם אדנ"י כו' יכולים לחזור ולצמוח מבחי' מותרי מוחין בחי' שערות חדשים ליניקת הדינין דנוגה, אבל לעתיד כתי' ואת רוח הטומאה אעביר לגמרי' כו' וכתי' לא יריעו ולא ישחיתו כו' היינו מפני שאו יהי' בחי' הגלישה במל' שאין צמיחת שער שם לעולם, ולכך נאמר ואיש כי ימרט ראשו ימרט זה לשון עתיד הוא דהיינו שעתיד למרוט ולא שכבר מרט כו' דהיינו לעתיד דוקא שיהי' אז תשלום כל הברורי' לגמרי ולא יתחדשו עוד לקבל עוד כו' ואז יהיו נק' קרח וטהור הוא לעולם שלא יטמא עוד כו' וד"ל. וזה שאמר ולזמנין דיתכשרון עובדין דלתתא דהיינו דוקא בהתהפכות הרע לטוב עד שלא יוכל לחזור לרע וכו' וד"ל.

בעז"ה שבת פ' חזרינ'

(בזוהר פ' אמור דף פ"ח ע"ב) כתי' כשמן הטוב על הראש שיורד על הזקן כו', כשמן הטוב דא משח רבות קדישא עילאה דנגיד ונפיק מאתר דנהרא עמיקא דכולא, פי' משח רבות קדישא הוא בחי' המשכה שנמשך מבחי' החכמה הנק' קדישא, וכמ"ש שמן משחת קודש, ואמנח מה שנק' בשם משח

רבות היינו כשנמשך מבחי' החכמה להגדיל המדות ולרבותם בבחי' ריבוי המוחין דוקא דהיינו להיות בחי' חב"ד בכל מדה ומדה כי עצם תולדת המדה מאם הבנים בינה אינה אלא בבחי' ו"ק בלבד ונק' בחי' יניקה כידוע דעיקר ז"א שנולד מבנין אמו אינו אלא בעל ו"ק בלבד ואח"כ הוא שנמשך בו בבחי' מוחין דגדלות הנ"ל עד שיש בכל מדה גם מבחי' ג"ר דהיינו כח"ב שאו נשלם בשלימות ונק' זקן שקנה חכמה דהיינו כמו שאמר ראב"ע הרי אני כבן שבעים כו' לפי שכל מדה כלולה מ' שעולה מספר עיין כמ"ש ימי שנותינו בהם ע' שנה כו' וכידוע, וזהו כללות ענין המאמר זה לפרש הפסוק דכשמן הטוב על הראש דהיינו שיהי' בחי' ראש בכל מדה ומדה במדות דז"א והיינו בחי' חב"ד אין זה אלא ע"י המשכת בחי' שמן הטוב דוקא שהוא בחי' הארת החכמה שנק' שמן משחת קודש כנ"ל ור"ל, אך אי"כ מהו שמפרש עוד בזה השמן דנגיד ונפיק מאתר דנהרא עמיקא כו', ידוע דנהר הוא בחי' שנק' נהרא וכמ"ש ונהר יוצא מעדן, וידוע שהחכמה נק' עדן והבינה נק' נהר ע"ש בחי' התפשטות והשגה דבינה באורך ורוחב ונקראת רחובות הנהר כמ"ש בע"ה, והחכמה נק' מעיין שממנה נמשך התפשטות המשכות הנהר כי בחי' כח מ"ה דחכמה הוא בחי' ההעלם בחי' אי"ן להיותו למעלה עדיין מבחי' השגה וממנו נמשך ההשגה מאין ליש כידוע בפסוק והחכמה מאין תמצא כו', וא"כ איך אמר כאן דבחי' שמן הטוב דחכמה נמשך מבחי' בינה והלא נהפוך הוא שהבינה נמשכת מהחכמה כנ"ל. אך הענין הוא דכאן ר"ל על בחי' החכמה שנמשך במדות דוקא כנ"ל וכידוע דח"ב נק' אב ואם ותולדות ו"ק שבמדות נמשך מאם בחי' בינה אך בחי' חב"ד שבהן נמשך מבחי' חכמה כנ"ל, א"כ פי' זה המאמר שאמר משח רבות דנגיד מנהרא כו' היינו בחי' חכמה הכלולה בבינה ועובר דרך הבינה ונמשך במדות והיינו דנגיד מאתר דנהרא כו', וביאור זה, הנה תחילה יש להבין פי' נהרא עמיקא מהו לשון עומק שבבינה, הנה ידוע דבחי' מוח בינה הוא בחי' מוח דהשגה והוא מוח התפיסא לקלוט ולקבל בהשגה שכליות סברות הרבה ולכך נק' בשם נקיבה להיותה בחי' מקבל לקלוט ולקבל בלבד וכמו התלמיד שיש בכלי מוח השגתו לקבל הרבה יותר מזולתו, הנה יש במוחו בחי' בית קיבול בעומק יותר ממוח זולתו עד"מ מקום הנהר שהוא ג"כ אינו אלא בחי' כלי בית קיבול לקבל בתוכו המשכות המים שנובעין ונמשכין מן המעיין כי בלתי מים הנובעים שמה הי' מקום הנהר יבש כשאר יבשה כמ"ש ונהר יחרב ויבש בהפסקת נביעת המעיין כידוע, ואנו רואין שמקום השטח של קרקעית הנהר אינו כשאר שטח הארץ במישור אלא הוא כמו נחל ובקעה העמוקה בין שני הרי' גבוהי', כך כל מקום הנהר מראשית הילוכו עד סופו וכל שהעומק של הנהר יותר יותר יקבל בתגבורת שפע נביעת המים להיותו רק בחי' בית קיבול לקבל מן המעיין וע"ז מורה עומקו לקבל כי כל מקבל יש בו בחי' השקיעה לקבל כמו הנקיבה שנק' בחי' מקבל וע"כ בחי' היסוד שבה שקיעה בעומק כדי לקבל כו' משא"כ יסוד דדכורא הוא בולט להיותו בחי' משפיע, וכך הנהרות עמוקי' ושקועי' כדי לקבל המשכת המים מן המעיין ברבוי יותר כו', וכמ"כ יובן בקבלת התלמיד שכל שיותר עמוק כלי בית קיבול שלו יקלוט ויתפוס יותר לעומק השכל ההוא וגם להרחבתו יקבל בהרחבה

יותר אם כלי מוחו רחב ביותר כדוגמת הנהר שכפי רחבו ועמקו כך ערך רבוי שטח המים שהולכי בו כו'. ומכ"ז יובן למעלה בבחי' בינה שנק' נהר בכלל ובחי' כלי בית קיבול דבינה שנק' בחי' יסוד דאימא הוא הנק' כאן נהרא עמיקא, פי' בחי' עומק השקיעה שכה שמוכן לקבל הרבה מאור החכמה שנק' מעיין כנ"ל, וכולל ג' דברי' עומק ואורך ורוחב, בחי' עומק ורוחב מבואר למעלה ע"ד השגת עומק השכל והרחבתו בהסבר גדול ובחי' אורך היינו בחי' אריכות המשכתו והילוכו למטה מטה עד שיוכל להשכיל הסברא גם לתינוק קטן, וזהו כמו הליכות והמשכות מי הנהר כמה פרסאות כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין מ"ש כאן דבחי' שמן הטוב דחכמה נמשך מנהרא עמיקא דבינה כו'. דהנה כתי' ונהרותם כשמן אוליך כו' הרי יש נהרות משמן כמו שיש נהרות ממים. והענין הוא כי הנה החכמה נק' שמן והבינה נק' יין, והנה ידוע שבהיות ההתבוננות שבהשגה תוליד התפעלות השמחה בלב וכמ"ש אם הבני' שמחה כו' והוא בחי' יין המשמח כידוע, והנה התפעלות השמחה הוא בחי' גילוי ההעלם וכנראה לעיין שהשמחה מגלה כל נעלם והיינו בחי' היין שהוא ג"כ בחי' גילוי ההעלם וכמארז"ל נכנס יין יצא סוד כו', וע"כ גם ההתפעלות הגולדה מהתבוננות ההשגה במדות כמו האהבה היא באה בבחי' גילוי אור מורגש מאד והוא הנק' בס"י רצוא בתשוקה מורגשת כו', והנה אנו רואין שיש במדות שבלב בחי' התפעלות שאינן באין בבחי' הרגשה כלל אלא אדרבה בא בבחי' העדר הרגשה והיפוכו לגמרי והוא בחי' התפעלות הביטל במציאות כמו שיתבטל אדם בלבו ומוחו מפני איזה שבה לו מסיבת גדולות ורוממות דבר הפלא כמו מאימת מלך ושר וכיוצא והוא הנק' בחי' שוב כידוע והרי גם בחי' התפעלות זאת של בחי' הביטל בהכרח הנה יבוא מצד ההתבוננות כי הרי אם ילך אדם בלא התבוננות לפני מלך לא יתבטל כלל וכיוצא ונמצא בחי' ביטל זה נולד מן ההתבוננות, אך א"א לומר שנולד הביטל מעצם ההתבוננות שהרי בחי' התפעלות שנולד מההתבוננות בהכרח שהוא בחי' אור מורגש בגילוי המציאות דוקא כמו בחי' רצוא וכיוצא אלא צ"ל שנולד בחי' ביטל זה מבחי' חכמה הכלולה בבינה כידוע שגם בבינה יש בחי' אין דחכמה כמ"ש בס"י הבן בחכמה וחכם בבינה, וענין חכם בבינה היינו בחי' כח מ"ה שיש בהרחבת שכל המושג בבינה ונק' בחי' אין של היש וממנו נמשך התפעלות הביטל במדות שבלב הנק' שוב כו', והוא ענין נהר של שמן כי החכמה נק' שמן כח מ"ה בחי' ביטל עצמו בהיותו בחשאי ובלתי מורגש כלל ושמן הטוב נק' ע"ש הארתו וטובו כאשר נמשך ומאיר במדות שבלב והוא להוליד התפעלות בלב שנק' טוב כנ"ל, ולכן נק' גם הוא בשם נהר בהיותו בא בבחי' כלי בית קיבול ללב באורך ורוחב כו' ועומק כו' נהר דבינה, וז"ש ונהרותם כשמן אוליך בחי' שמן דחכמה שנמשך כנהר במדות, אך הנה מאחר שנמשך שמן זה במדות שהם נולדי' בעצם מבחי' יסוד אי' וכידוע, ע"כ אמר כאן כשמן הטוב הזה דיגיד ונפיק מאתר נהרא עמיקא שהוא בחי' יסוד אי' כו' לפי שיסוד אבא אריך משל אי' כמ"ש בע"ח, וכאשר מסתיים המשכתו אי' במדות שהוא בחי' יין המשמח כנ"ל אין המדות נשלמים רק בבחי' ו"ק בלבד כמו אהוי"ך

כו' בלי מוחין גדולות עדיין, אך בבוא בהם הארת אור אבא אחר בקיעת יסוד אימא שנק' נהרא עמיקא כנ"ל אזי נשלמין גם בבחי' כחב"ד כו' כנ"ל. והוא ע"י בחי' התפעלות הביטל שמאיר בהן שממנו מתהווין המוחין חבי"ד שבכל מדה ומדה כנ"ל וד"ל. וזהו שאמר כאן כשמן הטוב על הראש דא משח רבות קדישא. פי' בחי' חכמה שבבינה שנמשך לגדל ולרבות את המדות להיות בהן בחי' ראש שהוא כחב"ד שבכל מדה שהן באין ע"י בחי' ביטל דחכמה שנק' משח רבות כו', והוא נגיד ונפיק מאתר נהרא עמיקא דכולא שהוא בחי' יסוד אימא דהיינו אחר תולדו' המדות בבחי' רצוא מבחי' בינה וכמ"ש אם רץ לבך תחילה ואח"כ שוב כו' וד"ל.

דבר אחר כשמן הטוב הנגיד ונפיק מרישא דכל רישין סתימא דכל סתימין על הראש וזדאי רישא דאדם קדמאה, יורד על הזקן דא דיקנא יקירא כמה דאוקמו, זקן אהרן דא כה"ג דלעילא והא אוקימנא ע"כ. הנה מה שאמר דבר אחר כוונתו לפרש פי' אחר בפסוק דלא כפי' הא' דקאי רק בבחי' יסוד אימא שנק' נהרא עמיקא דכולא ומשם נגיד ונפיק על הראש במדות כו', אלא מדבר במעלה ומדרגה יותר עליונה מכל ההשתלשלות והוא בחי' רישא דכל רישין, פי' רישא בחכמה הוא בחי' כתר כמו אנת רישא כו', והוא בחי' גלגלתא שלמעלה מן המוחין חב"ד שבתוכו, והנה ידוע המאמר דתלת רישין הן מתגלפין דא לגו מן דא כו', והיינו בחי' ע"י וא"א ורדל"א כו', והם הנקראי' בשם רישין סתם, אך פי' רישא דכל רישין הוא בחי' ג"ר דא"ק ששם מאיר מבחי' מל' דא"ס ממש שנק' סתימו דכל סתימין כידוע, ובחי' שמן הטוב נגיד ונפיק מג"ר דא"ק שנק' רישא דכל רישין על הראש שהוא בחי' רישא דא"ק כמ"ש כאן, ופי' אדם קדמאה הנה בלה"ק נק' א"ק בשם אדה"ר, ולכאורה אין שם זה אדה"ר טעם למה נק' ראשון דמשמע שיש אדם שני לו והוא נק' אדם הראשון כו', ואיך נמצא אדם שני, אך הענין הוא דכתי' מ"ה שמו ומ"ה שם בנו, פי' בחי' מ"ה זה היינו בחי' מה שבחכמה שנק' כח מ"ה, וזהו פי' מה שמו, ואמנם הארת כח מ"ה זה מתפשט גם במדות דז"א שנק' בנו כמ"ש בני בכורי ישראל שנק' ז"א ברא בוכרא לאו"א כנ"ל כידוע, לכך אמר מ"ה שם בנו, פי' דגם שמו שהוא בחי' ז"א מה שמו, דהיינו מה דחכמ' הנק' אור אבא כי כח המוליד בדומה לו כו' וד"ל, וזהו פי' א"ק כי אדם בגימ' מ"ה ג"כ וכתי' ויברא את האדם בצלמו כו' וכמ"ש נעשה אדם בצלמינו כו' והוא בחי' ז"א שנק' אדם העליון דאצי' וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' דהיינו כמראה אדם קדמאה כו' שנק' אדה"ר כו' דהיינו בחי' אור אבא שהוא בחי' החכמה עצמה דכתי' בו מ"ה שמו ממש, ולכך נק' אדם הראשון לפי שיש אדם שני לו והוא בחי' ז"א שנק' מ"ה שם בנו כנ"ל, אך שהחכמה עצמה נק' אדה"ר לפי שקדם לבחי' אדם השני אשר הולידו בצלמו כו' וד"ל.

וגם כאן יתפרש בחי' א"ק בבחי' אור אבא ובחי' רישא דא"ק היינו בחי' א"א דאצי' שנק' כתר בכלל ואור אבא מקבל ממנו רק מבחי' מזל הח' ונוצר כו' כמ"ש באד"ר וכמ"ש והחכמה מאין תמצא וכידוע, וזהו פי' על הראש הא' שהוא הא'

הידוע לפי שמדבר בראש הידוע ומפורסם במעלה מכל בחי' הראשים הנמצאין למטה הימנו כמו בחי' כתר שבכל הע"ס דאו"א וזו"נ ולכך נק' לגביהם הראש לכולן, וכמ"ש בע"ח דא"א שורש וראש לכל הנאצלים בכלל כו', והוה פ"י כשמן הטוב דנגיד ונפיק מבחי' ג"ר דא"ק על הראש דא"א שנק' הראש סתם והווא בחי' גלגלתא דא"א ונק' רישא דאדם קדמאה שהוא בחי' החכמה מטעם הנ"ל וד"ל.

יורד על הזקן דא דיקנא יקירא, פ"י דיקנא יקירא הוא בחי' דיקנא דא"א כי מבחי' ראש דא"א שהוא בחי' גלגלתא דא"א כנ"ל. יורד על הזקן דא"א כמו בכה"ג דלמטה שמשמן משחת קדש שנמשך בראשו יורד על הזקן שבו כו', והנה מה שאמר דיקנא יקירא דוקא, היינו לפי שיש ב' מיני דיקנא כידוע באד"ר דהיינו בחי' דיקנא דא"א ובחי' דיקנא דז"א וקורא לבחי' דיקנא דא"א בשם דיקנא יקירא והוא פ"י על הזקן סתם שאמר כאן, ובחי' דיקנא דזקן זה למעלה הרבה מבחי' דיקנא דז"א שנק' זקן אהרן והוא מ"ש זקן אהרן דא כה"ג דלעילא כו', כך פ"י במק"מ אך לפי"ז לא יתכן לקרות לבחי' ז"א בשם כה"ג דלעילא שהרי ידוע שבחי' הכה"ג דלעילא הוא בבחי' החכמה מקור החסדי' וכהן סתם בחסד דז"א כו', ואמנם הנה מה שהכריחו לבעל המק"מ לפרש כן היינו משום דקשה לו לפרש כה"ג דלעילא באור אבא שהרי אין לו דיקנא כלל כידוע שבא"א וז"א יש דיקנא ולא באבא, והוה לכאורה דבר פלא. עד"מ באדם שלמטה שא"א שיהי' זקן לנכדו ולא לבנו כו', כך עד"מ למעלה הנה כתי' עטרת זקנים בני בני' כו' וכמ"ש בווה"ק בכמה דוכתי' שהוא בחי' א"א שנק' זקן שקנה חכמה כמאמר קנה חכמה כו' ובני בנים הוא בחי' זו"ג שגולדו מיחוד או"א שהוא בחי' חלב ונק' שקנו חכמה שהוא בחי' מזלות דא"א המקבלים משם שעולים מספר ש"י ב"פ קנה קנה חכמה כו' כידוע, אך מפני זה אין הכרח לפרש כלל פ"י כה"ג דלעילא בבחי' ז"א, דגם אם יתפרש בחי' אהרן בבחי' אור אבא כפי האמת פ"י כה"ג כו' מ"מ פ"י זקן אהרן מיירי בבחי' דיקנא דז"א והיינו לפי שאין לאבא בחי' זקן אלא בחי' דיקנא שלו היינו בחי' דיקנא דז"א ואין זה כדבר פלאי כו' לפי שאור אבא מאיר בז"א ובחי' שערות הדיקנא שרשם מאור אבא דוקא וכמשל האדם למטה שאין בו זקן עד שיהי' בן עשרי' שאו מאיר בו בחי' מוחין דאבא ולזה רמזו רז"ל ולמכור בנכסי אביו עד שיהי' בן עשרי' כמ"ש בע"ח. אך להבין טעם ושרש הדברי' עצמם למה אין לאור אבא עצמו בחי' דיקנא אלא דוקא לבחי' ז"א שמקבלת ממנו כו'. הנה תחילה יש להבין בעיקר שרש הדיקנא מהו, דהנה ידוע שיש ב' מיני י"ג מדה"ר, הא' בחי' י"ג ת"ד דא"א והיינו מ"ש במיכה מי אל כמוך נושא עון כו' והב' בחי' י"ג מדה"ר שבדיקנא דז"א, והוא מ"ש משה כמ"ש ויקרא הוי' הוי' אל רחום וחונן וקאי' ויקרא זה על משה דהיינו שמשה קרא אותן י"ג מדה"ר דא"א, והוה הוי' הוי', פ"י שהמשיכן מבחי' הוי' דא"א לבחי' הוי' דז"א, ומ"ש כשמן הטוב על הראש קאי' על הראש דא"א כו', ומשם מאיר בדיקנא דא"א כמ"ש יורד על הזקן סתם כמ"ש במ"א באריכו' בפ"י ויעבור הוי' על פניו כו', ולהבין שרש הענין כללות ההפרש בין דיקנא דא"א לדיקנא דז"א. הנה יובן ע"פ הידוע שיש ב' מיני מידות הא' בחי' המדה שלמטה מן השכל דהיינו

שנולדו מבחי' בינה, כמו עד"מ שנולדה האהבה מחמת ההתבוננות כידוע וכן שארי המדות, והו הנק' בחי' מדות דו"א כידוע, והב' בחי' המדות שלמעלה מן השכל והחכמה דהיינו בחי' המדות שברצון הנק' כתר שהוא בחי' א"א כידוע, וממש כדוגמת פרטי המדות שלמטה מן השכל, כך הם פרטי המדות שלמעלה מן השכל, וכמו שאמר בווהר בכמה דוכתי' דאית חסד ואית חסד, פי' חסד דו"א הוא בא במדה וצמצום גדול מבחי' בינה כידוע, אבל בחי' המדת החסד דא"א וע"י נק' רב חסד שהוא בלי גבול כלל כמו האהבה בתענוגי' או האהבה שברצון שנק' אהבה רבה כמ"ש במ"א שנקראי' מדות אלה בשם ימי קדם או הררי קדם והם בחי' טורי' דחשוכא כו' וד"ל. והנה מבחי' מזלות דא"א נמשך כל האורו' דאצי' וכמ"ש באד"ר דאור אבא יונק ממזל הח' ונוצר כו' וכן עד"ז גם כל המדות כמו רחום וחנון וכיוצא, הנה וודאי ישנן בא"א, אך כמו שיש בחי' החכמה אבל אינה בבחי' מציאות חכמה ממש אלא הוא רק עדיין בבחי' מקור להתהוות החכמה באצי' ממש כמ"ש אור אבא יונק כו', כך גם במדה"ר אין לומר שם בחי' מדה"ר ממש אלא שהוא רק בחי' מקור למציאת הרחמי' דהיינו שהוא מקור להיות התהוות הרחמי' באצי', ומ"ש לפעמי' ה' רחום וחנון ולפעמי' רחום וחנון ה' כו', כי לבחי' מקור הרחמי' שבא"א ע"ז אמר רחום וחנון ה', ואז יוכל להיות נק' ה' רחום וחנון במדות דו"א וכמ"ש במ"א באריכות, וזהו ויקרא הוי' הוי' אל רחום וחנון כו', פי' כי מדות הרחמי' שבדו"א הוא הנמשך למטה בבי"ע מאין ליש ממש, וה"ז כמשל בחי' הרחמי' שמתפעל אדם על עני' מדוכא ביסורים וכיוצא שזה בא מצד ההשתוות בערך שיש לו עמו כי לא יתפעל ברחמי' על הבהמה כו', וההתפעלות זאת נמשך מן השכל כו', אך בחי' מקור הרחמי' שבא"א היינו שממנו הי' מציאות התהוות רחמי' באצי' עד שיהי' בא בבחי' התפעלות רחמי' על הנשמות והמלאכי' בע"ג כו', אבל הוא עצמו אינו בגדר התפעלות רחמי' עדיין וכמו שאמר דאור אבא יונק ממזל כו' וד"ל, וז"ש ויקרא ה' ה' אל רחום פי' שנמשך מבחי' הוי' דא"א בחי' מקור להיות נק' רחום וחנון בז"א שהוא הוי' הב' כו' וד"ל. וזהו כללות ענין ההפרש בין י"ג מדה"ר דמיכה שהן בבחי' דיקנא דא"א דהיינו שנמשכי' מבחי' מדות דא"א כנ"ל, ובין י"ג מדה"ר דו"א שהן נמשכי' מבחי' מדות דו"א, אך בחי' משה חיבר וקשר י"ג מדה"ר דא"א ב"ו"א כנ"ל וד"ל.

והנה מעתה יובן הטעם למה אין לבחי' אבא זקן ולבחי' א"א וז"א יש בחי' זקן כו'. והנה בחי' הדיקנא עצמה הוא רק בחי' השפעה חיצונית בלבד בכל מקום שהוא בין בא"א בין בז"א, כי הלא ידוע דבחי' השערות הן רק בחי' השפעה חיצונית בלבד כמו בחלל השערה הגשמיות שאין בה רק חיצונית השפע, ולכך השערה נבדלת מעצם הנפש שבהכתך אותה לא יכאב לאדם וכמ"ש במ"א, וא"כ גם כאן בחי' הדיקנא מאחר שהן בחי' השערות אין בחי' השפע האלקית שבהן נמשך על ידן רק בבחי' חיצונית בלבד, וביאור הענין, הנה ידוע שבחי' דיקנא דו"א נמשך כל שפע בבי"ע והרי בחי' השפעה הזאת באה למטה בבי"ע דוקא בבחי' גשמיות כמו בעולם הבריאה באה השפע האלקית להיות נהנין מזיו השכינה שהוא

בבחי' גבול עכ"פ כידוע שהנשמות יש גבול להשגתן כו', ולמטה יותר כמו ביצירה ועשי' נמשך שפע יותר חיצוניות והיינו כמו בני חיי ומוזני כו' וכמו וה' פקד את שרה וה' הוא ובית דינו שביצי' ועשי' שנק' ב"ד דנוק' דיצי' ועשי' מאחר שבא האור וההמשכה להיות ולד גשמי כו', וכמ"כ שארי השפעות גשמיות גם בחי' שפע חכמה ודעת לאדם כמו שמבקשים אתה חונן לאדם דעת כו' ג"כ נמשך מבחי' חיצוניות השפע והיינו מבחי' שערות דדיקנא דז"א בבי"ע, וכן המשכות הרחמי' בבחי' התפעלות ממש על הנשמה או המלאך, וכמאמר ברוך מרחם על הארץ ברוך מרחם על הבריות גם בריות גשמיות כמו שאמרו אלו ואלו מעשי ידיו כו' כל זה נמשך רק מבחי' שער' דוקא כו'. ועד"ז ממש הנה יובן גם בבחי' שערות דדיקנא דא"א הגם שהוא רק בחי' מקור למציאות אורות דאצי' כו', הנה מ"מ גם זאת השפע באה רק מבחי' חיצוניות בלבד מאחר שנק' בחי' שערות וכמ"ש דאור אבא יונק ממזל הח' כו', והמזל הזה אינו אלא בחי' שיערה שאינו אלא הארה והשפעה חיצונית מעצמיות אור א"א כו' כי כדי שיהא מציאת בחי' חכמה דאצי' ושיהי' נק' חכ' אין זה כ"א רק בבחי' שפע חיצוניות מעצמות המאציל, לפי שבאמת הרי הוא חכ' ולא בחכמה ידיעה כלל ומבין כו', עד שאמר דלאו דאית בי' מכל אינון מדות כלל וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו', וכמו שהמדות דאצי' בטלים בעצמות המאציל כך גם בחי' חר"ב דאצי' בטלי' בעצמות המאציל, ועד"ז שאמרו חכמי הפילסופי' בשכל האנושית, שהוא המדע והוא הידוע שאין הידיעה נבדלת חוץ ממנו, ולא כמו באדם שאור חכמתו נבדלת ממנו כו', כך יובן למשכיל למעלה בע"ס דאצי' בפרט כדי שיהא נק' חכ' וחסדן וכיוצא הוצרך למשך ע"י בחי' השפעה חיצוניות ונבדלת מעצמותו והן בחי' המזלות דא"א כמו מזל ונוצר מקור החכמה ומזל ונקה מקור הבינה, פי' בינה הוא בחי' ההתבוננות וההשגה באור א"ס ובעצמיות אא"ס לא שייך בחי' השגה כלל כי הוא המדע כו', וכדי שיהא מציאת בחי' השגה באור א"ס לא נמשך רק ע"י מזל ונקה כו', וכן עד"ז כל המדות, והוה כללות הענין ובחי' הדיקנא דא"א להיות בחי' מקור מהן לאורו' דאצי', ואח"כ גם בחי' דיקנא דז"א הוא רק בחי' השפעה חיצוניות ממנו כמו בחי' דיקנא דא"א, רק שמדיקנא דז"א נמשך לבי"ע עולמות הנפרדי', ובחי' הדיקנא דא"א נמשך לעולם אצי' (וז"ש אבא יונק ממזל ונוצר חסד אע"פ שהוא מתיקוני דיקנא דז"א היינו לפי שמשה כבר חיבר והמשיך מא"א לז"א ויש בו מזל ונוצר מהארת א"א כו' וד"ל). ולזה הטעם אין בחי' דיקנא באור אבא כי אינו מסתעף ממנו הארה ושפע חיצוניות כלל כמו שמסתעף מא"א אצי' ומז"א לבי"ע (ונחשב בדבר זה כמו בחי' ממוצע בין א"א לז"א וכמ"ש מה שמו כו' וד"ל) וכידוע שהארת אא"ס בחכמה דוקא להיותו בבחי' ביטל כו', ואידי דטריד למבלע לא פליט היות ונמשך ממנו השפעה חיצונית בבחי' דיקנא רק ע"י אמצעות בחי' ז"א דוקא נמשך ממנו שפע למטה בבי"ע והוא בחי' דיקנא דז"א עד"מ הנ"ל שאין אור אבא מאיר באדם בשלימות אלא בהיותו בן ע' שנה דוקא כו' כמ"ש באד"ר דוקן דעת' סתי' כו' כמ"ש במ"א על ענין בים נדמה להם כבחור ובשעת מ"ת נדמה להם כזקן כו' ולזה רמו באמר עטרת זקנים בני בנים דוקא שהוא בחי' ז"א מפני ששם נשלמו השפעת דיקנא דא"א, אבל מ"מ תפארת בנים

אבותם שהוא בחי' אור אבא שמאיר בדיקנא דו"א וכמ"ש והדר זקנים שיבה כו' וד"ל. ומעתה יתפרשו דברי המאמר בפרט. יורד על הזקן דא דיקנא יקרא כמה דאוקימנא, פי' היינו בחי' דיקנא דא"א שנק' דיקנא יקרא להיות כי משם בחי' מקור לאצילות בלבד כנ"ל, זקן אהרן דא כה"ג דלעילא. פי' בחי' דיקנא דו"א נק' זקן אהרן, ובחי' אהרן שנק' כה"ג דלעילא היינו בחי' חסד דאבא, אך לפי שאין לאבא זקן אבל הארתו מתלבשת בדיקנא דו"א לכך נק' זקן אהרן על שמו כנראה בחוש שעיקר גודל שערות לבנות בזקן הוא בא מחמת רבוי המשכות דאבא דוקא כמו בהיותו בן ע' שנה כנ"ל וד"ל. וזהו המשך הפסוק כשמן הטוב על הראש, פי' מבחי' רישא דכל רישין שהוא בחי' ג"ר דא"ק כנ"ל, נמשך על הראש דא"א כנ"ל, ומבחי' גלגלתא דא"א נמשך על בחי' דיקנא שבו שנק' הזקן סתם, ומשם יורד ומתלבש בדיקנא דו"א שנק' זקן אהרן היינו כמ"ש ה' ה' כו' כנ"ל באריכות וד"ל.

וההוא שמן יורד ע"פ מדותיו, דא אינון משיחין דנגיד ונפיק לתתאי' וכגוונא דאתעטר כהנא תתאה במשח רבות לתתא, ע"כ דברי המאמר. והנה פי' מדותיו היינו בחי' הלבושי' שנק' מדות, וכמ"ש ולבש הכהן מדו כו', והטעם הוא לפי שהלבושי' עשויים במדה לפי מדת איברי' וחיתוכן, והנה פי' הפשוט של הפסוק הזה כך הוא שהשמן הטוב אשר על הראש יורד על הזקן תחילה ומן הזקן יורד אח"כ על הלבושים שלו שתחת זקנו, וכך יובן למשכיל למעלה בכה"ג דלעילא דבחי' משח רבות קדישא הנ"ל, תחילה יורד על הזקן שהוא בחי' דיקנא דו"א שנק' זקן אהרן כנ"ל, ואח"כ יורד משם על בחי' לבושים שלו דהיינו בחי' ביי"ע שהם מקבלים מבחי' הלבושים דאצי', וכמאמר לבושין תקינת להון דמנייהו פרחין נשמתין כו', דהיינו בחי' נר"ן דבי"ע נשמה בכריאה ורוח ביצירה כו' כידוע.

וביאור הענין, הנה ידוע עד"מ הלבושים באדם למטה שהוא בחי' נפרד וגבדל לגמרי מעצם גוף האדם שהרי פושטו ולובשו וחוזר ופושטו ואין ללבוש שייכות בעצם אלא רק הגוף אע"פ שגם הוא אינו אלא בחי' כלי לאור כידוע מ"מ מתאחד עם אור הנשמה והיו לאחד' ממש שהרי נראה בחוש שמרגיש האדם גם כאב הציפורן שברגל ומקום הרגשה הוא כמוח ששם משכן אור הנשמה, ומיד שיכאב לו ירגיש כמוח לעוצם התאחדות הנשמה עם אברי הגוף, משא"כ בחי' לבושים שהם בחי' נפרדי' נבדלין לגמרי גם מגוף האדם רק שהן עשויין לפי מדת גוף האדם כו', ועד"ז יובן למעלה בבחי' לבושי' דו"א דאצי' שהן בחי' נפרדי' יותר מבחי' הכלים שבו שנק' גופא כו', וז"ש לבושין תקינת לון כו', פי' לבוש למדות דו"א בבחי' נבדל, אך מנהון נמשך מקור לנר"ן דבריאה, וז"ש מנהון פרחין נשמתין לב"ג בבי"ע כו', מפני שהלבושים בעצם בחי' נבדל מגוף האצי', ע"כ גם העולמות שמקבלים נקראי' עולמות נפרדי' וד"ל. וזהו פי' דברי המאמר הזה וההוא שמן הטוב הנ"ל שיוורד על זקן אהרן בחי' דיקנא דו"א כנ"ל, ואח"כ יורד עוד ונמשך ממנו הארות והמשכות ע"פ מדותיו שהן בחי' לבושים שלו שנק' מדותיו, והן ח' בגדי כה"ג שמהן מאיר לבי"ע כנ"ל, וזהו שאמר דמאינון משיחין נגיד ונפיק ונחית לתתאי, פי' תתאי הן

ג' עולמות ב"ע, ומבחי' משיחין דדיקנא דז"א שנק' זקן אהרן יורד למטה בבי"ע וכדי שירדו כ"כ למטה היינו באמצעות הלבושין שנק' מדותיו, ח"ש שירוד ע"פ מדותיו דוקא וכנ"ל בפ"י לבושין תקינת לון כו' וד"ל, וזהו שכפל ושלש כאן לומר דנחית ונגיד ונפיק לפי' יורד שאמר בפסוק הרי מפרש ירידה זאת ע"פ מדותיו דוקא ומשמעו דע"פ המדות שנק' לבושין יורד לבי"ע כי הן למעלה מהן כנ"ל, ופי' השני שירוד מן זקן אהרן על המדות שנק' לבושין והיינו ע"פ מדותיו שלמטה ממנו, ולכך פי' ג' דברי' דנגיד ונפיק ונחית כדי שיעלו ב' הפירושי' לסגנון א' דהיינו דנגיד ונמשך מדיקנא ללבושין ומשם נפיק עוד וניטוף לחוץ מן הלבושי' ומקום נפילתו הוא בתתאי בבי"ע והיינו דנחית לתתא והן י"ג מדה"ר המאירי' גם בבי"ע שלזה רמוז רז"ל בת קול מכרות בכל יום שובו בנים שובבי' כו' וכמ"ש במ"א בפ"י הא' האב הרחמן כו' וד"ל.

שם בזהר

ולאחותו הבתולה הקרובה אליו לה יטמא. מה כתי' לעילא כ"א לשארו הקרובה אליו כו', פתח ר' אבא מי זה בא מאדום כו' זמין קודב"ה ללבשא לבושין נוקמין על אדום דאחריבו ביתי ואוקדו היכלי' וגלו ישראל כו', ולמיעבד לון נוקמת עלמין עד דישתכחון כל טורין מלאין מקטולי עמין כו'. הה"ד כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום עד דאינון לבושין מסתאבין הה"ד וכל מלבושי אגאלתי ע"כ. הנה כדי להבין פי' הפסוק דלאחותו הבתולה, דמדבר בבחי' מל' נוק' דז"א שנק' אחותו הבתולה כמשי"ת בסוף המאמר. הנה הקדי' תחילה לבאר מהו ענין טומאה זאת שאמר לה יטמא דקאי על כה"ג דלעילא שהוא יטמא לה, ולכך התחיל לבאר זה הפסוק דמי זה בא מאדום כו' שקאי בקודב"ה שבא מאדום, וכמו שמפרש זמין קודב"ה ללבשא כו', עד הה"ד וכל מלבושי אגאלתי היינו מ"ש לה יטמא וכמו שמפרש דבריו בסוף המאמר. והנה להבין פי' לבושין נוקמין, הנה יש להקדי' ענין הידוע בע"ח דאין דהחיצוני' יניקה מבחי' פנימית הכלים דע"ס דז"א וגם לא בבחי' חיצוניות הכלים אלא רק מבחי' הלבושי' לבד מפני שהן בחי' נפרדי' ונבדלי' מן העצמות וגם זאת כשהן מאירין בבי"ע הנה כתי' וכבודי לאחר לא אתן והלבושי' נק' כבוד כמאמר דר"י קרי למאנא מכבודתא כו', וא"כ איך אמר דהחיצוני' מקבלים מבחי' הלבושים, אך הענין הוא שאינם מקבלים רק מבחי' הלבוש של חסד דוקא כי מפני בחי' עוצם התפשטות אור החסדי' הנמשכי' מבחי' לבושים של חסד אזי יכול להיות שגם החיצוני' יוכלו לקבל שפע של חסד, וע"ד שאמר אברהם איש החסד לו ישמעאל יחי' כו'. אבל הנה לעתיד זמין קודב"ה שהוא בחי' ז"א שעליו נאמר ה' איש מלחמה כו' ללבוש לבושי נוקמא דייקא, פי' לבוש של נצח שהוא מדה"ד לעמוד לנגד ולנצח את השונא ולעשות בהם נקמות כי מדת הנקמה באה ממדת הניצוח כי מי שאינו נצחן בטבע כ"כ אינו נוקם ונוטר כ"כ כו', ולמעלה היינו כמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת כו' ונצח זה

ממנו נמשך לבושי נוקמא לנקום ארץ האויב כו', והגם שבכ"מ הנצח הוא ענף החסד, אבל בכאן מדבר בבחי' ניצוח מלחמה שהוא בחי' הדין שממנו נמשכין לבושינן נוקמין שהן היפך לבושי החסד הנ"ל וד"ל. וז"ש ויו נצחם על בגדי, פי' נצחם היינו מה שקיבלו הארת שפעם עד הנה מבחי' לבושי החסד שהוא בחי' נצח ג"כ שהוא ענף החסד, אך בניצוח מלחמה הרי יצא מהחיצוני' בחי' נצח דקדושה של חסד שקיבלו כבר ונעשה ממנו נצח של דין וזהו ויו נצחם על בגדי ומוה כל מלבושי אגאלתי בניצוח ונקמות של דינים קשים כו' וד"ל. והנה בתיבת אגאלתי יש ב' פרושי' הא' לשון גיעול ומיאוס, והב' לשון גאולה ופדות והכל א' משום דהא בהא תלין דע"י מה שילבוש בגדי נקם תלבושת להרוג יניקת החיצוני' ולהעביר רוח הטומאה כו' הרי בזה יש גאולה ופדות ללבושי' של חסד שבקדושה שנתלבשו בידי החיצוני' מכבר וכאלו הן נגאלין כי בידי החיצוני' הרי הושחרו בשחרות וקדרות כמ"ש אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, פי' שמים הוא בחי' לבוש החסד שנעשה קדרות מפני יניקת החיצוני' ממנו והוא בחי' שק שהן ד' מאות איש דעשיו וכמ"ש בע"ח, וזהו כל מלבושי אגאלתי בבחי' גיעול ומיאוס מדינין קשין שנאחזין בהן לאדום בנצוח מדה"ד הקשה כנ"ל, אך בזה עצמו הרי נגאלו הלבושי' ונעשו הדור גדול לו כמ"ש עוד זה הדר בלבושו כו', ומפרש בסמוך דאינון לבושינן נוקמין דוקא (וכמ"ש במשנה לא יצא האיש בסייף כו' לפי שהן תכשיט כו' וד"ל), וזהו פי' דברי המאמר זמין קודב"ה שהוא ז"א ללבשא לבושי נוקמא דוקא על אדום דאחריבו ביתי' וכמו שאנו אומרי' מפני היד שנשתלחה במקדשיך כו' ולמיעבד נקמת עלמין מבחי' נצח זה וכמ"ש לך הוי' הנצח כו' וכנ"ל. עד הה"ד כי זבח גדול כו' עד דאינון לבושינן נוקמין יסתאבו בדינין קשין משום שאמר ויו נצחם על בגדי וכנ"ל, ולכך מלבושי אגאלתי וכו' וד"ל. חמוץ בגדי' מבצרה בגין דמינה נפקין אוכלוסין דעלמא לחיילא על ירושלים כו' עד ערו עד היסוד בה, פי' כמ"ש אמלאה החריבה ולא נתמלא צור אלא מחורבנה של ירושלים כו', מפני שיש ע"ס דקליפה לעומת ע"ס דקדושה ואדום דאחריבו ביתי' והיכלי' היינו בחי' כחב"ד ובצרה דערו עד היסוד היינו אבני יסוד אשר בחומות ירושלי' כו' כי עשר קדושות הם חומה וחיל ועזרה כו', וז"ש ובני אדום מפגרינן שורין ורמו אבנין יסודה הה"ד זכור ה' לבני אדום כו' וד"ל.

(שם) אמרו ישראל לישעי' מאן הוא דין דיעבוד כ"כ, פתח ואמר אני מדבר בצדקה ההוא דאיהו רב להושיע, ההוא דכתי' בי' אוהב צדקה ומשפט ואיהו צדקה ממש ואיהו רב להושיע ע"כ. פי' אני הוא בחי' ז"א מדבר בצדקה היינו בחי' מל' שנק' צדק"ה, ואני הוא שמדבר בצדקה, ולהבין זה הנה ידוע מארז"ל לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב בהוי' ונק' באדני' פי' הקריאה הוא בבחי' הדיבור באותיות שהוא בחי' התגלות לחוץ והיינו בחי' מל' דאצי' כידוע שהוא שם אדני', כמאמר אנת הוא אשתמודע אדן על כולא כידוע, וזהו שאני' נקרא, פי' אני אותיות איין והיינו בחי' הכתר שנק' אין ונק' א"א וסוף מדריגתו הוא בחי' ז"א שהוא אני' וכמ"ש אני הוי', וידוע דשם הוי' הוא בבחי' ז"א דאצי' יו"ד בחכמה שלו, וה'

אחרונה דשם הוי' הוא בחי' הדיבר שכלול בו, וז"ש ויהי האדם לנפש חי' ות"א לרוח ממלא, וזהו פי' כשאנ"י הוי' נק' בדיבור למטה היינו שם אדנ' בחי' המלי' שנעשית ראש לבי"ע ואני נכתב בשם הוי' שהוא עצמות ז"א ולכן אמרו לא כשאני נכתב בשם הוי' שהוא בחי' האצ"י ששם איהו חיוהי וגרמוהי חד בהון, נקרא למטה בבי"ע בשם אדנ"י שאינו רק בחי' התגלות הארה בעלמא מעצמיות כו' וד"ל. וזהו פי' אני מדבר בצדקה, אני בחי' ז"א כו' כשבא לכלל דיבור בבחי' המל' נק' מדבר וכתרגומו לרוח ממלא, וזהו אני מדבר אנ"י נעשה בבחי' מדבר, ובמה בצדקה, פי' בבחי' המל' שנקרא צדקה, והטעם הוא כי עצם המל' נק' צדק בלא ה' כמאמר צדק דא איהו דין והיינו בחי' דינא דמלכותא ודינ"א אותיות אדנ"י כידוע, ואמנם זהו דוקא כאשר המל' לא קיבלה ההשפעה מו"א והיינו עד לא קבלת טיפת דכר שאז מלאה דינין לפי שהנוק' מלאה גבורות כי עיקר בנינה מהגבורות כידוע, אך בחי' החסדי' דדכורא הן ממתיקים לבחי' הגבורות שבה, ואזי נקראת בשם צדקה בה' דהיינו בחי' ה"ח שמקבלת מו"א כנודע, וזהו שבצדקה צדק ה' בבחי' ה"ח שמשפיע לה במל', אז נקרא מדבר כמו שהוא נכתב, ולא כמו עד לא קבילת דכר שאמרו לא כמו שאני נק' אני נכתב כו' וד"ל. ומעתה יש להבין בפרטיות דברי המאמר שאמר ההוא דאיהו רב להושיע ואוהב צדקה כו', ואיהו צדקה ממש, ואיהו רב להושיע כו', דלכאורה סותר זה למ"ש בפסוק דאני אינו מדבר אלא בצדקה שהוא בחי' המל' כשקיבלה ה"ח ולא דאיהו צדקה ממש ואם הכוונה על בחי' הדבור הכלול בו הרי אמרו לא כשאני נכתב כו', א"כ איך ז"א עצמו נק' צדקה כו', אך הענין יוכן בהקדים ענין הידוע בע"ס דו"א עיקרו ורובו בחי' חסדי' ומיעוטו בחי' גבורות כמ"ש זכר חסדו שהזכר טבעו בהתגברות החסדי' על הגבורות כמ"ש כי גבר חסדו כו', אבל בחי' הנוק' היא בהיפך שעיקרה ורובה בחי' גבורות רק מיעוטה בחי' חסדי' והגבורות גוברין בה על בחי' החסדי'. ובוה יוכן מ"ש כאן דו"א נק' רב להושיע, פי' ישועות הן בחי' החסדי' כשגוברין על בחי' הגבורות כמ"ש כוס ישועות אשא עד"מ הישועה למטה שבה מצד תגבורת החסדי' גם שלא הי' ראוי לכך, וכמו ויושע ה' ביום ההוא כו', כי מדת הדין קטרגה מה גשתנו אלו מאלו כו', אך גבר החסדי' בניצוח על הדין כו', וגם שרש פי' ישועה מלשון וישע ה' אל הבל כו' שהן שיע"ה נהורין כו' דהיינו הארת פני מלך בחסדי' יותר מכפי המדה כו', וזהו פי' רב להושיע בחסדי' בתגבורת ובניצוח לפי שעיקרו ורובו חסדי', לכך נק' רב ברבוי ישועות וחסדי' להתגבר על כל הדינין והגבורות כו', וזהו ג"כ פי' אוהב צדקה ומשפט כו', פי' משפט איהו רחמי' להציל המתחייב בדין וצדקה היינו בחי' החסדי' הללו המתגלים גם בדינא דמלכותא כמו לעשות גם לפנים משורת הדין כמו צדקה עשה לנו ה' כו', וכל צדקה ענינה לעשות במעשה לפנים משה"ד דהיינו מפני תגבורת החסדי' שבלבו, וזהו ג"כ בבחי' ז"א דמשום דנק' ורב להושיע בתגבורת החסדי'. ע"כ הוא משפיע ה"ח במל' להיות נק' צדק"ה לעשות לפנים ממדת דינא דמל', וא"כ הרי עיקר שרש הצדקה בו"א דוקא, וז"ש ואיהו צדקה ממש לפי שהוא מקור ה"ח הללו שבמל' שממנו בא עיקר שם זה דצדקה כי צדיק ה' ע"כ צדקות אהב, וכמ"כ אוהב צדקה לפי שהוא מקור כל החסדי' כו'.

וזהו שאמרו ישראל לישעי' מאן הוא דין שיגביר חסדו בניצוח כו' בלי להתלבש
 בלבושא נוקמא שזה בא מצד תגבורת נצוח החסד על הדין כמו לעמוד
 דנגד האויב ולנצחו כו'. פתח ואמר אני אשר מדבר בצדקה היינו ההוא דאיהו רב
 להשיע ואיהו צדקה ממש כו' וד"ל. וכ"כ למה דכתי' ולאחותו הבתולה הקרובה
 אליו אשר לא היתה לאיש דלא הוות בחולקא דעשיו ולא הוות בעדבי' דההוא דכתי'
 בי' איש יודע ציד איש שדה לה יטמא באיננו לבושין נוקמין דומין לאסתאבא בהון
 בין איננו אוכלוסין, לה יטמא בגינה בגין דאיהי שכיבת לעפרא והוא בעי' לאקמא
 לה הה"ד קומי אורי כי בא אורך ע"כ. הנה עתה חוזר לתחילת המאמר לפרש הפסוק
 ולאחותו הבתולה ע"פ מה שהקדים לבאר תחילה ע"פ מי זה בא מאדום כו' בחי'
 הטומאה הזאת שאמר לה יטמא דהיינו מ"ש וכל מלבושי אגאלתי מלבושא נוקמא
 ובוזה יש גאולה לכנ"י ב"ב כנ"ל באריכו'. וז"ש וכ"כ למה פי' בשביל מה לבש
 נוקמא לאסתאבא בין איננו אוכלוסין משום דכתי' ולאחותו הבתולה לה יטמא
 לאקמא לה כו', וזהו פי' הפסוק בפשט המשך המאמר מרישא לסיפא, אך צריך
 להבין פרטיות דברי הפסוק למה נק' לאחותו הבתולה דוקא והיא קרובה אליו ולא
 היתה לאיש לעשיו שנק' איש שדה כו', הנה ידוע דכתי' המל' נק' אחותו דז"א כידוע
 דזו"ג נק' בן ובת שנולדי' מאימא וכמ"ש ואחר ילדה בת ושמה דינה, כי בינה אם
 הבנים היינו בחי' לאה כמ"ש ושם הגדולה לאה שהוא היא ראשונה דשם הוי' ולאה
 ילדה ששה בנים שהם ו"ק דז"א ואחר ילדה בת שהוא בחי' המל' דינא דמלכותא
 דינא כו', וא"כ בחי' המל' נק' אחותו דז"א (וגם בענין אחר הרי אמרו דו' פרצופין
 הי' בו והנוק' אחת מצלעותיו דז"א כמ"ש כי מאיש נלקחה זאת כו'). וז"ש ותתצב
 אחותו מרחוק כו' מי יתנד כאח לי כו' וגם אמנה אחותי בת אבי היא וכמ"ש בווער
 בכמה דוכתי'. והנה בכאן דקדק לומר ולאחותו הבתולה דוקא. הענין הוא דכתי'
 גן נעול אחותי כלה כו' דהיינו שבחי' יסוד דנוק' נק' גן נעול כי שם נמשך בחי'
 פנימית ע"ס שבה ומבחי' פנימית ע"ס אין להחיצוני' שום יניקה ושרש כלל, כי
 אין עיקר יחוד זו"ג ושיקרא אח ואחותו אלא להוליד נשמות ישראל דוקא ונש"י
 שרשם נמשך מבחי' מוחין דאו"א שמלובשים בזו"ג כמ"ש בני בכורי ישראל כו', וכן
 כתי' בנים אתם כו' כמשל הבן ששרשו נמשך מטיפת מ"ד שבמוח האב ואם כו' וכל
 בחי' מ"ד ומ"ן דזו"ג נמשך מבחי' או"א כידוע. וזהו ולאחותו הבתולה אשר לא
 היתה לאיש, פי' לא שהיא בתולה לגמרי אלא שהיא רק בתולה מאיש אחר בלבד
 והוא איש יודע ציד איש שדה והיינו שלא קיבלה מאיש אחר להוליד זולת נש"י
 (והגם שיש לנפשות אוה"ע שורש מיחוד זו"ג דקליפה שנק' איש שדה כמ"ש ואם
 בשדה מצאה והחזיק בה כו' היינו רק אשר בא להם שפע חיצוניות זו"ג דקליפה
 מבחי' מל' דקדושה והוא מבחי' לבושים לבד כו' אבל מבחי' פנימית ע"ס דמל' אין
 להם שורש כלל גם ביחודי' כנ"ל). ולכך נק' המל' ולאחותו הבתולה אשר לא היתה
 לאיש אחר גם בזמן הגלות שניפסק יחוד העליון דזו"ג כידוע מ"מ לא היתה לאיש אחר
 שהוא עשיו כו' משום דאינה מחולקי' ולא הוות בעדבי' כמ"ש כי חלק ה' עמו כו'
 וד"ל. ומש"ה לה דהיינו מג' טעמים שמפרש הא' שהיא אחותו הבתולה כנ"ל,
 והב' הקרובה אליו כמ"ש וגם אמנה אחותי בת אבי היא כו' ומה כתי' לעילא כ"א

לשאירו הקרובה אליו כו', והג' אשר לא היתה לאיש שזוה גם בזמן הגלות ע"כ בבוא זמן הגאולה לה יטמא באינון לבושי' נוקמא כו' והוא דוקא בעי' לאקמא לה, הה"ד קומי אורי כי בא אורך, פי' עליו מוטל הדבר לאקמא לה כי הוא אחותו הקרובה אליו ועל הקרוב מוטל דבר הגאולה יותר כמו שאמר בועז אם יגאלך טוב יגאל וא"ל וגאלתיך אנוכי, ולכך אמר כי בא אורך דוקא דהיינו הקרוב אליך וכמו שאמרה רות ופרשת כנפיך על אמתיך כי גואל אתה כו', ומ"ש נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל היינו שלא תקום מעצמה, אבל קודב"ה יוקים לה כמ"ש לה יטמא בגינה כו' וד"ל.

שם בווהר דף פ"ט ע"א

לא יקרחה קרחה בראשם, ר' יוסי אמר לא יקרחה ב"ה מאי טעמא אלא בגין ההוא שמן עילאה משח רבות עילאה קדישא דאשלים לכל שבעה יומין עילאין, כד"א כי שבעת ימים ימלא את ידכם ואי איהו אתעד' מינה ואתקרח הא אתפגים רישא בגין דרישא דכה"ג האי שמן עילאה הוא, ובג"כ לא ליבעי' לאחזאה פגימו בגרמי' כלל ובג"כ כתי' בה"א. פי' הקושי' כך הוא דהא השמן עילאה בחי' חכמה הוא כידוע ומבואר למעלה והה"א מורה בבחי' בינה בכ"מ כידוע, וא"כ ה"א דקרחה דכאן מדבר בבחי' בינה, ובאמת הפגם הזה הוא בבחי' שמן דחכמה, ולזה תירץ דהכל ענין א' משום דמבואר למעלה בפ' כשמן הטוב דנגיד ונפיק מנהרא עמיקא כו' והיינו בחי' חכמה שבבינה דוקא כמאמר חכם בבינה, והנה ידוע שרש ז' מדות בז"א הגי' כו', ושורש כאו"א נמשך מבינה אם הבנים כו' והן ז' מדות שבשכל כידוע, כמו עד"מ התפעלות האהבה בלב שנולדה מההתבוננות שבבינה באיזה השכלה וטעם שנולד האהבה דוקא וכן התפעלות היראה שבלב נולדה מהתבוננות שכל וטעם שנולד יראה דוקא, וא"כ בהכרח שקדם להיות ב' מיני התפעלות הללו בשכל שבמוח קודם שבא להתגלות בלב והן הנקראי' מדות שבשכל כידוע, אך א"כ הרי מובן שכמו שיש בחי' התחלקות בלב בין כל מדה ומדה, כך יש גם בחי' התחלקות גם בשכל בהתבוננות שבמוח בהתפעלות סברות שכליים לאהבה במוח בין התפעלות שכליים ליראה במוח, וא"כ הרי לכאורה אינו מובן מ"ש שבעת ימלא כו' דו' יומין הללו וודאין מדבר בו' מדות דוקא ולכך קורא אותם שבעת ימי' כי הרי ידוע בדקדוק לה"ק ההפרש בין פי' שלשה או שלשת או בין שמונה לשמונת, דשלשה היינו שלשה דברים מחולקים זמ"ז בלתי מתאחדי' כא', ופי' שלשת היינו כשה"ג מתאחדי' ומתכללי' כא' ואין הכוונה על א' ניבדל מזולתו כלל אלא דוקא בהיותם כא', וכמו כמשלש חדשים וכן בן שמונת ימי' שר"ל שלשת החדשים בהתכללות כא', וכן פי' שמונת ימי', משא"כ אם יהי' אומר בחדש השלישי או ביום השמיני שיום וחדש זה נבדל מהקודמי' (וכמו מספר עשרה כא' דוקא קורין בל"א צעהענדליק אבל על הדבר שניספר לעשירי אין קורין אותו צעהענדליק אלא דער צעהענטער) וכן במספר ימי הספירה אין אומרי' היום יום עשירי אלא היום

עשרה ימי, אמנם אין זה עדיין כולל לעשרה כא' רק כשאומר עשרת ימי' וכן פי' שבעת ימים כולל ז' כא' (ובל"א איין זיבעטעל כו') והנמשל מובן למעלה דבחי' מדות שבבינה כשהן כלולין דוקא כא' ממש קורא אותן שבעת ימי' ולכאורה הרי יש בחי' התחלקו' בהתפעלות המדות שבשכל, אך הענין הוא דמיירי כאן בבחי' חכמה שבבינה דוקא וכמ"ש חכם בבינה דהיינו בחי' אור כח היולי הכולל כל פרטי ההתבוננות הזאת שבבינה שבו כלולים ומתאחדי' עדיין כל פרטי התפעלות שונות שבמוח ולב כי בבחי' כח היולי שבהשכלה הזאת עדיין לא נודע וניכר הפרש כלל בין התפעלות שכליים של אהבה להתפעלות שכליים ליראה כו', וכנראה בחוש במשכיל איזה שכל וטעם שבא בהשגה והבנה בפרטיות הדברי' דוקא אזי מתחלקי' כמה מיני התפעלות שונות בשכל, אבל כשעדיין אינו משיגו בהבנה פרטיות אלא הוא כח שכלי כללי עד שניסקר בסקירה אחת עדיין אין בו התחלקות התפעלות רק שכולים כא' ועתידי' להתחלק ולצאת מההעלם לגילוי, וזהו פי' פנימית בינה אנא זמין לאולדא והיינו בחי' חכמה שבבינה דהיינו בחי' אין של היש דהשגה נק' יש והאין שלה דוקא הוא בחי' חכמה שבבינה אבל בחי' חכמה עצמה היינו בחי' גוף אור השכל שלמעלה עדיין מבחי' השגה לגמרי ונק' העלם שע"ז אמר הבן בחכמה כו' וכמ"ש במ"א באריכו'. ובכל זה יתורץ הקושי' מ"ש כאן לא יקרחו קרח"ה בהא דבינה משום דנגיד ונפיק משם בחי' חכמה דשמן הטוב הוא ועיקר הפגם בשמן הוא דוקא משום דהוא דוקא אשלים לכל שבעה יומין דבינה להיות נק' שבעת ימים בבחי' התכללות כא' כו', ופי' דאשלים בבחי' השלימות כי בכל התכללות יחוד ואחדות יש בחי' השלימות כמ"ש במ"א, וז"ש ימלא את ידכם בבחי' המלואי' מן השלימות כו', אבל אי איהו אתעדי' ההוא שמן מיני' ואתקרח הא אפגים רישי', פי' בשמן דחכמה שבראש כה"ג דהיינו בחי' רישא דא"א כנ"ל בפ"י הנ"ל במאמר דא' כו', וזהו בגין דרישא דכה"ג שהוא בחי' גלגלתא דא"א ההוא שמן עילאה דחכמה דא"ק היורד על הראש דא"א, ובג"כ לא ליבעי' לאחזאה בגרמי' פגימו, פי' פגימו בראש זה לא יהי' קרח ופגם כדי שימולא כולא מן השמן הטוב כי במקום הפנוי מן השמן דחכמה אפגים רישא ולא יוכל להיות בחי' השלימות בו' ימי' דבינה כו', ובג"כ קרח"ה בה"א דבינה כי סוף רושם הזה מגיע לה"א דבינה אבל בשמן דחכמה אין זה פגם רק העדר אור שלו בלבד כמ"ש ואי איהו אתעדי' מיני' כו' וד"ל.

(שם בזהר דף הנ"ל)

פתח ואמר בשוב ה' את שבות ציון דא גלות בכל ע' שנה כו'. פי' שזה מביא לראי' דפי' שבעת ימי' כולל כל הז' כמו שפי' שבע' שנה דגלות בבל כחלום כמ"ש היינו כחולמי' כו', ומעתה מפרש הפסוק כי ז' ימי' ימלא כו', ז' ימי' הוא אחד דכללא דכל שיתא אחרנין אקרי' שבע ואקרי' תשובה והיינו בחי' פנימית בינה שכולל כל הז' ונק' שבעת ובפרט הן ע' שנה,

ולזה רמזו קורעין גז"ד של ע' שנה בתשובה דאקרי' שבע, וכגוונא דא כהנא אתעטר בו' ימי' אי פגים רישי' בהוא שבע אקרח מינין, פי' מה שלא יוכלו להיות בהתכללות כא', וזהו פי' קרח ה' דבינה כנ"ל וד"ל. אמר ר' אבא כאן בה"א תתאה כאן בה"א עילאה, כה"ג דלעילא בה"א עילאה אשר יוצק על ראשו כו' וימלא את ידיו כו', פי' כה"ג דלעילא בו"א, וכה"ג דלתתא בממ"ש דמבבל מה"א תתאה דמל', ופי' קרחה בה"א דבינה בכה"ג דלעילא, ופי' קרחה בה"א דמל' בכה"ג דלתתא, ולזה אמר בכה"ג דלעילא וד"ל. וכמו"כ בכה"ג דלתתא נאמ' ידו כי הוא דוקא ימלא את ידכם כמ"ש שבעת ימי' ימלא וקאי ימלא זה על כה"ג דימלא מז' ימי' דיבנה, ולא ה"א דז' ימים עצמם ימלא וכו' לפי שהוא אשלים וממלא, ולכך נאמר בו ידו לשון יחיד, כמ"ש וישא אהרן את ידו כו' והוא בחי' יד הגדולה שהוא בחי' חסד דע"י שמשם שורש בחי' כה"ג ומשם ימלא את ידכם כו' וד"ל.

בעז"ה שבת פ' בהר בחוקותי

רפאני ה' וארפא הושיענו ואושע כי תהילתי אתה. להבין כפל הלשון רפאני וארפא כו', וגם מהו הטעם שנותן כי תהילתי אתה, וידוע שזהו בקשת כנ"י בגלות כי כנ"י בגלותא היא בבחי' חולת אהבה כמ"ש סמכוני באשישות כו' כי חולת אהבה אני, ולחולי זאת בקשתה רפאני ה' כו'. והנה להבין זה, הנה תחילה יש להבין מה שכתוב לעיל מיני' כי אותי עזבו מקור מים חיים את הוי', ויש להבין מהו המשל שמדמה שם הוי' למקור מים חיים דוקא, אך הנה כתי' כל הנחלי' הולכי' אל הים והים כו' ושם הם שבים ללכת כו', והענין כך הוא שכל הנהרות שבעולם הולכים ונופלי' אל הים ומן הים הן שבין ללכת, והנה לכאורה יש לתמוה בזה דא"כ היו הנהרות מלוחים כמו מי הים שהן מלוחים אחר שמשם הן שבין ללכת, ואנו רואין שמימיהן מתוקי', אך הענין הוא דאין הנהרות שבין מן הים מיד שנופלין שם אלא תחילה יורדין למטה בתחתית הארץ ומתערבי' בתהום שמתחת לארץ ושם נימתקו המים ומשם הן שבין ללכת בהתגלות מן ההעלם ע"פ כל הארץ, וזהו לדיעה האחת, ויש דיעה שני' שהנהרות אחר שנופלים בים בדרך ירידה אח"כ עולין משם וניכללין בנהר שיוצא מעדן הארץ והוא נהר פרת לחד מ"ד בגימ' וכמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות כו' ומשם יפרד והי' לד' כו' והנהר הרביעי הוא נהר פרת נהר דמעיקרא כו' ומנהר פרת שם הם שבין ללכת ע"פ כל הארץ ובין כך ובין כך לא מן הים הן שבין ללכת מיד אלא אחר שנימתקו במי התהום או במי הנהר שיוצא מעדן כו', ומכל זה יובן הנמשל בבחי' מקור מים חיים למעלה בבחי' שם הוי' כמ"ש כי עזבו מקור מים חיים את הוי' כו', פי' שם הוי' ה' הוה ויהי' בלי שינוי בין קודם שנברא לאחר שנברא וכמ"ש אני הוי' לא שניתי וכמשי"ת, והנה הוא נמשל למקור מים חיים שנובע מן ההעלם לגילוי כפי סדר המדריגות הנ"ל בנהרות שנובעין מעדן הארץ לים ומן הים הן שבין ללכת כו' שהוא בחי' גילוי והעלם וגילוי דהיינו שבתחילה מתגלה ממקור הראשון ואח"כ חוזר ומתעלם בים ואח"כ חוזר ומתגלה,

והנה להבין זה יש להקדים תחילה ענין שם הוי' איך שאין בו שינוי כנ"ל. דהנה כתי' אתה הוי' לבדיך אתה עשית את השמים כו', פי' בתחילה אתה הוי' לבדיך ואין עוד בלתו והיינו בחי' גילוי ראשון ממקור הראשון דהיינו בחי' עצמיות אור א"ס כמו שהוא לבדו וכמארז"ל קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, פי' הוא בחי' עצמיותו ושמו הוא בחי' התגלות שבו הי' הכל בלבד שאין עוד בלתו, אך אח"כ נמשך ממנו בחי' הארה ושפע להחיות עולמות מאין ליש, וזהו מ"ש ואתה מחי' את כולם כו' והיינו ענין אתה השני מ"ש אתה עשית כו' ואינו רק בחי' זיו והארה בעלמא מעצמות גילוי אורו שנק' לבדך כנ"ל, ומ"ש אני הוי' לא שיניתי, קאי על בחי' האור והגילוי מבחי' עצמיותו בתחילה דוקא, ועי' אנו אומר' אתה הוא משנברא כו' ואתה הוא קודם שנברא כו', אבל אתה השני הוא מ"ש אתה מחי' את כולם כו', והנה זאת ההארה האלקי המתלבשת בעולמות הנה היא באה בבחי' העלם הסתר גדול, כמ"ש אתה אל מסתתר כו' וכמשל הנ"ל בנהרות שנבלעי' ונעלמים בים בבחי' הסתר כנ"ל והעלם אחר בחי' הגילוי שלהם ע"פ כל הארץ כו', ובוה יובן מ"ש שרפים עומדי' ממעל לו ואמרו בזוהר ממעל לשכינתי' כו' ולכאורה הוא כדבר פלאי, אך הענין הוא כי כאשר השרפים הן משיגי' בבחי' הארה אלקי שלמעלה ממקור חוצבם והיינו בבחי' אתה הוי' לבדך כנ"ל ואזי הם מתפעלים מאד ואומר' קדוש כו', פי' קדוש שהוא קדוש ומובדל בערך מהשגתם וז"ש עומדי' ממעל לו לשכינתי' שהוא שם אדני' השוכן בתוך השגתם וכמ"ש וארא את אדני' יושב כו' כי משיגים המה ומקיפים בהשגתם למקור חוצבם כמו דמיון השגת התלמיד שמקיף וסובב בשכלו לדבר החכמה ששומע ומקבל מרבו, אך לבחי' אתה הוי' לבדיך לא יוכלו להשיג ואומר' קדוש להיותו מובדל בערך לגמרי מהם אך מ"מ יש להם קצת השגה אבל האופנים וחיות הקודש שהן למטה במדריגה מהם אינם משיגים כלל באתה הוי' לבדיך הנ"ל, ולכך שואלי' זמ"ז ואומר' אי' מקום כבודו כו' להיותו בחי' אל מסתתר מהם בהעלם גדול כנ"ל, אך שהן מבקשים ואומר' ברוך כבוד הוי' ממקומו, פי' שיומשך להם בחי' גילוי אור האלקי הנעלם מהם כו', וזהו ההפרש בין קדוש וברוך שהאופנים להעדר השגתם לגמרי אומר' ברוך שיתגלה מן ההעלם והשרפי' להיותם קרובי' יותר לקבל ההשגה, אך מ"מ אינם יכולים להשיג ואומר' קדוש ומובדל כו', וזהו בחי' גילוי והעלם בחי' הגילוי בשרפים ובחי' ההעלם באופנים וחיות שבעולם היצירה שאחר עולם הבריאה (כידוע בע"ח שהשרפים בכריאה וחיות ביצירה ולכך ישעי' נמשל לבן כרך ויחזקאל לבן כפר כו'), והנה מבואר למעלה ממשל נביעת הנהרות שיש ג' מדריגות גילוי והעלם וגילוי וגם למעלה הנה יובן שבחי' הגילוי שבעולם הבריאה ששם השרפי' ובחי' ההעלם ביצירה שהן עולם היצירה הנק' עולם המלאכי' ואח"כ חוזר ומתגלה בעולם העשי' דוקא והיינו בנשמות ישראל למטה המלוכשים בגופי' חומרי' בעוה"ז הגשמי, וכאן דוקא הוא בחי' הגילוי אחר בחי' ההעלם שבאופנים וחיות שבעולם היצירה, וזהו שמשיבין ואומר' לשאלתן אי' מקום כבודו, הנה מלא כל הארץ כבודו, פי' מלא כל הארץ דוקא דהיינו כנ"י למטה שם עיקר ההתגלות שנתגלה בתחילה ממקור הראשון הנק' אתה הוי' לבדיך כנ"ל וד"ל. וביאור טעם הדברי' הנה מבואר בס"י דנעוץ תחילתן

בסופן דוקא וכמאמר סוף מעשה דוקא עלה במחשבה תחילה כו' ולהיות שכנ"י הן בסוף כל דרגין מלובשים בגופים למטה בעולם העשי' הנה וודאי עלו במחשבה תחילה דהיינו בבחי' אתה הוי' לבדיך כו' וכמארו"ל הידוע שישראל עלו במחשבה קודם הבריאה ולכך בישראל דוקא נעשה בחי' ההתגלות שאחר ההעלם כמו שהי' בחי' ההתגלות הראשונה בתחילת המחשבה כו', וכ"ו ממש כדמיון המקור מים חיים שהן נובעין מתחת לארץ בבחי' הגילוי מן ההעלם דהיינו שהי' מתעלמי' בים שמשם הן שבין ללכת כו' כנ"ל וקודם ההעלם הזה הי' בבחי' הגילוי ממקורם הראשון מעדן הארץ וכמ"ש ונהר יוצא מעדן כו' וכנ"ל שהוא בחי' גילוי והעלם וגילוי וגילוי האחרון שרשו בגילוי הראשון לפי שנועץ תחילתן בסופן כו', וכך נמשל שם הוי' לבחי' מקור חיים שנובע מתחת לארץ כמו שהוא מתגלה בכנ"י דוקא שהן בחי' סוף מעשה ועלו במחשבה תחילה בבחי' גילוי הראשון דאתה הוי' לבדיך כנ"ל וד"ל. וזהו כי עזבו מקור מים חיים את הוי' פי שם הוי' נמשל למקור מים חיים שהוא אינו מתגלה אלא אחרי בחי' ההעלם בתחילה בים כנ"ל, וכך שם הוי' מתגלה בכנ"י אחרי בחי' ההעלם באופנים וחיות שבעולם היצוי' כנ"ל מטעם הנ"ל וכמ"ש מלא כה"כ וכנ"ל וד"ל.

והנה כתי' וצדקה כנחל איתן וידוע דאותיות איתן משמשות לעתיד, והענין הוא כי לעתיד יתגלה גילוי אור א"ס למטה דוקא ע"י התורה והמצוות שקיימו ישראל. כי הנה רמ"ח מ"ע נקראו רמ"ח איברי' דמלכא, פי' כמו עד"מ האיבר הוא בחי' כלי ומשכן לאור חיות שבו, כך המצוות בעשותה הוא בחי' כלי למשכן בו אור האלקי ולכך המצות נקראי' רמ"ח איברי' דמלכא וכמאמר לאשתאבא בגופא דמלכא פי' גופא הן בחי' רמ"ח איברי' שרשי המצות שלמטה וידוע שכל המצות נקראים בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו', וזהו וצדקה כנחל איתן שכללות המצוות הנקראים צדקה הוא בחי' גילוי אור המשכות מאור א"ס ב"ה כנחל איתן כו' ואותיות איתן משמשות לעתיד כי לעתיד דוקא יתגלה האור כי עתה מלובש ונעלם האור במעשה הגשמי של המצוה שנק' לבוש ולעתיד כתי' ולא יכנף עוד כו' ובפרט צדקה ות"ת שכנגד כולם ושרש מקור ההמשכה נמשך מבחי' אתה הוי' לבדיך הנ"ל, וא"כ נמצא שעיקר בחי' הגילוי הראשון הנ"ל הוא דוקא בישראל ע"י התורה והמצוות כו' ובתחילה היינו ע"י קריאה דוקא כמו שאמרו קורא בתורה שהוא בחי' ההמשכה מלמעלה למטה וכן ע"י המצוות הוא בחי' המשכה כמו שאומרים בברכות המצות בא"י אשר קדשנו במצותיו, פי' אשר לשון עונג כמו באשרי כו' בחי' מקור מים חיים הנ"ל בבחי' גילוי הראשון שנק' אתה הוי' לבדיך כנ"ל, ואח"כ קדשינו ג"כ בקודש העליון הוה ע"י מצותיו מטעם הנ"ל דרמ"ח פקודין הן רמ"ח איברי' כו', וכמ"ש לאשתאבא בגופא דמלכא כו' וד"ל, וזהו פי' צדקה תרומם גוי, פי' צדקה הן כללות כל המצות כנ"ל שתרומם ותעלה לכנ"י למעלה בבחי' גופא דמלכא הנ"ל להיות נקראים עם קרובו וכמ"ש וירם קרן לעמו כו', וז"ש ועמך כולם צדיקי' פי' כל המקיים מצות נק' צדיק מטעם שהמצות נקראים צדקה ע"כ המקיים אותם נק' צדיק וכמ"ש אמרו צדיק כי

טוב כו' להיות ממשיך גילוי אלקו' מלמעלה עיי' וכמ"ש כי צדיק ה' צדקות אהב כו' ואפי' עיי' פושעי ישראל נמשך גילוי אלקות עיי' קיום המצות שאפי' פושעי ישראל מלאין מצות כרמון ולזה אמר ועמך כולם צדיקי' כו' ולכך נק' ישראל עם קרובו כי צדקה תרומם גוי כנ"ל, וכמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה כו' וצרור זה במעשה המצות הוא כי מתקשר ומתדבק באור האלקי עיי' שעושה כלי ומכון לשבתו כו' עד"מ הנותן אבן במרגמה שצורר אותה לזרוק אותה הגבה למעלה כו', כך עיי' המצוות שנקראים צרור ניגבהים ומתעלים כנ"י למעלה למעלה מה שלא הי' ביכולתם לעלות מצד עצמם כח עבודתם באהוי"ר כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה כמו שמבואר למעלה בבחי' גילוי העולם וגילוי במשל מקור מים חיים כנ"ל, הנה גם בסדר התפילה סדרו אנשי כנה"ג עד"ז דהנה ביוצר אור מספרים איך שהמלאכי' אומרי' קדוש שהוא בחי' גילוי כנ"ל ואח"כ אומרי' ברעש גדול כו' שהוא בחי' ההעלם כנ"ל ואח"כ בק"ש אומרי' ואהבת בכל נפשך וכו' שהוא בחי' גילוי האחרון ששרשו בגילוי הראשון דאתה הוי' לבדך כנ"ל שהוא יותר גילוי גם מבחי' התגלות זיו השכינה כנודע כו' כי הזיו הזה אינו רק הארה מצומצמת בלבד וגילוי זה דאתה הוי' לבדיך היינו כמו קודם שנברא העולם כי גם העוה"ב נברא ביו"ד כידוע והיינו שאומרי' המלאכי' מלא כה"כ מפני שבארץ דוקא עיקר הגילוי הראשון עיי' התורה ומצות ובמס"נ באהבה שבק"ש וכו', וזהו שנאמר בשמחה ובטוב לבב מרוב כל במעשה המצות דוקא לפי שהוא יותר גבוה גם מחיי העוה"ב שנק' רוב כל מטעם הנ"ל ושמחה זו דהיינו שמחה של מצוה דוקא יותר גבוה משמחה ותענוג של הנשמות בג"ע ועיי' נאמר ישמח ישראל בעושי וישמחו בך ישראל בך דוקא דהיינו באתה הוי' לבדיך כנ"ל משא"כ בשמחת הנשמות בג"ע שאינו בך ממש מטעם הנ"ל, ולכך ארז"ל דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא מכל חיי עוה"ב וד"ל. אף הנה כנ"י בגלותא נקראת חולת אהבה כמ"ש סמכוני באשישות כי חולת אהבה אני ועד"מ החולי הגשמי שאינו יכול לקבל שום תענוג ושמחה ולא שום טעם טוב שבמאכל ומשקה מחמת האש הזר שבוער בקרבו שמקלקל כל דמים שבגוף שלא יוכל להיות כלי בית קיבול לקבל כל טעם ועונג כו' כך בחי' החולה רוחניות בכנ"י עיי' שמקבלים ישראל בגלות בחי' אש זר מקליפת נוגה שהן קליפת הטמאי' שנק' אש זרה אשר לא לה' כו' בשיעבוד הפרנסה וש"ד וידע אינש בנפשי' כו', הנה עיי' לא יכל אדם לקבל שום תענוג ושמחה מאלוקו' בתורה ומצות ותפילה לשמח בטוב לבב מרוב כל מטעם הנ"ל וגם שיעמיק דעתו בהתכוננות ביגיעת הנפש וכו' אבל אינו בחי' כלי בית קיבול כלל להיותו חולה באש זרה מקליפת נוגה, וזהו הנק' חולת אהבה, ולחולי זאת צריכה רפואה והרפואה היא בחי' רפואה האלקי לנפש האלקית כמו הרפואה גשמי לנפש גשמי. וזהו רפאני ה' כו' שכנ"י בגלותא להיותה בבחי' חולת אהבה כנ"ל מבקשת שירפאנה ה' מחלי' הנ"ל, וכמ"ש הרופא לכל תחלאוכי כו' והיינו כדי שיוכל כנ"י לקבל תענוג בטוב טעם בתורה ומצות כמ"ש טעמו וראו כי טוב ה' כו', אך הנה כפל הלשון רפאני ה' וארפא, הענין כי בחי' רפואה זאת נמשך מבחי' סוכ"ע דוקא כמ"ש רפאני ה' דוקא ואז ארפא מעצמו כנ"ל והיינו בחי' המשכות רחמי' רבים שנמשך על הנפש מבחי' סוכ"ע והמשכה זאת

מרפא לנפש האלקית מחלי' הנ"ל עד שתשוב לבריאותה לטעום טעם ותענוג האלקי באוי"ר ומצות כנ"ל (ובדברי רז"ל מבואר שהתורה נק' רפואה כמ"ש רפאות תהי לשריך כו' חש בראשו יעסוק בתורה כו') וזהו רפאני ה' בתחילה ואו ארפא מעצמי כ"י כאשר תוכל לקבל שמחה ותענוג האלקי במצות או יוכל להיות בחי' אתכפי' כל היום בין בסו"מ בין בוע"ט כמו ללמוד יותר מרגילות כמ"ש אינו דומה שונה פרקו ק' פעמים כו' שזה תלוי בבריאת הנפש האלקי להתגבר על נפשו הטבעית המסתרת ומנגדת כו' וכל זה אירפא מעצמי אך כאשר ירפאינה ה' בתחילה כי אין חבוש מתיר א"ע כו' דהיינו שתוכל לטעום טעם ותענוג האלקי שאז ממילא תתרפא להיות בכחה לאכפי' כו' וד"ל.

הושיעני ואושע, דהנה כתי' אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח כו' דהיינו שבלתי אפשר לאדם שיכלה לרוח נפש הטבעית מן הקצה אל הקצה אתכפי' לגמרי מצד עצמו כי אין אדם שליט ברוחו אחר שכבר הוטבע בהטבעה גשמיות ואין חבוש מתיר עצמו כו', אך עצה היעוצה היא שיכלה לרוח הבהמה מצד בחי' המשכת אור עליון מלמעלה כי מצט אור דוחה הרבה, מן החושך וכמ"ש כי אשב בחושך ה' אור לי כו', וזהו הושיעני מלמעלה ואו אושע וד"ל.

בעז"ה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. כתי' כל הנחלים הולכים אל הים כו'. והנה בחי' עולם היצי' נק' ים לפי שעולם היצירה הוא עולם המלאכי' כידוע (וידוע שיש ג' מדריגות במלאכי' שרפים וחיות ואופנים שרפים בבריאה וחיות ביצירה ואופנים בעשי') ועד"מ נק' המלאכי' דיצי' בשם נוני ימא כמ"ש בזוהר, כי הנה מל' דאצי' ג"כ נק' ים אך זהו קודם ירידתה לעולמות בי"ע, ובירידתה למטה הנה בבחי' היצי' דוקא נחלקו לו' ימים, והנה הארץ למעלה מן הימים הללו וכמ"ש לרוקע הארץ על המים כו' וכת"י לה' הארץ כו' על ימי' יסדה כו', וכנראה בארץ הגשמי שהיא למעלה בגובה מן הימים הסובבי' בתחתיתה וז"ש יורדי הים כו' שצריך להיות בחי' ירידה מארץ לים מגובה לנמוך כו' והיינו בחי' ירידת השפע מעולם הבריאה שנק' עפר כמ"ש בזוהר שנק' בשם עפר אשר בקרקע המשכן, פי' משכן הוא בחי' מל' דאצי' שנק' שכינה ומשכן כמ"ש ונתתי את משכני כו' ועפר שבקרקע המשכן היינו בחי' מל' דבריאה, וז"ש מקים מעפר דל, וכמ"ש בזוהר דשכינה שכיבת בגלותא בעפרא כו' וכמ"ש במ"א כמ"ש אברהם ואנוכי עפר ואפר כו' וזהו סדר הילוך השפע מאור האצי' בתחילה הולך ונמשך מבחי' מל' דאצי' בעולם הבריאה שנק' ארץ ועפר כנ"ל והיינו כדמיון הנהרות למטה שיוצאין מעדן הארץ הגשמי ע"פ כל הארץ דוקא וכמ"ש ונהר יוצא מעדן כו' ומהם יפרד לד' נהרות כו' ואח"כ הולך ונמשך מן הארץ אליהם וכמ"ש כל הנחלים הולכי' אל הים כו' ולמעלה היינו ג"כ בחי' ירידת אור ושפע מעולם הבריאה לעולם היצי' מגובה לנמוך כנ"ל

שהארץ למעלה מן הים והיינו כמ"ש לה' הארץ כו', ומבחי' היצי' נמשך לעולם העשי' שהוא שרש העוה"ז הגשמי והיינו כדמיון הנהרות שהן שבין ללכת מן הים אל מתחת לארץ ועולין בארץ במעינים הנובעים בעובי הארץ מלמטה למעלה כו' וד"ל. ובכל זה יובן ג"כ מה שבחי' מט"ט דיצי' נק' עבדו זקן ביתו וארד"ל ששמו כשם רבו, פי' רבו הוא בחי' מל' דאצי' שנק' ים קודם ירידתה להתלבש בעולמו ובחי' מט"ט דיצי' נק' ג"כ ים כשם רבו והוא עולם המלאכי' כנ"ל וד"ל. ובוה יובן ג"כ שבהמ"ק שעשה שלמה שהי' מאבנים ועפר דוקא הי' בבחי' עולם הבריאה ומשכן שילה שהי' ביריעות ותכלת דומה לים כו' הי' בבחי' היצי' כו' וד"ל. והנה כתי' אתה הוא הוי' לבדיך אתה עשית את השמים כו', וידוע דאתה היינו אותיות א' עד תי"ו עם ה"ג מנצפ"ך כו', ויש להבין שינוי הדברי', כי אתה הוי' לבדיך משמע שאין עוד בלתו, ואתה עשית כו' משמע שאתה זה עשה שמים שיש עוד בלתו אלא שהן בע"ג ובטלים ממציאאותם אבל לא נק' לבדיך לגמרי. אך הענין הוא כידוע דאין ערוך כלל בין האצי' עם הנברא כי באצי' אמרו דאיהו וחיהי וגרמוהי חד, פי' עד"מ אדם למטה הנה גם היצוניות אברי' מתאחדי' כולם בעצמותו ואינם נבדלי' ממנו כלל וכלל כו', כך באצי' הגם שיש בחי' התחלקות ע"ס בכלים חו"ב כו' וכלולי' הן בשם הוי' יו"ד בחכמה כו', מ"מ גם בחי' הכלי' בלתי נפרדי' מעצמות המאציל, ולכך אמר דאיהו כלומר עצמותו המאציל וחיהי שהן האורו' וגרמוהי בחי' הכלים כולא חד כו', משא"כ בבי"ע כתי' ומשם יפרד כו' שנבראו יש מאין בבחי' גבול ושרש מקור חוצבם הוא בחי' אותיות הדבור לבד דהיינו אתה וכמ"ש ואתה מחי' את כולם כנ"ל אלא שהן בטילים מבחי' הפירוד שלהם ונק' רק בשם ביטל היש בלבד, משא"כ באצי' שאין עוד בלתו בבחי' יש לא שייך לומר בחי' ביטל היש אלא ה"ז כמו שמתאחדי' איברי האדם עם עצמותו בתכלית היחוד שלא יתכן לומר שאיבריו בטלים אליו כו' אחר שהוא עצם א' כו' וד"ל, ומטעם זה שאין ערוך בין אצי' לבריאה, לכך אמר בע"ח דבחי' מל' דאצי' כשנעשה ראש לשועלי' בבחי' כתר לנבראי', הנה תחילה יש בחי' פרסא מפסקת בין אצי' לבריאה והיינו מפני בחי' הבדלת ערך ביניהם ואח"כ בחי' המל' הוא אשר בוקע המסך ועוברת ההעברה וההמשכה דרך המסך לבי"ע להיות מקור להתהוות בע"ג והיינו רק ע"י בחי' הארה דהארה בלבד שנק' אור של תולדה כמ"ש במ"א בפ"י באורך נראה אור כו'. וזהו פי' אתה הוי' לבדיך דהיינו בבחי' שם הוי' דעולם האצי' יו"ד בחכמה כו' כנ"ל דשם הוא נק' לבדיך בערך כנ"ל ניבדל מן העולמות גם מהיות בחי' מקור להם והיינו לפני הפרסא שבין אצי' לבריאה כו', ואח"כ אמר אתה עשית את השמים כו' פי' בחי' מל' שנק' אתה כשבורא יש מאין בע"ג עולמות בי"ע אחר בקיעת המסך כנ"ל ובוה יש ג' מדריגות בי"ע בחי' הבריאה נק' שמים וארץ וכל אשר בם כנ"ל ובחי' היצי' נק' הים וכל אשר בו והוא כמו בחי' ירידת הנהרות בים שנעלמים שם יותר כנ"ל כך בחי' מל' דבריאה כשנעשית בחי' כתר ליצירה ג"כ ע"י מסך כמ"ש בע"ח וכמ"כ מיצי' לעשי' עד צבא השמים לך משתחווים שהן גלגלים דעשי' ביותר תחתוני' מכל ההשתלשלות וד"ל.

ובכל זה יובן מ"ש בישעי' ואראה את אד' יושב על כסא רם כו' שרפים עומדי' ממעל לו וכו', וידוע בדברי רז"ל (ספ"ד דיבמות) דמנשה רצה להרוג את ישעי' על אמרו ואראה כו' דהא כתי' כי לא יראני האדם וחי, ותירצו לקושי' הואת כאן באספקלרי' המאירה כאן בשאינה מאירה פי' המאירה היינו כמו שהאור אלקי בבחי' אצי' דאיהו וחיהו כו' כנ"ל דהיינו לפני הפסק הפרסא שנק' פרגוד ושם הי' השגת משה בלבד וגם זאת בבחי' אחוריים כמ"ש כי לא יראני האדם וכו' אלא ושמתיך בנקרת הצור כו' וראית את אחורי ופני לא יראו אבל מ"ש ישעי' ואראה כו' היינו בבחי' אספקלרי' שאינה מאירה והוא בחי' מלי' כשנעשית כתר לבי"ע אחרי בקיעת המסך כנ"ל שאינה אלא בחי' הארה דהארה בלבד כנ"ל ומפני שנתמעט שם האור העצמי כ"כ ע"כ יש שם השגה לנבראי' כמ"ש ישעי' ואראה כו' וכן כל הנבראי', ולזה רמזו לומר אספקלרי' המאירה מפני שבחי' חכמה היא כמו אספקלרי' שעל ידה יראו וישיגו לאור א"ס כי אין אור א"ס שורה רק בבחי' החכמה דוקא וכמ"ש ה' בחכמה כו' וכמ"ש במ"א. וידוע בס"י שיש חכמה בראש וחכמה בסוף והיינו בחי' חכמה דאצי' שנק' חכמה בראש ונק' אספקלרי' המאירה מאור א"ס באור עצמי, משא"כ בחי' חכמה שבמל' דאצי' המלוכב בבי"ע נק' חכמה בסוף שאין שם רק מיעוט האור בתכלית כנ"ל ולכך נק' אספקלרי' שאינה מאירה, ולזה רמזו ג"כ באמרו שכל הנביאי' נתבאו בכ"ה ומשה בזה הדבר כו' כי בחי' מל' דאצי' נק' כ"ה ובחי' ז"א דאצי' נק' זה בבחי' גילוי לבוכה כמ"ש זה אלי כו' ולעתיד הצדיקי' יאמרו זה ה' קוינו לו כו', משא"כ בחי' המל' שנק' מראה דמות כבוד הוי' דאצי' לכך נק' כה בכ"ף הדמיון כו' וד"ל. וזהו מ"ש ישעי' ואראה את אדנ"י פי' דוקא שם אדנ"י שהוא בחי' המל' כשהיא מלוכשת ומסותרת בראש הבריאה כנודע וזהו פי' יושב על כסא רם שהוא בחי' כלים דכחב"ד דבריאה ושם מעלות לכסא הן בחי' כלים דו"ק דבריאה כמ"ש במ"א וד"ל, שרפים עומדים ממעל לו, פי' ממעל לשכינת' כמ"ש בזהר. ולכאורה דבר זה פלאי, אך הענין הוא דהנה שרש בחי' השרפי' נמשך מחיצוני' הכלים דמל' דבריאה כידוע דמחנה מיכאל שרשם רק מחיצוניות כלי החדש שבמל' דבריאה ומחנה גבריאל מחיצוניות כלי הגבורה דמל' דבריאה, ובחי' מל' דאצי' הוא הנק' שם אדנ"י כנ"ל בפ"י ואראה יושב על כסא רם וכו' והיינו כמו שהיא מלוכשת ומסותרת בבריאה, וע"ז אמרו שרפי' עומדי' ממעל לו ממעל לשכינה שהיא בחי' מל' דאצי' המלוכשת במל' דבריאה שמשם הן מקבלים שרש שפע חיותם תמיד מאין ליש ואין זה כדבר פלאי לפי שבבחי' עולם הבריאה עדיין יש שם בחי' גילוי אור אלקי יותר מבעולמות שלמטה הימנו ויש שם השגת אלקות למלאכי' יותר, והנה עד"מ התלמיד שמקבל שכל וסברא מרבו הגם שהוא שומע השכל ההוא ונק' בחי' מקבל כי כל כח שכלו קטן מהכיל אור שכל ההוא ואור אותו השכל מרומם ומובדל בערך הימנו, מ"מ הנה לאחר ששמע והבין היטיב הרי השגת התלמיד מקפת ותופסת לאור אותו השכל וכאלו שכל התלמיד מקיף וסובב לאור השכל ההוא והוא נבלע ומוסתר בתוך השגת התלמיד כו' וכדמיון חיי הנפש שמוסתר ונעלם בתוך הגוף כו' וא"כ נראה המקבל למעלה מן המשפיע להיותו סובבו מלמעלה, והנמשל מזה ג"כ בבחי' השרפי' שמשיגי'

אור אלקי המהווה אותם שנק' שם אד' כנ"ל. הנה אע"פ ששם אד' זה שרש ומקור למציאותם התהוותם כנ"ל מ"מ הם עומדי' ממעל לשם אד' זה אחרי שמשיגים אותו וכמשל הנ"ל ולהיות שמ"מ אור שם אד' מובדל בערך מהם ע"כ אומרי' קדוש כו' כידוע וד"ל. ואמנם זהו דוקא בבחי' עולם הבריאה שיש שם בחי' גילוי השגות אלקות יותר, אבל ביצירה שם נתמעט אור האלקי ביותר ע"י מסך שבין בריאה ליצירה כנ"ל הנה שם האור מאיר עליהם רק בבחי' מקיף והעלם בלבד דהיינו מרחוק ה' נראה עליהם כו' והיינו כמו הים שנבלעים ונעלמי' בו הנהרות כו' ושם אינם אומרי' קדוש אלא שואלים זל"ז אי' מקום כבודו כי נעלם מהם בבחי' אור מקיף שאינו מושג כלל אלא אומרי' ברוך כבוד ה' ממקומו, פי' ממקומו העצמי שבבחי' האצ"י יאיר בלתי העלם כ"כ כו', ומיצי' לעשי' הולך ומתמעט הארה האלקית יותר כנ"ל ושם האור מאיר בהעלם יותר מביצירה כנ"ל והם האופנים שברעש גדול כו' כי אופנים בעשי' וחיות ביצירה ושרפים בבריאה, ולזה רמזו שישעי' נמשל לבן כרך שראה את המלך ויחזקאל נמשל לבן כפר כו' לפי שערך היצירה לגבי הבריאה כערך הכפר גבי' הכרך ומטעם הנ"ל וד"ל.

ובכל זה יובן הפסוק דכל הנחלים הולכים אל הים כו' דהיינו כסדר הליכות הנהרות למטה מתחילה נובעין מן התהום וכל נהר תחתיו וסביביו עפר הארץ בהילוכה כנ"ל והדמיון מזה למעלה היינו הליכת וירידת אור מאצ"י לבריאה שנק' עפר כנ"ל, ואח"כ מן הנהרות נופלים לים ומתעלמים ומימיהם נעשים מלוחים שם כו' הדמיון מזה למעלה הוא בחי' ירידה מבריאה ליצירה שנק' ים כנ"ל ולזה מורי' המים המלוחים שבים להיות שם בחי' הגבורות קשות יותר בלתי נמתקין כ"כ כמו בעולם הבריאה כו', ואח"כ מה שנמשך ויורד עוד מיצי' לעשי' זהו כמו למטה שהנהרות הן שבין ללכת מן הים שנית לארץ כנ"ל וד"ל.

והנה להבין שרש הדברים הנ"ל למה עיקר בחי' גילוי אלקות בעשי' דוקא יותר מביצי' כנ"ל, הנה תחילה יש להבין בשרש ענין הברורי' דרפ"ח כו', דהנה ידוע בענין ז' מלכין קדמאין דתהו וכמ"ש ואלה (המלכין) כו' שקדמו במעלה ומדריגה לבחי' התיקון וכמ"ש לפני מלך מלך לבנ"י כו' ולהיותם במעלה גבוה יותר ע"כ בנפילת רפ"ח ניצוצין מהן למטה. הנה יפלו במקום הנמוך במדריגה ביותר והיינו בעולם העשי' היותר נמוך מכולם וכמשל אבן הנופלת מעל החומה שכל שהאבן נופלת ממקום הגבוה שבחומה ביותר יותר יהי' נפילתה למטה במרחק יותר כו', וכידוע עוד משלים בזה ומבוארי' במ"א שמפני גודל המעלה לא יוכלו להתלבש בדרך הדרגה כ"א בלבוש היותר חיצוני ולכך אמרו בס"י דנעוץ תחילתן בסופן דווקא ולא באמצען כו', וזהו הטעם למטה שעיקר הברורי' דרפ"ח כו' הוא בעולם עשי' דוקא כי שם יש יותר מבחי' התהו שקדם לתיקון וע"כ עיקר בחי' הגילוי אלקות מן הברורי' יהי' בעולם העשי' וכנ"ל. והמופת לזה הנה אנו רואין שהמאכל יחיו לאדם הגם שהמאכל בחי' צומח והאדם הוא בחי' מדבר כידוע, אך לפי ששרש המאכל נמשך מרפ"ח ניצוצין דתהו שקודם לתיקון שהוא בחי' אדם כידוע, וע"כ

לעתיד אמרו העוה"ב אין בו אכילה כו' לפי שיושלם אז כל בחי' הברורי' דתהו ועיקר ענין האכילה היינו לברר מבחי' התהו שנפל בשבירה, אבל העוה"ב הוא לאחר הבירור ולכך אין בו אכילה כלל, והגם שאז ג"כ יהי' מציאת גופים שראויים לקבל מזון גשמי כמו הכרס והקיבה כו', אך לא יהי' צריכים למזון גשמי אלא צדיקי' יושבין ונהנין כו' כידוע וד"ל. ולהבין זה בתוס' ביאור הנה ארוז"ל לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהי קשה כארו, פי' רך כקנה הוא בחי' התיקון להיות בחי' השתוות במדות להיותם חלושים ונכנעי' לרוח השכל כי המוח שליט על הלב כמ"ש במ"א באריכות, וזהו רך כקנה והן הצדיקים שלכם ברשותם, אבל מי שמדותיו קשים וחזקים בלתי יכנעו מן השכל הן הנק' בוהר תקיפי דרא וזהו קשה כארו מפני ששרשם מבחי' התהו ששם יהיו האורו' בבחי' התגברות ותוקף גדול, וכמ"ש וימלוך בלע כו' אנא אמלוך כו' כמו המלוכה למטה שהיא באה בתוקף וגבורה כו' וכמ"ש במ"א. ואמנם בעלי תשובה כשמתהפכי' מרע לטוב בכל מדותיהם הנה להיות שרשם מבחי' התהו להיות קשה כארו כנ"ל ע"כ אח"כ גם בקדושה האלקית המה ג"כ קשים כארו בתוקף והתגברות גדולה ולכך אמרו בוהר דבע"ת משכי' לי' בחילא יתיר כו', פי' בכח גדול וחזק יותר מכח הצדיקים שהן רך כקנה בטבעם ולזה הטעם אמרו במקום שבע"ת עומדי' צדיקים גמורי' אין יכולין לעמוד וכמ"ש במ"א ביאור ענין זה באריכות. וגם כאן הנה מובן מזה בתוס' ביאור על היות בחי' גילוי אלקות בתוקף והתגברות גדולה דוקא בעולם העשי' מפני שהקליפות קשים וחזקים כאן יותר להיות שרשם יותר מבחי' עולם התהו מטעם הנ"ל והרי בהתהפכם לקדושה יהי' ג"כ בחי' גילוי אלקות בתוקף גדול וכמ"ש דמשכי' לי' בחילא יתיר כנ"ל, ובוה יובן מ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא כו', דהיינו עד דמטו רגלין ברגלין דוקא אזי הוא עיקר בחי' הבירור ותוקף הגילוי דהיינו בבירור הנשמות שבעקביים דוקא שנק' עקבות משיחך ששם יניקת החיצוני' ביותר, וכמ"ש ואתה תשופינו עקב וכמאמר דחוי' קטיר מלרגלוהי דנוק', וז"ש אשר תרפי' עקבות משיחך כו' ולכך מאן דקטיל לחוי' דוקא יהבין לי' ברתי' דמלכא דהיינו בחי' פנימיות המל' כמו שהיא בבחי' האצי' שהוא בחי' גילוי הראשון דאתה הוי' לבדיך כנ"ל וד"ל.

וזהו רפאני ה' וארפא כו' שזהו בקשת כנ"י שהוא בחי' מל' דאצי' כידוע בפ' כל ישראל בני מלכים הם, שירפאנה מבחי' חולת אהבה כנ"ל. ויש להבין כפל לשון רפאני ה' וארפא כו'. והנה יתפרש תחילה ע"ד הקבלה, ואח"כ יתפרש ע"ד העבודה בתפילה, דהנה ידוע בע"ח בפ' האיש דרכו לכבוש ואין האשה דרכה לכבש דבחי' שם ב"ן שנק' אשה אין בכחה לברר בירורי' בבי"ע מצד עצמה והגם שיורדת בכל לילה ותתן טרף לביתה כו' שהוא בחי' דרפ"ח ע"ה בגימ' טרף כידוע הנה מ"מ עיקר הבירור הוא בא מבחי' הארת והמשכת מ"ד דאור אבא המלובש בה כי אבא יסד ברתא כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ כו' וכידוע, וזהו פי' שהאיש שהוא בחי' מ"ד דדכורא דרכו לכבש לאתהפכא חשוכא לנהורא בבחי' הבירורי' כו' ואין האשה כו' וד"ל. וזהו מ"ש רפאינו ה' וארפא, פי' כי הנה הרפואת

שרשה מבחי' התענוג שנמשכה בחכמה שאז נימתקו כל הדינין הנאחזי' בחולי הזאת שהוא הגרעון והעדר אור התענוג שבחכמה ולכך אינו מקבל שום עונג מכל דבר כנ"ל, וע"י בחי' המשכת תענוג עליון בחכמה ע"י תורה ומצוות כנ"ל אזי נימשך בחי' רפואה לכנ"י שהוא בחי' מל' דאצי' להמתיק ולברר כל בחי' דינין קשין שנאחזין בה עד שנק' חולת כנ"ל והיינו מ"ש האיש דווקא דרכו לכבוש וד"ל.
(וכמ"כ יובן (חסר)

בעז"ה חג השבועות

וידבר אלקים את כל הדברי' האלה לאמור אנכי כו'. ויש להבין מהו שאמר הדברים האלה הל"ל וידבר אלקים אנכי כו'. אך הנה ידוע דתיבת אלה מורה בכל מקום על בחי' הגילוי, דהיינו על דברי' הניראין ונגלין דווקא שייך לומר האלה, והנה מזה הטעם משנה תורה מתחלת בתיבת אלה אלה הדברים כו', כי הנה ידוע דמשנה תורה הואיל משה לבאר את התורה לכל ישראל באתגלי' דוקא כי בשאר ספרים הראשונים כתיב בכל פ' ופ' וידבר ה' אל משה דהיינו רק בבחי' ההעלם בלתי גלות ניגלות לישראל כדכתי' במשה ושמע את הקול מדבר אליו וארז"ל משה שמע וכל ישראל לא שמעו כו', וזה הטעם שנק' משנה תורה מלשון משנה למלך שהוא ממוצע בין המלך ובין העם, כך הי' משה בחי' ממוצע בין ה' וישראל כמ"ש דבר אתה עמנו ונשמעה כו' וכתי' משה ידבר והאלקים יענו כו' ובספרי הראשונים הי' דבר ה' אל משה לבד בבחי' ההעלם והוא עצמות התורה כמו שהוא ומשנה תורה היא בחי' גילוי התורה אשר דיבר משה אל כל ישראל ולכך מתחלת באלה, לשון גילוי, ולזה הטעם נקראת משנה תורה כלומר בחי' משנה לעצם התורה כמו משנה למלך וד"ל. וכמ"כ בחי' תושבע"פ היא בחי' גילוי ההעלם בתושב"כ כי אין לך כל מצוה ומצוה הכתובה בתושב"כ שא"צ פי' ובאור בתושבע"פ ובלעדי הפי' והביאור שבתושבע"פ אין יודעים איך לעשות המצוות כמו פ' תפילין וציצית נאמר בתושב"כ וקשרתם ועשו להם ציצית ואין יודעין איך לעשות ציצית ותפילין אך בתושבע"פ ניתפרשו אופני מעשיהם וא"כ הרי בתושב"כ כל המצות נאמרו שם רק בבחי' ההעלם בלבד ובתושבע"פ ניתפרשו בבחי' הגילוי מן ההעלם וכמו שמשנה תורה היא בחי' גילוי ספרים הראשונים דהיינו שניתגלו ממש לישראל, כך תושבע"פ בחי' הגילוי לכללות תושב"כ ועל כל בחי' אתגלי' שבמשנה תורה הן בחי' גילוי דמשנה תורה והן בחי' הגילוי בתושבע"פ אמר ע"ז כאן את כל הדברי' האלה כי אלה מורה בחי' הגילוי כנ"ל והדברי' האלה לשון רבים הכוונה על כמה בחי' גילוי בין דמשנה תורה בין דתושבע"פ שכולם נקראו בשם אלה שכולם נכללין כאן בי' הדברות ואת כולם דיבר ה' בי' הדברות הללו רק שניכללו בהן ע"ד בחי' התכללות הגילוי בהעלם בכל מקום, וזהו וידבר אלקים את כל הדברי' האלה שכל בחי' אלה בגילוי הכל וידבר אלקים בסיני כו' וד"ל. ומ"ש אלקים ולא אמר הוי' היינו לפי שאנוכי ולא יהי' לך מפי השמועה שמענום שהוא בחי' שם אלקים בחי'

הצמצום שנק' גבורה כידוע לפי שניתצמצם אור א"ס בבחי' שם אלקים המצמצם כו' כדי לבא בבחי' דיבור בגילוי בעה"ד הללו, והגם שהוא בחי' העלם לגילוי תושבע"פ מ"מ בחי' גילוי הוא לגבי עצמות אור א"ס אחר שנקראו בשם דבור וד"ל. והנה ידוע דנתינת התורה לישראל הי' ברעש גדול בקולות וברקים וענן כבוד כו', ולכאורה הי' צריך להיות רעש זה בשביל בחי' גילוי דברי' עליונים ביותר ואנו רואין בכללות הדברות שהן דברי' פשוטים בהשגת אדם כמו לא תרצח לא תנאף וכיוצא, אך הענין הוא דעיקר הרעש הי' בשביל בחי' גילוי אור א"ס בחי'ע שבעשהה"ד הללו, כי למעלה נכללת חכמתו ית' בעצמותו והיו לאחדי' כי הוא המדע כו' וכמו שהוא בעצמו בחי' א"ס ואין לו תחילה כך לחכמתו הכלולה בעצמותו בחי' א"ס וכמ"ש לתבונתו אין חקר כו' וכדי שיהי' בחי' גילוי אור' דעצמות א"ס בחכמה הוצרך לבא בבחי' הדיבור שהוא מגלה הצפון והנעלם, וז"ש וידבר אלקים כו' ובדבור זה ניתגלה אור א"ס בחכמה גם למטה מטה דהיינו גם בדברים גשמיים וז"ש וידבר אלקים את כל הדברי' האלה לאמור אנוכי ה' אלקיך כו' פי' לאמור אנוכי שיהי' ע"י בחי' גילוי זה דיבור בחי' גילוי גמור באמירה לאמור אנוכי ע"י בחי' הדיבור הוזה בחי' גילוי עצמות אור א"ס הנק' אנוכי דהיינו מי שאנוכי דלא ידע לי' בר איהו כו' עד שנק' ה' אלקים ממש בבחי' הגילוי לכאור'א בפרט ג"כ, ולזה הי' עיקר הכוונה בדיבור זה שדיבר אלקים את כל הדברי' האלה וד"ל.

אך הנה כדי שיוכל להיות בחי' גילוי אור א"ס בעשה"ד הוצרך להיות תחילה ספה"ע ז' שבועות דווקא וכמ"ש ז' שבועות תספור לך מהחל חרמש בקמה כו', ולכאורה יש להבין למה ז' שבועות דוקא ולמה אמר מהחל חרמש בקמה מה שייכות זה לזה, אך הענין הוא כידוע דיש ז' מדות רעות בנפש הבהמית ששרשה מקליפת נוגה והן בחי' ז' פרות הרעות שראה פרעה בחלמו כמ"ש בספרי הקבלה, וידוע דשרש הז' מדות רעות דנוגה נפל מעולם התהו מזו' מלכין קדמאין כו' בשעה"כ ולכך טבע המדות הטבעיות שבנפש הבהמית הן הנה בבחי' החוץ והתוקף מאד בלתי ניכנעים ומתבטלין משום דבר כי חזקות המה בטבען מתולדתן וכל דבר חזק יש לו קיום נצחי לעמוד על עמדו ומצבו ימים רבי' וגם קיום מעמדו תמיד נצב ועומד בלתי נטות לשום צד כי חזק כח מעמדו בעצם כו', וכך הן המדות הטבעיות שיש להן קיום חזק בלתי נטות להכניע לשום דבר ומעמדם ומצבם נצבים ועומדי' כמו דוגמת הקמה בתבואות, וידוע שהטעם שנקראת קמה כמו קמה אלומתי וגם ניצבה לפי שקושרין האלומה ויש לה קיום חזק לעמוד במעמד חזק ולכך נקראת קמה שעומדת בקימה בלתי נטי' כלל כו', וצריך האדם להכניע ולהשפיל הזו' מדות רעות ולהחליש כח טבען החזק מאד ע"י כח האלקי שבנפש האלקית להיות בבחי' אתכפי' ואתהפכא כידוע, והנה אותו הכח האלקי המכניע המדות הנק' קמה נק' חרמש עד"מ החרמש שהוא הכורת לקמה ומכניעה ומשפילה לארץ מקומתה כך הכח האלקי שבאדם המכניע ומשפיל המדות מבחי' היש שלהן שנק' קמה להיות בבחי' אין שהוא בחי' הביטל באלקו' כו' נק' חרמ"ש כו', וז"ש ז' שבועות תספור לך מהחל

חרמ"ש בקמה פי' ז' שבועות הן נגד ז' מדות שכאו"א כלולה מז', וענין ספירה זאת היינו להכניע כל מדה מז' מדות הרעות שתהיינה בטלה וניכללת בבחי' ביטל והתכללות באלקות בלבד ואוי בבחי' ביטל זה נעשית בחי' מרכבה דקדושה לבחי' ז' מדות העליונות דאצי' כמו אברהם איש החסד והאהבה שהי' בחי' מרכבה לבחי' חסד דאצי' כידוע, וז"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו' שהן ז' מדות שנכללות ובטילות באור א"ס משום דאיהו וחיוהי כו' חד ולכך אמר ז' שבועות תספור להכניע המדות מהחל חרמ"ש בקמה דהיינו להניף על המדות החרמ"ש להכריתן מבחי' הקומה שלהן מיש לאין כמו החרמש שמפיל הקמה בתבואות וזה שאנו אומרים וכל קומה לפניך תשתחוה פי' קומה הוא בחי' יש הניצב ועומד בחוץ בבחי' הפירוד לעצמו בלתי נטיי' וביטל כלל, אך לפניך ה' תשתחוה כל בחי' קומה ויש להיות בבחי' ביטל כו' דל'. וזה הי' שרש ענין ספה"ע להיות עי"ז בחי' גילוי אור א"ס אח"כ בעשה"ד כנ"ל.

ולהבין באור הדברים. הנה יש להקדים מארז"ל שנמנו וגמרו שתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה כו', וארז"ל כל חפצים לא ישוו ב"ה אפי' חפצי שמים כו'. ובירושלמי איתא שאפי' לגבי דבר א' מן התורה אין כל המצות כדאי' כו', ולכאורה זה כסותר למאמר דתלמוד גדול שאינו אלא מפני שמביא לידי מעשה בלבד והרי מעשה המצות עיקר כו'. אלא בדגמ' רמי' קראי אהדדי כתיב כל חפצים לא ישוו בה אפי' חפצי שמים במשמע וכתי' כל חפציך חפצי חול משמע ולא חפצי שמים, ומשני כאן במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחר' כאן במצוה שא"א לעשותה ע"י אחר', ועכ"פ מצוה שאפשר לעשותה עי"א מבטלין מפני תלמוד תורה, ולדעת הירושלמי אפי' כל המצות אינן כדאי' אפי' לדבר א' מן התורה, ולכאורה דבר זה יפלא הפלא ופלא, דאיך יתכן שיגדל מעלת העוסק בפי' ובאור מעשה המצות יותר מעושה המצוה עצמה שהרי תלמוד התורה אינו אלא העסק בפי' ובאור מעשה המצוה איך לעשותה, והאיך מבטלין גם מצוה שאפשר לעשותה עי"א בשביל תי"ת ע"ד דוגמא מצות הפרשת תרומה גם שאפשר לעשותה ע"י שליח האיך יבטל מלעשותה בעצמו בשביל שיהי' לו פנאי לעסוק בהל' תרומה בשעה זו אחר שהלכות תרומה אינו אלא באור ופי' איך להפריש תרומה בפ"מ האיך יהי' הוא עוסק בפי' ובאור המצוה והמצוה עצמה תעשה ע"י אחרים, אך הענין הוא דארז"ל אם אין יראה אין חכמה ואם אין חכמה אין יראה, ויש להבין איך יהי' ההתחלה אם יתחיל בחכמה הרי אין כלום בלתי היראה שהרי אם אין יראה אין חכמה, ואם יתחיל ביראה אינה כלום בלעדי החכמה שהרי אם אין חכמה אין יראה כו'. אמנם הנה יובן ענין זה בהקדים תחילה להבין בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע. דהנה מבואר במ"א ביאור ענין בחי' ממכ"ע שהוא בחי' גילוי אור א"ס המחי' ומהווה לכל העולמות מריש כל דרגין כו' כדמיון גילוי אור וחיות הנפש למטה להחיות אברי הגוף וכמארז"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא כו' דהיינו שמלוכש האור והחיות האלקי בתוך תוך כל עלמין בכל או"א לפי מדריגתו דווקא והיינו ע"י רבוי רבבות השתלשלות מעילה לעילה בצמצומים רבים וירידות המדריגות ממדריגה למדריגה כו' עד"מ מבשרי אחזה כו' שהתלבשות הנפש בגוף באה ג"כ בירידות המדריגות והתלבשות

שונות כמו שכל שמלוּבש במחשבה ומחשבה בדבור כו' להיות כי הארת הנפש באה בכלי הגוף בכאור"א לפי מזגו ותכונתו להיותו חומר לצורה ולפי אופן הצורה כך הוא חומר הצורה כמו כח הראי' בחי' צורה לבחי' חומר העין וכמ"כ כל הד' חושים שמיעה כו' וכל האבריי' ממולאים בבחי' גילוי מכחות הנפש וראשית הגילוי הראשון הכולל לכולם הוא המוח שבו משכן גילוי הנפש וממנו יתפשט ללב ומן הלב לכל האבריי' לכאור"א לפי מזגו כו' כידוע. והנה ודאי מובן למשכיל שבעצמות הנפש כמו שהיא בלתי כלי הגוף אין בה בחי' התחלקות כחות הללו להיות בפרט מציאות כאור"א בפ"ע אלא כל הכחות כלולים בה ומתאחדי' עמה להיות כמוה בבחי' אור א' פשוט רק בבוא הנפש בגוף תתחלק לכמה כחות בהתחלקות להיות כל א' ניכרת במציאות בפ"ע להיות כי כל עיקר הארה זאת מהנפש בגוף אינה מבחי' עצמותה ומהותה ממש אלא רק בחי' הארתה וזיווה דהיינו רק בחי' כח התגלותה והתפשטותה בלבד כמ"ש במ"א. אך הנה מ"מ הגם שבחי' גילוי הארה זו אינה מהנפש עצמה עכ"ז הנה מתאחדי' כל כחות הללו בעצמות הנפש להיותם נמשכי' מעצמות הנפש והראי' לזה מכח החכמה שבאדם שהגם שהוא רק כח המתפשט מן הנפש מ"מ נקראת הנפש עש"ז נפש המשכלת דלשון זה משמעו שהנפש עצמה משכלת כל חכמה דהיינו מפני בחי' כח חכמה הכלולה בנפש ההעלם קודם שתתפשט בבחי' גילוי והגם שבחי' כח החכמה הכלולה בנפש עצמה אינה בבחי' כח פרטי מיוחד במציאות בפ"ע כי נכלל בהעלם עצמות הנפש מ"מ גם עצמות הנפש בשם נפש המשכלת ע"ש בחי' גילוי וכח החכמה המתפשט ומתגלה אח"כ מן ההעלם לפי שהתפשטות זאת מתאחדת עם העצמות הגם שאינה אלא בחי' גילוי ממנה. ואמנם דוקא בבחי' גילוי ההעלם בגוף האדם או נק' הנפש בשם משכלת (וכמו שאמר טיפה מה תהא עלי' חכם או טיפש כו' והגם שכבר עצם הנפש נימשכה בא' מן האופנים אם בחכמה אם בסכלות. אך איך תצטייר בחומר המוכן להצורה אומר טיפה זו כו' וד"ל). אבל בהיות הנפש בלתי חומר לא שייך לומר בה משכלת חכמה כי כח החכמה כלולה בעצמותה (והשגות הנשמות בג"ע היינו באמצעות כלי דוקא) וככל המשל הזה יובן למשכיל למעלה בבחי' ממכ"ע הנ"ל, דהנה אנו אומרי' אתה ה' לבדיך דמשמע שאין עוד מלבדו וכמארו"ל דגם שמו שהוא בחי' אורו וזיווה הי' לברו כמו שעצמותו לבדו וזהו מאמרם קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד וכמ"ש במ"א וכמאמר לאו דאית לך צדק ידיע דאיהו דין כו', עד ולא מכל מדות אלין כלל כי מצד עצמות אור הא"ס הוא באחדות הפשוטה ואין עוד בלתו כו', ואח"כ אנו אומרי' אתה עשית השמים כו' דהיינו בחי' התפשטות גילוי אורו בצמצומי' להיות התהוות הבריאה יש מאין כידוע (משא"כ קודם שנבה"ע הי' גם בחי' התפשטות אורו בבחי' א"ס כי אור א"ס מתפשט למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית וזהו פי' שהי' גם שמו בלבד כנ"ל וד"ל). וזהו פי' מלכותך מלכות כל עולמים כידוע ונק' גם בחי' שם וכמארו"ל כל ברכה שאין בה שם ומלכות כי הכל ענין א' כי המלוכה אינה רק בחי' ההתפשטות מן העצמות וכן קריאת שם האדם אינו אלא כדי שיפנה אל קוראו בשמו שנק' רק בחי' ההתפשטות בצמצום כנודע בפי' וישע ה' אל הבל כו' שהוא ענין הפינה א"ע לצד הקורא שאין זה רק בחי' תיצוניות שלו בלבד ולכך

אנו אומרים וזוכיר שמך כדי שיפנה הוא ית' אלינו כמאמר ממקומו הוא יפנה ברחמיו כו' כענין וישע ה' כו' וכן פי' ובתפלתם שעה כו' כי בחי' שם הוא רק בחי' חיצונית ההארה מן בחי' העצמות וכן בחי' המלוכה, וז"ש מלכותך כו', וכידוע בפי' חי העולמים מלך שכל חי העולמים הוא רק בחי' מלך שהוא בחי' שם בלבד אבל הוא עצמו ית' נק' יחיד ומיוחד כו' וד"ל. והנה בחי' מלכות ושם הנ"ל המתפשט בעולמות להחיותם יש מאין הוא כדמיון התפשטות כחות הנפש באברי הגוף וכמארו"ל מה הנשמה ממלא את הגוף כו' דהיינו בסדר הילוך המדריגות כמו בנפש המתלבשת בגוף הנה ראשית הגילוי במוח והוא בחי' כח החכמה שהוא מקור וראש לכל הכחות כנודע ומבואר למעלה שגם אחר בחי' גילוי שלו מן ההעלם מ"מ הרי מתאחד עם עצם הנפש עד שהנפש נק' נפש המשכלת על שמו כו', וכך יובן למעלה בסדר כל ההשתלשלות בכלל שהן ד' עולמות אבי"ע לנגד ד' אותיות הוי"ו בחי' אצ"י ה' בבריאה כו' כידוע בספרי הקבלה, והיו"ד שהוא החכמה באצ"י דשם האור מתאחד ביחוד גמור עם אור א"ס וכמ"ש דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו' כמשל התאחדות הנפש בכח השכל גם שיצא לידי גילוי מן ההעלם כו' וכנ"ל ומפני בחי' התאחדות זאת נאמר לתבונתו אין מספר כי הוא המדע והוא הידוע וכמו שהוא בעצמו א"ס כך חכמתו ותבונתו בחי' א"ס ולזה הטעם כל בחי' האצ"י בכלל שכולה בחכמה שהוא יו"ד דשם הוי"ו נאמר שם דאיהו וחיוהי חד הכל בבחי' א"ס כנ"ל וד"ל. ואח"כ בעולם הבריאה שהוא בחי' ה' הבא בבחי' יש מאין שם נתצמצם מהות האור דא"ס והוא עולם השרפים דכתי' שרפים עומדי' ממעל לו ואמר בזהר ממעל לשכינתא כו', ואעפ"כ גם שם יש בחי' הארת אור א"ס שבאצ"י בבחי' רבוי התפשטות האור להיות רבוי רבבות עלמין והיכלות עד אין שיעור ומספר וכמ"ש היש מספר לגדודיו אלף אלפין ורבוא רבבן כו' ומעולם הבריאה לעולם היצירה נתצמצם שם האור יותר עד שיש שם בחי' מספר להתהוות המלאכי' והעולמות כמ"ש מונה מספר לכוכבים והן המלאכי' שנקראים ככבי בוקר כמ"ש ברן יחד ככבי בקר כו' וכמ"ש בזהר אבל לתבונתו שבבחי' האצ"י אין מספר כו', וכן כתי' המוציא במספר צבאם במספר דוקא, וזהו פי' המוציא לשון הוצאה מרשות לרשות כמו המוציא מרה"י לרה"י כי רה"י הוא בחי' עולם האצ"י שנק' יחיד ע"ש בחי' אחדות הפשוטה דאיהו וחיוהי חד כנ"ל ע"כ נק' בשם רה"י, אך משם הוציא האור מרה"י ונפרד במעוט וצמצום אור א"ס עד שביצירה יש מספר כנ"ל, וגם במהות הנבראי' הלא כל הקרוב קמי' יותר כלא בבחי' ביטל היש והעדר ההתפשטות בבחי' פירוד בפ"ע, ולהיות כי האור יצא ונפרד מרה"י לעולם הפירוד דהיינו בבחי' ריחוק מעצמות אלקות ע"כ כל הרחוק יותר נמצא שם בחי' הפירוד בחי' הביטל, וזהו פי' המוציא לשון הוצאה מרה"י לרה"י עד טורי דפרודא דעשי' שהן בחי' פירוד גמור, ואמנם הנה בחי' המשכה אלקית נמשכה בכל העולמות מאצ"י והרי עי"ז נמשך בחי' ביטל היש בכל עולם ועולם לפי ערכו ומדריגתו דוקא, וז"ש המוציא במספר צבאם ועכ"ז מרוב אונגי' כו' איש לא נעדר, פי' לא נעדר כלומר לא נכרת ונבדל להיות בבחי' הפירוד ממש כי לא נעדר ממנו אור המשכת ביטל היש לפי שזהו הכלל בכל סט' דקדושה האלקית דאפי' גם במדריגות

התחתונות נמשך בחי' ביטל היש ולא נמצא בחי' פירוד גמור גם-בסוף כל המדריגות וכל זה מרוב אונים ואמיץ כח דהיינו מפני הארת אור א"ס בתגבורת האור האלקי להיותו בבחי' בע"ג ולפניו כחשוכא כאורה להאיר גם החושך והפירוד בבחי' א"ס והיינו מרוב אונים ואמיץ כח להיותו מאיר כח גדול וחזק בבחי' א"ס וכמ"ש גדול אדונינו ורב כח ולתבונתו אין מספר דקאי בבחי' האצ"ל כנ"ל ומשם יתפשט ויאיר למטה מטה ג"כ עד אין שיעור דהיינו להאיר ולהמשיך בחי' ביטל היש גם במדריגות היותר שפלות כי לפי ערך גדלו בעצם כן ערך רבוי כחו להתמשך למטה מטה ביותר וכמ"ש במ"א ע"פ הללויה"ה כרוב גדלו ועד"מ מי שהוא חכם בעצמותו יותר יותר יוכל להשפיל א"ע מטה להאיר השכל גם לקטני הערך מאד כו' וד"ל. וכל זה בחי' ממכ"ע, אבל בחי' סוכ"ע, הוא כדמיון הנפש למטה בבחי' עצמותה ומהותה דהיינו בחי' יחידה שבה שאינה מתלבשת כלל באברי הגוף אלא חופפת על כל הגוף מראש לרגל בהשוואה א' כנ"ל כנודע, וכך יובן למעלה בבחי' סוכ"ע דהיינו שהוא בחי' מקיף להקיף ולסבב כל עלמין בהשוואה א' מבלתי חילוק מדריגות כלל אלא שוה ומשוה קטן וגדול שם כו' וכחשיכא כאורה וכמ"ש ומתחת זרועות עולם כמו העגול שאין בו מעלה ומטה כו', והמשכת מקיף זה ישנו בכל עולם לפי שהוא בין בעולם הנאצל בין בעולם הנברא יש מאין, והנה השראתו הוא בבחי' העלם דוקא ואיננו בא לבחי' כלל וכלל כדמיון בחי' יחידה שבנפש כנ"ל וע"ז אמרו דלית מחשבה תפיסא בי', פי' אפי' מחשבה והשגה דנבראי' היותר עליונים אין בכחם להכילו שלא יתבטלו ממציאותם לגמרי ועד"ז בעולם הנאצל לית מחשבה תפיסא בבחי' אור מקיף שלהם ועד"ז עד רום המעלות עד דאפי' מחשבה דא"ק אין לו תפיסא בעצמות אור א"ס כו' וד"ל. אך הנה ארו"ל בדניאל חנניא מו"ע דכתי' בהו ואנשים אשר היו עמי לא ראה את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם, וארו"ל מאחר דלא חזו מ"ט איבעות ותירצו אע"ג דאינהו לא חזו מזליהו חזו, פי' מזליהו מלשון יול מים מדליו שהוא ענין הזלה והמשכה, וכך יש המשכת אור מעצם הנפש על הכחות המלוכשים בגוף הנק' מזל א' לשון מפעיל כלומר מפעיל להמשיך המשכה בבחי' מקיף והעלם על הגוף כי הארה זאת באה מחלק הנשמה הבלתי מתלבש בגוף כלל דהיינו מבחי' יחידה שבה, ולהיות כן גם שלא ראו האנשים המראה במוח השגתם בכח המלוכש בגוף מ"מ חרדה גדולה נפלה עליהם מחמת ראית מזליהו משום דמזליהו הנ"ל חזי בבחי' העלם ונשפע מן העלם לגילוי זה עכ"פ עד שנחרדו ונתבטלו ממציאותם ואדרבה משום דלא חזו בכח שכלם רק בבחי' מזל א' שלהם ע"כ חרדה גדולה נפלה עליהם כי הרי דניאל שהשיג המראה בכח שכלו המלוכש בגופו לא נפלה עליו חרדה כלל כ"כ רק האנשים הללו אשר לא ראו בהשגה אלא במזליהו חזו בהעלם חרדה גדולה נפלה עליהם כמשמעות פשוט הכתוב, והענין הוא לפי שכל בחי' ביטל במציאות כמו החרדה הגדולה וכיוצא באה מצד שלא יכולנו הכלי דוקא כי כל זמן שהכלי מכיל האור לא יתבטל האדם ממציאותו ודוגמה לדבר נבואת משה שמפני שהכלי שלו הי' מכיל את האור הי' עומד בעמדו ולא נתבטל מכל חושיו כשאר הנביאים וכדכתי' בי' פא"פ אדבר בו כו' וכמ"ש במ"א. וכך באנשים הללו מפני שלא הי' יכולת השגתם להכיל אור זה עד שלא האיר עליהם רק בבחי'

מקיף בעולם לא יכלו לעמוד במעמדם ונתבטלו ממציאותם וזהו ענין החרדה גדולה שנפלה עליהם. אבל בדניאל שהי' יכולת השגתו לקבל את גילוי אור זה לא נתבטל מעמדו ולא נפלה עליו חרדה גדולה כ"כ כו' וד"ל.

וכדוגמא זאת יובן למשכיל למעלה בבחי' סוכ"ע דלית מחשבה תפיסא בי' כנ"ל דהיינו בבחי' מחשבה בהשגה פנימית במוח כו' אבל בבחי' יחידה שבנפש שהוא הנק' מולא כנ"ל יוכל האור לבוא שם דהיינו בבחי' העלם ומקיף על האדם ומפני שלא יכילנו הכלי השגה ע"כ ממילא תפול עליו אימה וחרדה גדולה שהוא בחי' ביטל במציאות כנ"ל בחביריו של דניאל ומטעם הנ"ל לפי שאין בחי' גילוי זה נתפס ומתלבש בהשגה ע"כ הוא הנותנת שיבוא לבחי' ביטל כו'. ונמצא מובן שאין בחי' ביטל במציאות באה רק מבחי' סוכ"ע בכל עולם לפי שהוא. אבל מבחי' ממכ"ע הבא בבחי' התלבשות אור בכלי כנ"ל כדמיון הארת כחות הנפש המתלבשי' בגוף כו' אין בחי' ביטל במציאות נמצא מזה וראי' לדבר מדניאל כנ"ל וד"ל. ומעתה יתורץ הקושי' הנ"ל במאמר אם אין יראה אין חכמה כו' מהיכן יתחיל אדם כו'. דהנה יראה זו שאמרו עליו אם אין חכמה אין יראה הכוונה על בחי' יראה הגדולה הנ"ל שנק' חרדה גדולה בחי' ביטל במציאות להיותה למעלה מבחי' כלי ההשגה דוקא כנ"ל בחביריו של דניאל שאין זה רק בבחי' מולא כו'. אך הנה לפי' לא יתכן מ"ש שבלתי יראה זו אין חכמה והדרא קושי' לדוכתא כו' אך הנה תחילה יש להבין מ"ש אם אין חכמה אין יראה מהו בחי' חכמה זו ולמה תלה בחי' ביטל הנ"ל בהקדמת החכמה זאת. דהנה חכמה זו היא חכמה שבתורה שמביאה לידי יראה גדולה זו וכמ"ש ויצונו ה' אלקינו לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' כו'. כי הנה אורייתא מחכמה עילאה נפקת וידוע דעיקר התלבשות אור א"ס אינו אלא בחכמה דוקא לפי שאין אור א"ס שורה רק בבחי' הביטל דהיינו בבחי' אין ולא בבחי' יש. וידוע שהחכמה נק' כח מה בבחי' הביטול דאין ומה כו'. וזהו מ"ש הוי' בחכמה. פי' הוי' אור א"ס הוא בחכמ' דוקא והיינו חכמה שבתורה דוקא כי היא עצמות חכמתו ית' שנק' בה חכ' ולא בחכמה ידיע דהיינו במקור החכמה שהוא וחכמתו א' ממש וכמאמר הוא המדע והוא הידוע ונק' חכמה דא"ס כו' ומשם נמשך מקור לבחי' חכמה דאצי' ובריאה כו'. וכמ"ש והחכמה מאין תמצא. פי' מבחי' אין האמיתי דאור א"ס כו' וד"ל. והנה התורה שלפנינו הגם שמלובשת בענינים גשמיים מלובש בה ג"כ מהארת חכמה דא"ס ממש הנק' מקור החכמה מאחר שאמרו בזוהר תלת קשרין הן ישראל מתקשרין באורייתא ואורייתא בקודב"ה שהוא עצמות אור א"ס ויחד וקשר זה דאורייתא בקודב"ה היינו בחי' הארת אור א"ס בחכמה כנ"ל בפ"י מאין תמצא והארה זו נק' ג"כ בשם מולא לשון מפעיל שמזיל וממשיך מן בחי' ההעלם לגילוי כנ"ל בענין מולא שבנפש האדם למטה ומטעם הנ"ל דבכ"מ שאין האור מתיישב בכלי בבחי' א"פ בא אור השפע בבחי' מולא בלבד כמו בחביריו של דניאל דמוליהו חזי כנ"ל וד"ל. ומ"ש דישאל מתקשראין באורייתא. הנה מבואר בזוהר שישראל נק' חיילין דאורייתא. וז"ש שאו את ראש בני' כו' לפי שס"ר נשי' שרשם בס"ר אותיות שבתורה וכל אות שבתורה הוא מקור ושורש

לגשמה אחת מנשמות בני וע"כ נק' ישראל חיילין דאורייתא המסתעפים מאותיות התורה כו'. וע"כ זהו ענין התקשרות ישראל באורייתא כי מתקשרים במקור חוצבם נשמתם ולפי"ז מאמר הנ"ל דאם אין חכמה אין יראה משום דישאל העוסק בחכמה שבתורה מצד שורש נשמתו באותיות שבה כנ"ל הנה מעורר לבחי' מקור החכמה שבאור א"ס להאיר בתורה בבחי' מזל כנ"ל ובתורה יש מקור הנשמה הנק' מזלא להאיר בנפש האדם העוסק בה להיות מזלי' חזי' עכ"פ בחי' גילוי אור א"ס זה שבחכמה שבתורה זאת שלומד כו'. והרי מבואר למעלה דבכל בחי' הארת מזלא בהכרח שתיפול עליו אימה ופחד וחרדה גדולה כמו בחיבירי דניאל ולכך אם אין עסק החכמה שבתורה אין יראה שהוא בחי' חרדה וביטל במציאות משום דהא בהא תלי' מטעם הנ"ל וד"ל. אך מ"ש אם אין יראה אין חכמה הכוונה על בחי' יראה תתאה ולא על בחי' יראה עילאה בחי' ביטל וחרדה הנ"ל, דהנה כדי לבא למעלה ומדריגה הנ"ל להמשיך לבחי' אור מקור ח"ע מקור התורה מעצמות אור א"ס שמייוחדת עמו ביחוד גמור כנ"ל ולהיות באה משם מן ההעלם לגילוי למטה בעסק התורה שלפנינו המלובשת בענינים גשמיים הנה ע"ז אמרו אם אין יראה אין חכמה דהיינו ע"י בחי' י"ת בקיום המצות בפ"מ בקבלת מ"ש שנק' מצות המלך מפני שאמר ונעשה רצונו בקבלת עול גמור וכמ"ש שום תשים עליך מלך כו' כי יראה תתאה זו היא בחי' הכנה שע"י יוכל להמשיך גילוי אור א"ס בחכמה שבתורה שיעסוק ולכך אנו אומרי' תחילה קדשינו במצותיך ואח"כ וכן חלקינו בתורתך פי' קדשנו בבחי' קדושין כמ"ש וארשתיך לי לעולם כו' בבחי' אירוסין וקדושין עד"מ טבעת הקדושין שאדם נותן באצבע הכלה הגם שאין זה אלא בחי' מעשה חיצוניות. הנה ע"ז נקנית ומקדשת אליו להיות מתייחדת עמו אח"כ בזיווג הביאה ביחוד פנימי והמשכה פנימית כך עד"מ הנה המצות במעשה חיצוניות בקבלת מ"ש כנ"ל נק' בחי' ארוסין וקדושין להיות ישראל נק' קדושין כמ"ש והיתם קדושים לאלוקיכם והיינו אשר קדשנו במצותיו כמו שאומר הרי את מקודשת לי ע"י נתינת טבעת קדושין, כך ע"י מעשה המצות הגם שהן בחי' לבושים חיצוניים לנפש מ"מ בהן וע"י נמשך בחי' קדושין בחי' אור"מ להיות שום תשים עליך מלך בחיצוניות, בכדי שאח"כ יוכלו כנ"י להתייחד בבחי' אור א"ס בבחי' יחוד והמשכה פנימית כדוגמת הזיווג בביאה וכמ"ש כי בועליך עושייך כו'. והיינו ע"י עסק התורה שמתגלה פנימית אור א"ס ממש בח"ע על נפש העוסקת בה בבחי' גילוי ממש מן ההעלם כנ"ל שהוא בחי' יחוד וזיווג ממש וכמ"ש ביום חתונה זו מ"ת חתונתו ממש וד"ל. וזהו ענין ותן חלקינו בתורתך דוקא לקבל בחי' גילוי אלקות אחר שקדשנו במצותיך בבחי' ההעלם בבחי' אור"מ בהלבשה חיצוניות כדוגמת הקדושין בטבעת עגול כו' וד"ל. ובזה יובן מארז"ל דהאומר אין לו אלא תורה אפי' תורה אין לו משום דבלתי יראה תתאה א"א להמשיך ממקור התורה מבחי' פנימית בלתי קדימת היראה במצות בפ"מ בחי' חיצוניות מטעם הנ"ל וד"ל. והנה כ"ז שאמרו אם אין יראה אין חכמה להקדים תחילה יראה תתאה מטעם הנ"ל, ואח"כ אם אין חכמה אין יראה דהיינו המשכת ח"ע מאור א"ס שבה תלוי' בחי' יראה עילא' הנ"ל, הנה כל סדר עבודה זו לא שייך רק אחר שכבר ניתנו המצות לישראל ומצות ת"ת שהוא חכמה ויראה כנ"ל, אך בשעת קבלת

התורה שעדיין לא קיבלו התורה המצות עליהן רק שהיו מוכנים לקבל, יש להבין לכאורה מאין הי' להם בחי' המשכת ח"ע בחי' מקור התורה מעצמות אור א"ס ממש כמ"ש וידבר אלקים אנכי כו'.

אך הענין הוא דכתי' וירד הוי' על הר סיני פי' וירד שירד מעצמו בבחי' אדל"ע שלא באה מצד אדל"ת כלל אלא מעצמו ומרצונו כי חפץ חסד הי' להגלות לישראל עם קרובו לצורך שעה זו, ואמנם שיהי' בחי' גילוי זה בקביעות לדורות א"א כ"א באתדל"ת ולזה הטעם הקדימו ישראל נעשה לנשמע דהיינו בחי' קבלת עומ"ש בקיום המצוות בעשי' חיצונית בחי' ית' הנ"ל כדי שע"ז להיות תמיד בחי' גילוי אור א"ס בחכמה שבתורה בפנימית שנק' שמיעה, וזהו נעשה ואח"כ נשמע ממילא וכנ"ל בפי' קדשינו במצותיך כו'. וזהו מארז"ל שאמר הקדב"ה מי גילה רז זה לבני כו', פי' רז זה הוא בחי' ההעלם וההסתר והרי בחי' גילוי אור א"ס זה הי' בלי קדימת היראה במצות מעשיות רק מעצמו נתגלה מן ההעלם, אך סוד הי' הוא שנגלה להם לישראל שאמרו נעשה תחילה כדי שיתגלה בחי' רז זה הנעלם לידי גילוי תמיד לדורות וד"ל.

וזהו ענין ספירת העומר ז' שבועות לפני מ"ת כדי שיוכל להיות בחי' גילוי אור א"ס בחכמה במ"ת הגם שלא הי' אז עדיין יראה וחכמה לעורר באתדל"ת כנ"ל. דהנה פי' ספירה מלשון הארה ג"כ דהיינו הזדככות האור דוקא כמו האבן ספיר וכיצוא, והענין הוא כי העומר הוא בא מן השעור' שהוא מאכל בהמה והוא בחי' ז' מדות הרעות שבנפש הבהמית שנק' ז' פרות הרעות שבק"נ כידוע, והן מדות הטבעית שהן קשין וחזקין בטבעו כנ"ל, ולכך נק' קמה שעומדים בקיום ומעמד חזק בלתי נטות כו' כנ"ל, וא"ת בקמה אלא בקומה והן מזדככין מחומריותן ונתהפכו לקדושה בבחי' אתכפי' ואתהפכא כידוע, והיינו הספירה שהוא בחי' הארה האלקית להאיר את המדות הנ"ל ולזכך שתיינה נכללות ומתהפכי' להיות בחי' מדות דקדושה, כמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו', וזהו ע"י שאומרי' בימי הספי' היום יום פי' יום לשון אור והוא בחי' אור אלקי הנשפע להפוך אותן ומעט אור דוחה הרבה מן החושך וז"ש ז' שבועות תספור לך נגד ז' מדות הנ"ל וכל מדה כלולה מזו' שהן מ"ט שערי טומאה שנהפכי' למ"ט שע"ב בבחי' קדושה והיינו מהחל חרמ"ש בקמה, פי' חרמ"ש לשון חרם כמו החרם תחרימם, ופי' בקמ"ה במדות שבנפש הבהמית כנ"ל שנק' קמה כנ"ל, שצריך להניף עליהן חרמ"ש בחי' החרם להחרימם ולהכריתן ולהכניען תחת הקדושה כנ"ל באריכות וד"ל. הנה אחר הספירה הזאת שהוא בחי' הזדככות הו' מדות הנ"ל אזי ממילא ומאליו מתגלה בחי' רצון העליון הנ"ל בחי' טובב הנק' כתר (שהוא שער החמשים) והוא בחי' גילוי אור א"ס בחכמה בעשרת הדברות כנ"ל מצד אתדל"ע עצמו בלי אתדל"ת אלא מאליו ומעצמו. והטעם הוא, כי הנה היפוך הו' מדות הנ"ל נק' בחי' מלחמה כמו המלחמה לנצח השונא כך היפוך המדות הנ"ל שאינו אלא ע"י החכמה דוקא כידוע דבחכמה אתברירו דוקא להיות אתכפיא ואתהפכא כו', הי' כמו ניצוח לנצח בחי' המנגד לקדושה כמ"ש ואת

זלע"ז כו' וכ"ז מחכמה ולמטה, אך גמר הניצוח מלחמה זאת כשגמר ונצח בחי' המגד שהן ז' מדות להיות נכנעו' לקדושה אזי ממילא מתגלה רצון העליון שהוא למעלה מבחי' השתלשלות לגמרי שוה ומשוה כו' כנ"ל ובגלוי בחי' רצון עליון א"צ לשום אדל"ת בבחי' ניצוח מלחמה ע"י בירור החכמה כי הוא למעלה גם מן החכמה כו' כי שם מתאחדי' הכל בהשוואה א' ממילא ומאליו ומרה"ר טורי דפרודא הנ"ל נעשה בחי' רה"י בבחי' היחוד העליון ממילא ומאליו בהגלות נגלית עליהם בחי' סוכ"ע שהוא בחי' רצון העליון ואין בהן חילוק מדריגות כלל כי שוה ומשוה כו'. ויובן זה עד"מ אברי הגוף הגם שהן באין בבחי' הפירוד וההתחלקות מן החכמה שבראש כח הראי' מיוחד בעין וההילוך מיוחד ברגל וכיוצא בזה כאור"א יש לו מזגו ותכונתו בפרט כו', ואמנם בבחי' גילוי הרצון בגוף, הנה כל האברי' מתאחדים יחד וכולם נשמעים יחד לרצון הנגלה בלתי חילוק מדריגות כלל כנראה בחוש שהרגל והראש שווין לשמוע אל הרצון בהילוך וכיוצא והרי נעשה בהם בחי' יחוד והתכללות גמורי' לגבי הרצון וממילא ומאליו בלי הכנה מתחילה וד"ל.

וזהו ועשית חג שבועות לה' אלקיך מסת נדבת ירך אשר תתן. ולכאורה יש להבין למה אמר נדבת ירך ולא אמר נדבת לבך כי עיקר הנדיבות הוא בלב כמ"ש כל נדיב לב יביאי' כו'. אך הענין כי נדבת הלב מורגשת היא בלב ע"פ אופן המשכת השכל והטעם שבמוח הבא אל הלב (ולכך נק' לב להיותו בא ונמשך ע"י ל"ב נתיבות חכמה) וכל מורגש אין בו בחי' הביטל שהוא בחי' אין כי הרי יש מי שאוהב ומתנדב, אבל בחג השבועות הרי נתגלה או בחי' רצון העליון הבלתי מלוכש גם בחכמה שבראש ומכ"ש בלב שמקבל ממנו כי לא יכולין כלי המוח והלב כלל להיות נבדל בערך מהגבלת השג"ל כלל כו' ואין המוח והלב כלי בית קיבול להיות מורגש ונתפס בהן בחי' רצון העליון ע"כ אמר מסת נדבת ירך נדבת היד דוקא, אשר תתן, פי' אשר תתן ממילא ומעצמה ומאליו בלי הרגשה שבלב להיות כי מאיר ביד מבחי' רצון העליון שאין הלב והמוח בית קיבול אליו רק היד בלבד עד"מ היד שנשמע לפעול התנועה מיד שעולה ברצון האדם גם שאין לבו עמו כו' להיות הרצון מאיר מלמעלה בכל האברי' בהשוואה א' וכולם יחד נשמעות אליו בבחי' הביטל כנ"ל, והיינו פי' נדבת ירך מפני שהוא בא בבחי' הביטל יותר מצד הארת הרצון מנדבת הלב שהוא מורגש ע"פ החכמה כנ"ל. וז"ש ועשית חג שבועות שהוא בחי' גילוי רצון העליון ממילא כנ"ל ואז יהי' מסת נדבת ירך ולא נדבת לבך אשר התן מעצמה ומאליו כאשר יברך ה' אלקיך, פי' אשר תתן היד רק כאשר נמשך ההארה מלמעלה דהיינו בחי' גילוי רצון העליון שנק' ברכה כידוע וד"ל.

ובכל זה יובן מ"ש בשתי הלחם שהקריבו בשבועות חמץ תאפינה אעפ"י שכל המנחות באות מצה אך שתי הלחם מצוה בחמץ, כי בחי' החמץ הוא בחי' ההתנשאות דקליפה שנק' חוצפה מלכותא בלא תגא וכמ"ש במ"א אך בשבועות שכבר נכנעו ז' מדות הרעות בימי הספי' ונכללו כולם בקדושה הרי גם מדת ההתנשאות אינם אלא בבחי' הקדושה וז"ש לך ה' הגדולה כו', וכן כתי' ה' מלך

גאות לבש כו', והיינו בחי' גילוי רצון העליון שנק' כתר מלכות כידוע שהוא בחי' התנשאות דקדושה כמו שאומרי' המלך המרומם לבדו המתנשא מימות עולם כו' ואין שום יניקה להתנשאות דקליפה וע"כ אמר חמץ תאפינה דוקא חמץ שיוכלל בבחי' התנשאות דקדושה. משא"כ בפסח אסור החמץ לפי שיש יניקה ממנו לחיצוני, להיות בחי' התנשאות דקליפה גבהות הלב הנק' גה"ר וחוצפה כו', ומטעם זה גם כל המנחות שהן בחי' העלאות קודם שנתבררו ז' מדות דקליפ' אינן באות חמץ רק מצה חוץ מתודה וב' הלחם וד"ל.

וזהו וידבר אלקים את כל הדברי' האלה לאמר אנכי ה' אלקיך כו' פי' אנכי מי שאנכי דלא ידע לי' בר איהו כו' והוא בחי' רצה"ע הנעלם ונק' סתימו דכל סתימין שלמעלה מכל ההשתלשלות דאבי"ע, ובשבועות נתגלה בחי' הרצה"ע הזה מההעלם והיינו בחי' גילוי דאנכי שבא בדיבור, וזהו פי' לאמר אנכי שבחי' אנוכי בא בגילוי אמירה כו', ולהיות נק' הוי אלקיך, ממש דהיינו בחי' גילוי אור א"ס בחכמה ע"י דיבור זה גם לדורות בכל דבור של דברי תורה כי דבריו חיים וקיימים כנ"ל בפ"י וידבר אלקים את כל הדברים האלה כו', וזה הי' תכלית נתינת התורה לישראל ברעש גדול בקולות וברקים הגם שהן דברי' פשוטים לא תרצה כו' כנ"ל כדי שיהא בחי' גילוי אנוכי בעסק התורה למטה בבחי' ההשתלשלות כמו שהוא למעלה ממש לפני ההשתלשלות וד"ל.

וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו', פי' מטעם שעיקר בחי' גילוי רצון העליון הנק' אנוכי אינו אלא בחכמה שבתורה כנ"ל, וז"ש והיו הדברי' האלה דוקא אשר אנכי מתגלה בהם והיינו דוקא בעסק התורה ושננתם לבניך ודברת בם כו', ואמנם אם אין יראה אין חכמה וצריך להקדים קעמ"ש תחילה בקבלת קיום המצות וא"ל אין קיום אמיתי להמשכת מקור התורה בבחי' מזלא הנ"ל שהוא בחי' יראה עילאה שלמעלה מן החכמה שע"ז אמר אם אין חכמה אין יראה כו' כנ"ל באריכות. ולזה ארו"ל למה קדמה פ' שמע לפ' והי' א"ש כדי שיקבל עמ"ש תחילה ואח"כ עול מצות, פי' עמ"ש הוא בחי' ית' ועול מצות הוא בחי' גילוי רצון העליון שמאיר בבחי' מזלא ע"י עסק התורה כו' וד"ל. ובכל זה מתורץ הקושי הנ"ל בסתירת המאמרי' דפעם אמר דהמעשה עיקר, ופעם אמרו כל חפציך לא ישוו בה אפי' חפצי שמים וכמ"ש בירושלמי דכל המצות אינן כדאין אפי' לדבר א' מן התורה כו', והאיך אפשר שביאור ופי' המצוה יותר גדולה ממעשה המצוה בעצמה כו', וע"פ כל הנ"ל יתורץ דהמצות הוא בבחי' יראה תתאה והתורה בבחי' יראה עילאה ממשכת בחי' המשכה פנימית שכל חפצים לא ישוו בה אפי' חפצי שמים כי נק' אנוכי מי שאנוכי סתימו דכל סתימין כנ"ל וד"ל.

בעז"ה באור על התורה הנ"ל

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין שרש התורה והמצות ובאור המאמר דאם אין יראה אין חכמה הנ"ל. הנה תחילה יש לבאר שרש בחי' מזלא הנ"ל בחבירי דניאל דחרדה הגדולה שנפלה עליהם משום דמזליהו חזי' כו'. דהנה ידוע

בע"ה שיש ה' מדריגות גרנח"י וגר"ג יש להם בחי' כלים והן מוחא וליבא וכבדא כו'. אך בחי' חיה יחידה אין להם בחי' כלים כו' והוא הנק' בחי' מזלא. וביאור הדברים הנה ידוע שהחכמה נק' ראשית על היותה בחי' ראשית הגלוי בבחי' אור בכלי והיינו משכון לאור השכל אשר הוא בחי' צורה וחומר המוח שבראש, ואמנם זאת ההארה וההתגלות במוח נק' רק בחי' יסוד אבא פי' יסוד הוא בחי' ההשפעה מאור אבא עצמו בבחי' הארה בעלמא אבל בחי' אור אבא עצמו הוא טמיר ונעלם מן המוחין שבראש כמ"ש בזהר וע"ה וז"ש החכמה מאין תמצא ששרש הגלוי הוא מן השכל הבא במוח הוא בהעלם בחי' אין, אך מבחי' אין תמצא אח"כ מן ההעלם לגלוי במוח והיינו בחי' יסוד אבא שמתלבש ביסוד אימא שנק' י"ש כי ב"פ קנה גי' י"ש והיינו פי' קנה חכמה וקנה בינה שהן בחי' ב' יסודות דא"ר א כו' וד"ל ובאמת גם בחי' העלם של גלוי אור זה שנק' בשם אין וגם נק' בשם עומק החכמה ועומק הבינה או תעלומות חו"ב עדיין גם המה באין בבחי' הגבלה בבחי' כלי להיות כי גם עומק אור אותו השכל המתגלה במוח הרי שם ישנו במציאות ממש רק שהוא בהעלם ולא בגלוי וזהו ג"כ פי' קנה חכמה זקן שקנה חכמה כו' אבל מהות ועצמות כח המשכיל הנק' אור אבא עצמו הוא בלתי מוגבל כלל בכלי ולכך נק' טמיר ונעלם בתמידית והוא בחי' חי' יחידה שאין להם בחי' כלי כלל להגביל אורם והוא בחי' מזלא שהוא הארת הכתר בחכמה שלא יכילנו כלי החכמה כלל והנה מחמת שלא יכילנו הכלי במוח לכך נק' מזלא לשון מפעיל כי פי' מול הוא ענין המשכה שמוגבלת למקבל אבל המשכה שאינה מתיישבת כלל בכלי המקבל נק' מזלא וזהו שרש ענין מזוליהו דחזו ולכך נפלה עליהם חרדה גדולה כו' כי אם הי' האור הזה מתיישב במוחין דחו"ב שלהם שנק' יש כנ"ל לא הי' נופל עליהם חרדה גדולה כמו דניאל שראה את המראה בהשגת לא נפלה עליו חרדה כלל זאת אך מפני שלא הי' יכול כלי השגתם לקבל האור ונשאר האור בבחי' מקיף והעלם עליהם בבחי' מזוליהו שהוא בחי' חי' יחידה הנ"ל שאין להם בחי' כלי כנ"ל ומפני שמזוליהו חזו עכ"פ נפלה עליהם חרדה גדולה שהוא בחי' ביטל במציאות כי כל פחד וחרדה באה מצד שלא יכול הכלי לסבול את האור כו'. ודוגמא לדבר זה הוא מה שאנו מוציאים במעמד בני' בהר סיני דכתי' וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק כי לא הי' בכח כלי השגתם לקבל האור לכך וינעו ויעמדו מרחוק בבחי' ביטל גדול מאד וכמ"ש ויחרד כל העם כו' וד"ל. והדוגמא מבחי' מזלא למטה יובן למשכיל למעלה בבחי' חי' יחידה למעלה שהוא בחי' הארת אור הכתר שנק' בחי' אין כידוע, ובו שורה בחי' אור א"ס שלמעלה מכל ההשתלשלו' אבי"ע דקמ"ו כחשיכה כאורה כו' שוה ומשוה כו' בבחי' סובב כו' להיותו למעלה מבחי' הגבלת אור בכלי כידוע דמבחי' מל' דא"ס נעשה כתר לנאצלי' וההארה משם נק' ג"כ בשם מזלא המאיר בבחי' מקיף והעלם כמו שאמר דאור אבא יונק ממזל הח' כו' וכיוצא בזה וד"ל.

ומעתה יש להבין בשרש ענין המאמר דאם אין יראה אין חכמה שהיראה שלפני החכמה הוא בקיום המצות כו' כנ"ל. דהנה אמר בר"מ שיש ד' מדריגות דחילו ורחימו רחימו ודחילו והיינו כסדר המדריגות מלמטה למעלה יראה תתאה

ואח"כ אהבה * ואח"כ אהבה שמצד השכל ואח"כ דחילו יראה עילאה ביטל במציאות
 שהוא למעלה גם מן החכמה כנ"ל, וגם כאן יש ד' מדריגות ע"ד הזה והן יראה
 תתאה שלפני החכמה שאח"כ יבוא לבחי' חכמה והן ב' מדריגות ואח"כ אם אין חכמה
 אין יראה שהוא חכמה המביאה לבחי' ביטל שנק' חרדה גדולה כו' שלמעלה מן
 החכמה כנ"ל, והנה להבין שרש ענין זה הנה תחילה יש להבין כסדר המדריגות בחי'
 יראה תתאה שלפני החכמה שבתורה שע"ז אמרו אם אין יראה אין חכמה דהיינו ע"י
 קיום המצוות כנ"ל, דהנה כל המצוות נקראו בשם מצות המלך ומבואר בע"ח בכמה
 דוכתי' ששרש המצוות בבחי' מל' דוקא וע"כ נקראו בשם זה מצות המלך וכו'. ובאור
 הדברים הנה ידוע בע"ח שבחי' מלכות דאצי' נעשה בחי' עתיק לבריאה ונק' ג"כ
 בחי' כתר ולמעלה הוא שנק' ג"כ יראה תתאה כמ"ש בזהר ע"פ בוא"ת יבוא אהרן
 בבחי' יראה תתאה שהוא בחי' המל' כו', והענין הוא כי הנה מדת המלוכה על העבדים
 באה עליהם בבחי' ההתנשאות דוקא דהיינו שהארת המלך עליהם נבדל ומרומם מאד
 בערך מן העבדי' עד שאין לו חבור וקשר ושייכות עמהם כלל וכלל ונק' מדת
 המלוכה מדת ההתנשאות והוא בחי' הרוממות הבודלת הערך וזאת המדה נבדלת
 בעצם טבעה משאר המדות זולתה כי הנה השכל המאיר ומשפיע למדות הגם שנק'
 בשם מקור ומשפיע להם הנה אנו רואים בחוש שמ"מ השכל מתאחד ומתחבר במדות
 חיו לאחדי' ממש כי יש להן חיבור וקשר וע"ז תמיד, והמופת לזה אשר אנו רואים
 שלפי שכלו יהולל איש דהיינו שגודל המדות תלוי בגדול השכל של איש הגדול
 לפי גדלו בשנים והקטן לפי קטנו כן יהי' ערך מדותיו אם שכלו גדול מדותיו
 גדולים לפי ערך שכלו דוקא כי גדלים כאחד יום יום כנראה בחינוך שמדותיו עם
 שכלו מתגדלים יום יום בשעור ומדה א' לא יוסיף גידול השכל על גידול המדה אפי'
 כל שהוא יותר מכפי הערך וה"ז ענין חיבור וקשר אמיץ ביניהם עד שיגדלו כאחד
 כמו שיגדלו אברי האדם לפי ערך גידול הנפש להיות הגוף מתאחד עם הנפש כמו
 העץ הצומח לפי ערך צמיחת החיות שבו וכמ"ש כי האדם עץ השדה, או ע"ד דמיון
 מגדולי קליפת העץ בהשוואה א' עם עצם העץ וכיוצא. (ואמנם הנה) מדת ההתנשאות
 היא ממש היפך כל מדות זולתה כי טבעה בעצם בחי' הפרוד והתבדלה שלא להתחבר
 כלל וכלל במקבלים הימנה והוא בחי' המלוכה כי הגם שאין מלך בלא עם ונק' בחי'
 מקור וראש עליהם ולולי העבדים אינו מלך כלל כי אין מלך בלא עם מ"מ הוא ניבדל
 ומרומם ומתנשא מהם ואין לו חבור עמהם כלל ובהתנשאות והבדלה זאת הוא דוקא
 מלך עליהם כו', והנמשל מזה יובן למשכיל למעלה בבחי' מל' דאצי' שנעשה עתיק
 לנבראים דהיינו שהוא בחי' ההתנשאות וההתרוממות בערך ובזאת נק' מלך על עם
 כו' וכמ"ש מלכותך כל עולמי' כו' ונק' מלך מרומם לבדו מתנשא כו'
 ההתנשאות זאת בבי"ע הוא הנק' בחי' עתיק ונק' כתר בחי' העלם כמו הכתר הנתון
 על הראש למעלה הימנו, וזהו עיקר הטעם לענין המלוכה שתלוי' בכתר המלכות
 דוקא שהרי קודם שיכתירו את המלך בכתר מאבני' טובות על ראשו עדיין לא נק'
 מלך על עמו כלל, כידוע במלכותא דארעא, והיינו לפי שמדת המלוכה עיקרה היא

בחי' ההתנשאות והרוממות כנ"ל ולזה מורה הכתרת הכתר על ראשו דוקא להיותו מרומם ומתנשא עליהם כו', וכיוצא בזה יובן למשכיל במלכותא דרקייעא שהוא בחי' מלכות דאצי' שנעשה כתר כו' ונק' כתר מלכות כנודע, והנה מצד עוצם בחי' ההתנשאות הזאת הנה יומשך ממנה דוקא בחי' ביטל במציאות בעבדים להשתחות לפני המלך בבחי' אימה ופחד גדול ואם לא בחי' ההתנשאות הזאת הנתונה בכתר מלכות שעל ראשו לא הי' מתפעלים העבדים בבחי' ביטל במציאות בהשתחוואה כלל וכלל, וכך יובן למעלה בבחי' מל' דאצי' שמפני בחי' ההתנשאות הנק' כתר מלכות בבי"ע מזה דוקא נמשך בחי' הביטל היש לאין בבחי' השתחוואה עד צבא השמים היותר אחרונים דהיינו גם בעולם העשי' וכמ"ש וצבא השמי' לך משתחווי' דהיינו מפני בחי' היראה הגדולה הבאה עליהם מבחי' הרוממות והתנשאות אור האלקי עליהם דהיינו בחי' כתר מלכות שבמל' דעשי' כו', וכיוצא בזה יובן עד רום המעלות מעולם לעולם כידוע שכל בחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון עד שבחי' מל' דא"ס נעשה עתיק וכתר לנאצלים ג"כ והיינו ג"כ ע"ד הנ"ל ממש וד"ל. ובכל זה יובן מ"ש בזוהר דבחי' כתר עליון איהו כתר מלכות וידוע דכתר עליון הוא בחי' קרקפתא כו' ולכאורה אין זה מובן שהרי כתר עליון הוא ראש ומקור לנאצלי' ובחי' כתר מלכות דאצי' הוא מדריגה היותר תחתונה שבאצי' ונק' סופא דכל דרגין כידוע ואיך אמר דכתר עליון איהו כתר מלכות כו'. אך הענין הוא משום דאמר בספר יצירה דנעוץ תחילתן בסופן דוקא וע"כ בבחי' המל' שנק' סוף יש בה דוקא הארת הכתר עליון וע"כ אמר דכתר עליון איהו כתר מלכות. והמופת לזה הוא מה שאנו רואים שעיקר המלוכה הוא כתר הכותרת על הראש מלמעלה דוקא כנ"ל, וא"כ יובן מזה למעלה ג"כ שבחי' כתר דאצי' שהוא בחי' מקיף עליהם איהו ג"כ בחי' כתר המלכות וד"ל. והמופת היותר אמיתי לדבר זה הוא מה שאנו רואים בעצם הגלגלת שנק' בתרגום בשם קרקפתא כמו קרקפתא דלא מנח תפילין כו' שנק' כתר עליון למעלה כי הנה הוא חופף על המוחין שבתוכו בבחי' עגול מקיף בבחי' גבדל בערך וע"כ נק' כתר לשון כותרת כידוע, ואמנם הנה ענין בחי' הבדלה זו היינו מה שאנו רואים הפרש גדול בינו ובין המוחין שבתוכו, דהנה מן המוחין שבראש יושלח כל אור ושפע חיות לכל אברי הגוף כולם כי כולם נהנין וניזונין מן המוחין ע"י גידי המוח שנשלחי' ע"י כל מיני חיות המתחלק לכל אבר כפי מזגו לפי שיגדי המוח הרי המה מתפשטים בכל האברים פנימי' וחיצוני' כנודע בספרי הרפואה וע"י יש בחי' חיבור וקשר אמיץ חזק ואמיץ לכל האברי' פנימי' וחיצוני' עם המוחין שבראש ואין המוחין נבדלין מהן כלל אדרבה תמיד הוא מתחבר ומתקשר עמהם ע"י גידי המוח הנק' עורקין כו' כמ"ש בע"ח אבל הנה מן עצם הגלגלת לא יושלח שום שפע חיות לאברי' כלל גם שפע חיצינית לא נמשך ממנו כי אין לעצם הגלגלת עמהם שום חבור וקשור דרך גידי' וכיוצא להיותו נבדל הרבה גם מן המוחין שבראש כידוע, וזהו ענין הפרש בינו לבין המוחין שבתוכו כמעט שני הפכי' המה בזה מן הקצה לקצה זה נמשך ומתחבר וזה נבדל ומקומם לבדו בלתי מתחבר לעולם כו', אך הנה הגם שאנו רואי' הבדל זה העצם הגלגלת במה שלא ישלח אור וחיות כלל לא לאברי' פנימי' ולא לאברי' חיצוני' משא"כ המוחין כנ"ל, אמנם

הנה אנו רואים בו בהיפך ממש ג"כ דהיינו שיש מקום ממנו שיש לו משם בחי' חיבור וקשר חזק עם כל האבריי' אך לא בשלוח אור וחיות כמו מן המוחין שבראש והוא אשר דוקא מן העצם הגלגלת נמשך מן הפולין ולחוץ דרך חוט השדרה בחי' חוליות שבה ומשם נמשך ע"י חוט השדרה גם בירכים ורגלים עד שיש מקום חבור וקשר לכל מעמד ומצב כל האבריי' החיצוני' ע"י השדרה כידוע ועיקר שרש המשכה זאת בחוט השדרה עם ח"י חוליות שבה הכל נמשך מן העורף שהוא קצה העצם של הגלגלת מאחוריו כידוע, אך הנה אין זאת המשכה בחי' פנימית אור וחיות כמו החיות שנמשך מן המוחין לאבריי' פנימי' וחיצוני' אלא רק בחי' חיצוני' המשכה דהיינו רק בחי' חיבור וקשר בלבד בהיות שע"ז יש בחי' מעמד וקיום לכל האבריי' עם היות שא"צ לאור וחיות עצמי כי כבר קיבלו מן המוחין אך קיום מעמדם מתקיים ע"ז ואמנם גם זאת אינו אלא רק בחיצוניות האיבריי' החיצוני' בלבד דהיינו בחי' חיצוניות הגוף מבחוץ בלבד כי בפנימית האיבריי' גם בפנימית האבריי' החיצוני' אין זאת המשכה לא מעלה ולא מוריד כלום כי מקבלים עיקר חיותם מגידי המוח כנ"ל, ואיבריי' הפנימי' אינם מקבלים כלל מהמשכה זאת גם לא בחיצוניות שלהם אך אבריי' החיצוני' הוא שמקבליי' מעצם הגלגלת וגם זאת אינו אלא בבחי' חיצוניות שלהם בלבד כמבואר בספרי הרפואה הטבעית וד"ל. והמופת לכל זה לענין הנ"ל הנה מוכן למשכיל למעלה בבחי' כתר עליון ג"כ בהיות שנק' קרקפתא והוא נבדל בערך ומרומם הרבה גם מן בחי' החכמה שבמוחין ולכן נק' כתר כנ"ל, וע"כ דוקא מן החכמה שבמוחין יושלח אור וחיות לכל האוריי' העליונים המלוכשים בכלים שנק' אבריי' פנימיים וחיצוני' כידוע ולא מבחי' הכתר הזה כו', ואמנם יש מקום שנועץ תחילתן בסופן דוקא והוא אשר נמשך הארה מבחי' הקרקפתא שנק' כתר לח"י חוליות דז"א דאצ"י שנק' אדם העליון כידוע ודוקא בבחי' חיצונית שבאבריי' כנ"ל במשל והיינו בבחי' המל' כמשי"ת בסמוך ומוזה מוכן יותר ענין הנ"ל דכתר עליון דוקא הוא בחי' כתר מלכות כי להיותו נבדל ומרומם הוא הטעם להיותו הארתו דוקא בחיצוני' יותר כי נעוץ תחילתן בסופן דוקא וד"ל.

ובכלל זה יתורץ קושיות הרבה אשר לכאורה יש הרבה ענינים בע"ח ובווהר בשרש התורה והמצות שנראי' כסותרין זא"ז, דהנה אנו מוציאים בע"ח ובווהר דשרש התורה בבחי' ז"א והמצות בבחי' נוקבא דז"א ונק' מצות המלך כנ"ל וז"ש כי נר מצוה ותורה אור כו' כגוף ונשמה אור וכלי והיינו ג"כ בחי' אותיות ו"ה דשם הוי' וי"ו תורה ה"א אחרונה מצות וע"ז כיוון בזהר דאורייתא מחכמה נפקת דהיינו בחי' ז"א שנק' אורייתא ומחו"ב נמשך לו מוחין כנ"ל, והרי יש סתירה גדולה לזה ממאמר הנז' בווהר בכמה דוכתי' דרמ"ח פקודין רמ"ח אבריי' דמלכא וידוע פי' מלכא שהוא בחי' ז"א וא"כ רמ"ח מ"ע שרשן באבריי' דז"א ולא בנוף דז"א, ועוד יש קושי' יותר חזקה ונוראה כסותר לב' המאמרי' הנ"ל דאורייתא מחכמה עילאה נפקת ורפ"ח פקודי' רמ"ח אבריי' כו', כי הנה מבואר באד"ר בכמה דוכתי' ששרש המצות בכת"ר דוקא שהן תר"ך עמודי אור כו' גי' כת"ר והן בחי'

תרי"ג אורחין דגלגלתא דא"א כידוע, וא"כ התורה דמחכמה נפקת למטה מן המצות ששרשן בכתיב ומלבד שזה סותר לב' המאמרי' הנ"ל הנה זה לא יתכן כלל שיהי' מדריגת המצות גבוה ממדריגת התורה אחר שאמר הכתוב להדי' כי נ"ר מצו"ה ותורה או"ר כו' שהוא ככלי לגבי האור כידוע. אך הנה ע"פ הנ"ל יתורץ הכל בהיות מבואר למעלה באריכות דאברי' הפנימי' ואברי' החיצוני' כולם מקבלים אור חיותם מגידי המוח הנק' עורקי' וידוע דהלב הוא מלך על כל האברי' כמ"ש בזהר דלב פליג לכל שיפין כו' ובלב שורי' ושוכנים המדות או"ר וענפיהון גו"ה כו' וידוע ג"כ שהמדות שבלב מקבלי' מן השכל כמ"ש לפי שכלו יהולל איש שהמדות הן לפי ערך השכל דוקא אם רב כנ"ל באריכו' וא"כ הרי מובן שיש חבור וקשר לאברי' עם השכל שבמוח ע"י המדות שבלב שמקבלי' הימנו ומן רוח החיים אשר בלב יושלח אור ושפע פנימי' לכל האברי', אך זהו בבחי' פנימית, ואמנם בבחי' חיצונית מקבלי' האברי' מגידי המוח שמתפשטין בהם כנ"ל. והנה גם בבחי' חיצונית יש ב' מדריגות הא' גוף ומהות כל אבר שהוא בחי' חיצונית לגבי בחי' פנימית האור והחיות שנשלח בו מן הלב כנ"ל והב' בחי' החיצונית שע"ג כל אבר מבחוץ המחזיקו ומקיימו בלבד שהוא ענין דבר ניבדל על עצם האבר עד"מ אדם המחזיק ביד חברו וכיוצא וזהו הנמשך מבחי' עצם הגלגלת דווקא כנ"ל וגם הנה הוא בחי' הממשיך בחי' חיבור וקשר בכל האברים שיתקשרו ויתחברו אחד לאחד ויתקיימו זע"ז בחבור והתכללות באופן שכאו"א מקיים את חברו ובאמצעות כללותם זע"ז דווקא יש קיום לכולם וזה הדבר אינו בא ונמשך מבחי' המוח שבראש כי אין לאברי' חבור וקשר א' לאחד ע"י המוח שבראש כ"א כ"א מקבל כפי מזגו בלבד כנ"ל. משא"כ מעצם הגלגלת הוא שנמשך גם חיבור וקשר האברי' זע"ז עד שנעשים לאחד' ממש והוא עיקר בנין שלהם אך זהו רק בבחי' חיצונית דחיצונית שלהם דהיינו ע"ג האברים מבחין (וכידוע בספרי הרפואה שגידי הרצון שבאי' מעצם הגלגלת הן דווקא ע"ג הבשר או העור החיצון שבכל אבר כו' משא"כ גידי המוח שמתלבשים בתוך כל אבר כו' וד"ל). ועפ"י כל זה יתורץ כל הקושי' הנ"ל. דהנה שרש המצות בבחי' רמ"ח אברי' דמלכא כמאמר הנ"ל ופי' מלכא הוא בחי' ז"א כידוע ובחי' אברי' דז"א יש בהם בחי' פנימית ובחי' חיצונית דהיינו ע"ד הנ"ל באברי' אדם התחתון דהלב שולח חיות פנימית עליהם ממה שמקבל מהשכל כו', וכך למעלה הנה ל"ב העליון הוא פנימית האברים דז"א ומקבל מחו"ב שנק' או"א וז"ש אורייתא מחכמה נפקת אורייתא הוא בחי' ז"א בפנימיותו שהוא נק' לב מפני שמקבל מליב נתיבות חכמה שבראש כו' ולפ"ז עכ"פ לא יסתרו שני המאמרי' הנ"ל דפעם אמר דאורייתא מחכמה נפקת שהתורה בבחי' ז"א כנ"ל ופעם אמר דרמ"ח מ"ע באברי' דז"א כי המצות מקבלים מן הארת החכמה שבלב דז"א כמו שהאברי' מקבלים משם ולזה הטעם התורה גבוה מן המצות לפעמים כמו שאמרו ות"ת כנגד כולם כו' וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור כי הארת החכמה שנמשך מן המוחין דאו"א בלב דז"א נק' בחי' אור חיות ממש לגבי המצות שנקראי' רמ"ח אברים דז"א כנ"ל באריכות איך שגידי המוח באין בבחי' חיצונית האברי' ומוחין שבראש מתפשטין דרך הלב אל פנימית האברי' כו' עד שכל מהות האברי' בפנימית

וחיצונית הכל נמשך מן המוחין שבראש והיינו כמ"ש בע"ח שכל בנין ז"א ברמ"ח אברי' הוא ממוחין דאו"א כי ז"א בעצמו אינו אלא בעל ו"ק אך ע"י מוחין דאו"א ניתוסף בו חב"ד ונעשין ט' ספי' וט' ספי' הללו מתכללים כל אחד מט' כמו חכמה כלולה גם מחסד וגבורה עד בחי' מל' שבחכמה כו' ועד"ו מתכללים כל הט' ספירות דז"א ונעשה בהם מספר פ"א שהוא ט' פעמים ט'. והנה לאחר ההתכללות הזאת שבכאו"א מתחלקי' כאו"א לג' מדריגות שנק' ראש תוך סוף ר"ת סת"ר כמ"ש אתה סת"ר לי כו' והיינו בחי' חב"ד חג"ת נה"י שבכל ספי' שמתלבישים כאו"א בכלי ולבוש כמו מדת הנצוח שכולל בה הארת החכמה ג"כ ונק' חכמה שבנצח כלומר הטעם והשכל לנצוח זה, והנה בהכרח שיהי' בחי' כלי שישכון בו מדת הנצחון בג' מדריגות שיש בו בהתכללות וא"כ יש ג' מיני כלים א' פנימית הכלי לשכון בו הארת החכמה הכלולה בנצוח זה וא' אמצעית הכלי שישכון בו מדת הנצח בעצמו והכלי החיצון הוא השוכן בו בחי' נה"י שבנצח כו' ולנגד ג' אלה בהכרח שיהי' התכללו' במספר פ"א ג"פ וג"פ פ"א עולה רמ"ג ובחי' ה"ח המגדילים את הכלים הנק' אברי' כידוע עולה רמ"ח והן רמ"ח אברי' שנבנין מאו"א וכל אבר נק' רק בחי' כלי אך בחי' אור וחיות שנמשך מן המוחין שבראש דרך המדות שבלב הוא בא בפנימיותו ומן גידי המוח מתפשטים בחיצוניותו אבל כל האברי' מקבלים מן המוחין שבראש. אך הנה ידוע דז"א עצמו אינו אלא ט"ס בהתכללות עד שעולה רמ"ח כנ"ל, אמנם בחי' המל' שבכל ספי' וספי' דז"א מהם נבנה בנין הנוק' דז"א כנודע. ובאור ענין זה היינו בחי' חי' חיצונית דחיצונית אברי' דז"א כי הנה כמו מבחי' מל' שבחסד דז"א נבנה חסד שבמל' וכיוצא בזה הרי רק מבחי' גלוי חי' חיצונית שבמדת חסד דז"א נבנה כל אור החסד שבמל' כו', והענין הוא עד"מ חסד שבלב שמתפשט ביד הימין הרי היד בחי' כלי ממש לאור זה ואמנם בחי' גלוי השפע בחיצונית לפושטה ליתן לעני וכיוצא הנה זהו רק מבחי' גלוי ההשפעה שכבר נשפע מהיד דהיינו מחיצונית שע"ג היד כי מהות היד בעצמו יש לו מציאות חיות מן הלב גם בלתי תנועה זאת או כמו כאשר יתהווה אותיות במחשבה ודבור ע"י הרהור הלב שאותיות הללו נבדלין הן ממהות חיות הלב כי הרהור זה במוח שעולה מן הלב כבר הובדל מן הלב ונעשה אותיות, אך מ"מ מבחי' גלוי אור וחיות שבלב הניבדל חוץ ממנו הוא שמתהווה אותיות הללו וגם זה משל להבין ענין בחי' בנין נוקבא דז"א שנבנה מבחי' המלכיות דז"א דהיינו רק בחי' גלוי עצם הט"ס שבו אחר שנעשי' רמ"ח אברים בהגדלה רת"ס כנ"ל והיינו בחי' מל' דאצי' שהיא מקור לבי"ע שנק' מחדו"מ כידוע, והנה מובן מכל הנ"ל שבחי' חי' חיצונית דחיצונית האברי' דז"א שהוא בחי' המל' אעפ"כ שמקבל מבחי' המלכיות דז"א מ"מ יש להם שרש מיותר וקשר וחיבור בעצם הגלגלת שלמעלה מן המוחין שבראש הנמשך דרך ח"י חוליות עד הירכים כמו ויגע בכף יריכו כו' וממנו נמצא קשר וחיבור כל האברים וע"ז כנ"ל אך שזהו רק בבחי' חי' חיצונית דחיצונית כנ"ל והיינו ענין המצות שלפעמי' שרשם באור הכתר וכמאמר הנ"ל שהן תרי"ג אורחין דגלגלתא כו' ועפ"ז נק' מצות המלך דהיינו כמ"ש כי נר מצוה כו' שהיא רק בחי' חי' חיצונית לז"א גם ברמ"ח אברי' שבו כי אעפ"כ שרש קשור וחיבור שלהם אשר בחיצונית מבחוץ הוא נמשך מעצם הגלגלת

כנ"ל שנק' קרקפתא כו', ונמצא כל המאמרי' הנ"ל אינם סותרים זא"ז כלל שכולם
 אמת דמצד שרש המצות בקרקפתא הוא למעלה מן התורה דמחכמה נפקת שהוא
 רק בחי' ז"א כנ"ל ומצד מדריגתם למטה בנוק' דז"א דהיינו בחיצונית רמ"ח
 אברים דז"א שהוא בחי' המל' כנ"ל נק' מצות המלך והתורה שהוא בחי' ז"א נק'
 אור לגביהם כנ"ל כמ"ש כי ג"ר מצוה כו', וגם לפעמים המצות נקראו רק בשם לבוש
 מלכות כו' שהוא בחי' המל' שנק' לפעמי' לבוש מלכות כמ"ש ה' מלך גאות לבש
 ומטעם הנ"ל להיות כי שרשה בכתר וע"כ היא נקראת כתר מל' כנ"ל והיינו ג"כ
 בחי' הלבוש דמלכות שמלביש לז"א מבחוץ בלבד כמו מחשבה דז"מ שנק' לבושים
 למדות שבלב כידוע ועכ"ז שרשם הוא בחי' מקיף דכתר כידוע בענין הלבושי' כו'
 וד"ל.

וזהו שרש ענין אם אין יראה אין חכמה כו', דהיינו כסדר המדריגות מלמטה
 למעלה הנה צ"ל תחילה בחי' יראה תתאה הנ"ל שהוא בחי' המל' שנק'
 מצות המלך מטעם הנ"ל להיותו רק נר מצוה כו' והיינו בחי' חיצונית דז"א שנק'
 מלך ואח"כ יעלה ויגיע למדריגה יותר עליונה ממנה והוא בבחי' החכמה פנימית
 דז"א דהיינו ל"ב דז"א שמקבל מל"ב נתיבות חכמה שמאיר באברי' דז"א בפנימיות
 ולזה הטעם נק' רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא דוקא, ואמנם שרש חיותם מקבלים
 מן החכמה זו"ש בווהר דאורייתא מח"ע נפקת וכנ"ל וד"ל. ואח"כ אם אין חכמה
 אין יראה כו' דהיינו שיעלה ויבוא ויגיע למדריגה יותר עליונה מן החכמה שהוא
 בחי' יראה עילאה ביטל במציאות שלמעלה מן החכמה כנ"ל שהוא הנק' כתר ומזל
 וכמ"ש למעלה באריכות, והיינו מ"ש והחכמה מאין תמצא כו' ולכך אם אין חכמה אין
 יראה וד"ל. והנה כ"ז היינו מלמטה למעלה כסדר השתלשלו' לעלות ממדריגה
 למדריגה כו', אמנם הנה בשעת מ"ת יש להבין אחר שלא ניצטוו אז על התורה
 והמצוות רק שהיו מוכנים לקבלם בלבד א"כ מאין הי' סיבה לבחי' הארת הכתר
 עליון שנק' אנוכי כידוע אחר שצריך להיות כסדר בחי' יראה תתאה בחיצונית
 ואח"כ חכמה בפנימיות ואז דוקא יוכל להיות הארת הכתר כנ"ל. אך הענין הוא
 שהסיבה להארת הכתר הי' אז במ"ת ע"י שספרו ז' שבועות ימי הספי' מתחילה
 ע"כ ממילא נתגלה מעצמו במ"ת בחי' הכתר כמ"ש וירד הוי' על הר סיני שירד
 מעצמו כו' והגם שלא נצטוו אז על מצות הספי' הנה מ"מ אחר שספרו ז' שבועות עד
 שקיבלו התורה הנה ז' שבועות הללו היו תועלת לקבלת התורה מצד הו' שבועות
 עצמן גם שלא ספרו אותן בדרך מצוה. כי הנה ענין ספי' העומר הוא להפוך המדות
 מרע לטוב ולכך הן ז' שבועות דוקא כי כל מדה כלולה מזו' וז' פעמי' ז' עולה מ"ט
 והיינו להפוך בחי' מ"ט שערי טומאה להיות נכללים במ"ט שערי קדושה ע"י בחי'
 אתכפיא או אתהפכא והכל הוא בבחי' הפנימית של המדות שבלב ולא בחיצוניותן
 לבד כי ההיפך של המדה הרעה כמו התאוה והכעס צ"ל מן הקצה לקצה וא"כ
 בהכרח שממקור חוצבם יתהפכו דהיינו ממקורם בחו"ב המולידי' את המדות כידוע
 וזהו שאמר מהחל חרמ"ש בקמה א"ת בקמה אלא בקומ"ה (כמ"ש בכסף משנה ב'
 המדרש) דהיינו בחי' מדות דקליפה שנק' קומ"ה בבחי' יש ניפרד לעצמן שנק' מ"ט

שערי תומאה בבחי' בינה דקליפה וצריך שיתהפכו לקדושה להיות בבחי' הביטל שבאצי' דהיינו בבחי' המדות דז"א כמ"ש לך הוי' דז"א הגדולה והגבורה כו' שהן ז' מדות דנוגה שעוליי' ונכללין למעלה במדות דקדושה וזהו עיי' מצות סה"ע דוקא דהנה בכל ספי' וספי' אומרי' היום היום כו' וידוע בכוונת הספי' דהיום היום כו' עם הכולל והוא גי' דאל הוי' שעולה ג"כ נ"ז הוא שמאיר בבחי' היצירה שבכל עולם דהיינו בבחי' המדות דוקא, וכידוע דחב"ד בבריאה וחג"ת ביציר' כו', ולכך שם אל הוי' מאיר ביציי' כדי לברר בחי' המדות דקליפה מפני שעיקר שרשם ביציי' דוקא מטעם שעיקר המדות ביציי' כידוע, ולזה הטעם ג"כ אנו אומרי' אל זן כו' בברכת המזון מפני שתיתב ז"ן עולה ג"כ מספר נ"ז היוצא מב' שמות דאל הוי' כנ"ל ולפי שעיקר השפע נמשך מן המדות שביצירה ושם מאיר שם אל הוי' דוקא וכמבואר בעי"ח דאל שדי בבריאה ואל הוי' ביצירה ואל אד' בעשי' כו' וד"ל. ובוה יובן ג"כ ענין כוונת הספי' באמרו היום היום כו' פי' יום גי' נ"ז דאל הוי' כדי שעיי' ב' שמות הללו מתברר ומתהפך כל מדה דקליפה ומאירה מן החושך דנוגה שנק' עומ"ר שעורי' מאכל בהמה שהוא ב"ן דבריאה שנפל שם מבחי' ב"ן דתהו כמ"ש וימלוך וימות וכל מלוכה בבחי' ב"ן כנודע ושם נק' בהמה רבה כידוע וזהו פי' סה"ע לספר ולזכך את העומר כו' וד"ל. והנה אחר שנתהפכו המדות דנוגה ונכללו במדות דקדושה בסה"ע כנ"ל אזי ממילא ומאליו האיר במ"ת הארת הכתר כנ"ל כי בהיפך מ"ט שערי תומאה למ"ט שערי קדושה שהן נ' שערי בינה כנודע אזי ממילא ומאליו נתגלה שער החמשים שהוא בחי' הכתר כמ"ש בפע"ח בשער השבועות כו'. ושרש הדברי' היינו לפי שבחי' המדות דז"א הם המבררי' בימי הספי' מבחי' מדות דנוגה וכל בירור הוא בחכמה דוקא וכנ"ל שהיפך המדות מקצה לקצה צ"ל ממקור הוצבם בחו"ב דוקא וא"כ הרי בימי הספי' נמשך הארת החכמה בפנימית ז"א להפוך ולברר כל מדה דנוגה באמרו היום היום כו' כנ"ל, (והיינו פי' א"ל הוי' א"ל נהירו דחכמתא כו' שמאיר בשם הוי' שהוא בחי' ז"א כו') ומאחר שבחי' פנימית ז"א הוא המברר דהיינו בחי' החכמה שבו הרי מבואר למעלה, בפיי' אם אין חכמה אין יראה כו' דעיי' החכמה דוקא ומאליו יאיר אור הכתר שנק' מזל המאיר מלמעלה בבחי' מקיף שמוה באה בחי' ביטל במציאות חרדה גדולה כנ"ל, וא"כ אחר ימי הספי' ממילא ומאליו נמשך הארת הכתר שנק' שער החמשים מחמת בחי' פנימית ז"א שעיי' החכמה כו' ולמטה הוא היפך פנימית המדות עיי' החכמה כנ"ל וד"ל. ואמנם עדיין יש להבין דגם שעיי' סיבת החכמה נמשך ממילא הארת הכתר אך היא גופא קשי' מהיכן נמשך הארת החכמה במדות דז"א להפוך המדות מאחר שאמרו אם אין יראה אין חכמה כנ"ל דהיינו בחי' יראה תתאה שבקיום המצות דוקא כנ"ל ואז עדיין לא קיבלו המצות כנ"ל. אך הענין הוא כמ"ש בפע"ח בשער השבועות דבחי' הארת הכתר המאיר ובא מלמעלה ומאליו כנ"ל הנה הוא מתחלק חציו לז"א וחציו לנוק' כו'. ובאור הדברים, כי הנה יש הפרש בין מלמטה למעלה ובין מלמעלה למטה דמלמטה למעלה דוקא אמרו שאם אין יראה אין חכמה דהיינו בחי' חיצוניות דז"א תחילה ואח"כ בחי' פנימית דחכמה שבז"א כנ"ל. אבל מלמעלה למטה איצ' לזה משום דאור הכתר היורד מלמעלה למטה מתחלק עוד חציו לז"א בחכמה וחציו לנוק'

שהוא בחי' יראה תתאה כנ"ל ומקבלי' זו"ג ממקום א' בשוה, משא"כ מלמטה למעלה מפני שצ"ל ירידת שפע הנוק' מז"א ע"כ גם בהעלאה מלמטה צ"ל יראה ואח"כ חכמה כו' וד"ל. ולהבין זה הנה יש להקדים תחילה באור מ"ש באור הכתר מתחלק חציו לז"א וחציו לנוק' כו', דהנה מבואר למעלה בפני' והחכמה מאין תמצא דהיינו מבחי' אין דכתר שנק' מזל הוא למעלה גם מבחי' עומק המושג שנק' העלם גלוי השכל שבמוח כנ"ל והוא גק' ח"ס דא"א וממנו נמשך בחי' אין דחכמה להיות בבחי' יש. והנה בבחי' ח"ס זה נחלק בחי' כתר שבכתר לחצאין חציו לז"א דהיינו שנמשך בחי' אין דחכמה להיות יש עד בחי' המדות ומה * נעשה שם בחי' כתר היינו מבחי' כתר דא"א שלמעלה מבחי' ח"ס כו', וחציו השני נמשך לנוק' והוא בעורף הגלגלת שלנגד המצח כו' שנמשך בחי' חוליות השדרה מעצם הגלגלת שלמעלה ג"כ מח"ס כנ"ל והוא המעמיד ומקשר לחיצוניות האברי' מבחוץ דוקא שהוא בחי' המל' כי נעוץ תחילתן בסופן דוקא כנ"ל באריכות בפני' כתר עליון דאיהו כתר מלכות כו', אך שהכתר שנמשך לז"א ע"י החכמה הוא בא בבחי' הפנימית דח"ס ומח"ס לאור השכל שבכלי המוח ומן המוח ללב כו', אבל הכתר שנעשה לנוק' הוא בא בחיצוניות דח"ס מה שיוצא מן הפולין ולחוץ לצד העורף כנ"ל ההלך נמשך מהגלגלת עצמו וד"ל. ובכלל זה יתורץ הקושי' הנ"ל משום דבימי הספי' אור הכתר יורד מעצמו מעט מעט בכל ספי' עד שבשבעות מתגלה כולו והוא באמרו היום יום שאור הכתר מאיר בחכמה עד המדות כנ"ל ואין התעוררו' הארת הכתר ממטה למעלה כלל עד שנצטרך ליראה תתאה דנוק' תחילה כדי לעורר לבחי' החכמה כמ"ש אם אין יראה כו' אלא החכמה נמשכת מצד אור הכתר שמזיל לחכמה מאין מעצמו כו' ונעשה כתר לזו"ג חציו לז"א וחציו לנוק' שהוא בחי' יראה תתאה מצד המשכות ח"י חוליות כנ"ל, ונמצא חכמה דז"א ויראה דנוק' מקבלי' שניהם בהשוואה א' מכתר שבכתר כנ"ל וזה נעשה דוקא ע"י הספי' שנמשך אור החכמה ע"י אור * הכתר דוקא כו' משא"כ בלתי הספי' הרי החכמה רק ע"י היראה תתאה שלמטה הימנה כמ"ש אם אין יראה אין חכמה דהיינו בחי' יחוד זו"ג כנ"ל וד"ל.

וזהו ועשית חג שבועות לה' אלקיך נדב"ת מסת ידך אשר תתן כאשר יברכך ה' אלקיך כו', דהנה שרש נדבת הלב הוא ע"י (בחי') הארת ל"ב נתיבות חכמה שמאיר בלב כנ"ל ולמעלה היינו בחי' ז"א בפנימיות שנק' לב שמקבל מל"ב נתיבות חכמה נדבת לב זה תלוי באתדל"ת ממעשה התחתונים במצות מעשיות בבחי' יראה תתאה הנ"ל שנק' מצות המלך שהוא בחי' המל' כנ"ל וכמ"ש כמים הפנים כו' כן לב האדם לאדם שהוא ייחוד זו"ג כידוע, אך הנה בחג השבועות הרי נתגלה אור הכתר מעצמו ומאליו שלא ע"י אתדל"ת רק ע"י ימי הספי' שממשיכים לל"ב נתיבות חכמה מהארת אין דכתר באמרו היום יום כו' והיינו בחי' הירידה מעצמו כדי לברר ולהפוך פנימית המדות כנ"ל ואז נעשה כתר לזו"ג יחד חציו לז"א בפנימית וחציו לנוק' בחיצוניות כנ"ל וא"כ אין בחי' המקבל שהוא בחי' המל' מקבל מז"א אלא

ומה : כ"ה בהכתי' : ולכאורה צ"ל : וזה.

אור : תי' זו מיותרת.

מקבלת מבחי' הכתר עצמו דהיינו מבחי' קרקפתא הנק' כתר והוא עד"מ שנמשך מעצם הגלגלת גם עד הירכים בסופן והוא בחי' כתר מלכות שיש בסוף עשי' להיות צבא השמים לך משתחוויים שהשתחוואה זו להיות האור בבחי' כתר שהוא בחי' ההתנשאות כנ"ל באריכות וה"ו כמו עד"מ הירכים גם שנבדלי' בערך מעצם הגוף מ"מ אחזי' ומקושרי' ולאחדי' ע"י הארת ההמשכה שנמשך מעצם הגלגלת בחי' חוליות כנ"ל. וזה משל להבין שגם ביניקת החיצוני' בכף ירך יעקב דאצי' בגיד הנשה כמ"ש ויגע בכף יריכו כו' וכמ"ש בע"ה מ"מ לא יוכל להיות גם שם בחי' פירוד לגמרי והראי' לזה מבלעם שאמר מה אקוב כו' לא אוכל לעבור פי הוי' ששרשו בכתר לעשות קטנה או גדולה וד"ל. והנה הגם שהארת הכתר לנוק' הוא נמשך בחיצוניות יותר מאשר נמשך בלב דו"א בבחי' פנימית מ"מ יש מעלה ומדריגה יתירה בחיצוניות זה יותר מבבחי' הפנימית כידוע הכלל דנערץ תחילתן בסופן דוקא לפי סוף מעשה דוקא הוא שעלה במחשבה תחילה כו' וכמ"ש במ"א הטעם לזה באריכות וד"ל. וזהו שאמר ועשית חג שבועות פי' ועשית שתמשיך הארת הכתר שהוא שער החמשים לזו"ג שנק' הוי' אלקיך כידוע. ואמנם אין התעוררות שלו ממטה למעלה עד שע"י אתדלית' יהי' אתדל"ע בז"א שנק' לב אלא יאיר מצד עצמו וע"כ יאיר יותר בחיצוניות דנוק' משהוא מאיר בפנימית דו"א ואין נוק' מקבלת מז"א כלל וע"כ אמר נדבת ירך דוקא פי' עד"מ יד הנותן מעצמו ומאליו בלתי התעוררות לבו בנתינה זאת אלא היד מעצמו תתן שזה בלי בחירה מעצמות היד אלא מצד בחירה ורצון שלמעלה מן השכל שאינו בא ונמשך גם בלב ע"כ אין לבו עמו כלל בנתינה זאת כי תנועת היד ליתן מעצמה באה דוקא מכח הרצון שלמעלה מן הסעם, וכדוגמת היד ע"פ השכל כאשר מרמו בידיו שהוא בלתי בחירה בדעתו איך להיות תנועתה אלא תנועתה ממילא היא כפי אופן השכל כך תנועת והתפשטות היד ליתן ע"פ הרצון בנדבת חסד ג"כ תנועת התפשטותה ממילא מפני שהוא ע"פ הרצון הנעלם המאיר בה יותר מבלב, ואמנם מה שידלג הרצון דילוג כזה להאיר ביד שלא ע"י אמצעות הלב כשאר נתינה של חסד ביד שתלוי בחסד שבלב בתנועה חיצונית שע"פ השכל ולא בתנועה עצמית מעצמות הרצון הנעלם כו', הנה מזה הוראה גמורה על היות הארת הרצון זה בא ביד מבחי' ההעלם שברצון שלמעלה הבלתי מלובש גם בחכמה שאם הי' מלובש בחכמה עכ"פ הי' ג"כ נמשך ללב וד"ל. והנמשל מובן מזה דאע"פ שאור הכתר העליון הנק' רצון הנעלם בעצמות כנ"ל מאיר לזו"ג יחד, הנה מ"מ חציו השני שמאיר לנוק' בחיצוניות שהוא כמו פעולה החיצונית שביד אשר תתן דוקא מעצמה כנ"ל מפני ששרשו בקרקפתא הנמשך בחי' חוליות כנ"ל הוא גבוה יותר מבחי' כתר הנמשך לז"א בבחי' פנימית אשר ע"כ לא יאיר בלב ויאיר ביד והוא אשר תתן היד מעצמה בלי לב כמובן במשל הנ"ל וד"ל. והיינו פי' ועשית חג שבועות כו' נדבת ירך אשר תתן מעצמה דוקא כאשר יברכך ה' כו', פי' רק כאשר יאיר בה מבחי' רצון הנעלם הנק' כתר עליון שהוא נק' מקור הברכה כמאמר איהו ברוך כו' לפי שבחג השבועות מתגלה הארת הכתר מעצמו כנ"ל ומאיר ביותר ביד מבלב מטעם הנ"ל סוף מעשה דוקא עלה במחשבה תחילה כו' וד"ל.

וזהו ג"כ שרש ענין מארו"ל בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע אמר הקדב"ה מי גילה רו זה לבני כו', לפי שהשיגו בני"י בירידת אור הכתר בשבועות שאינו בא אלא מעצמו כי חפץ חסד הוא כמו שעלה ברצונו הפשוט קודם ההשתלשלות דאבי"ע כמ"ש בע"ח ואין דבר זה קביעות לדורות אלא מצד אתלד"ת שהוא יראה תתאה מצות המלך בקבלת מ"ש כנ"ל שזה הוא ענין עשית מל' שהוא בחי' חיצונית דחיצונית דז"א כנ"ל לפי שנעוץ תחילתן בסופן דוקא כנ"ל, ויש הארת הכתר בבחי' ומדריגה יותר פנימית במל' מבז"א כנ"ל הפי' נדבת ידך אשר תתן כו' והיינו שהקדימו נעשה לנשמע כי השמיעה היא בבינה שמקבלת מחכמה שהרי נקראו תרין רעין כידוע וז"ש להנחיל אהבי י"ש ב"פ קנה קנה חכמה כו' וחז"ב מקבלי' מבחי' מזלות דא"א כנ"ל, אמנם בעשי' שבבחי' מל' מאיר מבחי' הפנימית שבכתר יותר מטעם הנ"ל בפ"י נדבת ידך שמאיר ביד מבחי' רצון הנעלם שלא יאיר בחכמה שבלב כו', ולכך הקדימו נעשה לנשמע כדי שיתגלה לדורות מבחי' הפנימית כתר דוקא והיינו שאמר הקדב"ה מי גילה לבני רו זה כו' ר"ז ז"ה היינו רו וסוד המיוחד ונעלם בעצמות ביותר והיינו מבחי' פנימית הכתר אשר לזאת הקדימו נעשה לנשמע כי הרי זהו בחי' סוד גדול שלא ניגלה גם בבחי' חכמה שנק' ראשית בכל עולם לפי מה שהוא ומטעם הנ"ל, וגם יתפרש מי גילה רו זה כפשוטו שעשי' שקדמה לשמיעה מצד שנעוץ תחילתן יותר בסופן הוא עצמו הרזו הנעלם והיינו שאמר מי גילה רו זה לבני שעשי' קדמה לשמיעה כו', והטעם כי גלוי רצון הנעלם הוא בא בחיצוניות דעשי' בהעלם יותר כמוכן במשל הנ"ל ביד שתתן מעצמה שתנועה עצמית שבה בהעלם גדול משא"כ ברצון הנגלה בנדבת הלב כו' שבא בגילוי יותר ואינו נק' ר"ז כו' וד"ל.

ועם כל הנ"ל יובן ג"כ שרש חמץ תאפינה שנא' בשתי הלחם דוקא, כי הנה בכל הקרבנות נאמר כל שאור לא תקטירו כו' לפי שהשאור הוא בחי' התנשאות כמו הנראה מניפוח העסה מחמת השאור, ויש בהתנשאות הזאת יניקה לחיצונים וכל זה לא שייך רק מהחכמה ולמטה לפי שאולע"ז עשה האלקי' כו' אבל בבחי' אור הכתר שלמעלה מהתחלת ההשתלשלו' בחכמה כו' שם אין מקור ליניקת חיצוני' כלל, ואדרבה מפני שבחי' אור הכתר הוא בבחי' הבדלה והתנשאות כנ"ל בענין עצם הגלגלת שמובדל מן המוחין כו' ע"כ גם בחי' חמץ ושאור יוכל לקבל שם כי אין שם רק בחי' התנשאו' דקדושה ואדרבה מצוה לאפותן חמץ כדי שיאיר אור הכתר גם ברחוקי' מאור פני מלך חיים כמו למטה מטה בחי' ע' שרים שגם יקבלו עליהם בחי' כתר מל' וישתחוו גם הם בבחי' ביטל מפני הארת כתר מל' דעשי' כנ"ל שמאיר עליהם בבחי' התנשאות כנ"ל וכמ"ש מלך אלקים על גוים וכת' מי לא יראך מלך הגוים כו' וד"ל.

ושרש ענין אלה הדברי' שבמשנה תורה כו', כי הנה שרש ענין משנה דהיינו כמו משנה למלך הוא בחי' כתר מלכות הנ"ל שנמשך מבחי' המלכות. והענין דמשנה תורה ג"כ עד"ז זה דהנה ספרים הראשונים הן בבחי' ז"א שנק'

תורה כנ"ל בפי' ותורה או"ר וכידוע דכללות ענין ה' חומשי תורה הן בחי' ה"ח דז"א והיינו שנא' בפרשיות שבספרים הראשונים וידבר הוי' אל משה כו' ומשנה תורה היינו כמו משנה למלך כו' שהוא בחי' כתר מל' שנק' נוק' דז"א כו' והוא מ"ש בע"ח דה"ח דז"א מתגלי' בנוק' והיינו ענין משנה תורה שמשנה ביאר את התורה שבספרים הראשונים בבחי' גלוי והיינו פי' אלה הדברי' וכל אלה בחי' גלוי כי בחי' המל' הוא בחי' התגלות ולכך לפעמי' אמר גם אלה תשכחנה זה מעשה העגל שאמרו אלה אלקיך כו' וזהו מ"ש גם אלה תשכחנה כו' לפי שהמל' יורדת עד למטה בסוף העשי' שאם יש שרש לע"ז ג"כ מפני בחי' ירידת האור למטה מטה מאד (היינו שפ' דברי' קורין בשבת חזון לפי שמבחי' אלה יש שרש לשליטת אדם בליעל כמ"ש מפני היד שנשתלחה במקדשיך כו') והיינו ג"כ מ"ש במ"ת הדברי' האלה בבחי' גלוי שהוא בחי' המל' כשמתלבשת החכמה בתושבע"פ כנ"ל. אך במ"ת אמר וידבר אלקים כו' הדברי' האלה לאמר אנוכי שיהי' בחי' אנוכי כתר מל' דאיהו כתר עליון מאיר גם באלה שהוא עולמות הנפרדי' לגמרי כמו בע' שרים דעשי' וכמ"ש מלך אלקים על גוים כו' כי לאלקים מגיני ארץ מאד נעלה פי' מגיני ארץ הוא בחי' כתר מל' שנק' מגן וכותרת לארץ כמ"ש כצינ"ה רצו"ן כו' ושרש כתר דמל' שנק' מגן ארץ מאד נעלה בבחי' כתר דא"א שהוא בחי' גלגלתא דא"א שיורד אורו בחיצוניות עד בחי' העקביים כמשל הנ"ל, וזהו מ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא כו' וכת' מי זה בא מאדום כו' פורה דרכתי לבדי כו' וד"ל.

בעז"ה תורה שני' בחג השבועות

והניף אותם על לחם הבכורים תנופה לפני הוי' על שני כבשים, ואמרו שנותן הלחם על שני הכבשים ומניף כו', ויש להבין למה הלחם על הכבשים ולמה צריך להניפם יחד. וכן מה יש שייכות וחבור לתנופה זו להניף הכבשים עם הלחם יחד דוקא. אך הנה יש להקדים ענין אחד שכל עיקר כוונת המאציל בהשתלשלות עולמות אבי"ע כו' בבחי' יש מאין הוא בשביל בחי' ביטל היש לאין דהיינו שיהא בחי' ביטל בנפרדים לבחי' אין ויתהפכו מיש לאין, כמו וצבא השמים לך משתחווים, הרי השתחווהו זו בחי' ביטל והתכללות מיש לאין וכן עד"ז בכל עולם ועולם לפי ערכו יהי' בחי' ביטל היש לאין. ולהיות שקודם ההשתלשלות לא היה דבר שחוץ ממנו ית' שיפול עליו לומר בחי' ביטל היש הוצרך להיות בחי' צמצום בעצמותו כדי שיומשך אור מאין ליש כידוע (ולזה רמזו רז"ל דגדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ לפי שמעשה שמים וארץ מאין ליש ומעשה צדיקים מהפכים מיש לאין ע"י מס"נ כו'). אך הנה לכאורה אין זה מובן מאחר שטבע הבריאה להיות בבחי' יש נפרד מן בחי' אין איך ימצא בו בחי' ביטל היש ממציאיותו היפך הבריאה. אבל הענין הוא שנמשך המשכה מיוחדת מאור אלקי בנבראים אחרי הבראם שמחמתה יבוא בהם בחי' ביטל הנ"ל ונק' המשכה זאת המשכת הביטל (ע"ד שאמרו צדיקים בפני השכינה כנר בפני האבוקה כו', כך ע"י בחי' גלוי אור אלקי בתוס' על המדה

והצמצום הראשון מתבטלים ממציאותם וכמ"ש במ"א ע"פ עושה שלום במרומיו
 כו' וכן אמרו הושיט אצבעו הקטנה ביניהן ושרפן. פי' שנתבטלו ממציאותם) ובחי'
 המשכת הביטל הזה נמשך בכל עולם ועולם ע"ד עולמות אבי"ע בכאור"א לפי ערך
 מדריגתו כי לזאת הי' כונת המאציל בתחילת ההשתלשלות וכמ"ש לכבודי בראתיו
 כו' וסוף מעשה עלה במחשבה תחילה וד"ל. והנה איכות בחי' הביטל הנ"ל יובן
 דוגמתו באדם התחתון למטה ע"ד שהאיברים נשמעות לרצון הנפש וכוחותיו מיד
 בלתי יש בחירה לעצמם כלל כי האבר בטל ונכלל לגבי' בחי' האור והחיות שבתוכו
 ומתאחד עמו בתכלית היחוד וההתכללות עד שא"א לומר על האבר שהוא חי וקים
 מצד עצמו אלא רק מצד בחי' האור והחיות שבו המאיר מן הנפש כך הוא בחי'
 הביטל וההתכללות כל העולמות עליונים מאחר שנמשלו לבחי' כלים לאורות
 עליונים שמאיר בהם מן בחי' אור א"ס ב"ה ואין להם קיום מציאות בלתי הארת
 אור א"ס וכלולים ומתאחדים בו בתכלית היחוד כו' וכל עולם ועולם היותר קרוב
 אל בחי' אור א"ס יותר יהי' בו בחי' הביטל במציאות בהיפך כל היותר רחוק יותר
 הוא בבחי' הפירוד בבחי' יש ונפרד בפ"ע עד בחי' עולם השפל הוזה הוא היותר
 רחוק בסדרי ההשתלשלות ונמצא בו בחי' הביטל עדיין בצבא השמים וגלגלים
 המשתחווים בסיבובם. אך באדם אשר ע"פ האדמה נמצא בו בחי' הפירוד להיותו
 נברא בעל בחירה ורצון בפ"ע לעשות גם נגד רצון ה' כו'. ואמנם תכלית כוונת
 הבריאה שלו שיהי' בו היפך היש לאין דהיינו שיהי' באדם ג"כ בחי' הביטל
 במציאות לבטל כל רצונותיו לה' לבדו וזו"ש לכבודי בראתיו כו' וד"ל. והנה אנו
 רואים שיש בבהמות וחיות בחי' הביטל יותר מן האדם שהרי הבהמה אין לה
 בחירה ורצון כמו האדם שהוא בעל בחירה והבחירה הוא בחי' הפירוד לעצמו
 שיבחר מה שירצה הוא דוקא ולא יבטל לגבי זולתו. משא"כ הבהמה שאינה בעל
 בחירה תבטל מיד לרצון האדם המנהיגה וכנראה בטבע הבהמות שתיכף ומיד יכנעו
 לאדם ליליד לכל צד ולכל אשר יחפוץ האדם יטה אותם ואינן משנות תפקידם כי זהו
 טבע בריאותם ויש להבין לכאורה דהלא מבואר למעלה שכל בחי' הביטל מורה
 על בחי' מעלה ומדריגה גבוה וכל בחי' יש ופירוד מורה על בחי' מעלה ומדריגה
 שפלה בסדרי ההשתלשלות וכנ"ל באריכות. וא"כ איך יתכן שיהי' האדם למטה
 במדריגה שפלה מן הבהמה במה שהביטל לא נמצא בו כמו בהמה כנ"ל. אך הענין
 הוא לפי ששרש ומחצב נפש הבהמה למעלה הוא גבוה משרש מחצב נפש האדם הגם
 שלמטה נפש האדם גבוה מנפש הבהמה. והטעם ידוע בע"ח לפי ששרש נפשות
 הבהמות והחיות מבחי' עולם התהו שקדם לבחי' עולם התיקון שמשם נחצב נפש האדם
 וכמ"ש ואלה המלאכי' כו' לפני מלך מלך לבנ"י כו'. ולזה הטעם יחי' האדם מן
 הצומח והחי וכמאמר ר"ג עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו' וכמ"ש במ"א באריכות.
 וידוע דבחי' אורות דתהו הי' בהן בחי' הביטל וההתכללות באור המאציל ביותר
 ומפני כך לא יכלו הכלים לסבול האור ונשברו ונפלו למטה כו' כמ"ש בע"ח וע"כ
 גם בנפילתן למטה מטה בב"ע שמהם נמשך שרש נפש הבהמה למטה ונמצא בהם
 למטה בחי' הביטל בגשמיות להיות נכנעים תחת ידי אדם כנ"ל והאדם הוא (שם
 מ"ה) המושל ורודה בהן להיותו למטה גבוה מן הבהמה כו' וד"ל.

ב) וזהו שרש ענין הקרבנות שהיו מקריבין ע"ג המזבח מן הבקר ומן הצאן דוקא לפי ששרש הבהמות הוא בבחי' התהו ועולה חיות הבהמה מע"ג המזבח לשרשו הראשון שיסודם בהררי קודש בבחי' אורות דתהו שקדם לבחי' התיקון שהוא בבחי' ביטל ממש באור א"ס כנ"ל. ומה שמקריבין מן הבהמות ששרשם מן בחי' פני שור ולא מן החיות ששרשם מבחי' פני אריה הטעם הוא לפי שהבהמה יש בה בחי' ביטל יותר מן החי' כנראה בטבע החי' שאינה נכנעת כ"כ בטבעה כמו הבהמה כידוע. ומכל החי' דבהמות הובחר יותר הצאן ע"פ הרוב ברוב הקרבנות כנודע לפי שבכבשי הצאן יש בהן בחי' ביטל יותר גם מבהמות וכנראה לעין הירואה בטבע הכבשים שהן נכנעין בטבען יותר מכל הבהמות וגם הן חלושין בטבען יותר כי הבקר ששרשו מפני השור הנה הוא מנגח בקרניו שהוא בחי' הגבורות הקשות כמ"ש מרחיקין משור כו' ואמרו בזהר דשור והמור שרשי הדינין הקשין הן כו' לפי ששרשם מבחי' פני שור למעלה אשר הוא מהשמאל כו' הנה הוא שרש הדין למטה כידוע שקו שמאל ממנו מסתעפין הדינין כו'. והעיונים ג"כ שרשם מבחי' הגבורו' מצד בחי' השערות שלהן כמ"ש ועשו אחיו איש שעיר וכמ"ש ושעירין ירקדו כו' וכידוע בזהר אבל הכבשים שרשם מבחי' החסדי' והרחמי' וע"כ הקול של הכבשים מעוררים רחמים בלב כל שומעם כנודע לפי ששרשם מבחי' רחמי' העליונים שהוא מקור הרחמים למטה והיינו הטעם שבנפילת חיות הכבשים למטה נמשך להן הקול שמעורר רחמים וד"ל. וזהו והכשבים הפריד יעקב לפי שמדתו של יעקב למעלה הוא מדת הרחמים שהוא בחי' ת"ת כנודע בזהר וע"כ ולכך בניי נמשלו לצאן דוקא וכמ"ש צאני צאן מרעיתי כו' כידוע ולכך יש בישראל בחי' ביטל יותר כו'. וע"כ הפריד יעקב את הכשבים ששרשם מבחי' מקור הרחמים שהוא מעלה ומדריגה עליונה ביותר והוא הפריד אותן דהיינו שהמשיכן מלמעלה לבא למטה מטה בבחי' הפירוד כדי שיהא נמצא ע"י בחי' הביטל גם למטה בעלמא דפרודא וד"ל. וזהו והכשבים הפריד כו' בשי"ן קודם לבי"ת.

ובשאר מקומות שמוכיר כמו בקרבנות נאמר כבש"ם בבי"ת קודם לשי"ן. דהנה הבית רומז לבחי' החכמה כמ"ש בחכמה יבנה בי"ת. וכידוע בענין בי"ת דבראשית שהוא בחי' החכמה ואות הכ"ף בבחי' הכת"ר כמ"ש בזה"ק. והנה כפי סדר ההשתלשלות הנה ידוע דג' קוין חג"ת נמשכין ומסתעפין מן החכמה והיינו ענין אות השי"ן שרומז לג' קוין וע"כ השי"ן אחר הבי"ת בתיבת כב"ש. אמנם זהו לאחר שיצאו המדות שהן ג' קוין מן החכמה בבחי' התחלקות כמ"ש יקוו המים דהיינו שיבואו בחי' מים דחכמה בבחי' קוין בהתחלקות ניכרת בגוונין שונים אוכם וחיזור וסומק כו'. אבל המים עצמן אין בהם עדיין בחי' גווין מיוחד אלא הוא בחי' כח היולי להסתעפות המדות וכידוע בענין מי המקוה מ' סאה שהן ב' יודין דחכמה כו' וכמ"ש במ"א. אך הנה כמו שהמדות היו תחילה למעלה מן החכמה דהיינו בבחי' אור הכתר ונק' ימי קדם כידוע הנה שם לא היו בבחי' התחלקות בבחי' קוין כלל אלא היו מתאחדים וכלולים וע"ז בתכלית האחדות בלתי ניכר בהן בחי' התחלקות כלל. ויובן זה עד"מ למטה באדם התחתון שהמדות שנמשכין מן השכל ניכרין

בהתחלקו' שהאהבה נולדה וכאה בפ"ע בלתי יש לה חיבור עם היפכה כמו היראה וכיוצא משא"כ מדות שברצון שלמעלה מן השכל כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו ענין השי"ן שקודם לבי"ת בתיבת כשבי"ם כי הכף רומז לכתר כנ"ל והשי"ן הן בחי' המדות חג"ת שבכתר שכלולים שם באחדות גמור ולהיותם למעלה מן החכמה וכידוע בזוהר דאור אבא יונק רק ממזל ונוצר חסד כו' ע"כ השי"ן קודם לבית דחכמה, ואע"פ שאח"כ בסדר ההשתלשלות הרי הג' קווין שבמדרי' נמשכין מן החכמה והבית קודם לשי"ן כנ"ל אבל מפני שסוף מעשה עלה במחשבה תחילה דהיינו בחי' המדות שנמשכין מן החכמה למטה לבי"ע עלו במחשבה תחילה ברצה"ע שקודם לחכמה כנ"ל ע"כ השי"ן קודם לבי"ת בתיבת כשבים וד"ל. וזהו שכאן דוקא אמר והכשבים הפריד יעקב בשי"ן קודם לבי"ת לפי שבקרבות הוא ענין הברורי' דרפ"ח שבבי"ע שנמשכו מג' קוין דאצילות שמסתעפין מן החכמה כנ"ל. וידוע דבחכמה אתברירו דוקא ע"כ הבי"ת קודם לשי"ן והוא תיבת כבש אבל בכאן שמדבר בבחי' המדות שבכתר שקדמו לבחי' החכמה כנ"ל אמר כשבים בשי"ן קודם לבי"ת וד"ל.

ומ"ש והכשבים הפריד כו', הנה בחי' הפירוד הזה היינו שהפרידן מן בחי' האחדות שבהן. כי הגה כמו שהמדות הן במקורם הראשון דהיינו בבחי' הכתר היו שם בתכלית האחדות כנ"ל. אך יעקב הביאם והמשיכן למטה מטה לבחי' הפירוד דהיינו שיהי' בבחי' התחלקות קוין ע"י שיהי' נק' כבשי"ם בכי"ת קודם לשי"ן כדי שיהא נמשך בהם בחי' ביטל גם בהיותם בעלמא דפרודא כי בחכמה כח מה אתברירו כנ"ל. והיינו ענין הכשבים שבקרבות שבאין בבחי' הפירוד וההתחלקות דוקא וכמ"ש את הכבש הא' תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כו'. והענין של התמידין הללו ידוע דתמיד של שחר הוא בא בבחי' אור החסד כי הגה בבוקר זמן המשכת ח"ע של אור א"ס ב"ה ופי' אור החסד הזה היינו בחי' גלוי אור א"ס והתפשטותו והמשכותו למטה מטה עד אין קץ כו' ונק' בזוהר בוקר דאברהם כי אברהם שרשו בחסד שבמרכבה וכמו טבע המים שיורדין מגבה לנמוך עד למטה מטה מאד, כי בחי' טבע אור חסד העליון להתמשך עד למטה מטה מאד דהיינו שירד האור והשפע בירידת המדריגה מדריגה אחר מדריגה בהתלבשות שונים עד שיוכל להתלבש האור גם למטה מאד כמו לרשעים כמו וימינך פשוטה לקבל שבים כו'. וזהו שאברהם איש החסד ביקש לו ישמעאל יחי' לפניך, הגם שישמעאל הוא בחי' חסד דקליפה שנמשך ממותר הפסולת של החסדים העליונים דקדושה האלקית אך מפני שטבע אור חסד העליון להתמשך למטה מאד יוכל להיות שיומשך ממנו השפע ויניקה גם לחיצונים וקליפות כנ"ל. ולכך ביקש לו ישמעאל ג"כ יחי' לפניך כו' וד"ל. ולזה הטעם הי' תמיד של שחר קרב בבוקר דוקא וכמ"ש את הכבש הא' תעשה בבוקר כו'. כי הגה הכבש יש בו בטבעו בחי' הביטל יותר גם מכל בהמה חיי' כנ"ל ומבואר למעלה הטעם לפי ששרש הבהמה מבחי' אורות דתהו שקדם לבחי' התיקון שהיא בחי' הקוין כו' והכבש יש בו בחי' הביטל יותר להיות שרשו מבחי' הרחמי' כנ"ל ולכך הי' תמיד של שחר קרב בבוקר שהוא בבחי' החסד כדי להיות

ע"ז המשכת אור א"ס מיוחד דוקא לבחי' הקדושה האלקית בלבד דהיינו בבחי' הביטל ולא יבא האור בבחי' הפירוד שבקליפות וע"י הקרבן הכבש דוקא שהוא בבחי' הביטל הפריד המשכת בחי' החסד דבוקר מן הקליפות שהן בבחי' הפירוד ויהי' היפוך הטבע של חסד זה ולא כמ"ש אברהם לו ישמעאל יחי' לפניך כו'. וז"ש את הכבש הא' תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים פי' בין הערבים היא מדתו של יצחק שהוא מדה"ר וכמ"ש ופחד יצחק כו' וכידוע וזהו היפוך מדתו של אברהם בחסד שבבוקר כנ"ל. והנה ידוע דכל שרש יניקת הדינין קשין שבקליפות מקבלי' מבחי' פסולת גבורו' עליונות דקדושה דיצחק וכמאמר רישי' דעשי' בעטפוהי דיצחק כו' וכמ"ש במ"א ולזה הי' קרב תמיד של בין הערבים ג"כ כב"ש בבחי' ביטל כדי להמתיק לבחי' הגבורו' הקשות כל מה שיוכל והיותר קשין שא"א להמתיקו הי' נפרדים ומתבטלי' ממציאיתם כו' והיינו הקטר חלבים ואברו' שלא ניתעכלו מבערב שמצוותן כל הלילה כו' וד"ל. והנה בחי' הפירוד וההתחלקות הזאת שבין ב' הכבשים להיות הכבש הא' תעשה בבוקר דוקא והשני בין הערבים דהיינו כאו"א במדריגה מיוחדת בפ"ע בבוקר בחסד בלבד בלתי תערובות דין ובין הערבים בדין וגבורות בלתי תערובות חסד כו' הגם שבשרש הכבשים כמו שהן בבחי' התהו שקדם לבחי' התיקון בקוין היו מיוחדי' באחדות א' כנ"ל. אך הנה יעקב דוקא הפרידו בבחי' פירוד והתחלקות הזאת לפי שיעקב נק' בשם בריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה דהיינו בחי' קו האמצעי שבו מתחברין ב' הקוין ימין ושמאל הוא מבריה לקצה העליון שהוא בחי' הכתר שלמעלה ממקור הסתעפות הג' קוין עדיין כנ"ל שבבחי' הכתר כלולים כא' בלתי התחלקות וכנ"ל בפ"י כש"ב כו' ע"כ ביכולתו להפרידן מאחדותם במקורם הראשון דהיינו שיומשכו למטה מן החכמה בבחי' פירוד והתחלקות ואעפ"כ לא יומשך מהן יניקה לחיצונים שהן בבחי' עלמא דפרודא להיות שרש יעקב מבריה בבחי' קצה העליון דכתר ששם הן בתכלית היחוד. וכיצד הפרידן הנה אופן הפירוד הי' ע"ד הפירוד והתחלקות דב' כבשי' התמידין שגם מהן לא נסתעף יניקה לחיצוני' כנ"ל מטעם העלאת הקרבנות שהן בחי' הבירורי' ע"י החכמה ולכך נק' כבשים בב"ת קודם לשי"ן כנ"ל. וכמ"כ ע"י יעקב נפרדו להיות א' בבוקר כו'. אך מה שלא הי' יניקה לחיצוני' מהם הוא ע"י בחי' ההארה מלמעלה מן החכמה דהיינו מבחי' הכתר שבריה התיכון מגיע לשם כנ"ל וזהו והכשבים הפרידו כו' בשין קודם לבית דהיינו להיותם כלולי' ביחוד באור הכתר והכל עולה לסגנון א' שבחי' הפירוד שבהן לא נמשך מזה לעולם הפירוד של החיצוני' כלל אלא אדרבא נפרד יניקת החיצוני' כנ"ל בענין ב' כבשי' התמידין רק שבקרבנות נעשה זה ע"י בחי' החכמה כי בחכמה אתברירו והיינו פי' כבשים בב"ת דחכמה קודם לשי"ן כנ"ל. וע"י יעקב נעשה זה ע"י הארת אור הכתר כנ"ל. וע"כ אמר ביעקב והכשבים הפריד יעקב דהיינו שהפרידן להיות בב' מדריגות שונות כמו א' בבוקר דאברהם והב' בין הערבים דיצחק שהן בחי' ב' קוין ימין ושמאל ויעקב בריח התיכון להיותו מבריה אל קצה העליון דכתר המשיך בהן הארת הביטל שלא יומשך רק לקדושה כנ"ל וד"ל.

אך הנה בשבועות נאמר והניף אותם על לחם הבכורים תנופה לפני הוי' על שני כבשים וכו' שמניף הכבשים עם הלחם כנ"ל. והענין הוא שמניף ומעלה את בחי' הכבשים שבמעלמא דפרודא ומביאם לשרשם הראשון דהיינו לבחי' מקורם ושרשם בבחי' התהו שקדם לבחי' התיקון כנ"ל ששם נקראו כשבי"ם בשי"ן קודם לבית מפני בחי' הביטל וההתכללות שלהן באור א"ס ב"ה כנ"ל. וזה היפוך בחי' שני כבשי התמידין שהן באין בבחי' הפירוד כמ"ש כבש א' תעשה בבוקר כו' וד"ל. אמנם הנה א"א שיהי' עלי' לב' כבשי עצרת לבחי' מקורם הראשון בלתי תנופת שתי הלחם דוקא וכמ"ש והניף אותם על לחם הבכורים כו' ואמרו שהלחם למעלה והכבשים למטה ומניף הכבשים עם הלחם ביחד כי הנה ענין שתי הלחם היינו בחי' שתי התורות תושב"כ ותושבע"פ וכמ"ש לכו לחמו בלחמי שהתורה נק' לחם ואמר לחמו בלחמי ב' לחמים בהכרח לומר שיש מעלה ומדריגה מיוחדת בזה מה שאין בזה כו'. אך הנה הענין הוא דבאמת יש מעלה ומדריגה בתושב"כ מה שאין בתושבע"פ ויש מעלה ומדריגה בתושבע"פ מה שאין בתושב"כ. דהנה שיש ד' מדריגות טנת"א כו'. והנה בתושב"כ יש בחי' הטעמים שהן הנגינות ורקא מקיף שופר הולך סגולחא. וענינם מעלה ומדריגה גבוה דהיינו התענוג והמתיקות אשר בניגון ושיר כי בלעדם אין באותיות התורה בחי' טעם ומתיקות בשירה וזמרה. אך בחי' הנגינות הללו הוא הנק' טעמים להיותם ממשיכים בחי' טעם ועונג במתיקות הנגיון והשיר כידוע ע"ד הפשוט. ושרש ענינם למעלה היינו בחי' העונג העליון של המאציל השורה דוקא בבחי' טעמים ונגינות שבחכמה כי אורייתא מחכמה עילאה נפקת כידוע, ובחי' עונג העליון למעלה מן החכמה כידוע שהעונג בבחי' הכתר והוא שרש בחי' הטעמים שבתורה למטה ונק' טעמי תורה שע"ז נאמר ויהי שירו חמשה ואלף וכן כתיב ובלילה שירה עמי. ונק' בוזה רינא דאורייתא כו' בבחי' השמחה והתענוג מרוב המתיקות שבניגון ושיר כו' וד"ל. ומעלה ומדריגה זאת אינה רק בתושב"כ ולא בתושבע"פ שהרי אין בתורה שבוע"פ נגינות וטעמים כלל. להיות שרש התושב"כ מבחי' החכמה שנק' עדן כאשר בחי' העונג העליון מאיר בה כידוע וד"ל. אך הנה יש מעלה ומדריגה בתושבע"פ מה שאין בתושב"כ והיינו ענין הפי' ובאור של המצוות שהוא בתושבע"פ ולא בתושב"כ דהנה בתושב"כ אינו מבואר ומפורש שום מצוה איך לעשותה בפרטי מעשי' רק דרך כללות בלבד כמו פ' ציצית שגא' ועשו להם ציצית ולא ידוע כלל איך ומה והרבה מצות יש שלא מבואר אופן עשייתם גם דרך כלל ואין לך כל מצוה הכתובה בתושב"כ שלא תהא צריכה פי' ובאור בתושבע"פ. כי תושבע"פ הוא המבאר ומפרש כל מצוה כיצד תהי' דרך עשית המצוה ובאיזה אופן תוכשר וכנודע. וא"כ מעלת הבאור והפי' המצות בתושבע"פ דוקא ולא בתושב"כ והיינו בחי' גילוי אור הרצה"ע הנק' בוזה אורחין דגלגלתא דא"א כמ"ש באד"ר בפי' כל ארחות הוי' כו' שהן אורחין דגלגלתא. והרי בתושבע"פ שמבואר ומפורש בה איך לעשות המצוה הרי יש בזה עיקר גלוי רצה"ע שבמצוה יותר מבתושב"כ שלא נגלה בה עדיין בחי' רצה"ע וד"ל. ואמנם מעלת ומדריגת הטעמי' והנגינות שבתושב"כ אין זה בתושבע"פ כלל כי הרי לא נמצא

שום ביאור ופי' כלל בתושבע"פ רק על האותיות הכתובים בתושב"כ אבל על הנגינות הטעמים שבה לא יש שום ביאור ופי' כלל בתושבע"פ וגם ר"ע לא הי' דורש כלל רק על הקוצין והן התגין אבל על הנגינות והטעמי' שבה אין שום דרש כלל בכלל התלמוד. ומה שכתוב ויבין במקרא כו' מפורש כו' זה פסקי טעמים היינר ידיעת פסקי הטעמים בעצמן אבל שיש ביאור ופי' נגלה על הטעמים והנגינות כי לא נמצא שום ביאור ופי' בגימ' על זרקא מקיף שופר סגולתא וכיוצא וד"ל. וא"כ הרי בחי' העונג העליון שבנגינות לא נגלה כלל בתושבע"פ רק בתושב"כ ובזאת מעלת ומדריגת תושב"כ על תושבע"פ, ונמצא שיש מעלה ומדריגה בתושב"כ מבחי' אור הכתר מה שאין בתושבע"פ והוא בבחי' עונג השיר שבטעמים כידוע שהטעמים בכתר ונק' בחי' חיותי' דעי' שהוא בחי' פנימית הארחין כו', ויש ג"כ מעלה ומדריגה בתושבע"פ מה שאין בתושב"כ מבחי' אור הכתר והוא בבחי' אורחין דגלגלתא שהוא בחי' גילוי רצה"ע כנ"ל וד"ל. וזהו הטעם שב' תורות הללו נקראו שתי הלחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי כנ"ל כי הלחם שרשו בבחי' אור הכתר המאיר בחכמה כידוע דלחם בגימ' מזלא כו', וע"כ אמרו דאין התינוק יודע לקרות אבא כו' עד שיטעום טעם דגן כו' וכמ"ש במ"א, ולחמה של תורה היינו למעלה בחי' הארת הכתר בחכמה, ולהיות שיש חלוקי ב' מדריגות באופן הארת הכתר בתושב"כ בנגינות וטעמים כנ"ל ובגילוי רצה"ע בתושבע"פ כנ"ל לכך נק' שתי הלחם וד"ל.

והנה בחג השבועות ציוה ה' להניף ולהעלות בחי' שתי הלחם דב' תורות הנ"ל למעלה מעלה כמ"ש והניף אותם על לחם כו', והענין הוא שב' תורות הנ"ל נמשכו מבחי' אור הכתר בחכמה כי אורייתא מחכמה נפקת ושרשה בבחי' רצה"ע. אך תושב"כ נמשך בטעמים שבה מבחי' הפנימית שבכתר הנק' חיותי' כו'. ובחי' תושבע"פ נמשך מבחי' חיצוניות הכתר הנק' אורחין כו', אבל שניהם באים ונמשכין ומתגלין למטה בתושב"כ ותושבע"פ בחכמה בראש וחכמה בסוף, וכמאמר נובלות חכמה של מעלה תורה, אבל הנה אמרו דהוא ית' חכים ולא בחכמה ידיעה כלל דהיינו בחי' חכמה הכלולה בעצמות המאציל ונק' חכמה הקדומה וגם נק' חכמה שלמעלה שהתורה רק בחי' נובלות הימנה והיינו בחי' החכמה הכלולה בבחי' הכתר דרך כלל כנודע ושם ב' התורות כלולות כא' ומתאחדות בעצמות המאציל מאחר ששם הוא ע"ד שאמרו הוא המדע והוא הידוע כו' שאין הידיעה נבדלת מעצמותו כלל וכלל וע"כ מניפין שתי הלחם בשבועות שהוא זמן תורה משרשה הראשון להיות התורה מתאחדת בעצמות המאציל ושם נכללים ב' הלחמים כא' בלתי יש חילוק מדריגות ביניהם כלל, הגם שבגילוי המשכתן למטה נעשה ביניהן חילוק מדריגות כנ"ל וד"ל. וזהו והניף אותם על לחם הביכורים תנופה לפני הוי' ואמרו שמניף את הביכורים עם הלחם כו' דהיינו שהלחם למעלה והכבשים למטה, והענין הוא כי בחכמה אתברירו דהיינו בחכמה שבתורה דוקא כידוע שעיקר התורה היא בחי' הברורים וההעלאות כמ"ש להבדיל בין קודש לחול כו' וע"כ כשיש עלי' לב' לחמים שהן ב' התורות כנ"ל אזי ממילא בהן וע"י מתעלות ג"כ בחי' שני הכבשים הנ"ל דהיינו שמתעלים מעלמא דפרודא למעלה מעלה במקורם הראשון שהוא בחי'

הכתר שנק' שם כשבים כנ"ל שהוא בחי' הביטול והיחוד וההתכללות בעצמות אור א"ס ב"ה כנ"ל ולכך אמרו שהלחם למעלה והכבשים למטה ומניפם יחד בתנופה לה' כי תנופה זו בחי' העלאה והרמה לה' שהוא בחי' עצמות המאציל כמו שהוא קודם והשתלשלות ותחילה יש תנופה והרמה לב' לחמים דב' תורות שהן שתי הלחם וע"י ירמו ויתעלו גם הכבשים עמהם כי בחכמה דוקא אתברירו ולכך הכבשים למטה מן הלחם כדי שיוכללו בבחי' חכמת שבתורה ובאמצעות תנופת שתי הלחם דוקא ירמו גם הם וזוהו תנופה לפני הוי' על שני הכבשים וכמו שב' הלחמים מתאחדים בתנופה זאת כנ"ל כך ב' הכבשים מתאחדין כמו שהן במקורן בכתר קודם שהפרידן יעקב להיות א' בבוקר כו' כנ"ל וד"ל. זהו מ"ש בב' הלחם דשבועות חמץ תאפינה כו', ולכאורה דבר זה פלא דהרי בכל המנחות נאסר החמץ מלבד י' חלות דתודה ושתי הלחם כמ"ש כל המנחות באות מצה כו', וכמ"ש כל שאור וכל מחמצת לא תקטירו כו'. אך הענין יובן בהקדים מ"ש המלך המרום לבדו המתגשא מימות עולם וידוע דהיינו בחי' מל' דאצי' שמחי' כל העולמות מאין ליש ולכך נק' בשם מלכות, כי עיקר מקור החיות הוה נמשך לנבראים רק שהוא מצד בחי' ההתגשאות והרוממות ובהתגשאות ורוממות זאת מזה דוקא נתהווה מציאותם מאין ליש וזוהו עיקר חיות וקיום מציאותם, והטעם הוא לפי שבאמת אלו לא הי' בחי' ההתגשאות ורוממות העצמות אלא הי' מאיר גילוי אור אלקי כמו שהוא לא הי' בחי' דבר נפרד חוץ ממנו ית' בבחי' יש בפ"ע כי אין עוד מלבדו אך מחמת בחי' ההתגשאות ורוממות עצמותו שנסתלק אור אלקי ונכלל בעצמותו אזי יוכל להיות מקור למציאות בחי' נפרד ויש בפ"ע. ונמצא מובן מזה שבחי' ההתגשאות הזאת היא אמיתת מקור התהוות קיום מציאות הנבראים יש מאין והיינו שנמשל לבחי' מל' כי אין מלך בלא עם וכדי שיהא בבחי' עם נפרד הוצרך להיות בבחי' ההתגשאות וזוהו המלך המרום לבדו המתגשא כו' ובהתגשאות זאת הוא מחי' ומתווה כל העולמות וד"ל. והנה ידוע דזלע"ז עשה האלקים וכו' דהיינו עולם הפירוד של החיצונים שהן בבחי' יש נפרד לגמרי עד שיש שם בחי' חוצפא והתגשאות כמו בע' שרים שאמר שר של מצרים לי יאורי כו' וכיוצא ונק' מלכותא בלא תגא כו' והוא בחי' החמץ שמורה על בחי'. ההתגשאות ע"ד דוגמת העיסה החמוצה שעולה בניפוח למעלה מעלה כו', ולכך נאסר החמץ בכל המנחות כי בכל הקרבנות צריך להיות בחי' הביטול דוקא שהוא היפך ההתגשאות כידוע. אך הנה בב' הלחם אמר הכתוב חמץ תאפינה שיהי' נאפים בחימוץ דוקא דהיינו שיהי' בבחי' ההתגשאות היפך בחי' הביטול כו', והטעם הוא לפי שבשבועות עולין בחי' שתי תורות שהן בבחי' החכמה למעלה מעלה דהיינו בבחי' הכתר כנ"ל דהיינו בחי' כתר מלכות דאצי' שהוא בחי' ההתגשאות דוקא כנ"ל בפ"י המתגשא מימות עולם והרי בחי' התגשאות זאת נבדל ומרום מערך העולמות כנ"ל רק שבאמת הנה מחמתה יבא רק סיבת התזוות הנבראים לבד, אבל לא שמשם יומשך ממש כי הרי נק' מלך מרום לבדו כו', וא"כ הרי אין שם שרש יניקה לחיצונים כלל כי מ"ש את זלע"ז עשה האלקים כו' היינו בבחי' גלוי אור ההמשכה לעולמות דוקא וכמ"ש עשה האלקים כו' ולכך יוכל גם החמץ ליקרב לה' כעולה וכשאר מנחה

כי לא יומשך מחמץ זה יניקה לחיצונים כלל כמו בשאר מנחות ולא עוד שמלבד שלא יומשך מהם שפע לחיצונים אלא אדרבה וחיוב להיות ב' הלחם נאפות בחימוץ דוקא לפי שב' הלחם שהן ב' תורות הנ"ל הרי צריכים להתעלות בבחי' כתר מל' שהוא בחי' ההתנשאות מי"מע כנ"ל, ולזה דוקא צריך שיהי' הקרבן בחי' חמץ בבחי' התנשאות ג"כ ואזי בהתעלות ב' הלחם לשרשם בבחי' התנשאות העליון נעשו גם בחי' החמץ דב' הלחם בבחי' התנשאות העליון האלקי, משא"כ בשאר מנחות מפני שלא נברר עדיין בחי' ההתנשאות דקליפה מן החמץ ולכך א"א שיוקרבו ויתעלו בחימוץ, אבל בב' הלחם שעולין אחר תשלום הברור למעלה כנ"ל, ע"כ אמר חמץ תאפינה דוקא כדי שיתעלו בבחי' התנשאות העליון האלקי וד"ל.

ובכלל הנ"ל יובן עוד ענין אחד אשר לכאורה הוא כדבר פלא והוא אשר יודע דשני כבשי עצרת הן שלמים הנאכלים לבעלים, והנה ב' כבשי התמידין הן עולות שכולן כליל ואינן נאכלין לבעלים, ולפי ענין הנ"ל לכאורה יפלא שהרי הי' צריך להיות בהיפך מאחר שב' כבשי עצרת הן עולין עם ב' הלחם למעלה מעלה כנ"ל הי' צריכין להיות עולות, וב' כבשי התמידין שהן בעלמא דפרודא למטה הי' צריכין להיות שלמים הנאכלים לבעלים כו', אך הענין הוא דאדרבה היא הגותנת דמשום דב' כבשי עצרת הן העולין בתנופה לפני הוי' למעלה במקורם הראשון כנ"ל עם שתי הלחם דהיינו בבחי' אור הכתר דשם אין יניקה ואחיוה לחיצונים כלל וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתן כו' וכנ"ל בפני' כשבים בשי"ן קודם לבי"ת ע"כ הן קרבי' שלמים שנאכלין לבעלים מפני שגם הבעלים יוכלו לאכול מהם ולא יומשך שפע ויניקה מזה לקליפות כלל אחר שיסודם בהררי קודש העליון שאין שם ושרש * לחיצונים כלל וכלל, ואדרבה מצוה שיאכלו גם הבעלים ויקבלו גם הם קודש העליון דהיינו שיתעלו גם מהם לקבל משם אחר שאין שום מסך מבדיל כלל, אבל בב' כבשי התמידין שבאין למטה בעולם הפירוד בבחי' הברורים להבדיל הרע מן הטוב, וכנ"ל בפני' את הכבש הא' תעשה בבוקר כו', ע"כ הן קריבין עולות שכולו כלליל וא"א שיהי' שלמים הנאכלים לבעלים כי יוכל להיות אחיוה ויניקה גם לחיצונים באכילת בעלים בשר הגשמי להיות שכבר נמשכו בעולם הפירוד בבחי' הברורי' הרי יוכל להיות שבאכילת הבעלים ירד ויומשך עוד למטה מטה בבחי' הפירוד יותר עד שגם החיצונים יוכלו לקבל יניקה ושפע מהם, וע"כ כבשי התמידין הן עולות כולן כליל לה' ולא יאכלו הבעלי' אבל כבשי עצרת הן דוקא שלמים מטעם הנ"ל וד"ל.

בעז"ה באור על התורה הנ"ל

להבין שרשי הדברי' הנ"ל ע"פ והניף אותם על לחם הבכורי' כו' שמניף הלחם על הכבשי' וכו'. דהנה להבין שרש ענין שתי הלחם ושרש שני הכבשים דעצרת, הנה יש להקדים באור ענין אחד בבחי' התהו והתיקון. דהנה כתיב כי לא

על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם, והקושי' ידוע בכתבי האר"י ז"ל דהלא מוצא פי ה' שבמאכל בא ממאמר תדשא הארץ ולמה יחי' לאדם הלא גם נפש האדם יש בו מוצא פי ה' מי' מאמרות והוא מאמר נעשה אדם כידוע ולמה נכבד במעלה מאמר תדשא הארץ כו' ממאמר נעשה אדם עד שמוצא פי ה' שבמאכל יחי' את האדם וצריך לומר בהכרח לתרץ הקושי' הזאת דמאמר תדשא הארץ שהוא מוצא פי ה' שבמאכל גבוה בשרשו ממאמר נעשה אדם שבנפש האדם הגם שלמטה הרי נראה מאמר זה דנעשה אדם יותר נעלה במדריגה ממאמר תדשא ארץ להיותו מהווה לבחי' מדבר שלמעלה מבחי' צומח, אך למעלה בשרש של ה' מאמרות זה המאמר תדשא כו' גבוה ממאמר נעשה אדם כו', ודבר זה לכאורה נראה כפלא מהיכן יש טעם לדבר זה.

אך הענין יובן בהקדמת ענין בחי' התהו ובחי' התיקון, דהנה ידוע דשרש נפש האדם הוא מבחי' התיקון כמ"ש נעשה אדם בצלמינו דוקא בצלם אלקי' כו' שהוא בחי' אדם עליון דאצי' כו' ושרש דצ"ח שבמאמרות הוא מבחי' התהו שקדם לבחי' התיקון דאדם וע"כ מאמר נעשה אדם בא באחרונה כו', וכמ"ש באד"ר באני עלמין כו' ולא אתקימו עד דאתברי בפרצופא דאדם כו', ובאור הדברים הנה אנו רואים למטה בנפש האדם שהוא בחי' מציאת נבדל בערך מכל הברואים שבעולם במה שאנו רואים שהאדם הוא המושל ורודה על כל הברואים וכמ"ש וירדו בדגת הים ובעוף השמים כו', וזה לכאורה כפלא למה נתונה טבע זו באדם לרדות ולמשול בכל הברואי' שבעולם, אך הענין והטעם הוא לפי שהאדם הוא בחי' פרצוף כי הוא נעשה בצלם אלקים כמ"ש נעשה אדם בצלמינו כו', ובאור הענין של בחי' פרצוף היינו כמו האדם למטה שהוא בחי' מורכב וכולל כל המדריגות של כל הברואים וכל חלקי דצ"ח ואינו בחי' ומדריגה מיוחדת כמו שאר כל הברואי' כמו כל בעלי חי יש לו מדריגה מיוחדת שאין בה הרכבה ממדריגה אחרת כלל ואינו כלול מבריאה אחרת זולתה כמ"ש כל עוף למינהו דוקא וכל חי' ובהמה למינה דוקא וכל צומח למינהו דוקא וכמ"כ בכל פרטי חלקי דצ"ח שבכל הברואים שבעולם כאו"א הוא רק בבחי' ומדריגה המיוחדת אלי' בלתי יש בו עוד הרכבה מזולתו כלל כמו ע"ד דוגמא בעופות הנשר טבעו רחמי' על בניו והעורב טבעו אכזריות הנה לא יש הרכבה בגשר מטבע העורב כלל ולא בעורב מטבע הנשר כלל כי כמו שהוטבע בריאותו לא יש בו נטי' ממנה אפי' כמלא נימא, כי לא יקבל שינוים מטבעיות אחרות זולתו, וא"כ מזה יש הוראה שתחלת בריאת טבעו הוא בא במדריגה אחת בלתי בחי' שיתוף והתכללות מכמה מדריגות שונות, ועד"ז יובן גם בברואי' העליוני' הרוחנים כמו המלאכי' שנק' למעלה ג"כ בשם עופות וחיות כמ"ש שש כנפים לאחד כו', וכמ"ש במדרש ועוף יעופף עוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל ויש שנק' בשם חיות דהנה ידוע שיש בחי' מרכבה למעלה שנק' פני ארי' פני שור פני גשר כו', הנה אין בכל א' בחי' הרכבה ממדריגה של זולתו כלל וכלל אלא כאו"א במדריגה אחת מיוחדת בלתי יתערב בה כלל מדריגה אחרת זולת אותה המדריגה כמו שהוא דוקא כמו מיכאל מדריגתו באהבה בבחי' החסד כנודע הנה הוא בחי' עצם פשוט במדריגה

זאת בלתי מורכב כלל לכלול בעצמו בחי' אחרת של יראה היפוכו וכיוצא רק בחי' אהבה לבד ולא זולת זה כלל, וכן גבריאל ביראה אינו כולל מבחי' אהבה כלל רק בחי' יראה בלבד ולא זולתה כלל ועד"ז בכל הנבראי' שבבחי' מרכבה עליונה פני ארי' כו' בחי' חסד בלתי דין כלל וכן בהיפך פני שור מהשמאל בחי' דין בלבד בלתי מורכב מחסד כלל וכן למטה בארי' ושור הגשמיים הנה השור מנגח להיות טבעו בבחי' הגבורו' וטבע הארי' (נחסד) כו', ועד"ז כל פרטי חלקי דצ"ח שבכל עולם כולם מתחלקי' כאו"א למינהו דוקא וד"ל. אך הנה בחי' טבע האדם הוא היפך זה ממש שאינו בחי' עצם פשוט אלא אדרבה הוא בחי' טבע מורכבת מכמה בחי' ומדריגות שונות דהיינו גם מדבר והיפוכו ממש כמו מחו"ג יחד כי גם טבע רחמי' שבו הנה טבע הרחמנו' שבו אינו אור ועצם פשוט אלא יכול היפכו שהוא האכזריות ובאכזריות שבו כלול מן הרחמנות כמו אדם שיכה לבנו לטובתו וכיוצא שהכאה זו אכזריות וכלול בה רחמנות כדי שיטיב מעשיו ואין זה בשאר בע"ח כי העורב כולו אכזרי על בניו בלתי מרחם והנשר כולו רחמנות כו', וכן בשאר מדותיו כלולי' המה זה מזה, וגם הנה כל חלקי דצ"ח כלולי' באדם כי יש בו מטבע הצומח מכמה בחי' שיש בצומח כך יש בחלק הצומח שבגופו כו' וכן מכל חלקי החי כלול בחלק החי שבו כו', והנמשל והדוגמא מבחי' אדם למעלה, הנה הוא הנק' בחי' פרצוף אדם דהיינו בחי' צלם אלקים הנק' אדם שהוא בחי' ההתכללות מע"ס דהיינו כאשר כל ספי' כלולה מי' וי' מי' כו' וכולם מתכללי' זע"ז כו', משא"כ בחי' נקודה ספי' כמ"ש בע"ח בענין ההפרש בין נקודה וספי' לפרצוף כו' ומלבד זה הנה בבחי' פרצוף יש בו גם מבחי' המוחין חב"ד כו' והוא בא בשינוים לפעמי' בבחי' הקטנות ולפעמים בבחי' הגדלות כידוע וגם יש באדם בחי' התחלקות בחי' פנימית ובחי' חיצונית כידוע, וכל אלה אין בשאר הכרואים זולת האדם, וע"כ נאמר באדם דוקא בצלם אלקים עשה את האדם כו' שהוא בחי' פרצוף אד"ם העליון שכולל הכל וכמ"ש פני אדם לארבעתו גם בפני אדם שבמרכבה שנק' אנפי' זוטרין כו' וד"ל, ולזה הטעם נא' באדם וירדו בדגת הים ובעוף השמים כו' שהוא מושל ורודה בכולם כנ"ל לפי שנעשה בבחי' צלם אלקים בבחי' פרצוף לכלול כל הדצ"ח כנ"ל וכמו שאדם העליון דאצי' מושל ורודה בכל העולמו' בי"ע כו' כך האדם שנעשה בצלמו מושל ורודה למטה בכל חלקי דצ"ח מזה הטעם וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין בעיקר ושרש הדברי' הנ"ל היא גופא קשי' למה בחי' אדם בא בבחי' התכללות בבחי' פרצוף כנ"ל ובחי' דצ"ח אינם באים בבחי' התכללו' רק כאו"א במדריגה מיוחדת דוקא כנ"ל, אמנם השרש של הדברים היינו מפני ששרש בחי' האדם הוא מבחי' התיקון ושרש דצ"ח מי' מאמרות הוא מבחי' התהו שקדם לבחי' התיקון כנ"ל. דהנה מבואר בע"ח בענין ז' מלכי' דתהו דכתי' בהו וימלוך וימות כו' שזהו ענין שבירת הכלים דע"ס דתהו כידוע דהיינו מתמת רבוי האור שהי' בהם והכלי הי' קטן מהכיל את האור ע"כ נפלו הכלים בבריאה ונשברו לפי שלא יכלו לסבול את האור כו', ולזה הטעם נעשה אח"כ בחי' התיקון שהוא בחי' מיעוט האורות ורבוי הכלים בבחי' התכללות רבות כו'. ובאור הדברי' הללו

מבואר במ"א דפי' רבוי האורות היינו בחי' גודל ותוקף כל אור מפני שהוא בא בחזק תגבורת וכח גדול עד"מ איש הקשה כארו בטבע מדותיו בלתי נטות מהן כלל משום דבר המנגד כו'. כך בחי' הו' מדות דתהו היו אורות חזקים בתכלית ע"כ כל א' על מעמדו ומצבו בלתי יסבול היפוכו כלל וכלל. וז"ש וימלך אנא אמלך כו', ולא הי' בהן מזה הטעם שום חבור והתכללות זע"ז אלא אדרבה הי' זה תחת זה בלתי מתחברין אלא כמו ענפין מתפרדין כו' ולזה הטעם שהיו רבוי האורות כנ"ל ע"כ לא הי' ביכולת הכלים ג"כ לסבול אורם הרב והחזק ונפלו ונשברו אך הכלים דיוקא הוא שנפלו ונשברו אבל לא האורות כי בהאורות לא הי' שום נפילה ושבירה כלל רק שנסתלקו למעלה כמ"ש בע"ח וענין הסתלקות זאת אינו ענין בחי' הסתלקות לגמרי אלא שנשארו למעלה בבחי' ההעלם וכמשי"ת בסמוך בעז"ה. ואמנם הנה בחי' התיקון הוא בהיפך מזה שנעשה בחי' מעוט האורות דהיינו שאין המדות חזקים בכחם אלא חלופים בכחם כו' ומטעם זה שאורות דתיקון חלופים ע"כ המה מתכללים זע"ז. ודוגמא לדבר זה מה שאמרו רז"ל לעולם יהא אדם רך כקנה כו' כמ"ש במ"א. עד"מ אדם שמדותיו רכים וחלופים להיות בטלים להמנגד אליהם ויוכל להיות התכללות דבר בהיפוכו בנקל מאד כו' וד"ל. וזהו ג"כ ההפרש בין בחי' אדם מפני ששרשו מבחי' אורות דתיקון ע"כ בא למטה בבחי' ההתכללות כנ"ל. ובחי' דצ"ח שנמשכו מהמאמרות שלפני בחי' התיקון דהיינו שבחי' ע"ס דתהו קדם לבחי' התיקון וכמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו לפני מלך כו' שהן בבחי' הפירוד כאו"א בפ"ע כנ"ל ע"כ גם טבע הדצ"ח למטה באה בבחי' הפירוד וההתחלקות כאו"א למינהו דוקא כנ"ל וד"ל. ואמנם הנה אע"פ שבחי' התיקון למטה מבחי' התהו ובא בבחי' מיעוט האורות כנ"ל אע"כ יש בבחי' התיקון מעלה ומדריגה גבוה שאין בבחי' התהו. והיינו במה שיש בחי' גלוי אור א"ס יותר בתיקון מבתהו ואע"פ שבחי' אורות דתהו נסתלקו למעלה וקרובין הן אצל המאציל גם מצד סדרי ההשתלשלות שקדמו לתיקון. אך הנה מטעם בחי' הפירוד שבהן שאין כאו"א כלול מזולתו כנ"ל ע"כ לא ישרה בהם בחי' גלוי אור א"ס כ"כ בגלוי כמו בתיקון משום דקודב"ה לא שרי' אלא באתר שלים דוקא כמ"ש בזהר בכמה דוכתי'. ופי' קודב"ה היינו עצמות המאציל שנק' שלימותא דכולא כידוע. וע"כ לא ישרה וישכון רק באתר שלים ג"כ כו' ופי' אתר שלים היינו כאשר יש בחי' ההתכללות בכל הספי' זו מזו ואינם כאו"א בפ"ע כי בדבר אחד מיוחד אין בזה בחי' השלימות כי יחסר בו אותו דבר שאין בו וכן להיפך כו' והשלימות היינו כשלא יחסר כל בו והיינו כשכולל הכל כנודע ומפני ש"ע"ס דתיקון יש בהן בחי' ההתכללות מסיבה שהן אורות בבחי' המיעוט שהוא כמו בחי' החלישות בלתי תוקף שלזה הטעם יכנעו זל"ז ויתכללו כנ"ל ע"כ באתר שלים זה דוקא ישכון בחי' שלימותא דכולא שהוא עצמות המאציל שלמעלה מע"ס דלאו מכל אינון מדות כלל ולא יחסר כל בו שהוא משלים לכולן כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. אך הנה ע"י הארת אור א"ס בגלוי גדול באתר שלים הנ"ל שהוא בחי' התיקון הנה עי"ז יבוא בהן בחי' התכללות אמיתי הרבה יותר מבחי' התכללות הראשונה שבאה מצד מיעוט אורן בלבד שאין זה בחי' התכללות אמיתי להיות בטלים ממציאותם ממש בהתכללות רק שיכנעו זא"ז לבד לסבול היפוכו

וסבלנות זאת אינה דומה כלל וכלל לבחי' ביטל במציאות שיבוטלו כולם כאשר יבוא אור הנעלה ביותר מכולם והיינו בהגלות נגלות עליהם בחי' גלוי אור א"ס שנק' שלימותא דכולא כנ"ל שלהיותו מרומם ונבדל מאד בערך מהם יתבטלו כולם ואין כאו"א תופס מקום בפ"ע כי אבד כאו"א את מקומו ומדריגתו וע"כ ישתו גם שני הפכים, כענין עושה השלם במרומיו בין מיכאל וגבריאל שזה שר של אש וזה שר של מים ואין מכבין זאי"ו כו' כמ"ש במ"א וד"ל. והוה ענין שם מ"ה מלגיו דאיהו אורח כל האצי' שקי' דאילנא בדרעוהי וענפוהי כו', פי' שם מ"ה היינו שם הוי' במלוי אלף שהוא שם הוי' דחכמה שבה ישכון אור א"ס שנק' שלימותא דכולא כנ"ל, וע"כ איהו אורח כל האצי' דהיינו שהוא בחי' המחבר ומקשר לכל האורות דאצי' שיהיו מתחברין ומתכללין על ידו דוקא בבחי' התכללו' והתחברות אמיתית בבחי' הביטל כנ"ל. מפני שלגבי אור א"ס שבחכמה שבשם מ"ה זה כולן מתבטלים ממציותם לגמרי וע"כ בחי' הקשר והחיבור שנעשה בהן עי"ז הוא הרבה יותר מבחי' התכללות הראשונה שלהן מצד מיעוט אורן שאינו בא רק בדרך סבלנות בלבד שיסבלו כ"א את היפכו בהכנעה בלבד ולא בעצם כנ"ל וד"ל. ועפ"ז יובן ג"כ ההפרש שבין אדם לשאר חלקי דצ"ח כי האדם להיותו בבחי' פרצוף כנ"ל הנה יש בו הארת אור א"ס יותר בגלוי מבדצ"ח מטעם הנ"ל שבאתר שלים דוקא ישכון שלימותא דכולא כו' והיינו שאנו מוצאין בספרי הקבלה שבדפק האדם דוקא יש בחי' גילוי אור א"ס כי דפ"ק הוא אותיות קפ"ד שהוא בחי' אחוריים דאור אבא ובאור אבא דוקא שורה אור א"ס כמ"ש ה' בחכמה כו' וכמ"ש במ"א. והוה ענין הדופק הגשמי שדופק ב' דפיקות בבחי' העלאה והמשכה יחד כו' שהוא הנק' בחי' רצוא ושוב כמ"ש והחיות רצוא ושוב כו' ולמעלה הוא הנק' בחי' מטי ולא מטי והיינו בחי' מול"מ דחכמה לפי שאור א"ס שורה בחכמה כו' וד"ל. ולזה הטעם ג"כ האדם מושל ורודה על כל בע"ח כי בצלם אלקי' דתיקון הוא ששם יש גילוי אור א"ס יותר ולכך נק' אדם כלומר אדמה לעליון וכמ"ש במ"א וד"ל.

ומעתי הנה יובן מ"ש כי לא על הלהם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' כו', ויתורץ הקושי הנ"ל דהא גם באדם יש מוצא פי ה' ממאמר נעשה אדם כו'. דהנה מבואר למעלה בענין שבה"כ דתהו דדוקא בבחי' הכלים דאורו' דתהו הי' בהן שבירה ונפילה אבל בבחי' אורות דתהו עצמן לא הי' בהן בחי' נפילה כלל רק שנסתלקו למעלה ואדרבה בחי' ההסתלקות הזאת היינו בחי' עלי' שנתעלו למעלה ברום המעלות בעצמות ונשאר שם בבחי' בהעלם דבוקי' ומקושרי' בעצמות המאציל כמו שהיו קודם ירידת האור מן המאציל שהיו מיוחדי' בעצמות המאציל בתכלית היחוד כשלהבת הקשורה ודבוקה בגחלת בהעלם כמ"ש בע"ח, ואמנם הנה בחי' הכלי שלהם דוקא שפל ונשבר כמ"ש אתה פוררת בעוץ י"ם עד שירד מהם האור והשפע בירידת המדריגות מאד ונתהווה מהם ברואים גשמים בי' מאמרות כמו הצומח ע"י מאמר תדשא הארץ והחי ע"י מאמר תוצא הארץ נפש חי' וכיוצא בזה וא"כ הרי הלחם הגשמי שהוא בחי' כלי למוציא פי' הי' שבו שהוא מאמר תדשא כו' שרשו רק בבחי' כלים דתהו ומפני סיבת שבירתן נתהווה לחם גשמי כו'.

והגה האדם הגם ששרשו רק מוצא פי ה' נעשה אדם שבא באחרונה מכל המאמרות, מ"מ הגה יש בו מעלה ומדריגה יתירה על כל דצ"ח שנמשכו מהמאמרות והיינו במה שיש בנפשו בחי' גילוי אור א"ס יותר מכולם מפני שהוא בחי' פרצוף שלים ובאתר שלים שורה בחי' שלימותא דכולא כנ"ל באריכות ולזה הטעם האדם רודה ומושל בכולם כנ"ל, והגם שבחי' פרצוף אדם דתיקון למטה מבחי' התהו כמ"ש למעלה, ושרש דצ"ח מבחי' התהו כנ"ל, אך מ"מ הרי אין הקדימה במעלה לתהו על התיקון רק בבחי' האורות שלהן שנאצלו קודם, ומה גם לאחר עלייתן במקורן ושרשן בעצמות המאציל כנ"ל, אבל בחי' הכלים דתהו לאחר שנפלו למטה בכריאה ונשברו הרי מקומם ומדריגתם בבחי' הכריאה שלמטה הרבה מהאציל' שהוא בחי' התיקון דאדם כידוע ומה גם בדצ"ח שנתהו מבחי' ירידת האור וצמצומי רבים עד שנתהו דצ"ח גשמים וא"כ הרי האדם ששרשו מבחי' התיקון גבוה הרבה משרש דצ"ח שנתהו מבחי' שבה"כ לאחר שנפלו בכריאה, ומלבד זה הגה מבואר למעלה שבבחי' התיקון יש מעלה יתירה גם מעולם התהו כמו שהי' קודם השבירה מטעם שבתיקון יש בחי' התכללות ונק' אתר שלים ושורה שם יותר מבחי' שלימותא דכולא, ומב' טעמים הללו נפש האדם גבוה מדצ"ח והגם שבחי' מוצא פי ה' שבמאכל הוא מבחי' התהו שקדם לבחי' התיקון מ"מ מוצא פי ה' שבאדם גבוה ממנו מב' טעמי' הנ"ל הא' מצד שהכלים דתהו לאחר השבירה שהן שרש דצ"ח שלמטה נמוכים הרבה מבחי' התיקון דאדם, והב' מצד גילוי אור א"ס דתיקון הרבה יותר מבתהו עצמו והוא עיקר הטעם למה שיש ביכולת האדם להעלות למוצא פי ה' שבמאכל ולבררו ולתקנו בבחי' התיקון דאדם כי שרש נפש האדם מבחי' התיקון ע"כ באמרו הברכה ברוך אתה ה' המוציא לחם כו', הגה מפני כבי' * בחי' גילוי אור א"ס שבאדם ביותר כנ"ל יש ביכולת בכרכתו זאת שאו' בא"י להיות בחי' גילוי אור ושפע מא"ס בהוי' דחכמה לברר את מוצא פי ה' שבמאכל הלחם ולהעלותו לבחי' התיקון כי בחכמה אתבררו דוקא, אך ע"י האדם דוקא בכרכתו הוא ממשיך גלוי אור א"ס בחכמה מפני בחי' גילוי אור א"ס שבאדם כנ"ל וד"ל. אך א"כ לפ"ז לא יובן הפסוק הנ"ל דלא על הלחם לבדו כו' כי על כל מוצא פי ה' כו' דהיינו מוציא פי ה' שבמאכל והלא מב' טעמי' הנ"ל מוצא פי ה' שבאדם גבוה יותר ואדרבה הוא מעלה ומתקן המאכל כנ"ל. אמנם הענין הוא דמ"מ יש מעלה ומדריגה יתירה בדצ"ח שאין באדם כלל עד שמחמת מעלה ומדריגה גבוה זאת יש ביכולת המאכל להחיות לנפש האדם כמ"ש כי על כל מוצא כו' יחי' האדם והיינו מצד שרש בחי' הדצ"ח למעלה בבחי' אורות דתהו עצמן שנסתלקו למעלה אחר שנשברו הכלים וירדו למטה והרי בחי' אורות הללו שנשארן למעלה בהעלם מיוחדי' הן בעצמות המאציל בתכלית כנ"ל, והן יותר גבוהי' מבחי' אורות דתיקון כי קרובים הרבה יותר אל העצמות הגם שמפני בחי' הפירוד שבהן לא ישכון בהם גלוי אור א"ס כמו בבחי' התיקון כנ"ל היינו דוקא כאשר האורות דתהו באין בבחי' הכלים שאז הן זת"ז כו' כנ"ל אבל בהיותם כלולים

למעלה בעצמות המאציל הרי המה מיוחדים שם בתכלית כנ"ל וד"ל. ומזה הטעם יובן שהגם שהאדם מברר למאכל בהיותו למעלה ממנו כנ"ל, אמנם אחר הברור וההעלאה של המאכל לבחי' התיקון כנ"ל כמו ע"י הברכה כנ"ל הרי אח"כ מתעלים בחי' הכלים דתהו אל בחי' האורות דתהו שנסתלקו למעלה כי כל אור וכלי מאתחידים כשמתקרבין וע"ו, עד"מ נפש וגופו לזמן התחי' שכל נפש ימצא לה מנוח בגופו שכבר היתה צרורה בו וכל גוף ימצא לנפש שלו, וכן עד"מ יחוד איש ואשתו כו' וכך כל בחי' אור וכלי עד רום המעלות, והנה לפ"ז כאשר יבורר בחי' הכלים דתהו לאחר שבירתו והיינו ע"י האדם שמעלה ומתקן למוצא פי ה' שבמאכל כנ"ל הרי ממילא יתקרבו ויתאחדו למעלה אל בחי' האורו' דתהו שנסתלקו למעלה וגם בחי' האורות דתהו יומשכו אליהם להתלבש כי הם בחי' הכלים שלהם מכבר ואחר שנתקנו ונתעלו חזורי' לקבל מבחי' משפיע שלהם כמו דמיון הנפש בגוף בתה"מ הנ"ל כי אין הפרש בין בחי' מיתה גשמיות למיתה רוחניות דכלים דתהו וכמ"ש בזוהר דמאן דנפל מדרגי' אקרי' מיתה כו'. אך מפני שדרכו של איש לחזור אחר אשה, הנה לזה הטעם מיד שיתעלו בחי' הכלים דתהו שרש הדצ"ח ע"י האדם בברכתו כנ"ל יורדין ונמשכין בחי' האורות דתהו מבחי' ההעלם שלהם לבא למטה בבחי' הגלוי להתלבש בכלים שלהם ובחי' הכלים דתהו הרי נתעלו אחר הברור בבחי' התיקון כנ"ל וא"כ הרי בחי' האורות דתהו שנשארו בהעלם עצמות המאציל כנ"ל כאשר יחזרו למטה בכלים שלהם יבואו לבחי' התיקון ויאירו שם ושם יתלבשו בכלים שלהם כו'. ונמצא ניתוסף עי"ז רבוי אור גדול לבחי' התיקון כי נמשכו בו כל בחי' אורות דתהו כמו שהן בעצמות המאציל שהן במעלה ומדריגה גבוה מאד כנ"ל וד"ל. וזהו ענין הפסוק הנ"ל דעל מוצא פי ה' שבלחם דוקא יחי' האדם כי אחר בירור מוצא פי ה' שבלחם ע"י האדם הרי נמשך לבחי' כלי' דתהו שרש הלחם הוה מבחי' אורות דתהו שנשאר בהעלם עצמות המאציל שהן גבוהין הרבה מבחי' התיקון כנ"ל, וע"כ יש ביכולת הלחם הוה להחיות לנפש האדם במוצא פי ה' שבו מפני שהוא בחי' כלי' לאור גבוה הרבה משרש נפש האדם וד"ל. (וכמ"ש במ"א בענין יעקב ועשו במה שהשתחוהו יעקב ז' פעמי' עד גשתו עד אחיו כו' כדי לקבל ממנו אורות דתהו ויתחברו בבחי' התיקון שהוא בחי' יעקב ולכך נקוד על וישקהו כו', ומפני שבזמן הגלות אין חבור לתיקון עם בחי' התהו ע"כ נאמר ויבכו כו' ע"ש וד"ל) ונמצא מובן מכ"ז דהאדם מצד בחי' גילוי אור א"ס שבתיקון יותר מברר לכלים דתהו אך אחר הברור שלהם נמשך לאדם בחי' גילוי אורו' דתהו עצמן וע"כ יחי' האדם ויקבל חיות מן המאכלים כו', והיינו תירוץ הקושי הנ"ל דגם שיש מוצא פי ה' באדם מ"מ מוצא פי ה' שבלחם גבוה לאחר הברור מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה ארו"ל פתח במזבח וסיים בשולחן לומר לך מה מזבח מכפר אף שולחנו של אדם מכפר כו', וגם בכתבי האריו"ל ידוע דאכילת אדם בשולחנו דומה לאכילת מזבח ממש וע"כ כוונת שבאכילה שרש וענין א' עם בחי' העלאות הקרבנות ע"ג המזבח וכמו דכתי' בהו ג"כ לחמי לאשי כו' ריח ניחוח להוי' כו' מפני שהוא

בחי' אכילת אדם העליון כו', וכמו שמבואר למעלה בענין אכילת הלחם גשמי שנתברר עי"ז בחי' כלים דתהו ואוי ממילא נמשך ע"י ברורי כלים גילוי אורות שלהם מבחי' התהו שנשארו בהעלם כו', כך ממש בלחם דקרבנות וע"כ אמר בזהר דמן הקרבנות מתהנין ומתזנין מלאכים וחיות כו', והענין הוא כי כמו ששרש הצומח ממאמר תדשא כו' כך שרש החי ממאמר תוצא הארץ כו', וגם שרש המלאכי' במרכבה עליונה כמו פני שור כו' גם שהוא מקור החי שלמטה גם הוא נמשך ע"י המאמר תוצא הארץ כו' ושרשם הוא בחי' שבה"כ דתהו כנ"ל דהמאמרות שרש הדצ"ח שבבי"ע הכל הוא ע"י בחי' השבירה כו', והנה כאשר מקריבין הבהמה ע"ג המזבח הרי תשוב רוחה אל שרשה בבחי' פני שור כו', אך מטעם זה בלבד לא הי' אומר בזהר דמלאכים עליונים מתהנין מזה כמו פני שור שבמרכבה כו' כי אין דבר זה תלוי מצד הקרבת הבהמה ע"ג המזבח דוקא כי גם בהסתלקות רוח הבהמה כשתמות או ישחוט אותה האדם שלא ע"ג המזבח הרי תשוב רוחה אל שרשה ויתהנה מזה שרשה שהוא פני שור כו', אך הענין הוא דדוקא מצד הקרבת הבהמה ע"ג המזבח ושם דוקא תשוב רוחה אל שרשה בבחי' פני שור כו' עי"ז מתהנין חיות עליונים שבמרכבה כו' לפי שגם המלאכי' והחיות שבמרכבה עליונה נמשכו רק מבחי' הכלים דתהו שנפלו בעולם הבריאה כנ"ל, והנה הכהן הוא בחי' פרצוף אדם דתיקון ויש ביכולת בידו לעלות הבהמה ע"ג המזבח ולהביא' לבחי' התיקון כמו שמבואר למעלה בענין הברכה של האדם על הלחם שמעלו מפני בחי' גלוי אור א"ס שבאדם יותר ובפרט בכהן שהוא מבחי' חסד דו"א כו', ואחר בירור רוח הבהמה ונקרא אכילת מזבח כי נתעלה לשרשו פני שור כו' בזה ע"י האדם שהוא בחי' התיקון ונכלל גם פני שור בהארת אור א"ס שבתיקון או אח"כ מתגלה ונמשך מבחי' אורות דתהו לירד להתלבש בברור כלים דתהו שנתברר ע"י הקרבן כנ"ל בלחם שהמה גבוהין הרבה מבחי' התיקון ואז דוקא מתהנין וניזונין גם המלאכים וחיות באור עליון זה שהרי הוא נעלה גם מבחי' פרצוף אדם דתיקון ולכך נקרא לחמי לאשי ע"ד שיחי' האדם שלמטה ע"י הלחם הגשמי מטעם זה כנ"ל וד"ל. וזהו לחמי לאשי ריח ניחח להוי' פי' לחמי הן הקרבנו' שנתבררו מבחי' כלים דתהו כנ"ל בלחם ולהיות כי אחר בירור הכלים דתהו מיד נמשכו בחי' אורות דתהו שנשארו בהסתלקות למעלה ויורדי' ומתלבשים למטה, כנ"ל, ע"כ אמר בקרבנות אשה ריח ניחח להוי', פי' ריח הוא בחי' ההעלאה והברור של הקרבן מלמטה למעלה ע"י הכהן שהוא בחי' חסד דתיקון פרצוף אדם כנ"ל, ואז ממילא נמשך בחי' גלוי אורות דתהו מלמעלה למטה וזהו הנק' ניחח לשון נחות דרגא להיותם יורדי' בירידת המדריגה מלמעלה למטה והיינו פי' ניחח להוי' כי אורות דתהו הנמשכים מבחי' ההעלם שלהם בעצמות המאציל נק' בחי' שם הוי' חדש (זה • שנמשך מבחי' ע"ס דתהו ע"כ אמר ריח ניחח להוי' דתיקון) כי ע"ס דתהו שם הוי' יש בהן ג"כ יו"ד בחכמה וכתר וה"א בינה כו' וכידוע, ומפני שבחי' שם הוי' בע"ס שבתיקון מקבלי' בחי' שם הוי' חדש זה שנמשך מבחי' ע"ס דתהו ע"כ אמר ריח ניחח להוי' דתיקון כי נמשך שם הוי' חדש בתיקון

שלמעלה הימנו הרבה, וה"ז עד"מ הריח שמשיב את הנפש ותשוב אורה להאיר בתוס' אור חדש ושרש הריח בחי' העלאה ממטה למעלה ואח"כ משיב את הנפש שיאיר ויומשך בחי' אור חדש מלמעלה למטה במוח ולב כו', כך עד"מ העלאת מ"ן מבחי' כלים דתהו שמתבררי' בקרבנות נק' ריח וגורם בזה בחי' המשכה וירידה מבחי' ע"ס דתהו שיומשכו בתיקון דאדם כמו עד"מ שהריח תשיב את אור הנפש מחדש, והיינו פי' ריח ניחח להוי' דתיקון מפני שממשיך אורות חדשים באדם דתיקון כו' וד"ל. והיינו שארו"ל פתח במזבח וסיים בשולחן לומר לך מה מזבח מכפר כו', כי אכילת המאכלים דצ"ח שרשם אחד עם בחי' הקרבנות שהוא בחי' העלאה וביירווי' בחי' כלים דתהו שנפלו ונשברו כנ"ל שעי"ן מתגלה ונמשך למטה בחי' אורות דתהו שנשארו למעלה בהעלם, ומזה באה עיקר הכפרה בקרבנות לאחר אכילת המזבח את החלב והדם כו', וכך עד"ז שולחנו של אדם מכפר עליו לאחר האכילה שהוא לאחר הביורור כמו מטעם שנעשה מזה ריח ניחח להוי' דתיקון בקרבנות כנ"ל, כך מטעם זה נעשה ריח ניחח להוי' דתיקון בברור המאכלים דצ"ח כשאדם התחתון מברך ומעלה אותם כנ"ל, וזהו ענין הכפרה שמזבח ושולחן מכפרין, ועד שנאמר בקרבן דנה וירח ה' את ריח הניחח ויאמר לא אוסיף עוד לקלל כו' כי מפני בחי' ריח ניחח מאור חדש דוקא נמתקו כל הדינין כידוע ומבואר במ"א וד"ל. וזהו הטעם שנאמר בברכת המזון ואכלת ושבעת וברכ"ת את הוי' אלקיך כו' דזה משמע שנמשך בחי' תוס' אור חדש בהוי' שהוא בחי' ז"א דתיקון כל כל ברכה הוא בחי' המשכת תוס' אור חדש והיינו מטעם הג"ל ובוהו הכל שווים כי הכל יכולים להמשיך ברכה זאת בהוי' כו' כי גם אדם פשוט שאין לו רק בחי' נפש שבנפש דע"ס דעשי' הרי נק' אד"ם וכשאמרו"ל אתם קרוים אד"ם מפני שגם נפש דעשי' כלול מע"ס וכל בחי' התכללות נק' פרצוף אדם בצלם אלקים כו' שרודה ומושל כו' כנ"ל. וא"כ יש בכחו להעלות ולברר בחי' הכלים דתהו בברכתו באמרו ברוך א"י מטעם שיש בחי' גילוי אור א"ס בכל בחי' פרצוף אדם כנ"ל, ועי"ז נמשך מבחי' אורות דע"ס דתהו כנ"ל והיינו הברכה בהוי' דתיקון וזהו וברכ"ת את הוי' כו' וד"ל (ומ"ש שולחנו של אדם דוקא מכפר כו' כי יש ב' אכילות מזבח ואכילת אדם כמ"ש האכל יאכל כו' כידוע, וכמ"כ באכילות הלחם יש ב' אכילות שולחן ואדם וע"ד שהכהנים אוכלין ובעלים מתכפרין שנק' אכילת אדם, כך יש בחי' אכילת אדם בשולחן והיינו כמו אכילה דשבת כמ"ש במ"א, ומבואר בזוהר ע"פ כי על שולחן המלך כו', אך בענין הכפרה אמר שולחנו של אדם מכפר כמו שהמזבח מכפר כו' שבחי' אכילה זו הוא בחי' הברורי' דכלים דתהו והיינו בחי' אכילה דחול דוקא כמ"ש במ"א ע"פ צדיק אוכל לשובע נפשו כו', וזהו ענין הכפרה שהוא בחי' הברורי' אבל מה שע"י אכילת האדם מתכפרין הבעלים והיינו בחי' המתקת הדינין כנ"ל בפ"י לחמ"י לאיש ריח ניחח להוי' כו' וד"ל).

ואחר כל הנ"ל יובן ג"כ שרש ענין כבשי עצרת הנ"ל, דהנה כתי' והכשבים הפריד יעקב ומבואר למעלה ענין כש"ב בשין קודם לבי"ת כו' ושרש הדברים, הנה בחי' דצ"ח שרשו בעולם דתהו כנ"ל וגם בחי' שרש הכבש שרשו מבחי' דתהו (וע' בס' לק"ת ע"פ זה והכשבים הפריד כו').

והנה תחילה יש לבאר מהות טבע של הכבש למטה דכתיב כרחל לפני גוזוי נאלמה שהוא בחי' המל' שנק' רחל וכמ"ש רחל מבכה על בני' וכתי' ורחל באה עם הצאן אשר לאבי' כי רועה היא ואמר בזוהר רחל סתם שהוא בחי' המל', והטעם שנק' רחל היינו מפני שהשכינה בגלות דוקא נמשלה לרחל, כי הרחל שנק' כבש יש בטבעה בחי' הביטל וההכנעה יותר מכל הבהמות וקול הכבש מורה ע"ז כי קולה מעורר רחמי' בלב כו', ועיקר הראי' לזה היינו ממה שהרחל לפני גוזוי נאלמה כי ע"ד הטבע של כל חי' זולת הכבש לא תשקוט להניח א"ע לגוזו שערה שלא תצעק כלל, אך הכבש בלבד לפני גוזוי תאלם ותניח א"ע לגוזו בבחי' ביטל ולא תצעק כלל והיינו פי' הפשוט בגשמיות טבע הרחל שלפני גוזוי נאלמה (וגם במינה כמו העז אין לה בחי' ביטל זה שאין העז נאלם כו' לפני גוזוי כו'). והנמשל והדוגמא מזה למעלה בשכינה בגלותה שתמשל לרחל ע"ש בחי' הביטל וההכנעה כי כני' סובלת למטה שיעבוד מלכיות שהוא בחי' יניקת החיצונים למעלה בבחי' מל', והטעם שנק' גוזוי היינו מפני שעיקר יניקתם רק מבחי' שערות דנוק' דז"א שנק' רחל כמ"ש בזוהר ע"פ הנה מטתו שלשלמה כו' בשערהא אחידן כו' ואע"פ שגוזוי הנ"ל יונקים ממנה מנחת א"ע בבחי' ביטל והכנעה וז"ש כרחל לפני גוזוי נאלמה כו' והיינו ענין כב"ש דקרבן כמ"ש את הכבש האחד תעשה בכוקר ואת הכבש השני בין הערבים כו' שהן בחי' לאה ורחל (וע"ד שנא' ולרש אין כל כ"א כבשה אחת בחיקו תשכב וד"ל) וצריך להמתיק דינין הקשין שנאחזין בשערות דתרין נוקבין לאה ורחל, שהן נק' ב' כבשין כו' ע"כ זהו ענין הקרבנות שנעשה בהן כמ"ש את הכבש האחד תעשה פי' תעשה לשון תיקון כמו ועשתה את צפרני' כו' והיינו להמתיק הדינין בחסדי' דמ"ד שהוא ע"י יעקב בחי' ז"א, וזהו והכשבים הפריד יעקב וד"ל, אך מה שאמר והכשבים"ם בשי"ן קודם לבי"ת כו', הנה יש להקדי' ענין אחד תחילה מ"ש בע"ח דבחי' או"א מלבישים לזרועות דא"א אור אבא מלביש לחסד דא"א ואור אימא מלבישת לגבורה דא"א וכמ"ש אני בינה לי גבורה כו', ולכאורה יש סתירה גדולה לדבר זה ממ"ש בע"ח בכמה דוכתי' דאור אבא יונק ממזל הח' ואימא ממזל הי"ג כו', ופי' מזל היינו בחי' שערות דא"א שנמשכו מבחי' ח"ס כו' שהוא בחי' תיקונין דגלגלתא שלמעלה הרבה מבחי' זרועות דא"א כו', אך התירוץ הוא שיש הפרש גדול בין לשון הלבשה ללשון יניקה כי הנה מ"ש אור אבא יונק כו' הי' עד"מ כמו הולד שיונק משדי אמו הרי הולד מציאת דבר בפ"ע זולת אמו רק שיונק חלב בלבד משדי אמו והחלב הזה אינו אלא בחי' שפע חיצוניות כי הנה ידוע שאין יניקת החלב פועל רק הגדלה ורבויו באברי הולד והיינו כל ימי יניקה שהולך וגדול באברי' והגדלה זאת אינה נחשבת מבחי' עצמותו ומהותו של הולד דהיינו שאין זה החלב בחי' פנימית שפע חיותו ומציאותו כי פנימית מציאותו הרי נולד מבטן כבר והוא יש ודבר מציאות בפ"ע רק שמקבל החלב בתוכו כדי שיגדל מהותו כמו אילן הניגדל ע"פ המים וכיוצא וא"כ אין שרש חיות מציאותו מתהווה מן החלב רק גדולו בלבד (וגם גידול זה אינו דומה לגידול האילן מכח הצומח שבארץ שמצמיח מהותו ממש מאין ליש אבל גידול זה אינו אלא בחי' רבוי והוספה בלבד בחיצוניותו כו' וה"ז דומה להוספת גידול האילן ע"פ המים

שמוסיפין רבוי באילן בלבד כו') והנמשל מזה יובן למעלה ג"כ בבחי' אור אבא שיונק ממול הח' כו' כנ"ל דהיינו רק בחי' הארה חיצונית הנמשך ממול דא"א להיות עי"ז רק בחי' רבוי והגדלה באור אבא כמשל היניקה בולד כנ"ל ואמנם מציאת ומהות החכמה כבר נאצל מאור המאציל במהות ומציאות בפ"ע. אך ורק בחי' ההגדלה ורבוי שנמצא באור אבא הוא ע"י שיונק ממול כו', וביאור הדבר כי ענין בחי' הגדלה ורבוי באור החכמה היינו כי מתחילת אצילותה לא היתה רק בבחי' נקודה אחת ובסיבת היניקה נתגדלה להיות כלולה מע"ס וי' מי' עד שנעשה בבחי' פרצוף ונק' פרצוף אבא והתועלת מהגדלה זאת היינו מה שנמשך אור ושפע מבחי' חכמה דאצי' גם בכי"ע כי מבחי' נה"י דאבא נמשך מוחין לז"א ומזיא לנוק' ומנוק' לבי"ע עד בחי' חכמה שבמל' דעשי' מקור שכל וחכמה שבעולם השפל כו', ואם לא הי' בחי' פרצוף לא הי' נמשך אור ושפע ירידת חכמה ברבוי ירידת המדרגות כ"כ כידוע הכלל שכל הגבוה גבוה יותר ויכול להשפיל א"ע וע"כ בחי' ירידת השפעת החכמה מאצי' לבי"ע מורה על בחי' יניקה זאת שאור אבא יונק ממול כו' שהוא כא מבחי' ומדריגה גבוה ביותר והיינו בהיות שבחי' מזל דא"א מקבל מבחי' ח"ס דא"א שנק' חכמה שבכתר ומשם יונק אור אבא כו' שהוא למעלה מבחי' זרועות דא"א שנק' חג"ת שבכתר ששם אמרו שבחי' או"א מלבישים לזרועות דא"א כנ"ל, ואמנם אעפ"י שבחי' זרועות דא"א למטה הרבה מבחי' ח"ס דא"א. אבל לענין המשכה והשפעה לאור אבא, הנה בחי' הלבשה הזאת היא באה בבחי' הפנימי יותר באור החכמה ולא כמו בחי' יניקה שאינה אלא הארה חיצונית בלבד כנ"ל. דהנה פי' הלבשה זאת היינו עד"מ המתלבש באיזו לבוש שגופו ומהותו של המלוכש מתלבש בו והרי מתאחד עמו בתכלית ובפרט עד"מ לבוש השכל כאשר מלביש לרצון כמו בשוחד שמטה שכלו לזכות מפני הרצון המלוכש בו וכן כל רצון שמלוכש בשכל וטעם לאותו הרצון הרי מתאחד הרצון בטעם ושכל ההוא והי' לאחדי' ממש, וכמ"כ לבוש המדות כאשר מלבישים לשכל שהרי מפני השכל והטעם יולד המדה בלב הנה מתאחד השכל במדות וכן המדות בלב ואברים עד שמרגיש כאב הרגל במוח שבראש כו' והענין הוא כי התהוות גופו ומהותו של שכל נעשה ע"י הרצון וכן התהוות המדה עצמה נעשה ע"פ השכל כ"ו ע"כ מתאחדי' כו', וזהו משל להבין למעלה בבחי' או"א שהמה מלבישים לזרועות חג"ת דא"א שבחי' הלבשה הזאת היינו בחי' התאחדות הרצון שנק' כתר בחכמה לפי שזוהו מתהווה עיקר מציאת ומהות החכמה וכמ"ש והחכמה מאין תמצא ממש כו', וכן מחכמה למדות דו"א כו', וזוהו מתורץ הקושי' הנ"ל דאין הענינים סותרין זא"ז כלל דמ"ש בע"ח דאויא מלבישים לזרועות דא"א היינו להיות מציאותם אור החכמה מקבל מציאותו כמו שהוא מחסד דא"א ואור אימא מגבורה דא"א וכמ"ש אני בינה לי גבורה כו' אך לענין בחי' גידול ורבוי להיות או"א בבחי' פרצוף כנ"ל כדי שישפיע מהם למטה כנ"ל המה מקבלי' ממקום היותר נעלה והוא מבחי' מותרי' ח"ס דא"א שמאיר דרך שערות שהן בחי' המולות כידוע והיא הנותנת דמשום דהארה זאת באה ממקום הגבוה ביותר ע"כ צריך שיבוא רק בבחי' חיצונית דרך שער' ועיקר תועלת המשכה זו היינו כדי לבנות בנין אור אבא בהגדלה ורבוי כדי שיאיר גם למטה אשר לדבר זה

צריך שיבוא בחכמה ממקום עליון בא"א ביותר מבחי' חג"ת דא"א שמשם התהוות עיקר מציאותם מטעם הנ"ל דכדי להשפיל א"ע למטה צ"ל האור ממקום גבוה ביותר ולזה רמזו רז"ל הכל תלוי במזל אפי' ס"ת בהיכל שהוא יחוד אור"א לצורך העולמות דוקא שלוח צ"ל היחוד ממזל דא"א להוסיף בהן אור יותר מכפי כחם העצמי שמקבלי' מזרועות דא"א בבחי' קירוב כנ"ל וד"ל. וזהו פי' חכמות בחוץ תרונה חכמות תרין כמ"ש בוהר חכמ' תתאה וחכמ' עילאה והענין הוא כדי שתהא חכמ' תתאה דנוק' תרונה בחוץ כבי"ע כנ"ל, אוי צריך שיבא אור בתוס' מבחי' ח"ס דא"א דוקא בחכמ' עילאה שנק' אור אבא ואוי דווקא חכמות בחי' ח"ע וח"ת בחוץ ג"כ תרונה, דהיינו כבי"ע שנק' חוץ כמ"ש אמצאך בחוץ אשקך כו' כידוע, ועד"מ גידול אכרי התינוק מיניקת חלב אמו ואעפ"כ הארת יניקה זו היא באה בבחי' חיצוניו' כנ"ל ומטעם הנ"ל דהיא הנותנת כו' וד"ל.

ומעתה יובן פי' כש"ב בשי"ן שקודם לבי"ת כנ"ל, דהנה אות הכ"ף דכש"ב הוא בחי' אור הכתר ואות השי"ן הוא בחי' חג"ת שבכתר שנק' ג' קוין כמ"ש זה הוי' קוינו לו כו' וכן כתיב יקו המים בבחי' קוין כמ"ש במ"א והבית הוא בחי' אור"א כמ"ש בחכמ' יבנה בית וידוע דבית זה הוא בינה שמקבלת מחכמה וא"כ אותה הבי"ת היינו חו"ב יחד והיינו ג"כ פי' אות בי"ת שמספרו שנים כי הן חו"ב תרין רעין כו' וביאור הדברים מובן עפ"י הנ"ל דאור"א שמלבישי' לזרועות דא"א הוא שנק' בית שהן מציאו' ומהות דחו"ב כשמתהווין מתחילתן אצילותן מזרועו' דא"א כנ"ל והשין הוא בחי' חג"ח דא"א שהן בחי' הזרועו' וע"כ השין קודם לבי"ת בתיבת כש"ב להיותו מורה על עיקר ושרש מציאות דחו"ב שמקבלין מג' קוויין שהן זרועו' דא"א והיינו הבי"ת שאחרי השי"ן והכף הוא בחי' עצמיו' אור הכתר בבחי' גלגלתא ומ"ס דא"א שלמעלה מהיות גם בחי' מקור ושרש לאור"א רק ע"י בחי' מזלות בלבד מאיר לפעמי' באור"א בשביל תוס' אור להיות מזה בחי' הגדלת פרצוף כנ"ל באריכות משא"כ חג"ת שלמטה מעצמיו' הכתר שהן כח"ב ג"ר דא"א הן נעשין בחי' מקור לאור"א כנ"ל, אך עדיין יש להבין בזה דלמה לא נק' חו"ב ג"כ באות שי"ן בג' קוין שהרי הדעת מוח שלישי' בין חו"ב וכידוע שג' מוחין הן חב"ד כו' אמנם הענין הוא לפי שידוע בע"ח דהע"ס הן עשר ולא תשע, עשר ולא י"א כמ"ש בס"י והגם שלכאורה י"א הן עם אור הכתר והוא כחב"ד חג"ת נהי"מ אבל התירוץ הוא דכאשר הכתר נמנה עם הספי' אין הדעת נמנה לפי שאור הדעת מובלע הוא בין חו"ב ואינו נחשב לדבר בפ"ע כנ"ל והענין הוא לפי שהדעת נק' בחי' ממוצא לחבר ולייחד חכמה בבינה שיומשך מאין ליש ועד"ז דעת המתפשט במידו' מחבר ומקשר השכל במדו' כו' וכל בחי' ממוצע אינו נחשב לבחי' ומדריגה בפ"ע כו' וע"כ ע"ס תמיד עשר ולא י"א כו' וד"ל וא"כ א"א לפרש אות השי"ן שהוא ג' קוין בחו"ב אחר שהדעת מובלע ביניהם (לפעמים וגם שלפעמי' הדעת נמנה ואז אין הכתר נמנה כמ"ש בע"ח מ"מ אין זה בחי' ג' קוין קבועי' להורות עליהם באות השי"ן כמו ג' מדריגו' דחג"ת שלעולם הן שלשה כו' וד"ל) אבל ג' קוין דחג"ת הנה הת"ת קו שלישי בתמידו' בין ב' הקוין חו"ב

וגם בירידת ג' קוין מהחכמ' ולמטה ג' קוין הן ונק' חג"ת דו"א והוא בחי' השי"ן שאחר הבי"ת בתיבת כבש דהנה אחר שח"ב נק' בי"ת לג' קוין דכתר שהוא בחי' זרעו' דא"א כנ"ל הנה אח"כ יורד האור והשפע מחו"ב לחג"ת דו"א וזהו הנק' כבש שהבי"ת דחו"ב קודם לשי"ן שהוא חג"ת דו"א וד"ל וזהו והכשבים הפריד יעקב, פ"י הפריד שמבחי' כשבים הנ"ל שהוא בחי' חג"ת דא"א בשי"ן קודם לבי"ת כו' משם הפריד לבנות מהן ב' פרצופי' דלאה ורחל והיינו את הכבש האחד תעשה בבוקר שהוא בחי' לאה ואת הכבש השני כו' הוא בחי' רחל כמ"ש כרחל לפני גוזיזה כו' וטעם ענין פירוד הנה היינו כדי לעשו' בהם שני יחודי' דהנה יש בחי' ב' זווגים זווג יעקב ולאה וזווג יעקב ורחל, וכל זווג הוא להמתיק דינין דנוק' בחסדים דדכורא כידוע וזהו ענין הקרבנו' להעלו' מ"ן מהעלאת הברורי' דרפ"ח כו' והוא נק' אש שלמטה שעולה ע"ג המזבח כו' ואח"כ יורד אש שלמעלה שהוא בחי' המשכת מ"ד להמתיק הגבורו' דנוק' והיינו אריה דאכיל קרבנו' שהוא בחי' הארת חסדי' דדכורא וזהו ג"כ ענין זווג יעקב ולאה או זווג יעקב ורחל, כי הנה בחי' יעקב הוא בחי' ז"א דאצילו' ונק' בריח התיכון כו' וע"כ הוא המפריד מבחי' כשבים שהוא בחי' הג' קוין שבכתר להיותו בחי' לאה ורחל דהיינו בחי' אותו' המחשבה ואותי' הדיבור כידוע שכל בחי' אותו' הוא בחי' נוק' וב' נוקבין הללו היינו ב' מיני אותו' דמחשבה ודיבור ונקראו אחיות כי אין הפרש כלל בעצם ענין האותי' בין אותיות המחשבה לאותי' הדיבור כי שרש ענינים אחד הוא שהוא רק בחי' גילוי ההעלם של העצמי' רק שאותי' המחשבה הגילוי שלהם בעצמות האדם עדיין ולא נגלה לזולתו ובאותי' הדיבור נגלה לזולתו אבל בחי' גילוי אחד הוא בלתי שינה כלל שהרי מה שחושב ומונה במחשבה הוא הדבר עצמו שבא לידי גילוי בדיבור בלי תוס' ובלי גירעון, ולא אפשר שיהי' במחשבה גילוי ענין אחד ובדיבור יבא גילוי ענין אחר שלא הי' במחשבה כו', והיינו למעלה בחי' לאה ורחל שנק' בזוהר בשם תרין עלמין עלמא דאתכסיא ועלמין דאתגליא והן נכללין בי' מאמרו' כמ"ש ויאמר אלוקי' שהי' כאן גילוי הדיבור כמ"ש בדבר ה' כו' והוא בחי' רחל שנק' מלכו' דאצי' ואותי' המחשבה של דיבור זה הוא הנק' לאה וז"ש שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל שהן ב' ההי"ן דשם הוי' שם הגדולה לאה הוא ה"א ראשונה שהרי לאה ילדה ששה בנים שהן המידו' כו' ושם הקטנה הוא ה"א אחרונה והיינו תרין נוקבין דפריש שלמה מלכא אתי מלבנון כלה כו' כמ"ש בזוהר והיינו ג"כ ענין שם האחת שפרה ושם השנית פועה מלשון פעיא שהוא בחי' הדיבור וכמ"ש במ"א ולכך נקראו מיילדות העברי' כו' וד"ל ויעקב הוא בחי' המידו' המשפיעי' על אותי' הדיבור ונק' אז זיווג יעקב ורחל כנראה בחוש שמהבל הלי"ב נמשך קול בדיבור והוא יחוד קול ודיבור כמ"ש בזוהר בכמה דוכתי וכאשר המדו' שבלב משפיעי' לאותי' המחשבה בלבד נק' זיווג יעקב ולאה כנראה בחוש מה שחפץ אדם בלבו מהרהר מיד במחשבה כו' והנה בחי' אותו' דמו"ד שמקבלים מיעקב נק' ב' כבשים וזהו את הכבש האחד תעשה כו' פ"י תעשה תתקן כו' כידוע והיינו להמתיק דינין דנוק' כי הנה בחי' אותו' הרי הן בחי' צימצומי' ודינין מסתעפין מהן שהרי ידוע שהתחלקו' האותי' בדיבור שנק' רחל הוא ע"י ה' מוצאות הפה המפרידו' את

הכל הקול כו' והן בחי' ה"ג מנצפ"ך כו' כי כל התחלקות וצימצום הוא בא ע"י בחי' הגבורו' וע"כ אמר בע"ח דעיקר בנין המל' מבחי' הגבורו' דוקא כו' וכמ"כ באותיו' המחשבה שנק' לאה יש בחי' התחלקו' זאת ג"כ ע"י בחי' ה"ג מנצפ"ך דאימא כו', וא"כ הרי ב' נוקבין הללו מלאי' דינין וצימצומי' כי מסיבת ריבוי התחלקו' בריבוי הצימצומי' יוכל להסתעף מהן דינין קשין מאד כי הצמצום הוא בחי' ההסתר וההעלם ובהסתר והעלם אחר הסתר והעלם נתמעט אור אלוקי כ"כ עד שמתהווה בחי' הפירוד הגמור כו' ולזה נעשה שני כבשי התמידין הכבש האחד בבקר היינו כדי שבהעלא' מ"ן זה יומשך בחי' מ"ד מיעקב בלאה להמתיק דינין לאה בחסדי' כו' וזהו פי' תעשה תתקן והכבש השני בין הערבים להיו' יחוד יעקב ורחל וימתקו דיני רחל (וגם שדיני לאה קשי' יותר מדיני רחל כידוע אעפ"כ נעשה יחוד יעקב ולאה בבוקר כי משום שדיני לאה קשין יותר צריך להמתיק אותו בחסדי' עליונים יותר והיינו בבקר דאברהם ודיני רחל רפין א"צ להמתיקה בחסדי' דבקר כי יומתקו גם בחסדים שבין הערביים כו' והיינו שנאמ' ויהי בבקר והנה היא לאה כו' ד"ל).

ואחר כל זה יובן שרש ענין שני כבשי העצרת שהיו מניפין אותם תנופה לפני הוי' אך בתנאי שהי' מניחין שתי הלחם על הכבשים ומניפין יחד כמ"ש והניף אותם כו' וכמבואר למעלה, והנה תחלה יש להבין לכאורה שזה כדבר פלא שיהי' תנופת הכבשים באמצעו' שתי הלחם דוקא והלא שתי הלחם מבחי' צומח והכבשים מבחי' החי ומעלת החי גבוה ממעלת הצומח הרבה שהרי אנו רואים חיו' הרבה יותר בחי בתנועה ועצנו החיו' מבצומח שנחשב כדומם בלבד ומבואר למעלה ששורש הכבשים למעלה אלא שיעקב הפרידן כו' וא"כ למה הניח שתי הלחם על הכבשים כו', אך הענין הוא כמו שמבואר למעלה דשרש דצ"ח גבוה למעלה ממדריגת אדם הגם שלמטה אדם גבוה מדצ"ח כי הגם שבחי' התוהו נפל למטה אך שרשו למעלה גבוה מבחי' התיקון כנ"ל באריכות וכך יובן גם בבחי' התוהו עצמו כי הנה בתוהו עצמו יש מדריגו' רבות זו למעלה מזו שהרי יש בו ע"ס וכל ספי' גבוה מחברתא וכמ"ש וימלו"ך תחתי"ו כו' תחתי"ו במדריגה כו' והגם שבנפילת הכלים דתוהו למטה נראה בחי' החי גבוה מבחי' הצומח כנראה בחוש כנ"ל אבל הנה בשרשם של חי וצומח בבחי' התוהו אדרבא נהפוך הוא דבחי' הצומח דשם גבוה שם מבחי' החי והטעם הוא כי זהו הכלל בכל מקום בכל אור גבוה שנפל למטה הנה כל שהוא אור עליון וגבוה ביותר הנה כשהוא נופל למטה נופל ומתלבש בתחתיו' המדריגה ביותר וכל שאיננו אור גבוה כ"כ למעלה הנה בירידתו ונפילתו למטה לא יתלבש בתחתית המדריגה כ"כ והראי' לזה ממ"ש בס' אור החיים שהאריה בא בחיו' הטמאו' לעוצם רוממו' מעלתו למעלה כו' וכן הענין מובן ממשל נפילת אבן מעל החומה שכל שתפול מגבוה יותר יותר תיפול למרחק גדול כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, וגם כאן מאחר שבחי' התוהו נפל וירד למטה הנה כל בחי' אור עליון וגבוה שבעולם התוהו יותר יותר נפל וירד בירידת המדריגה למטה וא"כ מאחר שאנו רואים בבחי' הצומח למטה שהוא בירידת המדריגה

מבחי' החי מזה מוכרח לומר ששרש הצומח למעלה בעולם התוהו קודם שנפל למטה היה בחי' אור עליון וגבוה מבחי' שרש החי אשר ע"כ ירד ונפל בתחתית המדריגה יותר מבחי' אור ושרש החי כו' וא"כ מובן מזה ששרש אור בשר החי למעלה בעולם התוהו למטה במדריגה מבחי' אור ושרש בחי' הצומח שהוא הלהב למטה והמופת לזה הנה אנו רואים גם למטה לאחר שבירת הכלים דגם שמעלת החי נכבד ממעלת הצומח בעצמו ומהותו כנ"ל הנה מ"מ אנו רואים שבלא לחם לא יוכל איש לחיות גם שיאכל בשר הרבה כי אין הבשר סועד אלא הלחם דווקא כמ"ש לחם לבב אנוש יסעד וכנראה בחוש שאם יאכל אדם מעט לחם יסעד לבבו ויתחזק כוחו בשביעה שיש בה ממש ואם יאכל בשר הרבה לא יסעד לבו כלל ולא ישבע בשביעה שיש בה ממש אלא רק לפי שעה בלבד יסלק רעבונו ולאחר שעה יחלש כמקודם וע"כ לא נקרא בשם מזון שחייבי' לברך ברכת המזון רק על הלחם בלבד ולא על הבשר והפירו' גם שיש בה חיות רוחני הרבה יותר כנראה לעין שהחיו' של החי יותר הרבה מחיות של הצומח כנ"ל, אך שרש הדבר הוא לפי שבחי' אור ושרש הצומח כמו שהוא בעולם התוהו הוא יותר עליון מבחי' שרש החי ע"כ גם שלמטה אחר השבירה החי נכבד במעלה מן הצומח מטעם הנ"ל שאור עליון היותר גבוה בא למטה בתחתיות המדריגה יותר כו' הנה מ"מ מצד שרש הצומח למעלה שהוא עליון יותר כנ"ל ע"כ יש בחי' שביעה ומזון בצומח יותר מבחי' גם למטה אחר השבירה וד"ל. ועפ"י יובן ג"כ בשרש בחי' שתי הלחם שבשבוועי' דגם שהן מבחי' הצומח מ"מ הניחם על הכבשים מצד שרש הצומח בבחי' התוהו שהוא עליון וגבוה מבחי' החי כנ"ל והטעם שבשבוועי' דוקא הניפו שתי הלחם על הכבשים כי הנה בחג השבועי' נתגלה בחי' אור הכתר כמ"ש בפע"ח שהוא שער החמשים דבינה שנתגלה אחר מ"ט ש"ב שע"י הספי' וע"כ בחי' הכבשים שלמטה היו מניפין אז בתנופה לפני הוי' פי' תנופה זאת היינו שלא יהי' ב' כבשים הללו בבית קודם לשנין שהוא כמו בחי' כבשין התמידין בחי' לאה ורחל כדי להמתיק דינין כו' כנ"ל בפ' והכבשים הפריד כו' אלא יתעלו למעלה בבחי' שי"ן שבכתר שהוא גי' קוין שלפני החכמה כנ"ל והיינו פי' לפני הוי' דחכמ' ששם נק' כבשים בשנין קודם לבית כנ"ל אך א"א שיתעלו הכבשים כ"א באמצעו' תנופות שתי הלחם והיינו כשיתעלה תחלה בחי' הצומח לשרשו בתוהו מפני שהוא שם יותר עליון מן החי כנ"ל וע"כ בחי' תנופת שתי הלחם בשבוועי' דוקא לפי שאז מתגלה בחי' הכתר וע"י הלחם דוקא יונפו גם הכבשים להיות עולי' לשרשם בבחי' החי שבתוהו מטעם ששרש הצומח גבוה מן החי בבחי' התוהו קודם השבירה כנ"ל ולכך הניח הכבשים תחת שתי הלחם כדי שיתעלו באמצעו' תנופת שתי הלחם דוקא וז"ש והניף אותם על לחם הבכורי' כו' וד"ל. ומעתה יש להבין ענין המבואר למעלה בבחי' שתי הלחם שהן ב' תורי' תשב"כ ושבע"פ כו' דהנה בתורה יש ב' מדריגו' חכמה עילאה וחכמה תתאה ובס"י נק' חכמה בראש וחכמה בסוף ואותיות דתושב"כ נק' חטה כ"ב אתווין כידוע. והיינו לחם הא' דבחי' ח"ע ולחם הב' היא הדיבור בתושב"ע"פ שנק' חכמה בסוף ולא ראי זה כראי זה שיש למעלה בתושב"ע"פ מה שאין בתשב"כ והוא בבחי' גילוי הרצון איך לעשות המצות באיוו אופן כמו איך לעשו' תפילין וציצי' כו'

משא"כ בתשב"כ שאין שם גילוי הרצון וכמ"כ יש למעלה בתשב"כ מה שאין בתושבע"פ והוא בחי' הטעמי' והנגינ'ו כמ"ש ויהי שירו חמשה ואלף כו' כנ"ל, ושרש הדברים הנה יובן ע"ד דוגמא ממה שמצינו בכתבי האריו"ל שאמר האריו"ל דפ"א ראה בחלום והשיג השגות ברזין דאורייתא שהי' צריך להביאם בכתב משך ששים שנה כו' ולכאורה דבר זה כפלא יחשב דהאיך אפשר שיתפוס בשעה אחת מה שצריך לכתוב ס' שנה כו', אך הענין הוא שיש ב' מדריגו' בחכמה הא' בחי' ההשגה שמושג ומובן בשכל עד שיכול להביא השכל ההוא בדיבור ובכתב ונק' הבנת השכל והמדרי' הב' הוא עצם המושכל כמו שהוא ממש בלתי מושג עדין בהשגה והבנה עד שלא יוכל להסביר לזולתו כלל בדיבור ומכ"ש בכתב ולשון ואם יצטרך להביא בכתב צריך שיומשך זמן רב מאד מפני שבחי' הארה אחת מעצם המושכל ועומקו א"א להיו' בדיבור וכתב כ"א בהלבשת דברים רבים והקדמת רבות מאד עד שיקרב השכל שיוכל להשיג ומ"מ לא יוכל להשיג רק אפס קציהו בלבד ואמנם אפס קצהו יוכל לבא גם בלתי הלבשת דברים רבים כמו ברמו אשר בנגינה וכיוצא שם יוכל לגלו' אפס קצהו כמו עד"מ שכל עמוק שא"א להבינו לזולתו בדיבור ירמוז לו ויבין כו' הרי ברמו יוכל לבא מה שלא יוכל לבא בדיבור כך בנגינות וטעמי' שבתשב"כ יוכל לבא אפס קצה מבחי' פנימי' ח"ע מה שלא יוכל לבא באותיות שבתשב"כ, והיינו מ"ש והי' שבשיר ונגינת הטעמי' שמה הוא מרומז בבחי' רמוז בעלמא דהיינו אפס קצהו כו' וד"ל (והיינו ענין שתי הלחם ב' לחמי' דוקא דהיינו בחי' הגילוי אשר בטעמי' ונגינ'ו שבתושב"כ שאין בתושבע"פ ובחי' גילוי רצון העליון הנק' כתר בתושבע"פ שאין בתושב"כ וב' מדריגו' הללו הן בחי' צומח ששם הארת החכמה דוקא כמ"ש ולחם לבב אנוש יסעד והראי' לזה מן התינוק שא"א לקרו' אבא עד שיטעם טעם דגן דוקא והענין הוא שזהו מצד בחי' הצומח שבתוהו ששם הוא בחי' החכמה שלמעלה מן בחי' המידו' שבחי' כו' והגם שלמטה החכמ' נק' חי וכמ"ש והחכמ' תחי' והמידו' בחי' צומח והדיבור דומם היינו דווקא בבחי' התיקון אבל בבחי' התוהו נהפך הוא שהצומח בחכמ' והמידו' בחי' וע"כ האדם מדצ"ח בתוהו כנ"ל ולמעלה מדצ"ח בתיקון כי בחי' התוהו היפך מבחי' התיקון בכל סדר חלקי דצח"ם מה שבתיקון הוא תחתון בבחי' התוהו הוא עליון כו' וד"ל).

בעז"ה (נדפס) *

(א) זוהר פ' בלק ד' ר"ג ע"ב, כי מראש צורים אראנו, ציורא ודיוקנא דאבוה אתרשים ב' ממש, כיון דהוה במעלה דאימא מסטרא דילה אתמתח ואושיט פסיעה לבר יתיר ודא הוא אשורנו כגוונא דא ת. הנה כללות המאמר הזה מדבר בבחי' ז"א כמו שהוא בשרשו ומקורו באבא ואימא דאצי' שנק' אב ואם

המולידות למדות דו"א וע"ז מפרש הפסוק הזה כי מראש צורים אראנו שהוא בחי' אור אבא דאצי' שנק' ראש צורים כמשי"ת ושם הוא מקור המידות הראשון וכאשר בחי' המדות כלולים עדיין בשרשם ומקורם הראשון שהוא בחי' ו"ק דאבא אז נאמר מראש צורים אראנו למדות דו"א בבחי' ראי' בלבד כי שם המדות כלולים בתכלית ההתכללו' האמיתית ובהיות המדות דו"א אח"כ בבחי' עיבור במעי אמא דאצי' תלת גו תלת כו' אזי נא' ומגבעות אשורנו לפי שההר הבולט כלפי מעלה בגובה מורה על בחי' משפיע שנק' דכר בחי' יסוד דדכורא המשפיע בבחי' בליטה והגבעות שהן בעמק בבחי' שקיעה מורים על בחי' המקבל שהוא שקוע וכידוע בענין יסוד דנוק' שהוא שקוע וע"כ נק' אור אבא המשפיע בשם ראש צורים ובחי' אימא המקבל נק' גבעות ובחי' ז"א כמו שהוא כלול בבחי' אור אבא עדיין נאמר מראש צורים אראנו ואח"כ כשהוא בעיבור במעי אימא נא' מגבעות אשורנו כו' זה כללות ענין המאמר זה, וביאור דבר זה מובן עפ"י הידוע בבחי' חו"ב שהחכמה נק' אין והבינה נק' יש כי שפע החכמה נמשך כברק חיצו מלמעלה למטה בבחי' נקודה בלבד ואח"כ בבחי' הבינה מתפשט לאורך ורוחב והוא המרחב של ההשגה והתבוננות כנודע בפי' ונהר יוצא מעדן, וע"כ בחי' יסוד אבא שהוא נקודת החכמה הוא בבחי' בליטה להיותו משפיע לזולתו שהוא מוח הבינה, ובחי' בינה להיותה בחי' מקבל ההשפעה הזאת ע"כ בחי' יסוד אימא שקוע לקבל ולכך נק' החכמה ראש צורים והבינה נק' גבעות. והנה המדות נולדים דווקא מיתוד או"א והיינו כאשר נמשך אור שפע החכמה בכלי היסוד דבינה, והנה עד"מ מטפה הזרעית שבוודאי כל ציור אברי הולד שעתיד להצטייר במעי האם אחר שהייתו ט"ח בבטן כבר יש כל פרטי האיברים בטפה זאת וכידוע בכלי האצטרלו"ב שיכולים להביט בגרעין כל ציור התפוח כו', אך שבטפה כלולים בה כל האיברי' מראש עד רגל בבחי' הרוחניו' והדקות בבחי' ההעלם הגדול מאוד דהיינו רק בחי' הכח הרוחני של כל אבר שמתגדל אח"כ בבטן כו', וגם זאת הנה כלולים בתכלית ההעלם בלתי ניכרי' ונרגשים לאיזה מציאו' כלל וכלל, אבל אח"כ כשהולד מצטייר בבטן ט"ח הרי ניכר שם באיזה מציאת ומהות עכ"פ, אע"פ שגם שם הולד בהעלם בבטן כי עובר ירך אמו הוא ואינו אוכל אלא מה שאמו אוכלת כו' כידוע אבל אין זה ערך להעלם והתכללות האמיתי שבטפה הכלול בה רק רוחניות הולד וגם זאת בהעלם גדול מאוד כו' וד"ל. ועפ"י ז' יובן ג"כ בתולדות המדות מטפת יסוד אבא הנ"ל שבחכמה הן בבחי' ההעלם הגדול בלתי נרגשין כלל לאיזה דבר מה משא"כ בבינה שם נרגשין יותר לאיזה מציאות עכ"פ רק שהן בהעלם ובהתכללו' בשכל כעובר שבמעי אמו ונק' תבונה' בן ובת כו' וכנראה בחוש שיש מציאות התפעלות אוי"ר גם במוח הבינה ונק' דו"ר שכלים כנודע, והגם שהוא התפעלות השכל בלבד אבל מ"מ הן מדות בתתפעלות אהבה רק שהיא כלולה ומתייחדת בשכל עצמו ואינו נרגש בבחי' דבר ויש בפ"ע משא"כ לאחר יציאתן מבטן אימא שהוא תולדות המדות שבלב שנולדים בגילוי גמור המה מורגשים בהרגשה גמורה ויש ודבר בפ"ע נבדלים מכח השכל לגמרי כו', אבל מ"מ גם בהיות התפעלו' המדות בשכל בהתכללו' הרי הם מורגשים בבחי' מציאת מדות עכ"פ ממש כאופן מציאותן אח"כ ביציאתן מן

ההעלם לגילוי בלב רק שכלולים בהעלם עדיין בתוך השכל וה"ז ממש כמו העובר במעי אמו שהוא מציא' בפ"ע רק שנכלל בבטן אמו ואוכל מה שאמו אוכלת כו', אבל בבחי' המדות אוי"ר שכלולים בחכמה שעדיין למעלה מן ההשגה שם אינן נתפסי' ומורגשים במציאו' מדה והתפעלות כלל וכלל ואע"פ שבוודאי ישנם שם במציא' בהכרח אבל הן שם בדקות ורוחניות מאוד מבלי יורגשו מציאותן כלל וה"ז ממש כולד הכלול בטפה כנ"ל וד"ל וזהו כללות ענין הפסוק הזה דמראש צורים אראנו פי' בחי' ו"ק דז"א כמו שהוא בשרשו הראשון בהתכללו' אור אבא שנק' ראש צורים כנ"ל שם אראנו בלתי הרגשה ניכרת כלל וכלל רק אראנו מרחוק בבחי' תכלית ההעלם והדקות, אך מגבעות אשורנו פי' כאשר המדות דז"א מצטיירים בבחי' עיבור ג' גו ג' בבטן אימא כנ"ל שנק' גבעות כנ"ל שם אשורנו פי' אשורנו מלשון פסיעת הרגלים כמו כונן אשורי כו' דהיינו מה שאמר כאן דאויט פסיעה לבר כו', והענין הוא כידוע שיש בה"א ראשונה דשם הוי' רגל קצר כמו ו' אך אויט פסיעה כמו יו"ד בסופו הוא כמו רגל התי"ו בסופו כזה ת שבסופו אויט פסיעה לבר מעצמותו כך יש בתמנות רגל הקצר בה"א ראשונה והוא להיות כי צורת הה"א עצמה לאורך ורחב הוא בחי' בינה עצמה שנק' רחובות הנהר כידוע והרגל הקצר הוא בחי' המדות שבבינה אך להיות כי המדות כלולים בבינה בבחי' ההעלם והיינו ג' גו ג' כדמיון הולד שראשו מקופל בין ברכיו כו' ע"כ אויט פסיעה לבר דהיינו רק בחי' פסיעת הרגל בלבד שהוא בחי' נה"י מגולים וחכ"ד וחג"ת שבו נעלמים ונכללים בבטן אימא כו' וע"כ אמר ומגבעות אשורנו בבחי' פסיעה לבר ועכ"פ באים שם המדות בבחי' הגילוי ונק' פסיעה לבר עכ"פ משא"כ בבחי' אור אבא שאינם באים שם בבחי' גילוי כלל כנ"ל ועיקר הטעם לזה היינו מפני שבבחי' החכמה אע"פ שכלולים שם המדות אבל אינם במציאות ומהות מדות כלל וכלל רק הם במציאות ומהות החכמה ממש כמו בחי' תחסד שבחכמה שהוא בחי' אור שכל אשר מטה כלפי חסד כענין ב"ה מתירין לפי ששכלם מטה כלפי חסד וב"ש אוסרים לפי ששכלם מטה כלפי דין הרי עצם האור הזה הנשפע הוא בחי' שכל ממש ולא בחי' מידה כלל רק שיש שכל של חסד ויש שכל של דין כו' וא"כ הרי גם שהחסד והדין שנוטים בשכל המה בחי' מדות אבל אינם במציאו' ומהות מדות כלל רק באופן מציא' ומהות שכל ממש, משא"כ במדות שכלולים בהשגה דבינה שמה הם מורגשין במציאו' מדות ממש כמו להתפעל באהבה עפ"י הטעם והשכל שמשגיג דגם שהתפעלו' זאת שכליית היא במוח הבינה כנ"ל מ"מ הרי היא במציאת התפעלות מדה עכ"פ רק שכלולה בהשגת השכל כנ"ל ולכך אמר בו"ק דאבא אראנו בבחי' ראי' דחכמה ממש אבל במדות שבבינה אמר אשורנו מלשון פסיעת רגל כי המה שם במציאות בפ"ע רק שכלולים בבינה כנ"ל וד"ל. ובכל זה מובן פרטי דברי המאמר הזה, כי מראש צורים אראנו דא ציורא ודיוקנא דאבוה ממש פי' בחי' ו"ק דאבא נקרא ציורא ודיוקנא דאבוה עד"מ הטיפה שכלול בה ציור הולד כנ"ל, ולהיות כי כח המוליך בדומה לו כמ"ש ויולד בדמותו כצלמו כו' ע"כ נק' ציורא ודיוקנא דאבוה כו' ומ"ש אתרשים בי' ממש כי עד"מ הצר צורה שנשאר כח ורושם מכח המצייר כו' וזהו פי' מראש צורים ע"ש כח הציור, אך הנה זהו עדיין בבחי' המדות הכלולים

בחכמה כנ"ל אבל בבא אח"כ מצורה זאת בבינה ה"ז צורה מצורה וכמאמר צר צורה בתוך צורה וז"ש אין צור כאלקינו כו' והיינו בחי' ציור הולד בבטן אימא שמצטייר מבחי' ציור הראשון שבטיפת אבא עד"מ טפת הגשמי' שמצטייר הולד ממנה בבטן הנוק' כל ט"ח כנ"ל וז"ש כיון דהוה במעשה דאימא מסט' דילה אתמתח פי' אחר שאמר דציור הולד בבטן הוא עפ"י צלם ודמות דאור אבא כי כח המוליד בדומה לו אח"כ אמר דמסטרא דילה דווקא אתמתח ואושיט פסיעה לבר כו' פי' כי מצד אור אבא הי' עדיין הכל בבחי' ההעלם רק מסט' דבינה מחמת שהייתו בבטן אימא איתמתח להיות בבחי' הרגשת המציאו' כנ"ל ושם אושיט פסיעה לבר להיות מתגלה בחי' נה"י עכ"פ כמאמר ראשו מקופל כו' כי הבינה נק' בחי' יש מורגש לגבי החכמה וד"ל אך עכ"ז אין בכח הבינה רק לצייר כפי אופן הציור דאור אבא וכמ"ש אשה כי תזריע וילדה זכר דווקא בדומה לו כו' רק שמציירת במורגש יותר וז"ש אין צור כאלקינו כו' וד"ל.

ב) ולהבין כ"ז בתוס' ביאור הנה מבשרי אחזה כו' בהיות ידוע שכאשר האדם ממציא איהו שכל וסברא הנה היא באה דרך נפילה וירידה מלמעלה מן השכל ואז עדיין אין המושכל החדש הוה שנפל לו במוח חכמתו רק כמו בחי' נקודה אחת בלבד דהיינו מבלי התפשטות כלל לאורך ורוחב בהשגת דבר מה אלא נסקר המושכל ההוא בסקירה אחת ככרך המבריק פתאום וכמו ויצא ככרך חיצו חץ דחכמה והוא הנק' טיפת אבא עד"מ מטיפה הגשמי' כנ"ל ואח"כ באה בחי' נקודה זאת לבחי' התפשטות אורך ורוחב בהשגה בבינה כידוע, והנה בהיות שנקודה דחכמה היא בתכלית העלם ע"כ גם בחי' המדות הכלולים בה הן בהתכלית ההעלם בלי מציאות מורגשת כלל רק הם מהות שכל וגם זאת בהעלם דנקודה בלבד אבל בהשגה דבינה להיות כי שם מתרחב בחי' הנקודה לאורך ורוחב ע"כ מצטיירים שם גם המדות בבחי' יש מורגש במהות מדה עכ"פ כנ"ל באורך. רק שהמה מכוסים ונעלמים בשכל דבינה כנ"ל, והנה עיקר הטעם לבחי' התכלול' המדות באבא יותר מבאימא, הנה יובן בהקדים ענין בחי' עיבור יניקה ומוחין דהנה ידוע כאשר המדות הן בבחי' עיבור בבטן אימא הן רק ג' כליל גו' ג' כדמיון הולד שראשו בין ברכיו כו' פי' ראשו הוא בחי' חב"ד שמלוכש בהעלם בברכיו שהן בחי' נה"י ולא נגלה רק בחי' נה"י, וביאור הדברים ידוע שהמדות הטבעיים בתחילת תולדתן בבטן נק' בחי' נה"י וכמו ע"ד דוגמא איש שהוא נדבן בטבעו שנדבת לבו נטבע בו כבר מתחילת יצירתו בבטן ואח"כ כשנולד מתגדלים מדותיו הטבעיים עפ"י השכל והטעם שמתלבש בהן בהרחבה והתפשטות יתירה הרבה ויותר מכפי מדתם הטבעיים בתחילת יצירתם שהרי אנו רואים בחוש גם באיש הפזרן בטבע שע"פ השכל והטעם שיהי' לו בפזור יפור הרבה יותר גם מכפי מדת פזרנותו בטבעו ונמצא נתגדלה ונתרחבה ונתפשטה מדת פזרנותו הרבה יותר עפ"י השכל מפני שהשכל המתלבש במדה הוא מגדילה ומרחיבה ביותר וכנראה בתינוק שנולד שנגדלים ומתרחבים מדותיו מעט מעט מידי גדולו בימים ושנים רק עפ"י גידול השכל כמ"ש לפי שכלו יהולל איש כו' וכידוע, וזהו הנק' בחי' מוחין דיניקה שהוא הגדלת טבע

המדות מחמת השכל אך עדיין לא נק' רק בשם מוחין דקטנו' ולא בחי' מוחין גדלו' כידוע, והענין הוא כי הגם שמתגדלים המדות הטבעיים עפ"י השכל הרי השכל מלוכב בהן בהעלם גדול כי לא נגלה לעין רק מהות התפעלות טבעיות בלבד כמו מדה פורנות הטבעיים רק שבתוכה ותוך תוכה בהעלם גנוז אור השכל המגדילה ומרחיבה כנ"ל אבל עדיין היא מהות מדה לגמרי ולא מהות שכל כלל רק שנגדלה יותר כו' אבל בחי' מוחין דגדלות דו"א היינו שבחי' המדות משתנים ממהותם למהות שכל ממש כי השכל והטעם בא בהן בבחי' התגלות גמור ולא עוד שהשכל גובר ושולט במדות עד שלא ניכר ונרגש מהות התפעלו' מדות טבעיות כלל רק התפעלות שכליות כי נכלל התפעלות הטבעי' בהתפעלו' השכלי' וכענין דו"ר שכליים כמו שהן במוח כו' שנמצא ע"י התגלות מוחין דגדלות נשתנה מהות המדה למהות שכל ואז כל מדה כלול מעשר כו' והוא ממש היפך מבחי' מוחין דיניקה שהמה מכוסים ומובלעים במדות להגדילים מעט מעט כו' ובבחי' הגדלות המדות מכוסין ונבלעין במוחין וכו' עד שהן מהות שכל וזהו עיקר ההפרש בין בחי' יניקה למוחין דגדלות, וכל זה מובן למשכיל למעלה בבחי' מדות דו"א דאצי' שיש שם בחי' מוחין דקטנות הנק' מוחין דיניקה וכמו מוחין דחול בו' ימי המעשה כו' שהמדות מתגדלים עפ"י השכל דאו"א דאצי' שמלוכב בהם בהעלם ולמטה מזה הוא בחי' עיבור כמו בגלות שנק' שינה שאז בחי' המדות דאצילו' בתכלית הקטנות כו' ג' גו ג' כו' כמו משל מדות הטבעיים (וכמ"ש במ"א שג' אלה עיבור יניקה ומוחין נק' מוטבע מורגש מושכל כו') ובשבת הוא זמן בחי' מוחין דגדלות דהיינו שכל מדה כלול מ' כו' והוא בחי' חב"ד שבכל מדה בא בגילוי ובתוקף על המדה המורגשת והטבעיים עד שנהפך המדה לשכל כו' כנ"ל ואז נק' קודש מלה בגרמי' כו' והיינו כאשר בחי' אור אבא דווקא מאיר בו"ק דו"א כמ"ש מה שמו ומה שם בנו כו' דגם בו"א מאיר מבחי' מה דחכמה כו' והוא הנק' בחי' מוחין דגדלות דהיינו גדלות דאור אבא כו' כידוע וד"ל. ואחר הקדמה הזאת יובן ג"כ בחי' התכללו' המדות באור אבא כנ"ל, דהנה מבואר למעלה בבחי' התלבשות מוחין דאבא בו"א שהוא הנק' מוחין דגדלות שעיי"ז נשתנה מהות המדו' למהות השכל ממש, והנה כמ"כ יובן בבחי' התכללו' המדות באבא שהן שם בשינוי מהותם לגמרי כי בהיותם כלולים בחכמה מתהפכים שם לבחי' מהות שכל וכנ"ל בענין חסד שבחכמה שהוא השכל הנוטה אל החסד כו' שהוא כח שכלי ממש ולא מהות מדה כלל כי העיקר הוא בחי' כח החכמה ובחי' המדות שכלולים בה ג"כ הן בבחי' מהות חכמה ממש כמו שהמדות משתנים להיות שכל ע"י התלבשות מוחין דאבא בהם כנ"ל, והנה יובן ג"כ מענין מוחין דקטנו' ומוחין דגדלות הנ"ל דדוקא בבחי' אור אבא כלולים המדות בהתכללות גמור להיות במהות שכל אבל לא באור אימא דבהיות המדות כלולים בבינה אינם משתני' ממהותן לגמרי אלא הם במהותן הטבעי רק שנגדלים כמו בזמן העיבור ע"י שאוכל הולד מה שאמו אוכלת כו' דהנה מבואר למעלה שעיקר ההפרש בין מוחין דיניקה למוחין דגדלות שמוחין דיניקה היינו בחי' הגדלת טבע המדות מחמת התלבשות השכל בהן בהעלם וכמו תינוק היונק שע"י החלב היונק משדי אמו מתגדלים מדותיו הטבעיים להיות בהרחבה והתפשטות יתירה וה"ז כמו

אילן הגדל ע"פ המים שמסיבת לחלוחי' המים גדל האילן וכמו שלא נשתנה האילן כלל מעצמו ומהותו בהגדלה הזאת כך לא נשתנה כלל מהות המדות הטבעים גם כשנגדלו ונתרחבו מסיבת השכל והיינו מפני שבחי' בינה הנק' אם הבנים ואין בחי' מוחין דאימא המתלבשים במדות בעיבור ויניקה מהפך אותם לבחי' שכל אלא רק שמרחיבים ומגדילים בלבד אבל בחי' מוחין דגדלות דאור אבא המתלבשים במדות בזמן הגדלות משנה המדות ממהותן למהות שכל מלבד בחי' הגדלתם שכבר נגדלו מחמת השכל כו' והוא ההפרש בין שבת לחול דבחול אין ההארה בז"א רק מבחי' מוחי' דאימא ובשבת מאיר בז"א מבחי' מוחין דאבא כנ"ל וא"כ הרי מובן מזה ג"כ בשורש התהוות מציאת המדות כמו שהמה במקור חוצבם באו"א המולידים שיש שם ג"כ הפרש זה דהיינו כאשר כלולים עדיין באור אבא שם הם במהות החכמה ממש אבל כשכלולים אח"כ בבינה לא נשתנה מהותם למהות בינה רק שנגדלים מחמתה כמו שנגדלים המדות בזמן היניקה כנ"ל והוא עצמו הטעם דאור אבא המאיר במדות משנה מהותם מצד היות שרשם בחכמה בהתכללות גמור בחכמה ואור אימא המאיר במדות אינו משנה מהותם מצד שרשם באימא שאינם כלולים בה בשינוי מהותם כנ"ל וד"ל.

ג) אך הנה מעתה יש להבין מהו ההפרש בין בחי' התכללו' המדות באור אבא ובין בחי' התלבשו' אור אבא במידו' הרי בשניהם משתני' המדות לפי אופן המוחין דאבא ממש כנ"ל, אמנם הענין יובן בהקדים ענין ההפרש בין בחי' התכללו' לבחי' התלבשו' דהנה בחי' התכללו' ענינו שנכלל ובטל בבחי' טפל לגבי עיקר כענין יש בכלל מאתים מנה וכיוצא וכמו בחי' אותיו' השכל שכלולים במהות כח השכל עצמו שלא נראית כלל וכלל לבחי' מציאות בפ"ע מפני שטפלים ובטלים ונכללים במהות השכל עצמו בשעה שמעיין בחכמה כנראה בחוש וכך הוא בחי' התכללו' המדות שבחכמה כמו שכל המטה כלפי חסד כנ"ל שג"כ בטל ונכלל בגוף אור השכל עצמו * עד"מ אדם גדול גם שגדול בעיניו בטל הוא לפני מלך ושר גדול ונעשה כאילו אינו במציאו' כו' וע"כ המדות באבא בבחי' קטנות מאוד, משא"כ כשהמדות כבר נולדו מבטן ונגדלו מאור אימא בזמן היניקה כל צרכם עד שנתפשטו ונתרחבו הרבה הרי אדרבא המדות אז בעיקר מציאותם רק שבזמן הגדלות מאיר בהם מבחי' אור אבא כנ"ל הגם שמאיר בהן השכל בתוקף גדול עד שנתנה מהות טבעם למהות טבע שכלים כנ"ל אעפ"כ הרי הם עומדים במציאות שלהם בהגדלה והתפשטות גדולה רק שאור השכל מלוכש בהן בלבד ובחי' התלבשות זאת של השכל אינו כמו בחי' התכללו' הנ"ל שהרי פי' התלבשו' היינו שהשכל מתלבש בתוך המידות להנהיגם רק עפ"י השכל עד שמתאחדים התפעלו' השכל עם התפעלו' המדות והיו לאחדים כנ"ל אבל לא שהמדות בטלים לגמרי ממציותן לגבי השכל כמו בבחי' התכללו' של המדות בחכמה הנ"ל וזו ההפרש שבין בחי' השכל עצמו : בביאורי הזהר קד, ב נוסף : עד שלא ניכר במציאו' בפ"ע, וא"כ יובן מזה שבהיות המדו' כלולים באור אבא הם שם בתכלי' הקטנו' ולא מצד ענין צמצו' ומיעוט אור

שלה' רק מסני שלא נחשבו למאומה לגבי עיק' השכל עצמו.

התכללו' המדות באור אבא לבחי' התלבשו' אור אבא במדות כמו שבת וכיוצא וד"ל. (ומ"ש מ"ה שמו מה שם בנו וידוע דפי' מה זה היינו בחי' מ"ה דאבא שמאיר בז"א שנק' בנו קאי בין בבחי' התכללו' ז"א באבא בין בהתלבשו' אבא בז"א מאחר שכל מוליד בדומה לו כו' וד"ל). וגם יובן מכל זה שגם בשינוי מהות המדות למהות שכל יש הפרש בין התכללו' שלהם באבא שהם שכל ממש כשכל מטה כלפי חסד כנ"ל משא"כ בהתפעלו' האהבה שמתאחדות עם השכל להיות במהות התפעלו' שכליות אין זה שינוי מהות לגמרי אלא שמשנתנה לפי אופן השכל כסוס לגבי רוכבו וה"ז כמו הדיבור שמדבר עפ"י השכל כו' וד"ל.

ואחכ"ז יובן יותר בתוס' ביאור דברי המאמר הנ"ל ע"פ כי מראש צורים אראנו כו' דמ"ש בזוהר בפ"י מראש צורים דא ציורא ודיוקנא דאבוה דאתרשים ב' ממש היינו בחי' התכללו' ו"ק דז"א באבא ששם המה בשינוי מהותם למהות שכל וחכמה ממש ולכך אמר דציורא דאור אבא אתרשים במדות ממש כו' אך להיותם שם בבחי' הקטנו' כי טפלים ובטלים לגבי עיקר החכמה כנ"ל ע"כ נק' בחי ציור ורשימו בעלמא לגבי עצם החכמה כענין שכל הנוטה לזכות כו' שאינו אלא הארת אור בעלמא מעצם המושכל כו' כנ"ל, אבל בחי' התכללו' במדות באור אימא שנגרשים למציאות בפ"ע ואינם בשינוי מהותם רק שנגררים אחר השכל וכלולים בו בהעלם ואח"כ הרי המה באין לידי גילוי ממש בפ"ע כמו הולד הנולד שיוצא לחוץ כו' ע"כ אמר שזוהו פ"י ומגבעות אשורנ"ו שהוא בחי' המדו' הכלולים במעהא דאימא שמסט' דילה אתמתח ואושיט פסיעה לבר כנ"ל באריכות וד"ל. אך הנה עדיין יש להבין בתוס' ביאור ענין פסיעה לבר הנ"ל דהנה מבואר למעלה בענין פסיעה לבר דקאי על בחי' ו"ק דז"א עצמן הכלולי' בבינה שהוא רגל הקצר שבה"א ראשונה כו', ואמנם בסוף זו הרגל אושיט פסיעה לבר שהוא בחי' נה"י שבו הנגלים בהיותו ג' גו ג', אך פ"י זה עדיין אינו מתיישב לפי לשון המאמר דמשמע שבחי' ו"ק דז"א הכלולי' באימא אושיט פסיעה לב"ר פ"י לב"ר מעצמותו הרי בחי' נה"י שבו נחשב מבחי' עצמותו עכ"פ אלא הפ"י האמיתי דפסיעה זאת אשר אושיט ז"א לבר מעצמותו הוא בחי' נוק' דז"א * שהוא בחי' המל' הכלולה בו גם בהיותו בבטן אימא וכו' והוא בחי' ה' תתאה שנק' בחי' דיבור העליון כמו שהיא כלולה במקור חוצבה בבינה שהיא ה' עילאה דשם הוי' שהרי הבינה נק' אם הבני' וידוע בפ"י תבונה אותיו' ב"ן וב"ת שהן זו"נ בהיותן בבטן אימא עילאה וכמ"ש ואחר ילדה ב"ת ותק' שמה דינה דינא דמלכותא כו' וז"ש כאמ"ה בת"ה שהמל' נק' בת לאימא עילאה כו' והוא בחי' הפסיעה לבר שבתוך ה' ראשונה של שם הוי' שרומו על שורש מחצב מציא' נוק' דז"א הנק' בחי' דיבור העליון כידוע, וביאור הדברים הנה מבואר למעלה בבחי' התכללו' המדו' בבינה ששם נתהווה כבר שורש התהוות מציאותן בעצם רק כלולים בבינה בהעלם גדול, אך הנה מציאותן כבר נתפשט בעצם וז"ש דאתמת"ח במעהא

דאימא כו' רק שראשו מקופל כו' והיינו הוא"ו שבתוך הה"א שכלול בתוך הה"א אבל מ"מ הוא בציור קו ממש, אך התהוות שורש מציאו' המל' הנק'. דיבור העליון בבינה אינו בא שם בבחי' גילוי גמור כמו המדו' דו"א אלא רק בבחי' העלם והתכללו' בו"א שהוא הוי"או שבתוך הה"א וגם זאת בבחי' נקודה בלבד והוא בחי' הנקודה של הפסיעה לבר אשר אושיט ו' זה אשר בתוך הה"א אבל אינו בא בבחי' קו ממש להיותו שעדיין רק בחי' מקור ושורש להתהוות עיקר מציאת המל' ולא שנתהווה ונמשך כל מציאת המל' ממש וע"כ כלול שורש זה בבחי' נקודה א' בלבד אך להיותו עכ"פ שורש ומקור להתהוות גילוי הדיבור אח"כ ע"כ אושיט פסיעה לבר מן עצמותו עכ"פ כי גם כח הדיבור הוא כח נבדל מעצם המדות כו' וד"ל, ולהבין זה הנה מבשרי אחזה כו', בהיות ידוע שהדיבור באדם מתחלק לכמה רבבוי' צרופים שוני' בחילופים ותמורות הרבה לאין שיעור וכך למעלה הנה כתיב בדבר ה' שמים נעשו כו' שהתהוות כל העולמו' נתהווה רק מבחי' דיבור העליון ולהיותו בא בבחי' צרופים וחילופים ותמורות לאין שיעור ע"כ אין שיעור להתהוות העולמו' מדבר ה' כמ"ש ועלמות אין מספר א"ת עלמות אלא עלמות כו', אך הנה כאשר הדיבור בא באדם בגילוי הנה הוא בא מורגש מאוד כי הבל קול הדיבור מורכב הוא מאש מים רוח גשמי' כידוע, אך שורש המבטא הזה הגשמי' ישנו ברוחני' בנפש המדברת שהרי אותיות הללו שיוצאין בה' מוצאות רוחניו' המה הקבועים בנפש עצמה כידוע שהנפש נק' רוח ממלאא גם קודם בואה לגוף כענין מעשה דאותו חסיד ששמע שתי רוחות מספרו' כו' ובוודאי אין אותיות הרוחני' הקבועים בנפש באים לבחי' הרגש כ"כ כהרגשת אותו' המבטא הגשמי שבפה, אך הנה אנו רואים שהתינוק קודם היותו בערך שנה ויותר לא יוכל לדבר מאומה הגם שנפשו מלאה אותיות אך מפני שגם שורש מחצב התגלות אותו' שבנפש אינו נמשך רק אחר שנמשך גילוי אורו' דחו"ב שבנפש בשלימותו וכאשר עדין אינם מאירים בשלימו' לא יומשך גילוי אותו' בנפש רק המה כלולים ומתאחדים בחו"ב שבנפש בבחי' התכללו' בעלם וע"כ אין התינוק מדבר עד שיושלם חו"ב שבנפשו להאיר בשלימות וא"כ הרי מובן מזה עכ"פ ששורש התהוות האותיו' כלול בעלם בחו"ב והעיקר בבחי' בינה דהיינו כאשר השכל בא בהשגה שאז יש בהכרח לבוש להלביש השכל והוא הנק' מחשבת שכל כאשר המעיין בשכל טרוד במחשבה דוקא ולבוש הזה הוא שורש התהוות אותו' מחשבה ממש וזהו הנק' בחי' מל' דתבונה שנק' בחי' אחוריים דאימא כידוע בענין קשר של תפילין בדי' רבתא דאח"ד שהוא בחי' לא"ה שמקבלת מתבונה' כו' וד"ל, והנה בבחי' מל' דתבונה הנ"ל שם אינו נרגש מציאות אותיות גמורים עדיין גם במחשבה רק ששם הוא רק בחי' אורות ומקור התהוות אותו' וגם הוא אינו אלא בבחי' נקודה א' בלבד להיותו בבחי' העלם ההתכללו' בשכל עצמו כנראה בחוש כאשר אדם חושב איזה ענין שכלי במחשבה הנה נסקר כל ענין השכל בסקירה כנקודה אחת בהתכללו' אחת בלתי התחלקות לפרטים כלל רק כל מה שיש להרחיב בשכל זה באותיו' במחשבה ודיבור בערך שעה ושתיים הכל נסקר בבחי' עיון השכל הנק' מל' דתבונה' הנק' מחשבת שכל (ולא סתם מחשבה שנק' לאה כנ"ל) כנ"ל בסקירה ברגע אחת דמה שנצרך אח"כ

לפרש בדיבור וגם במחשבתו להאריך כמה שעות היינו מפני פרטי ההתחלקות הצרופים שמתהווים באותיו המחשבה ואתיו הדיבור בהרגשת מציאת יש ודבר מה והרי כל פרטי הצרופים הללו היו נסקרים ונכללים רק בבחי' נקודה אחת בבחי' מל' דתבונה הנ"ל רק שיצאו אח"כ מההעלם וההתכלל' שלהן בשכל לידי התפשטות והרחבה בריבוי חלקים כו' וד"ל. והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה ג"כ בבחי' פסיעה לבר שהוא רומז על בחי' שורש ומקור מחצב בנין נוק' דז"א הנק' בחי' דיבור העליון שבי' מאמרות שבאין בצירופים הרבה לאין שיעור כנ"ל. ובאין בבחי' ההרגשה מאמר הנק' קול הדיבור כמו משל המבטא הגשמי אך שרשו בבחי' אותיו' רוחני' שבמל' דאצי' שנק' נפש המדברת כהרגום לנפש חי' לרוח ממללא כו' וידוע דשורש אותיות שבמל' דאצי' הוא נמשך מחו"ב דאצי', והעיקר מבחי' מל' דתבונה שהוא בחי' אותיו' השכל הנק' מחשבת שכל שמשם שורש התהוות אותיו' דמחשבה שנק' לאה ושורש אותיו' הדיבור שנק' רחל כו', וזהו שבינה דאצי' היא המולדת גם לבחי' המל' שנק' בת וכמ"ש ואחר ילדה בת כו' והיינו בחי' הפסיעה לבר שבוא"ו שבתוך הה"א ראשונה דבינה כנ"ל כי הו' הוא בחי' ז"א שנק' בן לאימא והפסיעה לבר דאשיט חוץ לעצמותו שרשו ג"כ מבחי' בינה שנק' אם הבנים והיינו רק שמתהווה שורש ומקור למציאו' האותיו' של הדיבור אך עדיין הוא בבחי' ההתכלל' וההעלם במל' דתבונה שהיא סוף מדריגת הבינה והוא הנק' פסיעה לבר כי בחי' ז"א שכלול באימא נק' מדות שבשכל כידוע ובחי' פסיעה לבר מעצמותו הוא בחי' מחשבת שכל הנ"ל ושניהם נתהוו בבחי' בינה דאצי' וכוללים בה בהעלם גדול ואח"כ יוצאין לידי גילוי בתולדה והוא בחי' זו"ג דאצי' שהן אותיו' ו"ה דשם הוי' כידוע וד"ל. וזהו פי' ומגבעות אשורנו פי' גבעות הוא בחי' בינה ותבונה שמולידים לזו"ג בגילוי בחי' ז"א הוא בוא"ו שבתוך הה"א דבינה, ובחי' נוק' דז"א בפסיעה דלבר שנק' מל' דתבונה כנ"ל ואשורנו קאי על זו"ג כי הנוק' כלולה בז"א כידוע בענין זכור ושמור בדיבור א' נאמרו וד"ל.

שם ובמתיבתא עילאה גבעת חסר ו' רמאה דכולא ההיא עילאה דכולא ובמתיבתא דרקיעא גבעות באת ו' ואשלים לתרין סטרין חד דהא האי גבעת לא אתפרשת מן ברה לעלמין ולא שבקת לי' כו' וחד דהא גבעה דלתתא ברה דאתכלל בה אצטרך לזימנא דאתי כד ייתי מלכא משיחא לנטלא לי' גבעת עילאה ולאעלא לי' גו גדפאה בגין לתקפא לי' ולאוקמי לי' בחיין עילאין ומינה יפוק בההוא יומא משיחא דדוד ורזא דא אספרה אל חק ה' אמר אלי בני אתה היום ילדתיך ע"כ. פירוש גבעת חסר ו' דז"א היינו בחי' בינה דאצי' עצמה וע"כ גבעת חסר ו' שמורה לשון יחידות משא"כ גבעות לשון רבים שהוא מפני בחי' מל' דתבונה שנכלל בה שהוא שורש הנוק' דז"א כנ"ל וכמ"ש כאמה בת"ה כנ"ל וזהו שאמר רמאה דכולא ההוא עילאה דכולא דהיינו כמו שבחי' בינה מקבלת השפע בעצמה עדיין מבחי' אור אבא ונק' יחוד באו"א בעצמותן קודם שיומשך בחי' תולדה מיחוד שלהן שהוא בחי' עיבור זו"ג במעי אימא הנ"ל בציוור הוי' שבתוך הה"א כו' ולזה מורה גבעת לשון יחיד דהיינו כשהבינה בעצמה בלבד מקבלת מאור אבא שנק' ראש צורי"ם בחי' הר היותר

עליון מכולם והוא מ"ש רמא"ה דכולא עילאה דכולא כו' והיינו בחי' מ"י דבינה היפך אותיות י"ם דחכמה שנק' מצר מ"י לקבל מ"ים החכמה משא"כ כשנולדים בה המדות נק' מ"י ברא אל"ה והוא אותיות מ"י אל"ה שנאמר בה פלג אלקים שנפלג ונחלק מ"י להוליד המדות שנק' אל"ה שהוא גימטרי' ל"ו אותיות לאה שילדה ששה בנים וכא"י כלול מו' כידוע, וד"ל (ועי"ל דפי' גבעת חסר ו' קאי על בחי' שער החמשים דבינה שמקבל ונכלל באור אבא ושם עדיין למעלה מבחי' מידות גם מבחי' המדות שבשכל שהן מ"ט שערי בינה כנודע, ובזה יתפרש יותר פשוט הלשון של מאמר זה שאמר רמאה דכולא כו' דקאי על גבעת חסר דסמיך ל"י לפי ששער החמשי' גבוה מכל מ"ט השערים שנק' גבעות פרטים כו', אבל לפי' הראשון דקאי על אור אבא שנק' ראש צורים כנ"ל לא יתכן פשוט משמעות הלשון כן וגם מה זה ענין גבעת חסר ו', אבל לפי' זה דרמאה דכולא קאי על שער החמשים שפיר קא' דחסר ו' כנ"ל וגם יתכן יותר ענין כפל הלשון רמאה דכולא עילאה על כולא כמ"ש במ"א שזהו ענין קבורתו של משה שלעליוני' נדמה להם למטה דלגבי חכמה נק' שער הנ' למטה בבינה, ולתחתוני' שבבינה נדמה להם שהוא למעלה באור אבא להיותו בחי' ממוצע בין חו"ב ונק' שביל דקיק דבי' עייל אבא ואימא וז"ש נתיב לא ידעו עיט ונחשב לפעמים חד מאינן פלאות חכמה כמו שפי' רב המנוגא סבא שזהו מ"ש כי עשית פלא וכמ"ש במ"א וע"כ מלבד שלגבי התחתוני' שבבינה שהן ז"ת דבינה שהוא בחי' המדו' שבשכל והשגה נדמה שהוא למעלה בחכמה אלא גם לגבי חב"ד שבבינה נדמה שהוא למעלה באור אבא כי בחי' שער החמשים נק' בחי' עומק המושג שבבינה שהוא נעלם לגמרי בהשגה דבינה כידוע (ומ"ש בס"י הבן בחכמה וחכם בבינה בחי' חכמה זאת שבבינה נגלית היא עכ"פ רק שלא נגלה בהשגה גמורה כבינה שבבינה כו' וד"ל) ולזה רמז כפל הלשון רמאה דכולא מן הז"ת ועילאה דכולא גם מבחי' חב"ד דבינה כו' וד"ל).

ובמת'בתא דרקייע ומגבעות באות וי"ו כו', פי' במתיבתא דרקייע חולקים על פי' דמתיבתא עילאה דגבעת חסר ו' אלא אדרבה צ"ל מלא וי"ו דווקא משום דאשלים לתרין סטרין כו', כי הנה כלול' ענין הכוונה בפי' מגבעות אשורנו קאי על בחי' עיבור המדו' בבינה כנ"ל, אך הנה ידוע מ"ש בזוהר ע"פ אתי מלבנון כלה דתרין נוקבין פריש שלמה כו' ה' עילאה וה' תתאה שנק' אימא עילאה ואימא תתאה וכמו שיש בחי' עיבור דז"א בבטן אימא עילאה שהוא בחי' הוא"ו שבה"א ראשונה כך יש בחי' עיבור בבטן אימא תתאה שהוא ה' תתאה שנק' נוק' דז"א והיינו בחי' עיבור דנשמת מלכא משיחא שהוא כלול עכשיו בבחי' עיבור בהעלם בבטן מל' דאצי' בהיותה עכשיו בגלותא כמשי"ת ולזה רמז כאן בכלל' דברי המאמר הוה שאמר ב' דברים חד דהא האי גבעת לא אתפרש מן האי ברא לעלמין שהוא בחי' ז"א בהיותו בעיבור בבטן אימא עילאה דנק' גבעת עילאה והב' דהא גבעה דלתתא שהוא בחי' המל' הנק' אימא תתאה כנ"ל ברה דאתכליל בה אצטריך לזימנא דאתי כד ייתי מלכא משיחא שהוא בחי' עיבור נשמת מלכא משיחא דאתכלל במל' כו' עכשיו ולעתיד יתגלה מן ההעלם כמ"ש

בסוף המאמר ומינה יפוק בהוא יומא כו' וד"ל. וכל זה אומר ליתן טעם למה צריך להיות גבעות זה מלא בו"ו כדי להשלים לתרין סטרין חד דהא גיבעה עילאה כו' פי' בשביל ב' מיני עיבור הא' עיבור ז"א באימא עילאה והב' עיבור מלכא משיחא באימא תתאה וא"כ צ"ל מלא בו"ו לתורות לשון רבים ומיעוט רבים שנים שהן בחי' בינה ומל' שנק' גבעה עילאה וגבעה תתאה ובשתייהן אמר אשורני"ו בבחי' עיבור כו' וד"ל. וביאור כל זה הנה תחילה יש להבין ענין בחי' עיבור נשמת משיח בן דוד בבטן מל' דאצי'. דהנה כתיב במשיח והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעוונותינו ובחבורתו גרפא לנו כו' ולכאורה אין זה מובן כלל דאיך יתכן שביסורי משיח ירפא לנו ולמה יסבול הוא דווקא בעבור עוונותינו עד שאמר מדוכא מעוונותינו כו'. אך הענין הוא כידוע דבחי' מל' דאצי' הוא מקור כללות נ"י למעלה כמ"ש הביטו אל צור חוצבתם. והנה כאשר גלו ישראל באוה"ע גם שרשם ומקור מצבם בחי' מל' דאצי' מתלבשת בע' שרים בסוד גלות השכינה כנודע וכמארו"ל גלו לאדום שכינה עמהם כו' כו' ונק' סוכת דוד הנופלת (ולזה רמזו באמרו אימתי אתי בר נפלי שהוא משיח בן דוד שנופל בגלות בע' שרים) וע"ז נא' עת אשר שלט האדם באדם לרע לו דהיינו אדם בליעל דקליפה ששולט על אדם דקדושה בחי' מל' דקדושה כו' כי לאום מלאום יאמץ ולא נתמלאה צור שהוא מל' דקליפה אלא מחורבנה של ירושלים שהוא מל' דקדושה עד שרגלי' יורדות מות דהיינו בהיכל' החיצוני' כמאמר דחויא קשיר לרגלוהי דנוק' כו' כידוע בענין תיקון חצות בפ"י ערו ערו עד היסוד בה כו'. והנה שורש משיח באצי' הוא בחי' ו"ק דו"א דהיינו בחי' ישראל דלעילא כי הוא שורש כל נשמו' ישראל אשר נולדו מיחוד זו"נ כמ"ש בני' בכורי' ישראל' וכמו הולד הנוולד מטיפת האב שכלול בה כל ציור בחי' אורות וכלים שבאדם בנפש ורמ"ח איברי' להיות כי כל כח המוליד יוליד בדומה לו דווקא וכמ"ש ויולד בצלמו כדמותו וכך יובן בבחי' אור הזרוע לצדיק חי עלמין שהוא טיפת יסוד ז"א להוליד שורש כללי' נ"י שהוא ג"כ כלול מכל אורות וכלים דו"א הכלולים בו (וע"כ מספר כנס"י ת"ר אלף והן ס"ר ניצוצי' לפי שכל מדה מו"ק דו"א מתחלק למאה אלף כו' כמ"ש במ"א) ואח"כ מצטיירים ציור שורש כללי' נ"י בבטן המל' הנק' נוק' דו"א והוא בחי' נשמת משיח בן דוד (אדם ר"ת אדם דוד משיח) שהוא בבחי' עיבור בבטן המל' וכל זמן הגלות שבחי' המל' מתלבשת בע' שרים וסובלת יסורי שעבוד כמ"ש עת אשר שלט האדם כו' כנ"ל הנה גם בחי' נשמת משיח בן דוד הכלול בה בהעלם סובל כל היסורים וזהו שרמזו רז"ל באמרם אפי' אתה מתמלא עליהם עברה כאשר עובר"ה כו' מפני שאז תכלית הדינין הקשין נאחזין במל' עד זמן הלידה שאז נמתקו כל הדינין ואז הוא בחי' גילוי תולדות נשמת משיח שנולד ויוצא מן ההעלם כו' וע"כ נא' גם במשיח והוא מחולל מפשעים מדוכא מעוונותינו כו' שהוא בזמן הגלות דווקא מפני שרגליו יורדות מות כנ"ל וכמ"ש ובפשעיהם שולחה אמכם כו' אך בזמן הגאולה יצא בבחי' לידה בגילוי אמנם ידוע בפ"י וראיתן על האבנים כו' שהירכים מצטנני' בשעת לידה כו' שנסתלקו נה"י הראשוני' ונמשכים נה"י חדשים והיינו מצד בחי' המשכת תוס' אור מאימא עילאה למל' דווקא לפי שחבלי לידה באשה באין מסיבת יניקת החיצוני' כנודע אבל בבחי'

פנימי' בינה אין שם יניקה לחיצוני' כלל כידוע שנק' עלמא דחירות יובלא עילאה כו' וגם נק' יין המשומר ממגע נכר"י כו' ולכך כאשר יבא משם בחי' תוס' אור במל' נוק' דז"א אזי הוא זמן בחי' לידת משיח כמ"ש ה' אמר בני"ה אתה היום ילדתיך בבחי' הגילוי למטה וכמשי"ת בסמוך, ובכל זה מובן פרטי דברי המאמר הנ"ל בפני ומגבעות אשורנו דקאי על שורש משיח למעלה מעלה השורש הראשון בבחי' ז"א כשהוא בעיבור בבינה וז"ש דהא האי גבעה לא אתפרשת מברה כו' כי גם ז"א נק' בן לאו"א כנודע, והב' בחי' עיבור דכללו' נ"י במל' אימא תתאה כצלמו וכדמותו כו' והיינו מ"ש ברה דאתכליל בגבעה דלתתא אצטריך לוימנא דאתי כד ייתי מלכא משיחא מטעם הנ"ל בבחי' לידת משיח ומ"ש לנטלא לי' גבעת עילאה ולאעלא לי' גו גדפהא היינו ע"י בחי' תוס' גילוי אור מפנימי' בינה כנ"ל והיינו לאוקמי לי' בחיין עילאין דפנימי' בינה עולם החירות כו' וד"ל.

ומינה יפוק בההוא יומא משיחא דרוד ורוא דא אספרה אל חק ה' אמר אלי בני אתה היום ילדתיך, זמין אנא לומר לההוא אתר דאקרי חק ולבשרא לה בההוא יומא ממש יפוק לי' מתחות גדפאה בכמה חיין בכמה עטרין בכמה ברכאן ע"כ. הנה כוונתו לרקדק בפני' הפסוק זה אספרא אל חק דמשמע שיש מי שמדבר ומספר ולמי הוא מספר לחק, ופירש דיש אתר דאקרי חק והיינו בחי' מל' דאצי' שנק' חק כמ"ש כי חק לישראל כו' פי' ישראל הוא בחי' ז"א וחק לישראל הוא בחי' המל' ונוק' דז"א וכתוב חק נתן ולא יעבור כו' ופי' אספרה אל חק היינו כענין אשי' . מספרת עם בעל"ה במשמר השלישי דהיינו בחי' המשכת מוחין חדשים מז"א למל' סמוך לבקר אור, ופי' אספרה זה היינו לשון אבן ספיר שהוא בחי' הבהקת אור דוקא והוא בחי' המשכ' תוס' אור בהיר מפנימי' בינה למל' כנ"ל וד"ל. אך הנה תחילה יש להבין הטעם שהמל' נק' חק, והנה הטעם הא' להיות כי פי' חק הוא לשון מוזן וכמו לחם חוקי ואכלו לחם חוקם כו' וכמ"ש בבחי' המל' ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותי' וידוע שנערותי' הן ז' נערות דאסתר הראויות לתת לה כו' והן בחי' ז' היכלו' דבריאה והחק הזה הוא בחי' שפע אור וחיות הנמשך להם מבחי' המל' והנה בחי' חק זה הוא בא בבחי' וגבול מצומצם דווקא וע"כ נק' חק לשון חקיקת דבר במדה וכמו חק נתן ולא יעבור וכן לחם חוקם הוא לחם הניתן במדה כידוע וכך למעלה הנה בחי' מל' דאצי' משפעת בבחי' צמצום והתחלקו' במדה וגבול לכאו"א וע"כ כל א' אל מקומו יבא ולא ישנה תפקידו כמו שאנו אומרים חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם שהרי אנו רואים שכל נברא ונברא טבעו ומהותו מיוחד כמו שהוא באופן התהוות מציאותו ולא ישתנה לעולם ממהותו וטבעו למהות וטבע נברא אחר זולתו כמו שנאמ' שרפים עומדים כו' וכן עצי שטים עומדים שהמלאכים העליוני' נק' עומדים מצד שהמה עומדים תמיד במעמדם ומצבם אשר נבראו בו מתחילת בריאותם והתהוות מציאותם בלי ישונה אופן מעמדם ומצבם הראשון לעולם ולא ישנו את תפקידם כאו"א מכמו שהוא תחילת מציאותו אפי' כמלא נימא ומכ"ש שלא יתהפך וישתנה טבע מציאו' א' מהם אל היפוכו כמו מבחי' פני ארי' אשר אל הימין בבחי' מהות וטבע החסד לא ישתנה

למהות וטבע בחי' פני שור אשר מהשמאל בבחי' הגבורות כו' וכן להיפך מפני שור מהשמאל לא ישתנה לפני ארי' כו' אלא פני ארי' תמיד עומד אל צד הימין ולא יעמוד בשמאל לעולם ופני שור בהשמאל ולא יעמוד לימין לעולם כי כאו"א על מקומו ומדריגתו יעמוד בלי שינוי מהותו כלל וכלל, והמופת לזה למעלה במלאכים עליוני' יובן ממה שאנו רואין בנבראים התחתוני' בד' חלקי דצמ"ח הגשמיים מינים ממינים שונים שכאו"א לא ישנה את תפקידו ג"כ אלא כאו"א נפרד לעצמו במהותו וטבעו ובאותו הטבע שנברא בה לא ישתנה לעולם שהרי בחלק החי לא ישתנה מטבע הארי' לטבע השור ולא מטבע השור לטבע הארי' אפי' שינוי כ"ש אלא הארי' מיוחד בטבעו מבלי המצא בו מטבע השור כלל ובשור לא ימצא בו מטבע הארי' כלל ועד"ז בכל התחלקות טבעי החיות והעופו' כאו"א למינהו דווקא בלי שינוי מהות כלל וכלל וכן בחלק הצומח והדומם הרי עומד כאו"א על מעמדו ומצבו מתחילת בריאותו בלי שינוי מהותו כלל שהרי בדרך הטבע לא יהופך מים ליבשה ומאש למים ומקור לחום וכיוצא, וז"ש קיץ וחורף קור וחום כו' לא ישבותו לבטל טבעם אלא כאו"א כפי טבעו הנהגה, וכן בד' יסודות ארמ"ע לא יבא א' בגבול חבריו בלתי הרכבת ידי אדם כו' וד"ל, והדוגמא מחלקי דצ"ח הגשמי' יובן ג"כ בכל העולמות העליוני' הרוחניים עד רום המעלו' גם במלאכים היותר עליוני' כמו בשרפים דעולם הבריאה שכאו"א מופרד במדריגתו מזולתו כנ"ל וכל זה מפני שבחי' מקור הראשון שלהם שהוא בחי' המל' משפיע בבחי' פירוד והתחלקות וצמצום המדה וכמ"ש ומשם יפרד והיו לד' ראשים שהן ד' מחנו' שכינה בכלל, פני ארי' להימין הוא רק בחי' חסד בלבד ופני שור מהשמאל בחי' גבורות בלבד כו' וכן מחנה מיכאל ומחנה גבריאל כו' שנק' מרכבה עליונה כאו"א על מקומו ומדרגתו דווקא וע"כ נק' עלמא דפרודא משום שנפרדו כאו"א לעצמו מיוחד ומובדל מזולתו כנ"ל וד"ל, וזהו הטעם שהמל' נק' חק וכמ"ש חוק נתן ולא יעבור כמו ענין חקיקת דבר מה הבא במדה כנ"ל, אך הנה עדיין יש להבין למה המל' דווקא נק' חק ולא בחי' ז"א דאצי' כמ"ש כי חק לישראל וכן ויעמידה ליעקב לחק כו' והענין יובן מטעם שבאצי' אין שם בחי' חק הנ"ל לפי שאורות וכלים דאצי' מיוחדים עדיין בעצמות המאציל מפני בחי' הארת הקו והחוט שמאיר עדיין באצי' עד סופו שהוא בחי' המל' ששם נפסק הארת הקו הוה ע"י המסך הנק' פרגוד שמבדילו ומפסיקו כידוע ונמצא שמבחי' מל' ולמטה דווקא דהיינו אחר הבדלת המסך שבין אצי' לבי"ע שם שייך לומר לשון חק הנ"ל מפני שכבר נפסק שם הארת הקו אבל לא למעלה מן המסך הוה כי ע"י אמצעות בחי' הקו הוה יוכל להיות בחי' יחוד עצמי' המאצי' בנאצלי' ביחוד אמיתי וכמו שאמרו בכמה דוכתי שבאצי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד פי' חיוהי וגרמוהי הן בחי' אורו' וכלים שמייוחדים בעצמו' אור א"ס ע"י בחי' הקו שמושך אור א"ס להאיר בתוס' גילוי אור בכל הע"ס דאצי' אחר שאין מסך מבדיל שם וכמו בכל חדש ושבת שנמשך בחי' תוס' אור מן המאצי' באו"א וז"נ הנק' מוחין חדשים וכן בג' מועדים יש בחי' יחוד עליון חדש באו"א וזו"ג ולכך נק' מועדי הוי' להיותם זמן מוגבל לגילוי תוס' אור בהוי' דאו"א וז"נ כו' לפי שעצמות אור א"ס כל יכול לחדש בתוס' אור חדש עד אין שיעור וקץ כי אור

א"ס מאיר למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כו' כי עצמותו מרומם ונבדל מהכל וכמאמר אנת הוא חד ולא בחושבן י"ס כו' וכידוע ע"כ ממילא יכול להוסיף אורו' חדשים בלי שיעור כו' וגם מזה הטעם יש ביכולת אור א"ס לשנות ולהאיר אור בכלי שאיננו שלו ולא עוד אלא שמאיר בכלי שהוא היפוכו כמו שמצינו שלפעמי יאיר אור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה יאיר בכלי החסד כמ"ש בע"ח בשער מול"מ, וזהו היפך ענין בחי' הח"ק הנ"ל שלא ישנה כאו"א טבעו ומהותו, ומכ"ש להשתנות להיפוכו ממש כו' ובאצ"י הרי אור החסד מאיר בכלי היפכו שהוא הגבורה וכן אור הגבורה יאיר בהיפוכו כלי החסד וכל זה מצד אמצעות הארת הקו הנ"ל שנמשך מעצמות אור הא"ס שביכולתו להוסיף אור בלי שיעור וכמ"כ ביכולתו לשנות מאור לכלי היפוכו משום דקמ"י שווין ממש חו"ג עושה השל"ו במרומיו למטה בין מיכאל וגבריאל שר של אש ושר של מים ואין מכבין זא"ז כו' וכך ע"י אמצעות אור א"ס בקו בחו"ג דאצ"י יעשה בחי' השל"ו וההתכללו' ביניהם כו' אבל ממל' דאצ"י ולמטה אחר הבדלת המסך שאין שם הארת הקו כנ"ל לא יש שם בחי' תוס' אור יותר מכפי המדה הראשונה הנק' ח"ק וגם לא יוכלו ב' הפכים כאור החסד בכלי הגבורה אלא כאו"א על מקומו דווקא כנ"ל ולזה הטעם נק' המל' דווקא בשם חק ולא בחי' ז"א וד"ל. ובכל זה יובן ג"כ שינוי בחי' היחודים החדשים שבכל שבת ויו"ט ור"ח שהוא לפי אופן הגילוי אור בתוס' הבא מעצמות אור הא"ס ע"י בחי' הקו הנ"ל כמו בפסח תוס' אור בא בחסד דז"א ובשבועו' כו' ובשבת באור אבא כו', ולפעמים הנה גם בבי"ע יש תוס' אור חדש מעצמות המאציל והוא ע"י בקיעת המסך שמפסיק בין אצ"י לבי"ע והארת הקו הנ"ל מאיר דרך הפרסא הזאת גם בבי"ע והוא ענין הנסים בהיפוך הטבע כמו הפך ים ליבשה דאעפ"י שנא' שמתו חול גבול לים בלי יהופך ים ליבשה ולא יבשה לים מ"מ לפעמים יתהפך ים ליבשה כמו בנס דקריעת י"ס כמ"ש במ"א כי אעפ"י שיצאו ים ויבשה מפורדים בטבעם ומהותם מבחי' מל' אחר המסך אך לפעמים יאיר בהם מבחי' הקו שבאצ"י ואז יתהפכו כמו אור החסד שיאיר בכלי הגבורה למעלה באצ"י ועד"ז בכל הנסים והנפלאו' וז"ש צדיק מושל ביראת אלקים להפוך הצירופים כמו מי שאמר לשמן כו' וכמ"ש במ"א, והנה שורש היפך הצירופים שבמלכו' צריך להיות מבחי' פנימי' בינה דאצ"י וז"ש אספרה אל חק פי' ח"ק הוא הגבלת המדה שנמשך מהמל' ואספרה בתוס' אור חדש מפנימיות בינה כענין אשה מספר"ת עם בעלה כו' שהמל' נק' סיפור והבינה נק' ספר והחכמה נק' סופר כמ"ש אי' סופר כו' וזהו דכתיב אז רא"ה בחכמה ויספרה בבינה כו' כידוע, וזהו אספרה אל חק להמשיך תוס' אור חדש ואז ממילא יצא בחי' האור הנעלם במל' לידי גילוי והוא בחי' עיבור נשמת משיחא דרוד כמ"ש ה' אמר אלי בני אתה פי' ה' אמר הוא בחי' ז"א שהוליד למשיח בדמותו כנ"ל ביחוד שלו בנוק' דז"א וע"י המשכ' אור חדש מבינה יהי בכח המל' להוליד לנשמת משיח בגילוי וזהו אנ"י היו"ם ילדי"תך כו' וזהו שמפרש אנא זמין לומר להווא אתר דאיקרי חק פי' בינה נק' בשם אהי' אנא זמין לאולדה כו' והיינו פי' למילדות העבריות שגורמת בחי' לידה במל' והאחת נק' שפרה שמשפרת הולד כו' ולבשרא לה בהווא יומא דיפוק מתחתו גדפהא כו' (פי' אחר

גדפהא היינו גדפהא דאימא לפי שה' אמר אלי היינו אור אבא שהוליד לז"א כצלמו וכמ"ש מה שם בנו כידוע אני היום ילדתיך בגילוי מאור אימא והוא גבעת דלעילא ועי"ז ממילא יולד משיח מבחי' אימא תתאה כי הא בהא תלי' וכמ"ש כאמה בת"ה וז"ש ומגבעות אשורנו, ולפירוש זה יתפרש יותר מ"ש בכמה חזין בכמה עטרין דקאי באורות פנימי' ומקיפים דבינה שנק' חזין עילאין דעולם החירות כנ"ל וד"ל). והוא חק לא ישתאר בלחודא אלא יתכליל בי' משיחא אחרא ברי' דיוסף ותמן יתתקף ובגין דבגבעה דא לית בה חזין ימות משיח דא עד דתלקוט חזין כו' פי' אחר לידת משיחא דוד עוד יוכלל בה בהעלם משיח בן יוסף ומפני שניטל מן המלי' כל האורות עליוני' דבינה כשהיריכיים מצטנני' כו' והן הנק' חזין עילאין ע"כ ימות כו' עד דתלקוט חזין עילאין דבינה כו' דהיינו ע"י שלשי' ושלשת ימים שתשב על דמ"י טהר"ה (והוא בחי' ל"ג בעומר וד"ל), לפי שיום א' דפסח הוא יום דט"ב שבו נולד משיח ול"ג בעומר סוף ל"ג דמי טהרה כו' וד"ל ואו נאמ' והפכתי אבלם לששון כו' והוא הילולא דרשב"י ניצוץ משה שהוא בחי' משיח כמ"ש שלח נא כו' ונקרא גואל ראשון ומשיח גואל אחרון כידוע וד"ל.

ה) * הן עם לבדד ישכון, ביחודא בלא ערבוביא אחרא כל יחודא שלים הכא איהו ה' אלקינו ה', דהא רוא דילי' מראש צורים הוא, ואתיחד ברישא בגועא ושבילא, ה' דא רישא עילאה אוירא דסלקא, אלקינו דא גועא דאתמר גזע ישי, ה' דא שבילא דלתתא, ועל רוא דא אתיחד כדקא יאות, ע"כ, הנה שורש הגשמוי של ישראל עלו במחשבה דווקא דהיינו בבחי' חב"ד שבראש וזהו ישראל לי ראש בבחי' המוחין חב"ד שבראש וע"כ אמר לבדד ישכון להיות שבחי' מוחין חב"ד נבדלים מבחי' חיצוני' האיברים של כל גוף האדם בהבדל גדול בלתי מתייחס עמהם בערך כלל, וע"כ עיקר האדם הוא המוחין שבראש ונק' אדם פנימי ושאר הגוף נק' אדם חיצוני (והמופת לזה ידוע בספרי הרפואה שבלתי הרגשת הכאב שבאיברים בגידי המוח לא ה' נרגש שום כאב כלל גם שהיו חותכין אבר בסייף לגמרי לא ה' מרגיש כלום וכבר מנוסה דבר זה שהי' איש חיל מוכה בגידי המוח שביד ע"כ לא ה' מרגיש ביד שום כאב הכאה גם ה' פושט במים מרותחים זמן רב ולא ה' מרגיש כלל ועוד מופת מאיש חסר רגל שהי' צועק על הכאבי' מזה שהי' בה בעודנה קיימת וכו' מפני שגידי המוח המה מרגישים הכאב בעצמם הגם שנחסר הרגל כו' ומכל זה הוראה גמורה שהמוח הוא הנק' אדם פנימי כו') וזהו לבדד ישכון שהוא נבדל בערך וגם פי' בד"ד לשון יחוד בעצמו כי המוחין חב"ד הם בתכלית היחוד זע"ז כעצם א' ממש משא"כ שאר האיברים שמופרדים זה מזה (ומה שיכולין לרפאות אבר ע"י זולתו היינו מפני גידי המוח שכוללם יחד כמ"ש במ"א אבל לא מצד עצמם כו') וזהו שאמר לבדד ישכון ביחודא בלא ערבובא אחרא כי המוחין אינן מקבלין מזולתם להיותם בחי' עילה הראשונה שממנה נמצאו כל חיות וכוחות האברים (וכנודע בספרי הרפואה בתחילת יצירת האדם הוא מן המוח שמתהווה מן המוכחר שבורע כו'

וד"ל) וזהו כל יחודא שלים הכא איהו כו' דהא רזא דילי' מראש צורים הוא כו' פי' קאי על שורש נשמ' ישראל בבחי' ז"א שעליו נאמר כי מראש צורים אראנו כנ"ל ששרשו באור אבא ובאור אימא ומתייחדים בו או"א ביחודא שלים והיינו ציור דאות אלף דאתייחד בג' דברים ברישא בגזעא ובשבילא כו', וביאור הדברים הנה ציור תמונת א' ידוע שעל גבי יו"ד העליון ומתחתיו יו"ד התחתון ובאמצע הקו ההולך באלכסון מן השמאל אל הימין ועל הקו הזה עומד היו"ד העליון בתחתיו של צד הימין ומתחתו הקו עומד ומתחבר היו"ד התחתון בגובה הקו של צד שמאל וכל ציור זה מורה בכלל ג' מדריגות בחי' היו"ד העליון הוא בחי' אור אבא והנקודה דיו"ד זה הוא בחי' יסוד אבא ובחי' יו"ד התחתון הוא בחי' יסוד אימא כי יו"ד התחתון עומד בבחי' אור חוזר כלפי מעלה ויו"ד העליון עומד בבחי' אור ישר מלמעלה למטה והקו האמצעי הוא בחי' ז"א שנק' וי"ו כידוע ומקבל מיסוד אבא מיו"ד העליון וגם מיסוד אימא שהוא היו"ד התחתון ושניהם מתייחדים ומתחברים בו כו' והיינו מ"ש על בחי' ז"א כי מראש צורים אראנו שהוא יו"ד העליון המתחבר בו שהוא בחי' אור אבא כנ"ל ומגבעות אשורנו הוא בחי' יו"ד התחתון שמתחבר בו שהוא בחי' יסוד אימא כו'. וזהו כללות ענין זה המאמר שבא לפרש המשך וחיבור דברי הכתובים האלה כי מראש צורים כו' וסמיך לי' הן עם לבדד ישכון כו' דמשום כי מראש צורים אראנו כנ"ל בציור אות האלף בבחי' יחודא שלים דאו"א בז"א ע"כ אמר הן עם זה ששרשו בז"א לבדד ישכון כו' ביחודא בלא ערבוביא כו' דהא כל יחודא שלים הכא איהו ה' אלקינו ה' כו' פי' ה' הוא בחי' יו"ד עילאה דחכמה ואלקינו בחי' יו"ד תתאה דבינה כנ"ל וה' באמצעו' הקו שהוא בחי' ז"א והיינו מפרש ואזיל דהא רזא דילי' דז"א בשרשו הראשון בראש צורים דאור אבא כנ"ל ואתייחד אח"כ ברישא וגזעא ובשילא פי' רישא הוא יו"ד עילאה דחכמה דאצ"י שנק' ראש צורים והוא בחי' ו"ק דאבא שכלולים שם בהעלם גדול כנ"ל ובגזעא הוא בחי' יו"ד תתאה דאימא והטעם שנק' גזעא היינו כדמפרש בסמוך גזע ישי פי' בחי' שורש ומקור למשיח בן דוד נק' גזע ישי כידוע והיינו בחי' מל' דתבונה שהיא בבחי' יסוד אימא כנ"ל שהוא ענין אושיט פסיעה לבר בוי"ו דה"א ראשונה כו' ועד"מ הגזע של אילן ששרשה מצמיח כל האילן וזהו מ"ש ויצא חוטר מגזע ישי חוטר זה הוא בחי' וי"ו שהוי"ו נק' חוטרא כידוע ולהיות בבחי' עיבור עדיין בטען אימא עם ז"א שנק' בן כנ"ל בענין אושיט פסיעה לבר לכך אמר ויצא חוטר שעתידי לצאת בגילוי ממל' דתבונה שהוא בחי' הפסיעה לבר כנ"ל שנק' גזע ישי כלומר שורש ומקור למציאת ישי והיינו כשנבנה בנין הנוק' דז"א שהוא בחי' ה"א אחרונה ושם הוא כלול ג"כ בבחי' עיבור כנ"ל בענין המאמר גבעה תתאה דאתכלל ברה בהדא כו' ולזה הטעם נק' יו"ד תתאה דאימא שתחת הקו גזעא והוא נעשה בחי' פסיעה לבר בוי"ו דה"א ראשונה כנ"ל שמגדלת ומצמחת להיות גידול בנין המל' ששם שורש נשמת דוד בן ישי עד"מ גידול האילן מגזעו ושרשו כו' וד"ל וזהו שאמר דאתייחד ברישא ובגזעא שהן בחי' ב' יסודות דאו"א כנ"ל ומה שאמר ובשבילא היינו בחי' הקו עצמו שהוא באמצע בין ב' היודי"ן הנ"ל ומתחבר בשניהם כנ"ל כזה א' והטעם שנק' שבילא היינו להיות כי בחי' קו זה דז"א הוא בחי' הקו האמצעי דת"י דרך ציור

הקווין בכללות הי"ס כידוע והוא בחי' הדעת שעומד באמצע בין ב' הקוין חח"ג מימין ובג"ה משמאל ויש לו חיבור עם שניהם יחד דהיינו שמתחבר לחכמה שבצד הימין ולזה הטעם עומד יו"ד העליון לצד הימין שבקו אשר באל"ף כנ"ל וגם מתחבר לבינה שבצד השמאל ולזה הטעם עומד ומתחבר בקו זה יו"ד התחתון דבינה לצד שמאל שלו בגובה הקו כנ"ל וכידוע שבחי' הדעת מחבר לחו"ב יחד להיותו בחי' ממוצע ועולה עד הכתר כו', ונק' דעת עליון כמבואר במ"א ולזה הטעם גם בבחי' דעת התחתון שבמדות מתחברים חו"ב יחד והוא הקו שב' יודי"ן דחו"ב מתחברים בו, ויובן זה עד"מ מן הולד הנולד מיחוד וזיווג אב ואם שיש בו משיתוף מדריגות שניהם העצמי' מן האב כו' מן הלובן והבשר מן האודם שבאם כו' כך בחי' חסדים דאבא שביו"ד העליון ובחי' גבורות דאימא שביו"ד התחתון מורכבים בקו זה שבאמצע כו' וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל, וזהו הטעם שנק' קו שבילא להיותו ממוצע בין חו"ב וכמו שע"י השביל מתחבר העליון עם התחתון כו' וזהו שמפרש ה' דא רישא עילאה דחכמה אורא דסלקא בכתר וכמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא מאי"ן דח"ס כו' אלקינו דא גיועא דישי יו"ד תתאה דבינה כנ"ל ה' הוא הוי' דז"א והוא שם מ"ה במילוי אלפין שכלול משניהם יחד וכמ"ש במ"א וד"ל, וזהו שאמר ג"כ ועד מתיחו דאלף דאחד שיעורא דשית סטרי"ן וכולא אתיחד בהאי את כי אחד בחי' ז"א שכלול מה' אלקינו חו"ב כידוע וע"ז מורה אלף דאח"ד והדלי"ת רבתי הוא בחי' הנוק' כמשי"ת, ובג"כ לבדד ישכון כדקא יאות, פי' ובג"כ הוא נותן טעם לשבח דלכך הן עם לבדד ישכון כו' משום כי מראש צורים אראנו ואדסמיך ל' קאי וה"ק כי מראש צורים אראנו כו' ע"כ הן עם לבדד ישכון, וביאור הדברים הנה מבואר למעלה בפי' בד"ד שהוא בחי' היחוד דז"א באו"א דאתיחד ברישא ובגזעא כו' והיינו ענין היחוד בעצמו שנק' התבודדות בלתי מתערב עם זולתו כו' ומחמת זה מסתעף אח"כ שיוכל להיות בחי' ב' יחודים עליוני' דז"א בלאה ורחל שהן ב' דלתין והיינו פי' בד"ד ב' דלתין דלאה ורחל, כי הנה ידוע דהנוק' נק' דלי"ת כידוע פי' חס"ד חס דלי"ת עם השכינה שנק' דל כמ"ש אשרי משכיל אל דל כו' וכן גימיל גומל דלים לפי שנא' ודלת ראשך כארגמן כו' משום דהנוק' לית לה מגרמה כלום כמו הדל וז"ש דלותי ולי יהושיע והדלית צורתו מוכחת עליו כי אינו אלא בחי' בית קיבול לאורך ורוחב בלבד ורגל הקצר שבו הוא יו"ד שניתן ונמשך במל' מז"א, כידוע בפי' נער ונערה"ה כל כל"ה דעד לא קבילת דכר נק' נער חסר ה"א או כל כמ"ש עיני כל וכאשר מקבלת שפע ה"ח וה"ג מז"א נק' נערה"ה כל"ה וכן ענין ההפרש בין צדק לצדקה כי צדק איהו דין דינא דמלכותא כו' וכמ"ש במ"א, והנה ידוע דיש ב' מיני נוק' הא' בחי' לאה כמ"ש שם הגדולה לאה והוא בחי' אותיות המחשבה ששרשם במל' דתבונה כנ"ל והוא בחי' דלי"ת רבתי דאחד שהוא ענין קשר של תפלין מאחורי מוחין דאימא כידוע והיינו יחוד יעקב ולאה בא' דאחד עם ד' רבתי כי א' דאחד שעורא דשית סטרי"ן כנ"ל, ובתוך זה כלול ג"כ יחוד דז"א ורחל שהוא ד' קטן והוא בחי' אותיות הדיבור כמ"ש ושם הקטנה רחל כו' וכל זה הוא בחי' יחודא תתאה שנכלל ביחודא עילאה דז"א באו"א הנ"ל כי אחר שנתייחד בעצמו באו"א שהוא ציור אות האלף ברישא וגזעא כו' כנ"ל אזי ממילא יש בכחו להתייחד בלאה

ורחל כי ע"י המוחין דאו"א שנכללים בדעת בו דווקא יוכל להיות בחי' יחוד דז"א בב' דלתין דלאה וכמ"ש והאדם ידע את כו' שאין זיווג אלא בדעת שכלול מחו"ב כו' וזהו שהכתוב נותן טעם כי מראש צורים אראנו כו' שהוא בחי' יחוד דז"א באו"א כנ"ל ע"כ הן עם לבד"ד ישכון להיות יחוד עליון דז"א בלאה ורחל ב' דלתין בלתי יתערב זר לקבל יניקה מיחודים הללו וז"ש ובג"כ לבדד ישכון כדקא יאות פי' כדקא יאות שלא יומשך יניקה לחיצוני' מהם כנ"ל בפ"י בד"ד וכמ"ש ה' בדד ינחנו ואין עמו כו' וד"ל (וזהו ובגוים לא יתחשב לפי שמבחי' קו האמצעי דז"א שהוא הדעת כנ"ל אין יניקה באה לחיצונים כלל וכידוע דיעקב לא מת כו' משא"כ אברהם יצא ממנו ישמעאל ויצחק יצא ממנו עשו כידוע וז"ש ובגוים דישמעאל ויצחק והכלולים בהן לא יחשב כו' וד"ל).

ובגוים לא יתחשב ישראל אית לון כתב ולשון, ובכל אות יכלין לאסתכלא בדיוקנא וציורא כדקא יאות, אבל בגוים לא יתחשב רוא דנא בגין דלית לון כתב ולשון, ולית לון לאסתכלא ולמינדע כלום, דהא הכל המה מעשה תעתועים, ולא יתחשב רוא דנא במחשבה ואסתכלותא דלהון הואיל ולית לון כתב זכאין אינון ישראל, ע"כ דברי המאמר. והנה לכאורה לפי' זה לא יתחשב זה קאי על הרז וסוד שבציור האותיו' שאינו במחשבה אצל אוה"ע דלית לון כתב, אבל בישראל יתחשב במחשבה רוא דנא שבאותיו' במחשבתם אסתכלותא דלהון כו', ובאמת פשוטו של המקרא זה לכאורה אינו מורה כן דהא אינו מדבר רק בשבח ישראל עצמן שאינו מתחשב בערך שאר גוים אלא הוא עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב וכדלעיל בריש המאמר בפ"י בדד ביחודא בלא ערבובי' אוהרא כו' וכנ"ל הטעם ומה ענין אותיו' לכאן ומה גם להוציא ענין מפשוטו באה שפי' יתחשב לשון מחשבה שלא יש במחשבתן ואסתכלותא דלהון סוד האותיו' כו', אך הענין הוא דקאי אדסמיך ל' במה שפירש לבדד ישכון כדקא יאות ביחודא שלים ברישא ובגזעא כו' שע"ז יתיחד ז"א גם בלאה ורחל שהן ב' דלתין דבד"ד כנ"ל, וע"ז הולך ומבאר סיפא דקרא ובגוים לא יתחשב על בחי' סוד האותיו' שבאוה"ע אין בהן בחי' גילוי אותיו' העליוני' האלהי' המתהווים מיחוד עליון דז"א בלאה ורחל שהן בחי' אותיו' מחשבותיו ית' כמ"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' שהוא הנק' לאה ובחי' אותיו' דיבור האלקי שנק' רחל כידוע, וכל אות ואות מבחי' אותיו' הללו הוא בחי' כח אלקי ממש הנמשך מעצמו' אור א"ס שבמדותיו חג"ת שנק' ז"א שמתיחד ברישא וגזעא כו' שהן בחי' חו"ב כנ"ל שזוהו פי' לבדד ישכון כנ"ל וזהו שאמר בפ"י ובגוים לא יתחשב משום דישראל אית לון כתב ולשון שהן ציור כ"ב אותיו' מאלף עד תי"ו שהוא כללו' האותיו' שבמחשבה ודיבור העליון הנק' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי' דלאה ורחל ובכל אות יכלין לאסתכלא בדיוקנא וציורא כדקא יאות פי' שיכולים להשיג על ידן בחי' גם אורות עליוני' דאו"א שבז"א כי הרי שורש האותיו' העליוני' נמשכים ע"י יהוד ז"א עד"מ אותיו' המחשבה והדיבור שבאין מהרהור מדות שבלב כידוע, והגם שהאותיו' הללו עצמן אינן אלא בחי' ציורא ודיוקנא בלבד לגבי עצמות אורות דע"ס דז"א ואו"א כו' בבחי' מהות ומציאות

נפרד מן העצם כמו אותו' המחשבה והדיבור באדם שנבדל מן מעצמותו כו' מ"מ בהן מצינו להשיג ולהסתכל פנימי' אורות עצמי' המאציל בדיוקנא וצירא עכ"פ דהיינו במחשבה דחכמה שנק' הסתכלות וראי', והמופת לזה למעלה הנה גם גופי ציור תמונת אותו' הגשמים למטה הרי ידוע בספרי הקבלה שכל תמונת כ"ב אותו' בכתב כל אות ואות מורה על בחי' ציור המשכה ושפע אור עליון באופן פרטי מיוחד כמו ציור תמונת האלף מורה על המשכת אור החכמה בבינה כמ"ש הני דרדקי אלף בית אלף בינה גימל דלית גומל דלים כו' וכיוצא בזה מבואר ג"כ בוותר בכמה דוכתי בסודות רבות הנעלמים בציור תמונת כל אות ואות כ"ב אותו' מפני ששורש מחצבם למעלה בבחי' לאה ורחל ששרשם ברישא ובגזעא כו' כנ"ל ע"כ ישראל ששרשם בבחי' ז"א כנ"ל אית לון כתב ולשון שנעלם בהן כל אור ושפע עליון בהמשכ' פרטי' מיוחדות ויכלין לאסתכלא בדיוקנא וצירא דכל אות במחשבה ואסתכולתא דלהון עכ"פ בחי' יחודים עליוני' דאח"ד דז"א כו' כנ"ל אבל בגוים לא יתחשב רזא דנא בגין דלית לון כתב ולשון פי' מפני שאין להם שרש יניקה ביחוד עליון דז"א כמארו"ל הפרידן מאחודותו כו' דהא הבל המה מעשה תעתועים פי' ששרשם רק מבחי' הבל חיצוני שבין צירוף לצירוף ומכ"ב אותיות דיבור העליון שהוא בחי' אחוריים דשם ב"ן כמבואר במ"א בפי' כרחל לפני גזווי' גאלמה כו' ע"כ לית לון לאסתכלא ולמינדע כלום באורו' עליונים דאו"א וז"א כו' ולא יתחשב רזא דנא שמובן ומושג בציור תמונת האותיו' העליונים גם במחשבה ואסתכלותא דלהון הואיל ולית לון כתב דכ"ב אותו' דאלף עד תי"ז מטעם הנ"ל, אבל זכאין אינון ישראל ששרשם בראש צורים ומגבעות כו' שהוא בחי' או"א שבז"א כנ"ל וע"כ דווקא עם זה לבד"ד ישכון ביחודא עליון הנ"ל אבל בגוים לא יתחשב במחשבה אצלם בחי' יחוד עליון זה דז"א ביחוד'ע ויחוד'ת דלאה ורחל כו' וד"ל. ועפי"ז מתורץ הקושי הנ"ל מפי' הפשוט דבגוים לא יתחשב דקאי על ישראל כו' דהכל עולה לסגנון א' דמשום דעם זה ישכון לבדד נבדל מן הגוים במעלת יחוד עליון דז"א כפשוטו של מקרא כנ"ל ע"כ גם זה הפי' אמת דבגוים לא יתחשב סוד השגות אורות עליונים שבאותיו' כו' כנ"ל וד"ל.

מי מנה עפר יעקב ומספר רובע ישראל, מי ההוא נקודא עילאה רישא וגזעא ושבילא בטמירו איהו דלא קיימא לשאלא לבר, אבל משעתא דשארית לאתבנאה ולמיעבד היכלא ברעותא אקרי מי שארית לאתבנאה דיוקנא דילי' ממש אפיק דיוקנא דילי' בדיוקנא דאימי', מאי מי דא רישא יו"ד ואתפשט לאתבנאה בפשיטו דחד היכלין לתרין סטרין באני, ואע"ג דאפיק לישראל דאיהו ו' אוף הכי אפיק לנוקבא דילי', כחדא ואזמנת לגבי' מנה כד"א וימין להם המלך ומשלוח מנות כו' ובההוא פשיטו דאתפשט אפיק לתרווייהו כחדא, ע"כ. הנה כ"ז המאמר מתבאר עפי"י הנ"ל בפי' כי מראש צורים אראנו כו' דהנה מבואר למעלה בענין הוא"ו שבה"א ראשונה דשם הוי' שהוא בחי' עיבור ז"א מבינה והיינו כשאור אימא קיבלה אור השפע מאור אבא שהוא יו"ד כו' אבל קודם שקיבלה השפע להוליד המדות נקראת גם בחי' בינה בשם נקודא עילאה דחכמה והיינו אותו' מ"י בהיפוך אותו' י"ם דחכמה כידוע חתה

שאמר גם כאן בפ' מי מנה כו' דמי זה הוא בחי' נקודה עילאה דפנימיו' בינה ששם רישא וגזעא ושבילא בטמירו עדיין פי' שבילא בחי' הדעת שכלול מחו"ג דאר"א שהרא רישא וגזעא כנ"ל בציור תמונת אלף בוי"ו וב' יודי"ן כו' עדיין הוא שם בבחי' ההעלם הגדול להיותו נכלל ומתאחד בבחי' ו"ק דאור אבא כנ"ל בפ' כי מראש צורים אראנו כו' וזהו שאמר בטמירו דלא קיימא לשאלא לבר פי' שלא נודע עדיין מציאת המדות במורגש כלל כנ"ל אבל משעתא דשארי לאתבנאה פי' כאשר מקבלת אימא אור ושפע מאבא הוליד המדות שנק' נקודא בהיכלא כנודע בענין אות ב' דבראשי"ת כו' או נק' מי דקיימא לשאלא כמ"ש כי שאל נא לימים ראשונים שהן ז"ת דבינה כמ"ש בווהר בכמה דוכתי ואז שייך בחי' עיבור ז"א במעי אימא ג"כ שהוא הוי"ו שבתוך הה"א ראשונה כנ"ל בפ' ומגבעות אשורנו כו' וזהו שאמר משעתא דשארי לאתבנאה להיות הבינה בבחי' כלי בית קיבול לאורך ורוחב כצורת הה"א או בי"ת כדי לקבל אור אבא בשביל תולדה נק' בי"ת כמ"ש בחכמה יבנה בית וזהו שאמר ולמיעבד היכלא ברעותא כי ההיכל הזה שרשו בכתר שהוא הרצון וכמארז"ל הכל תלוי במול אפי' ס"ת בהיכל שהוא נקודה דאבא בהיכל אימא וכמ"ש במ"א וד"ל. שארי לאתבנאה דיוקנא דילי' ממש פי' כנ"ל בפ' כי מראש צורים שהבינה נק' צור עילאה כמ"ש אין צור כאלקיננו כו' אבל היא מקבלת הציור מאור אבא שנק' ראש צורים כמשל טיפת המוליד שמצטייר בבטן בדומה לו ממש, וכמ"ש ויולד בדמותו כצלמו כו' וכך בבנין בי"ת דבינה אחר שמקבלת מאור אבא שארי לאתבנאה בדיוקנא דאור אבא ממש והיינו בחי' עיבור ז"א בבטן אימא שהוא בבחי' צלם דאור אבא ממש כמ"ש מ"ה שמו מ"ה שם בנו כו' וכנ"ל באריכות וד"ל.

ואפיק דיוקנא דילי' בדיוקנא דאימי', פי' כי אור אבא הוא עיקר המוליד ואפיק דיוקן המדות דז"א בדיוקנא דילי' וגם בדיוקנא דאימי' כנ"ל בתחילת המאמר דמסטרא דאימי' אתמתח כו' וכנ"ל בציור אות האלף שגם בחי' בינה ממשכת בוי"ו שבאמצע מלמטה למעלה וכדמיון הולד הנולד משיתוף זכר ונקבה שיש בו מציור שניהם כו' וזהו פי' בינה בן יה דחו"ב כו' וד"ל.

מאי מי דא רישא יו"ד ואתפשט לאתבנאה בפשיטו דחד היכלא, פי' קאי אדלעיל דאמר מי ההוא נקודה עילאה רישא כו' שהוא יו"ד דחכמה ומן הי"וד נעשה אורך ורוחב של הה"א ע"י קוץ התחתון שבו כמ"ש בפרדס ומבואר במ"א וז"ש ואתפשט לאתבנאה מקוץ התחתון להיות כמו בנין לאורך ורוחב ומ"ש לב' סטרין באני כי מ"מ לא נקרא היכלא ממש אלא כציור אות הבי"ת מוקף מג' רוחות שיש בו ב' סטרין ממש לימין ולשמאל משא"כ בציור דלי"ת דה"א בלי רגל שבו אין שם ב' סטרין ימין ושמאל רק אורך ורוחב בלבד ואין זה בנין גמור, אך תחילת התפשטותו לחד היכלא כציור הדלי"ת ואח"כ אתפשט לתרין סטרין ממש שהן בחי' חו"ג והדעת הכוללם והוא אותיו' אמ"ר כמ"ש בווהר בפ' יום ליום יביע אמ"ר אש מים רוח וזמה נבנה בנין המדות בבינה שהוא הרגל שבה"א ג"כ בג' מדריגות הללו כנ"ל בציור אלף כו' כנ"ל וד"ל, ואע"ג דאפיק לישראל דאיהו וי"ו אוף הכי אפיק לנוק' דילי' כחדא, פי' בחי' עיבור ז"א באימא שהוא הוי"ו

שבתוך הה"א כנ"ל בפי' ומגבעות אשורנו הרי אושיט פסיעה לבר שהוא שורש
 בנין נוק' דז"א וכנ"ל באריכו' שהוא בחי' מל' דתבונה כו' והיינו פי' תבונה בן
 ובת כו' ושניהם כא' גולדו בכטן אימא בבחי' תאומים כמ"ש (מי יתנך כאח לי כו').
 ולפעמי' אמר וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה, ומבואר
 בוהר במ"א ששורש הנוק' מאור חסד דאבא דווקא כי אבא יסד ברתא, וכמ"ש
 והוכן בחס"ד כסא כו' ונק' בת אב"י לגבי ז"א ולא בת אמי כו' וז"ש אפיק לנוק'
 דילי' ואזמנת בני' לגבי' פי' שהוכנה והחמנה מתחילה להיות לו לבת זוג כמו
 למטה מ' יום קודם היצירה מכריזין בת פ' כו' וכמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע
 דאו"א תקונו לנוק' כו' וכאן אמר אפיק על אבא דווקא מטעם שנק' בת אבי כנ"ל
 וד"ל. ובההוא פשיטו דאור אבא דאתפשט בבינה לתרין סטרין חו"ג אפיק לתרווייהו
 לזו"ג כחדא והיינו ו"ה דשם הוי' כמ"ש כי בי' ה' צו"ר עולמיי"ם עלמא דדכורא
 ועלמא דנוק' ובכל זה מתפרש לשון הפסוק מי מנ"ה דחכמה שבבינה מנ"ה לזו"ג
 דהיינו עפר יעקב כמ"ש עפר אשר בקרקע המשכן וכן אסתר קרקע עולם כו'
 כידוע וד"ל.

ומספר את רובע ישראל, רובע ישראל רביעית מן מדידו דישאל איהו ברית אמאי
 אקרי רובע אלא שעורא דגופא ארבע בריתות הוה בשיעורא דילי', וברית
 רובע איהו בשיעורא דמדידו דגופא וכולא אפיק מי. ע"כ. הנה להבין כללות זה
 המאמר יש להקדים ענין א' והוא בצירור תמונת אות הגימל ומה שאמר גימל
 גמול דלי"ם, והענין הוא כי תמונת אות הגימל ידוע שהוא כולל ב' אותיות וי"ו
 ויו"ד דהיינו שראש ותחילת המשכתו מלמעלה למטה נמשך כצורת אות וי"ו ממש
 ואח"כ בסוף זה הוי"ו ממשיכין ממנו כמו אות יו"ד כזה ג, ויש להבין הטעם
 למה כולל ב' אותיו' הללו דווקא ולמה בסופו של ו' זה דווקא נמשך ממנו אות
 יו"ד, אך הנה אות ו' מורה בכל מקום בחי' ירידת אור ושפע מעילה לעלול כי
 צורתו מוכחת כן שהרי ראשו יו"ד ונמשך ומתקצר עד למטה והוה עד"מ שפע שכל
 הנמשך מן הרב אל התלמיד שירד והולך שפע זאת משכל הרב אל שכל
 התלמיד מגבוה לנמוך כו', והנה אנו רואים בחוש שאור ושפע זאת הנמשכת והולכת
 מן הרב אל התלמיד הרי לא יוכל התלמיד לקבל ולהבין כל אותה השפע שכל
 כמו שהוא אצל הרב כמארז"ל דלא קאים איניש אדעתא דרבי' עד מ' שנין כו' מפני
 שלא נקלט ונתקבל בכלי מוח התלמיד כל דברי הרב לעומקן כמו שהן אלא רק
 אפס קצהו וחלק מה ממנו והשאר נשאר על כלי מוח התלמיד בבחי' מקיף בהעלם כי
 כל עילה ועלול לא יוקלט בכלי העלול רק חלק א' מחלקי השפע שנמשכת מן
 העילה ולא כולה מפני שאין כלי העלול מכיל רק לקבל חלק א' בלבד, והנה ידוע
 בכל משפיע ומקבל שאור ושפע שכבר הולך ונמשך מן המשפיע ונפרד מעצמו
 אל המקבל ונכנס לתוכו הוא הנק' בחי' יסוד דדוכרא בבחי' בליטה לבר וקבלת
 כלי המקבל בעצמו לאור ושפע זאת נק' בחי' יסוד דנוק' בבחי' שקיעה ותוך וחלל
 כו', ונמצא מכוונים מדת תוך וחלל כלי המקבל עם מדת אור ושפע שהולך מן
 המשפיע שנק' יסוד דדוכרא כי לפי ערך השקיעה כך ערך הבליטה שנכנס אל תוך

החלל כדמיון חלל רחם הנוק' בשקיעה לפי מדת אורך בליטת אבר הזכר כמו שאמר עד מקום שהשמש דש כו' ודבר זה ידוע דהמקבל הוא קטן הערך לגבי המשפיע ושיעור קטן הוא שיעור חלק רביעית בלבד מן המשפיע וכידוע בפי' שלשה עדרי צאן רובצים עלי' שהוא בחי' נהי' שרובצים על בחי' המלי' כי המלי' שיעורה חלק רביעית מו"א כו' וזהו ענין ונסכו רביעית ההין כו' וא"כ מובן מזה בהכרח שבחי' יסוד דדוכרא הנ"ל שהוא אותו החלק הנבדל מכללות השפע להתקבל ולהקלט ביסוד דנוק' כנ"ל הוא ג"כ רק חלק רביעית בלבד מכללו' השפע הנמשך מן המשפיע מאחר שמת ב' יסודות הללו דדכר ונוק' א' הוא והנוק' שיעורה חלק רביעית שהרי נק' אחת מצלעותיו (ושיעורא דגופה דז"א ד' פעמים כמוה מאחר שאינה מגעת להלביש לבחי' נהי' כנ"ל) והענין הוא שאין אור ושפע הנקלט בכלי המקבל רק חלק רביעית מכללות אור ושפע הנמשך מן המשפיע וזהו ג"כ פי' ונסכו רביעית ההין נסכו דדוכרא הנקלט בכלי המקבל כו' וד"ל. ובכ"ז יובן ענין צורת הגימ"ל דהנה מבואר למעלה בצורת הגימ"ל שראשו יו"ד ונמשך למטה והוא ענין כללות השפע הנמשכת למקבל מן המשפיע וע"כ כללותו נק' גימ"ל לשון גומל חסד לעני כמו גמילות חסדים והוא מארו"ל גימ"ל דלי"ת גמול דלים כו' כנ"ל. אך היו"ד שנמשך בסופו של גימ"ל הוא בחי' חלק נבדל מהשפע הכללות אשר נקלטת ומתקבלת בכלי המקבל והיינו חלק הרביעית בלבד וג' החלקים העליונים נשארו על המקבל בבחי' מקיף כנ"ל וזהו הנק' בחי' יסוד דדוכרא כנ"ל והוא היו"ד שנמשך ונבדל מרגל היו"ד להלאה ממנו דהיינו לצד אות הד' הסמוכה אליו להורות על בחי' אור שפע זאת המתקבלת במקבל שהוא אות הד' כידוע דהמקבל נק' ד"ל דלית לי' מגרמי' כלום כעני ודל כמ"ש אשרי משכיל אל דל כו' ולזה מורה ציור אות הד' לאורך ורוחב לקבל השפע שנמשך מסופו של רגל היו"ד שהוא היו"ד שבו והיו"ד חזה מתחיל בקצה הרגל דהיינו רק בחלק רביעית שבו ולא למעלה מזה מטעם הנ"ל ואח"כ בבוא קבלת השפע בדלי"ת נעשה ה"א והוא יו"ד שבתוך הה"א ששרשו קודם שניתן בדלי"ת ביד שבסוף רגל היו"ד דאות הגימ"ל כו'. וזהו פי' אם יחויק במעווי יעשה שלום לי בבחי' יסוד דדוכרא שהוא יו"ד שברגל הגימ"ל ושלום יעשה לי בבואו לנוק' שהוא יו"ד שבה"א כמ"ש אשרי משכיל אל דל כו' וז"ש וידעת כי שלום אהלך כו' והיינו שלום בפשמ"ע ובפשמ"ט כידוע, וז"ש מה אשיב לה' כל תגמולוהי כו' וד"ל. ומעתה יתבארו פרטי דברי המאמר הנ"ל. ומספר את רובע ישראל רובע ישראל רביעית מן מדירו דישאל איהו ברית, פי' ישראל הוא בחי' ז"א שהוא אות וי"ו וכמ"ש בזהר ע"פ ונתתם לי אות אמת דא אות וי"ו להיותו כולל בחי' ו"ק והוא קו האמצעי דתי' כו' חזה פי' אות אמת כידוע וחלק הרביעית מישראל זה הוא בחי' יסוד דדוכרא שנק' ברית וכדמפרש ואזיל בשעורא דגופא ד' בריתות הוה בשיעורא דילי' כי גופא הוא חג"ת ויסוד נק' כנישו דכל נהורין להיותו כולל חג"ת וכמ"ש בזהר בפי' יקו המים מתחת השמים אל מקום אחד שהוא יסוד והדעת הוא המתפשט בחג"ת בשביל תולדה כמ"ש והאדם ידע כו' ולכך אין קישוי אלא לדעת כו' כידוע, ולזה מוכרח שיש בגופא דז"א שיעור ד' יסודות נגד ד' מדריגות דעת חג"ת (אבל נו"ה הן לבר מגופא כידוע) וז"ש דברית איהו רובע בשעורא דמדירו

דגופא דהיינו כאשר נבדל חלק הנשפע למקבל משיעורא דגופא שהוא וי"ו הרי אינו אלא חלק רביעית בלבד והוא היו"ד שבסוף הגימ"ל שנק' גומל דלים בפ"ע כנ"ל וד"ל.

וכולא אפיק מי פי עתה חוזר לבאר המשך דברי הפסוק דמי מנה כו' עפ"י כל מה שהקדים במאמר זה הדנה מתחילה ביאר לשורש בנין נוק' דז"א שנק' עפר יעקב וכמו אסתר קרקע עולם כו' וכנ"ל להיות שורש המל' רק מבחי' מלכויות דוקא דז"א כידוע וע"ז אמר מי מנה עפר יעקב דמי הוא אשר הכין והזמין לעפר יעקב כי פי' מנה לשון הזמנה כמו וימ"ן כו' והיינו בחי' חכמה שבבינה שאז נק' בינה מי וכמ"ש מי מדד בשעלו מים, ושמים בורת תכן כו' וכן כתיב מי אסף רוח בחפניו שהן חג"ת דז"א ומי הקים כל אפסי ארץ גה"י כו' וגם בבחי' רובע ישראל אמר דכל פרטי חלקי מספר השפע הנמשך מיסוד דדוכרא הנק' רובע ישראל כנ"ל הכל אפיק מי הנ"ל וכמ"ש המוציא במספר צבאם וכתיו' מונה מספר לכוכבים שהן אורות חסדים דיסוד ז"א שנק' כוכבי אור או כוכבי בוקר כידוע והכוונה הכלול בזה שכל פרטי המשכות אורות מיסוד ז"א לנוק' שנק' עפר יעקב הכל בא במדה ומספר מבחי' מי' דבינה ששם הקו המדה כמ"ש מי מדד כו' וכמאמר חק וזמן נתן להם כו' אלא שביסוד ז"א נק' מספר להיותו מקור הרבוי הזה ובמל' נק' מגין שכבר גימנה וניתחלק שם וכנ"ל בפ"י אספרה אל חק כו' וז"ש מונה מספר כו' אך לעתיד הנה כתי' והי' מספר בני' כחול הים כו' כי מספר דרובע ישראל הנ"ל לא יהי' במדידה וזהו פשוטו של מקרא מי מנה מספר יעקב כשיהי' חול הים בלי גבול משום שלא יהי' מספר לרובע ישראל, וז"ש והי' מספר בני' הנמדד כבר בבחי' א"ס בלי מספר וזהו אשר לא ימוד ולא יספר והיינו מפני שישראל עושין רצונו מלמעלה מן הרצון ששם למעלה מקו המדה שנק' סופר כמ"ש איה סופר כידוע בענין ג' דברי' ספ"ר וסופר וסיפור כו' כמאמר לפני א' מה אתה סופר וכמ"ש במ"א וד"ל.

זוהר פ' בלק

פתח רבי אליעזר ה' אלקי ארוממך אודה שמך כו' האי קרא רוא דמהימנותא איהו ה' רוא עילאה שירותא דנקודה עילאה סתמא דלא ידיעא אלקי רוא דקול דממה דקה ואיהו שירותא דקיימא לשאלה ואסתם ולא ידיעא ולית מאן דאתיב עלי' בגין דאיהו סתים וטמיר וגניז, ע"כ. הנה פי' נקודה עילאה יובן עד"מ בגפש האדם כאשר נמשך איזה שכל וסברא ממקור השכל הנק' משכיל הנה כמו שהשכל והסברא היא בעצם כח השכל ההיולי הנק' משכיל א"א שיבא לידי גילוי כלל רק אפס קצהו בבחי' הארה מצומצמת מאד הוא המתגלה למטה וזהו הנק' נקודה כמו הנקודה הגשמית שהיא באה בבחי' העדר ההתפשטות מכל צד ע"כ אינה אלא נקודה א' בלבד משא"כ שאר האותיות שבאין בבחי' התפשטות כאו"א לפי מה שהוא אבל היו"ד דחכמה מפני שנתעלם מקור אורו שהוא בחי' כח המשכיל וא"א

לבא כולא לידי גילוי רק אפס קצהו המצמצם מאד ע"כ בא אורו רק בבחי' נקודה א' בלבד, וה"ז כמשל הברק שמבריק אור ג"כ כנקודה א' מפני ההעלם שמתעלם העיקר ולא יאיר רק אפס קצהו לכן הארת גילוי השכל והסברא ממקור השכל ההיולי הוא בא רק בבחי' בריקה וסקירה כנקודה א' ולכן נק' החכמה בשם נקודה, וז"ש והחכמה מאין תמצא שהוא בבחי' אי"ן ונק' כ"ח מ"ה כו' להיותה בבחי' העדר ההתפשטות בהשגות מטעם הנ"ל כי מפני שעצם כח המשכיל הוא נחשב מעצם הנפש א"א שיהי' שורה ומתגלה רק בבחי' אין כנקודה א' בלבד אך הנה לגבי בחי' בינה שהיא בחי' ההשגה של השכל והסברא והוא מה שקורין העולם בשם שכל וסברא נק' החכמה בחי' משפיע כי מבחי' החכמה הנ"ל נמשך ההשגה לאורך ולרוחב מאין ליש כדמיון מעיין הנובע ונמשך להיות הליכתו במרחב שהוא הנהר כו' וכידוע שח"ב נק' תרין רעין דלא מתפרשין והרי מובן שמעצם כח המשכיל הנ"ל א"א לבא לידי השפעה נגלית למקבלים דהיינו בבחי' השגה ממש כ"א ע"י בחי' הצמצום בתחילה שהוא בחי' התעלמות האור מכל צד עד שאינו מאיר רק בבחי' נקודה אחת דחכמה הנ"ל ואזי יוכל להיות השגה דבינה לאורך ורוחב כו'. ונמצא מובן דהחכמה אעפ"י שהוא בחי' צמצום לגבי המשכיל עצמו אבל היא מקור לבינה ונחשב כמו בחי' ממוצע להביא האור לידי גילוי בהשגה דבינה וא"כ מובן דלא נחשב בחי' גילוי גמור רק בחי' בינה אבל בחי' גילוי הברקת המשכיל הנ' נקודה אינו נק' גילוי רק בצמצום גדול וכח המשכיל עצמו נעלם לגמרי. והנמשל מכל זה יובן למעלה דבחי' בינה דאצי' היא בחי' ההשגה באור א"ס ובה נק' מבין כו' והחכמה נק' נקודה, והיא מקור לבינה והיא הנק' בחי' יסוד אור אבא פ"י יסוד הוא בחי' גילוי העלם כנקודה א' וזהו מ"ש ויצא כברק חיצו דהיינו כמשל הברקת האור כו' כך טיפת יסוד אבא נק' חץ כמ"ש ואני שלשת החצים צידה אורה שהן ג' גוונים דטיפת יסוד אבא כנודע בענין ג' גווני קשת כו' זהו ויצא כברק חיצו חץ דנקודת חכמה והיינו מפני שא"א לבא לידי גילוי אור גמור בהשגה דבינה כ"א ע"י בחי' צמצום דנקודת אור אבא כו' אבל אור אבא עצמו טמיר ונעלם לגמרי כמ"ש בזהר בכמה דוכתי והוא כמו כח המשכיל השכל והסברא שהוא מתעלם לגמרי ואינו מאיר רק כנקודה א' כנ"ל וד"ל. ומעתה יש להבין מ"ש נקודה עילאה דוקא דמשמע שיש נקודה תתאה כו' דהנה כמו שמבואר למעלה בענין בחי' נקודת חכמה שהוא בחי' צימצום המשפיע הנק' אור אבא כדי שיומשך לבינה בהשגה כו' לכך גם למטה בהמשכת והשפעת בחי' המדות דאצי' שנק' ז"א לבחי' המל' הנק' נוק' דז"א א"א כ"א ע"י בחי' צימצום אור המדות להיות ההתגלות מהם רק כנקודה א' והוא הנק' בחי' יסוד ז"א אך נק' נקודה תתאה כמשי"ת בעזר"ה. וביאור הדברים הנה מבשרי אחזה עד"מ המדות בנפש האדם א"א שיבואו עצמם ומהותם ממש בהתגלות הדיבור אלא רק שמתעלמים תחלה בהבל הלב ומשם בוקעין ויוצאין להאיר בדיבור ומתכווצין שם כנקודה א' בלבד ונק' בחי' יסוד (או כמשל המשכת הזרע של הזכר בחי' חוליות עד שמתכווץ בפי האמה ושם יורה כחץ בוריקת טיפה בלבד שנק' נקודה כנ"ל בפי' ויצא כברק חיצו) וכך יובן למעלה בבחי' מדות דאצי' שא"א שיומשך עצמות אור האצי' בחי'

המל' שהוא בחי' דיבור העליון להיות בע"ג כו' כ"א ע"י בחי' צמצום אורם רק כנקודה א' והוא הנק' בחי' טיפת יסוד ז"א וכמ"ש אור זרוע לצדיק כו' והנה כמ"כ בחי' אור ושפע הנמשך מבחי' המל' לנבראים הנה מפני שאין ערוך כלל בין בריאה מוגבלת לגבי בחי' המל' שהיא מדה א' ממדות דאצי' בבחי' האלקית כנודע הרי בהכרח שיתעלם אורה ג"כ רק להיות כנקודה א' בלבד ואז יוכל להיות המשכה ושפע מבחי' המל' להתהוות נבראים בע"ג וזהו שארז"ל בענין מיעוט הירח שא"ל הקדב"ה ללבנה לכו ומעטי כו' כי כדי שתהא המל' ראש לשועלים בבי"ע להוות הנבראים בבחי' גבול הוצרך להיות בחי' מיעוט וצמצום אור בעצמותה לגמרי עד שאינה רק בבחי' נקודה א' בלבד והוא הנק' מולד הלבנה, ואז תהי' מקור וראש לבי"ע ומפני שטבע העלול ליכלל בעילתו הוצרכה לצמצם א"ע להיות ראש לשועלים כו' ולכך אמר לה לכו ומעטי א"ע פי' לכו מקבלת אור האצי' מז"א ומעטי א"ע כנקודה להאיר למטה בבי"ע וד"ל, וזהו שבע"ח בכמה דוכתי אמר דבחי' מל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה דהיינו מבחי' נקודה שהיא ממעטת א"ע באצי' נעשת אח"כ בחי' מקור וראש לבי"ע והוא הנק' עתיק וכת"ר דבריאה כו', והנה בחי' יסוד ז"א ובחי' המל' שניהם נק' נקודה מטעם העלמת וצימצום האור כדי להשפיע למטה מהם כנ"ל. אך שניהם נק' נקודה תתאה בהיות שעיקר הארתם והשפעתם הוא בשביל שיהא התהוות עולמות התחתונים בע"ג כי צמצום אור המדות שהוא הנק' יסוד היינו כדי לבוא האור בדיבור שהוא בחי' מגביל האור באותיות בשביל התהוות בע"ג ומכ"ש צמצום דבחי' המל' הוא בשביל התהוות הנבראים ממש מאין ליש כו' וגם הנה מצד עצם המדות דאצי' ועצם בחי' המל' נק' נקודה תתאה להיותם למטה במדריגה הרבה מבחי' החכמה דאצי' שנק' ראשית וכמ"ש בע"ח דאור אבא שורש כל האצי' כו' אבל אור החכמה נק' נקודה עילאה בבחי' הראשית דאצי' ואין צמצום אורה רק בשביל גילוי ההשגה בבינה דאצי' כו' כנ"ל ע"כ אמר כאן דנק' נקודה עילאה דוקא ד"ל. אך הנה עדיין יש להבין מ"ש דנק' נקודה עילאה סתימא דלא ידיעא דמשמע שיש נקודה עילאה דלא סתימא כ"כ כו'. והענין הוא יובן בהקדים תחלה עוד ענין א' בבחי' נקודה הנ"ל דהנה יש ב' מיני נקודות הא' בחי' צימצום המשפיע להעלים אורו כדי שיתקבל במקבל והיינו בחי' נקודה הנ"ל בבחי' יסוד אבא או יסוד ז"א כו' והרי כל עיקר ענין זאת הנקודה הוא בא מלמעלה למטה מן המשפיע אל המקבל שצ"ל ע"י צימצום ההשפעה בתחלה ואח"כ יוכל להיות בחי' התפשטות והיינו בחי' נקודה קו שטח פי' נקודה הוא בחי' צימצום אור עצם המשפיע ואח"כ נמשך אורו מלמעלה למטה אל המקבל והוא ענין צורת הוי"ו שמורה בחי' המשכה וירידה מגובה לנמוך ואח"כ היא שהוא השטח של המקבל לקבל השפע לאורך ורוחב כו' וד"ל. והנה יש בחי' נקודה שנית עדי"ז ממש אך היא באה מלמטה למעלה והיינו מן המקבל אל המשפיע כו' וביאור הדברים הנה ידוע בכל בחי' עילה ועלול שהוא בחי' יש מאין כמו התהוות השכל מלמעלה מן השכל וכיוצא שכאשר נתהווה הוא בא בבחי' יש ודבר בפ"ע מובדל ממקורו המוציא לידו גילוי יש במציאות שכל וידוע דכל עילה נכללת בעילתו ונדבקת בו אך הנה בירידת העלול למטה הוא בבחי' יש ודבר בהתפשטות וכאשר צריך לעלות למעלה

ליכלל בעילתו או לקבל ממנו אור שפעו הרי צריך שיתפשט תחלה מבחי' היש שלו ולהתבטל ממציאיותו לגמרי מכל וכל עד שאינו אלא בבחי' נקודה א' בבחי' העדר ההתפשטות לגמרי וכמשל תלמיד היושב לפני רבו שצריך להתבטל מהתפשטותו ולהיות רק בית קיבול לקבל השפע בלבד כו' וא"כ מובן שכמו שנקודת הנ"ל מן המשפיע אל המקבל היא העדר ההתפשטות באור המשפיע בשביל המקבל כך יש בחי' נקודה כזאת במקבל בעילתו לקבל מלמטה למעלה. ובזה יובן מה שמצינו בזוהר ובע"ח בבחי' המל' שנק' נקודה בשני אופנים הנ"ל הא' כשהמל' יורדת ומסתתרת בבי"ע להחיות רוח שפלים שא"א שיקבלו ממנה כ"א ע"י בחי' צימצום בעצמותה כנ"ל והוא מ"ש בע"ח דבחי' מל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה כנ"ל וכיוצא בזה ואופן הב' הוא בבחי' עליות המל' באצי' לקבל השפע מבחי' ז"א שנעשית תחלה רק בחי' נקודה א' והוא בחי' נקודה תחת היסוד דז"א כנודע בע"ח והוא בחי' נקודה השנית שיש במל' וע"ד הנ"ל בעליות העלול לגבי העילה כו' והיינו ענין מאמר הזוהר הידוע (פ' בלק דף קצ"א ע"א) ע"פ שחורה אני ונאור כו' דאזעירת גרמי' ונעשית רק נקודה א' ועירא ודא אות יו"ד דלית ביי' חיורא כלל כו' ע"ש הנה ידוע דבחי' המל' בהיותה מההה לכל העולמות מאין ליש היא שם בבחי' פרצוף שלם בבנין ע"ס אורות וכלים ונק' בנין הנוק' ואח"כ כשצריכה להתעלות למעלה באצי' ולקבל מז"א או נסתר כל פרצופה שבבי"ע ונעשית רק נקודה א' תחת היסוד כו'. והענין הוא ע"ד הנ"ל בכל עלול שכאשר עולה ליכלל ולידבק בעילתו כדי לקבל שפעו בהכרח שיופשט תחלה מבחי' התפשטות שלו לגמרי עד שלא ישאר רק בחי' עצמות הראשון שילד בו והיא הנק' בחי' כתר שבו דהיינו בחי' עצמיות שלו אבל שאר כחות המתפשטים מעצמיות שלו כמו חו"ב ומדות וכיוצא מתבטלים ונכללים בעצמותו כי בכל דבר יש שני מדריגות עצם והתפשטות כנודע ובחי' העצם הוא בחי' הכת"ר ונק' נקודה העצמית ובחי' התפשטות הוא בחי' ע"ס שבו כמו מחכמה עד הדיבור באדם כו' וד"ל, וכך יובן בבחי' המל' ג"כ דבחי' התפשטות שלה בבי"ע הוא בחי' ט"ס דמל' שנבנה בבחי' בנין וצורת אדם חב"ד חג"ת נה"י כו' אבל בחי' הכת"ר שבה הוא בחי' נקודה העצמית שבה כמו שנאצלה מתחילתה כו' (וכידוע ומבואר בע"ח שז"א נאצל בתחילת אצי' בעל ו"ק מהמל' רק נקודה א' כו' ומבואר דבר זה במ"א באריכות) הנה כאשר המל' עולה לקבל מז"א הנה מתפשטת מכח התפשטות דט"ס שלה המלוּבשים בבי"ע ונכללים בעצמותה שהוא בחי' הכת"ר ואז נק' נקודה כו' ונסתר כל פרצופי' שבבי"ע כו' כי לא נשאר בה רק בחי' נקודת עצמותה בלבד כמו בכל עלול שעולה לגבי עילתו (וכמשל תלמיד לפני רבו כנ"ל) וד"ל והוה מ"ש שחורה אני ונאור דאזעירת גרמי' בבחי' העדר ההתפשטותה בט"ס ונעשית רק נקודה א' ועירא שהוא בחי' כת"ר שבמל' שהוא בחי' נקודת עצמותה בלבד וד"ל. והיינו בחי' נקודת תחת יסוד ז"א כדי לקבל השפע ואז נק' באות יו"ד דלית ביי' חיורא כלל כו' כי הנה כל צורת אותיות יש בהן שחור ולבן הלבן בתוך השחור בחוץ כמו חללי האותיות דה"א וחיי"ת ופ' וב' וכיוצא וזה מורה על שני דברים שהם ענין א' הא' בחי' פנימיות וחיצוניות הב' בחי' עצם והתפשטות שיש בכל מדריגה והלבן מורה על בחי' הפנימיות והתוך שבכל אות והיינו בחי' פנימי

אותה ההמשכה מאחר שהלבנונית בתוך וגם הנה הוא עצם הקלף הלבן כו' והשחור הוא בחי' חיצונית ההמשכה הנבדלת מן העצם והפנימיות כו' והיינו בחי' עצם והתפשטות הנ"ל שיש בכל מדריגה ומדריגה ואמנם אין זה אלא כאשר המל' מתפשטת למטה בעולמות שבה אז פנימיות וחיצונית כמו אורות וכלים וכה"ג אבל בעלותה למעלה באצי' שנסתר כל פרצופה כו'. ונעשית נקודת א' הנה לא יש בה אז בחי' בנין דבר מה להיות בא בחי' פנימיות וחיצונית אלא הוא רק בחי' צמצום כנקודה א' והיא נקודה דיו"ד שצורתה מוכחת עלה שאין בה בחי' התפשטות כלל כי הוא רק שחור ואין בה לובן כלל וגם השחור שבה אינה בבחי' התפשטות רק בצמצום כנקודה א' בלבד כו' והיינו להיות מתצמצמת בעצמותה מאד לקבל השפע מז"א וכמו ותבך ותפול לפני רגליו כו' דהיינו בחי' נקודה תחת יסוד כנ"ל וז"ש דא אות יו"ד דלית בה חירורא כלל וז"ש שחורה אני ונאווה וד"ל. (אך עדיין אין זה מובן לפי הכלל הנ"ל בכל מדריגה שיש בה עצם והתפשטות שבחי' עצם הכת"ר שבה נק' עצם כו' וא"כ הלובן שבכל אות שהוא בחי' העצם כנ"ל היא בחי' הכת"ר שבה וא"כ גם בבחי' המל' בחי' הלובן צ"ל בחי' הכת"ר שבה ולא בחי' השחור כמו אות יו"ד כו', אבל שרש הדברים דאין עיקר הכוונה בשחורה אני באות יו"ד מפני מראה השחור דוקא אלא על בחי' הצמצום שבעצמותה דוקא כי מלבד מראה השחור הנה היו"ד אינה אלא נקודה א' בלבד וכמובן בהמשך המאמר דלית ב' חירורא כו' מפני שאין העצם מתפשט כלל אלא אדרבה הוא מתכווץ ומתצמצם מאד בבחי' נקודה א' כו'). לאעלא לכון תחת גדפא כו' דמשמע דבחירורא שבשאר האותיות היא בחי' התפשטות העצמית לקבל כל אור ושפע פנימי' ולהמשיך כל אור ושפע חיצונית אבל באות יו"ד דלית ב' חירורא כלל מפני שאין העצם מתפשט כלל אלא אדרבה הוא מתכווץ ומתצמצם מאד בבחי' נקודה א' כנ"ל שנק' עצם משום דגם בבחי' הכת"ר שנק' עצם יש בה ב' מיני נקודות הא' כאשר מתפשט ל"ס והב' בהיפוך כאשר אינו אלא רק נקודה א' דהיינו כת"ר שבכת"ר שנק' כו' ובוה מתורץ הקושי הנ"ל וד"ל) ובכל הנ"ל בבחי' המל' שיש בה ב' מיני נקודות הא' בבחי' ירידתה להיות ראש לשועלים שמתעלמת עד שנעשה נקודה א' והב' בבחי' עלייתה לקבל מז"א שהיא נקודה העצמית וכו' כך מובן ג"כ למעלה מעלה עד רום המעלות אך צריך לבאר יותר ענין צמצום ב' מיני נקודות הנ"ל שבעליות וירידה ששורש שניהם ענין א' ממש דהיינו רק שבחי' העצמיות מתצמצם מאד ולא נעשה רק נקודה א' אך בירידה היא מצומצם כל עצמותה בשביל המקבלים כדי שיוכלו לקבל ובעלי' הוא מצומצם כל עיקר עצמות כדי שיוכל היא לקבל בעצמותה וגם בהתפשטות הבנין שמתפשט אח"כ מיד אחר הצמצום הרי בירידה הוא בשביל המקבלים והן ע"ס דמל' בבי"ע ובעלי' מתפשט לצורך עצמו כמשל התלמיד כשפוסק מלקבל כו' והן ע"ס דמל' בבנין שלם בבחי' האצי' כו' והיינו כמ"ש במאמר הנ"ל הא' כמלקדמין כו' ונמצא שרש הנקודת' ענין א' הוא אלא שנקודה זו למעלה נק' נקודה תחת היסוד ונקודה זו עצמה למטה נק' חול"ם שע"ג אתון ולמעלה הוא החיריק שתחת האותיות ולמטה נק' קרן שעל ראשי החיות כו' וז"ש ותרם כראם קרני כו' וכן כתועפת ראם לו שכשישראל עולין עד למרום כו' ולפי ערך

צימצום עצמותה לקבל כך ערך צימצום עצמותה כדי להשפיע אח"כ כו' וז"ש מלפני אדו"ן שהוא בחי' יסוד ז"א חולי ארץ בחי' המל' להיות בבחי' נקודה א' תחת יסוד ואח"כ ההופכי הצור להיות כאג"ם מ"ם להשקות כל חייתו כו' וד"ל.

וזהו שאמר כאן דנקודה דחכמה נק' נקודה עילאה סתימא דלא ידיעא כו' דמשמע שיש נקודה עילאה דחכמ"ה ואינה סתימא כ"כ כנ"ל כי הנה כמו שמבואר למעלה בבחי' נקודה שבמל' שיש ב' מיני נקודה הא' בבחי' ירידה להיות ראש לשועלים כנ"ל, והב' בבחי' עלי' כשנעשית נקודה ת"י כנ"ל שהוא בחי' כת"ר שבכת"ר כו' כך הנה בבחי' החכמה דאצי' הנק' אור אבא כנ"ל יש ב' מיני נקודה הא' בבחי' ירידה והוא בחי' טיפת יסוד אבא כמ"ש למעלה בפ' ויצא ככרס חיצו חץ דנקודת חכמה כשיוצא השפע מההעלם לגילוי בהשגה דבינה שא"א כ"א ע"י בחי' צמצום דעצמות אור אבא כנ"ל באריכות דאור אבא עצמו טמיר ונעלם והוא עד"מ כח המשכיל את השכל והסברא הנגלית כנ"ל שמתעלם כח המשכיל ולא נגלה ממנו רק אפס קצוה אחר הצמצום כנ"ל. והנה זה בחי' אור אבא עצמו הטמיר ונעלם בעצמותו לפעמים הוא רק בבחי' נקודה א' בלבד לגבי האור העליון ממנו והוא בחי' אור הכת"ר הנק' עילת העילות דרך כללות כידוע וכמאמר הידוע דאפי' אור צח ומצוחצח אוכם הוא לגבי עילת העילות והיינו בחי' אור החכמה שנק' אור צח ומצוחצח כו' אוכם הוא כמו רק נקודת יו"ד שחורה וקטנה לגבי עילת העילות שהוא בחי' הכתר עליון. וביאור הדבר הנה ידוע דבחי' מקור השכל הנגלה הוא הנק' משכיל והוא בחי' אור אבי"א ששרשו בבחי' חכמה שבכת"ר אבל בחי' הכת"ר עצמו מובדל בערך גם מהיות בחי' מקור למקור למציאות השכל וכאשר שרש ומקור החכמה עולה לקבל מאור הכת"ר דהיינו עליי' בחי' חכמה שבכת"ר שהוא כללות עצם כח המשכיל ההיולי (כמבואר במ"א בפ' והחכמה מאין תמצא שיש כח למשכיל לשכל פרטי ונק' אור אבא ויש כח המשכיל בכלל והוא כללי' כח ההיולי שנק' חכמה שבכת"ר ונק' ח"ס וז"ש מאין כו') אוי גם בחי' חכמה שבכת"ר נק' נקודה א' בהעדר התפשטות כמ"ש יהיב חכמתא לחכימין דהיינו להוסיף כח חכמה בכח המשכיל ההיולי הנק' חכמה שבכת"ר שנק' חכימין כו' מהארת כת"ר שבכת"ר (שע"ו אמר גם כן והחכמה מאין תמצא פי' והחכמה הסתומה הנק' ח"ס כו' מאין דכת"ר עצמו תמצא) צריך שיהי' בחי' ח"ס בבחי' נקודה א' בלבד בהעדר ההתפשטות לגמרי כמו כל עילה ועלול שהעלול בעלותו לקבל מעילתו נעשה רק כנקודה א' והוא מ"ש אור צח אוכם הוא לגבי עילת העילות וע"ד הנ"ל בבחי' המל' שנעשית רק נקודה א' ת"י שהוא בחי' ביטול עצמותה לגמרי ממהותה הראשון כמ"ש שחורה אני כו' כך עצם כח המשכיל מתצמצם מאד בעצמותו ומתבטל מעצמותו דוקא כדי לקבל האור השפע מאור כת"ר עליון שנק' כת"ר שבכת"ר וד"ל זהו שאמר נקודה עילאה שהוא בחי' נקודת החכמה דאצי' כנ"ל אך גם בזה יש הפרש בין נקודת אור אבא כשצריך לקבל מח"ס כמ"ש בע"ח אור אבא יונק ממזל הח' וכיוצא שאינו נק' נקודה עילאה סתימא דלא ידיעא כלל כי בהכרח שימצא מקור השכל במשכיל ההיולי בגילוי אבל בחי' ח"ס עצמו נק' נקודה סתימא דלא ידיעא כלל לבא לידי מקור השכל

כו' והיינו דוקא בעלותו לקבל מעילת העילות שהוא בחי' כת"ר שבכת"ר כנ"ל וד"ל. והנה במאמר זה אינו מדבר רק בבחי' נקודה שנעשה דרך עליי' ולא בבחי' נקודה שנעשה דרך ירידת אור המשפיע למקבל כי בחי' נקודה שנעשה דרך ירידת אור המשפיע למקבל אינו העלם וצימצום אמיתי כי אין העלם וצימצום רק לגבי המקבל ולא לגבי המשפיע, אבל בחי' נקודה (שנעשה) במקבל בעליתו אל המשפיע הוא העלם אמיתי ואמנם הנה בבחי' המל' כשנעשי' נקודה דרך ירידה אעפ"י שנעשה העלם וצימצום רק לגבי הנבראים הרי אח"כ מיד נעשה בחי' התפשטות בכנין פרצוף בע"ס כבי"ע כנ"ל וזה בא מחמת בחי' צימצום נקודה ת"י בעלותה לקבל מז"א שנעשית מיד פרצוף שלם באצ"י וכו' דלפי ערך צימצום העצמו' לקבל כך ערך צימצום העצמו' להמשפיע וא"כ הא בהא תליא דהיינו שנקודה שדרך עלי' גורמת נקודה שדרך ירידה ועד"מ התלמיד כל מה שטריד למבלע ביותר בבחי' נקודה וצימצום עצמותו כן לפי ערך מתמצם אח"כ להשפיע למקבלים כנ"ל וא"כ יובן ג"כ בבחי' נקודה עילאה דח"ס הנ"ל דצימצום עצמותה גורם ג"כ בחי' צמצום נקודה דיסוד אבא להשפיע בבינה משום דהא בהא תליא כו' וע"כ אינו מדבר כאן רק בצמצום דנקודה עילאה דח"ס דרך עליי' וממילא יומשך אח"כ בחי' השפעה ע"י צימצום המשפיע שהוא בחי' יסוד אבא ועד"ז יובן ביסוד ז"א וד"ל. וכ"ז מפני שצריך בעל המאמר לפרש פי' דפי' זה ה' אלקי' שהוא רוא דמהימנותא פי' רוא כולל בעולם מקור ושרש ל"ס דאצ"י שנק' מהימנות"א ונכללין בד' אותיות דשם הוי' והיינו ה' שהי"ד הוא בחי' נקודה עילאה דח"ס שדרך עליי' וממילא * יומשך אח"כ בבינה שהוא הה"א ואח"כ וי"ו בחי' המיטכה דקו המדה כו' וה"א אחרונה הוא בחי' המל' וכולם דרך עליי' לגרום אח"כ בחי' המטכה כנ"ל וזהו פי' הוי' לשון הוה ולשון עתיד שיהוה כי בפני בחי' ההעלם דכל עלול לגבי עילתו עד עילת העילות שהוא קוצו של יו"ד נמשך אח"כ כל הוי' דכל ספי' כו' וד"ל.

אלקי רוא דקול דממה דקה ואיהו שירותא דקיימא לשאלה כו'. הנה ידוע דאלקים הוא בחי' בינה בכל מקום כמו אלקי' חיי"ם ומל"ך עולם ובזהר בכמה דוכתי בפ"י ה' אלקי' הוי' בחכמה ואלקי' בבינה כו' אף בכאן הרי הוא אומר ה' אלקי' פי' (אלקי היינו אלקים) שלי דוקא בבחי' ז"א שנק' ישראל שהוא אומר ה' אלקי אלקי שלי אי"כ בהכרח לפרש על בחי' תבונה שנעשה מוחין לז"א ולכך נק' אלקי אלקים שלי ולא על עצמות הבינה כו' וד"ל. וביאור ענין ההפרש בין בינה לתבונה הנה נודע שהתבונה דוקא הן בחי' מוחין * למדור' ולא הבינה, כי לכאורה יש להבין מה שאנו רואים איזה סתירה בבחי' בינה דלפעמים נק' בינה בחי' י"ש וכמ"ש להנחיל אתהבי י"ש להיותה בבחי' גילוי ההשגה לאורך ורוחב כמ"ש ונהר יוצא מעדן כו' ונק' רחובות הנהר כו' והחכמה הוא בחי' אי"ן בבחי' ההעלם וההסתר כנ"ל בפ"י ויצא כברק חיצו' ולפעמי' נק' הבינה בשם עלמא דאתכסיא ג"כ בבחי'

וממילא יומשך אח"כ בבינה : בכת"י ב' נכתב במקומם : וגורם התפשטות אורך ורוחב. מוחין : בכת"י ב' גוסף : לז"א.

ההעלם וההסתר כמ"ש בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא דבינה נק' הוא מלשך נסתר כו'. אך הענין הוא דגם שבחי' בינה נק' גילוי ההשגה היינו דוקא לגבי בחי' אור אבא שהוא טמיר ונעלם לגמרי כנ"ל וכמו כח המשכיל שהוא בהעלם וגם הברקת אורו הנק' יסוד אבא ג"כ בבחי' העלם כמו הברקת הברק כו' משא"כ בבינה בא השכל לידי הבנה והשגה ממש בהתפשטות אך מ"מ לגבי המדו' הנולדים מן השכל שבבינה נק' הבינה עלמא דאתכסיא ג"כ דהיינו מושג אורו למטה כלל כי הרי מתאחד אור הבינה באור החכמה ממש והי' לאחדי' עד שנק' תרין רעין כו' כחדא שריין וכחדא נפקין כו' ולפי שהשגת השכל עדין מתאחד בנקודת העלם החכמה ואינר מאיר למטה להוליד מזה התפעלות גם במוח כלל כנראה בחוש שיוכל להיות עומק ההשגה בדבר מה בלתי הגלות נגלות איזה הסתעפות דבר מה להתפעל גם במוחו אלא רק טרוד בהשגת השכל לעצמו כו' מפני שמתייחד בנקודה דחכמה הי' לאחדים וזהו הטעם שנק' הבינה מ"י ההיפך אותיות י"ם דחכמ"ה ונק' מיצר מ"י (כמ"ש במ"א בענין יציאת מצריים מיצר מי דבינה להיות נפתחין נש"ב שהוא בחי' ז"ת דבינה הנק' תבונה * כו') והוא הנק' מ"י דלא קיימא לשאלה כו' כמ"ש בזהר בכמה דוכתי, ונק' ג"כ הריא לשון נסתר כו' אך בחי' הז"ת דבינה דהיינו בחי' מדות שבשכל שהוא בחי' גילוי אור ההשגה להתפעל במוח מחמת ההשגה אם לאהוב או לשנוא כו' כידוע הוא הנק' תבונה והוא נק' מ"י דקיימא לשאלא דהיינו שבא בבחי' גילוי אור למטה גם להיות מהן בחי' מוחין למדות שבלב הנק' ישראל זוטא כו' כידוע וזהו אותיות דאלקי' מ"י אליה כמ"ש פלג אלקי' כו' ואליה הן המדות ופ"ו כו' כידוע וד"ל. וזהו שאמר כאן בפ"י אלקי' רזא דקול דממה דקה כו' פ"י אלקי' אלקי' שלי היינו בחי' תבונה הנ"ל שהן בחי' התפעלות המדות שבשכל דבינה שמהן דוקא נמשך מקור הארת השכל אשר במדות שבלב דהיינו שגם המדות שבלב יתפעלו מחמת השכל והטעם שבמוח אבל מבחי' ג"ר דבינה שהוא עצמו הבינה לא יוכל לימשך תארות מוחין במדות שבלב להיותה מתייחדת באור אבא כנ"ל שנק' עלמא דאתכסיא כנ"ל ע"כ אמר אלקי' על תבונה דוקא שנמשך ממנה מוחין לז"א כו' ובוה יובן מ"ש ה' בחכמה יסד ארץ ובתבונה יתכונן שהוא דוקא בתבונה שהוא ז"ת דבינה מפני שבחי' * מדות שבשכל דוקא הן באין ומתלבשין בוז"ן רק משום דאבא הוא מקור הראשון ע"כ אמר ה' בחכמה יסד כו' וכן הוא אומר כונן שמים בתבונה וידוע דשמים וארץ למעלה הוא בחי' זון וד"ל. וזהו הטעם שנק' בחי' תבונה קול דממה דקה כי הנה ידוע דהקול הוא בחי' המשכה הממוגת מבחי' חג"ת דהיינו כמו אש מים רוח גשמי' המורכבי' בקול גשמי' אך בקול הדיבור מורכבים מאמ"ר גשמי' אבל בקול הפנימי' שבהבל הלב מורכבים מאמ"ר רוחני' ובאמ"ר רוחניים שבהבל הלב שם מאיר מהארת התבונה שהן ז"ת דבינה הנק' מדות שבשכל כי כמו שהמדות שבלב מאירים בדיבור בקול גשמי' כך המדות שבשכל מאירים בלב בקול בחי' רוחני כו' ונק' קלא פנימא דלא משתמע כמ"ש בזהר בכמה דוכתי בפ"י הקול

תבונה : בכתי' ב' נוסף : יצא להתגלות מן המיצר ים דחכ' כו' הנק' מ"י.

שבחי' : בכתי' ב' נוסף : מקור.

קול יעקב כו' ויש בקול זה ב' מדריגות הא' בהיות המדות דבינה כלולי' עדיין במוח הבינה ולא נמשך מהן עדיין למדו' שבלב דהיינו שההתפעלות הוא רק שכלי' במוח לבד כמו דו"ר שכלי' כו' וזה נק' קול דממה דקה ופי' דממה מלשון דומם בשתיקה וחשאי מאד מפני שהן בלתי הרגשה עדיין כלל לאיזה מציאות י"ש כו' ונק' קלא פנימאה דלא משתמע ומורגש גם במדו' שבלב וכדמיון צלוחת דבלחש כמ"ש בחנה וקולה לא ישמע כלל רק שפתי' נעות כו' ולכן כתי' אדני שפתי תפתח כו' כי מפני שאין בדיבור זה רצון ובחירה כלל להיות מדות שבלב ודיבור ומכוסים ונעלמים במוח הבינה עצמה כו' (וכמ"ש בפע"ח דבש"ע עליות זו"ן מהיכל אימא להתייחד מיראת יניקת החיצונים וכמ"ש במ"א בענין המשמיע קולו בתפילתו ה"ז מקטני אמנה מבחי' מוחין דקטנור"ת דו"א שיש יניקה לחיצונים במדו' המגולין בחוזה) והב' בחי' הארות מדו' שבשכל במדו' שבלב כשנעשה להם בחי' מוחין ממש שאו מורגש ומשתמע קלא פנימאה זה ולזה אמר הקול קול יעקב כו' וד"ל. וז"ש אלקי רזא דקול דממה דקה שהוא בחי' תבונה מדות שבשכל המכוסים בבינה ע"י שמתגלים ממש בחוזה דו"א כו' וד"ל. ומעתה יוכן פרטי דברי המאמר הזה אלקי רזא דקול דממה דקה ואיהו שירותא דקיימא לשאלה פי' כי בחי' תבונה יש מקום לשאלה דהיינו להשיג בה איך הוא ומה הוא כי בה כבר יצא אור הבינה לבחי' התגלות התפעלות במוח כו' והיינו מצד פעולותיו דתבונה יש מקום לשאול דוקא דהיינו כשמאירים המדות שבשכל במדו' שבלב להיות התפעלות חסד בלב ע"י טעם ודעת כו' וכיוצא וממילא מושג שיש מקור המהווה זאת המדה ויש לשאול עלי' מי הוא כנ"ל אבל בחי' מדות שבשכל המכוסים ונעלמים באור אימא לא קיימא לשאלה ג"כ אחר שמכוסים ונעלמים בגוף אור ההשגה דבינה ולא קיימא לשאלה כלל שנק' עלמא דאתכסייא כנ"ל באריכות משום ז'מתייחדת באור אבא שהוא טמיר ונעלם כו' אחר שפעולותיהם דחו"ב עצמן לא נודעו ונגלו לעולם למטה ע"כ אמר מקצה השמים אתה שואל פי' דוקא מבחי' תבונה ואיליך שנק' קצה השמים דלתתא במדות שבו"א ששם מסתיימים בחוזה כו' ועד קצה השמים דלעילא שהוא בחי' ז"ת דבינה ולא עד בכלל כשאינם מאירים למטה אך מפני שלפעמים הן מאירים יתפרש עד זה ועד בכלל ג"כ אבל בחו"ב עצמן אי אתה שואל זו"ש כי שאל נא לימים ראשונים שהן ז"ת דבינה ולמקצה השמים דהיינו בחי' תבונה כו' וד"ל.

ואסתים ולא ידיעה ולית מאן דאתי' עלי' בגין דאיהו סתים וטמיר וגניז פי' ואסתים ולא ידיעה דאעפ"י שנק' שירותא דקיימא לשאלה דהיינו בחי' המדות שבשכל כאשר מאירים במדות שבלב שיש לשאול ולחקור מי הוא המהווה זאת המדה שבלבו כנ"ל אבל מ"מ מצד עצמם המה סתומים ונעלמי' מיד בבינה עצמה כנ"ל דבחי' התפעלות שכליות מתאחדת ומתכללת בגוף אור השכל וההתבוננות ורק מצד פעולותיו דתבונה היא קיימא לשאלה כו' וכנ"ל. ולכך אמר ואסתים סוד ולא ידיעה למטה כלל כו' וד"ל. ולית מאן דאתי' עלי' בגין דאיהו סתים כו' פי' סתים וטמיר וגניז ג' לשונות הללו כפולים לכאורה ללא צורך כי הכל ענין א' שהוא ההעלם והסתור ולמה כפל הענין בזה במילות שונות ובג' אלה סתים וטמיר

וגניזו אך הענין הוא שיש ג' מיני העלם והסתר שמתעלם ומתלבש זה תוך זה בג' מיני הלבשות והעלמות ומפני ג' ההעלמות אמר ג' לשונות הללו דסתיים וטמיר וגניזו והיינו כמ"ש בע"ח בכמה דוכתי בבחי' התלבשות חסדים דאבא בחסדים דאימא חו היא התלבשות א' ואח"כ מתלבשים חסדים דאימא ונעלמים ביסוד אימא ונק' חסדים המכוסים ביסוד אימא וזו היא התלבשות ב' ואח"כ נבקע יסוד אימא ונמשכו חסדים דאימא מן ההעלם לגילוי, ואמנם מתלבשים ונעלמים בחוזה דו"א ונק' חסדים המכוסים בחוזה בב"ש העליונים כו', ונמצא הרי יש כאן ג' מיני התלבשות והעלמות זה בתוך זה העלם ראשון בחסדים דאימא והעלם הב' ביסוד אימא והעלם הג' בחוזה דו"א כו' ולנגד זה אמר כאן ג' לשונות הללו סתיים וטמיר וגניזו סתיים בחוזה דו"א וטמיר ביסוד אימא וגניזו בחסדים דאימא כו' וד"ל. וביאור הדברים הללו הגה עפ"י הנ"ל בבחי' מדות שבשכל כו' אך הגה ידוע שיש ב' מיני העלם א' העלם העליון בתחתון כאשר מוסתר ממש בתחתון ולא נגלה כלל כמו השכל שמוסתר במדה שלא נודע מהותו כלל רק המדה בגילוי בלבד ויש העלם הפכי כאשר נתעלם התחתון בעליון כמו עיבור הולד במעי אמו שנכלל ומתעלם במעי אמו וכמ"כ יש ב' פירושים בבחי' התלבשות א' כשהעליון מתלבש בתחתון הוא מוסתר ונעלם ממש בתחתון והב' כאשר העליון מקיף לתחתון כמו העילה שמקפת את העלול שהעלול בהעלם בעילתו וממילא מובן שאו העליון מתעלם מן התחתון דהיינו שמשפיע לו בריחוק מקום בבחי' מקיף שנק' ג"כ העלם אבל אין זה פי' העלם והסתר לגמרי אלא רק שמשפיע לעלול בהעלם ולא בגילוי, כמו הולד שבמעי אמו שמקבל שפעו בהעלם ממה שאמו אוכלת כו' או כמו שכל הרב שמקפת לשכל התלמיד ואז שכל התלמיד אינו משגת לשכל הרב רק בהעלם וריחוק כו' ונמצא מובן מזה דכאשר העלול בטל וטפל ונכלל בעילתו אזי העילה מתלבש בעלול בבחי' ההעלם כפי' פי' הב' בהעלם התלבשות דהיינו שיאיר לו מרחוק כו' אבל כאשר העלול יש ודבר בפ"ע אזי העילה מלובש ונעלם ממש בהסתר בתוך העלול כו' וד"ל. ועפ"י יובן ג"כ בג' מיני התלבשות הנ"ל שיש הפרש בזה דכאשר המדות באין בבחי' יש ודבר בפ"ע כמו בהתגלות התפעלות הלב שנק' חסדים המגולים אשר בחוזה כו' אזי בחי' המוחין שבהם בהסתר והעלם ממש כי לא נגלה רק המדה כו' אבל בהיות המדות עדיין סתומים בחוזה הלב אזי המדות שבלבו בבחי' טפל ונכללין לגבי המוחין שבהם כמו העלול שנכלל בעילתו ואזי המוחין שיבואו מיסוד אימא מאירין עליהם מרחוק והוא הנק' העלם והתלבשות המוחין בחוזה כו' והוה העלם הג' מלמעלה למטה כו' ולמעלה מזה היא העלם התלבשות חסדים דאימא ביסוד אימא ופי' יסוד אימא ידוע שהוא בחי' גילוי התפעלות ההשגה למטה ע"י שהוא בחי' התקשרו' מורגשת אשר במושג וחסדים דאימא הוא בחי' התפעלות שכליות ממש שבלתי מורגשת עדיין בשכל רק היא בחי' השגה ממש וכאשר בחי' יסוד אימא בטל מכח הרגשותו אזי מאיר עליו מבחי' חסדים דאימא בהעלם דהיינו מרחוק כנ"ל ועד"ו בחי' התלבשות והעלמות חסדים דאצי' שהוא בחי' הביטול דכ"ח מ"ה שהוא בחי' ראי' לאסתכלא כו' כידוע * מאיר מרחוק על התפעלות שכליות ודוקא שנכללת

התפעלות שכליים זאת ומתאחדת בעליון הימנה כו' ונמצא יש כאן ג' העלמות המאירים מרחוק עד ההתגלות ממש מן החזה דז"א כו' וד"ל וזהו שאמר ג' לשונות סתים בחזה שהמחזין מאירין מרחוק שם ולא נודע מהותם רק כשאלה מי הוא כו' משא"כ החסדים המכוסים ביסוד אימא שלא נודע גם בשאלה כנ"ל ומכ"ש חסדים דאבא המכוסים בחסדים דאימא שלא נודעו כלל וכמ"ש והחכמה מאין תמצא ואי מקום בינה ונק' טמיר ביסוד אימא וגניו בחסדי' דאימא כשמתייחדת באבא כנ"ל ולכך לית מאן דאותי' עלי' פי' עלי' מוחזין דאימא עד סיומה שמסתיימת בחזה כו' אלא כמ"ש אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה כו' וד"ל.

אתה דא שירותא דקיימא לשאלה ולא תבא בי' והוא כהן לעולם * כד"א אתה כהן לעולם פי' אתה הוא בחי' חסד דז"א המתגלה בחזה כו' שנק' כהן והוא בא ע"י בחי' שליש ת"ת דאימא המתגלה בחזה דז"א כי ב"ש העליונים שם מכוסין חסדים דאימא ומסתיימים שם לגמרי כידוע. וביאור הדברים הנה ידוע דההתפעלות אהבה או חסד באה בבחי' הרגשה ליש ומציאות דבר מה דוקא כמו המתפעל בחסד ורחמים על עני מדוכה וכיוצא או באהבת האב לבנו וכיוצא והרגשה זאת היא מעלמת ומסתרת בחי' החסדים דבינה הנ"ל לגמרי כי לא נגלה רק התפעלות מורגשת בלב וכנראה בחוש שבהתפעלות הלב יבוטל התפעלות השכל עד שאינו יודע מאיזה דבר נתפעל בלבנו כו' וזהו שאמר חסדים דאימא מסתיימים ונעלמים לגמרי כשמגיעים לבחי' התגלות המדר' בחזה כו' וד"ל אך הנה עכ"ז בהכרח לומר שהמחזין ישנם ודאי במציאותם ממש בתוך התפעלות השכל רק שהן סתומים ומסתרים ממש בהתפעלות הלב ואעפ"י שהם בהסתר. אם יסתלק אורם לגמרי תבטל התפעלות הלב לגמרי והמופת לזה ממה שאנו רואים שהאהבה התלוי' בדבר כאשר בטל דבר בטלה האהבה כו' וד"ל. וזהו שאמר אתה לנוכח בחי' השגת המהות ממש כי המדות מתגלים בלב כמו שהן ממש שהרי נעשה מהחסד שבלב חסד גלוי בפ' וכיוצא ולזה הטעם אמר כאן דאתה שירותא דקיימא לשאלה ולא תבא כו' פי' ענין השאלה והתשובה על השאלה היינו בחי' העלאת מ"ג והמשכת מ"ד כידוע דכל שאלה הוא בחי' העלאת מ"ג כמ"ש יעננו ביום קראינו כו' וכן ימלא ה' כל משאלותיך וכמו התלמיד ששואל ומבקש שמעלה מ"ג בזה ועי"ז גורם המשכת מ"ד שהוא התשובה על שאלתו להאיר בתוס' אור חזק כו' והיינו תלמיד המחכים את רבו בשאלותיו כו' וד"ל וגם כאן הנה ארו"ל דהאבות הן הן המרכבה וידוע ג"כ בזהוהו ובע"פ דהאבות שרשם בחג"ת דבריאה אך שהי' בחי' מרכבים לבחי' חג"ת דז"א כמו אברהם הי' מרכבה לחסד דז"א ויצחק לבחי' גבורה דז"א כו' ופי' מרכבה היינו שהי' מעלה מ"ג לאצ"י בעובדי' שעשה כל ימיו כמו אברהם בהחסדים אשר עשה כו' ובחי' העלאת מ"ן של האבות גורם המשכת מ"ד מאצ"י לבריאה דהיינו ע"י אברהם איש החסד נמשך מבחי' חסד דז"א לבריאה וע"י יצחק מבחי' הגבורה דז"א

כו' וד"ל. ולכך אמר כאן דאתה הוא שירותא דקיימא לשאלא ולא תבא ב' פ' אתה
 הוא בחי' ו"ק דז"א הכלולים בחסד דז"א כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו וכמ"ש בזהר
 במ"א דנק' ענני דאהרן דאזיל עם כולהו יומין והיינו בחי' חסד דז"א שישנו בכל
 ספ' פרטי' דז"א כו' וכמ"ש ביאור זה במ"א ע"פ כי אמרת עולם חסד יבנה וכמ"כ
 והוכן בחסד כסאו כו' ולבחי' ו"ק דז"א הכלולים בחסד דז"א שנק' אתה לנוכח
 מטעם הנ"ל להיותו בא בבחי' גילוי אור ממש וכמשל החסד שבלב שבא בגילוי
 גם לדיבור ומעשה שייך ענין השאלה והתשובה שהוא בחי' העלאת מ"נ כמו ע"י
 האבות שהיו המרכבה כו' ולגרום ע"י המשכת מ"ד שהוא ענין התשובה על השאלה
 כנ"ל ולפי שכל דבר שבא בבחי' גילוי שייך אליו העלאה לגרום בו המשכה כמשל
 תלמיד המחכים את רבו כנ"ל, אבל דבר זה המכוסה נעלם דלא קיימא לשאלה כלל
 כמו בחי' נקודה עילאה דחכמה הנ"ל וגם עצם אור הבינה הנ"ל קודם שמתפעל במוח
 הנק' תבונה כנ"ל שלא נודעו גם בשאלה לחקור מי הוא ונק' עלמא דאתכסיא כו'
 ודאי ממילא אין בחי' תשובה משם כלל ואפי' בחי' תבונה שהן המדות שבשכל
 המתפעל במוח כנ"ל דנק' מי דקיימא לשאלה לחקור מי הוא כו' כי המוחין
 הללו מאירים לפעמים במדות שבלב ויש לשאול מי הוא מקור המהווה זאת המדה
 שבלב כנ"ל מ"מ אין העלאת מ"ן דשאלה זאת גורמת המשכת מ"ד שהוא ענין
 התשובה על השאלה כנ"ל לפי שלפעמים מתעלמים ונכללים באור אימא כנ"ל וע"כ
 אמר למעלה דגם בחי' תבונה דנק' שירותא דקיימא לשאלה כו' מ"מ מיד אסתים
 ולא ידיעא ולית מאן דאותיב עלי' בגין דאיהו סתים וטמיר וגניז כו' וד"ל ונמצא
 הרי יש כאן ג' מדריגות הא' בבחי' החסדים המגולין בחוזה דז"א דנק' שירותא
 דקיימא לשאלה ולא תבא כו' וכנ"ל, והב' החסדים המכוסים בחוזה דהיינו המוחין
 דתבונה נעלמים שם דנק' שירותא דקיימא לשאלה אבל לית מאן דאותיב משם והג'
 בחי' חו"ג עצמן וגם בחי' תבונה כשנכללת עמהם דלא קיימא לא לשאלה ולא לאתבא
 וד"ל. והוא כהן לעולם כד"א אתה כהן לעולם פ' כהן למטה הוא בחי' ממוצע
 להביא אור השפע מהעליון לתחתון ונק' כהן משרת לגבי העליון להביא משם אור
 ושפעו ולגבי התחתון הוא נכבד במעלה והוא ענין קדושת הבהונה לגבי כנ"י כמ"ש
 וקדושת כו' כידוע והנה כמ"כ למעלה מעלה דהיינו בחי' חסד דז"א הנ"ל שנק' אתה
 הוא ג"כ בחי' ממוצע להביא אור השפע מבחי' בינה ותבונה הנק' עלמא דאתכסיא
 ולשם נק' כהן משרת בלבד וז"ש אתה כהן לעולם פ' לעולם העליון הימין שהוא
 בחי' בינה דאצי' שנק' עלמא עילאה עולם החירות כו' כידוע אך לגבי בחי' המל'
 שהוא בחי' הדיבור עליון הוא נכבד במעלה ונק' בחי' משפיע לשם כידוע דהדיבור
 מקבל מן המדות שבלב וזהו ג"כ פ' אתה כהן לעולם העולם התחתון הימין שהוא
 עלמא תתאה דנוק' דז"א הנק' דאתגליא כידוע ופי' כהן זה אינו כהן משרת אלא
 אדרבה בחי' משפיע וז"ש ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם פ' ה' אלקי
 ישראל היינו בחי' מוחין דתבונה הנ"ל שבהם נכללין מוחין דאז"א יחד שנק' ה'
 אלקים כנ"ל וברכה זאת היינו להמשיך תוס' מוחין חדשים מאז"א לזו"ג וז"ש ברוך
 ה' אלקי ישראל מן העולם העליון שהוא עולם הבינה הנק' עלמא דאתכסיא כנ"ל
 לעלמא דאתגליא שהוא בחי' המל' שנק' עולם התחתון כידוע וד"ל. ובכל זה יובן

הטעם שלא הי' האבות מרכבה רק לבחי' חג"ת דו"א ולא למעלה מהם כמו לבחי' בינה וכיצא לפי שכל בחי' בינה מתחילתה ועד סופה כשמסתיימת בחוה דו"א הכל הוא בבחי' ההעלם והסתר דלית מאן דאותי' עלי' כו' כנ"ל בב' מדריגות דשם הרי המה מכוסים ונעלמים ואמנם רק בחי' התגלות החסדים בז"א שם י"ש לשאלה ולאתבא כו' וע"כ לא הי' מרכבה להעלות מ"נ רק לשם אך בחי' חסד דו"א שנק' אתה הוא הנק' כהן להעלות מ"נ לשם ולהמשיך משם בחי' מ"ד ואעפ"י שאמר למעלה דלית מאן דאתי' עלי' היינו דוקא במדריגה התחתונה שמתגלה למטה מהחזוה דו"א כו' אבל בחי' חסד דו"א יש בו יכולת להיות כהן לעולם העליון דבינה ולהמשיך מ"ד משם וזהו שחלק המאמר לשני חלקים הא' בבחי' חסד דו"א עצמו דאית בי' לשאלה ולאתבא בי' כמו ע"י האבות שהן המרכבה לשם כנ"ל וז"ש אתה דא שירותא דקיימא לשאלה ולאתבא בי' פי' בי' בעצמותו להמשיך ממנו מ"ד כנ"ל וא"כ אמר עוד והוא כהן לעולם העליון הימנו ג"כ כמ"ש אתה כהן לעולם וכנ"ל וד"ל.

וכד"א אתה כהן לעולם כו' מאי על דברתי מלכי צדק אלא כהן עילאה דא איהו דקיימא על דבר בגין דא הוא דבר לא קיימא אלא בימינא אלא והוא דבר מאן איהו מלכי צדק כך שמי' ומאי דאמר דברתי בגין דאתקשר בי' בדוד וכל מילוי שבחי' דילי' בההוא דבר אתבין וע"ד דברתי ע"כ. והנה תחילה יש להבין מ"ש כהן עילאה דמשמע שיש כהן תתאה כו' כי מבואר למעלה דדוקא בחי' חסד דו"א נק' כהן לעולם העליון דבינה ולא מדריגה שלמטה הימנו ולכך אמר כאן כהן עילאה דוקא ולא כהן תתאה כי ידוע דכהן הדיוט או איש כהן הוא בבחי' נצח ענף החסד וכהן עילאה הוא בחי' חסד דו"א וז"ש וזת אי"ש כהן דקאי על הנשמה שגולדה מאי"ש כהן שהוא בחי' נצח כו' וכהן גדול הוא בבחי' חסד דאבא כמ"ש בע"ח אבל כאן אמר כהן סתם דהוא בבחי' חסד דו"א כידוע ולפי שהוא דוקא המביא אור השפע מבחי' בינה ע"כ אמר דכהן עילאה דוקא דא דקיימא על ההוא דבר להמשיך אור ושפעו וזאת לבחי' המל' שנק' דבר כמשי"ת בעזר"ה וד"ל. ודא איתו דקיימא על ההוא דבר כו' פי' דבר הוא בחי' המל' שנק' דיבור העליון כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו' וכן דבר מלך שלטון כידוע ולכך בשבת נאמר ממצוא חפצך ודבר דבר מפני שהמל' הנק' דבר עולה למעלה באצ"י כידוע והנה בחי' המל' מקבלת השפע מבחי' החסדים דו"א דדוקא וכמו שמפרש דבריו כאן ליתן טעם למאמרו ואמר בגין דההוא דבר לא קיימא אלא בימינא פי' בימינא היינו בבחי' החסד דו"א שנק' ימינא כמאמר חסד דרועא ימינא כו' וכמ"ש והוכן בחסד כסא. פי' המל' הנק' כסא הכבוד ועיקר השפעתה למטה מבחי' החסד דו"א וכן כתי' כי אמרתי עול"ם חס"ד יבנה עולם שבגין עולם התחתון עלמא דנוק' הוא בחסד דו"א דוקא וזהו שאמר דההוא דבר שהוא בחי' המל' לא קיימא להתקיים בחסד של עצמותה רק בימינא דוקא וד"ל. וביאור הדברים הנה ידוע דכל עיקר בחי' המל' הוא להחיות רוח שפלים דהיינו להשפיע אור ושפע למטה להוות נבראים בע"ג והשפעה זאת היא באה מבחי' החסד דוקא כידוע דכל בחי' השפעה והמשכה חוץ ממנו בא מצד החסדים כי טבע החסד שיורד מגבוה לנמוך דוקא ואמנם צריכה המל' לקבל בחי'

חסד זה מבחי' חסד עליון הימנה והיינו בחי' חסד דז"א וז"ש והוכן בחסד כסאו כנ"ל ויובן זה עד"מ מבשרי אחזה כו' דהנה אנו רואים דכל השפעה והמשכה הנמשכת מן האדם לחוץ ממנו כמו השפעת השכל להתלמיד בדיבור או השפעת צדקה גשמית ביד שפושט ליתן לו הנה כ"ז תלוי בחסד וטוב לבבו שאם נגבר החסד והרחמים בלבו ונק' טוב לבב אזי משפיע חוץ ממנו אם השפעה רוחנית כמו השכל שיבא בהתגלות בדיבור או השפעה גשמית ליתן בידו לעני וכיוצא אבל אם האדם בלבו בבחי' הגבורה שהוא כמו מדת הקמצנות היפך הפורנות אזי הוא בלתי חונן ליתן לזולתו רק הוא לעצמו עוצר ומעלים אם הדבר טוב ברוחניות כמו החכמה קולט הוא ועוצר הכל לעצמו דוקא ואינו חפץ להשפיע אורה לזולתו כלל אם הוא דבר גשמי כממון וכיוצא קופץ ידו ועינו צרה ליתן לעני כו' וא"כ יובן שגם בחי' השפעת המשכת השכל בדיבור תלוי' בחסד שבלב ומכ"ש החסד בפ"מ ומזה יובן למעלה ג"כ דכל בחי' גילוי אור השפע הבא מבחי' דיבור העליון שנק' מל' דאצי' בבי"ע גם להשפיע חכמה כמו נשמות להשיג באלקות וכיוצא הכל תלוי בבחי' החסדים דז"א דאצי' דהיינו בחי' אור החסד שבז"א הנגלה מבינה בבחי' התפעלות המדות שבלב העליון כנ"ל באריכות וז"ש והוכן בחסד כסאו בחסד שבלב דז"א כו' וד"ל והוה שאמר דכהן עילאה דוקא איהו קיימא על ההוא דבר שהוא בחי' המל' להמשיך בה חסדים כדי שתשפיע למטה בבי"ע וכמ"ש כי אמרתי עולם חס"ד יבנה כו' ובלעדי חסדים הללו דז"א לא קיימא כלל בחב"ד שלה הנמשך ממנה לבי"ע וז"ש בגין דההוא דבר לא קיימא אלא בימינא כו' כנ"ל וד"ל.

וההוא דבר מאן איהו מלכי צדק כך שמי' פי' בא בעל המאמר לפרש המשך דברי הפ' הזה. על דברתי מלכי צדק דאין הכוונה בזה ב' דברים הא' דברתי, והב' מלכי צדק ועל דברתי מלכי צדק היינו שמדבר למלכי צדק וא"כ מוכרח לפרש מלכי זה כלומר מלך שלי כמו שמפרש אח"כ דברתי דיבור שלי ולכך הקדים לפרש תיבת מלכי צדק קודם לתיבת דיברתי כדי שלא תטעה לפרש למלכי צדק כמו לדברתי, ואמר שפי' מלכי צדק היינו בחי' מל' ולא למעלה מזה, ומה שאמר מלכי אין הכוונה מלך שלי אלא כך שמו ר"ל כך שמי' דבחי' המל' הנק' דבר כנ"ל לפי שהמל' נק' צדקה בה' נוספת על (היות) בחי' הח' שנמשכים במל' מחסד דז"א כנ"ל בפ"י והוכן בחס"ד כס"א ושם העצם שלה צדק בלא ה"א וע"כ מלכי צדק פי' מלך של בחי' צדק (ומ"ש ומלכי צדק מלך שלם כו' היינו מלך שהשלוש שלו שהוא מלך עליון יותר והוא בחי' אור אבא שנק' מלכא עילאה וע"כ נאמר בו והוא כהן לאל עליון שהוא בחי' א"א ונק' כה"ג כו' והטעם הוא משום שבתיות דברתי דוקא שייך שפיר לפרש דיבור שלי לפי שדברתי זה קאי בבחי' כח הדיבור שנכלל בז"א כמ"ש ויהי האדם לנפש חי' ותרגומו לרוח ממללא והוא כמו בחי' הדיבור באדם שתלוי בחזה הלב כידוע והוה פי' דברתי הדיבור שלי הכלול בעצמותו כו' וכמבואר למעלה דבחסד שבלב תלוי התגלות הדיבור כנ"ל אבל פי' מלכי א"א לפרש מלך שלי כי איך יהי' בחי' המקבל שהוא הדיבור גבוה מן המשפיע כו', אלא בהכרח לפרש שב' תיבות הללו דברתי ומלכי צדק ענין ומדריגה א' הן שהוא בחי' המל' רק בהיות דיבור

העליון כלול בחסד דו"א נק' דברתי דיבור שלי כנ"ל ואח"כ כשבא לבחי' התגלות בדיבור ממש נק' מלכי צדק שהוא בחי' המל' הבאה בגילוי ההחיות נבראים מאין ליש ע"י י' מאמרות כמ"ש ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור וכיוצא וד"ל וזהו שאמר מלכי צדק כך שמי' ומאי דברתי בגין דאתקשר בי' בדוד פי' דוד הוא בחי' המל' והוא עולם הדיבור העליון וע"כ הי' כל מדריגות דוד לדבר בדיבור דוקא שירות ותשבחות כמ"ש בבחי' המל' למעלה למען יזמרך כבוד ולא ידום כו' וכתי' אלקי' אל דמי לך כו' ואמר בזהו דקארי תדיר לנהורא עילאה כו' והיינו בחי' עליי' המל' הנק' כבוד ונק' שם אלקים כידוע והוא בחי' דוד שנק' רגל רביעאה לאבות שהן הג"ת כו' כידוע וזהו שאמר כאן ומאי דאמר דברתי דיבור שלי היינו משום דאתקשר בי' בדוד לפי שבחסד עליון דו"א נמשך ונקשר שרש בחי' המל' שנק' דוד והיינו כשנעשית נקודה תחת היסוד ז"א וכמו אהבת יהונתן לדוד דכתי' כי אהבת נפש אהבו כו' כמ"ש במ"א שהוא בחי' יסוד ז"א שנק' יהונתן והמל' נק' נפש וזהו נפש דוד וז"ש אהבת נפשו אהבו כו' וז"ש דאתקשר בי' בדוד וד"ל, וזהו שאמר עוד ליתן טעם וכל מילוי שבחא דילי' בההוא דבר אתיין וע"ו דברתי פי' כנ"ל דבחי' המל' מעלה מ"נ בשירות ותשבחות תמיד כמ"ש למען יזמרך כבוד כו' וכל שבחא דילי' שבו"א בההוא דבר שהוא בחי' המל' באין בהתגלות ע"כ נק' המל' דברתי כלומר הדיבור שמדבר תמיד בשבחי ומרומם אותי כו' (ובזה יובן המשך הפ' הזה נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי פי' נשבע ה' לדוד להכין כסאו לעולם ולהיות כהן לעולם הנברא י"ש מאי"ן) כמשי"ת בסמוך דגם המל' נק' את"ה כו' על דברתי כו' מפני שירות ותשבחות של בחי' המל' הנק' מלכ"י צד"ק וד"ל ולפי פי' המאמר באתה על חסד דו"א קאי בחי' שבועה זאת לחסד דו"א (כמ"ש) ושמר ה' לך את הברית והחסד אשר נשבע לאבותם שהן המרכבה לחסד דו"א ולפי"ו יתפרש יותר על דברתי משום דאתר זה דקיימא על ההוא דבר להמשיך חסדים במל' כו' ולפי שסוף מעשה דווקא עלה במחשבה תחלה כי געוץ תחלתן בסופן כו' ע"כ על דברתי למלכי צדק נשבע ה' להיות אתה כהן לעולם וכמארו"ל אין נותנים לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו שנא' להניח ברכה אל ביתך וכך יובן למעלה באדם ואשתו העליונים שהם בחי' זו"ג דאצי' כידוע וד"ל. ובגין כן אתה דא כהן והא אוקימנא דתלת דוכתי אינון דאיברי כל חד אתה ארוממך כולא כחדא אודה שמך כדקא יאות והא ידיעא ע"כ. והנה מ"ש אתה דא כהן קאי אדלעיל דפירש למ"ש ה' אלקי בחו"ב דאצי' הנמשכים בו"א ועתה מפרש לדבריו הראשונים ואמר דאחר בחי' חו"ב דאצי' נתגלה בחי' חסד דו"א להיות בחי' כהן משרת לגבי בינה כנ"ל באריכו' וז"ש ובגין כן את"ה דא כהן שהוא בחי' חסד דו"א כו' וד"ל. והא אוקימנא דתלת דוכתי כו' במאמר זה בא לתרץ קושיא א' דלכאורה משמעות פשט הכתוב מיירי דבחי' מל' שהוא בחי' דוד דעליו קאמר נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי כו' ולפי' פי' הנ"ל דאתה בבחי' חסד דו"א הרי יוצא מפשוטו של מקרא זה ולזה הקדים לתרץ דלק"מ משום דגם נק' את"ה והיינו דקאמר והא אוקימנא דתלת דוכתי אינון דאיברי כל חד את"ה ותלת דוכתי הא' בבחי' המל' שנק' אתה דהיינו נק' אותיות מאלף עד תיו וה' מוצאות הפ"ה הנרמז בתיבות את"ה וכשית"ב

בעזרה. והב' בבחי' חסד דו"א שנק' אתה כנ"ל, והג' בבחי' חכמה דאצי' שגם בחי' אור אבא נק' אתה כמ"ש כי את"ה אבינו כו' והיינו תלת דוכתי דקאמר כאן. ולהבין ביאור כל ג' מדריגות הללו שנק' אתה הנה תחלה יש להבין בבחי' המל' למה נק' אתה כו' דהנה כתי' ואת"ה מחי' את כולם פי' ואת"ה כללות האותיות מאליף עד תי"ו שכלולין בהם כל העשרה מאמרות ופרטי פרטיהן עד אין שיעור כמ"ש בס"י מכאן ואילך צא וחשוב כו' כי ידוע בפ"י אותיות הללו שהוא רק בחי' גילוי אור החיות האלקי מחיי החיים כמ"ש רז"ל ביו"ד נברא העוה"ב וכיוצא הרי יו"ד זה בחי' גילוי אור אלקי להוות העוה"ב מאין ליש ועד"ו כל האותיות המה בחי' גילוי אור להוות הנבראים מאין ליש כנודע וכלולים כולם בכ"ב אותיות וע"כ המל' נק' א"ת כידוע, ואמנם הה"א הנתוסף בתיבות את"ה היינו שבבחי' השפעה וזאת של האותיות הכלולים בבחי' מל' יש בה בחי' ה"ח וה"ג לזה מורה אות הה"א ובחי' ה"ח היינו מה שמקבלת המל' ה"ח מחסד דו"א כמ"ש למעלה בפ"י והוכן בחס"ד כסאו דהיינו שנמשך בה מלמעלה התעוררות של חסד להשפיע למטה דרך כללות עכ"פ עד"מ הנ"ל במי שלבו מלא חסד וטוב יחפוץ בלבו להשפיע שכל בדיבור או ליתן צדקה לעני ביד כל איש כמתנת ידו לפי ערך טוב וחסד שלבבו כו' וכך גם למעלה בהשפעת מל' דאצי' הנק' דיבור העליון בי' מאמרות הכלולין בכ"ב אותין דא"ת בהכרח שיאיר בה אור חסד העליון מז"א שנק' לב עליון עד שמחמתו תתמלא גם המל' מבחי' החסד להשפיע בדיבור למטה בעולמות לפי ערך החסדים שקיבלה כו' והיינו בחי' ה"ח שבה ובחי' ה"ג שבה הוא ג"כ לתועלת השפעה הזאת אך לא להתעוררות השפע אלא לאחר שכבר נתעוררה בחסד להאיר באותיות הדיבור הנה צריך שיופרד הקול של הדיבור לריבוי חלקים מאד כדי שיהי' ריבוי התהוות הנבראים מלאכים ונשמות כידוע והוא ע"י בחי' ה"ג מנצפ"ך המפרידות הבל הקול והיינו ה' מוצאות הפה אחה"ע מהגרונ' כו' כי הרי הבל הקול פשוט הוא בעצם אחד בלתי מתחלק כלל וצריכין להפרידו ולפררו לחלקים בצירופי אותיות היוצאים מה' מוצאות בכמה אופנים שונים ופירוד זה צ"ל ע"י בחי' ה"ג דוקא כמו טבע האש לפרר כו' כידוע והנה גם בנפש המדברת הרי כל האותיות כלולים בנפש בלתי מתחלקים ויש בנפש בחי' ה"ג שמפרידות האותיות ומצרפם לכמה מיני חלקים ע"ד שאמרו שתי רוחות מספרים כו' הרי דיבורי הנפשות האלה גם בלא ה' מוצאות הפה ומי חילק והפריד אותיות רוחנים הללו שבנפש המדברת כו' הרי בהכרח שישנו בנפש עצמה בחי' ה"ג המפרידי' לבחי' גילוי הקול הפשוט שנמשך מן הנפש כו' ואח"כ בהתלבשות הנפש בגוף יתלבשו ה"ג הללו בה' מוצאות הפה וראי' לזה מן התינוק שאינו יכול לדבר ובודאי נפשו נק' נפש המדברת אלא שלא נתלבשו ה"ג שבנפש לה' מוצאות עדיין עד עת הראוי' לזה שהוא אחר תשלום ימי היניקה הנק' מוחין דקטנות כו' וד"ל והנה כמו שהמל' נק' אתה לגבי ביי"ע מטעם הנ"ל שהוא בחי' גילוי אור וחיות האלקי להוות הנבראי' ולכך נק' את"ה לנוכח וז"ש ואת"ה מחי' כו' את"ה דוקא והוי"ו דאת"ה מורה על המשכות ה"ח וה"ג שנמשך במל' מז"א לצורך בנינה כנ"ל והוא הוי"ו המורה על בחי' המשכה זו מז"א שנק' וי"ו כידוע) כך בחי' ז"א נק' את"ה בעולם האצי' אבל גבי ביי"ע לא נק' ז"א בשם

אתה לנוכח כי לגבי ב"ע בחי' ז"א בבחי' העלם ולא בבחי' הגילוי כמדת המל' אך באצ"י דוקא נק' ז"א את"ה להיות כי מבואר למעלה דבחי' חסד דז"א הוא בחי' ראשית הגילוי מן בחי' ההעלם דאור"א משא"כ אור"א לא נק' את"ה גם בבחי' האצ"י הם תמיד בבחי' ההעלם גם באצ"י כנ"ל.

ולחבין ביאור כל זה הנה יש להקדים תחלה הטעם שבחי' ז"א נק' אתה באצ"י הגם שהוא בהעלם לגבי ב"ע דהנה באמת הגם שבחי' חו"ג דז"א דאצ"י מובדל בערך לגמרי מחו"ג דבריאה כי חו"ג דבריאה מתהוים מאיין ליש רק מבחי' חו"ג שבמל' דאצ"י שהוא רק בחי' אותיות כנ"ל מ"מ יש לחו"ג דבריאה איזה צד ערך השתוות אל חו"ג דאצ"י מפני שמ"מ נק' חו"ג דאצ"י בחי' מקור למקור עכ"פ לחו"ג דבריאה מאחר שבחי' הדיבור העליון מקבל מן המדות דאצ"י ומשם נחשב שרש ומקור לאותיות המתגלים בדיבור הרי יש לנבראים עכ"פ איזה צד ערך להשתוות לבחי' מדות דאצ"י אחר שמהם יוצא שרש ומקור התהוותם מאין ליש רק שבא משם השפע לבריאה ע"י השתלשלות כו' והדמיון לזה הנה ידוע ע"פ ואנכי עפ"ר ואפ"ר דאברהם הי' בחי' מרכבה לגבי חסד דז"א דאצ"י ושרש נשמת אברהם בבחי' חסד דבריאה וע"כ אמר על נשמתו בשרשה ואנכי עפר ואפר פי' עפר ואפר נמשכת שורש נשמתו לגבי אור חסד דאצ"י אשר לשם הי' בחי' מרכבה, והרי משל זה דעפ"ר ואפ"ר מורה על היות בחי' חסד דאצ"י עכ"פ בחי' מקור למקור לנשמתו ויש איזה צד ערך והשתוות עכ"פ וע"ז רק שאינו נחשב לכלום אלא כעפר ואפר בלבד כו' כי הנה ידוע המשל הזה שהוא כמו העץ הנשרף וכאשר נשרף לגמרי הרי מסתלקים למעלה כל בחי' היסודות המורכבות בו והיינו בחי' יסוד האש שבו מסתלק למקורו ואיננו וכמ"כ יסוד המים ויסוד הרוח ולא נשאר למטה רק בחי' יסוד העפר שבו וגם הוא כלה עצמותו ולא נשאר ממנו רק החלק החמרי שבו והוא האפר הנשאר מן העץ אחר שנשרף כי אפר זה נשאר מיסוד העפר הרוחני שהי' בעץ קודם שנשרף ובודאי אין דמיון וערך לאפר הגשמי עם יסוד העפר הרוחני שהי' בעץ ואעפ"כ ממנו מתהווה גשמיות האפר ונחשב עכ"פ קצת מעצם יסוד העפר שבעץ כו' וכך יובן שרש נשמת אברהם בבחי' חסד דבריאה שהוא נשאר רק מחלק הדומם שבחסד דאצ"י כמו משל יסוד העפר שבעץ קודם שנשרף כו' ולכך אמר • ואנכי עפ"ר ואפ"ר לגבי אור חסד דאצ"י עפר הי' בבחי' חסד דאצ"י ואפר דבריאה כו', ומזה יובן לכל שאר והמשכה והשפעה מאצ"י לבריאה שיש עכ"פ איזה צד ערך ויחוס וע"ז וא"כ מובן שבדרך כללית הנה בחי' חו"ג דאצ"י הגם שאינם רק בחי' מקור למקור לחו"ג דבריאה מ"מ יש לחו"ג דבריאה איזה צד ערך והשתוות עכ"פ עם חו"ג דאצ"י כדמיון האפר לגבי יסוד העפר שבעץ וכיוצא, ויובן דבר זה בתוס' ביאור עפ"י משל אותיות הדיבור לגבי אור השכל שבודאי אין להם ערך כלל לאור השכל עצמו כי אינם רק כמו בחי' דומם גשמי לגבי השכל הרוחני מאחר שהאותיות המה מורכבים מאמ"ר גשמי, אך הנה מ"מ אור השכל

מאיר בהם בגילוי ממש שהרי משכילים את השכל מתוך הדיבור כמו שהיא כו' א"כ ודאי יש ערך קצת לדיבור עצמו עם השכל והמופת לזה ממה שאנו רואים שהדיבור תלוי באור השכל שכאשר יגדל הנער בחכמה דוקא יוכל לדבר ולא קודם לכן כו' ומוה מוכרח שיש בדיבור עצמו קצת הארה מהשכל וכמו האפר לגבי יסוד העפר שבעץ הנ"ל אך הנה אותיות הכתב אע"פ שגם מהם יוכלו להשכיל כל דבר השכל כמו שהוא אעפ"כ הן נבדלים לגמרי מאור השכל ואינו ממהות השכלי כלל וכלל ואין להם ערך והשתוות כלל עם השכל רק הנה כח השכל המאיר באדם כשכותב איזה שכל באותיות הכתב רושם פעולתו באותיות הללו אבל אין זה רק כמו כח הפועל בנפעל שיש בודאי כח הפועל בכל נפעל כמו צורת החומר שעושה האומן בבנין וכיוצא אמנם אין רושם כח זה ממהות שכל הפועל כלל וכלל ולא ממדותיו ולא מדיבוריו רק בחי' כח תנועותיו בלבד אמנם גם בכח זה כח השכל יש שם בהעלם גדול כמו שיש השכל בהעלם גדול באצבע הכותב אותו לכך נשאר בהעלם מן השכל גם באותיות הנכתבים מכת תנועת האצבע בקולמוס כו' אך אין להם דמיון וערך לגבי מהות אור השכל כלל ולא כדמיון עץ הנשרף שנשאר האפר ממהותו עכ"פ כו' וד"ל ועד"ז ההפרש בין אותיות הדיבור לאותיות הכתב יובן ההפרש בין חו"ב דאצי' שגם שהם נסתעף בריבוי השתלשלות חו"ב דבריאה כידוע אבל ה"ז כדמיון אותיות הכתב שהשכל שם בהעלם גדול כו' רק חו"ב דאצי' מתלבש במדות ומן המדות מאיר שפע בדיבור ומן הדיבור בחכמה שבנכראים כו' וה"ז כמו אצבע הכותב השכל כו' אבל בחי' חו"ג דאצי' שמהם נסתעפו חו"ג דבריאה יש עכ"פ איזה ערך לחו"ג דבריאה עמהם כמו אותיות הדיבור שהשכל מאיר בהן בגילוי כו' וכמו אפר הנ"ל וד"ל ובכל זה מובן הטעם למה נק' ז"א דאצי' את"ה בבחי' האצי' להיותם מקור למקור לחו"ג דבריאה מפני שבא בבחי' גילוי כו' במדות שבלב משא"כ מבחי' חו"ב דאצי' שלא נעשה אתה בגילוי גם באצי' כו' אבל בחי' המל' נק' אתה בגילוי גם בבריאה כו' משא"כ בחי' ז"א שנק' העלם לגבי ב"ע כדמיון אפר הנ"ל וד"ל אך הנה גם בחי' חכמה דאצי' הנק' אור אבא נק' אתה לגבי עצמיות המאציל כנ"ל והענין הוא כי ידוע בפ' והחכמה מאין תמצא והיינו מבחי' החכמה שבכת"ר שנק' אי"ן להיות כי כל בחי' הכת"ר הוא בבחי' ההעלם גם מן האצי' ואין בו בחי' התחלקות כלל בהתגלות כ"א בהעלם לפי שאור הכת"ר הוא בחי' ממוצע בין עצמיות המאציל לנאצלים ויש בו מבחי' אחרונה שבמאציל כמ"ש בע"ח וע"כ הוא בבחי' ההעלם שאינו מאיר בגילוי לנאצלים וגם באור אבא שהוא ראשית האצי' כידוע גם שם אינו מאיר רק בדרך העלם גדול כמ"ש בע"ח דאור אבא יונק ממזל הח' דא"א והוא מזל ונוצר אותיות צינור כו' וידוע שדמיון המזל בבחי' שערות הוא ענין א' עם בחי' האותיות שעובר בהן השכל כי כמו שהשערה דבר נבדל מן מותרי המוחין המלוּבש בהן כך האותיות דבר נבדל מן השכל כו' וזהו הטעם שאור אבא נק' את"ה בבחי' אותיות א"ת לגבי אור הכת"ר וכמאמר אפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי עילת העילות שהוא אור הכת"ר בכלל כי אין ערוך כלל לחכמה לגבי הכת"ר כערך האותיות לגבי השכל ח"ש כי אתה אבינו דבחי' אבינו שהוא בחי' אור אבא נק' אתה כו' וענין הה"א דאת"ה שבחכמה הוא

מורה בחי' ההתחלקות ג"כ לה"ח וה"ג כמו באתה דמ"ל לגבי בי"ע כנ"ל דהנה באור הכתר להיות בבחי' ההעלם עדין אין בו התחלקות ניכרת בחסדים בפ"ע וגבורות בפ"ע כמארז"ל אנכי ולא יהי' לך בדיבור א' נאמרו מפני שח"ג דאנכי שנק' כתר"ר כלולים כא' כמ"ש במ"א באריכו' ובבחי' הכת"ר נאמ' קמי' כחשיכה כאורה וכן קטן וגדול שם הוא כו' להיותו בבחי' אור מקיף בהעלם מלשון כותרת"ר כו' כידוע וכל מקיף אין בו מעלה ומטה כלל כמו העיגול הסובב כו' כידוע ולכן קמי' כחשיכה כאורה כי מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין מקיף בהשוואה א' כקטן כגדול כו' וד"ל אבל בבחי' החכמה להיותה בחי' ראשית הגילוי מן ההעלם דכת"ר במציאות דבר מה כמ"ש תמצא כו' שם יש בחי' התחלקות ניכרת בחסדים בפ"ע וגבורות בפ"ע והראי' לזה הוא מה שמצינו דכח החכמה שמתפשטת במדות כמו לזכו' או לחוב לטמא או לטהר להכשיר או לפסול לומר זהו כשר וזה לא כו' והיינו פי' בחכמה אתברירו כידוע וכמ"ש להבדיל בין קודש לחול ובין טמא לטהור כו' לפי שבחי' התחלקות המדות ניכרת דווקא בחכמה עד"מ אדם שישפוט בכח חכמתו אם לזכות או לחוב מפני שמעיין בחכמה להבדיל ולהפריש בין טוב לרע כו' אבל קודם שבא לידי עיון בחכמתו לא יבדיל בין טוב לרע ושוי' הכל לפניו כו' מפני העדר תפיסת מקום כו' כמ"ש במ"א וד"ל. (ומ"ש כי אתה אבינו דמשמע מזה דאת"ה הוה דחכמה נק' אבינו לגבי למטה הימנו הענין הוא כי אותיות מחכמה נפקת והוא כ"ב אתוין דאורייתא שנק' חט"ה כמ"ש בזהר ונק' ג"כ את"ה אמנם את"ה זה נק' בחי' א"ב לגבי בחי' ז"א שנק' ישראל להמשיך לו מוחין חדשים וע"כ נק' ב"ן לאבא כמ"ש בני בכורי ישראל כו' וזהו פשוטו של מקרא דקאי על ישראל דלתתא שהוא אב לבנים מפני ששרשם בז"א כו' וז"ש בזהר דתלת קשרין הן ישראל מתקשרין באורייתא באותיות דאור אבא כו' ואורייתא בקודב"ה שהוא אור א"ס שבכת"ר שמתגלה בחכמה כו' ונמצא גם בחי' החכמה נק' ממוצע בין אור א"ס שבכת"ר לגבי ז"א וזהו ביני לבין בניי אות היא כו' ולפי שהשבת שרשו ג"כ בחי' אור אבא שמאיר בז"א כמ"ש במ"א ולכך אמר ביני ובין בניי אות דשבת בבחי' ממוצע כו' וד"ל.

ארוממך כולא כחדא. הנה במאמר זה חוזר לתחלת דבריו במאמר ה' אלקי שעיקר הכוונה בו היינו בחי' העלאה בבחי' נקודה דיו"ד כנ"ל באריכות והמכוון מהעלאה הוא בשביל בחי' המשכה אח"כ והנה אחר שפירש כל פרטי האורות העליוני' מריש כל דרגין שהוא אור א"ס שבכת"ר שמשם תמצא החכמה מאיין ל"ש והוא היו"ד דשם הוי' כו' ואח"כ אלקי' בבחי' בינה מתחלתה עד שמסתיימת בחוה דז"א כנ"ל באריכות עד בחי' החסדים המתגלים למטה מהחוה בבחי' מל' והוא תיבת אתה כמ"ש אתה כהן לעולם כו' והוא סוף כל דרגין שבאצי' הנה מעתה מפרש לתיבת ארוממך דקאי על כל המדריוגות שבפרצופי' דאז"א וז"א שנכללים בג' תיבות הללו ה' אלקי' את"ה כמו שביאר אותם דכולן עולין למעלה בבחי' הרוממות וההתנשאות דכת"ר עליון הנק' כת"ר מל' כו' וזהו פי' ארוממך שמתרוממים ומתעלים כל ג' אלה דהיינו חו"ב וחסד דז"א לבחי' הכתר כדי להמשיך משם אור חדש כי כל העלאה גורמת המשכה כו' ופי' הפסוק כך הוא ה' אלקי' את"ה. ג' מדריוגות הללו

ארוםם לעצמותם שהוא בחי' אור א"ס שבכתר שהוא בחי' רוממות עצמותם וזהו
 ארוממך כו' ודל' והענין הוא דהנה ידוע שזה הפסוק אמר ישעי' הנביא בנבואה
 על מפלת בחי' מל' דקליפת נוגה ואז יבא משיח שהוא בחי' המל' שחתעלה בבחי'
 אור הכת"ר וכמ"ש בדניאל ועתיק יומין יתיב כו' מלכותו עלם כו' דהיינו
 דוקא כאשר יאיר אור הכת"ר שנק' עתיק יומין אזי יהי' עלי' לבחי' מל' להיות
 מלכותו מלכות עלם כמ"ש ה' ימלוך לעולם ועד בבחי' נצחיות דא"ס שבכת"ר
 וימלוך זה לעתיד דוקא והוא דוקא בהקדים תחלה מפלת מל' דקליפות נוג"ה כי
 את זלעז"ו כו' וכמ"ש ולאום מלאום יאמץ וכמ"ש אמלה החרבה לא נתמלאה צור
 אלא מחורבנה של ירושלים וממילא מובן ההיפוך וכי' והנה כל בחי' התחדשות
 מעיקרו כמו הנס שהוא היפך הטבע להפוך הצירופים שנבראו בהן כל העולמות צריך
 שיבא האור מבחי' אור א"ס שבכת"ר שנק' פלא כמשי"ת וכמ"ש בזהר בפ"י מה
 תצעק אלי בעתיקא תליא וכמ"ש במ"א להיות כי כל בחי' המשכת אור חדש
 תלוי בעצמות המאציל דוקא וגם כאן משום שהי' צריך להמשיך אור חדש לעשות נס
 בהיפוך הטבע כמו להפיל שר דקליפת נוג"ה אמר בנבואתו פסוק דה' אלוקי'
 את"ה ארוממך לעלות הכל לבחי' אור א"ס שבכת"ר תחלה כדי שיומשך משם
 בחי' אור חדש זה והוא מ"ש אח"כ אודה שמך פי' להמשיך האור החדש הזה גם
 בבחי' המל' דאצ"י שנק' שמך כידוע והאי אודה לשון המשכה הוא ולא ענין העלאה
 כי אחר שאמר ארוממך בהעלאה כו' אמר אודה שמך למטה ג"כ והוא בחי' המשכת
 אור חדש הנה הבא מבחי' הכת"ר גם בבחי' בי"ע כדי שיהי' נס בפ"מ וזהו שאמר
 ארוממך כולא כחדא כל המדריגות שכוללים בג' תיבות הללו דה' אלקי אתה כו'
 כדי שאודה שמך בהמשכה למטה בבי"ע וז"ש כדקא יאות דהיינו כאשר האור
 בא מבחי' אור א"ס שבכת"ר כנ"ל והאי שם ידיעא פי' האי שם בחי' המל' כמ"ש
 ויעש דוד שם ונק' שם כבוד מלכותו ידיעא הוא ששרשו בכת"ר כי כת"ר עליון איהו
 כת"ר מל' משום דנעוץ תחילתו בסופן כידוע ודל' כי עשית פלא עצות מרחוק
 אמונה אומן כו' כי עשית פלא כסוייא ולבושא לאתלבשא נהורא סתימא עמיקא
 וטמירא בכסוייא דנהורא אחרא הנה איתא בגמרא (דהני דרדקי כו') מאי אל"ף
 בי"ת אל"ף בינ"ה פי' אלף בלשון תרגום הוא ענין לימוד כמו שידוע דהלימוד שאדם
 מלמד לזולתו איזוה דבר חכמה נק' בלשון תרגום אולפנא כמו אולפיו לי' מנא יליף
 וכיוצא והענין הוא שבחי' החכמה נק' אלף ע"ש בחי' הלימוד שמלמדת החכמה
 לבחי' בינה והנה עד"מ הרב שמלמד לתלמידו הרי מגלה לו שכל וסברא עמוקה
 וחדשה שלא הי' ביכולתו להשיגה וגם הרב מעמידה על בור"י שלא יכשל בה בטעות
 לעולם וזה מתנאי הלימוד שאם לא יעמידנו על בוריו גם שמשפיע לו השכל אינו
 נק' לימוד שהרי לא למדו כלום אחר שנופל בטעות וגם מתנאי הלימוד שיחקק
 הדבר חכמה בלב המקבל בלי תשכח לעולם ותהי' החכמה שגורה בפיו תמיד
 ובאם לאו ג"כ אינו נק' לימוד שלא למדו כלום אחר ששכחה ולכל זה צריך שיהי'
 רב מתמיד להשפיע זמן רב בתמידות כמה פעמים ולא בפ"א ושתיים וכמו שמלמדין
 לתינוק זמן רב עד שנתקבל במוחו ולבו ולהיות בקי היטב במה שלמד ובלי טעות אז
 נק' מלמד מפני שלמדו לתלמיד עד שנעשה בקי כמוהו בדבר חכמה זו כו' והנמשל

מכל אלה יובן למשכיל למעלה ג"כ בבחי' החכמה העליונה שנק' אל"ף אלף בינה" דהנה ידוע שחור"ב דאצ"י נק' תרין ריעין דלא מתפרשין כחדא שריין וכחדא נפקין פי' תרין ריעין כי החכמה נק' אי"ן והבינה נק' י"ש כמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא דהנה מבואר למעלה בפ"י ויצא כברק חיצו דאור אבא משפיע בהעלם רק בבחי' נקודא בבינה ונק' טפת יסוד אבא עד"מ הברקת השכל הבא בגילוי להמציא איזה סברא ועדיין לא נתפשטה הנקודה בהתפשטות השגה והבנה וידוע שנק' מוח החכמ"ה הכח להמציא שכל וסברא (דהיינו שקורין בעל הבנה) ומוח הבינה הוא כח המתפשט להשיג ולהבין בהסבר לאור אותה ההשכלה לאורך ורוחב (והוא מה שקורין בעל תפיסא ובעל השגה) ונמצא בחי' מוח הבינה נק' בחי' מקבל השפע מאור החכמ"ה שבמוח החכמה והי' כדמיון הרב שמלמד לתלמידו כך בחי' אור הנשפע ממוח החכמה נק' מלמד לבחי' מוח הבינה כי אין כל חדש בהשגה והבנה רק מה שמקבל מן הארת נקודה דחכמה רק שהנקודה נתפשטה ונתרחבה מאין ליש בהשגה כו' וא"כ הרי יש כאן כל ג' תנאי הלימוד הנ"ל הא' שמקבל המקבל על בוריו בלי טעות כו' והוא מה שבחכמה אתברירו כי עיקר המברר מכל סיג אינו אלא בבחי' נקודה דאור החכמה כי הרי הוא כח ההיולי של אותה ההשגה כנ"ל כידוע והמתברר הוא ההשגה עצמה וכידוע דבינה נק' מקום המתברר והוא כח העיון אשר בהשגה שנברר כל דבר ודבר בפ"ע שלא יתבלבל הטוב ברע כו' והב' שיחקק הדבר חכמה במקבל כו' כנ"ל והיינו בחי' הקליטה שבמוח הבינה בבחי' יסוד שבה לקלוט היטב עד שלא נשכח כי הזכרון בא ג"כ מאור אבא ואימא וכמ"ש במ"א בענין זכרהו על היין בקידוש שהוא המשכת מוחין דאבא באימא ג"כ כידוע והג' שיקלוט המקבל לעומק אור השכל דוקא אשר לא הי' ביכולתו לעמוד עלי' כו' והוא הנק' בחי' עומק המושג אשר בבינה הנק' שער החמשים כמ"ש במ"א בענין המאמ' שביל דקיק דבי' עייל אבא לאימא כו' וג' אלה א"א שיבא כ"א בהרגל זמן רב ולא בפ"א ושתים • וכדמיון הלימוד לתינוק כנ"ל וכן בחור"ב נק' תרין ריעין דלא מתפרשין וזיווגיהו תדירא ולא פסיק כו' כמ"ש כחדא שריין כו' וד"ל וזהו מ"ש בחכמ"ה יבנה בי"ת פי' בחכמה דאור אבא נבנה בחי' בינה שנק' בי"ת כידוע דבית דבראשית הוא בחי' בינה והנקודה דחכמה שבתוך הבית נק' נקודא בהיכלא כו' (וגם לפי פשוטי הבינה נק' בי"ת להיותה בהתפשטות גדולה בבנין לארך ורוחב גדול ובחכמה דוקא יבנה בי"ת כמ"ש בזהר בראשית דאבא אמר לאימא ונק' בינה אומנא כמו אומן שרואה בלוח המצויר בו הבנין ע"פ החכמה כו' וד"ל) וזהו מה שכ' אלף בי"ת אלף בינה" שהחכמה הנק' אלף מלמד את הבינה שנק' בי"ת כמ"ש בחכמה יבנה בית כו' וכנ"ל במשל מוח החכמה ומוח הבינה שבאדם וד"ל והנה החכמה נק' ג"כ בשם פלא שהוא היפך אותיות דאלף והיינו כשהחכמה עולה למעלה ומעלמת לאור הכתר שהי' בבחי' העלם כנ"ל הנה מטעם זה נק' אז החכמה ג"כ בשם פלא מלשון הפלאה והעלם כמו כי יפלא ממך דבר כו' כידוע. וביאור הדברי' הנה מבואר למעלה בבחי' אלף דחכמה שהוא בחי' הארת והשפעת אור החכמה בבינה מלמעלה למטה והוא בחי' נקודה

דאור אבא כנ"ל בחי' יסוד אבא אך פי' פלא בהיפוך אתוון דאלף היינו כשהחכמה היא בבחי' העלם והסתר להעלים ולהסתיר לאור הכת"ר וע"י החכמה דוקא שמלביש לכת"ר נתעלם אורו, ויובן זה עד"מ כאשר אדם שכלו וכח חכמתו חזק יש בכחו להעלים ולהסתיר גם בחי' התענוג שמגיע לעצמו' נפשו כמו כאשר מבשרין לו בשורה טובה בתענוג נפלא מאד אשר מגעת אל נקודת עצמותו אם בעוצם הגדולה והכבוד או בעושר גדול או בהתענוג שבהשכלת חכמה עמוקה ויש אדם שאין כח שכלו חזק להעלים מלהתגלות התפעלות התענוג הנפלא מפני התגברות התענוג ההוא על כח שכלו אמנם גם במי שאין כח שכלו חזק היינו דוקא באותו כח השכלי השורה במוח כמו בעת שמשכיל איזה שכל וסברא במחשבה וכיוצא אבל אותו כח השכל כאשר עולה למעלה מכלי המוח והוא בבחי' כח המשכיל ההיולי הנעלם ונק' שכל הנעלם מכל רעיון שלמעלה מהלבשת אור בכלי אשר משכנו בין קרום לגולגולת ונק' חכמה סתימאה שם יש בכח להעלים ולהסתיר גם הכח התענוג הנפלא ההוא ושם העונג מתעלם וראי' לזה שכל מי שגדול בכח החכמה יותר יותר יכול להעלים התענוג כו' וא"כ תלוי זה בכח המשכיל ההיולי דוקא כו' והוא הנק' בשם פלא כמו כי יפלא ממך דבר לשון הפלאה בעצמיות והוא היפך ענין הלימוד הנ"ל בחכמה ובינה שנק' אלף בינה וד"ל וזהו שאמר כאן בפירושו כי עשית פלא כיסויא ולבושא לאתלבשא נהורא סתימאה עתיקא טמירא דהיינו התלבשות אור הכת"ר כשמתלבש בחכמה ואו נק' החכמה ג"כ פלא כנ"ל ואור הכת"ר נק' נהורא סתימא עתיקא טמירא ג' אלה היינו בחי' ג' רישין דאתגלי' דא לגו מן דא כו' כידוע והוא בחי' א"א שנק' סתימא לגבי אורות הנאצלים ובחי' ע"י נק' עתיקא ובחי' רדל"א נק' טמירא והוא סוף מדריגה שבעולם הא"ס דרך כללות ההשתלשלות כנודע והחכמה נק' כסויא ולבושא להעלים ולהסתיר אור הכת"ר והנה הטעם לבחי' הלבשה והעלמה זאת הוא שאם הי' אור הכת"ר מתגלה כמו שהוא לא הי' נסבל אורו למקבלים כלל להיותו נבדל בערך ומרום מאד מכל השתלשלו' דאצי' ובריאה כו' עד שהוא מקיף לכולם בהשוואה א' ואפי' אור צח ומצוצח שהוא בחי' ח"ס אוכם הוא לגבי עילת העילות שהוא בחי' הכת"ר בכלל כנודע ולכך נתלבש בחכמה כדי שיתקיים אורו שם ולא יאיר רק באמצעות החכמה ואו יוכל לבא בבחי' ההשתלשלות בנאצלי' ונבראי' (ולזה רמזו רז"ל דאור של ז' ימי בראשית לא הי' העולם יכול לקבלו וגנוז לצדיקי' כו' והיכן גנוז בתורה משום דאורייתא מחכמה עילאה נפקת כידוע וד"ל). וזהו שאמר אודך כי עשית פלא פי' כי זהו מחסד המאציל כי כדי שיוכל אור הכת"ר להאיר באצי' כו' עשה לבחי' פלא שהוא בחי' החכמה שתתעלה ותסתיר להעלים האור והי' כיסוי ולבוש להעלימו ועי"ז יוכל לבא בבחי' השתלשלות כנ"ל ועי"ז אודך לשון הוראה (ולא כפי' הא' שהוא בחי' המשכה), כי עשית לפלא זה בשביל המקבלים ובלעדו לא היו המקבלים יכולים לקבל אור הכת"ר כנ"ל וד"ל.

ד"א כי עשית פלא כי עשית אלף ומהו אלף הא תנינין אלף בית אלף בינה, אבל דיוקנא דאלף איהו תלת סטרין ראשית דרזא עילאה דאדם קדמאה בגין רבדיוקנא דאלף אית תרין דרועין חד מכאן וחד מכאן וגופא באמצעיתא וכולא

רוא חדא, ובג"כ אלף לחושבן אחד והיינו כי עשית פלא ע"כ. הנה מ"ש דבר אחר היינו משום שמפרש כאן דלא כפי' הראשון שהחכמה נק' פל"א מצד שמלבשת ומעלמת לאור הכת"ר בלבד אבל ולא מצד עצמה כי מצד עצמה אדרבה נק' אולפנא ולימוד כנ"ל ובכאן מפרש דהחכמה נק' פלא מצד עצמה דווקא והוא משום דאותיות אלף הן לאלף ולפלא רק שפלא היפוך אתוון דאלף וכמו שאלף נק' אלף בינה כך הפלא ח"ש כי עשית אלף ומהוא אלף הא תנינן אלף בית כו'. אך לכאורה יקשה איך יתכן שפלא מורה ההסתר יהי' ממשיך לבינה כו' ולזה תירץ בהקדים מאמרו אבל דיוקנא דאלף תלת סטרין כו' דהנה ידוע בציוור תמונת האלף עפ"י התמונה האמיתית הנה יש בו שני יודי"ן יו"ד א' למעלה ויו"ד א' למטה וקו א' באמצע והנה יו"ד ה"א אשר למעלה הוא בחי' חכמה שבחכמה שמקבל מאור הכת"ר וכמ"ש והחכמה מאין תמצא כו' ויו"ד התחתון הוא בחי' יסוד אבא המשפיע בבחי' נקודה למטה בבינה כנ"ל והיינו אלף בינה כו' והקו אשר באמצע הוא ו"ק דאבא והוא הקו שדומה לוא"ו כו' ונמצא כל ציוור תמונת האלף מראשו לסופו הכל הוא בבחי' חכמה רק שיו"ד העליון בחכמה שבחכמה והוא"ו שהוא הקו ברו"ק שבה הו"ד התחתון בבחי' יסוד שבה וו"ש כי עשית פלא אלף דחכמה והוא הנק' פלא כו' והטעם הוא כי הנה החכמה נק' כח מ"ה ומ"ה בגי' אדם וידוע דשם מה הוא במילוי אלפין דוקא. וביאור ענינינו הנה יש להקדים תחלה בכללות ענין שם מ"ה שהוא בחי' הממוצע בכל מקום לחבר שני ההפכים כמו חו"ג או משפיע ומקבל כי בבחי' מ"ה יש בחי' התכללות מחו"ג והוא בחי' ז"א שנק' אדם כמ"ד כתפארת אדם כו'. וביאור הדבר ידוע עד"מ במדות שבאדם שמתכללים חסדים ודינים במקום א' עפ"י השכל הכוללם יחד שיהי' משפיע חסד מטעם ושכל זה ומאותו הטעם עצמו יחייב לדין בדין ועונש ג"כ ולא יהי' סותרים זא"ז כלל או כמו חדה תקיעא בלבא מסטרא דא ובכי' מסטרא דא ושם מ"ה דחכמה שבמדות שבלב סובלם יחד והיינו כי ע"י הארת שם מ"ה נכללים חו"ג יחד וישכח כ"א וע"כ שם מ"ה דחכמה שבמדות שנק' ז"א נק' אדם ע"ש שמתכללים בו ב' הפכי' חו"ג כו' כידוע והנה כתי' מה שמו ומה שם בנו וידוע הפי' דשם בנו הוא בחי' ז"א אדם דאצי' שנק' ברא בוכרא לאוי"א וו"ש בני בכורי ישראל כו' אבל אור אבא עצמו נק' אדם קדמא פ"י אדם קדמא תרגום דאדם הראשון שהוא ראשון לשני והיינו אור אבא שהוליד בן בצלמו שהוא בחי' ז"א כו' שקדם לאדם דאצי' שנק' ז"א וו"ש מה שמו פי' מ"ה דאור אבא עצמו ואח"כ נמשך שם מ"ה זה גם בז"א כנ"ל והוא מה שם בנו כנ"ל והנה מבחי' מ"ה דז"א יש להבין באבא אחר שנאמר ויברא ה' אלקי' את האדם בצלמו כו' וה' אלקי' הוא יחוד חו"ב כידוע וא"כ כמו ששם מ"ה דז"א מחבר לב' הפכי' חו"ג ונק' בחי' ממוצע כנ"ל כך בשם מ"ה דחכמה עצמו הוא בחי' ממוצע לכלל ב' הפכי' אך הנה בחכמה עצמה א"א לומר בחי' התכללות והתחברות מחו"ג אחר שאין שם בחי' מדות כלל רק הוא מקור עדיין להוליד מדות דז"א עד"מ במוח החכמה שבאדם התחתון שלמעלה עדיין מהתחלקות המדות לחיוב או לזכות או לאהוב ולשונא כידוע רק מבחי' מוח הבינה נולדים ונמשכים המדות בהתחלקי' ונק' אם הבנים כנודע אבל מ"מ הנה בהכרח שבחי' מה דחכמה הוא ג"כ כח המחבר

לב' הפכי' אך לא במדות אלא בשני הפכי' אחרים והוא בחי' משפיע ומקבל שהמה
 ג"כ ב' הפכים ושם מ"ה דחכמה בחי' ממוצע לחברם יחד והענין הוא כי הנה מבואר
 למעלה בציור תמונת האלף שיו"ד העליון שבו הוא בחי' חכמה שבחכמה והוא
 בחי' נקודא לבד לגבי אור הכת"ר לקבל השפעה ממנו כנ"ל במאמר הראשון בפני'
 הוי' אלפי' כו' דנק' נקודא סתימאה דלא ידיעא והוא בחי' ח"ס ולמטה הוא בחי'
 חכמה שבחכמה ואמנם מבואר למעלה שבחי' נקודא זו בעליי' לצורך ירידה היא
 כדי להשפיע ג"כ למטה בבינה והוא ע"י בחי' יסוד אבא שנק' נקודא ג"כ לגבי
 הבינה כמ"ש ויצא כברק חיצו כו' מפני שמצמצם א"ע ולפי ערך צימצום עצמותו
 לקבל כך יוכל לצמצם עצמו להשפיע כו' כנ"ל באריכו' והוא ענין ב' היודי"ן הללו
 שבאלף היו"ד העליון צימצומו לקבל רק להשפיע נק' משפיע והיו"ד התחתון שהוא
 בחי' יסוד אבא נק' בחי' מקבל לגבי אעפ"י שנק' משפיע לגבי בינה כו' וד"ל,
 ובחי' הקו אשר באמצע נק' בחי' ממוצע לחבר ב' הפכים שבשני יודי"ן הללו
 שהרי על הקו הזה עומד היו"ד העליון המשפיע ותחתיו נקשר היו"ד התחתון
 בחי' המקבל ועל ידו יתחברו כא' והוא בחי' ו"ק דאבא כנ"ל שלמטה מן בחי'
 החכמה שבחכמה ולמעלה מבחי' יסוד דחכמה כו' והוא בחי' שם מ"ה דאדם קדמאה
 שהוא בחי' אור אבא כנ"ל שהוא ג"כ במילוי אלפין כדי לחבר משפיע ומקבל בלבד
 (והוא מ"ש שם מ"ה מלגו דאיהו אורח האצ"י שלמטה בוי"א כו' וד"ל) ואמנם
 הנה אינו דומה בחי' התכללות דחו"ג שבו"א שם מ"ה דחכמה שמאיר בוי"א שהוא
 בחי' התחברות והתכללות אמיתי להיות כי אופן חיבור דחו"ג הרי הן באין בבחי'
 התגלות ממש אבל בחי' חיבור דב' יודי"ן הנ"ל שאינם רק בחי' חיבור המשפיע
 ומקבל בלבד כי אין שם רק מקור לחו"ג בלבד הרי אופן חיבורם שם באופן אחר
 מאחר שלא הי' נפרדים ומתנגדים זע"ז מעולם רק שצריכין חיבור בלבד כמו בד"מ
 שיבא ויתחבר אדם לזולתו להשפיע אליו שצריך להיות ע"י ממוצע המחברים אבל
 לא שהי' מנגדיי' אמיתי' רק שחסר יחוד בלבד אבל בחי' שם מ"ה דוי"א מחבר ב'
 הפכי' ומנגדיי' אמיתי' כמו חו"ג כו' (וע"כ ציור האלף דמילוי שם מ"ה דוי"א
 אינו דומה לאלף דמ"ה דחכמה עצמה כי בוי"א היו"ד העליון הוא בחי' חסדים דאבא
 היו"ד התחתון גבורות דאימא שהן ב' הפכים ממש והקו הוא בחי' המדות שנוולדו
 מאמצעי שניהם כמ"ש במ"א משא"כ אל"ף דחכמה עצמה הרי בחי' ו"ק דאבא שהוא
 הקו אינו אלא ממוצע לחבר העליון בתחתון בלבד והוא בחי' המשכה וחיבור מחכמה
 לחכמה לבחי' יסוד אבא ועד"מ טפה המתהווה במוח וכיוצא שצ"ל ע"י ממוצע להמשיכה
 מכח המשכי ההיולי הנק' חכמה שבחכמה כו' אבל לא שמחבר ב' הפכים כו' וד"ל).
 והוא שאמר כאן אבל דיוקנא דאלף תלת סטרי"ן שהן ב' יודי"ן והקו וכמ"ש בסמוך
 חד מכאן כו' וגופא באמציעותא שהוא הקו והוא בחי' שם מ"ה דאדם קדמאה שנק'
 ראשית וז"ש ראשית רזא עילאה דא"ק כו' עד וכולא רזא חדא מפני שמתחברים
 יחד ובוה תירוץ הקושיא איך יקרא פלא בבחי' ההסתר כי נקודות יו"ד העליון נק'
 פלאות חכמה אך מתחבר הוא למטה להשפיע בבינה ע"י יו"ד התחתון שבו ונק'
 אלף בינה' והוא שפי' כי עשית פלא כי עשית אלף כי מפלא נעשה אלף כנ"ל
 וא"כ נק' החכמה פלא ג"כ מצד עצמה ולא שמלבשת לכת"ר בלבד כפי' הא' וד"ל.

ובג"כ אל"ף לחושבן אח"ד. פי' אחד היינו כאשר הרבה מתאחדים יחד וממילא מובן שקודם שמתאחדים הי' נפרדים אלא שאח"כ נתייחדו ונתאחדו יחד וא"כ יש מי שמתאחד כי כאו"א יש ודבר בפ"ע דווקא אבל הנה אין זה רק בבחי' המדות דו"א שם שייך פי' אחד להתאחד ולהתכלל ב' הפכים כמו חו"ג אבל בבחי' החכמה עצמה לא שייך לומר ענין ההתאחדות אחר שלא היו נפרדים מעולם כלל רק חיבור משפיע ומקבל בלבד כנ"ל אלא שאלף דחכמה הוא בחי' מקור לבחי' התאחדות הזאת שבז"א וכמ"ש מ"ה שמו ומ"ה שם בנו כנ"ל וז"ש ובג"כ אלף לחושבנא דוקא דהיינו ו"ס דו"א כו' וד"ל. והיינו כי עשית פלא פי' מדייק לפירושו לשון עשית כי ז"א דאצי' נק' אדם דעשי' כידוע וגם בחי' החכמה שנק' אדם קדמאה המקור לז"א נק' בחי' עשי' לגבי' עצמות אור א"ס כידוע שבדרך כללות כל האצי' נק' בחי' אדם דעשי' ובחי' א"א וע"י נק' אדם דיצי' וא"ק נק' אדם דבריאה וז"ש כי עשית פלא שגם בחי' פלא שבאור אבא נק' רק בחי' עשי' כו' וע"ז אודך כי עשית בבחי' הודאה שהוא בחי' המשכה כפי' הא' וד"ל.

ורב המנונא סבא אמר הכי, כי עשית פלא, פלא דא הוא חד דרגא מאינן פלאות חכמה ומאן איהו דא נתיב לא ידעו עיט ואיהו פלא ע"כ. הנה רב המנונא סבא חולק על שתי הפירושים הנ"ל שפי' ר' אליעזר לא כפי' הא' שלו שהחכמה נק' פלא מצד התלבשותו לכת"ר דוקא ולא כפי' הב' שלו שהחכמה נק' פלא מצד בחי' חיבור הי"ס דחכמה בציור אלף ונק' פלא מצד עצמו כו', אלא פי' פלא הוא רק מדרגה אחת מיוד מדריגות שבחכמה והוא בחי' יסוד אבא שנק' נתי' לא ידעו עיט. דהנה ידוע שיש חמשים שערי בינה ומ"ט שערים המה באים בבחי' התגלות ממש אך השער החמשים הוא בבחי' ההעלם להיותו נכלל ביסוד אבא שהוא בבחי' ההעלם כו', וביאור הדברים הנה ידוע דכל השגת והבנת השכל נק' שערי בינה כמו השער שהוא פתוח ליכנס בו כל מי שירצה בו כך יש בשכל הנק' בינה בחי' שערים שיוכל כל אדם ליכנס דהיינו להשיג ולהבין לכאור"א לפום שיעורא דילי' וכמו השגת הנשמות בג"ע שמקבלים מבחי' בינה שבמל' דאצי' וכן העוה"ב נברא ביו"ד דהיינו בחי' בינה שמקבל מחכמה הנק' יו"ד כידוע והטעם מספר מ"ט שערים היינו נגד ז' מדות שבשכל חג"ת כו' וכאור"א כלול מז' ופז' מ"ט אבל בחי' שער החמשים אינו בא בבחי' שער גלוי להשיג בו כל מי שירצה אלא הוא בבחי' ההעלם והוא ענין ובחי' עומק ההשגה ונק' עומק המושג של כל השגת שכל וסברא שאינו אלא בהעלם גדול והראי' לזה הוא מה שא"א לבא לידי גילוי בדיבור רק לגילוי ההשגה לאורך ורוחב כו' אבל לא עומקה ותמציתה וכידוע דלא קאים איניש אדעתי' דרבי' כו' ועומק הזה הוא בחי' ממוצע שבו וע"י יעביר אור השפע הנעלמה דחכמה בבינה שהוא הוא בחי' יסוד אבא ומבואר ענינו למעלה שהוא בחי' הברקת נקודה בלבד מן ההעלם החכמה וגם הוא בא בבחי' ההעלם רק כנקודה כו'. ושער החמשים הזה נק' שכייל דקיק דו"א דבי' עייל אבא בבחי' יסוד שבו לאימא כו' להיותו מתאחד ונכלל בהעלם החכמה וגם על ידו יומשך השפע בגילוי מאין דחכמה לגילוי יש בהשגה דבינה במ"ט שערי' כו' זהו

שאמר כאן דנק' נתיב לא ידעו עיט וד"ל. והנה על בחי' חמשים שערי בינה רמזו החמשים לולאות כמ"ש ואת המשכן תעשה יר"ד יריעות כו' ועשית לולאות תכלת כו' חמשים לולאות תעשה ביריעה הא' וחמשים לולאות בקצה היריעה השנית כו' והיינו בחי' נש"ב שבבחי' הח' ונש"ב בבחי' הג' כו' והקרטסים בלולאות היינו בחי' אורות דאבא באימא כו' וד"ל. ומ"ש נתיב לא ידעו כו' היינו מפני שלא זכה איש להשיג בשער הנו"ן גם משה לא ידע בו כמשארז"ל ע"פ ותחסרהו מעט מאלקי' זה משה שלא זכה לשער הנו"ן ואלקי' הוא בחי' בינה כו' רק במותו זכה אלי' וכמ"ש במ"א ע"פ ולא ידע איש את קבורתו וארז"ל לעליונים נדמה להם שהוא למטה כו' פי' עליונים בבחי' חכמה שנק' משפיע ותחתונים בבחי' בינה שמקבל כו' ולהיות השער הנ' בחי' ממוצע ע"כ נחשב בעליונים דחכמה שהוא מתחתוני' דבבינה ובתחתונים דבינה נדמה שהוא מעליונים דחכמה כו' וד"ל והוה שאמר פלא דא הוא חד דרגא מאינון פלאות חכמה פי' מדריגה האחרונה מהעלם אור אבא והוא בחי' יסוד אבא שנכלל בו שער הנ' שנק' (נתיב לא ידעו עיט) וכשמתגלה להאיר בבינה דוקא אז נק' אלף בינה כנ"ל וד"ל.

עצות מרחוק קרא להאי בקדמייתא פלא והכא אמר פלא עצות. אלא * אצטריך למגני שית סטרין לדרגיין עילאין פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. אבל עצות מרחוק מאן נינהו אינון תרי בדי ערבות דכל עיטא דנביאה מתמן אתי אינון אקרי עצות מרחוק ע"כ. פי' קושייתו כך היא דבקדמייתא קרא לחכמה בשם פלא דהיינו כפי' השני דר"א שהן ע"ס דאבא המתחברים יחד בציור אלף כנ"ל והכא קרא לפלא הזה בשם עצות בלבד ע"ד שנא' פלא יועץ וגם מ"ש פלא יועי אין לו הבנה כי נו"ה נק' עצות כליות יועצות איך להשפיע כידוע ומה שייך לקרות לפלא בשם עצות ותירץ בסוף דבריו דהעצות מרחוק הן תרי בדי ערבות שהן בבחי' נו"ה ולכאורה לא תירץ כלום. אך הנה יובן תוכן הכונה בתירץ זה בהקדים תחלה שרש ענין דנו"ה שנק' בדי ערבות דוקא דהנה פי' נצח הוא בחי' הנצחון שהוא כמו העקשות שמתעקש אדם על איזה דבר מה גם שאין בו חפץ ורצון מצד איזה טעם ודעת כלל רק שמתעקש בלי טעם כך אני רוצה כי כך הוסכם אצלו ונמצא שאין במדת הניצוח שום ענין בחי' פנימי' כלל לא מן השכל והטעם שבמות וגם לא מן האהבה הרצון שבלב רק בחי' חיצונית בלתי טעם וחיות כלל ולכך נק' (הנצוח) ענף (החסד) בלבד, וכן ההוד ענף הגבו' כידוע ולזה הטעם נק' נו"ה בשם ערבות דוקא כמו הערבות שאין בהם לא טעם ולא ריח וכמ"ש במ"א באריכו'. ואמנם הנה אנו רואים שיש בניצוח כח חזק מאד עד שהוא גובר גם על השכל והלב כי נראה לעין שאדם מפקיר כל רכושו וימאס בכל חמדת לבבו בכדי להוציא לפועל ניצוח שלו באיזה דבר והגם שזה מאד נגד השכל שבמות תגד המדות טבעי' שבלב כו' וא"כ מוכרח לומר שיש בניצוח זה הארה מבחי' ומדריגה היותר עליונה גם מבחי' כח השכל עצמו. והענין יובן הוא כי שורש דנו"ה הגם שנק' כליות או ירכין להשפיע לזולתו בלבד כידוע מ"מ שרשם הוא בבחי' נו"ה דאבא והוא בחי' תוקף כח השכל לעמוד בעמדו בלי ישונה לעולם כמו כח

הרגליים להעמיד הגוף כולו על עמדו וקיומו בלתי יפול כמ"ש במ"א באריכו' וכח זה חזק ביותר גם מבחי' חכמה שבחכמה כי שרשו בבחי' כת"ר שבחכמ"ה (וע"כ גם התולדה מהמוחין שבראש תלוי בנצח דאבא דוקא וכמ"ש במ"א בענין כי אתה אבינו ובפי' שמע ישראל ישראל סבא כו' ע"ש באריכו') ולכך במדות הניצוח יש כח שלמעלה מן הטעם והשכל, ולמעלה יובן ג"כ בזה מה שאומרים אל עליון גומל חסדים כו' ומביא גואל לבני בניהם פי' בני בניהם בחי' גו"ה ששרשם בכת"ר שבחכמ"ה שנק' אל עליון כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ובזה יובן ג"כ מאמר רו"ל על הערבות שנקראו' אחוונא ע"ש שגדלים באחוזה (כדפרש"י במס' שבת ע"פ והאח לפניו מבושרת כו') כי הנה כל האילנות גדלים גם במקום יבש והענפי' של האילנות גדילים בבחי' הפירוד שמתפרדין ויוצאין מובדלין זמ"ז אבל הערבות אינן גדלי' אלא אצל מים דוקא וגם גידולם הוא בבחי' היחוד והחיבור זע"ז ולכך נק' אחוונא שגדלי' באחוזה כו' וכל זה הוראה על שרשם בבחי' גו"ה דחכמה והחכמה נק' מים כידוע בפי' אור מים כו' וידוע שטבע המים לדבק כל פירוד כמו פירווי העיסה שמתדבקים יחד ע"י המים והבשול במים ג"כ מדבק רק ע"י האש המבשל מתפרר כי טבע האש לפרר ולא לדבק כו' וכמ"ש הטבע דחכמה לקרב ולדבק כל נפרד וכנ"ל בפי' שם מ"ה דחכמה שהוא בחי' כח המחבר לב' הפכים כו' וד"ל. אך הנה מבואר למעלה דגו"ה דחכמה שרשם דוקא בבחי' כת"ר שבחכמה וע"כ אין בהם טעם מבחי' הטעמים דחכמה כי הן למעלה מן הטעם כו' ולזאת גם בחי' כח שם מ"ה המחבר שיש בנו"ה הגם שהוא רק לחבר ולדבק לזולתו להשפיע השפעה אם שכל או ולד כנ"ל הנה שרשו בבחי' שם מ"ה המחבר שבכת"ר דחכמה דוקא ולזה הטעם נק' עצות מרחוק דוקא פי' מרחוק מבחי' הכת"ר דחכמה שמאיר מרחוק בבחי' מקיף וד"ל. ולזה הטעם נק' ג"כ פלא בשם עצות כי בחי' פלאות דחכמה לפי פי' הב' דר"א הנ"ל הוא בחי' יו"ד העליון שמקבל מכת"ר דחכמ"ה ואו נק' פלא להיותה בבחי' נקודה כו' ומשם מאיר מרחוק בבחי' גו"ה דאבא הנק' עצות וז"ש עשית פלא עצות מרחוק וכן מ"ש פלא יועץ כו' וד"ל. (ומ"ש דמנה שית סטרין לדרגין עילאין פלא יועץ וכו' הכל בבחי' החכמה שנק' פלא ונק' א"ל ונק' אב"י ונק' שר והו"ק הן נצח ענף החסד הנק' פלא יועץ והנה ענף הגבו' דאבא נק' אל גבור כו' ובחי' יסוד דאבא שמקבל מנו"ה נחלק גם הוא לשנים ונק' אבי עד ושר שלום כו'). וזהו שאמר דכל עיטא דנביא' מתמן אתו. פי' כל השפעת הנבואה לנביאים הוא רק מבחי' גו"ה דכל ספי' רק במשה ואהרן שנא' ונחנו מ"ה קבלו מנו"ה דאבא ושאר הנביאי' מנו"ה דו"א כו' כי הנבואה בחי' משפיע לדיבור העליון כמ"ש בורא ניב שפתים כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ומ"ש אינון אקרון עצות מרחוק כפל הענין לפרש מרחוק זה בב' אופנים הא' מצד הריחוק להשפיע לזולתו כמו בדיבור והב' מצד בחי' שרשם בכת"ר אומ' שמאמר מרחוק כנ"ל וד"ל. אמונה אומן. תרין דאינון חד גו"ן ונהר ע"כ. הנה פי' אומן הוא בחי' בינה שנק' אומן את ההדס"ה דהיינו לבחי' המל' שנק' הדס"ה כידוע כי ידוע דשרש המ"ל הוא בבחי' בינה דוקא וכמ"ש כאמה כבתה וכמארז"ל לא זו מחבבה עד שקראה אמי כו' משום דאימא אוזיפת מאנה"א לברתא דהיינו בחי' ה"ג מנצפ"ך דבינה שמאירי' במל' כידוע (וכמו עד"מ הידוע

שבמחשבה שבשכל יש התחלקות אותיות ומשם נמשך אופן התחלקו' ואותיות הדיבור (וכמ"ש במ"א ע"פ וקול התור נשמע בארצנו כו') וזהו פי' אומן את ההדסה כמו אם המגדלת כו' (ויו"ש שם האחת שפרה שמשפרת לולד כו') וגם פי' אומן מלשון אומנא הבונה בנין כמ"ש בראשית ברא בבי"ת דבראשית כמ"ש כולם בחכמה עשית ואמרו עשית בבינה כי אבא אמר לאימא שנק' אומנא לפי שבחי' התפשטות ההשגה הוא בבינה ומשם נבנה עיקר בנין המל' וכמ"ש בחכמה יסד כו' ובתבונה יתכונן כו' וכמ"ש במ"א וזהו פי' אמונה אומן שהמל' נק' אמונה בה"א לפי שמקבלת מבחי' בינה שנק' אומן את ההדסה כנ"ל וד"ל.

אך יש להבין למה נק' הבינה אומן לשון דבר אחר שהוא בחי' נוק' ונק' אימא עילאה כידוע אבל הענין הוא דגם שלגבי אור אבא נק' בחי' נוק' אך לגבי המל' נק' בחי' דכר להיותה בחי' משפיעה לדיבור העליון כנ"ל עד"מ אותיות המחשבה שבשכל שמאירים בדיבור כו' שהרי לפעמי' גם המל' נק' בחי' דכר לגבי ביי"ע להיותה בחי' מקור להשפיע להם גם שלגבי האורות דו"א נק' בחי' נוק' כו' וד"ל. וזהו שאמר כאן אמונה אומן תרין דאינון חד נהר וגן הגן הוא בחי' המל' שנק' גין עד"ן וכמ"ש באתי לגני כו' ונהר הוא בחי' בינה כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן דהיינו כשהמל' מקבלת מבחי' בינה שלא ע"י ז"א וכנ"ל דהדיבור העליון מקבל מן אותיות מחשבה שבבינה כו' ואזי הן תרין דאינון חד ממש וכמ"ש כאמה בתה כו' וד"ל. והטעם הוא לפי שכמה מיני יחודים יש בבחי' המל' לפעמי' מתייחדת ומקבלת רק מנו"ה דו"א (ולפעמי' נקודה ת"י בלבד) ולפעמים מחסד דו"א ולפעמים יותר גבוה דהיינו מבחי' בינה עצמה שלא ע"י ז"א והיינו אמונה אומן וד"ל. ושרש הדברים הוא מפני ההקדמה שהקדים בתחילת המאמר בביאור כללי לזה הפסוק דה' אלקי' אתה כו' שכל רזא דמהימנותא הכא פי' רזא דמהימנותא היינו בחי' היחודים העליונים שבאורות עליונים הנק' מהימנותא בלשון הזהר והתחיל להקדים שיש כמה מיני יחודים עליונים בפסוק זה עד שהוא כולל כל היחודים, ויו"ש כל רזא דמהימנותא כו' ואח"כ ביאר בפרטות ואמר ה' דא נקודה דחכמה בכל בחי' היחודים לקבל מכת"ר ואח"כ ביאר בפרט בפני' אלקי' בבינה מתחלת יחודה בחכמה דלא קיימא לשאלה ויחודא במדות דו"א כשנק' קיימא לשאלה כנ"ל ואח"כ כללות יחוד דאו"א שנכלל בתיבת הללו דה' אלקים ואח"כ ביאור ליחוד דו"א בנוק' והוא בתיבת את"ה דא ימינא כו' וכמ"ש את"ה כה"ן כו' (ואח"כ על דברתי כו' ביחוד דמל') ואח"כ פי' וארוממך שג' אלה ה' אלקי' את"ה שהן או"א וז"א עולין בכת"ר ואח"כ בחי' ההמשכה מכת"ר למל' וז"ש אודה שמך כנ"ל וסיבת טעם ההמשכה כי עשית פלא ע"י התלבשות אור הכת"ר בחכמה או מצד החכמה עצמה שנק' פלא או ע"י בחי' יסוד אבא שנק' נתיב כו' בפני' דרה"מ סבא וכל זה נכלל בפני' רזא דמהימנותא להיותו לצורך היחוד כו' ואח"כ אמר עצות מרחוק שהוא בחי' נו"ה דאבא שנמשך ההשפעה או התשובה אחר היחוד כו' וההמשכה שלהם הוא בבינה ומבינה נמשך למל' שלא ע"י ז"א מפני שזהו בחי' השפעה נפלאה מוז"א כמ"ש כי עשית פלא כו' וכמאמר במופלא ממך אל תחפור כו' לפי הג' פירושים הנ"ל וזהו

אמונה אומן שהמל' הנק' אמונה מקבלת מבינה שנק' אומן את הדסה כנ"ל שלא ע"י ז"א (וכמו בפסח שיש דילוג המשכת בחי' מוחין למל' שלא ע"י ז"א וע"כ חכם אומר מה העדות כו' וגם כאן ע"י בחי' פלא דחכמה נמשך למל' דוקא שלא ע"י ז"א וז"ש מאת ה' היתה זאת היא נפלאת חסר כו' משום דקאי בבחי' המל' שנק' זאת ונק' נפלאת כי מקבלת מבחי' פלא העליון ע"י בינה בלבד שנק' אומן כנ"ל זהו דוקא בכל חידוש הטבע כמו הנס וכיוצא כנ"ל וד"ל.

בעז"ה

להבין ענין עגולי' ויושר. הנה תחילה יש להבין שרש ענין הצמצום הראשון שהוא המקום פנוי וחלל ריקן שנעשה באור א"ס, ואח"כ האיר רק בבחי' קו דק כו' כמ"ש בע"ח. דהנה יש להקדי' ב' הקדמות הקדמה א' בענין פי' אור א"ס למה נק' אור ומהו הענין האור הזה, בהיות ידוע בפ"י לשון השתלשלות שהוא כמו השלשלת כו', והיינו בחי' ירידת אור ושפע מעילה לעילה כו' עד"מ הידוע בנפש שהשכל נמשך מלמעלה מן השכל ומן השכל נמשך במדות שבלב ומן המדות נמשך בדבור או במחשבה והרי יש כח השכל עצמו במשכיל עצמו שלמעלה מהשכל דאל"כ לא הי' נשפע ונמשך בחי' מציאות שכל דוקא כו', וכן המדות שנמשכים מן השכל בהכרח שיש כח המדות בשכל אלא שהמה כלולי' שם ובטלי' וטפלים אל עצם השכל וכן השכל טפל ובטל במשכיל כו' וכן מן המדות לדיבור בהכרח שיש כח הדיבור במדות שבלב כו', ונמצא שזהו ממש כמו משל השלשלת שכל טבעה אדוקה וקשורה בתוך הטבעת העליונה הימנה וכן טבעת העליונה בעליונה הימנה כו' דלכך נק' בשם שלשלת דוקא כו' כידוע בלשון שלשול כמו משלשלין פירות דרך ארובה כו' להיות שע"ז נמשך ויורד מגבוה לנמוך, וכך הוא הענין בחי' השתלשלו' למעלה בע"ס דאצי' מעילה לעילה כו', דהנה ידוע שבחי' כתר עליון נק' עילת העילות כלומ' בחי' עילה היותר עליונה וראשונה שממנה נמצאו כל העילות הפרטיות שהן חו"ב ומדות כו' וכמ"ש והחכמה מאין תמצא וכדמיון התהוות מציאת השכל מלמעלה מן השכל כנ"ל, ובודאי יש כח אור חכמה דאצי' כלולה בהעלם אור הכתר כדמיון השלשלת כנ"ל ועד"ז נמשך מן החכמה דאצי' במדות דאצי' ומן המדות לדיבור העליון שהוא בחי' ומדריגה האחרונה שנק' בחי' מל' כנודע והוא מקור כל העולמו' בע"ג כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו' שלזה עיקר כוונת המאציל כאמר סוף מעשה במח' תחילה, כי כדי שיתהווה בריאת יש מאין מבחי' הדיבור שהוא מדת המל' הוכרח שיבוא האור דרך כמה ממוצעים שהן השכל והמדות כו' וד"ל. והנה ידוע בע"ח דמבחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון וא"כ דרך כלל ההשתלשלו' הרי מבחי' מל' דא"ס נעשה כתר לנאצלי' הנק' עילת העילות כנ"ל. ויש להבין בזה לכאורה שהרי בודאי הנה בחי' עצמות האור א"ס מובדל בערך גם מהיות בחי' מקור לנאצלי' כי הנה ידוע דאור א"ס עצמו פשוט הוא בתכלית אחדות הפשוטה עד שאמרו דלית מח' תפיסא ביי' כלל אפי' מח' דא"ק כו' ונק' סתימו דכל סתימין

ואם הי' אורו ג"כ נמשך מעילה לעילה להיות מסתעף ממנו גם בחי' אור הכתר דאצי' ע"ד שמסתעף מאור הכתר מציאות אור החכמה כנ"ל וא"כ הרי יש בחי' השתוות וערך לנאצלי' עם אור הא"ס כמו שיש ערך לחכמה עם הכתר שגם בהם הרי מבחי' מל' שבכתר נמשך כתר לחכמה כדמיון השלשלת כו' ואיך אמרו בכמה דוכתי' שאין ערוך כלל וכלל בין הנאצלי' עם עצמות אור הא"ס כו'. אלא בהכרח לומר שיש הבדל והפרש גדול בין אור א"ס לנאצלי' גם בבחי' ירידת אור השפע דהיינו שאין השפע מאור א"ס נשפע ע"ד השפעת השפע בע"ס כמו מכתר לחכמה לא מיני' ולא מדוגמי' כלל. והענין הוא כי בחי' אור ושפע ממל' דא"ס אינו נשפע מעצמות אורו כמו שנשפע מאור הכתר בחכמה אלא רק ע"י בחי' הצמצום בתחילה להעלים עצמו אורו לגמרי והוא הנק' מק"פ וחלל ריקן באור א"ס כמ"ש בע"ח בהתחלתו כו'.

ב) ולהבין ביאור ענין הצמצום הזה. הנה יש להקדי' תחילה בפ' ענין אור א"ס מהו לשון אור דוקא. דהנה ידוע דמה שהמקובלי' קורין אור א"ס אין הכוונה רק על בחי' מל' דא"ס לבד ולא על עצמות מהות הא"ס כי בבחי' עצמות א"ס לא יתכן לכנות בשם אור כי בחי' האור אין ענינו מורה רק בחי' התפשטות והמשכה לחוץ בלבד וזה לא יתכן על בחי' העצמות כלל כי העצמות איננו בגדר בחי' התפשטו' שהרי בחי' התפשטות לא יתכן רק לדבר שחוץ מן העצם כמו דמיון התפשטות השכל מכח עצם השכל וכיוצא. אלא בשם מאור יתכן לכנות לא"ס עצמו ולא בשם אור אבל על בחי' מל' דא"ס שייך לומר שם אור כי הוא רק בחי' התפשטו' של העצמות א"ס והיינו פי' אור א"ס כלומר אור א"ס כלומר אור של עצמות הא"ס (ולא כמו שסוברי' קצת המקובלי' בפ' אור א"ס על א"ס עצמו כו' וכמ"ש במ"א באריכות). והיינו הטעם שגם האור הזה נק' א"ס היינו לפי שבחי' ההתגלות אור דומה לעצם המאור כי לפי ערך המאור כך ערך האור כדמיון שלהבת הגדולה שתאיר למרחוק יותר וכיוצא כך לפי ערך כח הא"ס כך ערך התפשטותו אורו ג"כ בבחי' א"ס כמאמ' אור א"ס למעלה עד אין קץ למטה עד אין תכלי' כו'. וזהו שאומרי' אתה אחד באח"פ ושמן שהוא בחי' מל' דא"ס ג"כ אחד באח"פ. וכן אתה קדוש ושמן קדוש ולזה רמזו רז"ל דקודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד כמ"ש במ"א באורך. ולהבין ביאור דבר זה ביותר. הנה כמו שהאור הוא רק בחי' גילוי העצם כנ"ל כך גם בחי' הכח והחיות הוא רק בחי' גילוי העצם אלא שלשון אור נופל על הגשמת המאור ולשון כח וחיות נופל על רוחניות הנפש וממנו יובן יותר למשכיל על דבר ענין מבחי' אא"ס כי הנה מבשרי אחזה אל"ה דחיות הנפש ג"כ נק' בחי' אור שהוא רק התגלות עצמות ומאות הנפש כמו שזיו השמש אינו אלא גילוי מהות השמש שהרי אנו רואים מה שהגוף יחי' מחיות הנפש איננו מבחי' מהות הנפש ממש אלא הוא רק בחי' חיות המתפשט ממנה להחיות לדבר שחוץ ממנו שהוא הגוף כמו זיו השמש שמאיר לחלל העולם אבל לא שעצם ומאות הנפש ממש מחי' את הגוף, והמופת לזה הם שני דברים הא' ממה שאנו רואים בחוש שהנפש לא תשתנה כלל בכוחותי' ומאורעות הגוף כמו מחסרון כלי העין או כלי האוזן שהרי גם שלא יוכל להביט בעין פגום לא יחסר מהות כח הראי' הרוחני' מפגם העין כלל רק שאינה

מתפשטת להאיר בעין פגום וכן השמיעה הרוחני' לא תתפשט בכלי האזן פגום וכיוצא כי כחות הללו המה רוחני' ולא ישתנו מכלי פגום בעצמם כלל מטעם שאין מהותם ממש מתלבש בעין ואזן אלא רק גילוי אורם בלבד ובפגום לא יאירו כמו שלא יאיר זיו השמש בזכוכי' עכורה וכיוצא ומוזה יובן ג"כ בהארת חיות הנפש בכללות כוחותי' המאירים בגוף שאינם רק בחי' גילוי אורה בלבד ולא מעצמה ומהותה שלא תשתנה כלל בעצמותה מצד חסרון אור וכח הנעדר מלהאיר בגוף כמו חסרון אור כח הראי' הרוחני' כשאינה מאירה כלל בעין הסומא וכיוצא וד"ל. והמופת הב' הוא מה שאנו רואים שהחגר והסומא יולידו שלמים ולא יולידו בצלמם כדמותם ג"כ חגר או סומא אע"פ שחכ המוליד בדומה לו כו' אך הענין הוא דאם בחי' כוחות הנפש המתפשטים ומאירים באברי הגוף היו מתהווים וחיים וקיימים דוקא מעצמות ומהות הנפש א"כ כשחסר אבר א' ונחסר כח א' ממילא נחסר אותו הכח מעצם הנפש וכח המוליד יוליד בדומה לנפשו או בהכרח הי' שהחגר והסומא יולידו כצלם נפשם החסירה מכח זה אבל באמת אין הענין כן אלא שאין הכחות המאירים בגוף מתהווים מעצם ומהות הנפש רק מבחי' גילוי אורה. בלבד ועצמה לא תשתנה כלל וכלל מחסרון והעדר האור וכח א' שנעדר מלהאיר בגוף א"כ כאשר נחסר אבר א' בגוף ונעדר האור והחיות של אבר זה מלהאיר אין זה נחשב חסרון כלל בעצם הנפש כי עצם הנפש שלימה להאיר בכל כוחותי' כשתמצא גוף אחר שלם ובריא וא"כ גם החגר והסומא יולידו בצלם נפשם ולד שלם כי נפשם שלימה היא ומום אין בה ממומין שבגוף כלל וד"ל ובוזה יובן מה שארז"ל בפ' בהמה המקשה דאין אבר מוליד אבר כי הנפש היא המולדת בדומה לה והנפש לא נחסרה מאומה מכל פרטי כוחותי' הכלולים בה רק שבמקום חסרון לא תתפשט הארת כוחותי' כי כללות הארה הזאת להחיות לזולתה בלבד הוא כנ"ל וכאשר תמצא מקום מוכן להשראתה יחי' לאותו מקום ודוקא לפי חומר המוכן לאותה הצורה ואם אינו מוכן לצורה זו לא תתפשט כו' וכ"ז ראי' ומופת חזק לענין הנ"ל דאין הארת חיי הנפש להחיות הגוף רק בחי' גילוי עצמותה ולא מבחי' עצמותה ממש וד"ל. ועוד יש מופת שלישי לענין הנ"ל במה שאנו מוצאי' בענין הגלגלים שנפש האדם המדבר נתגלגלה בבהמה או בדומם כמ"ש כי אבן מקיר תזעק כו' ולכאורה יפלא האיך לא יהי' שכל ודעת לבהמה או לאבן מאחר שמלוכב בהם נפש השכלי' המדברת כו' אך הענין כנ"ל דמשום דרק הארת הנפש וגילוי בלבד מתפשטת באיברי הגוף כח השכל בכלי המוח וכח הראי' בעין וכיוצא ובאדם יש חומר המוכן לצורה כמו חומר המוח המוכן לצורת השכל ע"כ תתפשט שם אבל בדומם וחי שאין בהם החומר לקבל הצורה לא תתפשט כלל ונשארת בעצמותה ועצמותה לא תשתנה כלל בעבור העדר האור כוחותי' כאשר לא ימצאו מקום להתפשט כנ"ל במופת הב' מחגר וסומא שבנפש שלימה בכל כוחותי' מתלבש בגוף בעל מום ולא תחסר כלל מחמת מומין שבגוף כו' והכל שורש וענין א' הוא מטעם שאין התפשטות כוחות הנפש רק בחי' גילוי עצמותה בלבד ע"כ במקומה עומדת בלי שום שינוי באדם בעל מום כמו בשלם וכן בהיותה בגלגול וכיוצא ושלושת המופתים האלה מורים על ענין א' וטעם א' וד"ל. ומעתה יש להבין הנמשל מכ"ז למעלה בפי' אור א"ס דוקא ולמה

נעשה בחי' הצמצום הנק' מק"פ בתחלה כנ"ל דהנה אחר שנתבאר פי' אור א"ס שהוא רק בחי' התגלות העצמית כמו דמיון התגלות חיות הנפש בגוף כנ"ל באריכות מג' מופתי' הנ"ל וא"כ הרי מובן מתוך כל הנ"ל בנפש המחי' לגוף שבאור א"ס אין בו שינוי' כלל ולא יקבל שינוי' מצד חסרון והעדר התפשטות אור פרטי הנמשך להאיר למטה באצי' כמו הארת הקו הנמשך לע"ס חו"ב ומדות וכיוצא כמו שלא תשתנה עצם אור הנפש משינוי הארת כוחותי' המאירי' בגוף כנ"ל וז"ש אני הוי' לא שניתי כו' וכמו שאו' אתה הוא קודם שנברא כו' וכמ"ש קודם שנאצל העולם וכידוע דהאצי' לגבי המאציל כמו הכריאה המוגבלת לגבי הבורא בבחי' ערך נבדל כי עצמות המאציל שהוא בחי' אא"ס נשגב ומרומם לבדו בערך נבדל לגמרי ואינו מתלבש כלל בנאצלים כי הנה מבואר למעלה דאע"פ שפי' אא"ס הוא רק בחי' גילוי העצמות מ"מ הרי לפי ערך המאור כך ערך האור כו' וא"כ גם בחי' גילוי זה הוא בבחי' א"ס וע"כ נשגב ומרומם אור הזה מבלתי היות ממנו הסתעפות המשכה מיוחדת להאיר בדרך פרט כמו להאציל אור החכמה וכיוצא והנה לזאת הוצרך להיות בחי' הצמצום וההסתר בגילוי אור זה הנק' מק"פ בכדי שאחר הצמצום הזה יומשך ומאיר רק בדרך קו דק מאד ויוכל להיות ממנו בחי' המשכה מיוחדת להאציל אורות פרטיי' כמו ע"ס דאצי' שהן עשר ולא תשע כו' וד"ל.

ג) ומעתה יש להבין באיכות ומהות ענין הצמצום הזה הנק' מק"פ כו' אך צריך להקדים לזה הקדמה השנית והוא בענין אורות וכלים שבאצי' מהו בחי' הכלי דהנה בחי' האורות כבר מובן שהוא ע"י בחי' המשכת הקו וחוט מאור א"ס להאיר בדרך המשכה מיוחדת להאציל כו'. והי' כדמיון התפשטות אור הנפש בכלי הגוף כנ"ל. אך בחי' הכלים הן כוחות אחרים המגבילים את האורות שיבאו בדרך הגבלה ומדה מצומצמת דווקא דהיינו רק כפי הצורך להשפעה בלבד וביאור הדברים ידוע עד"מ בנפש הנה השכל עצמו או המדה עצמה הרי נק' אור וחיות הקבוע בנפש. אך בחי' הארת והשפעת והשכל לזולתו או הארת והשפעת המדה לזולתו בהכרח שיבא בבחי' צמצום ומדה מוגבלת דוקא שהרי א"א שיוכל אדם להשפיע לתלמידו מהות השכל כמו שמושג אצלו אם לא ע"י הדיבור בלבד והרי נמשך אור מהות השכל ע"י אותיות המגבילים מהות אורו כי נחלקה אורו השכל במדה והגבלת האותיות ואמנם אם לא האותיות לא הי' השכל נמשך ונשפע לזולתו כלל והי' כמו כלי שהמים בו שעל ידו ישתו המים כו' וכך בחי' האותיות הן בחי' כלים המגבילים אור מהות השכל אבל על ידן יעבור אורו להתמשך למטה במקבלים ונמצא כל בחי' השפעה והמשכה לחוץ מן העצמות הוא ע"י בחי' הכלים של האורות דוקא להיותם מגבילי' את האור כו' וככה יובן למשכיל למעלה בכל בחי' אורות הנאצלים מן הקו וחוט הנ"ל שא"א שיומשך מן האורות איזה השפעה והמשכה למטה בבי"ע כמו מחכמה או מחסד דאצי' יומשך חכמה וחסד דבריאה מאין ליש בבחי' גבול ממש כו' אם לא ע"י אמצעות בחי' הכלים דאורי' דאצי' דוקא כמו בחי' כלי החכמה דאצי' שנאצל עם האור דחכמה שהוא כמו דמיון אותיות השכל המביאו לאור לידי גילוי למטה למקבל דהיינו שיומשך מבחי' חכמה דאצי' שפע והארה למטה

להיות חכמה דבריאה בבחי' הגבול כמו חכמת שלמה וכיוצא וכן עד"ז כל התהוות בע"ג דמלאכים שבהם נא' שיעור ומדה מהלך ת"ק שנה וכיוצא הכל בא מבחי' הכלים דע"ס דאצי' המגבילי' את האורות כנ"ל וכ"ז מחסד המאציל הוא כדי שיומשך השפע גם בבחי' הגבול ממש מפני שבאמת אין ערוך כלל בין הבריאה המוגבלת לגבי הכורא הבלתי מוגבל וגם לא כמספר לגבי למעלה מן המספר מאחר ש"א לגבי אלף רבבות יש ערך גם לגבי למעלה מן המספר יש איזה השתוות קצת כי גם מה שלמעלה מן המספר גם הוא בגדר מספר אלא שאין לו מספר בפועל כמו טפה בים אוקיינוס שהים בגדר מספר אלא שא"א לספור לעוצם רבוי ו כמו הכוכבים שנאמר אם תוכל לספור אותם אבל הן בגדר מספר אלא הדמיון כמו המספר לגבי דבר שאינו בגדר מספר כלל וז"ש לפני אחד מה אתה סופר כו' וד"ל. ואחר שנתבאר בחי' הכלי' דאצי' שנאצל מתחילת האצי' כמו שנאצלו האורות והוא בחי' הכח להגבי' כל דבר בשביל המשכה לחוץ כו' והוא מחסד המאציל כנ"ל אבל לכאורה יש להבין מאיזה מקום נחשב שרש ומקור ומציאת הכלים הללו אחר שהאורות הן היפך ענין הכלים כי המה בחי' אור להאיר כמו שהן דוקא כנ"ל בנפש אך הענין הוא מבואר בע"ח בכמה דוכתי' שבחי' הצמצום הראשון הנק' מק"פ וחלל ריקן כו' הוא השרש ומקור למציאת התהוות הכלים הללו והוא בחי' הרשימו שנשאר בחלל זה אחר בחי' ההעלם והסתלקות האור כשנכלל בעצמות כו', וביאור הדברים ידוע לפי שע"י בחי' כח המגביל אשר בעצמות המאציל שזהו בחי' הצמצום הראשון הנק' מק"פ וכמשי"ת בסמוך מזה נמשך שרש התהוות מציאת כחו' מגבילים לאורו באצי' ג"כ ולזה הי' עיקר ענין הצמצום הראשון הזה יותר מבשביל ענין המשכת הקו החוט אחר הצמצום כדי להיות המשכה מיוחדת כנ"ל וד"ל.

ד) ומעתה אחר שנתבאר טעם ענין הצמצום הזה הנק' מק"פ שהוא בשביל אורו' וכלים דאצי' כנ"ל הנה יש להבין מעתה הפרטיות יותר בחי' הצמצום הזה דהנה מבואר למעלה שיש הפרש גדול בין עצמות הא"ס לנאצלים גם בבחי' ירידת אור ושפע למטה דהיינו שמכת"ר לחכמה וכיוצא נמשך השפע בבחי' השתלשלות עילה ועלול בבחי' ערך כו' אבל מעצמות הא"ס לא נמשך רק בדרך דילוג הערך העצמי והיינו רק מבחי' ומדריגה היותר אחרונה שנשאר אחר הצמצום הראשון הנ"ל והוא מ"ש בע"ח דמל' דא"ס בלבד נעשה בחי' מקור לקו וחוט אחר הצמצום הנ"ל. וביאור ענין זה הנה יובן בהקדם שיש בחי' פנימי' וחיצוני' וחיצוני' דחיצוני' בכל דבר ודבר כמו ברצון ושכל ומדות ודיבור בכולם יש ג' מדריגות הללו דהנה יש רצון שהוא רוצה בבחי' הפנימי' דהיינו מאיזה טעם ותענוג או מאיזה טעם שכל ויש רצון למטה מזה כמו שרוצה בדבר מצד האהבה בלא טעם ותענוג או שכל ונק' מדות שברצון ויש רצון גם למטה מזה והוא אשר גם אין בלבו רצון לדבר זה רק שמראה הרצון בדיבור או במעשה בלבד לצאת ידי הבריות בלבד או לאיזה טעם אחר שנמצא אין הרצון הזה רק בבחי' חיצוניות דחיצוני' וכמ"כ יש ג' מדריגות הללו בחכמה שיש בחכמה בבחי' הפנימי' כמו השכלת שכל עמוק וכיוצא ויש חכמה למטה מזה והוא החכמה להנהגות מדותיו בלבד אם לאהוב או לשנוא

וכיוצא ויש חכמה למטה גם מזה והוא החכמה אשר בדיבור או במעשה בלבד כמו לצייר ולבנות שנק' חרש חכם או חושב מעשה רוקם וכיוצא וכן היודע איך לסדר דבריו בכדי שימשיך לב וזולתו אליו ומכ"ש חכם השח שיחת חולין אלא שגם בשיחתו ניכרת חכמתו ע"ד שאמרו רז"ל בת"ח שיחת ת"ח צריכה לימוד שנא' ועליהו לא יבול שנק' נובלות חכמתו העצמית כו' וזהו חיצוני' דחיצוני' שבחכמה ונק' חכמה שבדיבור או במעשה בחי' מל' שבחכמה ועד"ו ברצון בחי' רצון שבמעשה או בדיבור בלבד ולכו ומוחו בל עמו ברצון זה ה"ו רצון שבבחי' אחרוני' וחיצוני' דחיצוני' בלבד ונק' מל' שבכתר כו' ועד"ו יש בשאר המדות והנה ידוע דרך כלל שיש בע"ס ב' מדריגות הא' ע"ס הגלויים באצי' והן כח"ב כו' והב' ע"ס הגנוזות בעצמות המאציל עדיין בבחי' ההעלם דהיינו בכח העצמות ולא בפועל המשכה כו' וע"ס הללו כלולים היו בבחי' אא"ס שלפני המשכת הקו הנ"ל ומטעם הנ"ל כדי שיהי' האורות וכלים הוצרך להיות בחי' צמצום באור זה והוא לסלק ולהעלים כל בחי' הפנימי' שבהם ולא ישאר רק בחי' היותר אחרונה שבהם והוא בחי' מל' (ע"י בלקו"ת ביאור מנורת זהב פ"א) והיינו מ"ש בע"ח דרך בחי' המל' שבאא"ס נעשה מקור להקו כו' פי' בחי' המל' הגם שאין ע"ס ניכרים שם עדיין בבחי' התחלקות למציאות ממש אבל מ"מ הרי המה בחי' שרשן ומקורן של ע"ס הנגלות באצי' וא"כ כמו שבנגלה מהן יש ג' מדריגות הנ"ל פנימי' וחיצוני' כו' כך בבחי' ההעלם של ע"ס הגנוזות ונעלמו' באא"ס עצמו יש ג' אלה בכלל בחי' הפנימי' הוא ע"ד הרצון והשכל בבחי' הפנימי' ה... • במשל כך יש רצון פנימי קדום נעלם בעצמו מאחר שיש רצון נגלה ממנו באצי' וכן חכמה הכלולה בעצמי' רק חכים ולא בחכמה ידיעא וע"ד שאמרו הוא המדע כו' ועד"ו כל הספי' אך מטעם הנ"ל הוצרך להיות בחי' הצמצום בע"ס הללו הכלולי' בהעלם העצמי' עד שלא ישאר רק בחי' המל' והוא כמו בחי' הרצון או החכמה שבדיבור ומעשה בלבד בלי טעם תענוג או שכל ומדות כו' והוא בחי' הרשימה שנשאר אחר הצמצום שממנו נמשך הקו לעשות אורות וכלי' וד"ל ובכ"ז יובן המאמר הידוע בהתחלת הזהר בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטהירו' עילאה ויש במאמר זה ב' פירושי' בכתבי האריז"ל וע"פ כל הנ"ל יובן באופן זה דהנה פי' הורמניתא לשון שררה ואדנות ממשלה וגם פי' הורמניתא ענין רצון ורשות והכל ענין א' בהיות שמדבר כאן בבחי' עצמות הא"ס כשעלה ברצונו הפשוט בעצמותו ממש שיהי' השתלשלות העולמות מאורו הפשוט בתכלית הוא המאמר שאמר בריש הורמנא דמלכא כו' פי' מלכא הוא עצמות הא"ס והורמניתא היינו רצונו הפשוט בעצמותו וגם ענינו בחי' מלוכה ואדנות כי סוף מעשה שהוא אנא אמלוך כו' עלה במח' תחלה כו' וד"ל והנה מבואר למעלה דהוצרך להיות בחי' הצמצום בעצמות האור הנק' מקום פנוי כו' ולא ישאר רק בחי' היותר אחרונה כנ"ל כמו דמיון חכמה שבדיבור ומעשה הנק' בחי' מל' בלבד הנה זהו שאמר גליף גליפו פי' גליפו הוא ענין חקיקת מקום פנוי הנ"ל עד שלא ישאר רק רשימו בעלמא וזהו שאמר גליף גליפו כמו רשים רשימו שעושה מקום ריקן כו' וכ"ז

הצמצום והחקיקה בעצמות אא"ס הוא כדי שיומשך בחי' רשימו הנשאר בחי' מקור לאצי' באורו' וכלי' (והיינו ג"כ פי' הורמניתא לשון שררה ואדנות שהוא בחי' מל' דאא"ס בלבד שנעשה מקור לקו הנ"ל וד"ל) ובס' עמק המלך מבואר שיש ב' רשימו' בחלל זה הא' הנשאר ממלבוש אור דא"ס ורל"א שערים פני' ורל"א שערים אחר כו' והב' הנשאר ממקום פנוי ושניהם כא' נק' אוי"ר קדמון והוא טהירו עילאה (כי אדם קדמון נק' טהירא סתם ע"ש) ופי' טהירו מלשון שרגא בטיהרא כו' והוא אור הצהריים ופי' המאמר הזה כך הוא בריש הורמניתא דמלכא פי' בתחילת אדנות המלך מלכו של עולם ב"ה דהיינו בשעה ששיער בעצמו להיות מקום התהוות העולמות צמצם אורו הגדול בגליפו וחקיקה ונשאר מק"פ להמשיך שרש ומקור לעולמות (ואופן הצמצום הזה ית' בסמוך) וזהו סוד הוא מקומו של עולם והשיעור ששיער בעצמו היינו מכח ע"ס שהי' גנוזי' בתוכו דרך משל ששיער שיעור הכת"ר והחכמה כו' עד בחי' המל' וכ"ז בכח ואחר ששיער שיעור המל' שבתוכה יהי' העולמות אזי נק' הורמניתא דמלכא כי היא בחי' המל' כו' והאדנות של אא"ס ב"ה וכ"ז הי' בכח ולא בפועל (עכ"ל האריז"ל עצמו הובא במק"מ) וזהו פי' גליף גליפו בטהירו עילאה בבחי' אוי"ר הקדמון שנעשה ע"י הצמצום כנ"ל וכ"ז מובן עפ"י הנ"ל וגם בע"ס הגנוזי' בעצמותו הוצרך להיות בחי' צמצום הפנימי' עד שלא ישאר רק בחי' המל' בלבד כו' וד"ל.

ה) ומעתה יש להבין במהות ואיכות בחי' הצמצום הראשון הנ"ל הנק' מק"פ כו' דהנה מבואר בכתבי האריז"ל דאין פי' צמצום זה כפשוטו שנתצמצם האור לצדדין ונשאר מק"פ וחלל ח"ו אלא שנשאר רשימו מעצם אא"ס רק שאינו כאור הראשון הנ"ל (עיי' במק"מ שזהו ל' האריז"ל עצמו) וביאור הדברי' הנה גם שאין בחי' מקום ולא גדר מקום למעלה ולא נוכל לומר מק"פ ממש אבל מ"מ בבחי' מקור הרוחני' דאבי"ע הי' אפשר לומר פי' מק"פ זה כפשוטו שנתצמצם ההארה והמשכת עצמותו ולא נשאר רק הארת רשימו בעלמא באופן שאם הי' בתואר גשמי הי' כמו שהי' נשאר מק"פ ממש כו', ולזה הקדים והזהיר שלא תטעה לחשוב כן גם בבחי' מקור דמקור כל הרוחני' כו' אלא הפי' האמיתי לא שנסתלק לצדדין ח"ו שזה מורה התעלמות האור לגמרי רק שלא האיר בגילוי והעדר והפסק התפשטות זאת אינו נק' הסתלקות והתעלמות רק שאין האור מופשט בלבד וע"כ יוכל להיות אור הרשימו שלמטה הימנו כדי שיהי' ממנו מקור מוצא התהוו' העולמות אבי"ע ע"י בחי' הקו כו' זהו תוכן הכוונה בדברי האריז"ל הנ"ל ולהבין כ"ז במשל ודוגמא למטה בנפש האדם הנה מבשרי אחזה כו' להיות ידוע המשל בזה הוא מן השפעות הרב לתלמידו איזה שכל עמוק שהמציא הרב בכח חכמתו והנה בוודאי בדיבור של הרב יאיר וישפיע השכל ההוא לתלמידו עד שיבינו היטב אך מ"מ עיקר עומק האור השכל ההוא כמו שהוא מתקבל במוח חכמה של הרב א"א שיומשך לתלמיד בדיבור כלל וכאמרם ז"ל דלא קאי איניש אדעתי' דרבי' עד מ' שנין הרי לא יעמיד התלמיד על פנימי' עומק השכל שקיבל כבר מרבו עד מ' שנין גם ששמע ממנו ע"י דיבור ק' פעמי' ויותר כי עצם פנימי' השגת הרב שבשכל זה א"א שיכילנו

הדיבור כי אותיות הדיבור לא יכילו רק בחי' החיצונית מכל השכל וסברא והפנימי נשאר במוח המשפיע בהכרח והמופת האמיתי לזה הנה אנו רואי' באותיות הכתב ג"כ ענין זה וידוע דאותיות הכתב ענין ושרש א' עם אותיות הדיבור כי קו קולמוס קו הלב ובדיבור ג"כ אין הארת השכל רק ע"י אמצעות המדות שבהבל הלב שבוקע בה' מוצאות הפה, כו' והרי אמרו ז"ל במס' סנהדרין שאין הדיינין חותמין בע"ש שמא ישכחו כו' והגם שיכתבו כל דבריהם באורך ואיך ישכחו כעבור יום א' דשבת ותירצו משום אובנתא דלבא כו' ע"ש פי' אובנתא דלבא הוא תוכן נקודת ההבנה שבלב שא"א שיבא באותיות הכתב וגם לא באותיות הדיבור משום דבחי' הפנימי של הבנת השכל המאיר בלב א"א שיומשך כלל בדיבור וככתב כנ"ל וא"כ הגם שיראו כל טעם דבריהם כתובים באורך אבל יוכל להיות שישכחו על עומק נקודת הבנה שבלב שהי' להם בע"ש בשעה שפסקו הדין אם לחוב או לזכות שזה לא ימצאו בכתב כלל וגם יום א' דשבת יוכל להעלים ולשכוח עומק ותמצית הטעם שהאיר שכלם בלבם כי גם במשך שעה ושתיים לא יעמוד אור שכל זה בלב כמו בעת הראשונה שנמשך ממקורו כנראה בחוש כל מעיין בחכמה כו' וד"ל. ומופת זה אמיתי להבין גם בדיבור שמקבל התלמיד, מרבו שא"א שיומשך לו בחי' הפנימי של אותו השכל אלא נשאר בהכרח אצל המשפיע והנה לפ"ז הרי מובן שבחי' גילוי השפעת שכל בדיבור להתלמיד נק' בחי' צמצום גדול לגבי עצם תבונתו של המשפיע באותה ההשפעה כשחושבה ומשיגה לעצמה שכאשר הרב עדין מתבונן בה לעצמו ארוכה ועמוקה היא בכפלי כפליים מכפי אופן התגלותה לתלמיד בדיבור ומ"מ הצמצום זה נק' גילוי אור בריבוי ההמשכה לתלמיד רק לגבי המשפיע נק' צמצום מפני שאם לא הי' משפיע לתלמיד בדיבור הרי היתה השפעה זו נעלמת משכל כל מקבל ואין לך צמצום אמיתי יותר מזה אך לגבי המשפיע נק' גם בחי' גילוי אור זה בשם צמצום להיותו רק בחי' חיצונית ההמשכה מעצם אור תבונתו הפנימית כנ"ל וא"כ יובן שלא נק' צמצום לגבי המקבל רק כשפוסק מלהשפיע ולגלות בדיבור כו' ומעתה יובן ג"כ עדי"ז גם במשפיע עצמו בלתי השפעה כלל לתלמיד כל פרטי עניני' האלה הנ"ל כהשפעת המשפיע למקבל דהנה גם כאשר המשפיע מתבונן ומעיין באור השכל ההוא לעצמו יש ג"כ ב' מיני צמצומי' הנ"ל בהשפעת הרב לתלמיד בדיבור צמצום הא' הנ"ל ברב לתלמיד שא"א שיומשך לדיבור עומק ההשגה של הרב הרי גם בהשגת הרב עצמו הנה כל מה שמשגיג בשכלו באותה הסברא גם לעצמו אינה אלא בחי' צמצום הארה בעלמא מבחי' כח המשכיל שהוא מקור שהוליד השכל ההוא מאין ליש כידוע וא"א כלל שיומשך לגילוי ההשגה במוח כמו שהוא במקור המוליד השכל ההוא שהוא למעלה מן השכל כו' אך בחי' צמצום זה אינו אלא לגבי המקור של השכל אבל לגבי השגת המוח נק' בחי' גילוי אור רב בהמשכה רבה כנ"ל בגילוי השפעת הרב בדיבור לתלמיד כו' וצמצום הב' האמיתי כשפוסק הרב להשפיע בדיבור כו' גם במשפיע עצמו יש בחי' צמצום זה והוא כאשר פוסק מלחשוב ולעיין בהשגתו לשכל ההוא לגמרי דהיינו שפוסק מלהרהר וללמוד לגמרי במושכלות עמוקות ומתחיל להרהר במוחו דברים בטלים או דברים פשוטים שהמה כלא חשיבי לגבי המושכלות העמוקות גם שנמצא בהן איזה הארת חכמה ג"כ כמו שיחת ת"ח

שצריכה לימוד כנ"ל מ"מ הרי נתעלם בחי' אור וגילוי של כח המשכיל כאשר פסק מלהאיר לגמרי עיקר השפע הפנימיות שהוא ההשגות של המושכלות העמוקות ולא נשאר רק הארה חיצונית הנק' בחי' נובלות של אור המשכות ההשגות הפנימי' והגם שבחי' השגות המושכלות במוח המשפיע ג"כ אינו אלא בחי' גילוי אור מצומצם בלבד לגבי כח המשכיל עצמו שהוא המקור כו' כנ"ל מ"מ לגבי המוח חכמה שקיבל האור נק' זה בשם גילוי אור השפעה רבה וכאשר נפסק האור הזה מלבא לידי גילוי בהשגה במוח ה"ז בחי' צמצום אמיתי כמו צמצום הב' הנ"ל בהפסקת הדיבור של הרב לתלמיד כנ"ל וד"ל. ונמצא מובן מב' משלים ודוגמות הנ"ל כמשפיע ומקבל בב' מיני צמצומי' הנ"ל דכל הצמצום הוא רק בבחי' גילוי האור בלבד ולא בעצם ומהות כלל דהיינו בגילוי אור הנשפע מעצם המשפיע בלבד אך הא' צמצום גילוי אורו העצמות כנ"ל כמו גילוי אור המצומצם בדיבור לתלמידו או גילוי אור המצומצם בהשגת הרב עצמו מכח המשכיל כו' וצמצום הב' הפסקות אור הנגלה לגמרי ולא נשאר רק נובלות כו' ומן הרב לתלמיד הוא הפסקת הדיבור מדבר חכמה לדברים בטלים וכיוצא וד"ל והנה הנמשל מכל אלה יובן למשכיל למעלה בכללות ענין ובחי' הצמצום הנ"ל הנק' מק"פ כו' שאין הכוונה שנסתלק לצדדין כו' אלא שהוא רק בחי' הפסקת העדר גילוי האור העצמי של עצמו' הא"ס שאינו מאיר כמו שהוא ממש עד"מ מהעדר והפסקת גילוי אור המשכיל בהשגה של הרב כשפוסק מלהרהר כו' או הפסקת הדיבור לתלמיד שהפסקה זאת אינה בחי' הסתלקות בעצם של האור כי הרי נשאר בכל עצם מציאותו אצל המשפיע רק שאינו מתגלה למקבל וה"ז נק' חל"ל ע"ד שם המושאל דגם אם הדבר הי' בתואר מקום לא הי' נק' בחי' הפסקה הנה בשם חל"ל ריק"ן אבל רק מניעה והעדר ההתפשטות בלבד כו' שהרי אינו נק' הפסק בעצם כלל כי יוכל לחזור ולהרהר ולבא האור לידי גילוי כמקודם רק לגבי גילוי ההרהור וההבנה לעצמו נק' הפסק הרהור כדמיון חלל ריק"ן באמת כי הריקנות מורה ביטול והפסק בעצם המציאות כו' וזהו שהזהיר ואמר שלא תטעה לחשוב שנסתלק האור לצדדין ח"ו שזה מורה בחי' ההפסק בעצם כו' אלא רק נשאר רשימו מעצמות האור ואינו כאור הראשון כו' וה"ז עד"מ בחי' הנובלות חכמה שנשאר אחר ההפסק העיון במושכלות עמוקות כנ"ל וכיוצא בזה כדי שמבחי' הרשימו הזאת יוכל להיות מקור מוצא ההמשכה בבחי' הקו והחוט הידוע ומקור זה הוא כמו משל בחי' צמצום גילוי אור הנשפע ממש שאינו נק' צמצום אמיתי כ"כ כי גם שאצל המשפיע אינו אלא חיצונית ההארה בלבד אבל לגבי המקבל הוא בחי' פנימי' ומקור כנ"ל וזהו משל ודוגמא להבין ההפרש בין צמצום הראשון הנק' מקום פנוי שהוא כדמיון צמצום הב' הנ"ל שנק' הפסק כו' ובין צמצום שני הנעשה ברשימו או הקו שנעשה בחי' מקור לאצ"י ממש דהיינו מה שמבואר למעלה דמבחי' מל' דא"ס נעשה מקור לקו וחוט כו' שזהו כמשל גילוי אור הנשפע בצמצום בדיבור לתלמיד או גילוי אור המצומצם מבחי' כח המשכיל בהשגת הרב לעצמו כו' והטעם הוא כי עצמות א"ס נבדל בערך לגמרי כנ"ל וצריך להיות בחי' צמצום והפסק העצמות יותר מבהשתלשלות האור ושפע לעולמות כו' וד"ל.

ו) והנה אחר שנתבאר בחי' הצמצום הראשון הנק' מקום פנוי כו' מעתה יש לבאר שרש בחי' הקו והחוט שאחר הצמצום הנ"ל כמ"ש בע"ח דאחר הצמצום תאיר בקו דרך דק כו' דהנה בחי' הקו הדק הזה הוא אשר מאיר ובא בבחי' ההשתלשלות מעילה לעילה דוקא משא"כ למעלה מבחי' הקו הזה הוא בחי' או"מ וסובב לכל ההשתלשלות ונוגע לכולם בהשוואה א' כו' וביאור הדברי' הנה מוכן עפ"י משלים הנ"ל בבחי' השפעת שכל הרב לתלמיד דבחי' עומק המושג שאצל הרב א"א שיבא לידי גילוי בדיבור אבל הנה אעפ"י שא"א שיבא בדיבור בבחי' גילוי ההשגה מ"מ ישנו לעומק אור זה בבחי' ההעלם בתוך דברי הרב הבאין בגילוי השגה אלא שאינו מושג כלל והמופת לזה הוא מה שאמרו דלא קאי איניש אדעת' דרבי' עד מ' שנין ודווקא עד מ' שנין אבל לאחר מ' שנין עכ"פ קאי אדעת' דרבי' דהיינו שעומד על נקודת עומק ההשגה ממש כמו שהשיגו רבו גם שלא בא מפורש בדיבור א"כ מוכרח לומר שמאיר בהעלם בבחי' מקיף על דיבור זה שקיבל מרבו ובעבור זה קאי אדעת' דרבי' להשיג בחי' ההעלם בגילוי והענין הוא כי בכל השפעה יש בחי' או"פ ואו"מ הנשאר חופף בהעלם כו' כידוע והנה מבואר למעלה במשל המשכת הקו הנ"ל מלמעלה הימנו הוא כדמיון הזה דגילוי שפע שכל שמקבל התלמיד מרבו וא"כ יובן מזה שבחי' הקו הוא הבא בבחי' גילוי מן ההעלם ובחי' ההעלם הוא בחי' או"מ כללי לכל ההשתלשלות דאבי"ע שנמשך מן הקו כי דרך כללות כל בחי' המשכה שנמשך בקו זה נק' רק בחי' גילוי אור א' מצומצם לגבי עצמות האור שנמשך משם דהיינו בחי' מל' דא"ס ובחי' מל' דא"ס נק' מקיף כללי ולא כמו דמיון הנ"ל בתלמיד דקאי אדעת' דרבי' דהיינו בחי' ההעלם שנגח ה' בתוך התגלות זאת השפע כו' כי זהו רק בחי' מקיף והעלם פרטי לאור פנימי זה הפרטי כו'. אבל למעלה בבחי' הקו הנ"ל הרי הוא בחי' מקור כל המשכות והשפעות מעילה לעילה עד אין שיעור כו' א"כ גם בחי' ההעלם והמקיף שלו הוא בחי' מקיף כללי להקיף לכל המשכות אורות שנמשך מן הקו הזה והוא שאמרו בע"ח דמקיף זה נוגע לכולם בהשוואה א' כו' וד"ל (וגם בחי' מקיף כללי זה נק' שומר לשמור הכל שלא יצא שום א"פ לחוץ כמו להיכלות החיצוני' כידוע בענין המעקה כו' לפי שכל מקיף הוא בחי' שומר למקבל עד"מ הנ"ל בשפע הרב לתלמיד דכל זמן שהתלמיד מקבל ושומע מרבו לא יטעה לעולם כי בחי' ההעלם שהוא השגת הרב הנעלם בתוך שפע זאת שומרו לבלתי יכשל גם בהשגתו בבחי' או"פ אלא רק אחר שנפסק אור שפע הרב כו' וכמו שאמרו שלא ישתו תלמידי' הבאי' אחריכם מ' הרעי' כו' אחריכם דווקא מפני שאו נפסק הארת המקיף כו' וד"ל) אך עדיין יש להבין מ"ש בע"ח בבחי' מקיף כללי זה דנוגע לכולם בהשוואה א' דווקא למה בהשוואה א' כו' והענין הזה הוא מוכן בדרך קצרה מפני שזהו תוכן הכוונה להבדיל בין מקיף זה לבחי' הקו הנ"ל שבחי' הקו הנ"ל הוא המאיר ובא בבחי' המשכה דהיינו בבחי' התלבשות ממש בכל עולם לפי ערכו וא"כ בהכרח שמתחלק לחלקים רבים כפי מספר המשכות אורות כו' אבל בחי' מקיף זה הכללי איננו בא להאיר בתוך כל מדריגה ממש בבחי' התלבשות אלא רק מאיר מרחוק בהעלם ע"כ נוגע הארתו לכולם בהשוואה א' בלתי יש בו חילוק מדריגות מאצי' לבריאה עד סוף העשי' כמ"ש הלא את השמי' ואת

הארץ אני מל"א ורמז בזה לאצי' שנק' שמי"ם ובי"ע נק' ארץ ששניהם שווין לענין הארת המקיף כללי זה כחשיכה כאורה כו' רוחניות וגשמיות שווין כו' וד"ל.

ולהבין ביאור ענין המשכת הקו הנ"ל שבא בדרך בחי' ההתלבשות כו' הנה תחלה יש להבין בחי' ההתלבשות בפרטיות שיש בכל ספי' בזולתה וזמה יובן למשכיל למעלה בכללות בחי' ההתלבשות שהקו מתלבש באבי"ע כו' דהנה כמו בחי' התלבשות הקו הימין חכמה חסד נצח שהחכמה מלובשת בחסד וחסד בנצח כו' הנה לכאורה איך יתלבש אור החכמה באור החסד אחר שהחסד מהות בפ"ע והחכמה מהות בפ"ע אך הענין הוא לפי שכל ספי' מתחלקת ליי"ס כו' כידוע בענין נקודה ספי' פרצוף כו' ויש בחכמה ג"כ בחי' החסד, ובחסד יש ג"כ מבחי' חכמה ע"כ באה החכמה בהתלבשות בחסד כו' ועד"ו בכל הספי' ולהבין איך נמצא בחי' החסד בחכמה ובחי' החכמה בחסד וגם הנה לכאורה אין הפרש כלל בין חסד שבחכמה ובין חכמה שבחסד אך באמת יש הפרש גדול ביניהם וזה הכלל גדול בכ"מ שנא' עד"ו כמו חסד שבגבורה הנה הגבורה עיקר והחסד טפל כלומר ענף הגבורה בלבד ונכלל בו או מתפשט ממנו ובהיפך כשנא' גבורה שבחסד הנה החסד עיקר הדבר והגבורה טפל אליו כלומר נכלל בו ומסתעף ממנו כו' ועד"ו גם בכל הספי' וגם בחסד שבחכמה הרי החכמה עיקר הדבר והחסד נכלל בו ומסתעף הימנה וכיארור הענין יובן עד"מ כשהחכמה והשכל הוא העיקר באדם והוא מושל בכל דרכיו הרי התחייבות השכל כאשר יגזור ויחייב להשפיע איזה חסד לזולתו נק' חסד שבחכמה כי נסתעף מן החכמה כטפל הנמשך מן העיקר ומקור כי גם מלבד חסד זה כבר ישנו לחכמה בבחי' עיקר רק שהשכל נזר ג"כ התפשטו' זה החסד ונק' שכל מטה כלפי חסד כו' דהיינו שמן השכל באה סיבת השפעת חסד זה ולכך נק' בשם חסד שבחכמה כלומר חסד זה בא מבחי' החכמה ומוכרח לומר שגם קודם התפשטותו למטה כלל הי' בתוך העיקר שהוא החכמה וזהו חסד שבחכמה פי' חסד הכלול בחכמה כו' אבל חסד אחר יש שהוא נק' עיקר ומקור ובחי' חכמה כלולה בו כטפל לגבי עיקר ונסתעף החכמה מן החסד כנ"ל בחסד שבחכמה וכיארור הדבר היינו כמו שאנו רואי' באדם שהוא איש חסדן בטבעו ומדת החסד בלבו טבעיית והיא בחי' עיקר ומקור לכל השפעת טוב בכלל לכל הבריות והנה יש בהטבה זאת שמטבע הטוב להטיב כמה מיני השפעות טובות לאין שיעור כמו להתחסד עם הבריות בגשמיות בפרגסה ומזון ומלבוש לעני' ולעשירי' כו' ויש אדם שמיוחד בו טבע חסדו וטובו רק לדבר א' או ב' דברים בלבד ולא לכללות כל הטבות כמו שאנו רואי' שיש אדם שחונן ונותן צדקה הרבה בפיוור ממון ויש אדם שהוא קמצן בממון אבל חפצו ותשוקתו להטיב בהלוואות ובגמ"ח או להשתדל בגופו בטובות זולתו לדבר ולעשות בעדו כו' ויש אדם שבכל אלה אין בו טבע הטוב אלא רק ברוחניות ההשפעה וההטבה כמו להשפיע דבר חכמה לזולתו (או לתקנו להדריכו בדרך הטובה) והי' בחי' חכמה הכלולה בחסד כי העיקר הוא החסד דהיינו טבע כללות ההטבה ונכלל בו גם להטיב גם בהשפעת חכמה לזולתו ונק' חכמה שבחסד כמו ענף המסתעף מן העיקר כו' וגם קודם השפעת החכמה לזולתו כלול כח זה בעיקר טבע החסד כו' וכנ"ל בחסד שבחכמה

וד"ל. ונמצא יש בחי' חסד בחכמה וחכמה בחסד ואעפ"י שהפרש גדול יש ביניהם וגם הרי החסד הנמשך מן החכמה ענף הוא בלבד לגבי החכמה כנ"ל והחכמה הנמשכת מן החסד ענף הוא לגבי החסד מ"מ יכולים להתלבש זע"ז כי הרי מ"מ החסד שנמשך מן החכמה חסד הוא כמו השפעת החכמה מן החסד שנק' חסד אלא שלגבי מקורם בבחי' חסד שבחכמה החסד טפל ובבחי' חכמה שבחסד החכמה טפל כו' ונמצא יש התלבשות מחכמה לחסד דהיינו ע"י חסד שבחכמה שהוא ענף החכמה ומתייחס אל החסד כו' והחכמה שבחסד מתלבש בחסד שבחכמה כי שניהם בחי' חסד כנ"ל וד"ל ועד"ז יובן למשכיל בכל פרטי התלבשות הספי' זה בזה בכל פרטי הגי' קוין חח"נ כו', ומכל זה יובן בכללות בחי' התלבשות הקו הנ"ל להיותו בא בבחי' התחלקות מעילה לעילה כנ"ל שלזה הטעם עצמו מתלבש כל ספי' בזולתה מפני שכל ספי' מתחלקת ליי"ס כנ"ל (והיינו כללות ענין בחי' הקו שעושה הבנין הנק' שט"ח כידוע בענין נקודה ק"ו שט"ח כו') וד"ל.

בעז"ה שבת שמברכין ר"ח תמוז

למען תזכרו את כל מצוות ה' ועשיתם אותם כו'. ויש להבין שהרי כבר אמר וראיתם אותו וזכרתם כו'. וב' זכירות הללו למה, וגם להבין מ"ש בפ' אני ה' אלקיכם כו' ואשר הוצאתי כו' אני ה' כו'. אך הגה יש להבין ענין זכירת כל המצוות ע"י ראי' זאת בחוטי הציצית התלויין בד' כנפות כמ"ש וראיתם אותו וזכרתם כו', דלכאורה אינו שייכות כלל לזכור על המצוות בראי' זו כו'. ויובן זה בהקדים ענין הידוע דיש ב' בחי' המשכות החיות והשפע מאור א"ס הא' בחי' ממכ"ע והב' בחי' סוכ"ע. ובאור ענינם מבואר בכמה מקומות. אך לתוס' ביאור. הגה בחי' מכ"ע הוא בחי' הגילוי עד"מ גלוי אור השכל שבאדם שנתגלה אורו בבחי' כלי המוח מההעלם, וכמו התינוק שמתחילת תולדתו דעתו קצרה מאד והולך ומתרחב כל מה שמתגדל והיינו שניתוסף בו בחי' הגלוי של השכל יותר כי הרי נראה ונגלה בו בחוש כח השכלי להשכיל כל דבר יותר כל מה שיגדל יותר כידוע ונמצא יש בחי' גלוי בחלק המדבר וכמ"כ יש בחי' גילוי בחלק הצומח ובחלק החי כמו הבהמה למינה ועץ השדה למיניהו. הגה בחי' אור החיות שבהם בא מלמעלה בבחי' הגלוי מן ההעלם ע"ד הנ"ל במדבר עד שגם בבחי' חיות המצומצם ביותר כמו בחלקי הדומם ג"כ האור והחיות בא מבה"ז ההעלם לגלוי. והנה וודאי אין גלוי אור וחיות חלק המדבר ערך אחד עם חיות החי וכן החי עם הצומח כי יש לכאויא מדריגה בפ"ע עד שחיות ואור זה מתלבש בבחי' מדבר וחיות ואור זה מתלבש בבחי' בהמה וזה מתלבש בבחי' צומח וזה בבחי' דומם כאו"א לפי מזגו ותכונתו נמשך מן ההעלם לגלוי יגם בפרט הנה בכל חלק מדצמ"א אין כל א' דומה לחבירו כי במדברים אין שכל זה דומה לשכל חבירו כו'

כידוע בפי' תוכן רוחו' ה' כו'. וכמ"כ אין כל חי דומה לחבירו וכן בצומח ודומם כי בכל אור"א נמשך המשכה מיוחדת בבחי' הגלוי מן ההעלם כו'. (וא"כ * נמצא שבבחי' הגלוי מן ההעלם נמשך האור בהתחלקו' רבות מדריגה אחר מדריגה בכמה אופנים שונים, וכך יובן למעלה בבחי' גלוי הכללי מאלקים חיים להחיות ולהוות מאין ליש. הנה ג' עולמות ביי"ע הן לנגד דצ"ח כמ"ש בע"ח). ונמצא שבבחי' הגלוי מן ההעלם נמשך האור בהתחלקות רבות מדריגה אחר מדריגה בכמה אופנים שונים וכך יובן למעלה בבחי' גלוי הכללי מאלקים חיים להחיות ולהוות מאין ליש הנה ג' עולמות ביי"ע הן לנגד דצ"ח כמ"ש בע"ח. (וזהו ג"כ ענין הסנה בוער באש שראה משה כו' שהוא שרש ד' יסודות ארמ"ע שהן דצח"מ והן ד' עולמות אבי"ע כמ"ש בע"ח) כי ערך עולם העשי' לגבי עולם היצירה כערך הדומם לגבי הצומח וכן ערך היצי' לגבי הבריאה כערך הצומח לגבי החי שהרי על המלאכי' דיצי' נאמר אז ירננו עצי היער כו'. והחיות והשרפים אשר בעולם הבריאה לגבי האצי' כערך החי לגבי המדבר כו'. וכולן בחי' גלוי אור אלקי יש בהן להחיותן מאין ליש, אך האור האלקי מאיר בכל עולם כפי שהוא במעלה ומדריגה שיש עולמות עליונים שמקבלים חיות עליון רוחני יותר ויש עולם שמקבלים בהגשמה יותר כערך גלוי חיות הצומח לגבי גלוי חיות החי כו', וכמו שרפים בבריאה ואופנים ביצי' ועשי' שהאופנים ברעש גדול שהמה מרחוק או' ברוך. פי' שיתגלה מן ההעלם, והשרפים שעומדים מקרוב בהשגה קרובה יותר או' קדוש ובהם נא' שרפים עומדים ממעל לו ואמר בזה"ק ממעל לשכינתא, פי' שכינתא הוא בחי' כח הפועל אלקי שבנבראי' כידוע ולהיותו מלובש ונתפס ממש תוך כל עלמין ונק' ממכ"ע ע"כ השרפים ממעל לשכינתא כי הן מקיפים וסובבים לאור האלקי השוכן בתוך תוכם כדמיון הנפש בתוך הגוף כי בחי' השגתם מקפת לאור האלקי כמו עד"מ שהתלמיד מקיף וסובב בהשגתו לשכל הרב בשעה ששומע השכל כו' וד"ל. ואמנם כל מה שיורד האור האלקי מטה מטה מתמעטת האור מיעוט אחר מיעוט עד חלק הדומם דעשי' שאין לו ערך עם השרפים דבריאה שזה היותר עליון וזה היותר תחתון וה"ו כדמיון שכל שבמוח האדם שאין לציפורן הרגל ערוך אליו וכיוצא בזה. ואמנם ראשית הגלוי היותר עליון הוא בחכמה המאיר בעולם אצי' שנק' אד"ם בחי' מדבר בכלל והיינו בחי' אצי' שבבריאה שנק' פני אדם כו'. וכמשל גלוי שכל במוח שהוא בחי' גלוי היותר עליון וראשון וד"ל. וכל זה בא בבחי' גלוי דממלא כ"ע וראשית הגלוי הוא בבחי' החכמה כמ"ש כולם בחכמה עשית וכת' ראשית חכמה והיינו בראשית ברא כו' כידוע, אך הנה בחי' סוכ"ע הוא בחי' ההעלם שלמעלה מבחי' הגלוי הנ"ל ומה שנק' סובב אין הכוונה שהוא סובב ומקיף מלמעלה בלבד ואינו נמצא למטה כלל שהרי נא' את השמי' ואת חארץ אני מלא אני ממש דהיינו מבחי' סובב כו', וכמ"ש בזה"ר דלית אתר פנוי מיני' כו', אך פי' סובב הוא בחי' ההעלם והענין הוא עד"מ בחי' הארת הנפש שעל האדם מלמעלה שאינה באה כלל בבחי' גלוי כמו בשכל וכל האברי' שנמצאת הארה הזאת בהשוואה א' על הראש והרגל יחד ואין בה חלוק מדריגו' כלל כו', כך בחי'

טובב למעלה היינו בחי' אור א"ס שאינו בא לבחי' גלוי כלל כי הוא למעלה מגדר
 בחי' ההשתלשלות לבא בסדר המדריגו' במיעוט אחר מיעוט כנ"ל אלא שוה ומשוה
 כו' ונמצא הוא בעולמות היותר תחתונים בהשוואה א' כמו בעולמות עליונים בלי
 שום שינוי כלל כמ"ש אני ה' לא שיניתי כו' וזהו פי' והקדוש בשמים וארץ קדוש
 לשון הבדלה בבחי' ההעלם אבל הוא נמצא בבחי' ההעלם למטה כמו למעלה ממש
 כמ"ש השמים וארץ אני מלא בהשוואה א' כו' כחשיכה כאורה כו' וזהו עיקר ההפרש
 בין בחי' טובב לבחי' ממלא הנ"ל דרך כלל, והנה דרך פרט הנה בחי' ממכ"ע
 מבואר למעלה שהוא בחי' הגלוי אשר הוא הולך ומתמעט כו' עד"מ גלוי השכל
 במוח וכח הראי' בעין כו' עד כח ההילוך ברגל עד שנמצא שיש חילוק רב בין
 ראש לרגל ע"י רבוי ירידות המדריגות מן המוחין שבראש עד שנתהווה בחי' חיות
 מצומצם בציפורן הרגל וכיוצא וכמ"כ עד"מ למעלה הנה ג"ע העליון דבריאה שם
 הנשמות נהנין מזוי האלקי בעונג נפלא עד אין קץ ושעור להיותו עונג אלקי ממש
 שהוא בחי' א"ס כו' והארה זאת מתמעטת ויורדת בירידות המדריגות מעילה לעילה
 עד ג"ע התחתון דיצי' ועשי' שאין שם גלוי אור כ"כ ומשם יורד האור ומתמעט
 יותר ויותר עד ע' שרים דעשי' שמשפיעים בעוה"ז תענוגי' גשמיים ונק' השפעה
 זו למעלה בע' שרים שמרי אופנים, כי אופן המקבל עונג האלקי בעשי' הוא פנימי'
 עולם עשיי' עדין וחיצוניות שלו נמשך בהע' שרים שמקבלים מהאופני' פסולת
 העונג ומהם שרש תענוגי' הגשמיים דעוה"ז כידוע במשל המאכל הגשמי שמתברר
 בקיבה ונדחה פסולת שלו לחוץ והמובחר שבו נעשה חיות בדם הוא הנפש כך יש
 למעלה מלאכים עליונים בעולם העשי' שנק' קרביים ואצטומכא כמ"ש בר"מ וכמ"ש
 וכל קרביי את שם קדשו שהן המבררי' אור שפע האלקי הנשפע מיצי' לעשי' ומן
 המובחר נעשה חיות ואור עליון בהשגות המלאכי' דעשי' והפסולת נדחה לחוץ
 ונק' שמרים והוא פסולת השפע עונג העליון הנמשך לע' שרים שלמטה להיות
 משפיעים למטה תענוגי' גשמיים וכמו טעמי' ומתיקות שבמאכלים וכיוצא ששרשם
 מפסולת עונג העליון כידוע וד"ל. אך לכאורה יפלא שהרי בע"מ נברא העולם
 וידוע דכל מאמר ומאמר הוא המקור והמחי' מהנברא ההוא שנברא מאותו המאמר
 כמו מאמר יהי אור ממנו נתהווה האור ואין להאור מציאות וקיום מבלעדי אותיות
 יהי אור שהרי אמר ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור משמע פשוטו של דבר שמאמר
 זה סיבת קיומו של אור תמיד, וכן עד"ו כל המאמרות וכן מאמר תדשא הארץ שרש
 מציאת כל זרע הארץ ופרי העץ להוציא צמחם תמיד מאין ליש בלי הפסק כו' והרי
 אמרו דאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו' והמזלו' מקבלים רק הפסולת משמרי
 האופנים כנ"ל והאיך יתכן לומר שבחי' הפסולת והשמרים נמשך במאמר תדשא
 הארץ וכיוצא אחרי אשר המאמרות נקראים בשם מוציא פי' ה' כו'. אך הענין
 הוא מפני שיש חילוקי מדריגות רבות מאד בי' מאמרות ע"י רבוי ירידת המדריגות
 אשר בבחי' ממלא כ"ע כנ"ל וכמשל גלוי השכל שבמוח עד כח ההילוך אשר ברגל
 כנ"ל, והגם שיש חילוקי מדריגות כ"כ עד שאין ערוך כלל לרגל עם הראש מ"מ כולם
 מתאחדים והיו לאחדי' כי הרי משתלשל זה מזה כו'. וכמ"כ יובן למעלה בי' מאמרות
 שנתגלגלו בירידות המדריגות מאוד עד שמאמר תדשא הארץ הוא האחרון מכולם

להתלבש בבחי' צומח עשב ותבואות כו' והי' כדמיון כח ההילוך אשר ברגל וכמ"ש והארץ הדום רגלי, והגם שאין להן ערך לגבי חיות היותר עליון כמו הנשמות שנהנין מזיו כו', מ"מ כולם מתאחדים זה עם זה כמו שיש גידי המוח גם ברגל להרגיש גם הכאב שבצפורן הרגל וע"כ נק' כל המאמרות בשם דבור א' שהוא החכמה הכוללת יחד כידוע בפ' מארו"ל דבמאמר א' יכול לברוא כו' וד"ל.

והנה בחי' סוכ"ע נק' בחי' לבוש כמ"ש ה' מלך גאות לבש כו', וזהו לבושי' כתלג חזור כו'. כי הנה למעלה בבחי' ממכ"ע הנמשך ובא בסדר מדריגות מעילה לעילה כו' וראשית הגלוי בג"ע העליון שהוא גלוי עונג האלקי שהנשמות נהנין כו', הרי בחי' התענוג האלקי הזה אינו אלא בחי' הגלוי מההעלם דהיינו רק בחי' אור וזיו הארה בעלמא בלבד מעצמות העלם העונג העליון שבאור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו שנק' בחי' מקור התענוגי' כי בחי' העונג הנגלה בג"ע יש לו שעור למטה בכל עולם לפי מדריגתו בצמצום עד צמצום היותר אחרון כו'. אבל עונג הנעלם בעצמות אור א"ס אין לו סוף ושעור ויש תענוג למעלה מתענוג עד רום המעלות בעלוי אחר עילוי לאין קץ ומספר כמאמר ירוממוך סלה, פי' סלה בלי הפסק ושיעור לרוממות למעלה מרוממות כו'. כי אור א"ס למעלה עד אין שעור כו' וכל בחי' הרוממות הללו היינו ג"כ הנק' עונג ושעשועי המלך שבעצמותו דוקא שאין להן שעור כנ"ל כי בחי' עונג זה הנעלם בעצמות הוא נבדל ומרומם לגמרי מבחי' ההשתלשלו' עד שאין יכול להתלבש ולהאיר בג"ע העליון בבחי' גלוי כלל ולכך נק' בחי' טובב כנ"ל, וכמארו"ל ביו"ד נברא העוה"ב הרי כל תענוג העוה"ב אינו ערוך לגבי מקור התענוג שבעצמות אור א"ס מאחר שלא נברא תענוג עוה"ב רק באות יוד בלבד ועד"מ היו"ד שהוא רק אות א' מצומצמת שבכל האותיות ואין לה ערך לגבי כל האותיות והדבורי' שיכול איש לדבר ומכ"ש לגבי השכל ומהות האדם בעצמו וד"ל. ומאחר שנתבאר שכל בחי' סוכ"ע הוא בחי' אור העונג הנעלם בעצמות אור א"ס שנק' רוממות והתנשאות על כל ההשתלשלו' כנ"ל בפ' הכל ירוממוך כו', ע"כ נק' סוכ"ע בשם לבוש כמ"ש ה' מלך גאות לבש דקאי בבחי' לבוש מלכות שהוא בחי' מקיף והעלם לכל העולמות ולכך נק' גיאור"ת בבחי' ההתנשאות כמ"ש המלך המרומם המתנשא כו', ועד"מ הלבוש למטה שהוא חופף על האדם מלמעלה ואינו נכנס ונקלט בתוך האדם כמו המזון שנכנס בקרב האדם ומחי' אותו בבחי' א"פ אבל הלבוש מלבישו בחוץ בבחי' מקיף והעלם כו' והנה מטעם זה יש גבול ושעור לאכילה, כי אין האדם יכול לאכול רק כפי שעור שהאצטומכא מחזקת ולא יותר מדאי כידוע אבל הלבושים הרי אדם יכול ללבוש כמה לבושים וע"ז כו', והיינו לפי שהא"פ אינו אלא לפי הכלי המחזיקו אבל בחי' המקיף אחרי היותו למעלה ע"ג הכלי ואיננו מוגבל בכלי כלל, הנה הארתו בלתי מוגבלת בכלי כלל ואין לה שיעור והיינו ההפרש בין המזון ללבוש כי המזון בחי' א"פ והלבוש בחי' א"מ כנ"ל וד"ל. (ובזה יובן ענין ג' אלפי' משלי שלמה כי שרש המשלי' מבחי' מקיף דהיינו להלביש אור השכל במשל וחידה כו' ואין קץ להלבשות ויוכלו להלביש לאור השכל בלבוש היותר עליון ובלי שעור, משא"כ אור השכל עצמו כו'

וד"ל). וזהו הטעם ג"כ שנק' סוכ"ע בשם לבוש דווקא להיותו בלתי מאיר בבחי' א"פ גם בג"ע כנ"ל להיות העונג הנעלם בבחי' הרוממות בלי שעור כנ"ל, וה"ז כמו הלבושים שאין להם שעור כך אין לעונג הנעלם הנ"ל שעור בעלוי עונג למעלה מעונג כו', והכל בבחי' הרוממות שבלתי מאיר בעולמות ואינו נקלט ונתפס בגדר השגה במקבלים בג"ע וכיוצא משום דלית מחשבה תפיסא בעצמות אור א"ס כלל כידוע וז"ש עין לא ראתה כו', משא"כ בחי' ממכ"ע שהוא בא בבחי' גלוי אור למקבלים לכאו"א כמדריגתו כנ"ל ה"ז כמו בחי' המזון שהוא בחי' א"פ המוגבל בשעור ומדה וכמו הנשמות שנהנין מזיו בג"ע העליון ותחתון כו' שיש גבול לתענוג זה והולך ומתמעט כו' למטה כנ"ל וד"ל.

וזהו ג"כ ההפרש בין תורה למצוות, כי הנה מבואר בע"ח שהתורה הוא בחי' מזון לנפש האלקית והמצוות נעשים בחי' לבושים לנפש בג"ע כו', ושרש הלבוש הוא בבחי' א"מ שהוא בחי' סוכ"ע כנ"ל, וע"כ שרש המצוות ג"כ בבחי' סובב ושרש התורה שנק' מזון הוא בבחי' א"פ שהוא בבחי' ממלא כנ"ל. וביאור הדברים הנה התורה היא ביאור ופירוש על כל המצוות דהיינו מה שנתפס ומושג בהשגה וטעם במוח האדם להבין ולהשכיל מעשה המצווה וטעמה ואיך לעשותה בפועל משא"כ המצוות עצמן בשרשם אין להם טעם כלל כי הרי מצוות נקראו בשם פנימית הרצון העליון ב"ה וידוע דכל בחי' רצון בפנימיותו הוא למעלה מן הטעם והשכל לגמרי, אך הנה בחי' העונג והשעשועים אשר הוא סיבה לרצון הנה הוא גנוז ונעלם ברצון ונק' הוא בשם פנימית שברצון כידוע, וזהו ממש ענין הנ"ל בבחי' סוכ"ע שהוא בחי' אור עונג העליון שבהעלם בעצמות המאציל שהוא למעלה גם מן החכמה כו', ושווה ומשווה לקטן כגדול כו' בבחי' העלם ומקיף כו', ולא כמו מן החכמה ולמטה שנמשך משם כסדר ירידת המדריגות ע"ד הילוך שברגל כו', והגם שהמצוות נקראי' בשם רצון אין מזה הכרח לומר שהן חיצוניות עונג העליון שהרי אנו רואי' שהתענוג והרצון ענין א' ממש עד שמתחלפים לפעמים שהרצון יהי' בבחי' הפנימית והתענוג מלבישו לרצון בבחי' החיצוניות שהרי ידוע שכל דבר שיש בו תענוג ונח"ר לאדם לא יבוא אור אותו התענוג ונח"ר כ"א מפני שכך הוא רצונו דווקא ואם אין רצונו מתלבש באור אותו העונג גם שיהי' עונג נפלא כמו מתיקות וטוב טעם הפירות או ציור בנין הנחמד למראה וכיוצא לא יקבל עונג כלל ממנו וא"כ אנו רואים שהתענוג והרצון ענין א', ומזה יובן למשכיל על דבר למעלה בבחי' רצון ותענוג העליון שהן ענין א' ממש ג"כ והמצוות שנק' רצון העליון הוא ממש בחי' תענוג העליון שהוא בחי' סובב הנ"ל, וראי' לדבר זה ממארו"ל שאמר בלשון ריח ניחוח אמר הקדב"ה נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני הרי בקיום הרצון העליון תלוי' עצמות התענוג הפשוט שנק' נח"ר לפני דייקא כי המה ענין א' וד"ל, ובוה יובן הטעם שאמר שהמצוות הן בחי' לבושים לנפש בג"ע והתורה היא בחי' מזון כנ"ל, כי הנה שרש הלבושים הן בבחי' אור מקיף כנ"ל עד"מ הלבוש שמלביש

אדם על הגוף מבחוץ ואין שעור להן כו' כנ"ל, וע"כ מן המצוות דווקא נעשה בחי' לבושים להלביש לנפש בבחי' מקיף כי שרשם בבחי' רצון ותענוג העליון שנק' בחי' כתר שהן תר"ך עמודי כו', וכמ"ש כצינה רצון תעטרנו בבחי' כתר ומקיף כו', אבל התורה היא בבחי' מזון כמו מזון שנכנס לתוך הגוף ומחי' לכל האברי' בבחי' א"פ כנ"ל, כך התורה היא בחי' חיות וא"פ לנפש דהיינו מה שמשגי בתורה בטוב טעם ודעת כל באור ופי' המצות האיך הוא ובאיזה אופן ומאי טעמא כו'. וידוע דאורייתא סתים וגלי' וכמו שבנגלה התורה פי' ובאור למצוות גם בבחי' הנסתר שבה אינה אלא פי' באור למצוות כמו כל סודות התורה שקצתם מבואר בוהר וכתבי האר"י ז"ל אינם אלא הקדמות להבין ולהשכיל על ידם סודות וטעמי המצוות ע"פ הסוד של הקבלה וגם שהוא בחי' סוד נעלם מ"מ הרי בחי' סוד זה הוא טעם וחכמה למעשה המצווה אלא שנק' תעלומות חכמה (שהוא בחי' ח"ס דא"א) אבל שרש המצווה הוא למעלה מן הסוד והטעם הנעלם ג"כ כי אין טעם לרצון העליון כלל (והיינו בחי' תרי"ג אורחין דגלגלתא שחופף על בחי' ח"ס דא"א וכמ"ש במ"א) ולזה הטעם נמשל התורה לבחי' מזון כמו עד"מ שנקלט בקרב איש כו', כך ההשגה שבתורה נתפסת ונקלטת במוח האדם כו' ונמצא מובן מכ"ז שההפרש אשר בין תורה למצוות היינו ממש ההפרש אשר בין בחי' ממכ"ע לבחי' סוכ"ע, שהרי מבואר למעלה שבחי' סובב הוא בחי' הלבוש ובחי' ממלא הנה בא בבחי' גלוי למקבלים כדמיון המזון שהוא בבחי' א"פ כו', וכך המצוות שרשם בבחי' לבוש סובב כו' שהוא העונג הנעלם כנ"ל, והתורה בבחי' מזון בבחי' א"פ כנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן שרש ענין מצוות ציצית, דהנה כתי' לבושיה כתלג חוור ושער רישי' כעמר נקא, פי' לבושיה היינו כמו עד"מ הטלית שאדם לובש ומתעטף כי הרי בצלם אלקים עשה את האדם ולכך נא' מבשרי אחזה כו' כידוע, וכמארז"ל מנין שהקדב"ה מתעטף בטלית שנא' עוטה אור כשלמה כו', וזהו לבושיה כתלג חוור כמו הטלית באדם שהוא לבן והוא בחי' לבוש להלביש ולהקיף אותו ותלויין בו ל"ב חוטין דציצית בד' כנפות כו', כך בטלית שמתעטף בו הקדב"ה שהוא עצמות המאציל נא' לבושי' כתלג חוור במראה לבן דווקא והוא בחי' לבוש ומקיף של אבי"ע דהיינו בחי' סוכ"ע הנ"ל שהוא בחי' העונג והרצון הנעלם בעצמות המאציל שא"א לבוא לידי גילוי גם בנשמות בג"ע העליון כו'. ול"ב חוטין דציצית הקשורין בטלית היינו בחי' ל"ב נתיבו' חכמה שנמשכים מהרצון בבחי' ממלא כנ"ל שהוא בא בבחי' א"פ דווקא כנ"ל והיינו בחי' חכמה שבתורה שנותנת השגה וטעם לכל המצוות כנ"ל באריכות וד"ל, וזהו ושער רישי' כעמר נקא, פי' עד"מ השערות שרשם הן בחי' יניקות והמשכות חיצוניות ממותרי המוחין שהן הארות מצומצמות מאד שנמשך דרך חלל השערה וכמ"ש במ"א באריכות, וכמ"כ הוא ענין ובחי' ל"ב נתיבות חכמה, כי הנה עד"מ הנתיב שהוא שביל קצר מאד להילוך אדם יחידי ואמנם תועלת הוא כדי שיבואו מעיר לעיר או משדה לשדה וכיוצא, כך בחי' הילוך אור והמשכה שנמשך מעצמות אור א"ס בבחי' צמצום מן העצמות הוא שנק' ל"ב נתיבו' של חכמה דהיינו שיהא נמצא בחי' החכמה שבתורה ליתן טעם לכל מצווה ולפרשה

ולבארה בין בנגלה בין בנסתר כנ"ל והכל רק בחי' המשכות מצומצמות מן העצמות כדמיון הנתיב שהולך מעיר לעיר כו'. ואמנם כמו שהנתיב מביא את האדם מגובה לנמוך עד מטה מטה כו', כך בחי' החכמה שבתורה נמשכת למטה מטה להתלבש בכל עולם ועולם כפי מה שהוא עד עולם השפל הזה שנתלבשה התורה בענינים גשמיים כמו בתרומות ומעשרו' וכיוצא וכמ"כ בכל עולם מתלבשי' כמו ערך מדריגות עולם שהוא מאחר שהחכמה באה בבחי' השתלשלו' א"פ כמו המזון כנ"ל, וע"כ היא באה בבחי' א"פ לכל עולם כפי מה שהיא דווקא (וכידוע בע"ח שיש תורה דאצי' ויש תורה דבריא) וא"כ פי' ל"ב נתיבות היינו נתיבו' היוצאות מן החכמה להתמשך מטה מטה בכל העולמו' עד עוה"ז השפל (וגם פי' הראשון אמת דל"ב נתיבות יש עד שנמצאת החכמה מאין ליש והן בחי' שער רישי' כעמר נקא כידוע דאור אבא יונק ממזל הח' כו' והיינו מ"ש והחכמה מאין תמצא מבחי' אין דכתר וכמ"ש במ"א וד"ל) והנה הטעם שנחלקו לל"ב נתיבות דווקא, הנה מבואר בכתבי האריז"ל שזהו ענין ל"ב חוטי' דציצית כי ח' החוטי' שבכל כנף היינו ב' שמות דהוי' אדנ"י שהן ח' אותיות וד"פ ח' הן ל"ב (לנגד ד' מוחין דחב"ד כמ"ש בשער הציצית), והו' לבושי' כחלג חזור ושער רישי' כעמר נקא, פי' שרש המצוות נק' בשם לבושים שהוא הטלית בחי' א"מ והיינו בחי' עצמות התענוג והרצון העליון שבעצמות אור א"ס כנ"ל להיותו למעלה מן הטעם וההשגה לגמרי כנ"ל וד"ל, ושער רישי' כו' היינו בחי' ל"ב נתיבות חכמה שנמשכי' בבחי' צמזומי' כדי להתצמצם ולהתלבש עד למטה מטה בכל עולם לפי מדריגתו שיוכל לקבל בבחי' גלוי וכמ"ש ורח משעיר למו כו' והן בחי' שערות שהמה בחי' הארות מצומצמות כנ"ל, משא"כ בחי' הלבושים שהן בחי' א"מ החופף על האדם מלמעלה ויכול להיות לבוש ע"ג לבוש עד אין שער למעלה דהיינו תענוג למעלה מתענוג כנ"ל בפי' הכל ירוממוך כו', וכל זה שרש ענין הציצית דרך כלל בטלית וחוטי' של ציצית שקשורין ותלוין בו שהוא כמ"ש לבושי' כחלג חיוור ושער רישי' כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין בדרך פרט בענין חוטי' הציצית מה טעם אינן נמשכות ויוצאות מגופו של טלית אחר שהן ג"כ חוטי' הצמר כבשי' כמו הטלית אלא מביאין חוטי' של צמר מבחוץ שלא מן הטלית ונותנין בכנפות הטלית וקושרין אותן שם, וכמ"ש ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם כו' דמשמע שצריך להיות הציצית נקשרי' על כנפי הטלית כמו דבר זר הנקשר ומתאחד כו', אך הענין הוא מובן ע"פ מ"ש בווהר תלת קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקודב"ה כו', והנה מן הקשר הזה שישאל מתקשראן באורייתא יובן בחי' הקשר השני שהתורה מתקשרת בקודב"ה ומתוך קשר זה השני דאורייתא בקודב"ה יובן ענין קשר הציצית בטלית. דהנה לכאורה אינו מובן ענין התקשרות של ישראל בתורה האין יש באפשר לבע"ג נפרדים יש מאין להתדבק ולהתקשר ממש בתורה שהוא חכמה אלקי' והוא המדע כו'. אך ענין קשר זה היינו כמו שאנו רואי' בנפש האדם העוסק בתורה שמשים כל שכלו ורוח בינתו בעסק זה הרי כל כחות נפשו מתאחדי' ומתכללי' באותו דבר הלכה שעוסק והגם שנפשו היתה בחי' יש נפרד

לעצמה קודם עסקו בתורה, אך בעסקו בד"ת מתקשרת ומתאחדת בד"ת, וה"ז כמו שצוררין דבר בדבר וקושרין אותן יחד עד שמתאחדין יחד כו', כך הנפש צרורה בצרור החיים ומתאחדת בד"ת שעוסק בכל כח שכלו ורוח בינתו וזהו הנק' קשר ויחוד שמחברין ומקשרין דבר נפרד כמו הנפש שתתאחד בתורה, וככה יובן בחי' קשר השני דאורייתא בקודב"ה דכמו שאין ערוך לנפש בעי"ג עם התורה בחי' חכמה האלקי', כך יותר אין ערוך לתורה עם עצמות אלקי' כי עצמות אור א"ס חכ' ולא בחכמה ידיעה ונבדל בערך מן החכמה עד שהחכמה נק' לגבי' בחי' עשי' ויש נפרד מבחי' אין וכמ"ש והחכמה מאין תמצא וכנ"ל בפ"י ל"ב נתיבות חכמה כו', אך כמו שהנפש מתקשרת ומתאחדת בתורה כנ"ל, כך התורה אע"פ שהיא בחי' יש נפרד מן העצמות מ"מ נכללת ומתאחדת בעצמות כמו שצוררין דבר בדבר כו' כדמיון קשר הנפש בתורה כנ"ל, ומבחי' קשר זה דאורייתא בקודב"ה יובן ג"כ בחי' קשר הציצית בטלית דמטעם זה שהחכמה ג"כ כבר יצאת בבחי' נבדל ונפרד מן העצמות בבחי' יש מאין כנ"ל בתורה ע"כ החוטין של ציצית שהן ג"כ בחי' ל"ב נתיבות חכמה כנ"ל אינן יוצאות ונמשכות מגופו של טלית שהוא בחי' לבוש עליון לבושי' כתלג חיור דהיינו בחי' סוכ"ע כנ"ל אלא שהחוטין נקשרים עם הטלית ומתאחדים עמה יחד כמו שצוררין דבר הזר להיות מתאחד כנ"ל בקשר דישאל באורייתא ואורייתא בקודב"ה וד"ל, ובכל זה יובן טעם מצוות ציצית שאמר בפ' זו וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' כו', שע"י ראיות החוטין התלויין בד' כנפות יזכור אדם על כל המצוות ולהיות עוד התועלת מזה ממילא שלא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם כו', ולכאורה אין טעם לזכירת המצוות בהסתכלות זאת ומה גם שממילא עי"ז לא תתורו כו', אך הענין הוא דמ"ש אשר אתם זונים אחריהם, הענין הוא כי הנה בחי' משפיע ומקבל עילה ועלול ברוחניות המשילו המקובלים לבחי' זכר ונקיבה בחי' משפיע לזכר ובחי' מקבל לנקיבה, וידוע דכנ"י נק' כלה בחי' מקבל, וכמ"ש אתי מלבנון כלה ונק' ג"כ ארוסה כמ"ש וארשתוך לי לעולם כו', והענין הוא שכנ"י מקודשת להקדב"ה להיות לו דווקא בחי' מקבל דהיינו שתקבל המשכת תענוג מהמשכת אור א"ס דווקא והוא שתקבל המשכות תענוג ורצון העליון אשר במצוות כנ"ל, וז"ש וארשתוך לי בצדק ומשפט דווקא ולא תקבל תענוג ורצון זר זולת תענוג העליון כמ"ש ועמך לא חפצתי כו', אבל מי שממשיך את לבו אחרי תענוגי' זרי' מתענוגי' עוה"ז זולת הרצון והענוג העליון אשר חלק ה' אותן והפרידן מיחודו כו' ה"ז כמו אשה מגאפת תחת אשה שמקבלת המשכת תענוג מבעל אחר זולת בעלה שנק' זונה כידוע, וז"ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם. להיות בחי' זונה לקבל תענוג ורצון זר בלתי לה' לבדו וד"ל. ואמנם ע"י הסתכלות העינים בחוטי הציצית כמ"ש וראיתם אותו כו' אזי ממילא ולא תתורו כו' להיות בחי' זונים כו', והטעם הוא כי הנה בהסתכלות האדם בחוטי הציצית הנה יבין וישכיל כי הן הנה ל"ב נתיבות חכמה הנמשכות ומתפשטי' מאור א"ס ב"ה בחי' הארה בעלמא כמו עד"מ השערות כנ"ל כדי להיות בחי' ח"ע מתלבשת למטה מטה מעולם לעולם כנ"ל עד שתרד ותתפשט גם בעוה"ז השפל בעינים הגשמיים כמו התורה הנגלית לפנינו ועכ"ז הן מקושרי'

ומיוחדי בבחי' הטלית שהוא בחי' סובב כ"ע כנ"ל, וקשר זה בחי' יחוד והתכללות הוא כמו שצוררין ומאתחדי' דבר בדבר כנ"ל ובחי' סוכ"ע שנק' לבוש עליון כנ"ל הרי הוא למעלה רם ונשא מאד עד אין קץ למעלה מעלה ממדריגות החוטין בבחי' ח"ע דלכך בחי' הח"ע שבחוטין אינן נחשבין מגופו של טלית רק קשורין ומיוחדים עמה בלבד כנ"ל. וא"כ בראי' והסתכלות כזאת הרי יזכור האדם על שרש המצוות כולן שהן בחי' לבושי' דטלית כנ"ל בחי' מקיף כו', ועי"ז יגיל וישמח לבו ויתענג בראי' זו יותר מרוב כל דהיינו גם מכל חיי עוה"ב שנק' רוב כל, כי בג"ע ועוה"ב אין שם רק בחי' הארה וזיו גלוי העונג בעלמא מעצם התענוג העליון הפשוט כנ"ל ובחוטי הציצית כאשר מתאחדי' בטלית בכנפיו הרי הן מתאחדי' וכלול' בעצמות התענוג והרצון הפשוט שנק' לבושי' כולן חיור כנ"ל שהוא בחי' סובב כנ"ל, ולזאת ממילא ישליך מלבו כל מיני תענוגי' זרים שבעוה"ז שהן רק בחי' פסולת ושמרי' היותר אחרונים כנ"ל ולא ימשוך לבו אחריהם להיות מקבל תענוג מהם בבחי' נוק' שנק' זונה כנ"ל והיינו מ"ש ולא תתורו כו' אשר אתם זונים אחר וראיתם אותו זוכרתם כו' כי ע"י ראי' וזכירה זאת ממילא ולא תתורו אחרי לבבכם להיות זונים כו' (ושרש הטעם מבואר בע"ח שהתכלת הוא בחי' א"מ שמשמא עיני החיצונים כשמסתכלים בו ולהיפך * הנה כשמסתכלים בו הוא בחי' שומר מכל רע כו' וד"ל). והוה למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי כו', פי' אחר שבבחי' ראי' וזכירה הנ"ל בחוטי הציצית שיוזכר על שרש המצוות אשר בטלית כנ"ל, הנה אח"כ יעלה ויבוא האדם למדריגה יותר גבוה, והוא מ"ש למען תזכרו כו' פי' שתהי' אתם בחי' זכרים דהיינו בחי' זכר המשפיע והיינו ועשיתם את כל מצוותי שתהיו אתם המשפיעים וממשיכים את כל המצוות ולהיות המצוות נמשכין על ידכם דווקא, והטעם כי בראי' זו והסתכלות הנ"ל יתקשר האדם בעצמות סוכ"ע כנ"ל הרי משם יוכל להמשיך בחי' הגלוי מן ההעלם דהיינו שכל בחי' לבושי' שהוא בחי' עונג העליון שבעצמות א"ס בהעלם שיבוא לידי גילוי דווקא שזהו תכלית השלימות כאשר בחי' ההעלם עצמו' דסוכ"ע בא לידי גלוי בבחי' ממלא דווקא, ולא תהא המשכת בחי' מכ"ע בבחי' זיו בלבד כמו עכשיו אלא בחי' העלם העצמות דווקא יבוא בבחי' גלוי וכידוע, והנה תכלית השלימות הוה שהוא גלוי ההעלם של העצמות לא יהי' רק בזמן תה"מ דכתי' או עין בעין נראה אתה ה' כו', אבל גם בעוה"ב דעכשיו שהוא בחי' הארת הזיו בג"ע לנשמות לא יש בחי' השלימות הוה כי הרי אמרו שבי"ד נברא העוה"ב הרי אינו אלא רק אות א' הבא מן ההעלם כו', משא"כ בת"ה שיהא בחי' גלוי אור א"ס ממש מקור המצוות הנק' סוכ"ע כנ"ל, ואמנם תכלית השלימות הוה לעתיד גם בזמן תח"ה אינו אלא ע"י מעשה המצוות בפ"מ כל משך גלותינו עכשיו ולזה רמזו רז"ל דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב מעשים טובים דווקא שהן מעשה המצוות לפי שמקומם ושרשם למעלה הוא ממש בחי' עצמות אור א"ס הנק' סוכ"ע שהוא עצמות עונג העליון שלמעלה הרבה מחיי עוה"ב כנ"ל שחיי עוה"ב לא נברא רק ביו"ד שהוא בחי' עצמות גדול, ולכך ע"י מעשה המצוות עכשיו דווקא יבא בחי' גלוי סוכ"ע לעתיד

מפני שכל דבר עולה לשרשו דווקא כי רוח אייתי רוח כו' וד"ל. וזהו למען תזכרו ועשייתם את כל מצוותי צ"ד שיהי' לעתיד שיומשך ממקור המצוות כנ"ל והיינו פי' תזכרו לשון עתיד וד"ל.

אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי כו', פי' אני ה' אלקיכם. הנה כתי' כי שמש ומגן ה' אלקים פי' כמו עד"מ השמש עם המגן שהמגן הוא המסתיר לעצם השמש. כר שם הוי' נמשל לעצם השמש המאיר לארץ ולדרים ובחי' אלקים הוא בחי' המגן ונרתק לשם הוי' להעלים ולהסתיר עצם מאורו. להיות אור השפע נמשך למקבלי' בבחי' הצמצום מאין ליש כו', ובאור הענין ידוע כי שם הוי' כולל כל עולם האצ"י דשם איהו וחייהו כו' דהיינו בחי' יחודא עילאה שהוא בחי' ביטול ממש באור א"ס ואין עוד מלבדו כו', והיינו בחי' סוכ"ע הנ"ל דקמי' כחשיכה כאורה שוה ומשוה כו' להיותו בבחי' עצמות אלקות שלמעלה מבחי' השפעה חוץ ממנו כמו מאור גופו של שמש בעצמו כו', אבל בחי' ממכ"ע הבא בגלוי אור למטה בסדר המדרגות מעלה ומטה רוחניות וגשמיות כנ"ל באריכות הוא ע"י בחי' שם אלקים המכסה ומסתיר לשם הוי', ונק' יחודא תתאה כידוע ומבואר בכמה מקומות וז"ש כי שמש ומגן כך הוי' אלקי' (ולעתיד הקדב"ה מוציא חמה מנרתיקה דהיינו מ"ש וגגלה כבוד הוי' דווקא כמ"ש במ"א וד"ל). והנה ידוע דתכלית השלימות הוא שיהי' הוי' בבחי' אלקי' דהיינו בחי' סוכ"ע עצמו יבוא בבחי' גלוי מן ההעלם, וזהו שאמר יעקב והי' הוי' לי לאלקים כו' הוי' בחי' טובב יהי' לי בבחי' גלוי דשם אלקים בחי' ממכ"ע כנ"ל. ואמנם מעתה יש להבין לכאורה אם הוי' יורד מן ההעלם לגילוי הרי יתגלה בבחי' גלוי ממש דהיינו בבחי' אלקים ממש א"כ מה יהי' בחי' ההעלם של הגלוי הזה, אך הענין הוא דבאמת יהי' בחי' עלית המדרגות עד רום המעלות בכל גלוי והעלם וכו' וכל העלם שנעשה גלוי הנה יתעלה בחי' העלם הראשון ויבוא במדרגה יותר שבעליונה, וכמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' כו', פי' יהי' ב"פ י"ה כי עכשיו שם הוי' ו"ה ומהו"ו יהי' יו"ד כו' וכמ"ש במ"א, וזה שכתוב לעתיד כי הנה אלקינו זה קוינו לה פי' אלקינו הוא בחי' גלוי ההעלם של שם הוי' שיהי' לעתיד כנ"ל, והיינו פי' אלקינו זה לנוכח מפני שבא בבחי' הגלוי כו'. קוינו לו פי' שהמשכנו בו בבחי' קוין עליונים דהיינו בחי' המשכות רצון ותענוג העליון ע"י מעשה המצוות כל משך הגלות כנ"ל, וזה הפ' קאי בזמן תח"ה שיתגלה עצמות סוכ"ע שהוא למעלה מבחי' הזוי שבג"ע כנ"ל. וזהו אני ה' אלקיכם, אני הוי' סוכ"ע הוא שבא בבחי' הגלוי להיות נק' אלקיכם כנ"ל, אך הנה זה בא ע"י אשר הוצאתיך מארץ מצרים דווקא, פי' מצרים הוא בחי' מיצר וגבול לשון מיצר השדה, דהנה כמו שיש בחי' מצרים בקליפה כך יש בחי' מצרים בקדושה והיינו בחי' אהו"ר כשהן באין בבחי' מיצר וגבול ע"פ טעם ודעת השכל המוליד אותם שיש גבול להתפשטות האהבה או היראה לפי גבול ושעור השכל והדעת כנודע, אך בחי' אוי"ר שלמעלה מן השכל והדעת הוא האהבה שבלתי מוגבלת בשעור ומדה כלל אחר שאין לה דבר המגביל אותה כלל כו'. והנה ידוע המאמר דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח ובאתדל"ת אתדל"ע כמים הפנים וכו' וע"י אתדל"ת באו"ר המוגבלים הנ"ל נמשך אתדל"ע מלמעלה על

הנפש ג"כ בבחי' שיעור וגבול והוא בחי' ממכ"ע הנ"ל המאיר בנפש לפי מדריגתה בלבד דהיינו השגות והתפעלות מוגבלים לפי ערך אשר תוכל הנפש שאת. אבל באתדל"ת באוי"ר בלתי מוגבלים הנ"ל כאשר תתעורר מלמטה כמ"כ תעורר עליו זלמעלה בחי' אהבה רבה למעלה מכדי שתוכל הנפש שאת והיינו מבחי' סוכ"ע שאינו נקבל בכלי כלל כנ"ל והיינו אהבת בכל מאדיך כידוע ועד"ו תקנו כל סדר התפילה לעורר את אהבה רבה זו שבלתי מוגבלת ובלתי הפסק וכמו הכל ירוממוך סלה בלי הפסק וכן וקדושים יהללוך סלה. וכל החיים יודוך סלה כו' וד"ל. וזהו אשר הוצאתי אתכם ממצרים בחי' מצרים וגבולים דאוי"ר הנ"ל אלא בחי' סוכ"ע מתגלה עליהם בבחי' אוי"ר בלי מצרים וגבולי' כנ"ל. וע"כ ממילא עיי"ז נעשה אני הוי' דבחי' סובב בבחי' אלקים בחי' ממלא שהוא בחי' הגלוי מן ההעלם העצמות דוקא כנ"ל וד"ל. ומעתה יש להבין מ"ש ב"פ אני ה' אלקיכם כו'. דהנה מה שאמר אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי כו' היינו עיי"ז בחי' אתדל"ת שנעשה אתדל"ע כנ"ל והיינו בחי' רצוא כמ"ש אם רץ לבך כו'. וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף ומטעם הנ"ל בפיו המאמר דרוח אייתי רוח כו'. אך אני ה' אלקיכם אשר אמר פעם ב' היינו בחי' השוב שאחרי בחי' הרצוא כמ"ש אם רץ לבך שוב כו' שהוא בחי' המשכה וירידה כו'. ועיי"ז ג"כ מלמעלה למטה נמשך ויורד אני הוי' להיות ממש בבחי' גלוי למטה כמו למעלה להיות לו דירה בתחתונים כמו בעליונים ממש וד"ל. וזהו פיו קרוב ה' לכל אשר יקראוהו באמת דווקא. פיו באמת זה קאי על אמתתו של אור א"ס ב"ה דהיינו שיקראוהו כמו שהוא ית' באמיתת יחודו דהיינו בחי' סוכ"ע כנ"ל. ואז יהי' קרוב אל קוראו באמת ג"כ דהיינו להיות בחי' גלוי סוכ"ע למטה כמו שהוא למעלה ממש ולא כמו שהוא מתצמצם בשם אלקים שהוא בחי' ממלא שאינו אמיתת עצמותו ממש כנ"ל וד"ל. והנה כל מה שאמר בפיו זהו הוא כולל לכללות ענין המצוות דווקא כמארז"ל דפיו הציצית שקולה כנגד כל המצוות מאחר שאמר וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' כו'. וא"כ בפיו אני ה' אלקיכם בבחי' רצוא ושוב כנ"ל כל זה הוא ענין כללות כל המצוות, והענין הוא לפי שכל זה הכח להיות בחי' סובב בבחי' גלוי ממש מן ההעלם עצמותו וכל בחי' יציאת מצרים הנ"ל הוא נעשה עיי"ז מעשה המצוות לפי שהן בחי' המשכות עונג ורצון העליון בבחי' לבושי' ומקיפים כנ"ל. וזהו פיו ברכות המצוות אשר קדשנו במצוותיו פיו אשר לשון עונג כמו באשרי כו' והוא בחי' עונג העליון הנ"ל ואשר זה הוא שקדשנו בבחי' קדושין כמ"ש וארשתיך לי כו' כמו טבעת קדושין שהחתן נותן להכלה ואו' הרי את מקודשת לי. כך כתי' הייתם קדושים לאלקיכם עיי"ז מעשה המצוות ואח"כ וצונו לשון צוותא וחבור לפי שמתחבר אור עצמות הא"ס להיות בבחי' הגלוי מן ההעלם ממש כנ"ל בפיו אני ה' אלקיכם שהוא דבחי' סובב נמשך בבחי' הגלוי מן ההעלם עד שיהי' אלקיכם ממש כו'. וזהו פיו אשר קדשנו במצוותיו מלמטה למעלה וצונו מלמעלה למטה שהוא בחי' רוי"ש הנ"ל שהן ב"פ אני ה' אלקיכם שבפיו זה שכולל לכללות המצוות וע"כ נרמו רוי"ש זה ג"כ בברכות המצוות וד"ל.

בעז"ה שבת פ' בלק באור

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה מבואר בס' מ"ח בשרש תרי"ג מצוות שהן בחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא דא"א ששם מאיר מבחי' ג' פרקין דני"ה דע"י הנק' י"ג ארחין לבנים במקום הפנוי שבין השערות כו', והאורות הנמשכות מבחי' שערות דגלגלתא הן שרשי המצוות למטה, אבל בחי' י"ג חיוורתי הנ"ל למעלה הוא עיקר שרש המצוות כו' ע"ש באריכות. ובוזה יובן עיקר שרש ענין חוטי הציצית שנק' חוטי לבן ע"ש לובן הטלית שעל הטלית נאמר לבושי' כתלג חיוור דווקא שהוא בחי' לובן ד"ג חיוורתי דע"י שמאיר בגלגלתא דא"א כנ"ל, והשערות הנמשכי' מגלגלתא הוא כדוגמת החוטין של הציצית שתלויין בטלית שע"ז נאמר ושער רישי' כעמר נקא שהוא שער צמר כבשים דטלית מין כנף, ואמנם חוטי ציצית אינן נמשכין מעצמות צמר הטלית אלא רק שנקשרו ונתלו בו כמבואר למעלה, והיינו שרש בחי' ל"ב נתיבות חכמה כי בכל כנף יש ח' חוטין והוא לנגד ד' מחוץ ובכא"א מאיר ב' שמות דהוי' אד' שהן ח' אותיות כידוע. והנה להבין כ"ז יש להקדים הפסוק והחכמה מאין תמצא, דהנה ידוע שבחי' אור הכתר נק' אין כמ"ש בזה"ע ע"פ היש ה' בקרבנו אם אי"ן דהיינו שרצו לידע אם שורה בהם בחי' החכמה שנק' הוי' או בחי' אור א"א שנק' אי"ן, והנה אמר שהחכמה נמצאת מבחי' אין זה דהיינו מבחי' אין הנק' כתר ואמנם אין הכוונה שהחכמה עצמה היא בחי' אין ממש שהרי לא אמר רק שהחכמה מאין תמצא רצונו בזה שאמר תמצא שהיא נמצאת במציאות בלבד מבחי' האין אבל לא שהיא עצמה בחי' אין, והענין הוא שהחכמה שרש מקור חוצבה נמצאת מבחי' האין דכתר ודוקא שורש מקור חוצבה נמצא מבחי' האין דכתר, אבל בחי' התגלות אור החכמה למטה אינה בבחי' אין אלא היא בבחי' מורגש ליש ודבר מה שהרי נקראת כח מה, ופי' מ"ה לשון מהות הוא כנודע, אבל בחי' אור הכתר עצמו נק' אין בלתי מורגש בבחי' מהות כלל כי בחי' הכתר בחי' ממוצע הוא בין עצמות המאציל עם הנאצלים וכמאמר התיקונים אור א"ס מלאו כתר עילאה מלבר כו' ואור א"ס מושלל מבחי' מהות ומציאות דבר מה כי הוא אור פשוט בתכלית הפשיטות וכמאמר לאו דאית בי' מכל אינון מידות כלל וכידוע, ואמנם מפני ששרש מקור חוצב החכמה נמצא בבחי' אין דכתר וכמ"ש מאין תמצא לכך נקראת כ"ח מ"ה וידוע שפי' מה זה יתפרש להיפך ג"כ דהיינו שהוא כח של בחי' אין שנק' מ"ה כמו מה פשפשת כו' וכמו שאמר משה ונחנו מ"ה כלומר כאילו אינו במציאות כלל וכן יתפרש פי' מ"ה בכל מקום על דבר שאינו נראה ומושג במציאות כלל כנודע, ולפי"ז יתפרש ג"כ פי' תמצא בב' אופנים הפכים, דפי' מ"ה הנ"ל, דהיינו מצד מציאות מקור חוצב החכמה פי' תמצא זה היינו במציאות אין כנ"ל, ומצד התגלות החכמה לבחי' יש כנ"ל פי' תמצא זה היינו במציאות יש ודבר, ועד"מ מציאה הנמצאת ולא נודע ממי נפלה שלא נודע ממי נמצאת כאן, כך החכמה מפני ששרשרה בחי' אין לא נודע למטה מהיכן נמצאת מלמעלה בגלוי יש למטה, וזהו פי' הפשוט דהחכמה מאין תמצא ואי' מקום בינה כו' וכמ"ש במ"א דהיינו למטה נודע מציאותה אבל לא נודע מהיכן נמצאת דהיינו מקור חוצבה לא נודע כי הוא בחי' אין דכתר כנ"ל וד"ל. והנה גם בחי' מקור חוצב דחכמה דאצי'

שנמצא מבחי' האין כנ"ל אינו בחי' האין עצמו אלא רק שנמצא מבחי' אין וכמ"ש מאין תמצא כנ"ל, והענין הוא שנמצא רק בבחי' הגלוי מן ההעלם בלבד, ובאור הדברי' הנה כמו שיש גם בכל דבר הנמשך ובא בגלוי במציאות יש בחי' העלם וגלוי דהיינו בחי' עצמות הדבר נק' העלם עצמותו ובחי' התפשטות השפעתו למטה נק' בחי' התגלות שלו מן ההעלם עצמותו, וידוע שאין ערוך כלל לבחי' הגלוי עם בחי' ההעלם של העצמות כי אין הגלוי רק בחי' הארה בעלמא מועטת מאד לגבי העצמות כמשל תנועת החי וכיוצא וכידוע ומבואר במ"א אך מ"מ גם שאינו אלא הארה חיצונית הנה עצם הדבר הוא שבא לידי גילוי בהארה זאת כו' וכך ממש יובן בבחי' גלוי אור העלם עצמות הכתר שנק' אין כי בחי' העלם עצמותו הוא בחי' אין ממש בחי' אין האמיתי דהיינו עצם האין כמו שהוא אך מה שנמשך ובא מבחי' אין האמיתי לבחי' התגלות דהיינו מה שנגלה למטה בחי' אין אין לו ערך כלל לבחי' עצם האין האמיתי כי אינו אלא בחי' הארה בעלמא מועטת מאד, אך מ"מ הרי בא בחי' אין בגלוי למטה כי כל גלוי הוא התגלות העצמות בכל מקום שהוא וגם בבחי' אין דכתר בחי' התגלות שלו הוא בחי' גלוי האין דוקא זה הגלוי של אין אמיתי נק' בלשון מציאות כמ"ש בחכמה שמאין תמצא ר"ל שמבחי' אין האמיתי נמצאת מקור החכמה בבחי' גלוי מן ההעלם בלבד, ואמנם בחי' גלוי זה בחי' אין יחשב ג"כ אלא שהוא רק בחי' הגלוי של האין האמיתי כנ"ל וד"ל. ובהקדמה זאת יובן שרש בחי' השערות דגלגלתא דא"א שע"ז נא' ושער רישי' כעמר נקא כו' והוא שרש ענין חוטי הציצית כנ"ל. דהנה שרש ההפרש בין תורה למצוות למעלה, הנה ידוע שהתורה שרשה מבחי' חכמה והחכמה מאין תמצא כנ"ל דהיינו מבחי' גלוי האין דכתר שהוא בחי' חיצונית הארה שלו הכא בבחי' התחלקות לחלקים רבי' והיינו בחי' השערות דגלגלתא, כי בחי' הגלגלתא עצמו הוא בחי' עצמות הכתר שהוא למעלה מבחי' ההתחלקות לגמרי והטעם הוא כי הא בהא תליא דמשום שבחי' עצמות אין דהכתר הוא בבחי' ההעלם בלי מה בלי מהות כלל כנ"ל, וע"כ נק' כתר לשון כותרת בבחי' מקיף כו', ע"כ איננו בא בבחי' התחלקות לחלקים אלא הוא בחי' אור פשוט מקיף בלתי התחלקות ועד"מ הלבוש שהוא בחי' מקיף להלביש כל האברי' בהשוואה א' בלתי חילוק לחלקים, שהרי אותו המלבוש שמכסה בו את הראש יוכל לכסות וללבוש בו את הרגל, וכן בהיפך לבוש הרגל יוכל להלביש להראש ונמצא אין בעצם הלבוש לבוש מיוחד לאבר זה יותר מאבר זולתו (רק שמדת הלבוש יחתך במדה לפי מדת האבר כמו בתי ידיים ושוקיים ומצנפת הראש שחלוקים הן בחיתוך המדה, אבל אין זה השנוי רק במדת הלבוש ולא בלבוש עצמו כי מצד עצם הלבוש יתלבש בכל האברי' בהשוואה א' וכמו מלבוש המקיף לכל הגוף מראש לרגל רק שהאדם הוא החותך אותו לפי מדת האברים כו' משא"כ המזון שמתחלק בעצם לכל אבר באופן מיוחד לפי מזגו ותכונת האבר כו' וד"ל). והיינו מפני שבחי' א"מ אין בו בחי' התחלקות כלל וכמו העגול שאין בו מעלה ומטה כו', כך אין במקיף חילוק מעלה ומטה כמו ראש ורגל כו', ולוה הטעם נק' כתר לשון כותרת כמו כתרו את בנימין לשון הקפה מכל צד בהשוואה א' כו' וכל זה להיות בחי' הכתר בלי מה כלומר בלי מהות נראה ליש כלל כי נק' בחי' אין כנ"ל משא"כ בחי' הארת

אור הכתר כשבא בבחי' גלוי מן ההעלם כמו כאשר החכמה מאין תמצא כנ"ל הוא הנק' בחי' א"פ הבא דווקא בבחי' ההתחלקות לחלקים רבים להיות נמשך במהות ומציאות עד"מ שנק' חכמה כח מ"ה לשון מהות והיינו כשבא למטה בבחי' יש כנ"ל וכל בחי' מהות בהכרח שיבוא בשנוי חילוקי מדריגות, ויובן זה עד"מ המזון שהוא בחי' א"פ המתחלק לכל אבר להיות לו לחיות מיוחד לפי מזגו דווקא כמו שנראה שהמאכל נכנס באצטומכא ומתברר שם, והמובחר נעשה דם ומן הדם יתברר ועולה האדים הדקי' ממנו לראשי האברי' ללב ומוח להיות להם לאור וחיות ומהם יושלח השפע חיות לכל האיברי' לחלק לכאו"א כפי מזגו כו' וכידוע, וכך למעלה בחי' א"פ הנמשך מאור הכתר הוא החכמה אשר מאין תמצא בבחי' גלוי אין כנ"ל הוא הבא בהתחלקות כמו משל המזון הנ"ל, והוא ענין המאמר אור אבא יונק ממזל הח' ונוצר חסד, פי' יונק לשון אכילה, והענין הוא כי בחי' המזל הזה ונוצר חסד הוא בחי' שערות דגלגלתא דא"א כי הוא מי"ג תקונין דא"א כידוע, ועד"מ השערה למטה הנה יש לה גומא בראש שיונקת שם מן המוח וידוע שהשערה נבדלת בעצם מן המוח שהרי בהתחך אותה לא יכאוב לאדם מפני שאינו מעצמותו של המוח ואמנם נקב המוח טריפה לפי שהוא עצם החיות, משא"כ השערה היונקת דרך הגומא שאינה יונקת רק בחי' חיצוניות של המוח שאינו נוגע לעצמותו כלל וכך עד"מ בחי' מזל ונוצר הנ"ל נמשך שרש יניקתו מבחי' מוחין דא"א הנק' כתר וריינו בחי' גלוי אין העצמי כי בבחי' יניקה זאת בשערה אינו בא רק בחי' גלוי ההעלם שאין לו ערך כלל וכלל עם העצמות כו' כנ"ל באריכות, וע"כ הוא הטעם עצמו שבא בהתחלקו' להתחלק בכל שערה אור גלוי בפ"ע וכנ"ל הטעם והיינו להיות כי השערה הזאת באה בשביל המשכה מיוחדת כמו להיות לאור וחיות לבחי' חכמה דאצי' שנק' אור אבא והיינו פי' אור אבא יונק ממזל כו' והוא בחי' גלוי החכמה דאצי' בבחי' יש כנ"ל בפ"י הב' תמצא בבחי' יש אבל מקור חוצבה בבחי' גלוי האי"ן שהוא שרש יניקת המזל ונוצר חסד מן בחי' עצם האין שהוא עצמות המוחין דא"א כו', ועד"ז יובן כל פרטי המשכות השערות דגלגלתא דא"א שהוא רק בחי' גלוי האי"ן העצמי כדי שמהם וע"י יומשך ויובא אור לנאצלים להיות כי הגם שבחי' האצי' הוא ג"כ בחי' אלקות ממש כידוע דהאצי' הוא בחי' ע"ס דאיהי וחיוהי כו' חד, ומן האצי' נמשך מקור כל השפעות עולמות דבי"ע כו', אך מ"מ הנה לגבי בחי' עצמות אור א"ס נחשב בחי' אצי' לבחי' עשי' כמ"ש כולם בחכמה עשית שגם בחי' חכמה דאצי' נחשב רק בערך עשי' בפועל כו', והענין ידוע שפי' האצי' מלשון ויאצל מן הרוח כו', וידוע שע' הזקנים גם שקיבלו מרוחו של משה ממש כמ"ש ואצלת מן הרוח כו', מ"מ לא הי' להם ערך כלל במדריגה לגבי משה שהרי נאמר בו פנים בפנים אדבר כו' בכל ביתי נאמן הוא כו' והיינו מפני שאצילות רוחו עליהם הי' בדרך דלוג המדריגה מאד עד דמיון אור הנמשך בשערו' ומן השערות יקבל המקבל כנ"ל, כך כל בחי' אורות עליונים דאצי' שמקבלים האור מן המאציל הנה מקבלים ע"י בחי' דילוג המדריגה מאד והיינו ע"י בחי' שערות דא"א כמו אור אבא שמקבל רק ממזל ונוצר כנ"ל ועד"ז כל הנאצלים ואעפ"כ

נקראים בשם אצ"י כי הרי נאצלו והופרשו אורם מן המאציל אך שבא דרך דילוג גדול כמו באציליו רוחו של משה על הזקנים ולזה הטעם יובן גם שבחי' חכמה דאצ"י הוא בחי' ראשית המקור בכל האציל' מ"מ נחשב רק בחי' עשי' בפועל לגבי עצמות המאציל בהיותו מקבל רק דרך שערות בלבד ולזה הטעם האצ"י הוא מקור הבריאה בע"ג ותכלית להיות כי בחי' האצ"י בא בריחוק והבדל גדול מן העצמות של המאציל כנ"ל וד"ל. והנה עד"מ המזון הנ"ל שבא בהתחלקות פרטיות. כך אור הנמשך דרך בחי' שערות בא בהתחלקות פרטית כמו אור אבא שיונק ממזל כו' מתחלק גם הוא בהסתעפות רבות זא"ז כמו קו הימין חח"ן הרי מן החכמה נסתעף החסד ומן החסד הנצח וכא"א כלול מ' וי' מ' כו' ועד"ז בקו השמאל באור אימא שמקבלת ממזל ונקא כו' ועד"ז בכל פרטי אורו' שבג' קווין דאצ"י הכולל כל האצ"י וד"ל. ובכל זה מובן שרש ענין ההפרש בין תורה למצוות למעלה שזהו ג"כ ענין ההפרש בין הטלית לחוטי הציצית התלוין ממנו בד' כנפות כנ"ל, דהנה שרש המצוות ביי"ג חיוורתי שהן י"ג אורחין לבינים שבגלגלתא דא"א ששרשם מג' פרקין דנו"ה דע"י כנ"ל, וידוע דבחי' עתיק נחשב מבחי' העלם עצמות המאציל עדיין ולכך נק' עתיק לשון המעתיק הרים כו' וכמו פי' המתנשא מימות עולם כך פי' עתיק יומין שנעתק מיומין דאצ"י שהן חג"ת דא"א כו' והיינו בחי' עצם האין שבהעלם, אבל שרש התורה דמחכמה נפקא, הנה החכמה ג"כ רק מאין תמצא בגלוי ההעלם שהוא בחי' שערות דגלגלתא הבא בבחי' התחלקות כנ"ל, וו"ש ושער רישי' כעמר נקא שזהו ענין הטלית והציצית, כי הנה מ"ש לבושי' כתלג חיוור ושער רישי' כעמר נקא, לבושי' הוא הטלית שהוא כולו לבן ומצמר כבשים דווקא והציצית התלוין ומקושרין בו ג"כ מצמר כבשים, ונק' ג"כ חוטי לבן אך שהן בחי' אורות נבדלים מן העצם רק שתלוין ונקשרין בעצמות בבחי' חיצוניות והוא כמו בחי' השערות דגלגלתא הוא שנק' שער רישי' כעמר נקא וכדמיון השערות שמקבלים מבחי' חיצוניות כנ"ל באריכות והן ל"ב נתיבות החכמה, פי' ל"ב נתיבות הן בחי' השערות שנק' נתיב כמו הנתיב מעיר לעיר שהולך בו אדם יחידי בסוד ובסתר והוא קצר מאד, כך אור הנשפע בדלוג מעצמות הכתר להיות מקור לאצ"י כמו אור אבא שמקבל ממזל כו' כנ"ל, ול"ב חוטיין הם ל"ב נתיבות להיות בחי' החכמה נמצאת מהם באצ"י בגלוי יש מהם ועל ידם ולהיות כי ד' מוחין יש בכ"א מהם ב' שמות הוי' אד' כנ"ל ע"כ הם באים במספר ל"ב כו', אבל שרש המצוות הוא דווקא ביי"ג חיוורתי שבגלגלתא שהוא בחי' עצם האין שלמעלה מבחי' ההתחלקות לגמרי כנ"ל להיותו בלי מה כו' זהו לבושי' כתלג חיוור והוא הטלית שכולו לבן ובלתי התחלקות כלל כו' לפי שהוא בחי' אור עצמות המאציל שהוא פשוט בתכלית האחדות הפשוטה, וכמ"ש עוטה אור כשלמה כו', וע"כ כולו לבן ג"כ כי הגווין דלבנונית מורה על בחי' הארה הפשוטה כידוע שגווין אודם וירוק מורה התגלות ישות משא"כ מראה הלובן אינו נתפס ליש כי הוא גווין פשוט וע"כ על הלובן יציירו הגוונין אדום וירוק אבל הלובן אינו נחשב מראה המשתנה ומצטייר כי על הרוב הלובן הוא גווין עצמי להיותו פשוט כו' וכמבואר במ"א בענין בגדי לבן דכה"ג וד"ל.

ומעתה יש להבין שרש וטעם הדברים למה שרש המצוות למעלה משרש התורה וגם הלא אנו מוציאים לפעמים שהתורה גבוה מן המצוות כמו שאמרו ות"ת נגד כולם כו'. אך יש להבין תחילה למה הטלית מצמר כבשים דוקא. דהנה מבואר במ"א ע"פ והכשבים הפריד יעקב כו' שיש שני מדריגות כב"ש בית קודם לשי"ן וכש"ב בשי"ן קודם לבי"ת. והענין הוא כי אות הכ"ף מורה על בחי' אור הכתר בכ"מ כנודע בזהוהר באותיות דא"ב כו', אך הנה אות האל"ף ג"כ בבחי' הכתר והיינו אאלפיך חכמה, ואות הב' הוא כולל חכמה ובינה וכמ"ש בחכמה יבנה בי"ת הרי הבי"ת נבנה בחכמה והוא בחי' בינה שמקבלת מחכמה כנודע, וזהו אות בית דבראשית כמ"ש בתיקונין, ואות השי"ן הממוצע בין אות הכ"ף לאות הבי"ת היינו בחי' חג"ת דא"א כידוע שבחי' חג"ת דא"א מתלבשים באו"א אור אבא מלביש לחסד דא"א ואור אימא מלבשת לגבורה דא"א כמ"ש בע"ח ע"פ אני בינה לי גבורה כו'. וזהו אות השי"ן שהוא מורה על ג' קווין שמחזרין בתחתיתם והיינו בחי' המדות שברצון שסופן מתחברין ומתלבשין בחו"ב ומתאחדין שם ויובן זה באדם התחתון שמדות שברצון הם מקוריים לחו"ב וגם הם מתלבשים בהם כנראה בחוש שרצון האדם יטה לאור שכלו למצוא שכל לזכות לאותו ואז הרצון ההוא גנוז ונעלם הוא בתוך אור השכל ההוא כו' וד"ל. ועד"ז כל הג' קווין שברצון מתחברין בחו"ב ומתאחדים שם להיותם למעלה מן השכל ונמשכין ומתלבשים בשכל, וזהו ענין השי"ן שאחר הכ"ף שהוא בחי' הכתר, וזהו פ"י כש"ב בשי"ן שקודם לבי"ת. אך פ"י כב"ש בבי"ת קודם לשי"ן היינו בחי' חג"ת דו"א שמקבלים מחו"ג שנק' בי"ת כמ"ש בחכמה יבנה בי"ת כנ"ל והיינו בחי' ג' קווין דו"א שהמה למטה מחו"ב דאצי' כידוע והוא בחי' המדות שבלב שנולדים ונמשכין מן השכל שבמוח כנודע, והוא ענין השי"ן שאחר הבי"ת וחבור הג' קווין הללו מתאחדים במלכות כו' וד"ל. והנה ידוע דשרש בחי' חג"ת דא"א הוא בחי' חג"ת דע"י וגם בחי' חג"ת דע"י נחשב בציוור אות השי"ן כנ"ל. והיינו בחי' העקודים דרך כלל כי בחי' הכתר בכלל הוא בחי' ע"י וא"א כנודע אלא שבחי' ע"י נחשב בחי' פנימי הכתר ושם בחי' הקווין ביחוד גמור מתאחדים דהיינו בחי' העקודים שכל ההתחלקו' שלהם עקודי' ומקושרין וע"ז לשכון כולם בכלי א', משא"כ בחי' הנקודי' שמתחלקי' בכלים מחולקי' כו' וידוע שבחי' הנקודי' בחכמה ובחי' העקודי' בכתר והוא ג"כ בחי' התהו והתיקון דרך כלל כנודע, וזהו פ"י והכשבים הפריד יעקב שכמו שבחי' הג' קווין הן בבחי' העקודי' דכתר שהוא בחי' התהו בכלל הן מיוחדים ביחוד גמור כנ"ל והשי"ן קודם לבי"ת דחו"ב כנ"ל, אך יעקב הביאן לבחי' כשבים הנ"ל למטה מחו"ב להיות נקראי' כבשי"ם בבי"ת קודם לשי"ן שהוא בחי' פירוד הקווין כי בבחי' הנקודי' שהוא החכמה מתחלקי' שם בכלים מכלים שונים שהיינו בחי' חג"ת דו"א שהוא בחי' התיקון, אך חוזרין ומתאחדין ע"י העלאת מ"ן מהקרבות, כי הנה מקריבין הכבש ששרשו מפני השור אשר מהשמאל כו' וגם שיצא בבחי' פירוד בקו השמאל והיינו בירידת האור מאצי' לבריאה דכתי' ומשם יפרד כו', אך ע"י העלאת הקרבן, הנה הוא עולה לשרשו הקדום שהוא בחי' התהו שקדם לבחי' התיקון והיינו בחי' פני שור שלפני האצי' כמו בחי' שם ב"ן שלפני האצי' שנק' בהמה רבה כידוע ששרש הבהמות

והחיות בתהו שקדם לתיקון והיינו שעולה בבחי' הקווין שבבחי' העקודי' שלפני השבירה כי עיקר השבירה הי' בבחי' הנקודי' ולא בבחי' העקודי' כידוע ושם הקווין בתכלית היחוד כנ"ל ונק' שם כש"ב כנ"ל, ונמצא ע"י הקרבנות מתאחדי' גם בחי' הקווין דאצי' שיצאו בבחי' הפירוד בבי"ע וד"ל.

אך הנה יש להבין בכל זה, דהלא ידוע שאם לא היתה השבירה מבחי' התהו לא הי' מציאות התהוות הבריאה יש מאין, כי אורו' דתהו היו מיוחדין למעלה בעצמות המאציל רק ע"י השבירה ירד האור בירידות המדרגות כמ"ש אתה פוררת בעוז י"ם שהוא התהו וכמ"ש במ"א ונפלו בעולם הבריאה ושם נתהוו בחי' מרכבה פני שור בבי"ע עד שור ובהמה הגשמיים למטה ואח"כ מקריבין השור לעלות לשרשו הראשון כנ"ל. ולכאורה אין זה מובן למה יהי' רצון העליון בזה אם מפני שנתאוה הקדב"ה להיות לו דירה בתחתונים כידוע טעם זה בכלל המצוות כולן הלא תענוג זה א"א לומר כ"א בדבר שהוא חדש מעיקר שלא הי' במציאות מעולם אבל למעלה א"א לומר שיתאוה הקדב"ה בדירה בתחתונים אחרי שכל עיקר התהוות עולמו התחתונים דבי"ע הי' רק מסיבת השבירה כנ"ל וכמ"ש למכ"ה מלכ"ם גדולים כו' דהיינו מ"ש וימלך וימות והרי סיבת בחי' מיתתו ונפילתו הי' מעצמות כדי שיוכל אור חסד עליון לירד למטה מטה כנ"ל א"כ מה זה עונג אח"כ כאשר יעלה הקרבן ויתהפך חשוכא לנהורא כו' דהיינו מה שיעלה למעלה ע"י בחי' התיקון דאדם העליון כנודע בפי' אדם כי יקריב כו' שהרי אין כל חדש בזה אחרי אשר ממנו נמצא הכל השבירה והתיקון וכמ"ש במ"א ע"פ מי שם פה לאדם כו', ולמה לו לעשות בחי' שבירה תחילה ולעשות אח"כ בחי' תיקון כמ"ש אשר ברא אלקי' לעשות ופי' לעשות לתיקון וכמ"ש במ"א עד"מ מי שמקשה ומתרחץ הקושי' דאין כל חדש בזה ולא הי' לו להקשות בתחילי' ולא הי' צריך לתירוץ כו' וע"ד שאמרו לא לכתוב לא ה' ולא וא"ו כו' ואם מפני קבלת עונג בזה התיקון הרי אין זה ענין חדש אחרי אשר השבירה מאתו היתה וא"כ הרי זה דומה למלך שעושה לו תענוג מצחוק החיות שמעמידים ועזי' כו', וכמ"ש במ"א בענין הקניגין שעתיד לעשות לצדיקי' כו', וזהו מ"ש אם צדקת מה תתן לו כו' וקאי זה בקיום המצוות שנק' צדיק על ידם מה תתן לו כי כל המצוות עקרם הוא להפוך חשוכא לנהורא כו' עד מצוות הקרבנות וכלל ענינם הוא להיות לו דירה בתחתונים ע"י בחי' ביטול היש בהעלאת מ"ן כידוע אבל מה תתן לו עונג בזה אחר שממנו נמצא השבירה התיקון וכלא קמי' כלא כנ"ל וא"כ לכאורה יפלא מכל זה על כללות ענין המצוות מה טעם ועונג יש לרצון המאציל בהן אחר שאמר אם צדקת מה תתן לו כו' ומטעם הנ"ל.

אך הענין הוא דבאמת שרש כללות ענין המצוות הוא למעלה מבחי' הטעם לגמרי כי שרשם האמיתי היינו בבחי' י"ג חיוורתי דע"י שמאיר בגלגלתא דא"א כנ"ל והוא בחי' רצון ועונג המאציל הפשוט שלמעלה מבחי' טעם ועונג כידוע אלא שאח"כ יורד העונג והרצון הזה ומתלבש בטעם ממש ע"י החכמה כמשי"ת בסמוך, אבל אמיתת עונג ורצון הוא למעלה מן הטעם לגמרי והיינו בחי' עצמות הכתר שנק' עצם האין וההעלם כנ"ל וד"ל, ולכך גם למטה הנה אנו רואים ענין המצוות שהן

גזירות המלך בלבד בלי טעם כלל אלא שכך גזר ואמר ונעשה רצונו להיות שרש • בבחי' עצמות אור הכתר שהוא בחי' אור פשוט באחדות הפשוטה כו' וד"ל. זהו ענין הטלית שהוא מצמר הכבשים דווקא וחוטי ציצית ג"כ מצמר כבשים אלא שנקשרין ונתלין בטלית בלבד ואינם נמשכין מעצמותו כו'. דהנה מ"ש לבושי' כתלג חיוור שהוא בחי' הטלית שכולו לבן כנ"ל היינו בחי' י"ג חיוורתית שהוא בחי' העלם עצם האין והיינו בחי' עצם העלם העונג העליון שלמעלה מבחי' הטעם וההשכל לבחי' העונג הנמצא בחכמה גם במקור חוצבה כנ"ל הוא רק בחי' גלוי העלם זה והוא מ"ש והחכמה מאין תמצא כנ"ל והיינו ג"כ הנק' עדן. וז"ש לבושי' כתלג חיוור כי בחי' הלבנונית מורה על עצם האין שהוא אור פשוט בעצם כנ"ל והיינו ענין הטלית שהוא מצמר כבשים דווקא כי שרש הכבשי"ם הוא בבחי' העקודים דכתר דהיינו למעלה עדין מבחי' התחלקות אור בכלי כנ"ל ונק' כשבי"ם בשי"ן קודם לבי"ת ע"י בחי' ג' קווין שבכתר עצמו שהם בתכלית היחוד כנ"ל והוא בחי' חג"ת דע"י שמאיר בגלגלתא דא"א כנ"ל זהו לבושי' מצמר הכבשי"ם הללו שהוא חיוור בחי' חיוורתית הנ"ל והוא מקום הפנוי שבין השערות דגלגלתא שנק' אורחין לבנים. אך בחי' שערות דגלגלתא דהיינו בחי' גלוי אין דחכמה כנ"ל הוא מצמר כבשי"ם בחי' כשבי"ם הנ"ל ג"כ וכמ"ש ושער רישי' כעמר נקא ועמר נקא היינו עמר כשב הנ"ל שהוא בחי' חיוורתית דע"י עצם האין. אך שאינו נחשב מעצמיות האין ממש אלא הוא רק בחי' גלוי שלו מן ההעלם וע"כ בא בבחי' דילוג ביניקת שיערה בלבד כנ"ל באריכות. ודוגמא להם הוא ענין חוטי הציצית הניתלין בטלית דגם שנקראו חוטי לבן ג"כ ע"ש בחי' לובן העליון דע"י בחי' עצמות הכתר כנ"ל אבל הן חוטין בלבד ונקראים ל"ב נתיבות בלבד כנ"ל להיותם באין מן ההעלם לגלוי בלבד וע"כ אין הציצית נחשבין מעצמיות לובן הטלית רק שנתלין ומקושרין בו בלבד כמו שבחי' שער רישי' אינו נחשב מן העצמיות כנ"ל הגם שהוא ג"כ עמר נקא. והנה הגם שלגבי עצמיות הכתר נחשבי' רק בחי' גלוי מ"מ צריכין החוטין להיות לבנים ומצמר הכבשים ג"כ כמו הטלית כי אין הגלוי רק בדומה אל העצמות אחר שהוא בחי' גלוי אין דכתר, וזהו הטעם הכנף מין כנף דווקא (ע' מ"ש בביאור דע"פ ואלה המשפטי' בענין שאצ"י נק' אדם אדמה לעליון כו' לאחזאה כו' ויאצל כו' וזהו מין כנף כיון שהוא בחי' אדמה לעליון ולכן ציצ"י תרי"ג בחי' אדם שיש בו תרי"ג בחי' רמ"ח איברי' שס"ה גידיון אך אע"פ שלגבי עצם הכתר אינן נחשבין רק בחי' גלוי ההעלם אבל לגבי למטה מהן דהיינו לנאצלי' נחשבין בחי' מקוריות ממש וכנ"ל בפ"י מאין תמצא למטה במציאות יש באצ"י שהוא בחי' חר"ב שמקבלים מבחי' שערות והיינו קנ"ה חכמה קנ"ה בינה ב"פ קנה בגימ' י"ש כו' והיינו ענין ל"ב חוטין דציצית שנק' ל"ב נתיבות לחכמה פ"י נתיבות הללו היינו כמו בחי' שערות דגלגלתא שהן נחשבות בחי' מקוריות לחו"ב דאצ"י וטעם מספר ל"ב דווקא מבואר למעלה כי ח' חוטין בכל כנף היינו ב' שמות דהוי' אד' שהן ח' אותיות וד' הכנפות של הטלית שחוטין תלוין בהן היינו כדי לבא האור בהתחלקו' לד' מחין שבחב"ד דאצ"י כי הדעת מתחלק לב' מחין

כידוע בענין ד' בתים דתפילין כו', ובכל כנף תלוין ממין הכנף ח' חוטין להיות מהן מקור למוחין כו' ונקבי הכנף היינו כמו בחי' גומות שבראש שמשם יונקים השערות כו', והוה כללות ענין מצוות ציצית כמ"ש ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם ע"ש ציצת ראש"י כו', כדי להיות מהן מקור לחכמה שבתורה שהיא טעם כל מצווה ומצווה כמ"ש בסמוך בעזרה וד"ל.

ומעתה יובן ג"כ למה שרש המצוות גבוה משרש התורה, וגם מה שאנו מוציאים לפעמים שהתורה למעלה מן המצוות וכמו שאמרו ות"ת כנגד כולם ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה וכיוצא וגם אמרו שמצווה שאפשר לעשותה ע"י אחר אין מבטלין מת"ת כו'. אך הנה שרש הדברים כי המצוות בשרשן האמיתי הוא בבחי' עצמות אור הכתר כנ"ל שלמעלה מן הטעם לגמרי ושרש התורה דמחכמה נפקת והחכמה מאין תמצא בבחי' גלוי כנ"ל היינו להיות נמשך טעם לרצון המצווה ע"פ החכמה דוקא ונק' טעמי המצוות וע"כ שרש המצוות גבוה משרש התורה, אך יש מקום למטה שהתורה גבוה מן המצוות ונחשבת לגבי המצוות בחי' פנימית המקור כו', ולזה אמרו ות"ת כנגד כולם, ויובן דבר זה בהקדים ענין המאמר הידוע דרמ"ח מ"ע הן בחי' רמ"ח אברים דמלכא והנה עד"מ אברי האדם הן נשמעות לרצונו ע"פ השכל והמחשבה דוקא כנראה בחוש בתנועת היד והרגל שאינו מניע אותן רק ע"פ הרצון שבשכל ומחשבה אם באופן כך או באופן אחר והרי כל פעולת הפעל בידי אינה רק ע"פ השכל והמחשבה שבמוח לפי שכל תנועת חיות (כז) אברי' החיצונים וגם פעולת אברים הפנימים הכל נמשך מן החכמה שבמוח דרך גידים דקי' מאד שנקראים גידי המוח המתפשטין בכל האברי' כנודע בספרי הרפואה, ואמנם הנה אע"פ שהשכל והמחשבה שבמוח הוא בחי' פנימית המקור לכל פעולת האברי' להנהיגם בכל פרטיהם עכ"ז עיקר הפועל הפעולה הזאת בכל אבר לפי טבעו אינו השכל והמחשבה אלא שע"פ השכל תפעול אופן הפעולה אבל מהות הפעולה והתנועה בעצמה שישנה באבר בכח תמיד גם קודם שבא השכל להעירה לפעול הרי יש לה מקור מיוחד שמשם נמשך הכח של הפעולה בכל אבר לפי טבע פעולתו שהוא לפי טבע עצמותו, והנה המקור הזה הוא הרצון שעיקר מהותו למעלה הרבה מן השכל שבמוח ונבדל בערך ממנו רק שמתלבש בשכל להיות הרצון ע"פ השכל אבל מהותו בעצם למעלה מן הטעם והשכל כנודע וממנו נמשך (מהות) כח הפעולה שבכל אבר רק שע"פ הרצון שמתלבש בשכל שבמוח יתנהג אופן הפעולה בכל האברי' כנ"ל, ונמצא עיקר הפעולה הוא הרצון רק שאופן הפעולה ע"פ השכל והשכל אינו אלא כמו מעבר אל הרצון שיאיר ע"י אל המעשה ומ"מ באמצעות השכל יתנהג הרצון באופן המעשה כנ"ל וד"ל, והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה בשרש המצוות שלמעלה משרש התורה ואעפ"כ יש מקום למטה שהתורה גבוה מן המצוות, כי הנה המצוות שרשן האמיתי בבחי' רצון העליון הבלתי מלוכש בחכמה כנ"ל והוא בחי' עצם האין לא כמו שהוא נגלה בחכמה וכמ"ש והחכמה מאין תמצא שהוא בחי' גילוי האיין כנ"ל ומצד המצוות גבוהי' מן התורה ששרשה רק בחכמה כנ"ל, ואמנם הנה מאחר שהמצוות נקראים (בשם רמ"ח) אברי' דמלכא כמו חסד דרועא ימינא כו',

בה תלוי' מצוות הצדקה ותפילין בראש וביד וכיוצא בזה יש הרבה מצוות שנקראי' אברי' דמלכא שהוא בחי' כלים דז"א כידוע בפ"י מצוות הוי' שהמצוות כולם ישנם למעלה בז"א שנק' הוי' וכמארו"ל שהקדב"ה מניח תפילין כו', וזהו מצוותי חוקותי כו' וכמ"ש במ"א הנה שרש מהות פעולת והמשכות של האברים דמלכא הללו ע"י המצוות עליונים מגיע בבחי' פנימית רצון העליון שהוא בחי' פנימית הכתר שנבדל מן החכמה וכנ"ל במשל האברי' באדם למטה שמהות כח פעולתן שרשן ברצון הבלתי מלוּבש בשכל כו', אך בבחי' גלוי רצון העליון בחכמה או נהפוך הוא שכל בחי' פעולת והמשכו' אברי' דמלכא ע"י המצוות עליונים הכל מתנהג ע"פ החכמה דווקא והוא ענין טעמי המצוות שהן ע"פ בחי' החכמה שבתורה לעשות המצווה כך ולא כך וכמשל אופן פעולת האבר באדם למטה שאינו אלא ע"פ השכל והמחשבה שבמוח כנ"ל, וא"כ מטעם זה הרי התורה דמחכמה נפקת גבוה מן המצוות כי המצוות נקר' אברים דמלכא והאברי' אינם מתנהגי' ע"פ החכמה אם לעשות כך או כך כנ"ל וכן חכמה שבתורה גוזרת לעשות המצוות באופנים שונים כך ולא כך כנודע והרי חכמה שבתורה נחשב בחי' פנימי' ומקור לרמ"ח אברי' דמלכא אך מ"מ הנה עיקר מהות פעולת והמשכות אברי' דמלכא למעלה מן החכמה כנ"ל, ששרשן ברצון העליון הבלתי מלוּבש בחכמה, וא"כ שרש האמיתי של המצוות שתלויין ברמ"ח אבריין דמלכא גבוהים מחכמה שבתורה, ונמצא שני המאמרי' הם אמת דהמעשה עיקר ולא המדרש וגם מה שהתלמוד גדול אינו אלא מפני שמביאו לידי מעשה מטעם הנ"ל דשרש מהות המצוות בפנימית הכתר, וגם זה אמת שת"ת כנגד כולם וגם אין מבטלין ת"ת כשאפשר לו לעשות המצווה ע"י אחר להיות כי בבחי' גלוי הרצון למטה הרי החכמה שבתורה בחי' פנימית אור לכל המצוות וז"ש כי נר מצוה ותורה אור וד"ל.

ובזה יובן ג"כ מ"ש והחכמה תחי' בעלי', דהנה לכאורה אין לפסוק זה הבנה ע"ד הפשוט שהרי פי' הפשוט של הפסוק זה משמעו דהחכמה יש לה בעלים ממש אחר שאמר תחי' בעלי', ופי' בעלים ידוע ע"ד הבעל לאשתו שהאשה נק' בחי' מקבל והבעל הוא בחי' משפיע כמו כי יבעול בחור בתולה כו' וכן כתי' כי בועליך עושיך ואמרו רז"ל אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי כו' וא"כ איך יתכן שהחכמה תחי' חיות אור ושפע לבעלי' שהוא בחי' משפיע שלה כי לא נמצא בכל עילה ועלול שהעלול יתן שפע וחיות לעילה המשפיע אליו כו', אך הענין יובן ע"פ הנ"ל בשרש המצוות שהוא בחי' פנימית הכתר וכתוב והחכמה מאין תמצא דהיינו שמקבלת תמיד בחי' אור וחיות מציאותה מבחי' אי"ן דכתר כנ"ל וא"כ החכמה הוא בחי' מקבל והכתר נק' בחי' משפיע אלי' וכמארו"ל הידוע דאור אבא יונק ממזל הח' ונוצר כו', הרי לשון יניקה זאת הוא ממש בחי' מקבל ע"ד הולד שיונק כו', אך זהו בבחי' חכמה דאצי' שהוא בחי' גלוי שכל ממש בבחי' יש כנ"ל ע"כ נק' בשם יניקה בלבד, אבל בחי' מקור חוצב החכמה כשמקבלת מבחי' אין ונק' כח מ"ה כנ"ל הגם שמקבלת מבחי' אי"ן דכתר ונק' מקבל מ"מ אין זה כמו הולד שיונק כו' אלא כמו האשה שמקבלת מבעלה כך בחי' אין דכתר נק' בחי' בעלים לגבי כח מה

דחכמה, ויובן זה ע"מ מכח המשכיל השכלות שנק' כח מ"ה כנודע ומקבל מהעלם הרצון כנראה בשוחד שיעור עיני חכמים להמציא שכל מכח המשכיל כו' מפני שהעלם הרצון מאיר ומשפיע לכח מה זה כו' וד"ל וזוהו הטעם שהחכמ"ה כח מה מאין מקבלת כאשר מבעלה נק' בשם נקיבה דוקא ולא בשם זכר שהרי נקראת חכמה בה"א, וידוע שכל ה"א מורה על בחי' נוקבא כמו על איש חכם אומרי' חכם ועל אשה אומרי' חכמ"ה וכן כל חכמה נק' בלשון נקיבה כידוע, והיינו לפי שמקבלת מבחי' אין דחתר בבחי' נוקבא שהוא בחי' מקבל, אך הנה כל זה במקור חוצב החכמה מאין דחתר כנ"ל אבל בבחי' התגלותה למטה באצ"י או נהפוך הוא שהחכמה תחי' אור ושפע לבעלי' דוקא, והענין הוא כנ"ל דשרש המצוות ברמ"ח אברים דמלכא הרי עיקר שרש מהותם באין דחתר שלמעלה מן החכמה, אך אופן פעולתם נמשך ע"י החכמה דווקא ונמצא שכאשר אור החכמה תנהיג את אופן הפעולה ברמ"ח אברי' הרי החכמה תחי' בחי' חיות ואור זה לבעלי' שהוא בחי' אור הכתר המלוכש במהות כח פעולת האברי' שנק' בעלי' דחכמה והגם שהחכמה נק' בחי' מקבל לגבי' כנ"ל היינו בבחי' מקור חוצב החכמה לגבי' בחי' הכתר עצמו כנ"ל אבל כאשר המצוות באברי' נמשכין למטה ע"י החכמה דווקא שהוא בחי' גלוי טעמי המצוות לעשות כך ולא כך כנ"ל הרי נהפוך הוא שהחכמה בחי' משפיע אל האברי' להחיותם כי בכל פעולה והמשכה שלהם אינו אלא ע"פ טעם החכמה כמבואר למעלה במשל פעולת האברי' שהוא רק ע"פ השכל והמחשבה שבמוח וכנ"ל וד"ל, דמטעם זה אמרו ות"ת כנגד כולן וכמ"ש כי נר מצווה ותורה אור שהמצוות נק' בחי' כלי לאור התורה כנר לגבי האור כמו האבר שהוא בחי' כלי לחיות ואור השכל ששולח אורו בהן כנ"ל וד"ל, וזהו והחכמה תחי' בעלי', פי' לבחי' כתר שנק' בעלים של החכמה למעלה אך למטה הנה החכמה תחי' אותם והיינו לרמ"ח אברי' ששרשם בכתר כנ"ל, ובזה יובן מ"ש בפ' ציצית דוקא לפי ששקולה כנגד כל המצוות כידוע למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי כו', פי' תזכרו לשון זכר דהיינו בחי' זכר שנק' בחי' משפיע, והענין הוא לפי שישראל עושין רצונו של מקום דהיינו שמשפיעים וממשיכים גלוי רצון העליון בחכמה להיות מן החכמה שבתורה בחי' מקור לרמ"ח אברי' דמלכא כנ"ל וז"ש ועשיתם את מצוותי שהן רמ"ח אברי' דמלכא וכמארו"ל ועשיתם אתם כאלו עשאוני פי' עשאוני בהמשכות אורות בכלים שנק' אברי' דמלכא כי מצד עצמות המאציל הרי אמרו לאו דאית בי' מכל מדות אלין כלל וכידוע וד"ל.

ומעתה יש להבין מ"ש בפ' ציצית אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים אני ה' אלקיכם כו', דהנה ידוע בע"ח דב' שמות הללו היי' ואלקים לפעמים הן בזו"ג ולפעמים הן באו"א ונק' אור אבא הוי' וכמ"ש הוי' בחכמה כו', פי' כי ראשית ההוי' באצ"י הוא בחי' אור החכמה ולפני התהוות החכמה עדיין לא היתה התהוות בבחי' גלוי מן העולם כידוע וע"כ החכמה נק' ראשית כמ"ש ראשית חכמה כו', ולזה הטעם אמר הוי' בחכמה כו' ושם אלקים בבינה כמ"ש בראשית ברא אלקים ואמר בזוהר אבא אמר לאימא כו', וכאשר אמר כאן אני הוי' אלקיכם, פי' אני הוא בחי' הכת"ר שנק' אין אותיות אני כנודע בע"ח בפ"י אני ראשון

כו', והיינו מפני שהחכמה כח מ"ה מאין תמצא כנ"ל באורך, וע"כ אני שורה בשם הוי' דחכמה וזהו אני הוי' כי מתהפך אותיות אי"ן דכתר בחכמה ונק' שם אני לשון גלוי כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, ומה שאמר אשר הוצאתיך מארץ מצרים הנה ידוע דבחי' הבינה הנק' אלקים אותיות מ"י אל"ה כו' הוא הנק' ג"כ מצ"ר מ"י שהוא אותיות מצרי"ם מצ"ר י"ם כי י"ם אותיות מ"י והענין הוא כמ"ש מי מדד בשעלו מים כו', פי' בחי' בינה שנק' מ"י הוא אשר מדד בשעלו מים דחכמה כו', כי הנה פי' מיצר הוא בחי' הגבול והמדה כמו מצרים הגשמיים לשדה ופי' מ"י מדד היינו מפני שיש ה"ג מנצפ"ך באימא שמהם נמצא שורש המדה והגבול ונק' קו המדה המודד מדידה ושעור להמשכות האורות בכלים כו' והוא הנק' מיצר מ"י פי' בחי' מצרים וגבולים דבינה שנק' אלקים ונק' מ"י אל"ה כמ"ש מבטן מי יצא כו' כי אלה מורה בחי' התגלות לחלקים וצמצומים רבים וז"ש פלג אלקים שנפלג ונחלק להיות מי אלה כמ"ש מי ברא אלה כו' וכמ"ש באור זה במ"א וד"ל, ומה שאמר אשר הוצאתיך ממצרים היינו שהוציא ממיצר זה דבינה הנק' מיצר י"ם פי' מיצר ים החכמה כי החכמה הרי הוא בשם הוי' כנ"ל, והוא עדיין למעלה מבחי' קו המדה בשעור וגבול וכמ"ש מי מדד בשעלו מים שבחי' השגה דבינה הוא שנותן מדה ושעור לים החכמה שנק' מים העליונים בלי שעור ועד"מ הים שאין לו שעור ונק' מים שאל"ס כו', גם עד"מ מטבע המים שאין להם גווין מיוחד רק לפי מראה הכלי כו', כך הוא בחי' כח מה דחכמה שלמעלה מן התגלות ההבנה והשגה עדיין והרי הוא בלתי מוגבל עדיין בשעור ומדה כמו בחלקי אותיות המחשבה רק אחר שבא לידי גלוי בהשגה אזי יש לו גבול ושעור באותיות כו' וכמ"ש במ"א, וז"ש אשר הוצאתיך מבחי' מיצר דבינה הנק' אלקים כנ"ל להיות למעלה מן המדה והגבול והיינו בבחי' אור החכמה כח מ"ה שהוא בבחי' שם הוי' כנ"ל וד"ל.

אך הנה יש להבין לכאורה מהיכן יש אפשרות לענין זה לצאת מן המיצר דבינה למעלה בחכמה כו', ואם מפני שאמר אני ה' אלקיכם הוא אשר הוצאתי כו' הרי אדרבה מזה יש משמעות להיפך שהרי אמר שבחי' אני דכתר שורה בהוי' דחכמה ובחי' הוי' דחכמה נמשך בבחי' בינה שנק' אלקיכם, וז"ש אני הוי' אלקיכם וא"כ הרי לכלל מיצר מי כו', אך הנה הענין יובן בהקדמה אחת בענין המבואר למעלה, דהנה כל הענין המבואר למעלה בענין שרש התורה והמצוות שהמצוות שרשן ב"ג חיוורתי דע"י שנק' עצם האין למעלה מבחי' התגלות ושרש התורה בבחי' גלוי אין זה כמ"ש והחכמה מאין תמצא כו' ובחי' תרי"ג אורחין דגלגלתא דא"א שהן בחי' רצון העליון במצוות למטה ונק' שער רישי' כעמר נקא הן הבאין ונמשכין ומתלבשין בחכמה שבתורה ונמצא שבחי' רצון העליון שלמעלה לגמרי מבחי' הטעם והשכל שהוא בחי' י"ג חיוורתי הוא הבא ומתלבש בחכמה ונק' רצון המלוכש בחכמה והן בחי' תרי"ג אורחין דגלגלתא שהן באין בבחי' גלוי אין דחכמה וכמ"כ חוטי הציצית שתלויין ומקושרין בטלית כו' כנ"ל באורך הנה כ"ז אינו אלא עכשיו משום דכתי' לבושי' כתלג חיוור ושער רישי' כו' והיינו ג"כ מ"ש עוטה אור כשלמה פי' שנתעטף בחי' אור העליון

הפשוט שהוא רצון ותענוג הפשוט שבמצוות בבחי' לבוש והעלם כדי שיתלבש הרצון אח"כ בחכמה שהן בחי' ל"ב חוטין דציצית שלמעלה נק' ציצית ראש"י שהוא בחי' שער רישי' כנ"ל. אבל הנה לעתיד הרי כתי' ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך ראות כו' פי' יכנף שלא יתלבש בלבוש בבחי' כנפי הטלית כמו עכשיו שמאיר הרצון הפשוט בחכמה כנ"ל אלא יתגלה אז שרש האמיתי של המצוות כמו שהן בבחי' אי"ן העצמי ממש והוא בחי' החיזורי דע"י והגם שעכשיו הן בהעלם בלבוש אבל לעתיד יתגלו מן בחי' לבוש ההעלם שלהם כמו שעכשיו רצון העליון נגלה הוא ע"י החכמה כו'. והראי' לדבר זה הנה אנו מוציאים שלעתיד יתגלה אור זה הנעלם לצדיקים כמו שאמרו באד"ר בענין ד' מאות שקל כסף עובר לסוחר שהן ת' (אלף *) עלמין דכסופין דנהרין לצדיקי' לעלמא דאתי כו'. פי' כסף הוא לשון תענוג כמו נכסוף נכספתי כו' וכסף העליון שנק' עובר לסוחר היינו בחי' מקיף למקיף כי המקיף נק' סוחר מלשון סחור סחור כו' ועובר לסוחר היינו בחי' מעביר ומקיף על המקיף, והענין הוא כי בחי' פנימית התענוג הפשוט העליון הוא הגנוז ונעלם בבחי' י"ג חיזורי דע"י הנ"ל והיינו ששורה בבחי' מקיף והעלם הלבוש כמ"ש לבושי' כתלג כו' וכנ"ל ולעתיד יתגלה מן ההעלם הזה ויאיר לצדיקים ונקראו ת' עלמין דכסופין, פי' ת' המשכות מהארות עונג העליון הפשוט הזה יאיר לצדיקי' ונק' ד' מאות שקל כסף, ומה ששקל אברהם לעפרון היינו מפני שעכשיו נתלבשו וירדו למטה כנ"ל, אך מתבררי' ע"ל מעשה המצוות שרצון העליון מלוכבש ונעלם בהם ע"י החכמה כו' כי מבחי' אחוריים יש יניקה לחיצונים ג"כ, וזהו ענין ד' מאות איש דעשו שמקבלי' מבחי' שערות כו', ואמנם לעתיד לאחר כל הברורי' שע"י המצוות הנגלות לנו ע"י החכמה הנה כתי' ולא יכנף עוד כו' כי יתגלה אז שרש האמיתי של המצוות כמו שהן בבחי' עצמות התענוג העליון הפשוט וז"ש בפי' ציצית וראית"ם אות"ו וזכרתם את כל מצוות כו', פי' וראית"ם אות"ו לשון יחיד בבחי' עצמות אור א"ס שמאיר בבחי' פנימית ע"י שנעלם וגנוז עכשיו בכנפי הטלית ועל ידם יזכרו על כל המצוות כי מחלבש בל"ב חוטין דציצית ולכך שקולה פ' ציצית כנגד כל המצוות וד"ל. ואמנם עכשיו מאיר בהעלם ולעתיד יתגלה מן ההעלם וכמ"ש כי עין בעין נראה אתה כו' וכמ"ש והיו עיניך ראות את מוריד כו' וד"ל, ובוה יובן מ"ש ב' זכירות בפי' זאת הא' וראיתם אותו וזכרתם כו' והב' למען תזכרו ועשיתם כו' והייתם קדושים לאלקיכם, כי הנה זכירה הא' הוא לזכור ע"י בחי' העלם הלבוש דהיינו עכשיו שאור עצמות א"ס גנוז ונעלם בלבוש הטלית כנ"ל, והוא משמעות פשט הכתוב דוראיתם אותו וזכרתם כו', אבל זכירה הב' קאי' על לעתיד כאשר יתגלה אור זה מן ההעלם בלי כנף ולבוש כנ"ל, וזהו פי' למען תזכרו לשון עתיד ואז יהיו קדושים לאלקיכם וכמארו"ל עתידי' צדיקים שיאמרו לפניהם קדו"ש כו' והוא הייתם לשון עתיד ומטעם הנ"ל שיאיר להם ת' עלמין דכסופין כו' שלמעלה מבחי' העלם בחי' השערות שנק' אורחי"ן שנק' קדו"ש כמ"ש קדו"ש יהי' גדל פר"ע כו' וכמ"ש

בווהר כל קדושה בשערי תלי' ואתמשך כו' וע"כ יאמרו לפניהם קדו"ש ולכך אמר
הייתם קדושים, פי' שיאמרו לפניהם קדוש ומטעם הנ"ל וד"ל.

ובהקדמה זאת יתורץ הקושי הנ"ל מהיכן אמר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים
מיצר מ"י דבינה כו', כי הנה בפ' זו אמר ב"פ אני הוי' אלקיכם והנה
אני הוי' אלקיכם שאמר תחילה הכוונה על בחי' התלבשות אי"ן האמיתי הנ"ל
בחכמה שנק' הוי' וכנ"ל בפ' אני הוי' כו' כדי שיהי' הרצון העליון מלובש
למטה במצוות ע"פ החכמה דוקא כי בחכמה דוקא אתברירו כידוע אבל אחר
תשלום הברורי' דמצוות אמר אני הוי' אלקיכם, פי' שיתגלה או בחי' עצם
האין האמיתי בלי כנף ולבוש כנ"ל, וא"כ יהי' או בחי' עלי' לכל המדרגות
וזה שעכשיו נק' בשם הוי' יהי' או רק בבחי' שם אלקים בלבד ובחי' הוי' יהי'
במדריגה יותר עליונה אחר שתהא עלי' לכל המדרגות עד רום המעלות, וז"ש
והי' הוי' לי לאלקים וקאי לעתיד לאחר תשלום כל הברורי' שיתן לי לחם
לאכול ובגד ללבוש ושמרני כו', שהוא תשלום הברורי' בתורה ומצוות שנק'
מוזן ולבוש כידוע אזי והי' הוי' לי לאלקים, פי' שיתעלה או כל העולם ומה
שעכשיו הוא אצלי בבחי' הוי' דהיינו בחי' החכמה יהי' לי או רק לבחי' שם
אלקים דבינה בלבד ובחי' שם הוי' יהי' או בבחי' מדריגה יותר עליונה, דהנה
עכשיו בחי' חו"ב נק' הוי' ואלקי' וכאשר יתעלה או ויהי' הוי' דחכמה בבחי' אלקי'
דבינה בלבד הרי יהי' שם הוי' בבחי' עצמות אור א"ס שבכתר שהוא נק' עצם
האי"ן שהוא בחי' חיוורתי עכשיו כנ"ל, והטעם כי הרי החכמה תמצא עכשיו רק
בבחי' גלוי האי"ן מן העלם אי"ן האמיתי אבל לעתיד החכמה תתעלה להיות בבחי'
עצם האין דכתר ובחי' גלוי האין דעכשיו אשר בחכמה יהי' או רק בחי' אלקים
דבינה וד"ל, ובוה מתורץ הקושי הנ"ל דתחילה אמר אני הוי' כו' שהכתר בא
בהתלבשות עכשיו ואמנם בהתלבשות זאת הוא אשר הוצאתיך ממיצר מ"י דבינה
הנ"ל והיינו ע"י הברורי' שבחכמה עכשיו כי בחכמה אתברירו עכשיו כידוע ובחי'
גלוי זה ההעלם יהי' לעתיד כנ"ל ודבר הנגלה מן ההעלם אין בו כל חדש מעקרו
רק כמו עד"מ מתן בסתר שנגלה כו' וכמ"ש במ"א ולכך הוצאתיך לשון עבר כי
לעתיד לא יהא רק בחי' הגלוי מן ההעלם וע"ז אמר פעם ב' אני הוי' אלקיכם
דהיינו בבחי' הגלוי לעתיד ואז יהי' הוי' בבחי' אלקי' בלבד כנ"ל, וא"כ פי' אני
הוי' אלקיכם הב' היפך פי' אני הוי' אלקיכם הראשון כי ר"ל בפעם ב' אני הוי'
אנ"י השורה בהוי' דחכמה יהי' לכם לעתיד לבחי' אלקי' בלבד וכמ"ש והי' הוי'
לי לאלקים וז"ש אני הוי' יהי' אלקיכם וע"ד הנ"ל בענין זכירה השני' למען תזכרו
דקאי לעתיד כנ"ל, וזהו ענין ב' זכירות וב"פ אני הוי' שאמר בפ' יציאת דווקא וד"ל.

(מ"ש בד"ה למען תזכרו, עמוד הראשון ותחלת עמוד שני, שהרי בע"מ נברא
העולם, ואיך יתכן שהפסולת והשמרי' נמצא בהמאמר ח"ו, הקושיא היא טוב,
והתירוץ הוא כהה, ובפרדס שער שני פ"ד משמע שעשרה מאמרות נמשכו מע"ס
דאצי' רק שנמשכו ע"י ו' מדות וע"י המל' ובלק"ת בהביאור ע"פ זאת חקת התורה

פ"א ביאר שענדרה מאמדות נמשכו בחכמה, ועשרת הדברות מבינה, ואולי י"ל כי אף שהן מע"ס דאצילות אבל לשיומשך בגשמיות עברו דרך התלבשות בק"נ וצ"ע.

בעז"ה ביאור

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה ארו"ל עתידה א"י שתתפשט בכל העולם כולו וירושלים תתפשט בכל א"י כו' ולכאורה מאמר זה פלאי מהו ענין התפשטות זאת שתתפשט כל א"י להיות כל העולם נק' א"י האיך אפשר שיהא כל העולם נק' א"י וגם העיר ירושלים תהי' ככל א"י עכשיו גם זה פלאי. אך הענין הוא שר"ל שיהי' כל העולם כולו בבחי' ומדריגת א"י דעכשיו ובחי' א"י יהי' אז במדריגת ירושלים דעכשיו ונמצא ירושלים דלעתיד יהי' במעלה עליונה יותר וזהו הכוונה באמרם עתידה א"י דעכשיו שתתפשט בחי' מדריגתה בכל העולם כולו וממילא יתעלה אז בחי' ומדריגת א"י להיות בבחי' ירושלים דעכשיו והיינו שאמר עוד דירושלים דעכשיו תתפשט בכל א"י כלומר מה שעכשיו הוא במדריגת ירושלים לא יהי' אז רק בחי' א"י וכל א"י יהי' באותה המדריגה וממילא יהי' בחי' ומדריגת ירושלים דלעתיד במעלה ומדריגה יותר עליונה לפי שיהי' לעתיד בחי' עליות המדריגות כידוע וד"ל. ולהבין ביאור הדברים הנה מבואר בע"ח במעלת א"י על ארץ העמים שמתמא אורה מדרבנן כי בח"ל יורד השפע האלוקי' מבחי' מל' דאצילו' ע"י בחי' התלבשות רבות דהיינו שבחי' מל' דאציו' מלוּבש במל' דבריאה ומל' דבריאה מלוּבש במל' דיציר' ומל' דיציר' מלוּבש במל' דעשי' ונמצא בכל ח"ל מקבלים הע' שרים מבחי' העלם והסתר היותר אחרון דהיינו מבחי' מל' דעשי' שבתוכה מלוּבש ונעלם בחי' היציר' כו' אבל בא"י שהיא בחי' פנימי כל העולם שם יורד ונמשך אור האלוקי' מבחי' מל' דיצירה עצמו מבלתי העלם בתחלה במל' דעשי' וגם שבהכרח יבא האור והשפע דרך העשי' ע"י השר ההוא המושל בא"י מ"מ אין זה רק דרך מעבר בעלמא ולא בא בבחי' התלבשות ממש כמו בח"ל שמל' דיציר' מלוּבש ממש בעשי' ואינם מקבלים מבחי' היציר' כלל רק בחי' העשי' אלא שבחי' היצירה מלוּבש בהעלם בעשי' כו', וההפרש בין בחי' התלבשות לבחי' מעבר היינו שע"י בחי' התלבשות בא האור בבחי' הסתר והעלם לגמרי כמו לבוש המסך שמעלים האור לגמרי ולא נראה האור מעצם האור כלל רק מן המסך כו' ע"ד דוגמא הארת השכל המלוּבש במשל וחידה שמתעלם האור לגמרי כו' אבל בחי' מעבר הוא אשר איננו בחי' מסך מבדיל להעלים האור לגמרי אלא שהוא כמו בחי' ממוצע שבו ועל ידו יעבור האור והשפע בלבד אבל ההשפעה שתעבור על ידו הוא באה בלי העלם והסתר כלל רק כמו שהיא למעלה בבחי' גילוי כך היא למטה אלא שעברה דרך המעבר ולא נשתנה מהותה כלל והדמיון בזה מן הזוכית הבהירה שלא יתעלם האור השמש בה אלא יצא בה דרך מעבר בלבד וע"כ אור השמש לא נשתנה בהעברה זאת וכמ"ש במ"א ע"פ ושמתי כדכד שמשותיך כו' וד"ל, וכך יובן ההפרש בין א"י לח"ל דבא"י הארת השפע האלוקי' באה מבחי' היציר' בלתי התלבשות והעלמת אור

בעשי' רק שיצא בעשי' דרך מעבר בלבד כנ"ל ע"כ האויר של א"י אינו נטמא בטומא' ע' שרים שלמטה כמו בח"ל שאויר ארץ העמים טמא לפי שהעשי' מלביש ומעלים לגמרי בחי' גילוי אור אלוקי שביציר' כו' משא"כ בא"י שאין העשי' מעלים האור אלא שהוא רק בחי' מעבר בלבד כו' (ועד"ו יובן ג"כ בבחי' א"י לגבי ירושלים כי ידוע דבחי' א"י כלולה מע"ס בחיצוניות כמו שירושלים כלולה מע"ס בבחי' הפנימי' דהיינו עשר קדושו' שבה ק"ק וכו' עד חומת ירושלים ונק' ירושלים לגבי א"י בכלל בחי' כתר שבה בחיצוני' וא"כ מ"ש אין זה כ"א בית אלקי' וזה שער השמים פי' בחי' כתר שבמל' דבריאה כך כל ירושלים לגבי א"י בחי' כתר שבמל' דיציר' והיינו מ"ש בווהר ע"פ וזה שער השמים דיש שם פרוכת"א קלישתא שר"ל מסך שהוא בחי' מעביר ולאפוקי מסך מבדיל בחי' התלבשות ואמנם לפי ערך בחי' המעבר בירושלים דרך היכל ק"ק כך בחי' המעבר מירושלים לא"י אבל מא"י לארץ העמים שהיצי' מתלבשת בעשי' הנה שם מתלבש בלבוש והעלם ממש כנ"ל) ומובן לפי זה ענין עליות לעתיד שעתידה א"י שתתפשט בכל העולם דהיינו שהעולם החומרי שבח"ל שמקבלי' עתה רק מבחי' העלם דעשי' יתעלו אז ויהי' במדריגות בחי' א"י דעכשוו לקבל מבחי' היציר' כמו שהוא בלתי העלם בעשי' ונמצא כל בחי' א"י דעכשוו יתפשט בכל העולם מפני שלעתיד נאמ' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ דקאי זה בארץ העמים דוקא שיודככו מן רוח הטומאה ויוכלו לקבל מבחי' היציר' כמו בחי' א"י דעכשוו וממילא מובן שבחי' א"י דלעתיד יהי' בבחי' ומדריגות ירושלים דעכשוו (שהוא בחי' כתר שבמל' דיציר' כנ"ל וירושלים דלעתיד יהי' אז יותר עליון דהיינו בבחי' היכל ק"ק דעכשוו שהוא בחי' כתר שבמל' דבריאה שנק' שער השמים לגבי היציר' כו' וממילא מובן שבחי' היכל ק"ק דלעתיד יהי' יותר עליון דהיינו בחי' כתר שבמל' דאצי' מאחר שכל העיר ירושלים יהי' בבחי' היכל ק"ק דעכשוו שהוא בחי' כתר שבמל' דבריאה כו') ולזה רמזו דירושלים דעכשוו יהי' לעתיד רק בחי' א"י וא"י דעכשוו יהי' לעתיד רק בחי' מל' והיינו שאמרו עתידה א"י (ר"ל א"י דעכשוו) שתתפשט בכל העולם ועתידה ירושלים (ר"ל ירושלים דעכשוו) שתתפשט בכל א"י וד"ל.

והנה מעתה יובן גם בשרש ענין המסעות שבמדבר דהנה המדבר הוא הנק' מדבר העמים דוקא והטעם הוא כי שם שרש יניקת החיצונים כמ"ש בווהר אתר אית במדברא כו' והוא בחי' כתר דקליפות, וע"כ נק' מדבר הגדול כו' נחש שרף ועקרב שהן בחי' ג' קליפות הטמאות כאשר כלולים מט"ס כו', והוא בחי' שרש לטומאת כל ארץ העמים שבח"ל ולכך שער המשחלח נשלח לעזאזל המדברה דוקא כידוע ולזה הטעם הי' כל עיקר ענין המסעות במדבר העמים כדי להכניע ולהפוך לבחי' שרש ומקור יניקת ארץ העמים שיש במדבר העמים הנה ששם מקור יניקת הע' שרים כו' ע"ד שיהי' לעתיד דכתי' ואת רוח הטומאה אעביר כו' וכנ"ל שיודככו הע' שרים ויוכלו לקבל מבחי' היציר' עצמו שבהעלם בעשי' עכשוו כו' והיינו מ"ש בכל המסעות בכלל קומה הוי' ויפוצו אויבך כו' פי' קומה הוי' היינו בחי'

ו"ק דיציר' שמלוּבש בהעלם והסתר בעשי' בבחי' ירידת המדריגה מאור שיקום ויתרום מירידתו והשפלתו להיות מאיר בגילוי בלתי העלם ואז ממילא יפוצו אויבך כמ"ש כהמס דונג כו' אלא יתבררו ויזדככו להיות מקבלים בבחי' הקדושה האלוּקי' ע"ד שיהי' לעתיד כנ"ל דהיינו בבחי' אתכפיא ואתהפכא כו' (וזהו כללות ענין המסעות שהוא בחי' העליות כידוע ומשום שעיקר בחי' העלי' במדבר העמים הי' בבחי' ו"ק דיציר' שיעלה מבחי' ההעלם וההסתר דעשי' ע"כ הי' מ"ב מסעות שהוא בחי' שם מ"ב שביציר' דוקא כידוע דהמדות חג"ת כו' ביציר' וכל מדה כלולה מז' ע"כ הוא מספר מ"ב והוא ענין שש כנפים לאחד כו' שהוא בבחי' היציר' דווקא כידוע וד"ל). ולהבין ביאור הדברים איך מקבלים החיצונים יניקה במדבר העמים כו' הנה תחלה יש להבין שרש ענין כרחל לפני גוזויה נאלמה כו' פי' רחל הוא בחי' מל' דאצי' שמסתרת בבי"ע בירידות המדריגות מאוד עד שבחי' יניקת ע' שרים דעשי' נק' גוזויה דהיינו מפני שמקבלים רק מבחי' שערו' דנו"ק כמ"ש בווהר בשער הא' כו' והיינו פי' כרחל לפני גוזויה נאלמה בבחי' אל"ם שהוא בחי' הקטנו' שדיבור והוא אל"ם מאלוקי' כו' כמ"ש בע"ח. וביאור הדברים הנה ידוע שבדבר ה' שמים נעשו כו' שהוא עד"מ בחי' צירופי אותיות הדיבור שנמשכי' באדם לזולתו שהוא מגלה את הצפון ונעלם במחשבתו ובא בבחי' גילוי מאין ליש כו' כך כל המלאכים ונשמות דבי"ע כולם נתהוו מבחי' אותיו' הדיבור העליון בי' מאמרות כנודע והוא מן בחי' גילוי ההעלם של עצמו' האצי' ובחי' דיבור זה הוא הנק' בחי' אדם דהיינו בחי' מדבר וכמ"ש ויהי' אדם לנפש חיה ותרגומו לרוח ממללא כו' וזהו נעשה אדם בצלמנו כדמותנו פי' בצלמנו בדכורא היינו בחי' העלם עצמות האור אצי' ושרש הראשון הוא בבחי' אור אבא ששם מאיר אור א"ס בגילוי ונק' צלם דאבא כו' שנמשך בז"א דאצי' כמ"ש אך בצלם יתהלך איש וכידוע בע"ח והיינו בחי' יח"ע ופי' דמותינו בנוק' דז"א שהוא בחי' המל' שהוא בחי' צירופי אותיות הדיבור שבי' מאמרות כנ"ל וזהו בחי' דמות בלבד ונק' מראה דמות כבוד הוי' דז"א וכמ"ש הן במראה אליו אתודע להיות שהארה זאת המתלבשת בבי"ע אינו רק בחי' הארה דהארה מעולם האצי' שנק' הוי' וכמ"ש במ"א בביאור מארז"ל כל הנביאים נתנבאו בכ"ה שהוא בחי' המל' להיותה בבחי' דמות בלבד והיינו פי' כ"ה בכ"ף הדמיון כו' ואמנם גם בחי' המל' נק' אדם וכמ"ש נעשה אדם כו' וכמ"ש ויהי' אדם כו' דהיינו רוח ממללא בבחי' הדיבור בי' מאמרות כנ"ל אלא שנק' אדם דבריאה ובחי' שם הוי' דאצי' נק' אדם דאצי' וכמ"ש ועל הכסא כמראה אדם וע"ז כתיב כמים הפנים כו' כן לב האדם לאדם כו' וכמ"ש בע"ח וזהו שרש הטעם מה שהאדם למטה הוא רודה ומושל בכל הברואים שבעולם וכמ"ש ורדו בדגת הים כו' לפי שבצלם אלוּקי' עשה את האדם למטה והיינו בצלמנו כדמותינו הנ"ל שהוא בחי' זו"נ דאצי' שנק' אדם בחי' מדבר המחי' ומהווה כל העולמות מאין ליש ורודה ומושל בכלם כמ"ש ומלכותו בכל משלה כו' וד"ל. והנה כל זה בבחי' דיבור העליון שבי' מאמרות הנכללי' בשם אלוּקי' כמ"ש ויאמר אלוּקי' כו' והוא הנק' בחי' מדבר בחי' אדם אך בירידת אור אלוּקי' למטה מטה ביותר כמו בע' שרים דעשי' שמה אין אור האלקי מאיר בבחי' דיבור (שהוא בחי' אדם) בבחי' גילוי אור כדוגמת

הדיבור של אדם לזולתו שהרי מתעלם שם האור ונסתר בתכלית ההסתר וההעלם ע"כ אין אור הדיבור מאיר שם כלל ונק' אלם כמ"ש נאלמתי דומי' החשיתי כו' עד"מ המעלים דיבורו ושותק שנק' אלם והיינו שארוז"ל מי כמוך באלים אין כמוך באלמים שהרי גוים מרקדים בהיכלו והוא שותק כו' והענין הוא שזהו בחי' גלות השכינה בע' שרים ליתן להם שפע בע"כ שלא ברצון להיותם בבחי' הפירוד הגמור כידוע ע"כ אין השפע הולך אליהם בבחי' קירוב וגילוי אור בדיבור רק בבחי' אחריים והוא בבחי' דילוג וריחוק גדול דהיינו מבחי' חיצונית ומותרות הנופל מהדיבור כו' והיינו בחי' השערות (כי ידוע בענין עור דנק' שהן ג' עורו' והן ג' מיני אותיות אותיות מחו"ד ואותיות הכתב הנק' אותיות המעשה ויש נקבים וחללים בעור שמשם יוצא הזיעה שהוא בחי' הפסולת ומשם יונקי' השערות ג"כ וכמ"ש במ"א בענין המאמר דמזיעתן של חיו' נמשך נהר דינור כו' וידוע דמשל של השערות שיש יניקה בחללם ענין אחד עם משל אותיות הדיבור כשבא לזולתו כו' רק שבחי' אותיו' הדיבור מאיר האור שם בגילוי בבחי' הפנימי' ובבחי' השערות שיונקי' מן הגומו' והנקבים שבעור היינו כמו בחי' הנקבים שבדיבור שהן נקבים החללים שבין צירוף אות לצירוף אות לזולתו כו' והיינו בחי' השערות) וזהו מ"ש כרחל לפני גוזיה נאלמה דהיינו בחי' שערות דנוק' שהן מקבלים החיצונים ונק' גוזיה שזהו בחי' הפסולת והחיצונית הבא בדרך דילוג וריחוק גדול היפך בחי' אור הבא באותיות הדיבור כנ"ל וע"כ אמר זה במשל הרחל שלפני גוזיה נאלמה בבחי' אל"ם שהוא בחי' קטנו' הדיבור וכך בחי' המל' כשמתלבשת בע' שרים נמשלה לרחל לפני גוזיה שתניח א"ע ליגונו בע"כ בלתי רצון רק שסובלת הגוזיה להיותה בבחי' גלות וגם להיות שהשערות הוא כמו בחי' דבר זר ונבדל מאד מן העצמות אחר שהן יוצאין ונמשכים מן הגומו' שבעור בבחי' חיצונית כמו הזיעה והראי' לזה הוא מה שאין אדם מרגיש כאב כלל כשיחתוך השערות וכמ"ש במ"א (וזהו מ"ש נאלמתי דומי' החשיתי כו' ר"ת נד"ה כי כאשר החיצונית מקבלים מבחי' קטנו' שבדיבור שהוא אותיות אל"ם מאלוקים עד"ש שארוז"ל גוים מרקדין בהיכלו והוא שותק כו' ואז נק' נד"ה בבחי' ה' דמים טמאים שנמשך לחיצונית שהוא המשכת בחי' פסולת הדמים ביותר שנופלי' מה"ג דנוק' שבמקורה כו' וע"כ נאלמתי והחשיתי כו' שלא תוכל לברר ולהפוך אותם מרע לטוב כו' וד"ל).

וזהו ענין המסעות בכלל כמ"ש אלה מסעי בניי כו' אשר יצאו מארץ מצרים שכללות המסעות הוא נסיעה הראשונה שנסעו ממצרים לרעמסס כו' ופי' יציאת מצרים היינו בחי' היציאה והעלאות המל' מבחי' המצרים והגבולים וראשית ההעלאו' יניקות מבחי' הע' שרים שלמטה שמסתירים האור בתכלית ההסתר כנ"ל ושרש יניקתם הוא במדבר העמים כנ"ל לפי שבמדבר אין שם ישוב אדם וע"כ לשם נופל בחי' המותרו' שבא מבחי' קטנו' דאדם כנ"ל וז"ש מי זאת עולה מן המדבר כו' פי' בחי' המל' נק' זאת וראשית העלי' שלה מבחי' מדבר העמים הנ"ל שמקבלים מבחי' השערו' כמ"ש למעלה בפ"י כרחל לפני גוזיה נאלמה כו' ליכלל ולעלות במעלות ומדריגות בחי' האצילות דהיינו לבא בבחי'

הדיבור שבבחי' אדם כמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וכנ"ל באריכות וד"ל. וזהו קומה הוי' ויפוצו אויבך פי' הוי' הוא בחי' ז"א דאצילות וגם בשם הוי' דז"א יש בחי' קימה והעלאה מן בחי' המצרים הנ"ל והגם שלא היתה תחלת ההעלאה רק בבחי' המל' נוקבא דז"א אך הענין הוא כאשר יש בחי' עלי' למל' אזי ממילא יש עליות לכל המדריגו' והפרצופי' שלמעלה ממנה מאחר שכל ההשתלשלות מתלבשי' זה תוך זה ומתאחדי' זע"ז כו' ועד"מ המגביה עץ התחתון שבכותל ממילא יוגבה כל העצים שעל התחתון אחר שמתאחדים יחד כו' וד"ל. וגם כאן הנה ידוע בע"ח שבחי' נוקבא דז"א מלבשת לז"א ובחי' ז"א מלוכש ומתאחד בה וכך בחי' ז"א מלביש לאימא ואימא לאבא כו' וגם הנה ידוע שכל התחתון המלביש לעליון הוא בחי' המסתיר ומצמצם אור העליון לבא בבחי' מיצר וגבול לבוש התחתון דוקא עד"מ הדיבור מלביש ומצמצם למידו' שבלב שאינן מאירי' בדיבור רק כפי אופן לבוש הדיבור וכמ"כ המידות שבלב מלבישי' ומצמצם לאור השגה שבמוחו מוח בינה המולדת את המידו' להיות השכל בא רק באופני המידות במיצר וגבול שלהם וכמ"כ ההשגה הנק' בינה מלביש לאור אבא שהוא בחי' כח היולי ונקודת ההשגה שיבא במיצר וגבול של ההשגה כו', וכמ"כ יובן הדוגמא מכל אלה למעלה בבחי' מל' דאצי' שנק' בחי' דיבור העליון שנק' מיצר וגבול לגבי בחי' ז"א שהוא בחי' המדות דאצי' המתלבשים בדיבור לבא במיצר וגבול הדיבור כנ"ל במשל וכמ"כ בחי' המדות דאצי' נק' בחי' מיצר וגבול לגבי הבינה שמתלבש במיצר שלהם כו' וכמ"כ גם בחי' בינה נק' מצרים מיצר מ"י כידוע לגבי אור אבא המלוכש בה כו' וד"ל. וא"כ מובן מזה בפ"י יציאת מצרים הנ"ל שהוא ענין היציאה וההעלאה מן המיצר והגבול שיש בחי' יצי"מ זה מסופא דכל דרגין שהוא בחי' מל' דאצי' המוסתרת בבי"ע עד ריש כל דרגין שהוא בחי' אור אבא ראשית האצי' דהיינו שבחי' המל' עולה מן המיצר דע' שרים תחילה ואח"כ עולה עוד מבחי' המצרים שבבי"ע הבא גם בבחי' הדיבור כנ"ל להיות נכלל בבחי' המידו' דז"א שלמעלה מבחי' הדיבור ואזי ממילא עולה גם בחי' ז"א דאצי' מן בחי' מצרים דבחי' מל' ונכלל בבינה שלמעלה הימנו וממילא עולה גם בחי' בינה מבחי' המיצר של המידו' דז"א המלבישי' אותה ומתייחדת באור אבא וכמ"כ אור אבא עולה בבחי' הכתר שנק' א"א כידוע כי אחר שכולם מלבישים זה לזה א"כ כאשר יש בחי' עלי' למל' ממילא נעשה בחי' עליו' עד רום המעלות והיינו העלא' ויחוד שם הוי' בכלל כי ידוע דה"א אחרונה היא בחי' המל' ועולה מן המצרים להתייחד במידות דז"א כנ"ל ואזי ממילא הוי"ו שבשם הוי' שהוא בחי' ז"א עולה בבינה שהוא ה"א ראשונה כידוע ובחי' בינה שהוא ה"א ראשונה מתייחדת ביו"ד שהוא בחי' אור אבא כנ"ל ונמצא כל ד' אותיות דשם הוי' מתייחדו' כאחד ומתעלים ברום המעלות והיינו עד בחי' מל' דא"ס שבכתר כו' וזהו פי' קומה הוי' כלליו' כל האצי' שנק' הוי' יו"ד באור אבא ו"ה בבינה כו' ודרך פרט אמרו אור אבא מקנן באצי' ואימא בבריאה וז"א ביצי' ומל' בעשי' והיינו בהיפך מבחי' העליו' הנ"ל דהיינו כאשר המל' מוסתר בעשי' אזי ז"א מלוכש בה בבחי' היצי' שנעלם בעשי' ואור אימא שבבריאה נעלם ביציר' ואור אבא שבאצי' מתעלם בבריאה כו' וזהו בחי' ירידו' והתלבשות המדריגו' למטה

מטה היפך בחי' עליו' המדריגו' זה מזה עד רום המעלות שהוא שנק' יציאת מצרים והכל תלוי בבחי' מל' בין בבחי' עליו' בין בבחי' ירדו' כי כאשר המל' עולה כולין עולין כנ"ל וכאשר המל' יורדו' כנ"ל אבל כאשר בחי' ז"א יורד לפעמי' בבי"ע לברר בירורים כמ"ש בע"ח אין הכרח מזה לבחי' המל' שתרג גם היא עמו, וזהו שרמזו רו"ל דעולה עמו ואינה יורדת עמו וכמ"ש בע"ח וד"ל.

(אך בגלות אין בחי' יחוד בשם הוי' וכמ"ש קודב"ה בגלותא אסתלק כו' והוא בחי' פירוד וי"ו מה"א שהוא ענין גלות השכינה כידוע ומה שמבואר למעלה בפי' קומה הוי' שהכל תלוי במל' בין בעליו' בין בירידה היינו כשיש יחוד בשם הוי' כו').

ומעתה הנה יש להבין בפרטות ענין המ"ב מסעות שבמדבר, ותחלה יש להבין במה שאמר בכללות המסעות שהי' עפ"י משה ואהרן דוקא כו' דהנה שרש בחי' משה הוא בחי' יסוד אבא פי' יסוד הוא בחי' גילוי אור ההשפעה של אבא דהיינו רק בחי' גילוי אור של החכמה ולא עצם החכמה והוה ג"כ פי' טיפת אבא הנו' בע"ח דהיינו עד"מ הטיפה שאינה אלא, בבחי' נקודה א' נמשכת מעצמות המוח כו' כך בחי' אור גילוי שפע החכמה אינו אלא בחי' נקודה א' ואמנם בחי' המשכה זאת תמידית היא להיות כי יחוד או"א נק' תרין רעין דלא מתפרשין לעלמין לצורך העולמות והיינו בחי' המשכת גילוי אין עצמות דחכמה לבא בבחי' השגה שנק' אור אימא כידוע שצ"ל בתמידיות בשביל חידוש אור וחיו' לעולמות וע"כ נק' משה לשון הוזה שמורה בחי' תמיד' המשכה וכמ"ש במשה וגם דלה דלה לנו כמבואר למעלה ולהיות כי עיקר בחי' גילוי אור א"ס הוא בחכמ' דוקא כידוע בפי' ה' בחכמה ע"כ נק' משה שושבינא דמלכא עד"מ השושבין שהוא בחי' ממוצע להביא החתן אל הכלה כך בחי' משה ששרשו בבחי' מ"ה דחכמה וכמ"ש ונחנו מ"ה כו' הוא בחי' ממוצע שעל ידו יעבור אור גילוי המשכת א"ס באצו' ולכך נקרא שושבינא דמלכא וד"ל, אבל אהרן נק' שושבינא דמטרוניתא דהיינו שהוא מעלה ומביא לבחי' המידו' שבמל' דאצו' הנק' כלה להעלותן לבחי' בינה דאצו' והיינו בחי' כח המעלה מ"ן דנוק' לשרשם באימא, וזהו בהעלותך את הנרות כי נר ה' נשמו' ישראל וע"י אהרן מתעלים ושרשם בבינה ובחי' משה הוא מקור המשכת מ"ד דאור אבא ונעשה עי"ז יחוד או"א כו' וד"ל, וזהו פי' תיבת אהרן פי' אות אלף דאהרן הוא בחי' אלופו של עולם דהיינו בחי' הארת הכתר בחכמה כמאמ' אאלפי"ך חכמה והטעם הוא כי גם אהרן שרשו מבחי' מ"ה דחכמה שמקבל מבחי' הכתר וכמ"ש ונחנו מ"ה שגם אהרן בחי' מ"ה ואותיות ה"ר היינו בחי' במידו' שבבינה שנק' הר וכמ"ש במ"א בענין לא כאברהם שקראו ה"ר כו' ואות הנו"ן פשוטה היינו בחי' ירידת אור והמשכתו מבחי' בינה לבחי' המל' ולהעלות מ"ן לבחי' בינה וכמ"ש בהעלותך את הנרו' וכנ"ל שהוא הנק' שושבינא דמטרוניתא כו' והיינו אהרן אותיו' נראה בבחי' גילוי כי בחי' גילוי האור מחכמה במידו' דבינה הוא בחי' אהרן כנ"ל וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל, וזהו שרש ענין המסעות שהיו עפ"י משה ואהרן דוקא לפי שכללו' המסעות היו בבחי' רצוא ושוב ובפרט בכל מסע

כי בכל מסע נאמ' ויסעו ויחנו ופי' ויסעו היינו בחי' הרצוא בבחי' העלאו' מ"ן ופי' ויחנו הוא בבחי' שוב שהוא בחי' המשכת מ"ד כידוע ומבואר למעלה בכללו' ענין בחי' ההעלאה וההמשכה היינו ע"י בחי' משה ואהרן דוקא כי משה לשון הווה מפני שתמיד נמשך אור א"ס בחכמה ולכך נק' בשם שושבינא דמלכא כנ"ל והיינו בחי' מקור המשכת מ"ד שנמשך מאור אבא והוא בחי' החניי' שאחר הנסיעה דהיינו בחי' השוב שאחר הרצוא שהוא בחי' העלאו' מ"ן מבחי' המל' לבינה ומיסוד אימא לאבא ע"י בחי' אהרן שנק' שושבינא דמטרוניתא כנ"ל ונמצא עיקר היחוד והתכללו' של בחי' המשפיע והמקבל נעשה ע"י משה ואהרן וכנ"ל דנסיעת המסעות הוא ענין העלאו' והיינו בחי' העלאו' המל' לז"א ומו"א לאימא כו' והחניות הוא בחי' המשכות מאבא לאימא כו' ונמצא נעשה היחוד ממילא ועד"מ תחתון העולה ועליון היורד שמתחברים יחד בפגעים זע"ז והיינו דוקא באמצעות העלי' של המקבל וירידה של המשפיע כו' ומי הם הגורמי' ירידת המשפיע ועליי' המקבל היינו משה ואהרן שנק' שושבינין דמלכא ומטרוניתא כנ"ל ולכך הי' המסעו' בכלל ע"י משה ואהרן דוקא וכמ"כ כל בחי' היחודי' דאור"א וזו"ג שהוא יחוד י"ה ו"ה שבשם הוי' הכל ע"י משה ואהרן וד"ל. (ולפי שכל המסעו' נכללו במסע הראשונה ממצרים ודעמסט וכולם נק' יציאת מצרים כנ"ל ויש בה בחי' רר"ש מ"ב פעמים בפרט דהיינו נסיעה וחניי' שבכל מסע ע"כ לפעמי' אמר ביציאת מצרים הוא משה ואהרן ולפעמי' הוא אהרן ומשה כי יש נסיעה אחר החניי' ויש חניי' אחר הנסיעה כמו שיש רצוא אחר השוב וכו' וכמשל העוף הפורח בכנפיו שמנדנד הכנפיי' זה ברצוא וזה בשוב וכמ"כ השט במים ואמנם מיד אחרי השוב רצוא וכו' והיינו פי' ובשתים יעופף שהוא ענין העלאו' הנשמה בבחי' שם מ"ב דאנא בכח כידוע ומבואר במ"א באריכות וד"ל. אך הנה עתה יש להבין בפרטות המסעות למה הי' במספר מ"ב דוקא, אם מפני שעיקר ההעלאה הי' בבחי' המידות דזו"ג כמ"ש לך הוי' הגדולה כו' ותחלה היו עליות המידו' שבמל' לז"א ואח"כ נתעלו בחי' המידו' דז"א לאימא וכו' וכנ"ל, והמידות ששה חג"ת נה"י ח"פ ששה עולה מספר מ"ב הרי יש קושיא וסתירה גדולה ע"ז מענין ספירת העומר שהוא ג"כ בבחי' המידו' דאימא כידוע ושם המספר מ"ט דוקא לפי שהמידות הן שבעה עם בחי' המל' וכמ"ש לך הוי' הגדולה כו' עד לך הוי' הממלכה כו' וכל מדה כלולה מו' ע"כ המספר מ"ט דוקא וכידוע בענין כוונת הספירה שגם במידת מל' צריך לספור ז' ימים דהיינו מחסד שבמל' עד מל' שבמל' כו', אך התירוץ לזה בדרך קצרה היינו מפני שיש הפרש גדול לבחי' העלאה לבחי' המשכה וס"ה שהוא בבחי' ההמשכה מבינה לז"א וכו' ע"כ המספר מ"ט אבל בחי' המסעות הוא בבחי' ההעלאה כנ"ל ע"כ המספר מ"ב בלבד וכו'. ואמנם להבין ביאור וטעם לשורש הדבר הוה הגה יש להקדי' תחלה בבחי' ז"א שלפעמי' אמרו שאינו אלא בבחי' ו"ק והיינו בהיותו בבחי' עיבור והתכללות באימא ואז אין בכל מדה התכללו' רק מששה המידו' ועולה במספר ל"ו שהוא תיבת אלה אותיות לאה שילדה ששה בנים וכו' ובחי' המלכות אינה נחשבת בבחי' ספי' ופרצוף כלל, אך כאשר היא כלולה בז"א בבחי' נקודה א' ונק' בחי' פסיעה לבר כידוע בענין תמונת הא' ראשונה דשם הוי' וכמשי"ת בסמוך היינו כאשר בחי' המל'

כלולה בו"ק שבז"א הנה אז ההתכללו' בששה מידו' מו' מידו' דהיינו כמו חסד דז"א כלול גם מבחי' מל' שבחסד עד יסוד שבז"א כלול גם מבחי' מל' שביסוד והיינו פי' פסיעה לבר מעצמותו שעצמותו בחי' ו"ק בלבד אך בחי' המל' שבכל ששה מדותיו הוא בחי' פסיעה לבר מעצמותו וכמו תמונת הו' שבי"ה ראשונה שכלול בתוך הה"א ובסופו יש כמו בחי' נטי' והמשכה לבר והיינו בחי' המל' הכלולה בו"ק דז"א בהיותו בבחי' התכללו' בבינה שהוא ה"א ראשונה דשם הוי' כו' ואז המספר מ"ב כי כל מדה שבז"א כלול מו' שעולה מספר מ"ב ואמנם עדיין אין בחי' המל' אינה נחשבת גם בבחי' ספי' ומידה בפ"ע ומכ"ש שאינה בחי' בנין פרצוף כו' אלא נחשבת בשם מל' שבמידות דז"א בלבד אך אח"כ לאחר שיוצאין המידו' בבחי' התגלות מהעלם אימא אם הבנים כו' אז נבנה בנין המל' בבחי' פרצוף בפ"ע והיינו מבחי' המל' שבכל ספי' וספי' דז"א דוקא כמו מבחי' מל' שבחסד דז"א נבנה בחי' חסד שבמל' ומבחי' מל' שבגבורה דז"א נבנה בחי' גבורה שבמל' ועד"ז עד כל בנין פרטירי אורו' וכלים דנוק' דז"א וכמ"ש ויבן ה' אלוקי' את הצלע כו' וכמ"ש בע"ח ואז המספר מ"ט כי כל מידות דז"א כלולי' מו' וגם בחי' המל' כלולה מו' להיותה בבחי' מידה וספי' בפ"ע וכלולה גם היא מו' כמו שארי המידות דז"א והיינו תמונת ה"א אחרונה שהוי' שבמילוייה כמו * יר"ד והוא הוראה על בחי' ע"ס שבמל' כו', ומעתה מתורץ הקושי' הנ"ל דבספי' העומר שהוא בחי' ירידה והמשכה מבינה לז"א והיינו בחי' התגלות מידו' דז"א שאז כלו מופ"ז, כי בחי' המל' נבנה בפרצוף מבחי' המל' שבמידות דז"א כנ"ל וע"כ המספר מ"ט דוקא אבל זהו דוקא בבחי' המשכה וירידה מבינה לז"א משא"כ בבחי' העלאה והתכללו' מלמטה למעלה דהיינו שז"א נכלל באימא שאז אינו אלא ו"ק בעצמו ובחי' המל' נק' פסיעה לבר בלבד כנ"ל ואין המל' כלולה מו' אין המספר רק מ"ב בלבד דהיינו בחי' ו"ק דז"א כשכלולי' מו' כנ"ל וזהו ענין המסעות להיותם בחי' עליו' מידות דז"א באימא כנ"ל ע"כ המה מספר מ"ב בלבד ולא מ"ט כו' וד"ל.

ולהבין ביאור כל זה יש להקדי' הפסוק דלא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לכו, פי' תבונה אותיו' בן ובת דהיינו בחי' זו"ג בהיותם בבינה אם הבנים דכתי' ואחר ילדה בת כו' אבל בהיות ז"א מכוסה ונעלם באור אימא בחי' המל' כלולה בו"ק שבו ונק' תבונה ולא יחפוץ כסיל בבחי' תבונה זאת שבהעלם בבינה אלא דוקא בבחי' התגלות לכו דהיינו כאשר המידו' מתגלים ונבנה מבחי' המלכו' שבהן בנין הנוק' בפרצוף בפ"ע כנ"ל, והענין הוא כי הנה ביאור ענין ובחי' המל' הכלולה במדות דז"א כמו מל' שבחסד מל' שבגבורה כו' היינו בחי' גלוי אור החסד ליש ודבר, ועד"מ במדות שבלב הנה עצם המדה של חסד הוא עדיין בחי' כח היולי של חסד בלתי מורגשת בלב עדיין בבחי' יש ודבר, אך בחי' הרגשות החסד בבחי' ישות היינו ענין בחי' התגלות שלה והוא בחי' אור התגלות שפע של מדת החסד העצמי ואין בחי' גלוי יש זה בא רק כאשר צריך להשפיע לזולתו חסד גשמי כמו ליתן לעני

חסד בידו או לגלות שכל לתלמיד העני בדעת שנק' בחי' חכמה שבחסד אבל כמו שהאדם בפ"ע בלתי בחי' השפעה לזולתו אין מדותיו באי' בבחי' התגלות ליש אלא המה כמו שהן בעצמם לבד, ואמנם עכ"ז הרי יש בחי' כח הגלוי הזה בכל מדה ונק' זה בשם בחי' התכלול' והיינו שבחי' התגלות זאת כלולה בכח בכל מדה העצמית ואינה או אלא בחי' טפל לגבי עיקר המדה אבל בהתגלות המדה הרי הגלוי זה בחי' יש כו', והנמשל מזה ג"כ בעבודה שבלב כאשר האהבה מורגשת ויש מי שאוהב כו', משא"כ בשכל והשגה התפעלות האהבה בלתי מורגשת רק המדה כמו שהיא בעצם בלבד והיינו כאשר המדות מכוסים ונעלמים בשכל והשגה עדין או כמו אדם שמדותיו כלולים בעצמותו כאשר א"צ להשפיע לזולתו כנ"ל וד"ל, והדוגמא מכ"ז יובן למעלה ג"כ בבחי' מל' שבמדות דו"א שהוא בחי' התגלות של כל ספי' בבחי' יש דובר נראה וזהו דוקא כאשר בחי' המדות דו"א יוצאין ונולדין במהות בפ"ע מאור הבינה הנק' אם הבנים כידוע אך בהיותם כלולים באור הבינה שם אינם באי' בבחי' התגלות ליש כלל רק כמו שהם בעצמם, אך ורק בחי' כח של ההתגלות כלול בכל מדה וספי' כנ"ל והיינו ענין פסיעה לבר שבו"ו שבתוך ה"א במלוי כנ"ל שהוא בחי' המל' של כל מדה שכלולה במדות, ואמנם אינה נחשבת למהות ויש כלל וע"כ אין המספר שם רק מ"ב מפני שהן ששה מדות בלבד כי אין בחי' המל' נחשבת שם למדה וספי' בפ"ע אחר שגוף ומהות המדות אינם באים בבחי' התגלות ממש רק מפני בחי' הגלוי שכלול בכל מדה ע"כ יש בכל מדה מספר ז' עכ"פ והיינו שכלול החסד גם מבחי' המל' וכך כל המדות ולכך המספר מ"ב משא"כ בבחי' ירידות המדות לחוץ מאור הבינה כמו בחי' הספי' כנ"ל אוי בחי' המל' נחשבת למדה וספי' בפ"ע ונחשב ז' מדות בוז"א וזפ"ז מספר מ"ט וגם נבנה מבחי' מל' שבכל מדה הנגלית ליש בוז"א בחי' המל' בפרצוף שלם וכנ"ל דמבחי' מל' שבחסד דו"א נבנה בחי' חסד שבמל' כו' אחר שכבר נראה בחי' המל' של כל מדה בוז"א בבחי' יש כו' וד"ל (ובמ"א מבואר באופן אחר שבחי' המדות דו"א בלתי גלוי כלל ליש הוא רק בחי' ו"ק שמספרו אל"ה וכאשר מתגלה כל מדה בבחי' יש גם בבינה שנק' בן ובת בבחי' פסיעה לבר והיינו בבחי' תאומי' וכמ"ש ואחר ילדה בת כו' אוי מספרו מ"ב בלבד לפי שהגילוי הזה נחשב לטפל לגבי העיקר אך ביציאת המידות לגילוי גמור בבחי' נוק' דו"א אוי מספרו מ"ט לפי שהגילוי נחשב או בבחי' יש גמור והוא בחי' בנין המל' כו' וד"ל). וזהו לא יחפץ כסיל בתבונה שהוא בחי' בן ובת והיינו בבחי' זו"ג שנק' ב"ן ובת בהיותם כלולי' ונעלמי' באור הבינה כנ"ל לפי שבחי' כסיל העליון היינו בחי' מקור יניקת החיצונים מבחי' המותרות ע"ד שאמרו אברהם יצא ממנו ישמעאל מותרי החסדים ויצחק יצא ממנו עשו מותרי הגבורו' וכל זה אינו אלא כאשר בחי' המידו' חו"ג דאצי' שבו"א באין דוקא בבחי' ישות מורגשת כמו בבחי' המל' כדיבור שהן יש גמור אוי יש יניקה ושרש גם לחיצונים לקבל בבחי' יש נפרד מבחי' המותרות כו', אבל בהיות המידו' דו"ג כלולי' ונעלמי' באור הבינה שאינם שם בבחי' יש כלל גם בבחי' האצי' א"כ מהיכן יבא סיבת יניקה ושרש אחיזה לכסיל העליון ולכך לא יחפץ כסיל זה בבחי' התבונה אלא דוקא בבחי' התגלות לבו פ"י לבו דכסיל שהוא בחי' המידו' הרעות דגונה

שהוא ז"א דקליפות שמקבל ממותרו' הישות דמידו' דקדושה וכל חפצו באי' בבחי' הישות שנק' התגלות לבו דוקא והיינו דוקא כאשר בחי' המידו' דז"א דקדושה באין למטה בבחי' גילוי ליש גמור כנ"ל וע"ד דוגמא למטה כמו אברהם שיצא ממנו ישמעאל כו' כנ"ל וד"ל וע"כ הי' ענין המסעו' בבחי' שם מ"ב דוקא כי עיקר ענין המסעות במדבר הי' להכניע החיצונים כנ"ל ואין זה אלא בבחי' שם מ"ב דוקא לפי שאין לחיצונים משם כלל וכמ"ש לא יחפוץ כסיל בתבונה כנ"ל וד"ל (ובזה יובן מה שאמר ר' יוחנן ב"ז איני יודע באיזה דרך מוליכי' אותי כו' ולכאורה פלאי האיך הי' מסופק שיוליכיהו לגיהנם אחר שכל ימיו עסק בתורה ועבודה שבלב באוי"ר כו' אך מפני שאוי"ר שלו הי' בבחי' התכללו' במוחין דאימא ששם בלתי מורגשים כלל ולא הי' יודע ריב"ז כלל אם נתפעל מעולם באוי"ר כו' אחר שלא הרגישם מעולם ע"כ אמר איני יודע כו' וד"ל).

ומעתה יש להבין שרש ענין הנ"ל בפ"י לך הוי' הגדולה כו' עד והנצח וההוד כו'. דהנה לכאורה יש להבין בענין נצח והוד כי נראה לכאורה סתירה גדולה בע"ח בזה דהנה יודע בע"ח דפי' נצח והוד שנקראו ירכין דלבר מגופא פי' למטה בבחי' חג"ת שנק' גופא וגם נקראו בדי ערבות שאין בהם טעם וריח כלל דהיינו שבחי' חג"ת יש עדיין בחי' הארת המוחי' שנק' טעם אבל בבחי' נה"י כבר נסתלקו המוחי' ואין בהם טעם כלל וכמשי"ת בסמוך הרי יש סתירה גדולה לזה ממה שמבואר בע"ח במ"א ששרש בחי' נה"י גבוה מבחי' חג"ת וגם מבחי' חו"ב כי שרש נצח והוד באור הכתר שנק' א"א. וכידוע בפ"י אל עליון גומל חסדים כו' עד ומביא גואל לבני בניהם כו' דפי' אל עליון היינו בחי' הכתר שנק' א"א ומאיר דוקא בבני בניהם שהוא נה"י שנק' בני בנים כידע' וגם מבואר שם בפ"י וראיתן על האבנים כו' שבחי' נה"י דז"א ניתוספי' בז"א ע"י הארת הגדלות כו' אך הנה לתרץ הקושי' הזאת תחלה יש להבין ביאור ענין נצח והוד שנק' בדי ערבות כו' כנ"ל. דהנה פי' וביאור ענין נצח והוד היינו עד"מ במידות שבאדם למטה שאנו רואי' שעצם המידו' הן חג"ת דהיינו האהבה והחסד שבלב בעצם הבא עפ"י התבוננו' טעם ודעת דוקא דהיינו שכפי אופן השכל והטעם כך אופן המידה באה בהתפעלות בלב אם מעט ואם רב ואם יבטל הטעם תבטל האהבה כו' והוא הנק' בחי' הארת המוחין המאירי' בחג"ת דוקא אמנם בחי' נצח והוד הנה הנצח נק' ענף החסד וההוד ענף הגבורה ופי' ענף כמו ענף האילן שמסתעף בדרך נבדל חוץ ממנו כך הניצוח הוא רק ענף החסד שהוא נבדל חוץ ממנו והענין הוא כמו שאנו רואי' שכאשר יסתלק אור השכל והטעם שבמדה וגם גילוי התפעלו' המדה כבר נסתלקה ונתעלמה אעפ"כ יחפוץ בדבר החסד וכיוצא מפני הניצוח והוא ענין ובחי' הסכם בלבד דהיינו שכך הוסכם אצלו שיהי' נעשה חסד פלוני לפלוני גם שאין בלבו התפעלו' בטעם ושכל כלל ובחי' הסכם המידו' הוה נק' ענף ונק' בדי ערבות שאין בהם טעם כלל דהיינו שגם שכבר נסתלקו מלבו המוחין הנק' טעם. וגם לבו בל עמו בחסד זה אך הניצוח הנק' הסכם יעשה החסד גם בלא טעם ולכאורה בחי' נצח זה אין לו דמיון וערך באור וחיות לגבי בחי' גוף המדה של חסד שבלב עפ"י טעם ושכל וכן עדין ההוד שנק' ענף

הגבורה בקו השמאל כו' אך הנה מ"מ שרש בחי' נצח והוד למעלה הרבה מבחי' חג"ת וגם מבחי' הטעם שבהן שנק' מוחין דאוי"א שבז"א כו' וכנ"ל בפי' אל עליון כו', וביאור הדברים הנה עפ"י פשוט יש מופת חזק לזה ממה שבחי' נצח והוד נק' תרין ירכין דלבר מגופא כנ"ל דהנה הירכים הגם שאין בהם אור וחיות פנימי כמו בחג"ת שבלב הנה מ"מ אנו רואי' שיש בהן מעלה ומדריגה יתירה גם מבחי' המוחין שבראש שהרי הרגלים הן המוליכין את כל גופו של אדם וגם ראשו נמשך אחר הילוך הרגלים דוקא וגם הנה אנו רואי' שיש כח ברגלים להעמיד כל כח הגוף וגם כח המוחין שבראש עומד ומתקיים ע"י הרגלים דוקא וכנראה שעיקר כל הכחו' הוא כח ההעמדה אשר ברגל שאם יהי' אדם חזק בעמידתו ברגל כל כוחו שבראש וכל האברים יתחזקו על ידו ואם יחלש כח ההעמדה אשר ברגל יחלשו כל כחו' נפשו ונק' היקום שברגל כי כל קומת אדם תלוי ברגל כו' והראי' לזה מנצחון הגבור לזולתו שאם אינו מפילו מרגליו לא יתחזק עליו לנצחו ואם מפילו מהיקום אשר ברגליו ינצחנו וגם בספרי הרפואה ידוע שיש בחי' גידי' ברגלי' שמחזיקי' המוחים וא"כ גדול כח של בחי' הירכים דמלבר מגופא גם מבחי' המוחי' שבראש ומזה מובן לדוגמא בבחי' נצח והוד למעלה ששרשם יותר גבוה גם מבחי' המוחי' שבראש כו' כי שרשם הוא מבחי' הכתר שלמעלה מבחי' המוחין לפי שנועץ תחילתן בסופן דוקא והיינו מ"ש בפע"ח בפי' אל עליון כו' שהוא מאיר לבני בניהם שהן בחי' גו"ה דוקא וד"ל.

אך הנה לקרב דבר זה אל השכל יותר הנה יובן ע"ד משל אחר, דהנה מהשפעת שכל וסברא מרב תלמיד וכיוצא הנה אנו רואים שגם מי שהוא חכם יותר מזולתו לא יוכל להיות לו לרב להשפיע לו שכל וסברא בלימוד דבר מה גם ששכלו רחב ועמוק הרבה יותר מזולתו באותו הלימוד אך שאינו יכול להשפיע לו באופן שיקבל ממנו רק לעצמו מבין ומשיג הוא יותר בעומק מזולתו אבל להשפיע לזולתו אין ביכולתו ויש אדם שיוכל להשפיע לזולתו הקטן ממנו בערך החכמה והטעם הוא לפי שזה שלא יוכל להשפיע השכל והסברא לא השיג עדיין עומק השכל ההוא לתכליתו כמו שזה שיוכל להשפיע את השכל מפני שהשיג עומקו לתכליתו ותכליתו היינו כמו שהוא בשרשו הבא מלמעלה מן השכל וכמ"ש והחכמה מאין תמצא מבחי' אין דכתר כנודע וע"כ גם מי שמבין ומשיג השכל הנגלה יותר מזולתו עדיין לא יוכל להשפיע והרי הגם שהשפעה זאת בחי' ירידה מן העצמות הוא להסביר לזולתו הקטן ממנו הנה הוא תלוי בעצם השגת המשפיע אם משיג לעומקו ותכליתו בשרשן בבחי' אין שלמעלה מן השכל והיינו משל להבין למעלה בבחי' נה"י שגם שהוא בחי' ירידת התגלות השפע מן המידו' לחוץ ונק' לבר מגופא כנ"ל הנה מ"מ שרשם בבחי' אין דכתר שהוא מקור לבחי' המוחין שבראש (והיינו ג"כ מה שאנו רואי' שכן ט' ביאתו ביאה להוליד ולא פחות מבן ט' לפי שב"ט נגדלו שניו בבחי' הגדלו' של המוחין שהוא להיות בחי' המשכה לבחי' המוחין שבראשו ממקור החכמה דהיינו בחי' יחידה ואו יוכל להוליד דווקא וא"כ הרי בחי' הולדה שבאה רק מבחי' נה"י דלבר מגופא תלוי בבחי' אי"ן דכתר שלמעלה מן המוחין

שבראש כו' וד"ל) ובוהו יתורץ הקושיא הג"ל בטוב טעם יותר דגם שמבואר בע"ח בענין גו"ה שנק' בדי ערבו' שאין בהם טעם שהוא בחי' המוחי' כו' מ"מ שרשם מבחי' אין שבכתר שנק' א"א כמובן במשל הג"ל והיינו פי' אל עליון שהוא בחי' א"א כידוע מביא גואל לבני' בניהם דוקא שהוא בחי' נה"י (וכמ"ש עטרת זקנים בניי בנים פי' זקני"ם שקנ"ה חכמה ממקור"ה כנ"ל וד"ל) ואעפ"י שאמר שאין בנ"ה טעם שהוא בחי' המוחי' והנה אדרבה הוא הנותנת לומר ששרשם למעלה מן הטעם שהן המוחי' כי מאחר שאין בהם הארת השכל רק בחי' עקשות וניצוח בלבד בלא טעם כנ"ל מוכרח לומר שיש כח במדה זו בבחי' עצמיות הרצון שלמעלה מן הטעם והשכל שבמח כידוע שאין טעם ושכל לרצון העצמי שלמעלה מן החכמ' כו' (והיינו כמו בחי' האהבה הטבעית העצמיות הנק' אהבה מסותרת פי' מסותרת ששרשה בסתר ובהעלם רצון העצמי וכמו מידות הטבעיות שגולדי' באדם מבטן אמו וכמ"ש במ"א) וכמ"ש במ"א בשרש מידת הנצחון שהוא בבחי' הרצון שלמעלה מן הטעם כו' והיינו מ"ש שמואל וגם נצ"ח ישראל לא ישקר ויכזב כו' פי' לא יופסק אורו כמו נהר כו"ב ומופסק כי אין הפסק לרצון העצמי כו' והיינו מ"ש בזהר בענין נצח נצחים כו' והוא שרש נשמת שמואל שבנצח ענף החסד והוא תיקן הפגם שבירך יעקב הימנית שפגם שרשו עשו כמ"ש ויגע בכף ירכו בגיד הנשה כו' וע"כ שקול שמואל כמשה ואהרן לפי שמשה ואהרן בבחי' גו"ה דאבא ושמואל בנצח דז"א שקול כשניהם מטעם הג"ל וזהו משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו בבחי' גו"ה דז"א כמאמ' דאיהו בנצח ואיהי בהו"ד והיינו פי' בקוראי שמו בבחי' מל' שמקבלת מנצח דז"א כו' ופי' בכהניו היינו בחי' נצח דאבא שהוא שרש כההנים כמ"ש במ"א בענין ברכת כהנים כו' וד"ל) וע"ד הג"ל בבחי' נצח ענף החסד כך יובן בבחי' ההוד ענף הגבורה כו' כי כל ז' מידו' שבנצח חג"ת ונהי"ם כך יש ז' מדות חג"ת ונהי"ם בהוד והענין הוא כי הרי ידוע שיש הפרש בין ברכה להודאה שההודאה אינה אלא מרחוק להודות לזולתו שחכם ממנו או גדול ממנו כו' וכמ"כ יובן למעלה בבחי' הודאה להודות לה' בעוצם רוממותו וגדולתו שהוא רק ענף הגבורה כי בחי' הגבורה היא מידת היראה בטעם והשגה ברוממותו מקרוב כו' אך ענף היראה הוא בחי' ההודאה מרחוק כו' ויש בחי' נצח שבהוד והוא כמו שאמר וירא ויאמר מה גורא המקום הזה פי' וירא שהמשיך ע"ע להיות מתיירא וכמו שום תשים עליך מלך להשים ע"ע אימה עד"מ שממליכי' למלך לקבל ולשים אימתו עליהם כו' וכמ"ש במ"א היינו רק בבחי' הניצוח שהוא בחי' ההסכם שכך הוסכם הדבר גם שאין בו טעם לירא ממש מצד ההשגה מקרוב כו' וזהו לך הוי' הנצח וההוד ועד"ז יתפרשו בחי' יסוד ומל' שהוא מ"ש כי כל בשמים שהוא בחי' יסוד כתר גומו דאחיד בשמיא ובארעא פי' בחי' המקשר למשפיע ומקבל וכמ"ש או יחזק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה בי שלומו' כו' ובכא"א יש ז' בחי' חג"ת נהי"ם ע"ד הג"ל בבחי' נצח ענף החסד כו' וכל זה בבחי' המשכה לך הוי' שהוא בחי' ז"א ממידות דאימא היינו לך חמשים ש"ב אך בבחי' העלאה מלמטה למעלה אינו אלא ששה מידו' הכלולים כא"א מו' חג"ת נהי"ם שעולה המספר מ"ב כנ"ל והוא ענין שם מ"ב מסעות דבמדבר כנ"ל הטעם באריכות וד"ל.

ומעתה יש להבין בשרש הטעם ענין הנ"ל במסעות המדבר שנסעו עד שהגיעו אל ירדן יריחו כו' מהו בחי' יריחו ומהו ירדן יריחו ולמה תלה ענין המסעות בירדן יריחו דלכאורה אין להם שייכות כלל זע"ז כו'. אך הנה תחלה יש להבין בשרש ענין ובחי' הריח מהו, והנה במשיח כתיב לא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח כו' אלא מורח ודאין כמ"ש והריחו ביראת ה' כו' וגמצא מובן מזה עכ"פ ששרש בחי' הריח גבוה הרבה גם מבחי' חכמה שנקרא מראה עיניו כידוע שהראי' שרשה בחכמה וגם מבחי' בינה שהוא בחי' שמיעה באוזן כו' והענין הוא לפי ששרש בחי' הריח הוא בבחי' חוטמא דא"א וכמ"ש ותהלתי אחט"ם לך, וגם בדברי רז"ל מוזכר זה ברמז באמרו לבעל החט"ם אני מבקש כו' והיינו מ"ש והריחו ביראת ה' מבחי' חוטמא דא"א וע"י ולזה כיוונו רז"ל דמורח ודאין כו' וד"ל. ולהבין ביאור הדברים הנה יש להקדי' ענין אחד, והנה כתי' וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' ויתן לך האלוקי' מטל השמים, ומשמני הארץ כו' ולכאורה אין הבנה ע"ד הפשוט להמשך הפסוקי' האלה דמשמעו שמן מעלת ומדריגת הריח שבלבושיו נתפעל יצחק וזוה הי' סיבת הברכה לברכו בטל השמים ושמני הארץ כו' והרי טלי השמים ושמני הארץ חשובי' הרבה מריח הבגדים כו' ואם מפני שהי' הריח כריח השדה אשר ברכו ה' מה זה ענין לברכו מחמת זה דווקא בטל השמים כו', אך הענין ידוע בספרי הקבלה דבחי' הלבושי' שרשם בבחי' המקיפי' והם שרש המצות וע"כ מן המצות נעשה בחי' לבושי' לנשמה בג"ע והוא הנק' ריח בגדיו שהוא כריח שדה כו' ובחי' טלי השמים ושמני הארץ היינו בחי' התורה שנעשה בחי' מזון וחיות לנשמה בג"ע וכמארז"ל ע"פ כי טל אורו' טלך העוסק בתורה טל תורה מחייהו והוא בהי' תושב"כ שנק' טל השמים ובחי' תושבע"פ שנק' שמני הארץ כו' והוא בחי' טעמי המצות שנק' טעמי תורה עפ"י בחי' החכ' כי אורייתא מחכמה ע' נפקת וע"כ נק' טל ושמ"ן הארץ מפני בחי' הטעם והעונג הנמצא בבחי' חכמה שבתורה וכפרשי' ע"פ ישקני מנשיקות פיהו שלעתיד יתגלגל טעמי המצות כו' וכמ"ש במ"א באריכות והיינו שאמר וירח ריח בגדיו מבחי' לבושי' שנעשי' ע"י המצות כנ"ל ואו ממילא באה הברכה לברכו בטל השמים כו' שהוא בחי' טעמי המצות עפ"י בחי' החכמה שבתורה דאורייתא מח"ע נפקת וזה לכאורה כדבר פלא האיך יתכן שמן המצות שבלא טעם וחכמה יומשך ברכה ושפע לבחי' אור החכמה שנק' טעמי המצות עד שאמר ויתן לך האלוקי' פ"י ויתן שיתן ממילא כו' והיינו פ"י וי"ו דניתן כו' כידוע אך לכאורה אין זה דבר פלא בכתוב שהרי בדברי רז"ל מבואר להדיא ששכר מצוה מצוה א"כ המצוה עצמה גדולה מבחי' שכרה של מצוה והענין כי שכרה של מצוה הוא להשיג טעמי המצות כמ"ש ישקני מנשיקות כו' וע"ז ארז"ל שלעתיד צדיקים יושבי' ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה כו' אבל המצוה עצמה גדולה משכרה של מצוה והיינו להיות שרש המצוה עצמה מבחי' הרצון פשוט שלמעלה מן הטעם והעונג שבחכמ' כידוע לכך אמרו דשכר מצוה הוא המצוה עצמה דווקא שלמעלה מאשר נהנין מזיו הנשמות כהשגת טעמי המצות כו' וזוה מתורץ גם מ"ש וירח ריח בגדיו כו' שהוא בבחי' המצות עצמן ע"כ ממילא ויתן לך כו' מטל השמים כו'

שהוא בחי' טעמי המצוות כנ"ל וד"ל. אך הנה עדיין יש להבין למה נק' בחי' המצוות עצמן בשם ריח דווקא כמ"ש ריח בגדיו כו', ואמנם הנה יובן זה בהקדמי' ענין ההפרש אשר יש בין בחי' טעם לבחי' ריח למטה ומזה יובן למשכיל למעלה, דהנה ידוע שהטעם והרייח שניהם המה מחזקי' גם לכח השכל שבמוח כי שניהם משיבי' את הנפש כנראה בחוש אך מ"מ יש הפרש גדול בין בחי' הטעם לבחי' הריח, דהנה הטעם שבמאכל אינו מחזק לכח השכל שבמוח עד אשר יוברר המאכל ע"י כמה בירורי' שהוא תיקון המאכל בתחילה באפי' ובישול ואח"כ בירורו בקיבה להיות חיות המובחר ממנו עולה לכבד ומן הכבד עולה המובחר ללב ומן הלב עולה המובחר למוח ונעשה לו בחי' אור וחיות ממש כידוע, והנה בחי' אור וחיות זה נמשך בכלי המוח בבחי' אור פנימי דהיינו שמתלבש בכלי המוח ממש להיות ממנו בחי' תוס' כח בשכל במוח כנראה לחוש שיתחזק כח השכל ע"י המאכל להבין ולהשכיל יותר וכמו שאמר ר"ג עד דלא אכילנא בישראל דתורא כו' והיינו מפני שנתברר כ"כ ונשתנה מהות המאכל ונברר הרבה מבחי' החיות שבמאכל עד שנעשה בחי' אור וחיות פנימי להיות נמצא מאתו כח יתירה באור פנימי' השכל וכיוצא בזה בכל חיו' פרטי' שיחי' האדם ע"י הלחם אך הנה גם שאין חיות זה מגופו של מאכל רק מן בחי' הטעם שבו שהוא טעמא בעלמא מ"מ לאחר הבירור הנה טעם זה כעיקר המאכל יחשב דהיינו בחי' פנימיותו וע"כ מחי' לכל השכל בבחי' הפנימי' כנ"ל, אבל הנה בחי' הריח של הפירות והבשמים גם שהוא מחזק ג"כ לכח השכל שיאיר בתוס' אור מפני שהריח משיב את הנפש כידוע וגם הוא אינו אלא התפשטו' חיצוניו' של גוף הפרי והבושם בלבד כידוע כמו טעם הנטעם במאכל אמנם בטעם המאכל יתהפך לחיו' הפנימי אחר הבירור' בכלי המוח מפני שנחשב אח"כ עיקר המאכל כנ"ל ונתפס ממש מהותו במוח אבל הריח לא בא במוח ע"י הבירור' רק כמו שהוא מתפשט מחיצוניו' הכושם והפרי כמו ריח האתרוג שלא נשתנה מהות האתרוג כלל בהתפשטות הריח ממנו וע"כ גם בבואו לכלי המוח איננו נתפס ומתלבש במוח בבחי' אור וחיו' פנימי אלא רק בבחי' הארה חיצוניו' מאיר שם כוחו ומחזק את השכל וכנראה בחוש שאין חיווק הלב והמוח מן הריח רק לפי שעה ואינו קיום חזק נצחי כמו ע"י טעם המאכל לאחר הבירור כנ"ל, וזהו ההפרש אשר בין בחי' הטעם לבחי' הריח למטה. ומכל זה יובן הדוגמא עד"מ למעלה דהנה למעלה ג"כ יש בחי' אכילה ובחי' ריח דכתי' אכלו רעי' שהן או"א כמ"ש בזהר אכלו רעים לעילא והיינו כשחוי"ב מקבלי' מהארת הכתר וכמ"ש והחכמה מאין תמצא וכמאמ' אבא יונק ממזל הח' ונוצר כו' ופי' יניקה הוא כדמיון המאכל בטעם הנברר ממנו שעולה אל המוח ומחזק כנ"ל במשל והיינו ענין בחי' התלבשו' אור הכתר בחכמ' דאצילות בבחי' הארה פנימיו' דווקא וע"ד דוגמא כמו שאמרו בעולם הנברא העוה"ב אין בו אכילה כו' אלא צדיקים יושבים ונהנים מזיו כו' שר"ל שהשגה זאת בזיו כו' במקום אכילה גשמיר וכמ"ש ויחזו את האלוקי' ויאכלו כו' כי נהנין מזיו פי' מרגישין בנשמתם בחי' אלקות טעם ועונג כמו עד"מ טעם המאכל ומוזן שנכנס בבחי' פנימי' ובנפש החומרי' כנ"ל וכך למעלה בעולם הנאצל כשמאיר אור הכתר בחכמה אמר אכלו רעים כו' אבל בחי' הריח היינו כמ"ש וירח ה' את ריח הניחוח

כר וכמ"כ כתיב וריח אפיך כתפוחי' וכיוצא בזה הנה גם שהוא מאיר וממשיך ג"כ לאור הכתר בחכמ' עד"מ הריח למטה שמשיב את הנפש שהוא בחי' יחידה כנ"ל אבל אין הארתו רק בבחי' הארה חיצונית' בלבד בלתי מתלבשת ונתפס בחכמ' בבחי' פנימי' כלל אלא כמ"ש בזהר תפיס ולא תפיס כו' דהיינו שאינו בא בבחי' פנימי' תענוג להתענג על ה' כמו בהשגת אלקות שנהנין ממש מזיו כו' כנ"ל אלא מרחוק ה' נראה עליהם נתפס ואינו נתפס כמו דוגמת בחי' הריח שיאיר מרחוק בכח השכל שבמוח בבחי' חיצונית' כו' והיינו לעוצם רוממו' מדריגת שרש הריח אינו מתלבש למטה לבא רק בבחי' חיצונית' בלבד כידוע שכל הגבוה גבוה לא יוכל לבא למטה בבחי' קירוב אלא בבחי' ריחוקי' בבחי' חיצונית' כו' אבל * והענין הוא למעלה כי בבחי' התענוג יש ב' מדריגו' הא' עצם כח התענוג שמשם נמשך המשכת אור עונג גם בחכמה כמו נהנין מזיו כנ"ל והארת עונג זה אשר בחכמה אין לו ערך לגבי עצם התענוג הפשוט ושרש הריח מגיע לבחי' עצם התענוג ע"כ בלתי מתלבש בחכמה רק בבחי' חיצונית' משא"כ בחי' הארת עצם התענוג הבא למטה מתלבש בחכמ' בבחי' אור פנימי' כנ"ל וד"ל. ועפ"י כל זה יובן כל ענין הנ"ל בפ' המשך הפסוקים וירח את ריח בגדיו שהוא שרש בחי' המצות עצמו בבחי' פנימי' תענוג העלין שנק' י"ג חירותי כו' והן מתלבשי' בבחי' לבושי' וכמ"ש במ"א ע"פ לבושיה כתלג חיזור כו' והיינו בחי' אור מקיף כמ"ש עוטה אור כשלמה לפי שמפני עוצם הרוממו' לא יוכל לבא למטה רק בבחי' מקיפי' ולבושי' וע"כ בחי' הארה שמן הלבושי' הללו הוא הנק' ריח בגדיו שהוא בא מבחי' עצם התענוג שנק' ריח שדה אשר ברכו ה' בבחי' אור א"ס שמאיר בבחי' פנימי' הכתר והיינו פי' אשר ברכו הוי' ובחי' טעמי המצות שנמשכה בחכמ' שבתורה כנ"ל הנק' טל השמים כו' הוא בחי' הארת עונג העליון בחכמ' וכמו עד"מ הטעם שבמאכל ועד"ה הנ"ל בפ' אכלו רעים כו' או"א כו' כמו שנמשך תענוג בהשגה להיו' נהנין מזיו כו' שמתלבש בבחי' פנימי' דווקא והוא להיותו למטה במדריגה מן בחי' הריח שאינו נתפס כו' ולזה אמרו דשכר מצוה מצוה דמצוה עצמה שבבחי' ריח בגדיו למעלה ששכר מצוה שנק' טעם ועונג אשר בהשגה ולכך ויתן לך האלוקי' ממילא כו' לפי שיש בכלל מאתים מנה ולזה רמזו דצדיקים יושבי' ועטרותיהם בראשיהם מגוף המצוה שנק' עטרה על הראש בבחי' מקיף מטעם הנ"ל ונהנין מזיו להשיג טעמי המצות שהוא למטה במדריגה מבחי' עטרותיהן כנ"ל וד"ל.

ומעלה יובן ג"כ שרש ענין בחי' שם העיר ירחו כו'. דהנה ירחו הוא עיר התמריים ופי' תמריים כמ"ש צדיק כתמר יפרח כו', פי' צדיק הוא בחי' יסוד ויש ב' בחי' צדיק עליון וצדיק תחתון כידוע ולכך נק' עיר התמריים שנים והענין הוא כי בחי' התענוג העצמי מאיר דווקא בבחי' יסוד וכידוע בענין הזווג גופני בטפת יסוד ששרשו מבחי' פנימי' התענוג שמאיר בכלי המוח ולהיו' דומה לבחי' ריח מפני שאינו בא בבחי' פנימי' להיו' ממנו השגת שכל אלא רק

כח נעלם להוליד בדומה לו כו' כמ"ש במ"א ע"כ נק' צדיק כתמר דוקא ושרש בחי' יסוד ז"א הוא בחי' יסוד דע"י שנק' צדיק עליון וז"ש כאר"י בלבנו"ן ישג"ה כו' ולזה הטעם הוצרכו בנ"י ללחום ביריחו הרבה בבחי' ז' הקפות לכבוש ולהפיל ז' חומות של יריחו הוא הנקראי' בדברי רז"ל בשם מנעול"ה של א"י ופי' מנעול כמו בריח ודלתות בחי' היסוד כמ"ש גן נעול אחותי כו' והוא בחי' כללו' כל א"י ולכך הוצרכו לטרוח במלחמה עלי' כי כאשר כבשו ליריחו כבר נכבשה כל א"י ממילא אחר שהיא כוללת כל א"י דהיינו כל ז' אומי' נכללי' בה כמו בחי' יסוד דקדושה שכולל לו"ק ומחבר למשפיע ומקבל כו' כידוע בפי' כי כל כו' וז' חומי' שבה היינו בחי' ז' מקיפי' שלהם שביחוד יסוד ומל' וע"י ז' הקפות דקדושה נשברו ונפלו ז' מקיפי' דקליפי' ומטעם זה לא נתחלקה יריחו לשבטים כלל רק מי שיבנה בהמ"ק בחלקו כו' כי יריחו במקום בהמ"ק בבחי' חיצוני' לכלול כל א"י וע"כ נקראת מנעולה של א"י וד"ל. ובכל זה יובן ג"כ מ"ש במשיח והריחו ביראת ה' לא למראה עיניו ישפוט כו' דהיינו לא בבחי' חו"ב שמקבלי' ובבחי' מוזן בבחי' א"פ כנ"ל אלא מורח ודאין בבחי' הריח ששרשו מבחי' עצם התענוג הפשוט כמו בחי' ריח של הבגדי' של המצות ומשום דלעתיד יבורר הכל ויעלו המצות לשרשן בבחי' ריח ולכך נאמ' במשיח והריחו ביראת ה' כו' והוא בחי' חוטמא דע"י שנק' בעל החוטם וכמ"ש ותהלתי אחטם לך פי' בחי' חוטמא זה היינו הארת הריח מבחי' עצם התענוג הפשוט וע"כ נק' חוטמא דא"ק דווקא וד"ל. והנה בחי' ירדן יריחו שנק' עיר התמרים הוא בחי' מל' שביסוד כי הנה ארז"ל למה נקרא שמו ירדן שירד מדן וכל דאמר דוגו דינא מדן קאתי כו' והיינו בחי' דינא דמלכותא שהוא בחי' הדינין שבמל' דוקא ופי' שירד מדן היינו בחי' המשכת שרש הדינין שבמל' שנמשך מבחי' בינה כידוע דה"ג מנצפ"ך דאימא שרש בחי' הג' שבמל' וכמ"ש כאמ"ה בת"ה וכמאמ' דאימא אוזיפת מאנהא לברתא כו' והיינו שרש בחי' ירדן יריחו וד"ל. וזהו שכל המסעו' לא היו רק עד שהגיעו לבחי' ירדן יריחו והנה עיקר ענין העלאו' במ"ב מסעו' שבמדבר כנ"ל לא היו רק בבחי' המידו' דז"א בלבד וע"כ המספר מ"ב כי ו"ק כלול מו' אך בבחי' המל' עצמה א"צ בחי' העלאה כלל כידוע שהשבירה לא הי' רק במידו' אבל ארע"א אתבטל"ת בבחי' ביטול בעלמא ולא בבחי' שבירה ונפילה כו' וזהו כל המסעו' שבמדבר להכניע המידו' דנוגה עד שהגיעו למנעול"ה של א"י שהוא בחי' יסוד שבמל' הכולל כל בחי' המל' דהיינו יריחו עיר התמרים כנ"ל ולפני יריחו הוא הירדן בחי' מל' שביסוד ושם א"צ למסעות כלל רק צריך להמשיך ז' מקיפי' כדי להכניע ז' חומי' שלה שהן ז' מקיפי' דקליפו' כנ"ל וד"ל. (וע"ד פרט שיש בחי' מ"ב מסעו') בכל עלול שעולה מן המיצר וגבול לגבי עילתו כמו מז"א לבינה ומבינה לחכמה ומחכמ' לכת"ר כו' הנה כי בחי' העלאה עד בחי' מל' שבעליון כמו עליי' ז"א עד בחי' מל' דבינה וכן מחכ' עד מל' דכתר כו' ודרך כלל מנקודי' עד מ' דעקודים וכו' עד מל' דא"ק וכל בחי' מל' נק' ארץ ישראל עד מל' דא"ס שנק' א"י היותר עליון וכמו שמ"ב מסעות במדבר העמי' דנוגה עד שעלו לא"י שהוא מל' דעשי' שבתוכה מלובש מל' דיציר' עד מל' דאצי' כו' כך עד רום המעלות מז"א לאו"א לא"א וע"י עד בחי' א"ק יש בחי' מ"ב מסעות במידו' עד שעולים לבחי' מל' שבעליון כנ"ל

והיינו עד ירדן יריחו" שהוא מל' דא"ס שמאיר בחוטמא דא"ק וזהו שנקרא בעל החוטם כמ"ש בע"ח והיינו מ"ש ותהלתי שהוא בחי' מל' דא"ס אחטם לך וד"ל).

— • —
בעז"ה

ועתה אלקינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך כו'. הנה יש ג' מדריגות הלל ברכה והודאה, ויש להבין תחילה שרש ענין ההלל, ואח"כ יתבאר שרש ענין הברכה ושרש ענין ההודאה, והנה שרש ענין פסוקי דומרה הוא בחי' ההילול והן המזוררי' שמתחילים בהללולים ומסיימים בהללוי' כו' כידוע, וביאור ענין ההילול הנה יש בלשון הילול ב' פירושים הא' לשון שבח כפשוטו, והב' לשון בהירות והבהקת אור המאיר מן ההעלם לגילוי כמו בהלו נרו עלי ראשי וכמו יהל אור כו', וכידוע, והנה ב' הפירושי' שרש וענין א' הוא, ויש להבין תחילה שרש ענין השבח שמשבחי' להבורא ית' מה ענינו וכי לשבח הוא צריך כו' אך הענין יובן עד"מ באדם התחתון שיש בנפשו מידות הרבה כמו כח השכל וכח החסד וכיוצא כידוע, והנה הכחות הללו כלולי' ומתאחדי' בעצמות הנפש בבחי' ההעלם ואינן באין לידי גילוי בכלי הגוף בלתי התעוררו' שיעוררו אותם שיצאו מהעלם שלהם בנפש כמו כח השכל הכלול בעצם הנפש אינו מאיר בכלי המוח להשכיל איזה חכמה ממש בלתי התעוררותו שיעוררו לכן השכל הכלול בהעלם הנפש שיאיר בגילוי למטה בכלי המוח להיותו כמו צורה לחומר המוח כו', וכן כח החסד הכלול בהעלם הנפש אינו מאיר למטה בכלי הלב בלתי התעוררו' שיעוררו אותם מן ההעלם שמתעלם אורו בנפש עצמותו, ועד"ז שאר הכחות כמו כח הדיבור וכיוצא, והדמיון לזה כמו אדם כשהוא ישן שכל כחות נפשו ודאי כלולי' הם בהעלם בעצמות נפשו ואין כח השכל מאיר במוח ולא המדות בלב והדבור בפה כו', וכאשר מעוררי' אותו מן השינה גמשיכין ויוצאין כל הכחות שהיו בהעלם בנפש ובאין לידי גילוי בכלי הגוף אור השכל יאיר במוח כו', אך הנה במה מעוררי' לכחות הנפש שיצאו מכת עצמותם בנפש. הנה אנו רואין בחוש שכאשר ישבחו לאדם באיזה מדה מן המדות הנה אותה שמשבחי' בה מיד תצא כח אותה המדה מן בחי' ההעלם שלה בנפש לידי גילוי כי ע"י אותו השבח שמשבחי' מעוררי' לעצמות הנפש עד שתתפעל באותו מדה שמשבחי' שתאיר אותה מן העלם עצמותה להביאה לידי גילוי בכלי הגוף, ע"ד דוגמא כשמשבחי' לאדם שהוא חכם גדול וחכמתו עמוקה ורחבה ביותר, הנה ע"י זה השבח מעוררי' לעצמות הנפש המשכלת שכלול בה כח החכמה להוציא לאור כח החכמה בבחי' גילוי להשכיל חכמה בבחי' ההתגלות ממש, וכן עד"ז כשמשבחי' לאדם שהוא חסדן גדול מעוררי' לכן החסד הכלול בנפש שיצא מהעלם לגילוי, ועד"ז שאר כל הכחות ובלתי השבח המה כלולי' ובטלי' בעצמות הנפש בבחי' ההעלם כדמיון השינה כנ"ל, אך עדיין יש להבין היא גופא למה ע"י השבח יעוררו לנפש להוציא מן ההעלם לגילוי כו' דלכאורה אין כל חדש בשבח שמשבחי' שהוא חכם יותר מגופו של כח החכמה הכלול בנפש כי אינו משבח רק לפי המדה ולא יותר

שלא יחשב לגנאי כידוע, אך הענין הוא כידוע דעצמות הנפש מובדל בערך גם מבחי' כחותיו הכלול' בה כי כחות הנפש הן רק ענפין המתפשטין מעצם הנפש ולפעמי' יתרחבו התפשטותם ולפעמי' יתקצרו כפי אופן הארת של עצמות הנפש בהן כמ"ש במ"א באריכות, וע"כ ע"י השבח שמשבחי' לנפש עצמה בכח החכמה וכיוצא הנה עי"ז תתרומם הנפש בעצמותה ותעורר להוציא כח החכמה הכלולה בה בהתפשטות אם בהתרחבות או בקצרה לפי אופן השבח, וע"ד דוגמא מגרעין הנורע שהעלאת ביטול מציאת הגרעין בכח הצומח מעוררו להוציא צמחה גרעיני' הרבה כמוהו ודוקא כמוהו שהרי לא יצמח מן החטה הנורועה שעורי' וכיוצא, וע"ד דוגמא זו יובן בנפש שלפי אופן העלאת מ"ן בשבחי' שמשבחי' אותה כאותה אופן ממש תוציא האור מהעלם עצמותה אם משבחי' בחכמה תוציא כח החכמה ואם משבחי' בחסד תוציא כח החסד ואם מעט או רב הכל תלוי באופן השבח כו' וד"ל. והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה בענין ע"ס דאצי' שנקראי' בשם מדותיו ית' כנודע הדנה בעצמות אור א"ס שמאיר בקו וחוט להאציל ע"ס חו"ב ומדות כו' הרי אמרו אנת הוא חד ולא בחושבן י"ס כו' וכמ"ש למעלה לאו דאית לך צדק ידיעא כו' ולא מכל אינון מדות כלל כו' רק שבחי' הארה בעלמא ממנו מאיר בבחי' הקו וחוט שיאיר להאציל חו"ב ושאר המדות וה"ז כדמיון הארת אור מעצמות הנפש להיותו מתגלה הכחות הכלול' בה כו' כנ"ל, וכך בחי' י"ס הגנוזות בהעלם בעצמות המאציל המה מתגלים ע"י הקו וחוט מן ההעלם לגילוי להיות נק' חכים ומבין וחסדן וכיוצא בבחי' גילוי אינו באין לידי גילוי מן ההעלם של עצמות המאציל בלתי התעוררות שיתעוררו לכל מדה שתוציא מן ההעלם כנ"ל בכחות הכלול' בנפש כו', ובמה מעוררי' בשבחים שמשבחי' לעצמות אור א"ס שהוא חכים ומבין וחסדן ורחמן וכיוצא עי"ז מתעורר עצמות אא"ס להוציא מן ההעלם די"ס הגנוזות בעצמותו שיבואו לידי גילוי לפי שע"י השבח בהעלאת מ"ן יעוררו לעצמות אא"ס שיתפשט אורו להאיר באותו המדה והספירה הכלולה בו שתצא לידי גילוי ומטעם הנ"ל במשל כחות הנפש ובמשל גרעין הזרוע כו' וד"ל. וזהו שרש ענין ההילול והשבח שמשבחי' ומהללי' לעצמות אור א"ס ומצד עצמו א"צ לשבחי' הללו כי אור א"ס בעצמו בתכלי' אחדות הפשוטה כו' ולא דאית בי' מכל מדות כלל, רק כדי שיתעורר להאיר אותם מן ההעלם לבא למטה באצי' ובבריאה כנ"ל, וזהו שרש ענין עשרה הילולי' שבהללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עונו כו' שהן ע"ס דאצי' הכלולין וגנוזים בעצמות המאציל שיצאו לידי גילוי ע"י ההילול והשבח דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שרש ענין ב' הפירושי' שבהילול הא' לשון שבח כפשוטו והב' מלשון בהירות והבהקת האור מן ההעלם לגילוי כמו בהלו גרו כו' והכל ענין אי' מפני שע"י השבח מאירים ומבהיקים האור מן ההעלם לגילוי כנ"ל, ודרך כללות הנה מעוררי' לעצמות המאציל שיאיר ג' קווין חח"ן מימין בג"ה משמאל כו' וע"י השבח לחסד עליון יעוררו לקו הימין שיבוא בהתגלות וע"י השבח לגבורה יעוררו לקו השמאל כו', וז"ש הגדול הגבור והנורא לעורר ג' הקווין שיצא מן ההעלם לגילוי וד"ל. וזהו שרש ענין תיבת הילולי' שכולל כל ענין פד"ז וע"כ בה מתחיל ובה מסיים, כי הנה פי' י"ה ידוע שהן חו"ב דאצי' כמ"ש כי ביי"ה ה' צור עולמי' ביו"ד דחכמה נברא העוה"ב שהוא בחי' בינה

מאין ליש כו' ובחי' חו"ב דאצי' הן שרש כל המדות דאצי' והחכמה נק' ראשית
 ובינה בי"ת דבראשית כו', ופי' ההילול ל"ה היינו להביא ולהמשיך להם אור מבחי'
 ההעלם לגילוי דהיינו משרשם הנעלם בעצמות המאציל ע"ד הנ"ל בחו"ב הכלולי'
 בנפש שיצאו לידי גילוי ע"י ההילול כו', וא"כ פי' הללו י"ה היינו להאיר בי"ה
 דחו"ב הגלוי' באצי', בחי' תוס' אור מבחי' העלם עצמות המאציל, ועד"ז כל פי'
 הילול בע"ס דאצי' כמו יהללו את שם הוי' דשם הוי' זה הוא כולל לכל ע"ס דאצי'
 קוצו של יו"ד בכתר והי"ד בחכמה ה' בבינה וי"ו מדות כו' כידוע והוא מלשך
 בהלו גרו כו' כנ"ל וד"ל. אך מה שלפעמים אמר הללו י"ה לבחי' חו"ב דאצי' בלבד
 ולפעמים אמר הללו את שם הוי' לכל שם הוי' דהיינו גם לבחי' זו"ג דאצי' שהן
 אותיות ו"ה שבשם הוי' כידוע, וגם יש להבין ההפרש בין אותיות י"ה שבשם הוי'
 לאותיות י"ה כשהן בפ"ע כמו הללו י"ה כו'.

הנה כ"ז יובן *...

ביאור בעזר"ה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה יש להבין במארו"ל (בסנהדרין פרק חלק דף דף ק'
 טע"א) דאם אדם נותן לו מלא עומסו בעוה"ז הקב"ה נותן לו מלא
 עומסו בעוה"ב ונלמד מפסוק ברוך ה' יום יום יעמס כו' והלא נאמר יום יום כו' איך
 אומר שבעה"ב דוקא נותן לו מלא עומסו ולא עכשיו. ועוד יש להבין במה שהקשה
 וכי אפשר לקבל והא כתי' ושמים בורת תכן ותירץ ע"ד שאמרו שינחיל הקב"ה לצדיק
 ש"י עולמות כו' ורצונו לומר שבאותן עולמות שיקבל הצדיק יוכל לקבל גם מלא עומסו
 של הקב"ה ע"י בפירש"י שכן תוכן כוונת התירוץ על הקושיא, אך גם בזה יקשה
 קושיא הנ"ל דהא כתי' יום יום יעמס כו' והרי אומר לשון עתיד שינחיל לצדיק
 ש"י עולמות כו' ולא עכשיו, אך הנה הענין הוא דשניהם אמת ואמנם יש להקדים
 תחלה שרש ענין בחי' טוב וממלא הנ"ל, דהנה בחי' ממלא כ"ע יש עד רום המעלות
 למעלה מעלה והוא ענין שם הוי' שכולל כל ההשתלשלות דאבי"ע כי ידוע שהיו"ד
 דשם הוי' באצי' והיא בכריאה וא"ו ביצי' כו' וזהו דרך כלל אבל דרך פרט הנה גם
 באצי' עצמו יש ד' מדריגות הללו יו"ד חכמה דאצי' היא בינה וא"ו מדות דאצי' כו'
 כידוע וכמ"כ בדרך פרטי פרטיות יותר הנה בכל עולם ועולם פרטי שבד' עולמ'
 כלליי' אבי"ע יש בחי' שם הוי' עד שגם בכל נברא פרטי בעולם העשי' האחרון כמו
 פרטי חלקי דצח"מ שבו יש בכא"א שם הוי' כו' כי כל בחי' התהוות מציאו' דבר מה
 מאין ליש נמשך ע"י ד' אותיו' דשם הוי' והוא פי' הפשוט דשם הוי' שמהווה את הכל
 מאין כו' כידוע אך דרך כללות הנה כל בחי' הקו והחוט שמאיר מאור א"ס באבי"ע

נק' בשם בחי' ממלא כל עלמין והוא כללות שם הוי' יו"ד באצי' כו' וד"ל. אבל בחי' טובב כ"ע דרך כלל הנה הוא בחי' מל' דא"ס שנעשה כת"ר לנאצלים והוא בחי' עיגול הראשון שלפני צמצום הקו כו' שמאיר לכל העולמו' בהשוואה א' מכל צד ונק' מפני זה בחי' טוב"ב כ"ע להיותו טובב ומקיף לכל מריש כל דרגין דאצי' עד סוף כל דרגין דעשי' בהשוואה א' ממש וכמ"ש קמי' כחשכה כאורה כו' וכידוע אך הנה דרך פרט כל בחי' הכת"ר נק' טובב להיותו למעלה מד' אותו' דשם הוי' כי היו"ד בחכמה וכתי' והחכמ"ה מאי"ן תמצא פי' מבחי' אי"ן דכת"ר כידוע ובחי' כת"ר יש גם בכל עולם ועולם בפרט כמו שיש שם הוי' בכל עולם בפרט כנ"ל מאחר שבחי' הכת"ר אינו אלא בחי' טובב ומקיף לשם הוי' שנק' בחי' ממלא כנ"ל א"כ בכל עולם שהוא בחי' ממלא בבחי' שם הוי' יש בו הארת הכת"ר ג"כ הסובב ומקיף עליו כו' ונק' בחי' כתר של עולם זה בפרט וא"כ גם בחי' הכת"ר בא בבחי' השתלשלו' מעילה לעילה כי ידוע דבחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון כו' אך הנה דרך כללות יש ד' עולמות אבי"ע ובחי' מל' דא"ס נעשה כתר לאצי' ומל' דאצי' נעשה כת"ר לבריאה כו' ונק' מל' דאצי' בשם כת"ר מלכו' להיותו בבחי' כותרת ומקיף לכל העולמות דבי"ע בהשוואה א' כמו שמל' דא"ס נק' כת"ר להקיף לכל ד' העולמות דאבי"ע כו' וד"ל.

אך עדיין יש להבין למה דווקא מבחי' המל' שבעליון נעשה כת"ר לתחתון כמו מבחי' מל' דא"ס נעשה כת"ר לאצי' וכן ממל' דאצי' נעשה כתר לבריאה כו' אבל הענין הזה יובן עד"מ בנפש האדם והנה אנו רואים בטבע המדות שבאדם שיש הפרש גדול בין טבע המדות האויר' וכיוצא לטבע מדת המל' כי הנה המדות אויר' וענפיהן כולן עושין שינוי גדול בעצם האדם שהרי אנו רואין שנפש האדם תתפעל בשינוי גדול ע"י השפעת איזה מדה מן המדות כמו איש החסד בטבעו כאשר ישפיע טוב וחסד מצד טבע טוב חסדו הנה יתפעל בלבו בחסד ורחמים כידוע והתפעלות זאת הרי מגעת כנפש עצמה דהיינו שהנפש עצמה תתפעל וא"כ הרי יש שינוי בנפש שהרי נשתנית בהתפעלות זאת מכמו שהיתה תחלה קודם שפע החסד כו' וכמ"כ במדת הנצחון שכאשר יפעול אדם במדת הנצחון הנה ניכר בו שינוי בנפשו ממש עד שיוכר בתואר פניו ג"כ שינוי גדול ועד"ז כל המדות אויר' וכל פרטיהם עושין שינוי גדול בעצמות הנפש ומוכרח לומר הטעם לזה השינוי בנפש מפני שהמדות המה נמשכי' מבחי' עצמו' הנפש ע"כ בהתפעלותם תתפעל גם הנפש כו' דאם לא הי' כחות המדות נמשכי' מעצמו' הנפש לא הי' שייכו' כלל להתפעלות המדות לגרום התפעלות הנפש כו' משא"כ טבע המדה של המלכו' שאינה גורמת שום שינוי והתפעלות כלל בעצמות הנפש שהרי אנו רואים בקריאת שם מלך שאין זה השם נוגע לעצמותו כלל וכלל ואינו פועל שום שינוי בנפשו כלל כמו שפועלים המדו' שינוי בנפש לפי שקריאת השם אינו כח נמשך מעצמו' הנפש כלל ככחות המדות שהן כחות הנפש עצמה אלא השם הוא דבר נבדל לגמרי מן עצם הנפש ואינו אלא כמו בחי' כלי בית אחיזה ותפיס' להיות כי ע"י השם נפנה האדם לקוראו בשמו כידוע אבל אינו נוגע לעצמותו כלל

שיגרום ויפעול בנפש שינוי כו' והנמשל מכל זה יובן למעלה דגם כל בחי' המדות דאצי' הנמשכי' מאור הקו והחוט כנ"ל נחשבי' בחי' כח ואור מעצמו' אור המאציל להיות משתנה ע"י שפע והרי נאמר אני הוי' לא שנית"י שלא נמצא בו בחי' שינוי כלל וכלל בין קודם השפע לאח"כ וכמאמר אתה הוא כו' ע"כ אמר בע"ה בסדרי ההשתלשלו' דדוקא מבחי' מל' שבעליון נעשה כת"ר לתחתון דהיינו רק מבחי' שם שבעליון כי בחי' השם שנק' מל' אינו עושה שום שינוי כלל בעצמו' כנ"ל משא"כ אם הי' השפע נמשך מבחי' המדות כמו מחסד וכיוצא הרי הי' בחי' שינוי כו' ועד"ו יובן כל פרטי השתלשלות כמו ממל' דאצי' שנעשה כת"ר לבריאה ולא מבחי' ט"ס דו"א חב"ד חג"ת נה"י לפי שהם בבחי' עצמיו' ההמשכה ולא הי' מתהווה בחי' חסד בג' כמחנה מיכאל כו' אלא דוקא מבחי' מל' להיותה בחי' הארה חיצונית מזו"א ואינה נוגעת לבחי' העצמיו' עד"מ קריאת שם וז"ש ויעש דוד ש"ם כו' שהמל' נק' שם כידוע וע"ז נאמר אני ה' לא שניתי כו' וכך יובן בכל עולם בפרט דדוקא מבחי' מל' שבעליון נעשה כת"ר לתחתון ודרך כלל הנה מבחי' מל' דא"ס דוקא נעשה כת"ר לאצי' להיותה רק בחי' הארה חיצונית נבדלת מעצמו' הא"ס (וכמ"ש במ"א שזוהו הנק' יש מאין משא"כ בבחי' השפעות המדו' נק' י"ש מי"ש כו') והנה גם בחי' הכת"ר שנעשה מבחי' המל' שנק' כתר מלכו' והוא בחי' ההתנשאו' כידוע ג"כ אינו אלא בחי' הארה חיצונית נבדלת לגמרי מן העולמו' ולא בא אליהם דרך קירוב השפע כמו בחי' עילה ועלול וזהו פי' כת"ר לשון כותרת ומקיף כנודע והיינו לפי שבחי' המל' נבדל בעצם עד"מ המלך על אנשי המדינה כו' וכידוע וזהו ענין בחי' מל' שבעליון שנעשה כת"ר בתחתוני' הימנו ולא כמו הלבוש שעכ"פ הוא מלביש בקירוב לאיברי הגוף ועל כל אבר כפי מדתו וגם מחסה ומסתור הוא להגן מן הצינה והגשמי' כו' אבל בחי' המקיף שנק' כת"ר הוא מאיר מרחוק מאד בלתי שייך בו לומר שיהי' מגין על התחתון כי אין לתחתון ערך עמו כלל וכלל כו' וככה יובן בבחי' מל' דא"ס שנק' כת"ר הכללי לכל ההשתלשלו' דאבי"ע שהוא נבדל בערך ומאיר מרחוק מאד לכל ההשתלשו' בהשווא' א' כמ"ש כחשיכה כאורה וע"ז נאמר אני הוי' לא שניתי אותיות אי"ן דכת"ר הכללי הנ"ל שהוא עיגול הראשון שלפני צמצום הקו כו' כנ"ל אבל בחי' הארת הקו והחוט המאיר בקירוב לאבי"ע ונק' מקור כל האורו' פנימי' כידוע בפי' ח"י העולמי' כו' שהוא בחי' ממלא בכלל כנ"ל הרי הוא משתנה בכל עולם ועולם לפי מה שהוא ע"ד דמיון שינוי הנפש ע"י כוחותיו שהן המדו' כו' אחר שע"ס דאצי' נמשכי' מקו זה בבחי' קירוב וערך. עד"מ כחות המדות מן הנפש משא"כ בחי' עיגול הראשון שנק' מקור כל המקיפי' שהוא נמשך מבחי' מל' דא"ס ע"ז נא' אני הוי' לא שניתי כלל וע"כ הוא שוה ומשוה לכולם יחד ונק' בחי' טובב כ"ע בכלל כנ"ל וד"ל. וזהו שרש ענין העוה"ב שאין בו אכיל' ושתי' כו' דהנה בעוה"ב יהיו ג"כ גופי' גשמי' גם לאחר התחיי' כי גופים שכבר מתו יעמדו בצביונם כידוע וא"כ גם גופים חומרי' יקבלו ויהנו מזיו אור האלקי כמו האכילה עכשיו והיינו מפני שיתגלה או מבחי' טובב כ"ע הכללי דהיינו מבחי' מל' דא"ס שנעשה כתר כו' כנ"ל דקמי' כחשיכה כאורה שוה ומשוה לקטן כגדול כו' ע"כ מאיר גם לפחות הערך כמו לגופים גשמי' כמו באצי' למעלה כי רוחניות וגשמי' שוין

לפניו כו' ולעתיד כתי' כי עין בעין נראה אתה כו' וכן במ"ת הי' גילוי דבחי' סובב כ"ע הכללי הנ"ל באמרו אנכי מי שאנכי כו' וע"כ היו רואי"ן את הנשמ"ע כו' וכן בקי"ס שנהפך ים ליבשה הי' ג"כ מחמת גילוי סובב כ"ע כו' וזהו שארז"ל העוה"ב אין בו אכילה ושת"י רק הנשמ"ו נהנין מזיו כו' וד"ל. אך הנה יש להבין איך יוכלו הנבראים ב"ג ותכלית להכיל את אור א"ס הבלתי מוגבל אמנם הענין הוא שזהו מארז"ל בעומסו של הקב"ה כו' שהוא בחי' חסד עליון הנק' דרועא ימינא דקודב"ה והיינו שאור א"ס מאיר דרך בחי' המדו' דאצי' המתלבשי' בכלי' כמו אור החסד שמאיר ביד כידוע והנה עד"מ באדם למטה הנה אנו רואים שיש ביד ג' מדריגו' והוא הנק' בלשון הגמ' ג' פרקים פרק ראשון שבו האצבעו' ופרק האמצעי עד הקיבורת ופרק העליון הסמוך לכתף והנה כאשר היד מושפל למטה פרק היד שבו האצבעות יותר למטה אבל כאשר מגביה היד למעלה אצל ראשו הנה נהפוך הוא שפרק העליון הסמוך לכתף יותר למטה והפרק שבו האצבעות יותר עליון מכולם וכך הוא מן הראוי להיות כי ג' פרקי'ן הללו הן בחי' חב"ד חג"ת נה"י כידוע ובחי' חב"ד הוא דוקא בפרק שבו האצבעות כי הנה רואים בחוש שיש הארת כח השכל שבמוח יותר באצבעות היד משאר היד ממה שיוכל לכתוב באצבע דברי חכמה או להורות רמזי חכמה בחכמה ע"י האצבעות כמו מחוי לי' במחוג כו' ודי לחכימא ברמיזא ואין הרמז רק באצבעות לפי שגידי המוח מתפשטי' בהן יותר בגילוי עד שפועל אור השכל את פעולתו ע"י האצבעות והוא בחי' חב"ד שבחסד כי השכל עצמו נק' בחי' חכמה שבראש אך בחי' החסד שבו היינו כמו בחסד שנוטה עפ"י השכל להשפיע לזולתו ולהחיות רוח שפלים למטה הימנו נמשך ביד ועיקר הגילוי בבחי' המוחין הוא בפרקי' וקשרי האצבעות דוקא כנ"ל ע"כ נק' חב"ד שבחסד ובחי' חג"ת הוא פרק האמצעי (והיינו ענין נשיאת כפיי' שמגבוי' היד סמוך לראש להמשיך מלמעלה מן הראש והוא מבחי' מקיף דרל"א כי הפרק העליון הסמוך לכתף כשמגבוי' היד למעלה מן הראש ופושטו היטב מגיע לסוף הראש אבל ב' הפרקי' האחרים הן למעלה מן הראש והאצבעות הן למעלה הרבה דהיינו שמגיע עד כלות אור המקיף כו') וכמו שאדם יכול להגבוי' היד למעלה כך יכול להורידה למטה מטה מאד עד למטה מרגליו והענין למעלה הנה אנו רואים עד"מ שהשכל שבמוח גם שהוא למעלה ברוחניות מאד בהשכלת אור פשוט הרי באצבעות היד יבא לידי גילוי באותיות הכתב עד שיוכל להבין אותו גם תינוק קטן וכן ברמו וכיוצא א"כ אנו רואים שפרקי' האצבעות מביאי"ן להמוחין בבחי' ירידה גדולה למטה וכך יש ביכולתו להוריד למעלה מאורות העליוני' שלמעלה מעלה עד למטה מטה מאד כו' וד"ל. וזהו ענין מלא עומסו של הקב"ה דהיינו בחי' חסד עליון שבו"א דאצי' שנק' יד כמאמר חסד דרועא ימינא דקודב"ה ועד"מ הנ"ל ביד שיוכל להגביה עד למעלה מראשו דז"א דהיינו עד בחי' המקיפי' דכת"ר הנק' אנכי כו' ולהורידה משם עד למטה מטה דהיינו להביא האור עד למטה מבחי' נה"י דז"א והיינו בבי"ע שלמטה כו' כי ע"י היד יוכל האור לבא גם ממקום הגבוה גבוה ביותר למקום הנמוך ביותר כנ"ל והיינו דווקא באצבעות היד שמגבוי' אותם למעלה הרבה מראשו ומשפילן למטה ביותר והוא עד"מ הנ"ל מאותיות הכתב שבאצבעות פועל ירידת אור השכל כ"כ מגבוה

לנמוך כי השכל המלוכב בכתב אין לו ערך כלל וכלל עם עצמות אור השכל כמו שהוא במוח כו' (וזהו ג"כ ענין נשיאת כפים כנ"ל) והנה מלא עומסו של הקב"ה כמו שהוא מקבל בדרועא ימינא למעלה דהיינו מבחי' כת"ר שבכת"ר מקור כל המקיפוי' כנ"ל במשל הגם שיורד האור מגבוה לנמוך כו' ע"י בחי' פרקי אצבעות היד כנ"ל מ"מ אי אפשר שיוכלו המקבלים שבכ"ע להכיל את האור הגדול כזה והיינו שהקשה בגמ' והלא נאמ' שמים בורת תכן כו' והתירוץ הוא דעתיד הקדב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמו' כו' פי' דמלבד צמצום אור ע"י בחי' פרקי האצבעות כדי שיוכלו לקבל עוד זאת צריך שיתרחב כלי המקבל שיוכל לקבל כו' כי גם שנתצמצם האור בירידתו דרך חסד שביד מגבוה לנמוך כנ"ל עדיין א"א שיוכלו הנבראי' ב"ג להכיל האור ואין זה הצמצום מועיל לזה אלא צריך שיומשך כח במקבלים שיוכל לקבל בהרחבה והיינו שיתרחבו כלים של המקבלי' והיינו ענין ש"י עולמות שינחיל לכל צדיק שהוא בחי' הרחבת הכלים דוקא ואז בהם ינחיל להם את מלא עומסו ויוכלו לקבלו וכדפרש"י דבערך אותן ש"י עולמו' יתן להם את העומס כו' כנ"ל (וענין העומס היינו בחי' חב"ד דבחג"ת שהוא פרקי האצבעות כנ"ל וד"ל).

ולהבין ביאור ענין ש"י עולמו' הנה תחלה יש להבין שרש ההפרש בין תורה למצות. דהנה ידוע דשרש המצות הוא בבחי' הכת"ר ונק' תר"ך עמודי אור עד"מ העמוד שראשו מחובר בגג כו' כך בחי' רצון העליון הוא למעלה מן הטעם והשכל כו' וכידוע דאין טעם לרצון כו' משא"כ התורה שהיא בבחי' טעם ושכל כי אורייתא מח"ע נפק' והיינו ענין טעמי המצו' כמו בתשב"ע"פ שנותן טעם וביאור לכל מצוה כו' וידוע ומבואר במ"א (בד"ה מנורות זהב כולה) בפ"י והחכמה תחי' בעלי' דבחי' הרצון העליון שנק' בעלי' דחכמה כי החכמה מאין תמצא בבחי' הארה בעלמא כו' עכ"ז החכמה תחי' לבעלי' שהוא הרצון והיינו לפי שהרצון העליון מתלבש במעשה המצו' שנק' רמ"ח איברי' דמלכא כידוע וכמו שהמוח מחי' לכל האיברי' כך בחי' חכמה שבתורה היא כמו בחי' חיו' ממש לכל מעשה המצו' והוא ענין טעמי המצו' הנ"ל ונמצא שהחכמה תחי' לבעלי' אך הנה מ"מ בשרש המצו' כמו שהוא למעלה דהיינו בבחי' רצון העליון ממש הנה המצו' גבוהים הרבה מחכמה שבתורה כי הארת הכת"ר בחכמה אינו רק הארה בעלמא כנ"ל וד"ל. וזהו שרמזו רז"ל במה שאמרו קנ"ה חכמה קנ"ה בינה פי' קנ"ה כמו זקן שקנה חכמה דהיינו שיש בחי' מקור הממשיך חכמה והוא ע"י הארת הכת"ר וכן יש מקור לבינה והן הנק' קנה כו' ומבואר בע"ח דב"פ קנ"ה הללו הוא ענין ש"י עולמו' כי מספר ב"פ קנה עולה מספר ש"י והענין הוא כמ"ש להנחיל אוהבי יש דהיינו הארת הכת"ר בחו"ב כמ"ש והחכמה מאין תמצא (ואי זה) מקום בינה א"י אל"ף מאיר ע"י יו"ד בצמצום ובחכמה נק' אי"ן ובבינה נק' כו' והיינו ענין ש"י עולמו' ואמנם נחלקו לב' חצאין קנה מאיר לאור אבא וקנה לאור אימא והיינו קנה חכמה קנה בינה והיינו שאמרו עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמו' שהוא ענין הרחבת הכלים של חו"ב כאשר יאיר בהן בחי' הארת אור הכת"ר עד"מ מי שמתרחב מאד כח שכלו להשכיל שכלי'.

הרבה ע"י רוב שנים או ע"י רוב יגיעה שזהו בא מצד הארת עצם הנפש הנק' יחידה כו' ואמנם גם כל הארה זאת מכת"ר בחו"ב הנק' ש"י עולמו' אינו אלא החצי מתר"ך עמודי אור שבכת"ר כי מספר ש"י חצי ממספר תר"ך וז"ש להנחיל אוהבי י"ש בלבד כי כל שפע המשפיע הוא רק מחצי התחתון כו' וד"ל. ונמצא מובן מכל זה דע"י המצות דוקא נמשכו בחי' ש"י עולמו' הנ"ל הנק' קנ"ה חו"ב להיותם בבחי' הכת"ר שהוא תר"ך עמודי כו' וכמ"ש והחכמה מאין כו' והענין הוא שע"י בחי' ש"י עולמות הללו יתרחבו בחי' הכלים דחו"ב ויוכל להשיג ולקבל השפע מצד הרחבת הכלי' דחו"ב וכמשמעו' הפשוט דקנה חכמה כו' וכנ"ל ובזה יובן ענין הנ"ל דמלא עומסו של הקדב"ה שיותן להם אחר בחי' הרחבת הכלים דוקא דהיינו בחי' ש"י עולמות שינחיל לכל צדיק שהוא בחי' קנה חכמה כו' עד שיוכלו להכיל האור הגדול דמלא עומסו הנ"ל שנמשך ממקום הגבוה ביותר כנ"ל וד"ל. ובכל זה יובן מה שנתאוהו משה ע"ה ליכנס לא"י ושאלו חו"ל וכי לאכול מפרי' הוא צריך והשיבו כדי לקיים מצוה' התלויה' בארץ כי הנה מבואר למעלה דהמצוה עצמה כמו שהיא למעלה בבחי' רצון העליון שלמעלה מן הטעם כו' היא מאד נעלה הרבה גם מבחי' החכמה הנק' ח"ס שהוא הטעם הכמוס אשר במצו' כו' וע"כ הגם שמשה ע"ה שמע וקיבל בסיני כל טעמי המצו' מ"מ נתאוה ליכנס לארץ לקיים המצו' התלויה' בה כי הארץ הוא בחי' מל' דאצ"י כמ"ש וזאת המצוה כו' לעשות בארץ דוקא כי נעוץ תחילתן בסופן דוקא וכמ"ש במ"א וכמ"כ סוף מעשה במחשבה תחלה שהוא בחי' הרצון העליון כמו שהוא למעלה וע"כ במצו' התלויה' בארץ דוקא נתאוה ביותר גם מכל טעמי המצות כי המצוה הבאה בבחי' סוף מעשה בפועל ממש שרשה בעצמו' הרצון שלמעלה מן הטעם כו' ששרשו הגבה למעלה מן החכמה כנ"ל באריכו' וד"ל. ובזה יובן ג"כ מארו"ל דשכר מצוה מצוה פי' דוקא המצוה בעצמה בפ"מ כי שכרה אינו אלא להשיג טעמה וסודה שאינו אלא חצי האור מעצם הרצון הנק' כת"ר כנ"ל בפ"י קנ"ה חכמה ע"כ אין שכר גדול יותר מן המצוה בעצמה וד"ל. וזהו כל עיקר ירידת הנשמה בעוה"ז בחומר גופני וצריך לבא כמה פעמי' בגלגולים כדי לקיים כל המצו' ולפעמי' צריך לבא בגלגול שיהי' כהן מברך בנשיאת כפים וכיוצא וד"ל. והיינו מטעם הנ"ל בשרש המצוה שהן למעלה הרבה כו' וזהו שארו"ל אדם נותן לו מלא עומסו בעוה"ז הקב"ה נותן לו מלא עומסו בעוה"ב שהוא בחי' ירידת אור א"ס בבחי' ש"י עולמו' כנ"ל (ומ"ש בעוה"ב דוקא הגם שנא' יום יום יעמס כו' יתבאר בסמוך בעזרה).

וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום כו' פי' אנכי מי שאנכי שהוא בחי' פנימיות הכת"ר ששם מאיר מבחי' מל' דא"ס שנק' סתימא דכל סתימין כו' כידוע ופי' אנכי נותן הנה כל נתינה היא ביד דוקא כידוע וגם כאן דאנכי נותן נתינה זאת בבחי' יד העליון שנק' דרועא ימינא דקודב"ה כנ"ל ומ"ש אנכי נותן שהנתינה מבחי' אנכי שהוא בחי' פנימיו' הכת"ר כנ"ל הענין הוא כמבואר למעלה בפ"י מלא עומסו של הקדב"ה שהוא עד"מ היד שמגביה אותה למעלה מראשו ומורידה משם עד למטה מטה כו' וכך בחי' אנכי מי שאנכי שלמעלה מבחי' הראש דהיינו בחי' מל' דא"ס מקור כל המקיפי' שמאיר על בחי' גלגלתא דא"א בבחי' מקיף כו' יורד

ונמסך עד לסטה מטה גם בבחי' עולמו הנפרדים ביג שתחת בחי' נהיי דויא כח ועד שאנו מוצאים בימין יחסד העליין ששטמה לקבל שבים גם שהבציה נמסא בטובאה הסטיא כח וכמיש ייסינך שטימה לסטה מטה גם לקבל שבים כח והיינו עיי בחי' יד העליון דויא שנק' בלא עימסי של הקדושה בניל וכמיש אנכי נותין לשניכם הברכה שהוא בחי' גילוי איר אים בנבראים גיב עיי מעשה המצות כגיל באריכר ודיל. ומה האמר אדם ניתן מלא עימסי בעיהיו הקביה ניתן לו מלא עימסו בעוהים היינו מפני שהצדקה כוללת כל המצות להיותה להחיות רוח השלים כח אך עדיין הקושיא הראשונה במקושה עיכדה דהרי נלמד זה משום כבוד ה' יום יום יעסס כח ולמה אמר בעיהים דוקא אך הענין הוא כמיש אנכי ניתן לשניכם היום היום דוקא כי הארת סיכב כיע הכללי הניל כמלא כיע כח איני אלא ביום כשארוזיל היום לעשותם ילמחר לקבל שכרם כח כי העיהים נקי עולם ברור דהיינו שכבר נברר משהיד טריר והטוב כמיש הרע כמיש יעיב לא יוכל להיות שם היסוד הרע לטוב אי הכיסוד איא כאייר על סכוכו יבא כח כמיש בעיהיו הוא עולם שמעורב טריר וצריך ברור יכונן הבירור יוכל להתהפך כרע לטוב ומשוב לרע עדים היתיד הכסף בכור הכצוף שמהכלכל כן הטוב ונקי עם הטנים והשפולת ואח"כ נתברר כאייר כמיש כח ועיב אנו מיצאי שבעיהיו דוקא יוכל להיות היסוד הרע לטוב עיי התשובה גם שהיו רשע נטור מההפך להיות צדיק נטור וכמו ר"א בן דורדיא שקנה עולמו בשעה אי כח ויש בהיסוד שסצדיק נטור כח וכמיש כמיש. והנה ארוזיל טוב זה מלאך חיים כאד זה מלאך המות וזה שלאי לכאורה אך הענין הוא דבחי' ובירא רע וזה לכאורה כדבר שלא יפה הוא בירא לרע אחר שסציאת הרע בבחי' השפולת היותר גם ועב ובתכלית השירוד והרחוק כאלקוי חיים ואף גם עיקר ענין בריאת הרע ישלא הלא אמרו רזיל דאין רע יורד שלפעלה וכמיש כפי עליון לא תצא הרעו' כח אך הענין הוא דאין המונה כבריאת הרע בשביל מציאת הרע שיהא מציאתו נמצא בעולם אלא אדרבה להיסוד בשביל שיהושך הרע לטוב כח ובחי' שרש הרע הרי ידוע שנשל כשבירת הכלים כח' מלכין קדמאין דתהו כמיש וימלוך ויכת כח' וידוע דבחי' התהו קדם בשעלה וכדרינה על בחי' התיקון וכמיש ואלה השלכים כח' לפני מלוך לבניו שהוא בחי' התיקון וכמיש בעיה דבחי' התיקון בשם כיה ובחי' התהו כפיג שלפעלה בשם סיה ועיב כשנשל בחי' סיג דתהו בבחי' בין דטנה דביע כידוע ומתברר אח"כ כמו בהיסוד הרע לטוב ואתהפסא חסוכא לנהורא כח' עולה הוא לשרשו הראשון בבחי' סיג שלפעלה בשם סיה דתיקון כח' וזהו שרש ענין הבירורים שעיי הבירורים דניניה בתגלה בחי' אורות דתהו שלפעלה בבחי' אורות התיקון ונקי אורות דתהו בחי' טובב ופקוסי' בלתי מוגבל בכלים כמו באורות דתיקון כידוע וזהו הטעם דבעיה נדוליי סצדיקי' גטורים סצדיקים בבחי' התיקון ובתשובה בהיסוד הרע לטוב בתעלה לבחי' התהו שלפעלה בעלה כח' חתו שארוזיל טוב זה מלאך חיים שהוא בבחי' התיקון וכמד זה סיה שגם שלמטה הוא רע גבור וכר אך כשמתברר עולה לשרשו בבחי' התהו שאורר שם בלתי מוגבלים בכלים ולכך נקי כאד בלתי מוגבל כח' והיינו גיב בחי' אהבה דבכל כאדך שבלתי מוגבל בכלי כח' וכמיש כמיש ודיל. וזהו האמר ראה אנכי נתון לשניכם

היום דוקא כי בעוה"ז ע"י התשובה בהיפוך חסוכא לנהורא כנ"ל אוי עי"ז מתגלה מבחי' המקיפ' דהוה סנק' בחי' כת"ר וסובב כנ"ל ולכך אמרו היום לעשותם וכן אמרו דהתשובה ומצ"ט בעוה"ז דוקא יפה מכל חיי העוה"ב מטעם הנ"ל דהנה בעוה"ב כבר נברר משה"ד טו"ר וכל בחי' האורו' הוא בא בבחי' התיקו"ן שהוא בבחי' מלאא כידוע משא"כ בעוה"ז שמאיר מבחי' סובב במלאא מטעם הנ"ל בעגין התשובה וד"ל. וזהו ראה אנכי דבחי' סובב נות"ן לפניכם להיות מתגלה גם למטה מטה כבי"ע אינו אלא היום"ם דוקא וכמ"ש היום"ם לעשותם כו' וד"ל. ובוה מתורץ הקושיא הנ"ל דהוה ט"ס ברוך ה' יום יום יעמס כו' דהיינו מפני שדוקא בעוה"ז יום יום שיעשה אדם תשובה או מצ"ט יעמ"ס לנו בעומסו של הקב"ה שהוא בחי' גילוי דסובב כ"ע הכללי דהיינו בחי' הארת הכת"ר מלמעלה מן בחי' הראש כנ"ל ולעתיד בעוה"ב הקדב"ה נותן לו מלא עומסו זה בבחי' הגילוי מן ההעלם בלבד כי הארת המקיפ' דכת"ר שעי' המצות עכשיו אינם מתגלים רק בבחי' לבושים והעלבת בעשיית מעשה גשמיות מדצ"ח דנוג"ה ולעתיד כתי' ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות כו' כי עין בעין נראה כו' הרי בחי' מלא עומסו של הקדב"ה שהיו בעוה"ז בהעלם הלבוש יתגלה לעתיד בלתי לבוש ואין כל חדש בעומס זה דלעתיד כי כבר הוא בא בהמשכה ממש בעוה"ז רק שיצא מהעלם הלבוש בלבד (כמ"ש במ"א דמצויה הוא עם הוי' ומ"צ בחילוף א"ת ב"ש הוא בחי' הלבוש ולעתיד כתי' ונגלה כבוד הוי' כו') והיינו שנלמד דוקא מפסוק דיום יום יעמס ואעפ"כ אמר דלעתיד הקב"ה ינחיל ט"י עולמות שהוא בחי' הגילוי מן ההעלם כו' וד"ל.

א"ת הברכה אשר תשמעון כו'. הנה ענין הברכה"ה האת היינו ע"ד הנ"ל בפ"י כלא עומסו של הקדב"ה כו' שהוא בחי' המשכה מבחי' מלי' דא"ס מקור כל המקיפ' כנ"ל סנק' סתימו דכל סתימין דהיינו פ"י אנכ"י מ"י שאנכ"י כו' והנה בחי' הברכה הזאת אינה נמשכת אלא אשר תשמעון דוקא כי לכאורה אינו מובן מ"ש תשמעון שמיעה זאת נמצות מה היא כי לכאורה עיקר המצוה בעשי' דווקא ולא בשמיעה כו' אך הענין הוא דבחי' שמיעה זאת אינה שמיעה באון אלא היא בחי' ביטול הרצון כמארז"ל בטל רצונו מפני רצונו כו' ע"מ אדם שמבטל א"ע לשמוע אל דברי חבירו לקיים רצונו שיש בוה ב' דברים הא' קיום הרצון של חבירו והב' מה שמבטל א"ע ורצונו כדי לקיים רצון זולתו והנה מה שמבטל א"ע בשביל רצון זולתו יותר טוב מקיום הרצון כי ביטול רצון עצמו מגיע למעלה מן הרצון משא"כ קיום הרצון אינו מגיע רק לבחי' הרצון (ועד"ז יובן ענין מאמרז"ל מי גילה לבני רז זה שהקדימו נעשה לנשמצ וכמ"ש במ"א) וגם כאן הכוונה באמרו אשר תשמעו"ן ענין ביטול רצון עצמו כדי לקיים רצון העליון כמ"ש בטל רצונו כו' שזה יותר מעלה מגוף קיום הרצון והיינו שמגיע למעלה מן הרצון העליון הנק' בעל הרצון שהוא בחי' מלי' דא"ס שנעשה כת"ר כו' הנק' כת"ר שבכת"ר ונק' רעוא דכל רעוין כו' והיינו בחי' מקור כל המקיפ' הנ"ל שמשם נמשך מקור כל הברכו' כו' ולזה רמזו רז"ל באמרם אל יאמר אדם אי אפשי בבשר חויר אלא אפשי אבל מה אעשה אשר אבי שבשמים גזר עלי כו' והענין הוא שלא יאמר אדם אי אפשי בבשר חויר

דהיינו בלתי ביטול עצמותו כלל לא מצד שרצונו לזה מסכים ג"כ כי אין רצונו בבשר חזיר אל יאמר כן אלא אדרבה אפשרי אך שמבטל רצונו מפני רצון העליון שגזר עלי כו' והיינו מטעם הנ"ל שבחי' ביטול הרצון מגיע למעלה מן הרצון כו' דהיינו לבחי' טובב כ"ע הכללי הנ"ל וד"ל. וזהו את הברכה אשר תשמעון כו' דוקא ע"י בחי' שמיעה בביטול רצון כמ"ש בטל רצונך מפני רצונו אזי יומשך אור המקיף הכללי הנ"ל שמשם נמשך מקור הברכות וזהו שאמר שמואל לשאל החפץ לה' בעולות וזבחים כ"א שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים. פי' גם שזבחים ועולות הן בחי' רצון העליון אבל בחי' חפץ ה' שהוא בחי' פנימי' ומקור כל הרצונות אינו אלא בבחי' שמיעה בביטול רצון דוקא מטעם הנ"ל וזהו שמוע מזבח טוב כו' וע"כ לא ה' לך רק לבטל עצמותך מפני רצונו ולא להתבונן באיכות הרצון ובחוכן כוונתם כלל עד"מ עבד הנאמן לגבי האדון שאינו מתבונן בכונת הרצון של האדון כשמצוה לו דבר כי לעוצם ביטול עצמותו לנגדו אין עליו רק לשמוע ולקיים מה שמצוה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

בעזרה שבת נחמו

וזאת המצוה והחוקים והמשפטים אשר ציוה ה' אליכם ללמד אתכם לעשות בארץ אשר אתם עוברים שמה כו' למען תירא את ה' אלקיך לשמור את כל חוקותיו ומצוותיו כו' ושמעת ישראל ושמרת לעשות כו'. ולכאורה מיותר הכפל שכפל השמירה באמרו עוד ושמרת לעשות כו'. וגם יש להבין מה זה שציווה על השמירה בפ"ע כי מה צריך שמירה אחר עשי' אחר שכבר נעשה המצוה שהרי אמר תחלה לעשות בארץ בעשי' דווקא ואח"כ אמר למען תירא כו' לשמור כו' מה מהצורך לשמירה זו כו'. וגם עוד יש להבין דלכאורה מ"ש וזאת המצוה קאי על פ' ק"ש שלאחריו כמ"ש ושמרת לעשות וכו' שמע ישראל כו' וא"כ מה זה שאמר לעשות בארץ דווקא והלא המצוה הכתובי' בפ' ק"ש חובת הגוף הנה ונוהגים בח"ל כמו בארץ כמו מצות תפילין ות"ת וכיוצא. אך הנה מ"ש בארץ הכונה על בחי' ג"ע התחתון שנק' ארץ כי ידוע בספרי הקבלה ששכר מעשה המצוה בג"ע התחתון ושכר כוונתו שבמעשה המצוה בג"ע העליון והוא בחי' העליות שעולין הנשמות לג"ע העליון כמ"ש מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב דוקא ופי' יעלה בהר ה' היינו בחי' העליות מג"ע התחתון לג"ע העליון בשבתות ויו"ט כמ"ש והי' מידי חדש ושבת יבא כל בשר להשתחות כו' (וכמ"ש בס') הבהיר שיש עמוד א' בג"ע הארץ שבו עולין לג"ע העליון כו' וזהו לעשות בארץ כי כל ישראל יש להם חלק בעוה"ב שהוא חלק שכר מעשה מצות גם בלתי כונה שאפי' פושעי ישראל מלאים מצות כו' ושכר זה בג"ע התחתון שנק' ג"ע הארץ ולכך ארו"ל דכל ישראל יש להם חלק שכר זה אך בג"ע העליון שם יש חילוק מדריגו' בישראל שאין כל אדם זוכה לזה רק מי שיש לו כונה במעשה המצוה כו'. וז"ש ויניחהו בג"ע לעבדה כו' לעבדיה ברמ"ח

מ"ע כו' מפני שע"י המצות יש קיבול שכר בג"ע ליהנות מזיו כו' ונמצא ישראל עושין וממשיכין לבחי' זיו השכינה בג"ע והוא בחי' תיקון הג"ע והיינו פי' לעבד"ה וכך הוא פי' לעשות בארץ דהיינו לתקן את הארץ שהוא הג"ע כמו ועשת' את צפרני כו'. אך הנה יש להבין איך יש בכח האדם העושה המצוה להמשיך בחי' זיו השכינה בג"ע כו' אחר שהאדם הוא ב"ג מחודש יש מאין ואיך יהי' בכוחו להמשיך לבחי' אור א"ס בלתי ב"ג כו' ומה גם שתוכל הנשמה ב"ג ליהנות מזיו ממש כו'. אבל הנה הטעם הוא לפי שע"י כל מצוה נעשה בחי' יחוד קודב"ה ושכינתא וכמו שאומרים לפני עשי' המצוה לשם יחוד כו' ופי' שכינה הוא בחי' ממלא כ"ע ופי' קודב"ה הוא בחי' סוכ"ע כי פי' קודש הוא לשון הבדלה כו' כידוע. ולהבין פי' יחוד קודב"ה ושכינת' יש להקדים תחלה ביאור ענין שני מדריגות הללו דבחי' ממלא וסובב. דהנה מ"ש מכה"כ הוא בחי' ממלא ומ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא הוא בחי' סובב, דהנה לכאורה יש להבין בשני פסוקים הללו דסתרי אהדדי שהרי פי' כבודו הוא כתרגומו זיו יקרי' והיינו רק בחי' הארה חיצונית נבדלת מבחי' העצמו' והיינו בחי' לבוש כמ"ש ה' מלך גיאות לבש וע"ד שאמרו ר' יוחנן קרי למאני מכבודתי כו' ומ"ש השמים והארץ אני מלא משמ"ע מבחי' עצמותו כמ"ש אני מלא אני דוקא, אך הענין הוא דמ"ש אני מלא קאי בבחי' סוכ"ע שהוא בחי' העצמות ומ"ש כבודי בחי' זיו ולבוש היינו בחי' ממלא כ"ע שאינו אלא בחי' זיו כמשי"ת בסמוך ולא סתרי אהדדי כלל. ואמנם יש להבין ביאור ענין ממלא וסובב וגם למה אמר אני מלא בבחי' סובב אחר שבחי' סובב הוא בחי' קדש ומובדל איך אמר מלא לשון השראה והמשכה בגילוי. אך הנה יובן עד"מ מבשרי אחזה כו' דהנה בחי' אור וחיות הנפש המתמלא באיברי הגוף באה בסדר הדרגה והולך ומתמעט במיעוט אחר מיעוט עד מיעוט היותר אחרון כמו אור השכל במוח בחיות רב יותר ומתמעט האור בירידתו למטה כמו בדיבור בפה וכן בשמיעה וראי' בעין ואזן וכיוצא שאור חיותם מועט ומצומצם לגבי אור השכל ועד"ז הולך האור בירידת המדריגה עד הרגלים שחכ התנועה בהן תכלית הצימצום בערך כו' והרי יש בחי' התחלקות רבי' בחילוקים מדריגות מראש עד רגל וכך יובן בבחי' אור וחיות האלקי הבא בבחי' ממלא כ"ע שהוא אור היורד ונמשך בסדר המדריגות בבחי' מעלה ומטה כמו שאנו רואים בחלקי דצח"מ למטה שהדומם הוא חיות היותר מועט ומצומצם מכולם והצומח יש בו חיו' רב יותר והחי יותר מן הצומח כו' לפי שבחי' אור וחיות דצח"מ בא מלמעלה בבחי' ממלא בדרך ירידת המדריגה להיות הולך ומתמעט במיעוט אחר מיעוט עד בחי' חיות הדומ"ם שהוא מיעוט היותר אחרון, וכמ"כ בבחי' כללות ההשתלשלות דג' עולמות ב"ע שהשרפי' אשר בעולם הבריאה בהם יש בחי' גילוי אור אלקי יותר מכולם וע"כ נאמר בהם שרפים עומדים ממעל לו כו'. ובחי' והאופני' שביצי' ועשי' הולך אור אלקי ומתמעט בהן וע"כ אומר ברעש גדול כו' ושואלי' אי' מקום כבודו כו' עד ע' שרים בעשי' שהוא בחי' המיעוט וצמצום היותר אחרון כידוע. וזהו פי' בחי' ממלא כ"ע דהיינו שנתפס תוך כל עלמין בסדר המדריגות מעלה ומטה עד מטה מטה כנ"ל וע"ז נאמר מלא כה"כ ופי' כבודו בחי' זיו ואור הנמשך בירידות המדריגות כנ"ל. אבל הנה פי' סובב כ"ע היינו בחי' אור מקיף דהיינו שאין אור הבא

בבחי' התחלקות המדריגות כנ"ל אלא הוא אור מקיף וסובב לכל ההשתלשלות דבי"ע בהשוואה א' לכולם מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין שוה ומשוה קטן וגדול כמ"ש קטן וגדול שם הוא וכו' וקמי' כחשיכה כאורה כו' עד ששוין לפניו בחי' ראשית הבריאה עד סוף העשי' בחי' דומם שבדומם כו' וכמ"ש אני ראשון ואני אחרון כו' ולכך נק' סובב לשון היקף כמו עד"מ העיגול הסובב מלמעלה ולמטה בשוה ואין בו בחי' מעלה ומטה כלל כו' וכך כתי' ומתחת זרועות עולם כו' וז"ש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד פי' אין עוד בשמים ממעל בהשוואה א' מתחת לארץ כו' וכמ"ש אם אסק שמים שם אתה אציע שאול הנך כו'. ואמנם הנה אין פי' סובב זה שאור זה הוא רק בבחי' ההעלם ואינו בא בבחי' גילוי כלל למטה בעולמות כמו פי' קודש לשון הבדלה כנ"ל דא"כ למה נק' גם הוא בשם אור אלא שנק' בשם אור מקיף וכל אור פירושו בחי' גילוי דווקא אך הענין הוא דבאמת אור זה בא בבחי' גילוי דווקא לכל העולמות עד סוף העשי' גם בבחי' דומם שבדומם כו' רק שאינו בא בבחי' חילוק מדריגות כלל אלא כמו שהוא נמצא למעלה בעולם היותר עליון כך הוא נמצא בעולם היותר תחתון בהשוואה א' ממש כנ"ל והטעם הוא להיותו מרום ונבדל בערך מכל העולמות ע"כ מאיר לכולם בהשוואה א' אך אם היו המקבלים משיגים אור זה היו מתבטלים ממציאותם לגמרי ע"כ נק' בחי' קדוש ומובדל מהם אמנם אין העלם זה רק לגבי המקבלים אבל לא מצד עצמו ולכך נק' גם הוא בשם אור כי מאיר בגילוי רק שנעלם מהיות בא בבחי' ערך המקבלים וכא"א כפי מדריגת צימצומו כו' ובוה מתורץ הקושיא הנ"ל למה אמר אני מלא בבחי' סובב לשון השראה בגילוי דבאמת בא בבחי' גילוי והיינו מ"ש אני מלא אני דוקא מבחי' עצמות אלקות והוא מלא כל העולמות בבחי' גילוי אור אך שאינו נתפס בכאו"א לפי מדרגיתו רק לכולם משוה מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו יחוד קודב"ה ושכינתו פי' שכינתו הוא בחי' ממלא כ"ע הנ"ל כמו ושכנתי בתוכך כו' ופי' קודב"ה הוא בחי' סובב בקדושה והבדלה כמו הגבל ההר וקדשתו כו' והיחוד הזה הוא שיהא בחי' סובב בא בבחי' השגה ממש לנבדלים להיות כמו בחי' ממלא הנ"ל והיינו פי' הברכה על המצות ברוך אתה הוי"ה שיהי' הוי' סובב לנוכח להקרא אתה שהוא בחי' ממלא כידוע וזהו פי' יחוד קודב"ה ושכינתו שיהא גילוי בחי' סובב בממלא ע"י מעשה המצות וכיוצא וד"ל.

וזהו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד פי' אחד הנה החי"ת והדלי"ת רומזים לוי' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם שהוא בחי' התחלקות לוי"ק מעלה ומטה כו' וכמארז"ל שתמלכוני בשמים וארץ שהוא החי"ת ובד' רוחות העולם שהוא הדלי"ת וכל זה בבחי' ממלא כ"ע הנ"ל אחר שבא האור בבחי' ההתחלקו' אבל הנה כל בחי' ההתחלקות הזאת כולם בטלים ונכללים בבחי' סובב כ"ע שלמעלה מבחי' ההתחלקות כנ"ל והיינו אות אל"ף דאח"ד שהחי"ת והדלי"ת נכללים בו ואח"כ בשכמליו בחי' יחודא תתאה היינו בחי' התגלות ו"ק העליונים באצ"י לבחי' יש ודבר להיות מלך על עם נפרד מאין ליש כידוע והוא פי' שם כבוד מלכותו דווקא וכמ"ש מלכותך כו' ומפני ההתבוננות זאת יתפעל באהבה ואהבת את ה' כו' ופי' אהבה זו לשון

אבה שהוא הרצון והא' הנוספת הוא בחי' הבל הלב והוא הנק' רעותא דלבא שנק' תעלומות לב שלמעלה מהגבלת הכלי כו' ומה שאמר כאן ה' אלקיך ובשמע ישראל אמר ה' אלקינו הענין הוא משום דשם מדבר בבחי' טובב כ"ע עצמו כמו שהוא עדיין למעלה בלתי ירידת אור והמשכה למטה בגילוי ע"כ אמר ה' אלקינו בבחי' ההעלם ואח"כ באהבה במס"נ ממשך בחי' טובב שנק' הוי' להיות אלקיך דווקא בבחי' הגילוי לנוכח כנ"ל ע"כ אמר בואהבת ה' אלקיך דוקא וד"ל. ומה שאמר בכל לבבך בשני יצריך כו' הענין הוא דכתי' הורידי כנחל דמעה חומת בת ציון פי' חומת עד"מ החומה שהיא עשויה להסתר על הדריים בעיר ובית כך למעלה נק' בחי' ההסתר וההעלם שמעלים לאור האלקי בחי' חומת בת ציון (ואותיות חומת אותיו) חותם ותחום כמ"ש במ"א). וע"כ אמר הורידי כנחל דמעה על בחי' ההסתר הגדול הזה הנק' חומת בת ציון וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם וכן צעק לבם אל ה' כי מפני ההסתר והריחוק יתעורר הצעקה לצעוק במר נפש בדמעה לעורר רחמים רבים על הנפש כו' וצעקה זאת יכולה להיות למעלה מהגבלת הכלי וכענין בע"ת שגדולים מצדיקים גמורים מטעם זה וכמ"ש בזהר משום דמשכי' לי' בחילי' יתיר וכן בירידת הנשמה בעוה"ז בחומר הגופני שמסתיר אור האלקי הנה עי"ז תעלה ותגיע למדריגה יותר עליונה בצעקתה מפני הריחוק יותר משהיתה צרורה בצרור החיים בג"ע קודם בואה לעוה"ז בגוף והיינו בחי' ירידה שלצורך עליי' וכמאמר דע מאין באת ולא"ן שלמעלה מאין אתה הולך וכמ"ש במ"א ולזה אמר בכל לבבך בשני יצריך דהיינו ע"י היצה"ר שמרחיק ומסתר שמחמת זה יגיע לקירוב של אהבה ברשפי אש התשוקה שלמעלה מהכלי כו' והיינו אהבת בכל מאוד"ך שאמר אח"כ כידוע שפי' מאד היינו בלי גבול וזה יבא בעוה"ז דוקא לפי שהארת בחי' טובב בגילוי למטה אינו אלא היום דוקא ולא למחר וכמ"ש אשר אנכי מצוך היום ואמרו"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם כו' כי בעוה"ב אין שם בחי' תשובה ומע"ט במצות ולכך ארו"ל דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא כו' והטעם הוא כי בעוה"ז הרי יש שינויים ותמורו' להי' צדיק רשע והרשע צדיק אבל בעוה"ב כאו"א על מקומו לא יחליף ולא ימיר טוב ברע כו' אין הרע נהפך לטוב ולא בהיפוך לפי שבעוה"ז יש ההארה מבחי' סוכ"ע דקמי' כחשיכה כאורה ע"כ יכול להיות חילוף מדריגות שיהפך גם מרע לטוב כו' וכמ"ש במ"א באריכו' וד"ל. וזהו אשר אנכי מצוך פי' אנכי מי שאנכי שהוא בחי' טובב כו' מצוך ע"י המצוה הוא מתגלה ומתחבר לשון צוותא לפי שהמצות הן בחי' רצון העליון שנק' כתר עליון לשון כותרת ומקיף ולכך נק' המצות תר"ך עמודי אור כידוע ועי"ז נמשך בחי' סוכ"ע הנ"ל בבחי' כלי למטה שהרי כל מצוה באה בבחי' לבוש וכלי גשמי' כמו התפילין הנה פ' ק"ש שהוא ענין אחדות הפשוטה הרי כתובה ע"ג קלף גשמי כו' וכן הציצית שהן ל"ב נתיבות חכמה כו' מלובשים בצמר גשמי ועד"ז כל המצות וכללותן מצות הצדקה הרי מתלבשת בכסף והב גשמי בחי' אור חסד העליון האלקי כו' והיינו משום דקמי' בחי' סוכ"ע רוחניות וגשמיות שוין ומתלבש גם בלבושי' גשמי' כמו בעולמות היותר רוחני' בהשוואה א' כי שוה ומשוה קטן כו' וזהו שארו"ל חייב אדם לברך מאה ברכו' בכל יום פי' ברכות היינו בחי' המשכות טובב בגילוי אור למטה וכנ"ל בפ"י הברכו' ברוך אתה

הוי' שהוי' סובב יבא למטה בבחי' גילוי כו' (ולפי שע"ס יש בכתר וכאו"א כלול מי' ע"כ הן מא"ה כו').

וזהו ועתה ישראל מה הוי' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה את ה' אלקיך פי' ליראה כו' והיינו בחי' יראה תתאה וזהו ליראה את ה' אלקיך הבא מבחי' סובב למטה בבחי' גילוי לנוכח דוקא אבל הנה בחי' יראה עילאה שהוא בחי' ביטול במציאו' הנק' חרדה ופחד זאת אינו שואל ומבקש מעמך כי בחי' יראה עילאה זאת אינה מאירה בנפש בבחי' א"פ רק בבחי' א"מ הנק' מולא וכמו בחברי דניאל שחרדה גדולה נפלה עליהם וארז"ל אי לא חזו מ"ט איבעות ומשני משום דמולייהו חזו וכמ"ש במ"א ועל דבר שאין ביד האדם להביא ולהמשיך בגילוי אור בכחי' נפשו' הפנימי' אינו שואל ומבקש כי במה שביד האדם להיות בתוך נפשו הוא אשר שואל מעמך דוקא ונ"ש מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה כו' שזה תלוי בכך אך הנה בשעת מ"ת ה' בחי' גילוי יראה עילאה הנ"ל על כנ"י מלמעלה למטה בלתי התעוררות עצמותם לזה וכמ"ש וירא העם וינועו כו' מפני שנתגלה או בחי' הארת הכת"ר עליון שנק' אנכי מי שאנכי וע"כ על כל דיבור פרוחה נשמתן כידוע אבל אין שואל זאת מעמך כי מאליו דוקא יבוא וכמו לעתיד דכתי' כי עי"ן בעי"ן כו' ומה ה' שואל מעמך ליראה את ה' אלקיך שהוא בחי' המשכת סובב בממלא שנק' הוי' אלקיך והיינו בחי' יראה תתאה משא"כ בבחי' סובב עצמו לא יכילנו ירא' תתאה רק בחי' ביטול במציאו' שהוא ירא' עילאה כו' וד"ל. והנה הגם שמבואר למעלה שכל בחי' המשכת סובב בממלא הוא ע"י מעשה המצו' לפי שנעשה עי"י בחי' יחוד קודב"ה ושכינתו' כנ"ל הנה מ"מ אין המשכה זאת באה אלא ע"י התורה דווקא וכמשמעו' המשך הפ' אשר אנכי מצוך היום על לבבך ושננתם לבניך ודברת בם כו' וקשרתם פי' ודיברת' לשון הנהגה כמו ידב"ר עמי' והיינו מפני שע"י התורה ידביר וימשיך בחי' סובב בממלא אח"כ בעשותו המצוה וזהו שאמר ודברת דוקא ואח"כ וקשרת'ם וכתבתם וא"ל לא יוכל להיות וקשרתם כו'. וביאור טעם הענין הנה יש להקדים תחילה ענין א' הנו' בספרי הקבלה דהמצו' הן נעשים בחי' לבושי' לנשמה בגי' והתורה בחי' מוזן לנפש כו' דהנה עדי"מ מוזן הלחם שיחי' את האדם בבחי' פנימיו' שבו דהיינו שמחוק כח המוחין שבראשו ומן המוח גשלת חיות לכל איברי' החיצוני' כך שורש של התורה למעלה שהיא מבחי' ח"ע הנה לחמה של תורה עלי' יחי' בחי' האדם העליון כמו שעל הלחם למטה יחי' האדם התחתון והיינו שע"י בחי' חכמה שבתורה נמשך בחי' מוחי' חדשי' למעלה ועי"ז דוקא נמשך בחי' הארות הכת"ר עליון הנק' רצון העליון הנמשך במצות שנק' רמ"ח איברי' דמלכא כו' ונ"ש כי נר מצוה ותורה אור שהתורה בחי' אור וחיות למצוה עדי"מ המוזן שמחי' לאדם ברמ"ח איברי' אך הנה מ"מ שורש המצות למעלה מבחי' החכמה כי אורי' מח"ע נפק' והחכמה רק מאין תמצא מאין דכתר כגודע ע"כ אמר והחכמה תחי' בעלי' פי' בעלי' דחכמה הוא בחי' רצון העליון שנק' כת"ר עליון שלמעלה מן החכמה ונק' בחי' משפיע לגבי החכמה בבחי' אין כמ"ש והחכמה מאין תמצא כו' ואמנם בהתלבשות הרצון במצות שנק' איברי' דמלכא הנה בחי' החכמה שבראש

שולח אור וחיות למצות ונמצא החכמה תחי' ממש לבעלי' וזהו שאנו רואים שהתורה היא פירוש וביאור ליתן טעם מספיק לכל רצון שבמצוה וזה הטעם נחשב כמו בחי' אור וחיו' ממש לגוף מעשה המצוה ונקראו טעמי המצות שעל ידן דוקא יומשך אור הרצון בכל מצוה דהיינו בחי' גילוי דטובב כ"ע בממלא כ"ע כנ"ל וזהו שהתורה נקי' מזון שעל ידו יומשך בחי' לבוש ומקיף של מעשה המצות וזהו ודבר"ת במ בד"ת ואז וקשרתם וכתבתם בבחי' המשכות הרצון העליון במצות מעשיו' וא"ל לא יוכל להיות וקשרתם כו' וד"ל. וזהו וזאת המצוה והחוקים והמשפטים אשר ציוה ה' ללמד אתכם לעשות בארץ, פי' וזאת המצוה קאי על פי' שלאחריו שהוא פי' שמע ישראל כו' שכל עיקר ענינה הוא בחי' המשכת טובב בממלא כמ"ש אשר אנכי מצוך כו' ודברת במ וקשרתם וכנ"ל בפי' ה' אלקינו ה' אחד כו' ואעפ"י שהמצות הכתובות בפי' ק"ש חובות הגוף הנה ונוהגים בארץ ובח"ל כנ"ל אעפ"כ אמר וזאת המצוה כו' ללמד אתכם לעשות בארץ דווקא כו' הכוונה על בחי' ג"ע הארץ כנ"ל לפי שע"י המצו' ממשיכי' חוס' אור בזיו השכינה בג"ע מבחי' טובב בממלא כנ"ל והיינו ע"י בחי' יחוד קודב"ה ושכינתי' שלפני כל מצוה כנ"ל וזהו פי' לעבדה כו' לתקן הג"ע ברמ"ח מע"ע כנ"ל כי על ידם ניתוסף אור בתוספות מרובה על העיקר והיינו ג"כ פי' לעשות בארץ שהוא להוסיף אור בג"ע הארץ ואין זה מן התימא איך יהי טובב בממלא כנ"ל בפי' ברכת המצוה ברוך אתה כו' וד"ל.

אך הנה מעתה יש להבין מ"ש עוד למען תירא כו' לשמור את כל חוקותיו כו' וכן ושמרת כו' שמירה זו למה אחר שכבר נעשה המצוה כנ"ל. אך הענין הוא משום דכל המצות מעשיו' נעשו' בדברים גשמיים דנוג"ה והן כל דצ"ח כמו מצות הצדקה בכסף דומם ומצות תפילין בקלף עור בהמה כו' וכיוצא בזה בכל המצות וידוע דכל דצ"ח דעשיו' מקבלים מע' שרים דנוג"ה כמארז"ל דאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל המכה כו' ומזל זה היינו בחי' שר של מעלה שהוא בחי' משפיע לרוחניו' הח * של כל הצומח וכן יש שר של דומם ובלשון הגמרא גאד דהר כו' וכיוצא בזה יש שר של נפש שיכלי' באדם וכן כל פרטי חלקי דצח"ם הכל נמשך מע' שרים ולהיות שנעשה כל המצות בענינים גשמי' דנוג"ה יוכל להיות איזה בחי' יניקה והמשכת אור אלקי שבמצוה בעשותה גם לחיצוני' ח"ו אחר שמחלקם וגורלם עשו גוף מעשה המצוה ולזאת גם אחר שכבר נעשה המצוה צריכה המצוה שמירה גדולה שלא יומשך ממנה יניקה לחיצוני' והיינו כללות ענין השמירה המוזכרת בתורה בכמה מקומות על מעשה המצות כמו שאמר לשמור כל חוקותיו וכהנה רבות בכתובי'. אך הנה עדיין יש להבין בעיקר ענין שמירה זאת מהיכן יש כת לשמירה זאת לשמור יניקות החיצוני' אחר שיש להם חלק בדברים שנעשה בהן המצות. אבל הענין הוא דע"ז רמזו רז"ל באמרם שמור זו משנה כו' שהמשנה היא בחי' השמירה לשמור כל המצות מכל דבר זר כו' ויובן דבר זה בהקדם מארז"ל ע"פ ורב שלום בניך אל תקרא בניך

אלא בוניך אלו ת"ח שעוסקים בבנינו של עולם כו' וזה לכאורה כדבר פלא איך יתכן לכנות העסק בלימוד לבנין בה • עולמים מה שייכות יש ללימוד עם בנין עולמו' כו' וגם מהו לשון דירה ובית בעסק התורה וכמו שאמרו כמה פעמים בלשון בנין בית כמו משרחב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד הרי ד"א של הלכה במקום בנין בית והיכל ק"ק וגם בזהר אמרל בכמה מקומות דאורייתא היכלא עילאה דקוב"ה וע"ז אמר דוד אחת שאלתי שבתי בבית ה' ולבקר בהיכלו כו'. אמנם הענין יובן בהקדים שרש ענין תשבע"פ. כי הנה אנו רואים שכל עיקר תורה שבע"פ היא חומרות וסייגים להחמיר ולדקדק מאד על אופני מעשה המצות אם לעשות כך או כך ונקראו דקדוקי סופרים כידוע כמו מצות סוכה בתשב"כ נאמרה סתם בסוכות תשבו ובאו חכמי המשנה והתלמוד לדקדק להחמיר באופני העשי' כמו לעשות בג' דפנות ושיהי' צלתה מרובה כו' ועוד כמה דיני' רבים בה' סוכה כמבואר במס' סוכה ואם לאו הסוכה פסולה ואינה מצוה כלל וכלל ועד"ז כל יסוד בתשבע"פ על כל המצות שאינו רק ענין חומרא ודיקדוק בהעדר ופסול המעשה דהיינו בדברים המפסידין המעשה שכשיעשה כך לא יוכשר למצוה כלל וגם מה שיש בדברים רבים שיוכשר עפ"י הדין הנה זה יוצא חוץ לגדר וסייג החומרא דהיינו שא"צ להחמיר יותר מדאי אבל כל עיקר ההלכות הן חומרות וסייגים להודיע דיני פסולי המעשה וכל זה בחי' גבורות ודינין מצומצמים והיינו פי' בארץ ל"א זרועה פי' לא היינו מניעת המעשה מדברים המפסידים שלא יוכשר כו' וכל דיני תושבע"פ הן רק בבחי' לא לא תעשה כך באופן שאינו מוכשר למצוה וזהו לא זרועה שזרועה בלאו"ן דלא ופי' ארץ הוא בחי' מל' כי תורה שבע"פ מל' קרינן לה ועיקר בנין מל' מהגבורות כידוע וד"ל. וזהו שאמרו שמור זו משנה כו' כי הנה ע"י בחי' הדיבור במשנה באמרו חייב זכאי טמא וטהור כו' שהוא לפסול ולחייב את הפסול והחייב הנה בזה עושה בחי' גדרים וסייגים בל יקרב זר לקדושת האלקי' שבמצוה אחר שמונע כל דבר המפסיד המעשה כנ"ל ונעשה בחי' הבדלה והפרשה גדולה בין טוב לרע שלא יתקרבו מאחר שגזר ואמר לפסול וחייב וטמא כו' שלא יתקרבו כי באמרו הסוכה פסולה ר"ל שלא יקרב לקדוש' מצות הסוכה וכיוצא בזה בכל דיני טומאה וטהרה ואיסור והיתר וע"כ נק' מתניתין מלכתא כמלך ב"ו שגזר זה יקרב ולא זה כו' וא"כ בדיבור זה הרי נעשה בחי' שמירה שלא יהי' בחי' יניקה כלל לחיצוני' ממעשה המצות וזהו שמו"ר זו משנה דוקא וד"ל. וכמו שאמר המגיד משנה • להב"י אני המשנה המדברת בפיו דהיינו כמ"ש ודברי אשר שמתו בפיו כו' וכידוע בפיו אלו ואלו דברי אלקים חיים פי' בחי' אלקים חיים הוא המדבר בפיהם ולא שהן דברי ב"ש וב"ה עצמן כו' וע"כ ממילא בדיבור אלקי זה נבדל כל זר כמו הפסול והחייב כו' והוא הנק' שומר וזהו שארז"ל א"ת בניך אלא בוניך כו' לפי שבחי' שמירה זאת שבתשבע"פ כנ"ל נק' בית והיכל וכמ"ש בזהר דאורייתא היכלא עילאה כו' כי הנה עד"מ הבית שנעשה להגן למחסה ולמסתור בבחי' שומר מכל צד מן החמה והגשמים כו' כך התורה שבע"פ בבחי' דיבור כנ"ל נק' בית להגן מן יניקות

בה : תי' זו אינה ברורה בהכתי"י.

משנה : אולי תי' זו מיותרת.

החיצונים מטעם הנ"ל ונק' ד"א של הלכה שבמקום היכל ק"ק וזהו שנק' בונים בנינו של עולם (כי תורה שבבע"פ מל' קרינן לה ועיקר בנין מל' מהגבורות שהן בחי' חומרות וסייגים דתשבע"פ כנ"ל וזהו שוכל שמור לנוק' כידוע ובחי' אור מקיף דבית זה גבוה גם מבחי' אור מקיף דלבוש שבמעשה המצות ות"ח הם הבונים למקיף דעת זה בדיבור שלהם מטעם הנ"ל וע"כ ביקש דוד אחת שאלתי שבתי בבית ה' זו אותיות התורה ואז ממילא יתזה בנועם ה' כו' שהן בחי' ה' מקיפים דנרנח"י כמ"ש במ"א) אך הנה כתיב אם ה' לא יבנה בית שוא שקד שומר פי' כמ"ש למען תירא לשמור כו' לשמור דווקא ע"י היראה ואהבה בתחלה דהיינו בחי' רעותא דלבא שיחפוץ באמת לאמיתו בחי' גילוי סוכ"ע משא"כ בלא דו"ר כו' דיבור הזה נשאר למטה ואינו עושה למעלה בחי' שמירה כלל מן החיצונים להבדיל בין טוב לרע כו' ע"כ אם ה' לא יבנה בית דהיינו ביראת ה' כמ"ש למען תירא את ה' אלקיך וכנ"ל בפי' ועתה מה ה' שואל כ"א ליראה כו' שוא שקד שומר כי אין השמירה כלום מטעם הנ"ל וד"ל. ואחר כל הנ"ל יובן המשך הפסוקים, וזאת המצוה והחוקים כו' לעשות בארץ שהוא בחי' המשכת רצון העליון במעשה המצות שנק' מצות המלך כנ"ל ואחר שכבר נעשה המצוה צריכה שמירה מבפנים ומבחוץ ב' שמירות השמירה מבפנים הוא בחי' המזון שהוא עצם התורה דאורייתא מח"ע נפק' שעל ידה דווקא יומשך הרצון העליון כנ"ל והיינו ודברת בם ואח"כ וקשרתם כנ"ל ועצמות התורה נק' שומר כמ"ש בשכבך תשמור עליך כו' והשמירה מבחוץ היינו מה שהתורה נק' בשם בית בדיבור שהוא בתשבע"פ שמירה יותר מעולה בקיום נצחי יותר ויורד ממקום הגבוה יותר וזהו מ"ש כאן לשמור כל חוקותיו כו' ושמרת לעשו' וכיוצא ונמצא ג' מדריגות יש מזון ולבוש ובית והמצות נק' לבושינ כנ"ל התורה נק' מזון ובית והן ב' מיני שמירות למצות מבפנים ומבחוץ כו' כנ"ל וד"ל.

בעזרה ביאור

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין שורש המצות שנק' מצות המלך דהיינו בבחי' מל' ואעפי"כ שרשם בבחי' לבושים ומקיפי' כנ"ל הנה יש להקדים תחלה הקדמה א' בענין ההשתלשלות דהנה ידוע שכל שפע ההשתלשלות בי"ע מקבלים כולם מבחי' המל' דוקא כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע וכמ"ש בע"ח דמל' דאצי' נעשה בחי' כתר לבי"ע כו' ולכאורה יש להבין מדוע לא יהא מקור השפע לבי"ע מבחי' ז"א שלמעלה מבחי' מל' כידוע, וגם בענין המצות יש להבין למה נאמר לעשות בארץ דווקא שהוא בחי' המל' כידוע, שג"ע התחתון בבחי' מל' דיצי' וג"ע העליון במל' דבריאה כו' והיינו בבחי' בינה שבמל' דבריאה כי שם השגות הנשמות ליהנות מזיו כו' (וכמאמר דאימא מקננא בכורסייא כו'). אך הנה יש להקדים שיש ב' מיני השפעה והמשכה הא' בבחי' י"ש מי"ש והב' בבחי' י"ש מאי"ן וביאור הדברים הנה בחי' יש מיש הוא הנק' ג"כ בחי' עילה ועלול והיינו ג"כ בחי' גילוי מן העולם והענין הוא שכאשר מהות המשפיע נמשך במקבל ומתלבש בו נק' י"ש

מ"ש דהיינו שאין הנשפע דבר חדש במציאות שכבר הי' בחי' י"ש במציאות במהות המשפיע ואח"כ הוא שיצא מן ההעלם לגילוי בלבד במקבל וע"כ הרי בחי' מהות המשפיע יש במקבל ולכך נק' י"ש מ"ש כו' אבל בחי' י"ש מאי"ן מושלל מב' דברים הנ"ל דהיינו שאין בחי' מהות המשפיע ממש מתלבש במקבל רק בחי' הארה חיצונית נבדלת ממהות המשפיע לגמרי והוא הנק' אי"ן וע"כ המציאות הנשפע במקבל הוא נק' בחי' י"ש מאי"ן להיות נמשך מבחי' אי"ן וע"כ ממילא נקראת הבריאה י"ש מאי"ן בשם בריאה חדשה דווקא כי כל חידוש מציאות היינו כאשר עדיין לא הי' מציאותו כי נתחדש מציאותו מאי"ן ל"ש משא"כ מ"ש ל"ש שהוא ענין גילוי ההעלם אינו נק' בריאה חדשה כי כבר הי' במשפיע והא בהא תליא דמשום דאין מהות המשפיע נמשך במקבל נק' בריאה חדשה וכאשר מהות המשפיע נמשך לא נק' חדש וד"ל. והדמיון בזה הנה מובן מבשרי אחזה אלו"ה כו' דהנה כל בחי' ההשתלשלות שבאדם במדותיו ושכלו כו' הכל הוא בא בבחי' י"ש מ"ש שנק' העלם וגילוי עילה ועלול דהנה השכל בהשגה שנק' בינה א"ם הבני"ם שمولדת התפעלות המדה כמו האהבה כידוע הגם דלכאורה אנו רואים מציאת ומהות התפעלות האהבה במציאות ומהות חדשה ממהות השכל והי' ראוי שיקרא זה בשם בחי' יש מאי"ן עפ"י הנ"ל אך באמת הנה אין כל חדש במציאת האהבה הזאת שהרי גם בהיות ההשגה במוח הנה היתה שמה אור אהבה זאת במציאות התפעלות ממש כמו שהיא אח"כ בלב רק שבמוח היתה מציאת האהבה רוחניות בדקות ערך כלי המוח כדמיון עובר במעי אמו שנחשב ירך אמו וכיוצא ומוזה מוכרח לומר שבחי' השתלשלות זאת מן השכל ללב באה בבחי' י"ש מ"ש דהיינו בחי' גילוי ההעלם דהיינו שהאהבה שכבר היתה בשכל במציאות יצאה לגילוי בלבד בלב ואין כל חדש בעיקר מציאותה כלל רק שינוי מקום בלבד וכנ"ל בפ"י י"ש מ"ש דזה הכלל בב' בחינות י"ש מ"ש וגם מוכרח לומר באהבה זו שבלב הנולדה מן השכל שיש בה ממהות השכל דוקא וכנ"ל דא בהא תליא דכאשר מהות המשפיע מתלבש במקבל ע"כ אין כל חדש בשפע כו' והיינו לפי שבהיות האהבה כלולה בשכל היתה מתאחדת במהות השכל והיו למהות א' ממש ע"כ גם ביציאתה לגילוי בלב נמשך ממהות השכל באהבה ואין כל התחדשות כלל בעיקר מציאותה כנ"ל ועד"ז יובן בבחי' השתלשלות השכל מלמעלה מן השכל שהוא הרצון כידוע שמהות אור הרצון מלובש בשכל אחר שכבר הי' בחי' מציאות שכל ברצון והוא הנק' חכמה שברצון כו' ואין כל חדש בשכל זה רק שיצא מן ההעלם לגילוי בלבד כו' והיינו בחי' י"ש מ"ש ג"כ והנמשל מזה למעלה ידוע שהוא בחי' קו הימין חח"ג חסד ענף החכמה והנצח ענף החסד כו' וכולם מלבישים זה לזה כי החכמה מלביש לאור הכת"ר וכידוע דאור אבא מלביש לחסד דא"א ואימא מלבישת לגבורה כו' (ומ"ש והחכמה מאין תמצא שהוא בחי' י"ש מאי"ן היינו דוקא מבחי' מולי' דא"א שהוא למעלה מבחי' הזרועות וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל). ובחי' התלבשות זאת היינו שמהות המשפיע מלובש במקבל כנ"ל ועד"ז חסד מלביש לחכמה היינו שמהות החכמה מלובש בחסד וכנ"ל במשל וכן מן המדות למל' שהוא הדיבור הרי מהות המדות שבלב נמשכים מהבל הלב ומתלבשים דיבור או במעשה כמו ליתן חסד וצדקה לעני הנמשך חסד זה מחסד שבלב ממהותו דוקא בבחי' יש מיש וד"ל.

אבל הנה בחי' ההשפעה הנק' י"ש מאיין שהוא היפך זה בב' דברים כנ"ל הדמיון לה באדם הוא בחי' מדת המלוכה והממשלה דהנה גם שנחשבת בשם מדה כשאר המדות שבלב אמנם בדבר זה מובדלת מהם כי הנה בחי' השפעתה והמשכחה לולתה אינו בבחי' יש מיש אלא בבחי' י"ש מאיין הנ"ל דהיינו שאין ההארה באה מבחי' מהותה ועצמותה כלל אלא דוקא מבחי' התנשאות ורוממות שהוא ענין הבדל וריחוק גדול מהמקבל דוקא ולא בבחי' קירוב כמו יש מיש הנ"ל שמהות המשפיע קרוב בערך עם המקבל כו' וכנראה זה במלכותא דארעא שהתפשטות מלכותו על אנשי מדינתו היא באה בבחי' ריחוק מהותו דוקא והיינו מצד בחי' ההתנשאות והרוממות שמתנשא עילהם ומוסתר מהם כל יראו פניו כו' בזה נק' מלך שאימתו עליהם וערך התפשטות האימה לפי ערך בחי' התנשאותו כידוע א"כ עיקר בחי' המלוכה הוא בחי' ההבדלה והריחוק ממהותו של המלך והיא היפך בחי' המדות הנשפעים מלב כמו חסד שיורד בקירוב דוקא כנ"ל והנמשל ממדת המלכות שלמטה יובן למשכיל למעלה במלכותא דרקיע כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע כו' שהארת מדה זו נק' בחי' איין לפי שבחי' המלוכה הוא בחי' ההתנשאות וכמ"ש המלך המרום כו' וא"כ הנבראים מקבלים מבחי' איין כי מובדל ומרום שנק' בחי' אין לגביהם וע"כ המשכתם והשפעתם מבחי' המל' יש מאיין ולא יש מיש לפי שאין בחי' מהות כח אלקי מתלבש בהן כמו בחי' י"ש מיש אלא הן בחי' בריאה חדשה מאיין לייש מטעם בחי' התנשאות שבמדת המל' וע"כ נק' בחי' הבריאה דוקא בשם בריאה חדשה וכפי כלל הנ"ל דכאשר אין מהות המשפיע מתלבש במקבל נק' השפע חדש במציאות כו' אבל למעלה באצילות עצמו כמו כשנמשך מחכמה לחסד וכיוצא לא נק' בחי' התחדשות כי הרי נמשך בבחי' יש מיש דהיינו שמהות החכמה מלובש במדות כנ"ל אבל בחי' הבריאה לא נמשך בה ממהות האצו' כלל וכלל ולכך נק' הבריאה יש מאין כנ"ל וד"ל. ואחר הקדמה זאת הנה יתורץ הקושיא הנ"ל על מ"ש בע"ח דבחי' מל' דאצו' דוקא נעשה מקור לבי"ע ולמה לא מבחי' ז"א שלמעלה הימנה כו' כי הרי מבואר למעלה שבחי' המדות דאצו' הנק' ז"א מקבל מחו"ב דאצו' בבחי' קירוב דוקא דהיינו בבחי' יש מיש שמהות החכמה מלובש במדות ומהות הרצון העליון הנק' כת"ר מלובש בחכמה כו' וא"כ אם הי' אור השפע האלקי נמשך מבחי' ז"א דאצו' בבי"ע הי' הכל בבחי' כח האלקי שהוא בלתי מוגבל ולא הי' מציא' נברא מחודש בבחי' גבול כלל אחר שהי' האור האלקי נמשך הכל בבחי' יש מיש כמו ממהות החסדים דאצו' הי' נמשך בעולמו' בחי' חסד אלקי ודאי הי' גם הוא בלתי מוגבל כלל אחר שמהות חסד דאצו' מלובש שם וא"כ איך הי' באפשר שיקבלו נשמו' ומלאכים בבחי' גבול וגם שהי' האור נמשך מסוף כל המדריגות שבמדות כמו נצח שבנצח * שבחסד עכ"ז הרי מתאחד עם עצמות המדה ונק' ענף החסד כו' אלא צריך שיבא אור שפע האלקי מבחי' מדת מל' דאצו' דוקא להיותה בבחי' ההתנשאות והרוממות בא אור המאיר במקבלים בבחי' יש מאין המחלט כי ע"י בחי' ההתנשאו' נסתלק ונתצמצם האור האלקי ואז יוכל להיות בחי' נברא מחודש מאיין לייש כנ"ל שהוא בבחי' הגבול כמו הנשמו' שנהנין מזיו השכינה בג"ע הנה ידוע שג"ע התחתון

והעליון הכל דווקא בבחי' מל' דיצירה ומל' דבריאה כנ"ל לפי שהנשמות השגתם בבחי' גבול והאיך היו מקבלים מזיו השכינה שהוא אור בלתי מוגבל אך ע"י בחי' המל' דוקא להיותה בבחי' ההתנשאות והצימצום וההסתלקות מעליהם ע"כ יוכלו ליהנו מזיו האלקי גם הנשמו' ב"ג ותכלית אבל מבחי' אור האצ"י עצמו א"א שיומשך בנברא מוגבל ואם הי' האור נמשך לנשמות בג"ע מבחי' ז"א דאצ"י הי' מתבטלים ממצואות הגבול כו' וד"ל. ומעתה כבר מתורץ הקושיא הנ"ל דצ"ל מקור לבי"ע מבחי' מל' דווקא ולא מבחי' ז"א כו' ובוזה יתורץ ג"כ הקושיא השני' למה נאמר במצות לעשות בארץ דווקא שהוא בחי' המל' דוקא כו' דהנה שרש המצות מבחי' המל' ג"כ וע"כ נק' מצות המלך והיינו בחי' קבלת מ"ש אשר בכל מצוה שאמר ונעשה רצונו כו' לקיים צווי המלך כידוע. והיינו בחי' ההתנשאות שבבחי' מל' דאצ"י שמוה נמשך מקור לבי"ע כנ"ל וע"כ אומרים בברכו' המצוה ברוך את"ה שהוא דוקא בחי' המל' הנק' אתה כ"ב אותי מא' עד תי"ו וה' מוצאות הפה כו', וכידוע שכל המצו' הן יחוד קודב"ה ושכינת' דוקא והיינו מטעם הנ"ל דכל בחי' המשכו' האור לבי"ע צ"ל ע"י בחי' המל' דוקא ולא מבחי' ז"א ע"כ אמר במצות לעשות אותם בארץ דוקא שהוא בחי' המל' כמו בחי' ג"ע התחתון שהוא בחי' מל' דיצ"י או ג"ע העליון שהוא בחי' מל' דבריאה כי שכר מצוה הוא השגו' הנשמו' בג"ע ליהנות מזיו שנק' עוה"ב כידוע וא"א לנשמות להשיג בבחי' גבול רק מבחי' מל' דאצ"י המלוּבש במל' דבריא' ויצ"י ולא מבחי' ז"א כנ"ל לפי שבחי' המל' מסתיר את האור כנ"ל (וז"ש כי לא יראני האדם וחי דקאי בבחי' ז"א שגם משה לא השיג רק בבחי' אחוריים וכמ"ש וראית את אחורי כו' אבל בבחי' המל' יכולים הכל לקבל ובמ"מ הי' הגילוי לישראל לכנ"י מבחי' ז"א ולזה אמר להם מי כל בשר אשר שמע קול אלקים חיים שהוא בחי' בינה שבז"א וכמ"ש אם יוספים אנחנו לשמוע בקול הוי' אלקינו ומתנו כו' וד"ל).

ומעתה יש להבין למה שרש המצות בבחי' מקיפי' דכת"ר אחר שנק' מצות המלך שהוא בחי' מל' סופא דכל דרגין בלבד כנ"ל. אך הענין הוא כמו שאמר כת"ר מלכות איהו כת"ר עליון דאיהו קרקפתא כו' ואעפ"י שבחי' המל' נק' סוף כל דרגין הנה שרשה למעלה מהכל והוא בחי' אור כתר עליון שהוא בחי' א"א וע"י שבו מאיר אור א"ס עצמו וכמ"ש בתקוני' אור א"ס מלגיו כתר א עילאה מלבר כו' ועיקר הטעם לזה היינו מפני שאמר בס"י דנערץ תחילתן בסופן וסופן בתחלתן מפני שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כידוע, ולהבין ביאור זה הנה מבואר למעלה שבחי' י"ש מאי"ן הוא דוקא מבחי' המל' להיות בחי' הרוממות וההתנשאות כעטרה ע"ג ראש המלך שזהו עיקר בחי' מלוכה וזהו משל לענין בחי' מל' דאצ"י שנעשה כתר לבי"ע וכך ממש יובן בבחי' מל' דא"ס שנעשה ממנו בחי' כתר עליון שהוא בחי' כתר לנאצלי' כי כמו שהבריאה יש מאין כך האצ"י נאצלה מעצמו המאציל בבחי' יש מאין והראי' לזה ממ"ש והחכמה מאין תמצא פי' מבחי' אין דכת"ר הרי החכמה נמצאת בבחי' יש מאין (והיינו מבחי' מז"ל ונוצ"ר שהוא מדריגה יותר עליון בחי' התלבשו' זרועות דא"א בחו"ב כנ"ל כי הארה זאת דמולות אינה אלא ע"י בחי' היחוד דאוי"א מפני שביחוד בהכרח שיש בחי' תוס' אור כמשי"ת בסמוך והיינו שאמרו הכל

תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל שהוא בחי' יחוד או"א כמ"ש בזהר וד"ל. והכל מטעם א' לפי שבחי' המל' הוא בחי' התנשאו' כנ"ל וגם בחי' מל' דא"ס היינו בחי' התנשאו' המאציל ע"כ נעשה בחי' כתר לנאצלי' דהיינו שמקבלים רק בבחי' יש מאין כנ"ל בבחי' מל' דאצ' וזהו פי' כתר לשון כותרת בבחי' מקיף וא"כ שרש בחי' מל' דאצ' שמתנשא על הבריא' הוא ממש ענין ושרש בחי' מל' דא"ס שמתנשא בכתר מלכו' על הנאצלי' שהרי קמי' המאציל אצ' ובריא' שוין והרי סוף מעשה עלה במחשבה לפניו תחלה דהיינו בריאה יש מאין עלה ברצון עצמו' המאציל תחלה להתהוו' האצ' א"כ בחי' כתר מלכו' דאצ' בבי"ע איהו כתר עליון ממש לפי שנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן וד"ל, ומוזה יובן הטעם ג"כ בענין המצות דגם שנק' מצות המלך בבחי' מל' דאצ' הנה שרשם למעלה בבחי' כתר עליון דהיינו בבחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא דא"א כמ"ש באד"ר וכמ"ש בפיקודיך אשיחה אביטה אורחותיך שהן בחי' ארחין הנ"ל ולכך נק' תר"ך עמודי אור עד"מ העמוד שמחובר ראשו בגג וסופו נעוץ בארץ בקרקע הבית אמנם הנה עיי' הוא מחבר לגג עם הבית כי מחבר לגג בראשו ובסופו מחבר לקרקע כו' כך המצו' ששרשם בכתר עליון שנק' ראש לנאצלי' ונעוץ תחילתן בסופן בבחי' מל' מטעם הנ"ל ה"ז כמו העמודים שהבית נשען עליהם לחבר גג וקרקע כנ"ל, וזהו פי' תר"ך עמודי אור של המצו' תרי"ג דאורי' וז' דרבנן והוא בחי' כתר אותיו' תר"ך דהיינו בחי' כתר מלכו' דאיהו כתר עליון כנ"ל וד"ל ולזה הטעם בכל ברכות המצו' או' ברוך אתה שהוא בחי' המשכת כתר"ר למל' דוקא שנק' את"ה כנודע לפי שהארת בחי' הכתר הנה הוא מאיר בבחי' המל' יותר מכל הספי' מטעם הנ"ל וע"כ בחי' מל' דוקא משפיע מאין ליש ולא שאר ספי' ומדה זולתה כנ"ל באריכו' לפי שמקבלת כח זה מבחי' הכתר עליון משום דנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן וד"ל.

(ב) אך הנה עתה יש להבין מה צריך לבחי' יחוד קודב"ה ושכניתי' לפני כל מצוה בעשותה כנ"ל אחר ששרש מצות המלך איהו בחי' כתר עליון שהוא בחי' מקיף הכללי כנודע ומטעם הנ"ל. אמנם הענין הוא משום דמבואר למעיין בע"ח דכל המשכת אור הכתר במל' כמו ע"י המצות וכיוצא א"א להיות כ"א ע"י בחי' היחודים בתחלה דהיינו בחי' יחוד זוי"ג ויחוד או"א כו' כי בלתי היחוד אין בוי"ג ואוי"א רק בחי' המוחין דקטנו' שהוא רק לצורך עצמם בלבד אבל כדי שיהי' בהם כח הולדה צ"ל בחי' המוחין דגדלו' דהיינו בחי' תוס' אור במוחין שלהם שאז יוכל לימשך בחי' מותרות מן המוחין בשביל הולדה אבל אם אין במוחין שלהם בחי' תוס' אור מלמעלה אזי אין בהם בחי' מותרות כלל רק בצמצום כדי צורך עצמם בלבד ולא יומשך מהם אור חדש בתולדה כלל כו' כך מבואר בע"ח בכמה דוכתי שכל עיקר היחוד הוא ע"י בחי' תוס' המשכת המוחין דאוי"א בוי"ג וכן עד"ו באוי"א כו' וד"ל ובוזה כבר מובן לכאורה מה שצ"ל בחי' יחודים בתחלה ואח"כ יומשך מאור הכתר במל' ע"י מעשה המצוה כי ע"י בחי' היחודים דוי"ג שהוא בבחי' תוס' המוחין שבא מהארת הכתר ע"כ אז ממילא נמשכת בחי' ברכה והמשכה מאור הכתר"ר במל' כמ"ש ויקרא שמם אדם ויברך אותם כו' (והטעם שנמשך למל' דוקא כי המל' נק'

בית כידוע וכת' להביא ברכה אל בית'ך ביתו זו אשתו וכמארז"ל אין נותנים לאדם פרנסה רק בשביל אשתו כו'. אך הנה יש להבין ביאור כ"ז מהו בחי' תוס' מוחין שבא ביחודי' דוקא והנה דבר זה מבשרי אחזה כו' דהנה אנו רואים בחוש הטבעי בתינוק פחות מבן ט' שאין ביאתו ביאה להוליד ולד כצלמו עד היותו בן י"ג שנים שאז נשלמו בו בחי' המוחין בבחי' השלימות הנק' מוחין דגדלות כידוע בע"ח בענין הפעוטות מקחן מקח כו' ולכאורה דבר זה פלא גדול שהרי ידוע שאור המוחין באים בכלי שלהם ע"י המאכלי' שאדם אוכל שנהפך לדם ומדם נהפך לחיות רוחני ועולה למוח ומחוקו ונתהווה שם ג"כ זרע המוח שהוא בחי' כח המוחין ולפי ערך התחזקות המוחין ממה שאוכל כך יהי' ערך כח הזרע הנמשך מן המוח וראי' לזה ממאכלי' שהאשה אוכלת בעיבורה כך יהי' זרעה שנמשך ממוחה בטבע הולד שתוליד כידוע בדברי רז"ל ובספרי הטבעי' וע"כ אין כח הזרע נפסק לכלות כחו כי כמו שחיות המוח בעצם לא יופסק ע"י המאכלים שאוכל תמיד כך המשכת זרע המוח לא יופסק כו' וכמ"ש במ"א וא"כ לפ"ז יש לתמוה מאוד למה התינוק פחות מבן ט' אין בכח זרע מוחו להוליד ולד כי מה יש שינוי בין זרע מוחו לזרע מוח הגדול בשנים שניהם מתהוים מן המאכלים ובעצם המאכל אין שינוי כלל כו'. אך הענין הוא משום דבמוחין של הקטן עדיין אין בהם אור חיות רק בצימצום כדי סיפוקם בלבד דהיינו רק בשביל חיות כל האיברים שמקבלים מן המוח כידוע מפני שהחיות רק לצורך עצמם בלבד והוא כדי סיפוק חיות הלב האיברים בלבד אבל בחי' ההולדה מן הזרע הוא הולדת דבר חדש במציאו' חדשה נוספת על העצמו' ע"ד הולדה וצמיחה של גרעיני החיטין שמגרעין א' יולדו הרבה כו' כך הוא נפש שלימה חדשה שתולד מטפת זרעית א' הנה עדיין אין בכח המוחין של התינוק להזריע בתולדה מפני שאין בזרעו כח המוליד כלל גם שהזרע זאת נמשכת מהמוחין ע"י כח המאכל אבל אין בו כח להוליד דבר חדש כי אין בו רק חיות מצומצם כדי סיפוק עצמו בלבד כנ"ל ולא להוליד חדשות נוספות על עצמותו כלל מטעם שעדיין לא נמשך במוחין שלו רק חיות מצומצם כדי סיפוק עצמם בלבד והוא רק להיות חיות הגוף מסתפק ממנו כנ"ל והוא הנק' בחי' מוחין דקטנו' אבל בהיותו בן י"ג שנה נמשך במוחין שלו בחי' הגדלו' והיינו שנמשך במוחין שלו בחי' תוס' אור יתרה על המדה והצמצום הראשון והוא מבחי' יחידה שבנפש שמאיר בחכמה שבראש כו' אזי דוקא יש בכח הזרע הנמשך מן המוחין להוליד ולד חדש במציאותו הטעם הוא דגם שכח זה שבוזרע הנמשך מן המוח אינו אלא בחי' כח חיצוניות בלבד אבל זה תלוי דוקא בבחי' הארת אור בתוס' הנוסף מלמעלה מן המוחין שהוא בחי' יחידה כו' והענין הוא משום דבחי' זרע הנמשך נק' בחי' מותרי המוחין וכל בחי' מותרות תלויה בריבוי אור הנתוסף בעצמות פנימיות הכח כו' וכמשל חביות המלאה ביותר שכח המילוי הוזה ידחק לצאת ממנה מותרות בכח גדול ויציאית המותרות הנופל ונורק בכח גדול הנה ערך הכח הגדול אשר בזריקה זו תלוי בערך כח המילוי כאשר תתמלא ביותר כו' וכך ערך כח זריקת והמשכת הטפה מהמוחין תלוי' בערך כח עצם המוחין לפי ערך בחי' המילוי שלהם בבחי' תוס' אור מרובה מלמעלה מהם שהוא בחי' יחידה כו' וע"כ דוקא זרע הגדול יש בכחה להוליד ולא בזרע הקטן לפי שאין בה

כח גדול לחדש אור וחיות אחר שאין בעצם המוחין בחי' התחדשו' ומילוי אור בתוס' כו' וד"ל. ועיקר הכלל בדבר זה היינו מפני שבכל שפע הנשפע מן המשפיע אל המקבל אין בשפע זאת בחי' התחדשו' אור בלתי אם לא שקדם להיות בחי' התחדשו' והארה יתירה בעצמות המשפיע דוקא ואם לאו אין כל חדש בשפע זאת וכנראה בחוש בכל משפיע אור ושכל לזולתו הקטן ממנו שאין יכול לחדש שום דבר בשכל זה לזולתו בלתי אם לא שהמשפיע משיג תחלה עמקות אותו השכל בהארה והרחבה יתירה על המדה שלו לעצמו אבל אם גם לעצמו אינו משיג רק כדי סיפוקו בלבד דהיינו דברים כהוייתן בלי תוס' אור מתודש לעומק השכל ההוא אוי אין בכח שפעו להוליד דבר חדש ג"כ וע"כ לא כל אדם יוכל להיות מסביר פנים בטוב טעם לחדש דבר לתלמידים כ"א שיש במשפיע בינה יתירה באותו הלימוד אבל אם לא משיג בבינה יתירה גם שהוא חכם יותר מהם לא יוכל להשפיע להם בהסבר חידוש דברים כלל וד"ל. ולהבין ולהשכיל דבר זה בביאור יותר הנה יובן ממה שאנו מוצאים בשבח חכמת שלמה שדיבר שלשת אלפים משל כו' וכן אמרו על ר"מ שידע ג' מאות משלי שועלים כו' והנה לכאורה דבר זה פלא מה שייך שבח במשלים כי המשלים והחידות המה דברים בטלים וענינים זרים מאד שגם התינוק יודע אותם ואיך שייך לתלות שבה אור החכמה במשלים וחידות ואם מפני שהמשלים והחידות המה דוגמת להשכיל מהם אור החכמה א"כ למה עשה מהטפל עיקר לשבח את המשלים שהמה טפלים לעצם החכמה ולא שיבח את העיקר כלל שהרי אמר על שלמה וידבר ג' אלפים משל ויותר ה' שישבח את שלמה שהשיג עצם חכמה האלקי' כמו בידיעת והשגות רזין עילאין דאורייתא וכיוצא כו'. אך הענין הוא דהמשלים הגם שהם ענינים גשמיים אבל להמציא את המשל להיות לבוש ודוגמא נכונה להתדמות אל עצם השכל והחכמה היא בדוגמא אמיתית לפי עומק אותו השכל ממש הנה זהו שבח גדול יותר מעצם אור השכל ההוא הנמשל מן זה המשל, ולכאורה דבר זה כפלא יחשב איך המצאת המשל יהי' גדול מעצם המושכל הנמשל אבל הנה יש מופת חזק לזה שהרי אנו מוצאים שיש הרבה אנשים חכמים יודעי דעת ושכל ומבינים היטיב אור השכל והסברא שבאיזה לימוד כמו שהוא לאמיתתו, ואעפ"כ הנה לא יוכל להלביש אותו השכל במשל כדי שיוכל הקטן להבין ג"כ מפני שהמצאת המשל צריך להיות בדוגמא נכונה לפי אמיתת עצמותו דוקא שהוא בחי' עומק ומקור המושכל כמו שהוא ממש במקורו ואם לאו לא יובן הנמשל מתוך המשל וכל שהוא יודע יותר מקורו של השכל יותר ידע איך להלבישנו בלבושים של המשלים באופן שיובן ויושג כמו שהוא ממש במקורו בלי תוס' ובלי גרעון וא"כ נמצא הרי מובן מזה שהמצאת המשל גדול גם מעצם המושכל כי גם שיוודע אדם עצם המושכל עדיין לא יוכל להלבישנו במשלים אך כשיוודע מקורו של עצם המושכל אוי יוכל להמציא משלים שיהי' בדוגמא אמיתית אל הנמשל כו' וא"כ הרי מובן ממילא שיש שבח גדול בהמצאת משל יותר מגוף הנמשל והיינו מפני שנראה בהמצאת המשלים בחי' עומק ומקור כל המושכלות ולזה הטעם שיבח לשלמה במשלים דוקא שדיבר ג' אלפים משל שזהו מורה על עמוק המושכלות שלו שהוא יותר שבח מג' אלף מיני חכמה ושכל הגנוזים ונעלמי' בג' אלפים משל הללו מטעם הנ"ל וכמ"כ

כל מי ששכלו עמוק עמוק יותר יותר • להמציא ריבוי משלים (וזהו ששיבחו לר"מ שידע ג' מאות משלי שועלים כו' מפני שכח חכמתו בעצם הי' עמוק עמוק ביותר שלכך לא ירדו חביריו לסוף דעתו שהי' אומר על טהור טמא ומראה לו פנים ועל טמא טהור ומראה לו פנים כו' פי' מראה פנים היינו של טעם ושכל בלבוש הסבר שנק' פני"ם מסביר'ת כו' והיינו כמו כאשר המושכל מתלבש בלבושי משלים עד שיובן ויושג עי"ז בטוב טעם יותר ובלתי הלבושים לא הי' נתפס ומושג בטוב טעם כו' אבל ר"מ הי' מראה פנים להלביש מטמא לטהור ומטהור לטמא אעפ"י שהן ב' הפכים למטה אבל מפני ששרש כח חכמתו עמוק הי' בבחי' הכתר שמשם נמשך מקור לחכמה כו' וידוע שהתחלקות המדות טמא וטהור דהיינו מ"ט פנים טמא"א כו' זפ"ז כו' הוא מבחי' חו"ב ולמטה אבל בבחי' הכתר למעלה מבחי' התחלקו' כו' ולכך הי' מראה פנים מטמא לטהור ומטהור לטמא כו' וד"ל וזהו א"לו וא"לו דברי אלקי חיים כולם ניתנו מרועה א' שהוא משה ונק' הלכה למשה מסיני דהיינו בחי' דעת עליון שמטה לאור החכמה בבחי' התחלקו' המדו' והוא עצמו למעלה מבחי' התחלקות ולכך כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה גם שיהי' ב' הפכים כמו ב"ש וכו"ה כו' מ"מ א"לו וא"לו דא"ח כו' ועד"מ חוט המשקולת שב' מאזניים תלויין בה וכף הימין מכריע לימין והשמאלי מכריע לשמאל אבל החוט עצמו למעלה מהכרעת שניהם וסובל לשניהם כו' וכ"ש במ"א וד"ל. וזהו ששיבח ריב"ז לראב"ה שמכריע כל חכמי ישראל בכף מאזניים והיינו בחי' הכרעה לימין כמ"ש במ"א בענין ד' שנכנסו לפרדס שרצו להכריע כח הימין חח"ג מבחי' חסד שבכתר על בחי' הגבורה ולאכללא שמאלא בימינא כענין תנופת הלויים ע"י אהר"ן כה"ג מקור החסדים כו' וזהו כונות יש"ר מברך כו', אך ראב"ע מכריע גם לראב"ה עם חכמי ישראל בכף המאזנים להיותו מבחי' גבורה שבחסד ונק' מעיין המתגבר כו' וד"ל). ועם כל זה כבר מובן הנמשל מכל אלה בשרש ענין הנ"ל בבחי' יחוד קודב"ה ושכינתי' שלפני כל מצוה בעשותה שהוא כדי שיהי' תחלה בחי' יחוד דזו"ג בבחי' תוס' אור במוחין שלהם מאור הכתר דווקא שמחמת זה דווקא יוכל להיות בחי' כח ההולדה בבחי' אור חדש שנמשך מבחי' מותרות המוחין כו' אבל אם אין במוחין שלהם בחי' תוס' אור מלמעלה אין בכחם בחי' הולדות אור חדש כו' וזהו שאומרים לשם יחוד כו' לפני עשיי' המצוה כדי שיוכל להיות המשכת אור חדש מבחי' הכת"ר למל' כנ"ל בפני הברכה של המצוה כו' לפי שממילא נמשך מכתר ברכה ושפע חדשה ע"י בחי' היחודים שבאו בבחי' תוס' אור שאז גם הנובלות יולידו חדשות כדמיון הנ"ל בזרע גדול כו' או כמשל שפע הרב לתלמיד כו' או ממה שאנו רואים בהמצאת המשלים שמורין על עומק השכל שכל זה ענין א' וטעם א' (וד"ל דהיינו שלצורך השפעה צ"ל תוס' אור במשפיע וכמ"כ כאן אי"א להיות המשכת הכתר במל' דרך אר"א וז"א אם לא שיש איזה תוס' אור בעצם המוחי' דז"א שאז יהי' ממילא בחי' השפעה למל' מבחי' המותרי מוחי' שנק' בחי' הולדה כנ"ל וד"ל).

ג) ועתה יש להבין מ"ש ועתה מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה את הוי' אלקיך וארו"ל א"ת מ"ה אלא מאה שהן מאה ברכות כו'. דהנה מבואר למעלה בשרש ענין המצות שנמשך בחי' אור הכת"ר במל' דוקא וזהו מ"ש מה ה' אלקיך שואל מעמך פי' מ"ה הוא בחי' המל' כמ"ש בזהר ע"פ מה רב טובך כו' אך א"ת מה אלא מאה שהן מאה ברכות שהוא בחי' אור הכת"ר וכמשי"ת בסמוך ותחלה יש לבאר מ"ש כ"א ליראה את ה' אלקיך דהנה פי' ה' אלקיך הוא בחי' זו"ג ולכאורה למה דקדק ביראה זאת להיות ה' אלקיך שהוא בחי' המל' סופא דכל דרגין ולא אמר ליראה את שם הוי' שלמעלה מעלה והוא כמו בבחי' אור הכת"ר והחכמ"ה וכמ"ש ויקרא הוי' הוי' כו' וכידוע אך הענין הוא דיראה עילאה כזאת שבבחי' אור הכת"ר להיותו בחי' כותר"ת וקדוש מובדל כנ"ל לא ה' הכלים שלהם מכיל היראה כלל והראי' לזה שבמ"ת נתגלה בחי' אור הכת"ר כמ"ש בפע"ח הרי על כל דיבור פרחה נשמתן ונתבטלה במציאו' ורק לעתיד יתגלה ויתקיימו במציאותם כמ"ש כי עין בעין נראה כו' אך לזה הטעם איננו שואל ומבקש ממך ליראה עילאה כזאת שהיא בבחי' ביטול המציאו' ומבואר במ"א שאין יראה זאת רק בבחי' מזלזל כמו בחבירו דניאל שחרדה גדולה נפלה עליהם משום דמוליהו חזו וכמ"ש במ"א באריכו' אך שאלתו ובקשתו ממך הוא ליראה את ה' אלקיך דהיינו בבחי' המשכת אור הכת"ר במל' דווקא ולא כמו שאור הכת"ר במקומו למעלה שאין ביכולת הכלי לקבל היראה בבחי' ביטול רק בבחי' מזלזל בלבד אך בבחי' התגלות וירידת אור דהיינו כאשר אור הכת"ר מתלבש בחו"ב דאצי' ויורד עד למטה בבחי' זו"ג שנק' הוי' אלקיך ופי' אלקיך היינו בבחי' המל' דוקא כידוע שוהו פי' אלקיך לשון יחיד לפי שכל נשמה פרטית חלק אלו"ה ממעל היא ויתכן לומר גם בכל השנה אלקים שבכל נשמה אלקי' אלקיך לשון יחיד לפי שנודע ומתגלה בכל או"א לפום שיעורי' דילי' דוקא וזהו ענין שם אלקי"ם שהוא בחי' כח הפועל בנפעל בכל פרטי פרטיות הנפעלי' כו' כידוע ומבואר בכמה דוכתי בבחי' ממכ"ע וזהו מ"ש מה ה' אלקיך שואל מעמך כלומר אינו שואל מעמך בבחי' יראה שלמעלה מן הכלי והוא באור הכת"ר כמו שהוא למעלה כ"א ליראה את ה' אלקיך כמו שהוא מתגלה למטה בזו"ג שנק' הוי' אלקיך והיינו ליראה את הוי' אלקיך וד"ל. וזה שארו"ל א"ת מה אלא מאה פי' גם שהשאלה והבקשה הוא ליראה דוקא לה' אלקיך בבחי' המל' שהוא שם אלקי"ם כנ"ל הנה מ"מ אין הכוונה לבחי' מל' בלבד אלא דוקא לבחי' הארת אור הכת"ר המאיר ונמשך ומתלבש במל' כמו ע"י מעשה המצות כנ"ל לפי שבאור הכת"ר יש הארת אור א"ס ממש להיותו בחי' ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלי' כידוע וכמ"ש בתיקונין אור א"ס מלגיו וכתרא עילאה מלבר וכנ"ל וזהו א"ת מ"ה לבחי' המל' שנק' מ"ה והוא בחי' חכמ"ה תתאה מה פשפשת כו' אלא מאה באות אל"ף נוסף שהוא אור הכת"ר שנק' אלף אלופו של עולם וכמו אאלפ"ך חכמה והוא אותיו' פלא כידוע והן מאה ברכות והטעם למספר מאה דוקא הנה מבואר בע"ח בכמה דוכתי שהיחודי' במל' זו"א והעשירי' בחו"ב והמאות בא"א ואלפי' בע"י ורכבות בא"ק כו' וכמ"ש בזהר ע"פ ויהיו חיי שרה שבע שנים ועשרים שנה ומאה שנה שבע שנים הן בחי' זו"ג שנק' ז' מדות בלבד והוא בבחי' היחידות בלבד והמל' נק' אחת כמ"ש אח"ת

היא כו' ועשרים הוא בחי' או"א שע"ס יש בכאו"א כו' ומאה בא"א לפי שע"ס שבו כלול כאו"א מי"ס והוא מספר מאה והיינו פי' שני חיי שר"ה שהוא בחי' המל' כנודע וזהו ענין מאה ברכו' כי פי' ברכות היינו בחי' אור הברכה הנמשך ממקור הראשון שהוא בחי' כת"ר דוקא וק' ברכות היינו ק' המשכות מאור הכת"ר ברו"ג לפי שע"ס כלול' מי' כו' והיינו מאמרו"ל דחייב אדם שהוא בחי' ז"א שעל הכסא דמות כמראה אד"ם לברך ולהמשיך מבחי' הכת"ר ק' ברכות וע"י מעשה המצות נמשך ג"כ מאור הכת"ר במל' כנ"ל ע"כ אמר א"ת מה אלא מאה שהן מאה ברכות שנמשך מן הכתר לפי שבכל מצוה יש בה קבלת מ"ש ביראה תתאה שהוא בחי' המל' שנק' מצות המלך כנ"ל והיינו פי' ליראה את ה' אלקיך בבחי' אור הכתר שנמשך במל' ואין הכוונה רק לבחי' הכתר במל' שהן מאה ברכות ולזה אמר א"ת מה אלא מאה והיינו מה ה' אלקיך שואל כו' וד"ל. והרב המגיד וצללה"ה הו' מרגלא בפומי' פסוק זה דועתה מה ה' שואל כו' ע"ד הנ"ל ובדרך פרט יותר כי פירוש הראשון שהכוונה להמשיך במל' שנק' אלקיך זה א"צ לפנים אלא יתפרש גם כפשוטו שצריך כל אדם להמשיך בבחי' מל' דאצי' המאיר בנפשו האלקי' בדרך פרט דוקא כי כל נשמה ונפש ורוח דבי"ע הכל מקבלים מבחי' המל' וגם בנפש דנפש דעשי' יש הארת המל' והיינו פי' אלקיך בפרט דוקא כי ציור אדם בקומה שלימה נקרא' כנ"י וכמארו"ל אתם קרויים אד"ם ויש נשמות שהן בבחי' המוחין עד נשמות שבעקביים וכמו שכל אבר מקבל חיות פרטית מן הנפש בדרך פרט לפי מזוגה בלבד כך כל נשמה אלקי' בפרט נק' אבר דשכינתא ויש בה הארת כח אלקי מבחי' מל' דאצי' שהוא כמו בחי' נפש בגוף כידוע ולכך אומר ה' אלקיך בפרט וע"כ כל אדם צריך להמשיך מבחי' הכתר עליון ע"י המצוה שעושה בבחי' אלקות השורה דהיינו בחי' ניצוץ הארת המל' שבנפשו וזהו דקדק מה ה' שואל מעמך לשון יחיד כ"א ליראה את ה' אלוקיך להמשיך בחי' הכת"ר בבחי' אלקיך דוקא כנ"ל וד"ל. ובכל זה יובן המשך ב' הפסוקים בק"ש ואהבת כו' בכל מאדך דוקא ואח"כ והיו הדברי' האלה אשר אנכי מצוך כו' דלכאורה אין להם חיבור זע"ז. וגם מהו לשון והיו דמשמעו שיהי' ממילא כדבר הבא מאליו כו'. אך הענין הוא דפי' בכל מאדך היינו בחי' רעותא דלבא שנק' נקודת הלב וגם נק' תעלומת לב וביאר ענינו ידוע שהוא בחי' פנימיות הלב שא"א שיוגבל אורו בכלי הלב כלל והיינו בחי' הרצון שלמעלה מהגבלת הכלי וגם בלב יש בחי' רצון זה המאיר מבחי' יחידה שבנפש שנק' רצון עצמי ופשוט שאינו נגבל גם במוח כו' ולמעלה הוא בחי' כת"ר דו"א ששרשו בבחי' כתר הכללי דא"א שהוא מקור כל המקיפי' כידוע ולזה הטעם אמר באד"ר דו"א דוקא בעתיקא אחיד ותליא כו' וכמ"ש במ"א באריכו' ועי"ז ממילא יתעורר בחי' פנימי' כתר עליון דא"א כו' להיות נמשך ושורה למטה והיינו שרש המצות שהן בחי' מקיפי' ונק' תר"ך עמודי אור כנ"ל וזהו שאמר בכל מאדך דוקא אזי ממילא והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו' דהיינו שרש כל המשכ' המקיפי' מבחי' אנ"כי אשר ע"י המצות וזהו אשר אנכי מצוך יהי' באין ונמשכי' ממילא ומאליו מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה אחר שנתבאר שרש ענין המצות מעתה יש לבאר שרש ענין התורה דהנה מבואר למעלה בשרש המצות הוא בבחי' מקיפי' שנמשכים מאור הכתר והיינו בחי' לבושי' אבל התורה היא בחי' מזון כנ"ל, ושרש הענין הנה ידוע דאורי' מח"ע דוקא נפקת וחכמה עילאה דוקא נק' סופ"ר ותשב"כ נק' ספר כמ"ש בזהר והטעם הוא כי גם שורש התורה מבחי' אור הכת"ר וכמ"ש והחכמה מאין תמצא מאי"ן דכת"ר אך הוא מבחי' חכמה שבכתר שהיא שרש חכמה דאצי' והוא שנק' סופר בוי"ו להיות כי הוא הממשיך בחי' אור אבא לאימא ומזווג לחו"ב כו' והענין הוא שהרי מצינו בכמה דוכתי שהתורה נק' ז"א קו האמצעי הנק' בריח התיכון כו' וכמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם כו' פי' עדו' דע"ת ועדות שנים היינו ב' דעות בחי' דעת עליון דא"א שמוזוג חכמה לבינה ודעת התחתון כמ"ש והאדם ידע כו' ומדעת זה תורה שם בישראל שהוא בחי' ז"א כו' וזהו ענין קו האמצעי שנק' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה דהיינו מבחי' קצה העליון דכת"ר עד קצה התחתון במל' להיות מזווג ומחבר חו"ב שבראש האצי' וזו"ג שבסוף האצי' ולכך נק' סופר בוי"ו עד"מ סופר גשמי שמביא את השכל הנעלם לגילוי באותיו הכתב כו' וכמ"כ למעלה הרי הוא המחבר בחי' העלם דחכמה שנק' אי"ן להיות בא לידי גילוי באותיו דבינה שנק' יש כו' וד"ל. והנה ידוע דהמצות למטה נק' רמ"ח איברי' דמלכא שהוא בחי' ז"א כי המצות למטה נק' מצות המלך ששרשם במל' והמל' מקבלת מז"א ומאו"א כו' כידוע בע"ח דמבחי' מל' שבז"א נבנה בנין המל' כמו ממ"ל חסד דבז"א נבנה בחי' חסד שבמל' ועד"ז כל הע"ס שבמל' כו' ושרש השפע בז"א נמשך מאו"א ע"י יחוד שלהם מבחי' דעת העליון וכמ"ש ויקם עדות ביעקב וכנ"ל וה"ז עד"מ האור והחיות שנמשך ממוחין שבראש לכל האברי' לכאו"א כפי מזוג כו' כך אור ח"ע דאורי' נפק' משם כנ"ל היא בחי' אור וחיות לכל המצות שנק' רמ"ח איברי' ובכלל נק' מצות המלך ולזה הטעם אנו רואים שהמשכת האור במצות באה מהתורה דוקא וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור והוא במה שהתורה נותנת טעם וביאור לכל מצוה ומצוה בין ע"ד הנגלה בין ע"ד הסוד והנסתר כי אורי' סתים וגליא כידוע והרי בחי' טעם ושכל לדבר מה הוא ממש כמו בחי' אור וחיות לאותו הדבר וכך כל טעם שבתורה על המצוה הוא בחי' אור וחיו' ממש לאותה המצוה אך הנה שרש האמיתי של המצות למעלה הוא בבחי' מקיפי' בכת"ר עליון שהוא בחי' כת"ר שבכת"ר שהוא למעלה גם מבחי' חכמה שבכתר שנק' אי"ן לגבי חו"ב דאצי' כו' וזהו פי' והחכמה תחי' בעלי' פי' בעלי' הוא שרש המצות למעלה בבחי' כתר שבכת"ר שנק' בעלים גם לבחי' ח"ע שנק' חכמה שבכת"ר כי גם על ח"ע זאת נאמר והחכמה מאין תמצא כו' אך למטה הרי בחי' ח"ע דהתורה בחי' מזון וחיות ממש לאברי' דז"א שהן רמ"ח מ"ע כנ"ל ונמצא החכמה תחי' לבחי' בעלי' שלה בשרשה וכמ"ש במ"א באריכו' וד"ל. ובכל זה מובן מה שמבואר למעלה דבחי' ח"ע דהתורה נק' מזון לנפש ובחי' שרש המצות נק' בחי' לבושים ומקיפי' כי הרי בחי' אור חכמה עילאה נעשה בחי' אור וחיות למצות שנק' איברי' כמו טעם הלחם שעלי' יחי' האדם בכל רמ"ח איברי' וזהו מ"ש בתורה לכו לחמו בלחמי כו' וכידוע וד"ל. אך הנה מעתה יש להבין למה נק' התורה בשם היכל ובית כנ"ל דאורי' היכלא

עילא' כו' וכמארז"ל א"ת בנייך אלא בוני"ך כו' והרי שרש התורה הוא מבחי' חכמה שבכת"ר שנעשה בחי' א"פ כמוזן ולא בחי' א"מ כבית והיכל כו'.

אך הנה יש להקדים תחלה ביאור ענין ב' מיני מקיפי' הללו דלבוש ובית דהנה בחי' מקיף דלבוש אין לו ערך לגבי בחי' מקיף דבית. כי הנה אנו רואים שלכאורה אין הפרש כלל בין לבוש לבית באמיתית תועלתם שתועלת א' משניהם להגן מן הצינה והגשמי' וכיוצא אך הנה בתואר עצמם הפרש גדול יש ביניהם שהלבוש אינו בא רק במדה וצימצו' לפי מדתו של אדם ולפי מדת איבריו הפרטיים כך יחתך הלבוש וגם עוד דבר א' שהלבוש בא בקירוב גדול אל המתלבש כי הלבוש דבוק בגופו ואיבריו של אדם. והנה בב' דברים הנ"ל מובדל ענין תואר הבית וההיכל שהרי אינו בא לפי מדת האדם וצימצומו אלא הוא מתפשט לאורך ורוחב וגובה הרבה בכפלי כפליים ממדת האדם וגם יתפשט יותר ממקומו של אדם שהוא רק ד"א כו' ועוד הנה הוא בא בריחוק והכדלה הרבה מגופו של אדם מכל צד ופינה כידוע והא בהא תליא דמשום שאין הבית וההיכל מיוחדת כלל לפי מדת האדם ע"כ אינו מקרוב להיות דבוק באיברי האדם משא"כ הלבוש שבא דוקא מיוחד למדת האדם ע"כ יבא בקירוב ודיבוק לגופו של אדם כו'. והדוגמא מלבוש ובית גשמי יובן למשכיל למעלה בבחי' ההפרש אשר יש בין ב' מיני מקיפי' הללו למעלה הא' הנק' בחי' מקיף הלבוש והוא אשר יורד ובא מלמעלה למטה בסדרי ההשתלשלות דוקא וכמ"ש בע"ח בכמה דוכתי שבחי' פנימי' שבעליון נעשה בחי' מקיף לתחתון כו' והיינו כי בחי' חיצונית שבעליון נעשה בחי' א"פ לתחתון דהיינו אור שמושג ומתקבל בתוך תוכו במחין ומדות כו' ואמנם האור העליון אשר אין ביכולת כלי המקבל לקבל בתוכו ממש הוא בא בבחי' אור מקיף עליו והיינו דוקא מבחי' פנימי' שבעליון להיות אור נעלה מהגבלת כלי המקבל ע"כ הוא שורה על הכלי מבחוץ בבחי' מקיף כנודע ואמנם אעפ"י שהוא בחי' מקיף הנה מ"מ אינו בא רק בבחי' מדה מיוחדת ומצומצמת בלבד והיינו לפי מדת האור והכלי של המקבל בלבד דהיינו להקיפו ולסבבו מבחוץ לפי המדה דוקא כי הרי אם לא הי' אור נעלה מכפי הגבלת הכלי הי' אור זה שורה גם בפנימי' הכלי רק מפני שאין הכלי מכילו יאיר מבחוץ אבל מ"מ לא יאיר גם מבחוץ רק לפי ערך מדת הכלי מבחוץ והוא כדמיון הלבוש שמלביש ומקיף לכל אבר ואבר רק כפי מדתו מבחוץ כנ"ל והנה מקיף זה נק' למעלה בשם לבוש דוקא להיותו בא מעליון לתחתון מעילה לעלול בלבד והראי' ממ"ש בע"ח דמפנימי' שבעליון הימנו דוקא יבא בחי' מקיף לתחתון ולא מעליון יותר כו' משא"כ בחי' המקיף דבית והיכל למעלה היינו בחי' אור מקיף הכללי שמאיר מהיותר עליון מהכל לכולם דהיינו בהשוואה א' לכל הדרים בתוכו עד"מ ההיכל ובית שמקיף וסובב לכל הדרים בתוכו יחד כו' והוא מובדל בב' דברים הא' שאינו בא מלמעלה כפי מדת האורות וצמצומים כלל אלא הוא בחי' אור מתפשט לאורך ורוחב וגובה לכלול כל השוכנים בתוכו וגם מרחוק יאיר עליהם ולא בקירוב כנ"ל בדמיון היכל ובית לגבי האדם שדר בתוכו כו' והטעם הוא כי לעוצם רוממות אור זה הכללי הבא מעצמות אור המאציל שלמעלה מסדר השתלשלות עילה ועלול כו' ע"כ אינו בא בבחי' מדה וצמצום בהקפה פרטי'

לכאור"א אלא מקיף לכולם בהשוואה א' כו' גם בחי' התפשטותו באה במרחב גדול הרבה יותר מערך המקבלים מטעם הנ"ל משום דהא בהא תליא כו' ונמצא מובן מכל זה שאין ערך כלל לבחי' מקיף דלבושי' לגבי מקיף דבית להיכל (והיינו מ"ש בע"ח דמשוירי א"מ נעשה בחי' היכלות כו') וה"ז כמו העיגול שאין בו בחי' מעלה ומטה כלל כנ"ל וכמו בחי' עיגולי א"ק מבחי' מל' דא"ס שהוא מקור כל המקיפי' כו' וכמ"ש בע"ח וד"ל. ומעתה יובן למה נק' התורה בשם בחי' בית והיכל כו'. דהנה בחי' המל' נק' לבוש וגם נק' בית כידוע בדברי רז"ל ע"פ וכפר בעדו ובעד ביתו ביתו זו אשתו ונק' בל' הגמרא דביתהו כו' וכן אמר ר' יוסי מימי לא קריתי לאשתי אלא ביתי כו' וכמ"ש בבנין הנוק' ויבן ה' אלקים את הצלע לשון בנין בית וגם ידוע בפ' בחכמה יבנה ב"ת שהוא בחי' המל' שנק' ב"ת. וגם הנה לפעמים נק' המל' בשם לבוש וכמ"ש ה' מלך גאות לבש כו'. והענין הוא לפי שבחי' ב' מקיפי' הנ"ל דלבוש ובית שניהם נמשכים בבחי' המל' דהנה מבואר למעלה דשרש המצות הוא בחי' אור מקיף בבחי' לבוש ואור זה יורד ומתפשט למטה מטה דוקא והיינו בבחי' המל' שנק' מצות המלך מטעם שנעוץ תחלתן בסופן כנ"ל ע"כ נק' המל' בחי' לבוש מלכו' מצד שרשה באור הכתר וכמ"ש ותלבש אסתר מלכו' וכמאמר בקישוטיין אזלא מאנין ולבושין כו' ולבושים הללו שורה בהן בחי' מקיפי' דכתר ונק' שומר וכמ"ש ושומר מצוה כו' וכן ושמרת לעשות כו' ומגינא ומצלא כו'. אך מה שהמל' נק' בית היינו כשמאיר בה מבחי' מקיף דכתר היותר עליון והוא בחי' אור מקיף דבית שהוא אור מקיף הבה בלתי מיוחד לפי המדה אלא במרחב גדול ובריחוק והבדלה והיינו להיות מובדל ומרומם מבחי' השתלשלות מעילה לעילה כו' כנ"ל באריכו' ואז נק' המל' ב"ת כי זהו כמו בחי' היכל ובית שסובב מכל צד במרחב גדול כנ"ל וגם הוא נק' שומר ואמנם הוא שומר מעולה הרבה משמירת הלבוש שהרי ההיכל יפסיק הפסק גמור בלתי יכנס דבר זר לגמרי משא"כ הלבוש שיוכל לקבל דבר זר עד שאמרו הני מאני דרבנן דבלו מחופיא דידהו כו' וכיוצא דהיינו שיש קצת אחיזה לחיצונים לבלות הלבוש ולזה שיבח בשבח ומעלה יתירה על אשר שמלתך לא בלתה כו' וד"ל והיינו שארז"ל שמור זו משנה כו' וכידוע דכל שמור לנוק' דהיינו כשנק' בבחי' בית דוקא וכמ"ש ותתן טרף לביתה פי' טרף היינו בירור רפ"ח ניצוצי' ע"ה שנק' טרף כמ"ש חיל בלע ויקיאנו שמתברר ניצוצות הקדוש' שבלעו החיצונים ונבדל הטוב מן הרע והפסולת גורק חוץ ובחי' מל' כשמבררת ליתן טרף זה לבית"ה או נק' בית"ו וכמ"ש בחכמה יבנה ב"ת משום דבחכמה דוקא אתברירו והיינו פי' חכמות נשים בנתה ביתה חכמות תרי חכמה בראש וחכמה בסוף לפי שנעוץ תחלתן בסופן דאבא יסד ברתא וכמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע כו' או"א תקינו לה כו' וזהו הטעם שנק' חכמה שבתורה שבע"פ דוקא שהוא בחי' חכמה שנק' בשם בית והיכל גם ששרש חכמ' שבתורה בבחי' א"פ לגבי הכתר אבל מה שבחכמה דנוק' אתברירו רפ"ח ניצוצ' נמשך מבחי' אור מקיף דכתר שהוא בחי' מקיף דבית שמפסיק לכל יכנס זר כנ"ל שהוא יותר עליון מבחי' מקיף דלבוש כנ"ל וע"ז א"ר יוסי מימי לא קריתי לאשתי אשתי אלא בית"י דוקא וד"ל.

להבין ביאור הדברים הנה מה שאמר זו משנה דוקא כי המשנה הוא המברר הטוב מן הרע באמרו דבר פלוני כשר וטהור דבר פ' פסול וטמא ודוקא בדיבור כשמדבר בפה ואומר טמא וטהור כו' וזהו הנק' שומר מן החיצוני' והענין הוא כי הדברים הידועים בפשיטות לאיסור כמו החזיר והשעטנז וכן דברים הידועים בפשיטות להיתר הם א"צ בירור כלל לעיין בהם אך דברים שיש בהן הטייה לנטות לאיסור או להיתר ואינם ידועים ומבוררים בתשב"כ לזה צריך בירור בתשבע"ס לפסוק הדבר זה כשר וזה פסול והוא ע"י העיון בחכמה כו' וזהו עיקר ענין תשבע"פ ע"ד הנגלה וא"כ הרי אנו רואים שעיקר ענינה הוא רק לברר בדבר שיש בו תערובות טו"ר ובלתי התערבותו' כלל א"צ בירור כו' והיינו בחי' קליפת נוג"ה שמעורב בתערובות מטו"ר וצריך בירור אם לאסור שלא יעלה למעלה או להתיר כו' ובעיון חכמה שבמל' יבורר בחי' הטוב מן הרע ויפסוק הדבר באמרו דבר זה כשר וטהור דהיינו שבחי' הטוב שברע יתעלה וחלק הרע שבו פסול וטמא יקרא ולא יעלה למעלה כו' וא"כ הי' בחי' העלאה וביורור הטוב המעורב ברע ולהבדיל הרע והיינו מ"ש להבדיל בין טמא לטהור וא"צ הבדלה רק בדבר המעורב כו' והנה דוקא כשאומר בדיבור זה טמא וזה טהור אזי מברר למעלה ומבדיל שרש הרע ומעלה לשרשו הטוב והטעם הוא לפי ששרש הרע למעלה בהיכלו' הקליפות וכל ההשתלשלות שלהם אינם בחי' אור וחיו' בעצמם ומהותם כלל וכמ"ש הן גוים כמר מדלי וכשחק מאזנים וכת' כל הגוים כאין ואפס ותוהו כו' אך ורק בחי' אור וחיותם הוא בחי' חוצפא והתנשאות שלא מצד עצם מהותם ונק' מל' בלא תגא וכמ"ש אם תגבי' כנשר כו' שאין להם רק בחי' הגבהה והתנשאות בלא טעם כי מצד עצמם אינם כלום וע"כ נק' החוצפה מלכותא בלא תגא בלא כתר כו' וכמ"ש במ"א וכל דבר שאין אור חיותו בעצם רק מצד ההתנשאות הנה בקל מאד להפילו בביטושי' ובזיונו' כשמבטשו ומבוזה ואומר לו שאינו כלום ממילא ומורידו מגדולתו והתנשאותו אחר שאין ההתנשאו' אמיתית מצד עצמו וכנראה בחוש שכל חוצפא בעזי פנים אין תקנה ואין עצה טובה להורידם רק בביטושים דוקא ולכך כאשר קוראו בשמו האמיתי טמא ופסול אזי ממילא נופל ויורד מחוצפא שלו ונבדל מהקדוש' האלקי' ויורד למטה ואינו מתערב עם הטוב כו' והיינו טעם שיאמר בפה דוקא זה טמא ופסול לפי שבדיבור זה מבטש לשרש הטומא' ומפילו' ומורידו למטה ומבדילו מן הטוב וניצוץ הטוב מעלה למעלה באמרו זה כשר וכיוצא ונמצא עיקר הברור בתשבע"פ מל' קרינן לה בבחי' הדיבור שבחכמה להבדיל בין טמא לטהור כו' וזהו שמור זו משנה דוקא כי בתשבע"פ במשנה נבדל כל תערובות טו"ר שיופרש הרע ולא יהי' מעורב כלל בטוב ושרש זה הברור בא מבחי' אור מקיף היותר עליון ששורה בהבל הדיבור דוקא כידוע ובוה מתורץ הקושיא הנ"ל דהגם ששרש החכמה עצמה שבתורה נמשך מבחי' ח"ס חכמה שבכתר כנ"ל אבל בחי' הבל הדיבור שבתשבע"פ להבדיל בין טמא כו' נמשך מבחי' אור מקיף דכתר היותר עליון והוא בחי' מקיף דבית והיכל ולכך שמור זו משנה ונק' מתניתין מלכתא לגזור בדיבור זה יתרחק וזה יתקרב כו' ואמנם עיקר המקור ליכולת וכת הוה לברר ולהרחיק כל רע הוא בא מבחי' מקיף דכת"ר היותר עליון והוא הנק' תכלת ג"כ וכמ"ש בפ' ציצית וראיתם אותו דהיינו

לפתיל תכלת או ממילא ולא תתורו כו' וכן במשכן חיפו לכלי המשכן בתכלת דוקא כשנסעו והי' הכלים בלתי בנין בית לשרות בו אור האלקי אלא היו נושאים אותם ובמדבר העמי' הרי יש שרש לחיצוני' כידוע והי' יכולים לקבל יניקה מחיצוני' הכלים של המשכן ע"כ פרשו עליה שבתכלת כדי שיראו החיצוני' ויברחו מהם כי התכלת אור מקיף המכסא עיני החיצוני' המסתכלים בו ונק' נהורא תכלא כו' ושרשו מבחי' מקיף דכת"ר היותר עליון כנ"ל אבל בעת שהמשכן עמד בבחי' בית לא הי' צריכי' לפרוש התכלת כי גוף הבית עושה ג"כ בחי' שמירה זאת מטעם הנ"ל וגם בענין המצות הנה ידוע דכל שרש דצח"ם נמשך מע' שרים דנוג"ה כמו הדומם דכסף וזהב והצומח דצמר והחי מן הבהמה והצאן כו' שכמה מצות גשמי' נעשי' בהן כמו הצדקה בכסף והציצית ותפילין בצמר וקלף דבהמה והקרבתות בחלק החי כו' וא"כ הרי הי' נמשך יניקה גם לחיצונים מבחי' מקיף דכת"ר שנמשך במל' ע"י המצות כנ"ל אחר שיש להם חלק בגוף דבר שנעשה בו המצוה וע"כ צריך שמירה דהיינו שיבורר חלקי הרע דנוג"ה שיש בכל מצוה בעשותה והוא באמרו זה כשר אבל זה פסול ומברר ומבדיל הרע מן הטוב כנ"ל ובירור זה הוא בחי' בירור לנוג"ה ע"י בחי' אור מקיף שנק' שומר וזהו שמור זו משנה כנ"ל וע"כ נק' התורה בחי' היכלא עילאה כנ"ל ולכך ארו"ל א"ת בניך אלא בניך שעוסקי' בבנינו של עולם בבחי' בית דנוק' כמו שאמר ביתו זו אשתו כנ"ל וד"ל. וזהו וזאת המצוה והחוקי' כו' למען תירא את ה' אלקיך לשמור כו' פי' שמירה זאת היינו כי גם לאחר שכבר נמשכו המצות משרשן בבחי' כתר במל' ונק' מצות המלך כנ"ל עכ"ו צריכין שמירה דהיינו לבחי' שמירה דבית הנ"ל והוא שמור זו משנה כנ"ל להבדיל בין טמא כו' מפני שהמצות נעשי' בענינים גשמי' דנוג"ה דעשי' כנ"ל וזהו ושמרת לעשות כו' וכן כל לשון שמירה הנזכרת במצות הכונה על בחי' שומר דבית כנ"ל שהוא שומר היותר עליון ובלתי שמירה זאת יש יניקה לחיצונים מן המצות מטעם הנ"ל ומה שאמר למען תירא לשמור כו' הענין הוא כי גם אם יעשה אדם שמירה למצות בבחי' שמור זו משנה להבדיל בין טמא כנ"ל אין זו שמירה כלל בלתי אוי"ר כי הרי אוי"י בלא דו"ר לא פרחא כו' ואין בחי' בירור והבדלה נעשה כלל באמרו זה כשר כו' ולא נק' בית כלל ע"כ אמר למען תירא לשמור בבחי' יראה עילאה כמו רבה דיתבי באימתא ופתח בשמעתא וזהו אם ה' לא יבנה בית שוא שקד שומר פי'.

נעבדתם. הביאור. מה דכתי' אורייתא וקב"ה כולא חד ה' בחכמ'. ועוטה כשלמה רק לבוש. איהו וחיוהי וגרמוהי. והחכמה מאין תמצא. איך מאין הלא כשלהבת הקשורה כלול' העיט באיט. אך אפי' בכתר לאו אינן רעותין מכש"כ כו' לפני אחד מה אתה סופר. וזהו חכים ולב"י (צור כח האש).

ב. כמו כח השכל במוח נק' אור החכמ' היולי והגילוי נק' כלי, ונפש עצמי' נק' המשכלת ולמעלה ממנה אור השכל שבמוח (ע' שמות תקס"ה). וכן חיהי אורו' וגרמוהי-כלים, וע"ז שייך הוא המדע משא"כ באיהו ע' לק"א ח"ב פ"ט. ואיהו ג"כ חד עם גרמוהי צ"ל ע"ד מ"ש באגה"ק וע' שבועות תקס"ח. וזהו לבוש לגבי א"ס יחד עם האור. וזהו ועבדתם להמשיך עצמו' א"ס בחו"ב שיהי' נק' ד' אלקיכם. (עמ"ש ועבדתם בלא תהי' משכלה כו' ע' ועבדתם ברש"י כ').

ג. יושב תהלות יושב ועוסק בתורה. כי פ"י נובלו' היינו שמשפל' לברר זה הורא' על שגבוה כמו מקרא בעש"י וכו' והיינו ששרש התורה חכמ' הקדומה חוה יושב כו' להתלבש למטה ואתה קדוש רק ע"י תהלו' ישראל מס"ד דק"ש והיינו ועבדתם הנ"ל אות ב' (וחוה תהלל י"ה חו"ב ע' רני ועמחי תקס"ה).

ד. (וברך את לחמך לכאורה זהו ההמשכה מחו"ב דאצ"י בתורה שלמטה וכעין ב' בחי' חתן דשה"ש. וענין וברך ע' יברכך וצ"ל כמו לחם פעמי' מועיל לגוף ע"י שמתברר בטוב וכו'. או כמ"ש ואכלתם לחמכם לשובע משביע לכל חי רצון שוב שביעי' אחר הרצוא עיני כל וכו', לחמך לכו לחמו בלחמי, לחמך ג"כ יתברך וז"ש ברכת התורה, נתן התורה, וע' ויאכלו וישתו בתורה ותחת רגליו, לחם למעלה ג"כ אכלו רע"י, אך באתר"י לאו אורחא למיכל היינו בעטרה כו' שרש התורה למעלה מחו"ב לכן משם וברך כו').

בעזר"ה

ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך. ויש להבין מה שהתחיל בל' רבים ועבדתם את ה' אלקיכם ומסיים אח"כ בל' יחיד וברך לחמך ומימך כו'. וגם יש להבין איך שייך ענין עבודה ושירות לפני המקום ברוך הוא וכי לעבודת האדם הוא צריך כמו ב"ו הלא אור א"ס הוא נק' שלימותא דכולא וא"צ שלימות מזולתו משא"כ ב"ו שנשלם ע"י עבודת זולתו כמו העבד שמשלים נפש אדוניו בתיקוני מלאכתו לצרכי שלימות נפשו עד אשר גפש אדוניו ושיב כידוע שהאדון נק' מקבל השפע מעבד כמו המלך שנק' מקבל מאנשי המדינה כו' אבל למעלה הרי נא' אם צדקת מה תתן לו כו' וא"כ מה זה שאומר כאן ועבדתם את ה' כו' וכן בכמה דוכתי אומר לשון עבודה וכמו בפ' שני' דק"ש ולעבדו בכל לבבכם כו' עבודה זאת מה היא למעלה. אך הענין הוא דעבודה זו הוא התפלה וכמארו"ל עבודה שבלב זו תפלה כי התפלות במקום הקרבנות תיקנום כידוע והקרבנות נק' עבודה בכתוב כידוע וגם בלשון רז"ל בג' דברים הכוללים תורה ועבודה וגמ"ח עבודה הן הקרבנות כידוע. ולהבין זה הטעם למה נק' התפלה עבודה הנה יש להקדים תחלה בשרש ענין התפילה מה היא דהנה כתי' ואני תפלה לאל חיי פ"י תפלה לשון התחברות כמו נפתולי אלקי' כו' והענין הוא למעלה בחי' התחברות אור א"ס בנאצלי' ונבראים וז"ש תפלה לאל חיי פ"י א"ל חיי הוא יחיד חי

העולמים כולם והיינו בחי' הקו והחוט שנמשך מעצמו' אור א"ס להאציל ולברוא יש מאין כו' וכדי שיתחבר אור א"ס בקו זה להאיר בעולמו' הוא ענין התפלה שהוא לשון יחוד וחיבור ולכן נק' התפלה סולם כמ"ש בזהר כמו הסולם שראשו מגיע השמימה ותחתיתו מוצב ארצה כך התפלה שורשה למעלה מגעת השמימה להמשיך ולחבר עצמו' אור א"ס שלפני הקו הנק' שמי"ם בחי' מקיפי' היותר עליוני' ומשם נמשך האור בבחי' קו להיות נק' ח"י העולמים דאבי"ע עד סוף העשי' וד"ל ומ"ש ואני תפלה כו' אני הוא בחי' מל' כנודע והוא שרש כנ"י וכמארו"ל כל ישראל בני מלכים הם משום דדוקא באתדל"ת בתפלה דכנ"י למטה מעוררי' למעלה שיהי' בחי' התחברות אור א"ס בעולמו' וז"ש וא"ני תפלה והיינו כאשר יתבונן האדם בבחי' מלכותו ית' שמהוה כל העולמות דבי"ע מאין ליש אזי תדבק נפשו בבחי' התחברות וקשר אמיתי בלתי תסות דעתו ולבו מזה כמו שארו"ל שאברהם הכיר את בוראו והכרה זאת היא דביקות הנפש והתמשכותה בתמידות לה' אחד כמו הכרת התינוק לאביו וכמו ידע שור קונהו כו' ונמצא ע"י התפלה געשה כאור"א מישראל מחובר ומדובק בבחי' טפל לה' כמו האבות שהיו מרכבה כו' ומצד שרשם למעלה יעוררו אתדל"ע להיות תפלה לאל חיי בעולמות וכמ"ש כאשר ידבוק איש האזור אל מתניו כו' ועד"מ כמים הפנים לפנים כן לב האדם נמשך ונדבק לזולתו כאשר נדבק ונמשך לבו אחריו כו' והגם ששרש כנ"י בבחי' מל' דאצ"י בלבד מ"מ מעוררים בעצמות המאציל שלפני הקו כנ"ל לפי שנעוץ תחלתן בסופן דוקא כי סוף מעשה עלה במחשבה וכמארו"ל במי נמלך בנשמתן של צדיקי' כו' וז"ש ואני תפלה ואנ"י דוקא ולזה רמזו רז"ל במאמר אם אני כאן הכל כאן ואם אין אני כאן מי כאן פי' א"ני הוא בחי' המל' וכת' א"ני ראשון וא"ני אחרון כי א"ני אותיות אי"ן כמ"ש בע"ח וע"כ אם אני כאן בבחי' היחוד דתפלה כנ"ל אזי ממילא הכל כאן. לפי שבאתדל"ת דכנ"י אתדל"ע ברום המעלות כנ"ל וד"ל וזהו שאמרו ז"ל ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי דכתי' אני בצדק אחזה פניך פי' כי בחי' המל' שמהוה כל העולמות מאין ליש כנ"ל הרי זה כמו הצדקה להחיות רוח שפלים ולכן נק' המל' צדק או צדקה כידוע ולכן יהיב פרוטה לעני קודם התפלה להחיות רוח שפלים למטה כדי שיעורר למעלה בחי' מל' שנק' צדק והדר מצלי צלותי' להיות תפלה לאל חיי מטעם הנ"ל וד"ל. והנה אנו אומרים יחיד חי העולמים מלך פי' גם בחי' יחיד חי העולמים הנ"ל שהוא בחי' הקו והחוט הנ"ל אינו אלא מבחי' מלך דהיינו מבחי' מל' דא"ס כמ"ש בע"ח והטעם שנק' בשם מל' דוקא כי הגה פי' אור א"ס היינו רק בחי' זיו והארה בעלמא מעצמותו ית' ולא מהותו ועצמותו של א"ס שהרי אנו אומרים את"ה קזו"ש כלומר מובדל כו' כידוע ואותה ההארה והזיו נק' בחי' מל' עד"מ המלוכה שאינה רק קריאת שם המלך על המדינה ולא עצמותו כלל והגם שאדם נפנה לקוראו בשמו אבל אין השם נחשב מעצמותו כלל ולא כדמיון התפשטות הנפש בגוף שגם זה אינו אלא הארה בעלמא ולא עצמותה ממש כידוע מכמה מופתים אבל מ"מ הרי הנפש מתפעלת ממאורעות הגוף כו' וא"כ הרי גם יש קצת הארה עצמי' מן הנפש בתוך החיות מתגלה באיברי הגוף כו' משא"כ בעצמות הא"ס שהוא מובדל בערך לגמרי וגם בחי' האור דא"ס אינו אלא כמו בחי' שם האדם למטה בלבד שאין לחיות

העולמות ערוך לו כלל וזהו שאנו אומרים אתה קדוש וגם שמך קדוש וכמארוז"ל קודם שנברא העולם הי' הו"א ושמו"ו בלבד כו' וזהו יחיד חי העולמים מלך וכן ישתבח שמ"ך לעד שמ"ך בלבד וכן ענין ברוך שם כבוד מלכותו כו' וכל מקום שנז' שם הכונה ע"ד הנ"ל דהיינו בבחי' המל' וכמ"ש ויעש דוד שם וכמ"ש בספרי הקבלה וד"ל. ובוהו יובן ענין א' והוא בענין הבריאה יש מאין אשר לכאורה אינו מובן דהלא הבריאה היא יש מאי"ן המוחל"ט וע"כ נק' הבריאה בריאה חדשה ממש כי מאחר שנתהווה מאין כו' והלא אנו מוצאין בהיפוך דכתי' כולא קמי' כל"א וכאי"ן וא"כ אין כל חדש בבריאה וכמ"ש כי ממך הכל כו' ואיך אנו אומרים שהבריאה מאין כו' אך עפ"י הנ"ל יובן ענין י"ש מאי"ן שהוא ע"י בחי' המל' שמהווה מאין ממש ולפי שבחי' המל' אינה אלא זיו ואור ולא מן העצמו' כלל כנ"ל אמר כולא קמי' כלא וכאי"ן ומה שהבריאה נק' חדשה היינו בבחי' מל' שנק' שם שמתפשט להחיות רוח שפלים כו' אבל לגבי עצמותו ית' אין כל חדש בבריאה י"ש מאי"ן וכמ"ש אני הוי' לא שניתי וכמאמר אתה הוא קודם שנברא כו' וז"ש אין כל חדש תח"ת השמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקים דבחי' עצמות אלקות הוא כמשל השמש ותח"ת השמ"ש הוא בחי' האור שמאיר למטה דכלא חשיב לגבי המאור העצמי כו' וכמ"ש כי עמך מקור חיים באורך כו' וזהו עיקר ענין פ' ראשונה דק"ש באמרו ואהבת את הוי' אלקיך פי' הוי' הוא בחי' עצמות אור א"ס שלפני ההשתלשלות דאבי"ע כנ"ל ואלקיך הוא בחי' המל' שנק' שם שמאיר בעולמות כנ"ל והאהבה והדביקות של הנפש צריך להיות לבחי' העצמו' דוקא וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ פי' שמים וארץ הן ג"ע העליון וג"ע התחתון ושם אינו מאיר רק הארת המל' בלבד והאדם צריך לדבוק נפשו במקורא דכולא דכולא קמי' כל"ח כנ"ל שהוא בחי' העצמו' שנק' הוי' ולכך אמר מי לי בשמים כו' אלא לעצמותך דוקא וזהו ואהבת כל אהבה ודביקות נפשך יהי' רק לשם הוי' דוקא ומשם הוי' יאיר להיות אלקיך וזהו את הוי' אלקיך כלומר שיהא שם הוי' נק' אלקיך וכמ"ש יעקב והי' לי לאלקים כו' וזהו כל עיקר התפלה לחבר עצמות א"ס בעולמות כנ"ל וד"ל.

אך הנה לכאורה איך אפשר להיות בחי' גילוי טוב כ"ע שהוא שם הוי' להיות אלקיך ממש והלא אמרו דלית מחשבה תפיסא בי' כלל אפי' בחי' מחשבה הקדומ' הנק' מחשבה דא"ק כו' אמנם הענין הוא דאעפ"י דלית מחשבה תפיסא בי' אבל מחשבה דחכמה שבתורה יש לה תפיסא בעצמות המאציל ממש וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מי שאנכי מצו"ך ענין התחברות כידוע משום דתלת קשרין הן אורייתא מתקשרא בוקדב"ה ממש וכמ"ש ה' בחכמה פי' עצמו' אור א"ס שוכן בחכמ"ה ומתאחד בה ביחוד גמור כי הוא המדע והוא הידוע ויובן זה עד"מ החכמה שבנפש האדם שכלולה ומיוחדת בעצמות הנפש והיו לאחדים עד שנקראת הנפש בשם נפש המשכלת כי כל עיקר מציאותה הוא להשכיל שכליים וע"כ נק' נפש השכליי' וכמו שנראה בטבע החכם שכל דבריו רק בדברי חכמה ולא בדברים אחרים כמ"ש לפי שכל"ו יהולל אי"ש מפני שמהתמדת טוב עיונו בשכליים ניכר מהות מציאת נפשו איך מעלתה בעיקר מציאותה שהוא החכמה אשר על שמה נק' נפש

השכליית וכמו כל חלקי דצ"ח למיניהם כאו"א עושה כפי טבעו הצומח לצמוח והחי לתנועה וגם המדבר עושה רק כפי טבע מציאותו שהוא השכל בלבד וז"ש לפי שכלו יהולל איש איש הוא נפש המדבר שנק' אדם ואיש ולפי פעולת שכלו יהולל עצמותו כי זהו עיקר עצמותו וא"כ הרי מובן עכ"פ שאין לחלק בנפש כלל בין בחי' עצמותה לכח שכלה כי כח השכלי שבה הוא בחי' עצמותה ממש והוא הנק' נפש המדברת או נפש השיכלי' כו', וככה ממש יובן למשכיל למעלה בעצמות אור א"ס שבחי' חכמה שבו מתאחד עם עצמות שלו עד שאינו דבר בפ"ע כלל אחר שע"ש החכמה נק' חכים וזהו עיקר בחי' אדם ואיש וכמ"ש ה' איש מלחמה כו' והיינו דוקא בחי' חכמה שבתורה שקדמה לעולם אלפיים שנה כי היא קדומה בעצמות המאציל ומתייחדת עמו בתכלית היחוד וכמ"ש לפי שכלו יהולל כו' וכנ"ל במשל חכמה שבנפש וז"ש אשר אנכי מצו"ך כו' אנכי ממש דאורייתא מתקשרא בקודב"ה ממ"ש כי הוא המדע והוא הידוע כו' וז"ש ה' בחכמה יסד ארץ דוקא כנ"ל וד"ל. ובזה יתורץ הקושיא הנ"ל. דאעפ"י דלית מחשבה תפיסא בי' היינו רק בחי' מחשבה שאינה אלא בחי' לבוש לעצמות הנפש כמו הדיבור וכידוע דמחשבה דו"מ נק' ג' לבושים לנפש משא"כ בחי' החכמה העצמי' שנק' חכים בעצם והוא חכמה שבתורה כנ"ל ודאי יש לה תפיסא בעצמו' כי הוא המדע כו' וכמ"ש לפי שכלו יהולל כו' ואפי' רק בחי' מחשבה שבחכמה שבתורה יש לה תפיסא ג"כ בעצמות המאציל כמובן ממשל הנ"ל באיש החכם שכל מחשבותיו ודבריו בחכמה בלבד וכמ"ש לפי שכלו יהולל איש פי' לפי שכלו הנגלה במחשבה ודיבור יהולל עצמות חכמתו אי"כ הרי יש למחשבה ודיבור שבתורה ג"כ תפיסא בעצמות חכמת המאציל ולכך נא' והיו הדברים כו' ודברת בם ואשים דברי והגית בה כו' אפי' מחשבה ודיבור בלבד משום דאורייתא מח"ע נפק' והוא המדע כו' משא"כ בחי' מחשבה שאינה בבחי' חכמה שבתורה אפי' בחי' מחשבה הקדומה דא"ק שכולל כל ההשתלשלו' דאבי"ע כידוע הרי אינה אלא בחי' לבוש לגבי עצמותו וע"כ לית מחשבה תפיסא בי' בעצמותו כלל וד"ל. אך הנה יש להבין דא"כ למה אמר בק"ש ואהבת את הוי' אלקיך אהבה זו לכאורה אין מהצורך כי הרי ע"י המחשבה ודיבור בד"ת יהי' ה' אלקיך ממש וכמ"ש אשר אנכי מצו"ך כו' ומטעם הנ"ל. אבל הענין הוא דבאמת הנה אנו מוצאין בהיפך מענין הנ"ל בחכמה שבתורה שמתאחדת ממש בעצמו' המאציל כו' שהרי נא' עוטה או"ר כשלמ"ה והוא אור דתורה וכמ"ש ותורה או"ר ונמצא אור חכמה שבתורה אינה אלא לבוש בלבד כמ"ש עוטה אור כשלמה כו' וכן כתי' כולם בחכמ"ה עשי"ת כו' וידוע הפי' דהחכמה נק' רק בחי' עשיי' לגבי עצמו' המאציל וגם פי' הפשוט דה' בחכמה היינו שעצמות המאציל מתלבש בחכמה בלבד כו' אך הענין הוא דאור א"ס עצמו הוא למעלה מבחי' חכמה לגמרי וכמ"ש אנת הוא חד ולא בחושבן כו' חכים ולא בחכה ידיעה פי' חכים הוא בחי' חכמה דאצי' שנאצלה מן העצמו' ע"י צמצום גדול וכמ"ש והחכמה מאי"ן תמצ"א עד"מ הנפש קודם בואה בכלי' הגוף שהיתה נק' נפש המשכלת ע"ש החכמה הכלולה בה כנ"ל ששם החכמה בבחי' אי"ן וכך למעלה נק' ולא בחכמ"ה ידיעה"ה ומשם נמשך מאין ליש וכאשר נמשך החכמה מאין ליש או נק' אדם או איש כנ"ל אבל קודם שנאצלה החכמה בגילוי והיתה

מתאחדת בעצמותו כנ"ל לא נק' אדם כמ"ש כי לא אדם הוא כו', ועד"מ באדם שאינו נק' נפש המדברת אלא כשהשכל שורה בכלי המוח דוקא ובלא כלי לא נק' אדם כו'.

— • —
בעזרה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין שרש ענין הכתובי דסתרי אהדי דיפ"א ה' בחכמה כמו שהחכמה מתאחדת באור א"ס כמאמר הוא המדע והוא הידוע ולפעמים אמר עוטה אור כשלמה בבחי' לבוש נפרד כנ"ל הנה יש להקדים תחלה להבין שרש בחי' אורות וכלים באצי' שנק' גופא ונשמתא וכמ"ש אי אנת אסתלק מנייהו אשתארו כגופא בלא נשמתא כו' וכמו עד"מ גוף ונפש האדם שהנפש נק' אדם והגוף נק' בשר אדם כו' דהנה אמרו בוהר דבאצי' איהו וחייהו חד וגרמוהי חד כו' פי' חייהו הן בחי' האורות וגרמוהי הן בחי' הכלים ופי' איהו הוא בחי' עצמו' אור א"ס שלפני הקו כו' כנודע. וביאור הדברים הנה כת' והחכמה מאין תמצא פי' מאין מבחי' אי"ן האמיתי שהוא מושלל לגמרי מבחי' איזה יש ומציאת דבר מה וגם שבודאי כל הע"ס דאצי' כלולי' תחלה בהעלם עצמות המאציל כמו שלהבת הקשורה בהעלם בגחלת כמ"ש בס"י מ"מ לא נמצאו שם בבחי' איזה מציאת ניכרת בבחי' הגילוי וכמ"ש בוהר דגם בבחי' ע"ס דכת"ר שנק' א"א דגם שם לאו אינון רעותין ולא נשמתין כו' פי' נשמתין הוא בחי' החכמה ורעותין הוא בחי' הכת"ר הכל שם בהעלם גדול אלא בבחי' האציל דוקא באין לידי גילוי אור באיזה מציאת דבר מה כמו החכמה דאצי' שנק' ראשית כו' כנודע והנה מפני שהכת"ר הוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלי' ובכל ממוצע יש בהכרח ג"כ מבחי' העליונה ע"כ גם בא"א הע"ס בהעלם כנ"ל ומכ"ש וק"ו בעצמו המאציל ממש דשם אמר לפני אחד מה אתה סופ"ר ולא ע"ד ערך טפה בים אוקינוס שיש עכ"פ ערך במספר אבל לגבי עצמות הא"ס אין ערך כלל וכלל כו' וז"ש אנת הוא חד ולא בחושב"ן כו' חכים ולא בחכמה ידיעא פי' ולא בחכמה ידיעא לא כמו החכמה הבאה בגילוי בבחי' אצי' ממש שנק' חכמה ידיעא בגילוי וגם סופה להתפשט ולהאיר גם למטה מטה להיות מקור לחכמה דבי"ע כנודע אבל בחי' החכמה שבעצמו' אור א"ס והוא הנק' חכמה הקדומה אינה בחי' חכמה ידיעא כלל עד שגם ענין הוא המדע כו' לא יתכן לומר שם והענין הוא כי ענין המאמר הוא המדע כו' לא שייך לומר רק בבחי' חכמה דאצי' כשבאה ממקורה להיות בבחי' אור וכלי ולא למעלה מזה.

(ב) ויובן ביאור הדברים בהקדים תחילה פי' ענין איהו וחייהו חד וכו' דהנה עד"מ משרשי אחזה כו' שאנו רואים באדם שהנפש עצמה מושללת מכל כחות כאלה הנמצאי' בגוף כמו הכה של החכמה השוכן

בכלי המוח וכח החסד אשר בלב וכיוצא אך בהתפשטות אורה להאיר ולהחיות הגוף אזי תתפשט ממנה כח שכלי לשכון במוח וכיוצא ובודאי אין דמיון לכח שכלי זה השורה במוח לגבי עצם הנפש קודם התפשטותה בגוף שאז נק' נפש המשכלת ג"כ ע"ש בחי' כח החכמה הכלולה בה שהרי בחי' כח חכמה הכלולה בעצמותה הוא בחי' אי"ן בלתי מורגש לאיזה י"ש כמו הישור"ת של מציאת כח השכל השוכן במוח וה"ז רק כמו התגלות מאי"ן לי"ש בשאר הנמצאי' ע"ד דמיון משלהבת היוצאת מן ההעלם כנ"ל והנה בחי' כח חכמה השוכן בגילוי במוח נק' בחי' אור החכמה ע"ש שמאיר כחו בגילוי והגם שעדיין לא בא בהתגלות ממש כמו בהתחכמות איזה סברא באיזה ענין ודבר פרטי אם בלימוד איזה דבר חכמה פרטיי' או ענין התחכמו' במילי דעלמא בדבר פרטי שזהו הנק' בחי' כלי לאור החכמה כי פי' כלי הוא רק בחי' התגלות המציאות לאיזה י"ש ודבר מה כו' אבל האור הוא בחי' כח החכמה ההיולית, אמנם לגבי עצם הנפש גם הוא נחשב רק לבחי' גילוי אור הארה בעלמא מהעלם העצמו' כשהיא נק' נפש המשכלת כנ"ל וד"ל. אך הנה כל כחות הנפש המאירי' בכלי הגוף הנק' בשם אור"ו' ע"ד הנ"ל באור החכמה שבמוח כולם מקבלי' אור ושפע מעצם הנפש וכאו"א מקבל הארה מיוחדת לעצמו וכחו כמו כ"ח החכמ"ה מקבל לעצמו וו"ש והחכמה מאין תמצא וכן אור הבינה כו' עד גם הכח האחרון שהוא כח הדיבור גם הוא מקבל אור לעצמו כו' וכמ"ש במ"א באריכות שהרחבת או קיצור הנראה ב"י כחות הנמצאים בגילוי בגוף תלוי הכל באיכות אור המאיר בהן מהעלם עצמו' הנפש כו' וד"ל. ובוה יובן הנמשל למעלה בע"ס דאצי' שנק' מדותיו של המאציל כידוע שע"ז אמר איה"ו וחיה"י חד כנ"ל פי' איהו הוא בחי' עצמות המאצי' וחיהי היינו רק בחי' התפשטות האור והחיות לע"ס דאצי' להאיר בפרט לכל מדה ומדה עד"מ הנ"ל באור"ר החכמה שבאדם שמקבל תמיד בחי' אור וחיות מהעלם עצמות הנפש ועד"ז בשאר המדר' כו' והוא הנק' חיהי של הע"ס וכללותו הוא בחי' הקו כו' וע"ז אמר אנת הוא דמיחד לון כו' מלגיו ומלבר"ר פי' בחי' האור נ"ק מלגיו ובחי' הכלי נק' מלבר"ר כו' וגם זהו מ"ש שם מ"ה מלגיו דאיהו אורח כל האצי' כו' ופי' איהו וחיה"י ח"ד שמתאחד בחי' האור הוה בעצמות המאציל באחדו' הפשוטה כו' ואין הארה זאת נבדלת מעצמותו כלל וע"ז שייך לומר ג"כ ענין המאמר הנ"ל הוא המדע והוא הידוע. דהיינו גם בבחי' אור החכמ' במקורה כשנמצאת מאי"ן ע"י בחי' הארה זאת להיות בבחי' אור וכלי אם במיעוט או בהתרחבו' כנ"ל והוא כשנק' חכ"ם כו' שאין אור המאיר בחכמה נבדל מן העצמות וממילא גם מציאת החכמה עצמה מתאחדת במקורה וא"כ הרי אין הידיעה אינו דבר חוץ ממנו ית' משא"כ באדם כו', אבל למעלה מבחי' הארת אור המאציל בחכמה לא שייך לומר גם לשון זה דהוא המדע כו' אחר שהחכמה שם נק' אי"ן ממש וכנ"ל בפי' והחכמה מאין תמצא וזהו שנק' ולא בחכמה ידיעה כלל כנ"ל וד"ל. ובכל זה יובן שרש ענין ב' הכתובי' הנ"ל דלא סתרי אהרדי דמ"ש ה' בחכמה כו' וגם ענין תלת קשרין הנ"ל להתורה מתאחדת

בקדו"ב"ה כו' היינו כענין הנ"ל בבחי' אור חכמה דאצי' שמתייחדת במקורה וכנ"ל בפ"י איהו וחיוהי חד כו' שע"ז שייך לומר ענין ההתאחדו' כמאמר הוא המדע כו' וכנ"ל במשל החכמה שבנפש שמתאחדת בנפש כו' ומ"ש עוטה אור כשלמה כו' שהחכמה נק' לבוש נפרד כו' וכן מ"ש כולם בחכמ"ה עשי"ת כו' היינו לגבי עצמות המאציל ממש שלמעלה מבחי' גילוי אור להיות גם מקור למציאות חכמה בגילוי כנ"ל שנק' אי"ן כו' ושם נק' החכמה דאצי' רק בשם לבוש נפרד מן העצמות בלתי מתייחד בו להיות רחוק מאד מן העצמות וכמו ערך לבוש המחשבה או לבוש הדיבור לגבי השכל כו' והיינו מפני שגם בנפש הרי הנפש עצמה מושלל ממציאית החכמה כו' כנ"ל וד"ל וזהו שרש ענין ועבדת"ם ה' אלקיכ"ם להלבישו בחו"ב שנק' ה' אלקיכם כנ"ל מפני שעצמותו קדוש ומובדל כו' וזהו ואת"ה קדו"ש יושב תהלו"ת ישראל שע"י התפלה מתלבש בחכמה כו' וז"ש ואני תפלה לאל חיי פי' לחבר עצמות המאציל בנאצלים הנק' א"ל חי"י ועפ"י הנ"ל בפ"י איהו וחיוהי כו' הרי צריך להיות התחברות לעצמות המאציל בנאצלים כדי שיאי"ר אור"ו עליהם והיינו פי' א"ל חי"י כי בחי' חיוהי הנ"ל נק' חי"י וא"ל חי"י הוא בחי' העצמות כו' וד"ל.

ג) ומעתה יש להבין בשרש ענין יוש"ב תהלות כו' מהו לשון ישיבה וגם ענין יושב הקדב"ה ועוסק בתורה כו' ישיבה זו מה היא ולמה יושב דווקא לעסוק בתורה ולא בשביל דבר אחר כו' אך הנה אמרו ז"ל ג' נובלות הן נובלות חכמה שלמעלה תורה כו' ופי' נובלות ידוע שהוא הנושר מן הפירות שהיותם בחי' חיצוניות ומותרות וכך חכמה שבתורה נק' נובלות ומותרות בחי' חיצוניות ואחוריים דחכמה עילאה בלבד ולכאורה דבר זה יפלא דהא בכמה דוכתי אמר בזהר דאורי"י מח"ע ממש נפק' וכמ"ש ואהי' אצלו אמון וארו"ל להתורה קדמה לעולם אלפיים שנה והיינו אצלו ממש כו' אך הענין הוא דדבר זה שהתורה נובלת כו' לשבח קאמר לה ולא לגנאי ח"ו כי הנה התורה מתלבש' למטה מטה מאד דהיינו בלבושי' בנוג"ה דעשי' כי עיקר התורה היא להבדיל בין טמא לטהור כו' חייב זכאי שכל זה בדברים האסורים ששרשם בנוג"ה והתורה מבדלת בין טמא לטהור שהוא בחי' הבירורים דנוג"ה כי בחכמה אתברירו דוקא והיינו שיתא סדרי משנה שהן בבחי' ו"ק דיצי' להכשיר או לפסול לטמא או לטהר עפ"י החכמה שבתורה זה יוכל לעלות כו' וזה לא כו' כי מתניתין מלכתא כמ"ש במ"א והרי ירדה אור חכמה עילאה שבתורה בלבוש חיצוני כ"כ וזהו הנק' בחי' נובלות חש"מ פי' מה שבחכמ' שבתורה אתברירו כל הרפ"ח ניצוצין שנפלו בנוג"ה כו' הוא רק בחי' אחוריי' וחיצוניות דחכמה עילאה שבאצי' דשם א"צ לברר כי לא יגורך רע כתי' כידוע דבאצי' איהו וחיוהי כו' וזהו השבח דמשבח לתורה זו שמבררת בנוג"ה שנק' נובלות חש"מ כי בחי' עוצם ירידה זאת להתלבש כ"כ למטה מטה בנוג"ה הנה זהו הוראה גדולה על מקור שרשה למעלה שהיא בחי' עצמות חכמת המאציל שקדמה גם לעולם הנאצל וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כנ"ל שהוא הנק' חכמה של מעלה

דהיינו מ"ש ולא בחכמ"ה ידיע"א כנ"ל באורך לפי שזהו הכלל בכל מקום דכל הגבוה גבוה יותר יותר ביכולתו להשפיל א"ע למטה מטה מאד וכמו בגלות מצרים דכתי' ועברתי כו' אני הוי' ולא מלאך כו' משום דבמ"ט שערי טומאה דקליפת מצרים אין ביכולת לירד שם ולברר משם ניצוצות כ"א אני דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

ויובן הכלל הזה בתוס' ביאור ממה שמצינו בע"ח בשרש בחי' מקרא ומשנה ותלמוד שהמקרא בעשי' והמשנה ביצי' והתלמוד בכריאה כו' ולכאורה דבר זה כפלא יחשב דהלא עיקר התורה הוא המקרא שנק' תורה שבכתב והמשנה והתלמוד אינם רק ביאור המצות הכתובות שבתשב"כ ואיך יחשוב להעיקר טפל להיות המקרא בעשי' והמשנה ותלמוד ביצי' ובריאי' כו', אך הענין הוא כי הרי בתשב"כ לא יש בה שום ביאור וטעם ושכל לכל המצו' הכתובו' בה אלא רק דהיינו מ"ש ולא בחכמ"ה ידיע"א כנ"ל באורך לפי שזהו הכלל בכל מקום דכל המעשה שלהם בפ"מ וגם זאת אינו ידוע איך לעשות כמו וקשרתם וכתבתם דתפילין ומזוזות שאינו ידוע מזה איך לעשותם ובתשב"כ מבוארין היטיב ובטוב טעם וסברות כו' וגם חלק רב מתשב"כ שלא כתוב שם מצות כלל אלא סיפורי מעשיות בלבד ואעפ"כ הרי ארו"ל דר"ע הו' דורש על כל קוץ וקוץ דתשב"כ תילי תילין כו' וגם מובן עפ"י הנסתר שיש רזין סתימין לאין שיעור בכל אות ואת שבתשב"כ בקוצין ותגין ומכש"כ בטעמים ונגינ' דכתי' בהו ויהי שיר"ו כו' וא"כ יש להפלא איך בציור תמונת אותיות פשוטים ע"ג הקלף יהי' גנוז בהן אור חכמה עילאה כ"כ כו' אבל הטעם הוא כי מפני רוממות אור מעלת חכמה שבתורה למעלה בשרשה לפני האצ"י ע"כ יכולה לירד ולהתלבש גם בבחי' אותיות ותגין בלבד בלי שום רמז איזה שכל וטעם וכמו בסיפורים פשוטים כו' וזהו שאמר בע"ח דהמקרא בעשי' פי' בעשי' הוא בחי' האותיות שהן בחי' דומם דעשי' כידוע והמשנה ביצי' הוא בבחי' המדוי' שיש בהן שכל קצת והוא בחי' צומח כו' והתלמוד בכריאה שהוא בחי' החכמה והשכל להמדות למה יטמא ולמה יטהר כו' ולפי שהמקרא שרשה אור עליון יותר ע"כ ירידתו למטה מטה עד שאינו אלא בחי' אותיות דעשי' בלבד אבל המשנה והתלמוד להיות כי שרשם אינו אור עליון כ"כ ע"כ לא יוכלו להתלבש למטה מטה כ"כ כפי הכלל הנ"ל שכל שאין האור גבוה כ"כ לא יוכל לירד למטה כ"כ כו' ולכך המשנה א"א שיתלבש רק באותיות כמקרא אלא בבחי' המדוי' והתלמוד להיותו שרשו יותר למטה מן המשנה ע"כ אינו יורד כ"כ למטה כמו המשנה ואין ביכולתו רק להתלבש בשכל וטעם דוקא ולכך התלמוד בכריאה כו' והגם שבתשב"כ אין שם רק אותיות דעשי' אין כל חכמה ושכל שבתלמוד אפי' כערך טפה בים לגבי חכמה עילאה הגנוז' באותיות תשב"כ מצד שרשה שהוא עליון הרבה כו' וד"ל ובוה יובן ג"כ ענין נובלות חש"מ תורה הנ"ל דרך כללות התורה דמה שהתורה ירדה למטה כ"כ בלבושי נוג"ה להבדיל בין טמא לטהור כו' זהו הוראה על היות שרשה למעלה מאד נעלה למעלה גם מבחי' חכמה שבאצ"י כנ"ל דהתורה קדמה לכל עולם הנאצל וע"כ

יש בכחה לירד ולהתלבש למטה כ"כ וז"ש ויר"ד ה' על הר סיני כו' וד"ל. ובכל זה יובן ג"כ פי' ישיבה הנזכר בלשון רז"ל הקדב"ה יושב ועוסק בתורה כו' כי הנה עד"מ אדם העומד קומתו זקופה וראשו למעלה בגובה וכשיושב נכפף קומתו וישיבתו בכסא הוא בבחי' אחוריי' כו' וע"ד דמיון כשהמלך יושב על כסאו לדון את המדינה הנה ירידה היא מעצם חכמתו לשים עין שכלו לפקח בעניני הדינים שבין אנשיו כו' אשר אין זה ערך לגבי עצמות חכמתו כו' וכך למעלה כתי' וישב ה' מלך לעולם שהמלוכה למעלה הוא בבחי' ירידה מגובה לנמוך ונק' ישיב"ה כמו היושב שמשפיל קומתו כו' והמלוכה צריכה ג"כ להיות הנהגתה עפ"י השכל והחכמה שבמוח דוקא אך אור שכל זה להנהיג המדות במלכותו ית' היא בחי' ירידה גדולה מעצם חכמתו ית' שהיא התורה שקדמה לעולם כמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' כנ"ל והיינו בחי' ירידת אור חכמה שבתורה למטה במל' דאצי' שמסתתרת בבי"ע לברר שם בירורים דרפ"ח כו' שהוא להבדיל בין טמא כו' כנ"ל וד"ל וזהו שאמרו הקדב"ה שהוא עצמות המאציל יושב ועוסק בתורה שקדמה לעולם שנק' עצמות חכמתו הקדומ' כנ"ל וישיב"ה זאת לעסוק בתורה היינו בחי' ירידה והשפלה מעצמות חכמתו בשביל להנהיג בה בחי' מלכותו בעולמות לברר בירורים כו' שהוא הנק' נובלות חש"מ כנ"ל ולכך אמר לשון יוש"ב ועוסק כו' דוקא בתורה ולא בדבר אחר לפי הכלל הנ"ל דכל הגבוה יותר יותר משפיל א"ע כו' ואח"כ יושב ודן את העולם בבחי' המדות כו' וד"ל. וזהו ג"כ שרש ענין ואתה קדוש יושב תהלות ישראל פי' קדוש הוא בחי' הבדלת עצמו חכמת המאציל מן הנאצלי' כנ"ל רק שיורד ומתלבש בבחי' ישיבה כנ"ל בפי' מארז"ל יושב ועוסק בתורה כו' ומה שאמר תהלות ישראל היינו כמאמרז"ל הנ"ל דבג' שעות הראשונות ביום דוקא הקדב"ה יושב ועוסק בתורה כו' והענין הוא כי ע"י התפלה במס"נ מעלין מ"ן באו"א דוקא כמ"ש בע"ח בענין הרוגי מלוכה שע"י מס"נ דוקא יוכלו להעלות מ"ן לאו"א והוא ע"י שמוסר נפשו באחד בק"ש כו' ואז דוקא יוכל להיות הקדב"ה יוש"ב ועוסק בתורה שהוא בחי' ההתלבשו' של המאציל בחו"ב עד למט"ה מט"ה וע"כ דוקא בג' שעות הראשונות שאז זמן התפלה וזהו שאמר ג"כ יושב תהלות ישראל פי' מתי יושב להשפיל א"ע בבחי' חו"ב כו' בזמן שמקבל תהלות ישראל תחלה שהוא בחי' מס"נ בק"ש שבוה מהללי' ליה"ו כנ"ל בפי' ועבדתם ה' אלקיכם כו' וד"ל.

וברך את לחמך ומימיו. הנה אחר שאמר למעלה ועבדתם ה' אלקיכם שהוא להמשיך אור א"ס בחכמה ובינה כנ"ל בפי' יושב ועוסק בתורה כו' והיינו ע"י שימסור נפשו באחד בהעלאת מ"ן לאו"א בק"ש כנ"ל שבוה מהללים ליה"ו כו' הנה עתה אומר שמחמת זה יבא בחי' תוס' ברכה באורות דאו"א למעלה עד שמתרבה המשכתם והתפשטותם בלי שיעור כי כל ברכה הוא בחי' התפשטות בלי שיעור כמו נהרא מכיפי' מיבריך שנתפשט מאד התרחבות הנהר לאור"ך ורוחב וכל שהתפשטות גדולה ומתרבה ביותר יותר

הוא נק' מבורך בעצם בכרכה יתירה כו' ונמצא שכל המשכה שתרד ותתפשט למטה מטה מאד יותר נק' בשם ברכה אך שסיבת ההתפשטות למטה הוא מצד המקור שנק' ברוך בעצם והתפשטותו למטה נק' ברכה וכמו המלך שלמה ברוך כו' שהוא ברוך בעצם ולפי ערך הברכה שבעצם כך יהי' ערך הברכה שבהתפשטו' למטה, וזהו שאומרים ברכו את ה' המבורך פי' המבורך בעצם להיותו בחי' א"ס בעצם והברכה היא שיתפשט אורו למטה בבחי' א"ס ג"כ כמו שהוא מבורך בעצם כו' וע"כ יש בפירוש לשון ברכה מלשון ברכי"ם ג"כ שהוא בחי' נה"י מפני ששם תולדות פרי הבטן שהוא בחי' התפשטו' הברכה ג"כ מעצם כח המוליד וכמ"ש ויברך אותם אלקים ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את הארץ כו' לפי שבחי' התפשטות הברכה תלוי' בעצם המבורך כנ"ל וע"ד שנא' לאברהם והי' ברכ"ה כי ממנו תמצא התפשטות הברכה לע' שרים כמ"ש ונברכו בך כו' ולכך נק' אב המון גוים כו' וכיוצא בכל זה יובן ג"כ בבחי' הברכה שבחו"ב למעלה במ"ש ברוך ה' אלקי ישראל כו' וידוע דה' אלקי' הוא בחי' שמלובשים בז"א שנק' ישראל (וזהו פי' הקדוש ברוך הו"א וכן בל' הוזהר קודב"ה כו') דהיינו בחי' התפשטות הברכה והשפע דוקא והוא בחי' ירידת אור החכמה כאשר תרד למטה מטה מאד כמו לברר בירורים דרפ"ח שבחכמה אתברירו דווקא ואז נק' החכמה לחם כנ"ל בענין נובלות חש"מ תורה שכל הגבוה גבוה יותר משפיל א"ע כו' וגם כאן דוקא אחר שיש בחי' ברכה בחכמה בעצם ע"י העבודה בהעלא' מ"נ להלל ליה כמ"ש ועבדתם ה' אלקיכם כו' כנ"ל אזי נמשך מהחכמה גם בחי' התפשטות הברכה והוא כח התפשטות ירידת אור החכמה למטה מטה מאד כמו להבדיל בין טמא לטהור כו' כנ"ל וערך התפשטותה למטה תלוי בערך עצם הברכה שבחכמה ע"י העלאת מ"ן הנ"ל וכנ"ל בפ"י ברכו את ה' המבורך כו' וד"ל וזהו פי' וברך את לחמך ומימך שהן בחי' חו"ב דאצי' שנק' לחם ומים בהיותם מתפשטים ויורדים למטה בבי"ע לברר בירורים דוקא והוא תשב"כ ותשב"ע"פ כידוע, וענין הברכה הוא בחי' התפשטות יתירה עד למטה בעולם השפל הזה לאהפכא חשוכא לנהורא גם בר"ע דנוג"ה דעשי' כו' וזהו וברך את לחמך כו' וד"ל. אך מה שאמר לחמך ומימך ולכאורה המים גבוהים במעלה בכל מקום להיות בבחי' החכמה כמשארז"ל אין מים אלא תורה שנאמ' הוי כל צמא לכו למים כו' וכידוע מכונת מי המקוה כו' ובכאן אומר שהלחם בתשב"כ והמים בתשב"ע"פ שהוא בחי' בינה אך הענין הוא משום דבכאן מיירי בבחי' ירידת אורות דאו"א למטה בבי"ע לברר בירורים כנ"ל ולא כמו שהן למעלה באצי' והרי מבואר למעלה בענין מקרא בעשי' כו' להיות המקרא גבוה ביותר ע"כ יוכל לירד בלבושי' דעשי' שהוא בחי' הדומם דאותיות משא"כ התלמוד שאינו גבוה כ"כ לא יוכל לירד למטה כ"כ בדומם האותיות אלא רק בהשגות שכליים וטעמים בלבד ולכך התלמוד בבריאה כו' וכמ"כ יובן כאן דתשב"כ ששרשו בחכמה להיותו גבוה במעלה יותר מבינה ע"כ יוכל לירד גם בבחי' לבוש גשמי ביותר והוא הנק' לחם דהיינו חט"ה כ"ב אתון דאורי"י כידוע

אבל תשבע"פ ששרשה בבינה שלמטה מן החכמה ע"כ בירידתה למטה לא תוכל לשכון בלבוש גשמי להיות נק' לח"ם אלא בלבוש רוחני יותר והוא כמו המים שיש בהן איזה טעם ועונג המשיב את הנפש הרבה יותר מן המאכל כי הרי מה שהמאכל יחי' ממנו האדם הרי אינו אלא לפי המדה דוקא שאם יאכל יותר מדאי יזיק לו המאכל משא"כ המשקה לשתות יוכל לשתות יותר מכפי המדה משום דרווחא לבסומי שכיח כמו שיאכל אדם מיני מעדנים ג"כ יותר מכפי המדה משום דרווחא לבסומי שכיח כך גם במים הרי יש טעם יותר מבלחם לכך יוכל לשתות יותר מכפי המדה וד"ל וע"כ נמשל כאן בחי' תשבע"פ למים דוקא כי בתשבע"פ יש בה טעמי המצות בסברות כו' לפי ששרשה רק בבחי' בינה דאצי' כו' (אך הנה אכל ולא שתה אכילתו דם מפני שע"י המים מתפשט כח וחיות שבמאכל כמ"ש במ"א בפ"י ויחזו את האלוקי' ויאכלו וישתו כו' ע"כ אמר כאן ובר"ך לחמ"ך ומימ"ך שיהי' התפשטו' הברכה בשניהם דוקא וד"ל).

והסירותי מחלה מקרביך הנה לאחר שיושלמו כל הבריורים דרפ"ח כו' ע"י בחי' חו"ב דאצי' שמתלבשים בתשב"כ ותשבע"פ בבי"ע כנ"ל שזוהו וברך את לחמך ומימך כו' דוקא גם למטה מטה מאד דהיינו גם בע' שרים דנוג"ה דעשי' אז אמר והסירותי מחלה מקרביך פי' שיבוער רוח הטומאה לגמרי מכל וכל ולא יהי' עוד שרש יניקה לחיצונים שנק' מחלה כו' כי הנה שרש בחי' המחלה הזאת הוא רק בבחי' נוג"ה כמאמר בהאי נוג"ה מפתה לאיתתא ונטיל נהורהא כו' פי' איתתא היא בחי' מל' דאצי' כמ"ש אשת חיל כו' וכת"י וכבודי לאחר לא אתן שאין לחיצונים יניקה כלל בבחי' מל' רק האי נוג"ה מפתה לאיתתא כו' מפני שהיכלו' החיצונים מקבלים יניקה ושפע דרך אחורי' עכ"פ ע"כ נטיל נהורהא ונגרע אור המלכו' קצת עי"ז אבל לא מצד עצמה והטעם הוא כי בחי' זו"נ הן אחר התיקון כו' וע"כ גם הנשמה א"צ תיקון כי כבר ניתקנה בהיותה מבחי' זו"נ דאין שם רע כלל כמ"ש לא יגורך רע כו' ולכך גם בנפש האלקי' אין בה רע בעצם ח"ו כמ"ש בוהר ונפש. כי תחטא תוהא הוא כו' רק מצד התלבשותה בנפש הבהמי' תתפשט גם היא קצת כדמיון נפש העליונה שהיא בחי' המל' כנ"ל ולפ"ז לא נק' בשם מחלה רק בבחי' נוג"ה למעלה ולמטה הוא בנפש הבהמית דוקא ששרשה בנוג"ה כידוע וד"ל. והנה וא"ו דוהסירותי מורה על העתיד דוקא שאז יוסר המחלה ולא עכשיו ולכאורה לפי ברכתו שבירך את לחמך ומימך שהן תשב"כ ותשבע"פ יו"ד ה"א דחו"ב כנ"ל הרי יבורר הכל גם למטה מטה מאד כנ"ל. אך הנה יובן בהקדים תחלה להבין שיש מהות המחלה הזאת שהוא כמו קלקול הדמים שבגוף שמתהווה האש הזרה עד שתכלה כל הגוף כנ"ל וזה בא מבחי' הפסולת הרע וכך למעלה הוא בחי' רע שבנוג"ה שנק' דינין קשין מאד שאין להם בירור כלל גם עפ"י החכמה שבתורה וכמו טמא פסול חייב שנשאר טמא עפ"י התורה ולא יטהר לעולם וגם שבירך לחמך לברר גם בנוג"ה דעשי' אך בחי' הפסולת

היותר גס שבנוגה דעשי' בהכרח ישאר למטה כו' אך הנה בהגלות נגלות בחי' אור א"ס עצמו שלפני ההשתלשלות בקו וחוט שלמעלה מבחי' קוין כמבואר בענין זה ה' קוינו לו כו' או נא' והסירותי מחלה שיוסר הרע דנוג"ה לגמרי מכל וכל זה תלוי בעצמות המאציל כמ"ש והסירותי בעצמי, ודוקא לעתיד לאחר תשלום כל הבריורים דרפ"ח ע"י התורה ומצות שאז יתגלה בחי' סובב הכללי כו' וזהו שעתידי לעשות מחול לצדיקי' וכאו"א מראה באצבעו זה ה' קוינו לו כו' פי' מחול הוא בחי' עיגול דסובב הכללי כו' וז"ש אז תשמח בתולה במחול וד"ל. (ובזה יובן ג"כ פי' מחלה בחולת אהבה שבאה מהעדר ההשגה כנ"ל ולעתיד הרי יתגלה למטה כמו למעלה וממילא תסור המחלה כמבואר למעלה). ושרש ענין סיבת הסרת המחלה שהוא מלמעלה מן הזמן דוקא כנ"ל הנה יובן בהקדים הידוע דשרש בחי' הזמן הוא במל' כמ"ש ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך כו' וכמ"ש בפע"ח דמ"ע שהו"ג נשים פטורות כו' וגם בחי' ז"א הוא מקור הזמן שבמל', אך בחי' יחוד דאו"א בשרשם בכת"ר הוא למעלה מן הזמן כי הרי מבואר בע"ח דזוג דאו"א הוא תדירי וכל דבר שאין בו התיישנות מוכרח לומר שהוא למעלה מן הזמן כי ההתיישנות בדבר מה זה בא מצד בחי' הזמן בלבד כי מפני שהזמן מתחלק לימים ושנים רבות ולכך הדבר שתחת הזמן כשיעמוד ימים ושנים רבות מאד יתיישן מאד כמו איש הזקן שקץ בחייו מרוב זקנה כי נתיישן חייו בעיניו מצד ריבוי הזמן ונמצא ריבוי הזמן עושה ההתיישנות לפי ערך ריבוי הזמן אבל דבר שאין בו התיישנות כלל גם שירבה הזמן מאד מוכרח לומר ששרש דבר זה למעלה מבחי' הזמן לגמרי שאם הי' נופל תחת הזמן בודאי הי' מתיישן וא"כ יובן ג"כ למעלה בבחי' זוג דחו"ב שהוא תדיר ואינו מתיישן כלל וכלל מפני ששרשו בבחי' הכת"ר שלמעלה מבחי' זמן לגמרי כי חו"ב המה בחי' השפעה מאין ליש כמו שנמשך מאור א"ס שאין שם בחי' התיישנות כלל וכל יחוד ויחוד הוא אור חדש ממש וע"ד דוגמא זו ארו"ל בכל יום יהי' בעיניך כחדשים והיינו בחי' מוחין חדשים שנמשכו תמיד מיחוד או"א משא"כ ביחוד דזו"ג שאין כל חדש בהם רק לפרקים כאשר מקבלים מוחים חדשים מאו"א להוליד נשמות חדשות כמ"ש בע"ח וד"ל. ואמנם כאשר יאיר מלמעלה מן הזמן הנ"ל בבחי' מל' שהוא בבחי' זמן כנ"ל אזי גם הזמן יהי' למעלה מן הזמן והוא אשר לא יהי' הפסק כלל בזמן כמ"ש ה' ימלוך לעולם ועד והיינו לעתיד דכתי' מלכותי מלכות עלם וכמ"ש במ"א. וזהו כדוגמא שלא יתיישן דבר גם שתחת הזמן כמאמר הנ"ל בכל יום יהי' כו' ואז נא' והסירותי מחלה וכו' לפי שדבר שתחת הזמן יש לו קץ וכליון בהכרח והוא סט' דקליפה שנא' בו קץ כל בשר כו' הנק' מלאך המות כו' כידוע וע"י ההארה שלמעלה מן הזמן בזמן דוקא אזי יהי' קיום נצחי לכל דבר בבחי' נצחיות דאור א"ס כמו בעץ החיים שלמעלה מעה"ד דכתי' ב'י ואכל והי לעולם כו' ולכך נאמר והסירותי בעצמי דוקא דהיינו לעתיד כשיהיו עליי המל' כו' אך זהו דוקא לאחר העבודה לה' אלקיכם שהוא יחוד או"א כנ"ל ששרשם למעלה מן הזמן ואח"כ וברך לחמך ומימך לבחור בטוב וחיים ולמאוס ברע

ומות כמיש ובחרת בחיים כו' עש"י התורה להבדיל בין טמא לטהור כו' אזי והסירותי מחלה כו' גם לבחי' הרע דנוג"ה שיבוער רוח הטומאה לגמרי מכל וכל כנ"ל וד"ל.

בעזרה שבת שלפני ר"ה פ' נצבים

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגינו כי חזק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב. הנה פי' בחדש בזמן חידוש הלבנה שמתחדשת בכל ר"ח והוא ר"ה שבו מתחדש החדש וזהו תקעו בחדש כו' והנה ידוע שר"ה הוא זמן חידוש העולם מאין ליש וכמו שאנו אומרים זה היום תחלת מעשיך כו' אך לכאורה יש להבין שהרי ארז"ל דבכ"ה באלול נברא העולם ור"ה הוא יום הששי שבו נברא האדם שאמר ה' מלך גיאו' כו' וא"כ הי' מהראוי לעשות ר"ה בכ"ה באלול שהוא זמן חידוש העולם ממש דהיינו יום הראשון לבריאת העולם ולא ביום הששי לבריאת העולם שבו נברא האדם כו'. אבל הענין הוא דכתי' בראשית ברא אלקים וארז"ל בשביל ישראל שנק' ראשית כו' אלקי' הוא מדת הדין וכמאמרז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים כו' (ולכך העתיקו הזקנים לתלמי המלך אלקי' ברא בראשית) וביאור הדברים הנה ידוע שמדת הצמצום הוא לצמצם ולהסתיר אור א"ס כדי שיוכל להיות עולם בבחי' יש ודבר נראה לעיני בשר דאל"כ הי' הכל בבחי' א"ס כי א"ס פירושו שאין סוף להתפשטותו וכשמו כן הוא וזהו שעלה במחשבה לברוא במדת הדין דוקא כי הבריאה היא בחי' יש מאין דוקא וזהו פי' כל בריאה וכמ"כ בראשית ברא יש מאין ולכך נא' אלקים במדת הצמצום דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. אך הנה לכאורה יש להבין בענין הבריאה יש מאין דהלא ידוע דקמי' ממש כולא כלא חשיבי אך כל עולם היותר קרוב קמי' יותר נחשב בבחי' יש ואמנם בירידת האור למטה מטה במיעוט אחר מיעוט שם נחשב לבחי' אי"ן וראי' לזה ממ"ש להנחיל אוהבי יש הרי השגות הנשמות בג"ע העליון נק' יש להיותם קרובים אל אלקי' יותר מפני שכל מה שירד ויתמעט אור שפע אלוקי ביותר הרי יותר יתהווה הנברא בבחי' ריחוק וצמצום כידוע ע"כ למטה דוקא כלא ממש חשיבי' וכמ"ש כל הגוים כאין נגדו כו' לפי שכל מה שהוא למטה מטה יותר יותר יחשב כלא וכאין משא"כ למעלה מעלה יותר יותר יחשב לבחי' יש וא"כ אינו מובן למה נק' ירידת ההשתלשלות בשם יש מאין הלא נהפוך הוא דלמטה הוא בחי' אין ולמעלה בחי' יש כו' אך הנה לכאורה מצינו סתירה לזה הכלל דהא קמי' דוקא קאמר דכלא חשיבא וכל שהאור יורד למטה יותר יותר נחשב בבחי' יש ונפרד וכל הקרב קמי' יותר יותר כלא חשיב כמ"ש בלק"א. אך הענין הוא דכתי' כי שמש ומגן ה' אלקים כמו המגן שהוא נרתק לשמש להעלים ולהסתיר

אורו העצמי ואו נתפשט אור השמש בבחי' זיו והארה בעלמא אבל בהיות השמש בלתי גרתק הרי ה' היוו זהו כלול ובטל בגוף מאור השמש כידוע ומבואר במ"א וזהו דמיון ומשל לבחי' שם אלקים שהוא המצמצם לשם הוי' כמגן לשמש דהיינו כדי שיהי' המשכות אלקי' רק בבחי' זיו והארה בלבד משם הוי' שהוא עצמו האצ"י כידוע ולזה רמזו רז"ל באמרום דלעתיד הקדב"ה יוציא חמה מנרתיקה פי' חמה הוא דמיון לשם הוי' כנ"ל וגרתיק החמה הוא בחי' שם אלקים המצמצם כנ"ל ולעתיד הרי נא' ונגלה כבוד הוי' דוקא דהיינו בלי מסך וגרתק דשם אלקים וכמ"ש כי עין בעין נראה כו' וראו כל בשר כו' וראי' זאת ראי' שכלית הנק' עין כמו חכמים שנק' עיני העדה כידוע וד"ל ומעתה יתורץ הענין הנ"ל דמצד בחי' הצמצום להעלים ולהסתיר לשם הוי' הרי כל עולם היותר קרוב לאור אלקי' יותר בבחי' אי"ן כי כל מה שיורד האור למטה יותר מתצמצם ומתעלם מפני עוצם ההסתר יתהווה הנברא בבחי' הפירוד יותר דהיינו בבחי' יש יותר וכל שהאור למעלה יותר עדיין אין האור מצומצם כ"כ והתהוו' הנברא שם אינו בבחי' פירוד ויש כ"כ ויש בו יותר בחי' הביטול שהוא בחי' אין וע"ו אמר דקמי' דוקא כלא דהיינו כל הקרב קמי' יותר יותר כלא כנ"ל וכל הרחוק יותר יותר בבחי' יש כנ"ל אבל מצד בחי' שם הוי' כמו שהוא בלי גרתק המצמצם נהפוך הוא שכל הקרוב יותר יותר הוא בבחי' יש וכמ"ש להנחיל אוהבי יש וכל הרחוק יותר יותר כלא השיבי משום שאין התגלות האור שם בא ע"י צמצום והסתר כמו בשם אלקים המגן כו' אלא כמו שזיו השמש כלול ובטל בגוף מאור השמש א"כ כל הקרב לגבי עצמו הוא בבחי' יש יותר להיותו נחשב יותר מבחי' העצמו הנק' י"ש האמיתי וכל הרחוק יותר יותר בבחי' אי"ן וכלא כמו שזיו השמש כלא כו' וה"ו נק' בשם הארת אי"ן מי"ש או המשכה מי"ש לאי"ן היפך בחי' הצמצום דשם אלקי' שנק' המשכה אי"ן לי"ש לפי שגילוי האור מתהווה שם ע"י צמצום כנ"ל וע"כ שם כל הקרב יותר יותר מבחי' אין כנ"ל וד"ל (וזה"ש כי אל דעות ה' שני דעות הפכיים כי מצד שם הוי' הוא מי"ש לאי"ן ומצד שם אלקים מאי"ן לי"ש ושניהם אמת כנ"ל ומ"ש כי אל דעות הוי' משמע דשם הוי' כולל לב' הדיעות כא' אעפ"י דמצד שם הוי' הוא דוקא מי"ש לאי"ן כנ"ל הענין מבואר במ"א משום דבחי' אי"ן העליון הנמשך מי"ש האמיתי כנ"ל הוא אשר נעשה מקור לבריאה והוא הנק' מאי"ן לי"ש בשם אלקים ואעפ"י דלגבי י"ש האמיתי נחשב כלא מ"מ לגבי הנברא' נק' מקור ונק' אי"ן בבחי' ההעלם כו' ונמצא שהוא בחי' ממוצע בין שני דיעות הנ"ל וע"כ אמר כי אל דעות ה' שסובל לב' דעות כא' כו' וד"ל).

והגה מובן מכל הנ"ל בבחי' ההשתלשלות מאי"ן לי"ש ע"י מדת הצמצום להיות האור האלקי בא ונמשך מן העצמות רק בבחי' זיו והארה בעלמא במיעוט אחר מיעוט עד צמצום והסתר היותר אחרון בעוה"ז השפל הנה כל זה הוא בחי' ירידה גדולה מעצמו המאציל עד למאד והרי גם באצ"י אמרו איהו

וחייוי וגרמוהי חד שכל האורות כלולים ומתייחדו ממשי באור א"ס ויש להבין
 למה ירד האור כ"כ להתלבש ולהשתלשל מעילה לעילה מאין ליש עד מדריגות
 תחתונות דעשי' בגשמי' ובחומרי' כמו השמים והארץ וכל צבאם כו'. אך
 הנה נודע שירידה זאת היא לצורך עלי' כדי שיהא יתרון האור למעלה מתוך
 החשך דייקא דהיינו ע"י בחי' ביטול הי"ש לאי"ן כאשר יתהפך חשוכא לנהורא
 כו' אזי יבא יתרון אור גם באצי' שהאורות מתכללים במאציל וכדי שיהי' ביטול
 היש הנפרד לאי"ן צריך שיומשך למקום החשך מבחי' אי"ן שבאצי' ועי"ן
 מתבטל הי"ש לאי"ן כמשל ביטול והתכללות הנר בפני האבוקה כמאמרז"ל
 צדיקי' דומין לפני השכינה כנר כו' והיינו ענין מארז"ל שנתאוה הקדב"ה להיות
 לו דירה בתחתונים ולכאורה יפלא הלא הוא ית' ממלא כ"ע וסובב כו' וגם
 הלא אין לפניו מעלה ומטה כלל ואיך אמר בתחתונים דוקא כו' אך הענין
 הוא דפי' תחתוני' היינו ג' עולמות ביי"ע הנק' עולמות הנפרדים מאלקות
 בבחי' י"ש מאי"ן כנ"ל והקדב"ה נתאוה להיות לו השראה ודירה דוקא
 בעולמות התחתונים דהיינו שישכון שם דוקא בחי' אי"ן שבאצי' כדי שיהופך
 היש הנפרד לאי"ן כנ"ל ועי"ז יהי' יתרון אור מתוך החשך עד רום המעלות
 וע"כ עיקר התענוג של המאציל להיות לו דירה בתחתונים וזהו פי' נתאוהו כו'
 והשראה זאת ממשכת בחי' ביטול היש מעולם ועד עולם ממדריגה למדריגה
 עד סוף המדריגות דעשי' שגם שם נמשך בחי' ביטול וכמ"ש וצבא השמים לך
 משתחווים כו' וגם בהיכלות הקליפות נמשך ביטול ופחד כמ"ש תפול עליהם
 כו' וכן מי לא יראך מלך הגוים שהרי גם בלעם אמר לא אוכל לעבור את פי
 ה' כו' וד"ל. וזהו הטעם דאעפ"י שבכ"ה באלול נברא העולם עושין ר"ה ביום
 הששי לבריאה לפי שהוא יום שנברא בו אדה"ר ואמר ה' מלך גאות לבש
 כדאיתא במד"ר להיות כי ע"י אדה"ר נמשך בחי' מל' דאצי' להיות מלך על
 עם כי אין מלך בלא עם ואדה"ר כלול הי' מס"ר נשמות ישראל וע"כ ארז"ל
 בראשית ברא בשביל ישראל שנק' ראשית דהיינו בשביל אדה"ר שנברא ביום
 הו' וקיבל מ"ש דהנה פי' ה' מלך גיאות לבש היינו שמתלבש בלבוש גיאות
 שהוא מדת מלוכה והתנשאות כי מצד עצמו המאציל אמרו בזה"ק דלאו דאית
 בי' מכל אינון מידות כלל וכן במדרש אמרו בעשרה לבישים נתלבש הקב"ה
 לברוא כו' דהיינו בחי' עשר מדותיו עשר ולא תשע כו' ומדת המל' היא מדה
 האחרונה כידוע וגם היא באה בבחי' לבוש וז"ש ה' מלך גיאות לבש וזה נמשך
 ביום הו' ע"י אדה"ר דוקא לפי שהלבוש הוא בחי' הצמצום דשם אלקי' המסתיר
 לשם הוי' עד שמתהווה מאי"ן ליי"ש במיעוט אחר מיעוט והיינו כהדין קמצא
 דלבושא מיני' ובי' להיות כי אין לבוש דשם אלקים מסתיר לגבי עצמו
 המאציל ועד"ז כאשר מתלבש בעשרה לבושי' כו' אך כל זה דוקא בחמשה ימי
 הראשונים דכתי' בראשית ברא אלקים ויאמר אלקי' יהי אור ויאמר אלקי'
 יהי רקיע כו' הכל ע"י מדת הדין והצמצום כנ"ל אבל ביום הו' שנברא האדם
 הי' יחוד שם הוי' ואלקי' והיינו שאמרו שיתף עמו מדת הרחמי' שהוא שם
 הוי' (כידוע דשם הוי' בת"ת שהוא מדת הרחמי' כלול מחו"ג כו') והטעם הוא

כי הרי אדה"ר קיבל מ"ש ברצון ובמס"נ דהיינו בחי' ביטול היש לאין שמעורר בחי' גילוי שם הוי' באלקי' היפך בחי' ההסתר והצמצום להיות יש מאין כו' משא"כ בה' ימים הראשונים שהי' כל התהוות הבריאה מאין ליש ע"י הצמצום דשם אלקי' כנ"ל וכל זה מפני שאמר אדה"ר ה' מלך כו' כי עיקר מדת המלוכה אינה מתפשטת אלא על קבלת עול מל' ברצון דוקא כמ"ש שום תשים עליך מלך אבל הקבלת עול בע"כ שלא ברצון נק' ממשלה ולא מלוכה וז"ש מלכותך כו' וממשלתך כו' כידוע וזהו ההפרש בין ה' ימים הראשונים שלא הי' רק בחי' ממשלה אלקי' ולא בבחי' מלוכה עד שנברא אדה"ר שקיבל בחי' המלוכה האלקי' ברצון באמרו ה' מלך כו' או דוקא נמשך בחי' גילוי מלכו' דאצי' כמו שהוא ביחוד עליון דשם הוי' באלקי' ולכך עושין ר"ה דוקא ביום הוי' אעפ"י שחידוש העולם הי' בכ"ה באלול כנ"ל לפי שעיקר גילוי אמיתית מלכותו ית' נגלה ביום הוי' ובשביל זה ברא את כל העולם וכמ"ש לכבודי בראתיו כו' וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן ג"כ שרש ענין התורה והמצות. דהנה כל עיקר ענין מעשה המצות הוא להיות על ידן יחוד שם הוי' ואלקי' כנ"ל והיינו שאומרים לפני כל מצוה בעשותה לשם יחוד קודב"ה ושכינתי'. כי הנה שרש המצות יסודותם בהררי קודש העליון בבחי' אי"ן דאצי' אך נתלבשו למטה בענינים גשמי' כמצות תרומות ומעשרות וצדקה בדומם וצומח וכיוצא כדי שיהא עי"ן בחי' ביטול היש לאין שהרי הדבר שנעשה בו המצוה נמשך בו בחי' אי"ן וגם עיקר כוונת מעשה צריך להיות בבחי' הביטול רצון כמאמר בטל רצונך מפני רצונו כו' ובין במצות עשה ובין במצות ל"ת הכל הוא רק בחי' ביטול רצון בלבד להכניע לבו החומרי תחת הקדושה העליונה כידוע ולהיות כן זהו הטעם שאו' לפני מעשה המצוה לשם יחוד קודב"ה ושכינתי' לפי שע"י המצוה נעשה למעלה יחוד עליון דהוי' ואלקי' הנ"ל שנק' קודב"ה ושכינתי' כידוע דפי' קדוש לשון מובדל והיינו בחי' טובב כ"ע שהוא שם הוי' הי' הוה ויהי' כו' ושכינה הוא בחי' ממלא כ"ע וע"י בחי' ביטול הי"ש לאי"ן נמשך בחי' אי"ן בבחי' יחוד טובב בממלא ע"ד הנ"ל וד"ל. וזהו שאמרו מצות צריכות כוונה פי' המצות עצמן בלא כוונה הן כגוף בלא נשמה כי הכוונה היא בחי' אור וחיות המעשה הגשמי' כנשמה שהיא חיות הגוף וכידוע דהמצות נק' רמ"ח איברים דמלכא וע"י הכוונה נמשך בחי' אור אי"ס ברמ"ח איברי' שהן רמ"ח כלים כידוע כמו שהנשמה הוא הנפש המחי' את האברים וד"ל.

[ז] הדרוש נמצא ג"כ בלק"ת, תקעו בחזק דרוש הוי' ולע"ד נ' להעיר לענין ר"ה דוקא ביום ברא אדה"ר ולא ביום ראשון למע"ב ע"ד גדולים מעשה צדיקים ממע"ב פ"ק דכתובות דף ה' סע"א ובת"א בביאור הבאים ישרש דפ"ט סע"ד בענין וגדול הנס האחרון, ובמד"ר בראשית פ"א כל מה שנברא בש"ב צריך תיקון, ובמ"א במדרש מעשה בוי"ד נאים, והמכוון כי צדיקים ממשיכים היחוד עליון שזהו בחי' עליונה מעצם הבריאה ועמ"ש בד"ה ששים המה. הראשון

בענין אור זרוע לצדיק, נמצא כשנברא אדה"ר נעשה בחי' עליונה יותר מבבריאת עולם, וזהו ה' מלך גאות לבש, והיינו ויניחהו בגיע לעבדה ולשמרה, והכח הזה באדם כי נעשה אדם בצלמנו, שדצ"ח הם ביע, ואדם אצ"י, ועי' בזח"ב בשלח דנ"ה ור"פ במדבר שהי' כלול מאוי"א וזו"י ועי' אג"ה ד"ה אשרנו מה טוב חלקנו כו', והנה הארה זו כו' היא נחלקת דרך כלל למספר תרי"ג כו' אשר בעבורה הוא עיקר כו' משמע דאצילות ז"א הוא בשביל להאיר לנשמות, וכי"כ בד"ה משכני אחר"ך, ועי' זח"א תולדות קל"ד ע"ב, ועמ"ש בד"ה ותחת רגליו כמעשה לבנת, וזהו ענין מה שמו ומה שם בנו, ועי' במד"ר כי חשא פ"מ שכל הצדיקים עד סוף כל הדורות היו תלויים באדה"ר יש שהוא תלוי בראשו ויש שהוא תלוי בשערו כו', ולכן מאחר שאדה"ר נעשה בצלמו בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם, א"כ גם הכסא תלוי בו להמשיך בחי' מ' שזהו ענין הכסא, כי אין מלך בלא עם והיינו על אנשים כערכו בחי' בצלמנו כדמותינו, והנה מלכות נוק' וזכרונות, ז"א דכורא י"ל זהו יחוד מ"ה וב"ן דלקמן וזהו גדולים מעשה צדיקים, ושופרות בחי' גבוה משניהם כמ"ש לקמן בענין החופה, ולכן נק' ר"ה תחלת מעשיך כמ"ש בכתובות דף ה' סע"א הנ"ל בפ"י ומעשה ידיו מגיד הרקיע שזהו מעשיהו של צדיקים, וגם כי במע"ב נאמר ברא אלקים מדת הצמצום וההסתר אבל באדם נעשה אדם בצלמנו, הרי על דמות הכסא דמות כמראה אדם הוא מראה דמות כבוד הוי", וכן כתיב בצלמו בצלם אלקים).

מאמר הזוהר הידוע דכד אתכפייא כ"א אסתלק יקרא דקודב"ה כו', ולכאורה אין לשון אסתלק ענין שבח ומעלה כלל כי ההסתלקות אינו ענין מעלה לגבי התחתונים אך הענין הוא כמ"ש בזהר דבכל מקום דדכר ונוק' אשתכה אזי שלימותא דכולא אשתכח כו' וז"ש ויקרא שמם אד"ם כללא דדכר ונוק' ואז ויברך אותם כו' וכמ"כ אמרו בזהר בהיכלות דפ' פקודי דאחר סיום בנין כל ההיכלות כשמתכללין כולן יחד אזי דוקא נמשך שם מבחי' רעותא דכל רעותין ונקרא נשמתא דכל נשמתין כו' משא"כ קודם לכן ע"ש באריכו', וביאור טעם הדברים הנה מובן עפ"י הנ"ל בפ"י יחוד מ"ה וב"ן שהוא בחי' ביטול היש לאין כו' והנה זהו הנק' בחי' יחוד דכר ונוק' ג"כ כידוע דבחי' מ"ה בדכורא ובחי' ב"ן בנוק' וענין יחוד מ"ה וב"ן היינו בחי' מ"ד ומ"ג דדכר ונוק' ושניהם ענין א' ממש כידוע בע"ח וכאשר מתייחדי' מ"ד ומ"ג היינו בחי' ביטול היש דמ"ג דנוק' בבחי' אי"ן דמ"ד דכורא כו' ועי"ז היחוד שורה אח"כ בחי' שלימותא דכולא שהוא בחי' אור מקיף העליון הנמשך מאור א"ס עצמו שלמעלה מבחי' מ"ה וב"ן ומברך אותם עד שילידו אור נשמה חדשה וז"ש ויקרא שמם אדם ויברך אותם כו' ועד"מ בחי' היחוד וזווג גשמי למטה שארו"ל ג' שותפין כו' וד"ל. ולהבין זה בתוס' ביאור הנה מובן מענין החופה דהנה מה שמכניסין החתן והכלה תחת החופה לפני היחוד והזווג שלהם היינו כדי להביאם למקום ומדריגה שלמעלה משניהם יחד והוא בחי' אור מקיף

דחופה החופף על שניהם יחד בכדי שעי"ז יתברכו ביחוד וזיווג שלהם והיינו מטעם הנ"ל דבחי' שלמותא דכולא אשתכח דוקא במקום דכר ונוק'. ולכך מכניסין החתן והכלה יחד תחת החופה כו' ועד"ו הנה יובן ג"כ בבחי' יחוד מ"ה וב"ן הנ"ל שאז שורה עליהם בחי' אור המקיף לשניהם ועליון משניהם כו' (אך שהחופה הוא בחי' אור מקיף שלפני היחוד כדי שיוכלו להתייחד וא"מ זה שורה בשעת היחוד בענין ג' שותפין כנ"ל וד"ל). וזהו ענין המאמר דפ' פקודי שכאשר נשלמו כל ההיכלות יחד אזי דוקא נמשך עליהם מבחי' רעותא דכל רעותין ונשמתא דכל נשמתין שהוא בחי' מקור כל המקיפי' כי רעותא הוא בחי' הרצון הבא בבחי' גילוי א"פ ורעותא דכל רעותין הוא בחי' העלם עצמות הרצון בבחי' מקיף כו' ועד"ו פי' נשמתא שהוא בחכמה ופי' נשמתא דכל נשמתין הוא בחי' המקיף דחכמה הנק' ח"ס או חכמה הקדומה דא"ק וכיוצא וד"ל. והנה כמ"כ אנו מוצאים בנפש האלקי' בעבודה שבלב במס"נ בק"ש באמרו ואהבת בכל לבבך בשני יצריך דוקא דהיינו בחי' ביטול היש דב"ן דנוג"ה דעשי' כנ"ל ובמה נברר ונהפך מיש לאין הרי הוא ע"י הארת חכמה שבנפש האלקי' באמרו שמע ישראל כו' דהיינו באחד הפשוט כי הרי מוסר נפשו באחד כו' וזהו בחי' יחוד מ"ה וב"ן באדם למטה כנ"ל ועי"ז היחוד שורה ג"כ מבחי' המקיף העליון משניהם יחד והוא מ"ש והיו הדברי' האלה אשר אנכי כו' אנכי מי שאנכי בחי' מקיף הכללי כידוע וד"ל. וזהו פי' המאמר הנ"ל דכד אתכפיא ס"א אסתלק יקרא דקודב"ה פי' כי סט"א הוא בחי' אחורי' דשם ב"ן דקדושה ששרשם מז' מלכי' שמתו ובהעלאת מ"ן דנוק' מתבררין ועליון ליכלל בקדושה והוא בחי' ביטול היש הנפרד ובא לבחי' אי"ן ע"י שם מ"ה המברר כנ"ל בפ"י יהוד מ"ה וב"ן וע"כ כאשר אתכפיא ס"א להבטל וליכלל בבחי' אי"ן דקדושה אזי ממילא ע"י יחוד זה אסתלק יקרא דקודב"ה פי' אסתלק זה אינו ענין הסתלקו' האור שהוא ענין גרעון אור למקבלי' אלא אדרבה פי' אסתלק זה היינו ענין הפלאת ורוממות מעלת האור כי מאד נעלה הוא על המקבלי' והוא בחי' אור המקיף העליון שלמעלה מהשגת המקבלי' שהוא באמת תוס' אור בברכה מרובה על העיקר כידוע וזהו פי' הפשוט דאסתלק יקרא דקודב"ה ככולהו עלמין דהיינו שנמשך בחי' אור מקיף בכל עולם יתר מכפי המדה המצומצם בו בבחי' א"פ מטעם הנ"ל באריכו' וד"ל.

ובכלל זה יובן ג"כ טעם ענין הכלל הנ"ל בירידת הנשמה בעוה"ז בחומר גופני שהוא לצורך עלי' דוקא כו' כי בהתהפכו' היש דנפש הבהמיו' ע"י בחי' מה שבנפש האלקי' הרי עי"ז היחוד נמשך בחי' אור מקיף על האדם מרעותא דכל רעותין כו' מטעם הנ"ל והוא עלי' הגדולה לנפש האלקי' גם יותר מכמו שהיתה דבוקה וצרורה בצרור החיים בג"ע ליהנות מזיו כו' שאינו אלא בבחי' א"פ כו' (וכמארו"ל דע מאין באת פי' מבחי' אי"ן הבא בבחי' א"פ בכל עולם והיינו אי"ן יו"ד דחכמ"ה שמקבל מהארת הכת"ר אבל לא"ן בלא יו"ד אתה הולך מן הגוף שהוא לאור מקיף דכת"ר כנ"ל וד"ל. ואחר כל זה יובן ג"כ מה שאמרו בזהר דמאן דלא כרע במודים אינו קם

בתח"ה דלכאורה אין ענין תח"ה שייך לענין ההודאה דוקא. אך הענין הוא כי יש להבין לכאורה בשרש ענין תח"ה שגבוה במדריגה גם מעוה"ב בדבר א' כי הנה אמרו ז"ל דהעוה"ב אין בו אכילה ושתי' כו' אלא צדיקי' יושבין ונהנין מזיו כו' והנה בתח"ה הרי גם הגופים הגשמיים יקבלו ויהנו מזיו האלקי ממש כמו שהנשמות של הצדיקי' נהנין מזיו האלקי בעוה"ב וא"כ גדול מעלת תח"ה ממעלת העוה"ב כי בעוה"ב אין ההנאה אלא לנשמו' בלבד ובתח"ה יהנו גם הגופים כו' והענין הוא דבאמת בזאת יש יתרון מעלה לתח"ה על עוה"ב שהרי אמרו"ל ע"פ כי טל אורות טליך שהוא הטל שעתידי להחיות המתים ונק' בזהר טלא דבדולחא דנטיפי מעתיקא שהוא בחי' אור המקיף הכללי כידוע ובעוה"ב אין ההארה רק מהארת החכמה בלבד כמאמר ביו"ד נברא העוה"ב כו' כי בתח"ה הרי צריך האור לבא בירידת המדריגות כ"כ עד שגם גוף וחומר גשמי יהי' כלי בית קיבול לקבל הארה האלקי' כמו בחי' מחי' ומזון גשמי ע"ד שהי' משה בהר ארבעים יום וע"ד שאמרו ויחזו את האלקי' ויאכלו כו' וכיוצא וידוע שלזה צריך שיבא האור ממקום העליון ביותר כידוע הכלל דכל הגבוה גבוה יותר יותר יוכל לירד למטה מטה ביותר כו' ועיקר הטעם הוא לפי שבבחי' אור עליון ביותר כמו בחי' אור הכת"ר בפנימיותו שם שוין רוחניות וגשמיות וגם הגוף יכול לקבל האור כמו הנשמה בהשוואה א' כי נשמה וגוף שוים שם כי מה שיש הפרש ביניהם שזה רוחני וזה גשמי הוא בא מצד סדר ההשתלשלו' מעילה לעילה שהוא בא מחמת בחי' אור פנימי והרי ידוע שהקו והחוט מקור כל הא"פ ובחי' מל' דא"ס מקור כל המקיפי' כו' ושם הנשמה כגוף נחשב וגם אצי' ועשי' שוין וכמ"ש קטן וגדול שם הוא כו' ובה יובן מה שתלה ענין תח"ה בהודאה דוקא כי ע"י הכריעה במודים נעשה יחוד מ"ה וב"ן בבחי' ביטול היש כנ"ל שעיי"ז דוקא שורה בחי' מקיף העליון וכל שלא כרע במודים הרי אין יחוד למטה לשכון בו בחי' אור מקיף העליון להשוות הגוף עם הנשמה וע"כ אינו קם בתח"ה כי לא יכול גופו לקבל האור בהשוואה א' עם הנשמה כו' וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יש להבין שרש ענין ר"ה וגם מה שבכ"ה נברא העולם ואעפ"כ אינו נק' ר"ה אלא ביום הו' לבריאת העולם מפני שבו נברא האדם כו' דהנה מבואר למעלה בענין יחוד מ"ה וב"ן ותכלית היחוד הזה שהם ב' ענינים הא' בחי' ביטול הי"ש שהוא ענין יחוד מ"ה וב"ן והב' ענין תכלית של היחוד הזה דהיינו מה שע"י היחוד נמשך בחי' אור המקיף העליון מעצמו המאציל כו' והנה ידוע דבר"ה הוא תחלת בנין הנוקבא דהיינו תחילת אצי' אור המלכו' מעצמות המאציל וכנ"ל בפי' אמרו לפניו מלכות כו' דהיינו בחי' הרצון למלוכה כו' והנה בתחילת האצי' של מדת המלכו' נאצלה באופן ב' ענינים האלה דהיינו שיהי' בה בחי' היחוד הנ"ל וגם ענין תכלית של היחוד הזה שעתידי להאיר מהארת אור הכתר כו' ג"כ נאצל עמה בתחילתה והוא הנק' בחי' כתר מלכו' כידוע, וביאור הדברים הנה ענין אצילות אור המלכות נאצלה

רק בבחי' נקודה א' בלבד והיינו בחי' כת"ר שבה וזהו מ"ש בכסא ליום חגנו
 כ"ס א' להיות שהמל' בבחי' הכיטוי וההעלם רק כנקודה א' בלבד והיינו
 מאמרז"ל תקעו בחדש ביום שהחדש מתכסה בו כדמיון הלבנה בכל ר"ח שאינה
 אלא נקודה א' כו' אך ר"ה בר"ח תשרי הוא ענין כללות כל השנה שי"ב חדשי
 השנה שכלול' בה ולכך נק' רא"ש השנה כמ"ש במ"א ולמעלה היינו בחי' מל'
 דאצי' שהיא כללות כל חיות העולמות בומן ומקום כו' כידוע ואמנם הנה נאצל
 נקודה זאת מאין ליש מעצמו המאציל כשאר אצילות כל אור הנאצל מאתו
 כידוע דע"ס בלי מ"ה כו' אך הנה בזאת נבדל ענין אצי' אור המל' משאר
 חספ' דאצילות אורות וספירות זולתה נאצלו מאין ליש ממש ואינם חוזרים
 להיות בבחי' ביטול היש לאין אל עצמות המאציל כמו ספ' החסד להשפיע
 אור שהשפעת אור חסד זה נשאר למטה באצי' ואינו חוזר למעלה במאציל וכן
 ספ' החכמה הרי נבדל אור החכמה מן העצמו' בבחי' י"ש ואינו חוזר אל
 העצמו' להיות בבחי' אין ממש וכמ"ש והחכמה מאין תמצא ופי' תמצא במציאות
 יש כידוע ועד"ז כל אורות הנאצלי' (וגם שמיוחדים בעצמות מ"מ נבדלי' הן
 רק שאור הקו והחוט מנהיגם וכמאמר שם מ"ה מלגיו דאיהו אורח כל האצי'
 כו') אך בחי' אור המלכו' גם שנמשכה מאי"ן ליי"ש מ"מ נאצלה מתחלת'
 באופן שלא תשאר בבחי' יש ממש אלא תחזור ותתכלל ותבטל לבחי' אי"ן
 וע"כ גם לאחר שנאצלה אור המל' בע"ס שלימו' הנה יש בה בחי' ביטול היש
 לאין יותר מכל האורו' וכמ"ש אלקי' אל דמי לך שהמל' עולה תמיד באצי'
 בבחי' ביטול להיות רק כנקודה א' כו' וכמ"ש בזהר בטעם שנק' איילת השחר
 כו' (וכמ"ש במ"א בענין אליהו שאמר חי ה' עמדתי לפניו פי' עמדתי שנתעכב
 בבטן הנוק' י"ב ח' וע"כ הי' בו בחי' ביטול היש גם בגופו כו' וד"ל) לפי
 שניתן בה כח ביטול זה בתחילת אצילותה מעצמו' המאציל יותר מבשאר אורות
 כו' וד"ל. וא"כ מאחר שכח ביטול היש נאצל בה מתחילת אצילות אורה הרי
 מובן שמה שיוכל להיות ביטול היש בבי"ע אח"כ כנ"ל שהוא יחוד מ"ה וב"ן
 ג"כ הוא מחמת כח המאציל שהאציל בה מתחילתה וממילא יובן ג"כ דגם
 ענין תכלית של היחוד הזה שעתיד להיות אחר היחוד שהוא בחי' הארת הכת"ר
 ג"כ נאצל מעצמות המאציל בתחילת אצילו' אור המל' ונמצא ב' ענינים הנ"ל
 ביחוד ותכלית של היחוד הכל נאצל במלכות מתחלתה וזהו שרש ענין ר"ה
 שהוא תחלת בנין הנוק' יוכל להיות בה בחי' ביטול היש לאין ותכלית זה
 הביטול נמשך ג"כ בר"ה והוא ענין של תקיעת שופר שממשיכי' במל' מבחי'
 פנימיות הכת"ר כמ"ש עלה אלקי' בתרועה כו' כידוע וד"ל. ובה מובן ג"כ
 מה שלא נק' ר"ה רק ביום ו' שבו נברא האדם דווקא כי מל' דאצי' נק'
 אדם דבריאה וז"א נק' אדם דאצי' כו' וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותינו
 וידוע בזהר דצלם בדכורא ודמו"ת בנוק' כו' וז"ש זה שמי לעלם כו' שמי עם
 י"ה שס"ה כו' שהן רמ"ח מ"ע ושס"ה מצות ל"ת שנמשך באדם דבריאה וכל
 ענין בריאה הוא בחי' יש מאין כידוע אך האדם נברא באופן שלא יהי' בחי'
 יש גמור אלא חוזר תמיד בבחי' אי"ן כו', כדמיון הנשימה באדם הגשמי כו'

מאמרי אדמו"ר הזקן

וע"כ אינו נק' ר"ה רק ביום ה' שבו נברא האדם דוקא ולא בכ"ה באלול שבו נברא העולם כי בזה מובדל האדם משאר העולם להיותו נברא בבחי' ביטול הי"ש ולכך אד"ם בגימ' מ"ה כו' וע"ד הנ"ל בספ"י המל' שיש בה בחי' ביטול יותר משאר האורות כו' וד"ל.

וזהו תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגיגו. פי' בחדש היינו בר"ה שבו תחלת בנין המל' כנ"ל ונק' כסא מטעם הנ"ל שהחדש מתכסה בו רק בבחי' נקודא א' כו' שהוא בחי' כת"ר דנוק' וענין התקיעה של השופר היינו כדי שעי"ו יומשך אור פנימי' הכת"ר במל' דהיינו ענין ובחי' תכלית של היחוד דמ"ה וב"ן שיהי' כל השנה ע"י תורה ומצו' כנ"ל וזהו שארז"ל ובמה בשופר דהנה תקיעת קול השופר הוא בחי' קול פשוט שמרמו לבחי' הכת"ר דמל' דהיינו כמו שמקבל הדיבור מהבל הלב בבחי' קול פשוט כו' ושברים תרועה שהוא גנוחי גניח וילולי כו' היינו ענין ובחי' המשכות י"ג מדה"ר מבחי' רחמי' העליוני' די"ג תקוני דיקנא דא"א בבחי' המל' והוא ענין של תכלית היחוד דמ"ה וב"ן כנ"ל וד"ל. וזהו ויעבור ה' על פניו כו', דהנה פי' פניו היינו בחי' השמות של האורות כמו שם ע"ב דחכמה ושם ס"ג דבינה כו' ובכלל יש ע"ס והשמות שלהם הן עשר שמות שאינן נמחקין כמו א"ל בחכמה כו' וידוע דשמות הללו הן בחי' כלי' לאורו' להעלים ולהסתיר אורם כי הרי הן צירופי אותיות' בלבד ועד"מ האותיות' של השכל כו' וכידוע והרי זה כמו הפנים של האדם דהנה אנו רואים באדם שעור הפנים הוא המכסה ומעלים לבחי' אור וחיות שבתוכו בפנימיו' כי הנה ידוע דהדם הוא פנימיו' החיות כמ"ש כי הד"ם הוא הנפ"ש ואמנם מכוסה ונעלם חיות הדם בתוך העור של הפנים המעלימו ומסתירו והמופת לזה ממה שאנו רואים בעת השמחה כשישמח האדם הנה אז דוקא יצהבו פניו כמו שאמר צהבו פניו של רבי וכיוצא כי השמחה היא בחי' התגלות ההעלם כידוע וא"כ מובן שבלא שמחה הי' בחי' האור והחיות של הדם מכוסה ונעלם בעור הפנים אך ע"י השמחה דוקא דחק ויצא אור וחיות הדם הנעלם ובא לידי גילוי בעור הפנים ע"ד שאנו רואים במתבייש שיתאדם העור של פניו לפי שדחק הדם ונכנס בעור (ונק' בל"א די פארעב איז אריין אין פנים כו') והיינו ענין צהיבת הפנים בכל מקום כידוע והנמשל מזה יובן למעלה בבחי' הארת הפני"ם העליונים דהיינו ג"כ שבחי' האור הפנימי הנעלם בפנים שהן בחי' הכלי"ם ושמו"ת הנ"ל דחק ויצא מן ההעלם לגילוי כי הכלים הן בחי' צמצום לצמצם ולהסתיר האור כנ"ל אך כאשר האור בוקע ונכנס תוך הכלי הנה אזי לא יסתיר הכלי את האור כדמיון הצהבת פנים למטה שהאור והחיות מאיר גם בעור המכסה וע"ד שנא' במשה כי קרן עור פניו מרוב גילוי הפנימיו' כו' משום דבאמת הרי אמרו דלאו דאית ב"י מכל אינון מדות כלל כו' וד"ל וזהו ויעבור ה' על פניו פי' שעבר בחי' פנימיו' האור דא"ס ובא לידי גילוי גם בפני"ו שהן בחי' שמות שאינן נמחקין שלא יעלימו האור וזהו עיקר ענין האר"ת פני"ם למעלה כמ"ש יא"ר ה' פניו אליך וד"ל.

והנה סיבת בחי' הארת הפנים הנ"ל היינו ע"י התקיעו' בשופר וזהו שאמרו ובמה בשופר כי עיקר התגלו' ההעלם באה ע"י תקיעת שופר כשנתאדם פני התוקע כו' כמ"ש בכוונת התקיעות והוא שיש התעוררו' י"ג מדה"ר שהן י"ג תי"ד שנק' בחי' הארת פנים בכלל כידוע וזהו פי' תקעו' בחד"ש שופר מפני שע"י התקיעה דוקא נמשך י"ג מדה"ר שהוא בחי' הארת פנים ע"ד הנ"ל בפ"י ויעבור ה' על פניו כו' ואין הכלי מסתיר לאור כלל והיינו בחי' תכלית של היחוד דמ"ה וב"ן שהוא בחי' הארת הכת"ר כנ"ל וד"ל.

וזהו בכסא ליום חגיגו. דהנה בפ"י ח"ג יש ב' ענינים א' לשון יקוד אש כידוע והב' ענין מחוגה כמו היושב על חוג כו' והקו שבו יחוג המחוגה נק' מחוגה כידוע והוא ענין חקיקת עיגול כדורי והדבר שבו עושין העיגול נק' מחוגה כידוע וגם פי' ח"ג לשון ריקוד כמו חוגג והולך כו' וכל זה ענין אחד כי בחי' הכת"ר עליון נק' בחי' עיגול סובב לכל ההשתלשלות כידוע והרי מבואר למעלה דבר"ה נמשך אור הכת"ר במל' ע"י תקיעת שופר כנ"ל ע"כ אמר בכסא ליום חגיגו פי' בכסא שהחודש מתכסה להיות תחילת בנין המל' כנ"ל ואז נמשך בחי' מקיף דכת"ר הנק' חג מלשון מחוגה כמו עד"מ העיגול שאין בו מעלה ומטה כי שיה עליונו לתחתונו ועד"ז הוא ענין השראת אור המקיף דכת"ר שמאיר בעליונים וְתחתונים בהשוואה א' ודוגמא לדבר מתח"ה שהגוף והנשמה שוין לקבל האור האלקי כנ"ל הטעם והיינו ג"כ ענין הריקוד במחור"ל כמ"ש אז תשמח בתולה במחור"ל ולעתיד הקדב"ה יעשה מחול לצדיקי' שהוא בחי' עיגול כו' וגם הריקוד זה כנגד זה הנה כ"א רוקד כנגד זולתו עד שהוא מתקרב אליו וחוזר ורוקד לאחור ונמצא סובב והולך מצד זה לצד זה כדמיון העיגול כו' וזהו תקעו' בחדש שופר וע"י תקיעת שופר נעשה בכסא ליום חגיגו להמשיך לבחי' המקיף דכת"ר שנק' חגיגו וד"ל.

כי הק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב. הנה יש ב' מיני נשמות הא' נשמות שנק' בנים והב' נשמות שנק' עבדים וזהו אם כבנים אם כעבדים כו' וביאור הענין דלכאורה יש להקשות דפעם אמר בני בכורי ישראל וכן הבן יקיר לי אפרים כו' ופעם אמר כי לי בני' עבדים כו' אך הענין הוא דיש ב' מיני נשמות א' נק' בנים והיינו בחי' נשמות דאצי' שנולדו מיחוד זו"נ דאצי' ממש והן הנק' בנים כמו שאמר ר"ג על רחב"ד שהוא כעבד לפני המלך ורחב"ד כבן כו' ויש כמה נשמות תנאים שהן בבחי' בן כמו רחב"ד שאמרו עליו חנינא בני בצער כו' שהרי אמרו ע"פ ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך כו' שהן תנאים שעוסקי' בבנינו של עולם ונקראו כולם בניך וכאשר אנו מוצאים בגמ' שאמר אביתר בני אומר כן וכן ישמעאל בני ברכני וכהנה הרבה והיינו מטעם הנ"ל שנשמות דאצי' נק' בני להיותם נולדים מיחוד זו"נ דאצי' ממש אך בנשמות הללו עצמן יש ב' מדריגות הא' נשמות שמבחי' דכורא נק' ב"ן ונשמות שמבחי' נוק' נק' בת כמו בדרך כלל נפש

דוד מבחי' ניק' דו"א וכמ"ש בזהר דע' שנין דדוד נמשכו מבחי' מל' כו' ונשמת יוסף ונשמת יהונתן מבחי' יסוד דו"א כו' וכן נשמות התנאים יש מהן שמבחי' המל' ויש מהן שמבחי' ז"א וכן בנביאים הרי נשמת חבקוק הנביא הי' מבחי' המל' וכמ"ש את חובקת בן ופי' א"ת הוא בחי' המל' ואותן הנשמות שהן בבחי' המל' נק' בת ע"ש שרשם וכמ"ש ואחר ילדה בת ושמה דינה פי' דינא דמלכותא דינא כו' כידוע ואעפ"י שכל הנשמו' נולדו מיחוד זו"ג יחד מ"מ יש הפרש בנשמו' שיש נשמו' שמתגבר בהן בחי' הארת המל' יותר וכמו אליהו שאמר חי ה' אשר עמדתי לפניו כו' וכמ"ש במ"א ויש נשמות שמתגבר בהן כח האב יותר שהוא מבחי' ז"א (וכתי' למען אחי וריעי כו' שיש נשמות שנקראי' אחים להקדב"ה שהוא בחי' ז"א היינו אותן נשמות שנאצלו יחד עם בני"ם הוא הנק' בחי' ישראל וזהו כי חק לישראל פי' חק לשון מוזן ולשון חוקה ושניהם אמת דהיינו מפני שאור הכת"ר מאיר שם בתמידות ע"י בחי' הארת הקו והחוט שנמשך מעצמו' אור א"ס ומתאחד שם תמיד כי ידוע דבחי' הקו והחוט הזה עובר דרך כל האצו' עד בחי' האחרונה שבאצו' דהיינו עד בחי' המל' ועד בכלל אבל מאצו' לבריאה יש פרגוד ומסך מפסיק ומבדיל ונפסק שם הארת הקו כו' ולכך דוקא באצו' אמרו דאיהו וחיהו כו' הכל אחדות הפשוטה וזהו שנק' חק לישראל פי' ישראל הוא בחי' ז"א דאצו' עם כל תולדות המסתעפי' מאורו ע"י יחודים דזו"ג דהיינו גם הנשמות הנ"ל וכמו המזון שהוא תמידי וכמ"ש אכלו רעים כו' וגם לשון חוקה כי אין לאור זה הפסק לעולם משא"כ מאצו' לבריאה ששם נפסק האור של הכת"ר ע"י המסך המפסיק אין זה האור נק' חק ומוזן תמידי אלא לפרקים בלבד יאיר והיינו ע"י המשכת י"ג מדה"ר דא"א שוהו ענין משפט לאלקי יעקב כמשי"ת בעזרה וד"ל.

משפט לאלקי יעקב. הנה מבואר למעלה שיש נשמות שנק' עבדים והיינו מהארת אצו' שבבריאה לאחד שנבדל במסך ששם נפסק הארת הקו הנ"ל והן באין בבחי' פירוד יש מאין אך שהם בטלים במציאותם ונכללי' באי"ן והיינו ענין הנ"ל ביחוד מ"ה ובין שבבי"ע בבחי' ביטול היש בלבד משא"כ זו"ג בעיבור במעי אימא כו') והנה כל אלה הנשמו' שמבחי' זו"ג דאצו' שנק' באצו' בחי' הביטול הוא בעצם וכמו במשה שאמר ונחנו מה בחי' מ"ה בעצם וכמ"ש במ"א והיינו אם כבנים אם כעבדים כו' אך הנה ידוע דאין מלך בלא עם נפרד דוקא דהיינו על בחי' עבדים ולא על בחי' בנים כי הרי גם שיהי' למלך מאה אלף בנים לא נק' מלך כלל מאחר שהבנים נחשבים מעצמותו כי ברא כרעא דאבו' כו' שנמשך ממוח האב מעצמותו ממש ואיך שייך להיות נק' מלך על עצמו כמו על ראשו ורגליו וכיוצא אלא דוקא על בחי' נפרד זולתו כמו על אנשי המדינה שנק' עבדי"ם וברוב ע"ם הדר"ת מלך כידוע ומה הטעם יובן מה שמצינו בבית שני שהי' כמה נשמו' צדיקים מופלגים לאלפים ורבבות כמו תלמידי ר"ע כ"ד אלף וכיוצא ואעפ"כ נחרב הבית ולא הועיל זכותם כלל כי העיקר של בחי' מל' העליונה שהוא בחי' מל' דאצו' אינו אלא על

עם נפרד שהוא בחי' נשמות שנק' עבדים שהן בבחי' פירוד בבריאה כו' ולא נשמות דאצי' כנשמות התנאים וגם שיהי' מאה אלף לא נק' מלך על בנים כנ"ל וע"כ לא הועיל זכותם כלל וד"ל. אך הנה מעתה יש להבין מ"ש כי לי בני עבדי"ם דלכאורה סותר מ"ש בני בכורי ישראל כנ"ל ואם מפני שיש נשמו' שנק' עבדים כנ"ל למה אמר כי לי בני עבדי"ם הרי בני ישראל הן נשמות דאצי' שנק' בנים אך הענין הוא דכוונת הפסוק כך הוא משום דגם בבחי' נשמות שנק' עבדי' יש בהן ב' מדריגות הא' שאינם רק בחי' עבדים כמו המלאכי' דבי"ע וכידוע שיש ג' מדריגות בבי"ע אמ"ה ושפחה ועב"ד אמה בבריאה כמ"ש וכי ימכור איש את בתו לאמ"ה לא תצא כצאת העבדי"ם סי' בתו היא שרש הנשמה האלקי' בבחי' מל' דאצי' קודם הצימצום בבריאה שנק' ברחא דמלכא וכמאמרז"ל לא זו מחבבה עד שקראה ב"ת כו' וכאשר יורדת בצמצום בנוג"ה דבריאה נק' אמ"ה וכאשר יורדת עוד בנוג"ה דיצירי' נק' שפחה ובעשי' נק' עבד וגם שימכור איש דא קודב"ה שהוא ז"א דאצי' את בתו לאמ"ה בבריאה מ"מ לא תצא כצאת העבדי"ם דנוג"ה דעשי' וכמ"ש מקימי מעפ"ר ד"ל מעפ"ר זה היינו מעפ"ר אשר בקרקע המשכן שהוא עולם הבריאה כמ"ש במ"א וכמ"כ יובן בנשמוח שנק' עבדים שגם מלאכי' עליוני' דבי"ע נק' עבדים בערך הנשמות שבבי"ע ואף ששרש הנשמות דבי"ע הוא אחר הצמצום מ"מ אינם נק' עבדים ממש מצד שרשם באצי' עצמו וכמו שארז"ל כל ישראל בני מלכ"ים דהיינו מבחי' מל' דאצי' וזהו שאמר כי לי בני ישראל עבדי"ם פי' גם שנק' עבדי"ם בבי"ע מ"מ לי הם בבחי' ב"ן וזהו עיקר ההפרש ביניהם לשאר הנזכרים דגם שנק' עבדים מ"מ לי הם (והיינו ע"ד שמבואר במ"א שיש בחי' עבד שלמעלה גם מבחי' ב"ן כמו משה עבדי כו') וד"ל (והיינו פי' לא תצא כצאת העבדי"ם כו' וד"ל). ואמנם מעתה עדיין יש להבין היא גופה מהיכן יוכל להיות דבר זה שגם בחי' עבד שבבי"ע יהי' בבחי' ב"ן עד שאמר כי לי בני ישראל עבדי"ם וגם הרי הדרא קושיא לדוכתא דאינו נק' מלך על בנים כנ"ל. אך הנה זהו שאמר משפט לאלקי יעקב דעי' בחי' יעקב דוקא יוכל להיות גם בחי' עבדים בבחי' ביטול עצמי כמו בנים וכמ"ש כי לי כו' וכנ"ל. ותחלה יש להקדים שרש ענין יעקב מהו. דהנה פי' יעקב יו"ד עק"ב דהיינו בחי' הארת החכמה שמתפשטת גם בעקביים שהוא גם בנשמו' שבעקבות משיחא שנק' עבדים כו'. והענין הוא כי הנה ידוע ההפרש בין מדריגת יעקב לאברהם ויצחק כי אברהם יצא ממנו ישמעאל ויצחק יצא ממנו עשו אבל יעקב נק' בחיר שבאבות ונק' שלימא דאבהן כו' לפי שהיתה מטתו שלימה בי"ב שבטים דקדושה האלקי' בלתי תערובות מס"א כלל כו' והטעם ידוע בספרי הקבלה לפי ששרש האבות הוא בג' קווין דאצי' ושרש אברהם בקו הימין הח"ן ושרש יצחק בקו השמאל בג"ה ושרש יעקב בקו האמצעי דתי' ועד"מ מבשרי אחזה כו' הנה באדם התחתון בצד הימין כמו הזרוע הימין והרגל הימנית הרי יש בהן בחי' הפירוד ואינם מתחברים ומתקשרים כאחד ממש כי הרי יכול אדם להלוך ברגלו הימנית גם שלא ינוע היד וכן ינוע ידו גם שיעמוד

ברגלו כי אין להם חיבור וע"ז שיהי' מתנענעים יחד כו' וכמ"כ בצד השמאל משא"כ בקו האמצעי דת"י דהיינו מוח הדעת שבראש ות"ת הוא מדות שבלב שמתחברים יחד כי מיד שיתפעל במוח יתפעל בלב עד גם בחי' היסוד הרי אין קישוי אלא לדעת כו' ונמצא יש חיבור וקשר לכל האיברי' שבקו האמצעי כו' ומטעם זה יובן ג"כ הטעם למעלה דאברהם ששרשו בקו הימין מפני שהחסד נפרד מן החכמה שבראש והנצח נפרד מן החסד כו' ע"כ אמר לו ישמעאל יחי' כו' שהוא בחי' מותרי החסד דקליפה שהוא בבחי' פירוד גמור וכן יצחק יצא ממנו עשו מותרי הגבורות מקו השמאל בג"ה כו' אבל יעקב נק' בריח התיכון שהוא בחי' קו האמצעי דת"י שאין שם בחי' פירוד כלל אלא אדרבה תכלית היחוד והקשר כנ"ל במשל ע"כ לא יצא ממנו מותרות כלל ונק' שלימא דאבהן כו' וד"ל. ומזה יובן ג"כ הטעם מה שאמרו דת"ת עולה עד הכת"ר והוא פי' בריח התיכון המבריא מן הקצה לקצה דהיינו מן קצה העליון דכת"ר עד המל' להיותו מחובר ומקושר ברום המעלו' ע"כ נמשך ויורד ג"כ עד למטה מטה כי אין מונע ומחשיך בעדו כלל מטעם משל הנ"ל וד"ל ויובן עד"מ עיגול הנחקק במחוגה בהשוואה א' מכל צדדיו וידוע דאין בחי' מעלה ומטה כלל בעיגול כי הרי תחתיתו דומה לעליונו ממש אך הנה מ"מ רחוק התחתון מן העליון מאד אך הנה כאשר יציירו וימשיכו בקו ארוך מעליונו עד תחתונו הנה עי"ז הקו יתאחד עליונו עם תחתיתו ממש והיו לאחד' עד שלא נודע מי עליון כו' והנמשל יובן למשכיל למעלה בבחי' יעקב שנק' בריח התיכון המבריא מן הקצה לקצה שהוא כדוגמת הקו הנמשך בעיגול מעליונו לתחתיתו והיינו פי' מן הקצה לקצה דהיינו מקצה העליון דבחי' טובב כ"ע הכלל כמו בחי' עיגולי דא"ק עד קצה התחתון שבעיגולי' הללו דהיינו בסוף העשי' כו' והוא המבריא ומחבר ב' הקצוות יחד עד שישתווה הארת הכת"ר למטה כמו למעלה ממש וד"ל וזהו משפט לאלקי יעקב פי' משפט איהו רחמ"י דהיינו בחי' י"ג מדה"ר דא"א שהן בחי' מקיפי' דכת"ר בכלל שיוצאין ונמשכין ויורדין עד למטה מטה גם בנשמות שבעקבו' משיחא שנק' עבדים ממש ומאיר בהן הארת הכת"ר כמו שמאיר למעלה בהשוואה א' להיות נק' בנים כמו נשמות דאצי' אשר בבחי' האצי' והיינו כי ל"י בני' עבדי"ם וכנ"ל וזהו ע"י יעקב"ב דוקא מפני שנק' בריח התיכון כו' כמשל הנ"ל בקו הנמשך בעיגול מעליונו לתחתיתו כו' וזהו ומשפט לאלקי יעקב דוקא לעשות מעבדים בנים ועכ"ז יהי' נק' מלך עליה' כי מה שמבואר למעלה דא"א להיות מלך על בנים היינו בבנים שבבחי' האצי' אבל למעלה מבחי' האצי' ב"ן ועב"ד שוין וכמו שנק' מלך על עבד כך נק' מלך גם על בן כו' וד"ל וזהו כי חק לישראל שבבחי' האצי' ששם הארת הקו מצד סדר ההשתלשלו' ומשפט לאלקי יעקב בבי"ע למעלה מסדר ההשתלשלות דאבי"ע ודוקא ליעקב ולא לאברהם ויצחק מטעם הנ"ל וגם לא לישראל שבאצי' אלא דוקא ליו"ד עקב היורד גם בבי"ע לחבר מן הקצה עליון לקצה התחתון דעשי' דוקא משא"כ באצי' שנפסק שם הקו כנ"ל וד"ל.

בעזרה שבת שובה

שובה ישראל עד ה' אלקיך וכו'. להבין מהו לשון עד והל"ל שובה להוי' מהו עד ה' כו' הענין הוא דהנה בפני' שובה יש ב' אופנים הא' שישבו ישראל כפשוטו והיינו שובה את עצמך שהוא פועל עומד והב' כמו שובה ה' את שבותינו דהיינו פועל יוצא שישבו ה' לדבר המושב שהן ישראל וגם כאן פני' שובה ישראל לא קאי על ישראל אלא לה' הוא אומר שישבו לישראל המושבים אחריו כמו השיבנו ה' אליך ונשובה וכן שובה ישראל עד ה' שישבו ה' אל ישראל מלמעלה למטה כו' ולהבין זה הנה צריך להבין מ"ש רז"ל דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב אליו אלו עי"ת שבימים הללו דוקא קרוב ה' ונמצא לדורשיו ולכאורה יש לתמוה איך שייך לשון ריחו"ק וקירוב באלקו' אחר שמלא כה"כ ולית אתר פנוי מיני' וכמ"ש השמים והארץ אני מלא וגם איך שייך לשון השבה כמ"ש שובה ה' כו' או כמ"ש שובה אלי ואשובה אליכם שגם ה' ישוב דמשמע שנתרחק תחלה ואח"כ מתקרב כי זה הענין לא שייך אלא באדם שנתרחק תחלה מאור פני מלך חיים וכאשר ישוב ויתקרב בלתי נמשך אחרי גופו אזי נא' שובו אלי אבל אשובה עליכם איך שייך לשון השבה אחר שמלא כה"כ כו' אך הענין הזה יובן עד"מ ב' בני אדם שעומדים בקירוב מקום זה אצל זה אם הם עומדים פנים בפנים הרי הם קרובים אך אם כל א' הופך פניו מחבירו זה לצד זה וזה לצד זה הרי קרובים נעשו רחוקים כי גם שעומדים גם עתה בקירוב מקום דהיינו במקום א' כמו שעמדו תחלה פב"ב מ"מ אחר שכאו"א הפך עורף לחבירו הרי נעשה רחוקים זה מזה כאילו עומדים בריחוק מקום ממש כו' והנמשל מזה יובן למשכיל למעלה ג"כ דהנה כתי' גבי ע"ז וסרתם ועבדתם אלהים אחרים כו' ולכאורה לשון וסרתם אינו מובן כלל הל"ל והלכתם ועבדתם כו' אך הענין הוא דלמעלה באלקו' יש ג"כ בחי' פנים ואחור כי בצלם אלקים נעשה האדם כמ"ש בצלמינו כו' וכמ"ש וראית את אחורי ופני לא יראו הרי יש בחי' פנים ואחור גם בקדושה האלקי' והענין הוא דשרשי יניקו' הע"ז הוא מבחי' אחוריים דשם ב"ן כו' וע"כ נק' אלקים אחרים לשון אחוריים כמ"ש בספרי הקבלה וע"כ אמר וסרתם ועבדתם אלקי' אחרים דהיינו ענין הסרה מכנגד הפנים העליונים אל בחי' אחוריים שבקדושה וכמשל הנ"ל בב' בנ"א כאשר א' הופך פניו כו' וביאור הדברים הנה מבשרי אחזה כו' להיות כי אנו רואים גם באדם התחתון בחי' פנימיות ובחי' חיצוניות וחיצוניות דחיצוניו' ובחי' החיצוניו' נק' ג"כ בשם בחי' אחוריים להיותו בחי' טפל לגבי העיקר שהוא בחי' פנימיו' וכמו שידוע שיש באדם ג' מדריגו' מחשבה דיבור ומעשה והנה ג' כחות הללו כאו"א כח מובדל מחבירו ויש לו המשכה מיוחדת מעצמו הנפש כמו כח הפעולה שנמשך מכת הפועל שהוא נמשך ודאי מן הנפש בהמשכה מיוחדת אך הוא בחי' כה חיצוני לגבי כח הדיבור שנמשך מן הנפש בבחי' המשכה פנימי' יותר וממילא מובן שם שבדבר הנפעל אינו מלוכש

רק כח חיצוני דהיינו רק כח המעשה שבפועל אבל באותיות הדיבור מלוּבש כח יותר פנימי והוא כח הדיבור כו' וכן ערך כח הדיבור לגבי כח המחשבה כי במחשבה מלוּבש בה כח פנימי יותר שבנפש וכח הדיבור נק' בחי' חיצוניו' לגבה וכח המעשה נק' בחי' חיצוניות דחיצוניות לגבי המחשבה ונמצא שהתפשטות אור החיות מן הנפש אשר מתפשט ומלוּבש במחשבה יותר פנימי מכולם וחיות המלוּבש בדיבור בחי' חיצוניו' ואחוריי' לגבי המחשבה וחיות המעשה חיצוניו' דחיצוניו' למחשבה כו' והנה יש בחי' פנימי' יותר גם מחי' המלוּבש במחשבה והוא כי גם במחשבה עצמה יש שני מדריגו' הא' מחשבה שחושב אדם ומהרהר בדברים שאינם נוגעים כ"כ לחיות נפשו כמו מחשבת שכל וחכמה גם שיטרד בה מאד מ"מ אין זה הכח נחשב מבחי' פנימי' שבנפש כמו כח המחשבה כשמחשב אדם בדברים שנוגעים לחיי נפשו מאד כמו במו"מ ופרנסה שחיו תלויין בה או בענינים אחרים כיוצא בהן שחיו תלויין בהן מפני שנוגעים לעצמות נפשו כו' שבודאי נמשך כח מחשבה זאת מבחי' פנימי' שבנפש יותר עד שבחי' המחשבה דשכל וכיוצא אינו אלא בחי' חיצוני' לגבי מחשבה זו כערך כח הדיבור לגבי כח המחשבה כנ"ל ובדרך זה יובן עוד כמה מיני מדריגו' כחות פנימיים זו פנימי' מזו עד עצמו' הנפש ממש וד"ל (כי יש כמה מדריגו' בנפש ודרך כלל המה נרנח"י ובודאי המחשבה דחכמה אין לה ערך לגבי מחשבה דרצון וברצון עצמו מחשבה הנוגע לעצמו' הנפש שנק' יחיד"ה יותר פנימי' ממחשבה דסתם רצון המלוּבש בשכל שנק' ח"י כו' וכיוצא בזה וד"ל). ואפי' במחשבה שנמשכת מן המדות שבלב אם הוא דבר שנוגע לעצמו' הנפש הנק' יחידה הנה הוא נמשך מעומקא דלבא מאד ששם משכן בחי' יחידה ונק' נקודת הלב וכמ"ש במ"א בענין המאמר דז"א בעתיקא אחיד ותליא כו' ויש מחשבה עוד למעלה מזאת ששם מתפשט יותר פנימיות ותוכיו' הנפש דהיינו תוך תוכ"ה ונק' מחשבה הקדומה כו' וד"ל. והנה כל בחי' הנ"ל בבחי' פנימי' וחיצוני' הכל הוא רק בבחי' כח המתפשט מן הנפש בלבד דהיינו רק בחי' האור והחיות שמתפשט ממנה בהתפשטו' הארה בעלמא שבה שייך לומר ענין חלוקי מדריגות שזו פנימי' וזו חיצוניות כנ"ל. אבל במהותה ועצמותה של הנפש לא יש הפרש וחילוק מדריגו' הללו כלל שהרי ידוע שאין עצמו' הנפש מקבלת שום שינוי כלל מהתפשטות כוחותיו כלל ונמילא לגבי עצמותה שוין ממש פנימיות הכחות וחיצוני' הכחות כו' והנמשל מכל הנ"ל יובן למשכיל למעלה בעצמות אור א"ס ב"ה אחר שנא' בצלמינו כו' שיש לפניו ג"כ בחי' מחשבה דיבור ומעשה ע"ד דוגמא דמחשבה דו"מ באדם התחתון והגם שנא' כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' מ"מ דברה תורה בלשון ב"א דהנה מבחי' מחשבה דו"מ שבאור א"ס נמשכו ג' עולמו' בי"ע כמ"ש בראתו יצרתיו אף עשיתו כו' כידוע וכמ"ש ויאמר אלקי' יהי אור ויהי אור הרי בדבר ה' שאמר יהי אור נברא האור מאין ליש ממש וכמ"ש כי הוא אמר ויהי כי בדבר ה' שמים נעשו כו' משא"כ מדיבור האדם לא נמשך שום בריאה או איזה התהוות חדשה כלל כי אין דיבורינו כדיבורו ית' אין ערוך אליו כי

אין לו גוף כו' אך להבין בדוגמא בלבד דברה תורה כלשון בנ"א ואמר ויאמר אלקי' כו' בדבר ה' כו' שמ"מ נק' בשם מחשבה דו"מ גם למעלה והרי מבואר למעלה במחשבה דו"מ שבאדם שהמחשבה פנימיו' יותר מן הדיבור כו' וגם שכאו"א נמשך מן הנפש כו' כך ג' מדריגו' עליונות דמחשבה דו"מ זו פנימי' מזו דהיינו שבמחשבה העליונה מאיר מהארת אור א"ס שבאצו' אור וכה יותר פנימי מאותו האור שמאיר דיבור העליון וכן אור שבדיבור פנימי לגבי אור שבמעשה העליונה וכולן מלבושים זה לזה וכאו"א נק' בחי' חיצוניות ואחוריי' לגבי הפנימי' ממנו וגם במחשבה יש ב' מדריגות כמו בחי' מחשבה דחכמתו ית' בחי' חיצוניות לגבי מחשבה דרצון העליון שקרוב אל העצמות יותר כו' (וכנ"ל במשל באריכות כך הוא למעשה ג"כ עד מחשבה דא"ק וד"ל).

וזהו לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. פי' בראתיו כל בריאה היא יש מאין דוקא כידוע והיינו בבחי' אותיות המחשבה העליוני' שנק' עלמין סתימין דלא אתגליין כמשל אותיות המחשבה באדם שהיא סתומה ונעלמה מעצמותו בלתי נגלית לזולתו והרי אותיות המחשבה נולדו מן השכל הפשוט מאין ליש כי בשכל עדיין אין אותיו' עד עלותם במחשבה וע"כ נק' בריאה י"ש מאי"ן משא"כ הדיבור שמתלבשים בו אותיות המחשבה שנק' יש מיש שהרי אינו מדבר רק מה שחושב כמ"ש במ"א באריכו' וזהו יצרתיו שהוא בחי' הדיבור להיותו כמו בחי' צורה לחומר ההיולי שמגלה מצפוננו כך הדיבור מגלה מצפון והעלם המחשבה ונק' דיצירה כמו צורת הכלי שמציירין בחומר הפשוט ונעלם כו' וד"ל ואף עשיתיו אף זה הפסיק הענין כי יש הפרש גדול בין דיבור למעשה כי הדיבור מתאחד עם המחשבה והי' לאחדים כי אינו מדבר רק מה שחושב כנ"ל אבל במעשה אינו שורה מן המחשבה כלל כי יכול לחשוב גם היפך מה שעושה או לחשוב ענין אחר (אעפ"י שיכול ג"כ לדבר היפך המחשבה מ"מ שורה בדברו אותיו' מחשבה ומה שחושב ההיפוך הן אותיות מחשבה אחרו' ולעולם לא ימצא דיבור בלי מחשבה כ"א בחרש שמדבר ואינו שומע כו' שבלא דעת ידבר) והנה כל אלה ג' המדריגו' מחשבה דו"מ הן רק בחי' התפשטות אור וחיות מאור עצמו' א"ס שמהם נבראו ג' עולמות כמו עלמין סתימין ועלמין דאתגליין כו' והיינו אור הבא בבחי' השתלשלות בסדר המדריגו' בבחי' פנימיות וחיצוניות וחיצוניות דחיצוניות אבל בעצמות אור א"ס שבאצו' הנה כתיו' אני הויו' לא שניתו' שאינו מקבל שום שינוי מבחי' השתלשלות ג' מדריגות דמחשבה דו"מ וקמ"י שוין בחי' הפנימיות עם בחי' החיצוניות וכנ"ל במשל דלגבי עצמות הנפש כולן שוין כו' וז"ש בזהר דלית מחשבה תפיסא ביי כלל פי' שאין שום מחשבה אפי' מחשבה היותר פנימי' נתפסת בעצמותו כלל וכלל (ואפי' מחשבה דא"ק שהרי מבואר ומובן ממשל הנ"ל דגם בחי' מחשבה היותר פנימי' כמו שלמעלה מנקודת הלב ג"כ אינה אלא בחי' התפשטו' אור בלבד כו' וד"ל).

בעז"ה ביאור לחורה דשבת שובה

להבין שרשי הדברי' (ע"פ שובה ישראל ע"ד). הנה פי' עד לשון נצחית כמו עד עולמי עד שהוא ענין נצחית אך הנה ענין נצחית אינו גופל אלא בדבר שהוא בגדר זמן דהיינו בבחי' עבר הוה ועתיד, ואמנם מפני שיש הפסק וגבול לזמן כמו אלף שנה ולא יותר ע"ז שייך לומר לשון נצחית דהיינו שאין הפסק וגבול לזמן ע"ד מ"ש וחי לעולם וכן כל פי' עולמי עד היינו פי' המשך הזמן בלי גבול והפסק לעולם אבל בדבר שאינו בגדר ובחי' זמן כלל דהיינו למעלה מבחי' הזמן דעבר הוה ועתיד כו', איך שייך לומר בו לשון נצחית מאחר שאינו בגדר זמן עד שיתכן לומר בו שלא יופסק אלא יומשך לעולם כי כל משך זמן לעולם אינו אלא בימים ושנים שהן תחת הזמן בהם שייך לומר שיומשך זמן רב בלי גבול אבל לא בדבר שלמעלה מן הזמן לגמרי כו'. אך א"כ יש להבין לכאורה דהרי ידוע שהזמן בחי' נברא מחודש מאין ליש כידוע בענין עולם שנה נפש ובהכרח שיש גבול והפסק לזמן כמו שגוף הנברא יש לו הפסק אחר שהוא מחודש ויש לו תחילה יש לו תכלה כידוע, וא"כ איך אפשר שיהי' בזמן עצמו בלתי הפסק וגבול כנ"ל בפי' עולמי עד כי וודאי כל דבר שתחת הזמן אינו בבחי' נצחיות כמו הזמן עצמו כו', אך הענין הוא דהגם שהזמן מצד עצמו יש לו גבול והפסק בהכרח כנ"ל מ"מ כאשר מאיר בו הארת אור א"ס שהוא למעלה מגדר זמן דעבר הוה כו' כידוע בפי' שם הוי' ה' הוה כו' אזי גם בזמן מאיר בבחי' שלמעלה מן הזמן והיינו ענין הנצחיות שיוכל להיות גם בזמן דהיינו שגם ימים ושנים הנופלים תחת הזמן דעבר הוה וכו' לא יופסקו לעולם וזהו מחמת הארת אור א"ס שלמעלה מן הזמן, ונמצא מובן מזה שיש בנצחיות הזמן יהודי וחבור מלמעלה מן הזמן עם הזמן וגם שהם ב' הפכי' מקצה אל הקצה אבל בחי' הנצחיות שבזמן כלול משניהם יחד וד"ל. ובוזו יובן שזהו ג"כ ענין יחוד קודב"ה ושכינתו' שהוא יחוד דהוי' ואלקים כידוע, דהנה ידוע דבחי' הזמן דעבר הוה כו' הוא בבחי' מלכות דאצי' שנק' שכינה וכמ"ש ה' מלך וימלוך כו' עבר הוה ועתיד, וכמ"ש בע"ח (ובלק"ת פ' בראשית) דשורש הזמן בנוק' דו"א וע"כ מצוות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות כו', אבל שם הוי' דאצי' הוא למעלה מן הזמן לגמרי כנ"ל בפי' הוי' ה' הוה ויהי' דהיינו עבר הוה ועתיד כא', ואמנם הנה בחי' הזמן הרי הוא בא בבחי' גבול והפסק וז"ש עיניך ברכות בחשבון' שהוא המל' שנק' חשבון כמ"ש בזהר וכמו דרך כלל שיתא אלפי שנין הוי עלמא וכמ"ש כי אלף שנה כיום כו', אבל בשם הוי' דאצי' הוא למעלה לגמרי מגדר זמן וגם לשון נצחיות לא שייך לומר כנ"ל והרי המה ב' היפכי' לגמרי' אך שהוי' למעלה מהזמן לגמרי מתייחד ומאיר בשם אלקים דמל' דאצי' והוא ענין יחוד קודב"ה ושכינתו' והיינו בחי' הנצחיות שבמל' כמ"ש ה' ימלוך לעולם ועד וכל מקום שנא' ועד אין לו הפסק כידוע והיינו בחי' יחודא תתאה דבשכמליו וד"ל. ובוזו יובן ג"כ ענין מ"ש בזהר דוע"ד בחילופי אתון דאח"ד, ולכאורה אין שייכות כלל לחיבת ועד עם חיבת אחד,

אך ע"פ הג"ל בענין הארת אור א"ס בזמן שמוה נמשך הזמן בבחי' נצחיות כו', מעתה יובן ג"כ דתיבת וע"ד שהוא בחי' נצחיות הזמן שבמל' דאצי' שהוא בא ע"י הארת אחד דוקא שהוא בחי' אחדות הפשוטה שבאור א"ס שלמעלה מן הזמן לגמרי כנ"ל, והוה דוע"ד בחילופי אתון דאח"ד שהוא בחי' יהודי' עליוני' דאחדות הפשוטה (שחא"ר"ס) ומתייחדי' במל' שנק' יהודא תתאה והוה תיבת וע"ד שבא דוקא בחילופי אתון דאח"ד וד"ל.

והנה בחי' מל' דאצי' שמהווה כל הנבראי' מהווה מאין ליש דוקא וכידוע. וביאור ענין מאין ליש. הנה ידוע שיש ב' מיני השתלשלות, הא' השתלשלו' הנק' עילה ועלול והוא הנק' יש מיש, וביאור זה ידוע עד"מ האהבה אשר יתפעל האדם בלבו שנולדה מן השכל, והטעם שזה נק' יש מיש כי התפעלות זאת האהבה כבר הי' מציאותה בשכל ונק' התפעלות שבשכל אלא שיצאת מן ההעלם לגילוי בלב וה"ו בחי' יש מיש כמו הדיבור מן המחשבה כידוע והוא הנק' ג"כ עילה ועלול שהעלול נמשך ממהות העילה וכן הניצוח נמשך מן האהבה שנק' חסד וכידוע בענין קו הימין חח"ן שהחסד נסתעף מן החכמה דהיינו ע"ד הג"ל בבחי' עילה ועלול שנק' יש מיש ועד"ו הניצוח ענף החסד ג"כ בבחי' יש מיש כי הנה אנו רואי' שמדת הניצוח מסתעפת ממדת הגדולה שהוא מדת החסד כי כל איש רחב לבב בגדולה והתפשטות יתירה כן לפי ערך תגדל ותתפשט מדת הניצוח אצלו להיות הדבר כרצונו דוקא שיהא ידידי' נצח וגם שנמצא מדת הניצוח בכל אדם, אבל הנה אנו רואים בטבעי כנ"א שלפי ערך גדולת האיש כן תגדל ערך נצחונו שהרי איש הקטן בעיניו באמת לא יתפעל בניצוח כ"כ שיהי' הדבר דוקא כרצונו אלא מיד ירך לבבו להכנע להיות לנגד דעתו אך כל שיגדל לבבו בגדולה והתפשטות ביותר כן יגדל מדת הניצוח שיהי' דוקא כרצונו ונמצא הנצח ענף הגדולה לפי ערך וה"ו כמו הסתעפות החסד מן החכמה כנ"ל, וא"כ יובן למעלה בקו הימין חח"ן דאצי' שגם בחי' הנצח שרשו בבחי' חכמה ממש רק שבא בבחי' השתלשלות יש מיש דרך עילה ועלול כו'). ולפי"ו מובן שלא הי' אפשריות להיות התהוות הנבראים בע"ג ותכלית גם מבחי' נצח דו"א אחר שהארת חכמה בנצח ממש כו', אך מבחי' מדת מל' דוקא נמשך שרש התהוות הנבראי' להיות כי מדה זאת גם באצי' נמשכת בבחי' יש מאין כי מדת ההתנשאות אינה נמשכת ממהות האדם רק בבחי' דבר יוצא לחוץ ממנו ואין זה יש מיש אלא יש מאין ומכ"ש מאצי' לבריאה להוות נבראי' נפרדי' כו' שההתנשות הזאת מקפת למעלה מהיות להם שרש ומקור בבחי' עילה ועלול אלא רק בבחי' יש מאין מרחוק תאיר עליהם וכמ"ש במ"א ואף גם זאת ע"י כמה צמצומי', כי הנה ידוע בפי' להודיע לבנ"א גבורותיו וכבוד הדר מלכותו דהיינו שכדי שיהי' נמשך מלכותו ית' הנק' מל' דאצי' ונק' הדר מלכותו כי אין מלך בלא עם וברוב עם יותר יותר יש הדרת מלך כנודע. הנה א"א שתתפשט מדה זאת כ"א אחרי' כמה צמצומים וו"ש לבנ"א גבורותיו תחילה שהן בחי' רבוי הצמצומי' ביותר ואח"כ

וכבוד הדר מלכותו. וענין הצמצום הזה הנה ידוע שהוא בחי' ההסתר וההעלם בעצמות אור א"ס וכמ"ש ישת חושך סתרו וכמרו"ל כבריייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כו' וכן ארו"ל בתחילה עלה במחשבה לברוא במה"ד כו' והיינו שם אלקי' וכמ"ש בראשית ברא אלקים כו' וידוע דשם אלקים הוא בחי' מדת הדין ושם הוי' הוא מדת הרחמי' וע"כ ע"ב זקנים שהעתיקו התורה לתלמי המלך כתבו אלקי"ם ברא בראשית כו' ורמזו בזה לתחילת המחשבה שחשב לברוא במדת הדין שהוא שם אלקי"ם דוקא וע"כ כתבו אלקים ברא כו', והיינו ל"ב ויאמר אלקים בעובדא דמ"ב שהוא שם מ"ב שהוא מבחי' הגבורה דוקא כנודע, וז"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים פי' הוי' הוא בחי' אור החסד ונק' שמש כמו עד"מ השמש שמאיר על הארץ ולדרים והמגן הוא נרתק המכסה לאור השמש שלא יתגלה כ"א אחרי ההעלם וההסתר דוקא וזהו כוונת דאד' שפתי תפתח כו' שלפני ש"ע להיות כי שם אד' הוא בחי' המל' כנודע, וכדי שיהא נמשך בחי' המל' הנק' אד' אדון על כולא צריך להיות בחי' הגבורות והצמצומים בתחילה כנ"ל, והיינו כללות ה' גבורות מנצפ"ך שעולה מספרו פ"ך והן הרמזים בתיבת שפתי תפתח כמ"ש בכוונות בפע"ח, וידוע דכוונות דאד' שפתי כו' בכל יום בפרטיות הוא ענין וכוונה אחת עם כללות ענין בנין המל' בר"ה על סס"ה יום כו'. וזהו שרש ענין המלכיות שאומרי' בר"ה וכמארז"ל אמרו לפניו מלכיות כו' דהיינו להמשיך בחי' רצון למלוכה באמרינו י' פסוקים דמלכיות להיות כי בר"ה תחילת אצ"י מדת המל' כידוע וד"ל (וזהו ג"כ כוונה דברכה שני' דש"ע אתה גבור לעולם אד' כי כדי שיהי' נק' אד' בבחי' מלכ' אדון על כולא כו' צ"ל אתה גבור לעולם בבחי' הגבורו' העליונר' מטעם הנ"ל וד"ל).

והנה כדי שיהא בחי' הצמצום בשביל המשכת מדת המל' כנ"ל צריך שיוקדם לזה בחי' המשכה ממקור העליון והגבוה מאד נעלה דהיינו מבחי' אור הכתר עליון דוקא, והטעם הנה ידוע לפי שבשביל ירידת האור למטה ביותר צריך להיות ההארה בתחילה ממקום העליון ביותר כי כל הגבוה גבוה ביותר יותר יוכל להשפיל א"ע כו'. וזהו כוונת הברכות באמרו בא"י מלך העולם, פי' בשביל שיהא נק' מלך העולם במדריגה התחתונה על עם נפרד צריך שיבא המשכת האור מבחי' העליונה ביותר והיינו ברוך בחי' הכתר כו' ולהבין טעם ושרש הדבר, הנה ידוע עד"מ שאנו רואי' שכל מי שהוא חכם גדול ביותר יותר יוכל להשפיל חכמתו ולהלבישה בלבושים שונים כמו במשלים וחידות הרבה עד שיוכל להבין גם התינוק כו', משא"כ מי שאינו חכם כ"כ די לו להפקיע א"ע שישכיל לעצמו דברי' כהויתן בלבד אבל לא יוכל להמציא לברש גשמי להלביש השכל עד שהתינוק ג"כ יבין מפני שאינו משיג השכל לעומקו וכל מי שמשגיג השכל והחכמה לעומקה יותר יותר יוכל להשפילה למטה מטה, הרי מובן שההשפלה למטה תלוי' בערך רוממות השכל והחכמה בעומקה כו', ולכן אמרו על ר"מ שהי' דורש תלתי' מתלי כו', והרי בגדול החכמים כשלמה

נא' בו וידבר ג' אלפים משל כו' לפי שהמשלים שהן השפלות התלבשות החכמה כורה על עמקותו של חכמתו שלמה משא"כ מי שאינו כ"כ וכנ"ל, ומוזה יובן לדוגמא על ענין כלל הנ"ל דבשביל ירידת האור למטה דוקא צריך שיבוא האור ממקום העליון ביותר לפי שכל הגבוה גבוה ביותר יוכל להשפיל א"ע משא"כ מי שאינו גבוה כ"כ שאינו יכול להשפיל א"ע כ"כ כנ"ל וד"ל. ועוד יובן ענין כלל הנ"ל ממה שמצינו בגלות מצרים דכתי' ועברתי בארץ מצרים כו' אני ה', אני ולא מלאך כו' אלא הקדב"ה בכבודו ובעצמו. והטעם ידוע משום דקליפת מצרים הי' אז קשה מכולם ונק' כתר דקליפה וכידוע דנ' שערי טומאה דקליפה כולן הי' במצרים ולהיות בחי' הטומאה זאת במדריגה שפלה ואפילו שאין למטה הימנה הוצרך שיבוא גם האור ממקום ומדריגה העליונה ביותר שאין למעלה הימנה והיינו מ"ש ועברתי בא"מ אני ולא מלאך כו' אלא בכבודו ובעצמו דוקא דהיינו מבחי' אור א"ס עצמו שמאיר בכתר דקדושה והיינו אנכי ארד עמך כו' אנכי מי שאנוכי ואנוכי אעלך כו' ומטעם הנ"ל דכל הגבוה יותר יוכל להשפיל עצמו למטה משא"כ מי שאינו גבוה כ"כ וכמ"ש שמים לרום וארץ לעמק כו' ואמר בס"י שיש עומק רום ועומק תחת ושניהם תלויים זה בזה מטעם הנ"ל וכמשל העיגול שעליונו ותחתיתו שוה כו' וד"ל.

והנה עפ"י יובן עוד ענין אחד והוא מה שלכאורה יש להפליא על חורבן בית ראשון וחורבן משכן שילה. ובפרט יש להבין למה משכן שילה עמד זמן במספר קצוב וכן בית ראשון עמד זמן במספר קצוב וכן בית שני. והרי הארת אור א"ס הי' מאיר בהם כמ"ש לשכן שמי שם כו' וכתי' אשר התהלכתי מאהל לאהל כו' ואור א"ס ודאי הוא נצחי גם בזמן כנ"ל בפני' עולמי ע"ד ובפני' ה' ימלוך לעולם וע"ד כו'. וגם למה קצוב הזמן במספר דוקא למשכן שילה כך וכך ולבית ראשון כך וכך כו'. אך הענין יובן ע"פ כלל הנ"ל דכל הגבוה גבוה יותר יותר ישפיל א"ע למטה ומוזה יובן ג"כ דכל שהמשכה באה מבחי' ומדריגה עליונה ביותר יותר יש לו בחי' נצחיות בזמן והיינו מפני אור א"ס שמאיר בזמן כנ"ל, וידוע דיש חילוק מדריגות רבות בבחי' הארת אור א"ס שמאיר בד' עולמות אבי"ע ולפי ערך אותה מדריגה שמאיר בהם מאור א"ס כך יהי' ערך הנצחיות שבאה בזמן ומקום דהיינו אם המדריגה יותר עליונה יותר יהי' נמשך בנצחיות הזמן כו', ולכן משכן שילה ובית ראשון הי' להם מספר קצוב בזמן כי לא הי' מאיר בהם בבחי' היותר עליון שבאור א"ס עד שלא יופסק הזמן אלא נפסק האור בזמן הקצוב לפי שהיו לפי ערך אותה המדריגה בלבד, ובזאת יש הפרש בין משכן שילה לבית ראשון ובין בית ראשון לבית שני לפי הפרש שרש המדריגית שהי' מאיר בהם מלמעלה. אך הנה בית המקדש דלעתיד שיבנה ב"ב בימי המשיח או כתי' ועתיק יומין יתיב כו' עד מלכותי' מלכות עלם כו', וכן מרומז בשירה דמתחילה אמר מקדש ה' כוננו ידיך דקאי על בנין ב"ר וב"ש ואח"כ ה' ימלוך לעולם ועד דקאי במקדש דלעתיד דוקא והיינו משום שנא' במשיח הנה ישכיל עבדי ירום כו'

וגבה מאד, פי' מאד אותיות אד"ם דהיינו אד"ם דו"ד משי"ח, שידוע שיהא משיג *
 גבוה גם ממדריגת משה שנק' גואל ראשון ועליו אמר משה שלח נא כו', ומשום
 שההארה מאור א"ס במלכות משיח יהי' ממדריגה היותר עליונה ע"כ יהי'
 בבחי' נצחיות בלתי הפסק לעולם וכמ"ש מלכותי' מלכות עלם כו' וד"ל.
 (וכל זה מטעם הנ"ל דכל הגבוה גבוה יותר ויותר משפיל א"ע וע"כ אריכות
 הגלות האחרון יותר מאריכות הגלות הראשון הקודמים מפני שלפי ערך רוממות
 המדריגה כך ערך שפלות המדריגה כנ"ל וד"ל). ובכל זה מובן ביותר ענין המל'
 בפ' ענין ועד בחילופי אתון דאחד ובטעם ענין אמרו לפנינו מלכיות שבשביל
 צמצום דבחי' המל' דוקא צריך שיבוא האור מבחי' הכתר, וזהו ג"כ ענין בא"י
 מ"ה כנ"ל וד"ל. וזהו שארז"ל חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, ולכאורה
 יש להבין למה מכפר מאה דוקא, אך הנה ידוע בפ"י מאמר הזוהר ע"פ דיהי
 חיי שרה מאה שנה כו', דפי' שרה היא בחי' מל' דאצי' שנק' בזהר בשם
 מטרוניתא שזהו תרגום דשרה מלשון שררה ומלוכה כו', וזהו שקורין בר"ה
 דוקא וה' פקד את שרה כו', כי הנה בר"ה אז זמן התחלת בנין הנוק' במ"ש
 י"פ מלכיות כנ"ל. ובענין אמרו לפנינו מלכיות כו' שהוא להמשיך רצון לצמצום
 זה להיות מלך על עם כו', וזהו וה' פקד את שרה כאשר אמר, פי' פקד ועלה
 ברצונו להיות מלך על עם כו' והיינו שפקד לשרה שהוא בחי' המל' כנ"ל
 כאשר אמר פי' כאשר כבר עלה ברצון המאציל כי אמר לשון מחשבה כמו אני
 אמרתי כו' שזהו אמירה בלב בלא גילוי בדבור והיינו מחשבה ורצון, וגם כאן
 כבר עלה בחי' המל' בבחי' מחשבה הקדומה שהוא עצמות הרצון הקדום
 שבעצמ' המאציל, אך בר"ה פקד לשרה ברצון גלוי דהיינו שיבוא לידי גילוי
 מן ההעלם בלבד וזהו וה' פקד לשרה שהוא בחי' המל' שיבוא זה הרצון לידי
 גילוי כמו שאמר כבר במחשבה ורצון הקדום וד"ל. והנה הטעם למספר מאה
 שנה ואח"כ כ' שנה ואח"כ ז' שנה הנה ידוע דע"ס דאצי' כאו"א כלול (מעשרה),
 וכאשר עדיין המה כלולים באור הכתר נק' מאה ברכות כי י"ס דכתר כלול,
 בבחי' ההעלם כל מה שמתפשט אח"כ באצי' בבחי' הגילוי באור וכלי כידוע
 והיינו ג"כ ענין מאה שנה דשרה דידוע שחיי שרה היינו בחי' ע"ס של המאציל
 שנמשכין כולן בבחי' המל' וכמ"ש כל הנחלים הולכין אל הים כו' וכמ"ש בזהר
 ויהיו חיי שרה אינון חיי דלעילה דילה אינון חיינו כו' (וכמ"ש ביאור זה המאמר
 במ"א באריכו') והנה במספר אי"ק בכ"ר יש בחי' יחידו' ועשירות ומאות א'
 יחידו' י' עשירות הק' מאות וכן בכ"ר כו', וכן יש בחי' אלפים ורבבות וכמ"ש
 אלף אלפין ורבוה רבבן כו', והרי ידוע דסדר השתלשלות מרכבה לאלף ומאלף
 למאה כו' הכל חילק העשירית בלבד דהיינו מרכבה לאלף נמשך רק חלק
 עשירית מרכבה שהוא מספר אלף וכן מאלף למאה נמשך רק חלק עשירית
 מאלף שהוא מספר מאה, וכן ממאה לעשירית נמשך רק חלק עשירית שהוא
 מספר יו"ד, וכן מיו"ד למספר א', והדוגמא מכ"ז יובן ג"כ למעלה שיש למעלה
 יחידו' עשירו' מאות אלפים ורבבות ורבוה רבבן כו', דהנה בדניא' כתי' בבחי'

עתיק יומין אלף אלפים ישמשוני' ורבוא רבבן קדמוהי כו', וחלק העשירית מזה נמשך למטה הימנו כשבא בסדר השתלשלות דהיינו אלף רבוא וזהו למטה יותר דהיינו בחיצוניות דעי' כשמתלבש בא"א שאינו אלא בחי' רבבות וכמ"ש זאתא מרבבות קודש כו', וכאשר נמשך האור עוד למטה דהיינו בא"א עצמו שנק' ראש לאצי' נתמעט עוד ולא נמשך שם רק חלק עשירית מן הרבבות שהוא מספר אלף, וזהו שכתב אל"ף המגן כו' והיינו אות אל"ף אאלפך חכמה כו', וכאשר נמשך מא"א לבחי' חכמה דאצי' וכיוצא שהוא בחי' חיצוניות דא"א להיות כולל כל ע"ס דאצי' כנ"ל אז הוא במספר מאה ונק' מאה ברכות כנ"ל, דהיינו רק חלק הי' ממספר אלף שבעצמותו כו', ועד"ז ממאות לעשירות דהיינו חו"ב שנק' עשירית לגבי בחי' אור הכתר שמקבלים משם והיינו מפני שאינם מקבלים משם רק חלק הי' וזהו ויהיו חיי שרה מאה שנים בחי' המאות דכתר שהוא בחי' חיצוניות דא"א שהוא מקור לע"ס דאצי' וכאו"א כלול מי', ועשרי' שנה הן בחי' חו"ב דאצי' שהן בבחי' עשירית חלק הי' ממאות דכתר ושבע שנים היינו בחי' יחידות שהוא בבחי' זוי"ב דאצי' כידוע שהמל' נק' אחת כמ"ש אח"ת היא כו', וז"א דאצי' הוא בחי' ו"ק כו' וד"ל, ולהבין זה בתוס' ביאור למה דוקא חלק עשירית בלבד נמשך מעליון לתחתון, הנה כתי' מבשרי אחזה כו' דאנו רואי' שכאשר העילה משפיע להעלול ממנו אינו משפיע רק מבחי' חלק הי' שבו בלבד, דהיינו שכל עילה כלולה מי' ובחי' המל' שבו הוא חלק הי' הנמשך ונשפע להעלול וכל ט"ס של העליון נשאר בעצמותו בלתי מתלבשים ונמשכין כלל לתחתון העלול. והמופת לזה הנה השפעת שכל שמשפיע הרב לתלמידו הרי אינו נשפע רק מבחי' המל' שבשכל דהיינו רק מבחי' האותיות שבשכל כנודע וכן מהתלבשות השכל במדות אנו רואין שאינו מתלבש רק בחי' המל' שבשכל והן רק אותיות ההשגה שמהרהר במוח שמוזה יתפעל בלב, וכן בהתלבשות המדות במחשבה כמו מה שחפץ בלבו שיתהו אותיות במחשבה אינו רק חלק הי' שבמדות שבלב והיינו בחי' אותיות המדות בלבד, ועד"ז ממחשבה לדבור, ועד"ז גם מלמעלה מן השכל דהיינו מן הרצון והענוג אינו מתלבש בחכמה ושכל רק מבחי' האחרונה שבהן שהן בחי' אותיות שברצון והתענוג, ועד"ז מלמעלה מן הרצון והתענוג מתלבש רק חלק הי' דהיינו רק בחי' אותיות כו', ומוזה יובן בנמשל למעלה הטעם בכל הנ"ל דרבבות בע"י ואלפים בא"א ומאות בכתר ועשרות בחו"ב כו' וד"ל. והנה תכלית כונת המאציל הי' כדי שיהי' בחי' ביטול הי"ש לאין ובשביל זה נאצלו כל האצי' ונברא כל הבריאה בבחי' מאין ליש, כי הנה מה שמתהפך מיש לאין בבחי' ביטול היש כמו וצבא השמים לך משתחווים, וכן כל העלאות מ"ן דמלאכי' ונשמות דבי"ע הרי מזה נעשה למעלה במאציל בחי' תענוג ושעשועי' גדולי' להיותו דבר חדש מאד ופלא גדול עד"מ הצחוק שעושי' לפני מלך בחיות הנלחמי' וצפור המדברת וכיוצא שיתענג המלך להיותם דברי' נפלאי' וחדשים היפך הבריאה הטבעית כו', וכמ"כ למעלה מהיפך היש לאין להיותו דבר חדש ונפלא היפך סדר השתלשלו' הרי יעלה מזה למעלה בחי' עונג עליון ונק' צחוק ע"ד שארז"ל לעתיד

הקדב"ה יעשה קניגא לצדיקי' וגם בכל יום יושב ומשחק עם לוי'תו כו' ולהיות
 כי א"א שיהי' בחי' ביטול היש הנפרד בלתי אם לא שיוקדם תחילה בחי'
 הצמצום כדי שיוכל להיות בריאה מאין ליש כידוע והוא בחי' שם אלקים
 המצמצם כנודע, והנה לזה אמרו צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לי,
 פי' יצחק לשון עתיד דהיינו שעתיד לצחק והענין הוא כנ"ל דהאלקים הוא
 בחי' הצמצום בשביל שיהא נברא יש מאין זה נעשה לצחוק כדי שיהי' נמשך
 עונג וצחוק העליון בבחי' ביטול היש כנ"ל והיינו צחוק זה עשה לי אלקים
 דוקא ועיקר התגלות העונג והצחוק הזה יהי' לעתיד דוקא, וזהו כל השומע
 יצחק כו' והיינו כמארו"ל דלעתיד יעשה קניגא כו' וכמ"ש ביאור זה במ"א
 באריכו' וד"ל. ועד"ז הנה יובן ג"כ כללות ענין ר"ה שהוא בחי' הצמצום דשם
 אלקים להיות בחי' המל' כנ"ל באריכו' שזהו ג"כ רק בשביל שיהי' אח"כ
 בחי' ביטול היש לאין מנבראי' דבי"ע והיינו שיוכלו להתעלות בהעלאת מ"ן
 כל השנה שזה הי' כל עיקר כוונת המאציל בתחילה כנ"ל וד"ל. וזהו ענין
 שרש י"ג מדה"ר שאומרי' בר"ה כי הנה ע"י י"ג מדה"ר ממשיכי' כח ועוז לנבראי'
 שיוכל להיות בהן בחי' ביטול היש בהעלאת מ"ן כנ"ל, כי הנה מה שמעוררי'
 רחמי' רבי' מלמטה היינו ע"י בכי' דוקא כנודע בכתבי הארי' ז"ל דכל שאינו
 בוכה בעשי"ת אין נשמתו שלימה כו' והיינו הנקרא מי"ם בוכין דהיינו ענין
 מאמר הידוע דמים תחתוני' בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא, פי' מים
 תחתוני' הן הנבראי' יש מאין בבחי' הפירוד והגבול ומעוררי' על עצמם רח"ר
 על עוצם ריחוקם מאור פני מלך חיים דהיינו כמו שהאור אלקי למעלה מן
 בחי' הצמצום וההסתר שנק' קדם מלכא לפניו ממש ומבקשים שיהי' גם המה
 מקבלים מהארת פני מלך שבאצ"י, וזהו אנן בעינן למהוי קדם מלכא ועי"ן
 הבכי' מתעורר עליהם בחי' י"ג מדה"ר העליונים די"ג ת"ד דא"א דאצ"י
 הנמשכים בבחי' מל' דאצ"י ונמשך בהם כח ועוז שיוכלו לעלות קדם מלכא
 כמו בכל חודש ושבת שמתעלין כל הנשמות וכמ"ש והי' מדי חודש בחדשו
 כו' וכמו מיכאל שמקריב נשמות ע"ג המזבח דהיינו שמשחאב' בגופא דמלכא
 כו', וכמ"ש במ"א וד"ל (וע"ד הידוע בענין המאמר דבת קול מכות בכל יום
 שובו בנים כו' וד"ל), וזהו שובה ישראל עד ה' אלקיך. פי' כי ע"י התשובה
 דישראל מלמטה בבכי' ותחנונים מעוררי' למעלה בעצמות המאציל בחי' י"ג
 מדה"ר שיומשכו בבחי' מל' דאצ"י כי כל ישראל בני מלכי' הם כו' דהיינו
 ששרשן בבחי' המל' כנודע, ומחמת זה נמשך הכח בבי"ע להיות בחי' ביטול
 היש וממילא עי"ז הרי נמשך בחי' גילוי האין דמל' דאצ"י בבי"ע דהיינו בחי'
 יחודא תתאה כו', וזהו פי' וע"ד בחילופי אתון דאחד דהיינו אור א"ס שבאצ"י
 שלמעלה מן הזמן שמאיר בזמן שבמל' ואז נק' ועד בלי הפסק כמ"ש ה' ימלוך
 לעולם ועד, וזהו ג"כ פי' שובה ישראל עד ה' אלקיך שע"י תשובה דישראל
 מתעלה בחי' ע"ד שהוא בחי' המל' הנק' ע"ד והוא ע' רבתי ודלי"ת רבתי
 שבש"מ"ע ואח"ד כמ"ש בזהר (ויש בפ"י שובה ישראל ב' אופנים הא' מלמטה
 למעלה דהיינו בהעלאת מ"ן בבחי' ביטול היש כנ"ל והיינו עד ה' אלקיך שהוא

בחי' המל' שמעלים לבחי' המל' בעצמו המאציל ולהיות כי עי"ז חוזר אור המאציל להמשיך רצון למלוכה כו' מלמעלה למטה והיינו שובה ישראל עד ה' מלמעלה למטה דהיינו מעצמות המאציל עד בחי' המל' שנק' ע"ד ונק' ה' אלקיך כידוע ושני הפרושי' אמת וד"ל). והנה בחי' המשכה הנ"ל בעולמות להיות בחי' ביטול היש נמשך כל השנה ג"כ ע"י תורה ומעשה המצוות, כי הנה כתי' סוף דבר הכל נשמע כו' ואת מצותיו שמור כי זה כל האד"ם, ופי' האד"ם היינו כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אד"ם שהוא בחי' רמ"ח מ"ע רמ"ח איברין דמלכא ושס"ה ל"ת שס"ה כו' שכללותם נק' בחי' אדם דאצי', וזהו שארז"ל על מעשה המצות ועשיתם אותם כו' כאלו עשאוני כו', וזהו ואת מצותיו שמור כי זה כל בחי' אד"ם דאצי', והיינו האד"ם בה' ידיע דהיינו אדם הידוע שעל הכסא כו' כידוע, ופי' כי זה כל האדם היינו ע"ד הנ"ל דכל אצי' לא נאצל רק שיהא בחי' ביטול היש למטה, והיינו כי זה כל אצי' אד"ם העליון כי במצות ל"ת וודאי יש בחי' ביטול היש שהוא בחי' ביטול רצון כמ"ש אל יאמר אדם אי אפשי כו' אלא אפשי ואבי שבשמים גזר עלי וכמאמר בטל רצונך כו', וגם במצות עשה כמו בצדקה יש בחי' ביטול הרצון ליתן יותר מכפי רצונו וכיוצא בזה בכל מ"ע ודרך כלל בכל המצות העיקר הוא בחי' ביטול הרצון בלבד וכמ"ש ויצונו ה' את כל החוקים האלה ליראה כו' ויראה הוא בחי' ביטול עצמותו כו', וע"כ ע"י תורה ומצות נמשך בחי' ביטול היש בעולמות כל השנה, וזהו כל האד"ם כנ"ל לפי שזה הי' עיקר כוונת המאציל בתחילה כנ"ל וד"ל.

אך הנה הפרש בין כל השנה לר"ה בבחי' המשכה הנ"ל היינו שבר"ה נמשך בחי' המשכה הנ"ל ממקום מדריגה עליונה ביותר מכל השנה דהיינו שבר"ה נמשך מבחי' הכתר שלמעלה מן החכמה ובכל השנה לא נמשך רק מבחי' החכמה שבתורה כו', ובחי' החכמה נק' בחי' אחוריים לגבי בחי' הכתר שנק' פנים, ולכך אומרי' בר"ה את פניך הוי' אבקש מבחי' הפנימיות דפנים העליונים שבכתר שלמעלה מבחי' החכמה שבתורה כו', וביאור ענין זה הנה יובן בהקדים תחילה שרש ענין פנים ואחור למעלה. דהנה כתי' וראית אחורי ופני לא יראו, להיות כי מבואר בע"ח בכמה דוכתי' בסדר התלבשות הפרצופי' זב"ז שהתחתון מלביש לעליון ונמצא בחי' חיצוניות שבעליון נעשה בחי' פנימית לתחתון, וא"כ הרי בחי' אחורי' שבעליון נעשה בחי' פנים לתחתון, כי בכל עילה יש בחי' פנים ובחי' אחור שנק' חיצוניות ופנימית כנודע, ובחי' אחוריים שבעליון נעשה בחי' פנים לתחתון, ועד"ז הולך סדרי ההשתלשלו' מעילה לעילה עד עילה היותר אחרונה שלא נמשך מבחי' חיצוניות שבה לתחתון הימנה, והוא כמו זה העולם השפל שאין עוד למטה הימנו, וכמ"כ ממילא מובן שבחי' עילה היותר עליונה שבאצי' שאין למעלה הימנה אין בחי' פנימית שבה בבחי' הלבשה להלביש לעליון הימנה, א"כ אין בחי' פנימית שבה נעשה בחי' אחוריים כלל לגבי עליון אחר שאין

עולין הימנה ולא כשאר העליות שאחרי' שכלול עילה בהכרח שבחי' פנימית
 שבה המליש לעליון הימנה נק' בחי' אחוריים וחיצוניות לגבי העליון כי עפ"י
 הנ"ל דבחי' חיצוניות שבעליון נעשה בחי' פנימית לתחתון ממילא מובן
 שהתחתון המליש להעליון היינו שבחי' פנימית שבתחתון מליש לבחי' חיצוניות
 שבעליון, והיינו (שחיצוניות) שבעליון מלוש בתוך פנימיות שבתחתון כו',
 וא"כ מובן מכ"ז שבעילה היותר עליונה אין בה בחי' אחורי' וחיצוניות כלל,
 כי גם בחי' החיצוניות שבה הרי נעשה בחי' פנימית לתחתון ונק' שם בשם
 בחי' פנים כו', ובחי' הפנימית שבה הרי אינו נעשה לבוש להעליון כנ"ל,
 משא"כ שארי העילות המסתעפות אחריה' שבהכרח יש בכאו"א שם חיצוניות
 ואחורי' גם בבחי' הפנימית שבה כמו גם העילה הקרובה אל העילה הראשונה
 הרי בחי' פנימית שבה נקרא בחי' חיצוניות ואחורי' לגבי עילה הראשונה
 שנק' עילת כל העילות כו', וכמ"כ שאר העילות שאחריה, וגם מובן שבעילה
 היותר אחרון נהפוך הוא שכולו נק' בשם בחי' אחוריים כי גם פנימית שבה
 נעשה בחי' חיצוניות ואחורי' לגבי העליון, ובחי' חיצוניות שבה לא נעשה
 בחי' פנימית לתחתון אחר שאין עוד למטה הימנה משא"כ בעילה שעליו
 שכמו שבכאו"א יש פנים ואחור בעצמותם כן יש בהן פנים ואחור בהתלבשותן
 זכ"ז רק שמתהפך הפנימית להיות חיצוניות לגבי העליון והחיצוניות להיות
 פנימיות לתחתון שהוא היפך בחי' פנימית וחיצוניות שבעצמותן כאשר בלתי
 מלבישים לזולתם ד"ל. ונמצא מובן מכל הנ"ל בסדר התלבשות הפרצופים דא"א
 ואוי"א וזו"ג דרך כללות. הנה בחי' חיצוניות שכאו"א שנק' כתר בכלל נעשה
 בחי' פנימית לבחי' החכמה דאצי' דהיינו שבחי' חכמה בבחי' הפנימית שבה
 מליש לא"א לחיצוניות שבו, וכמ"ש בע"ח דאוי"א מלישי' זרועו' דא"א כו',
 וכן עד"ז מבחי' חיצוניות שבחו"ב נעשה בחי' פנימית לז"א דהיינו שז"א בבחי'
 פנימית שבו מליש לחיצוניות דאוי"א כו', ועד"ז בחי' נוק' דז"א מלבשת לז"א,
 ובחי' נוק' הרי מקבלים אלקים אחרי' דהיינו מבחי' אחורי' דשם ב"ן כנודע,
 אבל בחי' אחורי' דז"א הרי נעשה בחי' פנימית לנוק' כו', אבל בחי' הכתר
 נק' כולו פנים ואין בו בחי' אחורי' כלל אחר שלא נק' לבוש לגבי עליון
 הימנו כי הרי נק' עילת כל העילות כו' וכמובן מתוך הנ"ל דז"ל. וזהו וראית
 את אחורי' ופני לא יראו, פי' כי גם בחי' החכמה שבתורה דאורייתא מח"ע
 נפקת הרי נק' גובלות ואחורי' לגבי אור הכתר העליון שנק' עילת העילות
 כנ"ל, וכמאמר הידוע דאפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי עילת העילות, ועד"מ
 באדם התחתון הרי השכל שבמוחין גם פנימיותו אינו רק בחי' לבוש חיצוני לגבי
 הרצון והתענוג המתלבש בו, ומן הרצון והתענוג אינו מתלבש רק בחי'
 החיצוניות שבהם כו', ועד"ז בהתלבשות החכמה והשכל במדות שבלב הרי רק
 בחי' חיצוניות דחכמה מאיר במדות בפנימיותן דהיינו שבחי' חיצוני' חכמה
 נעשה פנימית המדות, ועד"ז מן המדות לדבור שנק' נוק' דז"א כידוע, והנה
 עיקר חכמה שבתורה היינו להבדיל בין טמא לטהור כו' כידוע שהוא התלבשות
 החכמה במדות דוקא, והיינו מ"ט פנים טמא כו' שהוא בחי' חיצוניות וכמו

שמלובשת במדות להבדיל בין טמא כו', וזהו וראית את אחורי כו', אבל בחי' פנימית אבא הגם שמלביש לכתר, הנה הוא למעלה מבחי' המדות עכ"פ ושם נא' ופני לא יראו כמ"ש בע"ח דפנימית אבא עילה ונכלל בפנימית ע"י שאין שם בחי' אחורי' כלל ונק' פנים שאינם נראי' ומתגלים בשני אנפין לא להלביש לעליון כנ"ל ולא לירד ולהתלבש למטה כי רק חיצוניות דא"א מתלבש בחכמה וע"כ אמר וראית את אחורי שהוא בחי' אחורי' דא"א המתלבש בחכמה, ופני שבא"א לא יראו בשום צד מטעם הנ"ל. והנה כל הפגמים באורות וכלי' דאצי' ע"י העדר מעשה המצות וע"י ל"ת אינו מגיע רק בבחי' חכמה שבתורה שמלובשת במדות להבדיל בין טמא כו' כי פוגם האור האלקי דהיינו מה שחיבה אור חכמתו ית' לעשות כך ולא כך כו', עד"מ המלך שגוזר ע"פ חכמתו לעשות כך וכך שהעובר ע"י אינו פוגם רק בחכמתו שגזרה כך אבל אינו פוגם בעצמות כלל כו', וכמ"כ למעלה בעצמות אור המאציל שמאיר בכתר עליון שלמעלה מהתלבשות אור החכמה לא שייך שם בחי' פגם כלל כו' וכמ"ש כי פני לא יראו כו', וע"ד הידוע בפי' הפסוק שממית בידים תתפש כו' כמו שהשממית אינו תופסת מקום בהיכל המלך, כך אין כל ההשתלשלו' דאבי"ע תופסת מקום כלל לגבי עצמות אור המאציל שנק' עילת כל העילות כו' אחר שאינגו בא בבחי' התלבשות בסדר השתלשלו' מעילה לעילה כנ"ל בפי' ופני לא יראו וד"ל, וזה שאומרי' ברה"ל אמר לבי בקשו פני דוקא, את פניך הוי' דוקא אבקש דהיינו מבחי' הפנימית שבכתר עליון שמשם נמשך בחי' הסליחה ומחילת עונות למלאות בחי' כל פגם וחסרון שנעשה ע"י העונות, וכמ"ש כי עמך הסליחה עמך דוקא, דהיינו בעצמות המאציל מטעם הנ"ל שהוא למעלה גם מבחי' החכמה שבתורה, וזהו כל עיקר שרש ענין יוה"כ שנא' בו כי ביום הזה יכפר ולא נזכר שם הוי' כלל אלא יכפר סתם, כי לפני שם הוי' תטהרו, דהיינו לפני שם הוי' דחכמה תטהרו כידוע דשם אהי' בכתר כו' דלא שייך שם בחי' פגם כלל מטעם הנ"ל. וזהו כי עמך הסליחה למען תורא, פי' סליחה זו היינו כדי שיהא נק' מלך על עם שהוא בחי' המלכות שנק' יראה תתאה כי דוקא משם ימולא כל פגם כו' ואז יחזיר להיות הארת והמשכת הרצון למלוכה כו' וד"ל. ויובן דבר זה בתוס' ביאור, ע"פ משל המעיין שנסתם ונתקלקל ע"י עפר הגס וכיוצא עד שהנהר יחרב ויבש לגמרי, הנה עצה היעוצה לזה ידוע שחופרי' עומק הארץ יותר מתחילת נביעה של המעיין והחפירה הזאת בעומק יותר יחזיר נביעת המעיין שיהי' נובע גם במקום שנסתם כו', וכמ"כ יובן למשכיל למעלה דבחי' המשכה הנ"ל מאור פנימית הכתר באמר את פניך ה' אבקש כנ"ל הוא המתקן בחי' העדר האור שנעדר ונסתם מבחי' מעיין דחכמה ע"י העונות להיותו בבחי' עומק יותר למעלה מן החכמה וכמ"ש בוהר דבחי' הכתר נק' עומקא דכולא, וזהו שכתב ממעמקי' קראתיך הוי' כו' שהוא בחי' תשובה עילאה שביו"כ שמשכת סליחות ומחילות העונות להיות מתהפכין הזדונות כזכיות משום דקמי' כחשיכה כאורה כו' וכנ"ל בפי' שממות כו' וד"ל ובכל זה הרי יובן ההפרש אשר בבחי' המשכה הנ"ל להיות בחי' ביטול היש בבי"ע בשאר

כל השנה לראש השנה ויוה"כ. כי בשאר השנה אין בחי' המשכה זו רק מבחי' החכמה שנק' בחי' אחוריי' משא"כ ברה"כ שנומשך מבחי' פנים עליונים דכתר עליון, וכמ"ש את פניך ה' אבקש וכנ"ל ד"ל.

ובכל זה יובן ג"כ ענין שבת שהוא אותיות תש"ב כו'. דהנה ידוע שיש ג' מדריגות מחדו"מ וג' אלה שרשם בחכמה דהיינו מחדו"מ שיש בחכמה כידוע דג' אלה נק' ב"ע ויש בחי' ב"ע בכל ספי' בפרט כו', ובחי' עשי' שבחכמה היינו כמו שאנו רואי' שיש חכמה גדולה במעשה הצירוי' הנאים, כמו מעשי רוקם ומעשה חושב שהיו במשכן וכמו דכתי' בבצלאל וחבריו ואמלא אותו רוח חכמה כו', וכן בחרשים חכמים ששלח חירם לשלמה וכיוצא הרי שנק' המלאכה הזאת בפעולה גשמיות בשם חכמה לפי שיש בחי' עשי' שבחכמה והיינו בחי' הכח של שכל שמתלבש במעשה דוקא וכנראה בחוש שיש טבע אנשים שחכמתם ודעתם אינו אלא רק לצירוי' נאים כמעשה רוקם או לחרשי אבן ועץ בחכמה נפלאה ולא לשום שכל אחר מפני ששכלם ודעתם מסוגלת דוקא לעשי' ולא למחשבת שכל מפני שכח חכמתם הוא בבחי' עשי' שבחכמה ויש אנשים שאין שכלם מסוגלת כלל לעשי' גשמיות כמעשה רוקם וחרשי אבן אלא דוקא לחכמה המתלבשת במבטא הלשון כמו חכמת הדקדוק וכיוצא לזאת שכלם מסוגלת ומשכיל בחכמה זאת דוקא ולא לשום שכל אחר והיינו מפני שכח חכמתם רק בבחי' דבור שבחכמה (וזהו ההפרש היינו ג"כ בין חכמי הטבעים בד' יסודות ארמ"ע שנק' בחי' עשי' שבחכמה ובין חכמי המחקר שנק' כת המדבריי' כמ"ש במורה) ויש אנשים ששכלם מסוגל דוקא למחשבת חכמה דהיינו בהשכלות והמצאות עמוקות ונק' מחשבה עמוקה, ולמעלה היינו מ"ש מה גדלו מעשיך (וכתיב) מאד עמקו מחשבותיך כו', והיינו מבחי' מחשבה שבחכמה כו' דהיינו מבחי' החכמה המלוכשת במחשבה דוקא ולא בדבור ומעשה (והמופת לזה היינו עומק המושג שא"א שיבוא בדבור לזולתו רק לעצמו משיגו בעומק המחשבה ובמורה נבוכי' אמר שהם חכמי הפילוסופי' כו' ולמעלה מהם שכל נבדל כו'), והנה כמ"כ למעלה בבחי' ח"ע של עצמות המאציל הרי נא' כולם בחכמה עשית שהוא בחי' עשי' שבחכמה ויש ג"כ בחי' דיבור ובחי' מחשבה שבחכמה (כי לא מחשבותי מחשבותיכם) עמקו מחשבותיך כו', ומג' אלה הכלולים בחכמה עילאה כאשר מתפשטי' למטה מן החכמה מתהווה מזה ג' עולמו' ב"ע מחדו"מ ובחי' אציי' (היינו) חכמה שבחכמה כידוע דאור אבא באציי' וה' בכריא' מפני שעולם העשי' מבחי' עשי' שבאציי' ועולם היצירה מבחי' היצירה שבאציי' ועולם הכריאה מכריאה שבאציי' ואציי' עצמו מאציי' שבאציי' שהוא בחי' חכמה דאציי' בכלל, והנה בשבת כתי' כי בו שבת וינפש דהיינו עד"מ באדם התחתון שכח שכלו המתפשט מחדו"מ חוזר ועולה לעצמותו ואינו מתפשט, ונמצא שמחדו"מ הכלולי' בחכמה דאציי' אינם נגלי' כלל בשבת אלא נכללין ועוליין ומתאחדין בעצמות חכמה של המאציל והיינו ענין תש"ב אותיות שבת כי הרי עולם המעשה ששרשו בעשי' שבאציי' נכלל בעצמות החכמה עד"מ השובת

ממלאכת מעשה חושב ורוקם וחרישת אבן שכת השכל המלוּבש בעשי' זאת חוזר ונכלל בעצמות כח חכמתו וכן עד"ז יובן עליית כח השכל המלוּבש בדבור ומחשבה שנכללין בעצמות החכמה שלמעלה גם מבחי' המחשבה ונק' בחי' חכמה שבחכמה כנ"ל והוא הנק' בע"ח בחי' מוחין דאבא כו' כלומר חכמה שבחכמה ולכך נק' שבת קדש מלה בגרמי' כמ"ש בזוהר ומבואר במ"א וד"ל. וזהו תש"ב לשון תשובה להיותו בחי' או"ח מלמטה למעלה והיינו עד"ד הנ"ל בענין תשובה עילאה דיו"כ שנק' שבת שבתון כו' שהוא כדי שיומשך אור העליון ממקום הגבוה יותר כנ"ל במשל החפירה בעומק המעיין כו' כך בכל שבת עליות העולמות בעצמות החכמה כדי שיחזור להאיר מבחי' חכמה בו' יומין דחול שאחר השבת באור חדש ונעלה יותר וז"ש והי' מידי חודש ושבת יבוא כל בשר להשתחוות לפני ה' בבחי' ביטול היש שהוא ענין עליות העולמו' שנק' תשובה כדי שיחזור ויאיר מלמעלה למטה וע"ד הנ"ל בכללות השנה בר"ה ויו"כ רק ההפרש הוא שבכל השנה כמו בכל שבת או ע"י תורה ומצות לא נמשך אור חדש רק מבחי' החכמה ובר"ה ויו"כ נמשך אור עליון הוה מבחי' פנימי' הכתר כנ"ל וד"ל.

קחו עמכם דברי' ושובו אל ה' כו'. הנה כתי' ונשלמה פרים שפתינו וארו"ל ע"פ זאת תורת העולה כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה כו'. ולפ"ז לכאור' יש להבין מה צריך האדם להקריב קרבן יעוסק בתורת עולה ויחשב כאלו הקריב עולה, אך הענין הוא דעיקר הטעם בקרבנות הוא כדי לברר ולהעלות לנפש הבהמית שבאדם ששרשה מפני שור שבמרכבה דנוגה כו', ותמורתה מקריב לנפש בהמה הגשמי' ע"ג המזבח, ואמנם בעוסק בתורת עולה גם שחכמה שבתוכה בפה המדבר יברר הוא לנפש הבהמה מ"מ אין זה נחשב כקרבן בהמה שנקרבת בפ"מ רק כאילו הקריב בכ"ף הדמיון, אבל ע"י התפילה שתקנו במקום קרבן ה"ז כמו קרבן הגשמי בפ"מ, כי נפש הבהמית שבאדם באה משרש א' עם הבהמה הגשמיות ובתפילה הרי מוסר נפשו הבהמית להפוך כל רצונה כו' ונשרפת בשלהבת י"ה בדביקות נפשו האלקי' באח"ד כו' וכמארו"ל מיכאל מקריב נשמות ישראל ע"ג המזבח וכמו שנמשל הנשמה אלקי' לבהמה ע"ג המזבח העליון שבעולם הבריאה ומיכאל כהנא רבא מקריבין שיוכללו ויעלו באצ"י כו', כך יובן ענין הקרבן של נפש הבהמית שנק' בחי' בהמה בעולותה לה' במס"ג בתפילה ע"י חכמה שבנפש האלקי' כו', ולזה תיקנו תפילה במקום קרבן כידוע וד"ל. והנה ענין שתים לפנינו היינו כדי שעיי"ז תתעלה הנפש הבהמית במקום קרבן בהמה, כי ביוצר מזכירי' המלאכי' דעשי' ודיצ"י שהן שרשי הדצ"מ שבזה העולם ואיך שכולם מתבטלים מיש לאין כו' ומהם יומשך כח למטה שתעלה גם הנפש הבהמית כו', והיינו באהבת דכל לבבך כו' דק"ש שתקרב או כמו קרבן ממש אבל בלתי זה לא הי' ביכולת הנפש הבהמית לעלות באהבה ומס"ג דק"ש כו', ואמנם הנה כ"ז דוקא בכל השנה אבל בעיי"ת הנה כתי' קחו עמכם דברי' כו' פי' שיקחו הדברי' דשתים לפנינו

הנ"ל עמהם בדרך טפל לגבי עיקר לפי שעיקר תשובה בלב והדבור טפל לגבי הלב ויוצא מאליו וממילא עד"מ דברי' היוצאין מן הלב באדם שהדבור טפל ונכלל בלב בשעה שמדבר כו' (וכך למעלה בחי' דיבור העליון ונכלל במדות כו', וז"ש אד' שפתי תפתח כו') ובעי"ת שהוא זמן התשובה שבלב שם הדבור שבתפילה נכלל וזהו קחו עמכם דברי' כו' ואז א"צ להקריב נפש הבהמית כמו בכל השנה שצריכה הקרבה כי בעי"ת ע"י התשובה מעומקא דליבא כבר נתקנה והוקרבה גם הנפש הבהמית עד שגם זדונות נהפכו לזכיות כידוע וזהו שאמר קחו עמכם דברי' כו' כל תשא עון, כל היינו חמשים שע"ב שכללותם הוא שער החמשים דבינה שנק' כל והוא הנושא עון כו' וכמ"ש אם רחץ ה' צואת כו' א"ת אם אלא אם וכמאמר תבוא אם ותקנה צואת בנה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

בעז"ה ליל ב' דטו"כ

להבין ענין הלולב ומיניו וענין הגענוע"י. הנה מבואר במשנת חסידים בדרך קצרה תוכן כוונת גענועים דלולב שהוא להמשיך דעת לנוק' דו"א העומדת בחזה כו' ע"ש ותחילה יש לבאר שרש ענין הדעת מה הוא ומהו ענין המשכת הדעת לנוק'. דהנה כתי' ואתה שלמה בני דע את אלקי אביך ועבדהו בלב כו', ולכאורה יש להבין דאם פרושו של דעת כמו שסוברי' העולם שהוא הידיעה כפשוטה של פי' דעת שהוא לשון ידיעה, א"כ הי' צריך דוד ללמוד ידיעה זאת לשלמה תחילה וממילא הי' יודע ולמה אמר לו לשון ציווי בלבד דע את אלקי אביך כו', דמשמע שתלוי הדבר בשלמה ואחר שצריך ללמוד עד שידע ה' אין זה תלוי בשלמה אלא הי' שייך להודיע לו הידיעה הזאת ומה מועיל הציווי בלתי ידיעה בתחילה לשמוע ולהבין כו', וצ"ל דאין פי' דעת זה לשון ידיעה בלבד אלא כמו והאדם ידע את אשתו שאינו ענין ידיעה אלא ענין הכרה בבחי' התפעלות השכל כמו ידע שור קנהו, וכן הוא אומר רק אתכם ידעתי מכל משפחות כו', ע"כ אפקוד כו' שכל אלה ענין הכרה בהתפעלות והתפשטו' השכל וכמו שאמרו אין התינוק יודע לקרוא את אבא וכיוצא בזה, ולהבין ביאור ענין הכרה אשר היא בדעת דוקא, הנה דוגמא כזאת מצינו באברהם אבינו ע"ה שארו"ל במדרש שבן ג' שנים הכיר את בוראו כי תרח אביך עבד לשמש וירח וקודם שהכיר לבוראו האמיתי הי' עובד גם הוא לשמש וירח, אך הנה עבודתו הי' בהתפעלות גדולה אשר בדעת כי הי' סבור לדעתו שהשמש הוא הבורא ונתפעל בדעת זה כל היום ולא הי' נשכח מאתו כלל ולא הי' מחשבתו קשורה רק בדבר הזה, והוא הנק' דעת שהוא היפך השכחה כי השכחה באה דוקא מהיסח הדעת כידוע אבל כ"ו שהדעת מאיר א"א להיות שכחה כלל, וע"כ מיד שהבין אברהם שאין השמש בורא אלא נברא בראותו

ששקע השמש כמבואר בדברי רז"ל כו' והכיר וידע לבורא אמיתי, הנה בכח זה הדעת הראשון עבד לבורא אמיתי דהיינו שלא נשכח מאתו כל היום איך שהוא בורא הכל והתפעלות שכליים זאת היתה בו כל היום (ולא כמו תרח שגם בעברו לשמש לא נתפעל כל היום כו') ומוזה הנה יש הוראה גמורה שהתפעלות שכליות גם שאינו השכלה רק ענין אחד אבל אם התפעלות שכליים זאת מתפשטת בתמידיות בלתי יש לה הפסק הוא הנק' הכרה והוא הנק' דעת ולא ידיעת המושכל בלבד, וע"ד דוגמא יובן מידיעת השור לקונהו מפני שמכירו הוא נמשך אחריו בהתפעלו' תמידות כו' וכן הבן שיודע לקרות לאביו שנמשך אחריו מצד התפעלות הדעת שהרי מקודם שאין לו דעת אין לו התפעלות הזאת במוחו כו' ועד"ז ענין והאדם ידע לשון הכרה בבחי' התפעלות שבמוח דוקא כמו שאין קשוי אלא לדעת שבמוח דוקא כידוע וכיוצא בכל אלה יובן ג"כ שרש פי' בחי' הדעת באלקות שאין ענין הידיעה בלבד אלא דוקא ענין הכרה בהתפעלות ההשגה עד שנמשך תמיד אח"ז, ולזה הפי' אין הכרח לומר בפי' דע את אלקי אביך כו' ענין הידיעה בלבד אלא ר"ל ענין הכרה בהתפעלות השכל גם שאין השכל רק דבר א' והוא שהוא בורא הכל מאין ליש וכיוצא, ובוה כבר מתורץ הקושי הנ"ל דלמה אמר לשון ציווי דעת * את אלקי כו' הי' לו ללמוד עמו ענין ידיעה זאת בתחילה כו', כי מאחר שפי' דעת זה הוא בחי' הכרה בשכל א' בהתפעלות תמידיות כנ"ל א"כ ע"ז שייך דוקא הציווי ולא לימוד ידיעה וע"ז הוזהרנו ג"כ השמר לך פן תשכח שהוא ענין א' ממש עם ציווי ואזהרה זאת דדע את אלקי כי השכחה אינה באה רק מהיסח הדעת שהוא העדר התפעלות המוח ואחר שמוזהר על הדעת ממילא אין שכחה, וכן אם הוזהר על השכחה א"כ הרי אין הוא מסיח דעת מפני שמקיים ציווי דדע את אלקי כו' אלא שמצוות הדעת היא מצוות עשה כמ"ש וידעת היום כו', וכן אתה הראת לדעת וכיוצא בו הנה רבות בכתובי' והשכחה היא ל"ת דכל השמר פן כו' אבל מ"מ ענינם א' הוא כנ"ל וד"ל. (והמופת לזה הוא ממה שמצינו בחסר כח הדעת דהיינו שהתפעלות כח השכל, יופסק ולא יתקיים אורו בו כמו נשים שדעתן קלות שהוא הפסק כח השכל להתפתות לדבר המנגד להשכל, וכן הקטנים שנוחין להתפתות מיד מפני שאין להם דעת, וע"כ אין הקטן בר עונשין לפי שאין להם מחשבה שהוא הדעת הנ"ל דוקא וע"כ עיקר מוחין דקטנות הוא בחי' השכחה ועיקר מוחין דגדלות הוא הדעת וכ"ז הוראה על פי' דעת שהוא תוקף כח השכל בהתפעלות והתפשטות יתירה כו').

והנה כל הנ"ל בפי' דעת למטה הנה יובן מזה הנמשל למעלה במ"ש במ"ח בכוננת הלולב שהוא להמשיך בחי' הדעת לנוק' לפי שנשים דעתן קלות, אך הנה תחילה יש להבין פי' וענין בחי' נוק' דז"א שעומדת בחוזה דז"א כו' דהנה כתי' בדבר ה' שמים נעשו כו' וידוע דהיינו כל התהוות פרטי העולמות והמלאכי' דבי"ע

שכולם נמשכו מבחי' דיבור העליון וכמ"ש בס"י וקבען בפה כו' דהיינו י' מאמרות בכלל וכמ"ש ויאמר אלקים יהי אור כו' וכידוע במדרשו של רז"ל דגם המלאכי' מיכאל וגבריאל נבראו מבחי' הדבור העליון שבי' מאמריו והיינו מ"ש ועוף יעופף עוף זה מיכאל כו', והנה עד"מ הדבור התחתון באדם התחתון הרי אנו רואין שכח הדבור שבפה תלוי בהבל הלב דהיינו בחזה הלב כי נקב יש בחזה הלב שמשם הבל הלב יוצא לפה ומשם נמשך כח הדבור כו'. והמופת לזה הנה נראה בחוש שכאשר לב האדם שמח וטוב הנה אז יתפשט כח הדבור יותר בהתרחבות מפני שלבו מוציא הבל מנקב החזה והיינו כאשר החזה בבחי' התפשטות דוקא משא"כ אם הלב עצב ורגז וכיוצא שהבל הלב נכווץ ומתכווץ ואזי אין הבל הלב בוקע בנקב החזה ונתמעט כח הדבור ואיננו מתפשט כ"כ וא"כ הרי מובן שעיקר כח התפשטות הדבור נמשך מהבל הלב שיוצא מנקב שבחזה כו', וכמ"כ הנה יובן בדוגמא ומשל למשכיל למעלה בבחי' מלי' דאצי' שנק' בחי' דבור העליון כמו ה' מאמרות כנ"ל הנה נק' ג"כ בחי' נוק' דז"א כי ידוע דבחי' ז"א היינו בחי' מדות עליונות דאצי' שנק' לב העליון ובחי' החזה דז"א היינו עד"מ מהבל הלב שבחזה דלב האדם התחתון וע"כ נק' המל' נק"ב ה' וכמ"ש בע"ח דהיינו מפני שהדבור הוא המקבל מהבל הלב שנק' ה' והוא נקב שבחזה שהוא מאיר בה' המוצאות ואז נק' נקיב"ה כו' וכמ"ש בע"ח דכתר דנוק' דבוק בחזה דז"א והיינו כמשל כח הדבור שמתפשט מהחזה דווקא וכח הדבור נק' כתר דנוק' ונק' ג"כ רוח ממלא דהיינו בחי' מדבר שלמעלה מבחי' דבור וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו ג"כ מ"ש בע"ח דנוק' דז"א עומדת בחזה דז"א דהיינו כדי לקבל אור וכח בתוס' מוחין להיות דבר ה' מהווה הכל מאין ליש בלי הפסק כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין ענין המשכת בחי' הדעת לנוק' דז"א הנ"ל שעומדת בחזה דז"א כנ"ל, דהנה אמרו בווהר ע"פ ולילה ללילה יחיה דעת יחי' מבעי' ל' שוא"ו זה דיחיה היינו בחי' המשכת הדעת למלאכי' וכל הנבראי' שבג' עולמות דבי"ע, כי הנה ידוע דכל הנבראי' מקבלי' מבחי' המל' שהוא בחי' דבור העליון אך הנה זה רק בחי' התהוותם מאין ליש בלבד וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וכנ"ל, אבל בחי' התפעלות שלה' בבחי' ביטול והשתחוויו' תמידיות כמ"ש וצבא השמים לך משתחויים לשון הוהוה שתמיד משתחויים וכמ"ש השמים מספרים כבוד כו' דהיינו שתמיד מספרים כו', הנה זה נמשך בהן מבחי' המשכה פנימית מבחי' המל' מקור חוצבם והיינו בחי' המשכת הדעת שנמשך בכאור"א לפום שיעורא דילי', וכמבואר למעלה בפ' ענין הדעת שהוא בחי' ההתפעלות שכליות התמידיות דווקא, וא"כ אם לא נמשך למלאכים שפע בחי' אור הדעת הוה בתמידות לא ה' התפעלותם בתמידות אלא מוכרח לומר שנמשך ונשפע בהן בחי' הדעת וע"כ התפעלותם בביטול תמידי, וז"ש ולילה ללילה יחיה דעת שהן עשר ספי' דמלי' שמאירי' בעולמות להמשיך להן דעת כמ"ש בווהר והיינו ג"כ מ"ש ובדעת חדרי' ימלאון כל הון יקר כו', ואמרו בווהר שהן אדרין עילאין

שהן מלאכי עליונים כידוע ד"ל, והנה מעתה יש להבין מהיכן נמצא בחי' הדעת במל' דאצי' עצמו שהוא מקור כל הנבראי' להמשיך להן דעת אחר שגקרא בשם נוק' דו"א ונשים דעתן קלות ואין בהן בחי' הדעת בשלימות כמו בזכרי' דכתי' והאדם ידע וכיוצא, והרי כתי' גם בלא דעת נפש לא טוב שבלתי המשכת הדעת במל' שאז נק' נפש לא טוב כו' וד"ל. אך הענין יובן ע"ד הנ"ל בבחי' המשכת הדעת מבחי' המל' לעולמות, כך בחי' הדעת נמשך להמל' מבחי' ז"א, וזהו כל עיקר ענין הכוונת הנענועים דלולב בחזה דו"א ששם עומדת בחי' נוק' דו"א כנ"ל כדי להמשיך משם דעת לנוק' כמ"ש במ"ח כו' וכנ"ל.

ולהבין ביאור הדברי'. הנה תחילה יש להבין בכללות ענין הנענועים לשהה רוחות דוקא מזרח ומערב צפון ודרום מעלה ומטה, כי הנה ידוע דבחי' המדות דו"א הן וא"ו חג"ת נה"י כו' וכאז"א כלול מזולתו כמו החסד כלול מן הגבורה ג"כ ונק' גבורה שבחסד והיינו עד"מ ירידת הגשמים ששורש הגשמים נדבה של חסד וברכה כמ"ש גשם נדבות ונק' גשמי ברכה והן יורדין בגבורה, פי' בגבורה בבחי' צמצום והיינו מה שמתחלקין לטיפין טיפין וזה הצמצום ובהתחלקות הוא בשביל שירוה את הארץ ותוליד ותצמיח ואם הי' יורד בשטף הי' מבוז על הארץ כידוע וא"כ הרי זה הצמצום הוא שנק' גבורה שבחסד להיותו עיקרו בבחי' חסד להשפיע רק כדי שיוכל החסד לבוא בארץ מוכרח להתצמצם לחלקי' כמ"ש במ"א, או עד"מ שמשפיעי' שכל לתינוק במיעוט דברים כדי שיוכל לקבל שזה המיעוט והצמצום בשביל טובתו שיוכל לקבל השכל שאם ירבה לו דברים יתבלבל לגמרי או עד"מ כשנותנין לו תינוק מאכל לאכול שממעטין ומצמצמי' אכילתו כדי שלא יזוק התינוק ברבוי האכילה שאין מגיעת הנותן בשביל רעתו לענשו בזה אלא אדרבה לטובתו שלא יזוק וחסד הוא עושה עמו בזה שממעט לו המאכל ומונע ממנו כו' וכיוצא בזה, וכך יובן למעלה בבחי' חסד עליון שיש בחי' גבורה שבחסד למעט ולצמצם אור החסד שאינו צמצום מצד מדת הדין והעונש אלא אדרבה בשביל חסד וברכה כו' ונק' גבורות ממותקות בחסדים כידוע, וכמ"כ יש בהיפך בחי' חסד שבגבורה דהיינו שהמדת הדין והעונש נק' גבורה, אך שכלול מבחי' מדת הדין והחסד והוא למעט העונש ושיבוא בדרך חסד וע"ד שנאמר באנשי סנחריב והשמיע ה' את הוד קולו כו', דקול זה הי' גילוי חסד עליון אך נשרפו ונענשו מחמתו והיינו מדת הדין הבא בדרך חסד, או כמו שמשלם אל שונאינו אל פניו להאבידם שמשלם להם לע' שרים רק טוב וחסד כדי להאבידם בזה שנמצא העונש והדין בא ע"י החסד, וכן אם רעב שונאיך האכילהו לחם כי גחלים אתה חותה על ראשו כו', וכיוצא בזה למעלה דכתי' עת אשר שלט האדם באדם לרע לו כו' וכמ"ש במ"א ד"ל. והנה עד"ז יש בחי' התכללות בכל מדה ומדה שבמדות דו"א דאצי' ואמנם הנה כדי שיוכל להיות התכללות בכל מדה צריך שיהי' ע"י בחי' הממוצע הכוללם יחד והוא בחי' אור הדעת המתפשט בכל המדות כידוע כמו כאשר צריך להיות בחי' ההתכללות הגבורה בחסד הוא • ע"י

בחי' הדעת דו"א הכוללם יחד וכן בהתכללות החסד במדת הגבורה הוא ג"כ ע"י הדעת, כי הדעת מתפשט הוא בכל מדה בפרט וע"כ אינו נמנה עם ששה המדות חג"ת נה"י כו' וכמו ששכללות התכללותם ג"כ בדעת כידוע שהדעת כולל חו"ג כו' בעצמו כו' כך כל פרטי התכללות שבכל מדה הוא ע"י הדעת, והיינו שורש ענין המשכת הדעת לששה רוחו מורח ומערב כו' ע"י הנענועים שבלולב כי בבחי' החוזה דו"א הן בחי' ו"ק דו"א שהן חג"ת נה"י כידוע ונק' ג"כ בשם ו"ק מורח מערב כו' כמ"ש כי הנה מקום אתי כו', וכמ"ש בפרדס דדרום הוא החסד וצפון הוא הגבורה ומזרח ת"ת ומעלה ומטה נו"ה ויסוד במערב ששם שקיעת השמש כמ"ש ובא השמש כו' ולכך שכינה במערב לקבל משקיעת אור השמש כו' וצריך להמשיך בחי' הדעת בכל מדה דהיינו לכל רוח עבו"ק, והראשון לדרום שהוא אור החסד כדי שיוכל להיות בו בחי' התכללות ע"י הדעת כנ"ל והשני לצפון בבחי' הגבורה והג' במזרח בת"ת והד' והה' לנו"ה שהוא מעלה ומטה כו', והמשכה זו באה ע"י הנענוע דוקא, כי הנה שורש בחי' הלולב היינו ל"ו ל"ב, פי' שהמל' הנק' ל"ב הנה עומדת בחוזה דו"א ששם המדות ששה כלולים כאו"א משהו שעולה מספרו ל"ו וההמשכה של בחי' הדעת דו"א נמשך תחילה בו"ק דו"א דהיינו בחוזה * דילי' ע"י ג' הנענועים שמנענע בכל רוח, כי הנה הטעם לג' הנענועי' דוקא להיות כי בחי' הדעת הוא הממוצע ג"כ בין חו"ב ונכלל בו הארת חו"ב יח"ד וכידוע ומבואר במ"א בפי' מאמר הזוהר ע"פ יום יביע אומר אש מים רוח שהדעת כלו נקרא רוח שכלול מאש ומים שהן חסדי' שהן חסדי' * דאבא וגבורו' דאי' ויום ליום יביע כו', היינו שנמשך אמ"ר זה שהוא בחי' חב"ד בכל יום ויום בו"ק דו"א כו', וגם כאן עיקר ג' נענועים שמנענע בכל רוח היינו להמשיך בכל מדה מבחי' מוח הדעת ומפני שכלול מחו"ב דאצי' ע"כ צריך לנענע ג"פ ואז יש בכל מדה בחי' חב"ד כו', אך העיקר המתפשט במדות הוא הדעת וחו"ב ממילא נגררי' ונמשכין אחריו כי כלולים בו כנ"ל, ע"כ העיקר הוא בנענוע הג' כו' וד"ל, והנה אחר שנמשך בחי' הדעת בכל ו"ק דו"א שבחוזה דלי' אוי מיד נמשך מבחי' דעת זה ג"כ בבחי' נוק' דו"א שעומדת בחוזה כנ"ל והיינו פי' לול"ב פי' ל"ו ל"ב, פי' ל"ו הן ו"ק דו"א שהן ששה הרוחות הראשון לדרום כו' כנ"ל וכאו"א כלולים משהו שעולה מספרו ל"ו ומהם נמשך להמל' שנק' לב, וזהו מ"ש במ"ח דעיקר תוכן כוונת הנענועי' דלולב היינו להמשיך דעת לנוק' דו"א ג"כ להיות כי נשים דעתן קלות כי בחי' הדעת שלהם כלול בדעת דדכורא כמ"ש בע"ח בפי' חכמות בחוץ תרונה מוחא תתאה דאתכליל במוחא עילאה כו', וע"כ ע"י המשכת הדעת ע"י נענועים דלולב בו"ק דו"א נמשך ממילא בחי' דעת לנוק' ג"כ והוא ע"י חיבור האתרוג בלולב כידוע ומבואר בפע"ח בשער הלולב וד"ל. (וזהו יום ליום יביע אומר בו"ק דו"א ואוי ממילא ולילה ללילה שהן ו"ק שבמל' יחווה דעת גם לג' עולמות דבי"ע כנ"ל באריכות וד"ל).

בחוזה : בסידור שם : בחג"ת.

שהן חסדי' : כ"ה בהכתי"י.

ומעתה יש להבין שורש ענין פרטי הד' מינים לולב והדס וערבה ואתרוג
 למה ע"י ד' מינים הללו דווקא נמשך בחי' המשכה הנ"ל וכמ"ש
 ולקחתם לכם פרי עץ הדר וכפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל כו', דהנה
 ידוע שבחי' המשכת אור א"ס אינו אלא במקום היחוד דוקא דהיינו במקום
 שיש אחדות ולא במקום שיש פירוד כי בבחי' האחדות שהוא בחי' ההתכללות
 אזי יוכל לשרות שם בחי' אור אחדות הפשוטה למהוי אחד באחד כו', אבל
 במקום הפירוד שהוא בחי' ההתחלקות לא ישכון שמה אור אחדות הפשוטה,
 וע"כ מפני זה הטעם נחרב בית שני רק מפני שנאת חנם שהוא בחי' הפירוד
 וההתחלקות שלא ישכון שמה בחי' אחדות הפשוטה דעצמות אור א"ס כו', והנה
 בד' מינים הללו יש בכאור"א בחי' היחוד וההתכללות, דהנה הלולב כל עליו
 מתכללים ומתאחדים ועולן יחד באחדות אחת עם השדרה וכולם דבוקים ומיוחדים
 זבי"ז כאילו הן גוף א' וגם ההדס עליו משולשים דהיינו תלתא טרפין בחד קינא
 כידוע שהוא בחי' היחוד וההתכללות מג' עלין יחד וגם נק' ענף עץ עבות מפני
 שענפיו חופין את עצו שהוא מורה היחוד שא' מחפה על חבריו עד שנראה
 כחיפוי א' כאשר כל אחד עולה ע"ג חבריו כידוע דלכך נק' עבות כו', וערבי
 נחל הנה נק' בגמ' (במס' שבת גבי והאח לפניו מבוערת מאי האח אחוינא
 ופרש"י מפני שגדלי' באחזה כו') אחוינ"א לפי שגדלי' באחזה דהיינו שגדלין
 בחיבור ודיבוק יחד כרעים האהובי' באחזה כו' שזהו בחי' היחוד וההתכללות
 ג"כ, והאתרוג שנק' פרי עץ הדר מפני שדר באילנו משנה לשנה כו' היינו ג"כ
 מפני שיש בו בחי' היחוד וההתכללות כי כל פרי שאינו מתקיים משנה לשנה
 היינו מפני שינויי העתים דקור וחום בקיץ וחורף שמתפעל מהם ולא יוכל לסבול
 ב' הפכי' כמו קור וחום אח"כ * וע"כ יתקלקל וירקב ולא יתקיים אבל פרי האתרוג
 אינו מתפעל משינויים הללו דהיינו שיוכל לסבול כל שינויי העתים דקור וחום
 בעצמו ויתקיים מפני שהוא בבחי' היחוד וההתכללות ע"כ יסבול בעצמו כמה
 מיני הפכי' יחד, והנה ע"ד דוגמא בבני אדם הנה מי שהוא בבחי' יש ודבר
 לא יסבול רק כפי טבעו ולא היפכו אבל מי שהוא בבחי' ביטול היש יסבול
 גם היפכו או כמה מיני היפכי' כאסקופה הנדרסת לסבול מכל אדם והיינו שאמרו
 לעולם יהא אדם רך כקנה כו' ומובן מזה שסיבת הסבלנות מכמה היפכי' דוקא
 מבחי' הביטול שלא נראה ליש ודבר כלל ומזה יבוא סיבת האחדות עם הכל
 והיינו בחי' אין שמשים עצמו כאילו אינו כו', והוא בחי' מ"ה וכמ"ש משה
 ונחנו מ"ה כו' וכידוע, וע"כ מזה הטעם לא ישכון אור אחדות הפשוטה שנק'
 בחי' אין האמיתי רק בדבר שהוא בבחי' היחוד כנ"ל, לפי שסיבת זה היחוד
 בא מבחי' ביטול כאין ובכל דבר שהוא בבחי' ביטול כאין שם ישכון דוקא
 הארת אור א"ס שנק' אין האמיתי משא"כ בבחי' יש כידוע ונמצא הכל ענין
 וטעם א' דמשום דמבחי' יש נמצא הפירוד ומבחי' ביטול כאין נמצא בחי' היחוד
 כנ"ל, ע"כ נבחרו ד' מינים הללו דוקא מפני שהן בבחי' היחוד כנ"ל שהוא בא

מבחי' אין וביטול כנ"ל כדי שישכון ויומשך ע"י מבחי' אחדות הפשוטה שנק' אין האמיתי כו' וד"ל.

והנה מעתה יש להבין עדיין למה דוקא במצות נטילת לולב צ"ל בדבר שהוא בחי' האחדות והביטול כנ"ל ולא בשאר המצוות כו'. אך הנה הענין הוא כנ"ל משום דעיקר מצות נטילת לולב היינו להמשיך דוקא בחי' הדעת בו"ק בחוזה דז"א שהוא ענין לולב לו לב ומשם לנוק' דז"א שהוא האתרוג שבסיום הלולב, וידוע שבחי' הדעת הוא מבחי' קו האמצעי שעולה עד הכתר לפי שהדעת כולל ב' היפכי' דחו"ג וגם כולל ב' היפכי' דחו"ב שנק' או"א ע"כ בהכרח שיש בדעת מבחי' אין יותר מכל הספי' וע"י דוקא יומשך מבחי' אין האמיתי כנ"ל דאין הארת אין האמיתי דאור א"ס רק בבחי' אין (וכמשל כח הצומח שאינו מתלבש רק כשנרקב הגרעין וכו' בבחי' אין כו' וכמ"ש במ"א וד"ל). וע"כ דוקא במצוה זו דלולב צ"ל בד' מינים שכולן הן בבחי' אין ואחדות כדי להמשיך מבחי' אור א"ס ששורה בדעת, והטעם לפרטי ד' מינים הללו דוקא מבואר בפרע"ח.

ומעתה יובן ג"כ הטעם למה שצריך להיות נטילת לולב בסוכה דוקא. דהנה שורש ענין מצות הסכך דסוכה ומצות נטילת לולב ענין א' רק שע"י הסוכה נמשך האור בבחי' אור מקיף וע"י הלולב נמשך בבחי' א"פ שהוא בבחי' הדעת, והענין הוא כי כללות ענין ההמשכה הוא רק להמשיך מבחי' אין האמיתי דעצמות אור א"ס כנ"ל רק שבסכך דסוכה נמשך אור זה בהעלם בבחי' מקיף ובלולב נמשך בגילוי בבחי' א"פ שהוא הדעת שבו שוכן גילוי אור אין האמיתי בבחי' גילוי דאור פנימי, אבל בסכך דסוכה שורה אור אין זה עצמו בבחי' מקיף בהעלם וכמ"ש בוזה דהסכך נק' צלא דמהימנותא דהיינו בחי' מקיפים שנק' צ"ל. וכמ"ש ה' צילך על יד ימינך כו', ובאור ענין המקיפים דסכך, הנה יובן עד"מ אור השכל הנשפע לזולתו או שמתפשט למדות שבלב להתפעל באהבה מחמת ההתבוננות הנה ודאי לא כל עיקר השכל כמו שהוא לאמיתתו בעצמותו נשפע בדבור לזולתו כי גם בהשגת שכל זה כמו שמשגו במוחו לא נמשך כולו בהשגה רק בחי' מדריגה החיצונית שבו אבל נקודת עומקו ותמציתו הפנימית גם בהשגה לא יושג אלא נשאר הדבר על ההשגה בבחי' מקיף כדבר המובדל ומרומם למעלה הימנו אך מ"מ עומד בסמוך על ראשו כענין ורו"ח אלקיים מרחפ"ת ע"פ המים נוגע ואינו נוגע וכן ענין על גזוליו ירחף נוגע ואינו נוגע כו' והוא הנק' בחי' אור מקיף ששוכן על המוח בהעלם בלתי גילוי והוא הנק' ג"כ צל או צלם או מזל כידוע, והנה בחי' מקיף הזה הוא הנק' שומר לבחי' אור פנימי הבא בהתגלות וטעם הדבר הנה ענין השמירה גשמיות עיקרה הוא כדי שיהא לדבר הנשמר קיום נצחי בלי ישונה טוב טעמו לעולם מכמו שהי' מתחילתה כמו קליפת הפרי שהוא שומר לפרי שיהא לו קיום נצחי ולא יקבל שינויים לשנות טעמו הראשון וכיוצא בזה, והנה ג"כ

שומר הוא מדברים המפסידים צורתו וטוב טעמו כמו הקור והחום או הגשמי והשרב שמחמתם תתקלקל הפרי ותפסיד צורתה וטעמה הראשון ונמצא השמירה באה ב' דברים הא' שלא תתקלקל הפרי ותשתנה מצד עצמה כשתעמוד זמן רב והב' שלא תתקלקל מדברים זרים המפסידים ועושין בה שינוי לגריעותא. וכיוצא ב' שמירות הללו יובן ג"כ באור השכל הנמשך בבחי' א"פ בבחי' השגה וטעם שנמשל לגידול הפרי בטוב טעמה כנ"ל שצריך להיות בחי' שמירה לאור שכל זה שלא ישונה טוב טעמו לעולם ולא ישונה לגריעותא בין מצד עצמו שלא יפיג טוב טעמו הראשון ולא ימצא בו חיות וטעם שכלי כמו בעודו בשעה ראשונה כשיצא לגילוי אור בפנים מסבירות בין מצד דברי' זרים שלא יפסידו אורו כמו הקושיות והבלבולים שיבלבלו אותו עד שיכול להיות שיחזור אדם לגמרי מסברתו וטעמו שהוליד בשכלו מחמת קושיות ובלבולים או מחמת טרדת ענינים הזרים שנטרד בהן עד שמחמתם לא יוכל להאיר סברתו להסבירה בפנים מסבירות בטוב טעם ואינו מוצא בה טעם כלל עד שחזור בה ומודה על היפכה לגמרי ונמצא השכל נשתנה לגריעותא כאלו לא הי' במציאות כו' והשומר לאור שכל זה שיהא לו קיום נצחי מצד עצמו ולא ישתנה לחזור בו וגם לא יופסד אורו מדברים זרים הנה הוא בחי' אור המקיף של השכל הוה דהיינו בחי' נקודת ותמצית השכל אשר אינו מאיר בגילוי גם בהשגה וע"כ לא יוכל להביאו בדבור או להתפעל מחמתו באהבה כו' כנ"ל שכל זמן שבחי' א"מ זה שוכן בהעלם וחופף ומרחף על התגלות השכל והסברא אזי ודאי יהי' קיום נצחי לאור שכל וסברא זאת בלי תשונה ותפיג טוב טעמה לא מצד עצמה ולא מחמת דברי' הזרים כמו הקושיות והבלבולים או טרדות ענינים זרי' כו' וכיוצא עד שאינו חוזר בו מסברא זאת לעולם וד"ל. והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה ג"כ בבחי' אור מקיף שהוא בחי' אור השוכן בהעלם בסכך ונק' צלא דמהימנותא וכמ"ש ה' צילך כנ"ל, כי הנה כתי' יומם יצוה ה' חסדו ויש להבין בכפל המ"ם שאו' יומ"ם, אך בוורה אמר שהוא עננא דאהרן דאזיל עם כולהו יומין כו', פי' שהוא בחי' אור החסד המקיף ונק' עננא דאהרן כי כל אור מקיף שוכן בהעלם כמו בענן וסכך וכיוצא ואור חסד זה אינו מתעבה לעולם דהיינו שלא יחשך אורו גם בירידתו למטה מטה מאד ומאיר בתקפו למטה כמו למעלה ולא יחשיכו אורו כל מיני מסכים והעלמות כו' והיינו מטעם הנ"ל בבחי' א"מ דשכל שנק' שומר לשמור הא"פ שלא ישונה ולא יחשך אורו מכל מיני העלמות כמו הקושיות והטרדות וכיוצא שוהו כמשל הירידה למטה מטה מפני שגם שם יאיר אור המקיף וישמרנו כו', והיינו בחי' א"מ דסכך דסוכה שהוא בחי' שומר לשמור כל בחי' א"פ הבא בגילוי אורות וכלים באבי"ע שלא יחשך אורם גם בירידתם למטה מטה ולא כמו אברהם שיצא ממנו קליפת ישמעאל מותרי החסד כו' וכן יצחק יצא ממנו קליפת עשו מותרי הגבורות כו', אך מצד בחי' אור מקיף דסכך הרי כתי' ה' צלך על יד ימינך, פי' לשמור כל בחי' קו הימין דחסד שלא יומשך לחיצונים כמו לישמעאל כו', ועד"ז כל בחי' מקיפים שבז' ימי הסוכה והשמירה הוא בב' דברי' הא' שלא ישונה האור מצד

ירידת ההשתלשלו' ממקור חוצבו מצד עצמו והב' מדברי' זרי' שלא יחשכו אורו כו' וכנ"ל וד"ל. וזהו הטעם שמצות נטילת לולב הוא בסוכה דוקא כי ע"י המקיפים דסכך שבסוכה הרי נשמר כל בחי' המשכות אור א"ס שנמשך ע"י הלולב בבחי' א"פ בגילוי אור הדעת שלא יחשך אורם גם בירידתם למטה מטה מאד כנ"ל והיינו מפני ששרש ענין ההמשכה דסוכה ולולב א' הוא רק שבסוכה נמשך בבחי' מקיף תחילה בשביל שמירה ואח"כ כשיטול הלולב בסכך דסוכה נמשך אור זה ע"י הלולב ג"כ בבחי' א"פ דהיינו בבחי' גילוי הדעת כנ"ל וד"ל.

ובכל זה יובן הטעם למצוות הסכך דסוכה בפסולת גורן ויקב דווקא וגם צריך שיהי' מדבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ כו'. דהנה דבר המקבל טומאה היינו מפני ששרשו מבחי' א"פ הבא בהשתלשלו' ע"כ יוכלו החיצונים ג"כ לקבל יניקה, וע"כ מקבל טומאה וכמו האוכל והמשקה והפרי והחטה וכיוצא וכל דבר שאינו מקבל טומאה כמו דבר שאינו מאכל כמו המוץ והתבן (היינו * מטעם שהמוץ והתבן אינו מגוף החטה והשיבולת רק הוא שומר לחטה בלבד) שרשו הוא מבחי' המקיף שלמעלה מבחי' השתלשלו' בבחי' א"פ שאין מזה יניקה לחיצונים ע"כ אינו מקבל טומאה ולכך צריך שיהי' הסכך להיותו בבחי' מקיף כנ"ל מדבר שאינו מקבל טומאה דוקא וד"ל. ומה שצריך להיות מפסולת גורן כו' שהוא כמו המוץ והתבן היינו מטעם שהמוץ והתבן איננו מגוף החטה והשיבולת רק הוא שומר לחטה בלבד מתחילת צמיחתה שלא תופסד צורתה וטעמה משינויי עתים דקור וחום או גשמים ושרב כנ"ל שהוא בחי' המקיף הנק' שומר שלא ישונה הא"פ כו' וכנ"ל, ובסכך דסוכה צריך להיות מבחי' או"מ הזה הנק' שומר ע"כ צריך להיות בפסולת גורן ויקב כמוץ ותבן ולא מגוף החטה והפרי וד"ל. וגם הנה עם כל זה יובן ג"כ הטעם למצות האתרוג דוקא להיותו פרי שמקבל וסובל כל שינויי העתים דקור וחום כנ"ל וע"כ מתקיים משנה לשנה ונק' פרי עץ הדר, ולמעלה היינו בחי' המלי' שמקבל מכל מיני המשכות כמו חו"ג יחד גם שהמה ב' הפכים וכמו עד"מ קור וחום דקיץ וחורף כו', ואעפ"כ לא תשתנה מצורתה לעולם וזהו שד"ר באילנו' שהוא בחי' ז"א שנק' אילנא דחיי וכמ"ש כי האדם עץ השדה כו' וד"ל. והיינו מטעם המשכת בחי' המקיפים שבז' ימי סוכות שכולן נמשכין לבחי' המלי', ואעפ"י שע"י הלולב נמשך במלי' שהוא האתרוג כל המשכות הללו בבחי' א"פ אבל מתקיימין בה בלתי שינוי מחמת הארת המקיפים דסכך בתחילה כנ"ל, ולכך הוא דר באילנו' משנה לשנה כנ"ל, ולכך המצוה באתרוג דוקא לנטילת לולב ולא בפרי אחרת וד"ל.

(זוהר פ' בלק ד' ר"ד). פתח ר' אלעזר ה' בוקר תשמע קולי מאי בוקר דא בוקר דאברהם דאתער בעלמא דכתי' וישכם אברהם בבוקר דהא כד אתא צפרא ההוא בוקר אתער והוא עידן רעוא לכולא לזכאין וחיביבין, פי' בוקר הוא בחי' רב חסד דע"י דאבא מקבל הימנו והיינו פי' בוקר דאברהם דוקא כי פי' אברהם אב"ר מ"ה דחכמה, דהנה פי' א"ב ר"ם אב הוא בחי' אור החכמה הטמיר ונעלם ברוממות העלם דכתר עליון ונק' שכל הנעלם מכל רעיון כמ"ש במ"א והה"א נתוסף באברהם היינו בחי' ה' חסדי' המתגלים למטה באור החכמה דאצי' ונק' בוקר הוה בחי' רב חסד דבי' אחיד אבא ותלי' כו' כמ"ש באד"ר, וזהו פי' בוקר דאברהם שאברהם אב"ר מ"ה דחכמה מקבל ממנו ה"ח וזהו פי' וישכם אברהם בבוקר דוקא כי משם נמשך שורש יניקתו, וזהו שאמר מאי בוקר דא בוקר דאברהם דאתער בעלמא דהא כד אתא צפרא כו', פי' משום דכתי' יומם יצוה ה' חסדו וכתתי' חסד אל כל היום דוקא לפי שהאור נק' יום, וכמ"ש ויקרא אלקים לאור יום והחכמה נק' ג"כ אור כי בחי' ראשית הגילוי דאור א"ס היא בחכמה דוקא וכמ"ש ויאמר אלקי' יהי אור ואמר בזוהר דא אור קדמאה כו', וע"כ אמר חסד א"ל כל היום, פי' הארת אור החסד דחכמה שנק' א"ל נק' חסיד א"ל והוא שרש בחי' אברהם כנ"ל והוא המאיר כל היום דוקא לפי שהיום נק' אור וראשית גילוי אור דחכמה הוא במדת החסד משום דאבא מקור כל החסדי' וכמ"ש כי את"ה אבינו אתה בחי' חסד נמשך מאבינו כו' וע"כ אמר יומם יצוה ה' חסדו פי' חסד דאב"א נק' חסדו וד"ל, וזהו דכד אתא צפרא דוקא ההוא בוקר דאברהם הנ"ל אתער בעלמא והוא עידן רעוא לכולא כו', פי' משום שבבחי' רב חסד דע"י בו מתגלה בחי' רעוא דכל רעיון מבחי' רצון הפשוט שלמעלה מההשתלשלו', אך באור אבא הנעלם שנק' א"ב ר"ם הנ"ל מתגלה ה"ח והיינו ע"י בחי' רב חסד דע"י כנ"ל ונק' אז אברהם א"ב המו"ן גוים ג"כ מפני שאור חסד זה גבוה מאד נעלה כ"כ עד שיוכל להטיב חסדו לרעים כמו לטובים ובהשוואה א' ממש להיותו למעלה לגמרי מערך ההשתלשלות, ודוגמא לדבר מאריך אף לצדיקים ולרשעים בהשוואה א' כו' והיינו מצד גודל החסד כי רב הוא מאד לערך עוצם רוממותו דכלא חשיבין כולם בהשוואה א' ולמטה הי' מדת אור רב חסד כזה באברהם ע"ד גשמיות במה שהי' מאכל ומפרנס לכולם ממש בהשוואה לרעים כמו לטובים ממש לפחות ערך כמו לחשובי' וכמו שהאכיל וון לערביים וכיוצא וכו' וד"ל. וזהו שאמר בבוקר דאברהם דוקא דאתער בצפרא הוא עידן רעוא לכולא לזכאין ולחיביבין בהשוואה א' ממש כנ"ל מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שאמר עוד וכדין הוא עידן צלותא למצלי' קמי' מלכא קדישא, כי עיקר התפילה להמשיך במלי' מבחי' רעוא דכל רעיון שמשם נמשך מקור הרחמים והחסדי' וכמ"ש וחסידי' יברוכה יברכו לכה' שהוא בבחי' המל' והיינו בבחי' ברכאן דצלותא שהן ח"י המשכות ממקור-הראשון שנק' רצון הפשוט כו', ולכך אז דוקא עידן צלותא כי ע"י בוקר

דאברהם דוקא נמשך מרצון הפשוט כנ"ל וד"ל. וע"ד בשעתא דאתא צפרא כל אינון אסירי מלכא אשכחו נייחי וכ"ש אינון דתייבין בתיובתא כו', פי' אסירי מלכא הן החולים שמדת הדין שורה עליהם, אך בבוקר דאברהם הנ"ל נמתקין כל הדינין מן החולים שנק' אסירי מלכא ואשכחו נייחין עד"מ כשהמלך בהארת תנים של רב חסד יצווה להקל היסורים מהאסירים בבית הסהר וכיוצא והכל מטעם הנ"ל וד"ל. וכ"ש בע"ת מפני שמעוררי רחמנות מצד עוצם ריחוקם מאד ועי"ז משכין לי' בחילא יתיר כמ"ש במ"א שבודאי נמשך עליהם אז מבחי רצון הפשוט מקור החסד והרחמים ונמתק כל הדינין הקשין שמשכו על נפסם מצד עונותיהם כו' וד"ל.

בגין דהאי שעתא חד ממנא נפיק לטטר דרום וכל זיני אסוותא בידי', ומסטר דרום נפקין חד רוחא ומטא לגבי' ההוא ממנא ורפאל שמי'. פי' משום שהקדים כבר בשורש בחי' בוקר דאברהם שהוא עידן רעוא כנ"ל אח"כ מפרש עוד ענין המסתעף מזה דהיינו בחי' תגבורת אור החסד ביותר מכפי המדה הראשונה והוא שנמשך תוקף אור החסד כ"כ עד שיש ביכולתו להמתיק גבורי' קשו' לגמרי ולהפכן לחסדי' ממש והיינו ענין הרפואה כי הרפואה הוא לתקן ולהפוך את דבר הרע המקולקל אם בדמי' אם בשאר חולי' המסוכנת באיבריו לאבד כל גופו שיהי' הילוך חיות הדמים בכי טוב וכיוצא בזה הרי מרע נעשה טוב, ולזה צריך להמשיך תגבורת אור החסד יותר מכפי המדה המצומצמת עד"מ מתיקון המים הרעים ביפים ומתוקים שצ"ל המים מתוקים ביותר או רבוי מים יפים כ"כ עד שגם הרעים יומתקו כו' וה"ז בא בהכרח מבחי' תגבורת אור החסד שמאיר ובא בתוקף בבוקר דאברהם הנ"ל ביתרון האור ממה שהזכיר קודם דאסירי מלכא נייחין ממנו בלבד שהוא מנוחה מן הצער לפי שעה בלבד אבל בכאן הוא אומר בענין הרפואה להפוך את הרע לטוב לגמרי כו' ונק' בחי' גבורה שבחסד דע"י כו' וד"ל. וזהו דבהאי שעתא חד ממנא נפיק לטטר דרום, פי' סטר דרום הוא בחי' קו הימין חת"ן דאצי' ושרש ומקור הקו הזה הוא נמשך מבחי' רב חסד דע"י וכידוע ומשם נמשך חד ממנא להאיר בתגבורת אור דוקא כנ"ל והוא בחי' גבורה שבחסד דע"י ונמשך בכל קו הימין דסטר דרום שבאצי' ומסטר דרום זה נפיק חד רוחא ומטי' לההוא ממנא כו', פי' לפי ששרש בחי' המתקות הגבורות הוא במדת התפארת דוקא כידוע לפי שענין המתקות הגבורות היינו שהגבורות נכללין בחסדי' ממש כנ"ל בענין תיקון הרע לטוב בחולי'. וכיוצא. ובאמת הרי הגבורות והחסדי' המה ב' היפכי' ממש ואיך יוכלו הגבורות להתכלל ולהתהפך לבחי' החסדי' ממש, אך ע"י בחי' הת"ת להיותו בעצמו כולל חו"ג יחד יש ביכולתו ליחד ולחבר שיהיו הגבורות נכללין בחסדי' וע"כ בחי' הרחמי' הוא בת"ת להיות כי מדת הרחמים ממתיקין לדינין לומר שאעפ"כ יש רחמנות כו', וכיוצא בזה הנה הרפואה ג"כ שרשה בת"ת דהיינו שהדינין קשין שהוא הרע שבחולי מתהפך ומתאחד בחסדי' ונעשה טוב ומדה זאת היא המייחד ומחבר אותם כו' ולהיות כי צריך להיות מתחילה בחי'

תגבורת החסדי' כדי שיוכללו הגבורו' אח"כ בחסדי' מפני שיגברו עליהם וכמ"ש כי גבר חסדי' כו', ע"כ אמר דתחילה חד ממנא גפיק לסטר דרום שהוא בחי' גבורה שבחסד דע"י כנ"ל, וכל זיני אסוותא בידי' להיותו בחי' מקור לבחי' תגבורת החסדים על הגבורות שנעשה ע"י הרפאות והיינו שכל זיני אסוותא בידי', ואח"כ מסטר דרום נמשך חד רוחא שהוא בחי' הת"ת שכולל חו"ג ומטא לגבי ההוא ממנא ורפאל שמי', כי ידוע דמיכאל וגבריאל הם בחי' חו"ג ורפאל בחי' ת"ת ואוריאל בחי' יסוד או מלי' כמשי"ת בסמוך והיינו שאמר דחד רוחא שהוא בחי' הת"ת שבו"א שנמשך מסטר דרום כנ"ל מטי לגבי' ההוא ממנא שהוא בחי' כלי הת"ת דו"א שנק' רפאל ומשם נמשך לבי"ע להמשיך בחי' רפואה לנברא' בגשמיות וברוחניות דהיינו בין לנשמות דבריא' בין לגופי' דעשי' כי גם נשמות יש שנק' חולי' כמ"ש כי חולת אהבה אני ויש בהן חולי' משאר חולי' עד"מ חולי' הגוף וע"ז אמר רופא חולים כידוע וזהו ורפאל שמי' ההוא דממנא על אסוותא וד"ל.

ומגו דאיהו עידן רעוא בעא קודב"ה זכותא דההוא בר נש אי ישתכח בצלותא יאות ואי לא חשיב עלי' דאיהו מארי' דתיובתא וחס עלי', פי' משום דמקור החסדי' המתגלה בבוקר דאברהם כנ"ל שנק' עידן רעוא כנ"ל הוא המבקש כל בחי' זכות וטוב דוקא כטבע האיש שהוא רב חסד וטוב הנה מחמת טובו יפקח עינו רק למצוא זכות וטוב לכל אדם גם לרשעים גמורי' כידוע וגם כאן בעידן רעוא הזה קודב"ה שהוא עצמות המאציל בעא רק זכותא דבר נש בלבד ואי ישתכח זכות בצלותא במס"ג בק"ש יאות מפני שבוחדאי יחשב כל מה שימצא בו לטוב ואפי' מעט כהרבה יחשב מטעם הנ"ל ואי לא ישתכח שום זכו' בתפילתו כי לא מתקרב כלל לדבקה בה' באיוז כוונה במס"ג חשיב עליו שלבו נשבר בתשובה עכ"פ וחס עליו כי גם שהתעוררות התשובה שלו מעט מזעיר מאד מ"מ בעידן רעוא הנ"ל הרי מעוררת רחמי' הגדולי' כו' מטעם הנ"ל וד"ל. בההיא שעתא כל אינון צפריין דמקננין קלין אשתמעו דכתי' אשר שם צפרים יקננו ואינון אודן ומשבחן לקודב"ה וההוא אילת השחר אתער בעלמא ואמר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, כדין ההוא ממנא גפיק ועביד כל מה דאתפקד, פי' צפריין דמקננין הנה ע"ד דמיון למטה בזה העולם הגשמי הרי הצפרים מקננין באילנות וישנים שם בלילה וכאשר יאיר הבוקר יקיצו וישמחו באור הבוקר ויתחילו לצפצף כל א' ברינה וזמרה כאו"א לפי טבעו, וכדוגמא זאת יובן למשכיל למעלה בבחי' צפרים עליונים דעולם אצ"י, שהן בחי' נשמות ומלאכי' שבאצ"י שנק' צפרים וכמארז"ל עוף יעופף עוף זה מיכאל כו' וכמ"ש בזוהר ע"פ והעוף ירב בארץ בארץ עילאה שהוא בחי' המל' שכאשר יאיר בחי' אור הבוקר דאברהם"ה הנ"ל בסטר דרום שהוא קו הימין חח"ן דאצ"י אזי בחי' הצפריין הללו מצפצפים בשיר ואודן ומשבחן לקודב"ה שהוא עצמות המאציל מפני ששמחים באור זה מאד והיינו שאמר דבההיא שעתא דוקא קל צפריין אשתמעו דכתי' אשר שם צפרים יקננו כו' והטעם לקריאת שם צפרים דוקא

ומה שהמה דוקא יצפצפו בשיר בההיא שעתא כו' הנה ידוע בע"ח בענין כי יקרא קן צפור לפניך כו' דצפור בגימ' ש"ע והיינו בחי' ש"ע נהורין שמאירין מהארת פנים דא"א כו' וק"ן נהורין נמשך לאור אבא כו' ע"ש. והיינו פי' ק"ן צפור וז"ש אשר שם צפרים יקננו דהיינו בחי' נשמות שמקבלים מאורו דאבא דאצי' שבחי' ק"ן נהורין מאירי' בו ולכך תרגום דאור צפרא שפי' האור הוא צפור כו' בלשון תרגום והיינו אור החכמה שנק' צפו"ר והארות פרטיות הנמשכי' נק' צפרי"ם וע"כ הצפרים דוקא מצפצפים בראותם בחי' האור דבוקר דאברה"ם מפני שהוא הממשיך בחי' ש"ע נהורין דא"א מפני שנמשכי' מבחי' רב חסד דע"י כידוע דחסד דע"י מלובש בגלגלתא דא"א וגבורה דע"י בח"ס דא"א וחכמת אדם תאיר פניו ע"י בחי' גבורה שבחסד דע"י כו' וד"ל.

וההוא אילת השחר אתער בעלמא כו', פי' כי בחי' המל' מפני שבשחר עולה בבחי' האצי' ומקבלת מז"א שנק' שמשא נק' אילת השחר כמ"ש במ"א בפ' גשקפה כמו שחר כו', ולפי שהצפרים שבאצי' הנ"ל מתחילי' לצפצף בראותם בחי' אור הבוקר דאברהם הנ"ל ע"כ אז מתעוררת בחי' המל' הנק' אילת השחר ג"כ להעלות מ"ן כו' ומה אומרת מה רב טובך אשר כו', פי' רב טוב הוא רב חסד דע"י הנ"ל וכאשר מתלבש בו בחי' גבורה דחסד נק' א"ו רב טוב להאיר ברבוי ותוקף ותחילה הי' גנוזה בהעלם, וכמו אבן הבדולח דגוונא סומקא אתחזי בי' בהעלם בלבד כו' וכמ"ש במ"א ואח"כ מתגלה מן ההעלם להאיר בכל סטר דרום שהוא קו הימין חח"ן כנ"ל, וזהו אשר צפנת בהעלם ליראיך דוקא שהן בחי' הגבורות הנעלמים בחסדי' כו', וכדין דוקא עביד ההוא ממנא להמתיק הגבורות בחסדי' שהוא בחי' הרפואה כנ"ל שיומשך לבי"ע ג"כ כנ"ל וד"ל.

ואי תימא דזינא דאסוותא בידוהי כמה דארמן לאו הכי דהא אסוותא לא הוי' אלא בידהא דמלכא קדישא אבל בשעתא דפקיד קודב"ה אסוותא לבי"ג איהו נפיק וכל אינון מקטרגן דממנין על מרעין בישינ דחלין מיני' כדין ההוא רוחא דנסע מסטרא דדרום אושיט לי' לבי"ג והא אסוותא אשתכח וכולא בידוהי דקודב"ה ע"כ. פי' בא לפרש בענין הראשון דמסטר דרום שהוא קו הימין חח"ן נמשך בחי' המתקות הגבורות ע"י הרפואות שהוא בחי' ת"ת כנ"ל שאינו הולך ובא בסדרי ההשתלשלות מעילה לעילאה דהיינו מחסד דז"א שבסטר דרום משתלשל לבריאה עד מלאך רפאל דבריאה ומשם ליצירה עד לעוה"ז לבי"ג ברפואה גשמיות, אלא האור הולך מחסד דז"א בלי התלבשות בסדרי המדריגות כלל, וז"ש דזיני אסוותא לאו ביד' דרפאל דאצי' או דבריאה אלא ביד' דקודב"ה שהוא בחי' ז"א דאיהו נפיק בעצמו מן ההעלם לגילוי ואז כל בחי' דינין הקשין הנק' מקטרגי' דממנן על כל דבר רע שבמרעין בישינ דחלין ובורחין כי נמתקו בחסד עליון או ההוא רוחא דנסע מדרום בעצמו הולך ויורד למטה וזהו אושיט לי' לבי"ג ואסוותא ממילא אשתכח לפי שנא' רפאני ה' דוקא ואז וארפא וכן כי

הוא * וירפאנו מפני שכל רפואה בת"ת שכולל חו"ג כנ"ל וע"כ אין זה אלא בידיו דקוב"ה עצמו שהוא בחי' ת"ת דו"א כנ"ל וכמ"ש במ"א בפ"י מי כמוך באלים הוי' דהוי' דת"ת * מובדל בערך מכל הוי' שבכל הספי' כמו אל דחסד כו' ומטעם שאור א"ס שורה בבחי' ההתכללות דוקא לפי ששלימותא דכולא אינו שורה אלא בבחי' השלימות שלמטה והיינו בחי' ההתכללות מחו"ג וכיוצא וכו' וד"ל.

וע"ד כתי' ה' בוקר תשמע קולי ולא כתי' בבוקר אלא לגבי בוקר דאברהם קאמר, פ"י חזור לתחילת המאמר דפי' בקר זה בבקר דאברהם שהוא בחי' רב חסד דע"י שבו מתגלה מבחי' עצמות אור א"ס כו', ע"כ הוא אומר בקר תשמע שהבוקר עצמו תשמע קולי בצלותא או באסותא כנ"ל אחר שאינו בא בבחי' התלבשות כלל דאם הי' מאיר המאציל ברב חסד ז"ה * הל"ל ה' בבוקר כו' כמ"ש ה' בחכמה וכיוצא וד"ל.

בקר אערך לך ואצפה, תרי בקר אמאי אלא חד בוקר דאברהם וחד בוקר דיוסף דכתי' הבקר אור ותרגומו וצפרא נהיר נהיר ודאי, פ"י שרוצה לתרץ למה כפל לומ' ב"פ בקר הל"ל ה' בקר כו' אערך לך, אלא משום דרב חסד הנ"ל הוא בחי' חסד דע"י דאבא מקבל הימנו ה"ח והיינו אברהם אב"ר מ"ה כו' ולכך נק' בקר של אברהם ובקר דיוסף שהוא בחי' יסוד נק' ג"כ אור וגם בחי' היסוד נק' טוב וכמ"ש אמרו צדיק כי טוב והאור נק' ג"כ טוב וכמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב כו' והכל ענין א' וטעם א' לפי שמטבע הטוב להטיב ולהשפיע עד שאמרו יותר משהעגל כו' הפרה רוצה כו', והשפעה זאת הרי נק' אור להאיר לזולתו המקבל מה שמקבל אם חכמה או עושר וכיוצא, ואמנם לפי"ז יש להבין שהרי בקר דאברהם הנ"ל נק' ג"כ אור כנ"ל מפני שהחכמה והחסד שניהם נק' אור וכמ"ש יהי אור כו', וא"כ מה הפרש יש בין בחי' אור דחכמה וחסד בין אור דבחי' יסוד שנק' בקר דיוסף צדיק חי עלמין כידוע, אך הענין הוא דבחי' אור זה דחכמה וחסד הוא אור הגנוז ונעלם בעצמות המשפיע עדיין אעפ"י שנחשב בחי' גילוי לגבי עיקר ההעלם העצמות כמו הכתר וכיוצא וכנ"ל דהחכמה ראשית הגילוי כו', ומכ"ש החסד שהוא ענף החכמה בקו הימין חח"ן כו' אבל מ"מ לגבי המקבלים עדיין הוא בהעלם משא"כ בחי' אור דבחי' יסוד בחי' יוסף הוא אור המאיר לזולתו דוקא כמו אור המתפשט מן השמש על הארץ ולדרים כו' והיינו אור השחר כשמאיר בהתפשטות והתגלות דוקא ולכך מביא פסוק דהבוקר אור בבחי' יסוד דיוסף כמ"ש וחד בקר דיוסף דכתי' והבקר אור ותרגומו צפרא נהיר כו' פ"י הבקר דיוסף הוא חסד דו"א כאשר יוצא מן ההעלם לגילוי התפשטות לחוץ דוקא

הוא : בכת"י יש מקום פנוי ובביאורי הוזהר נוסף תי' : יך.

דת"ת : בביאורי הוזהר נוסף תי' : דו"א.

זה : שם נוסף תי' : בהתלבשות.

וע"כ הבקר אור פי' אור להאיר לזולתו לחוץ ממנו וזהו שתרגמו צפרא נהיר פי' צפרא אור השחר כמו שהוא בעצם אורו וצפרא נהי"ר היינו להתפשט ולהאיר לחוץ שזהו פי' אור של בקר דהיינו שהבקר האיר לחוץ, ובוה מתורץ במה שכפל ב"פ בקר הא' בקר דאברהם שנק' צפרא וכנ"ל בפי' צפרי' יקננו כו', והיינו בחי' אור דחכמה וחסד שבאבא ושבז"א כנ"ל, אבל צפרא זה כאשר נהיר לזולתו הוא הנק' הבקר אור שהוא הבקר דיוסף ואליו דוקא אערך לך ואצפה מטעם שיתבאר בסמוך בעז"ה.

בקר אערך לך ואצפה. אערך לך מהו אסדר לך בוצינא דילך לאדלקא כד"א ערכתי נר למשיחי ולגבי בוקר דיוסף קאמר דההוא סטרא דבוצינא דלי' הוא. פי' בוצינא דילך הוא בחי' המל' שנק' לגבי אור דיוסף הנ"ל בשם נ"ר עד"מ אור המאיר בכלי הנר, וע"כ נק' בוצינא דילך דוקא והטעם לשם נר דוקא כמ"ש ערכתי נר כו' היינו כמ"ש בכוונות דנר שבת לפי שבחי' יסוד כלול מה"ח וכל א' כולל ה"ח הרי כ"ה וע"ס כולם מאירי' ביסוד כידוע וע"פ כ"ה עולה מספר ר"ב וכמ"ש במ"א בביאור מאמר הזוהר בג' סעודות שבפ' יתרו במ"ש דאשתמע במאתן וחמשינן עלמין שהוא בחי' נ"ר דמלכות שנמשך בה ה"ח שביסוד כו', וזהו פי' ערכתי נ"ר למשיחי' פי' משיחי הוא משיח בן יוסף או בן דוד שהוא בחי' יסוד והנר הוא בחי' כלי בית קיבול לקבל האור הזה בהתחלקות פרטיות והיינו מספר נ"ר כו', וזהו שאמר אערך לך אסדר לך בוצינא דילך לאדלקא כי בלתי בחי' מקבל אור השפע אין מקום לגילוי אור זה דיסוד יוסף להתפשט כלל וע"כ אמר לגבי בקר דיוסף דוקא אערך דההוא סדורא דלי' הוא דוקא משום שהוא אור המאיר לחוץ דוקא ולא לגבי' בקר דאברהם שגנוו ונעלם עדיין כנ"ל דל"ל.

ואצפה מאי ואצפה הא כל בני עלמא מצפאן ומחכאן לטיבו דקודב"ה כו' אלא דא מילא קשוט דאתי' מרחוק נהורא קדמאה דעבד קודב"ה הוי נהיר עד דלא יכלי' עלמא למסבלי' מה עבד קודב"ה עבד נהורא לנהורא לאתלבשא דא בדא וכן כל שאר נהורין עד דעלמין כולהון אתקיימו בקיומיהו, ובג"כ אתפשטו דרגין ואתלבשו נהורין ואינון אקרונ כנפים עילאין עד דמטו לגבי האי בקר דיוסף דאיהו נטיל כל אינון נהורין עילאין, ומגו דכל אינון נהורין עילאין בי' תלי' זיוי' סליק מסייפי' עלמא עד סייפי' עלמא דלעילא עד דלעלמא דלתתא לא יכלין למסבל אתא דוד ואתקין חופאה להאי בקר דיוסף לאתחפאה בי' ולקיימא עלמין דלתתא בסדורא דבוצינא דא, וע"ד כתי' בוקר אערך לך ואצפה כד"א ויצפהו זהב טהור, ובגין דהאי בוצינא דוד בי' תלי' ע"ד אמר דאיהו להוי' חופאה להאי בוקר. ע"כ דברי המאמר. הגה המאמר הזה יתפרש בשני אופנים הא' ע"ד הפשוט כידוע דתחילת האצי' נאצלו בחי' האורות בלי כלים והיינו י' נקודות בלבד ולא הי' בחי' התלבשות לכל אור ג"כ והיינו שיוכל כאו"א להתלבש בשלמטה הימנה, וזהו שאמר דנהורא דעביד

קודב"ה לא יכלי' עלמא למסבלי', פי שלא היו יכולים המקבלים לקבל שום שפע ממנו, ויובן זה עד"מ אור החכמה שהוא אור שכל ההיולי כמו שהוא לא הי' נמשך ומתקבל כלל למטה כמו להיות ממנו התפעלות המדות או להשפיע ולהתגלות השכל לזולתו אך ע"י שנמצא בחי' אותיות לשכל הגה ע"י בחי' אותיות הללו שהן הכלי' של השכל כידוע מהם וע"י יומשך האור השכל למקבל או שיתפעל ממנו בלב וכיוצא, ונמצא שנתהווה לאור השכל דאצי' עוד בחי' כח ודבר מה הנוסף על עצמותו ונק' נהורא לנהורא והוא בחי' האותיות של השכל שע"ז יוכל להמשיך ולהתקבל לשלמטה הימנו וגם שיוכל להתלבש במדות ועד"ז מן המדות בדבור הרי ערך ומהות המדות נבדל ממהות הדבור ומהיכן נמצא סיבת התלבשות המדות בדיבור או שיומשכו באור ושפע למקבלים, אך בתחילת אצילות נצאלו עמהם בחי' הכלים שלהם שע"י יתמשכו למטה או שיתלבשו בדבור וכיוצא, ועד"ז יובן ג"כ דרך פרט בכל השתלשלו והתלבשות ספי' עליונה בשלמטה הימנה כו' והיינו שאמר וכן שאר נהורין וכו', ובג"כ אתפשטו דרגין למטה מטה מעילא לעילה ממהות למהות עד דמטו להאי בקר דיוסף, פי' היינו בחי' יסוד ששם הוא בחי' גילוי אור השפע לחוץ ממנו כנ"ל בפי' הבקר אור צפרא נהיר כו', והנה ידוע דבחי' יסוד הוא בחי' גילוי השפע באצי' לבריאה ובהכרח שיומשך משם בבחי' גילוי כמו שהוא מבלתי התלבשות עד"מ שכל וחכמה שמתלבש במדה שבלב והמדה מתלבשת בכלי הלב אבל בחי' הארה המתפשטת מהבל הלב יוצא כמו שהוא וכמו עד"מ טיפת הורע הגם שמתחילת המשכתו מן המוח זרי הוא נעלם וגנוז ברמ"ח אברי', אבל מפי היסוד בהכרח שיצא בבחי' גילוי גמור כו', וע"כ צריך לבוש חדש לגילוי אור זה והעיקר מטעם ששם דוקא מתקבצים כל האורות כי געוץ תחילתן בסופן דוקא ועד"מ המסך המעמד המים שחכ השטף שם מתגבר יותר בהסיר המסך כו', וע"כ גילוי אור שיוצא הולך ואור בהתגברות יתירה ונהיר מסייפי' עלמא דלתתא עד סייפי' עלמא דלעילא כי ידוע שבריח התיכון דת"י מבריח מן הקצה לקצה כי געוץ תחילתן בסופן דוקא כנ"ל, וזהו מגו דכל נהורין עילאין בי' תליין וע"כ עלמא דלתתא מקור בי"ע שהוא בחי' המל' לא יכיל למסבל כו' וד"ל. אתא דוד שהוא בחי' המל' ואתקין חופאה להאי בקר דיוסף כו', פי' חופאה הוא בחי' לבוש להתכסות בו כמ"ש ואצפה ציפוי זה היינו בחי' כלי בית קיבול הנ"ל שנק' נ"ר כמ"ש ערכתי נ"ר כו' והוא עד"מ אותיות הדיבור שבהם יומשך הבל הלב שהן בחי' צמצום להעלים ולהסתיר אורו כי שרש הדיבור בה' מוצאות הפה הוא בא ע"י הצמצום בתחילה בהבל הלב שלא יתפשט אורו כמו שהוא והוא בחי' ה"ג מנצפ"ך שלצורך עצמה וכמ"ש במ"א בפי' להודיע לבני אדם גבורותיו תחילה ואח"כ וכבוד הדר מלכותו ברבוי צירופי' כי אין מלך בלא עם כו' וד"ל. וזהו שאמר דוד אתקין האי חופאה לאתחפאה בי' האי בקר דיוסף ולקיימא עלמין דלתתא שהן בי"ע שיוכלו לקבל מבחי' דיבור העליון שנק' סודרא דבוצינא כנ"ל, וזהו ואצפה דאיתו להוי חופאה כו' דהיינו בחי' המל' עצמה געשה בחי' כיסוי והעלם לאור הזרוע מצדיק

חי עלמין שהוא בחי' יסוד ז"א שנק' בוקר דיוסף כנ"ל וד"ל. אך הנה לפי"ז לא יתכן לשון המאמר בכמה דברים הא' במ"ש נהורא לנהורא כו' עד דאתקיימו עלמין כו' קיום זה מה הוא וגם מ"ש דאינון אקרון בשם כנפים עילאין מה שייך לקרוא לבושין הללו בשם כנפים דוקא, וגם מהו שקורא לתיקון דדוד בשם חופאה שהוא ציפוי גס ועב כמ"ש ויצפהו זהב טהור אחר שאינו אלא בחי' צמצום בלבד כנ"ל וגם מ"ש דבוצינא עצמו להוי' חופאה איך יתכן שבחי' המל' עצמו יהי' נק' בשם ציפוי גס כו'. אך האופן השני לפרש המאמר הוא בכונה יותר עמוקה ובפי' זה יתפרשו היטב כל לשונות הנ"ל, והעיקר במה שקרא לתיקון דדוד בשם ציפוי גמור כו'. דהנה כללות ענין הקדמת המאמר במ"ש דנהורא קדמאה לא יכיל עלמא למסבלי' היינו בחי' עולם התהו דכתי' ואלה המלאכי כו' וימלוך וימות כו', עד דעבד נהורא לנהורא לאתלבשא כו', הוא בחי' התיקון שע"י בחי' התיקון יוכל כל האור להתלבש ולהתכלל בוולתו כידוע דבחי' התהו הן בחי' י' נקודות זת"ז בבחי' הפירוד התחלקות ובבחי' התיקון ע"י שם מ"ה באי' האורות בבחי' היחוד וההתכללות וע"ז כו' ולכך אמר עד דאתקיימו עלמין כו', וקיום זה הוא ע"י בחי' התיקון שלא יפול הנופל עוד כו' כידוע. וביאור הדברים. הנה ידוע דבחי' התהו היו האורות ברבוי הכלים במיעוט ולא יכלו הכלים לסבול את האור וע"כ נשברו ונפלו כו', ולזאת הוא בחי' התיקון שהיו רבוי כלים ומיעוט האורות וע"ז יתקיימו האורות בתוך הכלים ולא יפול הנופל עוד כי מסיבת מיעוט האור ורבוי הכלי לא ישבור הכלי כו'. והענין הוא עד"מ אור השכל כשהכלי שלו רחב דהיינו שאור השכל מתחלק ומתפשט ברבוי חלקים דהיינו ברבוי צירופים של אותיות השכל אזי יתקיים באדם אור השכל ולא יפול ממנו לעולם באיזה טעות או שכחה וכיוצא אבל כשאין לשכל ההוא רק כלי מצומצם כמו מוח מצומצם הנה מפני מיעוט הכלי לא יסבול אור הרב ממנו ויוכל להסתלק אור השכל ההוא מבלי ימצא מקום להיות לו קיום ויפול האדם בו בטעות או בשכחה לגמרי או יתבלבל בעת קבלת השכל כמו התינוק שצירופי אותיות השכל שבמוחו קטן מהכיל אור שכל עמוק ממנו יפול בטעות או יתבלבל לגמרי כו', ויובן מזה הנמשל למשכיל למעלה בבחי' התהו שהי' רבוי האורות היינו שכל ע"ס דתהו הי' בחי' האור שלהן רב והאותיות שהן כלים שלהן כמו כלי החכמה וכיוצא הי' קטן מהכיל האור וע"כ נפלו האותיות למטה והיינו מפני שנתפזרו שזהו ענין שבירתן עד"מ אותיות השכל המצומצמים שלא יכילו אור השכל שיתפזרו ויתפרדו לגמרי משא"כ כשהכלי יכיל לאור שאז יתקבצו ויתאחדו יחד לקבל בתוכם האור כו'. אבל בחי' התיקון הי' רבוי הכלים ומיעוט האור כדי שיתקיים האור והיינו כמו רבוי צירופים וכיוצא וד"ל. וזה מובן ג"כ דסיבת רבוי האור היינו להיותו בלתי מתחלק כלל לחלקים אלא הוא רק בבחי' קו א' בלבד, וסיבת מיעוט האור היינו כשהוא מתחלק להרבה חלקים ונמצא ממילא מיעוט זה עושה רבוי כלים כו', וגם זה ידוע דכאשר יש בחי' התחלקות אזי ממילא בא בחי' ההתכללות ודהיינו שיוכל כל האור להתכלל בוולתו כמו גבורה שבחסד עם חסד שבגבורה

ועד"ז מתכללין כל ע"ס שבכאו"א כלולי עם זולתו עד שמחמת זה ימצא בחי רבוי הכלים במאד וד"ל. ובוה יובן יותר לשון המאמר הג"ל במ"ש דנהורא קדמאה דעבד קודב"ה שהוא בחי אורו דתהו לא יכלין עלמין שהן בחי הכלים למסבלי וממילא הי' שבירת הכלים כנ"ל עד דעבד קודב"ה נהורא לנהורא שהוא בחי התיקון ע"י שם מ"ה החדש דא"ק כו' כמ"ש בע"ח עד דאתקיימו עלמין פי' שע"ז ניתקיימו האורות בתוך הכלים ולא נפל הכלי שנק' עלמין כו'. והיינו שאמר כפל לשון נהורא לנהורא שהוא בחי התיקון במיעוט האור ורבוי הכלים כנ"ל, ואח"כ ממילא נעשה ההתכללות כנ"ל והיינו מ"ש לאתלבשא דא בדא דד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין במ"ש ובג"כ אתפשטו דרגין ואתלבשו נהורין ואינון אקרין כנפים עילאין כו'. וגם מ"ש בסוף המאמר דדוד אתקין חופאה שהוא ציפוי גס כנ"ל דכל זה עדיין אינו מובן גם לפי' הוזה. אך הנה יש להקדים תחילה וענין אחד הידוע בע"ח בענין התהו והתיקון, דבחי' רפ"ח ניצוצין דתהו שנפלו בשבירה כנ"ל, הנה ירדו לעולם הבריאה דהיינו בבחי' אחוריים דשם ב"ן דבריאה עד ע' שרים דנוגה דעש"י שמשם נמשך דצח"מ דעש"י וכת"י ותקם בעוד לילה ותתן טרף כו' שהוא רפ"ח ע"ה מפני שבחי' המל' מברר בכל לילה לרפ"ח ניצוצין שבנוגה דבי"ע וז"ש ותתן טרף כו', וז"ש והארץ היתה תה"ו כו' ורוח אלקי"ם שהוא שם ב"ן מרחפ"ת לברר כו', והיינו מרחפ"ת אותיות רפ"ח מ"ת כו', אבל הנה מפני שהאיש דוקא דרכו לכבוש ולא האשה כו' ע"כ עיקר הברור הוא דוקא בשם מ"ה דאצי' כידוע בזוהר דבחכמה אתברירו שהוא בשם מ"ה דחכמה כו' והיינו מ"ש ויאמר אלקים יהי אור כו', אך הנה מ"מ כתי' אשת חיל ע"ב דהיינו בחי' המל' שנקרא' אשת חיל כשמתבררי' עמה רפ"ח כו' תהי' בחי' עטרת לבעלה שהוא שם מ"ה דחכמה שבזו"א כו', וכמ"כ כתי' נקב"ה תסובב גבר נקיבה הוא שם ב"ן שתעלה למעלה משם מ"ה שנק' גבר כו', והענין ידוע כי שם ב"ן לאחר הברור שע"י שם מ"ה הנה מתעלה לשרשה הראשון כמו שהי' קודם השבירה שהוא בחי' שם ס"ג דבינה שלמעלה משם מ"ה וכידוע דמבחי' ת"ת דבינה נעשה עטרה לראש ז"א כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמ"ו והיינו עטרת בעלה כו' וד"ל. וביאור הדברי' ידוע כי אנו רואין בדצ"ח דעש"י שיש בהן חיות רב עד שהאדם מקבל חיות מהם וכמו שאמר ר"ג עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו', וכן חמרא וריחא פקחין וכיוצא יהרי נתוסף אור חכמה בנפש האדם ממאכלים גשמיים וכן אין התינוק ידוע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן דוקא והיינו מפני שמוצא פי ה' שבמאכל גבוה בשרשו ממוצא פי ה' שבנפש האדם וז"ש כי לא על הלחם לבדו יחי האדם כי על כל מוצא פי ה' כו' כמ"ש בלק"ת. והענין הוא כי שרש בנפש האדם הוא רק משם מ"ה דאדם דאצי' ושרש הדצ"ח בשם ס"ג שלמעלה משם מ"ה כנ"ל, אך ע"י השבירה ירדו למטה בנוגה דבי"ע ונתגשמו מאד כו'. אבל הנה מובן מזה עכ"פ שלאחר הברור דשם ב"ן עם רפ"ח כו' שעולה מספר ש"ם

ו"ש ויעש דוד שם והיינו שמ"ע כידוע, הנה תעלה למעלה משם מ"ה כדמיון הכח שיש בדצ"ח להחיות הנפש דהאדם אך תחילת הברירור של שם ב"ן הוא ע"י שם מ"ה כי בחכמה אתברירו והיינו כמו שהאדם הוא מעלה לכח גשמי שבמאכל ע"י התפילה ותורה כידוע וד"ל. ואמנם אעפ"י ששם ב"ן לאחר הברירור מפני ששרשו משם * ס"ג יש בו כח ואור שהוא למעלה משם מ"ה, הנה מ"מ עדיין לא נתעלה בבחי' ס"ג ממש שהוא כמו קודם השבירה ממש רק שיש בו בהעלם אור וכח משם כמו שיש במאכל בחי' חכמה בהעלם עד שמוסיף שכל נפש וכיוצא ואעפ"כ המאכל עצמו גשמי הוא כו', כך בחי' הברורים דשם ב"ן בחי' גשמי הוא בערך עד שנחשב רק לבחי' דומם או צומח בלבד לגבי אורות דשם מ"ה דאצי', וזהו ענין העטרת שגעשה לבעלה שהוא שם מ"ה מברורי' דשם ב"ן כנ"ל וכל עטרה נעשה מציפוי זהב וכסף או אבניץ טובות וד"ל. ועפ"י יובן גם כאן במ"ש ואתפשטו דרגין באורות וכלים ואתלבשו נהורין למטה מטה בבחי' ברורי' דשם ב"ן ואקרון כנפים עילאין שהוא ג"כ שרש בחי' החשמ"ל כמ"ש בע"ח דגוף החשמ"ל נעשה מברורי' דשם ב"ן ונעשה ג"כ חיצוניות לבוש לבחי' המדות שנק' אפרותין והיינו דאימא עילאה פרישת גדפה"א עליהם להעלימם ולהלבישם כו', וכמ"ש בע"ח דעור החשמ"ל מלביש לזו"ג עד מתחת רגליהם כו', וכידוע בכוונות דפרו"ס עלינו סוכ"ת שלומ"ך כו' והיינו מפני ששרשם מבחי' התהו ואחר הברירור נעשה מהם לבוש חיצוני לשמור כמו כנפי העוף שהן גשמיים ואעפ"כ הן בחי' שומר ומגין כו' וזהו ג"כ ענין סכך הסוכה שנעשה ממוץ ותבן ולא מגוף החטה כי החטה היא הפרי והמוץ הוא שומר לפרי מפני שקליפה קדמה לפרי כי שרשה מבחי' התהו כנ"ל, וע"כ לאחר הברירורי' נעשה המוץ בחי' לבוש חיצוני לשמור לפרי כו' וענ"ל, וידוע דהשומר גדול מן המשתמר כו' וכנ"ל בענין העטרת וענין החשמ"ל וד"ל. ובכל זה יובן ג"כ מ"ש דתיקון דודו נק' חופאה בחי' ציפוי גם ועב לאתחפאה בין האי' בקר דיוסף הוא שם מה החדש דהיינו מלך השמיני שנק' הדר והוא בחי' יוסף שנק' יפ"ה תוא"ר כו' ומפני ששם מ"ה זה הוא גמשך ממצחא דא"ק כמ"ש בע"ח ע"כ אמר דוי"ו סליק עד סיפיי' עלמא דלעילא כו' ובחי' המלי' עצמו שהוא שם ב"ן לאחר הברירור אתקין האי' חופאה מבחי' הברירורי' דרפ"ח כו', וכמ"ש ויצפהו זהב כו' להיות בחי' לבוש וכסוי להעלים אור שם מ"ה זה דיוסף כדי שיוכל האור להתקבל במקבלים ואם לא בחי' הגשמת הציפוי זה הנק' חופאה לא הי' האור מתקבל בכלי המקבלים בבי"ע והדרא קושיא לדוכתא מה מועיל בחי' התיקון כו', וז"ש בוקר אערך לך בוצינא הנ"ל שנק' ג"ר והוא בית כלי בית קיבול גשמי לקבל אור דיוסף ואח"כ ואצפה אצפהו להיות * בבחי' כיסוי וציפוי גמור לאור זה. וזהו שאמר בסיום המאמר ובגין דהאי בוצינא דוד ב"י תלי אמר דאיהו להוי' חופאה להאי בוקר, פי' איהו קאי על הבוצינא שיהי' הנ"ר מחופה בציפוי גם מטעם הנ"ל וד"ל.

בעזרה שבת פ' נח

(זוהר בראשית ד' י"ד ע"א) ויאמר אלקים יקוו המים וגו' באורח קו למהוי באורח מישור דהא מרזא דההוא נקודה קדמאה נפקין כולא בסתימו עד דמטי ואתכניש להיכלא עילאה ומתמן נפקין בקו מישור לשאר דרגין עד דמטו להאי דכניש כולא בכללא דדכר ונוק' ומאן איהו ח"י עלמין כו'. הנה בתחילה יש להבין כללות ענין המאמר הזה במה שבא לפרש בפי' יקוו המים לשון קו דוקא כו' דהנה ידוע דמאמר הראשון יהי אור הי' ביום הראשון ומאמ' יהי רקיע הי' ביום השני ומאמ' זה יקוו המי' הוא ביום הג' דוקא. ויש להבין למה זה המאמר ביום ג' דוקא. אך הענין הוא כידוע בפרד"ס בדרך כללות ההשתלשלי' שיש ג' קוין חח"ב קו הימין ובג"ה קו השמאל ודתי' קו האמצעי, והנה מאמר הראשון יהי אור הוא בבחי' קו הימין חח"ב כי אור בחכמה וחסד כידוע, ומאמר הב' יהי רקיע הוא בבחי' קו השמאל בג"ה וע"כ הוא בבחי' הגבו' להבדיל ולהעלי' למים העליונים מן מים התחתונים שהוא בחי' צמצום ודין וכידוע בפי' אור מים רקיע שהרקיע מסך מבדיל לצמצום ולהעלים אור וכמ"ש ועל ראשי החי' רקיע כעין הקרח כו' כמו הקרח שנגדלו ונכווצו המים כו' וכמ"ש במ"א. ואמנם הנה מאמר זה יקוו המי' הוא בבחי' קו האמצעי דתי' וע"כ הוא ביום הג' דוקא שהוא בחי' ת"ת שכולל חו"ג כנדודע והוא בחי' קו האמצעי שכולל ב' הקוין ומתפרש בו ג"כ ל' מקוה ואסיפה מפני שיקוו ויתאספו בו משני הקוין. אך בוותר מפרש יקוו ל' קו שהוא גמשך באורח מישור' דוקא. וביאור הדברי' הנה תחילה יש להקדים מאמר רז"ל במיני' שאומרי' מי שברא טוב לא ברא רע כו' ולכאורה איזה מינות יש כאן מאחר שמודים שהכל גברא יש מאין מבורא הכל רק שיש חילוק מדריגות שמי שברא טוב לא ברא רע כו' ומה בכך אם יש לבריאת הרע שורש מדריגה בפ"ע. אך הענין הוא דוהו מינות ואפיקורסות ממש לפי שהן עושי' בזה בחי' פירוד למעלה לומר שיש ח"ו כמו ב' רשויו' דמי שברא טוב כו' כי ידוע דשורש הקליפה גמשך מבחי' הפירוד שהוא היפך היחוד דאחדות הפשוטה וכמ"ש ומשם יפרד כו' ונק' בוותר ענפין מתפרדין טורי דפרודא והיינו שאומרי' דמי שברא טוב לא ברא רע מפני שסוברי' שיש בחי' פירוד והתחלקות למעלה ובאמת אור א"ס הוא בבחי' האחדות הפשוטה דהיינו שגם כל מדותיו מתייחדי' בו באחדות גמור כו'. ושורש הענין הוא מפני שהקליפות שרשם מבחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון וכמ"ש ואלה המלכי' כידוע וו' המלכים שמתו הי' בהם ג"כ בחי' הפירוד דהיינו זת"ז וכמ"ש וימלוך תחתיו תחתיו דייקא אבל בחי' התיקון כמו עולם האצי' שהוא לאחר התיקון הנה הוא בבחי' היחוד וההתכללות זמ"ז דוקא ואין כל אור שבו שאין מתכלל עם הפוכו וע"כ גם כל שפע שגשפע מאורו' דאצי' בבי"ע הכל בא אחר שמתכללי' כאו"א וגם באור ושפע מיוחדת כמו חסד הרי יש בו גם מבחי' הדין בהתכללות וכן במה"ד שגשפע כלול הוא גם ממדת החסד ולא ימצא לעולם שיהי' גשפע אור החסד לבדו בלי שיתוף והתכללות

מהיפוכו ג"כ להיות כי כל אורו דאצי' הם בבחי' התיקון כידוע. וזהו ממש היפוך דעת המינים הסוברים דמי שברא טוב כו' ויובן זה עד"מ ג' דיינים שיושב' בדין ומשפט לחייב ממון או נפש או להצילו ולפוטרו שבודאי א' מחייב וא' מזכאי והג' מכריע כידוע והנה אם כאו"א הי' עומד על דעתו דוקא ולא הי' שומע לדברי זולתו כלל הרי לא הי' יוצא דין ומשפט לעולם בפ"מ מאחר שהם ב' הפכי' זה מחייב וזה מזכאי אך בהכרח שיבאו כולם לעמק השוה ויסכימו לדעת א' עכ"פ כמו להכריע הדבר לזכות לגמרי או לחוב לגמרי או ע"ד הממוצע כמו דעת השלישי המכריע ביניהם ועכ"פ בדעת זה המוסכם מכולם נשפע הדין ובא לידי גילוי בפ"מ, וא"כ גשתתפו ונתחברו מג' דעות בדעת א' להיות נפסק הדין באופן מעשה א' בלבד ולפי"ז מובן שיש בכל פ"ד בפ"מ בבחי' התכללות מחו"ג יחד וכמ"כ הוא בחי' התיקון למעלה דהיינו שכל אור הנמשך בפ"מ בבי"ע בהכרח שכבר בא עפ"י בחי' התכללות מג' הקוין יחד דוקא וזהו ממש היפך דעת המיני' שאומרים שמי שברא טוב כנ"ל וד"ל. וזהו כללות ענין המאמר זה בפ"י יקוו המים לשון קו באורח מישור דייקא שהוא בחי' התיקון שבקו האמצעי הכולל ב' הקוין כנ"ל וממנו נמשך דוקא כל אור ושפע בגילוי בבי"ע ולכך מאמר זה דיקוו המים ביום ג' דוקא כנ"ל וד"ל. ומעתה יש להבין ביאור פרטי דברי המאמר במ"ש דהא מרזא דנקודא קדמאה כולא בסתימו כו'. פי' נקודא קדמאה היינו בחי' אור החכמה שנק' ראשית כמ"ש ראשית חכמ' כו' וכידוע דבחי' ראשית הגילוי מאור א"ס הוא בבחי' אור החכמ' דוקא וכמ"ש ה' בחכמה יסד כו', אך הנה בחי' החכמה נק' בשם נקודא סתימו להיותה בבחי' העדר ההתפשטות לגמרי ונק' כח מ"ה כמו הנקודה שאינה בבחי' התפשטות כמו הקו כידוע אך בבחי' בינה בא האור בבחי' גילוי ליש ודבר מ"ה עדי"מ היודע שבנקודת המושכל אין בו עדיין בחי' התפשטות השגה והבנה לאורך ורוחב אלא במוח הבינה בא אור השכל לידי בחי' התפשטות בהשגה והבנה כידוע וע"כ החכמ' נק' בחי' אי"ן והבינה יש. וזהו ענין נקודא בהיכלא דהיינו נקודת תמצית המושכל המתלבש בבינה שנק' היכלא להיותה בבחי' אורך ורוחב כו' וזהו שאמר כאן דהא מרזא דנקודה קדמאה דחכמ' נפיק כולא בסתימו בבחי' אין והעלם בלתי התפשטות כלל אך כד מטי ואתכנס להיכלא עילאה שהוא בחי' בינה שם בא האור בבחי' גילוי ליש כנ"ל וד"ל.

ומתמן נפיק בקו מישור לשאר דרגין כו' פי' כי חו"ב הם ב' הפכי' שהחכמ' בחי' נקודה העדר ההתפשטות והבינה הוא בחי' התפשטות לאורך ורוחב כנ"ל והתולדה המסתעפת מבין יחוד שניהם הוא בחי' הקו שהולך באורח מישור כי הקו בראשו יו"ד דחכמ' ומצד שיש בו כח הבינה נמשך למטה ומתפשט אבל לא לצדדין אלא במישור דוקא וזה היפך משני המדרגו' דחו"ב שהרי אינו מתפשט לאורך ורוחב ועומק כמו בינה בבחי' שטח אלא דוקא הולך ביושר מגבוה לנמוך בלבד וגם אינו בבחי' העדר התפשטות כמו הנקודה דחכמ' אלא הוא בחי' ממוצע בין חו"ב וה"ז כמו הבן שנולד מיחד אב ואם שיש בו מכה

שניהם וגם בהכרח שלא ידמה לא' מהם כנ"ל וד"ל וזהו ומתמן שהוא בחי היכלא דבינה שבו נקודה דחכמ' כנ"ל נפיק מגו מישור שהוא בחי' ז"א דהיינו קו האמצעי שכללותו בחי' ה"ת ומשם מתפשט לשאר דרגין שהן גו"ה וענפיהן וד"ל. עד דמטי להאי אתר חד כר, פי' לבחי' יסוד שהוא מקבץ ומאסף בעצמו כל אורות הנמשכי' בבחי' קו האמצעי שהולך במישור מחו"ב כנ"ל והיינו עד"מ הידוע מכלי המשפיע שפעולת כל שפעו פועל ידו כמו אם משפיע שכל נק' כלי שע"י ישפיע לוולתו בחי' יסוד שבחכמ' ואם משפיע חסד גשמי נק' בחי' כלי המביא החסד לידי גילוי למקבל בחי' יסוד שבחסד וכיוצא בזה בכללות נק' בחי' יסוד בחי' כלי שע"י יושפע כל שפע דחג"ת כו' ונמצא אינו אור מיוחד בפ"ע אלא שבו מתכנסין כל השפעות וממנו יומשך למקבלי' כו' וז"ש עד דמטי' לאתר חד דכניש כולא בכללא דכר ונוק' פי' להיות שעל ידו יומשך למקבל שנק' נוק' הרי יש בו מכללות המשפיע והמקבל יחד לחברם ולכוללם יחד וד"ל. ומאן איהו ח"י עמין דהיינו בחי' יסוד ז"א שנק' צדיק עליון כמ"ש אור זרוע לצדיק וכידוע וזהו פי' ח"י עלמין שכולל בעצמו חיות המקבלי' שנק' עלמין וגם כולל בעצמו כל אורות הנשפעים מז"א ולכך נק' ח"י לי' חיות בעצם כו' וד"ל.

המים דנפקי מלעילא מאת ה"א עלילאה. מתחת השמים וי"ו זעירא, ועד"ו ו' חד שמי' וחד מתחת השמי' כדין ותראה היבשה דא ה"א תתאה דא אתגלי וכל שאר אתכסי ומגו ה"א בתראה אשתמע בסוכלתנו ההוא דאתפסי ע"כ. הנה אחר שהקדים ענין הנ"ל בבחי' חו"ב שנק' נקודה בהיכלא ומתפשט אח"כ בקו מישור שהוא קו האמצעי עד דמטי לבחי' יסוד כנ"ל מעתה בא לפרש עד"ז המשך הפסוק הזה דיכוון המים דפי' המים בה"א ידיעא שהוא בחי' בינה דאצי' שהיא בבחי' התפשטות לאורך ורוחב בצורת ה"א ובחי' המשכה שנמשך בבינה נק' נהר ונק' מים עליונים וכבר ביום הב' יהי רקיע בתוך המים הללו להבדיל בין מים עליונים לתחתונים אך ביום הג' שהוא בבחי' ת"ת אמר יקוון המים פי' שמים עליוני' דבינה שהולכי' בהתפשטות לאורך ורוחב גדול יומשכו בבחי' קו באורה מישור שהוא בחי' ז"א כנ"ל ועתה מפרש מהו מתחת השמי' דוקא כי פי' שמים אש ומים בחי' חו"ג שכלולים בז"א כידוע אך הנה הפרש יש בין בחי' עצם המדות חג"ת לבחי' השפעתם ונביעתם גם קודם שיבואו לבחי' כלי היסוד הנ"ל ויובן זה עד"מ האוי"ר שיש בטבע בלבו של אדם הוא שנק' חו"ג וכאשר מתגלי' לבא בבחי' אור ושפע הנגלה רק לפרקי' בלב לפעמים במיעוט אור ולפעמי' בהרחבה ובשינוי אופנים רבים כידוע הוא הנק' בחי' ו' זעירא כי ו' המדות שבטבע בעצם הוא וי"ו רבתי ובחי' המשכתם בלב נק' וי"ו זעירא והוא ענין המילוי דאותיו' וי"ו שהוא ב' ווי"ן כי המילוי מורה בחי' גילויים לחוץ מעצמותם בלבד שהוא ג"כ כמו העצם במספר ששה וז"ש מתחת השמים דהיינו בחי' גילוי המדות העצמי' שנק' שמים ועד"ו וי"ו וי"ו חד שמי' כנ"ל וד"ל.

כדין ותראה היבשה דא ה"א תתאה כו' פי' בחי' ה"א תתאה היינו בחי' המלי' שהוא בחי' הדיבור העליון שיוצא וגמשד מקול מבחי' וי"ו זעירא הנ"ל דהיינו בחי' חוה דז"א ששם מתגלה עצם המדות והוא מ"ש הקול קול יעקב בוי"ו זעירא כמ"ש בע"ה דנוק' דז"א מקבלת מהחזה כו' אך הנה כל זמן שבחי' גילוי הארה של המדות מאיר בלב בהתפשטות באורך ורוחב גדול לא יוכל לצמצם א"ע לבא לידי דיבור בגילוי אלא צריך שיתכווצו ויתצמצמו כולם אל מקום א' והוא בחי' יסוד דהיינו מקום יציאת אור השפע מהבל הלב אל הדיבור בה' מוצאות הפה והיינו כמו שמתכנסין ומתקבצין כל המים שעל הארץ אל מקום א' וכמ"ש יקו המים מתחת השמים אל מקום א' ואז דוקא ותראה היבשה בבחי' גילוי וכל המים מתכסים ונעלמים כו' כך בבוא הארה מהמדות שבלב אל הדיבור מוכרח שנתכווצו כל המדות במקום א' בלב ואזי דוקא יומשך בחי' הדיבור בהתגלות וכל אורות המדות מתכסי' ונעלמי' אך ע"י הדיבור מובן ומושג בשכל בלבד אורות המדות והשכל שבהן אבל לא שמתגלי' מהותם ממש. וזהו שאמר דא ה"א תתאה דאתגלי' וכל שאר אתכסי' ומגו ה"א בתראה שהוא בחי' הדיבור העליון אשתמע בסוכלתנו בלבד דהיינו בהשגת המקבלי' דבי"ע ההוא דאתכסי' שהן בחי' אורות המדו' דאצילות ד"ל.

אל מקום אחד, בגין דהכא איהו קשורא דיחודא דעלמא עילאה ה' אחד ושמו אחד תרין יחודין חד דעלמא עילאה לאתייחדא בדרגוהי וחד דעלמא תתאה לאתייחדא בדרגוהי עד הכא איהו ח"י עלמין תמן אתבסם ואתקשר עלמא עלאה ביחודא דילי' ובג"כ אקרי מקום א' כל דרגין וכל שייפין מתכנסין תמן וכולהו ביחודא בלי פרודא כלל וליתי דרגא דאתיחד ביחודא חד אלא האי ובי' אתכסיין כולהו באורח סתים בתאובתא חד ע"כ. הנה כל זה המאמר מבואר ויובן שמדבר בבחי' יסוד שבו דוקא כל האורות מתייחדי' ומתכללי' כגוף דבר א' ממש עד"מ ביסוד גשמי שמתכנשי' בו בטפה זרעית מכל כוחות האברי' שהרי הרגשה כוללת מכל שייפין יש ביציאת הטפה בחי' חוליות עד היסוד והרי מתכללי' כולם בו בתאובתא חד לפי שכל בחי' עונג הנמשך בכל אבר בפרט מתכללי' כולם בעונג זה הכללי המורגש בחי' חוליות בהמשכת הזרע. והנמשל מזה יובן למעלה באור הזרע לצדיק ח"י עלמין שהוא בחי' יסוד ז"א כנ"ל שכל האורות העליונים דאו"א וז"א גם מה שלמעלה מהם כולם מתכנשי' לבחי' יסוד ושם מתאחדי' ומתכללי' ביחוד גמור וגם בבחי' עונג עליון המלושב בכל אור וספי' מתכללי' כולם כא' בצדיק ח"י עלמין. וז"ש דהכא קשורא דיחודא דעלמא עילאה שהוא כל ע"ס דז"א ומה שלמעלה מהם עד בחי' פנימיות דע"י וזהו ותמן אתבסם בחי' הרגשת העונג בכללות הכל דוקא ובג"כ אקרי מקום א' מפני שהוא מקום מאחד ומתייחד לכללות הכל שלא יהי' כאו"א בפ"ע אלא כולהו כחד בלי פרודא כלל וזולת בחי' היסוד אין בכל ספירה שיהי' בה בחי' התכללות מכללות הכל כא' אלא רק בפרטי אורו' בלבד כמו הת"ת שכולל רק

חז"ג והדעת חז"ב כו' וזהו ולית כל דרגא דאתיחד בכללות כ"כ כהאי דו"ל. ובי' אתכסיין בהעלם דוקא כי עדיין לא נמשך במקבלי' בגילוי רק באורח סתים בעצמיות המשפיע כולם געלמי' וסתומי' אך מפי היסוד הוא שיוצא בהתגלות ושם הוא קשורא ויחודא ועלמא תתאה בחי' המל' דהיינו בחי' התקשרות המקבל במשפיע שנק' צדיק תחתון וזהו ענין תרי יחודי' ה' אחד ושמו א' לפי שכל הע"ס שבמל' מתקבצים ומתקשרי' כא' לקבל אור זה ונמצא מקום זה קשורא ויחודא דעלמא עלא' ועלמא תתאה כו' וד"ל. וז"ש עוד עד הכא בדרגא דא אתיחד עלמא דאתגלייא בעלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא אתיחד אוף הכא לתתא כו' וד"ל. ועלמא דאתגליא איהו עלמא תתאה ואראה את ה' ויראו את אלקי ישראל וכבוד ה' גראה וירא כבוד ה' וגם ביחזקאל כתי' כמראה הקשת כן מראה הַגֹּגֶה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' וזהו ותראה היבשה פי' מביא ראי' שבחי' המל' נק' עלמא דאתגליא כמשל הדיבור וכיוצא מכל הפסוקי' האלה שמדברי' בבחי' המל' שהוא גילוי שכינה לנבראי' ב"ג וכת' בהם לשון ראי' בגילוי דוקא כמו ואראה ויראו את ה' הטפל להוי' שהוא בחי' המל' וכן פי' כבוד ה' וכן אלקי ישראל וכן מראה דמות כבוד ה' הכל בבחי' המל' כידוע בפי' הן במראה אליו אתודע וגם כאן ותראה היבשה מדבר בבחי' המל' דוקא וד"ל.

וזהו את קשתי נתתי בענן מן יומא דאתברי' עלמא ביומא דעיבא דאתחזי קשת מראה דמות כבוד ה' אתער שמאלא לאתתקפא בפקת רחל ותקש בלדתה מיכאל בסטרא דא ורפאל בסט' דא וגבריאל בסט' דא ואינון גוונין דאתחזיין בההוא דמות כבוד ה' חוור וסומק וירוק, פי' בענן כמ"ש סכות בענן לך כו' שהוא בחי' ההסתור וההעלם דשם ב"ן שמסתיר ומעלים לשם הוי' דז"א כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' ששם אלקי' שהוא שם ב"ן מגן ונרתק לשם הוי' ומן יומא דאתברי' עלמא ביומא דעיבא כמ"ש ישת חושך סתרו שהצמצו' דש' ב"ן הקדי' לבחי' אור הנגלה מבחי' המל' בדיבור די' מאמרות וכמארו"ל ברישא תשוכא והדר נהורא כו' וזהו דאתברי' עלמא ביומא דעיבא דוקא אך בענן זה שהוא בחי' החושך שקדם לאור אתחזי קשת בג' גוונין שהוא מראה דמות כבוד ה' שהן בחי' חג"ת דו"א וזהו פי' את קשתי נתתי בענן נתתי כבר קודם שנבה"ע בבחי' הדיבור ופי' קשת ג' גוונין דחג"ת דו"א כי מפני החושך הזה שבענן יוצא יתרון אור מחמת בחי' או"ת שעולה מן הענן כי הארת השמש הוא אור פשוט אך כי השמש לנגד הענן דוקא יצאו ג' גוונין שבשמש הנעלמי' לדי' גילוי משא"כ השמש שעומד לנגד המים הצלולי' שלא נראה במים רק גוף השמש כמו שהוא דוקא והטעם הוא כי לעוצם בהירות אור השמש לא גיכר התחלקות הג' גוונין אבל בדבר עב מתגלין דוקא ולא בדבר צלול וברור ודוקא באור חוור כו'. ומה שאמר אתער שמאלא כו' כי בחי' הצמצום דשם ב"ן שם מתגבר כח הדין יותר ואז נאמ' בבחי' המל' ותקש בלדתה ותק"ש אותיות קש"ת והן בחי' חג"ת דנוק' מיכאל ורפאל כו' ששם יש כח יותר לגבו' מן החסדי', כי בחי'

הנוק' רובה מבחי' גבורו' משא"כ בז"א הוא להיפוך דאעפ"י שאמר את קשתי נתתי בענן אדרבה שם החסדי' גוברי' וכמ"ש וראיתיה לזכור ברית עולם וד"ל) * כן מראה הנוגה סביב נהירו דאתכסיא בגלגלא דחיוו דעינא פי' כי שורש שם ב"ן הנק' ענן כנ"ל גמשך מבחי' החשמל שבאצי' המלביש לז"א ושדשו מבחי' חיצוניות בינה כידוע ועליו אמר כמראה הנוגה שהוא סביב לזו"ג והוא למעלה מג' גוונים דקשת שבענן כי ג' גוונים שבחשמל דבינה הם בבחי' ההעלם דבינה ונק' נהירו דאתכסיא דוקא ומשם גמשך מקור לבחי' גילוי הגוונים בקשת. ומ"ש בגלגולא דחיוו דעינא היינו בבחי' העלם המקיף דאור הראי' הנגלה בעין שרואה בגילוי ג' גוונים ושרשם יש בהעלם בגלגולא דחיוו דעינא אך אין יוצאין מההעלם אלא בהיותו מביט ורואה ע"י מסך עב דוקא כמו הענן (ומטעם הנ"ל דדוקא בבחי' או"ח של השמש הבא מן הענן אל השמש מגלה מצפוני ג' הגוונים שבשמש וכמו כן באו"ח דאור הראי' כידוע בספרי התכונה) וזהו וראיתיה לזכור ברית עולם וד"ל הוא מראה דמות כבוד הוי' גוונים דאתיחד יח"ת לפום דאתיחדא יח"ע ה' אלקי' גוונים סתימין כו' גוונים בקשת לתתא ביח"ת כגוונים סתימין כו' כ"ז מבואר עפ"י הנ"ל. דבחי' יחוד והתכללות דג' גוונים דחג"ת דנוק' הוא רק באותו האופן ממש שמתייחדין גוונים סתימין שהן חג"ת דנוגה סביב לז"א ששרשו מבחי' בינה שנק' נהירו דאתכסיא בגלגולא דחיוו כנ"ל וד"ל. ועיין ביאור זה המאמ' שאמר דגוונים דאתיחדא יח"ת לפום כו' במ"א באריכות וד"ל.

(נדפס בבה"ז)

(זוהר פ' נח דף ג"ט ע"ב). ר' חייא פתח ועמד כולם צדיקי' כו' זכאין אינון ישראל דמשתדלין באורייתא כו'. ת"ח כל ישראל אית לון חולקא לעלמא דאתי מ"ט בגין דנטרין ברית דעלמא אתקיים עלי' כד"א אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי ולא עוד אלא בגין כך אקרון צדיקי'. מכאן אוליפנא כל מאן דנטיר האי ברית דעלמא אתקיים עלי' אקרי צדיק מגלן מיוסף בגין דנטר לי' לברית זכה דאקרי צדיק וע"ד ועמד כולם צדיקי' לעולם ירשו ארץ. ע"כ דברי המאמר. והנה הדקדוקי' במאמר זה רבו מאד הא' מה שייכות יש לעוה"ב עם נטירת הברית דוקא דמאן דנטר ברית אית לי' חולקא כו' וגם הלא נטירת הברית אינו אלא סור מרע שלא ליטמא ברע גמור כמו שלא ליטמא בנשג"ז וכיוצא והאיך יתכן לומר שבשביל זה בלבד יזכה לחיי העוה"ב כו' ועוד יש לדקדק מה שייכות יש לקריאת שם צדיק למאן דנטר ברית דוקא וכמו שאמר מכאן אוליפנא כו' וגם מה שייכות יש לחיי העוה"ב ועד

שם צדיק דוקא וכמארו"ל במשנה כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב ולמדו ג"כ מפסוק זה ועמך כולם צדיקי' דמשמע שבחי' צדיק יוכה ודאי לחיי העוה"ב זכמ"ש לעולם ירשו ארץ כו'. ואחר כל אלה יש לדקדק מה שייכות יש למאמר זה דר"ח עם התחלת הפרשה הזאת דאלה תולדות נח כו'. אך הנה כ"ז יובן בהקדים שורש ענין נטירת הברית. דהנה שורש ענין המילה הוא בשני דברים במילה ופריעה המילה הוא להעביר הערלה החופפת בלבד ואמנם הנה מל ולא פרע כאילו לא מל שעיקר המצוה בפריעה כידוע והוא לפרוע ולגלות בחי' פנימיות ולהסיר החיצוניות מעור הדבוק עד שלא נסתם כו', וכידוע דלשון פריעה ענין התגלות כמו ופרע את ראש האשה וגם הוא ענין הבדלה בין פנימיות לחיצוניות. והענין למעלה הוא כי בחי' ערלה החופפת הוא בחי' ג' קליפות הַטמאות שנאמ' בהם ג' ערלים כו' והיינו בחי' ההסתר וההעלם שמעלים ומפריד ולא יכול לבא שם גילוי אור אלקי וזהו מצות הסרת הערלה בתחלה כי בלתי זה לא יוכל לבא גילוי אור אלקי ביחוד העליון כו' ואחר שהסירו הערלה צ"ל בחי' הפריעה שהוא התגלות בחי' פנימיות היסוד ולהסיר בחי' החיצוניות עד שלא יוסתם פנימיות אורו לעולם כו' דהיינו שלא יצא אור השפע לעולם רק בבחי' הפנימיות והוא בסטרא דקדושה בלבד. וזהו פי' פריעה פרע י"ה ופי' מילה מל י"ה ושניהם ענין א' אלא שהמילה בחיצוניות להסיר הערלה לגמרי והפריעה בפנימיות להבדיל בין פנימיות לחיצוניות שלא יצא בחי' הפנימיות לסטרא אחרא רק לסטרי' דקדושה בלבד וד"ל. והנה כל זה הוא המצוה * נעשה דוקא בבחי' יסוד ולא באבר אחר וזולתו לפי שבאבר זה יש כח המוליד להוליד עד אין שיעור וגם עצם התולדה להוליד דבר חדש, הנה כל זה בא בהכרח מכח בלתי מוגבל שמאיר בנפש והוא בחי' הארת אור א"ס שמאיר בנפש כי כשמתהוה הטפה במוח לא נמשך בה כח המוליד אלא בכח אלקי דוקא, והטעם הוא כי למעלה הנה ידוע דבחי' עוגג העליון הנק' ע"י הוא בחי' ממוצע, בין המאציל לנאצלי' והתענוג העליון שורה בחכמ' ונק' עדן כידוע וע"כ הרי בבחי' אור הזרוע לצדיק עליון שהוא בבחי' יסוד ז"א שם דוקא מאיר כח אא"ס שבבחי' ע"י בפנימיותו וע"כ עיקר המצוה ביסוד דוקא במילה ופריעה כדי שלא יצא בחי' פנימיות אא"ס לחצוני' דנוגה דבי"ע אלא רק לפנימיות הע"ס דבי"ע וד"ל. אך מעתה יש להבין בגוף ענין המילה והפריעה דלפי הנ"ל עיקר מצוה אינו אלא שלא יצא פנימיות השפע לנוגה דבי"ע וא"כ אין זה אלא בחי' שמירה לשמור מיניקת חצוני' בלבד ויש כאן ב' שמירות הא' להעביר הערלה לגמרי בחצוניות שלא יקרב זר והב' בפריעת העור בבחי' פנימיות כדי שלא תצא הטפה מפי היסוד רק לבחי' הפנימיות כנ"ל. והנה לכאורה ענין מצות המילה הרי עיקרה הוא בבחי' גילוי בחי' הפנימיות בלבד ולא רק למנוע השפע לחצוני' בלבד. אך הענין הוא כי הא בהא תליא דכאשר מונעי' כל בחי' חיצוניות הערלה עד שאין כאן חשש כלל שיקבלו יניקה מבחי' הפנימיות אוי דוקא

מתגלה בחי' הפנימיות עד"מ אדם שמגלה כל מצפוניו היקרי' וחסובי' לרעהו הנאמן באהבתו שכאשר יש זרים שיוכלו גם הם לראות ולהנות מטוב היקר ההוא אינו מגלה אותו כלל וכאשר ילכו הורי' מיד יגלה אותם כו', וכך יובן בבחי' אור זרוע לצדיק עליון מפני שהוא בחי' פנימיות אא"ס כמו שמאיר בכח המוליד שבאדם התחתון כנ"ל ע"כ צריך להסיר תחלה הערלה וכיוצא למנוע כל זר זאזי דוקא ממילא יתגלה ושניהם כא' באי' שבהסרת המסך המבדיל ממילא יגלה האור הפנימי שביסוד כי הא' בהא' תליא וד"ל. ובכל זה יובן ענין נטירת הברית שהרי מבואר למעלה בעיקר מצות המילה והפריעה שהוא רק בחי' שמירה לשמור לבחי' הפנימיות שלא יומשך לחיצוני' ועי"ז ממילא מתגלה כל בחי' הפנימיות כנ"ל וא"כ ה"ז ענין א' ממש עם ענין נטירת הברית שהרי ענין שומר הברית אינו אלא שלא יומשך בחי' פנימיות השפעה הזאת לחיצוני' כמו לנשג"ז וכיוצא בזה לבטלה שכל זה עיקר ענין המילה והפריעה כנ"ל וע"כ אמר כאן בכללות ענין המאמר דכל מאן דנטיר ברית דוקא אקרי צדיק עליון שהוא למעלה בחי' יסוד ז"א המשפיע בבחי' הפנימיות כנ"ל כי שניהם ענין א' ממש וד"ל. ומעתה יש להבין מ"ש מאן דנטיר ברית דוקא אית ל'י חולקא לעלמא דאתי מה שייכות יש זא"ז וגם מ"ש דנטרין ברית דעלמא אתקיים עלי' מה שייכות יש לקיום העולמות בזה דוקא.

אך הנה תחלה יש להבין בשורש ענין בחי' כח השמירה הזאת שבמילה ופריעה כנ"ל מהיכן היא באה דכל שומר גדול מן המשתמר כמו עד"מ הגדול ששומר לקטן ומוליכו שלא יפול וכיוצא וא"כ גם כאן בחי' כח שמירה זאת שבפריעה ומילה שלא יקרבו זרי' ולא יקבלו יניקה מבחי' פנימיות היסוד ודאי גדול מגוף דבר המשתמר שהוא בחי' פנימיות אור הנמשך מיסוד כו' ואיך אפשר שיהא במילה ופריעה בחי' אור וכח יותר מגוף בחי' יסוד. אך הענין הוא דבחי' השמירה הזאת באה מבחי' או"מ שגדול מבחי' או"פ כידוע שכל שומר הוא נמשך מבחי' א"מ דוקא, וענין בחי' מקיף זהו נמשך מבחי' חיצוניות בינה שנק' חשמ"ל שגדול שרשו יותר גם מבחי' או"פ הנמשך מבינה לז"א כו' כי כמו שאור המקיף מקיף מלמעלה כך בחי' שומר שומר מלמעלה. ויובן דבר זה בתוס' ביאור עפ"י משל כאשר אדם שרוצה לגלות איזה שכל וסברא לתלמידו וכיוצא שגם שיסביר השכל ההוא בטוב טעם ודעת עד שהתלמיד יבין אותו טוב הנה מ"מ א"א לו לרב שיגלה לו אור עומק השכל ונקודת תמציתו כמו שהוא אצלו ממש והוא הנק' הטעם הכמוס שא"א לבא בגילוי כלל בדברי השכל ההוא אלא בהכרח נשאר כמוס עמדו אלא שיכול להיות שטעם הכמוס הזה נמצא באיזה פרטי דבורי' שמדבר אך המקבל אינו מרגיש בהם כלל כי מדומה וסבור שהן הסבר השכל ג"כ ע"ד דוגמא כשמלמדין לתינוק איזה שכל עמוק שא"א שישגיגו בשכלו כלל שמוכרח רבו להלבישנו בדברי' עד שהתינוק לא ירגיש כלל שיש בהם איזה עומק שכל אלא גראין לו דברי' פשוטי' כנ"ל ולמעלה הוא הנק' בחי' לבוש החשמל שנמשך מחיצוניות בינה לשמור גוף אור השכל שלא יטעה בו

התלמיד כו' וכמ"ש במ"א באריכו' וד"ל. והנה אותו תמצית הטעם והשכל הנשאר כמוס אצל המשפיע הוא הנק' בחי' או"מ ונק' שומר שגדול מן המשתמר כנ"ל דהיינו שהוא השומר לגוף אור השכל המושג למקבל שלא יופסד ויקולקל אורו מדברי' המפסדי' ומקלקלין כמו הטעות שלא יטעה אדם בשכל זה לצאת בו חוץ מדרך הישר והאמת או ליפול בקושיות רבות המבלבלי' וסותרי' לזה השכל לגמרי דהנה באמת כל בחי' הפסד וקלקול זה מן הטעויות והקושיות וכיוצא בזה הכל הוא רק בגוף השכל הנגלה בבחי' א"פ מן המשפיע אבל בבחי' או"מ דשכל זה שהוא בחי' הטעם הכמוס שא"א לבא לידי גילוי הנה לא יוכל לבא לעולם לידי בחי' קלקול והפסד בטעויות וקושיות וכיוצא וכנראה לכל מעיין בחכמ' שהסבר החכמ' יוכל ליפול בטעות וכיוצא וכמו שאמרו שלא יתחו התלמידי' מים הרע' כו' לפי שהתלמידי' אינם מקבלי' רק חיצוניות השכל והוא הנק' הסבר אבל בחי' פנימיות השכל שהוא נקודת תמציתו ושרשו הכמוס ונעלם זה לא ישיגו התלמידי' כנ"ל ואין לחוש בו לעולם שיבא בו שינויים ותמורו' מטוב לרע לטמא לטהור וכיוצא וכן בהיפוך כמו מטמא לטהור כי להיות שבעצמ' השכל אין בו שינוי לעולם מכמו שהוא והוא הטעם ג"כ מה שיש ביכולת בחי' אור מקיף זה לשמור ג"כ לבחי' התפשטות השכל הבא בבחי' או"פ הנק' הסבר שלא יופסד ג"כ מדברי' המפסדי' כמו העלה ששומר לפרי וכיוצא והיינו, לדחות ולתרץ כל קושיות וגם להוליכו בשכל זה בדרך הישר והאמת שהוא המכוון האמיתי שבו ולא יטה בו ימין ושמאל כמו להקל או להחמיר יותר מדאי מטהור לטמא או מטמא לטהור (עד"מ התינוק שלמדוהו דבר הלכה באותו אופן שלא יבא לידי טעות ולא יבלבלוהו בקושיות כנ"ל וה"ו כתינוק קטן שהולך בגשר צר מאד ואינו נוטה לימין ולשמאל מפני הגדול שעומד מאחוריו ומוליכו והתינוק אינו יודע ממנו ונדמה לו שמעצמו מכיין הליכתו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל) וזהו הנק' בחי' שומר שגדול ונורא * מן המשתמר והיינו שנמשך בחי' שמירה זאת מעצם השכל הפנימי הנק' טעם הכמוס והוא המתפשט להיות ג"כ שומר לבחי' התפשטות שכל המושג ואמנם הנה כל שמירה באה בבחי' לבוש גשמי כמו המחסה והמסתור שעושה האדם אף מן החמה והגשמי' כמו סוכת שומרי' וכיוצא ובשכל היינו שעצם המושכל הנק' או"מ מתלבש בלבוש גשמי וחיצוני והוא כמו הלבשת השכל בדברי משל וחידה (או ללמד לתינוק באותו אופן שלא יטעה בו לעולם כנ"ל) כי הרי המשל משמר נמשל שלא ילמדו אותו בטעות או לסותרו בקושיא כי הרי אם יסתפק בנמשל יוכל לכוין האמת מתוך המשל וא"כ המשל אעפ"י שהוא לבוש גשמי הנה מ"מ מתוכו מובן האמת ולא יורה דרך טעות לעולם הרי הוא העושה קיום נצחיות לאור השכל הגנוז בו בלתי ישונה לעולם מטוב לרע ונק' שומר ומוכרח לומר ששרשו בבחי' או"מ של אותו השכל ממש והוא הנק' בחי' לבוש החשמל ואעפ"כ שנמשך מחצוניות בינה, להלביש לגוף בחי' א"פ הנמשך מבינה שהוא השגת

אור השכל כידוע הרי שרשו בבחי' מקיף דבינה מטעם הנ"ל, וזהו ענין ופרוש עלינו סוכת שלומיך ובסוכה וכיוצא, וכידוע בכונת דתיבת בשלום אותיות * כו' והיינו כי לעוצם רוממות עצם השכל עד שא"א לבא לידי גילוי בהשגה מוכרח שיתלבש בלבוש חיצוני דוקא ונק' אור החשמ"ל כו' וד"ל.

ובכל זה מובן ג"כ שורש וענין מילה ופריעה אעפ"י שהן בעור מ"מ הן בחי' שמירה לשמור לגוף בחי' פנימי השפע שביסוד כו' להיות שרשם בבחי' אר"מ דבינה וזהו מל' י"ה מ"ל דחשמ"ל כו' וד"ל. וגם בכל זה מובן שני המאמרי הנ"ל דמאן דנטר ברית עלמא אתקיים עלי' כי פי' עלמא הוא בחי' בינה שנק' עולם בבחי' יש ודבר כי ידוע דהשגת אור השכל נק' יש להיותו מורגש בהשגת דבר מה אבל החכמה נק' אין כו' והוא בחי' עולם*, וידוע בפ"י מן העולם עד העולם שיש ב' מדריגות עלמא עילאה שהוא בחי' בינה דאצי' ונק' אימא עילאה ועלמא תתאה שהוא בחי' מל' דאצי' עולם הדיבור שהוא בחי' יש גמור ונק' אימא תתאה וכמ"ש כאמה בתה כו'. והנה באצי' אמרו דאיהו וחיהי כו' הכל אחדותו פשוטה ואין שם חשש כלל וכלל ליניקת החיצונים מבחי' פנימי' אור א"ס כי לא יגורך רע כתי' ואמרו רז"ל ג"כ דאין רע יורד מלמעלה דהיינו באצילות כמ"ש מפי העליון לא תצא הרעות כו' וע"כ אין עיקר בחי' שמירה הנ"ל במקיפי' דבינה רק בכי"ע שנמשכי' מבחי' מל' דאצי' עלמא תתאה שהן בבחי' יש גמור ושם יוכלו החיצוני' ג"כ לקבל וכמ"ש ומשם יפרד כו' והוא ענין מילה ופריעה הנ"ל שלא יומשך לחיצוני' מבחי' אור הזרוע לצדיק ח"י עלמין שהוא בחי' יסוד ז"א כנ"ל. וזהו ענין ג"כ שומר הברית ששומר זה משמר לבחי' אר"פ הנשפע מברית דיסוד ושומר' גדול מהמשתמר כנ"ל והיינו מבחי' אור מקיף דבינה כנ"ל וע"כ אמר דמאן דנטר ברית עלמא תתאה שהן בי"ע אתקיים פי' אתקיים שלא יופסד ויוגרע אור שפעם האלקות מבחי' הפנימי' ויהי' לו קיום נצחיות מפני שעל ידו יוסתר ויוטמר האור והשפע הזאת מן החיצוני' דנוגה דבי"ע וד"ל. וגם בזה מובן המאמר השני דמאן דנטר ברית אית לי' חולקא לעלמא דאתי דוקא כי הנה שורש בחי' העוה"ב הוא בבחי' פנימיות בינה כי הרי נק' עולם החירות יובלא עילאה כו' והוא הנק' ג"כ עולם התענוג שהנשמות נהנין שם מזיו עילאה שעי' הנ"ל והוא מפני שבחי' העונג העליון דעי' מתגלה שם, אך הנשמות לא יוכלו לקבל זה העונג שלמעלה מן השגה אלא ע"י בחי' לבושים והעלמות כמו בכל מקיף שא"א שיבא לידי גילוי כ"א בבחי' לבוש דוקא כנ"ל וזהו שאמר כאן ג"כ דמאן דנטר ברית שהמשיך בחי' מקיפי' דבינה בלבוש שמירה שהוא בחי' פנימי' בינה ונק' עצם השכל כו' הוא דוקא אשר יוכה לחיי העוה"ב שהוא ג"כ מבחי' בינה בלבוש של מקיפי' והא בהא תליא לפי ששרשם ענין א' ממש וד"ל.

ואחר כל זה יתבארו דברי המאמר הנ"ל בפרטות ויתורצו כל הדקדוקי הנ"ל
 הדנה מה שאמר בישראל דנטרין ברית אית לון הולקא לעוה"ב כבר
 מבואר הטעם מפני שהעוה"ב עם ענין שמירת הברית שרשם ענין א' כנ"ל.
 ומה שאמר עוד ולא עוד אלא דאקרון צדיקי כמ"ש ועמד כולם צדיקי כו' הנה
 בחי' צדיק הוא בחי' יסוד שהוא בחי' גוף אור השפע הנשפע מלמעלה למטה
 וזהו הנק' צדיק להיותו הממשיך שפע זאת כמו הצדקה שהוא ההשפעה והמשפיע
 נק' צדיק שמשפיע צדקות וכמ"ש כי צדיק ה' צדקות אהב כו' ולכאורה אין זה
 מובן מאיזה טעם יקרא שומר הברית בשם צדיק שהוא בחי' משפיע הלא אינו
 משפיע כלום אך עפ"י הנ"ל מובן זה להיות כי ע"י שמירת הברית למנוע השפע
 לחיצוני בכלל השפעה לסט' דקדושה יתחשב כי הא בהא תלי' כנ"ל באריכות
 וד"ל. וזהו שאמר מכאן אוליפנא דמאז דנטר ברית אקרי צדיק מנלן מיוסף
 כי הנה לכאורה אין טעם לזה כלל שנק' יוסף בשם צדיק אחר שלא הי' בחי'
 משפיע (ומ"ש ויוסף הוא המשביר כו' היינו למצרים בסוד ענין הברורי כו')
 אך ורק מפני שהי' שומר הברית בלבד ולא נטמא באשת פוטיפר ע"כ נק' צדיק
 והיינו ג"כ מטעם הנ"ל וד"ל. והנה מעתה יתורצו כל הקושיות וכל הדקדוקי
 הנ"ל בלשון המאמר. וגם מה שדרש בעל המאמר בפסוק זה על פ' זו דאלה
 תולדות נח דוקא דלכאורה אין להם שייכו' זל"ז כלל. אך הענין הוא כידוע דגם
 נח נק' איש צדיק וכמ"ש נח איש צדיק תמים היה כו' ולכאורה גם על נח
 יש להפליא למה נק' צדיק כי אין צדיק בלתי בחי' השפעה דוקא כנ"ל והיכן
 מצינו שהי' נח בחי' משפיע. אך הנה שורש ענין המבול ידוע ומבואר במ"א
 ע"פ כי מי נח זאת לי כו' שהי' המבול ענין הטהרה ורחיצה לזוהמא של נחש
 שהמשיכו הדורות הקדמוני' בעוונות שלהם ע"ד דוגמא כמו מי המקוה שמטהר
 את הטמאים והיינו שהטמא שקיבל הזוהמ' של נחש הקדמוני נטהר ונרחץ וזהמתו
 ע"י מי המקוה לפי שמי המקוה שרשם בבחי' מים עליוני' דחכמה והיינו ענין
 מ' סאה לנגד ד' יודי"ן דשם ע"ב דחכמה כנ"ל והמקוה עצמה בחי' פנימי' בינה
 כמו שמקבלת מן החכמה, וז"ש אך מעיין ובור מקוה מים כו' וכמ"ש יקוו המים
 כו' וכידוע בכוונת המקוה וכך במי המבול שנק' מי נח הי' ג"כ מבחי' מים
 עליונים שמרחיצין ומטהרין כל זוהמא וטומאה וכמ"ש וזרקתי עליכם מים
 טהורים וטהרתם כו' וכמ"ש אם רחץ ה' את צואת א"ת אם וכמאמר תבא האם
 ותקנח צואת בנה כו'. ואמנם עדיין יש להבין למה נקראו מי המבול על שם נח
 דוקא וכמ"ש כי מי נח זאת לי כו' נשבעתי מעבור מי נח כו' אך הענין הוא
 לפי שהי' נח שומר הברית בלבד ולא השחית את דרכו כו' כשאר אנשי דור
 המבול וג"כ נק' צדיק תמים בדורותיו מטעם הנ"ל לפי שהמניעת השפע
 לחיצוני בכלל השפעה לקדושה יחשב. ולפי שמבואר למעלה דשורש בחי'
 השמירה הזאת באה דוקא מבחי' אור מקיף דבינה שהוא בחי' פנימי' בינה
 כנ"ל באריכו' ע"כ מי המבול נק' מי נח להיחוס מטהרי' על טומאה ומבדילי'
 ורוחצין את הרע שלא יתקרב לטוב וכמ"ש וימח את כל היקום כו' עד שהארץ
 נטהרה ונרחצה מכל זוהמא כו' כמו עד"מ אדם שנטהר במקוה כו' אין זה אלא

מבחי אור מקיף דוקא שדוחה את החצוני' כידוע והיינו ממש כענין שמירה הנ"ל וע"כ נק' מי נח דוקא כי ע"י נח שהי' שומר הברית דוקא המשיר בחי' או"מ דבינה לטהר הארץ והן מי המבול. ובוזו מובן כוונת בעל המאמר ע"פ זה ועמך כולם צדיקי' כי דמאן דנטר ברית אקרי צדיק וא"כ גם נח שהי' שומר הברית נק' צדיק. וזהו שאמר אלה תולדות נח נח איש צדיק כו' פי' אלה תולדות הן בחי' השפעות והמשכות שנולדו ונמשכו מנח שהן ג' בני נח שהן בחי' חג"ת אך מהיכן נמצא בו בחי' השפעה לזה אמר איש צדיק היה בשמירתו הברית והא בהא תליא כו' וד"ל. אך כ"ז דוקא בנח ויוסף וכיצא בזה שלא נק' צדיק אלא מפני שמירת הברית בלבד כו' וכו' שיקראו צדיקי' מטעם הנ"ל, אבל יש שנק' צדיק באמת ע"ש בחי' השפעות בתמידות כמו משה שהי' רעיא מהימנא להשפיע כל התורה לישראל כו' וכן בכל דור בחי' המשפיע לישראל נק' צדיק וע"ז נאמר וצדיק יסוד עולם דעלמא אתקיים עלי' מלבד הטעם הנ"ל וכמארו"ל עמד א' יש וצדיק שמו שהעולם מתקיים עליו כו' וד"ל.

ר' אליעזר אמר אלה פסל את הראשונים, תנינן מה כתיב לעילא ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו' דא ההוא נהר דנגיד ונפיק כו' הנה ר' אליעזר בא לדקדק בתיבת אלה תולדות וכו' זה בא למעט תולדות הראשונים וכמו בכ"מ שנאמ' אלה דפסל את הראשונים כו' והרי לכאורה אין מקרא מוכח שממעט לתולדות הראשונים, אך הנה לזה אמר מה כתיב לעילא ונהר יוצא מעדן כו' ולזה הוא ממעט באמרו אלה תולדות כו'. והענין הוא כידוע שיש ב' מדריגות בחי' התווה ובחי' התיקון ותווה קדם לתיקון וכמ"ש ואלה המלכי' כו' וההפרש אשר בין תווה לתיקון היינו שבתווה כל הע"ס הן זת"ו וכמ"ש וימלוך תחתיו תחתיו דוקא ואין בהן בחי' התכללות וע"ז כלל אלא הן ענפין מתפרדין כו' ובחי' התיקון הוא הקווין שבאים בהתכללות וע"ז דוקא וכאשר יש בחי' התכללות בכל ספירה עם זולתה אז ימצא ג"כ בחי' תולדות והסתעפות רבות וכללותם זהו בחי' חג"ת דג' קוין כשמתכללי' יחד והיינו ענין ג' בני נח שם חם ויפת שהן ג' גוונים דקשת כידוע והוא בחי' חג"ת בהתכללות דוקא וע"כ בהם דוקא נאמ' ומאלה נפצה כל הארץ לקיימא זרע כו' וכמ"ש בסוף המאמר. אבל בחי' התווה שקדם להיותו בבחי' הפירוד כו' לא נתקיימו בחי' התולדות שלהם וכידוע דרפ"ח ניצוצין נפלו בשביה"כ כו' ולזה רמו ואמר אלה תולדות כו' אלה דתיקון דוקא ובא לפסול בחי' תולדות דתווה. וזהו שנאמ' בקריאת שם נח זה ינחמנו ממעשינו ומעצבון ידינו כו' כי האדמה נתקללה בעבור חטא אדה"ר ונח בחי' תיקון תיקן את האדמה שהיא בחי' מל' וע"כ נק' נח איש האדמה כו' וגם נח לשון מנוחה כי בבחי' התיקון וההתכללות שם דוקא שורה עצמות אור א"ס וז"ש ונח מצא הן כו' וד"ל. וזהו שאמר מה כתיב לעילא בבחי' התווה שקדם לבחי' התיקון ונהר יוצא מעדן כו' והיינו שאול מרחובות הנהר כו' ועד שבא נח והוא מלך השמיני שנק' הדר והוא בחי' יסוד ובני נח הן ג' גווני קשת דטפת יסוד כידוע וד"ל.

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. דא ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן ועייל לגנתא ואשקי לי משקיו דלעילא ועביד לי נייחא, ועביד איבין ורבי זרעין והא כדין נייחא לכולא ודא נייחא לגינתא ודא עביד נייחא בי כד"א כי בו שבת וכתוב וישבות ביום ה' ודאי רזא דמלאה דא עביד תולדות ולא אחרא ע"כ דברי המאמר. הנה מה שאמר ונהר יוצא מעדן שהוא נהר דנגיד ונפיק כו' ידוע שהוא בחי' בינה שמקבלת מן החכמה שנק' עדן והיינו עד"מ באדם הוא בחי' גילוי השגת השכל היוצא ונמשך מבחי' כח היולי של אותו השכל והוא הנק' עומק השכל ונק' כ"ח מ"ה שבשכל שבחכמה והיינו בחי' אור אבא ושם העונג העליון שורה בהעלם עדיין ונק' עדן אך בבניה שהוא בחי' התפשטות השגה לאורך ורוחב כנהר הנמשך מן המעיין שם העונג העליון בהתגלות ובהרחבת וכידוע בע"ח דעיקר התגלות עתיק הוא בבניה דוקא מזה הטעם וכמו העוה"ב שהנשמות נהנין בהשגה דוקא הוא בבחי' בינה דוקא כמאמ' ביו"ד דחכמה נברא העוה"ב כו'. והנה ידוע ג"כ דעיקר השבירה הי' בשם ס"ג דבינה כי בחכמה לא הי' שבירה כמ"ש ימותו ולא בחכמ' כמ"ש בע"ח וע"כ אמר כאן ג"כ בפ"י הפסוק הוזה דבראשית בנהר שיוצא מעדן שהוא נהר דנגיד ונפיק מעדן כו' בבחי' התורה עדיין וכמ"ש ואדם אין לעבוד את האדמה דהיינו בחי' שם מ"ה דתיקון שמתקן לבחי' המל' שנק' אדמה אך ע"י גם נהר זה דבינה הי' ג"כ בחי' תיקון להשקות את הגן שהוא בחי' מל' והן ג"ן סדרי' דאורייתא והיינו כאשר אשקי לי משקיו דלעילא דוקא דהיינו מבחי' שם מ"ה דא"ק שמאיר בחכמה שנק' עדן וכמאמר שם מ"ה מלגאו דאיהו אורח כל האצי' ואיהו שקיו דאילנא כו' והיינו שורש בחי' התיקון דשם מ"ה דאצי' וע"ז אמר אלה תולדות דא עביד תולדות ולא אחרא כמ"ש בסוף זה המאמ' משום דבחי' שקיו דלעילא זה הוא בחי' שורש התיקון ועליו אמר דעביד נייחא לגינתא ודא עביד נייחא בי' שהוא בחי' יחוד דזו"נ במ"ן ומ"ד כמ"ש כי בו שבת וישבות כו' וכמשי"ת בסמוך בעו"ה והיינו פ"י לאלה תולדות בחי' תולדות הנשמות והמלאכי' שגולדי' מיחוד זו"נ ע"י שקיו דלעילא זה בליל שבת דוקא כמ"ש כי בו שבת כנ"ל. וזהו שאמר ועביד איבין ורבי זרעין שהו נשמות שנק' זרעין ומלאכי' שנק' איבין, והפרש בין זרעין לאיבין, הנה יובן בהקדם שורש ענין התהוות הנשמות והמלאכי' כידוע בע"ח דשורש התהוות הנשמות הוא מבחי' זיווג גופני דזו"נ ושורש התהוות המלאכי' נמשך מבחי' זיווג רוחני דהיינו זיווג נשיקין שהוא מבחי' הבל' דא"א דהיינו בחי' אתדבקות רוחא ברוחא חב"ד בחב"ד כו' ע"ש. והנה לכאורה יחוד וזיווג דנשיקין גבוה הרבה בערך מבחי' זיווג גופני שהרי הטיפה גשמיות שנמשכת בזיווג גופני אין לה ערך לבחי' הבל' רוחני שנמשך בנשיקין מבחי' חו"ב שבנפש וגם בגופו של יחוד הרי ביחוד גשמי הוא בחי' אתדבקות גופא בגופא וביחוד וזיווג נשיקין הוא אתדבקות רוחא ברוחא והרוח גבוה ודאי מן הגוף כידוע ומ"מ הנה שורש הנשמות גבוה הרבה משרש המלאכים כידוע בע"ח דהנשמות הן בבחי' פנימיות העולמו' והמלאכי' הן בבחי' חיצוניות העולמות וכמ"ש הנביא ואשמע אחרי קול כו' אחרי דוקא, והטעם

הוא מובן עד"מ באדם התחתון הנה אנו רואי' בשפע איזה שכל וסברא מרב לתלמיד שגם אם יסביר לו פנים באותה הסברא עד שישכילה היטב עד שתהי' מתוק לחיך כו' מ"מ לא יוכל הרב לגלות בדיבור אותו אור השכל והסברא כמו שהוא אצלו ממש כי בדיבור א"א שיתגלה רק חיצוניות השכל ההוא אבל בחי' פנימיות ועומקו כמו שהוא נשאר בהכרח במוח המשפיע כו'. והמופת לזה הוא מה שלא יוכל התלמיד להדש דבר בשכל זה רק כפי שקיבל בלבד אבל הרב יוכל לחדש בו בכמה אופני' שונים וגם שמשכיל ומבין התלמיד כל הסברא כמו הרב והיינו מפני שנקודת תמציתה כמו שהיא בעצם לא נתגלה לתלמיד ע"כ לא יוכל להוליד חדשות כמו הרב ונמצא הולדת אור ושכל חדש תלוי בעומק נקודת עצם המושכל דוקא וע"ז אמרו רז"ל לא קאי איניש אדעתא דרבי' פי' על עצם השכל וסברא עד מ' שנים ואז יוכל להוליד בה חדשו' כו' אבל קודם ארבעין שנים לא יוכל להוליד חדשות רק דברים כהווייתן באותו השכל וסברא פרטי בלבד, והנה גם כשהתלמיד קאים אדעתא דרבי' דהיינו על בחי' עצם המושכל היינו רק באותו שכלי' פרטי' בלבד שקיבל אבל לא שיוכל להיות בו כל כח שכלי של הרב כמו שהוא להשכיל ולהבין בכל מיני שכל וסברא כי לא יוכל ליתן הרב כל כח שכלו לתלמיד במתנה לפי שא"א להיות דבר זה בהשפעת עילה ועלול רק בהשפעה גשמיות דוקא והוא כמו השפעת הטפה דהגם שהיא גשמיות המוח בערך כח השכל הרוחני שבמוח הנה מ"מ אנו רואי' שיש בה כח המוליד להוליד גפש המשכלת חדשה בדומה ממש לכח השכל ההיולי כאילו הי' בכח הרב ליתן בו כח שכלו ההיולי לתלמידו במתנה כו' והיינו גפש המשכלת דבן שקרובה ודומה לכח שכל האב כנודע כי כח המוליד בדומה לו דוקא והיינו מפני שהחיות שבטיפה שרשה מבחי' עצם כח ההיולי שבמוח דוקא ולא מבחי' חיצוניותו וגם בחי' כולל הוא מכללות כל כח שכל ההיולי ולא בחי' פרט בלבד כמו נקודת עצם מושכל א' או שני' כנ"ל שהתלמיד ג"כ קאים אדעת' כו' וע"כ יש בכח הטפה להוליד גפש שכליות חדשה בדומה לאב ומטעם הנ"ל דכל בחי' עצם ופנימיות הדבר יוכל להוליד חדשות דוקא ולא בחי' החיצוניות ומפני שהחיות שבטיפה בחי' רוח עצמו של אב מלובש בה כי רוח יזרעו והרי הוא בחי' כולל לכל מה שיש בכוחו להשכיל כו' ע"כ מוליד גפש המשכלת ג"כ בבחי' כח כולל כמוהו כו' וד"ל.

י"ובן כ"ז בתוספת ביאור ובמופת חזק יותר ממה שאנו רואים בחוש בהפרש אשר בין הגרעין הנק' זרע ובין גוף הפרי כמו הקשואי' וכיוצא שאם רוצה לזרוע שיצמחו קשואין הרבה יזרעו הגרעינין ואז יצמח מהם הרבה אבל כשיקחו גוף הפרי גם שהוא ערב בטעם הרבה יותר מגרעין הפרי מ"מ לא יצמח ממנו מאומה אלא יורקב ויפסד ויהי' כלא הי' כו' והטעם הוא לפי שבהגרעין הנק' זרע הרי מלובש בו כח עצמי של אותו המין גם שאיננו ערב בטעם כלל אלא קשה אבל בו מלובש עצמיות כח של אותו הפרי והראי' לזה שכאשר יסירו הגרעינין יופסד הפרי וירקב אבל גוף הפרי שנולד ונתרבה ונתגדל מכח

הרוחני שברגעין הגם שהוא ערב בטעמו מ"מ איננו כח עצמי אלא נתגדל לפי שעה וסופו לרקוב אבל בכח הגרעין להוליד ולהצמיח כמה פעמי וכי' וזהו כללות הפרש בין כל זרע האדמה ובין הנצמח מהם אלא שחלוקה מהם למיניהם בטבעיות משונות כידוע וד"ל. והנמשל מכ"ז יובן ג"כ למעלה בהפרש אשר בין הנשמות למלאכים שהנשמות נק' זרעין והמלאכי' נק' איבין, דהיינו מפני שהנשמות שרשם מבחי' זיווג גופני מטיפת יסוד ז"א שנק' אור הזרוע לצדיק עליון גם שהוא בא בבחי' לבוש גשמי מ"מ שרשו מבחי' עצם המוחי' וכנ"ל בטפה גשמיות שיש בה כח המוליד חדש בדומה למשפיע מטעם זה וע"כ גם הנשמה יש בכוחה להוליד כידוע בזוהר שיש נשמות מעלמא דדכורא ונשמות מעלמא דנוק' שמתייחדי' זב"ז ומולידין והיינו הנפש אשר עשו בחרן כר', גם הנשמות נק' מהלכים כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדי' כו' כי במהלך יש כח א"ס להלך במדריגה למדריגה בלי שיעור כו' משא"כ המלאכי' נקראי' עומדי' בלי תוספת וגרעון ואין בהן כח המוליד להוליד חדשות כו' לפי ששרשן הוא מבחי' זיווג נשיקין שהוא בחי' הבל' דרוחא ברוחא וגם שהם רוחנים הרבה יותר מ"מ ההבלי' הללו נמשך רק מבחי' חיצוניות דחו"ב כמו הבל הדיבור שא"א שיומשך בו בחי' עצם נקודת המושכל וגם שיתקבל לפעמי' במקבל אינו אלא בדרך פרט אבל לא כל עצם הפנימיות' שבמוחין כנ"ל הרי אמרו רז"ל דכל דבור ודבור שיוצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך להיות שרשן רק בבחי' הבל הנשיקין דפה וע"כ אין בהם כח בחי' ריבוי והתחדשות כלל להיות מתהות ביחוד המלאך א' עם שני התהוות חדשה וגם מלאך א' אין עושה שתי שליחות כמו שבאותיות הדיבור לא יתהווה מאות א' ב' אותיות וכן באותיות המחשבה דגם שנק' ההבל רוח אבל הוא בחי' חיצוניות דרוח חכמה ורוח בינה אבל לא בחי' פנימיות עצמותם ממש כי כל הולדה א"א להיות רק מבחי' העצמיות דוקא וכמשל הנ"ל בגרעין שמצמיח הרבה ולא גוף הפרי אעפ"י שמתוקה בטעמה כו' וכמ"כ המלאכי' הגם שהם רוחנים מאד כמ"ש עושה מלאכיו רוחות כר ואינם מולידין והנשמות שבגופו' מוליד' לפי שגם שרשם מחולק בזה ששורש הנשמות הוא מבחי' אור הזרוע בטפת מ"ד כמו הגרעין עד"מ אבל המלאכי' שרשם מבחי' הבל רוח חו"ב וגם שיש בהם בחי' הרוחניות יותר כדוגמת טעם התפוח וכיוצא מ"מ אינם מולידין מחדש שהרי לא נמשכו ההשגות מכח ההיולי של השכל רק לפי שעה בלבד במחשבה ובמעט רגע יכלו כו' כמו הדוגמא של התפוח שמתרבה עצם כח ההיולי דאין לו קיום נצחי משא"כ * עצם כח ההיולי כו'. ונמצא מובן מכ"ז שביחוד גופני גופא בגופא דוקא נמשך בחי' עצם המוחין וביחוד דרוחא ברוחא דנשיקין לא נמשך רק חיצוניות המוחין. וזהו שאמר כאן ועביד איבין שהן המלאכי' שנמשלו לגוף הפרי, ורבי זרעין שהן הנשמות שנמשלו לזרע שמוליד ומצמיח הרבה כנ"ל וע"כ אמר בזרעין לשון ריבוי ורבי זרעין ולא אמר באיבין לשון ריבוי אלא עביד איבין ולפי שכל המוליד להוליד עד אין

שיעור אינו אלא בורעי דוקא כנ"ל ד"ל. (ולפי זה לא יתכן עדיין לפי לשון המאמר דמשמעו בעביד איבין ורבי זרעין דקאי הכל בבחי אור הזרוע לגינתא שהוא בחי מ"ד כנ"ל.

וידא גינתא וגינתא גינתא לה ב" כד"א כי בו שבת וישבות כו'. הנה יש להקדים תחילה זכירה * אחת אשר צריך להבין בענין היחודים העליונים כמו יחד זו"ג ויחד אר"א וכיוצא למה כינו אותם המקובלי' בלשון זיוג גשמי ונק' זיוג אר"א וזיוג זו"ג וכידוע מאחר שענין היחודי' הללו אינו אלא בחי' השפעת שפע מן המשפיע אל המקבל הנק' עילה ועלול כידוע א"כ לא היו צריכין המקובלי' לכנות זה הענין רק בשם יחד משפיע ומקבל בלבד ולא בשם זיווג גשמי דוקא וכי לא מצאו להלביש ענין יחד זה באופן שהוא בחי' עילה ועלול כמו השפעת העשיר לעני צדקה וחסד גשמי כמו מזון ומאכל וכיוצא שזהו הנק' ג"כ עילה ועלול משפיע ומקבל מאחר שהשפע גשמית כמזון ומאכל נמשך מן העשיר לעני הרי העשיר נק' משפיע והעני נק' מקבל ונמצא עי"ז יש יחד משפיע ומקבל הנק' עילה ועלול או באופן השפעת השכל רוחני הנמשך מן הרב אל התלמיד שהוא ג"כ יחד משפיע ומקבל עילה ועלול כי הרי הרב הוא משפיע השכל והתלמיד הוא המקבל ויש בזה יחד משפיע ומקבל וכיוצא בדרכי' הללו. ולמה לא הלבישו המקובלי' ליחודי' העליונים בדרכי' האלו שהוא אמיתית ענין יחד משפיע ומקבל ולא נז' בשום מקום בספרי הקבלה רמז לזה אלא כל בחי' יחד עליון הלבישו בלשון זיוג ויחד גשמי דזכר ונקבה דוקא ובודאי אין הכוונה בזה רק לענין יחד משפיע ומקבל שיש ביחוד זכר ונקבה שהזכר נק' משפיע ונקבה נק' בחי' מקבל אבל בשביל זה בלבד לא היו צריכין להלביש הזכר * בגשמיות כ"כ כי לענין הבנת והשגת בחי' יחד משפיע ומקבל ברוחניות למעלה לפי הנראה לעין השכל יותר טוב להלביש בדרכי' הנ"ל כמו בשפע עשיר לעני ורב לתלמיד. אך הנה הענין הוא דיש הפרש גדול בין בחי' היחד הנ"ל דרב ותלמיד עשיר ועני שנק' משפיע ומקבל בלבד בין בחי' היחוד וזיוג הגשמי דזכר ונקבה ולזה הטעם בכוונה גדולה כינו המקובלי' ליחד העליון בלי זיוג גשמי דוקא דהנה אנו רואי' ביחוד משפיע ומקבל דעשיר ועני והרב לתלמיד הנ"ל דהמקבל כמו העני ל"ל מגרמי' כלום בלתי זה האור והשפע שנותן לו העשיר וכל מה שיש לו אינו אלא רק מה שקיבל מן העשיר וכן התלמיד לא הי' שכלו משיג כלום בלתי השפעת אור השכל שנותן לו הרב ונמצא העיקר הוא רק המשפיע שהוא העשיר או הרב והמקבל שהוא העני או התלמיד אינו אלא בחי' טפל לגמרי אליו דהיינו שאינו אלא בחי' כלי בית קיבול בלבד לקבל השפע והי"ו כמו הכלי שמקבלת המים לתוך חללו שהיא עצמה אינה כלום רק שמקבלת המים והמים הוא עיקר והכלי טפל לגמרי אלי' ולא נחשב בשם כלל כו' אבל הנה ביחוד גשמי דזכר ונקבה הגשמי לא כן אנו רואי' שהרי

זכירה : בביאורי הזהר : חקירה.

חזק : בביאורי הזהר : הדבר.

הנקיבה היא מהות ומציאות דבר בפ"ע ג"כ בכח שפע זאת כמו הזכר המשפיע שהרי נאמ' אשה כי תזריע וילדה הרי האשה מזרעת זרע ומן הזרע של האשה עיקר התהוות הולד כידוע מאמרם ז"ל האודם שהוא בזרע מיינן נוקבין שלה ממנו דוקא מתהווה בשר וגידיו כו' שהוא עיקר הולד ורק העצמות מן לובן האב וא"כ גם הנקיבה היא בחי' משפיע כמו הזכר וע"כ כינו המקובלי' ליחוד העליון בשם זה דזיוג גשמי כדי לשלול לבחי' יחוד הנ"ל דעשיר ועני רוב לתלמיד שאין המקבל בחי' משפיע כלל רק בחי' מקבל בלבד וד"ל. אך עדיין יש להבין היא גופא דא"כ הרי אין ביחוד זכר ונקיבה בחי' יחוד משפיע ומקבל מאחר שהנקיבה נקראת ג"כ בחי' משפיע כנ"ל ועיקר כוונת המקובלי' הי' לכנות היחוד העליון לבחי' יחוד משפיע ומקבל דוקא כמובן בדבריהם בכמה דוכתי.

אך גם מלבד זה יש להבין דאם הנקיבה נק' ג"כ בחי' משפיע איך שייך בחי' יחוד בשני משפיעי', אבל להבין שורש וביאור הדברי' הנה באמת אין שפע זאת דזכר ונקיבה דומה כלל לשפע דעשיר ועני או רב ותלמיד שהרי בשפע דעשיר לעני לא נמשך השפע רק ממקום למקום דהיינו מיד העשיר ליד העני ואין כאן אלא דבר א' בלבד שהוא גוף דבר הנשפע כמו ממון וכיוצא רק שבתחילה הי' אצל העשיר ועכשיו הוא ביד העני ועד"ו בשכל הנמשך מן הרב לתלמיד אבל ביחוד של זו"ג הרי אין הנקיבה צריכה לשפע הזכר אלא דוקא לאחר שהזריע תחילה זרע שלה ואח"כ מקבלת מן הזכר שפע לו * כידוע בספרי הטבעיי' שזרע הנקבה יומשך תחילה ואח"כ בבוא זרע הטפה תסובב בזרעה לזרע הטפה ותקבליהו וזהו פ"י נקבה תסובב גבר כו' וגם בזוהר מבואר בענין מ"ן דאשדי מיינן לקבל מ"ד כו' ונמצא יש כאן ב' השפעות הא' השפעת והזרעת הנוק' ואח"כ השפעת הזכר ואעפ"כ אין השפעת הנוק' רק בחי' מקבל לקבל הזרע של הזכר אחר שהזריע כי בלתי השפעת טפת הזכר בזרע שלה לא הי' מצטייר ומתהווה שום וולד בזרע שלה כלל ואפי' בשר וגדי' שמתהווה מן האודם שלה אינו דוקא אלא אחר קבלת המ"ד דוקא שהרי הנקיבה גם בלא זכר תזריע זרע מעצמה תמיד ואינו נולד מזרע זאת כלום רק ביחוד זכר דווקא כידוע. ואמנם גם זה מובן שבזרע הזכר בלבד בלי זרע הנקיבה תחילה לא היתה מולדת כלום נמצא שאחר שנעשית הנקיבה בחי' משפיע בזרעה נעשית אח"כ בחי' מקבל לגבי זרע הזכר וגם זאת אינו כמו בחי' מקבל דעני לגבי העשיר שאינו נחשב לכלום אחר שאין לו כלום מצד עצמו רק הדבר שנותן לו העשיר כנ"ל אבל בחי' מקבל שבנקבה הרי גם זרעה משתתף דוקא בהתהוות הולד כי האודם ממנו התהוות הבשר ממש אך שבלתי זרע הזכר לא הי' גתהווה ממנו כלום כנ"ל ונמצא בחי' שותפי' ממש יש לזכר ולנקבה בזרע שניהם בולד המתהווה מיחוד מ"ד ומ"ן ולא שתקרא הנקב' בחי' מקבל דל"ל מגרמה כלום כו' וזהו אשה כי תזריע וילדה זכר תזריע ממש והולד נק' על שמה דוקא אך

מה שיש בכחה להוליד ולצייר ולד מזרעה הוא ע"י הטפה של הזכר שנותן בה כח זה וזהו בחי' משפיע ומקבל שיש ביחד זו"ב דהיינו במה שתוכל הנקבה להוליד ולצייר ולד בזרעה בזה נק' בחי' מקבל מן הזכר פי' שזה הכח גותן לה הזכר ע"י זרעו ובדבר זה דוקא דומה יחוד זה קצת ליחוד משפיע ומקבל שבעשיר ועני הנ"ל וד"ל. והנה המשכת הזכר אל הנקיבה יש בזה שני מדרגו' הא' מה שנותן לה כח להזריע והיינו מה שבעלה מחממה במירוק האבר שמחמתו תזריע זרע שלה ואח"כ נמשך בזרעה הטפה של הזכר והוא המשכה והשפעה שנית העקרית והיינו מה שנותן לזרעה כח ההולדה לצייר הולד והוא עיקר היחוד כנ"ל ויוכל להיות הרבה פעמי' שלא יולד וולד לזרעה * כי לא קלטת היטב או לא הי' כח בזרע הזכר כמו כאשר אינו יורה כחץ שאינו מוליד וכיוצא. ועכ"פ מובן מכל זה שאופן היחוד הזה העיקר הוא מפני שהמשפיע צריך להמקבל כמו שהמקבל צריך אל המשפיע ודוקא בהשתתפות שניהם דהיינו באמצעות כוחות שניהם גולד הולד כי מה שיש כח לגוק' להזריע צריכה לזכר ומכ"ש מה שיוולד ולד מזרעה כנ"ל הזכר צריך להנקיבה שהרי בלתי זרעה לא הי' ולד נוצר מזרעה כלל ואינו גותן לה אלא כח ההולדה בלבד כנ"ל ולא כמו העשיר שאינו צריך לעני כלל רק שיהי' לו בית קיבול בלבד כנ"ל. ובכל זה מובן בדוגמא למעלה ביחד מ"ן ומ"ד. וזהו שהוכרחו המקובלי' לכנותו דוקא בלשון זיוג גשמי' דזו"ב למטה להורות למעלה על בחי' ההשתתפות דוקא ביחד מ"ן ומ"ד הבא באמצעות כוחות שניהם דוקא וככל הזוגמא שאנו רואי' ביחד זו"ב למטה כנ"ל וד"ל. אך עדיין יש להבין פרטי ענין יחוד מ"ן ומ"ד למעלה שנו' בספרי הקבלה דהיינו מה שאמרו דבחי' מ"ן דנוק' שהוא בא מבחי' הברורי' דרפ"ח כו'. ובחי' מ"ד דדכורא הוא המכרר למ"ן דנוק' בירור שני כו' מה שייכו' לענין הברורי' לכאן. אך הנה להבין למעלה בחי' מ"ן ומ"ד בבחי' הברורי' צריך להקדים תחלה בתוספת ביאור ביחד מ"ן ומ"ד הגשמי' דהנה כתי' עור ובשר תלבישני כו' וכגבינה תקפיאני ואמר בר"מ דמים אחרוני' ע"ז נאמ' והתקדשתם ומים ראשונים דזרע ב"ג ע"ז נאמ' והייתם קדושי' והיינו עור ובשר תלבישני ומ"ן שנק' מים אחרוני' וכגבינה תקפיאני היינו מים ראשונים מ"ד כי קדוש אני מים אמצעי' שבין גבינה לבשר כו' והענין הוא עד"מ המחכך את הגבינה שהוא גותן עור הקיבה וכיוצא ביערה * מלא חלב וע"י הקיבה חמוצה וחריפה מתחכך החלב שהוא ענין הבדלה שנבדל הטוב והמובחר שבחלב להתקבץ ולהתכווץ ולקפות בגוש א' והשאר נק' מי חלב גסיובא דחלבא והם כמו מים בעלמא כידוע והיינו הקפאת הגבינה שעושין מן החלב ע"י הקיבה כידוע. וע"ד דוגמא זאת יובן בזרע הזכר הנמשך בזרע הנקבה דהנה זרע הנקבה נמשך מן המוחין שלה כמו שזרע הזכר נמשך מן המוחין שלו אך זרע הנקבה הוא כמו מים בעלמא אך יש בהם כח דם חזק עד שיוכל להתהוות ממנה בשר הולד והוא

הנק' אדם כנ"ל אבל בלתי בירור אי אפשר והיינו ע"י טיפת הזכר שהוא כדמיון הקיבה שמברר בחלב כנ"ל, כך הטפה של הזכר מברר ומבדיל כל בחי' הטוב והמובחר שבזרעה וממנו נוצר הולד והשאר פולט' לחוץ כו' ונמצא שהמ"ד מברר למ"ן ואח"כ גם המ"ד מתברר כי הלובן שממנו העצמות מתהווה מהטפה של הזכר שמתבררת דוקא והשאר פולטת לחוץ ג"כ. וזהו שאמר עזר ובשר תלבישני מבחי' אודם שממנו הבשר כו' וכגבינה תקפיאני זהו בחי' הלובן שהוא בחי' מ"ד שמברר למ"ן וכגבינה שנקפית בחלב כו' והן משתתפי' יחד ומתבררי' ומהם מתהווה ציור הולד כו', וזהו והתקדשתם מים אחרונים שהוא בחי' מ"ן שצריך בירור וקדושה שלא יומשך לחצוני' והיתם קדושי' אלו מים ראשונים בחי' מ"ד שגם הוא מתברר כו' כי קדוש אני ובחי' אור אלקי המחבר ומייחד למ"ד ומ"ן והיינו מה שבין גבינה לבשר כמארוז"ל ג' שותפין כו' שהקב"ה גותן בו נפש כו' וד"ל.

ולהבין כ"ו למעלה הנה כל התהוות הנבראי' נמשך מאין ליש מבחי' מלי' דאצי' שנק' אשה כמ"ש אשת חיל מי ימצא וכמו שהזרע מתהווה מהמאכלי' שאוכלת כי המאכל נהפך לדם ועולה למוח ונתוסף מוחין ממנה ומן המוחין תזריע זרעה כמו הזכר כנ"ל כך למעלה ומחמת הברורי' דרפ"ח כו' שהוא בחי' ביטול היש לאין למקור חוצבם שהוא בחי' המלי' כמ"ש בזוהר בבהמה רבה דרביעא על אלף טורין ושתי' בגמיעה חדא כו' וכן המלאכי' שמתבטלי' ונכללי' בבחי' ביטול במציאות ממש באלקות עד שמתהווה מהם בחי' חוספת מוחין לנוק' עד"מ המאכל שמוסיף מוחין ואח"כ תוכל להזריע זרע ובחי' מ"ן דנוק' למעלה שנמשך מסיבת הברורי' דמלאכי' ונשמות דבי"ע. אך מה שיש בכחם להוסיף מוחין לנוק' היינו ממש כמו המאכל שמוסיף מוחין מפני ששרשו בבחי' התהווה שקדם לבחי' התיקון כמ"ש לפני מלוך מלך כו' וכידוע והיינו הטעם מה שמבחי' הברורי' דרפ"ח כו' דוקא נמשך מ"ן דנוק' אך הנה בחי' מ"ד דז"א שמברר למ"ן דנוק' עד"מ המחבץ הנ"ל היינו ענין בירור שני שבכח מ"ה אתברירו להבדיל את בחי' הטוב והמובחר יותר גם בבחי' מ"ן שיתעלה וייתחד בבחי' האצי' ומאמצעות שניהם מ"ן ומ"ד יחד המתבררי' כנ"ל מתהווי' תולדות אורות חדשות כמו נשמות חדשות שנוולדו מיוחד זו"נ כידוע והיינו והתקדשתם והייתם קדושי' בבחי' מ"ד דז"א ומ"ן דנוק' שמהם מתהווי' התולדה בכח אור א"ס שמתלבש ביחודם כמ"ש כי קדוש אני באמצעותו כו' כי הוא שורש כל היחודים העליונים וע"ד שארוז"ל ג' שותפי' כו' וד"ל וענין בירור זה השני דמ"ד הוא נמשך מבחי' שם מ"ה דחכמ' דאצי' דוקא, והיינו בחי' ביטול בעצם ולא בחי' ביטול היש בלבד בבחי' מ"ן הנ"ל. וביאור ענין ביטול בעצם ידוע ומבואר במ"א שהוא בחי' אין שבאצי' הבא מצד עצמי' אור א"ס שמלושב בחכמ' דוקא כו' וד"ל וזהו מ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף שהוא רפ"ח גיצוצו' ע"ה כו' וכל הלילה בחי' המלי' מבררת ברורי' דרפ"ח כו' עד הבוקר שמעלה אותם לאצי' לפי שאז יש בכחה להזריע מ"ן ואשדי מ"ן לקבל

טפת מ"ד דו"א שהוא בחי' בירור שני הנ"ל והיינו יחד דו"ג שבכל שחר בתפילה כידוע וד"ל, ואחר הקדמה הנ"ל יובן כללות ענין זה המאמר במ"ש דא ניחא לגינתא וגינתא עביד ניחא בי' כו' שיש בזה ג' מדרגות הא' בחי' המשכת דכורא ליתן כח בנוק' שתוכל להזריע מ"ן כנ"ל שבעלה מחממה תחילה כו' והב' בחי' הזרעת מ"ן שלה והג' בחי' הזרעת מ"ד במ"ן שהוא בירור שני כנ"ל והיינו שאמר דא ניחא לגינתא ליתן לה כח להזריע ובמאמר זה נכלל גם בחי' הזרעת מ"ן שלה שנק' ניחא ממש ואח"כ נמשך בחי' מ"ד שהוא מ"ש וגינתא עביד ניחא בי' ממש וכד"א וישבות ביום הו' וכמשי"ת בעז"ה וד"ל. אך להבין ביאור ג' מדרגו' אלה וגם מ"ש לשון ניחא דוקא הנה יש להקדים דכל הזרעה א"א בלתי תענוג בתחילה וכידוע בטבע ביחוד ויוווג דו"ג בגשמיו' דאין האשה מזרעת מ"ן שלה בלתי קבלת תענוג בתחלה כמו בתשוקתה לגבי אישה או כאשר בעלה מחממה במירוק האבר וכיוצא או תוריע זרעה ותלד זכר * הנק' בחי' ניחא דהיינו בחי' התענוג שמקבלת מן הזכר בתחלה שגורם הזרעת מ"ן שלה ויש בזה ב' מיני עונג הא' קודם שתוריע כו' והב' בשעה שמזרעת וכמו שבזכר יש ב' מיני עונג הא' קודם שמזריע והב' בשעה שמזריע ועיקר העונג בשעה שמזריע כידוע בענין ותאלצהו שבגמר ביאה כו' וכך בנוק' עיקר העונג בשעה שמזרעת כו' והיינו שאמר דא ניחא לגינתא בי' מיני עונג הללו ואח"כ גינתא עביד ניחא בי' דהיינו שהמקבל גורם המשכת תענוג של המשפיע שיזרע גם הוא בחי' מ"ד בתענוג במשפיע נמשך דוקא מחמת המקבל מפני תיאובתא דכורא לגבי נוק'. והנה כל בחי' עונג זה בא ונמשך מחמת כח התענוג שבנפש שנתחזק מחמת המאכלי' שאוכלי' המשפיע והמקבל כנ"ל דהמ"ן מתהוי' במוחין דנוק' מן המאכל אך בחי' התענוג אשר בורע מ"ן הוא נמשך מבחי' הטעמי' והתענוגי' שבמאכלי' אחר שנברר ונהפך לחיות רוחני כמו החלב שמתהוה בדדי נוק' מן התענוג שבמוחין כמ"ש במ"א. ולזה אמר כאן דדוקא בליל שבת הוא זמן יחד דו"ג במ"ד ומ"ן ולא בחול וכמ"ש גבי שבת שהוא בחי' מ"ן דנוק' העולה מכל ימות החול ואח"כ נמשך מ"ד וזהו שאמר וישבות ביום הו' שהוא יום השבת דכתי' בי' וקראת לשבת עונג שהוא עונג העליון דעצמות המאציל שנמשך במל' אחר העלאת מ"ן במעלי שבתא כמבואר במ"א באריכו' ע"פ וירא אלקי' את כל אשר עשה כו' להיות כי בשבת בורר אסור כו' כידוע ואין בשבת רק זמן התחברות התענוג מן המשפיע ומקבל יחד וכל ימות החול אינו אלא הכנה שיהי' יחד מ"ן ומ"ד בשבת דהיינו מן הברורי' דרפ"ח כו' שמהם מתהוה מ"ן דנוק' כנ"ל וד"ל. וזהו שאמר כד"א כי בו שבת דהיינו בחי' ניחא שבמל' ואח"כ נמשך מ"ד ועי' נא' וישבות ביום השביעי דלכאורה אין זה הפסוק מובן ואיך שייך שביתא על שביתא אחר שאמר וישבות ביום השביעי כו' אך עפ"י הנ"ל מובן משום דשביתא ראשונה היינו רק בחי' ניחא שבמל' כנ"ל וז"ש כי בו שבת כו' כנ"ל ואח"כ נמשך מ"ד במ"ן זה והיינו שאמר וישבות ביום השביעי

ותלד זכר : בניאורי הזר נוסף : בצלם ובדמות בעלה כו' וכמ"ש אשה כי תזריע וילדה זכר
כי אשה מזרעת תחילה וילדת זכר כידוע והוא — הנק' בחי'.

שהוא בחי' גיחא של המשפיע שמתכלל ומתאחד בנייחא שבמקבל כנ"ל שנקי' אהבה בתענוגי' כו' וד"ל.

(זוהר ריש פ' וירא ד' צ"ז ע"ב).

ר"א פתח האי קרא בטר דאתגור אברהם דעד לא אתגור לא הוי מליל עימי' אלא מגו דרגין תתאי ודרגין עילאי לא הוו קיימי על ההוא דרגא כיון דאתגור מיד הנצנים נראו בארץ אילין דרגין תתאין דאפיקת ואתקינת ההוא דרגא תתאה ע"כ. והנה הדקדוקי' במאמר זה רבות הנה דהא האי קרא ר"ל וירא אליו הוי' ומה שייכות יש לו בטר דאתגור אברהם דוקא ומהו ענין דרגין תתאין ודרגין עילאין וגם מה שא' דלא הוו קיימין על ההוא דרגא הל"ל שלא היו מאירי' בתוך דרגא תתאה ולמה אמר על ההוא דרגא כו' והקושי' היותר חזקה היינו במה שא' כיון דאתגור מיד הנצני' נראו בארץ אילין דרגין תתאין דסותר סיפא לרישא דבתחילת דבריו קאמר דדרגין עילאין לא הוו קיימין כו' והל"ל בסוף דבריו כיון דאתגור מיד הנצני' כו' אילין דרגין עילאין דאפיקת כו' ולא דרגין תתאין דהא זה כל עיקר תוכן כוונה המאמר כמובן בסוף המאמר דקודם המילה לא מליל עימי' רק מדרגא תתאה ואחר המילה בדרגין עילאין כו' ומ"ש דאפיקת דרגין תתאין זהו עוד ענין אחר ואינו שייך לענין התחלת זה המאמר כלל וכו', אך הנה תחלה יש להבין מ"ש דעד לא אתגור לא הוי מליל עימי' אלא מגו דרגין תתאין שידוע שהוא בחי' המל' שנקי' שם אלקי' ושם אד' אבל בחי' ז"א שהוא שם הוי' לא נגלה אליו כמ"ש וארא אל אברהם באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם דלכאורה דבר זה יפלא מאד דהא מצינו בכתובי' כמה שמות הוי' שדיבר ה' עם אברהם גם קודם שנימול במ"ש ויאמר הוי' אל אברם לך לך מארצך כו' וירא הוי' אל אברם לזרעך אתן את הארץ הזאת כו' והוי' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט כו' והאמין בהוי' כו' ויאמר אליו אני הוי' ביום ההוא כרת הוי' את אברם כו' ויהי אברם בן תשעי' שנה וירא הוי' אל אברם ויאמר אליו אני אל שדי כו'. אך הענין הוא דקראי לא קשיין אהדדי דמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי כו' היינו מפני שלא בא לידי גילוי כלל וכלל כמו שדקדק ואמר לא נודעתי להם כו' לשון נודע הוא ענין ובחי' הגילוי מן ההעלם דוקא וגם הוא ל' קשר וחיבור כמו נודע בשערי' בעלה כו' שהוא בחי' ההתגלות ותיבת נודעתי עם תיבת נועדתי ענין א' כמו הילכו שנים יחדיו בלתי אם נועדו כי המלכ' נועדו כו' שהוא ענין צוואת וחיבור כידוע והכל עולה לסגנון א'. ואמנם תחלה יש להקדי' שיש בחי' שם הוי' בכל ספי' וגם בבחי' המל' שנקי' שם אלקי' ושם אד' ג"כ יש שם הוי' כי שם הוי' הוא בחי' התהוות אצי' אור אותו המדה יהי' מה שיהי' אם בחי' חסד או בחי' גבורה, אך שבספי' ומדת החסד שם הוי' זה בניקוד (סגול) ובבחי' ספי' גבור' הוא בניקוד אחר כו' אך שהשמות דהוי' הן הנקראי' בחי' האור שבכל ספי' דהיינו בחי' הפנימיו' שבה ובחי' הכלי שבה שהוא בחי' החיצוניות שהוא לפי אופן אותה המדה הן הנה ז' שמות כמו שם אלקי' ושם

אד' ושם שדי וכיוצא והנה ידוע דוהו כלל גדול בכל ההשתלשלות דאבי"ע בסדר התלבשות הפרצופי" כמו א"א לאו"א כו' שהאור הבא בהתלבשו' מעליון לתחתון הנה בהכרח שהאור המלוּבש הוא שוכן בהעלם גדול בתוך דבר שהוא מתלבש בו ואין התגלות למטה רק דבר המלביש ולא במלוּבש כו'. ועוד זאת ידוע שדבר המתלבש איננה מתלבש רק מבחי' החיצונית שבו בלבד אבל לא מבחי' הפנימיו' שבו כלל וכידוע בכל השתלשלי' עילה ועלול שבחי' החיצוניו' שבעליון בלבד מתלבש בתחתון ולא בחי' פנימיות ואף גם זאת שוכן בהעלם התחתון ואינה בא לידי גילוי למטה אלא רק אותה המדריגה התחתונה המלבשת לעליון היא אשר תבא לידי גילוי למקבלי'. ויובן ענין זה למעלה עפ"י משל מבשרי אחוזה למטה באדם התחתון דהנה אנו רואי' כאשר ישפיע אדם איזה שכל וסברא לתלמידו שצריך להלביש השכל ההוא במשלי' וכיוצא הרי גוף אור אותו השכל כמו שהוא ממש אצל המשפיע נעלם מן המקבל לגמרי כי הרי לא יוכל להביאו לידי השגה מצד עומקו וע"כ מצטרך להלבישו במשל, וא"כ הרי מה שנגלה מן השכל ההוא למקבל אינו רק מה שמבין מתוך הלבשת המשל בלבד והרי לא נגלה למקבל מהשכל עצמו רק דבר המשל המלביש לאור השכל ואור השכל עצמו נעלם ממנו כי הוא גנוז ונעלם מאד בתוך דברי המשל ההוא ואף גם זאת הגלוי מן השכל ע"י לבוש המשל הנה הוא נק' בשם לבוש של אור השכל בלבד שבודאי אינו אלא מבחי' חיצונית שבאותו שכל ולא מבחי' הפנימיות שבו כי נראה לעין דמה שהמשפיע ממציא איזה הלבשה לעצם השכל הלבשה זאת מסתעפת מחצונית השכל ההוא כי לפנימיות אור השכל ההוא א"צ הלבשות כלל כמו לעצמי' שא"צ הלבשה כי משיגו לעומקו כמו שהוא בעצמו כו' רק כשצריך להשפיע אותו לזולתו ואז יצטרך לבוא בהלבשת המשל וא"כ בודאי השכל אשר יש בהלבשה זו אינה אלא בחי' חיצונית שבו דהיינו הבאה בבחי' השפעה לבד וגם זאת הרי אין השכל הבא בהתלבשות בא בבחי' גילוי למקבל כ"א ע"י לבוש של המשל מדבר זר המלבישו כנ"ל. ועפ"י יובן למעלה דבחי' התלבשות העליון בתחתון אינו אלא מבחי' חיצונית שבעליון וגם זאת באה בהעלם בלבד בתחתון כנ"ל והיינו שלא נתגלה למקבל רק ע"י לבוש חיצונית כנ"ל וד"ל.

ולהבין ענין זה בתוספת ביאור הנה יובן ג"כ מבחי' התלבשות השכל במדות דהנה אנו רואי' בתינוק שמדותיו קטנים מפני ששכלו קטן וכמ"ש לפי שכלו יהולל איש כידוע ולכאורה יפלא מה שייכו' יש להמדות עם השכל עד שתלוי גידול המדות בגידול השכל דוקא אך הנה ידוע מפני שהשכל בא בהתלבשות במדות כנראה שבלתי התלבשות השכל לא יתפעל כלל בלב כי אם לא יתבונן במוחו באוצר נחמד לא יתפעל כלל אליו בלבו כו' ואמנם מה שהשכל מתלבש במדו' שבלב ודאי אינו מבחי' פנימיות השכל אלא רק בחי' חיצונית שבו לבד כי הרי עצם פנימיות השכל אינו אלא להבין ולהשכיל על דבר חכמי' בלבד ולא שמסתעף בחי' התפעלות מזה כלל אבל מה שמתפעל מן השכל הנה זהו כח חיצוני של אותו השכל בלבד שמתלבש בהתפעלות זאת ואינו מבחי'

פנימיותו כלל וד"ל. וע"ד הנ"ל שהתלבשות עליון לתחתון הוא נמשך רק מבחי' החיצונית שבו בלבד, ואף גם זאת רק בהעלם בתחתון כ"כ כהתלבשות השכל במדות אינו נמשך רק מחיצוניות השכל ואף גם זאת אין חיצוניות השכל ההוא גלוי בהתפעלות שבלב אלא גנוו ונעלם הוא שם ולא נגלה בלב ומחשבה ודבור רק התפעלות המדה המלביש לשכל ההוא המתלבש בה וע"ד הנ"ל ממש וד"ל. ובוה יובן הטעם מה שבתניוק המדות קטנים לפי שאין כח חיצוניות השכל שבמוחו בא בהתלבשות עדיין במדות כ"כ כמו בגדול וע"כ אין קשר וחיבור כ"כ למוחין שבו עם מדותיו שבלב והתפעלות המדות שלו הן בלא דעת וע"כ הן בבחי' הקטנות עדיין אך כאשר יגדל השכל בעצמו יותר הנה יותר יוכל לבא השכל בהתלבשו' במדרי' מבחי' החיצוניות שבו כי ידוע הכלל דכל הגבוה גבוה בעצם יותר יותר יכול להשפיל א"ע וכמו מי שכח שכלו עמוק יותר יותר יוכל להביאו בלבושי' של משלי' כמ"ש וידבר שלשת אלפי' משל כו' כמ"ש במ"א ולזה הטעם תלוי גידול המדות בגידול השכל דוקא וכמ"ש לפי שכלו יהולל איש כנ"ל וד"ל. ועד"ו יובן בשאר פרטי התלבשות מעליון לתחתון כמו מלמעלה מן השכל שהוא הרצון כאשר מתלבש בשכל שאינו מתלבש רק בבחי' חיצוניות שבו וגם זאת אינו בא בבחי' גילוי השכל רק בהעלם כו' ע"ד התלבשות הנ"ל משכל למדות ועד"ו התלבשות המדות בדבור ג"כ מבחי' חיצוניות שבמדות בלבד מתלבשי' דיבור וגם זאת הן שם בבחי' העלם ולא בבחי' הגילוי כנ"ל וד"ל. והנמשל מכ"ז יובן למעלה ג"כ בכל סדר התלבשות הפרצופי' דע"י וא"א ואו"א וזו"נ דמטעם הנ"ל הרי רק מבחי' חיצוניו' שבא"א שנק' רצון עליון מלוש באו"א שנק' חו"ב דאצי' וכן מאו"א לז"א שהן בחי' המדות דאצי' ומז"א לנוק' שהוא בחי' המל' שנק' דיבור העליון כידוע וד"ל. והנה כ"ז דוקא כאשר בא האור דרך התלבשות שאז העליון נגנוו ונעלם בתחתון אבל כאשר האור בא בלתי התלבשות הנה לא בא השפע מבחי' חיצוניות שבו אלא מבחי' הפנימי' שבו דוקא ועד"מ הנ"ל הרי בהשפעת שכל לזולתו הוא שצריך להלבישנה אבל לא כשמבין לעצמו כו' לפי שלעצמו משיגו לעומק ולפנימיותו כמו שהוא כנ"ל והרי יש כאן שני דברי' שהן שתי מעלות טובות היפך בחי' התלבשות כי בהתלבשות החיצוניות נמשך ולא הפנימיות וגם זאת מתלבשת בהעלם כנ"ל ושני דברי' הללו הן בהיפוך כאשר בא האור בלתי התלבשות דהיינו שבחי' הפנימי' נתגלה ולא החיצוניות וגם זאת הנה האור בא בגילוי למקבל ולא בדרך ההעלם כו' וד"ל. ואמנם זאת המדריגה הנה לא תהי' רק לעתיד דכתי' והיו עיניך רואות את מוריך עין בעין נראה אתה הוי' כו' אבל עכשיו הרי גם במשה נאמ' ופני לא יראו כו'. אך הנה יש להבין זה ההפרש כי מה שנאמ' לעתיד עין בעין כו' היינו מפני שיהי' אז בחי' גילוי אלקות דהיינו משם הוי' דוקא וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' והרי גם במשה נאמ' ויאמר הוי' אל משה מה שלא נגלה לאבות כמ"ש ושמי הוי' כו' וגם יש להבין ההפרש בין וירא אליו הוי' דלאחר המילה לגילוי שבהוי' שדיבר ה' עם אברהם גם קודם מילה וגם מה שאמר ושמי הוי' לא נודעתי דמשמע שלא נגלה לאברהם

גם לאחר שנמול וא"כ הרי יש כאן ארבעה מדריגות זו למעלה מזו הא' גילוי שם הוי' לאברהם קודם המילה והב' גילוי שם הוי' לאחר המילה כנ"ל והג' שם הוי' למשה שלמעלה מן האבות כמ"ש ושמי הוי' לא כו' והד' גילוי שם הוי' לעתיד דכתי' ונגלה כבוד הוי' ועין בעין נראה אתה הוי' כו' כנ"ל וד"ל.

אך הנה להבין כל אלה הד' מדריגות יש להקדים עוד שיש עוד בחי' ומדריגה שלישית ממוצעת בין שני חמדרגות הנ"ל שהוא בחי' התלבשות ובחי' התגלות של הפנימי' בלתי התלבשות כנ"ל והיינו כאשר האור העליון בא דוקא בבחי' התלבשות אך הנה הוא מאיר ובא בבחי' הגילוי גם בעודנה מלובש בתחתון ואיננה מתעלם כלל בהיותו מלובש בתחתון והרי זה בחי' ומדריגה ממוצעת בין שני מדרגות הנ"ל דהיינו שאין אור העליון מוסתר ונעלם לגמרי כאשר מתלבש בתחתון כמו בבחי' ההתלבשות הנ"ל וגם הרי אינו אלא בחי' גילוי החיצוניות שהוא המלובש בתחתון ואין זה מבחי' הפנימיות שאין בא בהתלבשות כלל כנ"ל וד"ל. והנה יש עוד מדריגה רביעית שהוא בחי' גילוי הפנימיות דוקא אבל לא בחי' גילוי הפנימיות כמו שהוא ממש אלא הוא בא בבחי' ההתלבשות ואמנם ע"י הלבוש הוא נגלה ממש למקבל ונמצא יש כאן ד' מדריגות הא' שאין למעלה הימנה הוא בחי' גילוי הפנימיות כמו שהוא בלתי לבוש והב' גילוי הפנימי' בלבוש והג' גילוי החיצוניות בלא לבוש והד' גילוי החיצוניות ע"י הלבוש וחמישית העלם והסתר החיצוניות בהיותו מלובש כנ"ל שהוא הנק' בחי' התלבשות הנה זה אינו נמנה בשם מדריגה כלל וד"ל. ומעתה יובן כל הפרש ד' מדריגות הנ"ל בגילוי דשם הוי' אך צריך תחלה להבין ביאור ד' מדריגות הללו בפנימיות וחיצוניות עד"מ מבשרי כו' דהנה בחי' גילוי הפנימיות כמו שהוא מובן עד"מ מעומקו ופנימיותו של השכל כמו שהוא אצל המשפיע עצמו כשאינו צריך להשפיע לזולתו כנ"ל שאין צריך להלבשה כלל במשל וכיוצא. והב' בחי' גילוי הפנימיות בלבוש עד מדריגה הרביעית גילוי החיצוניות בלבוש יובן ממה שאנו רואים שיש ב' מדריגות בשכל בחי' נקודת עומקו ותמציתו שא"א שיתקבל כלל לזולתו מפני שא"א לבא כלל בהסבר הדיבור כו' אך ברמו או בהלבשת משל וחידיה גם הוא יושג ומה שמשיגים אינם משיגי' מהותה ממש רק שמשיגי' אותה ע"י הרמו או המשל כמו שרואי' ע"י המסך בשמש וכיוצא וזהו הנק' בחי' גילוי הפנימי' בלבוש ועד"ז יובן ג"כ בחי' מדריגה הרביעית בחי' גילוי החיצוניות בלבוש דהיינו בחי' הסבר אור השכל והתפשטותו בהרחבת דברי' רבי' הרי גם הוא לא יושג למקבל לקוצר דעתו וצריך להלבישנה ג"כ במשלים או בצמצום דברי' קצרים שיכלל כל האריכו' כמו שישנה אדם לתלמידו דרך קצרה שממציא המשפיע דברי' קיצור שיוכללו כל האריכו' כו' אך גם השגת האריכו' ע"י המשל או הקיצור גם הוא אינו מושג כמו שהוא רק ע"י הלבשת המשל והקיצור ונק' מדריגה זו בחי' גילוי החיצוניות בלבוש כי הסבר השכל נק' חיצוניות השכל ונקודת תמציתו שא"א לבא כלל בהשפעה נק' בחי' פנימיות כידוע ומדריגה השלישי' שהוא בחי' גילוי החיצוניות בלא לבוש היינו השגת של האריכות של הסבר השכל כמו שהוא מבלי יצטרך להשיגו

ע"י הלבשת משלי' או קיצור דבריו וכיוצא וד"ל. ועפ"י משל זה יובן ג"כ ענין הפרש ד' מדריגות הנ"ל למעלה והיינו ד' מדריגות בגילוי דשם הוי' הנ"ל דהנה מבואר למעלה שיש שם הוי' בכל ספי' וספי', וגם בבחי' המל' שנק' שם אלקים ושם אד' יש ג"כ בחי' שם הוי' אך הוא בחי' הפנימיות אשר שוכן בה בהעלם וגם זאת אינו אלא מבחי' החיצוניות שבו בלבד וכידוע בפני' כי הוי' הוא האלקי' דבחי' שם הוי' שמלוּבש במדת המל' הוא רק בחי' שם אלוקי' בלבד לגבי ז"א וזהו כי הוי' שבמל' הוא האלקי' בבחי' ז"א וזה אמת ואמונה כל זאת וקיים כו'. והל"ל וקיימת לשון נוק' כמו שאמר כל זאת אך מפני שלגבי ז"א אינו אלא שם אלקי' בחי' נוק' ולגבי המל' נק' שם הוי' בחי' דכר וזהו וקיים כו' מפני שחיצוניות שבעליון מתלבש בבחי' הפנימיות לתחתון כנ"ל וכך הוא ענין התלבשות שם הוי' בכל ספי' מעליון לתחתון. והנה לעתיד כתי' ונגלה כבוד הוי' כו' היינו שיתגלה בחי' הפנימיות דשם הוי' בלי התלבשות כלל כמ"ש ולא יכנף עוד כו' עין בעין נראה אתה הוי' כו' אבל למשה נאמ' ופני לא יראו אך ע"י מסך ולבוש נתגלה אליו גם בחי' הפנימיות וכמ"ש הנה אנכי בא אליך בעב הענן כו' כי בענן אראה כו' וכן בשעת מתן תורה בהר סיני כתי' קול דברי' אתם שומעי' ותמונה אינכם רואי' כו' אך מ"ש פנים בפנים דיבר ה' כו' היינו מפני שנתגלה אז בחי' הפנימיות אבל ע"י החושך והענן דוקא נתגלה אבל באבות נאמר ושמי הוי' לא נודעתי להם וההפרש דוקא ע"י בחי' הפנימיות שלא נתגלה להם כלל גם ע"י בחי' לבוש. ומ"ש וירא אליו הוי' כו' היינו רק בחי' החיצוניות ואף גם זאת הרי יש בה שני' מדריגות הא' שמתגלה בלא לבוש והב' שמתגלה ע"י לבוש דוקא כנ"ל וזהו ענין ההפרש בין גילוי שם הוי' לאברם קודם שנימול שנגלה אליו רק באל שדי במחזה וכמ"ש אני אל שדי כו' אך שנתגלה בשם זה בחי' שם הוי' ולהיותו מתגלה רק ע"י הלבוש דשם שדי או שם אלקי' הנה הוא מדריגה הרביעית הנ"ל שנגלה לאברם קודם שנימול והן הנה כל שמות הוי' שנו' בכתובי' שדיבר אל אברם גם קודם שנימול אך לאחר שנימול דכתי' וירא אליו הוי' הוא מדריגה שלישי' הנ"ל שהוא בחי' גילוי החיצוניות דשם הוי' שלא ע"י הלבוש דשם אלקי' וזהו עיקר ההפרש בין קודם המילה לאחר המילה (אבל התלבשות החיצוניות דשם הוי' בשם אלקי' ממש זהו אינו ענין מדרגה כלל כי הרי זה לפי סדר ההשתלש' דשם אלקי' מסתיר לגמרי על שם הוי' כמ"ש כי שמש ומגן כו') והטעם שלאחר המילה דוקא נתגלה חיצוניות דשם הוי' בלי לבוש היינו מפני שענין הפריעה היא ענין גילוי אור בלי לבוש דוקא כי הפריעה היא בעור המכסה את פנימיות היסוד כמ"ש במ"א בכוונת יין ששותין מהכוס שלאחר הפריעה שהוא כדוגמת יין דקידוש דשבת דהיינו בחי' גילוי פנימיות המוחין דאבא בא"י כי נכנס יין יצא סוד כמ"ש במ"א באריכו' וד"ל.

ומעתה יתפרשו דברי המאמר הנ"ל בפרטות האי קרא לבתר דאתגור אברהם דעד לא אתגור לא הוי מליל עימי' אלא מגו דרגא תתאה פי' האי קרא הוא מ"ש וירא אליו הוי' דוקא לבתר דאתגור נא' לפי שע"י הפריעה

דוקא נגלה אליו שם הוי' המלוכב בשם אלקי' שלא ע"י לבוש כלל כנ"ל וזהו פי' וירא אליו אליו דוקא וכמ"ש בסוף המאמר שעד לא אתגור הגם שנגלה אליו שם הוי' פעמי' רבות לא הוי' מליל עימי' אלא מגו דרגין תתאין פי' דרגין תתאין הוא בחי' המל' שהוא שם אלקי' ושם אד' וכמ"ש קודם המילה וידבר אתו אלקי' כו' ובתחלה נאמ' וירא הוי' כו' דלכאורה סתרי אהודי וכן מ"ש בתחלה וירא הוי' אל אברם ויאמר אליו אני אל שדי כו' ג"כ סתרי אהודי, אך לפי הנ"ל היינו בחי' התגלות דשם הוי' ע"י שם אלקי' ושם שדי ולכך אמר אדני הוי' כו' לפי שלא נתגלה אליו שם הוי' רק ע"י הלבוש דשם אד' או שם אלקי' והיינו דלא הוה מליל עימי' שם הוי' אלא מגו דרגא תתאה שהוא בחי' אלקים אבל בגלוי גמור נתגלה כמ"ש וירא הוי' אך ע"י הלבוש דוקא נתגלה ואין זה גילוי אמיתי כמו שהוא בלא לבוש דש' אלקי' ועד דאתגור דכתי' וירא אליו הוי' אליו דוקא דהיינו לשם אלקי' שהוא דרגא תתאה ולא קאי אליו זה על אברהם כמ"ש בסוף המאמר וד"ל. ודרגין עילאין לא הוו קיימין על ההוא דרגא פי' דרגין עילאין היינו בחי' ה' חסדי' מקיפי' שביסוד ז"א שמתכנסין מכל ו"ק דו"א לא היו מתגלי' כלל גם ע"י לבוש דשם אלקי' וגם בבחי' העלם מקיפי' לא עמדו על ההוא דרגא עד דאתגור שעמדו עכ"פ בבחי' העלם מקיף וזהו שא' על ההוא דרגא כי בחי' א"פ שבה"ח הללו נתגלו ממש בתוך ההוא דרגא כמ"ש וירא אלי' הוי' כו' וכנ"ל ואז ממילא האירו המקיפי' והוו קיימי על ההוא דרגא וד"ל וזהו מ"ש בפ' זאת דוקא וירא והנה שלשה אנשי' נצבי' עליו וירץ לקראתם ויאמר אדני כו' פי' שלשה אנשי' הן בחי' נה"י דו"א שמתלבשי' להיות מוחין לנוק' בבחי' א"פ ובבחי' א"מ כידוע והנוק' מלבשת לז"א רק עד החוה וכאשר עדיין לא נגלה במל' חיצוניות הוי' דו"א כ"א ע"י לבוש שם אלקי' בלבד כמו באברהם קודם שנימול כנ"ל לא הי' בחי' נה"י דו"א שנק' שלשה אנשים דדכורא נגלית לאברהם כלל גם בבחי' מקיף כנ"ל אך לאחר שנימול שנגלה בחי' חיצוניות הוי' דו"א במל' בלי לבוש מבחי' א"פ עכ"פ אזי ממילא נגלו ג"כ בחי' מקיפי' והן ג' אנשי' שראה עכשיו דוקא וזהו שא' וירא והנה שלשה אנשי' אבל הנה לא ראה אותם בבחי' א"פ אלא בבחי' מקיף ע"כ אמר נצבי' עליו דוקא בבחי' העלם המקיף וזהו ג"כ מ"ש וישתחו ארצה וקרא בשם אד' כי בחי' הוי' שבמל' נק' רק אד' בז"א כנ"ל וד"ל (וביעקב הי' מדריגה למעלה מזאת שהרי נאמר ושלשה עדרי צאן רובצי' עליה שהוא ג"כ בחי' נה"י דו"א שגוללים האבן מעל פי האבא שהוא בחי' המל' ויעקב גלל את האבן בעצמו כי שרשו בבחי' ת"ת דו"א ונק' בריח התיכון כידוע ומבואר במ"א וד"ל) כיון דאתגור מיד הנצנים נראו בארץ אילין דרגין תתאין דאפיקת ואתקינת האי דרגא תתאה פי' הנצנים מלשון הנצו הרמונים לשון פריחת פרי ועליו. והענין הוא כי בחי' ארץ הוא בחי' מל' דאצי' שנק' ארץ עילאה כמ"ש בווהר ע"פ ותוצא ארץ כו' וענין הצמיחה מן הארץ הזאת היינו בחי' ע"ס דבריאה בבחי' אורות וכלי' והם הנקראי' בחי' דרגין תתאין דאפיקת האי דרגא תתאה שהוא בחי' המל' כנ"ל. ומ"ש בכפל לשון דאפיקת ואתקינת היינו בחי'

אורות וכלים שהכלי' נק' בחי' תיקון לאורות מפני שע"י יפעלו פעולתם לחוץ כו' כמ"ש במ"א. אך יש להבין מ"ש אילין דרגין תתאין דסותר לדבריו הראשונים שאמר למעלה ודרגין עילאין לא הוו קיימין כו' והל"ל כיון דאתגור מיד אילין דרגין עילאין דאפיקת כו' וגם אין זה סיום לדבריו כלל דבתחלה קאמר דקודם המילה דרגין עילאין לא הוו קיימין כו' משמע דכל זה עיקר ענין המילה דלאחר המילה דרגין עילאין הוו קיימי כו' ומסיים דבריו בענין אחר דמיד דאתגור אפיקת המל' דרגין תתאין וכנ"ל שהוא קושי' חזקה מאד שאין זה סיום דבריו הראשונים כלל. אך הענין יובן בהקדים כלל א' הידוע דכל בחי' ומדריגה היותר עליונה יותר יוכל להשפיל א"ע למטה ביותר וע"כ בחי' התולדה אעפ"י שמשטתף ממדריגה היותר תחתונה דהיינו רק מבחי' נה"י הנה שרשו מבחי' היותר עליון והוא בחי' ג"ר כח"ב דוקא ולכך הקטן אינו מוליד וכמ"ש במ"א באריכו' בענין אל עליון קונה הכל כו' וגם כאן מה שהמל' אפיקת תולדין שהן בחי' ע"ס דבריא' באורות וכלי' הנק' דרגין תתאין הנה זה בא מפני שנגלה בה מבחי' אור היותר עליון והיינו מבחי' דרגין עילאין הנ"ל דקיימו על ההוא דרגא לאחר שנימול אברהם כו' והן בחי' אורות מקיפי' שביסוד ז"א כו' כנ"ל וא"כ היינו הך רק אמר בתחלת דבריו דעד דלא אתגור דרגין עילאין הנ"ל לא הוו קיימי כו' אך לאחר שנימול דדרגין עילאין קיימי על כל ע"כ מיד הנצנים נראו דאפיקת המל' בחי' דרגין תתאין הנ"ל בתולדה כי הא בהא תליא מטעם הנ"ל דל"ל.

עת הזמיר הגיע אילין ענפוהי דערלה פי' ענפוהי דערלה היינו בחי' שרשי היניקה לחיצונים שנק' ערלה וכידוע בענין ג' ערלי' שהן ג' היכלות דקליפה וענפוהי דערלה היינו בחי' הענפי' העליונים המסתעפי' להמשיך להם סדושה האלקית מבחי' אחוריי' דשם אלקי' דקדושה ונק' אלקי' אחרים כידוע ושורש הענין הוא כי כתי' מלך אלקי' על גוים דהיינו שאין הע' שרי' דנוגה דבי"ע מקבלי' רק מבחי' שם אלקי' ואינם יכולי' לקבל משם הוי' כלל וכלל לפי ששם אלקי' הוא המסתיר לשם הוי' כנ"ל וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' ולעתיד ארו"ל דהקב"ה מוציא חמה מרנתיקה שהוא שם הוי' מנרתיקה שהוא שם אלקי' שלא יסתיר לשם הוי' וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וכנ"ל באריכו' וממילא רשעי' גידונין בה לפי שלא יוכלו לקבל אור דשם הוי' כלל וכידוע בענין יו"ד מכות דמצרי' דכתיב בהו וידעו מצרים כי אני הוי' דוקא כו' וכמ"ש במ"א וגם כאן הנה לאחר דאתגור אברהם הגם שנגלה בחי' שם הוי' במל' ע"י הלבוש דשם אלקי' מ"מ בחי' גילוי דשם הוי' הוא ואז אין מקום יניקה כלל לחיצוני' לפי שאינם יכולי' לקבל רק ממקום ההסתר וההעלם דאור א"ס דוקא אבל בשם הוי' שבו נגלה אור א"ס א"א להתקיים במציאות הפירוד שלהם כלל כו' ובהכרח שיתבטלו ממציאיותם לגמרי וזהו שאמר עת הזמיר הגיע מלשון זמיר עריצים וכמו כרמך לא תזמור ע"ד הפשוט שהוא להכרית מן האילנות הענפים הרעים הקשי' לאילן ומעכבי' בו הצמיחה וכאשר יכרתו ממילא יצמח בכי טוב כל מיני פירות כו' וכך למעלה כריתת היניקה מן החיצונים הנק' ענפי ערלה גורמי טוב

הצמיחה באילן העליון והוא בחי' גילוי אורות וכלים בסט' דקדושה כמו בע"ס דבי"ע כנ"ל בפי' הנצנים נראו בארץ כנ"ל ד"ל וזהו שאמר עת הזמיר הגיע דוקא לאחר שנימול אברהם לפי שע"י בחי' הפריעה מפני שנגלה בחי' ה"ח מקיפ' שביסוד כו' אזי דוקא יש במל' דאצי' כח ועוז לברר ברורי' כמו להכרית יניקת חיצינים דערלה וכמ"ש רוממות אל בגרונם דוקא בחי' הרוממות מאל אזי יש חרב פפיות לעשות נקמה בגוים וכו' ומטעם הנ"ל. וכידוע בענין פסוקי דומרה שהרי הפריעה הוא ג"כ להבדיל ענפוהי דערלה בלבד כו' ד"ל.

וקול התור נשמע בארצינו דא קול דנפיק מגו האי קלא פנימאה דכולא וההוא קול נשמע ודא קול דגדר מילה לאתמלא ועבד לה שלימו. פי' פנימאה דכולא הוא בחי' פנימיות בינה שנק' עולם החירות יובלא עילאה כנ"ל והוא פי' תור וקול התור היינו בחי' המשכת ה"ג מנצפ"ך דבינה למל' שנק' ארצינו כידוע בפי' המאמר דאימא אוזיפת מאנהא לברתא דהיינו בחי' התחלקות צירופי אותיות המחשבה שנמשך מבינה ע"י ה"ג מנצפ"ך דבינה שמתחלקת ומפרידות ומשם נמשך ה"ג מנצפ"ך שבה' מוצאות הפה המחלקות ומפרידות להבל הדיבור ואמנם לכאורה יפלא דאנו רואי' בתינוק קודם ב' שנים שאינו יכול לצרף צירופי אותיות הדיבור והרי במחשבה יש לו ציאור'ת שהרי מחשב כמה מחשבות הרבה כנראה לעין שיכול להתבונן במחשבתו בטוב איזה דבר מה ככלי נאה ויבקש ברמו שיתנו לו וישתעשע בו וכיוצא וא"כ מאחר שיש לו ה"ג המחלקות המחשבה למה לא יכול להביא מחשבתו בדיבור לחלק להבל הדיבור באופן צירופי' הללו שבמחשבה אך הנה באמת עדיין אין בתינוק ציאור'ת במחשבה בהתחלקות ממש כמו בגדול אלא רק כח הדמיון בלבד ולא כמו כח הדמיון שבכהמה שאין שם הארת השכלי כלל וכלל אלא קצת הארה קטנה מן השכל מאיר בכח דמיונו והיינו מה שיכול להתבונן במחשבתו על איזה כלי וציור נאה ולהבחינו היטב במחשבה וזהו דמיון שכלי קצת משא"כ בבהמה כו' ודוגמתו הוא ענין החלומות כו' אבל עדיין אין במחשבת התינוק צירופי' בהתחלקות כמו בענין שכלי שמתבונן הגדול. ואיך לבנות ולעשות ולדבר וכיוצא מפני שלא נתחלקו הצרופי' בכח מחשבתו עדיין וזמן התחלקות הצרופי' במחשבה לחשוב בענין שכלי הוא הזמן שיכול לצרף הצרופי' בדיבור והיינו בהיותו בן ב' שנים וכיוצא לפי שאז נמשך ה"ג מנצפ"ך מבינה באותיות המחשבה לחלקם ונמשכי' ה"ג הללו גם בדיבור וכמאמר הנ"ל דאימא אוזיפת כו' והיינו מ"ש כאמה בתה. ובוה יובן למעלה ג"כ מ"ש וקול התור דבינה בבחי' הפנימיות דוקא נשמע בארצינו בבחי' הדיבור ג"כ דהיינו דוקא כשנשלמו בו"א מוחין דאימא בשלימות והיינו בימי הגדלות של אחר ימי היניקה כו' ד"ל. וזהו שאמר כאן דא קול דנפיק מההוא פנימאה דכולא בחי' פנימיות בינה ואז ההוא קול נשמע בדיבור ג"כ וגזר מלה לאתמלא ועבד לה שלימו פי' לפי שיש קול פשוט שיש גם בתינוק קודם שמדבר אך הוא קול החיצון שנמשך מהבל הלב בלבד אבל קול פנימי שנמשך במחשבה מפנימיות בינה כנ"ל הוא הגזור ומחלק להבל הדיבור להיות בחי' רוח ממלא וזהו דגזר מלה לאתמלא ועבד בחי' שלימו לדיבור

כצורה בחומר היולי כידוע ומבואר במ"א וד"ל. ומה שיש שייכות לדבר זה עם ענין המילה היינו מפני שבמילה ופריעה אעפ"י שאינו אלא בעור מ"מ שורש מבחי' פנימיות בינה שנמשך בפנימיות יסוד ה"ח כנ"ל מקיפי וע"כ הא בהא תליא דכד דרגין עילאין הנ"ל קיימו על ההוא דרגא ואז עת הזמיר להכרית ולברר החיצונים ואז גם קול התור הפנימי נשמע בדיבור ג"כ כו' משא"כ קודם לכן וד"ל. וזהו שאמר אח"ז המאמר תא חזי דעד לא אתגזר לא הוה עליו אלא האי דרגא שהוא בחי' המל' שמלוּבש בו שם הוי' וגם שנתגלה שם הוי' אבל ע"י לבוש דש' אלקי' כנ"ל אבל כד אתגזר אברהם כתי' וירא אליו הוי' למאן דאי לאברהם מה שבחא יתיר הא מבקדמיתא שהרי כמה פעמי' נאמר שם הוי' אל אברהם קודם שנימול כנ"ל אלא רוא סתימא איהו וירא אליו לההוא דרגא דמליל עימי' שהוא בחי' המל' ולפי שנגלה שם הוי' גם שהוא מחיצוניות ו"א אבל בלא לבוש ע"כ נאמר אליו לשם אלקי' כי אור כזה עדיין לא נגלה שם עד הנה ועד"מ הנ"ל באריכות וד"ל דהשתא אַתְגְּלִי קול ומתחבר בדיבור כד מליל עימי' פי' בחי' דיבור בלא קול פנימי דבינה הוה מליל עימי' ואעפ"י שבהכרח מלוּבש כח השכל גם בדיבור שנמשך מהכל הלב קול החיצוני אבל שורה שם בהעלם ואחר שנימול יצא מההעלם לגילוי וז"ש דאתגלייא קול ומטעם הנ"ל וד"ל.

והוא יושב פתח האוהל והוא ולא גילה מאן אלא הכי גלי חכמתא דכולהו דרגין שרי על ההוא דרגא תתאה בתר דאתגזר אברהם ת"ח וירא אליו הוי' דא רזא דקול דאשתמע ז'אתעבר בדיבור ואתגלי' בי' והוא יושב פתח האוהל דא עלמא עילאה דקאיט לאנהרא עלי' פי' והוא בחי' בינה בפנימיות כמ"ש בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא ופי' הוא היינו בחי' אור הנסתר שא"א לומר עליו אתה לנוכח אלא הוא נדרך נסתר ונעלם ומפני שבמל' מתגלה מבחי' הפנימיות ה"ח שביסוד שנמשכי' מבחי' פנימיות בינה כנ"ל ע"כ אמר הוא יושב פתח האוהל כי פתח האוהל הוא בחי' המל' שנק' פתח ושער כמ"ש זה השער כו' וכתתי' לפתח כו' וכידוע ועד"מ המלך כשהוא שמח בשמחה הוא יוצא מחדריו הפנימיות לפתח היכלו או לשער החצר וז"ש הנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד כו' וכך בבחי' התגלות ה"ח שביסוד ע"י הפריעה כנ"ל יתגלה ג"כ מבחי' פנימיות בינה שנק' מלך עולם כידוע והיינו מ"ש והוא יושב ומתגלה ג"כ בפתח האוהל כו' וז"ש דא עלמא עילאה שהוא בחי' מקיפי' דבינה שנק' עלמא עילאה שמאירי' בפתח האוהל כו' וד"ל.

כחום היום דהא אתנהיר ימינא דרגא דאברהם דאתדבק כו'. פי' אתנהר ימינא היינו בחי' קו הימין הח"נ דמשם נמשך שורש נשמת אברהם איש החסד והיינו מ"ש שהוא דרגא דאברהם אתדבק כו' לפי שהי' מרכבה לבחי' חסד דאצי' כידוע. ומ"ש דאתנהיר ימינא היינו מה שבא לפרש פי' דכחום היום כי כל יום הוא בחי' אור החסד וכמ"ש חסד אל כל היום וכתתי' יומם יצוה ה' חסדו וכחום היום היינו בחי' תוקף אור החסד כשמתגבר ביותר וכמ"ש כי גבר חסדו והיינו בחי' תגבורת

החסדי' על הגבורות שאין זה אלא בבחי' דכורא דוקא כמ"ש כי גבר חסדו שטבע הזכר בריבוי החסדי' ובנוק' הוא להיפוך וכמ"ש בע"ח ובכאן הכוונה דכל גבורות המתגבר'י במל' שנק' פתח האוהל מתמתקי' בריבוי החסדי' דדוכרא הגובר' עליהם וזהו מ"ש והוא יושב פתח האוהל כחום היום דוקא די"ל.

דבר אחר כחום היום בשעתא דאתקרב דרגא לדרגא בתאובתא דדא לקבל דא כו'. פי' דרגא לדרגא היינו ב' יסודות דזו"ג וכמ"ש יעשה שלום לי שלום יעשה לי כי ב' שלימות בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה והיינו בחי' התקשרות המשפיע אל המקבל ובחי' התקשרות המקבל אל המשפיע ושני עניני התקשרות הללו הן באין ונמשכין בבחי' תענוג אשר ברשפי אש התשוקה הנק' תאובתא ותאובתא דדוכרא לגבי נוק' נמשך מצד המקבל ותאובתא דנוקבא לגבי דוכרא נמשך מצד המשפיע וכמ"ש ואל אישך תשוקתך כו' יחד מתקרבי ומתאחד'י ב' מיני תענוגי' הללו ונק' אהבה בתענוגי' שני מיני עונג אשר מתחלפי' ומתכללי' וע"ז כי המשפיע מקבל עונג מן המקבל ע"ד שאמרו רז"ל יותר משהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק כו' והמקבל מקבל עונג מן המשפיע כו' וזהו והוא יושב פתח האוהל שהוא בחי' תיאובתא שבמקבל אל המשפיע מחמת ה"ג שבבינה שנק' הוא הנמשכין אל המל' כנ"ל. וכחום היום היינו בחי' גבורות שביסוד ז"א הנק' תאובתא דדוכרא לגבי נוק' ולכך נק' חום היום היינו מפני בחי' חמימות רשפי אש התשוקה אבל הוא בבחי' תגבורת החסדי' כנ"ל וע"כ הוא הממתיק בחי' גבורות דנוק', וז"ש בשעתא דאתקרב דרגא לדרגא דהיינו בשעת היחוד וכיוצא שאז הן בתאובתא דא לקבל דא ואז נמתקי' הגבורות דנוק' בחסדי' דדוכרא כנ"ל. ועולה פי' זה עם פי' הראשון בסגנון א' רק מ"ש ד"א משום דלא קאי על אור חסד דאצי' סתם דא"כ למה אמר כחום היום דוקא אלא הכוונה בשעתא דאתקרב דוקא דהיינו בזמן היחוד וכיוצא ולכך אמר ד"א אבל תוכן המכוון א' מב' הפי' כנ"ל די"ל. והמ"י.

(וזהו פ' בלק דף קפ"ט ע"א)

פתח איהו ואמר ובגפן שלשה שריגי' וכו'. תנינן שבעה רקיעין אינון ואינון שבעה היכלין ושית אינון וחמש אינון וכולהו נפקי מגו עתיקא קדישא עילאה. פי' רקיעין והיכלין היינו בחי' מקיפי' דוקא. והענין הוא כי סיום דבריו שאמר דנפקי מגו עתיקא קדישא עילאה מורה ע"ז בהיות ידוע דפי' עתיקא הוא בחי' הותר בכלל והותר כלול מע"ס ובחי' ג"ר שבו הוא הנק' בשם עתיקא ועילאה קדישא בחו"ב שבכתר ועילאה בבחי' כתר שבכתר וכאשר מבחי' ג"ר דותר נמשך האור אז נעשה דוקא בחי' אורות מקיפי' לוי' המדות ולא בבחי' א"פ כידוע דמבחי' הותר לא נמשך רק בחי' מקיפי' אך מבחי' ז"ת שבו מתלבש ג"כ בבחי' א"פ כמו אור החסד דא"א שמלוכב באור אבא

ואור הגבורה בבינה וכמ"ש אני בינה לי גבורה כו' אבל בחי' ג"ר דכתר בלתי מתלבשי' בנאצלי' רק בחי' מקיפי' נמשך מהם, והיינו פי' ז' רקיעין שנמשכו מבחי' עתיקא קדישא עילאה דוקא כי הרקיע הוא בחי' או"מ וכמ"ש ועל ראשי החיות רקיע כו' ומפני שיש ז' מדות שנמשכי' מבינה אם הבנים בבחי' א"פ ע"כ יש בחי' ז' מקיפי' להם ג"כ מבחי' ג"ר דכתר וד"ל. ומה שאמר דאינון ג"כ ז' היכלין הענין הוא כי הרי ההיכל ג"כ שרשו מבחי' או"מ אך הוא בחי' מקיף גשמי להקיף את האדם להגן עליו מכל צד בבחי' הלבשה גשמיות וחיצוניות אבל שרשו בבחי' או"מ הרוחני שהוא בחי' רקיע וכמ"ש בע"ח דמשוריי אורות המקיפי' נמשכו ושוכני' בהיכלות וההיכלות נעשי' מהם ממש והיינו ז' היכלות שבאצ"י לז' המדות להקיפם בהלבשה חיצוניות ואינן בשרשם ז' רקיעין רוחנים ולכך אמר דו' רקיעין אינון ז' היכלין לפי שמהם נעשו כו' וד"ל ושית אינון וחמש אינון פי' כי המדות לפעמי' הן ז' ולפעמי' הן ו' ולפעמי' הן ה' וכידוע דבחי' ה"ח נמשכי' ביסוד והיינו חסד שבחסד חסד שבגבורה כו' עד חסד שבהוד דהיינו ענין גילוי אור ושפע של כל מדה מחמשת המדות הללו כי החסד מדה בפ"ע והגבורה מדה בפ"ע וכן הת"ת ונ"ה ובכא"א צריך להיות המשכה והשפעה בפ"ע וע"כ צריך להיות בחי' החסד בכל א' מהם בפ"ע ולהיותם רק ה' מדות אשר בעצם ע"כ לא יש רק בחי' ה"ח כי בחי' היסוד אינו נחשב למדה בעצם כמו ה' מדות הללו כידוע דבחי' היסוד הוא רק בחי' הבאת אור השפע למקבל בלבד אבל אינו נחשב בבחי' משפיע בעצם כמו ה' מדות הנ"ל כי הרי החסד הוא מהות משפיע בעצם וכן הדין והרחמי' כו' משא"כ היסוד אינו אלא מביא לשפע לחו"ג ותנ"ה לידי גילוי במקבלי' בלבד ולכך לא נק' בשם מדות משפיעי' בעצם רק ה' מדות חוג"ת נ"ה והוא מ"ש כאן דחמש אינון בעצם, ולפעמי' ושית אינון דהיינו כאשר נמשכין ומאירין כולם בבחי' יסוד ובחי' יסוד הוא המדה השישית להביאם לידי גילוי (וע"כ אמר בוהר דבינה עד הוד אתפשטת ולא עד יסוד לפי שהמדות בעצם הנולדי' מבינה אם הבנים אינם אלא ה' מדות דהיינו מחסד עד הוד אבל בחי' יסוד אינו בא בדרך תולדה מטעם הנ"ל וע"כ נק' יתום מאמו ולא מאביו כי אור אבא מאיר עד יסוד כו' כמ"ש במ"א וד"ל) ולפעמי' המדות ז' והוא כאשר בחי' יסוד הנ"ל כבר הביא השפע למקבלי' והוא בבחי' מל' שמקבל כל שפע מיסוד כמ"ש כל הנחלי' הולכי' אל הים כו' ואמנם הנה בכאן מדבר בבחי' אורי' המקיפי' שז' המדות שנק' היכלין ורקיעין כמ"ש תחלה אך זהו שמפרש שבחי' המקיפי' שלהם נמשכי' ג"כ באותו הדרך שנמשכי' או"פ שלהם דהיינו לפעמי' ז' ולפעמי' ו' ולפעמי' רק ה' וכולם שרשם בבחי' ג"ר דכתר כנ"ל וד"ל. וכל זה המאמר הוא הקדמה למה שצריך לבאר בסמוך בהוא יין דמשיך יעקב כו' כמשי"ת בעזר"ה.

ההוא יין משיך לי יעקב מרחיק וסחיט לי מענבי' דהוא גפן. פי' יין הוא בחי' בינה, והנה ידוע דנכנס יין יצא סוד וכנראה בטבע היין להוציא כל העלם וסוד בהתגלות וא"כ הרי יש בחי' המקיפי' שבהעלם ביין והוא הנק'

סו"ד בגי' יין ואמנם שורש בחי' הסוד אשר בין נמשך מבחי' כתר כי בייך שהוא בינה לא נמשך רק אפס קצהו בלבד וזהו שאמר כאן דהוא יין אמשיך לי' יעקב מרחיק פי' מבחי' הכתר והיינו שהקדים הקדמה הנ"ל דהמשכת מקור המקיפי' שלהם הוא שמור וגנוז בענבי הגפן הזה, והיינו דיעקב סחיט לייך של האורות כמו עד"מ היין שהוא גנוז בענבי' נשאר בו הסוד בהעלם וכאשר נסחט היין מן הענבי' אזי דוקא יש בכח היין להוציא הסוד לידי גילוי ובחי' הגפן הוא בחי' בינה וענבי הגפן הו' המדות שיש בהן אורות וכלי' אך בחי' המקיפי' שלהם הוא שמור וגנוז בענבי הגפן הזה, והיינו דיעקב סחיט לייך זה מן הענבי' דהאי גפן כדי שיומשכו המקיפי' מן ההעלם לידי גילוי דוקא כמו להיות ז' רקיעין או ז' היכלות כנ"ל ועד"ז הוא שאמר בתחלת המאמר דז' רקיעין נפקי מגו עתיקא כו' כנ"ל וד"ל.

כדין יעקב אמשיך לי' ההוא יין דקא אתתחזי לי' וחדי ושתה הה"ד ויבא לו יין וישת, הכא אכיל עילא ותתא וע"ד ארחיק מלה ואמשיך לה במשיכו דתרי תנועה והיינו לו לתתא לו לעילא בתרין סטרין אחיד ע"כ. פי' דקא אתחזי לי' היינו ליצחק, כי הנה יעקב רצה להמשיך לעצמו ממקור הברכות דוקא ע"י יצחק ליתן לו מטל השמי' ומשמני הארץ וכיוצא כי שורש יצחק בבחי' פנימיות בינה כמ"ש כי צחוק עשה לי אלוקי' כל השומע יצחק כו' וידוע דאלקי' הוא בחי' בינה שנק' אלקי' חיים כו' וצחוק עשה אלקי' היינו בחי' פנימיות בינה ששם כל חירו וחדו כו' ונק' עולם החירות וכמ"ש וקראתי דרור שנק' יובלא והוא שער הגוין דבינה כנודע. ואעפ"י שבמ"א בווהר אמר דבינה מינה מתערין היינו דוקא בחיצוניות שבה אבל בבחי' הפנימיות אדרבה שם מקור החסדי' וכל השפעת חיים וחסד נמשך משם ונק' מפני זה בשם אלקי' חיים כמ"ש במ"א וד"ל. והנה גם בין מאחר שהוא בחי' פנימיות בינה כנ"ל שמגלה הסוד הנעלם כו' ע"כ יש בו ג"כ מבחי' החדוה והצחוק והוא כידוע דטבע היין לשמח את הלב ולהטיב לבבו ברוב חסד לכל כקטן כגדול לרעי' ולטובי' וכידוע כטוב לב המלך בין יצוה להוציא לחירות כל האסורי' כו' וכיוצא בזה. וזהו שאמר דיעקב אמשיך ליצחק ההוא יין דקא אתחזי לי' דוקא דהיינו בחי' הצחוק והחדוה שלוה הטעם נק' יצחק כנ"ל ולמעלה הוא בחי' התענוג העליון אשר שורה בפנימיות בינה דוקא כמו העוה"ב שהיא בחי' פנימית בינה ג"כ שהנשמות נהנין שם בבחי' עונג העליון דעתיקא דעיקר התגלות עתיק הוא בבינה מטעם זה וכמ"ש בסמוך דלבר נק' חמרא טבא חמרא עתיקא וכל זה כדי שימשיך יצחק מבחי' רב טוב שבעונג העליון הנק' עתיקא סתימאה ולכך אמשיך יין שהוא לפני מדריגת יצחק דוקא כדי שימשיך מבחי' תענוג העליון והוא ענין הברכות מטל השמים טלא דנטיף מעתיקא כו' וז"ש דחדי ושתה דוקא בחדוה מטעם הנ"ל. הה"ד ויבא לו יין וישת, פי' שמביא ראי' לזה מלשון הפסוק שאמר שהביא לו יין דמשמע שהמשיך ליין זה מלמעלה ממדריגת יצחק דהיינו משורש הצחוק והחדוה שבבינה כו' והוא ענין בחי' עונג העליון שבכתר כו' וד"ל. הכא אכיל עילא ותתא כו' פי' דקשה לי' מ"ש ויבא

לו כו' בלשון סתימות ולא אמר ליצחק בפי' אך משום דשורש בחי' יצחק למעלה הוא בשני מדריגות הא' בבחי' פנימיות בינה כמ"ש צחוק עשה לי אלקי' כנ"ל והב' שורש זה הצחוק והעונג כמו שהוא בבחי' עתיקא עצמו ולכך אמר לו בסתימות חד לעילא בבחי' ע"י סתימאה וחד לתתא בבחי' פנימיות בינה שנמשך שם בגילוי חדוה כידוע. וזהו דאמשיך לי' במשיכו דתרי תנועה שהוא נגינת הטעם שעל תיבת לו כידוע לרמוז על ב' המשכות הללו לעילא ולתתא. וז"ש בתרין סטרין אחיד פי' בבחי' העלם התענוג דכתר ובבחי' גילוי העונג שבבינה וד"ל.

חנוך מט"ט אמר. ויבא לו יין דארמי מיא בההוא יין ואי לאו דארמי בי מיא לא יכיל למסבל ושפיר אמר חנוך מט"ט ובג"כ אמשיך לי' טעמא פי' מיא הוא החסדי' דאבא שנק' מים כידוע שבחי' יין הוא בחי' גבורות דאימא וע"כ מסתעפי' מן היין לפעמי' בחי' גבורות ג"כ כו' אך צריך להמתיק לגבורות דאימא בבחי' מי החסדי' דאבא דהיינו שיוגברו החסדי' על הגבורות ואזי דוקא נק' יין המשמח אבל בלתי המתקה במים לא יוכל אדם לקבל עונג וטעם ממנו כידוע שייך חי אינו ראוי לשתיי' כו'. ויובן. ענין הוה מענין כוונת הקידוש דשבת, דידוע שהיין דקידוש הוא בחי' גבורות דאימא ואמרו רז"ל זכרהו על היין דהיינו ע"י ברכות הקידוש שממשיכי' מבחי' חסדי' דאבא שנק' זכרון כידוע דזכור ושמור הן בחי' חו"ב ולכך אומרים הקידוש על היין דוקא כדי להגביר החסדים דאבא על גבורות דאימא כמ"ש במ"א ביאור זה באריכו' ובדרך קצרה הנה מובן עד"מ מטבע המים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך דוקא היפך טבע האש שעולה למעלה ומסתלק וגם בחי' גבורות עליונות הנה הן בחי' הסתלקות והגבה בעצמות כו' אבל בחי' החסדי' היינו בחי' ירידת האור מגבוה לנמוך דוקא דהיינו שתרד השפע מלמעלה מעלה עד למטה מאד וע"כ אמר בע"ח דאור החסד אינו מתעבה לעולם כי מאיר למטה כמו למעלה מאחר שטבע מדה זאת בירידה מגבוה לנמוך א"כ כל מה שיורד בירידה גם בתחתית המדריגה אורו מאיר כמו בהיותו למעלה ואדרבה עיקר אורו למטה מאחר שזהו עצם המדה לבא דוקא בירידה א"כ כל מה שיורד יותר יותר יאיר אור חסדו כו' וד"ל. וזהו דארמי מיא גו חמרא כדי שיתקבל ויומשך העונג והטעם שבבינה גם למטה מטה מאד. ואי לא דארמי מיא מי החסדי' דאבא ביין זה לא הי' נמשך טעמו למקבלי' מפני עוצם בחי' הגבורות ולמעלה הוא בחי' הרוממות בעצמותו. וע"ד דוגמא כשהיין בוער בלב האדם אזי יגבה לבו בהתנשאות עד שלא יוכלו לגשת אליו מאימתו כו' אך במי החסדי' נמתק בחי' הגבורות שביין ואז דוקא נק' יין הטוב המשמש להיות יורד ומאיר הארת פנים של חסד גם לפחותי הערך מאד היפך בחי' התנשאות כו' וד"ל.

וההוא יין אויל מדרגא לדרגא וכולהו טעמין בי' עד דיוסף חסידא טעי' לי' היינו דוד נאמן הה"ד כיין הטוב הולך לדודי למשרים מהו כיין הטוב דאתא יעקב וארמי בי' מיא דא הוא יין הטוב ע"כ. פי' וההוא יין היינו בחי' העונג העליון שבבינה כנ"ל אויל מדרגא לדרגא דהיינו בכל הע"ס כי הרי אנו

רואי' בחוש שיש בחי' תענוג בכל מדה בפרטיות כמו השכל יש בו עונג כידוע וכן בכל בחי' התפעלות מדה יש תענוג כמו התפעלות האהבה אם לא בחי' העונג המתלבש במדה זו לא הי' מתפעל כלל כו' ונמצא העונג הזה נמשך ומתלבש מדרגא לדרגא עד סוף כל המדרגות שהוא בחי' יסוד שנק' יוסף חסידא וז"ש וכולהו טעמינן ב'י' בחי' העונג עד דיוסף חסידא טעים ל'י' דהיינו ששם בחי' העונג הזה מורגש ביותר מבכל הספירות וכידוע בענין בחי' יסוד שהוא בחי' גילוי אור השפע לזולתו לחוץ ממנו ונק' צדיק עליון וכמ"ש אמרו צדיק כי טוב דהיינו טבע להטיב כידוע. וידוע דבחי' עונג המשפיע מורגש בתגבורת יותר בצאת גילוי אור שפעו למקבל דוקא, ומה שאמרו יותר משהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק הנה עיקר הרצון והתענוג הנוול ביותר היינו כשמניק ומשפיע בגילוי דוקא וכמו שידוע בענין מ"ש ותאלצהו שבגמר ביאה היתה גשמת כו' לפי שעיקר העונג בצאת השפע מפי היסוד כו'. והנמשל יובן למעלה באור הזרוע לצדיק עליון שבו מתגלה בחי' העונג העליון ביותר מטעם זה כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא וד"ל.

וזהו עד דיוסף חסידא טעים ל'י' דהיינו דוד גאמן הה"ד כיון הטוב הולך לדודי כו' פ"י רוצה לבאר במאמר זה המשך הפסוק הזה כיון הטוב הולך לדודי וכבר אמר בתחילה פ"י כיון הטוב שהוא בחי' עונג העליון שמלוכש בבינה והוא הולך מדרגא לדרגא בהעלם אך בבחי' יסוד שנק' יוסף חסידא בא לידי גילוי באור גדול והוא הנק' דוד גאמן ע"ש בחי' התגברות האהבה והעונג שנק' אהבה בתענוגי' שהיא דוקא בגילוי אור השפע לקבל ונק' אז דודי כמ"ש לכה ונרוה דודי' נתעלסה באהבי' לפי שאין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי כמ"ש כי בועליך עושיך כו' והוא בחי' יסוד דוקא וז"ש כיון הטוב הולך לדודי דוקא וד"ל. ומה שאמר למשרים היינו מפני שבחי' יסוד הוא מבחי' קו האמצעי דת"י ועד"מ שאין קישוי אלא לדעת דוקא הרי בחי' היסוד מתאחד עם הדעת ממש משא"כ ב'י' הקוין חח"ג בג"ה כו'. וז"ש ישר יחזו פנימו שקו האמצעי נק' ישר להיותו מבריה מן הקצה לקצה העליון דכתר והיינו שלא אמרו דנעוץ תחלתן בסופן רק בקו האמצעי דת"י דוקא ששם אין אחיזה לחיצונים והוא מדתו של יעקב ולכך אמרו יעקב לא מת כו' וז"ש להגיד כי ישר ה' כו' ואז לא עולתה בו וזהו ישר דוקא יחזו פנימו בלבד כי אין שם יניקה לאלקי' אחרי' שמקבלי' מבחי' אחוריי' כמו אברהם שיצא ממנו ישמעאל אחוריי' דחסד דקדושה וכן יצחק יצא ממנו עשו כו' להיותו בבחי' ב'י' הקוין חח"ג בג"ה שמקבלים מבחי' חיצוניות הכתר ואינם מגיעי' בפנימיותו כמו קו האמצעי דת"י שמגיעי' לפנימיות הכתר ששם גאמ' וכבודי לאחר לא אתן והיינו מפני שנאמ' לפני לא יראו כו' וז"ש הולך לדודי למשרי' וזהו ג"כ משרי' אהבוך כי בחי' אהבה בתענוגי' בגילוי הוא בבחי' דת"י שנק' משרי' כנ"ל וד"ל.

מהו כיון הטוב דאתי יעקב וארמי ב'י' מיא כו'. כבר מבואר למעלה שהוא בחי' המתקת הגבו' בחסדי' דאבא כו'. והנה בכאן חזר ופי' דבר זה לפי שבפסוק זה דכיון הטוב מדבר דוקא בשפע ההולך לדודי שהוא בחי' יסוד כנ"ל והרי ידוע

דבחי' מ"ד דיסוד הוא הממתיק ג"כ לבחי' גבו' דנוק' כמ"ש מלפני אדון חולי ארץ כו' דאתבסמת נוק' ועביד נייחא לה כו' ואז נהפכו הגבוי' דנוק' לבחי' חסדי' וזהו ההופכי הצור לאגם מים כו'. ואמנם הרי בבחי' יסוד עצמו יש בחי' גבורות והוא בחי' החמימות שבתאווה שמחמתה מתבשלת הזרע בצאתה מפי היסוד ויורה כחץ ומוליד וא"ל לא הי' מוליד וכידוע וא"כ מהיכן נמצא בחי' המתקת הגבורות שברחם הנוק'. אך הענין הוא דבגבורות דיסוד מתגברי' בחי' החסדי' והוא בחי' התענוג המורגש שבשפע הזאת הנשפע שרשה מבחי' העונג הרוחני שבמוח בהתחלת יציאת והתהוות הטפה במוח ולמעלה הוא מקור בחי' החסדי' דאבא כידוע וע"כ יש בכח החסדי' דמ"ד להמתיק לבחי' הגבורות דנוק' כי בעצם גברו החסדי' על הגבורות ואם לא הי' בחי' התגברות החסדי' על הגבורות לא הי' המקבל יכול לקבל השפעת מ"ד לעוצם בחי' הגבורות שבו כו' וד"ל. וזהו שאמר דוקא כאן בפי' הולך לדודי שהוא בחי' יסוד ישצ"ל כיון הטוב דוקא דהיינו שנמתקו הגבורות שביסוד ע"י ריבוי התענוג והחסדי' שבו הנק' אהבה בתענוגי' כנ"ל שאז נק' בשם יין הטוב וכמ"ש למעלה דאינו נק' יין הטוב אלא כד ארמי בי' מיא שהוא בחי' חסדי' דאבא אך למעלה לא דיבר רק ביחוד דאו"א וכאן מדבר ביחוד דזו"ג שהוא פי' הולך לדודי שצריך להיות יותר בהמתקת החסדי' דהיינו בחסדי' הרבי' שבתענוג העליון דוקא לפי שצריך להמתיק גם לבחי' הגבורות דנוק' ולגבורות שביסוד שמתגברי' בצאת השפע כנ"ל וד"ל.

תוה ר' אליעזר ור' אבא אמרו הא מלאך דילך הא נצחת למלאכא קדישא אפומא דרוח קודשא. פי' כי חנוך מט"ט נק' מלאך כמ"ש הנני שולח מלאך לפניך אל תמר בו כי שמי בקרבו. וידוע דזהו נער מט"ט דשמו כשם רבו כו' והוא ינוקא נק' בחי' נער ג"כ אך הוא בחי' שבו כי נשמת רב המנוגא סבא הוא באצי' ממש. והנה אעפ"י שנער מט"ט מלאך דילי' הם שיבחו לההוא ינוקא יותר מנער מט"ט לפי שפי' ההוא ינוקא במ"ש ויבא לו יין דמשיך מלעילא כו' הוא יותר עמוק בסודו מהפירוש דחנוך מט"ט שפי' דארמי מיא כו' משום דפי' כיון הטוב מתיישב יותר בפירוש דההוא ינוקא דהיינו בחי' עונג העליון ולא משום דארמי בי' מיא בלבד כו'. וזהו שאמרו נצחת בפירושך עפ"י רה"ק דמבחי' האצי' מלאכא קדישא שהוא חנוך מט"ט וד"ל.

א"ל עד כאן ההוא גפן מחכא למעבד פירין. ובגפן ההוא גפן דאשתמודע בקודשא בגין דאית גפן דסט"א דאקרי גפן נכרי' וענבין דילי' לאו אינון ענבי' אלא קשין ואחידי ליבא ונשכין ככלבא ואקרו סורי הגפן נכרי' אבל גפן דא כל קדישין טעמו חמרא עתיקא חמרא טבא חמרא דיעקב יהב בי' מיא עד דכל דידעין לטעמא חמרא טעמו לי' והוא טב לחיכא. פי' בא לדקדק בחיבת ובגפן שנקוד פת"ח תחת הבי"ת שמורה על גפן ידוע ולא על סתם גפן דא גפן דסט"א והוא בחי' מל' דקליפה שמתדמה כקוף בפני אדם כו' והענבי' שבה הן בחי' ע"ס דנוק' דקליפה ועליהם אמר ענבימו ענבי ראש אשכלות מרורות

למו כו' ונק' דם ענבי' כו' והוא ענין תוקף הגבורות הקשות שהן כוחות הדיגין הקשי' המסתעפי' מבחי' מל' דקליפה כמ"ש בה רגליה יורדות מות והיינו שארו"ל על חוה שאשכול של ענבי' סחטה לו פי' כי חטא אדה"ר בעה"ד למאן דאמר גפן היה הנה בחי' התגבורות שביין דגפן זה הוא בחי' הגבורות הקשות שמסתעפי' מן היין והיינו כנראה בטבע היין להרגיז הלב עד שיבא לכלל רציחה ושפיכו' דמי' ממש ולכך הוזהרו הכהנים יין ושכר אל תשת כו' ואעפ"י שביין יש כל חסד וטוב כנ"ל היינו בבחי' הטוב שבו אבל בבחי' הרע שבו ימשיך בלב כל רוגזא וכעס ממש או חמימות התאוה הרעה וכמ"ש מאחרי בנשף יין ידליקם לכל תאוה רעה כו' ולהיפך בבחי' הטוב שביין הנה הוא יין המשמח להתענג על ה' באמת בהתלהבות אה"ר הנק' אהבה בתענוגי' כנ"ל. והנמשל מזה יובן שזוהו ההפרש בין יין וגפן דקדושה ליין וגפן דקליפה שבקדושה כל בחי' טוב טעם תענוג וחדוה טעמו כל קדישין וכנ"ל בפי' ההוא יין אזיל מדרגא לדרגא מפני שנק' חמרא טבא חמרא עתיקא כו'. אבל יין גפן נכרי' דקליפה נהפוך הוא מן הקצה לקצה שהוא תכלית הדין הקשה להמשיך כל הדיגין קשי' עד שנושכין ככלבא כי נעשי' רצועה לאלקאה בעונש מיתה וכמארו"ל עולה ומסטיין כו' ונמשל לענבי הגפן הרעי' וקשי' ומרי' בטעם עד שנושכין את הלב מעוצם מרירותם וזהו שאמר ענבימו ענבי רוש אשכולות מרורות כו' ואשכול של ענבי' דגפן דסט"א סחטה חוה להוציא הדיגין הקשי' לידי גילוי מעה"ד טו"ר כו' וע"כ גרמה מיתה לדורות כו' וד"ל. ובכל זה מבואר ומובן לשון המאמר במ"ש דענבי הגפן נכרי' לאו אינון ענבין כיין הטוב המשומר בענבי' להוציא חידו ושמחה אלא קשין ואחידין לבא כנ"ל. ומה שאמר בחמרא טבא עד דכל ידיעין לטעמא חמרא כו' היינו כל בחי' עשר ספי' דקדושה וכל פרטי אורות שבאצי' כמ"ש הולך לדודי כנ"ל, וכמ"ש שתו ושכרו דודי' כו' וכנ"ל. ופי' טב לחכא דוקא כי עיקר הרגשת הטעם שביין הוא בחיך הטועם וכמארו"ל כל חיך הטועם אומר לי לי כו' והיינו בחי' התענוג והטעם העליון המורגש בחכמה שהוא בחיך כידוע בפירושו וחנו ממתקים כו' ואמנם עיקר הרגשת העונג והטעם שבו ביותר הוא כשבא לבחי' יסוד דוקא כמ"ש הולך לדודי והוא מ"ש דיוסף חסידא טעים לי' ומטעם הנ"ל וזהו שהראו ליוסף פתרון חלום זה שהוא בגיני' דיוסף דוקא לבשרא לי' דישמע יוסף וידע כמ"ש בתחלת המאמר וד"ל.

וההוא גפן כד מטא לגבה אושיטת תלתא שריגיין ואינון תלתא דיוקנא דאבהן דאתקדשת בהו ולית קדושה אלא ביין ולית ברכתא אלא ביין באתר דחדוה שארי פי' תלתא שריגיין היינו בחי' חג"ת והן הנקראי' דיוקנא דאבהן. כי ידוע במראה דיחזקאל דכתי' כמראה הקשת אשר יהי' בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' ואראה ואפול על פני כו' פי' ג' קוין חג"ת דמל' המתגל' בקשת בענן ביום הגשם הוא בחי' אחורי' דשם ב"ן המסתיר אור המל' כן מראה הנוגה סביב כי כמו שיש בקשת ג' גוונים חיור וסומק וירוק שהן בחי' חג"ת כידוע כך יש במראה דנוגה שהוא בחי' החשמ"ל שנמשך מבחי' חיצונית בינה דאצי' והיינו פי' סביב להיות מקיף לזו"ג כמ"ש בע"ח והוא מראה דמות

כבוד ה' דהיינו ג' גונין דיסוד אבא שנק' שלשת החיצוי' כמו שאמר יהונתן לדוד ואני שלשת החיצוי' צדה אורה כו' דהיינו ג' טפות דיסוד אבא הנזרק' במקבל וכידוע שזוהו ג"כ ג' בני נח שם חם ויפת כי נח הוא בבחי' יסוד אבא וג' גוונין דיסוד אבא הן ג' בניו שנכנסו אל התיבה שהיא בחי' בינה עלמא דאתכסיא כו' וכמ"ש במ"א באריכו' וד"ל. וזהו ג"כ מה שאמר כאן דההוא גפן שהוא בחי' המל' ג' שריגי' מתפשטי' בה דהיינו בחי' חג"ת שהן ג' גוונין דנוגה סביב שנק' דיוקנא דאבהן כנ"ל. וזהו שאמר ואינון תלתא דיוקנא דאבהן ושרשם הראשון הוא בחי' ג' גוונין דאבא כנ"ל והיינו מ"ש דאתקדשת בהו כי כל בחי' חכמ' נק' קדש כידוע. וז"ש וראיתיה לזכור ברית עולם כי ג' גוונין דקשת מורים על בחי' ג' גוונין דיסוד אבא שנק' ברית עולם כידוע דבינה נק' עולם והארת יסוד אבא באימא נק' ברית עולם והוא ענין תיבת נח כנ"ל וד"ל.

ולית קדושה אלא ביין כו' בא ליתן טעם לדבריו במה שאמר דההוא גפן אושיטת ג' שריגי' ליחדא דוקא בגפן כו' ומפרש משום דלית קדושה אלא ביין דגפן דוקא כידוע בענין כוונת הקידוש שאין אומרי' קידוש אלא על היין דוקא לפי שיין הוא בחי' מוחין דאימא והקידוש הוא בחי' מוחין דאבא וע"י הקידוש נמשך מוחין דאבא באימא להמתיק הגבורות כו' כנ"ל וע"כ אין המשכת קדושה דאור אבא אלא על היין דוקא וע"כ בההוא גפן דוקא יש ג' שריגי' ששרשם בג' גוונין דאבא כנ"ל וד"ל.

ולית ברכתא אלא ביין באתר דחדוה שארי, פי' ההפרש בין קדושה לברכה ידוע שהקדושה הוא באור אבא והברכה באור אימא כמאמר הוזהר ואיהו ברוך ואיהי ברכה כו' לפי שהבינה נק' ברכה ע"ש כניסת אור השפע בה כמשל הנהר שמקבל המים מהמעייין כו' שהוא בחי' המשכה מן ההעלם לגילוי כידוע וביין שאומרי' קידוש עליו הרי נמשך בו אור דאבא מן ההעלם לגילוי. והטעם שע"י היין דוקא נמשך האור מן ההעלם לגילוי היינו מפני שטבע היין להוציא את ההעלם לגילוי כנראה בטבע היין שמשמח את הלב ומגלה האדם כל מצפוניו כידוע. וז"ש באתר דחדוה שארי לפי שהחדוה מביא וממשיך האור מן ההעלם לגילוי וע"כ לית ברכתא אלא ביין המשמח וזה הי' שורש ענין ניסוך היין ע"ג המזבח כמ"ש במ"א בענין אין אומרים שירה אלא על היין כו' וד"ל.

והיא כפורחת ככלה דאתקשטת ועאלת ברחימו בחדוה דהוא יין דאתערב במיא. פי' כלה הוא בחי' מל' דאצי' כנודע. והנה מבואר למעלה בפ' ענין היין הזה שהביא ליצחק שהוא להמשיך אור העונג העליון ע"י בחי' חדוה ביין שישתה יצחק כמ"ש צחוק עשה לי כו' וכאשר יש בחי' חדוה למעלה אזי גם בחי' המל' שהוא למטה בבי"ע ראש לשועלי' עולה באצי' כמשל כאשר יהי טוב לב המלך ביין יצוה להביא אשתו לפניו שתשמח גם היא עמו משא"כ בלא חדוה ושמחה כתי' כל כבודה בת מלך פנימה כו' וד"ל. וזהו כפורחת דקאי על בחי' המל' שתפרח ותעלה למעלה באצי' ככלה דאתקשטת ועלאת ברחימו פי' הקשוטי הם הברורי' דרפ"ח שעולי' עמה כו' ועאלת ברחימו היינו בבחי' האהבה

בתענוגי' שנמשך אליה ע"י בחי' החדוה דההוא יין דבינה שהוא בחי' התענוג העליון המלוכש בפנימיות בינה כנ"ל ומשום דאתערב במיא דוקא דהיינו בהמתקת החסדי' דאבא כנ"ל וזהו דכתי' וימינו תחבקני ימינו דהיינו קו הימין חח"ב שמשם נמשך אה"ר בבחי' מקיף שהוא כמו חיבוק של איש ואשתו שבא מחמת רוב אהבה שלא יוכל להתלבש בבחי' או"פ בלב. וכידוע בענין חיבוק ונישוק שלפני הזיווג שהוא בבחי' מקיפי' שלמעלה מגופו של יחוד שאינו אלא בבחי' א"פ כו' וע"כ כאן בענין עליות המל' אמר דוקא ברחימו דיין דאערב במיא דוקא דח"ל.

כדין עלתה נצה סליקת רחימו דילה לגבי דידה ושריאת לנגנא ועאלת ברחימו. פי' רחימו דילה כי תחלה אמר דעאלת ברחימו דבעלה שהוא בחי' ז"א שנק' יצחק ומפני הרחימו דחדוה שבו"א אלי' נמשך בה ג"כ לגבי דידה בחי' אהבה בתענוגי' מלמטה למעלה וכמ"ש משכני אחרין גרועה כו' וזהו עלתה נצה אחר שהיא פורחת וד"ל. ושריאת לנגבא כמ"ש למען יזמרך כבוד כו' והשיר הזה הוא בא ע"י בחי' אהבה בתענוגי' וזהו יזמרך כבוד שהוא ל"ב נתיבות החכמה שבמל' שמאיר בו הארת התענוג להתענג על ה' מלמטה למעלה כו' דח"ל.

וכדין אתמליין ואתבשלין אינון ענבין רכיכין ומליין מההוא חמרא טבא עתיקא, פי' ענבין רכיכין הן ז' היכלות דבריאה שהן בחי' כלים לאורות שבמל' ונקראים ענבין רכיכין היפך ענבי הגפן נכרי' שהן קשין ואחידין לבא כו' ומפני שהמל' קיבלה אור גדול בעליותה לגבי ז"א באצ"י מבחי' חדוה דההוא יין הנק' חמרא עתיקא מטעם הנ"ל אזי ממילא גם בחי' ז' היכלות שבה מתמלאים אורה ושמחה מחדוה דההוא יין עד"מ ענבי הגפן הגשמי כשמתמלאין מאור מחמת ריבוי השפע היין שמוציא הגפן. ומה שאמר אתבשלין היינו להיות יין טוב ומשובח מאד שבכוחו להטפוח ולבשל גם את הענבי' עצמם שיהיו גם הם מוטעמי' מטעם היין והמה הנק' ענבי' מבושלי' שיוכלו לעשות גם מהם יין הרבה משא"כ בלתי מבושלי' שאין בהם טעם יין כלל והוא מפני שאין היין שבהם טוב כו' והנמשל מזה למעלה ג"כ בבחי' חמרא עתיקא הנ"ל שהוא אור עונג העליון שבינה שנמשך בגפן שהוא בחי' המל' להיותו אור גדול מאד ע"כ נמשך אורו גם במקבלי' המוגבלי' שהן ז' היכלות ששם הנשמות נהנין ג"כ מזיו השכינה עונג העליון הזה כידוע שעוה"ב הוא בחי' בינה כי ביו"ד נברא העוה"ב כו' ואמנם אין זה אלא כשיש בחי' חדוה למעלה כמו בבחי' חמרא טבא עתיקא וכמו בשבת ויו"ט וכיוצא דח"ל.

ועל דא מאן דמברך על היין ומטי לעל הארץ אצטריך לארמי בי' מיא בגין דלית לברכא רחם ה' על ישראל עמך בר במיא גו חמרא ואי לאו מאן יכול למסבל. פי' כי הנה ידוע דשורש בחי' הרחמי' הוא ע"י בחי' המתקת הגבורות בחסדי' כי מדה"ד יחיב לעונש אך מצד הרחמנות יאמר דאעפ"י שראוי לעונש מ"מ יפטר מצד הרחמנות ונמצא נמתק מדה"ד בחסד וכמ"ש במ"א באריכו

בענין הרחמים שמפני זה הטעם הוא בחי' ת"ת מדתו של יעקב שכולל חו"ג יחד כו' וגם כאן הנה לפני הברכה דרחם ה' כו' שצריך להמשיך בחי' רחמים העליוני על ישראל ועל ירושלי' שהם בחי' זו"נ צריך להמתיק תחילה הגבורות דבינה בחסדי' דאבא ע"י שימשיך מיא בחמרא כנ"ל כי בלתי המיתוק במים הרי לא יוכלו המקבלי' לסבול אורו כלל כנ"ל ואיך יומשך ממנו בחי' רחמי' על המקבלי' ע"כ צריך אדם כשמגיע לעל הארץ למרמי מיא בחמרא ואי לא מאן יכול למסבל וד"ל.

חנוך מט"ט אמר שלשה שריגי' ודאי לקביל הלת אבהן והא ארבעה אינון דילה, אלא דא הוא דכתי' והיא כפורחת בזמנא דאיהי סליקת ופרחת בגדפאה לסלקא כדין עלתה נצה דא הוא ההוא רביעאה דאשתאר דסליק בהדה ולא אתפרש מינה הדא הוא דכתי' וירכב על כרוב ויעוף כד יעוף כפורחת בזמנא דפורחת ושפיר אמר חנוך מט"ט והכי הוא. ע"כ. הנה במאמר זה בא לתרץ קושיא חזקה מאד והוא על מה שאמר תחלה לפרש שלשה שריגי' הללו שהן בחי' חג"ת והלא ידוע דבחי' המרכבה של המל' הן ארבעה פני ארי' פני שור פני נשר פני אדם והיינו ג"כ ענין ד' מחנות שכינה מחנה מיכאל לסטר דרום ומחנה גבריאל לסטר צפון כו' והל"ל ארבעה שריגי' ואם מפני שמקבלת מחג"ת דו"א שרשו בג' גווגין דיסוד אבא וכנוז"ל בפי' דיוקנא דאבהן כו' היא גופא קשיא מאחר שמקבלת מחג"ת דאבהן למה המרכבה שבה ארבעה ולא די בשלשה כו'. ותירץ דודאי זה אמת דג' שריגי' הללו לקביל תלת אבהן מטעם הנ"ל. ואי קשיא הא ארבעה אינון דילה שהוא המרכבה דפני ארי' כו' כנ"ל הנה התירוץ לזה הוא מ"ש והיא כפורחת בזמנא דאיהי סליקת כו'. ותוכן הכוונה במאמר זה יובן בהקדים ענין א' הידוע שיש בחי' צדיק עליון ובחי' צדיק תחתון והוא יוסף ובנימין דהיינו בחי' יסוד דו"א נק' צדיק עליון והוא בחי' התקשרות המשפיע במקבל ובחי' יסוד דנוק' שנקרא בנימין הוא בחי' התקשרות המקבל אל המשפיע בעלותו לקבל השפע וכמבואר במ"א בפי' מאמר הזוהר ע"פ כי הנה המלכים נועדו כו' בפי' ויגש אליו יהודא כו', והנה ידוע ג"כ שבחי' המל' לפעמי' היא בסתר המדריגות בבני"ע ונק' אסתר שמסתתרת בראש הבריאה כו' ולפעמי' היא עולה למעלה באצו' וכאשר המל' מסתתרת בבני"ע אזי נק' מלך על עם והוא בחי' המרכבה דבריאה שנק' כסא הכבוד והן ד' מדריגות דפני ארי' כו', ושורש ענינם הוא ד' מדריגות חג"ת ויסוד הוא מדריגה הרביעית והוא פני נשר ואם בד' מחנות הוא מחנה אוריאל או שהן תנה"י והכל ענין א' כידוע. והנה זהו דוקא בירידת אור המל' בבריאה אבל בעליית המל' באצו' אזי בחי' היסוד שבמרכבה עולה עמה למעלה ונשאר למטה רק ג' מדריגות חג"ת והוא ענין שלשה שריגי' הנ"ל והטעם הוא כי בעליית המל' באצו' לקבל שפע מוכרח שתעלה שם בבחי' יסוד שבהם שנק' צדיק תחתון הנק' בנימין להיות שצריכה להתקשר שם אל המשפיע שלה וא"א להתקשרות זאת רק בבחי' יסוד שבה כנ"ל בפי' צדיק תחתון ונמצא לא נשארה המל' להאיר למטה למקבלי' דבני"ע רק בג' מדריגות חג"ת שבה והן ג' שריגי' אבל מדריגה

הד' עולה עמה בבחי' האצ'י' וזהו דוקא בעליית המל' בלבד אבל בירידתה בבריאה מאירה בכל ד' מדריגות חג"ת ויסוד ואדרבה בחי' שבה נק' שער שיכנסו הכל שם כמ"ש זה השער לה' כו' וכידוע בענין העלאת מ"ן של הנשמות ומלאכי' שהוא ביסוד דנוק' ונק' באר ר"ת דבידך אפקיד רוחי וו"ש עלי באר כו' וד"ל. ובוזה יובן כוונת המאמר הזה לתרץ הקושיא הנ"ל דהא ארבעה אינון דילה במרכבה אך זהו דוקא בירידתה והתלבשותה בבריאה אבל בזימנא דאיהי סליקת ופרחת בגדפהא לקבל מו"א דאצ'י' כדין עלתה נצה ההוא רביעא דאשתאר שהיא בחי' יסוד דנוק' בנימין שעולה עמה מטעם הנ"ל. וזהו שאמר דסליק בהדה ולא אתפרש מינה לעלמין מטעם הנ"ל וממילא לא נשאר למטה רק ג' שריגי' שהן חג"ת וד"ל.

הדא הוא דכתיב וירכב על כרוב ויעוף כד יעוף. פי' בזה יובן היטב הפסוק הזה דוירכב על כרוב מה שלא הזכיר רק כרוב א' ולא אמר וירכב על כרובי' שהן ד' פנים שבמרכבה שנק' אנפי זוטרי כרובי' כו' וגם מה שאמר ויעוף דמשמע בשעה שפורח ויעוף דוקא אזי אינו רוכב אלא על כרוב א' בלבד והיינו מטעם הנ"ל שבעליות המל' דוקא אינו עולה רק בבחי' יסוד שנק' כרוב א' בלבד והיינו מטעם הנ"ל שבעליות המל' דוקא אינו עולה רק בבחי' יסוד שנק' כרוב א' בלבד והיינו שאמר כד יעוף למעט כאשר אינו פורח ויעוף דהיינו בבחי' התלבשות המל' בבריאה שאז אינו כרוב א' אלא ארבעה אינון דילה כנ"ל וד"ל. כפורחת בזמנא דפורחת פי' בתירוץ הנ"ל מדוקדק ג"כ לשון הפסוק והיא כפורחת דמשמע שאינו פורחת תמיד אלא רק לפרקי' בזמנא דפורחת כמו בשבת ויו"ט וכיוצא ובשעה שפורחת ועולה באצ'י' דוקא אזי עלתה נצה בההוא רביעאה דסליק בהדה שהוא בחי' יסוד ולא בשעה שאינה פורחת כנ"ל הטעם וד"ל.

ביאור על התורה דשבת חנוכה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין ענין והחכמה תחי' בעליה שהתורה למטה תחי' להמצות ולמעלה המצות למעלה במדריגה מן התורה כו'. הנה תחילה יש להקדים ששורש המצות הוא במל' שהוא בחי' מלכות שמי' וקבלת מ"ש בעול הוא שורש המצות וכמארו"ל למה קדמה פ' שמע כו' כדי שיקבל עליו עול מלכות שמי' ואח"כ יקבל עליו עול מצות. ופי' עול זה היינו שלא יהי' מצד העונג והטעם אלא עול פשוט שכן ציוה המלך וזהי' הנק' עבודה דוקא כנודע והיינו מ"ש תחת אשר לא עבדת כו'. אך יש להבין עיקר טעם ענין העבודה איך שייך בחי' עבודה לפני אור א"ס שנק' שלימותא דכולא וכולא קמי' כלא כו' ולא צריך לזולתו כלל כי הוא המדע וכו' וכמ"ש אם צדקת מה תתן

לו כו'. אך הענין הוא דשורש התורה הוא בבחי' ו"ק דו"א זרע'י בחב"ד כו' שהוא הוי"ו דשם הוי' והמצות בבחי' ה"א אחרונה שהוא בחי' המל' כנ"ל וכמ"ש והנגלו"ת לנו"ב כו' וצריך להמשיך בחי' תוס' אורו' במל' מו"ק דו"א ע"י מעשה המצות והיינו בחי' העבודה שיש במצות מעשיות. ולהבין זה הנה יש להקדים בשורש ומקור הראשון של כללות ההשתלשלות דאבי"ע שהוא בחי' הקו והחוט כו' והנה הקו הזה נמשך אחר בחי' הצמצום דוקא דהיינו שנתעלם האור בעצמות והוא הנק' מקום פנוי באמצעיתא כמ"ש בע"ח והיינו כדי שיהי' האור והשפע נמשכת במדה וקצבה להיות מציאות ע"ס עשר ולא י"א כו' וכן עד"ו מאצי' לבריאה נמשך השפע ג"כ ע"י בחי' צמצום בתחילה כדי שיהי' מציאות נברא' בעלי גבול מאין ליש כנודע עד שנתהווה שמים וארץ הגשמי' שבהן מוסתר אור האלקי בתכלית ההסתר היותר אחרון עד שנראה ליש ודבר בפ"ע בבחי' הפירוד מאלקות וגם האדם יכול לומר כוחי ועוצם ידי עשה לי כו'. והנה בחי' העבודה למעלה מעלה היינו להמשיך בחי' תוספת גילוי אור א"ס באבי"ע יותר מכפי הצמצום והמדה הראשונה ובכל עולם גילוי זה לפי ערכו מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין דהיינו בבחי' הקו והחוט הנ"ל צריך להיות בחי' תוספת גילוי אור מעצמות אור הא"ס שלפני הצמצום הראשון הנק' מל' דא"ס ובהכרח שיבא האור משם ממקום ובחי' היותר עליון מהארה והמשכה הראשונה שנמשך בקו וחוט הזה כי המשכה הראשונה בקו זה הי' רק מבחי' היותר אחרונה שבאור א"ס המצומצמת מאד מאד כמו עד"מ בחכמה יש כמה מדריגות החשובות כמו ההשכלות העמוקות מאד שהחכם הגדול עוסק בהם ומחדש חידושי' גדולי' ולמטה מזה חכמות המדות ולמטה מזה הכמת ההנהגה במעשה או בדיבור ולמטה מזה החכמ' שבמעשה אומן ונק' חכמה שבעשי' בלבד. והנה כאשר החכם הגדול פונה א"ע מעומק החכמה הרמה שעוסק בה לדבר דבריו או לצייר ציור' שחכמה זאת כלא ממש חשיבא לגבי עומק עצמי' חכמתו דהיינו שהיא רק מבחי' היותר אחרונה שבחכמתו (או כמו החכם גדול כשאומר דברי הלצה שגם שבדבר הלצה של החכם ניכר חכמתו ע"ד שאמרו ועליהו לא יבול שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד מ"מ אין זה רק בחי' נובלות הנופלת מעצמות חכמתו כו') וכך יובן למעלה שיש כמה מדרגות זו למעלה מזו בעצמות אור א"ס שלפני הצמצום ורק מבחי' היותר אחרונה שבאור זה דהיינו רק כמו בחי' חכמ' שבעשי' בלבד נמשך בבחי' קו כנ"ל להאציל ולברוא כו' שאין זה רק בחי' עשי' לגבי עצמות אור א"ס וכידוע בע"ח דע"ס דאצי' בכלל נק' רק אדם דעשי' לפי שאצי' ועשי' שוין שם (וגם שאצי' ועשי' שוין שם מ"מ יש שם ג"כ חילוק מדריגות עד"מ הנ"ל מחכמה כו' וכמ"ש במ"א בענין טורי חשוכא שיש מדות ברצון ויש ברצון גם בחי' חכמה והרי החכמה גבוה מן המדות בכל מקום שהוא וזהו ענין טורי חשוכא וכך יש במל' דא"ס בחי' מדות וחכמה ורצון וגם לא מבחי' חג"ת דשם נמשך הקו הנ"ל אלא רק מבחי' חכמה שבמעשה בלבד שהוא בחי' גה"י כו') וזהו כל עיקר עבודה להמשיך בחי' תוס' גילוי אור בקו הנ"ל ממל' דא"ס ממדריגה היותר עליון

דשם ואזי ממילא יומשך האור מן הקו בע"ס דאצי' בתוספת מרובה על העיקר
 המציאות הראשון שלהם עד שגם בחי' הכלי' דאצי' לא יסתירו כ"כ את האורות
 ויאירו וישפיעו לבי"ע בתוספת גילוי אור ועד"ו יומשך האור למטה מטה גם
 בסוף כל המדריגות דעשי' בתוס' גילוי מכפי הצמצום היותר אחרון והיינו כמו
 לעתיד דכתי' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' שיהי' גילוי אלקות גם בגוים
 שיכירו כח הפועל האלקי וכמאמר וידע כל פעול כו' וכן השמים והארץ הגשמי'
 לא יסתירו האור האלקי כ"כ וכמ"ש ונגלו כספר השמי' כו' וכתי' הנני בורא
 שמים חדשים וארץ חדשה כו' וכיוצא בזה. וכמו כן בתחיית המתי' הרי גם גוף
 המת הנרקב בעפר יחי' וירגיש כח האלקי כו' וד"ל. והנה אמרו בוהר דכתר
 עליון איהו כתר מל' כו' ולכאורה אינו מובן דהרי המל' היא בחי' היותר אחרונה
 ולמה נק' בשם כתר. אך הענין הוא כמ"ש בפרד"ס שיש ע"ס דאור ישר ושם
 הכתר עליון והמלכות אחרונה ויש ע"ס דאור חוזר ושם המל' עליון והכתר
 אחרון כי אור השפע הנמשכת מלמעלה למטה הרי הרצון קודם לכל והחכמה
 אחר הרצון עד בחי' העשי' והדיבור שהוא בחי' המל' ואמנם מלמטה למעלה
 בבחי' אור חוזר דהיינו כמו שסוף מעשה עלה במח' תחילה כו' הרי נהפוך הוא
 שהעשי' קדמה לכל כו' ונמצא יש בחי' כתר במלכות ממש מצד בחי' העלאה
 המעטה במחשבה תחלה כו' וזהו שאמר בפרד"ס דע"ס כמו שהן מלמטה למעלה
 המל' הוא בחי' כתר כו' וזהו שאמר בוהר דכתר עליון איהו כתר מל'. והמופת
 לזה הוא ממה שאנו רואין בכתר מלכות למטה במלכותא דארעא שהרי בנוהג
 שבעולם שמכתירין את המלך בכתר ועטרה ע"ג הראש והוא עיקר המלוכה
 וההתנשאות וקודם שמכתירין אותו לא נק' מלך כלל כידוע והכתר הוא העטרה
 למעלה מבחי' המוחין שבתוך הראש כו' וכך יובן למעלה בבחי' מלכותא דלעילא
 בבחי' מל' דאצי' שמאיר שם דוקא מבחי' כ"ע והוא הנק' כתר מל' וד"ל.
 וזהו שורש העבודה שע"י המצות דוקא כנ"ל לפי ששורש המצות בבחי' מל'
 דאצי' כנ"ל לפי שבמלכות יש בחי' הכ"ע כנ"ל ע"כ על ידם יומשך בחי' תוס'
 גילוי אור א"ס באבי"ע מלמעלה מן הקו והחוט כנ"ל וענין הארת כ"ע למעלה
 מעלה היינו שנמשך בחי' הרצון הפשוט שכלול בעצמות אור א"ס ממש בבחי'
 הארה היותר אחרונה שנמשך בקו הנ"ל להיות תוס' גילוי כו' ומשם נמשך האור
 גם ברצון התחתון שהוא בחי' ע"י וא"א ששם שורש המצות כידוע דהמצות
 שרשן בתרי"ג ארחין דגולגלתא דא"א והוא בבחי' מצחא דא"א כמ"ש באד"ר
 דהאי מצחא רצון אקרי משום דבי' גלי רצון דילי', פי' רצון דילי' היינו בחי'
 הרצון הפשוט בתכלית האחדות הפשוטה שבעצמות אור הא"ס כו'. והנה ידוע
 דבכל רצון יש עונג נעלם ומכוסה הוא ברצון המעלימו ומסתירו לבלתי הגלות
 כמו שתוק כך עלה במחשבה כו' לפי שאין טעם ועונג נגלה ברצון זה וזהו
 הנק' בחי' ע"י שנעלם בא"א והוא בחי' הפנימיו' שבכתר עליון שנחשב בחי'
 אחרונה שבמאציל ובחי' הרצון הנגלה הוא בחי' א"א שהוא שורש וראש לגאצלי'
 כו' וזהו בחי' המצחא דא"א ששם הרצון בגילוי אבל העונג מכוסה ונעלם כמו
 שהעצם מכסה מה שבתוכו כו' וכמו כן יובן גם בבחי' רצון ותענוג הפשוט

בעצמות אור הא"ס כו' וכאשר נגלה בחי' העונג הפשוט שברצון ע"י המצות הוא הנק' בשם טעמי מצות שלא נתגלה עכשיו רק לעתיד דכתי' ישקני מנשיקות פיהו כו' כדפרש"י וכל כ"ד ספרי' דאורייתא שהוא טעם המצות המתגלה למטה אינו אלא כמו ערך כד של מים בים הגדול וז"ש ותמלא כד"ה ותעל כו' וכמ"ש ארוכה מארץ מדה וכמ"ש במ"א וד"ל.

והנה המצות הם רק בבחי' עשי' בלבד והוא קרוב הרצון בפועל ממש אבל התורה היא טעם לקיום המעשה למה יהי' הרצון כך ואיך תהי' הכשר מעשה המצוה באופן כך ולא באופן אחר, והיינו מטעם הנ"ל לפי ששורש התורה היא בבחי' העונג והטעם המכוסה ברצון ונק' טעמי המצות שנאמ' ע"ז ישקני כו' בבחי' נשיקין הבא מפנימי' התענוג כו' וע"כ יש בכח התורה טעם פשוט לכל מצוה והטעם ההוא הוא בחי' אור וחיות של מעשה המצוה, והו' והחכמה תחי' בעליה שהחכמה תחי' להמצות להיות כי השראת העונג העליון הוא במצות ע"י התורה דוקא מפני שהעונג העליון קרוב יותר לאור הא"ס מגוף הרצון שמלוכב במעשה המצוה כנ"ל שזהו ההפרש בין חפץ לרצון כו' ולכך ארז"ל דנמנו וגמרנו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה וד"ל. ובוה יובן ג"כ מה שאמרו בזהר בכמה דוכתי דבחכמה דוקא אתברירו דהיינו ע"י החכמה שבתורה מתבררי' כל מעשה המצות כי הנה גוף המעשה של המצוה נעשה בדבר גשמי ששרשו בנוגה כמו הצמר מכבשי' והרי יש בבשר הכבש בחי' רע דנוגה והוא המשכת התאוה רעה באכילה גסה כו' וכיוצא בזה בכל המצות שנעשי' מדצ"ח גשמי' המעורבי' טו"ר דנוגה וא"כ הרי בחי' הגזרות להיות הכשר מעשה המצוה באופן כך וכך היא המבררת לנוגה להעלות ממנה חלק להוי' לשכון בו אור האלקי וה"ו נחשב כעולה וכקרבן ואם תגזור החכמה לפסול המעשה זולת האופן הנאות עפ"י התורה הרי בירר לנוגה לרחק ולא לקרב וזהו דרכו של בורר לברר אוכל ולזרוק הפסולת כו'. ובחי' בירור זה הוא במדות שבחכמ' שהוא כללות ענין שיתא סדרי משנה כנ"ל דזרעי' בחסד והיינו לטמא ולטהר לזכות ולחייב כו' ושרשם למעלה היינו בחי' ששה מדות דאצי' חג"ת כו' שמשם נמשך הבירור לכל מעשה המצות שהן תלויי' בקבלת מלכות שמים העליונה שהוא בחי' מלי' דאצי' כנ"ל. נמצא מן המדות שבאצי' שהוא הוי"ו דשם הוי' נמשך הבירור לבחי' ה"א אחרונה שכוללת כל המצות וזהו והנגלות ו"ה כנ"ל ומטעם שמבואר למעלה בענין והחכמ' תחי' בעליה שהחכמה שבתורה נותן אור וחיות לכל רצון שבמצות וע"כ בחכמה שבתורה אתברירו וד"ל וזהו שורש ענין דלמטה התורה גבוה מן המצות וכמשל העושה דבר מה עפ"י השכל שבמוחו כו' וד"ל.

וזהו שאמרו רז"ל מכאן ואילך בעלה חייב במוזנותיה פי' קודם הנשואין מוזנותיה על אביה אבל לאחר הנשואין בעלה חייב במוזנותיה וכמו שקיבל על עצמו בכתובה אנא אפלוך ואוקיר ואוזין כו' לפי שכל השפעת האשה צריך להיות ע"י בעלה דוקא כמ"ש שארה כסותה ועונתה לא יגרע וכמו

שעונתה שהוא היחוד מקבלת מבעלה כך שארה שהן המזונות אין לה מצד עצמה כלום רק מה שמקבלת מבעלה והוא חייב במזונותיה כדרך כל בחי' מקבל ומשפיע שאין למקבל כלום רק מה שנותן לו המשפיע כו'. וכך יובן למעלה בבחי' מל' דאצי' שנק' אשה יראת ה' וכמ"ש אשת חיל מי ימצא כו' אין לה מצד עצמה כלום בשארה כסותה ועונתה רק מה שמקבלת מבחי' ז"א בעלה והוא חייב במזונותיה ובחי' המזון הזה הייני מזונא דחכמתא שהוא לחמה של תורה וכמ"ש למעלה בפ"י והחכמ' תחי' כו' וד"ל. אך כל זה שבעלה חייב במזונותיה הוא אחר הנשואין ולמעלה היינו אחר בחי' היחוד דו"נ כו' אבל קודם הנשואין מזונתה אינה מבעלה אלא מאביה כו' וכמו כן למעלה הנה לעתיד כתי' אשת חיל עט"ב למעלה מבחי' ז"א בעלה כו'. והענין הוא כי שורש המצות למעלה הוא בבחי' רצון העליון הפשוט שלמעלה גם מבחי' הטעם והעונג וכענין שתוק כך עלה כו' שאין טעם לרצון כלל אפי' טעם כמוס כו' וכמ"ש במ"א והיינו פי' עטרת בעלה כעטרה ע"ג הראש כו' ושם המצות גבוהי' מן התורה ולכך אמר גם למטה שהתורה גבוה מהמצות כנ"ל שהחכמה תחי' בעליה פי' בעליה דחכמה הוא שורש המצות כמו שהן למעלה כנ"ל וד"ל.

ובכל זה יובן שורש ענין המנורה וז' גרותיה וענין שני הזתים אשר עליה כו' וגולה על ראשה כו' דהנה מבואר בע"ח בבחי' המל' שיש בה פנימיות וחיצוניות ובחי' פרצוף רחל בבחי' הפנימיות הוא הנק' מנורה כמ"ש בליקוטי תורה מהאר"י ז"ל ושם יש הארת רצון העליון הפשוט שלמעלה מן התורה כנ"ל וזהו פי' וגולה על ראשה כו' דהנה פי' וגולה היינו כמו קערה רחבה מאד העומדת ע"ג ראש המנורה והשמן הוא בגולה זאת ומן הגולה נמשך דרך צינורות לז' גרותיה ושני הזתים עומדי' אצל המנורה אחד מימין הגולה וא' משמאל הגולה כדי להמשיך שמן לגולה ומן הגולה יומשך לז' הנרות והמשכת השמן מן הזתים היינו ע"י כתיסה וסחיטה דוקא דהיינו סוחטי' הזת' והשמן נסחט ונמשך לגולה כידוע. והנמשל מציור המנורה ונרותיה וגולה אשר על ראשה לשני הזתים אשר עליה הנה יובן למעלה דהנה בחי' פרצוף רחל בבחי' החיצוניות היא המקבלת מבחי' ז"א בעלה כנ"ל בענין בעלה חייב במזונותיה ונק' בחי' נוק' דז"א כידוע אבל בחי' פרצוף רחל בבחי' הפנימי' היא בבחי' בינה דאצי' כמ"ש כאמה בתה כו' וכמארו"ל במדרש לא זו מחבבה עד שקראה בת כו' עד שקראה אמי כו' והיינו בחי' המנורה עם ז' גרותיה שהן בחי' ז' המדות שבבינה כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' וכאו"א כלולה מז' הרי זפ"ו שהן מ"ט שע"ב, ואל מול פני המנורה יאירו ז' הנרות היינו בחי' שער הנו"ן דבינה והנה בחי' הגולה אשר על ראשה היינו בחי' הארת הכתר הנק' עתיקא בבינה כידוע דג"ר כח"ב נמשל למקור ומעיין וחפירה כמ"ש בווהר ועיקר התגלות אור הכתר בהרחבה היינו דוקא בבחי' בינה וכמ"ש בווהר ע"פ ועבד הלוי הוא דא הוא עתיקא כו', ומבואר הטעם במ"א ועד"מ המקור שעיקר התגלות בחפירה ולא במעיין וכמ"ש בע"ח בכמה דוכתי שעיקר התגלות עתיק בבינה וזהו מ"ש אהי אשר אהי כו' פי' אהי' בחי' כתר הכללי דע"י וא"א כו' אשר אהי' אנה זמין

לאולדא כו' שהוא בבחי' בינה ופי' אשר הוא בחי' התענוג הפשוט שלמעלה גם מן החכמה כנ"ל המתגלה בבינה דוקא והיינו ענין הגולה אשר על ראש המנורה דהנה ראש המנורה היינו בחי' שער הנו"ן דבינה שנק' מול פני המנורה והגולה והוא כמו קערה רחבה שהוא בחי' כלי בית קיבול במרחב גדול לקבל מבחי' הארת הכתר כנ"ל ולכך הוא על ראש המנורה ונק' גולת הכותרת וכו' וד"ל. וזו הנרות נק' ז' רועים הממשיכי' אור לכללות נשמות ישראל שנק' בחי' מל' בבחי' חיצוניות כי ז' הנרות אעפ"י שמקבלי' השמן בתוך של כאו"א בבחי' מקבל מן הגולה אבל נקראו בחי' משפיעים לגבי שלמטה מהם והיינו השפעת האור מה שמאירים לחוץ מהם והן הנה ענין ז' הרועים שנק' משפיעים אור גילוי אלקות לכללות נש"י כידוע וד"ל. ומעתה יש להבין ענין השני זתים אשר עליה א' מימין הגולה כו' דהנה היות יש בו טעם מרירות כמו שידוע בפי' ועלה זית טרף יהיו מזונותי מרורי' כזית כו' והשמן עצור וכנוס בזית ואינו יוצא לחוץ בלתי כתישה וסחיטה דוקא שאז יומשך מן ההעלם לגילוי ולא זולת זה. והטעם הנה יובן בהקדים המאמר הידוע בזוהר דכד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה כו' פי' אסתלק היינו בבחי' העילוי הגדול ביותר דהיינו שנמשך ומתגלה אור עליון ביותר מכפי מדריגה הראשונה בכל עולם לפי ערכו עד רום המעלות וגם בבחי' הקו וחוט שלמעלה מן האצי' מתגלה מבחי' מל' דא"ס מדרגה ממקום הגבוה יותר ממדרגה הראשונה כו' כנ"ל ועד"ז בכל עולם. ולכאורה יש להבין האיך יתכן שבשביל הכנעת הסט"א ששרשה רק בבחי' אחורי' דאחורי' דע"ס דבי"ע יהי' אסתלקות יקרא כו' בבחי' עילוי גדול שלא הי' מאיר עדיין זולת זה. וגם זאת ידוע דלכך נתנה התורה לישראל ולא למלאכי' לפי שאין להם יצה"ר לאכפיי' לסט"א כו' מלבד הטעם האחר דשורש ישראל הוא מבחי' פנימיות הרצון כידוע דישראל עלה במחשבה כו', וגם על זה יש לתמוה למה יהי' המשכת אור עליון דתורה בשביל לאכפיי' ליצה"ר דוקא ואעפ"י שידוע דבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא כמ"ש אם ישים אליו לבו כו' אך האיך יתכן שבאתעדל"ת זו לעמוד נגד הטבע בכל דרכיו יהי' אתעדל"ע כזאת להיות המשכת אור ממקום עליון ביותר כו'.

אך הענין יובן בהקדים שורש הטעם למצות ל"ת שגבוהי' ממ"ע כמבואר במ"א בפי' בארץ ל"א זרועה שנזרעת בל"א דל"ת כו' דהנה שורש הל"ת באותיות די"ה כמארז"ל שמי עם י"ה שס"ה ושורש המצות עשה בו"ה דשם הוי' והיינו זכרי עם ו"ה גימ' רמ"ח, והטעם הוא כי המצות באין בבחי' כלי כי רמ"ח פקודין הן רמ"ח אברים דמלכא והיינו בחי' גילוי אור א"ס מבחי' הקו המתלבש בכלי אבל מבחי' האור היותר עליון שבלתי יוכל להתלבש בכלי משם נמשך שורש הל"ת כי הרי עיקר הל"ת הוא בא רק בבחי' לאו שקודם להן כמו לא תאכל חלב כו' והיינו רק שלא יוכל לסבול את ההיפוך מאלקות באת זלעז"ז כו' וזהו מפני שהוא אור עליון ביותר לא יוכל לבא ולהתלבש בעשי' כמו מ"ע שהוא בחי' הן אלא רק בלאו שקודם להן. אך עדיין יש להבין אם מפני שאין הכלי מכילו למה דוקא בלאו דל"ת יתלבש כו'. אמנם שורש הדברי'

לפי שאור העליון ביותר עד שאינו נתפס בהשגה כלל שהוא בחי' כלי לאור הנה אעפ"י שהכלי לא יכילנו מ"מ הרי נתפס ונגלה אפס קציהו מחמת דבר המנגדו לגמרי דוקא שכאשר יהי' לנגדו דבר שהוא היפוכו אזי יתגלה לומר שדבר זה היפוכו עכ"פ וזהו ענין גילוי שלו וכמו החכם ששכלו עמוק ביותר שלא יוכלו המקבלי' להשיג עומק טעמו ונימוקו באיזה דבר מה הנה מ"מ יוכלו לעמוד קצת על טעמו העמוק כשמקשיין לו קושיא המנגדת לו לגמרי ומתוך שהוא צריך לומר שזאת הסברא הפוכה לגמרי מטעמו אזי יכולי' להבין איכות טעמו רק מן ההיפך יובן כו' וכמו כן יובן בכל אור שהוא עליון ביותר לא יוכל להגלות רק במה שיאמר שדבר זה היפוכו בלבד ומההיפוך יובן ממילא מה שהוא אבל לא שיגלה מהותו כמו שהוא כו' וד"ל. וכך יובן למעלה בשורש הלי' דאור העליון דשם הוי' באותיות י"ה לא יוכל להתפס בכלי כמ"ע אלא רק במה שיגזור ויאמר על היפוך הקדושה לומר זה הדבר היפוכו ונמצא אינו מובן מזה עצמותו כלל רק מה שאנו רואי' שזה הדבר היפוכו בלבד ומזה ממילא מובן מה שהוא אם זה השגת המהות רק בדרך שלילה בלבד והוא כמו שלא ישיגו מהות חיות הרוחני' שבנפש רק מן שלילתה כמו בדברי' המנגדי' לה דהיינו איך שהרוחניות מושללת מן ההגשמה בלבד והרי גם שישגו כל שלילת תוארי ההגשמה מן הנפש הרוחניות אעפ"כ לא ישיגו מהותה ממש אך אעפ"כ הרי יש בה קצת השגה בזה שמשגיגי' שאיננה גשמיית שהוא היפוך הרוחניות רק השגה זאת מן היפוכה באה ואינה השגת המהות ומזה יש להבין בכל אור עליון ביותר שאינו מושג מהותו הנה לא יושגו רק מן היפוכו דהיינו רק בדרך שלילה בלבד והיינו ענין התגלות אור עליון בלאו דלי' שקודם להן הנ"ל וד"ל (ונמצא מובן שבל"ת נגלה אור עליון יותר ממ"ע בהיות כי האדם סור מרע בהרחקת ההיפוך הרי מזה יושג אור עליון ביותר ממ"ע וה"ו כמו משל הנ"ל בחכם גדול שא"א לגלות עומק הדבר עד שלא יאמר רק שדבר פלוני הוא המנגד או כמו איש מוצנע ונעלם שאין רצונו לגלות לזולתו כלל איכותו ומהותו הנה כאשר ירצה לגלות אפס קצהו הרי יאמר מה שאנכי בעצמי ומהותי א"א לכם להשיג רק זאת תדעו שדברי פ' הוא ההיפוך והמנגד כו' והוא ענין הלאו דל"ת כמו לא תאכל חלב ודם שהוא ההיפוך כו' וד"ל). ובהקדמה הנ"ל יובן ג"כ ענין מאמר הנ"ל דכד אתכפייא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה כו' כי עיקר אתכפייא דסט"א הוא בסור מרע דוקא וכמארו"ל אל יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר אלא אפשי אבל אבי כו' וכן כל הלי' הוא רק להתרחק מדבר ההיפוך המנגד לאלקות הנק' סט"א כמ"ש את זלעזו"ו כו' ועי"ז דוקא אסתלק יקרא כו' פי' אסתלק שמתגלה אור עליון ביותר שלא יוכל להאיר ולהתלבש בבחי' כלי כנ"ל ובכולהו עלמין אסתלק יקרא דקוב"ה עד רום המעלות גם לפני הקו כו' כנ"ל לפי שבבחי' ל"ת ההיפך בלבד יוכר ויתגלה גם מה שבלתי מתלבש בדרך ירידת השפע בבחי' עילה ועלול כנ"ל וד"ל. וזהו ג"כ הטעם שלא ניתנה התורה רק לישראל מפני שהם בגופי' חומריי' שנלקחו מנוגה דס"א וע"י אתכפייא סט"א אסתלק יקרא כו' ולא למלאכי' שאין להם חומר גופני כ"כ כמ"ש

עושה מלאכיו רוחות כו' וגם החומר שלהם בטל לגבי הצורה כו'. וזהו שהשיב משה רבינו ע"ה להמלאכי' כלום יש יצה"ר ביניכם כו' ולכאורה הרי אין זה תשובה רק למצות ל"ת כמו לא תגנוב לא תנאף וכיוצא ולא למ"ע בציצית ותפילין בקיום רוחני עכ"פ אך לפי שהעיקר הוא מצות ל"ת מטעם הג"ל ולכך אמר כלום יצה"ר יש בכם וד"ל ובוה יובן ג"כ מה שלא קיבלו ישראל התורה רק אחר שיעבוד הגלות במצרי' בחומר ולבנים כו' לפי שע"י הכנעת החומר גופם דוקא נגלה עליהם אור א"ס בחכמה שבתורה והוא באמרו אנכי מי שאנכי וסמיך לי' לא יהי' לך אלקי' אחרי' בחי' ההיפוך כו' ואנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה עצמה שמענו והכל מטעם הג"ל וד"ל. ובוה יובן ג"כ בטעם המשכת י"ג מדה"ר דוקא ע"י הכנעה שבלב האדם כמו ברחמיך הרבים כו' כי י"ג מדה"ר הנק' י"ג תי"ד באין מלמעלה מסדר ההשתלשלות שנמשך מן הקו כו' וד"ל. (והיינו ענין המאמר של רב מתיבתא בג"ע אעא דלא סליק בי' נהורא מבטשין לי' גופא דלא סליק בי' נהורא דנשמתא כו' דוקא מביטוש הכלי ישכון אור שלא יכילנו הכלי מטעם הג"ל וד"ל.

ומעתה יובן ג"כ שורש ענין השני זתים א' מימין הגולה כו' דהנה ידוע דהשמן הוא בחי' חכמה אך הנה אנו רואים שהאור המאיר בנר אינו אלא מחמת השמן שנמשך אחר הפתילה שהרי לפי צחות וצלילת השמן כן צחות וצלילת האור והוא הנק' נהורא חירורא שבאור הצלול ובהיר ונהורא אוכמא שתחתיו הוא מחמת הפתילה כמבואר במ"א. והנה הרי מובן מזה שהאור הי' תחילה כלול בהעלם בשמן ואח"כ הוא שיוצא לידי גילוי להדליק אור וכך יובן ג"כ בבחי' החכמה שנמשל לשמן שהאור גנוז בה בהעלם והסתר והמעכבו מלצאת לידי גילוי אור הוא הזית המרור להיותו בבחי' הגבורות והצמצום כו' וכדי שיצא לידי גילוי מן ההעלם צריך הזית בחי' כתישה וסחיטה והיינו ע"י שהכלי המסתיר נכתש ונשבר אזי ממילא יתגלה העלם החכמה לפי שא"א להיות גילוי אור סתום ונעלם ביותר כ"א ע"י בחי' ביטול הכלי כענין הלאו שקודם להן כנ"ל באריכות בענין אתכפייא סט"א אסתלק כו' וכמ"ש בע"ח דע"י בחי' ריבוי הגבורות הנמשכות מבוצינא דקרדינותא הנק' פטיש החזק וכמ"ש כפטיש יפוצץ סלע וזריק ש"ק ניצוצין כו' נעשה בחי' גילוי אור החכמה כו' ועד"מ המכה בפטיש בסלע שיוצא ממנו ניצוצות אור שהיו גנוזי' בו בהעלם כו' וזהו דוקא ע"י ההכאה שמכה בסלע כו' שהוא בחי' הגבורות דבצ"ק הנק' קו המדה כו' וד"ל (וכיוצא בזה אמר דכתיש כתישין ועביד גיחא לה כו' דהיינו עד"מ זיוג הגשמי שע"י שהוא מכה ובוכל בכת במירוק האבר עי"ז יוצא מן ההעלם מבחי' מ"ן שבה גילוי כח ההולדה להיות אשה מזרעת תחילה כו') וזהו ענין סחיטת וכתישת הזתים שבא ע"י בחי' גבו' דקו המדה בחכמ' שנק' שמן שיצא לידי גילוי בגולה שעל ראש המנורה כו' וד"ל. ואמנם עדיין הנה יש להבין ענין שני הזתי' א' מימין וא' משמאל ולמה לא די באחד, וגם יש להבין כל ענין סדר המשכות הללו מן הזתי' לגולה ומן הגולה לז' הנרות כו' ולמה הי' כל זה נעשה ממילא ומאליו כמבואר בפ' זו. הנה תחילה יש להבין כל

סדר דברי הפ' הזאת עפ"י פירוש הפשוט דרש"י ורד"ק דהנה לשון הכתוב כך הוא, ראיתי הנה מגורת זהב כולה וגולה על ראשה (כמו גולות עילות ל' מעיין כמו ספל עגול וגדול) ושבעה גרותיה עליה (כמין בזיכין שהשמן והפתילה בהן) שבעה ושבעה מוצקות לגרות אשר על ראשה (פי' לכל נר ונר באין ז' מן מוצקות הן צינורות קטני' שהשמן זב מן הגולה דרך אותן מוצקות לכל נר ונר) ושני זתי' עליה (שני אילני זתי' אצלה) אחד מימין הגולה וא' על שמאלה (ובסוף הפ' פי' עוד שראה עוד שני שבלי זתים ביד שני צנתרות הזהב המריקים מעליהם הזהב, פי' צנתרות כמין עריבות של בית הבד עומדי' אצל הזתי' והזתי' נחבטים מאליהם לתוך הצנתרות ומתחממות שם כבמעטן ומן הצנתרות נופל השמן אל הגולה ומן הגולה אל המוצקות ומן המוצקות לגרות, והמוצקות והגרות היו מ"ט רמו לאור שלע"ל שיהי' שבעתי' כאור שבעת הימי') ע"כ לשון רש"י, וכך פי' הרד"ק (ומה שפירש"י מוצקות ונרות מ"ט ר"ל המוצקות לגרות שהן זפ"ז כי לכל נר ז' מוצקות אבל עם ז' הנרות עולה ג"ו והכוונה שאור ז' הימי' הן ז' הנרות והמ"ט מוצקות הן שבעתי' כו' ודו"ק). אבל בווהר מפרש לשבעה ושבעה מוצקות דלא כפרש"י שהן זפ"ז כנ"ל אלא הם רק י"ד מוצקות כמשמעות הפשוט שבעה ועוד שבעה ע"ד שנאמר בשלמה שבעת ימים ושבעת ימי' ארבעה עשר יום כו', ונמצא הי' רק ב' מוצקות לכל נר ונר כו'.

והנה תחילה יש להבין כל סדר הזה עפ"י רש"י ורד"ק, בהיות מבואר למעלה בשורש ענין ז' הנרות שהן בחי' ז' המדות שבבינה כמ"ש לך הוי' הגדולה כו' ובחי' ג"ר דבינה הוא בחי' הגולה אשר על ראשה כידוע דבינה נק' אם הבנים כו' והגולה היא בחי' כלי בית קיבול שבפנימי' בינה לקבל בחי' הארת הכתר וכמ"ש אהי' אשר אהי' דכתר הכללי המאיר באהי' דבינה אנא זמין לאולדה כנ"ל ומהו ענין הו' מוצקות שיש לכל נר ונר לפרש"י וברד"ק שהן ז' צנורות הנשפעות על ידן אור השפע מבחי' ג"ר דבינה שהוא בחי' הגולה לכל מדה ומדה כי ז' המדות הנמשכי' ונולדי' מבינה אם הבנים הן ז' הנרות עצמן ובחי' בינה הכוללם יחד נק' בשם אור שבעת הימי' כנודע אך כאשר בחי' בינה מקבלת בעצמה מבחי' הארת הכתר כנ"ל שהוא בחי' הגולה כמין ספל עגול בעומק ורוחב עיגולי לקבל מבחי' כתר הכללי כו' אזי נמשך ז' צנורות לכל נר ונר והם זפ"ו שהן מ"ט שע"ב בבחי' הפנימיות שבה שנמשכי' לז"ת שבה והיינו מ"ש באור דלעתיד דוקא שיהי' אור החמה שבעתי' כאור ז' הימי' דעכשיו שהן ז"ת דבינה וזהו הרמז על האור דלעתיד כדפרש"י מן המדרש לפי * הוא על העתיד דוקא כשתתעלה המלכות בבחי' ז"ת דבינה כמ"ש לך הי' הגדולה כו' ואז נק' מגורת זהב כנ"ל ותקבל מהארת הכתר שבבינה וז"ש אשר אהי' כנ"ל וד"ל. והנה המ"ט מוצקות הן לבד ז' גרות כי כל העולה מלמטה למעלה מתרבה יותר לז' פעמי' מכמו שהוא למטה וע"כ הי"ז מדות שבשכל הנה כשעולין למעלה בכח"ב דבינה הן זפ"ז שזהו שבעתי' כאור שבעת הימים כנ"ל.

ואמנם הגולה היא הכוללת לכל המ"ט מוצקות כי שם האור במרחב ועומק גדול כנ"ל והרי מבואר למעלה בסדר המשכות השמן דמן הזתי נסחט לתוך הגולה באמצעות כלי הצנתרות זהב. והענין הוא כי צנתרות הזהב הן מבחי הגבו' דבוצינא דקרדינותא הנ"ל הנק' קו המדה כו' והשמן שבזתי הוא בחי' שמן משחת קודש העליון דהיינו בחי' חכמה הסתומה ונעלמה בעצמות המאציל הנק' מחשבה הקדומה כו' ולהוציא מן ההעלם לגילוי הוא ע"י בחי' הגבו' דוקא כנ"ל בענין סחיטת וכתישת הזתי באריכו' וע"כ בצנתרות מתחממות הזתי מחמת בחי' הגבו' העליונות שבהן ונעצרינן שם מאליהן כבמעטין דבית הבד כדפרש"י ואח"כ נמשך השמן לגולה שע"ג המנורה שהוא בחי' ג"ר דבינה וז"ש ונהרותם כשמן אוליד לפי שהארת רצון ותענוג הפשוט שבעצמות המאציל א"א לבא לידי גילוי בחכמ' הסתומה ג"כ כ"א ע"י צמצום הגבו' מטעם הנ"ל וד"ל (וביאור הדבר מובן עפ"י הנ"ל דבחי' רצון ותענוג הפשוט הוא למעלה מבחי' טעם ושכל לגמרי אפי' מבחי' חכמה סתימאה הנק' טעם הכמוס כו' וד"ל) וענין ב' הזתי א' מימין הגולה כו' כי בחי' חכמה הקדומה שמאיר הגבורות דוקא והוא המשכת השמן דח"ס שמאיר באור גלוי ע"י הצנתרות דוקא והארה זאת מלמעלה מן החכמה באה כידוע בפ"י חכמת אדם תאיר פניו כו' וד"ל) וענין ב' הזתי א' מימין הגולה כו' כי בחי' חכמה הקדומה שמאיר בגולגלתא דא"א מתלבשי' בחו"ג דע"י בחי' חסד דע"י בגולגלתא ובחי' גבורה דע"י בחי' דא"א ומהם נמשך מקור השני קוין באצ"י חח"ג ובג"ה בחי' חסד דע"י מקור הקו הימין חח"ג ובחי' גבורה דע"י מקור הקו השמאלי בג"ה וז"ש אני בינה לי גבור' כמ"ש בע"ח והיינו ענין השני זתי א' מימין הגולה להמשיך שמן מבחי' חסד דע"י לקו הימין כו' ואחד על שמאלה להמשיך ע"י בחי' גבורה דע"י וכמ"ש אני בינה לי גבורה כו' וכמ"ש בע"ח עד"ז בהתלבשות המוחין דא"א בז"א שהוא בחי' חסד' דאבא וגבו' דאימא שנכללו יחד במדות כו' וד"ל וכל זה לפירש"י אבל לפי' הזוהר בשבעה ושבעה מוצקות הנה דרך אחרת יש בכל זה והוא שנמשך ב' מוצקות לכל גר וגר במוצק הא' נמשך שמן ובמוצק הב' נמשך זהב והן י"ד מוצקות ז' משפיעי' שמן וז' משפיעי' זהב כו'.

וביאור הדברי' הנה תחילה יש להקדים שהזוהר מפרש פי' אחר בגוף ענין הפ' דלא כפרש"י והוא בענין הצנתרות דרש"י פירש שמן הצנתרות נפל השמן להגולה ומן הגולה למוצקות כו' והזתים נפלו לצנתרות וזה פי' דחוק חדא דמראה הנבואה הראשונה לא הוזכר בה צנתרות ככלל ולפרש"י א"א להמשכת השמן לגולה בלא צנתרות הסוחט ומעצר אותן כנ"ל ואעפ"י שרש"י אמר דסמך על מה שמפרש בסוף הפ' זה דחוק ועוד דלפרש"י הי' צריך לכתוב שני מיני מוצקות משבעה מוצקות הא' להמשכת השמן מן הצנתרות לגולה שא"א להתמשך מן הצנתרות לגולה בלי צינור והב' שבעה ושבעה מוצקות מן הגולה לנרות ולמה לא הזכיר רק מוצקות שמן הגולה לנרות בלבד אבל לפי' הזוהר מתיישב יותר דהנה לפי' דעת הזוהר מראה הנבואה דצנתרו' נבואה בפ"ע היא ולא שייכא כלל לנבואה הראשונה משום דלדעת הזוהר אין השמן נמשך מן

הזתי לצנתרו כדעת רש"י אלא מן הזתי נסחט ונופל לגולה ע"י שבעה מוצקות שמציקין שמן ויש מוצק א' לכל נר ונר וכמ"כ מן הצנתרות יש ז' מוצקות שמציקין זהב ויש מוצק א' לכל נר ונר שמשפיע לה זהב, וזהו פי' שבעה ושבעה מוצקות לנרות ז' מוצקות המציקין שמן מן הגולה וז' מוצקות המציקין זהב מן הצנתרות, ונמצא יש ב' מוצקות לכל נר א' שמציק שמן וא' שמציק זהב ולפי פי' זה מתיישב הכל דמה שלא הזכיר צנתרות בנבואה הראשונה הוא משום שהצנתרו ענין מראה בפ"ע בהמשכת זהב רק הז' מוצקות דזהב הזכיר בה לפי שהנרות מקבלי' זהב מן הצנתרות ובוה הפי' מיושב יותר לשון שבעה ושבעה שהוא כמו שבעת ימי' ושבעת ימים ארבעה עשר יום שנאמר גבי שלמה ולפרש"י זפ"ו יוצא מידי פשוטו. ודו"ק. והמופת האמיתי לפי' הזוהר הוא מ"ש בצנתרות הזהב המריקי' מעליהם הזב והרקה זו הזלה והשפעה הוא לפרש"י זהו דבר שלא זכר כלל בנבואתו בהמשכת זהב אלא רק המשכת שמן וגם סותר דברי עצמו שאומר שני שבלי הזתי אשר ביד הצנתרות פי' ביד בתוך ומשמע שמריקי' שמן ואח"כ או' שמריקי' זהב (ומה שתיירץ רש"י שמן זך כזהב כמו מצפון זהב יאתה זה דוחק) וגם מעליהם לא יתכן כו' אבל לפי' הזוהר מתיישב מאד הצנתרות מראה נבואה בפ"ע היא בבחי' המשכת זהב וע"כ יש להם ז' מוצקות בפ"ע כמו שיש ז' מוצקות לשמן שבשני זתי' ולכך אמר המריקי' מעליהם הזהב כו' ודו"ק. ומעתה יתפרש שורש הדברי' לפי פי' הזוהר בדרך אחרת ג"כ והוא שאין הכוונה ב' מוצקות בבחי' מ"ט שע"ב אחר שאין כאן רק י"ד מוצקות ולא מ"ט אך הכונה הוא בשרשי ההמשכה דחסדי' וגבורו' ממקור הראשון והן שני הזתי' ושני הצנתרות שני הזתי' דשמן משם נמשך מקור החסדי' ומשני הצנתרות דזהב משם נמשך מקור הגבו' וב' נבואות הן ותחילה דיבר בהמשכת מקור החסדי' מב' הזתי' לגולה שעל ראשה וע"י ז' מוצקות נמשך לז' נרות ואח"כ דיבר בהמשכת מקור הגבו' לז' הנרות ע"י ז' מוצקות וז"ש שבעה ושבעה מוצקות כו' והטעם למספר י"ד מוצקות ז' של שמן וז' של זהב הנה יובן ע"ד הנ"ל בענין א' מימין הגולה ואחד על שמאלה דהיינו בחי' חו"ג דע"י המלוכב בגולגלתא שמהם מקור הב' קוין חח"ן בג"ה הנ"ל, וגם לפי' הזוהר ענין הב' זתי' כך הוא אלא שב' הצנתרות שאצל ב' הזתי' הרי ג"כ א' מימין וא' משמאל כמ"ש שני שבלי הזתי' אשר ביד הצנתרו' פי' ביד סמוך ואצלו לא בתוך כדפרש"י, וא"כ הרי בין בחסדי' ובין בגבורות יש ימין ושמאל כי כמו שבשמן הזתי' שהוא מבחי' החסד יש א' מימין וא' משמאל כך צנתרות דגבורות יש א' מימין וא' משמאל. והענין הוא כמ"ש בזוהר בכמה דוכתי שהעיקר הוא בחי' התכללות החסדי' בגבו' וגבו' בחסדי' והיינו לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא כו'. וביאור ענין התכללות זאת, הנה יש להקדים תחילה מ"ש בע"ח בענין בחי' התכללות חסדי' דאבא וגבו' דאימא עד שמגבו' דאבא נהפך לבחי' חסדי' באימי' כמ"ש ההופכי הצור אגם מים ואין צור כאלוקינו שהוא בחי' גבו' דאימי' כידוע ומפני התכללותם בחסדי' דאבא נהפכו לחסדי' אבל מבחי' הגבו' דאבא דוקא הוא שנעשה חסדי' דאימא כו'. וביאור כל זה אנו רואי' בשני הזתי' ושני

הצנתרות דהנה שני הזתי שניהם מבחי אור החכמ' וא' מימין הוא בחי חסדי דאבא וא' משמאל הוא בחי גבו דאבא וכן שני הצנתרות שניהם מבחי הבינה שמריקי הוזהב בחי הגבו כמ"ש מצפון זהב יאתה אבל א' מימין שנכלל ונתערב בחד דאבא וע"כ עומד אצל הזית הימיני וא' אצל הזית השמאלי ליכלל ולהתערב בגבו דאבא כו'. והנה התכללות הגבו בחסדי היינו שנכללו גבו דאימא בחסדי דאבא והיינו צנתרא הימנית שהוא מבחי גבו דאימא שנכללת בחסדי דאבא כו' והתכללו הגבורו דאבא בחסדי דאימא הוא הצנתרא השמאלי מבחי גבורו דאבא נעשה חסדי דאימא כו' והיינו לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא כו' והדמיון לזה כמ"ש בע"ח דלפעמי אור החסד מאיר בכלי הגבורה ואור הגבורה מאיר בכלי החסד כמ"ש בסמוך בענין פ' שמע והי' אם שמוע.

אך ביאור ענין ב' מיני התכללות הנ"ל להיות מבחי גבורו דאבא חסדי דאימא כו' והגבו דאימא יהי חסדי דאבא כו', הנה יובן עפ"י הידוע בפ"י ועבד הלוי הוא דהיינו בחי בינה שנק' הוא והיינו ע"י מדרגת הלוי בשיר וחדוה שבזאת מתקני וממתיקי לבחי בינה שנק' הוא וזהו ועבד הלוי הוא פ"י ועבד ל' תיקון כי כל עבודה ענין תיקון הוא כמו עורות עבודין וכידוע. וביאור ענין התיקון הזה היינו מפני שבחי בינה מינה דינין מתערין כנודע והמתקת הדינין בחסדי הוא תיקוני וענין ההמתקה הוא ע"י בחי החדוה שבבינה כי בחי ההתלהבו ברשפי אש התשוקה שנולדה מן ההתכוננו דבינה אם הבנים כו' מזה דינין מתערין כמו הכעס וכו' אך הרשפי אש אשר בחדוה ושמחה דוקא כמ"ש אם הבני שמחה כמו השיר של הלוי שהוא בחדוה ושמחה דוקא הנה בחדוה ושמחה זאת נמתקו הדינין שברשפי אש ההתלהבו ונהפך לחסדי מגולי ונק' בחי חסדי דאימ' אך מהיכן יבא סיבת החדוה הזאת הנה הוא בא ע"י בחי חסדי דאבא שהוא בחי החכמה בחי הביטול כנודע בכוננת הקידוש על היין שהוא להמתיק גבורות דאימ' בחסדי דאבא אבל הנה מבחי חסד דאבא עצמו לא הי' בחי התלהבו בחדוה זו אלא רק בחי ביטול שהוא העדר הרגשת עצמותו והוא בבחי הקרירות ובחשאי כטבע השמן היפך ההתלבשו כנודע ולזאת אמר בע"ח דמבחי גבורות דאבא נעשה חסדי דאימא שהוא החדוה בהתלהבות ופי' גבורות דאבא ידוע שהוא התפעלות כח החכמ' הבא בבחי רשפי אש עד שנראה לעין שירגיו החכם על המנגד לשכלו וחכמתו כמארו"ל אורייתא הוא דקא מרתחא בי כו' וכמו כל הקפידות שנמצא בחכמי וכמו שאמרו הוזהר שלא תכוה בגחלתן כו' הכל הוא מבחי גבו דאבא והוא ענין בחי הוזהב הנצוק עם השמן דחכמה כמשי"ת. וכאשר תגבר חסדי דאימא שהוא החדוה אשר בהתכוננות נעשה החדוה בהתלהבו והיינו ענין גבו דאבא שנעשה חסדי דאימא מתחילה גבורו דאימא נהפכו לחסדי דאבא והוא התכללות הא' ואח"כ גבורות דאבא נעשו חסדי כו' וד"ל. ומעתה יובן ב' מיני מוצקות הנ"ל לפי הוזהר בשבעה ושבעה מוצקות א' המציק שמן לגר שרשו מבחי חסדי דאבא ששרשו הראשון הוא בחי חסד דע"י בגולגלתא דא"א והוא הזית הימיני

כנ"ל, והב' המציק זהב הוא מבחי' גבו' דאימא ששרשו הראשון בחי' גבו' דע"י המלוכבש בח"ס שורש הקו השמאלי בג"ה כו' וז"ש מצפון זהב יאתה על אלו"ה נורא הו"ד כו'. אך הנה כאו"א כלול זמ"ן כנ"ל ולזאת הן הצנתרות של זהב המריקי' מעליהם הזהב שהוא בחי' חדוה שבהתבוננות שנעשה מגבו' דאבא כנ"ל והיינו צנתרא השמאלי' כנ"ל וצנתרא הימני' הוא בחי' גבו' דאימא שנכללת בחסדי' דאבא כנ"ל כדי לאכללא שמאלא בימינא כו' וב' התכללו' הללו בכלל הי' מאיר לכל גר בפרט והן ב' מוצקות של כל גר א' משמן וא' מזהב וזהו שמספר כאו"א ז' כי ז' מדות יש באבא מקור החסדי' וז' מדות באימא מקור הגבו' כידוע בפ"י כי יד על כס י"ה דחו"ב כו' וזהו שקרא לצנתרות שני בני היצה"ר העומדי' ע"ל אדו"ן כ"ל האר"ץ, ופרש"י כתר כהונה וכתר מלכות שנמשחו בשמ"ן משח"ת קוד"ש כו' והיינו בחי' חו"ג דע"י שמלוכבשי' בגולגלתא דא"א שנק' אדון כל הארץ ונמשך מהם הקו ימין הח"ג הוא כתר כהונה וקו השמאל בג"ה הוא כתר מלכות ונק' הוד מלכות כו' וכידוע בענין ג' כתר' דכתר תורה הוא קו האמצעי כו' וזהו ונשא וגבה מאד ונשא חסד דע"י וגבר גבו' דע"י מאד הוא בחי' ת"ת דיעקב כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וז"הו כי גר מצוה ותורה אור כו', כי הנה מבואר למעלה דפרצוף רחל בבחי' החיצוניות הוא בחי' מקבל מז"א והיינו מארז"ל דבעלה חייב במוזנותיה כנל וכמ"ש והחכמ' תחי' בעליה כו' דהתורה בחי' מקור למצות ונק' טעמי המצות וז"ש כי גר מצוה שהמצוה אינו אלא בחי' כלי קיבול כנר לגבי אור דתורה ולכך גם שורש נשמות ישראל נקראו בשם גרו' כמבואר למעלה אך במקור ושורש האור הזה דאור התורה הנה המצות גבוהי' מאוד דתורה ושם נק' המצות בעליה דחכמה כמ"ש והחכמ' תחי' בעליה בהיפוך ממש מכמו שהוא למטה דז"א נק' בעלה וחייב במוזנותיה כנ"ל אבל למעלה בחי' א"ח עט"ב וכנ"ל הטעם משום דהמצות בשרשן האמיתית הוא בחי' רצון הפשוט שלמעלה מן הטעם הכמוס ג"כ רק במצחא דא"א אתגלי רצון דילי' כנ"ל ומרצון הפשוט הזה נמשך בחי' מקור להיות אור דתורה שהוא ענין הדלקת אור מן השמן כנ"ל שאור זה בא מלמעלה מן החכמ' כנ"ל והיינו שורש ענין המגורה בז' נרותיה שמקבלי' אור משורש ומקור הראשון שאין למעלה הימנו כו' ולכך השורש של המגורה בבחי' פרצוף רחל בבחי' הפנימי' כמו שהוא למעלה כנ"ל. והיינו שורש ענין נבואת זכרי' במה שאמר ראיתי והנה מגורת זהב כו' וזהו שעיקר ענין הנבואה הזאת הוא מה שהזתי' נחבטי' ונסחטי' מאליהם בגולה לפי הזוהר או בצנתרות לפרש"י כנ"ל והמוצקות מוצקין מעצמן כו' כי מדבר בבחי' עצמו' אור א"ס שמאיר בבחי' רצון הפשוט בחכמ' הקדומה כו' שאינו אלא אתערותא דלעילא מצד עצמו כי חפץ חסד הוא ואין אתעדל"ת מגיע שם כלל בכל העלאת מ"ן כנודע (רק ע"י הצנתרות מפני שהם מבחי' הגבורות מעוררים בעצמות בחי' ירידת אור השפע והיינו מ"ט הצנתרות שהן בני היצהר העומדי' על אדון כל הארץ לבקש רחמי' על המשכת כתר כהונה וכתר מלי' ופי' אדון כל הארץ הוא בחי' מלי' דא"ס כו' וד"ל.

ובכל הג"ל יובן ג"כ שורש ענין ב' פרשיות דק"ש שמע והי' א"ש וארז"ל במשנה למה קדמה שמע לזהי' א"ש כדי שיקבל עליו עול מלכות שמי' ואח"כ יקבל עליו עול מצות. דהנה עפ"י המבואר למעלה בענין שני הזתי' ושני הצנתרות לפי' הזוהר שהוא בחי' התכללות מחו"ג דאו"א כו' הנה כך הוא בב' פרשיות הללו דבפ' ראשונה הוא בחי' אור החסד בכלי הגבורה ובפ' שנייה אור הגבורה בכלי החסד שהוא לאכללא שמאלא בימינא כנ"ל. דהנה בפ' שמע יש מ"ב תיבות מואהבת עד ובשעריך כידוע והיינו שם מ"ב דאנא בכח כו' שהוא בחי' ההעלאה כמ"ש בשתיי' יססה פניו כו' ובשתיי' יעופף כו' כי כל בחי' העלאה מלמטה למעלה צריך להיות ע"י שם מ"ב דוקא כמו בק"ש שעל המטה שצריך להעלות הנשמ' באמרו בידך אפקיד רוחי אותיות באר כמ"ש עלי באר כו' כידוע ע"כ צ"ל אנב"כ שהוא בחי' ש' מ"ב (וכמ"ש במ"א באריכו' בענין מ"ב מסעות שבמדבר כו') וכן בכללות ההעלאה דכל ו' ימות החול בליל שבת שהוא בחי' עלית המל' ונק' שבת דמעלי שבתא צריך לומר ג"כ א"ב כו' והוא הטעם שאו' א"ב קודם קבלת שבת וד"ל. ולזה הטעם יש מ"ב תיבות בפ' שמע כדי להעלות הנשמ' והוא למסור גפשו באחד כו' וזהו שנאמ' בכל מאדך בפ' שמע ולא נאמ' בכל מאדיכם בזהי' א"ש לפי שבפ' שמע הוא עיקר ענין בחי' העלאה במס"ג וזהו פי' מאד שהוא ההתפעלות שלמעלה מן הכלי כי פי' מאד הוא בלי שיעור וגבול כנודע' והוא בחי' הארה מאור א"ס שהוא בלתי מוגבל וכאשר האדם מעורר בגפשו ההעלאה במס"ג בבחי' א"ס שהוא אהבת בכל מאדך, אזי כמים הפנים כו' יומשך מלמעלה למטה ג"כ הארת אור א"ס הגק' מאד העליון כמ"ש והחיות רו"ש לפי אופן הרצוא כך אופן השוב ואם הרצוא בבחי' א"ס שהוא בלי גבול הכלי כך יהי' בחי' השוב כו' וכמ"ש אם ישים אליו לבו במס"ג לגמרי רוחו ונשמתו אליו יאסוף מלמעלה למטה כו' והמשכה זאת שמלמעלה למטה הוא הגק' בחי' אור החסד שיורד מגבוה לנמוך כידוע וזהו פי' ואהבת את ה' שהוא ענין פועל יוצא לעורר בחי' אהבה בעצמות המאציל לירד מלמעלה למטה כידוע ומבואר במ"א אך האותיות דפ' זו הוא בחי' כלי הנסירה והוא מ"ב תיבות דשם מ"ב כנ"ל ונמצא בפ' זו הוא בחי' התכללות מחו"ג דהיינו בחי' אור החסדי' המתלבש בכלי הגבורה דשם מ"ב כו' וד"ל. וזהו שארז"ל בפ' ראשונה לקבל עליו עולמ"ש כו' במ"ג כנ"ל ואח"כ בפ' שניי' יקבל עליו עול מצות שהוא בחי' המשכת אלקות אבל בלתי הקדמת קבלת עול מ"ש במס"ג לא יעורר לבחי' א"ס כלל וא"כ מהיכן יהי' ענין התחברות למעשה המצנת להמשיך אור א"ס ע"י כמו ע"י * להמשיך או"מ וע"י הצדקה להמשיך לבחי' חסד דאצי' להחיות רוח שפלי' מאין ליש כו' מאחר שאין ערך הנברא לגבי הבורא כו' רק ע"י התעוררות או"ס ע"י בכל מאדך דפ' ראשונה יוכל אח"כ להמשיך ממעמקי' קראתיך ע"י עומקא דלבא במס"ג קראתיך מלמעלה למטה כו' וכן ביוסף כתי' וילקט יוסף את כל הכסף

כו' שהוא בחי' החסדים העליונים כו' ואיך יש שייכות לחסדי' עליונים עם הכסף גשמי אך מפני שהעלה ובריר כל הנצוצין שנפלו בנו"ן שערי טומאה דמצרים כו' וכמ"ש ויוסף הוא השליט. על הארץ המשביר בר כו' שהוא בחי' המברר כו' ע"כ אח"כ זכה ללקט ולהמשיך כל האורות החסדי' העליונים מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה בפי' והי' א"ש שהוא קבלת עול מצות שם בחי' התכללות דחו"ג בהיפך דהיינו בחי' התלבשות אור הגבורה בכלי חסד דהנה בפי' והי' א"ש יש ע"ב תיבות עד ושמתם כו' והוא בחי' ש' ע"ב דחסד בגי' והיינו בחי' ע"ב גשרי'. וביאור הענין ידוע ומבואר במ"א עד"מ הגשר העשוי ע"פ הנהר לעבור בו הנה ידוע דכדי שלא ילכו המי' בשטף ותגבורת ויסתרו בנין הגשר לגמרי עושין הגשר ע"ג בנייני' רבי' תחתיו דהיינו שעשוין חדרי' חדרי' קטני' סמוכין זל"ז והמי' עוברין דרך החדרי' ומפני שהחדרי' רבי' ומתחלקי' המים בהם בריבוי חלקי' קטני' ע"כ אינן יוצאי' ונמשכין בשטף ותגבורת כלל כי כל חדר יכול למעט המים שיעברו בו בנחת כו' וכך יובן למעלה בבחי' מי חסדי' העליונים שאם היו יוצאין ונמשכין בלחי' התחלקות בריבוי כלי' היו שוטפי' את העולם ולא היו מתקבלי' כלל והדמיון בזה מי המבול כו' וזהו בחי' ש' ע"ב שנחלק האור לע"ב חלקי' ונק' ע"ב גשרי' כו' וד"ל וזהו ענין ע"ב תיבות דפי' והי' שהוא בחי' התחלקות אור בכלי' רבי' והוא בחי' התלבשות אור הגבורה בכלי' חסד היפך פי' ראשונה כנ"ל ולכך לא נאמ' בכל מאדך בפי' והי' לפי שהאור בא בה בהתחלקות הכלים של חסד כו' ומא"ד הוא למעלה מהגבלת הכלי וזהו שנאמר בפי' זו ונתתי מטר ארצכם כי ה"ח שורש רמ"ח מ"ע כנודע והוא הנק' מטר בהיות שגימט' דמט"ר הוא רמ"ח ע"ה וארצכם הוא בחי' המל' כו' והיינו כל החסדי' העליונים שנמשכו ע"י רמ"ח מ"ע במל' וגם פי' מטר בל' תרגום לשון שררה כמו מטרוניתא והוא בחי' בנין המל' בריבוי כלי' עד שיהי' מלכותו בכל משלה כו' לברר גם ברורי' דרפ"ח כו'. וז"ש ואספת דגנך שהוא העלאת הנצוצות דתוהו כנודע וז"ש תנו עוזו לאלקי' לברר כו' וד"ל. והנה בחי' בי' מיני התכללות הללו שבשני הפי' הללו דומה לבחי' בי' התכללות הנ"ל בנרות המגורה בו' וזו מוצקות משמן כנ"ל וכמו שמבואר למעלה בשורש המצות שהוא בבחי' רצון הפשוט שלמעלה מן החכמה כו' כך גם בקבלת עול מצות בפי' והי' אחר מס"ג דפי' שמע נמשך מבחי' הפשוט שאין אתעדל"ת מגיע לשם כלל כנ"ל וזהו ענין מ"ש למען ירבו ימיכם על האדמה שהוא בחי' המל' כימי השמי' על הארץ פי' ימי השמי' הוא בחי' אורות מקיפי' העליוני' שבבחי' רצון הפשוט כו' משום דדוקא אחר בי' פרשיות הללו שורה עצמות אור א"ס ויתקבל כל אור זה כו' דוקא וז"ש כימי השמי' על הארץ ולכך אמר למען ירבו כו' שזהו תכלית המכוון מב' מיני יחודי' שבבי' פרשיות הללו. ומ"ש ירבו ימיכם לפי שישאל ג"כ עלה במחשב' תחלה ברצון הפשוט וכמ"ש לעתיד כי תהיו אתם ארץ חפץ. וד"ל.

(אברהם גמיה, יצחק עבודה קרבנות. אברהם חסד, ש"ש מתאהב, את הוא חד כו' את חכים ע"י צמצום ומק"פ, זהו אלקינו צמצום כדי להיות ואלקי אבותינו חריב זהו פסוק ראשון דק"ש, והיינו שם מל' שמ"י ז"א מתאהב כו' מלמעלה למט' (ע"י ע"פ ועשית בגדי קדש) אברהם אהבי זהו מים יורדי' מגבוה לנמוך, מאכיל לערביים, אבל יצחק חפר באר מ"ח מלמטה למעלה א"ח להיות נכלל בעצמו א"ס את הוא חד. ש"ש מתאהב ע"ד מקדשי שמך לאתקנא רזא דשמיה, טוב שם ע"י בד"ה ואלה שמות בניי אהבה זח"ג רס"ז

יצחק מלמט' למע' ע"ד מלכיות וזכרונות.

אך הרי אברהם חפר ג"כ בארות אך שהם מימי החסדים, ולכן סתמום פלשתי' מבוי המפולש ליצנות והיינו אחר מות והסתלקות בחי' אברהם שמח' וחדוה דקדושה, משא"כ יצחק גבו' ירא' פחד יצחק הי' לי להיות קיום ולכן שמות בוי"ו שנמשך במדות (אע"ג באר דאברהם ג"כ מ"ן י"ל מ"ן לא"פ שיומשך להיות את חכים ש"ש מתאהב כו' תיקון, אבל יצחק מ"ן לעורר מקיף את הוא חד כו' ולבחי' זו צ"ל סיוע מלמעלה זהו הוי"ו, וענין רבקה כללו' די אמהות כמ"ש בזהר ע"ד רבקות של שלש שלש בקר או של ארבע הנכנסים לבאר כו' שהן בחי' מדות שברצון כו').

והנה בחי' חסד ואהבה דאברהם נק' מים הנמשכי' מהעפר כמו בחי' באר והיינו בוי"ו ונפשי כעפר לכל תהי' שמזה נמשך חסד דאברהם משא"כ חסד דישמעאל מצד הגאווה ורוממות הפך בחי' עפר.

והנה לע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו' כי צחוק עשה לי' אלקי' ביטול היש לאין גדולי' מעשה צדיקי' כו' דמשמ"א מיהב יהבי מאין ליש, ועד"ז בחי' יצחק גבוה מבחי' אברהם כי אברהם המשכה כו' ולכן אברהם אברהם ב"פ המשכה מאיט להיות אצי' את חכים ומאצי' לבי"ע (עמ"ש מענין בי' חתנים כו' וכת"י והוי"א כזותו), אבל יצחק העלא' עד את הוא חד כו' (בגד יחידך לבחי' יחיד) וביאור הדבר עמ"ש ע"פ אשירה מענין ההפרש בין כהני' ללווי', כהני' להמשיך מעולם עד העולם כענין אברהם, משא"כ לוי' להתעלו' לא להיות שום יש ועלי' זו בא"ס ממש ולע"ל יהיו הם הכהנים (זהו והוא כחתן כו' מראה כהן) זהו בעה"נ יש בו אבותי' למעלה מבחי' נהר ע"י ס"י דקכ"ב ע"ב ענין והחכמה מאין כו' רק אברהם מעין גנים למעלה מנהר היוצא כו' אבל המשכה שהאהבה שיהי' המשכה למטה עין בעין נראה כו' אבל יצחק באר מ"ח העלא' ע"י בענין כת א' אומרת ק' וכת א' כו'.

והנה אשר אהבת את יצחק כי התענוג דוקא מדבר ההופכי כמו מים קרים על נפש עיפה, ובחי' פחד יצחק א"א להתגלות בעולמו רק ממעל לעצים כו' למעלה מעה"ח ועה"ד כו' (לפ"ז י"ל באר דאברהם עומקא דבירא

בכל לבבי דרשתיך אה"ר ובאר דיצחק עומקא דכולא ירא' עילא' שנת' ע"פ ריח שמניך זוהר בשלח ס"ג ב' והן ב' עומקים.)
 והנה תולדות יצחק אי"ח הנ"ל ע"י היותו בן אברהם שהוא בחי' אתעדל"ע נמשך לעורר אתעדל"ת. ואח"כ נמשך מ"ד אחר המין וזהו אברהם השני, והוא הוליד את יצחק שא"א להיות הולדה מהמין רק ע"י המ"ד, אכן כ"ז עכשיו אבל לע"ל יצאו מ"ח מירושלי' כו' א"כ יצחק כי אתה אבינו מה שעכשיו אברהם הוליד כו').

בעזר"ה שבת פ' תולדות

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. הנה מדת אברהם מבחי' אור החסד ועליו אמר וימיני תחבקני דהיינו בחי' המשכת וירידת האור מלמעלה למטה כטבע המים שיורדין מגבוה לנמוך כו' ולכך היתה עבודת אברהם במצות הכנסת אורחים שהוא בחי' החסד וכמשי"ת בעזר"ה ובחי' מדתו של יצחק שהוא מבחי' הגבורה שהוא בחי' הסתלקות האור מלמטה למעלה כשלהבת העולה כו' ועליו אמר שמאלו תחת לראשי מבחי' קו השמאל כו' (כידוע דקו הימין הוא חח"נ וקו השמאל בג"ה וכו') ולכך הי' עיקר עובדא דיצחק בהפירות בארות שהוא בבחי' ההעלאה מלמטה למעלה וכמשי"ת. והנה להבין כל זה בתוס' ביאור יש להקדים ענין מארז"ל ע"פ ואהבת שיהא שם שמים מתאהב על ירך כו' ולכאורה פי' הפשוט דואהבת קאי על האדם שיאהוב את ה' דהיינו מלמטה למעלה ואיך אמר שיהא ש"ש מתאהב שהוא מלמעלה למטה אך הנה באמת אין הפי' דואהבת לשון ציווי על האדם כי איך שייך ציווי במדת האהבה שהיא באה ממילא בלב ומה מועיל הציווי אם אין בלבו אהבה כו' ע"כ מן ההכרח לפרש אהבה דמלמעלה למטה כמארז"ל שיהא ש"ש מתאהב על ירך כו' ופי' ואהבת ענין פועל יוצא שיעורר אהבה מלמעלה למטה, וביאור הדברים הנה קודם ואהבת אמר שמע ישראל כו'. ה' אחד בבחי' אחדות הפשוטה בתכלית הפשיטות והיינו בחי' עצמות אור א"ס שלפני בחי' הצמצום הראשון בקו וחוט כו' שהי' ממלא כל החלל כו' ואין ערוך כלל לנאצלים ונבראים לגבי עצמות המאציל כידוע גם לא כערך טפה בים כו' אך ע"י בחי' הצמצום נמשך בבחי' קו וחוט להיות מקור לאציי' כמ"ש בע"ח וזהו פי' אלקינו ואלקי אבותינו כי ידוע המאמר דאנת הוא חד כו' אנת חכים כו' ולכאורה סותר רישא לסיפא דבתחילה קאמי' אנת הוא חד ולא בחושבן י"ס כלל וכך מסיים המאמר ולא מכל אינון מדות כלל ובסוף אמר אנת חכים ומבין וכו', אך הענין הוא ידוע דשניהם אמת דמצד עצמות המאציל הוא חד באח"פ בלא חושבן והתחלקות י"ס כלל וכמ"ש דלית מחשבה תפיסא בך כלל אפי' מחשבה דא"ק כו' אבל מצד בחי' הצמצום שנתצמצם אור א"ס הנה נמשך בדרך ירידה גדולה כי במקום גדולתו אתה מוצא ענוותנותו כו' ונתצמצם

תחלה להיות נמשך אור ממנו להאציל אור החכמה ואז נק' חכ"ם אך לא בחכמה ידיעא כי המדע והוא כו' מטעם הנ"ל ועד"ז אמר את חכ"ם ומבין ושאר הספי' וזהו פי' אלקיננו שהוא בחי' הצמצום הראשון כנ"ל ואח"כ נמשך בבחי' קו וחוט להיות מקור לחו"ב דאצי' שנקראו אבו"ת העולם כידוע דפי' עולם הוא בחי' המדות דאצי' ואבו"ת המדות המוליד' אותם הן בחי' או"א תרין ריעין כו' וזהו ואלקי בו"ו בצמצום המשכה פעם שנית כדי להיות אלקי אבותינ'ו דהיינו להיות נק' חכ"ם ומבין כנ"ל וד"ל וזהו ענין ההתבוננות בפסוק ראשון באמרו ה' אלקיננו ה' אחד שהוא כולל כל יחודי' עליוני' דע"ס במאציל כמבואר בפע"ח ואזי מהתבוננו' זאת יהי' שם שמים מתאהב על ידך דהיינו פי' ואהבת שאח"כ כנ"ל והענין הוא שיהי' אור עצמו המאציל נמשך ומתגלה מן ההעלם לגילוי בע"ס דאצי' להיות נק' חכ"ם ומבין בתוס' אור מכפי המדה הראשונה שנתצמצם בקו המדה הנ"ל והיינו פי' מתאהב מלמעלה למטה עד"מ למטה שבסיבת האהבה של מלך לעבדיו הנאמני' מתגלה הוא אליהם מבחי' פנימיותו יותר מכשהוא מתגלה לשאר אדם כו' וזהו פי' האהבה הזאת דואהבת דהיינו ענין פועל יוצא לעורר בחי' אהבה עליונה בעצמות המאציל שיהא נמשך ומתגלה למטה כמארז"ל נתאוה הקדב"ה להיות לו דירה בתחתונים והקדב"ה הוא בחי' עצמו המאציל דקמ"י כולא כו' ופי' נתאוה היינו מפני האהבה שמעוררי' בעצמות וזהו שיהא מתאהב"ב כו' וד"ל. וזהו מדתו של אברהם שנאמ' בו אברהם אוהב"י פי' אוה"ב ג"כ ענין פועל יוצא שבעבודתו למטה המשיך אהבה עליונה מעצמות המאציל באצי' שהוא בחי' הקו הימין כמ"ש וימינ'ו תחבקנ'י ועד"מ אדם שחובק לחבירו שמוריד ידו מצד אהבתו אליו כו' ולכך היתה עבודת אברהם בהכנסת אורחים דוקא כי הי' בחי' מרכבה לבחי' חסד עליון של המאציל כו' והוא בחי' אור א"ס עד למטה מטה כטבע המים שיורדין מגבוה לנמוך כו' וע"כ היתה תשוקתו ג"כ להיות גילוי אלקות גם למטה מטה מאוד גם בגוים שהרי האכיל לערביים ג"כ וכידוע שהי' אומר להם אחר שאכלו דעו למי מברכין כו' כי חפץ שגם הערבים יכירו גדולתו ית' והיינו בחי' החסד שיהי' בחי' גילוי אלקי גם במקום היותר נמוך כו' וד"ל.

אבל מדתו של יצחק הי' להיפך מבחי' זו כי הנה מעובדא דיצחק בחפירות בארות דוקא מובן מדתו בשרשה למעלה באצי' שהוא בחי' הגבורה שהרי בחפירות הבאר עולין המים מלמטה למעלה היפך טבע המים שיורדין כו' כי מים עליוני' יורדין מלמעלה למטה אבל מים התחתונים שמתחת לארץ עולין מלמטה למעלה ע"י החפירה כידוע שבחפירת העפר בעומק הארץ ימצאו שם מים שמתכנסים ועולין לשם מלמטה והוא ג"כ בחי' גילוי ההעלם כי קודם החפירה היו המים בהעלם מתחת לארץ וע"י החפירה מתגלים אך בחי' גילוי זה בא מלמטה למעלה היפך גילוי ההעלם שנמשך מלמעלה למטה ומובן מעובדא זו דשרשו למעלה שהוא מבחי' הגבורות הנק' בחי' אור חוזר ובחי' שרש החסד דאברהם הוא הנק' בחי' אור הישר וא"י הולך מלמעלה למטה וא"ח הולך מלמטה למעלה כו' וד"ל. וע"י עובדא דיצחק נעשה למעלה בחי' א"ח לקדמותו דהיינו

שנכלל האור בעצמות המאציל בא"פ כו' והוא ג"כ בחי' גילוי ההעלם דהיינו שיצא האור מבחי' הצמצום וההעלם כו' אבל בחי' גילוי זה יותר גדול מגילוי הראשון שע"י החסד דאברהם אחר שבא האור לבחי' עצמות המאציל ששם האור בבחי' א"ס ממש משא"כ כשירוד להאיר למטה באצ"י שאין ערך לו כלל כנ"ל דל"ל.

(ב) והנה לכאורה יש להבין דאם הטעם לחפירות בארות דיצחק הוא משום שהי' מבחי' הגבורות בבחי' אור חוזר כנ"ל א"כ למה אנו מוצאין בתורה שגם אברהם איש החסד הי' חופר בארות וכמ"ש והוכיח אברהם לאבימלך על אודות באר המים כו' ואמר לו בעבור תהי' לי לעדה כי חפרתי הבאר הזאת, וכתוב ביצחק וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלישתים וימלאום עפר וכו' וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלישתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו ושמות הראשון מלא וכשמת חסר כו', ולהבין כל זה הנה תחלה יש להקדים שיש הפרש בין חפירות בארות דאברהם לחפירות בארות דיצחק כי גם שהחפירה בעפר הארץ למצוא מים שרשה ענין א' שהוא בחי' גילוי העלם בלבד כנ"ל אבל מ"מ הנה יש בבחי' גילוי ההעלם שני מדריגות האחד בחי' הגילוי מן ההעלם שנעשה ע"י בחי' החסדים דוקא והב' בחי' הגילוי מן ההעלם שנעשה ע"י בחי' הגבורות דוקא וההפרש ביניהם ידוע ומבואר ג"כ למעלה שע"י בחי' החסדים נתגלה ההעלם מלמעלה למטה בבחי' אור ישר וע"י בחי' הגבורות נתגלה ההעלם מלמטה למעלה כו' וע"כ נאמר בחפירות באר דיצחק ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים דוקא להיותו עולה מבחי' מים תחתונים שמתחת לארץ בבחי' א"ח שזהו הנק' מים חיים דוקא וכמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני כו' (וכידוע ומבואר במ"א בענין מים חיים דאפר פרה כו') משא"כ בחי' מים דבאר אברהם באין ונמשכי' מבחי' מים עליוני' דא"י שנק' מי החסדים דל"ל. והנה בארות דאברהם מפני שהן מבחי' החסדים סתמום פלשתים וימלאום עפר כו' והענין הוא כי פי' פלשתים לשון פלשת כמו מבוה המפול"ש שהוא ענין פתיחה מכל צד כו' והוא מדת השחוק והליצינות כידוע בדברי רז"ל דפלשתים לצנים הי' כו' ושרש מדת השחוק והליצינות הוא בחי' ההוללות שהוא פתיחת הלב ע"י הריקנות שהלב ריקן מכל כו' ואז השמחה בלב מדברי ליצינות ודברים של שטות כו' אך הנה שרש מדת השחוק נופלת מבחי' פסולת השמחה שבלב הבאה בבחי' אהבה דקדושה האלקי' הנמשכת מן ההתבוננו' כו' כנראה גם בצדיק גמור כשישמח בעבודה שבלב כמו רב ברונא דסמיך גאולה לתפלה לא פסיק חוכ"א מפומא כולא יומא וכמו רבא דההו אמר מלתא דבדיחותא וקא בדחי' רבנן לפתוח לבם באהבה וחדות חכמת התורה האלקי' אך מדת השחוק הוא ג"כ בחי' המנגד לשמחה ואהבת האלקי' והוא קליפת פלשתים שהי' ליצינים המנגד לבחי' אהבה ושמחה האלקית שבבחי' חס"ד דאברהם כי מהוללות וליצינות הוא עיקר פריקת עול' בחי' הפירוד הגמור היפך בחי' האהבה הדביקות

כו' וזהו שאמר וכל הבארות אשר חפרו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים"ם כו' לפי שיש לקליפת פלשתים ג"כ שרש אחיזה במותרי החסד דקדושה שהוא החסד דאברהם כחפירות בארות שלו והיינו מפני בחי' גילוי אור מלמעלה עד למטה מטה מאד כנ"ל אזי יכול לקבל גם קליפות פלשתים שהוא בבחי' הוללות וליצנות כנ"ל (והיינו כמו טבע המרה הלבנה ששרשה בבחי' החסד גורמת הוללות כו' כמ"ש במ"א) ולהיותם בחי' קליפה המנגד לקדושה כמ"ש את זלע"ו עשה האלקי כו' כידוע ע"כ אמר סתמו"ם פלשתים לאורות הנק' החסדים דאברהם כי החשיכו אורם ע"י בחי' הפירוד שלהם כנ"ל (והסתימה בעפר דוקא היינו מפני שהעפר הזה הוא המונע לעולם התפעלות האהבה בלב וכמארו"ל שכת ליצנות אינו מקבלים פני שכינה לפי שלא יוכלו להתקרב באהבה לעולם כמ"ש אל תוכח לץ כו') אך יצחק להיותו מבחי' הגבורה היפך החסדים חפר את הבארות דאברהם מחדש ולא סתמום פלשתים עוד וכמ"ש וישב יצחק ויחפור את בארות המים כו' אשר סתמום פלשתים אחרי מות אברהם דוקא והטעם הוא לפי שבחי' החסד הוא בחי' ימין מקרבת לכל גם לירד מטה מטה מאד כנ"ל אבל טבע הגבורה הוא בחי' שמאל דוחה לדחות למי שאינו ראוי כו' וע"כ אין לקליפת פלשתים כח כללות לסתום חפירות באר דיצחק גם שהי' חופר באר דאברהם להיותו בחי' שמאל דוחה לדחות החיצונים ומה גם שאין לקליפת פלשתים שום שרש יניקה מבחי' יצחק אלא אדרבה מדריגתו הוא בחי' המנגד להם להיותו מבחי' הגבורה דיראה בבחי' הפח"ד והביטול ששם לא יקרב שום בחי' שחוק והוללות שהיא פריקת עול כו' וגם שהי' מי הבארות דאברהם מבחי' החסדים אך ע"י חפירת יצחק בבחי' הגבורה לא יוכלו פלשתים לסתומים וע"ז נאמר באר חפרוה שרי"ם שהן אברהם ויצחק כי באר דיצחק אינו רק מבחי' יצחק בלבד משא"כ בארות דאברהם שכולם חפרו אותם יצחק מחדש וכמ"ש וישב יצחק כו' ד"ל. וזהו ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן כי שמו"ת הוא הבארות דאברהם הי' מבחי' אורו החסדים העליוני' ולהיות שיצחק גילה אותם מן העלם מחדש ע"כ קרא להן שמו"ת דחסדים דאברהם וז"ש כשמות אשר קרא להן אבי"ו אך שמו"ת הראשון מלא בו"ו לפי שע"י קריאת שמות דיצחק לא נפסק אורם לעולם וגמשכין ונובעין גם בבחי' המדות שהוא בחי' וי"ו ואין לחיצוני' יניק' מהם מטעב הנ"ל אבל שמת השני חסר להי' בחי' שמות שקרא אברהם וכבר סתמום פלשתים ונחסר ונפסק אורם כנ"ל ד"ל.

ג) אך הנה יש להבין דאם הטעם לסתימת הפלשתים לבארות דאברהם מפני שהן בחי' קליפה המנגדת לחסד האלקי דאברהם כנ"ל א"כ למה אמר אברהם לו ישמעאל יחיה לפניך דהלא ידוע שגם ישמעאל הוא נמשך מבחי' מותרי החסד דאברהם וכמארו"ל לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל כו'. אך הענין הוא שיש הפרש גדול בין בחי' קליפת ישמעאל לקליפת פלשתים גם ששניהם מקבלים ממותרי החסדים דחסד האלקי דאברהם כנ"ל אבל הנה בחי' פסולת חסד דישמעאל נמשך דוקא מבחי' הפנימי' דחסד דאברהם שהרי ישמעאל הי'

בנו יוצא חלציו וטפת זרע המוליד גמשכת ממוח האב להוליד בדומה לו כידוע ופולשתיים לא הי' להם שייכות קורבה כלל עם אברהם ואין להם אחיזה ויניקה בפנימי' כלל רק בבחי' החיצונים והאחורים של החסד והאהבה האלקית הנופל למטה כדוגמא של שחוק שהצדיק ישחק במלתא בדביוחותא כמו רב ברונא דלא פסק הוכא מפומא וכו' שהי' השחוק אצלו בבחי' חיצוניו' דחיצונו' כו' כי עיקר האמיתית הי' מחמת ססמך גאולה לתפלה כו' וד"ל. אבל בחי' פסולת חסד דישמעאל יש לה מקום ושרש יניקה נמש בחסד האלקי דאברהם בבחי' הפנימיו' שבו אחר שהי' בנו כנ"ל רק שפסולת החסד דישמעאל נק' בחי' קליפה ג"כ המנגד לחסד האלקי דאברהם להיותו מבחי' חסד המנגד ממש לחסד האלקי דאברהם וד"ל.

וביאור הדברים הנה יש להקדים תחילה ביאור ענין חסד האלקי דאברהם דהנה אברהם אמר ואנכי עפר ואפר כו' ויש להבין לכאורה שהרי שרש מדריגת אברהם הי' מבחי' החסד שהוא בחי' המים ולמה קרא א"ע בשם עפר שהוא היפך טבע המים כו' אך הענין הוא משום דבחי' עפר ואפר היינו בחי' הביטול בעצמותו בבחי' דומם כעפר כמו ונפשי כעפר לכל תחי' וע"ד שארז"ל במי שמשים א"ע כשריים כנ"ל והנה סיבת התפשטות החסד דאברהם לכל הי' מחמת בחי' שהי' בעיניו עפר ואפר שבה הביטול כשריים שהיא מותר בעולם וע"כ עי"ז יבוא לבחי' השפעה של חסד ליתן כל אשר לו לאחרים כי כל מה שיש לו אינו נחשב בעיניו שהוא שלו אחר שנחשב בעצמו כשריים ומותר בלבד כעפר ואפר ממש ונמצא עיקר סיבת ההשפעה הזאת באה דוקא ע"י בחי' עוצם השפלות והביטול בעצמותו וכל אשר הי' שפל בעיניו יותר יותר יתן כל אשר לו לזולתו וכך היא המדה של בחי' חסד האלקי העליון שהי' אברהם בחי' מרכבה לשם שהשפע באה משם מצד בחי' הביטול כו' ולהיות שגדולתו חסד ית' אין לה שיעור כמ"ש ולגדולתו אין חקר ע"כ אור חסד עליון נמשך מגבוה לנמוך עד אין שיעור למטה כו' אבל הנה בחי' חסד דישמעאל הוא ההיפך מזה מן הקצה לקצה ממש כי הנה עיקר סיבת השפעת החסדי' דישמעאל באה רק מחמת בחי' גבהות והתפשטות המלך שלא יאות לפי כבודו הרמה שיתן חסד וצדקה קטנה וכן כל עשיר ושר נכבד לפי ערך רוממותו והתפשטותו כך ערך גדבתו כידוע ונמצא החסד הזה אינו ענין חסד אמיתי ליתן משלו דוקא מטעם הנ"ל בחסד דאברהם אלא רק מחמת בחי' גבהותו והתפשטותו ביותר ולא נק' זה בשם חסד הניתן בדרך שפע כי אין זה רק בשביל שיהי' הוספה על כבודו והתפשטות אבל מצד עצם מדת החסד הרי לא הי' נותן משלו כלום כי אדרבה הרי הישמעאל טבעו אכזרי לא ירחם כידוע ונמצא מובן מזה שבחי' חסד דישמעאל הוא בחי' המנגד ממש לחסד האלקי דאברהם מן הקצה לקצה כי בחי' חסד האלקי דאברהם בא מחמת בחי' הביטול ליתן כל אשר לו כנ"ל וחסד המנגד לזה הוא בחי' חסד דישמעאל שבה מחמת בחי' הגבוהות וההתפשטות היפך בחי' הביטול כידוע וגם עוד זאת יש ביניהם ההפרש מן הקצה לקצה שבבחי' אברהם הרי הוא בעצמו בחי' מותר ושריים כנ"ל בפי' ואנכי עפר ואפר

כו' ובבחי' ישמעאל הרי מצד בחי' ההתפשטות יתירה הוא משפיע רב חסד שזהו בחי' המותרות שלו הנופל ממנו בדרך פסולת ושריים בלבד וכידוע בטבע הרוממות של השרים הגדולים שיפזרו בנדבתם ממוזן רב לכל כקטן כגדול להראות שגם בבחי' המותרות הנופל מהם גדולתם רבה והיינו מפני שלפי ערך הרוממות כך ערך המותרות ויש שבחי' המותרות שלו גדולה מעצם עושר זולתו כו' וכמו אהרוריי' דרבי עתיר משבור מלכא כו' ונמצא השפעת החסד דישמעאל הוא בחי' המותרות בלבד והוא היפך החסד דאברהם שהוא בחי' עצם השפעה ליתן כל אשר לו מה ששייך וצריך לעצמותו דוקא לפי שנחשב בעניו כמותרו' ושריים כנ"ל וד"ל, ועפ"י כל זה יתורץ הקושיא הנ"ל דגם שפולשתים וישמעאל שניהם נמשכים ממותרי ופסולת החסד דאברהם אבל הרי בחי' פולשת' הוא רק מחיצוניו' ואחוריי' של האהבה דאברהם כנ"ל אמנם ישמעאל הרי הוא בחי' שפע חסד ממש בדומה לאביו רק שהוא בא מחמת התפשטות שהוא משפיע מותרו' כנ"ל וע"כ ביקש עליו אברהם לו ישמעאל יחי' לפניך ד"יתעלה לבחי' חסד האלקי דקדושה ומהו יחי' לפניך בבחי' הפנימיות דחסד עליון ולא יהי' בחי' מנגד באת זלע"ז כו' וד"ל.

ד) ובכל הנ"ל יובן מ"ש כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכרינו כי אתה אבינו. וידוע דרשת רז"ל דכי אתה אבינו זה יצחק שיהי' לעתיד למעלו, ממדריגת אברהם וע"כ אמר כי אברהם לא ידענו כו' והענין הוא כי מבואר למעלה בשרש בחי' יצחק שהוא בחי' הגבורות בבחי' אור חוזר מלמטה למעלה וכל בחי' ההעלאה אין ליה שיעור וקץ כלל כי העולה יוכל לעלות בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור כי אור א"ס למעלה עד אין קץ כו' בעילוי אחר עילוי וכמו הכול ירוממוך סלה וכל סיה אין לה הפסק להיות כי בחי' הרוממות בעילוי אחר עילוי בעצמות אור הא"ס אין לו שיעור כלל וכל זה דוקא בבחי' אור חוזר דוקא להיות חוזר לקדמות עצמות המאציל אבל בבחי' אור ישר שהוא בחי' אברהם כנ"ל הנמשך מלמעלה למטה דוקא הרי יש בחי' גבול ושעור למטה בהמשכה זאת אחר שהוא לצורך המקבלים והמקבלים הן בבחי' גבול בכל עולם לפי ערכו עד סוף עולם העשי' שהוא תכלית הצמצום והגבול (וזהו מ"ש בע"ח דבחי' אור ישר הולך ומתמעט בהילוכו מלמעלה למטה מטה במעוט אחר מעוט עד סוף העשי' אבל בחי' אור חוזר הוא בהיפך שהוא הולך ומתרחב בעליתו למעלה מעלה עד שבא ונכלל בעצמות אור הא"ס ממש כו' ולכך אמרו על יצחק"ק דוקא כי את"ה אבינו דהיינו בחי' עצמות אור הא"ס וד"ל). וזהו הטעם ג"כ שנק' בשם יצחק לשון צחוק כמ"ש צחוק עשה לי האלקים כל השומע יצחק וכו' כי הנה ארו"ל גמירי מיהב יהבי מישקלא לא שקלי פי' גמירי עפ"י הקבלה האלקי' בסדרי כללות ההשתלשלות דאבי"ע מן המאציל דמיהב יהיב פי' שההמשכה וההשפעה נמשך תמיד מאי"ן לי"ש מן המאציל לנאצלים ומן הנאצלים לנבראים כו' וזהו מיה"ב יהי"ב מאי"ן לי"ש באבי"ע אבל משקל לא שקלי פי' אבל בחי' היפוך ההשתלשלות דהיינו שיהי' הי"ש בטל ונכלל ועולה בבחי' אי"ן עד רום המעלות כנ"ל בבחי' יצחק זהו א"א להיות היפך הרצון של המאציל כי

רצון המאציל דוקא בבחי' ירדת אור מגבוה לנמוך דהיינו מאי"ן ליי"ש אבל לא מיי"ש לאי"ן שהאור חוזר אל הקדמות של העצמות שאין זה רצון המאציל כלל והיינו פי' משקלי לא שקל"י מלמטה למעלה בבחי' א"ח (וכמ"ש במ"א ע"פ הסבי עיניך מנגדי שהמה הרהיבוגי פי' הירהיבוגי מפני שנכלל ועולה בעצמות שזהו נגד רצון המאציל וע"כ הסיב"י עיניך מנגדי וד"ל) אך מטעם אחר יהי' לפרקים בחי' עונג גדול למעלה דוקא מהיפוך הי"ש לאי"ן עד רום המעלות להיות דבר נפלא ומחודש מאד אחר שהוא נגד טבע ההשתלשלות ואדרבה לפי שזהו נגד הסדר המוטבע מעצמות המאציל ע"כ הוא כדבר פלא ומחודש וה"ז כמו הצחוק שעושים מדברים נפלאים ומחודשים דוקא שמקבל המלך עונג שעשועים גדולים כידוע והיינו בחי' יצחק להיותו בבחי' אור חוזר בבחי' ביטול הי"ש לאין עד רום המעלות בעצמו המאציל הנה מתהווה מזה בחי' צחוק ותענוג נפלא הרבה יותר מרצון ותענוג המאציל בבחי' ירדת האור מאין ליש כו' ולכך נק' בשם יצחק כמ"ש צחוק עשה לי האלקי בחי' הצמצום דשם ב"ן הנק' אלקי' לברר ולהפוך חשוכא לנהורא כו' שמתהווה מזה בחי' צחוק ותענוג גדול בעצמות המאציל וז"ש שלעתיד יצאו מים חיים מירושלים אל הים הקדמוני כו' ולזה הטעם ג"כ יאמרו על יצחק כי את"ה אבינו להיות למעלה מבחי' אברהם שיורד בבחי' ההשתלשלות מאין ליש כנ"ל וד"ל. ובכל זה יובן ג"כ ענין א' דלכאורה אינו מובן והוא מה שמצינו באברהם שאמר לו אברהם אברהם ב"פ לא מצינו כן ביצחק שיקרא אותו יצחק יצחק ב"פ. אך הענין הוא כנ"ל דבחי' אברהם הוא בחי' אור ישר ההולך ומתמעט למטה מטה כנ"ל והנה מבואר למעלה דגם מן המאציל לנאצלים הוא נמשך ג"כ ע"י בחי' אברהם והיינו פי' אלקינו ואלקי אבותינו ופי' אבותינו הוא בחי' חו"ב דאצי' להיות חכים ולא בחכמה ידיעה מבין כו' כי מצד עצמות המאציל לאו דאית לי' מכל איגון מדות כלל וע"כ אמר ב' פ' אברהם הא' בחי' אור החסד של המאציל להאציל לבחי' חו"ב דאצי' וכל האורות עליונים דאצי' והוא הנק' אבר מה שהוא בחי' מ"ה דחכמה סתימאה שבו ראשית הגילוי אור המאציל וממנו נמשך לכל קו הימין חח"ג כו' ובהי' אברהם הב' הוא בחי' חסד דז"א דאצי' שבו מלוכב מ"ה דחכמה דז"א כו' כדי להמשיך אור ושפע מאצי' לבריאה לברוא יש מאין ממש ומפני שאין ערוך כלל בין בריאה לאצי' ולמעלה ע"כ אברהם אברהם פסיק טעמא בגווייהו כו' וד"ל. אבל בחי' יצחק שהוא בחי' העלאה ולא בחי' המשכה לא שייך לקרוא ב"פ יצחק כי דוקא בבחי' המשכה שהוא בחי' ירדת האור מגבוה לנמוך שייך לקרות ב"פ אברהם כדי שיהי' שני ירדות ירידה הא' מן המאציל לאצי' וכדי שירד עוד מאצי' לבריאה צריך ב"פ אברהם אבל בחי' יצחק אחר שאינו אלא בחי' העלאה בלבד כשעולה עולה כולו למעלה בלתי חילוק מדריגות כלל וכדמיון העלאת השכל למעלה מן השכל הרי השכל כולל העלאת המדות ג"כ כמו בשיגה וכיוצא וד"ל (וגם מטעם שית' בסמוך שפחד יצחק תמיד הוא למעלה ולא למטה כו') ולכך לא נא' ב"פ יצחק וד"ל (וגם מפני שבחי' העלאת א"ח אין לה שיעור למעלה כלל כנ"ל וד"ל).

ה) והנה כתיב באברהם קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק כו'. ולכאורה יש להבין האיך אמר אשר אהבת כו' הרי בחי' יצחק הי' ההיפך ממש ממדריגת אברהם מן הקצה לקצה והאיך אפשר שיאהוב אדם היפך טבעו לגמרי, אך הענין הוא דאדרבה היא הנותנת דמשום דיצחק פי' ההיפך לגמרי מבחי' מדת אברהם ע"כ אהב אותו מאד כידוע בטבע הארת מדת התענוג והאהבה שאינה אלא מדבר שהוא היפוכו דוקא כמו מים קרים על גפוש עיפה שמפני שהקרירות היפך החמימות ע"כ יקבל עונג גפלא וכן בהיפך החמימות על אדם שקר לו מאוד הוא לו תענוג גדול כי תענוג תמיד אינו תענוג כו' וכן אהבה בתענוגי' דזכר ונקבה כאו"א מקבל תענוג מוולתו להיותו היפוכו כו' וכמ"כ באברהם לפי שהי' בחי' החסד שהוא היפך הגבורות ע"כ אהב ליצחק שהי' היפוכו מבחי' הגבורות וקיבל ממנו עונג ושעשועים גדולים, וזהו אשר אהב"ת את יצחק וד"ל. אך יש להבין מ"ש ויעקוד אברהם את יצחק בנו ע"ג המזבח ממעל לעצים עקידה זאת מה היא, כי הנה שרש בחי' יצחק הוא בחי' הפחד וכמ"ש יעקב ופחד יצחק הי' לי, ובחי' הפחד הוא בחי' ביטול במציאות ממש, וע"ד שנאמר לעתיד ובאו במערות צורים כו' מפני פחד ה' כו' ואין מדה זאת באה על האדם רק מצד גילוי הרוממות של ה' כשבאה בהתגלות ביותר עד"מ מלך ב"ו שאין פחדו ואימתו גופלת על עבדיו רק כשמתגלה מקרוב אליהם דוקא ולמעלה היינו כל הקרוב קרוב יותר לפני ה' יותר ימצא בו בחי' הפחד האלקי. והראי' לזה ממה שמצינו במלאכי' עליונים שהושיט הקדב"ה אצבעו קטנה ביניהן ושרפו, דהיינו שנתגלה עליהם אור אלקי' יותר מבחי' המדה שלהם והיינו ענין הושטת אצבע קטנה ביניהן ולכך נשרפו דהיינו שנתבטלו ממציותן ונכללו באלקות כו', וא"כ מוכח מזה שא"א לנבראים לקבל בחי' הפחד והביטול רק כפי המדה אבל בהגלות נגלות עליהם יותר מכפי מדת ריחוקים וצמצומים יתבטלו לגמרי ולפי זה כל הקרוב יותר יקבל הפחד וכל הרחוק יותר לא יוכל לקבל כ"כ הפחד והביטול רק לעתיד דוקא יומשך בחי' פחד ה' היותר עליון למעלה גם למטה מטה בכל בשר וכמ"ש ובאו במערות צורים כו' וראו כל בשר כו' לפי שיהי' בחי' גילוי אלקות גם למטה מטה כו' אבל עכשיו א"א להיות המשכת בחי' פחד ה' העליון למטה בעולמות הנבראים ב"ג כ"א למעלה באצי' בלבד וד"ל. והנה מזה הטעם גם פחד יצחק הנ"ל א"א שיומשך למטה בעולמות הנבראים כ"א למעלה באצי', והנה באצי' עצמו יש שני מדריגות והן עץ החיים ועץ הדעת טו"ר וכמ"ש ויטע ה' אלקים גן בעדן כו' ועץ החיים בתוך הגן כו' ועץ הדעת כו', וידוע דהגן הזה הוא בחי' מל' ועץ הנטוע שם הוא בחי' המדות דאצי' כמ"ש כי האדם עץ השדה כו' והעץ הדעת גמשך לעולמות הנפרדים בעלמא דנוקב' כו' כידוע, אך בחי' עץ החיים לא גמשך לעולמות ולכך גרש לאדה"ר מג"ע הזה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים וחי לעולם, אך הנה ביצחק כתיב ויעקוד אברהם את יצחק בנו ממעל לעצים פי' ממעל לבי' עצים הללו עץ החיים ועץ הדעת כי גם בבחי' עץ החיים שבאצי' לא יוכל בחי' פחד יצחק להתגלות שמה אלא למעלה למעלה מן העצים הללו

ש"ע"ג מובח העליון שמה יוכל להתגלות בחי' פחד יצחק הנ"ל, ואף גם זאת בדרך בחי' התכללות שיוכלל בחסד דאברהם ויתעלם בו. וזהו שרש ענין העקידה שעקד אברהם ליצחק עקידת" י"ד ורג"ל דהיינו שנעקד ונכלל בבחי' אברהם כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. אך הנה יעקב אמר אלקי אבי אברהם ופחד* הי' לי. כי הנה יעקב הי' המובחר שבאבות ונק' בוהר שלמא דאבהן כו' והיינו מפני שהוא בחי' בריח התיכון המבריה מן הקצה כו' דהיינו בחי' קו האמצעי דת"י שעולה עד הכת"ר והנה ידוע דקו האמצעי כולל לב' הקווין לפי שבו מתחברין שני הקווין יחד וע"כ אמר יעקב אלקי אבי אברהם שבחי' קו הימין חח"נ שרש אברהם דלמטה וגם שרש אברהם שלמעלה שהוא מן המאציל לנאצלים שנק' אבר מ"ה כדי להיות נק' חכי' כנ"ל הכל נמשך בקו האמצעי דיעקב ולכך אמר אלקי אבי אברהם וידוע דפי' אב"י בחכמ"ה ואלקי אבי היינו שרש החכמה בעצמות המאציל וכנ"ל בפ"י ואלקי אבותינו כו' ולהיותו קו הכולל ב' הפכים דשני קווין לכך אמר ג"כ ופחד יצחק הי' לי פי' שגם בחי' פחד יצחק שרש הקו השמאל בג"ה היה ל"י שנמשך בבחי' גילוי ממש ביעקב ולכך אמר לי ל"י ממש וכמו קרבת אלקים ל"י טוב וכיוצא והגם שא"א לבחי' פחד יצחק לבא לבחי' גילוי גם בעץ החיים דאצי' כנ"ל בעקידה דיצחק ממעל לעצים כו' אבל בבחי' יעקב נגלה גם פחד יצחק הנ"ל מלבד זה הנה נתגלה בו פחד יצחק בשיתוף והתכללות עם היפכו שהוא בחי' חסד דאברהם וכמ"ש אלקי אבי אברהם ופחד יצחק שניהם כא' הי' לי וד"ל. וזהו שלעתיד נאמר כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו כי אתה אבינו, פי' כי לעתיד יתגלה בחי' פחד יצחק למטה כמ"ש ובאו במערות צורים כו' לפי שהטומאות יבוער לגמרי מן הארץ ויבולע המות לנצח כו' ואז גם הנבראים ב"ג יוכלו לקבל פחד העליון שלמעלה ועכשיו גם מבחי' עץ החיים ועץ הדעת שא"א להתגלות שם כנ"ל וזהו פי' כי אבינו בחי' פחד יצחק הי' אבינו בבחי' המשכה למטה ואברהם שהוא בחי' חסד לא ידענו וגם ישראל לא יכירנו להיותו כלול משניהם יחד כמ"ש אלקי אבי אברהם כו' כנ"ל וכל זה מפני מעלת הגבורות אור חוזר אל הקדמות כנ"ל וד"ל.

(ו) וזהו ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. ולכאורה כפל הענין כי אחר שאמר יצחק בן אברהם ממילא ידענא דאברהם הוליד את יצחק כו'. אך הנה זכר כאן ב"פ אברהם וב"פ יצחק ולכאורה אין לזה טעם, אבל הענין יובן בהקדים משל אחד דהנה ידוע דויוג זכר ונקבה שהזכר הוא המשפיע טפת זרע להוליד הולד והנקבה בלא זכר לא תוליד אבל הזכר יוכל להזריע גם בלא נקבה ולא יבצר כח המוליד בזרע הזכר גם בהיות מזריע בלא נקבה רק שאין בחי' כלי לקבל הטפה וממילא תלך לאיבוד כו' אך הנה לכאורה אנו מוצאין שהנקבה ג"כ מזרעת זרע וכמ"ש אשה כי תזריע

וילדה כו' וכמארו"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר כו' אבל הענין ידוע שגם שהאשה מזרעת זרעה אם לא זרע הזכר שנמשך ומתערב בזרעה לא היתה מולדת וולד מזרעה כלום שהרי מזרעת גם בלא זכר ואינה מולדת כלום אבל מה שמזרעת תחלה בשעת הזווג הוא מחמת הזכר שמעורר בה כח התאוה הזרע ועיקר התולדה נמשך מטפת הזכר דוקא, וגם ידוע בענין קולטת ופולטת שאין הולד נולד אלא מן הבירור שבטיפה כו' והפסולת יוצא לחוץ וגם במיין נוקבין מתברר המובחר והפסולת נעשה ממנו השליא כו' וכל הט"ח מתברר הולד כו' והכל ע"י טפת מ"ד הנק' לובן שהוא המברר למ"ן וממילא נתברר הולד כו', וכל זה דמיון בלבד להבין ולהשכיל למעלה ג"כ בבחי' אור ישר דאברהם הנ"ל בחי' אור חוזר דיצחק הוא בחי' העלאת מ"ן למעלה עד"מ שהאשה מזרעת תחילה כו' כנ"ל וכמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו' כמו המים חיים שעולין מלמטה למעלה כך בחי' העלאת מ"ן דאצי' עולה מלמטה למעלה כידוע ובחי' אור ישר דאברהם הנ"ל הוא בחי' המשכת מ"ד כו' וע"ד רום המעלות גם ביחוד אור"א ולמעלה מעלה הענין כו' וד"ל. והנה ע"ד הנ"ל שאין בכח המ"ן דנוק' להזריע זרע שלה כ"א ע"י המשכת זרע הזכר כך למעלה אין בחי' העלאת מ"ן במל' דאצי' כ"א ע"י בחי' המשכת מ"ד דהיינו בחי' אברהם אב"ר מ"ה דחכמה שמשם מקור המ"ד כמו המשל' מטפה דמוח האב כידוע, וזהו ואלה תולדות יצחק פי' מה שיש בכח להעלות מ"ן בבחי' אור חוזר מלמטה למעלה הגם שאין ערך כלל בין הגברא לבורא כו' הוא ע"י שיצחק נק' בן אברהם פי' מפני שמקבל מבחי' הארת אור ישר דאברהם הבא מלמעלה למטה כנ"ל וד"ל ואח"כ אמר אברהם הוליד את יצחק, פי' הוליד פועל יוצא שיהי' בחי' כח התולדה במ"ן דנוקבא כמ"ש אשה כי תזרע וילדה כו' אין זה אלא מחמת המשכת מ"ד דאברהם אבר מ"ה כנ"ל והיינו כמו ענין קולטת שקולטת הזרע של הזכר שע"ז נמשך במ"ן דנוק' כח התולדה מן הבירור שבטיפה כו' וכך למעלה בחי' המ"ד הוא עיקר המוליד להיות הנשמות גולדים ממ"ן דנוק' והיינו ע"י הבירור כמאמר בחכמה אתברירו וזהו בחי' אברהם אב"ר מ"ה דחכמה כו' שמברר לבחי' אור חוזר שהוא בחי' מ"ן דיצחק ואז הרי נקלט ונתפס אור האציל' הזרוע לצדיק ח"י עלמין במל' והפסולת יוצא לחוץ (וכמו נשמת אליהו שאמר אשר עמדתי כר' שמתעכב בבטן הנוק' יב"ח שע"ז נקלט בו בחי' המ"ד לבררו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל) וזהו אברהם הוליד את יצחק פי' אברהם היינו טפת זכר שנק' בחי' לוב"ן העליון המברר ונותן כח התולדה ביצחק שהוא בחי' אור חוזר דמ"ן כנ"ל וזהו פי' הוליד ענין פועל יוצא וד"ל. אך כל זה עכשיו שאברהם הוליד את יצחק לפי שבחי' המ"ד מברר למ"ן כנ"ל אבל לעתיד לאחר הבירור דמ"ן הנה כתיב אשת חיל עטרת בעלה שיעלה בחי' מ"ן דנוק' למעלה מבחי' מ"ד כו' וכמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא בחי' המל' חצים אל הים הקדמוני שהוא בחי' א"ק הנק' קדמונו של עולם וכמ"ש מגיד מראשית אחרית ומקד"ם כו' והיינו מטעם הנ"ל בבחי' אור חוזר דיצחק שהוא חוזר לקדמות המאציל ממש כי לבחי' העלאת זאת אין להם שיעור וקץ כלל כנ"ל וזהו לעתיד

דוקא גא' כי אברהם לא ידענו כו' אלא כי אתה אבינו שהוא בחי' יצחק שיקרא בשם א"ב המולי"ד כמו שעכשיו גא' באברהם שהוא הולי"ד ליצחק כנ"ל וד"ל.

— • —
בעזר"ה

ואתא מרבבות קודש. הנה ידוע שיש בחי' אי"ק בכ"ר כו' והיינו בחי' יחידות עשירות מאות וזהו א' יחידות י' עשרות ק' מאות וכן אותיות בכ"ר כו' ועד"ז יש עוד אלפים ורבבות וכל אלה כל א' גוסף על חבירו עשרה פעמים כמוהו כמו היחידות חלק א' מ"י וי' ממאה וכן המאה מאלף והאלף מרבבה כו' והמספר היותר גדול מכולם הוא הרבבה כנודע והענין הוא כי הנה אנו רואי' שיש באדם שכל ומדות והרי המדות מקבלים מן השכל שנק' בינ"ה מחלק העשירי שבשכל בלבד כי לא כל השכל דבינה מתפשט במדות שבלב רק אפס קצהו בלבד דהיינו רק מבחי' האותיות של השכל הבא לידי גילוי בלב כו' והוא רק בחי' חלק העשירי שהוא בחי' המל' דתבונה כו' וכמ"כ מן למעלה מהשכל בשכל אינו מתגלה רק חלק הי' בלבד והוא הארת הרצון בבחי' אותיות בלבד וכן מלמעלה מן הרצון ברצון כי ידוע שיש ה' מדריגות גר"ג חיה יחידה וגשמה ורוח הוא בחי' שכל ומדות ודיבור שהן אורות מתלבשים בכלים אבל בחי' חיה יחידה הוא בחי' הרצון והתענוג שאינם מתלבשים בכלים, וההפרש בין תענוג לרצון ידוע שהרצון הוא בלא טעם ותענוג כלל אלא כך רצונו וכענין שתוק כך עלה במחשבה כו' כלומר אין טעם לרצון זה אל"א כך עלה ברצונו בלא טעם כלל. אך כשיש בחי' טעם ותענוג בבחי' המדות שמקבלי' רק חלק מ' מן השכל שבמדות והשכל הן בבחי' העשירי' והשכל מקבל רק חלק הי' מן מלמעלה מן השכל שהוא בבחי' מאו"ת ולמעלה מן השכל עצמו יש שני מדריגות רצון ותענוג שהן אלפי' ורבבות וד"ל. והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה בבחי' רצון ותענוג העליון ששם הוא בחי' אלפי' ורבבות הרבבות בבחי' הענוג העליון הנק' בחי' עתיקא והאלפי' בבחי' רצון העליון שנק' בחי' א"א ובכלל הן כמו בחי' חיה יחידה באדם והמאות בלמעלה מן החכמה והעשירי' בחו"ב דאצי' והיחידות במדות דאצי' ד"ל. ובכל זה יובן מ"ש ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים. דהנה מבואר בווהר ריש פ' חיי שרה דו' שנים לשון התחלקות בפירודא ומאה שנה ביחידא כו', לפי שמאה שנה הללו היינו בבחי' הארת כתר עליון שלמעלה מן החכמה כשמאיר בע"ס דאצי' וכוללם יחד שנק' מא"ה ברכו"ת לפי שכל ספי' כלולה מ' וזהו ויהיו חיי שרה מאה שנה פי' שרה לשון שררה והוא בחי' המלכות דאצי' שנק' מטרוניתא כנודע להיותה ראש לשועלים בבי"ע ומתחילה היתה נקראת שר"י ביו"ד דהיינו בהיות המל' בבחי' האצי' עדיין קודם שתתפשט בג' עולמות ביי"ע, ואחר שנתפשט הארת המל' בבי"ע אז נקראה שר"ה בה"א להיותה בחי' מלכות לכל העולמות וכמ"ש

מלכותך מלכות כ"ע כו' וד"ל. והנה כל הע"ס דאצי' הכלולי' בכת"ר עליון נמשכים כולם לבחי' המל' וכמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים כי געוץ תחילתן בסופן דוקא וזהו חיי שרה מאה שנה שהן בבחי' מאה ברכות דכתה. ולכך אמר שג"ה להיותם בבחי' היחוד במאציל ואח"כ נמשך בבחי' חו"ב דאצי' שנק' תרין ריעין כו' וכנודע והיינו עשרים שנה לפי שכאו"א כלול מ' ולהיותם כחדא שריין כו' כוללם יחד ואמר עשרים שג"ה כמ"ש בווהר שם וזהו מטעם שבחי' העשירות בחו"ב כנ"ל ואח"כ אמר ז' שנים בבחי' היחידות לפי שמחו"ב נמשך בו' מדות שכולים בזו"ג דאצי' כנודע ובחי' המדות באין בבחי' הפירוד וההתחלקות לכך אמר שנים בפרודא כו' וד"ל.

וזהו ואתא מרבבות קודש. דהנה כל בחי' חיי שרה הנ"ל לא נמשך רק מבחי' המאות שהוא רק בבחי' היצוני' הכתר המאיר לנאצלים בלבד כנ"ל לפי שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה דהיינו ענין געוץ תחלתן בסופן אבל לא נמשך מלמעלה המדריגה זאת דהיינו מבחי' האלפי' והרבבו"ת שהן בבחי' פנימיות הכת"ר כנ"ל דהיינו בבחי' עתיק וא"א בבחי' הפנימיות שנק' רצון הפנימי' ותענוג הפנימי' קודם שיתפשטו ויתלבשו בחו"ב ומדות כו' אבל משם שרש התורה והמצות שהוא בחי' פנימיות רצון ותענוג העליון כידוע ולכך נאמר על התורה ואתא מרבבות קודש מבחי' הרבבו' שבפנימיות ע"י וכמ"ש ואהי' אצלו אמון שעשועים כו' וכתיב משחק"ת לפניו כו' בבחי' פנימיות התענוג העליון והגם דאורייתא רק מחכמה עילאה נפקת היינו בבחי' פנימיות אור אבא שהוא בחי' פנימיות ע"י כמ"ש בע"ח בכמה דוכתי וזהו פי' רבבות קודש דוקא כי הקודש דחכמה כידוע ורבבות דקודש העליון הוא בחי' פנימיות ע"י ששם מאיר מבחי' מל' דא"ס כמ"ש בע"ח וד"ל. אך הנה מ"ש ואתא בלשון תרגום ולא אמר ובא בלה"ק הענין הוא לפי שהתורה נתלבשה בעניני' גשמי' כמו בסכך דסוכה וקלף דתפלין וצמר דציצית וכיוצא והטעם הוא מפני ששרש התורה מבחי' ומדריגה היותר עליונה למעלה גם מבחי' חיי שרה הנ"ל שהרי בחיי שרה לא אמר רק ויהיו חיי שרה מאה שנה ובתורה אמר מרבבו"ת קד"ש כנ"ל וזה הכלל ידוע דכל היותר עליון יותר הוא ביכולתו לירד למטה מטה ביותר ולהתלבש בדברים גשמיים ועד"מ ממשלי שלמה כו' וכמ"ש במ"א וזהו שאמר ואתא בבחי' אחוריים שהוא בחי' התרגום שהוא בחי' אחוריים דלה"ק כידוע כמרז"ל נובלות חכמה שלמעלה תורה לפי שהתורה ירדה מבחי' פנימיות ע"י כנ"ל למטה מטה בבחי' הנובלות והאחוריים להתלבש בדברים גשמיים כו' ואמנם שרש התורה מבחי' רבבות דקודש הנ"ל והיינו ואתא מרבבות קד"ש וד"ל אך כל זה עכשיו שהתורה ירדה למטה ובחי' הפנימיות תענוג והטעם העליון שמלוכב בהן לא נגלה למטה וכידוע בפי' ישקני מגשיקות פיהו דטעמי תורה לא נתגלו עכשיו אלא לעתיד דוקא דכתיב ישקני מגשיקות פיהו וכל בחי' נשיקיין הוא בחי' אתדבקי' רוחא ברוחא מבחי' הבל פנימי שברוח חו"ב כו' דהיינו מבחי' התענוג הפנימי הנ"ל וכמשל האב הגושק לבנו החביב שהוא בחי' התענוג והשעשועים הפנימי' שמתלבש בהבל הנשיקין כו' וד"ל. וזהו המשך הפסוקים וזרח משעי"ר למו

פי' משעי"ר בחי' שערות מותרי מוחין שהוא בחי' נובלות חכמה ש"מ הנק' בחי' אחוריים מותרי החכמה והוא שנתלבש האור בלבושים גשמים כתורה הנגלית לנו כדי לברר בירורים דעטי"ו איש שעיר כו' שנפלו מרפ"ח ניצוצים דתוהו כידוע דכל התורה אינה אלא לברר ברורים להבדיל בין הטמא לטהור כו' ולא הפכא חשוכא לנהורא כו' ולזה ואתא מרבבות קד"ש וד"ל והיינו שמסיים אף חובב עמים כל קדושי ביד"ך פי' גם העמים דע' שרים שנפלו בהם ניצוצי' רבות מעולם התוהו הוא חוב"ב לבררם ולהכניסם תחת הקדושה להיות כל קדושי ביד"ך כמו נשמות הגרים אונקלוס הגר ושמעי' ואבטליון וכיוצא בהם ששרשם ניצוצי' וקדושו' מאד אלא שנפלו בע' שרים דנוגה וע"י ירידת והתלבשות התורה בבחי' נובלות ואחוריים דוקא אזי מבררת גם לנשמות הללו להיות כל קדושי"ו ביד"ך הכל תחת ממשלת הקדושה האלקי' והו' וורח משעיר כו' ואתא מרבבות כו' וד"ל.

בעזר"ה יום שבת פ' תולדות

ויאמר יהונתן אל דוד מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושביך וכו'. הנה יש להבין בענין חידוש הלבנה שמתחדשת בכל ל' יום דהיינו שבכל ל' יום מתמעטת אורה לגמרי עד שתהי' בבחי' החושך לגמרי אח"כ מתחדשת להאיר רק כנקודא א' בלבד ומעט מעט תאיר אור עד שתתמלא באמצע החודש וחוזרת ומתמעטת בסוף החודש וכן חוזר חלילה כידוע וגמצא בלבנה יש שינויי' תמיד מן הקצה לקצה דהיינו בחי' עליות וירידות בתמידות ולא תעמוד במדריגה אחת לעולם אלא החצי בירידה והחצי בעליי' אחר הירידה עליי' ואחר העליי' ירידה וכן הוא תמיד משא"כ השמש שאין בה שינויי' כלל בעליות וירידות וממילא אין בה בחי' התחדשות כלל אלא תמיד עומדת במדריגה א' אבל הלבנה מאחר שיש בה שינויי' בירידות ועליות נק' החזרת אורה בתחלת החודש בשם בחי' התחדשות כאילו מחדש נתהווה בה האור אחר שיתה חושך מקודם כו' וכדוגמא זו הוא ענין ההפרש בין ישראל לאוה"ע וכידוע שאוה"ע מונין לימות החמה וע"כ אין בהם שינויי' בעליות וירידות כ"כ כמו בישראל שמונין ללבנה כמארז"ל בישראל כשהן עולין עולין עד לרקיע וכשהן יורדין כו'. אך הנה יש להבין בעיקר ענין חידוש הלבנה מאיזה טעם הוא. ויש להקדים תחילה בשורש ענין התהוות הזמן מלמעלה מן הזמן כידוע שהזמן הוא ג"כ בחי' גברא מחדש כמו התהוות הגבראי' עצמן והיינו ענין עולם שנה נפש כו' דהיינו שהזמן נתהווה מאין ליש וכמו שעצם הגבראים שנבראו מאין ליש הנה ידוע שבבחי' אין המהוה אותם לא היה עדיין בחי' התחלקות לפרטים רבים אלא כולל כל פרטי התחלקות שיצאו אח"כ מן ההעלם לגילוי' וכמ"ש במ"א באריכות כך בהתהוות הזמן מלמעלה מן הזמן אחר שנתהווה מאין ליש הרי בבחי' האין מקור הזמן שם למעלה מבחי' התחלקות

הזמן לשגני' וחדשי' וימי' כו' אלא הוא כולל כמה אלפים שנה כאחד וזהו מ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כו' פי' כידוע שיש בחי' ששה מדות באצי' הנק' ששת ימים עלינו' דאצי' כמ"ש בווהר ע"פ כי ששת ימים עשה ה' כו' שששת יומין עילאין דאצי' המה בחי' מקורי' לכל השתלשלות דבי"ע וז"ש שר יומין עילאין הללו עשה מאין ליש כו' והן ששה המשכות פרטות מעצמות האצילות אבל כל פרט מהם הוא בחי' כלל לכלול אלף שנה שמתחלקין אח"כ לאלף חלקים וכל האלף חלקי' הללו נכללו כ"א ביום א' דאצי' כי הוא בחי' האי"ן המהוה אותם וממנו יצאו לידי גילוי בהתחלקות אח"כ לאלף חלקים שהן אלף שנה ועד"ז כל שיתא אלפי שנה דהוי עלמא כידוע שאלף שנה הראשונה נמשכו מבחי' חסד דאצי' שהוא יום הראשון ואלף שנה השני' מבחי' גבורה (ולזה רמזו רז"ל באמרם דורו של אנוש היו גיונין בחסדו של הקב"ה) ואלף הג' בבחי' ת"ת (ולכך ניתנה בו התורה שהוא בבחי' ת"ת ובאלף הב' הי' המבול להיותו מבחי' הגבורה וכמ"ש במ"א) עד אלף הו' שהוא בחי' יסוד ואלף הו' הוא יום השבת ונק' מנוחה לחיי העולמי' וכמשי"ת בעזר"ה. והנה גם ו' המשכות כלליות האלה נק' פרטי לגבי הארת אור המאציל כי מעצמות המאציל לא נמשך רק בחי' הארה והמשכה א' הכוללת כל ו' אלפי שנה בסקירה א' כמאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות דהיינו שבמחשבה א' סוקר לכל הדורות שבו' אלפי שנה להיותו למעלה מבחי' התחלקות לגמרי אך בירידות האור מעצמות המאציל נתחלק לו' המשכות הנ"ל וגם הם נקראים כללו' לגבי הפרטי' הרבי' הנמשכי' מהם כנ"ל. ונמצא מובן דאותה בחי' ההארה הכללית הנמשכת מעצמות המאציל הגם שאינה רק בחי' הארה וזיו בלבד מן העצמו' וכמ"ש הודו כו' מ"מ גבולת היא בערך מן בחי' ו' המשכות הנ"ל ואין להם ערוך כלל לגבי הארה זאת להיותה למעלה מבחי' התחלקות לגמרי וא"כ אינה בגדר זמן כלל וכלל דהיינו למעלה גם מהיות מקור לזמן בבחי' עבר הוה כו' והוא בחי' שם הוי' הכללי הי' הוה כו' משא"כ בחי' ו' המשכות הנ"ל הן מקורי' להתחלק הזמן בו' אלפי שנה בהתחלקות פרטי' רבים (ומ"מ יש שם הוי' בפרט בכל המשכה מו' המשכות כנ"ל כמו ביום הא' שהוא בחי' חסד דאצי' שם הוי' יש בו דהיינו הי' הוה כו' לכלול כל אלף שנה הבאין ונמשכין משם למטה אך להיותו בחי' כלל פרטי לכלול רק חלק א' דאלף שנה ע"כ שם הוי' שבו נחשב בבחי' פרט לגבי הארת שם הוי' הכללי הנ"ל וד"ל) והנה כמו שכלל הו"ו אלפי שנה נחשבי' ו' פרטים לגבי בחי' כלל הראשון הכוללים יחד כנ"ל כך כל אלף שנה נחשבי' פרטי' לגבי כלל הכוללם יחד כי כל אלף שנה נכללי' ביום א' מו' יומין עילאין כנ"ל ועד"ז כל מה שיורד האור למטה מטה יותר בא לידי התחלקות פרטי' והיינו כמו אלף שנה שהן אלף חלקי' ובדרך זה כל שנה נק' בחי' כלל לשס"ה יום הנכללי' בה והוא הנק' ראש השנה כמו עד"מ שכולל לכל חיות האברים כו' ודרך פרט יותר הנה כל שנה מתחלקת ליי"ב חדשים כללי' וכל חודש מתחלק לד' שבועות וכל שבוע מתחלק לו' ימים וכל יום לכ"ד שעות והשעה מתחלקת לתת"ף רגעי' והרגע לע"ו חלקים כו' עד שהרגע הוא היותר

אחרון בהשתלשלות הזמן מכלל לפרט כידוע וענין התכללות הי"ב חדשים בשנה הוא ממש כנ"ל בהתכללות אלף שנה ביום העליון ועד"ו התכללות ה' יום שהן ד' חלקים דד' שבועות בחדש ועד"ו התכללות הו' ימים בשבוע דהיינו ביום השבת. וא"כ הרי מובן במה שאמר מחדש בכל יום מעש"ב שבכל יום יש בחי' התחדשות ממש מאין ליש שלא ה' כמוה עדיין מאחר שכל יום נחשב פרט בפ"ע בהתכללות הו' ימים והד' שבועות נחשבי' כאו"א פרט בפ"ע בהתכללות בחדש וכן החדש בשנה והיום ביומין עילאין עד בחי' הכלל הראשון הכולל לכל ו' אלפי שני' דהוי עלמא מאין ליש ששם הארת עצמות המאציל שלמעלה מבחי' הזמן לגמרי כנ"ל, וא"כ הרי יש גם בכל רגע שבכל יום בחי' התחדשות הזמן ממקור וכלל הראשון כנ"ל בבחי' הארה והמשכה חדשה ממש דו"ל. וזהו מ"ש והי' מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני הוי' כו' וזה הפסוק קאי על תענוג הנשמות בג"ע העליון מזוי העונג העליון לפי שגם בזה יש בחי' עליית וירידות שבו' יומין דחול יורדין הנשמות בבחי' קטנות המוחין בג"ע התחתון ומידי חודש ושבת עולין בג"ע העליון וגם משם עולין להשתחוות לפני שם הוי' כו' כי כל חודש ושבת הוא בחי' הארה חדשה כללות שכוללת מה שעתידי לצאת מן ההעלם לגילוי מלמעלה מן הזמן בכלל הראשון הנק' שם הוי' הכללי כנ"ל ולכך באין להשתחוות בבחי' ביטול לפני שם הוי' כללי זה שמאיר בכל חודש ושבת דוקא וטעם הנ"ל דו"ל.

אך הנה עדיין יש להבין למה נאמר להשתחוות לפני ה' כו', השתחוואה זאת לאיזה טעם היא, אבל הענין הוא לפי שא"א להיות בחי' גילוי הארה והמשכה חדשה מבחי' כלל הראשון לבא מעילה לעילה עד חודש ושבת כו' אם לא שיהי' תחילה בחי' ההעלאה והביטול והתכללות ושפע הראויה למקורו ושרשו עד בחי' מקורו כלל הראשון הנ"ל, ולכך מדי חודש ושבת דוקא יבוא כל בשר מבחי' העלאה וביטול תחילה שהוא ההשתחוואה כו', וכמ"כ בענין בחי' ההתחדשות של מע"ב בכל יום ויום כנ"ל שהוא בחי' הארה והמשכה חדשה ממש מכלל הראשון דוקא כנ"ל א"א להיות כ"א ע"י בחי' ביטול והעלא' הארה והמשכה דיום אתמול העבר שיוכלל במקורו וכללן שהוא השבת, והשבת נכלל בחדש והחודש בשנה עד כלל הראשון הנ"ל ואזי דוקא יומשך משם הארה ושפע חדשה מכלל לפרט עד שיומשך יום הב' משום דרוח אייתא רוח ואמשך רוח כנודע ולכך צריך להיות יום ולילה כי לפני המשכת יום הבא צ"ל בחי' חושך ולילה ביום דאתמול ונק' קדרותא דצפרא אותה השעה הסמוכה לאור יום הבא כנודע (וכמ"כ גם בכל שבת ושבת א"א להיות המשכת יום השבת בלתי העלאת ו' ימי המעשה שעברו בליל שבת שלפניו וכמו שיתבאר בעזר"ה וכן העלאת כל החודש בער"ח והעלאת כל השנה בער"ה וכמ"כ מאלף שנה לאלף שנה בו' שנק' ימים הכלליי' כנ"ל דו"ל. ועד"ו גם בפרטי' היותר אחרונים כמו השעות והרגעי' הרי חיות זמן הרגע או השעה הראשונה עולה תחילה בהעלאה ועי"ז יומשך בחי' הארה חדשה על שעה או הרגע הב' והיינו ענין הצירופים דשם הוי' שיש בשעות כו' וכמ"ש במ"א שבכל צירוף יש עליה וירידה כו' דו"ל)

והנה כל בחי' ההעלאות וההתכללות הנ"ל שבכל יום ויום הוא נעשה ע"י בחי' הביורוי' שאדם מברר בכל יום בכל חלקי דצ"ח הגשמי' ומעלה אותם לשרשם הראשון בבחי' אחדות הפשוטה והוא הנק' העלאת מ"ן מברורי' דרפ"ח כו' והיינו ע"י מס"ג בק"ש כשמבטל באחד וכיוצא לפי שעי"ז גתעלה כל פרט לגבי הכלל עד הכלל הראשון מקורא דכולא שהוא אחד פשוט כו' וד"ל. וכמו שיש בחי' הברורים בכל יום בדרך פרט כך בדרך כלל כל הביורוי' דרפ"ח כו' שבכל ו' יומין דחול עולין בליל שבת מפני שנכללים בכלל שלהם שהוא יום השבת כנ"ל ועי"ז נמשך הארה חדשה מן החדש להיות יום השבת שכולל ו' ימי' חדשי' ועד"ו כל הביורוי' דד' שבועות נכללים ועולין בר"ח בשנה ועי"ז נמשך הארה חדשה מן השנה על חודש ואחר מחדש ועד"ו משנה כו' כנ"ל בענין ההתכללות וד"ל. וזהו ענין חידוש הלבנה שמתחדשת בכל ר"ח כנ"ל דהיינו מה שיש בה עליות וירידות ואין עלי' בלתי ירידה ואין ירידה בלתי עלי' וענין ההעלאה בלבנה היינו מה שתחשך אורה מקודם לגמרי שהוא ענין ובחי' ביטול והתכללות אורה בשמש עד דלית לה מגרמה כלום ועי"ז דוקא יומשך אורה להאיר מחדש וכך למעלה בחי' העלאת החיות מכל ל' יום בכל הכולל לייב' חדשים שהוא השנה הוא הגורם ירידת אור ושפע מחדש על ל' יום, והוא ענין קידוש החדש הבא שתלוי בחידוש הלבנה דוקא וכמ"ש עשה ירח למועדים כו' ועד"ו בכל ר"ה שאומרים זה היום תחלת מעשיך וכולל שס"ה יום חדשים הבאים בשנה הבאה א"א להיות ג"כ בלתי העלאת כל שס"ה יום שעברו משנה העברה ע"י בחי' הברורים כנ"ל והיינו שאומרי' מי לא נפקד כיום הזה כו' לפי שבכל שנה יש התחדשות שפע חדשה מבחי' מל' דאצי' שמקבלת מו' יומין עילאין דאצי' הנק' ו"ק דו"א שהן מקורי' כללי' לו' אלפי שנה כנ"ל וא"א להיות המשכה חדשה בלתי העלאת השנה בכלל שלה שהן כללות אלף שנה הכלולי' ביום א' מיומין עילאין הללו כנ"ל ועד"ו מאלף שנה לאלף שנה שצריך לבוא המשכה עליהם מיום הב' הכללי צ"ל תחילה העלאת מאלף שנה הכלולי' ביום הא' הכללי שבאצי' כדמיון ביטול והעלאה יום הא' בלילה וחושך לפני בוא יום הב' למטה בעוה"ז שהוא הפרט היותר אחרון מאחר שנאמר כי אלף שנים כיום אתמול כו' וד"ל.

ב) אך הנה בשבת עצמו יש עוד מעלה ומדריגה שלמעלה מבחי' הביורוי' דו' יומין דחול וגם מן הביורוי' הכללי' דשבת וחודש ושנה הנ"ל דהנה בשבת כתיב וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד דהיינו שקיבל עונג ושעשועים מכל אשר עשה בכל ו' ימי המעשה והוא בחי' שבת דמעלי שבתא. והיינו ג"כ כמ"ש ויכל אלקים פי' ויכל הוא לשון תענוג כמו כלתה נפשי כו' והיינו בחי' עונג העליון של המאציל שמקבל מכל מלאכתו אשר עשה והוא כל ההשתלשלות דאבי"ע באורות וכלים ובחי' עונג זה ודאי למעלה הרבה מכל עיקר ההשתלשלות וכמשל האומן שעושה איזה כלי שבשעה שמציירה ופועל יופי והידור המלאכה שלה לעוצם טרדתו בציוור מעשה חושב ומעשה רוקם לא ניכר ונגלה בלבו התענוג שמתענג מזה עד אשר גומר כל המלאכה ומתבונן

שיפה עשה אותה ואיך שהכלי מפוארה מאד אזי נגלה התענוג שמתענג מאד ממנה בהתגלות. והנה גם בחי' גילוי תענוג זה אחר שגמרה הוא בחי' ירידת העונג ע"י השפלת עצמותו להסתכל בכלי בכל פרטיה ולקבל עונג מדבר פרטי אשר כלל נחשב לגבי עצמותו כוחות תענוגיו הפשוטים ועכ"ז הנה עונג מצומצם זה שמקבל מכל אשר עשה בכלי עולה ונכלל בעצמותו מאחר שעצמותו מתענג ממנה כו' וכמ"ש במ"א באריכות. וככה יובן לעלה להיות ידוע שכל ו' ימות החול נמשך האור והשפע מאצו' לבי"ע מבחי' ו' יומין עילאין דאצו' כמבואר למעלה בפ'י ששת ימים עשה ה' כו', וכללות ההמשכה מהם הן הנה ו' אלפי' שנה כו' אך בכל יום מיומין דחול נמשך הארה והמשכה פרטית מו' יומין עילאין ביום הא' מבחי' החסד כו' וכל יום מימות השבוע מקבל הארה מיום של ו' ימי בראשית הנ"ל וכל שבת יש בו הארה משבת בראשית מאחר שבכל יום מחדש בטובו כו' וכידוע. והנה לפי"ו כל שבת ושבת הוא בחי' גמר המלאכה של ו' ימי בראשית דכתיב בי' ויכל אלקים ביום ה'ו' כו' אך בעוד שההמשכה מו' יומין דאצו' נמשך בבי"ע כל ו' יומין דחול עדיין בחי' העונג העליון של המאציל מוסתר ונעלם כמשל הנ"ל באומן אבל לאחר שגמר כל מלאכתו דוקא דהיינו בכללות יום הו' אז כתיב ויכל אלקים לשון תענוג בגילוי וכמ"ש וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד שע"י התבוננות זאת בגמר המלאכה שהוכשרה מאד בעיניו המלאכה שעשה קיבל עונג ושעשועים בגילוי והגם שזהו בחי' ירידת עונג לקבל עונג מפרטי איכות המעשה של ההשתלשלות שכלא נחשב לגבי עצמות כח התענוג שבעצמות המאציל עכ"ז עולה זה העונג המצומצם ונכלל בעצמותו וכנ"ל במשל וד"ל. וזהו ההפרש בין שבת דמעלי שבחא שהוא בחי' ירידת העונג לקבל עונג מכל אשר עשה כנ"ל ולכך נאמר ויכל אלקי' וירא אלקים כו' הכל בשם אלקים שהוא בחי' הצמצום שהוא הבריאה יש מאין כנודע אך בשבת דיומא שהוא בחי' גילוי עצמות התענוג הפשוט שבעצמות המאציל ע"י שנכלל ועלה עונג המצומצם מכל אשר עשה בעצמותו ועד"מ הנ"ל באדם שמתענג עצמותו מאשר טוב עשה כו' וד"ל וזהו שבשבת דיומא נאמר וישבות ביום השביעי כי בו שבת כו' שהוא בחי' שבת לשבת והיינו בחי' סעודתא דעתיקא (כמ"ש במ"א באריכות בפ'י מאמר הזוהר בפ' יתרו בג' סעודות השבת) ואחר שנתגלה בשבת דיומא מבחי' תענוג העצמות כנ"ל ע"ז נמשך מחדש הארה ושפע חדשה מעצמות המאציל על שבוע הבאה לחדש ו' יומין אחריו כו'. והגם שכבר עלה ונכלל בחי' העונג הפרטי מכל אשר עשה כו' בבחי' תענוג העצמות בשבת דיומא כנ"ל שהוא בחי' תענוג פשוט בתכלית כנודע, וא"כ מהיכן נמצא מציאות המשכה פרטי' מעונג הפשוט לו' ימי' כו' אבל הענין הוא דגם מה שמתגלה התענוג הפשוט לא נתגלה רק מסיבת העלאת העונג שנכלל בו וכמובן ממשל הנ"ל כשאדם מתענג עצמותו מכל אשר עשה כו' ומאחר דרוח אייתא רוח כו' כנודע ע"כ גורם העלאת התענוג הפרטי שיומשך מעצמות התענוג המשכה פרטי' והוא המשכת ו' יומין חדשי' וכמשל הזורע גרעין שיצמח גרעינין חדשין ולא ד"א וד"ל. וזהו עיקר ההפרש בין בחי'

הבירורים דו' יומין דחול לבחי' העלאת העונג שבבת דמעלי שבתא כי בו' יומין דחול לא נברר ונתהפך רק מיש לאין בלבד דהיינו בחי' גבראים בע"ג ותכלית שנכללו בבחי' אין אבל לא באצ"י עצמו יש ברור והעלאה, משא"כ שבבת עולה בחי' התענוג מכל אשר עשה גם באצ"י, ולמעלה כו' עד רום המעלות ונמשך אח"כ עי"ו הארה והמשכה מחדש על שבוע הבא' כנ"ל, וע"כ נק' בחי' הבירורים דחול בשם אכילת אד"ם שהוא ל"ט מלאכות החורש וזורע כו' להפוך חשוכא לנהורא כו' מיש לאין כנ"ל, ובחי' ההעלאה שבשבת נק' אכילת מזבח וכמ"ש עולת שבת כו' שהוא בבחי' האלקות כנ"ל וד"ל (ובמ"א מבואר בהיפך דאכילת אדם גבוה מאכילת מזבח והיינו ענין ש"ע שהוא כמו כהנים אוכלין כו' וז"ש ואכלתם אכול ע"ש) וז"ש צדיק אוכל לשובע נפשו כו' שהוא בחי' אכילה דשבת שנק' סעודתא דע"י, ובנין כו' היינו בחי' אכילה דחול לברר מרע לטוב כנ"ל וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל. וזהו ענין אברהם הוליד את יצחק כי ע"י בחי' המשכה החדשה מן העצמו' על שבוע הבאה שנק' אברהם הוא הוליד ליצחק להיות בחי' העלאה וברור בו' יומין הבאין כו' וד"ל. והנה כל הנ"ל אינו אלא עכשיו שעדיין לא נשלמו הבירורים שבכל שיתא אלפי שני כו' שנמשכין מו' יומין עילאין הנ"ל וצריך תמיד לברר חדשות וע"כ בהכרח שיהי' בחי' ירידות ועלויות בתמידות והיינו מידי שבת בפרט ומדי חודש בכלל כנ"ל שהוא ענין ו' יומין דחול שהן בחי' ירידה לעשות כל מלאכתו כו' ובשבת עולה התענוג מכל אשר עשה כו' וחזור ויורד נמשך האור על שבוע הבאה כנ"ל וכן חזור חלילה ב' שבועות שבחדש ואח"כ כל הד' שבועות נכללים ועולין בר"ח כנ"ל מדי חודש חזור ויורד על ל' יום כו' ועד"מ י"ב חדשים לשנה ואלף שנה ליום העליון דאצ"י כנ"ל באריכות. אבל הנה לעתיד באלף הו' לאחר תשלום כל הבירורי' וההעלאות הכללי' דו' יומין עילאין דאצ"י שמהם נמשכי' הו' אלפי שנה כנ"ל ונכללים ועולין כולם באלף הו' שהוא יום השביעי למעלה כמו שנכללים ועולין הו' יומין דכל שבוע בשבת בדרך פרט כנ"ל הנה הוא יום השבת כללי ונק' יום שכולו שבת ואו יהי' מנוחה לחיי העולמים. הענין הוא לא כבחי' מנוחת שבת דעכשיו ששובת ונח מו' ימים שעברו וגם חזור להמשיך ו' ימים אחרים חדשי' אבל מנוחה של יום שכולו שבת הנ"ל היינו שביתה עצמית ולא מן המלאכה וגם אינו צריך להמשיך ולהוריד עוד מחדש כלום והטעם הוא כי אז יושלם כל ברור שבו' אלפים שני' שעברו וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' בלע המות לנצח כו' ואין מהצורך בחי' העלאה מיש לאין כמו הבירורים דעכשיו בימות החול וע"כ נק' יום שכולו שבת מב' דברים מן העבר ועל להבא כי בחי' המשכה דלהבא ג"כ לא בא רק מסיבת ההעלא' דלעבר כנ"ל בפ' שבת דמעלי שבתא ושבת דיומא שמגמר מלאכה דלעבר גורם המשכת התענוג על להבא לחדש ו' ימי' אחרי' כו' אבל באלף השביעי לא יהי' השבת מגמר מלאכה דלעבר כלל אחר שכבר נברר כנ"ל א"כ גם על להבא לא ירד עוד אור בבחי' ירידה כלל וזהו פי' מנוחה לחיי העולמים שהוא בחי' הקו והחוט מקור כל האצ"י שנק' חיי העולמים כולם עד עוה"ז השפל יהי' לו מנוחה שלא ירד עוד ויומשך למטה מטעם הנ"ל וד"ל.

ג) וזהו ויאמר יהונתן אל דוד מחר חודש כו'. כי הנה ידוע דבחי' דוד מלך ישראל היינו בחי' מלכות דאצי' מקור כללות נש"י וכמרז"ל כל ישראל בני מלכי' הם כו' ובחי' מלכות דאצי' נמשלה ללבנה כמ"ש דוהר דסיהרא לית לה מגרמה כלום כו', כך בחי' המל' מקור כל העולמות לית לה מגרמה כלום רק מה שמקבלת משם הוי' שנק' שמשא כידוע וכמו שמבואר למעלה שיש בלבנה עליות וירידות מדי חודש כו' דהיינו שמתחדשת בכל ר"ח להאיר לארץ וקודם שתתחדש בר"ח כנקודה א' תחשך אורה לגמרי ובר"ח תתחיל להאיר כנקודה א' ואח"כ מעט מעט יתוסף בה האור כנ"ל כך בחי' המלכר שזרדת להאיר לכל העולמות דבי"ע ולברר בירורי נוגה כו' הנה קודם שתאיר למטה בבחי' פרצוף שלם בע"ס אורות וכלים כו' תעלה תחילה למעלה בבחי' האצי' ותוכלל בשם הוי' דז"א שנק' שמשא כמו הלבנה שתוכלל באור השמש קודם המולד ותחשך אורה לגמרי כו' עד שבריתחוקה קצת יתחיל להאיר במל' כבחי' נקודה א' בלבד והוא הנק' נקודה תחת היסוד כו' ומעט מעט יומשך בה האור משם הוי' דז"א עד שתהי' בבחי' מילוי דהיינו שנעשית בבחי' פרצוף שלם בע"ס להתלבש בבי"ע כנ"ל וכנ"ל דבחי' העלאה בלבנה הוא בחי' ביטולה באור השמש וזה גורם ירידת השמש המשכה וזה גורם ירידת ההמשכה כו' כך בחי' העלאת המל' מברורי דבי"ע ליכלל בשם הוי' הוא הגורם בחי' ירידת החסדים משם הוי' דז"א במל' לבנותה בבנין שלם. וז"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה וכתבי והוכן בחסד כסא וכידוע דז"ל. (וכמ"ש במ"א בביאור מאמר הוהר ע"פ שחורה אני כו') וזהו ויאמר יהונתן אל דוד פ"י יהונת"ן היינו בחי' יסוד ז"א כי אותיות יה"ו היינו בחי' ע"ס דז"א (שהוי"ו הוא בחי' ו"ק דז"א ואותיות י"ה היינו בחי' המשכות מוחין דאז"א שמלוכשים בז"א) ובחי' המשכת אור החסדים מז"א למל' שהוא בחי' ה"א אחרונה דשם הוי' כנודע נק' יהונתן שניתן במתנה לה"א אחרונה מחסדים דז"א שכלל בגי' אותיות יה"ו ולכך קרא דוד ליהונתן בשם אדוני ואמר על עצמו עבדך כו' כי בחי' המל' מקבל מיסוד ז"א כנודע. וענין מה שאמר יהונתן אל דוד מחר חודש ונפקדת כו' היינו מפני שבכל ר"ח יש עלי' לבחי' המל' ונעשית בבחי' חושך וביטול ליכלל בז"א כנ"ל וזהו מחר חודש ונפקדת' כי יפקד מושבך פ"י ונפקדת לשון חסרון כו' כמו לא יפקד ממנו איש כו' כי יפקד מושב"ך כי בחי' המל' והתלבשותה בבי"ע נקרא בשם ישיבה כמ"ש וישב ה' מלך לעולם כו' וכו' וישב שלמה על כסא ה' וכיוצא, ובכל ר"ח נפקד ונחסר בחי' ישיבת מלוכה זאת מפני שעולה המל' ליכלל בבחי' ביטול למעלה כנ"ל. וזהו מחר חודש דוקא אז ונפקדת בבחי' חסרון וקטנות מאד להיות כנקודה א' תחת היסוד כו' ונסתרת כו' דז"ל וכל זה עכשיו דוקא שיש בחי' ירידות ועליות וצריכה המל' לקבל החסדים מעט מעט מבחי' יסוד ז"א שנק' יהונתן כנ"ל ואח"כ חוזרת ועולה בבחי' ביטול כו' וכן חוזר הלילה, אבל לעתיד הנה כתיב והי' אור הלבנה כאור החמה כו' וכתבי וירחד לא יאסף כו' דהיינו שלא תקבל הלבנה מן השמש אלא תהי' בחי' מאור בפ"ע כמו השמש ממש וכך למעלה לא תקבל המל' מז"א וכמו שהי' השמש והלבנה קודם

שנתמעטה דכתיב בהו שני המאורות הגדולים וכך למעלה יהי בחי' זו"ג שוין בקומתן כו' ויהי שם הוי' ג"כ שלם ולא כמו עכשיו שה"א אחרונה מקבלת מאותיות יה"ו דיהונתן (וכמ"ש ביום ההוא יהיה ב"פ י"ה וכמ"ש במ"א). וכנ"ל בענין אלף הו' שנק' יום שכולו שבת וכו' שיהי' מנוחה לחיי העולמים בלא ירידות ועליות כלל כו' וד"ל.

וזהו וישקו איש את רעהו ויבכו עד דוד הגדיל. כי הנה מבואר למעלה שבחי' המלכות הוא תמיד בירידות ועליות כדמיון הלבנה שהיא תמיד בשינויים דריחוק וקירוב כמו בר"ח שהיא בתכלית הקידום ובחצי החודש שהיא בתכלית הריחוק כך למעלה בחי' המלכות לפעמים בבחי' היחוד והקירוב לו"א דאצי' כמו מידי חודש כנ"ל ולפעמים מתרחקת המל' להסתתר בכי"ע להאיר שם בבחי' פרוץ שלם בע"ס אורות וכלים כנ"ל ולהיות כי הריחוק הזה הוא מידי חודש בתכלית ההתרחקות עד שתרד אורה בסוף העשי' שהוא בתכלית הריחוק מבחי' אור האצי' ע"ס אח"כ כשתעלה המל' לבחי' האצי' בכל ר"ח ותתקרב ביותר לו"א בעלה אזי תיגדל האהבה והתענוג ביניהם כמשל ב' אוהבים הנאמנים כאיש ואשתו שלא ראו זא"ו זמן רב ונרחקו מאוד זמ"ז תכלית ההרחק שכאשר יבואו לראות זא"ו ויתקרבו יחד שתגדל האהבה עד שישקו זא"ו. ובחי' נשיקין ידוע שהוא בא ע"י בחי' תגבורת האהבה כשלא יכילנו כלי הלב כמו אב הנושק לבנו מרוב האהבה. וזהו שבחי' נשיקין הוא בחי' אתדבקות רוחא ברוחא דהיינו בחי' רוח הבל הלב שנמשך מבחי' הפנימי כו' וכמ"ש ישקני מנשיקות פיהו כידוע וגם כאן הנה מחמת בחי' התרחקות המל' שהוא בחי' דוד בכי"ע כשתעלה ותתקרב למעלה לבחי' ז"א שנק' יהונתן כנ"ל אזי כתיב וישקו איש את רעהו ובחי' נשיקין שהוא אתדבקות רוחא ברוחא כנ"ל וד"ל. ומה שכתוב ויבכו ענין הבכי"ה הזאת היא ג"כ באה מגדל האהבה והתענוג שלא יכילנו הכלי כנ"ל כי הנה עד"מ הנ"ל כששני אוהבי' נאמנים נתרחקו משך זמן רב שכאשר יתקרבו יחד תגדל האהבה ביותר הנה כך תגדל השמחה והתענוג ביותר עד שמגדל השמחה והתענוג שלא יכילנו כלי הלב והמוח יבכו ונק' בכי' זאת בכי' של שמחה כאשר היא למעלה מן הכלי דוקא, שהרי כל זמן ששני אוהבי' נאמנים הללו לא נתרחקו והיו תמיד ביחד לא היו שמחים באהבתן זא"ו כ"כ מפני שידוע שתענוג תמידי אינו תענוג כ"כ משא"כ אם נתרחקו שאין התענוג תמידי אלא לעיתים רחוקים מאד אזי תיגדל התענוג והשמחה בלב למעלה מהגבלת הכלי של המוח והלב ע"כ יבכו בדמעות לפי שהדמעות הן בחי' מותרות של המוחין כשלא יכיל כלי המוח לסבול עד שדוחק את המוח ויוצאין דמעות וכמו שיש דמעות של מרירות כך יש דמעות של שמחה ותענוג כשלא הכילים המוח. וכמו שאמרו במדרש הנעלם בר' עקיבא שזלגו עיניו דמעות כששמע סודות ורוין דאורייתא מר"א כו' וכמ"ש ביאור זה במ"א. וזהו וישקו איש את רעהו ויבכו שאחר הנשיקין שהוא למעלה מכלי הלב כנ"ל באו לבחי' הבכי' שהיא למעלה מכלי המוח כנ"ל וד"ל (וזהו שבכל חצות לילה נחית תרין דמעין בימא רבא כו' והוא בחי' בכי' דז"א שנק' הקב"ה וכמ"כ

בבחי' המל' כמ"ש ותפול לפני רגליו ותבך דהיינו בחי' המל' שנק' אסתר כשמסתרת בראש הברי'א' כשנעשים נקודה א' תחת יסוד ז"א נאמ' ותפול לפני רגליו כמו בכל ר"ח כנ"ל וד"ל.

ד) עד דוד הגדיל. פי' עד זה היינו עד ולא עד בכלל דהיינו עד הזמן שדוד הגדיל כן הוא סדר הענין של הקירוב וריחוק עלי' וירידות מדי חודש בחדשו אבל לא בזמן שדוד הגדיל שאז לא יהי' בחי' עליות וירידות כלל, והפי' כך הוא ויאמר יהונתן כו' וישקו ויבכו וכו' וכל זה הסדר אינו נוהג רק עכשיו קודם שהגדיל דוד אבל כשהגדיל דוד לא יהי' בחי' חידוש הלבנה בבחי' פקידה וחסרון ואח"כ מילוי הלבנה ולא יהי' ממילא בחי' נשיקין ובכיי' כלל והטעם הוא כנ"ל דדוקא עכשיו בזמן הגלות בחי' המל' יורדת להתלבש בבי"ע ומקבלת מז"א שנק' יהונתן ויש בה עליות וירידות מידי חודש כנ"ל. ומפני שבחי' יהונתן נק' משפיע ובחי' דוד נק' מקבל נאמר וישקו כמו נשיקין דיחד משפיע ומקבל ומקבל למטה כו' אבל לעתיד דכתי' והי' אור הלבנה כאור החמה כו' וכתוב וירחך לא יאסף כו' ולא יהי' בחי' חידוש הלבנה כלל לקבל מאור השמש אלא תהי' מאור בפ"ע כמו השמש כנ"ל וגם למעלה תהי' בחי' המלכות שוה בקומתה לבחי' ז"א ולא יהי' דוד בחי' מקבל כלל מיהונתן א"כ ממילא לא יהי' אז בחי' נשיקין הללו שלא שייך רק בענין רחוק וקירוב המשפיע ומקבל כאיש ואשתו כנ"ל. ולכך אמר עד דוד הגדיל עד ולא עד בכלל כנ"ל וד"ל. אך הנה עדיין יש להבין למה אמר עד דוד הגדיל שדוד יהי' גדול מיהונתן דלפי הנ"ל לא תעלה בחי' המל' לעתיד רק להיות שוה לבחי' ז"א וכמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה כו' אבל לא שתגדל הימנו כו'. אך הענין הוא שיש עוד עליי' לבחי' המל' שלמעלה מואת והוא כמ"ש אשת חיל עטרת בעלה. ופי' עטרת היינו כמו העטרה על הראש שהיא למעלה מן המוחין שבו כו' כך תעלה המלכו' שנק' אשת חיל למעלה מבחי' ראש דז"א להיות לראשו לעטרת תפארת כו' וזהו אשת חיל עט"ב. ושרש הענין הנה ידוע בענין ז' מלכין קדמאין דתוהו שמתו כמ"ש ואלה המלכים כו' וימלוך וימת כו' כולם נפלו למטה בשם ב"ן כי עיקר השבירה הי' בבחי' ב"ן דתוהו שהוא בחי' המלוכה וכמ"ש וימלוך בלע כו' ולכך נקראו מלכים בבחי' יש אנא אמלוך כו' וע"כ נפלו בשביה"כ רפ"ח ניצוצות לבחי' שם ב"ן דבריאה משם יפרד להיות בחי' נוגה דבי"ע כידוע. וזהו פי' שמע שם ע' ע' רבתי דתוהו שנפל בשם ב"ן ורפ"ח עם ב"ן עולה מספר ש"ם כו'. והנה עתה בחי' שם מ"ה דז"א מברר לבחי' שם ב"ן כי בחכמ' אתברירו דהיינו בבחי' שם מ"ה דתיקון וע"כ בחי' דוד מקבל מיהונתן כנ"ל וכמאמר הידוע בזהר דסיהרא לית לה מגרמה כלום שזהו ענין מיעוט הירח שלאחר השבירה כו' שהלבנה תקבל מן השמש דוקא וכמ"כ למעלה בחי' המל' מקבל מבחי' ז"א. אך כ"ז הוא עכשיו דוקא שהברורים דרפ"ח כו' לא נבררו עדיין ומתבררים ע"י שם מ"ה דתיקון שהוא בחי' ז"א אבל לאחר שיושלמו כל הברורים ויובררו הכל ע"י שם מ"ה זה, הנה אח"כ הרי יתעלו כל הברורים דרפ"ח כו' לשרשם הראשון שהוא בחי' התוהו שלמעלה מבחי' התיקון,

וידוע דעיקר השבירה הי' בבחי' ס"ג דבינה שלמעלה מעלה משם מ"ה דתיקון
 אז נאמר אשת חיל עט"ב בחי' עטרת לו"א למעלה הימנו הרבה וכידוע בענין
 יעקב ועשו שלמעלה עשו הוא הבכור להיות שרשו מבחי' התווה שקדם לבחי'
 התיקון וכמ"ש לפנ"י מלוך מלך לבנ"י אך ע"י השבירה נפל למטה מטה כו'
 ולכך ביקש יעקב מעשו מכרה בכורתך לי, ולכאורה אינו מובן מה נתאוה
 יעקב לבכורה דעשו אך מצד שרשו בבחי' התווה שלמעלה מבחי' התיקון כנ"ל
 והגם שמכר עשו בכורתו ליעקב עכ"ז כתיב וישטם עשו כו' שנשאר טינא בלבו
 וזהו הוראה שלא נבררו מעשו עדיין כל רפ"ח ניצוצות דתווה שנפלו בנוגה
 כו' אך לעתיד דוקא שישלמו כל הבירורי' דרפ"ח כו' מעשו איש שעיר הרי
 כתיב ורב יעבוד צעיר שיעבוד עשו באמונה ובלב שלם כו' וד"ל. והנה כאשר
 רב יעבוד צעיר כשיושלמו כל הבירורים אזי תתעלה המל' בבחי' שם ס"ג
 שלמעלה משם מ"ה ויהי' יעקב הבכור למעלה באמת וזהו עד דוד הגדיל פי'
 גם שעתה נק' דוד הוא הקטן שבחי' המל' היא בבחי' הקטנות לקבל משם
 מ"ה דתיקון אבל לעתיד בחי' דוד יגדיל למעלה גם מבחי' יהונתן שהוא בחי'
 שם מ"ה שהו' ג' אותיו יה"ו דו"א כנ"ל וכמ"ש אשת חיל עט"ב כנ"ל ולכך
 אמר דדוקא עתה וישקו ויבכו כו' עד דוד הגדיל למעלה מיהונתן והוא בחי' עלי'
 למל' יותר משווין בקומתן הנ"ל וד"ל (וגם יתפרש לפ"ז כפשוטו עד דוד הגדיל
 בבכי לפי שרחוק במאוד נעשה בחי' א"ח למעלה בבחי' התווה שהוא בחי'
 ס"ג שלמעלה משם מ"ה כנ"ל וז"ש בבכי יבואו כו' וד"ל) ובכל הנ"ל יובן
 ג"כ מה שאמר יהונתן לדוד ואתה תמלוך על ישראל ואנכי אהי' לך למשנה כו'
 כי הנה ידוע בפי' ויקח העבד עשרה גמלים גמלי אדוניו כו' שהוא בחי' עבד
 מט"ט שהוא בחי' ו"ק דבריאה שנק' עבד לשכינה כו' וזהו מ"ש ויקח העבד
 אברהם עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו וי' גמלי אדוניו הן י' כלים דע"ס
 דו"א כו'. והנה עתה בחי' יהונתן הוא בחי' משפיע למלכות של דוד ונק'
 אדון וכמו שאמר דוד אדני ועל עצמו אמר עבדך כו' אך לעתיד שתתעלה
 המל' למעלה מז"א כנ"ל אז יהי' להיפך שבחי' יהונתן דעכשיו יהי' כמו בחי'
 עבד מט"ט בלבד ודוד יהי' אדון אליו. וזהו שאמר יהונתן לדוד על העתיד
 ואתה תמלוך כו' ואנכי אהי' לך למשנה בלבד כמו משנה למלך שעל ידו יהי'
 כל דברי המלוכה והיינו כמו בחי' עבד מט"ט כו' וד"ל.

בעזרה ליל שבת פ' וישב ביאור על הנ"ל

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין ההפרש שבין שבת לר"ח, וגם למה
 לא נק' שבת בשם ראש כמו החודש שנק' ראש חודש וכמו ראשי
 חדשים לעמך נתת כו' והנה תחילה יש להקדים ענין מולד הלבנה מה שמתחילת

החודש אין לה אור כלל וכלל ומעט מעט יאיר בה האור יום אחר יום עד שבחצי החודש הוא מילי הלבנה כנודע וחוזרת מחצי החודש להתמעט אורה מעט מעט עד שתחשך אורה לגמרי בסוף החודש וכן חוזר חלילה בבחי' מיעוט והחזרת אור מדי חודש בחדשו כנודע. דהנה ידוע בפ"י אור בכ"י שהוא בחי' גילוי השפעה מבחי' ההעלם של העצמות כמו שבחי' העצמות של האדם תמיד בבחי' העלם והסתר אך כשמגלה עצמותו אם בדיבור או במחשבה ומדות וכה"ג נק' זה בשם בחי' אור דהיינו מה שהנפש תאיר בגילוי מן ההעלם וכדמיון האור הגשמי שאינו אלא בחי' גילוי לחוץ ולמרחוק דוקא כו' וכמו מאיר עיני חכמים בהלכה שמאיר לזולתו דוקא וכיוצא בזה. והנה ידוע בספרי הקבלה שהאור הוא בבחי' החדס דוקא וכמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב וכתוב טוב וחדס ירדפוני וכן כי טוב חסדך מחיים כו' שמכ"ז מובן שהחדס והטוב הכל שורש א' ונכללים שניהם בבחי' האור שנק' טוב וכמ"ש בזהר בפ"י אמר אור מים רקיע כו' והמים ידוע שהן בבחי' החדס שיורד מגבוה לנמוך דוקא וכך האור יאיר בבחי' ירידת השפעה לזולתו דוקא כנ"ל, וא"כ לפי"ז הרי מובן ג"כ דבחי' האהבה שהיא בבחי' אור החדס בבחי' הפנימי שבה כטבע האוהב לעשות חסדים כידוע הרי נק' האהבה ג"כ בשם אור, וזהו ואהבת בגימט' ב"פ אור או"י ואו"ח כידוע וז"ש כי אהבת עולם אהבתך על כן משכתך חסד כי החדס שטבעו לירד מגבוה לנמוך בא מחמת התפעלות האהבה שבלב כו' דנ"ל. והנה בזה יובן ג"כ מה שמצינו בתורה כמה סיפורי מעשיות ברוב החדס הגשמי שעשה אברהם אבינו ע"ה בהכנסת אורחים גם לערביים וגם במה שעשה עמהם חסד אלקי' שהכניסן תחת כנפי השכינה שגייר גרים הרבה כמ"ש ואת הנפש אשר עשו בחרן כידוע ולמה לא נזכר על יצחק מעלה זאת. אך עם הנ"ל יובן להיות כי באברהם נאמר אברהם אוהבי פי' שהי' מרכבה לבחי' אור חסד דאצי' ששם שורה בחי' אור האהבה העליונה מלמעלה למטה והיינו ע"י הדבקות שלו כמים הפנים כו' מלמטה למעלה כמ"ש אהבת עולם כו' וכנ"ל והאהבה נק' אור שמאיר למרחוק דוקא או כטבע המים שיורדין מגבוה לנמוך דוקא כנ"ל עכ"ז נו' באברהם כל החסדים שעשה בגשמיות וברוחניות שהוא בחי' ירידת אור ושפע למטה מטה דוקא משא"כ בחי' יצחק שהוא מבחי' הגבו' שהן בבחי' או"י ח בהסתלקות ממטה למעלה כטבע האש וכידוע ע"כ לא נזכר בו מעלה זאת דנ"ל. אך הנה בפ"י ק"ש אמר שמע ישראל תחילה ואח"כ ואהבת כו', דמשמע שבחי' אור זה של האהבה באה מהתכונות דיחוד'ע ותתאה כו' ויש להבין תחילה מהו ענין התכונות דיחוד'ע. דהנה כתיב אני ה' לא שניתי פי' שאין כל ההשתלשלות דאבי"ע עושה בעצמותו ית' שום שינוי כלל וכלל והרי הוא כמו קודם שהאציל וברא כו' גם לאחר שהאציל וברא כו', וכמאמר אתה הוא קודם שנברא כו' והטעם הוא כי אין ההמשכה וההשפעה באצי' ובריאה נמשכת מבחי' עצמותו ומהותו כלל רק מבחי' האור וזיו שנק' מל' דא"ס שלפני הקו והחוט כמ"ש בע"ח, ובחי' מל' הוא רק בחי' הארה וזיו בלבד וגם מה שמאיר בבחי' קו וחוט להיות מקור לאצי' גם זאת אינו אלא בחי' הארה בעלמא כערך טיפה בים אוקיינוס מעצמות

האור דא"ס שנק' מל' דא"ס כידוע בע"ח. וגם בוהר מבואר דמצד עצמות אור הא"ס לאו דאית לי' מכל אינן מדות כלל וא"כ הרי יכול להאציל ספירות עד אין קץ ושיעור ולא עשר ספי' הללו דוקא רק ע"י צמצום דקו הנ"ל האציל רק ע"ס כו' וז"ש שאת הוא חד ולא בחושבן י"ס כו' ואפי' כל מדריגות העליונות שנמשכו מבחי' התענוג הפשוט כמו ימות המשיח ועוה"ב ועד"ו עד ג' אלפי' יובלות הכל רק מבחי' אור וזיו עונג העצמות הכלול במל' דא"ס ולא מבחי' עצמותו ומהותו כלל כידוע ומבואר באריכות במ"א. והנה כאשר האדם מתבונן בזה נתפעל באהבה, וזהו ואהבת שאחר שמע ישראל כו' כי בפסוק ראשון דק"ש מתבונן דה' אלקינו שהן או"א דאצי' ה' אחד בבחי' הפשוטה דמל' דא"ס שנק' חד ולא בחושבן ע"ס והיינו ענין המאריך באחד כידוע, ועי"ז מתפעל לדבקה בה' אחד. אך הנה יש להבין איזה שייכות יש להתפעלות זאת מחמת התבוננות הזאת דוקא. אך הענין יזבן עד"מ אור הלבנה שאנו רואים שכל זמן שהשמש עומד מקרוב אליה תחשך אור הלבנה לגמרי אך כל מה שתרחק השמש מן הלבנה כך יתוסף בה האור עד שבחצי החדש שהיא בתכלית הריחוק אזי יאיר בה אורה במילוי בתכלית השלמות ומחצי החדש ואילך שתתקרב מעט שמש תתמעט אורה מעט מעט עד שבסוף החדש שתתקרב ביותר לשמש אזי תחשך אורה לגמרי וכן חוזר חלילה כנ"ל ונמצא ערך רחוקה מן השמש עושה בה ערך הארת האור ועיקר הארתה בריחוקה הרבה מן השמש והטעם הוא לפי שהלבנה נק' בחי' מקבל והשמש נק' בחי' משפיע וכל זמן שהמקבל עומד מקרוב אל המשפיע לא יוכל המקבל להשפיע בבחי' אור המאיר לזולתו כדמיון תלמיד היושב לפני רבו דאידי דטריד למבלע ולקבל בעצמו לא פליט להשפיע דבר חכמה להאיר עיני זולתו כי הוא יושב לפני רבו בבחי' ביטול עצמותו לגמרי וטריד למבלע כו' ע"כ לא יוכל להתפשט אז ולהאיר לזולתו אך כאשר מתרחק מרבו תכלית הריחוק דלא טריד למבלע בבחי' ביטול עצמותו אז יוכל להאיר אור ושפע חכמ' לזולתו וערך הארתו ושפעו הוא לפי ערך רחוקו מן המשפיע וגם מה שמשפיע הכל קיבל מרבו אך בהיותו קרוב לא יוכל להתפשט אורו כנ"ל וכך הלבנה גם שאור המאיר לארץ ממנה קיבלה מן השמש אבל אינה יכולה להשפיע אור זה רק בריחוקה מן השמש דוקא כנ"ל ולכן עיקר מילוי הלבנה בחצי החדש דוקא לפי שאז היא בתכלית הריחוק מן השמש וזהו ג"כ הטעם למה שמבואר בספרי הקבלה דעיקר עת רצון לילך על קברי הצדיקי' הוא בזמן מילוי הלבנה דוקא וכן אין גושאין גשים כו' כידוע לפי שאז משפעת כל אורה בשלימות. והנמשל מכל אלה יזבן ג"כ בענין תולדות התפעלות האהבה מאחר שנקראת ג"כ בשם אור כנ"ל שאין גילוי אור זה מתגלה רק לפי ערך הריחוק בהתבוננות בבחי' העצמות דהיינו כשיתבונן דוקא ברוממות גדולות אור א"ס ב"ה איך שהוא רם ומתנשא בערך מן ההשתלשלות דאבי"ע ע"ד הנ"ל שאין השפעה זו רק מבחי' הארה וזיו ולא מבחי' מהותו כלל כו' וא"כ רם ונשגב ערך אור א"ס על ההשתלשלות ובהתבוננות זאת הרי ה' מרחוק דוקא נראה אליו בערך נבדל ומרומם מאד כו' ואזי דוקא יאיר בו התפעלות האהבה

שנק' אור שאיננו מאיר רק מסיבת הריחוק כנ"ל בלבנה משא"כ אם עומד מקרוב בהשגת עצמות אור הא"ס כמו שהוא למעלה מן ההשתלשלות כו' לא יתפעל באהבה כלל וכלל אלא יהי' אז בבחי' ביטול עצמותו לגמרי כדמיון קירוב הלבנה אל השמש או כתלמיד היושב לפני רבו כנ"ל וזהו בחי' ומדריגת יצחק כמשי"ת בעזר"ה וד"ל. וזהו ויקרא שם אברם בשם ה' אל עולם וכמה פעמי' כתיב באברהם ויקרא שם כו' דהיינו בחי' קריאה והמשכה מגבוה לנמוך וזהו שיהי' שם ה' דאור א"ס מתגלה בעולמות דאבי"ע ויקרא אל עולם בבחי' יחוד עליון יחו"ע ויחור"ת כידוע, ועד"ז כל ענין הברכות ברוך אתה ה' כו' שהוא בחי' ההמשכה מלמעלה למטה וכל זה מפני שבחי' אברהם הוא בחי' האהבה שנק' בשם או"ר שהוא בבחי' החסד כנ"ל.

(*) אבל הגה בחי' יצחק הוא בהיפך מבחי' אברהם מפני שבחי' יצחק הוא מבחי' הגבורות שהוא היפך החסדים וכמו מעלת הזהב על הכסף כך מעלת יצחק בשרשו יותר עליון מחסד דאברהם שהרי נאמר פחד יצחק הי' לי וכל פחד ורעדה הוא בחי' ביטול במציאותו ממש וידוע דבחי' הביטול שרשו גבוהה ממדריגת אור האהבה והדביקות הנ"ל. והענין הוא כי מבואר למעלה שהתפעלות האהבה נולדה מצד בחי' הרוממות והבדלה בערך כאשר מרחוק ה' נראה כנ"ל אבל התפעלות הביטול במציאות באה דוקא מבחי' הקירוב כמו כאשר האדם עומד מקרוב יותר למלך גדול הוא יותר מתבטל ממציאיות בפחד ורעדה גדולה או כמשל הנ"ל כתלמיד היושב לפני רבו מקרוב שמתבטל מעצמותו ואין בו שום התפשטות אור להאיר לזולתו כו' וכך בהתבוננות דאור א"ס כשעומד מקרוב להתדבק בעצמותו כו' שהוא ממש שהוא למעלה מבחי' השפעה והמשכה להיות מקור גם לאצי' כנ"ל אזי לא יוכל להתפשט בלב בחי' התפעלות אהבה שנק' אור כנ"ל אלא רק יתבטל ממציאיותו בפחד גדול וע"ד שנאמ' לעתיד ובאו במערות צורים מפני פחד ה' כו' והיינו מטעם שיתגלה בחי' עצמות אור א"ס וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו'. ונמצא מובן שבבחי' יצחק שהוא בחי' פחד וביטול משום דטרוד למבלע לא פליט כלל בבחי' השפעת אור כמו האהבה וכיוצא והיינו מעלת הזהב על הכסף שהרי בחי' הביטול הזה הרי הוא בחי' הסתלקות התכללות לגמרי בעצמות המאציל עד שאין בו שום התפשטות כלל כנ"ל וא"כ ה"ז כמו בחי' גבורות כמו טבע האש שעולה ומסתלק למעלה לשרשו ואינו יורד למטה היפך טבע מי החסדים דאברה' הנ"ל שיורדין מגבוה לנמוך ונק' אור אבל בחי' הביטול הזה נק' חושך ולא אור כי נכלל ועולה למעלה בבחי' הביטול וזה נק' חושך לגבי המקבלי' וזהו שאמרו דאפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי עילת העילות כו' ד"ל. ומובן מזה דבחי' חושך דיצחק גבוה מבחי' אור החסד דאברהם להיותו למעלה עדיין מבחי' ירידה והמשכה למטה כדמיון התלמיד לפני רבו דאידי דטרוד למבלע לא פליט כנ"ל. וזהו ענין דחילו ורחימו שיש יראה למעלה מן האהבה והוא בחי' הביטול שנק'

דחילו ויראה עילאה שהוא בבחי' יו"ד דחכמה בהעדר ההפשטות לגמרי שלמעלה מן רחימו שע"י התפשטות ההתבוננות דבינה שהוא ה"א ראשונה כידוע וד"ל. וזהו שאמרו לעתיד כי אברהם לא ידענו כו' אלא כי אתה אבינו שהוא בחי' יצחק שבבחי' הביטול בחכמה שנק' אבינו כידוע שלמעלה מבחי' אור החסד דאברהם כמעלת הזהב על הכסף מטעם הנ"ל וד"ל. ובכל הנ"ל הרי מובן ענין מולד הלבנה מה שבסוף החודש תחשך אורה לגמרי וחזרת להאיר מעט מעט כנ"ל דהיינו מפני שעומדת בסוף החודש מקרוב מאוד אל השמש שאז היא בבחי' הביטול בתכלית בלתי נמצא בה שום התפשטות אור אפי' כנקודה א' כדמיון המקבל שעומד בקרוב למשפיע שמתבטל מעצמותו לגמרי כנ"ל ולמעלה היינו בחי' חושך דיצחק שלמעלה מבחי' התפשטות אור האהבה כנ"ל ומיד שמתרחקת מעט מן השמש יאיר בה כנקודה א' שהוא בחי' אור החסד ותתפשט מעט מעט עד חצי החודש שנק' מילוי הלבנה כי נתמלא באור החסד להאיר על הארץ למטה מטה שהוא בחי' אור החסד דאברהם כנ"ל ואח"כ חזרת להתמעט אורה כי מתקרבת קצת אל השמש כו' וכן חזור חלילה בקירוב וריחוק ומצד הקירוב תחשך בבחי' ביטול ומצד הריחוק תאיר כנ"ל והיינו בחי' ירידת ועליות בתמידות דהיינו בכל ר"ח הלבנה בבחי' עלי' וקירוב וחזרת להתרחק כו' וכך ישראל הן בבחי' ירידות ועליות תמיד ולכך מונין ללבנה כו' וד"ל, וזהו ג"כ הטעם שמקריבין שעיר בר"ח כמארו"ל אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמעטתי הירח כו' כי אז יש עלי' לבחי' המלכות שנמשלה ללבנה והיינו בחי' יצחק הנ"ל וכמו שבכל ר"ח יש עלי' וקירוב בפרט כך יש בכל שנה בחי' עלי' וקירוב כללי יותר. וזהו שתוקעין בשופר בר"ה באילו של יצחק דוקא להיותו בחי' ביטול כללי מכל י"ב החדשים ולכך אומרים בר"ה ובכז תן פחדך כו' שהוא בחי' פחד יצחק הנ"ל וגם כל הכוונות שבסדר התקיעות מבואר בוזהר שהוא להמתיק בחי' פחד ודינין שבבחי' יצחק ולהמשיכו למטה ואברהם מסטרא דא כו' ע"ש וכמשי"ת בסמוך בענין אברהם הוליד את יצחק כו' וד"ל.

(ח) ומעתה יש להבין ההפרש שבין שבת לר"ח ולמה לא נק' השבת בשם ראש כמו ראש חודש כו'. דהנה כל ד' שבתות בחודש הוא בחי' אור החסד דאברהם הנ"ל ובחי' ר"ח הוא בחי' יצחק כנ"ל ולפי שנאמר אברהם הוליד את יצחק שמבחי' אברהם נולד בחי' יצחק ע"כ מולד הלבנה בכל ר"ח נעשה ע"י ד' שבתות שקדמו אליו כו'. להבין זה יש להקדים תחילה בשרש ענין השבת מהו. דהנה כתיב ששת ימי' תעבוד כו' וביום השביעי שבת לה' כו' פי' עבודה זאת בו' ימות החול היינו ענין ל"ט מלאכות חורש וזורע כו' שנקרא עבודת הברורים דרפ"ח כו' דהיינו להפוך חשוכא לנהורא כו' כי המזונות ומלבושים וכל עניני' הגשמים נפלו בשבירה תחת העי' שרים דנגוה שישראל אצלם בגלות וכל עיקר הגלות לברר ניצוצים דתוהו כידוע בפי' לא גלו ישראל בין אוה"ע אלא להוסיף גרים שהן העלאת הניצוצות כי אחרי יגיעת האדם במשא ומתן במזון ולבושים מתפלל ומוסר נפשו באחד ועושה מצות הרי כל מה שעשה נכלל ועלה לה' כקרבו כידוע והיינו באהבת בכל נפשך בק"ש נכלל בא'.

וזהו כל ימי שנותינו בהם שבעים שנה בהם פי' בע' שרים לברר כל מה שנפל מהם כאו"א כפי שכוחו לברר ולפי שניו הקצובי' לו כידוע וד"ל. אך הנה ידוע דמס"ג שכאו"א מוסר נפשו הוא לפי אופן כלי השגתו באחד הפשוט וכלי השגתו מנפשו הבהמית שכל אנושי הוא וגם כלי השגת נפשו מאלקות מאחר שמלובשת בנפשו החומרי' מגושמת מהשגתה מאוד וא"כ איד יוכלל בבחי' אור האלקי וגם כמו שהנפש האלקית במקור חוצבה למעלה הרי היא בחי' נברא בע"ג ואין ערוך לבע"ג בלתי בע"ג כו' והאיך אפשר שתוכלל להיות בבחי' אלקות ממש ובפרט האצ"י שנקי' ע"ס בלי מה בלי מהות כו'. אך הנה זהו ענין ושרש השבת שכל בחי' ברורים דימות החול במס"ג כנ"ל בכללי' ועולין בשבת להיות בבחי' אלקות ממש ביחד גמור (הוא בחי' בירור שני שהמ"ד מברר למ"ן כו'). והטעם הוא כי בשבת נמשך אור מבחי' עונג העליון הפשוט בעצמות המאציל וכמ"ש וקראת לשבת עונג כו', והענין הוא שנמשך מבחי' עונג הפשוט שיהי' מקבל תענוג מן הבירורים הנ"ל לפי שבאמת הרי אין ערוך כלל השתלשלות דאבי"ע לגבי עצמות אור א"ס כנ"ל א"כ מהיכן ימצא בו עונג מהתהפכות חשוכא לנהורא כו' אחר דכולא קמי כלא כו' וכחשיכה כאורה כו' וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו' אלא נמשך ע"י צמצום גדול מעצמותו להיות מתענג מזה. וזה שאמ' צחוק עשה לי אלקים כמו הצחוק שאינו תענוג אמיתי רק שעושה לו תענוג מדברים שפלים כו', וכמ"ש במ"א בענין הקניג'י' שעתידי לעשות כו', וע"י המשכת העונג הוה מעונג הפשוט נכללו כל הברורים של ימות החול להיות משתאב בגופא דמלכא בבחי' אלקות ממש כי כך עלה ברצון המאציל וזהו ענין עליות העולמות שהוא בשבת דוקא והיינו ע"י ההמשכה כמ"ש ויכל אלקים כו' לשון תענוג כמו כלתה נפשי כו' וד"ל וזהו ששת ימים תעבוד בבחי' הבירורים דרפ"ח כו' וביום ה' שבת להוי' שיוכללו באלקות ממש מפני המשכת עונג העליון בזה. והנה בחי' המשכת העונג הוה בשבת הוא בא מבחי' אור החסד של המאציל שהרי יורד מגבוה לנמוך מאד לקבל עונג מברורים של הנבראים בע"ג כו' והיינו ענין ה' שבתות בחודש שהן בחי' אור החסד דאברהם הנ"ל אך הנה עי"ז נולד אח"כ בחי' הביטול דיצחק בר"ח כי אברהם הוליד את יצחק. והענין הוא כי ע"י בחי' המשכת העונג בשבת כנ"ל יוכל להיות בחי' הביטול דיצחק שהוא בחי' ר"ח כנ"ל וזהו אברהם הוליד את יצחק כנ"ל.

ולהבין ביאור זה הנה יש להקדים תחילה בשורש ענין בחי' התהוות הזמן לממעלה מן הזמן דהנה שורש התהוות הזמן בא מבחי' מטי ולא מטי שלמעלה ולמטה הוא הנקי' בחי' רצוא ושוב, וביאור הדבר כי הנה אם היתה בחי' השפעה המשכה העליונה גמשכת ונשפעת הכל כמות שהוא בלתי התחלקות לחלקי', דהיינו שיהי' גמשך בבת אחת עד"מ גילוי אור השפעת השכל כמו שהוא בלי התחלקות כלל לאותיות וכיוצא הנה לא הי' ההתהוות הזמן כלל, כי שורש הזמן הוא בחי' התחלקות האור והחיות לחלקי' רבים כמו היום שמתחלק לכ"ד חלקי' שהן כ"ד שעות וכל שעה מתחלקת לתת"ף רגעים וא"כ הרי בבחי' אור וחיות הנמשך ליום כולל היה כל אלה

החלקי של הרגעים הרבים שבכ"ד השעות רק שנחלק תחילה לכ"ד חלקי ומן הכ"ד נתחלק עוד כו' וכנ"ל עד שהרגע הוא בחי' התחלקות יותר אחרון, והרי מן הרגע יובן שורש התהוות הזמן בכלל היותר ראשון שהוא בחי' מטי ולא מטי כנ"ל דהנה הטעם שנתחלקה השעה למספר תת"ר"ף רגעים דוקא הנה ידוע לפי שיש שעור תת"ר"ף גשימות בכל שעה וכל גשימה וגשימה היא כלולה מבחי' רו"ש שהרי נראה בחוש הטבעי בגשימות הרוח החיי' שבלב שהוא בחי' רו"ש תמיד דהיינו שהרוח תרוץ ותסתלק למעלה ומיד חוזר הרוח ונמשך למטה ונקי בשם דפיקו דלבא שהלב דופק בבחי' רו"ש כי דופק בשתי דפיקות הא' הוא בחי' הסתלקות החיות והב' בחי' המשכתו וכן חוזר חלילה ועד"ז הוא ענין הנשימה הגשמי שבאפו של אדם כמ"ש כל אשר נשמת רוח חיים באפו כו' כדוגמת הנשימה באדם הישן כנדוע ושיעור שהיית הנשימה הכלולה מרו"ש כנ"ל הוא הרגע שהיא חלק א' מתת"ר"ף בשעה כו' (ויש עוד רגע הנק' רגע כמימרי' הוא שעור אחר לא נמנה במנין תת"ר"ף כו') ולנגד תת"ר"ף רגעים שהוא שיעור תת"ר"ף גשימות (ושיעור ס' גשימי' בשעה שנו' בוהר על דוד המלך היינו גשימה שהיא גדולה וכלולה מח"י גשימות של הרגעים דהיינו שעור מספר תת"ר"ף לס' גשימות כו' ד"ל) יש תת"ר"ף צרופי' בכל שעה ובכל צירוף החיות רצוא ושוב (וזהו הגו' בישיע' ח"י ח"י הוא יודוך כו' שהן ח"י גשימות קטנות הכלולים בגשימה הגדולה שהיא חלק א' מס' בשעה כנ"ל ד"ל) וא"כ הרי בכל רגע מתחדש החיות ממקורא דכולא וכל זה מפני שהמשכה והשפעה הראשונה מכולם נמשך בבחי' מטי ולא מטי דהיינו בבחי' התפשטות והסתלקות ולא נמשך בבת אחת כמו שהוא ע"כ מתהווה בחי' הזמן שהוא בחי' רו"ש כנ"ל, אבל אם הי' בחי' המשכה מלמעלה למטה בלתי בחי' מטי ולא מטי בבחי' התפשטות והסתלקות אלא הי' נשפע ונמשך כולו בבת אחת בלי התחלקי' כלל לא הי' מתהווה בחי' הזמן ברו"ש כלל ד"ל. והנה כל בחי' רו"ש הנ"ל בזמן הוא בחי' רו"ש הנ"ל בזמן הוא בחי' ההעלאה והביטול ממטה למעלה וכמו הדפק בלב כו', והרי מבואר למעלה שיש ריבוי רבבות השתלשלי' בזמן מעילה כללי' לפרטים רבים כמו מיום אתמול דאצי' נמשך ומתחלק לאלף שני' וז"ש כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כו' ובככל שנה נמשך על י"ב חדשים וכל ר"ח נמשך על ל' יום ובכל יום נמשך על כ"ד שעו' ובכל שעה על תת"ר"ף רגעים כנ"ל ונמצא בבחי' ההעלאה ממטה למעלה הנה שיעור החיות שברגע עולה ונכלל בשעה והשעה נכללת במוח והיום בשבוע והשבוע בחדש והחדש בשנה והשנה באלף שנה וכל האלף שנים ביום אתמול והי' זימן עילאין עולין ונכללין במקור הכוללם יחד שהיא בחי' מחשבה הקדומה דא"ק שצופה ומביט כל ההשתלשלות דנוק' דאצי' בבי"ע במחשבה א' כו' ד"ל. ולמטה היינו כללות שיתא אלפי שני' דהוי' עלמא שנכללי' באלף הי' שנק' יום שכולו שבת כו' כמבואר למעלה, והנה מבואר למעלה שבכל בחי' ביטול בפרט כמו בכל ר"ח הוא בחי' ההעלאה שמחמתה יוכל להיות בחי' ההמשכה אח"כ וכמ"כ יובן להיפך שבחי' ההמשכה שקדמה גורמת בחי' ההעלאה אח"כ היפך הנשימה

שנשימת ההעלאה בבחי' רצוא גורמת מיד בחי' ההמשכה אח"כ כו' וכך יובן בבחי' המשכת עונג עליון בד' שבתות שהוא בחי' אור וחסד היורד מגבוה לנמוך לקבל תענוג מברורים דרפ"ח כו' כנ"ל הוא הגורם בחי' ההעלאה בבחי' הביטול בר"ח דאעפ"י שלמטה בנשימה בחי' הרצוא קודם לבחי' שוב היינו מלמטה למעלה דוקא אבל מלמעלה למטה הרי בחי' מטי קודם ללא מטי דהיינו בחי' התפשטות קודמת לבחי' ההסתלקות לפי שלא נמשך בבת א' כנ"ל וכך יובן בענין ד' שבתות שנמשך בהן עונג העצמות מלמעלה למטה כנ"ל שהוא הקודם לבחי' הביטול דבר"ח והיינו ענין אברהם הוליד את יצחק כנ"ל וד"ל (ועד"ז יובן בכללות מ"ב חדשי' שנמשך בהן (עונג * העצמות מלמעלה למטה כנ"ל שהוא הקודם) בחי' המשכה גורם בחי' העלאה וביטול דיצחק בר"ח שתוקעין באילו של יצחק כנ"ל וכן מאלף שנה כשעולה ונכלל ביום כו' ודרך כלל בחי' מטי הוא בחי' חסד דאברהם ולא מטי הוא בחי' פחד יצחק כו' וד"ל.

והנה בימות המשיח כתיב ונשגב ה' לבדו ביום ההוא מפני שיושלמו אז כל הביורורים דרפ"ח כו' שנפלו בשבירה ולא יהי' בחי' גפרדים כלל להסתיר על אור אלקי וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' א"כ לא יצטרך להיות אז בחי' ירידות ועליות כמו עכשיו כי תכלית בחי' הירידה שבמלכות אינו רק לברר כל ניצוצי נוגה שיתעלו לשרשם כנ"ל אבל לאחר שכבר יוברר הכל אין מהצורך כלל לבחי' ירידה זאת וע"כ כתיב לעתיד וירחך לא יאסף ולנוגה הירח לא יאיר לך פ"י שלא יהי' עוד בחי' מעוט הירח שנק' אסיפת הירח שהוא בחי' עליות כנ"ל וגם בהיפך להיות הארת הירח בבחי' מילוי הלבנה כדי לברר לנוגה ג"כ לא יאיר לך כי לא יהי' כלל בחי' עליות וירידות וז"ש והי' אור הלבנה כאור החמה כו' דהיינו בחי' שוין בקומתן למעלה כנ"ל ויהי' עוד עליי' שלישיית למלכות שתתעלה למעלה מבחי' ז"א בעלה כמ"ש אשת חיל עטרת בעלה שהוא בחי' שם ב"ן ואחר הביורור שיתעלה בבחי' ס"ג שבו היה השבירה שהוא למעלה מבחי' שם מ"ה דז"א כנ"ל. וז"ש כי אברהם לא ידענו כו' שהוא בחי' המשכת החסדים מז"א לנוק' כדמיון הארת השמש בלבנה כנ"ל אלא כי אתה אינו שהוא בחי' יצחק כנ"ל וד"ל. וזהו וישקו איש את רעהו ויבכו עד דוד הגדיל פ"י כי עכשיו בכל מחר חודש נפקד ונבנה בחי' דוד שהוא בחי' בנין המלכות כי געשית נקודא חדא תחת היסוד והיינו מפני כי יפקד מושבך אחר בחי' קירוב הלבנה ביותר כנ"ל. דהנה פ"י יהונתן הוא בחי' המשכת החסדים מז"א בכל ד' שבתות ואותיות יה"ו היינו בחי' מוחין דאו"א שנמשך בז"א בכל זבת להמשיך בחי' עונג העליון בברורים דרפ"ח כנ"ל וז"ש וקראת לשבת עונג וכנ"ל ועי"ז בכל ר"ח ויאמר יהונתן אל דוד מחר חודש נפקדת כו' אחר בחי' הביטול כנ"ל כי פ"י נפקדת לשון וה' פקד את שרה וכמו חייב אדם לפקוד לאשתו כו' והיינו להיות בחי' מולד הלבנה בכח התולדה להאיר כנקודה א' עכ"פ בריחוק מקום ולהיות האור מוסף והולך עד שיושלם בניינה בפרצוף שלם באמצע החודש.

ואמר נתינת הטעם לתולדה זו כי יפקד מושב"ך תחילה בבחי' הביטול לגמרי מקדם והוא מה שתחשך אורה לגמרי מקדם ופי' יפקד גם לשון חסרון כנ"ל ד"ל. וזהו וישקו איש את רעהו בבחי' נשיקין שהוא בחי' הקירוב אתדבקוּתא רוחא ברוחא כנ"ל ואחר הקירוב ויבכו כו' להיותם מתרחקים זמ"ז עד"מ ב' אהבי' שצריכים ליפרד זמ"ז שתרבה מאד הבכיי' בעיניהם וד"ל, וכ"ז בחי' עליו' וירידו' דאצי' עד דוד הגדיל כשתהי' אשת חיל שהוא בחי' המלכות עטרת לבעלה כנ"ל שאז לא יהי' כלל בחי' עליות וירידות שהוא בחי' נשיקין ובכיו' הללו, והיינו מטעם הנ"ל שבחי' ס"ג דתוהו גבוה משם מ"ה דז"א וכמ"ש לפני מלוך מלך לבנ"י כו' וכידוע ענין זה באריכות ממה שאנו רואים שעל הלחם יחי' האדם לפי שמוצא פי ה' שבמאכל שרשו בבחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון שמשם שורש נפש האדם כו'. וזהו שארו"ל שלעתיד עתידין צדיקי' שיאמרו לפניהם קדוש כו' כי שורש כללות ג"י בבחי' המל' כמארו"ל כל ישראל בני מלכים הם ובחי' המל' תתעלה למעלה כי געוץ תחילתן בסופן לפי שסוף מעשה עלה במחשבה תחילה וע"כ יאמרו לפניהם קדוש כו' לפי שישראל מונין ללבנה וכשהו עולין עולין תחילה כו' וכמ"ש ותרם כראם קרני וכתוב כתועפוי ראם לו כו' וזה פי' עד דוד הגדיל וכמ"ש אבן מאסו הבונים שהוא בחי' המל' א' ב"ן שמאסוה הבונים שהו או"א דכתיב בהו באר חפרוה שרים ויבן ה' אלקים את הצלע כידוע בזוהר היתה לראש פינה וד"ל.

בעזרה תנאי' למז"ט יום ב' פ' ויצא
(אמ"ח ענין שארה כסות' ועונת' יש בע"ח שמ"ז פה"ו)

המגיד מראשית אחרית כו'. כתיב מגיד מראשית אחרית ומקדם אשר לא נעשו כו'. ויש להבין מהו בחי' ראשית ובחי' אחרית כו'. וההפך בין ראשית לקדם דמשום זה כפל הענין לומר ומקדם אשר כו' ומהו השבח אשר מגיד מראשית אחרית כו'. הנה כתיב שארה כסותה ועונתה לא יגרע כו' ויש להבין שורש ענין ג' אלה שארה כו' מה הן למעלה. ויש להקדים תחילה בכללות ענין ההשתלשלות. דהנה בחי' ההשתלשלות מאין ליש גק' בשם דכר וגק' דהיינו בחי' משפיע ומקבל וגק' בזוהר ג"כ בשם עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא והכל שורש א' דהיינו שבחי' המקור שמשם נמשך השפע גק' אין להיות השפע שם עדיין בבחי' ההעלם ובבחי' הכללות בלתי התחלקות עדיין לפרטי חלקים רבים והוא בחי' דכר שנק' עלמא דאתכסייא בבחי' ההעלם וכאשר השפע נמשכת לבחי' גילוי מן ההעלם דהיינו מאצי' לבריאה הנק' יש מאין כידוע אז גק' בשם גוק' ונק' עלמא דאתגלייא ושם האור מתחלק ג"כ לריבוי

חלקים מאוד כידוע ומבואר בכמה מקומות להבין ענין זה בתוס' ביאור הנה מבשרי אחזה כו' כמשל גילוי השכל באותיות הדיבור אשר ידוע שבשכל נכללו כל אותיות הדיבור בבחי' כח היולי כללי והיינו בבחי' ההעלם וכאשר צריך לגלות השכל לזולתו או יוצאין בגילוי מן ההעלם ובהתחלקות אותיות רבות ונמצא שאצל המשפיע עדיין השפע בכח היולי כללית ובהעלם ורק כאשר משפיע למקבל באה בבחי' התגלות והתחלקות כנ"ל, ואמיתת המשל לענין הנ"ל היינו מה שאנו רואין בטפת זרע המוליד ולד שלם ברמ"ח אברים, אשר ידוע דבטיפה זו נכללו כל פרטי האברים אשר יצטיירו אח"כ במשך זמן העיבור ט"ח רק שבטיפה הזו בהעלם גדול ובלתי התחלקו גיכרת כלל וכידוע בספרי הטבע שיכולים לראות בכלי האצטרלו"ב בגרעין שממנו יצמח התפוח כל אופן גידול פרי התפוח אשר עתיד ליצמח בגילוי, וכמ"כ יכולים לראות בטפה כל אופן ציור אברי הולד לפי שבטיפה נכללו בבחי' ההעלם רק בשהיית הולד ט"ח בא לידי גילוי מעט מעט והיינו מטעם הנ"ל שבחי' מקור המוליד ומשפיע עדיין הוא בחי' כח היולי לכלול כל פרטי השפע שיוצא לגילוי אח"כ כו' וד"ל. והנמשל מכל אלה יובן למעלה ג"כ בענין הנ"ל בבחי' ההשתלשלות מאין ליש מאצ"י לבריאה שבחי' מקור כל העולמות דבי"ע נק' בחי' אימון * והיינו בחי' דכר שנק' עלמא דאתכסייא שכולל בהעלם כל מה שנמשך אח"כ בגילוי בנבראים. והנה גם בחי' העונג האלקי כמו בג"ע העליון שבעולם הבריאה שהנשמות נהנין מזיו כו', הנה ידוע דבחי' זיו זה הוא בחי' זיו ואור אלקי היורד ונמשך בסדר השתלשלות מעילה לעילה עד ג"ע התחתון שבעשי' ומשם נופל פסולת ושמרים לעוה"ז הגשמי והן כל תענוגי הגשמי שנפלו בשבירה וכבר ידוע שאין ערוך כלל לתענוגי הגשמי עם עונג אלקי שבג"ע התחתון עד שאמרו באחר מוטב דלידייני ביסורי גיהנם ויוכה לעונג אלקי בג"ע כו' וכמ"כ יותר ויותר אין ערוך כלל לג"ע התחתון וג"ע העליון לגבי בחי' עונג העליון היותר גבוה מהם והוא כמו העוה"ב באלף הו' דכתיב ב"י עין לא ראתה כו' וכמ"כ יש גבוה מעל גבוה כו' רבוי רבבות מדריגות זו למעלה מזו בבחי' עונג העליון עד רום המעלות וכידוע בספרי הקבלה שיש ג' אלפי יובלות דהיינו שבכל שמיטה יש עליה ממדריגה למדריגה ועד"ו עד ג' אלפי יובלות וכולן רק בבחי' זיו ועונג העליון שבמאציל עצמו דהיינו רק בחי' הארה בעלמא מבחי' עצמות עונג העליון הנק' מקור כל התענוגים ונק' בחי' תענוג הפשוט או שעשועי המלך בעצמותו כמ"ש בס' עמק המלך. והוא מ"ש כי עמך מקור חיים פי' מקור חיים היינו בחי' מקור כל התענוגים שלמעלה גם מבחי' עונג עליון שמלוכש ברצונו ית' להאציל עולם האצ"י שאינו בחי' הארת והמשכת עונג פרטי בלבד מעצמות התענוג הפשוט וכמ"ש במ"א באריכות. והנה כל בחי' ירידת עונג העליון מעילה לעילה מעצמותו כנ"ל עד למטה בעולמות הנבראים יש מאין הוא הנק' שארה אשר ה"א כי אשר לשון תענוג כמו באשרי כו' וכידוע והו"א מורה בחי' התגלות

אור וזיו זה למקבלים שנק' עלמא דאתגלייא בהתחלקות פרטים רבים מעילה לעילה בירידות המדריגות כנ"ל בג"ע העליון והתחתון. וגם אותיות שארה ראש ה"א כי הרי שורש זה העונג האלקי נמשך מבחי' ראש ומקור כל התענוגים היותר עליוני' כנ"ל. והנה ידוע שבחי' המשכת עונג אלקי זה בא בבחי' מידה וגבול בכל עולם לפי ערכו דוקא כמו בג"ע העליון האור הזה מצומצם יותר מבעוה"ב כנ"ל ובג"ע התחתון מצומצם יותר ועד"ז יש ריבוא רבבות מדריגות חלוקות ובכל או"א מצומצם רק כפי מדתו וערך קבלתו דוקא עד שאמרו שכל צדיק וצדיק יש לו מדור בפ"ע לפי כבודו וערכו דוקא. וכמ"כ במלאכים שמקבלים הזיו האלקי הזה נאמר לחם אבירים אכל איש לחם שמלאכי השרת גיוונין בו דהיינו עדי"מ המזון הגשמי בעולם השפל לאדם הגשמי שא"א לאכול אותו רק כפי מדתו וערכו הצריך לו בלבד ואם יאכל יותר ממדתו יזיק לו להיות כי המזון בא בבחי' אור וחיות מוגבל בכלי דהיינו באברים הגוף לפי מזגם ותכונתם כמו להחיות כח השכל או כח המדות או כח התנועה בסיבת המאכל וכמ"ש לחם לבב אנוש כו' שבודאי צריך החיות לבא באופן הגבלת המוח והלב וכיוצא והיינו ענין הכלי שמגביל את האור ומצמצמו כידוע וגם בהכרח שיבא האור בהתחלקות כלים רבים כו' וד"ל. וכמו כן יובן למעלה בלחם העליון שהמלאכים גזונין בבחי' מזון רוחני שגם הוא בבחי' אור המוגבל בכלי המצמצמו דהיינו כפי המדה והערך של כל מקבל דוקא שהוא לפי אופן השגתם בלבד ואין מדריגת א' דומה לחבירו וצריך כאו"א לקבל כפי ערכו דוקא גם בהכרח שנתחלק המזון רוחני זה לריבוי כלים שהן רבבות מדריגות של המלאכים בכל חד לפום שיעור השגתו כו', וכך יובן ג"כ בבחי' המשכת אור עונג אלקי בעולמות הנק' שארה כנ"ל שמתחלק ובא בכאו"א לפי ערכו דוקא וכנ"ל וד"ל. וזהו פי' שארה לשון מזון ג"כ כפשוטו ומה שאמר שארה לשון נוק' בה"א לפי שכללות כל המקבלי' שבג' עולמות ביי"ע נק' בחי' נוקבא והוא הנק' בחי' עלמא דאתגלייא כנ"ל וכנ"ל במשל הטיפה שממנה מצטייר הולד בגילוי או כמשל התגלות השכל בדיבור וכמ"ש בדבר הוי' שמים נעשו היינו בחי' מלי' דאצי' שנק' בחי' נוקבא דז"א כידוע וד"ל. וזהו שארה אשר ה"א דהיינו בחי' המשכת מ"ד דז"א ששם נכלל בחי' עונג העליון בהעלם ובכללות ובמלי' דאצי' שהוא ה"א תתאה מתגלה שאר זה מן ההעלם ובהתחלקות בכל העולמות וזה הגילוי נק' ג"כ בבחי' שם אלקים שהוא בחי' גרתק לשם הוי' כמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקים דהיינו ששם אלקים דמלכות הוא בחי' הצמצום וההסתר להסתיר ולהעלים אור שם הוי' דז"א כי בעולמות הנפרדים יש מאין בהכרח שיבא שם האור והשפע בבחי' צימצום והתחלקות רבות כנ"ל ולכך בחי' המלכות כללות כולם נק' שם אלקים בחי' הצמצום בכלל כדי שיוכל לבא האור בהתחלקות וצמצומי' בנבראי' כמבואר במ"א ענין זה באריכות ולזה הטעם אמרו דשולחן בצפון כי בחי' המזון הנק' שארה כנ"ל אינו יורד כ"א עפ"י המידה לכאו"א כפי ערכו דוקא כנ"ל וע"כ השולחן שורש שפע המזון העליון בצפון מבחי' הגבורות העליונות כמ"ש מצפון זהב כו' וכידוע ואעפ"י שהוא בא מבחי' הגבורות הנה עי"ז עיקר קיום

השפע למקבלים שיוכלו לקבל כידוע והוא הנק' בחי' גבורה שבחסד כמו גבורות גשמים כו'. וזהו אתה גיבור לעולם אד' כי כדי שיהי' התהוות יש מאין בבייע בדרך פרטי התחלקות בכל יום ויום כמ"ש המחדש בטובו בכל יום ופי' בטובו מבחי' עונג וטוב הגנוז במשפיע שבאצי' שנק' עלמא דאתכסייא כנ"ל הכל בא ע"י בחי' הגבורות דשם אד' ואלקי' דוקא וז"ש אתה גבור לעולם אד' כו' וכמ"כ ענין להודיע תחלה לבנ"א גבורות דוקא שאו נק' בשם מלך על עם וברוב עם הדרת מלך וז"ש וכבוד הדר מלכותו וד"ל.

ומעתה יש להבין מהו בחי' עונתה וכסותה. דהנה בבחי' ירידת והמשכת אור עונג העליון ממקור כל התענוגים בעלמא דאתגלייא שהוא בחי' המל' כנ"ל הנק' שארה אשר ה"א הרי מתלבש באור זה בחי' כח אלקי מעצמות אלקות דהיינו מבחי' עצמות אור הא"ס שלפני הקו והחוט כו' והוא הנק' עונתה ועד"מ הטפה של מ"ד ביחד גשמי שיש בה כח המוליד להוליד ולד בנפש וגוף כידוע הנה בחי' כח המוליד הזה אין לו שיעור והפסק כלל כמו שאין שיעור לכח המצמיח תבואות אשר בארץ להצמיח אותם עד כמה פעמים בלתי הפסק כלל וגם ניתן כח זה המוליד בירושה לבנו הנולד שיוליד גם הוא ועד"ן הרי יולדו כמה מאות דורות מאיש א' ע"ד שנא' לאברהם להרבות זרעו כעפרות תבל וכיוצא והרי יש בכח המוליד הזה בחי' אלקי הבלתי מוגבל ונפסק אחר שאין לו שיעור להתפשטות כו' וכמ"כ הנה יובן ג"כ בבחי' אור העליון הנורע לצדיק ח"י עלמין שהוא בחי' מ"ד דו"א דאצי' שבו מלוכש ג"כ בחי' כח אלקי' הבלתי מוגבל גם באציל' והיינו מבחי' עצמות אור א"ס כנ"ל מאחר שהאור הזה הוא בחי' כח המוליד להוליד גשמות בלי שיעור וגבול ובכל כח המוליד יש הארת אור א"ס כנ"ל והיינו הארת עצמות אור א"ס שלמעלה מאור א"ס שנמשך בקו המדה שהוא הנק' קו וחוס כו' וד"ל. ובזה יובן מ"ש ביום עשות ה' אלקי' ארץ ושמים פי' ה' הוא בחי' עונתה והיינו בחי' אור א"ס הנכושך בלי מדה באור הוי' דאצי' והיינו בבחי' מ"ד דו"א כנ"ל ושארה הוא בחי' שם אלקים המקבל לבחי' גילוי אור זה כנ"ל ושארה ועונתה היינו ב' שמות דהוי' ואלקי' שנקראים זו"נ כידוע ועד"מ העונה הגשמי' שהוא יחד המשפיע עם המקבל כאשר מקבל השפעת המשפיע להוליד בדומה לו כו' וד"ל. והנה בבחי' עונתה הנ"ל יש עוד מדריגה שלישית (מלבד ב' מדריגות הגיל' הא' בחי' העונג העליון אשר בשפע מ"ד הנק' אשר ה"א כנ"ל והב' בחי' כח המוליד שבה כו' הנק' עונתה כנ"ל) והיינו בהיות ידוע הכלל שבכל אור ושפע הנמשך מן המשפיע אל המקבלים בהכרח שיש בה בחי' או"פ ובחי' או"מ. והענין ידוע שבחי' או"פ היינו בחי' התגלות השפע המתקבל במקבלי' ובחי' או"מ היינו מה שנשאר בהעלם על המקבל מפני שלא יכילנו עד"מ אור איוה שכל וסברא שמשפיע הרב לתלמיד שאינו מתקבל לפי השגת התלמיד רק אפס קציהו בלבד דהיינו רק חלק העשירי' שבו הוא בחי' אותיות אותו השכל בלבד אבל עיקרו ומהותו של השכל כמו שהוא ממש לא קאים אדעתי' דרבי עד מ' שנין כו' וכמו הארת אותיות של השכל במדות שמתפעלי' מחמת ההתבוננות שגם אור

זה אינו אלא בחי' חלק העשירי' שבשכל והיינו רק בחי' האותיות שבשכל וכן מלמעלה מן השכל בשכל אינו מאיר רק אפס קציהו והוא רק בחי' אותיות ועד"מ מן השכל למחשבה ומן המחשבה אל הדיבור בכולן אין ההארה באה מעליון לתחתון רק מבחי' האחרונה שבעליון והיינו בחי' המל' שבעליון שהוא בחי' אותיות שבו והוא מ"ש בע"ח בכמה דוכתי בסדר התלכשות הפרצופים דבחי' מל' שבעליון נעשה בחי' עתיק לתחתון כו' והכלל הזה ישנו גם בכל בחי' אור וכלי כמו הנשמה שמאירה באברי הגוף הרי אינה מאירה ג"כ רק מבחי' האחרונה שבה כו' ועפ"י הכלל הזה הנה יובן ג"כ למעלה בבחי' גילוי אור ושפע האצי' בבריאה דהיינו מז"א לנוק' כנ"ל שנק' עונת"ה שיש בזה ב' מדריגות הללו הא' בחי' א"פ המתקבל לפי ערך המקבלים בלבד והוא הנק' עונתה כנ"ל והב' בחי' אור מקיף של אותה ההשפעה אשר אינה מתקבל כלל במקבל להיות כי אור הזרוע לצדיק עליון אינו רק בחי' חלק הי' מעצמות המדות כמשל הארת המדות בדיבור או הארת השכל במדות כנ"ל וכידוע דיש בחי' יחידות עשירות מאות אלפים כו' והיינו אי"ק בכ"ר א' יחידות י' עשרות ק' מאות וכמ"כ בכ"ר כו' ודרך כללות בחי' היחידות במל' והעשירות במדות דז"א והמאוי' באו"א והאלפי' בא"א כו' לפי שבהשתלשלות אינו נמשך מא"א לאו"א רק חלק הי' שהוא מספר מאה מאלף ועד"ז מאו"א לז"א רק חלק הי' והוא בחי' העשירות כו' וכל הט' חלקים הנשארים במשפיע הוא הנק' בחי' מקיף לגבי המקבל והיינו בחי' כסות"ה לשון מכסה כמו הלבוש והכסות שמכסה על האדם מלמעלה כך כתיב ופרשת כנפך על אמתוך כי גואל אתה כו' שהמשפיע עצמו ומהותו נק' כסותה בבחי' מקיף מטעם הג"ל וד"ל (ומה שאמר כסותה קודם לעונתה מאחר שעונת"ה הוא גוף אור השפע המתקבל במקבל כנ"ל. הענין הוא כי בחי' המקיף קודם לבא מצד המשפיע עד"מ השפעת שכל שאצל המשפיע קודם לבא עומק ותמצית ההשפעה כו' וכמ"ש במ"א וציווי זה דשארה כסותה כו' קאי על המשפיע וד"ל) נמצא מובן מכל זה דגם שבחי' כח המוליד שבמ"ד הנק' עונתה יש בו מבחי' אור א"ס שלפני הצמצום דקו כנ"ל מ"מ אין לו ערוך לגבי בחי' המקיף הנק' כסותה אחר שלא בא בבחי' השפעה כלל גם להיות כח המוליד בלי שיעור כו' והיינו מטעם הידוע בע"ח דאין כח התולדה נמשך רק מבחי' א"פ ולא מבחי' או"מ כו' וד"ל.

והנה כל סדר השתלשלות הנ"ל מעליון לתחתון בג' מדריגות הנ"ל שארה כסותה ועונתה כנ"ל הנה אין השתלשלות זאת תמידית אלא לפרקים דהיינו מה שיש בחי' ירידות ועליות בחי' עליות היינו מה שהתחתון עולה לגבי העליון לקבל בחי' השפעת העליון בג' מדריגות הנ"ל שארה כו' ובחי' ירידות הוא אשר המקבל יורד תחילה ומתרחק מן המשפיע ואחר הריחוק והירידה אז עולה ומתקרב לגבי המשפיע והסדר הזה הוא תמידי ע"ד ריחוק הלבנה מן השמש וקירובה כידוע והסדר הזה שיהי' עליות וירידות תמיד ודאי כך עלה ברצון המאציל בתחילה שיהי' אופן היחוד דוקא עד"ז כמו שידוע בע"ח בבחי' המלכות שיורדת בלילה למטה מטה בבי"ע לברר בירורים דרפ"ח כו' וז"ש ותקם

בעוד לילה ותתן טרף לביתה טר"ף רפ"ח ע"ה ואז היא בתכלית הריחוק והירידה מבעלה שהוא בחי' ז"א וכמ"ש יונתי בחגוי הסלע בסדר המדריגות דהיינו בתכלית ההסתר והצמצום וכמ"ש אתה אל מסתתר עד שמתלבשת בלבוש שק ליתן טרף גם לע' שרים דעשי' דהיינו כל שפע רב לאוה"ע וכמ"ש רגליה יורדת מות והוא סוד גלות השכינה וכמארו"ל גלו לאדום שכינה עמהם שבזמן הגלות שכינה יורדת ומתלבשת בשר של אדום להשפיע שם כו'. וזהו פי' הפשוט דותתן טרף לביתה ובלילה דוקא להיות אז בתכלית הירידה והצמצום כנ"ל. והנה בבוקר עולה המל' בבחי' האצ"י ע"י התפילה שבשחר כידוע בפע"ח ואז נעשה בחי' יחוד וז"נ שהן ג' מדריגות הנ"ל דשארה כו' וא"כ הרי בכל מעל"ע יש בחי' ירידה בתחילה בכל לילה ואח"כ עליי' בבוקר וכן חוזר חלילה בתמידות ועד"ו יש בחי' עליות וירידות בכל המדריגות שבאצ"י ולמעלה מהאצ"י עד רום המעלות והיינו מפני שכך עלה ברצון המאציל בתחילת המחשבה קודם שהאציל וברא כו'. דהיינו שכך עלה ברצונו הפשוט שיהי' לו תענוג באופן זה דוקא כמו כאשר הי' בחי' ירידה למלכות בני"ע תחילה דוקא ואח"כ תתעלה למעלה להתייחד בו"א כו' ועד"ו בכל המדריגות העליונות כמו בשבת ויו"ט שיש יחוד עליון יותר כמו יחוד או"א וכיוצא ונקראים מועדי הוי' בהיות היחוד מיוחד בזמן מוגבל ועד"ד שאנו אומרים בשמש ולבנה חוק וזמן נתן להם כו' וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל. והנה כדי שיהי' אופן התענוג במאציל אח"כ דהיינו שיתענג מבחי' הירידות והעליות דוקא וצריך להיות מקודם בחי' שילוח סבלונות להכלה הנק' קשוטי כלה שהחתן שולח להכלה כו' כידוע. והענין הוא עד"מ הסבלונות והקשוטים שהחתן * להכלה קודם החופה הרי הקשוטי הללו ממרגלות ותכשיטין משל החתן הן וכוונתו בהם לקשט את הכלה בהן כדי שאח"כ תתייחד עמו יקבל עונג מן היופי וההידור שתתייפה ע"י הקשוטין הללו ונמצא עכשיו קודם החופה אין התכשיטין הללו רק הכנה בשביל קבלת תענוג שיקבל החתן מחמתם אחר החופה וה"ז כמו שמפאר לאיזה בנין בכדי שיקבל עונג מפאר זה אחר שידור בו וכיוצא וד"ל. והנמשל מכל אלה יובן ג"כ למעלה דהנה ענין הסבלונות למעלה הנק' קשוטי כלה הן בחי' אורות עליונים דתוהו שקדמו לפני האצ"י אך ירדו למטה בשביה"כ כידוע ואחר שמתבררים נק' קשוטין עד"מ האבנים טובות שמאירים ביותר כידוע ומבואר במ"א ושילוח הסבלונות הללו מעצמות המאציל היינו עד"מ שילוח סבלונות שהחתן שולח לכלתו קודם החופה שמראה בזה השילוח שרוצה לקבל תענוג מהם דוקא שתקשט בהן אחר החופה כנ"ל כך למעלה הנה נשלח תחילה הארה ורצון מעצמות הרצון הפשוט הנק' קדמון לכל הקדמוני' שלפני כל ההשתלשלות דאבי"ע שרוצה לקבל תענוג מבחי' הירידות והעליות דוקא והתענוג ההוא יקבל אחר שיהי' יחודים עליוני' בבחי' ירידות ועליות אך קודם ההשתלשלות מרצונו הפשוט להאציל כו' שלח בחי' הארה ורצון זה והוא ענין שילוח סבלונות למעלה הנק'

קשוטי כלה שהן בחי' אורות דתוהו לפי שאחר הירידה גתבררו אורות דתוהו מברורים דרפ"ח כו' ונעשו קשוטין ומה שעתיד לקבל תענוג מברורים דרפ"ח כו' ע"י הירידות זה עלה ברצון המאציל קודם שהאציל והוא ענין שילוח הסבלונות וכמו ענין הסבלונות שנשלח לכנ"י בשעת מ"ת דכתיב ויתנצלו בניי את עדיים כו' קודם שירד ה' על הר סיני וכמ"ש בזהר ובוודאי לא הי' נצרך לשילוח סבלונות הללו אלא משום שהי' צריך להיות בחי' ירידה אח"כ כמ"ש וירד ה' על הר סיני וע"כ שלח תחלה הארה ורצון לקבל עונג זה. והראי' לזה ממה שלא מצינו שילוח זה קודם מ"ת לפי שקודם מ"ת לא הי' בחי' ירידה וגילוי למטה כ"כ וגם לא הי' האומות מושלים על ישראל כ"כ אך לאחר מ"ת שהי' בחי' ירידה כ"כ עד שאוה"ע יוכלו ג"כ לקבל וכנ"ל בענין ותקם בעוד לילה ותתן טרף כו' ע"כ הוצרך לשילוח סבלונות תחילה הנק' קשוטי כלה מפני שבוה' מסתעף שיקבל עונג אח"כ אחר היחוד כאשר יהי' עלי' אחר הירידה דוקא עד"מ שהחתן מקשט לכלה בסבלונות קודם החופה כנ"ל וד"ל.

וזהו מגיד מראשית אחרית ומקדם אשר לא נעשה כו'. פי' מגיד הוא ענין המשכה מגבוה לנמוך כמו בעל כנפיי' יגיד כו' נהר דינור נגיד כו'. ופי' מראשית אחרית היינו בחי' כללות ענין ההשתלשלות מאין ליש הנ"ל שנק' עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא בחי' דכר ונוק', בחי' עלמא דאתכסייא נק' ראשית. ובחי' עלמא דאתגלייא נק' אחרית וכמ"ש והי' באחרית הימים כו' וכמ"ש בזהר"ק שבחי' המל' נק' אחרית הימים. וענין ההמשכה מבחי' אחרית לאחרית הוא מ"ש מגיד מראשית אחרית שממשיך מעלמא דדכורא לעלמא דנוק' ומפני שזה היחוד כבר עלה ברצון המאציל בתחילת המחשבה וכידוע דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה ע"כ אמר מגיד מראשית אחרית וד"ל. אך מה שכל ענין לומר ומקדם אשר לא נעשה כו', הנה הכוונה הוא לענין הסבלונות הנ"ל משום דכדי שיעלה ברצון הפשוט עונג מזה האופן דוקא כנ"ל צריך להיות תחילה בחי' הארה ורצון לזה מבחי' קדמון לכל הקדומים כנ"ל באריכות וזהו ומקדם מבחי' קדמון לכל הקדמוני' אשר אז עדיין לא נעשה פי' גם שעלה אבל עדיין לא נמשך אז הרצון להאציל ולברוא שנק' בחי' עשי' כבר הוקדם בקדם זה בחי' הארה ורצון הנק' בחי' סבלונות כנ"ל (ומ"ש תחילה מגיד מראשית דקאי על גוף היחוד דו"ב ומ"ש עוד ומקדם כו' דהיינו בחי' הסבלונות שקודם היחוד ולכך הוא אומר ומקדם כו'. והנה כל זה דוקא לפי סדר השתלשלות דתחילה מגיד וממשיך רצון להיות יחוד כו' ואח"כ שולח סבלונות מקדם כו' אך בשעת מ"ת לא הי' כסדר הזה שהרי תחילה אמר ישמח משה במתנת חלקו שהן בחי' הסבלונות אלף נהורין כו' והיינו כליל תפארת בראשו נתת לו ואח"כ קיבל השבת בשני לוחות אבנים ואז אנו אומרים רצה גא במנוחתינו כו' שהוא בחי' היחוד דאו"א כידוע בענין השבת שהוא קודש מלה בגרמי' כו' וד"ל). וזהו ענין נוסח התנאים המגיד מראשית אחרית הוא יתן שם ושארית לאלה דברי התנאים כו' פי' מ"ש מגיד מראשית אחרית ע"ד הנ"ל שבחי' יחוד משפיע ומקבל מאין ליש הוא מגיד וממשיך מלמעלה ע"כ הוא הנותן ג"כ

שם טוב ושארית פי' שארית אותיות ראשית בהיפוך אתוון. והענין הוא כנ"ל שנמשך גילוי אלקות מבחי' ראשית לאחרית שהוא מאין ליש עד שגם למטה בבני"ע יוכל להיות ההארה אלקית כמו למעלה באצ"י שנק' ראשית והיינו בחי' שארית למטה כמו ראשית למעלה כו' ובכל יחוד גשמי נעשה יחוד עליון כי בצלם אלקים עשה את האדם ע"כ אומר יתן שם טוב ושארית לאלה דברי הברית כו' וכמארו"ל זכו שכינה ביניהם כו' ד"ל. והנה לעתיד כתיב והי' שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים כטל מאת ה' כו', דמשמע שעשכשו אין שארית יעקב כטל מאת ה' אלא רק בבחי' ראשית שהוא אותיות שארי"ת כנ"ל אך לעתיד דוקא יהי' שארית יעקב כטל כו'. ולהבין זה הנה יש להקדים מ"ש אשת חיל עטרת בעלה פי' אשת חיל כמ"ש רבות בנות עשו חיל דהיינו כאשר יש בכח המלכות לברר בירורי' דרפ"ח כו' לאהפכא חשוכא לנהורא כו' שעולין ניצוצות דקדושה רבים ונקראים חיל משני טעמים הא' מצד הכח ועוז לברר כמ"ש חנו עוז לאלקים שהוא שם ב"ן לברר כו'. והב' מצד ריבוי הניצוצות שעולין שנקראי' חיל כמ"ש חיל בלע ויקיאנו כי פי' חיל לשון כח וענין ריבוי חיילות ושניהם אמת מבי' טעמים הללו ד"ל. ואמנם הנה אותו הכח והעוז שיש במלכות לברר ביהורים דרפ"ח כו' בכל לילה שיורדת בסתר המדריגות כנ"ל הנה נמשך משורר ומקור הראשון בחי' ההארה והמשכה לזה והיינו מבחי' קדמון לכל הקדומים וכמ"ש ומקדם אשר כו' כנ"ל שעלה ברצונו הקדום שיתענג מבחי' ירידות ועליות כו' ד"ל. והנה עתה בזמן הגלות בחי' המלכות יורדת בבני"ע בלבוש שק לברר בירורים דרפ"ח שנפלו בשבירה כו' והן הנה ענין הדי' גליות כענין גלו לאדום שכינה עמהם כו' וכתיב עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, כי לעתיד יתבררו כל הניצוצות דתוהו שנפלו למטה ויעלו לשרשם הראשון (שהוא בחי' שם ס"ג שלמעלה גם משם מ"ה וז"ש עטרת בעלה שהוא שם מ"ה כי שם ב"ן לאחר הברור מעלה לשרשו בבחי' ס"ג דתוהו) היינו להארתה וכוחה בשורש כל השרשים מבחי' קדם כנ"ל וזהו דוקא כאשר יבוער רוח הטומאה מן הארץ שהוא שם ב"ן לגמרי כי יבוררו כל הניצוצים הטוב מן החיצונים וממילא לא יהי' יניקה כלל לחיצונים וז"ש ואת רוח הטומאה אעביר לגמרי אזי יתגלה במל' מבחי' הארה והמשכה שיש בה מבחי' קדם הנ"ל ועי' תתעלה המל' או לקרות בחי' עטרת תפארת לבעלה שהוא בחי' ז"א דהיינו למעלה גם מבחי' ראשית הנ"ל. ומ"ש מגיד מראשית אחרית שהמל' מקבלת מבחי' ראשית (שהוא שם מ"ה דחכמה שמלוכבש בז"א) היינו דוקא עתה בזמן הגלות בהיות המל' מבררת עדיין בבני"ע אבל לאחר תשלום כל הברורים תתעלה לבחי' קדם וכמ"ש והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים אל הים הקדמוני כו' ד"ל. וזהו והי' שארית יעקב ביום ההוא כו' כטל מאת ה' פי' טל היינו בחי' טלא דבדולחא שנחשב מג' תיקונין דגולגלתא דא"א כו' דהיינו מבחי' הארת א"ק בגי' דא"א וז"ש כטל מאת ה' וכמו עד"מ הטל הגשמי שאין לו הפסק לעולם כמארו"ל דטל לא מיעצר כו' כך למעלה בבחי' טל העליון אינו תלוי באתעדל"ת הנק' העלאת מין וכמ"ש מוריד הטל מפני שיורד מעצמו מצד אתעדל"ע בלבד

כי אין העלאת מ"ן יכול להשיג שם ועד"מ הטל הגשמי שיורד מעצמו משא"כ הגשמים באים בעבים מפני האדי' העולי' מן הארץ כו' וכמ"ש במ"א בפ"י אהי כטל לישראל כו' וכנ"י שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם כו' וע"כ הטל יורד בלי הפסק וכך הארת והמשכת בחי' קדם הנ"ל גק' ט"ל וכמ"ש ויתן לך האלקי' מטל השמי' כו' שאין לו הפסק מפני שאין העלאת מ"ן מגיע לשם וכמ"ש אם צדקת כו' וד"ל וז"ש והי' שארית יעקב דהיינו בחי' שארית שהוא שם ב"ן לאחר הבירור שנק' שארית יעקב וכמ"ש לשארית נחלתו יהי' למעלה מבחי' ראשית כי נעוץ תחילתן בסופן דוקא ופי' תחלתן היינו בחי' קדם הנ"ל שלמעלה מראשית כנ"ל דהיינו כטל מאת ה'. וזהו שאמר בגוים מצד הברורים שבעי' שרים כמ"ש מלך אלוקים על גוים כו' ידבר עמים כו' יבחר לנו כו' כי לאלקים מגיני ארץ מאד נעלה, פי' שם אלקים הוא שם ב"ן לאחר הבירור שעולה ברום המעלות הנק' מגיני ארץ מקור כל המקיפי' דהיינו בחי' עגולים דא"ק אל הים הקדמוני כנ"ל וד"ל.

— • —

בנזר"ה

ותלד עדה את יבל הוא הי' אוני יושב אוהל ומקנה. ושם אחיו יובל הוא היה אבי תופש כינור ועוגב. הנה ארו"ל כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר. ויש להבין מהו יוצאין ומהו נמשכין ומהו כפל הענין הל"ל יוצאין ונמשכין בשיר. אך הנה שורש ענין השיר למעלה בהיות שכל בחי' העלאה מתחתון לעליון כמו העלאת הנשמות מג"ע התחתון לג"ע העליון וכיוצא א"א כ"א ע"י השיר דוקא. ועד"ז כל עניני השיר של כתות המלאכים שאומרי' שירה בכל יום כאו"א לפי השגתו ומדריגתו בשרשו היינו מפני ענין העלאה של כאו"א לשרשו שא"א כ"א ע"י השיר דוקא. והטעם הוא כי כל בחי' העלאה מתחתון לעליון הרי צריך לצאת ולהתהפך ממהות למהות דהיינו שצריך לצאת ולהתפשט לגמרי ממהותו הראשון תחילה בבחי' ביטול היש לגמרי ואז דוקא יוכל לעלות לשרשו העליון שמשם נחצב אחר שאין ערוך לתחתון עם העליון ובלתי בחי' ביטול היש א"א לו לעלות כלל וכנודע הכלל שלא יוכל להיות התהוות יש מיש כמו הגרעין הנזרע בארץ שצריך להתהוות ממנו בריאה חדשה כמו צמיחת גרעינין חדשים הרבה א"א שיצמח בלתי אם לא שיוקב הגרעין הנזרע והי' לעפר ממש דהיינו שיהי' מופשט מישות שלו לגמרי ואז ישכון בו בחי' אין שהוא כח המצמיח שבארץ להצמיח ממנו גרעיני' חדשים אבל בהיות הגרעין בישותו עדיין גם במקצתו לא יצמח ממנו מאומה מפני שלא יוכל להיות התהוות יש מיש כו'. ועד"מ זה אנו רואי' ג"כ בעבודה שבלב בתפילה הנולד בלב התפעלות מפני איזה השגה והתכוננות באלקות שכאשר צריך האדם

לעלות בנפשו להשגה והתפעלות יותר עליונה בהכרח שצריך להיות בנפשו בחי בטל היש בהשגה והתפעלות הראשונה שהי' לו כאילו לא היתה מעולם ועד שלא בא לבחי' ביטול היש בעבודתו הראשונה לא יוכל לבא למדריגה יותר עליונה ועד"ו כשיעלה עוד ממדריגה זו למדריגה יותר עליונה צריך להיות בחי' ביטול היש גם בזאת כו' לפי שא"א להיות התהוות יש מיש כנ"ל (או עד"מ כשנכנס אדם להיכל המלך שכדי שיוכל לקבל הארת פני מלך שגדול הרבה מערכו הרי צריך להיות בו בחי' ביטול מהותו הראשון קודם שנכנס, וכידוע בפ"י הפסוק והאיש משתאה לה כו') ועד"ו כל זה הנה יובן למעלה ג"כ בבחי' העלאת התחתון שבו עולין הנשמות לג"ע העליון מדי חודש ושבת כמ"ש והי' מדי ביטול מהותו הראשון ואז יוכל לעלות מטעם הנ"ל וזהו ענין העמוד שיש בג"ע התחתון שבו עולין הנשמות לג"ע העליון מדי חודש ושבת כמ"ש והי' מדי חודש ושבת יבוא כל בשר להשתחות לפני ה' כו' וכמ"ש בס' הבהיר [והשתחוא] זאת היא בחי' ביטול ויש בה שני מדריגות, הא' בחי' ביטול היש והיינו ע"י העמוד שבו עולין כו' דהיינו מה שנפשטי' על ידו ממהותו הראשון ועולין בו לג"ע העליון כו', והב' בחי' ביטול האמיתי בעלותם בג"ע העליון לפני ה' כו' וכמ"ש במ"א שזהו פ"י משתאה לה ומחריש כו' וד"ל] וזהו שורש ענין השיר כי סיבת בחי' הביטול הוזה שמתבטל ממהות הראשון הוא בא דוקא ע"י השיר שכאו"א אומר למעלה מהשגתו כו'. וזהו שארו"ל כל בעלי השיר יוצאין בשיר פ"י בעל"י השי"ר הם כל כתות המלאכי' ונשמות שעולין למעלה ממדריגה למדריגה יותר עליונה וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו' יוצאין בשיר פ"י יוצאין ממהותם הראשון בבחי' ביטול היש לגמרי ע"י השיר דוקא כי ע"י השיר יוצאין מהגבלת השגתו ומדריגתו הראשונה ועי"ז עולין להשגה ומדריגה עליונה וזהו ונמשכין להעלות למעלה מהשגתו ג"כ ע"י השיר (והיינו ב' מדריגות שיש בביטול כנ"ל וד"ל). ובוזה יובן ג"כ הטעם שארו"ל על פסוק החדלתי את תירושי המשמח אלקי' ואנשי' אם אנשים משמח כו' מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין. דהנה שורש ענין הקרבנות הוא להיות ריח ניחוח לה' כמ"ש אשה ריח ניחוח כו' וידוע שהוא בחי' העלאת הניצוצות שנפל בשבירה בפני שור כו' והיינו ע"י שריפת הבהמה ע"ג המזבח כו' ואמנם צריך להיות בהעלאה זאת היפוך ממהות למהות ליכלל בקדושה האלקי' וע"כ בהכרח שצריך להיות גם בהעלאה הקרבנות בחי' ביטול היש ממהות הראשון כנ"ל שא"א כ"א ע"י השיר כנ"ל. והיינו הטעם שהלויים אומרים שירה על הקרבן כדי שע"י השיר יוכל להיות בחי' העלאה לקרבן מלמטה למעלה ובלעדי השיר של הלויים לא הי' עולה ונהפך ממהות למהות מטעם הנ"ל וד"ל. והנה ידוע דכל עיקר סיבת התהוות בחי' הפירוד ליש כמו פני שור ופני נשר כו' בנוגה דעשי' הוא בא מסיבת הצמצום דשם אלקים המסתיר ומכסה לשם הוי' כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' וכמ"ש במ"א באריכות ואמנם בקרבנות נאמר ריח ניחוח להוי' שמתגלה עי"ז אור דשם הוי' בשם אלקי' ואין שם אלקי' מסתיר אורו והיינו דוקא ע"י היין שאומרים שירה עליו כי שורש היין למעלה מוציא וממשיך מבחי' העולם לגילוי

המוסתר בשם אלקי' לידי גילוי ע"י יין שמנסכין ע"ג המזבח ולכר נק' יין המשמח אלקי' דוקא דהיינו לבחי' שם ב"ן שהוא שם אלקי' המכסה לשם הוי' וכאשר מאיר מבחי' שם הוי' בתוס' גילוי מן ההעלם בשם אלקי' אז יש בחי' שמחה ותענוג גם לשם אלקי' כענין שאמרו אש"ה בעל"ה משמחה ועד"ו שהאשה למטה אינה מקבלת שמחה רק כאשר תשמחינה בעלה דוקא, כך למעלה בבחי' גילוי סוד הוי' שנק' בעלה דמטרוניתא ע"י יין המשמח כנ"ל אזי תשמח גם בחי' שם אלקי' שנק' נוק' דו"א כידוע וז"ש המשמח אלקי' ואנשים וד"ל. והוה שארו"ל מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין דוקא כי ע"י השיר דוקא יוכל להיות בחי' העלאת הבריורי' כנ"ל ואמנם בלתי יין המשמח אינו נמשך בחי' גילוי ההעלם דשם הוי' באלקי' אלא דוקא על היין הוא שמועיל בחי' השיר כדי להיות בחי' המשכה אחר ההעלאה כו' ד"ל.

והנה ידוע בזהר ובספרי הקבלה שיש שיר פשוט ושיר כפול ושיר משולש ושיר מרובע כו'. דהנה מבואר בזהר שבאותו עמוד שעומד בג"ע התחתון שעולין בו הנשמות לג"ע העליון כנ"ל יש בו ג' גוונים חזור וסומק וירוק ולפעמים הן ד' גוונים ולפעמים אין בו רק גוון א', וביאור הדברים הנה מבואר למעלה בעיקר ענין השיר שבו ועל ידו יעלה העולה בבחי' ביטול כו', והנה בבחי' הביטול יש כמה מדריגות שונות, הא' הביטול אשר הוא פשוט בפשיטות כנקודה א' בלבד הנק' יו"ד ע"ד דמיון אדם המתבטל לגמרי מעצמותו ואינו מרגיש א"ע כלל לבחי' יש דבר כשנכנס לפני המלך או שר גדול מאד וכיוצא שאין במוחו ולבו שום התנווננות וטעם על זה הביטול רק שממילא פתאום נעשה הביטול הגדול הזה בהעדר הרגשת עצמותו לגמרי עד שיוכל להיות בטל כאבן דומם בלי יוכל לדבר מאומה כידוע וזהו הנק' ביטול פשוט בבחי' יו"ד דחכמה שהוא בהעדר התפשטות השגה כידוע וכאשר יש בביטול מה איוה ענין טעם והשגה מושכלת במוחו אם לגדל עוצם הרוממות של המלך שמתבונן בשעה זו אם לגדל הטוב והחסדים של המלך או השר עכ"פ יש בחי' השגה וטעם בביטול זה ואז אין נק' ביטול פשוט אלא הוא נמשך בהתפשטות השגה. וידוע שמן ההשגה נולדי' ב' מדות חו"ג שהן אהוי"ר וכאשר מתבטל מצד השגת הרוממות הרי הביטול הוא בבחי' יראה שנולדה מהשגת הרוממות וכאשר מתבטל מצד השגת הגדולה והחסד וכיוצא שנולדה האהבה הרי הביטול בבחי' אהבה וכנראה לעין שגם באהבי המלך הנאמני' הרי יושבים לפניו בבחי' ביטול גדול. אך הביטול הוא בבחי' אהבה כו' וכמ"כ יש בחי' ביטול שיש בו התכללות מאהוי"ר יחד וע"ד שארו"ל על פסוק וגילוי ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה והגילה הוא מצד האהבה והרעדה מצד היראה ובמקום גילה תכלל הרעדה כי יש בחי' ביטול הכוללם יחד, וכדמיון היושבים בסעודה ומשתה לפני המלך ששמחים עמו ובוודאי יש בלבם בחי' ביטול גם בשעה ששמחים באהבה אלא הוא בהעלם ונמצא הביטול בבחי' אהבה בגילוי הביטול בבחי' יראה בהעלם ויש בהיפוך שהביטול בבחי' יראה בגילוי הביטול בבחי' אהבה בהעלם כו' והוה ההפרש בין מדריגת

ופחד יצחק הי' לי והיינו ע"ד וארכובתי דא לדא נקשן בבחי' ביטול משניהם
 מאוי"ר כו' ונמצא יש ד' מדריגות ביטול באהבה בלבד וביטול ביראה בלבד
 וביטול הכוללם יחד אלא שא' מהן בהעלם כמו באברהם ויצחק והד' ביטול הכוללם
 יחד כשבא לידי גילוי כמו ביעקב הד"ל. ועפ"י כ"ז יובן ג"כ ענין הד' גוונים
 שבעמוד העומד בג"ע כנ"ל, הא' מראה הלבון הנק' חיוור שמתגלה בעמוד זה
 היינו כאשר בחי' הביטול שהנשמות מתבטלי' בו ועולין הוא בבחי' אהבה שהוא בחי'
 החסד שע"ז מורה מראה הלבן כידוע והב' גוון סומק הוא בחי' הביטול שהנשמות
 מתבטלין בבחי' יראה וע"ד הנ"ל. ואלה השינויי' באי' מצד בחי' ההשגה של
 הנשמות שיש בבחי' הביטול כנ"ל, והג' מראה וגוון ירוק שהוא בחי' התכללות
 שכולל לחו"ג והירוק כולל לזבן ואדם והיינו בחי' ביטול הכלול משניהם אלא
 שלפעמים החסד נגלה בו והגבורה בהעלם ולפעמים בהיפך וכן במראה הירוק
 לפעמים הוא נוטה לאדמומי' כמו מראה הזהב ותלמון ביצה כידוע בהלכות
 גדה ולפעמים יותר נוטה לבחי' החסדי' וכמרו"ל אסתר ירקרקת היתה לפי
 שחוט של חסד משוך עליה כו' וכן וירק את חניכיו אעפ"י שהוריקן בזהב הרי
 אמרו בזהר דהיינו בחי' גילוי החסדי' והגבור' דוהב בהעלם כו' וכן מבואר
 בזהר בענין זהב וכסף ונחשת ע"ש והמראה הד' היינו דוקא כשב' הגוונים אדם
 ולזבן באין בגילוי יחד ואינו דומה להתכללות לזבן ואדם שבמראה הירוק שא'
 מהן בהעלם כנ"ל והיינו בחי' הת"ת שכולל לחו"ג בבחי' הגילוי ממש שהוא
 מדריגת יעקב כנ"ל (או בחי' הדעת שהוא כולל לחו"ג בהשוואה א' ג"כ אך
 ששניהם שם בהעלם כידוע) ודמיון לזה הוא קול הממוזג משמחה ומרירות כו'
 כך יש עירוב בגוונים ואדם יחד כצורת האותיות או כציוור הבגד במראה לזבן
 ואדם מעורבי' זה בתוך זה או צורת הפנים בלזבן ואדם יחד שהוא עיקר היופי
 הנק' תפארת (וכמו בנגעי' דכתיב לבנה אדמדמת אך דוקא כשהאדם בתוך
 והלזבן סביב ולא בהיפך וכידוע בהארת בחי' תרין תפוחין דהיינו כשהאדם
 באמצע הלחי והלזבן סביב ולא בהיפך והיינו עיקר היופי בפנים דאיש ואשה
 כשנק' יפה מראה או יפת מראה כו' וכמ"ש במ"א ד"ל) ועפ"י כל זה יובן
 ג"כ ענין שיר פשוט ושיר כפול ושיר משולש ושיר מרובע. דהנה בחי' הביטול
 הפשוט הנ"ל שאין בגוונים מיוחד לא חיוור ולא סומק אלא רק בחי' יו"ד נקודה
 פשוטה כנ"ל הוא הנק' שיר פשוט ושיר כפול היינו כשיש בשיר השגה וטעם
 שמחמתה יש בבחי' ביטול התפשטות איזה גוון מיוחד אם בבחי' חסדים כמו
 החדוה או בבחי' גבורות כמו המרירות דהיינו אהבה או יראה כנ"ל והוא רק
 גוון א' הנגלה בעמוד הנ"ל אם חיוור או סומק. ושיר משולש היינו כאשר יש
 בשיר שעפ"י ההשגה בחי' התכללות מחו"ג רק שא' מהן בהעלם לכך נק'
 משולש כי הרי יש עכ"פ ג' גוונים בגילוי כנ"ל והיינו בחי' הביטול הכלול מחו"ג
 והוא מראה הירוק כו'. ושיר מרובע היינו כשהשיר בא לידי גילוי מחו"ג
 יחד כדמיון עירוב הגוונים מאדם ולזבן כנ"ל והיינו קול השיר הממוזג ברינה
 ושמחה ומרירות בגילוי יחד והוא הנק' רינה דוקא כמאמר בזהר רננה ברמשא
 כטבע היין למטה שכאשר נכנס יין יצא סו"ד כידוע וכך למעלה יצא בחי' סוד

שהוא מדת יעקב כמ"ש הקול קול יעקב כו' (ורגנה דאורייתא הוא נק' קולו של משה שהוא בבחי' הדעת כנ"ל ד"ל).

ולהבין כל זה באופן אחר. הנה ידוע שיש בחי' התכללות במדות כמו חסד שבגבורה וגבורה שבחסד וביאור הדברים ידוע שהתכללות הגבורה בחסד היינו כשהחסד בגילוי והגבורה באה בו בהתכללות בהעלם ולהיפך התכללות בגבורה בחי' הגבורות בגילוי והחסד הכלול בו בהעלם. ויובן זה עד"מ אב המכה את בנו להדריכו בדרך הישר שהעונש והדין שמכה אותו בא בגילוי והחסד כלול בהעלם כי רק מצד אהבתו אליו מכהו כי הרי אינו מכה לבן זולתו להדריכו בדרך הישר מפני שאינו אוהבו כלל כו' ונמצא רב חסד ואהבה כללית בהעלם בגבורות ודין קשה של ההכאה, ועד"ו יש התכללות הגבורה והדין הקשה בחסדי' הנגלי' כמו והשמיע ה' את קולו במחנה סנחריב ובוזו הקול שנגלה עליהם רב חסד ה' גשרפו ונאבדו בדין קשה הרי בחי' הדין בהעלם והחסד בגילוי, או כמו שנשפע רב טוב במי המבול ומעיינות תהום רבה וארוכות השמים נפתחו שנגלה לחסד גדול כי הגשמים נקראו ברכה וחסד, אך נעלם בהם בחי' הדין הקשה למחות את כל היקום כו' או כמו שמשפיע האלקי ריבוי ממון ועושר לרשעים כדי לטרדן מן העוה"ב כמ"ש משלם לשונאיו אל פניו להאבדו או כמו אם רעב שונאך האכילהו לחם כי גחלים אתה חותה על ראשו וכיוצא וד"ל וכאשר יש בחי' התכללות המדות באופן א' כמו גבורות בחסדים או חסדים בגבורות נק' שיר כפול בלבד וכאשר יש התכללות מחו"ג ממש כמו המכריע בין המזכה והמחייב וכיוצא נק' שיר משולש שהרי יש עוד בחי' ממוצע הכוללם יחד ונחשב לדעת שלישית שהרי המכריע דיעה בפ"ע אך הנה כאשר הושו ג' הדיינין לפסק דיעה א' שלא כדברי כולם וגם ימצאו בה כדברי כולם שבהכרח הרי נמצא בדיעה זו מג' דיעות הב' דיעות של המזכה לגמרי והמחייב לגמרי וגם הדעת הג' של המכריע והרי דיעה זו שהושוו בה אינה כדעת המכריע, א"כ בהכרח שיש בה ד' דיעות אחר שסובלת הג' דעות והיא עצמה דיעה בפ"ע משונה מכולם וכמו שהמכריע נק' דעת שלישית מזה טעם כו' וד"ל וזהו דמיון להבין ענין שיר מרובע שהוא בחי' התכללות הנעשה מג' יחד כו' וד"ל (ועולה דרך הראשון לפי שהחסד כאשר כלול בהעלם בגבורה וגבו' כלול בהעלם בחסד הרי הן ב' דיעות שהן ארבעה אך בממוצע פעמים יכריע כך ולפעמים כך והיינו שיהא חסד בהעלם וגבורה בגילוי או להיפוך והוא כדמיון מראה הירוק הנ"ל אך בהגלות ד' דעות ויוכללו גם חסד שבגבו' עם גבו' שבחסד הוא הדיעה הד' הנכללת מג' כו' והיינו מ"ש למעלה בבחי' שיר מרובע בקול הממוזג או בעירוב הגוונים כו' וד"ל. והנה להבין אמיתית ענין שיר מרובע הנ"ל יש להקדים מ"ש כי בארבע רוחות השמים פרשתי אתכם כו' ויש להבין למה דוקא פיור אותם לד' רוחות וגם מהו שאמר כארבע ולא בארבע רוחות כו'. אך הענין הוא דכתיב וזרח השמש ובא השמש כו' הולך אל דרום וסובב אל צפון כו'. דהנה ד' רוחות

העולם הן רוח מזרח ורוח מערב ורוח צפון ורוח דרום וכא"א יש לו טבע מיוחד בפ"ע ואינן דומין זל"ז כלל וכנודע דרוח צפון קר מאד ורוח דרום חם מאד וכמעט המה ב' הפכים וכן רוח המזרח עם רוח המערב וכמבואר בדרז"ל שינויי הטבע בין רוח מזרחי ורוח מערבית אך הנה לפעמים מתכללים כל הרוחות שבד' רוחי העולם והיו לאחד' כנראה לפעמים שינשב רוח צפון ולגודר ינשב רוח דרום ויתכללו כא' עד שימצא רוח כללי משניהם יחד גם שהן ב' הפכי וכן ברוח מזרחי ומערבי יתכללו לפעמי', ולפעמי' יתכללו במקום א' מארבע הרוחות יחד כידוע וכל זה מפני שיש התכללות בכל רוח מזולתו ההפכי דאל"כ לא הי' אפשרות להתכללותו יחד וכנ"ל בענין התכללות חו"ג שבחסד יש גבורה בהעלם ובגבורה יש חסד בהעלם וכמ"כ בדרום שהוא בחי' החסד יש שם מבחי' הגבורות שבצפון בהעלם וכן בצפון יש מבחי' החסד שבדרום בהעלם וכמ"כ במזרח ומערב וע"כ מתכללי' כולן כא', ומה שמצינו לפעמים הרוחות מנשבות באופן זה ולפעמים באופן אחר היינו מפני שלא בכל עת שזה ענין התכללותם זע"ז לפעמי' באופן זה ולפעמי' באופן אחר ובהכרח צ"ל שיש מנהיג לכולם באיזה אופן יוכלו או איזה רוח יחידי ינשב היום כו' וזהו פי' משיב הרוח כו' וד"ל. (וזהו כארבע לברר כל כללות הד' רוחות כו' כמארז"ל כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל מקור הכוללם יחד כו' וד"ל. וכל זה דמיון להבין ענין שיר מרובע הנ"ל שהוא ד' מיני התכללות ג"כ בבחי' השיר כמו שיש ד' מיני התכללות בד' רוחות העולם כנ"ל שלפעמי' יוכלו כך כו' וד"ל.

והנה לפעמי' יהי' התכללות הרוחות שלא כסדר והדרגה כלל והיינו כאשר יבא בד' רוחות העולם ממקום ומדריגה העליונה שלמעלה מהתחלקות הד' רוחות ששם כלולי' כא' בלתי התחלקות כלל אזי יבא בהם ענין ובחי' בלבול ותערובו' גדולה עד שינשבו כולם כא' בלי סדר והדרגה כלל באופן שהספינות אשר הולכות על הים לא יוכלו לולך כלל ובהכרח שיעמדו כי א"א להם לילך כ"א עפ"י אופן מסודר בהתכללות הרוחות או ע"י רוח מיוחד או מצפון או מדרום כנודע ליורדי הים באניות והוא הנק' רוח סערה שמבלבל גם לגלי הים (כאיתא בזוהר כד סליק ימא גלגלהי כו' דרוח זעפ"א אשתכח וכל ארבין קיימין כו' ונוני ימא מתבדרי' לכל סטר כו' ע"ש (והנמשל מכל זה יובן למעלה ברוחות העליונות שהן שורש ומקור לד' רוחות העולם והיינו בחי' ו"ק דאצי' מזרח ומערב מעלה ומטה וכמ"ש הנוה מקום אתי וכנודע בכוננת דק"ש שהן בבחי' מדות העליונות הג"ת כו' ויש התכללות המדות באופן מיוחד כמו חסד שבגבורה כו' וכנ"ל והיינו ומ"ש בזוהר שם עד דאתא ההוא דברא כו' שהוא בחי' יסוד כו' אך לפעמי' יאיר אור העליון המקיף שלמעלה מהתחלקות המדות ואז כל נוני ימא שהן הנשמות והארבין שהן המלאכים מתבדרין לכל סטר פי' שנמצא בחי' בלבול ותערובות בכא"א שאינו מוצא מקומו ושרשו ומי ששרשו בחסד שבסטר דרום הולך אל צפון כו' כדמיון בלבול הרוחות הגשמי' כנ"ל וד"ל) ועפ"י כל זה יובן ג"כ בענין הולכת השמש דהנה גוף מאור השמש

הוא חומר גופני ויש לו נפש וצורה המשיג בהשגותו אלקות ועפ"י אופן ההשגה יסובב השמש בהשתחואה וביטול כי סיבוב השמש הוא ענין השתחואותו כנודע ולעוצם בחי' הביטול שבהשגת צורתו ע"כ הולך השמש בתמידות בסיבוב והשתחואה גשמית והנה כמו שמבואר למעלה שיש ד' מדריגות בבחי' הביטול א' ביטול פשוט כנקודת יו"ד והיינו ענין שמש בגבעון דום שעמד לגמרי להיות בהעדר התפשטו' השגה כנ"ל והג' מדריגות היינו לפי אופן ההשגה וההתפעלות אם באהבה וחסד או ביראה כו' או בהתכללות משניהם וכנ"ל באריכו', וכך יש ג"כ בהילוך השמש וזהו דכתיב הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סובב הולך הרוח כו' דיש כמה דיעות בהליכת השמש אם בחי' דעת והשגת צורת השמש בבחי' ביטול באהבה ותשוקה הולך הוא אל דרום שהוא בבחי' החסד והכל עפ"י הרוח של השמש, וז"ש סובב סובב הולך הרוח כו' ולפעמי' יסבב גם קצה המזרח וקצה המערב ושינויי הליכתו הן בקיץ וחורף כנודע והכל עפ"י אופן הביטול שלו אם בחסד שבגבורה או בגבו' שבחסד וכנ"ל בענין נשיבת הרוחות שהן ג"כ באופנים שונות ולפעמי' יש בהן ביטול פשוט שלא בהדרגה וסדר כו' וכך גם בשמש נא' בכל הארץ יצא קו"ם שהן האורות ו"ק העליונות שמאירי' בו' רוחות העולם מזרח ומערב מעלה ומטה כו' לשמש שם אוהל בהם פי' גם להליכת שמש בד' רוחות הללו יש לפעמי' בחי' הארת אור מקיף משם והוא הנק' אוהל"ל כמו האהל שהוא מקיף ומכסה כו'. כך באה הארה זאת למעלה מהשגת צורת השמש בבחי' אור מקיף על השמש שמחמתו יולד בשמש בחי' ביטול בכמה אופני' שונים לדרום ולמזרח כו'. אך בחי' המקיף עצמו הוא למעלה מהתחלקו' מדריגות הללו וכנ"ל שיש ג"כ בד' רוחות הארה מבחי' מקיף העליון שלמעלה מהתחלקו' וז"ש בכל הארץ יצא בחי' המקיף דק"ו העליוני' וגם לשמש ההולך סביבם שם אהל"ל בהם כו' ד"ל.

וזהו ותלד עדה את יבל הוא הי' אבי כל יושב אוהל ומקנה ושם אחיו יובל כו'. דהנה ההפרש בין יבל ליובל ע"פ דקדוק לה"ק ידוע דיובל הוא ענין נפעל דהיינו מי שיבל ומתנהג ע"פ העליון ממנו שמנהיגו כי יובל בחול"ם הוא המנהיג בפועל יובל במלאפום הוא המתנהג. ופי' יבל בלא ו' ובקמץ היינו שם העצם שממנו גמשך מקור ההנהגה ולא כאשר מנהיג בפועל כו'. וגם פי' יבל לשון בלבול ותערובו' כמו יובל לחמורי' והא מלשון בלל כי שם בלל כו' והכל עולה אל שורש וענין אחד. דהנה מבואר למעלה בענין נשיבת הרוחות והליכת השמש שהגם שהן באין למטה בהתחלקו' להיות בכמה אופנים שונים מיוחדים כמו הולך אל דרום כו' וכמו נשיבת הרוח ממזרח ומדרום באופן התכללות מיוחדת כו', הנה בהכרח שיש להם שורש ומקור למעלה העושה ומנהיג לכל פרטי ההתכללות לפעמי' כך ולפעמי' כך וכנ"ל ובפי' משיב הרוח כו' וכן בהליכת השמש כתיב סובב הולך הרוח כו' כנ"ל הוא הנק' יובל בחולם שהוא ענין מנהיג בפועל וההנהגה הניפעלת ממנו בפרט נק' יובל במלאפום כנ"ל. וזהו שאמר ושם אחיו יובל במלאפום והוא הי' אבי כל תופש כל כינור כו', כי הנה מבואר למעלה באריכות בענין שיר פשוט ושיר כפול ושיר משולש כו' שהן

כמה מדריגות שונות באופני עליות המלאכי והנשמות ע"י השיר והן בחי' הגוונים שבעמוד שבג"ע כו' ושיר מרובע היינו כשחולקי' לד' מדריגות בחי' הביטול באוי"ר כו' והיינו ממש כאופן התכללות נשיבת הד' רוחות העולם ממזרח למערב כו', וכמ"ש למעלה שהתכללות ד' רוחות העולם הוא דמיון אמיתי לבחי' שיר מרובע והיינו מ"ש הוא הי' אבי כל תופש כינור ועוגב כו' כי בכינור יש כמה קולות ממוזגות מבחי' חו"ג כמו חדה ומיריות והרכבת הקולות הללו היינו בחי' התכללות חו"ג בכלל ולהיות שיש בהכרח שרש ומקום כללי לבחי' התחלקו' הקולות הממוזגות הללו כמו שיש מקור להתחלקות הרוחות כנ"ל הנק' יובל בחולם ע"כ נק' בחי' ההנהגה וההמשכה הנמשכת בפועל בהרכבת קולות הכינור בשם אבי כל תופש כינור כו' (ובחי' מקור המנהיג נק' יובל בחולם והוא בחי' פנימיות בינה שנק' יובלא שמשם נמשך מקור להנהגת הקולות בלב כמ"ש במ"א וז"ש וקול התור נשמע בארצנו כמ"ש בזהר פ' וירא ע"ש) והיינו בחי' הכולל לכל מיני שיר הנ"ל שיר כפול ושיר משולש ושיר מרובע וד"ל. אבל יבל בקמץ הוא למעלה גם מהיות בחי' מקור להתחלקות הקולות בניגון הכינור או בחי' התחלקות הרוחות שהן בחי' המדות חו"ג כו' למעלה כנ"ל והיינו בחי' אור המקיף העליון שלמעלה מבחי' התחלקות המדות לגמרי כנ"ל וע"כ נק' יבל משני טעמי' הא' כי הוא בחי' מקור העצמי שממנו נמשך מקור להנהגה והתכללות מיוחדת אבל הוא עצמו אינו בגדר זה כלל ולכך נקוד בקמץ יבל להיות שממנו נמשך בחי' יובל בחולם ויובל במלאפום כנ"ל. והב' לשון בלילה ותערובות כמו ויבל לחמורי' כו' לפי שמטעם זה שהוא למעלה לגמרי מבחי' התחלקות כנ"ל ע"כ בא ממנו בבחי' הארה והמשכה למטה יוכל לערב ולבלבל כל המשכות מיוחדות מבלי ימצא כאו"א על מקומו ושרשו אלא מתחלפין גם שני הפכים כמו ממזרח למערב ומצפון לדרום וכנ"ל בפ"י המאמר דמתבדרין לכל סטרי כו' מפני נשיבת הרוחות בלי סדר והדרגה כלל כמו רוח סערה וכיוצא כו' ולכך נק' יבל לשון בלבול וד"ל. וזהו ותלד עדה את יובל הוא הי' אבי יושב אהל ומקנה פי' יושב אוה"ל היינו בחי' אור המקיף דו"ק העליון שנק' אוהל וכמ"ש למעלה בפ"י לשמש שם אוה"ל בהם כו' וד"ל. ופי' אבי יושב אוהל שיושב תחת בחי' אור מקיף דהיינו שהוא הי' מקור ממשיך בחי' א"מ כו' כדי שיוכל להיות בחי' הביטול בכמה אופנים בבחי' או"פ והוא ד' מדריגות הג"ל בשיר, וז"ש אחיו יובל שמבחי' יובל זה נמשך בחי' יובל כנ"ל וד"ל. ומ"ש יושב אוהל ומקנה, כי הגה יושב אוה"ל ורועה צאן ענין ושורש אחד הם למעלה דהיינו להמשיך מבחי' א"מ דוקא שהרי מצינו ביעקב מפני שהי' איש תם יושב אוהלים ע"כ הי' יעקב רועה צאן וכנראה מעובדות דיעקב שהי' רועה צאן בבחי' הרוחניות למעלה כמו הרועה שזן ומפרנס ועושה בצאן רבוי תולדות בגשמייות, כך הי' יעקב אבינו רועה צאן למעלה כמו בעובדא דמקלות שלקח מקל לבנה לח כו' כדי שיומשך כח התולדה בריבוי כו' והיינו ע"י בחי' ההמשכה מאור מקיף דו"א וכמבואר בזהר בעובדא זו שפיצל פצלות כו' שהיא כמו ענין התפילין כו' ואיש שהי' רועה צאן לא הי' ממשיך כלום אלא

ה' רועה גשמי אך יעקב דוקא מפני שה' יושב אוהלי יכול להיות רועה צאן בבחי' הרוחניות להמשיך מבחי' המקיפי' כו', והוה ג"כ מ"ש כאן יושב אוהלים ומקנה כי הא בהא תליא כנ"ל וד"ל.

בעזר"ה ביאור לתורה דשארה כסותה כו' הנ"ל

להבין שרשי הדברים הנ"ל ע"פ מגיד מראשית אחרית כו' וע"פ שארה כסותה כו'. הנה כתיב והי' שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל מאת ה' וכרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא יחל לבני אדם. ויש להבין מ"ש אשר לא יקוה לאיש מהו השבח הוה שא"צ לאיש ואד"ם כו'. אך הנה תחילה יש להבין שרש ענין שאר"ה וכסותה ועונת"ה הנ"ל ותחילה יש להקדים הידוע בע"ח שיש ג' מדריגות א' אורות פנימי' והב' בחי' אורו' בכלים והג' בחי' אורות מקיפי' וג' אלה הן הנה ג' דברים הנ"ל שאר"ה הוא מבחי' הכלי של הא"פ ועונת"ה הן בחי' האורות פנימי' וכסותה הן בחי' אורות מקיפי' כו' ולהבין ביאור כל זה תחלה יש להבין מהו בחי' אורות ומהו בחי' כלי"ם. דהנה בחי' אור הוא ענין גילוי ההשפעה בלבד ואינו נוגע אל העצמות והמהות כלל כמו הכח התנועה אשר באברו' שגם אם יניע כח ידו לא יעשה בזה שינוי כלל בעצם ומהות נפש האדם שהרי הוא במהותו לאחר התנועה כלפני התנועה והיינו כדמיון אור וזיו השמש שבהארתו לא יפול שינוי כלל במהות השמש וכך כל פי אור למעלה הוא רק בחי' גילוי ההשפעה ובחי' ההתפשטות בלבד מן העצם והמהות וככה יובן בכללו' ענין אור א"ס ששם אור זה היינו רק בחי' גילוי השפעה בלבד מעצמות הא"ס ולכך גק' רק אור א"ס ואור זה הוא בבחי' אחדות הפשוטה כמו העצמות וע"כ גם מבחי' אור זה להיות גמשך מן בחי' העצמות לא הי' נאצל שום מדה מיוחדת שהרי בחי' המדה הוא בחי' יש ודבר מה במציאות כמו מדת הגדולה והחסד או מדת הרחמי' וכיוצא ואור א"ס עצמו פשוט בתכלית הפשיטות ונשלל מבחי' מציאות דבר מה וכמאמר לאו דאית לך צדק ידיעא כו' עד ולא מכל אינון מדות כלל שאם הי' אצלו אור מדת החסד והרחמי' מאור א"ס ממש הרי נופל בחי' שינוי באור זה כדמיון שינוי נפש האדם שמשנתנה ממדותיו כמו מדת הרחמנות וכיוצא ולמעלה בעצמו' אור א"ס אין שם בחי' שינוי כלל מצד מדותיו הנאצלי' מאתו וכמ"ש אני ה' לא שנית"י וכידוע והיינו לפי שאין הע"ס נאצלי' מעצמו' אור א"ס אלא רק ע"י הפסק חלל ומקום פנוי כמ"ש בע"ח וכמ"ש יש"ת חוש"ך סתרו כו' וגם זאת דוקא ע"י בחי' חכמה דוקא כי ראשית גילוי אור א"ס הוא בחכמ"ה דוקא כמ"ש ה' בחכמ"ה יסד כו' כולם בחכמה עשית ובין בבריאה ובין באצי' הכל מתהוו' מאור א"ס ע"י אמצעו' החכמ"ה דוקא והטעם הוא כי בחי' החכמ"ה גק' כ"ח מ"ה כו' דהיינו בחי'

ביטול בלתי חופס מקום בבחי' י"ש כלל להיות כי אין אור א"ס שורה ונמשך להיות ממנו מקור למציאות איזה דבר מה כמו מדת הגדולה שהיא בחי' י"ש כנ"ל אחר שהוא מושלל לגמרי מבחי' יש וא"א להיות כ"א ע"י שישכון תחלה בחכמ"ה שהיא בחי' אי"ן כ"ח מ"ה ובכל בחי' אין שורה אור א"ס ועי"ז יוכל להיות התהוות איזה מציאות וזהו שאנו אומרים בשבת א"ל אדו"ן דוקא א"ל נהירו דחכמתא כו' והוא בחי' אי"ן שיש בכל מציאות דבר שעל ידו יומשך אותו המציאות מאין המוחלט לבחי' יש ודבר מה כו' וד"ל. והיינו הטעם שכל ראשית גילוי אור א"ס בכל עולם הוא דוקא בחכמה וכמ"ש בראשית בר"א כו' ותרגומא בהוכמתא וכן באצ"י בראשית האצ"י ועד"ז עד למעלה מעלה כו' והנה מבואר בע"ה דאור החכמ"ה מתלבש בחסד וחסד בנצח כו' והיינו מלבד ענין הנ"ל שא"א להיות השפעה מאור א"ס בנצחלי' כמו מאור החסד בלעדי אמצעות החכמ"ה מטעם הנ"ל הנה אמר עוד דהחכמה מצד עצמה מתלבשת בחסד ובלתי התלבשותה לא הי' קיום מציאות לאור החסד כו' וענין ההתלבשות הזאת היינו מבחי' הכלים דוקא כו' והנה גם בחכמה עצמה יש בחי' אור וכלי וע"י בחי' הכלי שבה דוקא תוכל להתלבש בחסד ואם לאו לא הי' אפשרי להתלבש וביאור ענין בחי' הכלי יובן עד"מ אור השכל שהוא בחי' כח מושכל היולי והרי אין בו עדיין בחי' אותיות כלל רק כשבא לידי גילוי בכלי המוח יתלבש באותיות והוא הנק' בחי' כלי דהיינו בחי' התגלות אור השכל כאשר ניכר ונראה לבחי' יש ומציאות כי כל בחי' התגלות ליש ודבר הוא הנק' בחי' כלי ועצם המהות כאשר לא נראה ונגלה לבחי' יש עדיין הוא הנק' בחי' אור כידוע ומבואר במ"א ד"ל. וזהו שאמר בע"ה דהתלבשות החכמה במדת החסד הוא ע"י בחי' כלי החכמה דוקא דהיינו ע"י בחי' אותיות שבחכמה כאשר נראה ליש אזי נולדה המדה מן השכל כנראה בחוש שא"א להיות תולדות התפעלות האהבה בלתי הגשמת השכל באותיות המחשבה דוקא ולכך אמר דהחכמה מלובשת בחסד באמצעות הכלי שבה אבל בלא כלי הנה מצד האור לא יוכל להתלבש בחסד שהוא בחי' מציאות יש כו' ואור החכמה נק' כ"ח מ"ה כנ"ל ועד"ן יובן כל פרטי ההתלבשות מעילה לעילה כמו מחסד לנצח ומנצח דו"א בע"ס דמלי עד סוף כל המדריגות וד"ל.

וזהו בחי' שארה שהן המזונות ששרשם בבחי' כלים דחכמה ולא בבחי' אורות כנ"ל. דהנה ידוע ששרש הלחם בחכמ"ה וע"כ מחי' לנפש אדם וכמ"ש והחכמ"ה תחי' כו' וכמארו"ל אין התינוק ידע לקרות אבא עד שיטעם טע"ם דג"ן דוקא ואבא הוא בחי' החכמה כמ"ש כי אתה אבינו כו' ואע"פ שגם בנפש האדם יש בחי' החכמ"ה ולמה יחי' האדם מן הלחם ואין הלחם מקבל חיות מן האדם גם בהיות הלחם רק בחי' הצומח והאדם הוא בחי' מדבר כו' אך הענין ידוע לפי שהמזונות נפלו בשבירת הכלים מו' מלכין קדמאין שמתו וכמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו כו' והיינו מבחי' התוה"ו שקדם לבחי' התיקון ונפש האדם הוא מבחי' התיקון כידוע וע"כ יש כח במאכל להחיות לנפש האדם וי"ש כי לא על הלח"ם לבדו יחי' האדם כו' כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם פי'

מוצא פי ה' שיש במאכל הוא בחי' חכמ"ה דנקודי' שבעולם התווה שלמעלה מבחי' מוצא פי דהוי' דחכמ"ה שבנפש האדם שאינו רק מבחי' התיקון דברודי' כו', ואע"פ שגא' כולם בחכמה עשית וכנ"ל לפי שכל מוצא פי ה' בין מאמרו' הכל באמצעו' החכמה אמנם בחי' חכמה דנקודה' שבבחי' התווה גבוה הרבה מבחי' חכמה שבתיקון כנ"ל וד"ל. אך הנה ידוע שעיקר השבירה הי' בבחי' הכלי' דתווה אבל בבחי' האורות לא הי' שבירה כלל כמ"ש בע"ח דהאורות נסתלקו ונכללו בעצמות המאציל רק בחי' הכלי' שלהם נפלו ונשברו כו' וזהו שרש ענין המזונות דלחם וכל דצ"ח הגשמי' שנפלו מבחי' הכלים דתווה שלפני בחי' התיקון כי הגם שהן בחי' כלים גבוהים הן גם מבחי' האורות דתיקון ומכ"ש מבחי' הכלים דתיקון שמשם נחצב נפש האדם ולכך על כל מוצא פי ה' שבמאכל דוקא הי' * האדם כו' וד"ל, והיינו פי' דשאר"ה שהן המזונות ששרשם רק מבחי' הכלים בלבד כנ"ל דהיינו מבחי' אור המוגבל בכלי כדמיון אותיות השכל כנ"ל וד"ל. וביאור ענין שבירת הכלים ולמה היתה השבירה דוקא בכלים הנה יובן עד"מ שאנו רואים בחוש שכאשר צריך אדם להשפיע שכל וסכרא אחת אם היא השכלה עמוקה ביותר או חכמה נפלאה ביותר אזי לא יוכל למצוא לה רבוי דברים להסביר אותה לזולתו ולפעמים לא יוכל להביאה כדיבור כלל גם בדרך קצרה מאוד אך מ"מ עפ"י הרוב יוכל להביאה כדיבורים קצרים מאוד וגם זאת לא בנקל לו להמציא לשון ודיבור אלא בגודל יגיעה ועצות רבות בנפשו איך להמציא איזה לשון שיובן מתוכו תוכן עומק ההשכלה הנפלאה ביותר אך כאשר אין השכל והסברא עמוקה ונפלאה כ"כ אזי בקל להמציא לו לשון ודיבור גם בדרך ארוכה כו' והנה גם שאחר היגיעה ימצא דברים קצרים לעומק השכל הנה מפני מעוט הדיבור לא יכילנו המקבל ואזי יתפרדו אותיות הדיבור ההוא מן השכל והי' כלא הי' והשכל מסתלק משא"כ באור שכל קצר וקטן המובא בדברי' ארוכים יתקבל ביותר אצל המקבל ולא יסתלק השכל מן הדיבור לעולם כו' או כמו גם במי שלומד לעצמו איזה ענין עמוק ביותר מכפי כלי מוחו שלא יכילנו אזי יתפרדו אותיות אור השכל ההוא והיינו שהשכל ההוא מסתלק מן האותיות והאותיות ממילא מתפרדים או מתבלבלי' ומתבלטלי' לגמרי כו', וכך יובן עד"מ למעלה להבין דמיון מזה לבחי' אורות וכלי' למעלה דבחי' האור הוא עצם ומהות הדבר וכאשר מוגבל באותיות הוא בחי' הכלי' כנ"ל באריכות וידוע דבתווה האורות מרובים והכלי' מועטי' דהיינו מפני בחי' ריבוי האור לא יוכלו להיות ריבוי אותיות להכלי' עד"מ הנ"ל באור שכל עמוק ביותר אלא רק בחי' כלים ואותיות מועטים ואף גם זאת מפני ריבוי האור שלא יכילם הכלי' הקטן הנה יתפרדו בחי' אותיות של אור הרב ההוא כנ"ל וזהו הטעם שהיתה השבירה: בבחי' הכלי' דוקא שהן בחי' האותיות ולא בבחי' האורות כי אין שייך ענין שבירה שהוא בחי' פיזור ופירוד הדבר לחלקי' רבים כמו שבירת הכלי' הגשמי לחלקי' רק בבחי' האותיות ולא באור כי הרי בחי' האור מסתלק למעלה כדמיון

השכל העמוק הנ"ל שמסתלק למעלה מן השכל כאשר לא יכילנו הכלי כנ"ל וד"ל. ועפ"י כל זה יובן שרש ענין המזונות דהגם שהן גשמי"י מ"מ שרשם בבחי' כלי חכמה דנקודי' רק בסיבת שבירת הכלי' דתוהו ירד ונפל בירידת המדריגה כ"כ עד שנתהווה ממנו מזון גשמי כלחם וכיוצא וד"ל. ולזה הטעם יובן ג"כ מה שהמזונות באין בבחי' מידה ושיעור לפי הכלי דוקא שהרי האוכל אכילה גסה יזיק לו וכנ"ל לפי ששרשם בבחי' הכלים דהיינו בבחי' אור פנימי המוגבל בכל"י דוקא כדמיון התלבשות השכל באותיות וכיוצא כנ"ל (משא"כ בחי' עונת"ה הוא מבחי' האורות עצמן כישית"ת) וזהו פ' שאר"ה רא"ש ה"א דהיינו מה שנפל מבחי' חכמה דנקודה שנק' רא"ש במל' דאצי" שנק' ה"א תתאה והוא בחי' שם ב"ן כנודע והנה פ"י שאר"ה ג"כ לשון עונג כנ"ל כמו באשרי כו' דהיינו אשר ה"א כו' להיות כי עיקר העונג הוא בחי' הטעמים כמו טעמים הגשמי' הנטעמים במאכלי' וכמ"ש ועשה לי מטעמי"ם והוא בחי' התענוג המלושב בחכמה וכמו שמצינו בגמר' שקורי' לחכמה ושכל בשם טעם כמו מאי טעמא דר' פלוני כו' וכמו שאמרו ר"ש טעמ"א דקרא קא דריש כיוצא לפי שבחי' טנת"א לפעמי' בחי' הטעמי' בכתר והנקודי' בחכמה ולפעמים הטעמי' בחכמה והנקודות בבינה כו' ובשבירת הכלים דתוהו היה עיקר השבירה בנקודים בבחי' בינה שהוא שם ס"ג כנודע אך גם מבחי' החכמה נפל והן בחי' הטעמים וכל מיני תענוגים הגשמי' כו' וזהו פ"י אשר ה"א שהוא רא"ש ה"א ושאר ה"א וכולם שורש וענין א' וד"ל.

ומעתה יש להבין בחי' עונת"ה. דהנה בחי' שאר"ה שהן המזונות כנ"ל נמשכים מבחי' האורות המוגבל בכלים כנ"ל אבל בחי' עונת"ה שרשו מבחי' אורות עצמן שבלתי מוגבל בכלים והוא יחוד זו"נ לצריך * תולדו' נשמות חדשות או ישנות כו' משא"כ בחי' שאר"ה הנ"ל אין היחוד רק לצורך קיום העולמות בחיצוניו' בלבד כו'. ולהבין זה הנה תחלה יש להבין מהו בחי' ז"א ומהו בחי' נוק' דז"א דהנה באמת הרי אין ערך כלל וכלל בין הנבראים לגבי עצמות אור הא"ס שהנבראים הן בבחי' גבול ממש ואור א"ס הוא בלתי מוגבל כלל ואין לו תחילה ואין לו תכלה כו' וכולא קמיה כלא כו' אפי' הארת הקו שרש האצי' לא נחשב לגבי העצמו' רק כטיפה בים אוקיינוס וא"כ אחר שאין ערך ביניהם איך יתהווה מציאות הנבראים מאור א"ס אך צריך להיות ע"י בחי' ממוצעים דהיינו שיהי' אחד ממוצע מצד אור הא"ס ואחד יהי' בחי' ממוצעי' מצד הנבראים כדמיון יחוד וחיבור חתן וכלה שצ"ל ב' ממוצעים הנק' שני שושביניו' א' מצד חתן וא' מצד הכלה זה מוריד החתן לגבי הכלה וזה מעלה הכלה לגבי החתן. והנמשל מזה למעלה ג"כ הנה בחי' הממוצע להוריד אור א"ס למטה מטה ביותר הוא הנק' בחי' ז"א דאצי' כי נחשב לבחי' אחרונה וסוף כל מדריגות דאור א"ס להיות כי ידוע בפ"י ז"א שהן בחי' המדות דאצי' חו"ג וכיוצא וע"כ גק' בשם מדות דוקא ע"ש המידה והצמצום למדוד שיעור ומדה בבחי' גבול להארת אור הא"ס

למטה ואם לא שהי אור הא"ס מתלבש בבחי' המדות דו"א הללו המגביל ומצמצם אורות במדה וגבול לא הי' המקבלי יכולי' לקבל אור שפעו הבלתי מוגבל אך ע"י המדות הללו מתקבל במקבלי' ולכך נקראו בשם מדותיו של המאציל כדמיון מדותיו של אדם התחתון שמקבלי' אורות ושפעו העצמות כו' ואמנם מצד עצמות אור א"ס הרי אמרו דלאו דאית ב"י מכל אינון מדו"ת כלל וכמ"ש כי לא אד"ם הוא כו' וע"כ נק' בחי' ז"א סוף כל המדריגות שבעולמו דא"ס ומטעם זה נק' בחי' ז"א בשם בחי' ממוצע להוריד אור א"ס למטה במקבלים כמו הממוצע מצד החתן מפני שמורידו ממדריגתו העצמית להתחבר למטה בנבראים ב"ג כו' וזהו ג"כ הטעם שנק' בשם זעיר"ר אנפין כמו עד"מ ציור שאדם מצוייר עיר גדולה מאוד או ציור המפה שכל ישיבת כדור הארץ מימים וארצות מצויירין בו דגם שהציור הזה קטן הכמות מאד ומה שמצייר בו כמו קו א' קצר כחוט השערה הרי בשטח כדור הארץ הנה הוא ים או נהר ארוך ש' פרסאו' וכיוצא עכ"ז יש בו ציור מכללו' כל מה שיש בארץ באריכות השטח שבמפה מצוייר בקצרה מאוד ולא נעדר אפי' דבר א' שיש בארץ מכל פרטי דומם וצומח ועיר ושדה ונהרות וימים שלא יהא מצוייר במפה כו' רק שנתקמץ ונתצמצם כל דבר שם במאד מאד כו' והנמשל מזה יובן ג"כ למעלה בבחי' המדות דאצ"י הנק' זעיר פי' ועיר קטן הכמות להיות כי בחי' אורות עליונים של העצמות דא"ס הקודמי' לפני האצ"י הרי הן בבחי' א"ס וגם בירידתן למטה באצ"י כמו בג"ר דאצ"י כח"ב עדיין יש בהן מבחי' אור א"ס שע"י הקו והחוט כו' והוא הנק' ארי"ך אנפין בכלל שהוא בחי' אריכות המשכת האור בבחי' א"ס כו' אך בבוא האור למטה במדות דאצ"י שמה מתכווץ ומתצמצם מאד האור דא"ס שבקו כו' לפי שהמדות מקבלי' את האור כנ"ל ונק' מטעם זה בשם זעיר לשון קטנות מאוד כי נתקמץ ונתצמצם שם האור מאד מאד כדמיון ציור המפה הנ"ל אך עכ"ז יש בז"א מכל האורות העליונים שבארי"ך אפי' דבר א' לא נעדר רק שבו"א הוא בא בבחי' צמצום ושיעור מוגבל מאוד ואין לו ערוך לכמות שהוא בבחי' א"א ולמעלה מעלה כמובן ממשל הנ"ל ד"ל. ובחי' הממוצע מצד הנבראים ב"ג הוא בחי' נוק' דו"א שהוא בחי' המלכות דאצ"י להיותה מקור כל הנבראי' כידוע בפ"י מלכותך מלכות כ"ע וענין הממוצע שבנוק' דו"א וזיינו מה שמעלה לכל העולמות עמה בבחי' העלאת מ"ן להיות נהפכי' ממהות מוגבל למהות אלקי' בבחי' אצ"י ממש כמשי"ת בסמוך בעזר"ה ואז יוכלו הנבראים לקבל מבחי' אור א"ס שבו"א שהוא בחי' המשכת מ"ד דו"א כידוע ואם לא בחי' העלוי' של המלכות לא הי' אפשרו' להיות בחי' ירידה מאור א"ס כ"כ למטה גם ע"י המדות דו"א וכמשל ב' בנאים אחד עומד למעלה וא' עומד למטה שזה יורד כל מה שביכלתו וזה עולה כל מה שביכולתו ואז יכולים להתחבר יחד כו' והיינו ענין סמיכת גאולה לתפילה שהוא יחוד יסוד ומלכות כידוע ד"ל וזהו ענין עונת"ה שהוא בחי' המשכת מ"ד בו"א כשמתחבר ומתייחד בבחי' מ"ן דנוק' כמו זוג זכר ונקבה למטה והנה יחד פנימי זה הוא לצורך הולדות הנשמות דוקא כנ"ל לפי שבחי' המשכת מ"ד דו"א נמשך מבחי' פנימי'

אור אבא הבלתי מוגבל בכלי שהוא בחי' האותיות וכמו דמיון הטיפה שמתהווה במוח מעצם כח החכמה דוקא שהוא למעלה מהאררת כח השכל באותיות המקבלי' העצמות וכמ"ש במ"א באריכות שזהו הפרש בין נשמות למלאכים שהמלאכים נמשכי' מזווג נשיקין דרוחא ברוחא בחי' אותיות השכל בלבד וע"כ אין כח התולדה במלאכי' ביחודם ואין מלאך א' עושה ב' שליחיות כו' משא"כ הנשמות שיש בהן כח התולדה להוליד ביחודם בלי שעור ונק' מהלך כו' להיות שרשה מבחי' פנימי' אור החכמה שנק' טפת אבא שלמעלה מהגבלת הכלי הנק'. אותיות וזהו ההפרש בין עונתה לשארה כי שארה שהן המזונות אינו אלא מבחי' הכלים המקבלי' האור כו' וגם המזונות העליונים שבבחי' האצ"י שנק' שא"ר ה"א כנ"ל (שזה בחי' המשכת ז"א לנוק' לצורך חיצוניו' העולמות כנ"ל) ג"כ נמשכי' רק מבחי' חיצוני' חכמה דאבא המלוכש בנ"א וכנ"ל ואפי' בחי' לחי"ם דחכמה דאצ"י שנמשך למלאכים עליונים דאצ"י וכמ"ש לחם אבירים אכל איש לחם שמלאכי השרת אוכלין כו' הנק' בזוהר מזונא דחכמת"א שע"ז אמר משה לח"ם לא אכלתי בהר מ' יום כשעלה למרום בבחי' עולם האצ"י וכמ"ש ומשה עלה אל האלקי' כו' אעפ"כ אין לו דמיון לבחי' המשכת מ"ד שנמשך מפנימיו' אור אבא כנ"ל (וגם שהזיווג נק' בלשון אכילה כמו בלתי הלחם כו' לישנא מעליא וכן אכלה ומחתה כו' אך הוא בחי' אכלה פנימי' מפנימיו' המוחין כו') וכמ"ש בע"ח דבשביל יחוד זו"נ להוליד נשמות צ"ל בהם המשכת מוחין חדשים ממוחין דאנ"א בבחי' הגדלות דוקא. משא"כ לצורך שפע העולמות כידוע וזהו ההפרש בין שאר"ה לעונת"ה וד"ל. ושרש בחי' כסותה הן הלבושי' שנמשכי' מבחי' אורות מקפי' המתלבשין ושורין בלבוש גשמי ולכך הקד' כסותה לעונת"ה כי שארה וכסותה שניהם מתלבשי' בבחי' הכלים אלא ששארה הא"פ בבחי' כלי ובכסותה בחי' הא"מ מתלבש בלבוש כו' אבל עונתה מובדל משניהם להיותה מבחי' פנימיות האור הבלתי מוגבל משניהם להיותה מבחי' פנימיו' האור הבלתי מוגבל בכלי כלל כנ"ל וד"ל. וכסותה היינו בחי' בגדי המלכות דאצ"י כמ"ש ותלבש אסתר מלכות כידוע ששרש לבוש מלכות בא ונמשך מבחי' מקיפי' דא"א ואו"א דוקא וז"ש ה' מלך גיאות לבש כו' כי אנ"א אמלוך' עלה במחשבה הקדומה בבחי' מקיף הכללי כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו מגיד מראשי"ת אחרית ומקד"ם אשר כו'. פי' מגיד ממשיך מראשית דז"א דהיינו ג' מדריגות הנ"ל דשאר"ה כסות"ה ועונת"ה לאחרית הימים שהוא בחי' נוקבא דז"א כנ"ל וד"ל. ומ"ש ומקד"ם כו' הנה יש להקדים תחילה שיש ב' מיני מקיפי' הא' בחי' מקיף דלבושים הנ"ל הנק' כסות"ה שהוא לפי סדר ההשתלשלות והתלבשות הפרצופי' דא"א ואו"א וזו"ג כו' והמקיף השני הוא בחי' מקיפי' דא"ק הנק' עיגולי' א"ק שלמעלה מבחי' יוש"ר דא"ק כו' ולהבין זה הנה יש להקד' תחילה מה שאנו אומרי' ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו כליל תפארת בראשו נתת לו כו' דהנה במנחה דשבת הוא גוף היחוד דזו"נ וז"ש אתה אח"ד ושמ"ך אח"ד דהיינו בחי' התכללות דע"ס דז"א וזהו את"ה אח"ד והתכללות ע"ס דמל' היינו שמ"ך אח"ד ולמהו"י אח"ד באח"ד

הוא בחי' היחוד והתכללות דע"ס דית"ת ביחה"ע כו' אך כדי שיהא נמשך בחי' יחוד זה במנחה תקנו בשחרית צלוחת דישמ"ח מש"ה כו' שהוא ענין שילוח סבלונות שקודם היחוד כנ"ל. ויש להבין תחילה מהו בחי' היחוד דזו"ג דרך כלל וגם שמבואר למעלה כללות ענין סיבת היחוד שלהם מה שזה יורד וזה עולה כו' אך גוף ועצם היחוד ידוע שהוא בחי' חיבור מ"ד ומ"ן כנ"ל. ונק' יחוד ת"ת ומל' וביאור הדברי' הנה בחי' ת"ת דז"א שם הוא בחי' התכללות מכל הע"ס לפי שהת"ת כולל לחו"ג וכמשל עירוב הגוונים באופני' שונים מן האדום ולובן והירוק שאז דווקא נק' תפארת אבל בגוון א' לבן או אדום לא נק' תפארת כלל וכך ומעלה בחי' התכללות חו"ג בכמה אופני' שוני' כמו חסד שבגבורה עם גבורה שבחסד כו' הוא בחי' הת"ת וז"ש ישראל אשר בך אתפאר וד"ל. ובמדה זו נמשך המשכת מ"ד לבחי' המל' והיינו יחוד ת"ת ומל' שהוא בחי' יחוד דזו"ג כידוע וכמ"כ בחי' העלאה מ"ן מנוק' לז"א הוא ג"כ מבחי' הת"ת שבה והיינו מברורי' דרפ"ח כו' שנפלו בנוג"ה דבי"ע וכאשר נתהפך חשוכא לנהורא ומיררו למתקא כו' הוא בחי' העלא' מ"ן דהנה ידוע דא"א לבחי' קליפת נוג"ה לקבל שפע מבחי' המדות דאצי' משום שנאמר וכבודי לאחר לא אתן דהיינו בחי' כבוד הוי' דז"א דאצי' אך מבחי' המל' יכולי' לקבל כי מלכותו בכול משלה וכי' והן הנק' תרי"ן ציפרי"ן שיונקי' בכל לילה מחצות עד השחר מבחי' המל' וכמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טר"ף כו', תרי"ן ציפרי"ן הללו היינו בחי' חו"ב דקליפי' נוג"ה וז"ש אשר צפרים יקננו כו' וה"א נק' קדרותא דצפרא כו', וע"י בחי' נוג"ה נשפע ונמשך השפע גם לחיצוני' שהן ג' קליפות הטמאות כמאמר דנוג"ה מפתה לאיתתא כו' כי בחי' נוג"ה הוא שרש דברים המותרי' כמו תאות היתר ומשם נמשך לתאות איסור וטמא ופסול כו' אבל בלתי אמצעות קליפת נוג"ה לא החיצוני' יכולי' לקבל גם מבחי' המל' כו' כידוע וד"ל. והנה כתיב כמראה הקשת ביום הגשם כן מראה הנוג"ה סביב הוא דמות מראה כבוד ה' ואראה ואפול על פני כו' כמו מראה קשת הן ג' גוונים חוור וסומק וירוק ביום הגשם שהענן מסתיר לגמרי אך נראה ג' גוונים הללו מתוך הסתר הענן והוא הנק' קשת כמ"ש את קשת"י נתתי' בענן כו' וזהו דמיון למראה הנוגה דהיינו כאשר מתהפך השוכ"א לנהור"א כו' כנ"ל שהוא ג"כ אור הנראה מתוך בחי' החושך וההסתר דג' קליפי' הטמא' כו', והרי כלול מראה זו מג' גוונים הא' חשיכא שקדם לאור והב' האור הנראה מתוך החושך והג' הממוצע ביניהם כמו שיש ג' גוונים בקשת אשר בענן מזה הטעם ואמנם ידוע שכאשר השמש עומד למול הענן אז דוקא נראין בו ג' גוונים דקשת בבחי' אור חוזר כו' וכך למעלה כתיב במראה הנוג"ה שהוא בחי' אור' חוזר' לגבי מראה דמות כבוד הוי' דז"א שנק' שמשא כידוע וד"ל ובחי' א"ת זה דנוג"ה מברורי' דרפ"ח כו' המתהפך מחשוכא לנהורא הוא בחי' העלאת מ"ן דנוק' כנ"ל וכמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקי' כו' והיינו ג"כ מבחי' הת"ת שבה דהיינו בחי' ג' גוונים דנוג"ה שעולין עמה בבחי' האצי' בבחי' העלא' מ"ן וז"ש בקשת וראיתי"ה לזכו"ר ברית עולם דהיינו להמשיך מ"ד לברר את המ"ן שהוא בחי' בירור שני שבאצי' ויובן

זה ע"ד דוגמה למטה כשאדם מהפך גם רצון תאוה וזה שנמשכת מנוגה כמ"ש בכל לבבך בשני יצריך כו' ומוסר כל נפש הבהמית באחד הגם שעולה לה' כקרבו בהמה ע"ג המזבח כידוע מ"מ לא יתכן לומר שנכללה נפשו גשמי ואת בבחי' האצ"י דהיינו בבחי' אלקי' ממש אלא רק שעלתה למעלה בבחי' ביטול היש בלבד והיינו בחי' העלאת המ"ן דנוק' אבל כדי שתוכל הנפש להיות בבחי' אלקי' ממש כ"א בבחי' ביטול מציאותה לגמרי כענין המאמר לאשתאבא בגופא דמלכא וכמו מיכאל שמקריב גשמות ע"ג המזבח העליון כו' היינו כמו הושיט אצבעו קטנה ביניהם ושרפ"ן דפי' הושיט לשון התגלות והיינו התגלות והיינו התגלות * יתירה מכפי המדה שלהם כך למעלה בחי' יסוד ז"א נק' אצבעו קטנה והשטת האצבע הוא בחי' גילוי המשכת מ"ד שעי"ז נתבררו ונכללו הנשמות שעלו בהעלאי' מ"ן ליכלל בבחי' האצ"י ממש והוא בחי' הבירור השני שהמ"ד מברר למ"ן וע"ד פשוט היינו שיהי' מס"ג של אדם גשמי נכלל באחד ממש כמו שר"ע מסר נפשו באח"ד כמארז"ל הי' מאריך באחד עד שיצאת נשמתו באחד וד"ל. ובכל זה יובן גוף ענין היחוד דת"ת ומל' דהיינו את"ה אח"ד ושמ"ך אח"ד למהו"י אח"ד באח"ד כנ"ל שהוא חיבור מ"ד במ"ן כנ"ל.

ענין הסבלונות שקודם היחוד הנ"ל דהיינו מ"ש ישמח משה במתנת חלקו כו'

ומעתה יש להבין ענין הסבלונות שקודם היחוד הנ"ל דהיינו מ"ש ישמח משה במתנת חלקו כו', אך הנה יש להקדים ביאור ענין המקיף הנ"ל דהיינו בחי' מקיפי' דא"ק כו' דהנה לכאורה יש להבין בגוף ענין יחוד הנ"ל דודאי כך עלה ברצון המאציל שיהי' בחי' יחוד דו"ג באופן הנ"ל דוקא וע"כ הוצרך שיהי' תחלה בחי' ההסתר והצמצום דשם אלקי' להיות חשוכא כו' ואח"כ יבורר מחשוכ"א לנהור"א ויעלה בהעלאת מ"ן ואז יומשך מ"ד כנ"ל וזה יפלא מאד דהלא קמי' כחשיכה כאורה וכולא קמי' כלא כו' לפי שבחי' עצמות אור הא"ס מובדל בערך גם מהיות בחי' מקור להשתלשלות וכנ"ל דאפי' בחי' הקו והחוט הנ"ל אינו אלא הארה בעלמא מעצמותו כדמיון טפה בים אוקיינוס כו' וא"כ מה זה העונג במאציל שיהי' היפוך חושך לאור כנ"ל אחר דקמי' כחשיכה כאורה כו' וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו'. אך הענין הוא דבחי' עונג זה שיהי' ירידת האור בחי' נפרד ואח"כ יעלה בבחי' ביטול ואז יומשך בחי' מ"ד כנ"ל זהו בחי' עונג נעלם במחשבה הקדומה והנעלמה בעצמו' המאציל בלתי יש טעם וחכמה בגילוי לזה כי א"א שיבא מבחי' ההעלם לגילוי כענין שתוק כך עלה במחשבה לפני כו' ואפי' במחשבה דא"ק שהוא בחי' חב"ד שבו לא נגלה זה רק כמוס ונעלם מבחי' כתר דא"ק שהוא בחי' עגול' דא"ק כו'. הנה הגם שא"א שיבא לגילוי בחי' עונג הנעלם הוה גם בבחי' א"ק ומכל ש"כ בעולם האצ"י שנאצל מבחי' א"ק, אך הנה דוקא בירידת אור האצ"י בהסתר המדריגות בביו"ע בתכלית ההסתר והצמצום היותר אחרון דהיינו בסוף עולם העשי' שמה נגלה בחי' עונג הנעלם הנ"ל גם שבאצ"י ולמעלה הוא מוסתר ונעלם בתכלית כנ"ל אך בסוף העשי' הנה שם המה הע' שרים דקליפת

נוגה דעשי' המושלי' ושולטי' על ישראל בשעבוד גליות שזהו סוד ענין גלות
 השכינה כמארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם כו' ולא גלו ישראל לבין אוה"ע
 אלא להוסיף גרים שהוא כל בחי' העלאות רפ"ח כו' מ"ן המצות התורה ותפלה
 שעל ידה יעלו ויבררו כל מה שתחת ממשלת הע' שרים כידוע בפ"י את אשר
 שלט האד"ם באד"ם לר"ע לו כו' אך קודם הבירור הרי הע' שרים מושלי'
 ושולטים עליהם ואפי' מיניקות הקדושה כמ"ש חי"ל בלע כו' ולפי שלעיני בשר
 קשה מאוד ליסבול עול ממשלתם מה ששולט הרע על הטוב והגם שהשליטה זאת
 היא לרע לו לאחר שיוברר ממנו הכל וכמ"ש חי"ל בל"ע ויקיאנו' כו' אך מ"מ
 קשה לסבול לפי שעה והזמן כו' וכמו הזקני' שבכו כשראו שועל יוצא כו' רק
 ר"ע שחק וא' ואם לעוברי כו', ומפני שלא נודע ונגלה סוד הענין וטעמו לעיני
 בשר וכו' ע"כ מן הכרח שיתגלה בעוה"ז דוקא מבחי' עונג העליון של עצמות
 המאציל הנעלם וכמוס בעצמותו גם לפני האצי' כנ"ל והוא ענין ובחי' קבלת
 עונג שמקבל עצמות המאציל מתהפכו"ת חשוכ"א לנהור"א כו' שהוא ענין
 הבירורי' דרפ"ח כו' מע' שרים דנוג"ה הגם דקמ"י כחשיכה כאורה כו' ואין זה
 תופס מקום כלל וכלל כנ"ל אך מ"מ יש בזה ענין עונג נעלם וכמוס בעצמ' כנ"ל
 אך כאשר עדיין לא ירד אור א"ס בירידת המדריגות כ"כ כמו באצי' למעלה
 לא הוצרך לבא שם עונג הנעלם הזה לבחי' התגלות מאחר דבאצי' איהו וחיהי
 כו' כלא חד ושם נאמר לא יגורך רע כו' וכבודי לאח"ר לא את"ן כו' אך
 ורק בירידת האור האלקי' בבי"ע בתכלית ההסתר והצמצום היותר אחרון עד
 שנתהו בחי' נפרד גמור כמו ע' שרים דנוג"ה דעשי' שמושלי' ושולטי' כו' כנ"ל
 ואין להם בושת כלל מקודב"ה ושכינתא כדאיתא בתיקוני' בפ"י יר"א בוש"ת
 כו' שמה דוקא הוצרך להיות בחי' התגלות אור עונג הנעלם בעצמ' כדי להאיר
 את החושך הגדול הזה ושיוכל להיות נסבל לפי השעה והזמן והגלוי' כו'
 וגם מ"ש העם ההולכים בחושך דוג"ה דעשי' השולט עליהם ראו או"ר גדול
 מהעונג העליון כנ"ל ומטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שרש ענין שילוח סבלנות הנ"ל
 כמו עד"מ שהחתן שולח מיני קישוטין שתתקשט בהן הכלה שמייפה אותה בהן
 ומגלה לה שבאלה הגוונים הוא חפץ כו' כך למעלה כשלוח בחי' עונג הנעלם
 הנ"ל מבחי' כת"ר ומקיף דא"ק כנ"ל לסוף המדריגות שבעשי' שבחי' המלכות
 שמה בתכלי' הסתר והחושך כו' כדי ליפות"ה בזה ולהארה מן החושך וכמ"ש
 כיתרון האור מן החושך דוקא וכמשל האבנים טובות כנ"ל לפי שאין אשה אלא
 ליופי, וכנראה בטבע תולדות הבריאה שהנקיבות יפות מן הזכרים והיינו מפני
 שאשה היא חמ"ת כו' שהיא מרובה בדמים טמאים כו' ע"כ צריכה ליופי עד"מ
 שבמקום חושך ביותר צריכין להאיר שם באבוקה יותר גדולה כו' וכך יובן
 למעלה שבבחי' המל' להיותה יורדת ביותר במקום חושך דנוג"ה כנ"ל צריכה
 ליופי' העליון ביותר והיינו בחי' הארת העונג הנעלם הנ"ל שמאיר בירידה זאת
 כנ"ל ד"ל. וזהו פי' ומקד"ם אשר כו' דהיינו מבחי' מקיפי' ועגולי' דא"ק
 שלמעלה מבחי' מקיף דכסות"ה כנ"ל, והיינו פי' ישמח משה במתנת חלקו. פי'
 מתנת חלקו הוא בחי' כל"ת מש"ה שהוא בחי' מלכ' דאצי' שנבנית אח"ת

מצלעותו דו"א שנק' איש וכמ"ש והאיש משה ונק' איש האלקי בעלה דמטרוניתא כידוע ובהיות המל' יורדת דוקא בסתר המדריגות כמ"ש יונתי בחגוי הסלע כו' אזי נשלח לה קישוטין וסבלונות לייפותה כנ"ל והוא בחי' המשכת עונג הנעלם שבעצמות המאציל כנ"ל וזהו שאמר לשון ציווי לעתיד ישמח משה להיות כי עד עתה הי' שמחת עונג הנעלם הנ"ל בבחי' ההעלם וההסתור באצ"י ששם שרש נשמת משה שנק' איש האלקי' כנ"ל אך מעתה שמח משה במתנת חלקו דהיינו שימשיך עונג זה הנעלם לבחי' המל' בסוף המדריגות בכדי שיהי' להמל' כ"ח לברר ולהפוך חשוכ"א לנהור"א ולא יהי' קשה לסבול כנ"ל והן הנה בחי' הקישוטין שלה כנ"ל וד"ל. כי עבד נאמן קראת לו, פי' עבד הוא בחי' מט"ט שנק' עבד"ו וק"ן בית"ו כו' כידוע בפי' נער הייתי גם זקנתי שהוא שר"ו של עולם בבריאה כו' ופי' עבד נאמן הוא בחי' מש"ה ששרש בק"ו דאצ"י שממשיכי' שפע לו"ק דבריאה שנק' מט"ט כו' וכמ"ש לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא כו' עבד יו"ד דאור אבא מקנן באצ"י כו', ובכל ביתי היינו בהיכל דאור"א משא"כ נביאי' זולתו במראה אליו אתודע שהוא בחי' המל' כו' וזהו עבד נאמן קראת לו בבחי' המשכה מלמעלה למטה כמו וקראת לשבת עונג כו' וגם פי' עבד נאמן קאי על בחי' הביורוי' דרפ"ח כו' שמברר את הכל כי בחכמה איתבריר"ו דוקא (והיינו בחי' המ"ד שמברר למ"ן דכל ימות החול כו' וז"ש ישמח משה בשבת במתנ"ת חלקו שהוא בחי' המל' שביררה חושך לאור בו' ימות החול כו') וכליל תפארת בראשו נתת לו פי' כליל תפארת כמו הכליל והעטרה שבה כלל' כח היופי ליפות לכל מי שילבשנה כו' כך נמשך מקור בחי' היופי העליון הנק' קישוטין בבחי' ת"ת דו"א ושם נמשך לבחי' המל' כנ"ל ואח"כ במנחה בשבת נעשה בחי' היחוד דתפארת ומלכות כנ"ל בפי' את"ה ושמ"ך אחד באריכות וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן ג"כ שרש ענין הפסוק הנ"ל והי' שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל מאת כו' פי' שארית"ת הוא אותיות ראשית"ת. אך שהוא סוף כל מדריגו' שבמלכות ולכך נק' שארית"ת יעקב"ב כמו לשארית נחלת"ו כו' או שארית הפליט כו' וע"ד שארז"ל בפי' שארית מי שמשים את עצמו כשריים והיינו בחי' מדריגה היותר תחתונה וזהו שאמר בקרב עמי"ם רבי"ם דהיינו בשיעבוד ישראל בגלות בעי' שרים דנוג"ה בבחי' צמצום היותר אחרון כנ"ל משום דמשם דוקא יתגלה מבחי' עונג הפשוט הנעלם בעצמות אור א"ס שלא יוכל לבא לידי גילוי גם לפני האצ"י ומטעם הנ"ל. והיינו דוקא מבחי' עיגולי דא"ק כנ"ל וכמשל העיגול עצמו שאין מעלה ומטה והנה בתחתיהם דוקא שמה יגיע עליונו ע"י קו ממושך ביושר והיינו בחי' יושר דא"ק שעקב דא"ק מסתיים בסוף עש"י כידוע והוא בחי' עקבות משיחא כו' אבל בחי' העיגול עצמו שוה ממש עליונו לתחתיתו כנודע וכך בבחי' עיגולי דא"ק נא' מתחת זרועות עולם שמתחת שוה לעליונו כו' והוא שארית יעקב הנ"ל ששם דוקא יאיר אור העליון ביותר לפי שגעוץ תחילתו בסופן דוקא כידוע וד"ל. וזהו והי' שארית יעקב למעלה מבחי' ראשית"ת דהוא יושר דא"ק כנ"ל אלא יהי' כטל מאת ה' שהוא בחי' הארת

המקיפ"י המאציל עד"מ הטל הגשמי שאיננו פוסק לעולם כי אינו תלוי כלל באתדל"ת כנ"ל וכך קמ"י ממש כתיב כחשיכה כאורה כו' אם צדקת מה תתן לו וכנ"ל רק שהוא עונג נעלם וכמוס בעצמו ואינו יורד ומתגלה רק מעצמו ומאליו דוקא וז"ש אה"י כטל לישראל כו' והיינו מ"ש אשר לא יקוה לאיש כו' פי' כל תקו"ה הוא מבחי' המשכת מ"ד כמו זה הו"י קוינו לו כו' ובחי' הט"ל הזה אינו תלוי כלל בהעלאת מ"ן ע"כ אינו מקוה לבחי' המשכת מ"ד דאי"ש שהוא בחי' ז"א שמקבל ממותין דאו"א וגם מבחי' שרשו הראשון בבחי' אדם קדמאה שנק' אדם דבריאה דרך כללות כידוע ג"כ אינו מקו"ה כי שארי"ת יעקב הנ"ל שרשו למעלה גם מבחי' חכמה דא"ק שנמשך מבחי' היושר להקרו' בשם אדם כידוע וז"ש אשר לא ייחל לבני אדם כו' והיינו מטעם הנ"ל לפי שנעוץ תחילת"ן בסופן והרי שאין זה אלא בבחי' העגולים דוקא כנ"ל וז"ש ויתן לך האלקים מט"ל השמים דווקא והיינו טל שעתיד להחיות המתים כמ"ש כי ט"ל אורות טל"ך כו' וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל.

בעזר"ה

להבין שרש ענין חמר מדינה. דלכאורה אינו מובן אם המצוה דקידוש על היין דוקא (משום דהיין גורמת לקידוש שתאמר כד"א בריש אלו דברים וכדפרש"י שם ומכאן יש הוכחה כמ"ד דיין לקידוש דאורייתא ועי' מאמר שהביא ב' דיעות בזה) כמארז"ל זכרהו על היין א"כ למה יוכשר חמר מדינה שאינו יין ואם משום שבאותה המדינה נחשב להם כיין למה חלק הרב"ר במנהג המדינה בדבר שמקצתו ביין דוקא. אך הענין הוא כידוע דכל דצח"מ שבכל חלקי הארץ הכל נפל משבירת הכלים דתוהו משמרי הו' מלכ"י שמתו ולהיות כן יש כח במאכלים ומשקי' להחיות נפש אדם שהוא מבחי' התיקון והיינו כאשר אוכל המאכל ולובש המלבושי' וכל צרכיו שנעשים מדצח"מ דנוג"ה דעשי' ומתפלל ולומד ועושה מצות בכונה שמעלה הכל לשרשם הראשון בבחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון דהיינו לבחי' נקדרי' כו' אזי מעלה את נפשו שמבחי' התקון וא"כ יש לך אדם שטבעו נוטה לאהוב טעם פירות ומאכלי' הללו וכן במיני מלבושים ומאכלי' וכן במשקי' יש אוהב משקה זו ויש שאוהב אחרי' כו' וכל זה מפני שהאדם הוא בבחי' התיקון וצריך להעלות כפי שרשו כל בחי' דצ"ח שנפל מבחי' התוהו בכדי שימשיך על נפשו מבחי' התוהו שלמעלה מבחי' התיקון אחר שיעלה כל דבר לשרשו ע"י הכוונה במס"ג כנ"ל וזהו הטעם שיש שינויים רבים בפרות ותבואות ומיני משקי' ומאכלי' ומלבושי' בין כל מדינה ומדינה שבמדינה זו טבע גידול הפירות ותבואות ומשקי' הללו ובמדינה אחרת פירות

ומשקי' אחרים כאו"א לפי טבעה שכאשר נפל בשבירה נתחלק לכמה חלקי' דהיינו דרך כלל לעי' חלקי' שהן עי' שרים שהן ז' מדות וכאו"א כלול מו' והן עי' מיני ארצות משונים בטבעי דצח"ם וכמ"ש יצב גבולות עמים למספר בני"י כו' וישראל הן מבחי' התיקון להעלות כל מה שנפל בעי' שרים ולכך פזרון לדי' רוחות העולם דוקא וכמ"ש כי כארבע רוחות כו' כי הנה ירידה צורך עליה כי היא * שכאשר יעלו לבחי' התוהו יומשך מבחי' אורות דתוהו לבחי' התיקון שהוא בחי' שם ס"ג שלמעלה משם מ"ה כידוע וע"כ משונים המאכלים והמלבושים והמשקין בין כל מדינה ומדינה וגם שבכל מדינה משונים בטבעם לאהוב דצ"ח כאו"א כפי טבעו כנ"ל כדי שכאו"א יעלה כפי טבעו והחלקי' דתוהו הרבים כולם יתעלו למעלה וכל מדינה לפי ערכה שנפל בה מבחי' התוהו כך טבע דצח"ם שבה כדי שיומשך שם לפי אופן ההעלאה דוקא משום דרוח אייתא רוח כנודע וז"ש ועשה לי מטעמי"ם מיני מטעמי"ם הרבה בהתחלקות טעמים רבים כנ"ל וד"ל. והנה ודאי גם ליינ יש בחי' שרש בעולם התוהו אך מה שהוא עיקר בשרש היין שהוא השמחה כמ"ש ויין ישמח כו' ולמעלה היינו בחי' גילוי ההעלם כנודע, הנה זה נעשה גם עי' משקה אחרת זולת היין המשמח את הלב כו' רק שתהא לפי טבע אותה המדינה שנפל בה בבחי' שביר"ת הכלים כנ"ל וזהו שנק' חמ"ר מדינ"ה לפי שבאותה המדינה פועלת משקה זו בחי' ההמשכה מעולם התוהו כמו בחי' יין ממש במקום שהיין מצוי כו' ומטעם הנ"ל ולכך עושין קידוש על חמר מדינה כמו על היין במקום שהיין מצוי ועולה לשורש א' מטעם הנ"ל וד"ל.

בעזרה שבת פ' ראה.

ענין • חושך ואור הנה חסד נקי' אור כדכתי' כי טוב חסדך וכת"י את האור כי טוב והאור אינו מאיר רק מרחוק כמו הלבנה בריחוקה מן השמש וכן זיו השמש נראה רק בארץ עי' שאין שם מאור השמש, כך בחי' ואהבת שהוא חסד ב"פ אור נמשך עי' בשכמל"ו ריחוק יחוי' אבל אחד יחוי'ע למעלה מאהבה כ"א ביטול לגמרי לכן בגמ' עד אחד בעמידה ואהבת יכול לילך כי הילוך היינו אור ועמידה ביטול, ופי' אחד יחוי'ע היינו הציור מאור השמש כשכנלל בשמש ואז אינו עולה בשם אור. וזהו בחי' יצחק ותכהין עיניו חושך ביטול לגמרי וכן בק"ש מעביר ידו ע"ג עיניו בפסוק ראשון לית לה עיניו וזהו ר"ד ובכל יום בק"ש צ"ל

היא : אולי תי' זו מיותרת.

בעזרה שבת פ' ראה : בכת"י יש כאן קטע שחסר הסיום מזהר פ' ואתחנן לדרך רסב, א. הגופס בהוספת לביאורי הוהר בוך קנג, ב, ובסידור שער התפילין ט, ד. — לכן לא נכנסה כאן. ענין : גראה שייך לדיה ויאמר יהונתן, הגופס לעיל עי' תכתב.

ב' בחי' אחד ואהבת חושך ואור יצחק ואברהם לכן אין הלכה כאנשי יריחו כו' שלא היו מפסיקין בבשכמליו בין אחד לואהבת. ועד"ז ברי"ח העלא' ואח"כ המשכה וזהו ענין ב' פדים דוי"ש שלא יהי' יניקה מב' הבחי' כי עי' שרים מקבלי' מחוגג ישמעאל ועשו וזהו ענין ראשי תרין ראשין כו' וכנגד זה החושך והאור בלבנה.

יוצר אור ובורא חושך הרי חושך למעלה מאור.

והנה לעיל ליצחק כי אתה אבינו והרי חושך. אך יובן בהקדים ענין ואהבת ב"פ אור איך א"ח נק' אור ויובן בענין שבת שאז ויכולו גלוי התענוג כו' ומי שטרח בעי"ש ביטול היש יבוא בשבת לביטול אמיתי בירור שני והיינו ע"י המשכה מלמעלה תענוג נשמה יתירה ואח"כ העלא' במקור התענוג וזהו ב' שבתות והיינו אברהם ויצחק כי יצחק בחי' צחוק ותענוג כו' מקור התענוג ההעלא' ווי"ש יעקב אם יהי' כו' ושבתי כו' והי' כו' גלוי בחי' יצחק, נמצא בשבת שהוא אותיו' תשב עליו' העולמות העיקר בחי' יצחק תענוג עליון ורי"ח אברהם השפעי' וחסד להחיות העולמות כנ"ל, ולכן שבת לא נק' ראש כי ראש כולל והתחלה לל' ימי' שאח"כ וכן ר"ה לכל השנה והי"ז כלל לפרט כמו בראשי' כולל ט' מאמריו או ח' לדיבור אבל שבת עליי' בלמעלה מהזמן לגמרי ואינו שייך לומר שכולל ז' ימי' וכו' ולכן ארז"ל ר"ה להבא וכן ר"ח אבל שבת ושביעי' שעברה. וא"כ שבת בחי' יצחק וזהו ל' יצחק ותענוג וצחוק עשה לי אלקי' כמי"ש ויכל אלקים, והגילוי דרי"ח בחי' אברהם וכן ברי"ה והוכן בחסד כסאו אברהם אתקין לכורסייא, אך קודם הגילוי צ"ל עליי' וזהו ענין ערי"ח וכי יפקד מושבך בחי' חשך שזהו יצחק, אך ק' א"כ מהו מעלת השבת היתכן שהוא בחי' חשך ח"ו, אך הענין שיש ב' מיני עליות כמו עד"מ בשינה עליות הנשמה בצדיקי' בידך אפקיד רוחי שהנשמה מתעלה למקורה לבחי' ואתה נפחת בי ומשגת שם מה שאינה משגת בגוף ועכ"ז לגבי הגוף זהו חושך יותר ויש צדיקי' משיגי' קצת ע"י החלוס ועכ"ז אינו גילוי גמור משאי"כ בחי' נבואה שהוא ג"כ עלייה והיינו שהגוף מזדכך עד שעולה ג"כ עליי' הנשמה ובעלייתה עולה עמו ואינו יורד בבחי' שינה, זהו אור ולא חושך ווי"ש בחלוס אדבר בו לא כן עבדי משה כו', ועד"ז יובן החילוק בין עליי' דרי"ח ורי"ה שהעליי' רק בפנימי' בהאור אבל למטה נשאר חשך, אבל בשבת העלייות הוא בבחי' הגוף והכלים והי"ז אור גדול ולא חושך, ועד"ז יאמרו לעיל ליצחק כי אתה אבינו, וזה יהי' ג"כ בחי' הלבנה לעיל שתתעלה מעלה מעלה גם בחיצוניו' ולא יהי' חושך למטה ח"ו ובחי' השמש הוא דרך המשכה וזהו בחי' אברהם ובחי' יצחק ושמתי כדכד שמשותיך ב' בחי' שמש, וזהו ואהבת ב"פ אור ועד"ז רצו אנשי יריחו להיות אור חזר ואהבת מבחי' אחד וכו' ויריחו בחי' ירח שהוא לבנה וחודש, חמה ולבנה מאחר שאור הלבנה יהי' כאור החמה וזהו ענין דוד הגדיל. ענין שבת ורי"ח סובב וממלא עיין לעיל נרמז.

פ"י כתר מל' הוא לבוש מל' הנו' וכן פסח ממ"ה כתר מל' וספה"ע חריש בקמה שיהי' וכל קומה כו' ע"י כהן ושבעו' כ"ת. אלא ההפרש ע"ד ערש"מ לאין עושין כי ע"י בכל לבבך ונפשך ממשכי' ג"כ רש"מ כ"ת רק זהו המשכה מכ"ת למטה בכתר מל' אבל שיעשו הרצון וכ"ת מחדש זהו ע"י מאדך תשו'

כהיג אהיר, וכי מלי גיכ בי בחי' משליש התחחון או מביש עליוני' וכו'.
ויזכור את נח פי' עיד זכרונו' ולא שיש שכח' אלא לאפוקי כשהנהגה מבחי'
אחוריי' והפנימי' סליק לעילא כמו בחי' שינה עמיש ע"פ משמים הביט
וכו'.

הוספות

קיצור מהדרוש והארץ היתה תהו שא' שבת בראשית תקס"ח.

(א) **כתיב** וירא אלקי את כל אשר עשה והנה טוב מאד ואח"כ הי' מדה ההפכי לגמרי דכתי' וירא ה' כי רבה כו' רק רע כל היום וינחם ה'. והיינו בבחי' התהו שהיו זמ"ז ומרוחקי זמ"ז בלתי חבור כלל. ואח"כ האיר בחי' התקון שהוא חבור עם המוחי ע"י היותם ג' קוין ועי"ז מתחברים המדות יחד והוא מ"ש בפ' גח וירא ה' את ריח הניחות כו' עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו'. והנה השבירה הי' בונ"ת דנקודים אבל עולם העקדי' הוא למע' משבה"כ. ושם כל הע"ס עקדים בכלי א' וע' מזה בת"א פ' בראשית בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים ובפ' גח בד"ה הן עם אחד:

(ב) **ולהבין** ענין תהו ותיקון יש להקדים ענין המדות והשכל. דהנה מבואר באדר"ז דרצ"ב ע"א או"א מהאי מוחא נפקו אתכלליו במולא ובי' תליין ובי' אחידן ז"א בע"ק תלייא ואחיד. ועמ"ש מזה בת"א פ' יתרו בד"ה הנה להבין שרש ענין מ"ת דקי"ט ע"ג * ובד"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה דקכ"א ע"ג ובלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ שימני כחותם פ"ד דמ"ו ע"ד בענין כחותם על לבך וימינו תחבקני רצועות תש"ר וע"ע מזה בבה"ז פ' בשלח על התוספ' שם ד"ג ע"א תלת רוחין דכלילן בתלת ע"ש דע"ז ע"ג ובלק"ת בביאור אלה מסעי דרוה"ש פ"ג בע"א קצת וע' בת"א סד"ה ועשית ציץ דקל"ט ע"ג בענין הוי' על מצח אהרן וע' בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה הראשון בענין המשל על ענין נהרא מכיפ"י מברייך כו' המדות אין שרש התהוותם מהשכל כ"א מעצם הנפש אלא שהשכל גורם להתהוותם (ה). ואפ"ל זהו כענין שלשה שותפים באדם. (ע') והשכל מראה מקום למדות שכאן ראוי לאהוב כמו אדם המודיע לחבירו שיש אוצר במקום פ' וזהו דז"א בעצמות ע"ק אחיד ותליא למעלה משרש או"א ששרשם במו"ס חכ' שבכתר וע"י מזלות כמו כח המשכיל (ה). וע' בדרוש כשב * שם משמע להיפך דמזלות דמו"ס גבוהי' מחוג' דא"א וכמ"ש בד"ה עבדים היינו. עוד צ"ע דבכמה מקומות מבואר שיש ב' מיני מדות הא' שלמטה מהשכל הב' שלמעלה מהשכל ע' בד"ה אתם נצבים ובת"א פ' תולדות בביאור ע"פ מ"ר ובד"ה ועשית בגדי קדש בענין אה' דאברהם ואה' דאהרן ובפ' תשא בד"ה זה יתנו מחצית השקל ובד"ה ויקהל משה דאית רצון ואית רצון. ובביאור ע"פ בחקתי תלכו ובד"ה במדב"ס דרוה"ר ובד"ה נשא את ראש דרוה"ש ובד"ה בהעלתך דרוה"ר ובד"ה מי מגה בענין ויחד לכבנו ועוד כמה דוכתי. אך לפמ"ש דהולדת ז"א מאו"א זהו ע"ד שלשה שותפים באדם א"ש שהמדות שלמטה מן השכל הן בחי' גוף וכלי ונולדים מחו"ב ובתוכם מתלבש האור והוא מה ששרש ז"א בע"ק וכ"מ בד"ה ויקהל משה שהרצון התחתון הוא כלי. ע' :)

דקי"ט ע"ג : בדפוס קאפוסט. וצ"ל : ק"כ. ע"ג.
בדרוש כשב : ראה לקי"ת אמור ד"ה והניף וביאורו.

ג) וזהו"ע תהו ותיקון שבתהו הי' זת"ז ולכן היו המדות תקיפין כמו שהו בשרשן חזקים ובתיקון שנעשו בחי' קוין ונכנעים להמוחי' ומתנהגים ע"פ חו"ב יוכלו להתכלל יחד. ואפ"ל דוהו שהיצ"ט נק' ילד מסכן וחכם לפי שרשו מהמדות דתיקון שבטלים לגבי החכ' ויצה"ר שרשו ממדות דתהו שהם בהתגברות כח' ועמ"ס בת"א ד"ה המגביהי לשבת. וזהו לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו (ה'). ואפ"ל דקאי גם על המדות שלמעלה מהשכל ממש שי"ן דכש"ב אעפ"כ טוב שיתנהגו ע"פ השכל בי"ת דכש"ב והטעם ע"ד מ"ש בת"א בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה בענין לעשות צדקה ומשפט ובסידור בד"ה עבדי' היינו כו' וסד"ה מצה זו בענין בעבור זה עשה ה' לי כו'. (ע):

ד) ולכן בעולם התהו מצד תוקף המדה (ה'). ע' בת"א פ' נח בביאור ע"פ מ"ר. (ע') לא יכלו להתחבר זע"ז ע"כ תחלה האיר חסד ואח"כ דין כנ"ל ס"א אבל בתיקון ע"י רך כקנה מתכללים זע"ז (ה'). ע' בלק"ת פ' אמור בביאור ע"פ והניף הכהן אותם. (ע') ולכן הי' השבירה בז"ת דתהו שהתוקף זה יש ודבר וע"כ משתלשל מזה יש גמור משא"כ רך כקנה הוא ביטול בחי' מ"ה (ה'). כי הילד"י רכים זה משה ואהרן ונחגו מה. (ע') וזהו שרש נה"א מבחי' התיקון אדם בחי' מ"ה ונה"ב ששרשה מהתהו בהמה מדותי' חזקין:

ה) ולהבין ענין עקודים י"ל תחלה ענין מעלת בירור נה"ב ש' ב"ן שיתעלה בס"ג ששם הי' תוקף וריבוי האור וא"כ מאי מעליותא הלא מחמת התוקף הי' שבה"כ וצ"ל אע"פ שיהי' בתוקף עכ"ז יהי' התוקף רק תוקף הביטול והיינו ע"י הביטול לאא"ס דלא מכא"מ איהו כלל כי גם הביטול דמדות ע"י המוחי' אין הביטול נמשך מצד החכ' לבד רך כקנה כ"א ע"י שאוא"ס שורה בחכ' ע"י שהוא כח מ"ה לכן בעקודים שקרובים יותר לאא"ס אף שהם ריבוי האור ותוקף הוא בטל לגמרי וזהו"ע בירור המדות והעלאתן שיהי' ז"א בעתיקא אחיד ותלי' שלמעלה גם מהחכ' כ"א מבחי' דלאו מכאמ"כ ועי"ז עושה שלום במרומיו בין אש ומים ע' באג"ה סי' י"ב ומ"ש בפ"י במלך שלמה שהשלום שלו בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה בענין כיריעות. וזהו טוב מאד זה יצה"ר כשגהפך לטוב. שהוא מבחי' תהו וכשגהפך לטוב נעשה ע"ד עקודי' שגבוה הרבה מהתיקון דברודי' כו':

בשהש"ר * ר"פ יונתי בחגוי אצלי הם כיונה אבל אצל עו"ג כמין חיות. ואפ"ל זהו בחגוי הסלע שהם האבות איו"י ע"ד שפרשי' בעובדי' סי' א' ג' לבן רך כשושנים ע"י שושנים בהלכות כי הילדים רכים זה משה ואהרן במד"ר וישלח פע"ח בשר כתי' בי' ונרפא וע' בת"א פ' שמות סד"ה קול דודי ועצה היעוצה לזה מ"ש בפרך ויש בו ב' פירושי' א' לשון טורח כו' והו"ע

בשהש"ר: מכאן ואילך, אף שנכתב בהמשך לקיצור המאמר, וגם סימני הסעיפים לקמן הם: ו', ז', כו' — אינו קיצור המאמר, כיא רשימות השייכות להפ' והארץ היתה תהו.

תיקוני המדות כו' לשנות רגילותו וטבעו כו' ופי' הב' הוא ל' פה רך כו' זה הכלל מענה רך משיב חמה כו' אף חימה שבו עצמו דהיינו כל המדות רעות כו' ע"ש וע' מענין מענה רך ישיב חימה. משלי רס"ו ט"ו. בתד"א פי"ח. של"ה רל"ב ב'. בבחי' ר"פ ויגש ר"ח. במא"א א' ריש סמ"ב. זח"ב ס"פ תצוה קפ"ז א' מ"ב רך. בסה"מ סי' קס"א. בת"א פ' יתרו בד' קי"ט ע"ד סד"ה זו"ש בענין אד' בם ברפא כי הדגש מורה על התחלה כמארז"ל כל התחלות קשות. ובמד"ר כי תשא ס"פ מ"ב קשה עורף לשבח. ועד"ז י"ל פ"י כארו בלבנון ישגא. וע' לק"ת ר"פ ראה שזהו"ע משכיל לאיתן. וא"כ מבואר משם שלא מצד המדות לבד יש קושי זו כ"א מבחי' משכיל מקור החכ' כו' ואפ"ל משכיל זהו מקור החכ' ושם שייך בחי' איתן וקושי. וי"ל בחי' זו למעלה מבחי' קשה עורף כי הוא האיתן שבמשכיל שהוא פנים. אל ירך לבבכם כו' במ"ש בסוף שביטול המדות ע"י החכ' הוא ג"כ מצד השראת אא"ס בחכ' ואעפ"כ אינו דומה לביטול שבעקודי' שזהו ע"י הגילוי שלמעלה מבחי' ע"ס. אפ"ל הרי עקודים ע"ס אלא י"ל ע"ד ע"ס הגנוזו' ששם אינן בהתחלקות חכ' בחי' בפ"ע חסד בפ"ע אלא כולן כלולים יחד כמו הכחות כשהם כלולים בעצם הנפש. א"כ בחי' זו למעלה מהחכ' שהיא בחי' אחת. ואפ"ל לפ"ז הפסוק והשיב לב אבות על בנים שיהיו בוז"ת תמיד קבועים ג"ר ויהי' עי"ז בחי' רך כקנה. אך ולב בנים על אבותם ר"ל שגם המעלה שיש בוז"ת שהוא ענין יפה כח הבן מכח האב ששורש הקושי בהמדות נמשך מלמעלה מהשכל כנ"ל. וע' בת"א פ' יתרו ד"ה ענין האבות. ישיב בחי' זו ג"כ על אבותם שבחוב"ב יאיר ג"כ בחי' זו מע"ק כו' ע"ד משכיל לאיתן כי משכיל מו"ס יאיר בחוב"ב כו'. ומכ"ז יובן ענין רק באבותיך חשק הוי'. וזהו"ע הן הן המרכבה שהן מעלים חוב"ב כו' :

לענין רך כקנה גימ' יוסף קולמוס גימ' רמ"ח * (מאו"א) א"ג קנה חכ' קנה בינה וצ"ע מענין גער חית קנה * נעץ קנה בים ובפרדס ערך קנה פי' כי זלע"ז עשה אלקי ופי' קנה מחבר לב ומוח היינו חכ' מוחא עם בינה ליבא. ועמ"ש במ"א דקנה זהו שר המשקי' הממשיך לחלוחית המוח אל הלב כו' ובלוע"ז מים הרעי' תענוגי' גשמי' וא"כ פי' ושאתם מים המשכות ע"י הקנה מהמוח כו' וע' במא"א אות קו"ף סכ"ז ול"ז מענין קנה. ופי' קנה חכ' זהו מה שמא"א נעשה כתר לאו"א מבחי' צואר. והנה ישראל ז"א מדות מתקשראן באורי"י חו"ב והתו' חו"ב מתקשראה בקודב"ה כתר. וזהו התו' עוז ותושי' כח לנה"א שהרי החוב"ב ג"כ מוחי' שצ"ל תוקף המדות אליו ית' וגם ע"י קודב"ה המאיר בתו' נמשך התוקף ממקור המדות שבע"ק כי או"א מלבישי' חו"ג דא"א וזהו"ע כשב. ותושי' לנה"ב שמחלשת כח תוקף מדותי' כו' ותהי' נכנע לנה"א. ולפ"ז פי' תשובה בחילא יתיר י"ל מה שז"א שרשו עליון מחוב"ב כו' ע' ביאור האזינו השמים דרוה"ש. פי' שרש ז"א מגלגלתא כתר שבכתר ושרש חו"ב ממו"ס ע"י ב' מזלות ונוצר ונקה. ערובין פ"ק י"ג ב' מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכה כמותן

קולמוס גימ' רמ"ח : עם האותיות (מאו"א ק', כו).

גער חית קנה : להעיר מוח"ג רנא, סע"ב. ס' הליקוטים תהלים סח.

מפני שנוחין ועלובין הן ור"ל שהיו בבחי' רך כקנה ע"י המשכת המוחי' בהמדות לרככו. וכיון שהמשיכו מוחי' זכו לקבוע הלכה כמותן כי או"א דא"ח אלקי' דוקא אבל ההלכה נמשך מבחי' והוי' עמו וכמו בת"ת מאיר ש' הוי' ע"י שמחבר חו"ג ומרכך הגבורה כו' ומשם שרש ההלכה שקו האמצעי זהו דרך ישרה וכעד"ז הוי' בחכ' והמשכות המוחי' במדות י"ל ג"כ ע"י ת"ת דעת מחבר חו"ב יעשה שלום לי ואח"כ ממשיך מוחי' במדות. בד"ה החלצו. א"ב ע"י ת"ת שרש החבור מהכתר שלמעלה גם מהחכ' ועכ"ז ע"י נוחין ועלובין שממשיך מחכ' נמשך והוי' עמו:

ומכ"ז י"ל ענין השם שלם חבור י"ה עם ו"ה היינו כנ"ל בענין השיב לב אבות כו' ולב בנים כו' ולכן לפעמים נצחוני בני כו' והי' כו' מורה על שמחה ע' בלק"ת סד"ה וכל בניך:

(ו) מד"ר פ' שמות תוך פ"ב דק"כ ע"א ע"פ ומשה הי' ד"א ומשה הי' כל מי שכתוב בו הי' מתוקן לכך. הן האדם הי' מתוקנת היתה המיתה לבא לעולם שנא' וחשך ע"פ תהום זו המיתה שממשיך פני הבריות כו' בנה כתי' תמים הי' מתוקן הי' לגאולה עכ"ל. וי"ל כי המיתה נמשך מעולם התהו שהו"ע שהי' בונה עולמות ומחריבן. וחורבן זה גק' מיתה דהיינו ענין זמ"ל דתהו שנא' בהם וימלוך וימת כו' וע' מזה בהרמ"ז פ' בחקותי דק"ג ע"ב בענין הטעם שעני' חשוב כמה מפני שהוא אחוז בעולמות ששם היתה מיתת הזמ"ל כו' ושם הוא החסרון והמות והפירוד כו' כי ג' אותיות מות הם בבי"ע כו' ואילנא דחיי הוא ז"א דאצי' דתיקון כו' עכ"ד ולכן מרומז ענין המיתה ב"מ בפסוק וחשך ע"פ תהום שהוא מבחי' ג"ק שנתהוו ממה שנפל מעולם התהו. והנה עיקר עבודת האדם לתקן עולמות הנפרדים שהם בי"ע שיהיו ע"ד עולם האצי' כמ"ש בת"א פ' בראשית בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים. ולכן י"ל זהו ע"י המיתה ב"מ שנעשה בבחי' תהו ומזה יומשך התיקון כמו שא"א להיות התהוות יש מיש אלא ע"י שיבא היש תחלה לבחי' אין. היינו עד שגרקב הגרעין בארץ אז דוקא מתלבש בו כח הצומח בת"א פ' ויקהל בד"ה קחו מאתכם תרומה וע' פרדס ערך מות ובמא"א אות מ"ם סל"ג. ואולי יש להעיר מפ' כי עזה כמות אהבה:

(ז) במד"ר פ' וארא פי"ד ע"פ ויט משה את ידו על השמים ויהי חושך אפלה מהיכן הי' החשך ההוא כו' עד כך הרשעים שנא' והי' במחשך מעשיהם לפיכך הקב"ה מכסה עליהם את התהום שהוא חשך שנא' וחשך ע"פ תהום עכ"ל. וכ"ה במד"ר ר"פ במדבר ולפי שהן חשוכין הקב"ה מורידן לשאול שהיא חשיכה ומכסה עליהם את התהום שהוא חשך שנא' וחשך ע"פ תהום הי' צדקתך כהררי אל כו' משפטין תהום רבה עכ"ל וכ"ה ג"כ בפ' גח ר"פ ל"ג. ובפרדס ערך חשך ג' מיני חשך הם בכתר בזולת שנים אחרים שהם א' בגבורה וא' בקליפות וחשכים אלו בארנום בשער הגוונים עכ"ל. ובמא"א אות ח' סס"א וחשך תמיד מצד הגבורות. חשך ר"ת חמור שור כלב ששולטים מסיגי הגבו' כו'

וזהו תשת חשך ויהי לילה וקליפות כלב עמלק עכ"ל וע' זח"ב תרומה דקמ"ט סע"ב ועמ"ש ע"פ ויקרא אלקי לאור יום ולחשך קרא לילה וכפי המד"ר הג"ל כעין זה הוא במד"ר פ' אמור ר"פ כ"ו גיהנם חשך דכתי' יהי דרכם חשך וחלקלקות ותהום חשך שנא' וחשך ע"פ תהום ורשעים חשך שנא' והי' במחשך מעשיהם ישעי' כ"ט יבא חשך ויכסהו חשך שנא' כי בהבל בא ובחשך ילך ובחשך שמו יכוסה קהלת סי' ו' עכ"ל :

(ח) במד"ר ויקהל ר"פ חמשים ויעש בצללא את הארון הה"ד פתח דברך יאיר מבין פתאי'. תלים סי' קי"ט. בשעה שברא הקב"ה עולמו הי' כולו מים במים שנא' וחשך ע"פ תהום ריה"ו ורנ"ח ריה"ו אומר האור ברא תחלה ואח"כ העולם כו' וע' מזה במד"ר פ' בראשית ר"פ ג' :

(ט) ר"פ תזריע. ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים זהו רוחו של מלך המשיח עמ"ש ע"פ לא ידון רוחי באדם. ובמד"ר פ' אמור תוך פל"א דר"א ע"ד בענין כתי' למאור להעלות ג"ת. ר' ברכי' אומר הגלגל הזה של עין אין אדם רואה מתוך הלבן שיש בו אלא מתוך השחור (ע' בלק"ת סד"ה כנשר יעיר קנו בענין יצרנהו כאישון עינו ע"י החשך שמחשיך אדם במרירות נפשו עי"ז מאיר רצה"ע בחי' באור פניך כי רציתם כו'). אמר הקב"ה מה מתוך חשיכה בראתי לך אורה ולאורך אני צריך. אמר ר' אחא ה' חפץ למען צדקו יגדיל תו' ויאדיר. ר' ברכי' אמר אחרי והארץ היתה תהו ובהו מה כתי' בתרי' ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור אמר הקב"ה מה מתוך חשיכה בראתי לך אורה ולאורך אני צריך אי"ר אחא כו' וכנ"ל וא"כ יש לפרש הענין שמתוך החשך שמשבה"כ מעולם התהו בראתי לך אורה עולם התיקון. ועמ"ש ע"פ מא' הזהר פ' תזריע דמ"ז ע"ב ע"פ וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך והמכוון שמהבירור מהחשך מזה געשה יתרון בהאור כו' והוא כנ"ל ממשל גלגל העין שהראי' דוקא מתוך השחור שבעין ולא מן הלבן שבעין דהיינו בחי' שם ב"ן שע"י הבירור עולה למעלה מש' מ"ה היינו בבחי' ס"ג ושם מאיר ש' ע"ב בחכ' בחי' ראי' כו'. וז"ש בילקוט במיכה ע"פ כימי צאתך מאצ"מ אראנו נפלאות אראנו מה שלא הראתי לאבות כתי' נורא תהלות עושה פלא ונסים וגבורי' שאני עתיד לעשות עם הבנים כתי' אראנו נפלאות כו' עכ"ל שם ברמז תקנ"ט. והנה עושה פלא זהו ההמשכה מבחי' כתר הנק' פלא ומשם מאיר ע"י החכ' אאלפך חכ' כמ"ש בקונטרס שבס"ס הבחיי פ' בשלח סי"ח ועכשיו גא' לעושה נפלאות גדולות לבדו שאין בעל הגס מכיר בנסו ולע"ל גא' אראנו נפלאות שיהי' גילוי הכתר בבחי' ראי' וכמ"ש צו"ר בעטרה כו'. וראי' זו נמשך מבירור החשך שהוא מבחי' והארץ היתה תהו ובהו וחשך כו'. ויש להעיר מענין ועינינו מאירות כשמש וכירח דר"ל שלא כמו עכשיו שאין העין רואה אלא ע"י אור השמש או הירח ולע"ל לא תצרך העין לאור השמש והירח כ"א תהי' רואה ומאירה מצד עצמה :

(י) במד"ר פ' בחוקתי ר"פ ל"ו על דעתי' דב"ה דאמר הארץ נבראת תחלה ואח"כ שמים דכתי' והארץ היתה תהו ובהו והארץ כבר נבראת :

הערות וצייונים

הערות הבאות לקמן — עיקר מטרתן לציין אלה הדרושים שכבר באו בדפוס בתו"א לקו"ת הנחות הר"ם ז"ל ואתהלך — לאזניא תקס"ב וכו', או שנמצאים גם בביבלאך אחרים בתוספות הערות וצייונים.

בהענינים המובאים בספר זה — יכול הלומד להסתייע במפתח הענינים שנדפסו בסו"ס התניא, תו"א לקוטי תורה בספר המפתחות ועוד.

עמד	שורה	
א	והארץ	
		והארץ כו' : נדפס בקונטרס בפ"ע בשנת תשכ"ג. קיצור מהדרוש מכ"ק אדמו"ר הצי"צ נדפס באוה"ת בראשית כרך א' דף לא. א. נמצא בכרך בראשית — 200. בוך רפאני ה' וארסא — חן זה, א — זהו הכתי"ב.
		שהאורות זה תחת זה : ראה תו"א כו, ד. סה, ד.
		מבואר באד"ר : זח"ג רצב, א.
		ושרש של המדות... עתיקא עצמו : ראה ביהל אור ע"פ המגביה לשבת ע' תלט כנראה שהכונה שם למאמר זה ומציין ע"ז : והפ"י ששרש המדות נלקחו מלמעלה מהשכל ע' מ"ש מזה בתו"א פ' יתרו בביאורו ע"פ זכור ושמוד בדבור אחד ע"ש.
		בשגם הוא בשר : חולין קל"א. א. זח"א כח, א. ת"ו ת"י כא.
		אני ישינה כו' : נמצא גם בבוך אז ישיר — סלונים (קכט, ב) ורשום עליו : שכת פ' בשלח על החתונה שנת תקס"ח. בוך שמע ישראל (ע"ה, א) תורת אדמו"ר שדרש על החתונה של בן הרב. באברויסקי ⁴ (רלא, א) בשינויים.
		נדפס בשינויים בלקו"ת שה"ש לג. ג. מאמרי אדמו"ר הזקן — הנחור. הר"ם ז"ל ע' סט.
		אמרו בזהר : פ' אמור צה, א.
		קודב"ה בגלותא כו' : זח"ג ז, ב.
		קודב"ה נק' לב : ע' שמור סלי"ג. ובפתיחתא לאיכה רבתי ט"ז כי נגע עד לבך.
		וכמאמר הזהר : זח"ג רכא, ב. ראה זח"א נט, א. זח"ב קכה, ב.
		אמרו בזהר : זח"ב קנג, א. וראה גי"כ זח"א קלה, א. זהר חדש רות פ, א.
		פתחו לי כחודה של מחס : הובא בכ"מ כדא"ח ולע"ע צ"ע מקומו, ויעוין לקו"ת קרח (נה, א). וראה שהש"ר ע"פ אני ישינה, י"ש שפ. זח"ג צה, א. פסיקתא רבתי פט"ו. פסיקתא דר"כ פ' החודש (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בכ"מ).
		מאיזה טעם יחי' המאכל : ראה לקו"ת פ' צו (יג, ב).
		לאשתאבא בגופא דמלכא : זח"א ר"ה, ב.
		בכל יום : ראה דש"י שמות יט, א. וברים יא, יג. ספרי שם ו, ו.
		נק' פלג גופא : זח"ג, ז. ב. קטי, ב.
		שארז"ל ועשיתם : ויקרא כו, ג. זח"ג קיג, א. וראה גי"כ ויק"ר מלי"ה, ז.
		התהו
		כנודע
		בחי' המדות
		ק"ך
		אני ישינה
		ת
		יד
		הוא בחי'
		מ"מ ולבי
		וכמאמר הזהר
		יותר לכל
		סו
		פתחי לי
		מאיזה
		דחקא
		א"ס
		יח
		יט
		הקדב"ה
		נק' חסד

תקפה

שורה	עמוד
הטל של לישראל וכמו בחי המשכה נקודות	כ כא כב
הפסוק עולם זה ויאמר	כג כה כו כח
דטל לא מיעצר : תענית ג, א. כל השערים : מדות פ"ב. כניי שאלה : תענית ד, א. ארי' דאכיל קרבני' : זח"א ו, ב. זח"ב רעה, א. זח"ג יו, א. דאורייתא מח"ע נפקת : זח"ב פה, א. וראה שם קכא, א. דפיקה זו... דחכמה שבמוח : לקו"ת להאריז"ל בטעמי המצות פ' וירא. ראה לקו"ת אמור לה, ב. אני הוא בחי' מל' : פנ"ח בתחילתו. שרו של עולם אמר : יבמות טו, ב. זח"א קסב, א. בספר הגלגולים : פרק ד'. ויאמר משה כו' : בבוך להבין שרש התוהמ"צ — פרוס רק הביאור. נדפס בשינויים בהנחות הר"ם ז"ל ע' עב. בלי הביאור. ובתו"א סה, א בשינויים. באוה"ת פ' בשלח ע' תקצח (וכן בפ' האוינו) כ' כ"ק אדמו"ר הצ"צ שמאמר זה עם ד"ה אני ישנה הנדפס בלקו"ת בשה"ש נאמרו בשבת אחד. ס"ד אותיות... ס"ד נשי' : מגלה עמוקות אופן קפו. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תשי"ח ע' רמא. שאין מלך בלא עם : בחיי וישב לה, ל עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א תניא ח"ב ס"ז. שא"א לעולם בלי רוחות : תענית ג, ב. זח"ב ד, ב. וראה לקו"ת לגי פרשיות לב, ד. ובאו"ת בראשית כרך ג' דף תקנ"ו, ב. אוה"ת זכר' ע' תקח. גדר מקום המוגבל : ראה אוה"ת יחוקאל ע' תה. שעיר מלשון שערות : ראה לקו"ת ברכה צד, ב. צה, ג. חייב אדם לראות : ראה ספרי דברים ו, ו. בשני יצריך : ברכות נד, א. אמרו בזהר : ת"א רי"ו, ב. ג"פ היום נגד ג' מדריגות : ראה אוה"ת בשלח ע' תרכא. אל יתהלל כו' : נמצא גם בבוך להבין שרש התוהמ"צ — פרוס. נדפס בשינויים בהנחות הר"ם ז"ל ע' ע"ח. ורשום ע"ו : חתונה הג"ל. נזכר באוה"ת בראשית כרך א' רז, ב ע"ש. כי יש בבחי' חכמה ב' מדריגות : ראה אוה"ת בראשית כרך א' רז, ב. לכרד בירורי נוגה : ראה אוה"ת בראשית כרך ה דף תתצב, ב. בחכמה אתברירו : הובא באגה"ק סכ"ח בשם זוה"ק. וראה ע"ח שייח פ"ה. ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תשי"א ע' עט. להבין שינוי הברכות — נדפס בהנחות הר"ם ז"ל ע' סו בשינויים ובקיצור בלי הביאור. סנד"ל קושר כתר"ם : זח"א קסו, ב ועוד, ועי' בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תשי"ח ע' 202. ובספר המאמרים תשי"ד בתחילתו שלפנינו מובא מס"ס קושר ע"ש. זנה : תי' זו אינה ברורה בהכתי"י.	כט נמשך ל סי' וזהו לא ככל לבכך מא מב מג מד מה מו

עמוד	שורה	
מח	נוגה	ומבואר הקושיא בסי לק"ת : להארזיל פ' עקב. וראה לקו"ת לכ"ק אדמו"ר הזקן פ' צו יג, ב.
	אדם	והתירוץ ידוע : ראה תו"א סה, ד. לקו"ת שם מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"ם ז"ל ע' צו.
	כתר	וכמ"ש בזהר : ח"ג קעה, ב.
ג	מבחי	וכמ"ש בזהר : ח"א קסב, א. וראה יבמות טו, ב.
נא	ויוכלו	וכמ"ש באורא : זח"ג קלה, א. רפס, ב.
נב	עיני	עיני כל : נדפס בשינוים בלקו"ת מטות פה, ב. ובהנחות הר"ם ז"ל ע' פה. דק המאמר בכרך שמע ישראל פה, ב (הב') בשינוים.
	כתיב	ואמרו בזהר : ח"ג רנג, ב.
	בחי	וגם פ"י בזהר : ח"א קג, ב.
נו	וכמ"ש	שם אה"י הוא שבכתר : סידור בכונת המקוה דף קנו, ד. מוח"ג יא, א ומע"ח. וראה בספר המאמרים תשי"ה ע' 131.
	כו'	וכמ"ש במ"א : ראה בסידור שם, ובתורת שמואל — תרכ"ח ע' כא.
סד	ויראו	ויראו את אלקי ישראל : בכרך להבין שרש התוהמי"צ — פרוס — רק הביאור. המאמר נדפס בתו"א עו, ד בשינויים.
	בישראל	ושכנתי בתוכם וארזיל : שמות כה, ח. כן הובא גם בלקו"ת ר"פ נשא, ועוד. ע' בראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו.
	כהם	ישראל שעמדו בהר : כ"ה בוח"א נה, ב. קכו, ב. שם ח"ג קצג, ב. ועוד. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסתח דבר לקונטרס קב (חזו"ם תשי"ב).
סה	אכבד כמה	וכמ"ש במ"א : ראה תו"א בתחלתו. אותיות התורה שנק' סוטים : ראה תו"א סבי, ג. עו, ב. צא, ב. צו, ד.
	כו' ודיל	כמ"ש בסי : פ"ד מט"ז.
	התורה	כל הקורא : תדביא רבה רפ"ח.
סז	כדוגמת	אבן א' ב"ן : ראה קונטרס ד"ה פקודת ליתן מחצית השקל פ"ד לכ"ק אדמו"ר הזקן (ברוקלין תשכ"ג). נדפס גם בביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ושם ע' רפג.
	מלמעלה	משה שרשו בבחי האצ"י : ראה תו"א עו, ב.
סח	דידים	ועמ"ש ויפוזו : ראה אוה"ת ויחי כרך ב' דף שסו, ב.
	קדוש	בד"ה זכור : ראה אוה"ת יתרו ע' תתקכו, ובתורת שמואל — תרכו ד"ה זה.
עא	למעלה	בד"ה ראה אנכי : לקו"ת פ' ראה, וראה גם באוה"ת שם.
עב	ע'	ביאור יב"א : הנדפס בתו"א.
	יותר	לבנת הספיר בידור אותיות ב"ן : ראה ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' עג.
עו	לא	מאמר פלאי : ראה בתורת שמואל — תרכ"ח ע' קנו שמבאר המאמר הזה. וראה לקמן ע' צג.
עז	שרש	שנה"י דא"ק מסתיים בסוף העשי' : ראה בד"ה והי אמנת עתיך תרנ"ב.

הערות וציטוטים

תקופה

עמוד	שורה	
	דאָק	אצילי... נדב ואביהוא : ראה זח"ב כקו, ב. וע' הזקנים : ראה רש"י ורמב"ן שמות כד, יא. יחזנו כה"ג ביטל המעוררי : סוטה מו, א. ע"כ קראו : נדפס בשינויים בתו"א כקב, א : באוה"ת ס' בלק ע' תתקס"ב מציין לר"ה זה פורים תקסח. שארז"ל במדרש : ר"פ בראשית.
ס	בגלות	
סב	ע"כ	
	כי	
	בהתלבשותו	כמ"ש במ"א : ראה המאמר ולעיל. בתו"א נוסף : ע"פ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר ועיין בפרדס ערך ישראל. וכמו שאמרו בר' אבהו : ירושלמי שבת פ"ח ה"א. ע"י ג' אלפים משל : ראה תו"א מב, ב. עמ"ש... אחרי דס"ז ע"ב : ראה ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ לדרך זה.
סג	לדי	
סד	[בענין]	
	ענין	מבואר בזהר... רז"ל : זח"א רסו, ב. זח"ג רכט, א. ברכות כה, ב. ראה פרדס שער הנשמה פ"ח. במסכת חולין : מה' ב. נקי' תרעא לדרתא : שבת לא, ב. בס"י... טוב לאחד : ס"א. שם טוב למקום. אבל כתי' בהקדמה (ו, א) שוב לאחד, ויש שם ג"י : שוב לאחור. אחרי הרצוא שוב : ראה תו"א ס' יתרו בדי' וכל העם רואים. והטעם מבואר במ"א : ראה תו"א ס' בראשית בדי' כי כאשר השמים.
	אחורי	
	תלכו	
סו	הלב	
	באהבה	
	בהתפשטות	
סח	לאור	וכמארז"ל : ברכות ז, א. רע"מ זח"ג כקב, ב. וכמאמר : עירובין כב, א. ראה בתו"א כקב, ד שמציין לסידור ע"פ והגדת לבגך כו' בענין בקשת משה. מארז"ל נתאחה : ראה תנחומא נשא טז, במד"ר יג, ו. וכמאמר במדרש : בראשית רבה בתחלתו. דכן מספרו (ע"י) : בתו"א כקב, ד מציין ע"ז דפרש"י (כתילים ס"י צ"ב) ע"פ למנות ימינו כן הודע. ולהבין : נדפס בשינויים בתו"א קטז, א. ובירושלמי פ"ק דמגילה : ה"ה. וכמ"ש במ"א : ראה לעיל בדי' אני ישנה. ואנו... מריבוי : ראה לעיל ע' עו.
	זכמאר	
	בחי	
	שיחי	
סט	ובודאי	
	ולהבין	
	שבתע"ס	
צא	מ"ת	
צג	כו	
צד	בבחי	כל רב מבבל ורבי מא"י : סדר תנאים ואמוראים כסופו. אגרת רב שרירא גאון. הקדמת ס' התיקונין כתי' הובא ונתבאר בתחלת שער מאמרי רשב"י, ע"ח שי"ט פ"ג. (הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תש"ח ע' 121). וראה גם באוה"ת ואתחנן ע' עו. וכמארז"ל ע"פ : שבת קיג, ב. רות ב, יד. דבחימה אתברירו : ראה זח"ב רנז, ב. הובא באגה"ק סכ"ח בשם זוה"ק, וראה ע"ח שי"ח פ"ה. המן מן התורה : חולין קלט, ב. כל הנביאים : ספרי מסות לב. אורייתא סתים וגליא : זח"ג צח, ב. ועוד. וכמארז"ל : משנה סוף קידושין.

הערות וצינונים

תקפת

שורה	עמוד	
זהר פ' תרומה : בכורך אלה מסעי — רח"ל (ע' 55) (בשינויים) ורשום עליו : תקסה, בוך ויאמר יהונתן ונבער : שבת פ' תצוה. נדפס בכיאוורי הזהר. 'הוא ב תקסה אל' <i>הנה יגדו האתל' כח' א' ע' 55</i> תלת קשריו : זח"ג עג, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים ת"ש ע' סא. שלעתיד הקבי"ה : נדרים ח, ב. כ"ר ו, י. זח"ג יז, א. להבין ענין כו' : בהתועדות דחג הגאולה י"ט כסלו ושבת שלאחריו (ש"ס וישב) שנת תשל"א — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א מאמר זה (בשינויים ו) בתוספת התחלה וסיום. ג' בקונטרס בפ"ע חנוכה תשל"א. שמחלגלת בנפש הבהמה : ראה בספר המאמרים ת"ש ד"ה כי עמך מקו"ח, ע' 13 ושם ד"ה אשנו ע' 32. וחו מאתכס כו' : המאמר נמצא גם בתו"א פח, ב בשינויים. והביאור נמצא שם דף קיג, א. ובתוספות הגהות לכ"ק אדמו"ר הצ"צ באוה"ת פ' ויקהל : ע' ב' קסו. כמ"ש בזהר : ח"ב פח, א. לחם שמלאכי השרת נוונים : יומא עה, ב, ראה תו"א עה, א. סט, א. ובלקו"ת במדבר ז, ב. ובלקוטי שיחות ח"ד ע' 1037 בהערה ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א. ואין פ"י טובב... מתלבש בתוכס : ראה תניא פרק מח. שרש מצות התפלה פרק מ. לאשתאבא בגופא דמלכא : זח"א ריו, ב. כל מקום שנאמר : עירובין גה, א. כמ"ש בזהר : ח"ב קלר, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תש"ח ע' 242. האבות נק' נדיבים : זח"ב קצו, ב. שהאבות נק' רועים : ראה לקו"ת בחוקת' מה, ב. טלא דבדולחא : זח"ג קכח, ב. קלה, ב. כל בעלי השיר : שבת נא, ב. וראה תו"א ז, ג. כמ"ש בעי"ח : ע"ח שי"ב ענף ג. צחצוח הכלים : ראה המשך תרס"ו בתחלתו. דרמ"ח פיקודין : ראה ת"ז ת"י ל. וכמ"ש בזהר : ח"ב פח, א. זהר פ' ויקרא : נדפס גם בכיאוורי הזהר. וכמ"ש במ"א : ראה לעיל ע' סט. (נדפס בסידור) : ת"י אלו בגוכתי"ק מהצמח צדק. כנוונא כו' : נמצא בכורך באב' 53 עם הגהות מכ"ק אדמו"ר הצ"צ. כמשל... כלל כו' : בכורך באב' 53 ליתא, ונמצא במקומו : משא"כ ע"י הגילוי יותר ועמ"ש בסידור ע"פ ועוזו גוראתיך יאמרו. אחד : בזהר נוסף ת"י : לעילא, וכ"ה בסידור. אכל גם בכורך באב' 53 אין ת"י זו. וכמ"ש בזהר : ח"ב יד, ב. ורי"ח : בכורך באב' 53 בהגה מכ"ק הצ"צ מציין ע"ז : וע' מזה עוד ברע"מ פ' בא דמ"ג ע"א, ובס' תורני דמ"ז ע"ב.	צט ק קה קיד קטו קכה דווקא לחם קכו קכט קל קלא קלב קלד קלה קלח קמא קמח קמט קנא קנב נקראו	—

הערות וציורים

תקצ

עמוד	שורה	
	כבוד	ובאופן אחר : בכוך הנ"ל : (ג' שצ"ל וביאור הדברים כי הכל אופן אחד).
	כחב"ד	כחב"ד : שם : כתר.
	הזה	היי שורה בהיכל הזה... ק"ק דבריאה : ראה בהערות וציורים לסידור לרף קסת, ד שורה המתחלת כחב"ד.
קנג	מלמסה	בהיכלוי דפי פקודי : זח"ב רנט, ב.
	כו	זבחיי שבת דיומא : ראה ביאורי הוהר לכ"ק הצ"צ ס' נח בתחלתו ע' יג ואילך. אוהית בראשית כרך א' דף נג, א.
	קנד	אך הנח... שהעונג עולה בבחיי אי"ח כ"ל וד"ל : בכוך באב' 53 מציי"ן ע"ז כ"ק הצ"צ : (הג"ה ממו"ח ז"ל. ובסיום — עכ"ה ממו"ח ז"ל וצ"ע) — הכונה לכ"ק אדמו"ר האמצעי.
	קנט	כמ"ש במ"א : בתו"א ס' בשלח בדיה וה' הולך לפניהם יומם, ובאנה"ק ע"מ ויעש דוד שם (באב' 53).
	קעב	וידבר כו' : נדסס עם הרספות בתורת שמואל — תרכ"ו ע' שיב.
	קעג	וכמ"ש בזהר : ראה זח"ג רפט, ב ובכ"מ.
	ואמרו	ראה שפחה : מכלתא בשלח כ. ורש"י שם טו, ב. זח"ב סד, ב.
	דאכא	זח"ג כב, ב.
	קפא	בעתיקא תליא : זח"ב סח, א.
	לגרעותא	דאנא יסד ברתא : זח"ג רמת, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז ת"י כא (סא, ב).
	כחותם	בסדיה רני ושחמי : תו"א לו, ד.
	דעת	בדיה וארא : תו"א נה, א.
	קפב	בביאור שמני : לקו"ת שה"ש מו, ב.
	קפג	בדיה במדבר סיני : לקו"ת במדבר א, ג.
	קפד	בדיה ואלה המשפטים : תו"א עה, ג ואילך.
	קפה	בהנהות לד"ה : אוהית משפטים ע' א' קו ואיך.
	קפז	וכמ"ש במ"א באריכות : ראה לעיל בדיה והארץ היתה תוהו.
	קפח	תנא כו' : לכלות מאמר זה ראה בביאוריו כאן ובביאורי הוהר לכ"ק הצ"צ. ובפירושו המלות לצ"צ (דרך מצותיך ח"ב)
	קפצא	דיה תער השכירה, ובאוה"ת ויקרא כרך א' ד"ה זה.
	רס	ולאחותו כו' : נמצא גם בכוך להבין שרש התוהמ"צ — פרוס.
	רסו	רפאני כו' : נדסס באוה"ת ויקרא כרך ב' ע' תרצ. ובאוה"ת ירמי ע' שמו נמצא בשינויים רק חלק עם הגהות וביאורים מכ"ק אדמו"ר הצ"צ.
	רסז	סמעל לשכינת"י : ראה בארוכה באוה"ת על ניך ישע"י ע' קנט ואילך. ובביאורי הוהר לכ"ק אדמו"ר הוקן, למ' אחרי עט, ב (כדף עח, א). ובביאורי הוהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' שעו.
	רסז	בפי' האיש דרכו לכבוש : ראה באוה"ת ניך ישע"י ע' שגו.
	רכג	וידבר כו' : נדסס בלקו"ת במדבר טו, ג בשינויים. באוה"ת ס' משפטים עמוד א' ב' מציי"ן : שבועות תקס"ח.
	רכד	ואמר בזהר : ראה לעיל ע' רסז.
	רכה	חלת קשרין : זח"ג עג, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
	רכז	שאמרו

הערות וצינונים

תקצא

עמוד	שורה	
		בספר המאמרים ה' תשי"ד ע' 209.
	הנה	חיילין דאורייתא : זח"ג ק"ו, ב.
	לפי	שט"ר נשי" : מסומן לעיל לע" כט.
רלו	דוכתי"	מצות המלך : ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים ת"ש ע' 48.
רלו	יובן	מ"ש בזהר : ת"ו בהקדמה (פתח אליהו).
רלח	ובוזהר	ובזהר : בלקו"ת כאן יו, א מצ"ן לח"ב קסו, ב.
	ו"ה	כיון בזהר : זח"ב קכא, א. וראה שם סה, א.
	גדולה	הנו" בזהר : ראה ת"ז ת"י ל.
רמו	והניף	והניף כו' : נמצא ג"כ בשינויים בכרך תניא — ברוק סה, א. אגרת-אראקי, כרך באב' 4, נדפס בשינויים בלקו"ת פ' אמור ל"ה, א.
	עולמות	בח"י ביטל היש לאין : באוה"ת ויקרא כרך ב' ע' תקעד שמצ"ן ע"ו : ע' ב"רה הבאים ישרש בהביאור בענין גדול הנס האחרון וב"רה את קרבני לחמי דרוש השני בענין לויתן זה יצרת לשחק בו, וב"רה שובה ישראל דרוש השני פ"ד.
	הרי	וכן ער"ז בכל עולם ועולם לפי ערכו : באוה"ת שם מצ"ן ע"ו : ע"י בבה"ז פ' תשא בענין אבנא למשקל בה דא יוד ושם גבי ואמנם לפי ערך הביטול שיש במ"ה שבת"כ כך יהי' ערך גילוי אור א"ס שם ע"ש דס"ו ע"ג.
	רנה	וכמ"ש באד"ר : קלה, ב.
	רנו	כמ"ש בע"ח : שער כ"ט פ"ו וראה לקמן ע' שכט ובהערות לשם
	רנח	בספרי הקבלה : לקו"ת להאריז"ל פ' וירא.
	רנט	הן זח"ז : ראה לעיל ב"רה והארץ היתה תוהו. ובתו"א כד, ד. סה, ד.
	רס	וכמ"ש במ"א : ראה תו"א כו, א.
	רסא	וע"כ אמר בזהר : ח"ג רמא, א. וראה אגה"ק סס"י ב.
	רסב	וע' בס' לק"ת : להאריז"ל.
	רסט	זוהר כו' : בגוכתי"ק מכ"ק הצ"צ רשום : נדפס — בביאורי זוהר לכ"ק אדמו"ר הזקן דף קג, א. — וכאן הוא נחלק לסעיפים. ראה באוה"ת פ' בלק ע' תתקד ואילך.
	ער	תבונה בו ובת : זח"ג רצ, ב. וראה תניא פרק טז בהגהה. ובלקו"ת מסעי צ, א.
	רעג	וכמ"ש במ"א : ראה מאמרי אדמו"ר הזקן — אתהלך לאוניא ע' קעו. ובאוה"ת ואתחנן ע' שלה.
	רצא	פתח כו' : נמצא גם בכרך להבין המאמר — סלונים (קכת, ב). כוך שמע ישראל (קסז, א) בשינויים חסר הסיום, חלק נדפס גם בביאורי זוהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' תקיג עם הגהות וקיצורים.
	רצב	כו' : בביאורי זוהר לצ"צ ע' תקיד נוסף : וזהו ענין נקודה בהיכלי.
	רצד	מאמר זוהר... ע"פ שחזרה : ראה בביאורי זוהר דף ק, א ואילך.
	רצו	אור צח אוכס הוא : ת"ז ת"י ע.

הערות וציונים

תקצב

	שורה	עמוד
כמיש בזהר : ח"ג דף קעא, א. וויש בזהר : ח"ג עג, א. לארץ ולפלא : עיין בסידור שער התקיעות כונת הבעש"ט. לקבל רק להשפיע : בביאה"ז לכ"ק אדמו"ר הציצ' ע' תקלג : לקבל והוא כדי להשפיע. אח"כ נק' משפיע, וכן צ"ל בסנים כאן. וכמיש במ"א : לקו"ת מסעי צ, ג. במס' שבת : כ, א. שגדלי' באחזה : ראה בסידור שער הלולב, ולקמן ע' תמו. להבין : ראה גם ד"ה זה בספר תקס"ב ע' מו. כונה ירושלים ס"י קטו. בפ"י ענין אור א"ט : ראה בסה"מ תקס"ב ע' רעט. ובר"ה וילך — תרס"ו ע' קסה. קצת המקובלים : הרמ"ק, וראה בר"ה וילך — תרס"ו ע' קסה ואילך. אורות וכלים : ראה אגה"ק ס"י כ. בע"ח בכמה דוכתי : ראה ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח לקו"ת ויקרא נא, ב. נקודה ספ"י פרצוף : ראה לעיל ע' רנו. ובע"ח שער כ"ט ס"ז. לקו"ת אמור לו, ד. שרש מצות התפלה פרק מו. למען כו' : נדפס (בשינויים) באוה"ת פ' שלח ע' תרכו עם הגהות וקיצורים מכ"ק אדמו"ר הציצ' — רק המאמר. הביאור מצויין באוה"ת איוב ע' תרסט. ממעל לשכינתא : ראה לעיל ע' רטו ובהערות לשם. שאניא באה כלל בבחי' גילוי : ראה אוה"ת שלח ע' תרכט. וידוע... ונקלטת במוח האדם כו' : באוה"ת שם ע' תרלה מצוין שזה ממו"ת ו"ל — הכונה לכ"ק אדמו"ר האמצעי. מ"מ לא הי' להם ערך כלל : ראה תו"א יד, א. אוה"ת פ' פנחס ע' א' קמו. ובר"ה החדש הזה בהמשך תרס"ו ע' קט. וכמיש במ"א : תו"א נא, ד. ובתו"ח ע"פ זה. בביאור דע"פ ואלה המשפטים : ראה תו"א עו, ב. ובאוה"ת פ' משפטים ע' א' קכה. דאור אבא יונק ממזל החי' : ראה זחיג רפט, ב ובכ"מ. להבין כ"ל : בכתי' יש לפני המאמר ד' עמודים חלקים. נדפס בלקו"ת פ' מסעי פט, ב (בשינויים). הנחת הר"ס ו"ל ע' ק' (בשינויים).	ההעלם לבנים אלף שבאלף	חצר שט שיג שיר
שבחכמ"ה הערבות שגדלי' להבין	(ג)	שיז שיט
(ולא)		שכ
להקדים מבואר		שכב שכג
נקודה		שכט
למען		של
בוה"ק האדם טעם		שלא שלה
של		שמג
והתיקון מין		שמו שמו
בחי' להבין		שמש שנר
בחי' דוקא בדברי ועתה ההילול		שנט שסו שע
עצמותם		

הערות וציורים

תקצו

	שורה	עמוד
לאו דאית לך צדק ידיעא : ראה ביהל אור שם.	הוא	שעא
הנה כ"ז יובן : מכאן עד סיום המאמר חסר בהכתי"י ויש כאן ט' עמודים חלקים.	הנה	שעב
להבין כו' : נדפס עם שינויים בהוספת הגהות וקיצורים באוה"ת מי ראה ע' תרמח ואילך.	להבין	
כ"ל וד"ל : באוה"ת שם ע' תרנא מציין ע"ז : והנה מה שאמר לעיל שדרך פרט כל בחי' הכתר נק' סוכ"ע הענין כמ"ש בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו פי' ששרש כל המקיסים הוא באור שלמעלה מן הקו, וכן גתבאר בדי"ה ויקח קרח פי"א. עכ"ל וראה בלקו"ת בהר מג ב. ובפי' קרח גב, א ואילך. ובאוה"ת קרח ע' תרעד.	בחי'	שער
(והיינו... כו') : באוה"ת ראה ע' תרנב מציין שהמוסגר הוא — מו"ח ז"ל — הכוונה לכ"ק אדמו"ר האמצעי.	הוא	שעה
בדי"ה מנורת זהב כולה : שקו"ת בהעלותך לה, ד.	לכל	שעו
כמ"ש במ"א : באוה"ת ראה ע' תרנח מציין ע"ז : „בלקו"ת פי' מנחם בדי"ה צו את בניי ואמרת אליהם את קרבני כו' דרוש הראשון, ובפי' שופטים [ראה] בדי"ה אני לדודי דרוש השני".	בן	שעה
אמרו רז"ל : ב"ר גא, ה. תנחומא וירא יח. מדרש תהלים קמט, א. רמזו רז"ל : ספרא מובא ברש"י קדושים כ, כו.	ואף	שעט
וזאת כו' : נדפס בשינויים ובקיצור בלקו"ת ואתחנן ט, א.	רמזו	שפ
לעבדה ברמי"ח מ"ע : ראה זח"א כו, א. וזח"ב קסה, ב. ת"ז ת"י גה.	וזאת	מי
הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל : זח"ג קלה, א. וראה שבת קנז, א.	מפני	שצ
מ"ש באגה"ק : סי' כ.	ואיהו	חב
שבועות תקסז : אולי הכוונה לע' רנב.		
ועבדתם כו' : באוה"ת פי' משפטים עמוד א' קצח בשינויים ובתוספות הגהות מכ"ק אדמו"ר הצי"צ. בקיצורים והערות לתניא ע' סא וביהל אור ע' תעה מציין לדי"ה זה : דרוש פי' עקב תקס"ח. מובא שם קטע מהתחלת המאמר בתוספות הגהות.	ועבדתם	
תקעו : באוה"ת ירמ"י ע' שלא מציין למאמר זה בבוך כדו"ח זצ"ל תקס"ח בהביאור. נדפס (רק המאמר) בשינויים בלקו"ת דברים גז, ד בשינויים. ובתוי"א דפוס לעמבערג (שנת תור"ה).	תקעו	תיד
מאמר כו' : מהמובא באוה"ת ירמ"י ע' שלא, מבוואר שוה ביאור להמאמר תקעו.	מאמר	תיח
אז... וזהו שכשענין ר"ה : קטע זה מובא באוה"ת שם.	כידוע	תכא
אורות וספירות : באוה"ת אין ת"י אלו.	הספ"י	
ביטול היש גם בגופו : ראה ביאורי הוהר לכ"ק אדמו"ר הצי"צ ע' כב.	בבטן	
שובה כו' : באוה"ת דרושים לשבת תשבה ע' אות קיד נזכר : דרוש שבה תקסט. נדפס בלקו"ת דברים טו, ב בשינויים. — רק המאמר.	שובה	תכז
להבין כו' : נמצא באוה"ת דרושים לש"ש ע' א' תקכ בשינויים ובתוספת הגהות וקיצורים.	להבין	תל

הערות וצינונים

תקנד

עמוד	שורה	
	והיינו	מ"ש בזהר : ת"ב קלה, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תש"ח ע' 242.
תמב	להבין	להבין כו' : גנדס (בשינויים) בסידור שער הולוב דף רסג, ג.
תמו	נחל	במס' שבת : כ, א. וראה לעיל ע' שיג.
תנא	(וזהר)	פתח כו' : גנדס בכיאו"ר הזהר שפ.
תסו	גנדס	(גנדס בבה"ז) : נכתב בנוכחתי"ק כ"ק אדמו"ר הצי"צ.
תמא	זוהר	זוהר כו' נמצא גם בכרך להבין שורש התוהמי"צ — פרוס.
	שלא	שלא בא לידי גילוי : ראה אוה"ת מ' שמות ע' קמו.
תפג	להביאו	כמ"ש במ"א : ע"י לעיל ע' תלב. ובחז"א צא ג. ועוד.
תצ	פתח	פתח כו' : נמצא גם בכרך שמע ישראל.
תצא	לידי	דבינה עד הוד אתפשטת : ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תשי"ד ע' קיח.
תצג	החסדים	כמ"ש במ"א : ראה סידור שער המועדים דף רכא, ד.
חק	ביאור	ביאור כו' : הדברים המבוארים כאן הם בזומה להנדס בלקו"ת בהעלותך לה, ר ביאור לדיה ראיתי והנה מנורת זהב. ובאוה"ת ע' תכ עם הגהות מכ"ק אדמו"ר הצי"צ. ובהערות וצינונים ללקו"ת שם מציין שבכרך תניא — ברוק רשום על המאמר : תורת אדמו"ר מ' שניאו"ר זלמן ג"ע בשבת חנוכה דשנת תקפ"ה. בענין המבואר כאן ראה תו"א ד"ה כי עמך מקור חיים, ובשערך אורה ד"ה זה מפרק יט ואילך.
תקא	האור	כמ"ש בע"ח : ראה לקו"ת ויקרא בהוספות נא, ב ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח. ובאוה"ת בהעלותך ע' תכא.
תקר	וחיצוניות	כמ"ש בלקו"ת מהאר"ז : ראה באוה"ת בהעלותך ע' תכג לכאורה לא נמצא כלל בלקו"ת מ' בהעלותך, ואולי הכוונה לע"ח שער התיקון הנוק' פ"ג. ע"ש באוה"ת.
	אשר	אה"י בח"י כתר הכללי : ראה לעיל ע' נז ובהערות לשם. ובספר הערכים — חב"ד בערך אה"י.
תקה	באותיות	שמי עם י"ה שס"ה : זח"א כה, א. רנג, א. זח"ג רעה, ב. ת"ז בהקדמה.
תקה	אבל	אבל בזהר : בלקו"ת בהעלותך לו, ב מציין לזח"א רה, ב.
תקסו	שמאלו	שמאלו כו' : גנדס בתו"א מ' תולדות יז א בשינויים, ובאוה"ת בראשית כרך ד' דף תתו, ב עם הגהות מכ"ק אדמו"ר הצי"צ. וראה תו"ח מ' תולדות א, א. וראה גם בשינויים, ובאוה"ת וכידוע ומבואר במ"א : ראה אגה"ק סי' כת.
תקיא	אל	ואתא כו' : גנדס בשינויים בלקו"ת מ' וזאת הברכה צג, א.
תקכו	ואתא	הנה ידוע : בלקו"ת מביא זה בשם ספר שערי אורה להרב ר' יוסף גיקסיליא שער א'.
תקכח	ויאמר	ויאמר כו' : נמצא גם בכרך או ישיר סלונים ורשום עליו תורת מברכין כסלו תקסט. ובאוה"ת מ' וזאת הברכה עמוד א' תתפס בקיצור ובשינויים. וראה גם אוה"ת בראשית כרך א' דף ה, ב ואילך. — וראה לקמן עמוד תקעב כנראה ששייך למאמר זה.
תקלב	לשבת	כמ"ש במ"א : ראה סידור קצט, ג.
תקלג	שבת	ובמ"א מבואר בהיפך : ראה דרך מצותיך מצות אכילת ק"ק לכהנים.

הערות וציורים

תקצה

עמוד	שורה	
תקלר	והוכן	וכמ"ש במ"א... ע"פ שחזרה אני : באוה"ת מציין לפי בלק דף קפז. וראה ביאורי זהר לכ"ק אדמו"ר הזקן פ' בלק לוף קצא, א, ובביאורי הוהר לכ"ק אדמו"ר הצי"צ שם.
תקלח	חסדים	ואהבת בני' ב"פ אור : ע"ח שער הכוונות כוונת ק"ש. פע"ח שעד הק"ש פכ"ג וכ"ה.
תקלט	ג"כ	שחבואר בספרי הקבלה : באוה"ת פ' וזאת הברכה עמוד א' תתצב : בכהאריו"ל בשער היחודים.
תקמה	בעזר"ה	בעזר"ה... ויצא : בבוך באב' 13 רשום ג"כ כנ"ל. באוה"ת בראשית כרך א' דף מא, ב מזכיר שזוה משנת תקס"ט. ובאוה"ת פ' תרומה עמוד א' תנד מציין : ביאור ענין שארה כסותה ועונתה בבוך תקס"ח בסופו.
תקמו	הזיו	המגיד כו' : נדפס ב"תורה אור" לעמבערג שנת תר"ה דף ב, א בשינויים ובקיצור ורק המאמר, ובאוה"ת פ' משפטים עמוד א' רצו עם הגהות וקיצורים ובשינויים.
תקמט	בח"י	שמלאכי השרת ניווין בו : וכ"ה בתו"א קיא, ג. אבל בתו"א ער, א ובלקו"ת במדבר ז, ב איתא שגם לחם אבירים שמה"ש אוכלין אותו לא אכל איש זה משה, ע' בלקוטי שיחות ח"ד עמוד 1037 בהצעה ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א.
תקנג	ותלד	אי"ק בכ"ר : ראה לעיל ע' תקכו. ותלד כו' : נדפס בתו"א ז, ג בשינויים ובקיצור. ובבוך שמע ישראל בשינויים. הגהות באוה"ת בראשית כרך ג' תקפה, א. ובלקו"ת לג"פ.
תקנה	והנה	שיר פשוט ושיר כפול : ראה אוה"ת פ' ויקהל עמוד ב' קפז.
תקסא	להבין	להבין כו' : נדפס באוה"ת פ' משפטים עמוד א"ש עם הגהות וקיצורים.
תקסב	האדם	ולמה יח"י האדם מן הלחם : ראה לעיל ע' יז. ובלקו"ת פ' צו דף יג, ב.
תקסג	בכח"י	שהן בח"י האותיות : ראה לקו"ת פ' מטות פב, ג.
תקע	בכל	דאור אבא מקנן באצ"י : להעיר מסוף ת"י וא"ו, וצ"ע, עסמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע פ"ג פי' ל' מקננא, דלכאורה אינו שייך באבא (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בס' המאמרים תש"ח ע' 81).
תקעא	ויתן	טל שעתידי לההיות המתים : חגיגה יב, א. שבת פה, ב. זח"ג רפה, א.
תקעב	ענין	להבין כו' : נמצא גם בבוך באב' 73, ובבוך ויהיו שניהם ערומים. נדפס במא השערים (לב, ב) הקיצור.
		ענין כו' : מכאן עד הסיום בגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר הצי"צ.

לוח התיקון

עמוד	שורה המתחלת	נרפס	צריך להיות
viii	להבין	יושב	יושר
א	[שיעור	ושיוער	[ושיעור]
ז	האי	ובתח	ובתח
ח	[בחור"ב	[בחור"ב...דאצי']	כל ההערה שייכת לעמוד ז.
י	[לבריאת	שם	בכת"י ב
יז	אח	בסנשוחם	בנסשוחם
לב	וידחה	בח'	בחי'
לז	דחול	הי' באברי'	הי' גבלע באברים
לה	אל	כלל	ככל
מז	הלבנה	החכמה	החמה
מח	בבאור	הלל	תי' זו אינה ברורה בהכת"י.
סה	כרעי'	פי'	מיותר
סז	ושלא	אלא	אלא רק
סס	עליי'	כענן	כענין
	אכלתי	ויאכל	ויאכלו
ע	וזהו	כשלומד	כשלומד
עב	— • —		מיותר
עד	[ע'...לבד]		כל הגיה מ"כ אדמו"ר הציצ שייך לע' עה בשולי העמוד
עט	מ"ב	מ"ב	מ"ד
	מתהפך	להם	לדם
	נפש	נפש	נפשט
	הזכר	מין	מין נוקבין
	ממנה	מזריעו	וזריעו
פס	ובודאי	כק	כל
	ולהבין	ולהבין	להבין — מאמר חדש
	לישראל	בברוך	בבוך
צה	הדלות	הדלות	הדלית
צו	למעלה	שהוא	שהיא
	לחלקים	לשון	מלשון
צז	אך	דרק	דרך
קד	להבדיל	ולחלק	לחלק
	זה	הממותק	המיתוק
קה	זהו	זה	מה
קו	כגוונא	ע'	מיותר
	כדין	נחים	גרים
קז	מ"ה	מ"ה	כ"ה גם בביאורו אבל בכת"י יותר קרוב לקראות : י"ה
קח	יעקב	עדיין	עדין
קיא	בבחי'	גבבחי'	ג בבחי'
קכא	שנתלבש	מצאות	צ"ל באותיות רגילות

עמוד	שורה המתחלת	נרשם	צריך להיות
קכב	כח	יאיר	יאיר יותר
קלה	בנבראים	בחי	בחי
	בנבראים	ביטול	חסר שורה: עצמי כמו בבחי' האצ"י כר זהו סי' וע"ד דח"ת בחי' ביטול היש בבי"ע אין לו: הפסק
קמא	כמו	קטנות	קטנות דאבא
	כנ"ל	אלו	אלין
קמב	אינו	[עה"ד	צ"ל באותיות רגילות
קמד	ומצחה	יובן	יובן כוונה
	וגמצא	להיות	להיותה
קמה	העלאת	ניצונין	ניצוצין
	דאשתכחן	דאשתכחן	דאשתכחו
	תלמיד	פליט	פליט
קמח	בחסדי'	מ"ן	מ"ן נוקבין
	בהעלם	נקרא	מקרא
	מתפרשין	אלין	ואלין
		ברעותא	מיותר
קנו	אשתארת	דנהירי	דנהירו
קסא	בפי	בפי	בפי
קסד	לחולת	ואהי	ואהי
	עם	הצדיקים	הצדיקים
	ומבחי'	ומבחי'... ששועי הללו אולי ב' השורות כפולות	
קסה	קדמה	שאר	שער
	מאי	דבותא	רבותא
קסז	הראשון	אב	ה"ג
	הכתר	הכתר	מיותר
	מיוחד	כמי	כמו
קעב	התחי'	בגופי'	כגופי'
	חומריו	חומריו	חומריו
קעו	בחי' גילוי	כ"א	כ"א
קפ	לגמרי	מאחדותם	מאחדותו
קפא	ההעלם	מצא	נמצא
קפב	— • —		מיותר ואין כאן התחלת מאמר חדש.
	בין	(פיעמם °)	(פעמים °)
קפד	נק'	הנק'	הנק' דעת
קפה	הנ"ל	יברכו כ"ה	יברוכי'ה
קפט	דוקא	אתבריי	אולי צ"ל: אתברירו
קצב	זה	כר	כר, דהנה
קצד	אתעבר	אתבסס	אתבסס
קצו	טהור	אתקרי	אתקרי
רב	דידוע	בחי' שנק'	בחי' בינה שנק'
ריד	פתח	בכל	בכל
רטו	בך	בהוא	ההוא
	כמ"ש	דיבנה	דבינה
רלו	בבחי'	בבחי'	בבחי'
רמה	ועם	שרש	שרש ענין

עמוד	שורה המתחלת	נרפס	צריך להיות
רמט	וב"ש	בחי	בחי
רצה	קרני	עולין	עולין עולין
שה	שאכר	ומאי	ומאי דאמר
שט	אהבת	נפש	נפשו
שי	מהעלאה	מהעלאה	מה עילאה
שיד	ארוממך	הללו	מיותר
שטז	(והוא	אורח	אורח כל
שכג	יועיי	יועיי	יועץ
שמא	הבורא	ש"א	שא'
שמו	נמצאת	ששרשה	ששרשה
שמז	והוא	ועונג	ועונג גלה
שנט	ב"ם	בגימ'	בגימ'
שסא	ההכל	כולין	כולן
שסו	התגלות	כלו	כלול
שעא	לבושי'	טלי	טל
שפה	אחדות	מכל	מכל אינון
שפח	ג"כ	יהי'	חסר שורה: יהי' זה ביכולת האדם בי"ג כני"ל כי זה נמשך ע"י היחודים שבכל מצוה שממשיכים לבחי': טובב
תה	שבלב	דא	דהא
תח	ולא	בחכה	בחכמה
תט	דדבר	נובלת	נובלות
תיב	שורה	דהיינו...דכל שאחר שורה — בתשב"כ	מיותר
תיג	בהקדים	שיש	אולי צ"ל: שרש-
תכב	וכל	זה	וזה
תכד	אותיות'	אותיות'	אותיות
תלד	אחר שורה שנקראי'	אחים צ"ל שורה זר"ג	בעיבור הנמצאת אחר שורה והיינו ענין.
תמו	הגלות	יותר מאריכות הגלות	יותר מהגלות הקדמים
תסא	הראשון הקדמים	הראשון הקדמים	הראשון הקדמים
תצח	המדות	ששכללות	שכללות
תקא	(וזהר	יד	יה
תקיב	וזהו	לנגבא	לנגבא
תקטו	וכמ"ש	לגוריב	אולי צ"ל: לגי'
תקכד	כנל	כנל	כני"ל
תקמה	כחתן	יש בו	ישבו
תקנה	ופחדי.	תי	תיבת
תקנח	ענין	ונק'	ונק'
תקס	שבהבורה	ומ"ש	יראה — מדריגות צ"ל: אברהם ליצחק כידוע וביעקב הי' התכללות משניהם כמ"ש אלקי אברהם
תקסד	מרובע	להתלקות	מ"ש
	המקיף	העליון	להתחלקות
	בחי'	כישית'	העליונים כמשיית'

צריך להיות	נדסם	שורה המתחלת	עמוד
אולי צ"ל : לא היו החיצונים	לא החיצונים	קליפת	תקסז
מותר	הלקו כר	שורה המתחלת ענין הסבלונות —	תקסח
עת	את	שעל	תקסט
דנוג"ה	דוג"ה	וגם	
כת'	כ"ת	שיה"י	תקעג
כת'	כ"ת	לאין	
מכת'	מכ"ת	מכ"ת	
המאמר.	המאמר	ז"ל	תקפז
עד	עה	עה	
דהנה	ענין	פה	תקפח
ג'	ג"י	ז)	
ראילך	ראיך	קפב	תקצ
רנו כמ"ש	רנו	רנו	תקצא
שייך לשורה שלאח"ז ד"ה תקעז	תיד תקעז	תיד	תקצג
מיותר	בשיוגוים	זצ"ל	
שרש ענין	שכשענין	תכא	
שובה	תשבה	תכז	
א' תקיד	אות קיד		
שובה	שבה	דרוש	
73	13	תקמה	תקצה
במאה שערים	במא השערים	נדסס	